Digitized by Google

In Memory of
STEPHEN SPAULDING
CLASS OF 1921
UNIVERSITY OF MICHIGAN

compl.
NR!
Ag 1584
d. 2.

2 dem.
Fol. Gang

Calles.

177. 10 gr 4

Digitized by Google

Digitized by Google

ANNALIUM AUSTRIÆ

PARS II.

Digitized by Google

Digitized by Google

ANNALIUM AUSTRIÆ PARS II.

RES ÆTATIS MEDIÆ

SUB

BABENBERGICÆ STIRPIS DUCIBUS

USQUE AD

HABSBURGICÆ GENTIS PRINCIPES

IN AUSTRIA GESTÆ.

SUBJUNCTIS UBIQUE SCRIPTORUM,

VETERUMQUE

MONUMENTORUM TESTIMONIIS, NOTISQUE.

AUTHORE

P. SIGISMUNDO CALLES,

E SOCIETATE JESU.

VIENNÆ AUSTRIÆ,

SUMPTIBUS LEOPOLDI JOANNIS KALIWODA,

Aulæ Imperialis Typographi.

ANNO SALUTIS M. DCC. L.

Digitized by Google

DB
51
.C16

Digitized by Google

ANNALIUM AUSTRIÆ
PARTIS II. CONSPECTUS.

BREVIARIUM LIBRI I.

Enrici Auſtrii in obtinendo Ducis titulo efficax ſtudium. Conſilium de Marcha Bavariæ ad Auſtriam adjungenda. Henrici Auſtrii partes plures adhuc Optimatum ſequuntur. Pia ejus in Salisburgenſe S. Petri Cœnobium liberalitas. Ratisbonæ in Conventu Principum primus Dux Auſtriæ a Friderico I. Imp. renunciatur. Auſtria, adjuncta Marcha Bavarica, quæ nunc Auſtriæ ſuperioris nomen obtinet, Ducatus honore augetur. An. 1156. Auſtriæ ſuperioris limites. Cur diminuto nomine *Regiuncula* ſupra Anaſum appelletur. Diploma Privilegiorum Auſtriæ a Friderico I. datum. Summa eorundem. Henrici Auſtriæ Ducis cum Ottone Friſingenſi, fratre ſuo, diſſidium. Mors Agnetis, Viduæ S. Leopoldi. Cœnobium S. Crucis in Sattelbach abſolvitur. An. 1157. Collegium Neuburgenſe deflagrat. Podwina, urbs Boemiæ ab Auſtriacis exuritur. Wladislaus Dux Boemiæ, gener S. Leopoldi, Regia dignitate ornatur. An. 1158. Turbæ Polonicæ inter fratres Duces. Wladislai, generi quondam S. Leopoldi, diuturnum exilium Altenburgi. Henricus & Otto, fratres Auſtriaci, reconciliantur. Scotorum Viennenſium fundatio Henrici Ducis diplomate firmatur: contenta eo Jura & Privilegia. Status urbis Viennenſis. Bellum a Friderico I. Imp. in Mediolanenſes. Wladislaus Rex Bohemiæ, & Henricus Dux Auſtriæ Cæſarem in Italiam ſequuntur. Eckebertus Putinenſis in Auſtria Comes a Mediolanenſibus cæſus. Wladislai Regis, & Henrici Auſtrii virtus bellica. Horum deprecatione uſi Mediolanenſes pacem, veniamque impetrant: quibus conditionibus. Ottonis Friſingenſis mors, & ſepultura: laudes poſthumæ. Natales clariſſimi: Religioſa ejus ſtudia in inſtaurandis, & condendis Cœnobiis: felix in reconciliandis diſſidentibus conatus: Paſtoralis cura: candor veritatis in ejus ſcriptis: multiplex ſcientia. Schiſma Pontificium inter Octavianum Victorem, & Alexandrum III. verum Pontificem. An. 1159. Zwetlenſe Cœnobium a Conrado, Paſſavienſi Epiſcopo, & Henrici Ducis fratre conſecratum. Religioſæ Cœnobiorum res per Auſtriam. Hoſpitale ad radices Semeringii montis ab Ottocaro Styriæ Marchione erectum. An. 1160. Henrici Ducis, & Conradi fratris diſſidium.

Conradus idem fit Salisburgenſis Archi-Epiſcopus. An. 1164. Alexandri III. PP. partes ſequitur, Cæſaris ingratiis. B. Hartmanni, Neuburgenſis quondam Præpoſiti in Auſtria, Brixinenſis poſtea Antiſtitis mors. Vitæ ſeries: Res Neuburgi, & alibi locorum ab eo geſtæ. Terror divinitus eidem injectus. Ejus in tuendis Alexandri III. Pontificis partibus conſtantia. Vitæ ſanctitas reliqua. Friderici I. Imp. ſchiſma Auſtriam etiam turbat, Henrico Duce in Imperatoris partes pertracto. Stephanus III. Rex. Hung. Agnetem, Henrici Auſtrii filiam, ſibi deſpondet Viennæ, præſente Cæſare. An. 1165. Idem Imperator Conradum Salisburgenſem Archi-Epiſcopum proſcribit. An. 1166. Henrico Duce, ac fratre ejus ad Manuelem, Græcorum Imperatorem miſſo, Salisburgenſes exagitat. An. 1167. Conradi Salisburgenſis Antiſtitis in Neuburgenſes Canonicos benignitas. Mors in Admontenſi Cœnobio obita. Ejus genus, & dignitas. Fortis in cauſa Eccleſiæ animus, & ærumnis invictus. Conrado in Salisburgenſi Eccleſia ſuccedit Adalbertus, Wladislai, Bohemiæ Regis, ac Gertrudis ſororis ſuæ filius. An. 1168. Henricus Dux, & avunculus Adalberto author eſt, ut eo ſe honore abdicet; ne Cæſarem gravius irritaret, Salisburgo jam imminentem. An. 1170. S. Crux Mellicii furto ablata, & mirabiliter recuperata. Principes aliquot in Palæſtinam profecti, & ab Henrico Auſtrio honorifice accepti, in Hungariam deducuntur. Agnes Henrici Ducis filia per eos dies marito Stephano Hungariæ Rege orbata. An. 1171. Fridericus I. Imp. Wladislao, Bohemiæ Regi, ejusque filio Adalberto, Salisburgenſi Archi-Epiſcopo infeſtus. An. 1173. Leopoldus natu major filiorum Henrici Ducis Auſtriæ, Helenam, Belæ III. Hungariæ Regis ſororem, ducit conjugem. Fridericus eo ex conjugio naſcitur VII. Cal. Januarii anni ſequentis, quo Adalberto Salisburgenſi exauthorato ſuffectus eſt Henricus, Præpoſitus Berchtoldsgadenſis An. 1174. Bellici tumultus per Auſtriam a Styris, Moravis, Bohemis An. 1175. Sobieslaus, Dux Bohemiæ, Auſtriam evaſtat. An. 1176. Henrici Auſtriæ Ducis primi obitus. 1177. Ejus mores candidi: religioſa munificentia. Conjuges, Liberi. Henricus Medlingenſis ſenior, natu minor Henrici Ducis filius.

BREVIARIUM LIBRI II.

LEopoldus, Henrici major filiorum, hyeme adhuc in Italiam proficiſcitur, & VI. Cal. Martii An. 1177. ad caſtrum Candalarium prope Piſaurum ſucceſſor in Ducatu Auſtriæ a Friderico I. Cæſare confirmatur. Anno ſequente bellum Moraviæ infert, ſuperiorum annorum clades ulturus. Reſtituta Eccleſiæ,

ac

Digitized by Google

ac Imperii pace, An. 1180. Henricus Leo, Dux Bavariæ exauthoratur. Ottocarus Marchio Styriæ, Dux renunciatur. Fridericus, ſeptennis Leopoldi Ducis filius, Erfordiæ ſucceſſor olim Patris in Ducatu a Friderico Cæſare inſtituitur. An. 1181. Leopoldus ipſe in Palæſtinam proficiſcitur. Cremiſanenſe Cœnobium turbatur. Reichzæ, Henrico Medlingenſi nuptæ, & Alberonis Chunringii obitus. Leopoldi Ducis ex Palæſtina reditus. An. 1182. Idem Neuburgenſi Collegio Canonicorum favet, Friſingenſis vero Eccleſiæ querelas ſolatur. Adalbertus nuper exauthoratus, in ſedem Salisburgenſem reponitur. An. 1183. Theodoræ, Henrici I. viduæ obitus. An. 1184. Leopoldus Comitem Ortenburgicum capit. Fridericum, Bohemiæ Ducem, propinquum ſuum, in Principatum ſuum reſtituit. An. 1185. Ottocarus Dux Styriæ ſucceſſorem ſibi deſignat Leopoldum Ducem Auſtriæ. Publicæ ea de re literæ. An. 1186. Palæſtina a Saracenis occupata. An. 1187. Bellum in eos a Friderico I. Imp. decretum An. 1188. Iter exercitus Cruce ſignati per Auſtriam. Quid Viennæ actum. Cur Leopoldus in Palæſtinam non moverit. Cruce ſignatos ſubſidiis juvat. Quæ exercitui in Hungaria, Servia, Bulgaria acciderint, ex literis *Dietpoldi* Paſſavienſis Epiſcopi ad Leopoldum Ducem Auſtriæ. Iſaacii Græcorum Imperatoris Orator in caſtra venit: Iſaacii querelæ, legesque imperioſæ a Friderico Cæſare modeſte rejectæ. Legati Friderici Imp. Conſtantinopoli redeunt: quanta lætitia recepti. Oratoris Græcorum poſtulata. Friderici Imp. reſponſum, & ſevera de dandis obſidibus denuntiatio. Leopoldus quamprimum ſe adjungere Chriſtiano exercitui exoptat. Friderici I. ad eum Literæ. An. 1189. Trajectus in Aſiam: res ibidem ab eo geſtæ: mors ejus intempeſtiva: miſera Chriſtiani exercitus conditio: illuſtrium Virorum in ea expeditione funera. Hoſpitale ad Pyrum montem in ſuperiore Auſtria ſub hoc tempus erectum ab Ottone II. cognomento *Largo*, Bambergenſi Epiſcopo. An. 1190. Leopoldus Dux Auſtriæ in Palæſtinam movet: Ptolemais urbs obſidetur, & capitur. Leopoldi Ducis cum Richardo Angliæ Rege discordia: unde nata. Quæ de ſcuti Auſtriaci hodierna forma ſit opinio. Leopoldi ex Palæſtina reditus. An. 1191. Ottocari Styriæ Ducis mors. Adita Styriæ poſſeſſio. Turbis Bavaricis miſcetur Dux Leopoldus: eæ Alberti de Bogen exilio finiuntur. Richardus Rex Angliæ ex Palæſtina redux, naufragium paſſus clam in Auſtriam tendit: capitur prope Viennam. An. 1192. Henrico Cæſari traditur, magnaque lytri ſumma redemtus libertati redditur. Fama capti Regis in Gallia, Anglia, Romæ quos motus cierit. An. 1193. Leopoldus Dux

a Pon-

Digitized by Google

a Pontifice excommunicatus, lytri reliquum non ſine gravibus minis exigit: fracto inter equitandum pede, & reſecto, ad extrema deductus Eccleſiæ pacem poſcit, recipitque primum a Parocho Hartbergenſi, tum vero ab Archiepiſcopo Salisburgenſi, pieque moritur. An. 1194. Dilatæ ejus ſepulturæ, & tandem ad S. Crucem in Auſtria datæ quæ cauſa. An. 1195. Laus ejus Principis a belli, pacisque ſtudiis, virtutibus, Auſtriæ ſub eo acceſſionibus. Conjux, & Liberi.

BREVIARIUM LIBRI III.

FRidericus, major filiorum Leopoldi, Dux Auſtriæ III. patri ſuccedit in Auſtria, Styria Leopoldo juniori fratri conceſſa. 1195. Principatus exordia perturbata a publicis calamitatibus. Locuſtæ Auſtriam depaſcunt. Saladino Syriæ, atque Ægypti Sultano mortuo, oblata Chriſtianis ſpes Palæſtinam recuperandi. Expeditionis ſacræ conſilium Fridericus Dux Auſtriæ amplectitur cum aliis multis Germaniæ Principibus. Ejus in Religioſos homines benevolentia, uti & Wolfgeri Paſſavienſis Epiſcopi. Conſilium de Epiſcopatu Viennæ erigendo. Friderici Ducis Auſtriæ iter in Palæſtinam per Italiam. An. 1197. Adventus in portum Ptolemaidis. Palæſtinæ ſtatus miſerabilis capta Joppe, cæſis, qui in urbe erant, Teutonicis, Henrico Hieroſolymorum Rege, fortuito ex ſumma ædium parte lapſu, extincto. Adventu Chriſtianæ claſſis territi Saraceni, captæ Tyrus, Sidon, Berythus Palæſtinæ urbes. Progreſſus ulteriores rumor de Henrici VI. Imp. morte ſiſtit. Fridericus II. in Regem Germaniæ in Palæſtina eligitur: Almericus in Regem Hieroſolymitanum. Lyſtræ, & Gybel oppida a Principe Antiocheno capta. Chorutanum caſtrum a Chriſtianis obſeſſum, & deditioni proximum, hoſtibus relictum. Reverſis in Germaniam plerisque Principibus, Fridericus Dux Auſtriæ in Palæſtina manet: morbo proſtratus, ipſo in reditu XVII. Kal. Maji moritur An. 1198. Corpus defuncti a Wolfgero, Paſſavienſi Antiſtite, qui morienti præſidio fuit, ad S. Crucem in Auſtriam, ut moriturus poſtularat, deportatum, V. Idus Octobris ab eodem terræ mandatum eſt. Cœlebs fuit, nomenque Catholici ex belli Saracenici memoria apud poſteros tulit. Friderico Leopoldus frater, Dux Styriæ, in Auſtria ſuccedit. Mota iterum de lytro Angliæ Regis querela, ſed Richardi Regis, ut videtur, morte conſopita. Wildbergenſe caſtrum in Auſtria genti Stahrenbergicæ a Wolfgero Paſſavienſi Epiſcopo collatum. Turbæ in Hungaria inter Emericum, & Andream fratres. Andreas ex Auſtria, quo profugerat, reverſus, vincit primo, mox vincitur. Leopoldus rejecto in Hungariam, qui Auſtriam invaſerat, Emerico,

Hun-

Hungariæ Rege, communionem meritorum a ſacra Ciſtercienſium Familia petit, & impetrat. Germaniæ perturbatio ex electione duorum Germaniæ Regum. Innocentius III. PP. pro Ottone IV. plures Germaniæ Principes pro Philippo Rege nituntur, & cum his Leopoldus Dux Auſtriæ. Idem conciliare inter ſe fratres, Hungariæ Reges, ſtudet, ſed ſpe meliori, quam eventu. Andreas ab Emerico Rege fratre in cuſtodiam datur. Neoſtadium in finibus Auſtriæ conditur. An. 1200. Novum item Palatium Principum Viennæ. Novum Lilienfeldæ Cœnobium Ciſtercienſis inſtituti deſignatum. Leopoldi Ducis in Admontenſe, & Zwetlenſe Cœnobia benevolentia. Terræ motus An. 1201. Alexius Iſaacii Comneni filius in Germaniam venit, ſuppetias captivo patri laturus An. 1202. Leopoldus Auſtrius Conjugem ducit Theodoram, Græco item Comnenorum ſanguine oriundam. An. 1203. Alexius interim, Latinorum auxilio, Conſtantinopolim occupat: ſed dum beneficio maleficium rependit, Conſtantinopolis in poteſtatem Latinorum venit, Balduino, Flandriæ Comite, Imperatore renunciato. An. 1203. Moritur Emericus Rex Hungariæ, cui Andreas frater e carcere extractus, *Vicarii primum pro* Ladislao pupillo nomine; hoc vero Viennæ, quo mater illam Conſtantia, patrui metu, traduxerat, brevi extincto, ſummo jure in ſolium ſuccedit. An. 1205. Leopoldus Dux Auſtriæ, reſtituta Regni Corona, Ladislai corpore Albam regalem ad Regiam ſepulturam miſſo, copias ad Philippum Germaniæ Regem adducit. Naſcitur eidem Margareta filia, Regina olim Germaniæ, ac hæres Auſtriæ futura An. 1205. quam An. 1206. proles altera, Agnes, in Familiam olim Anhaltinam enuptura, conſecuta eſt. Campililienſis Cœnobii, deducta ex S. Crucis Monaſterio Ciſtercienſium Colonia, auſpicatum exordium: in quod poſtea acceptam a Balduino Imp. SS. Crucis particulam Leopoldus Dux, Parensque Cœnobii transtulit. Erigendi Viennæ Epiſcopatus conſilium iterum reſumptum, favente Innocentio III. PP. ſed Manegoldo, Paſſavienſi Epiſcopo, intercedente iterum ſufflaminatum. Leopoldo Duci naſcitur ejusdem nominis filius. An. 1207. quem An. ſequenti excepit Henricus alter filius, gravis ſubinde Parentibus futurus. Philippus Rex ab Ottone de Witelſpach occiditur. Leopoldus Auſtrius, qui Crucis teſſeram Neuburgi ſacræ expeditionis cauſa ſuſceperat, voluntate Pontificis in partes Ottonis IV. tranſit, nuptiasque inter eundem, & Beatricem, Philippi Regis filiam conciliat. Ottone vero cum Rom. Pontifice colliſo partes Friderici II. amplectitur. An. 1209. Repertæ ad S. Hippolytum Sanctorum Reliquiæ ſignis, & prodigiis claræ. Hoſpitale pauperum Cremſii a Leopoldo Duce inſtitutum. Sponſalia

inter Leopoldi filium, & filiam Marchionis Misniæ agitata. An. 1210. Leopoldo Duci Fridericus filius, ac utriusque Principatus poſtea hæres, Neoſtadii naſcitur An. 1211. quo Fridericus II. Rex Siciliæ, in Germaniam vocatus eſt. Leopoldus Dux copias per Galliam, ubi cum Albigenſibus tum bellum erat, in Hiſpaniam ducit. An. 1212. Conſtantia filia, Misnenſi poſtea Marchioni nupta, Leopoldo interea naſcitur: qui redux ex Hiſpania Fridericum II. Cæſarem ad Comitia aſſectatur. An. 1213. Sacellum S. Catharinæ prope Baſilicam S. Stephani erectum. Nata iterum Leopoldo filia, Gertrudis, Henrico Thuringiæ Landgravio poſtea nuptura. An. 1214. quo cladem a Francis accepit Otto IV. & Fridericus II. Aquisgranum irrito conatu obſedit. Leopoldi Ducis cum Manegoldo, Paſſavienſi Antiſtite, controverſiæ de jure Patronatus Eccleſiæ Viennenſis aliisque, moderatione Ducis ſublatæ. An. 1215. Mors Manegoldi, cui Udalricus, Leopoldi quondam Pædagogus, ac poſtea Cancellarius ſucceſſit; ſed anno primum ſequenti, ob contraria Cleri, populique ſtudia, in poſſeſſionem Cathedræ miſſus. Aquisgranum Friderico II. Cæſari ſe ſubmittit, ubi is expeditionem in Saracenos vovit. Udalricus, Paſſavienſis Epiſcopus, Perchtoldsdorffenſi Eccleſiæ jus Parochiæ tribuit. Leopoldus Dux Auſtriæ cognominem ſibi decennem filiolum, ex arbore lapſum, & extinctum, luget. An. 1216.

BREVIARIUM LIBRI IV.

LEopoldus Dux Auſtriæ ad expeditionem in Saracenos ſe accingit. Iter cum Andrea, Hungariæ Rege, per Dalmatiam: adventus in Palæſtinam: a Patriarcha Hieroſolymorum excipitur. Thaboræi montis caſtrum a Chriſtiano exercitu obſidetur. An. 1217. A cœpto deſiſtitur. Andreas Rex e Palæſtina non ſine nota redit: remanet Leopoldus. De Ægypto ſubigenda conſilium initur. Damiatæ aggreſſio. Turris, Nili clauſtrum, a Leopoldo Duce oppugnatur, & tandem deditione capitur. Saracenorum inde conſternatio: mors Saphadini. An. 1218. Nili litus adverſum a Chriſtianis occupatur. Damiata undique obſidione clauditur: ultimi Saracenorum conatus, defenſione pontis a Leopoldo Duce retunduntur. Ejus in Europam reditus. Liberalitas in rem Chriſtianam Palæſtinæ. Coradinus Hieroſolymorum mœnia diruit: minis promiſſisque Chriſtianos Damiatam obſidentes tentat: capitur Damiata. Leopoldus in Styriam reverſus Seccovienſem Epiſcopatum, cujus cauſa, agente Theodora ejus conjuge, in ipſius reditum dilata erat, confirmat: annoſam inter Peilſteinios Comites de Waidhoff: & Cunratsheimenſi caſtro, & Friſingenſem Epiſcopum dirimit:

rimit: insignem SS. Crucis portionem Campilienſi Cœnobio donat. An. 1219. Fridericus II. Romæ Imperii coronam ſuſcipit: vovet expeditionem in Terram Sanctam. An. 1220. Nova in Saracenos Ægypti expeditio, ſed infelix: Damiata Saracenis reddita. An. 1221. Gebhardus Paſſav. Epiſcopus e Comitibus de Pleygen controverſias quasdam in Auſtria componit: Agnes Leopoldi Ducis filia Anhaltino Principi nubit. An. 1222. Henricus Senior Medlingenſis moritur: quæ per Auſtriam in ejus ditione fuerint: ejus modeſtia, & æquitatis ſtudium: conjux, filius. An. 1223. Ordo FF. Minorum S. Franciſci Viennam, Steinamque, Auſtriæ urbem introductus. An. 1224. Biennio poſt Ordo Prædicatorum Viennæ etiam ſedem accepit, ex Hungaria propagatus ea forte occaſione, qua de Bela Hungariæ Principe (quem Andreas Rex ac pater, Mariæ conjugis cauſa graviter exagitarat, Leopoldus Dux profugum receperat) in integrum reſtituendo, agebatur. De Carmelitis Viennam primo introductis. Leopoldus Dux Auſtriæ Schardingam caſtrum munit. An. 1225. Eodemque anno Conventui ad S. Germanum in Italia intereſt. Margareta Leopoldi filiarum natu maxima *Henrico Regi*, Friderici II. Imp. filio nubit. Henricus contra, Leopoldi Ducis filius ſenior, Agnetem, Hermanni Thuringiæ Landgravii filiam ducit conjugem. Conſtantia denique, Leopoldi filiarum natu tertia Henrico, Misniæ Marchioni deſpondetur. An. 1225. Fridericus natu minor filiorum Leopoldi Ducis, Gertrudem primo Brunswicenſem; eaque paulo poſt extincta, Sophiam, Theodori Laſcari filiam ducit. Leopoldus Dux in Italiam ad Cremonenſem Conventum Imperii proficiſcitur. Henricus major natu filius interim in Theodoram matrem inſurgit, eamque Heimburgo expellit: ſed reverſus ex Italia pater filium repente opprimit, nunquam tamen bona fide in gratiam cum patre rediturum. An. 1226. Margareta natu major filia, Regina Germaniæ inauguratur. An. 1227. Fridericus II. Imp. ad expeditionem in Palæſtinam urgetur: dilata navigatione, anathemate feritur: in Palæſtinam trajicit. Leopoldus Dux vitæ periculum adit Straubingæ, Henrici filii, ut tum rumor erat, ſcelere: qui VI. Cal. Octobris, facti tamen pœnitens obiit. An. 1228. Henrici Germaniæ Regis Privilegium Auſtriæ Principibus conceſſum. Pax Saracenis a Friderico II. data, quibus conditionibus. Redit in Apuliam Cæſar, amiſſa facile recuperat. Leopoldus Dux a Gregorio IX. PP. literis excitatur ad tuendam Eccleſiæ cauſam. Fridericus Leopoldi filius, repudiata Sophia Laſcaride, Agnetem, Meraniæ Ducis filiam, ducit conjugem. Leopoldus feuda quædam Friſingenſis Eccleſiæ in Marchia emit An. 1229. Proficiſcitur in Italiam ad concordiam inter Pontificem, & Fri-

dericum II. Cæſarem ſanciendam: ejus in hac cauſa labores, ac itinera: morbus, mors, ſepultura. Oſſa in Auſtriam relata, & Campililii a Salisburg. Archiep. Eberhardo terræ mandata. An. 1230. Gregorius IX. PP. Theodoram Viduam literis ſolatur. Leopoldi Ducis claritudo a rebus bello, paceque geſtis: a literis, facundia, gratia apud Pontifices, Cæſaresque: Religionis ſtudium, munificentia in res ſacras: Emolumenta in Provincias, nominatim in Viennam urbem profecta. Acceſſiones publicæ rei: Liberi.

BREVIARIUM LIBRI V.

FRidericus II. Dux Auſtriæ & Styriæ, a Chunringiis dolo; bello a Wenceslao Bohemiæ Rege appetitur. Hoc in Bohemiam recedente, Chunringios caſtris ſuis exuit, captosque in gratiam recipit. Friderici II. Imp. filius, Henricus Rex, dotem Margaretæ Reginæ conjugis ab ejus fratre Duce per Conradum, S. Galli Abbatem, poſcit, ſed ob belli injurias, aliasque cauſas non impetrat. 1231. Fridericus Dux armis non ſine ſingulari pompa, cum CC. Nobilibus accinctus, iter in Italiam ad Imperatorem ſuſcipit. 1232. Reverſus inde Eckbertum Bambergenſem Epiſcopum, a Carinthis captum libertati vindicat: in Moraviam, ulturus belli nuperi injurias, irrumpit, Vetovium caſtrum occupat: cum Hungaris interim, poſt Styros clade affectos, Auſtriam populantibus, pax coaluit. Sed novum in Bavaria bellum exarſit, Friderico Duce Henrici Regis, adverſus Ottonem Bavariæ Ducem, partes per Weſenum tuente: mutua inter Auſtrios, & Bavaros damna æquatis odiis accepta. Henrici junioris, Medlingenſis Ducis, ac propinqui res, mors, ac ſepultura. 1233. Fridericus Dux, Conſtantiam ſororem ſuam, jam Carnioliæ Dominus poſt Angilberti Crainburgi Marchionis obitum, Henrico Misniæ Marchioni nuptui dat cum ampla dote, jam ante a Leopoldo patre conſtituta. 1234. Fridericus II. Imp. in Styriam venit, ſalutatus a Friderico Duce ſimul, & offenſus: Henricum Regem ac filium exauthoratum, in Apuliam cum Margareta Regina, parvisque duobus filiis abſtrahit. Dux Auſtriæ, parta apud Hungaros nonnulla bellicæ indolis gratia, in ſpem Regni pellectus, cum exercitu in Hungariam movet: audito Belæ, Hungariæ Regis, cum totius Regni viribus adventu, Auſtriaci diffugiunt: Hungari Auſtriam invadunt. Alii geminatum terrorem a Bohemis ferunt, nonniſi eluvione ab Auſtriæ populatione revocatis: hinc neceſſariam a Friderico Duce pacem cum Hungaris initam, nec niſi caro redemptam. 1235. Fridericus Dux Auſtriæ ſuis iratus, ſevere tributum exigit: Theodoræ matris timor, fugaque, Auſtriacorum

cri-

criminationes ad Cæſarem delatæ. Dux ipſe ad varios Imperii Conventus evocatus nequidquam, a Cæſare proſcribitur. Quid Scriptores de cauſis proſcriptionis hujus memorent, ac inprimis de fuga Matris, de laceſſitis Principibus, de ſævitia & libidine, de perfidis in Cæſarem conſiliis, de extorta per metum Conſtantiæ ſororis dote. Bello ex omni parte ingruente Fridericus Neoſtadium ſe recipit. Vienna poſt factam deditionem Burggravii Norimbergenſis fidei commendata usque ad adventum Cæſaris, qui capta Agnete, Friderici Ducis conjuge, Styriam interim in deditionem accepit. 1236. Viennam ſub finem anni profectus Fridericus II. Imp. præter data, aut confirmata Cœnobiorum privilegia, Viennam in Imperialium Civitatum numerum refert: privilegio & ipſam, & Scholam Viennenſem ornat: Aprili menſe ex Auſtria diſcedit, Vienna Eckeberti Bambergenſis Ep. fidei commendata. Eo defuncto paulo poſt Viennæ, Fridericus Dux ad recuperandam Auſtriam animum adjicit: Styros Cæſaris auxiliares rejicit, Epiſcopos duos capit, ac paulo poſt liberos dimittit. 1237. Eberſteinium Viennenſibus Præfectum, ab urbis acceſſu prohibere nititur: paciſcitur cum Bohemo Rege, promiſſa illi Auſtria Transdanubiana: reliquam Auſtriam paulatim recuperat. 1238. Gertrudem ſororem Henrico Thuringiæ Landgravio celebratis Neoſtadii nuptiis in matrimonio collocat. Viennam obſidet, 1239. ac longa fame ad deditionem cogit: Cæſarem ſibi reconciliat: & reſtituta ſibi Styria, pacta cum Bohemo Rege, conciliato jam Cæſare, irrita declarat. Wenceslaus bellum idcirco Auſtriæ infert, hyeme primo, paulo poſt pace, pactisque Gertrudis, quæ Henrici fratris erat filia, cum Wladislao Bohemiæ Regis filio nuptiis diremptum. 1240. Agnes Friderici Ducis conjux ad maritum redit: cum Epiſcopo Paſſavienſi, & Friſingenſi pacifice tranſigit. Tartarorum in Poloniam, & Hungariam irruptio: Cumanorum cum Tartaris amicitia. Fridericus Dux cum copiis in Hungariam advolat: Gutanum Cumanorum Principem opprimit, incertum, an factæ cum Tartaris conſpirationis reum. Belam Regem in Auſtriam invitatum e fuga, poſt cladem Hungariæ a Tartaris illatam, adegiſſe ſcribitur ad reſtituendam magnam auri ſummam, & cedendos tres Hungariæ Comitatus: diripuiſſe Pannoniam ſuperiorem; confugas ipſos maximis exactionum oneribus pene ad incitas redegiſſe. 1241. Tartaros hinc ex Moravia, illinc ex Hungaria procurrentes Auſtria arcuit, ſoluta quod obſediſſe videntur, Neoſtadii obſidione. 1242. Agnetem, Meraniæ Ducis filiam, ſuamque per annos XIV. conjugem, in præſentia Epiſcoporum repudiat. 1243. Ob Waldeckios cum Ottone, Bavariæ Duce, & Rudigero, Paſſavienſi Epiſcopo,

colliſus, Albertum Bohemum, Pontificium legatum, & ab utroque diſſidentem ſibi conciliat: ſolennem S. Colomanni M. cultum per Auſtriam, & Epiſcopatus Viennenſis erigendi cauſam urget. 1244. Ordini Teutonico auxiliares ex Auſtria copias, duce Schrettenthalio, in Pruſſiam & Pomeraniam mittit: quo in bello Henrici Liechtenſteinii virtus egregie eluxit. Fridericus Dux Auſtriæ ad Cæſarem in Italiam proficiſcitur, qui præter alia privilegia aucta, firmataque, Regium illi nomen, Auſtria, Styria, ac Carniolia unum in Regnum coalituris, obtulit, ſi admittere eum honorem Dux Auſtriæ voluiſſet. Ad Ducis ex Italia reditum Otto Bavarus Obernbergenſis caſtri obſidionem ſolvit. Sub hyemem deinde Rex Bohemiæ, ac Dux Carinthiæ bellum Auſtriæ intulit, quod Fridericus Dux, verſis in fugam Bohemis, Udalrico etiam, Carinthiæ Ducis filio, e fuga retracto, feliciter profligavit. Pax ſubinde, reſtituto libertati Udalrico, Gertrude, Henrici fratris filia, Wladislao Bohemiæ Regis filio in matrimonium tradita, cum Bohemis redintegrata. 1245. Noviſſimum ex Hungaria bellum, in quo victor ad Leytham fl. Fridericus Dux Auſtriæ ad diem XV. Junii An. 1246. hoſtili telo ſauciatus cecidit. Sepultus ad S. Crucem in Auſtria. Obitus Theodoræ matris viduæ. Friderici Ducis mores, & virtutes: orbitas liberorum, Carnioliæ acceſſio.

BREVIARIUM LIBRI VI.

AUſtriæ perturbatio extincto Friderico II. Duce. Margareta Germaniæ Regina vidua, Friderici II. ſoror, & Leopoldi Glorioſi Primogenita, cui jus ſuccedendi competebat, Treviris voluntario in ſeceſſu pietati vacat. Gertrudis Henrici (qui ante Leopoldum patrem obiit, nec unquam Dux Auſtriæ fuit) filia Wladislao Moraviæ Marchioni, Wenceslai Bohemiæ Regis ſeniori filio, nupta in ſpem Auſtriæ venit, quam Fridericus II. Imp. & Margaretæ Nurus ſuæ cauſa, & Imperii nomine prenſabat. An. 1246. Wladislaus, Gertrudis maritus, moritur. Innocentius IV. PP. quo Auſtriam, Stiriamque Friderico II. quondam Imp. ſubtraheret, Margaretam Reginam Viduam ad ſecundas cum Marchionis Misnenſis fratre nuptias hortatur: Wilhelmo Germaniæ Regi, Belam Hungariæ Regem, neſcio quæ jura in Styriam & Auſtriam obtendentem commendat. Margareta Regina Vidua, ſuaſu Pontificis in Auſtriam redit. Redit & Gertrudis, Henrici fratris ejus filia. Auſtria a Bavaris & Hungaris laceſſitur, Interdicto alioquin Pontificio ſubjecta propter Fridericum II. Cæſarem An. 1247. cujus Vicarius, Eberſteinius Comes, rebus diffiſus ſuis ex Auſtria diſcedit. Miſſi ex Auſtria & Styria ad Cæſarem Oratores in Italiam, qui Fridericum,

Mar-

Digitized by Google

Margaretæ Reginæ filium, Principem ſibi peterent; ſed in ejus conſpectum nunquam admiſſi. Theſaurus Friderici II. Ducis, in arce Starchenbergica ſervatus, inter Friderici Ducis ſorores, Margaretam & Conſtantiam, & ejus ex Henrico fratre neptem dividitur. Gertrudis Auſtriaca novis nuptiis Hermanno Badenſi jungitur, qui ab Ottone Duce Bavariæ in Auſtriam deductus, ab Innocentio IV. Pontifice Wilhelmo Germaniæ, Wenceslao Bohemiæ, Belæ Hungariæ Regibus commendatus, in Auſtria tamen a paucis, a nemine in Styria pro Duce eſt receptus. An. 1248. Hermannus relictis ex Gertrude Friderico filio An. 1249. nato, & Agnete filiola, moritur IV. Octobr. An. 1250. & Clauſtro-Neoburgi ſepelitur. Bela Rex Hungariæ invadit Auſtriam inferiorem; ſuperiorem Dux Bavariæ: Styriam Philippus, Ducis Carinthiæ frater, & electus Salisburgenſis Archiepiſcopus. Margareta Regina Vidua iterum ad nuptias a Rom. Pontifice, cum Florentio, Wilhelmi Germaniæ Regis fratre, invitatur, ſed incaſſum. An. 1250. Comitiis ab Auſtriacis ad Trebenſeam indictis, mittuntur Oratores in Misniam, ad petendum ſibi Principem, unum de Henrici Marchionis ex Conſtantia Auſtriaca filiis: detinentur a Wenceslao, Bohemiæ Rege, & minis promiſſisque abſtracti, in Auſtriam redeunt. Wenceslaus Rex, miſſo continuo in Auſtriam Ottocaro, filio ſuo, Auſtriacos ſibi conciliat: Margaretam Viduam, Ottocaro filio prenſat conjugem, An. 1251. cujus conſenſum ægre tamen impetrat. Margaretæ cum Ottocaro ſponſalia, petita a Rom. Pontifice ea de cauſa diſpenſatio: nuptiæ Heimburgi celebratæ: communicata palam a Margareta Ottocaro Principatus jura. Gertrudis, Margaretæ æmula, jus, quale ſe habere rebatur in Auſtriam & Styriam, transſcribit Belæ, Hungariæ Regi. Bela Auſtriam immaniter populatur: Gertrudi maritum tertium in caſtro Hindberg deſpondet Romanum, Ruſſiæ Principem. Styri in factiones ſciſſi. Henricus, Ducis Bavariæ filius, Styrorum quorundam votis in Styriam invitatur: Belæ Hungariæ Regis, ac ſoceri conſilium & auxilium poſtulat: Sed is pro Stephano filio ſuffragia colligit. Auſtria inferior fame vexatur: ſuperior in fidem ab Ottocaro ſuſcipitur. An. 1252. Bellum ab Hungaris Auſtriæ & Moraviæ infertur. Wenceslai Regis morte, fiunt induciæ inter Ottocarum & Belam R. An. 1253. & annitente Rom. Pontifice, pax Poſonii: Styria, ultra Semeringium montem, Hungaris relicta. An. 1254. Ottocarus in Pruſſos movet, & quid eo bello geſtum. In Auſtria e ſumma annonæ inopia ſumma copia. 1255. Ottocarus Philippum Carinthium copiis juvat, cum Friſingenſi Epiſcopo controverſias componit. An. 1256. Richardus, & Alphonſus Caſtellæ Rex eodem pene tempore,

Ger-

Digitized

Germaniæ Reges electi. Ottocarus ex armorum cum Philippo Carinthio ſocietate cum Duce Bavariæ colliſus, Bavariam hoſtiliter irrumpit: adventu Ludovici Palatini territus, non ſine clade in Auſtriam refugit. An. 1257. Vienna incendio depaſcitur. Turbæ in Styria. An. 1258. Styri Nobiles in Stephanum Præfectum inſurgunt, & coorto populari tumultu, Hungaros tota Styria expellunt. 1259. Oratores ad Ottocarum mittunt, qui pacem cauſſatus primum, Hardeckium tamen Comitem ſubſidio iis eſſe permittit. In Styriam ipſe venit, ſed ſine copiis; omnia tamen ad bellum præparat, quod æſtate proxima cum Hungaris geſtum eſt. Hardeckii Comites inter ipſa belli præludia cum non paucis ab Hungaris cæduntur. Ottocarus copias ad Marcham Hungaris objicit: moræ pertæſus trajectum fluminis iis ultra permittit: pugna ante finitas adhuc inducias ab Hungaris cœpta: Ottocari victoria. Pacis capita: Styria Ottocaro permiſſa. An Rudolphus Habsburgicus in caſtris Ottocari exercitum duxerit. An. 1260. Ottocarus dote jam in tuto collocata, Margaretam conjugem repudiat: repudii cauſa a Rege prætenſa. Eandem Cremſium relegat: nuptias cum Cunegunde, Hoſtislai Matſoviæ Ducis filia, Belæ Regis nepte celebrat. Gertrudem Medlingenſem Judenburgo Feuſtrizium; tum vero tota plane Styria extrudit: quæ in Misniam profuga, in Cœnobio Virginum ibi extincta eſt. An. 1261. An hoc pacto jus in Auſtriam & Styriam habuerit Ottocarus: ad ſingula juris capita reſpondetur. Fames & incendia per Auſtriam: Vienna magnam partem deflagrat. Bertholdi, viri ſanctiſſimi ex Ordine Minorum in Auſtriam adventus. Ottocarus conſilium de evehendo ad Regnum Germaniæ Conradino, Friderici II. Cæſaris nepote, ad Pontificem defert. An. 1262. Udalricus, Dux Carinthiæ, extincta Agnete Meranienſi, uxorem ducit Agnetem, Hermanni Badenſis & Gertrudis Medlingenſis filiam. An. 1263. Bela junior, Belæ Hungariæ Regis filius, nuptias celebrat in campo ad Viſcham cum Brandeburgica, Ottocari Regis nepte. An. 1264. Ottocarus cum Duce Bavariæ iterum colliſus, Ottonem Meyſſavium, & Beneſium Bohemum in carcere occidi jubet: An. 1265. bellum in Salisburgenſem agrum, & Bavariam movet: Ratisbona neutras partes amplectitur: Paſſavium a Bavaris pene jam captum deſeritur. Schadwienna oppidum nubifragio pene everſum. An. 1266. Pax inter Ottocarum, Ducemque Bavariæ reſtituta. Concilium Viennæ in Auſtria celebratur: ejusdem Decreta, & Sanctiones de Judæis. Cœnobium ad Cœli Portam Viennæ, & Domus Leproſorum in Clagbaum, extra urbem, dedicatur. Terræ motus Viennæ, & in Styria. Mors Margaretæ, quondam Germaniæ,

poſt

Digitized by Google

poſt Bohemiæ Reginæ, Cremſii 28. Octobr. obita. Ejus genus, matrimonium infelix cum Henrico Germaniæ Rege, a Friderico II. Imp. patre poſt exauthorato, capto, & in Apuliam cum duobus filiis, & Regina Conjuge tradućto, ac in cuſtodia extincto. Margaretæ ſacer receſſus in Cœnobium Treverenſe, ab obitu primi mariti ſui: ubi tamen Monaſticam non eſt profeſſa. Invitata a Pontifice ſemel, iterumque ad nuptias cum Marchionis Misnenſis fratre, cum Florentio Hollandiæ Comite, Ottocaro Bohemo tandem nupſit: a quo repudiata, vitam Cremſii in Auſtria clauſit, ſepulta Campililii. Magnanima ejus indoles & pia liberalitas: adverſus geminam obtrectationem defenditur. An. 1267.

BREVIARIUM LIBRI VII.

OTtocari in Pruſſiam expeditio. Flagellantium ſecta in Provincias Auſtriacas ex Italia digreſſa: eorundem inſtituta principio haud mala, ſed brevi in ſuperſtitionem verſa. Beguini, ſeu Beguardi Neoſtadii in Auſtria quid hominum. An. 1267. Styriæ optimates complures, inter quos Comites Phannebergici, *Wildonius*, Petovius, Liechtenſteinius, Stubenbergicus ab Ottocaro in cuſtodiam dati, caſtrisque ſuis exuti, ſicque libertati redditi. Marcheggium ad Marcham fl. ab eodem conditur. Fridericus Hermanni Badenſis ex Gertrude Medlingenſi filius Conradinum ad bellum Italicum comitatus, poſt acceptam cladem e fuga retrahitur, capite damnatur An. 1268. Conradini ac Friderici mors, aliaque in indigna eorum cæde memoratu digna. Udalrico Carinthiæ Duci mortuo ſuccedit ex pacto Ottocarus. Eidem negotium faceſſunt Stephanus Rex Hung. & Philippus Udalrici Ducis defuncti frater. Ottocarus Carnioliam ſubigit, Carinthiam in deditionem accipit. In reditu inſidias ad Semeringium montem ab Hungaris locatas difficili per nives itinere declinat, & Campililio in Auſtriam evadit. Hungari eluſis inſidiis Auſtriam finitimam populantur. An. 1269. Auſtriaci Hungaris vicem reddituri, rupta glacie, in lacu merguntur. Ottocarus bellum in Hungaros apparat: Aprili menſe Poſonium, aliaque ejus tractus oppida capit; bello in citeriorem Hungariam translato Altenburgum, & ut volunt aliqui, Oedenburgum occupat. Bellum Henrici Guſſingii Comitis dolo retardatum primo, tum annonæ inopia abruptum, poſt redditam ab Hungaris Auſtriæ ac Moraviæ populationem, pace concluditur. An. 1270. Annonæ caritas, & morbi peſtilentes per Auſtriam. Ottocaro, ut Bohemi Scriptores narrant, Imperium defertur, quod ille Riczani, regio ærario præfecti, ſuaſu non acceptat. An. 1271. Siffridi Marenbergici, Pragæ e patibulo

pedibus ſuſpenſi indigna cædes. Stephano Hungariæ Regi mortuo ſuccedit Ladislaus, decennis filiolus. Ægidius Comes ex Hungaria profugus, ab Ottocaro, conſtitutis in Auſtria vectigalibus, benigne ſuſcipitur. Redit in Hungariam ejus æmulus Henricus Comes Guſſingius, Belam Maſoviæ Ducem Ottocaro cognatum barbare necat. Bellum in Hungaros ab Ottocaro inſtauratur. Eluviones per Auſtriam. An. 1272. Hungari Auſtriam, Moraviam, Styriam incurſant: Auſtriaci Jaurinum capiunt. Ægidius Comes iterum in Hungariam redit. Auſtriaci, ac Moravi in ſuperiorem Hungariam excurrunt. Henricus Comes Guſſingius magnis cum copiis Auſtriam invadit: recedentem Ottocarus cum exercitu ſequitur, ſuperiorem primo, mox & citeriorem Hungariam late percurrit: Sopronium, ut volunt quidam, iterum capit, eodemque cum Auſtriacis jure gaudere ſinit. Rudolphus I. ex Habſpurgica gente ad Imperium vocatur, quibus potiſſimum authoribus: in conferendis primo feudis Crucis ſigno pro ſceptro utitur: Filias Principibus Electoribus deſpondet. Ottocari Regis ex Rudolphi electione, & ſuorum odio ſolicitudo: fœdus cum Henrico, Duce Bavariæ, init: obſides ab Auſtriacis, Styrisque exigit. An. 1273. Gregorius X. PP. electionem Rudolphi I. adverſus Alphonſum Caſtellæ, & Ottocarum Bohemiæ Reges tuetur, Regemque & ipſe nuncupat. Varii Imperii conventus in cauſa Ottocari, & Henrici, Bavariæ Ducis. An. 1274. Ottocarus Salisburgenſis juris oppida in Carinthia vaſtat: Decreta in Lugdun. Concilio Palæſtinæ ſubſidia prohibet: Sacramento adigit Epiſcopos, ne vel Cæſaris, vel Pontificis mandato, ſi ſuis rationibus non expediret, obtemperent. Philippus Carinthius, ſpe recuperandi Principatus ſui ad Rudolphum I. Cæſarem confugit: ſecuti hunc quidam Auſtriæ, Styriæque Proceres, ſe ſuosque in ſummum diſcrimen adducunt. Ottocarus imperatis pluribus obſidibus, Viennam munit. Ad Conventum Auguſtanum, Oratorem mittit Bernardum, Seccovienſem Epiſcopum. Bernardi vehemens oratio: Rudolphi Cæſaris modeſta reſponſio. Ira Principum in Ottocari Oratorem, & ſententia in Ottocarum, quam Cæſaris nomine, Burggravius Norimbergenſis Viennam ad Ottocarum perfert, ab eo cum ſtomacho rejectam. Ladislaus, Rex Hungariæ Legatum ad Cæſarem mittit: Cæſar ipſe cum omni fere familia ſua Gregorium X. PP. Lauſannæ convenit: res ibidem actæ. Rudolphi Cæſaris ad Henricum, Ducem Bavariæ, in cauſa Palatini, & Ottocari monita. Vienna iterum amplificata: An. 1275. Sed repetito incendio miſerrime depaſta. Ottocari in reſtituenda ea urbe ſolicitudo, & munificentia. Rudolphus Cæſar bellum adverſus Ottocarum parat: ejus auxilia ex Rhenanis,

Sue-

Digitized by Google

Suevis, & Franconibus. Ottocarus tabellarios Cæſaris Pragæ ſuſpendio necat. An. 1276.

BREVIARIUM LIBRI VIII.

RUdolphus Imp. in Ottocarum movet: Bohemia, Egram verſus, præſidiis firmata, conſilium mutat eo copias traducendi; miſſoque in Carinthiam, ac Carniolam Meinhardo, Tyrolenſi Comite, Alberti filii ſui ſocero, cum auxiliaribus copiis, per Bavariam qua terrore, qua promiſſis ſibi conciliatam, recta in Auſtriam tendit. Acceptis in deditionem Lincio, Anaſo, Tulna; Neuburgo aſtu intercepto, copias ad obſidendam Auſtriæ Metropolim Viennam admovet, Ottocaro interim Freyſtadii, Droſendorffii cum exercitu operoſe nihil agente. Styria paulatim Bohemis erepta: Meinhardus in eam provinciam a Cæſare nuper miſſus, cum opportunis ſubſidiis in Caſtra Rudolphi venit, Viennam adhuc obſidione prementis. Urbs ea terrore opportune injecto ad deditionis conſilia flectitur. Bruno Olomuc. Epiſcopus, ea de cauſa ad Ottocarum R. mittitur, qui ægre quidem, pacis tamen mentionem admittit. Deliguntur concordiæ arbitri: a Rudolpho Cæſare Ludovicus Palatinus, & Bertholdus Wirzburgenſis Ep.; ab Ottocaro Otto Brandeburgicus, & Bruno Olomucenſis Ep. Concordiæ capita liberorum nuptiis ſtabilita. Ottocarus feuda ſua a Rudolpho Cæſare accipit: non una de loco, modove opinio. Ottocari triſtis ex Auſtria diſceſſus. Rudolphi Privilegia Neuburgenſi Civitati data: ejus urbis nuper captæ fatum: alia aliis indulta privilegia. An. 1276. Meyſſavius Auſtriæ Prætor cum offenſa Chunringiorum creatur. Rudolphus militaris ſtipendii cauſa tributa auget. Annæ Imperatricis in Auſtriam adventus. Res Italiæ per Oratores agi cœpta. Nova inter Rudolphum, & Ottocarum a Cunegunde Regina conjuge concitatum, diſſidia. Ottocarus R. ſuorum quosdam opprimit, filiam Habſpurgico deſponſam in Monaſterium detrudit. Belli novi metus. Rudolphus Imp. Ladislaum Hungariæ Regem novo fœdere ſibi adſtringit: Henricum Chunringium, & Paltramum in exilium ejicit. Hoſtiles excurſiones in Auſtriam, Styriam. An. 1277. Res cum Rom. Pontifice compoſitæ a Rudolpho Cæſare: qua occaſione geminæ calumniæ refelluntur. Ottocarus R. Principes Germaniæ diducere a Cæſare ſatagit: copias auxiliares ingentes contrahit, ad Laam, & Droſendorffium cum exercitu conſidet. Rudolphi Cæſaris tenues adhuc copiæ, aliæ aut retardatæ, aut impeditæ: augentur tamen magnis Hungarorum auxiliis, Ladislao R. ipſo paulo poſt caſtra cum Rudolpho Cæſare conjungente. Felix Hungarorum excurſio. Rudolphus Cæſar ante pugnam Ottocarum R. de

ſuorum

Digitized by

ſuorum inſidiis edocet, ſed malam refert gratiam. Pugna ſuprema, aciei ordines, vexilla, teſſera militaris: fortuitum prælii initium: æmula nationum ſtudia. Rudolphi Cæſaris geminum in pugna diſcrimen. Fraus militaris pugnam inclinat. Ottocarus a ſuis deſtitutus, ab hoſtibus occiditur: cladis magnitudo, ſpolia, captivi: Rudolphi Cæſaris Clementia. Cadaver Ottocari repertum, XVII. vulneribus deformatum, quod Marcheckium primo, tum Viennam deportatum, apud Scotos depoſitum; ac deinde ad Templum Minorum, a S. Cruce dictum, defertur. Quæ fuerint exitii ejus cauſæ: quæ contra virtus, quæ magnificentia. Rudolphus triduo in loco prælii perſtat. Nocturnus terror a Cumanis, ut opinio eſt, excitatus. Ladislaus R. in Hungariam redit: Rudolphus in Moraviam movet: pacis conſilia, a Regina Bohemiæ oblata, Otto Brandeburgicus turbat: itum tamen in concordiam pactis Wenceslai pupilli Regis cum Habsburgica nuptiis. Rudolphus Imp. agit cum Ladislao Hung. Rege de Joanne Guſſingio Comite: cum Henrico Bavariæ Duce in gratiam redit, recepta ſuperiore Auſtria illi oppignorata. Res cum Pontifice transactæ. Philippi Carinthii, electi quondam Salisburg. & Aquilegienſis obitus Cremſii. Res cum Agnete, Gertrudis Medlingenſis filia, a Rudolpho Imp. compoſitæ. An. 1279. Henricus Chunringius, Weitra caſtro Cæſari dedito, in exilium miſſus. Novus ex Bohemia belli metus. Tulnenſe Virginum Cœnobium a Rudolpho I. fundatur. Bohemicæ turbæ amice componuntur. Clementia, Rudolphi I. Imp. filia, in Italiam mittitur ad ſponſum ſuum, Caroli Salernitani filium. An. 1280. Anna, Rudolphi Cæſaris Conjux Auguſta Viennæ moritur, & Baſileæ ſepelitur. Hartmannus filius Rudolphi I. in Rheno ſubmerſus perit. Rudolphus Cæſar Vienna digrediens, Albertum, filiorum maximum, Auſtriæ, Styriæque Vicarium conſtituit. Albertus quædam circa Mercatores exteros Viennæ, de conſilio tamen PP. Prædicatorum, & Minorum mutat. An. 1281. Alberto eidem Henricus Roſenbergicus, Bohemus, Ragezenſe caſtrum tranſcribit. Rudolphus I. Imp. Auguſtæ Vindelicorum Auſtriam, Styriam, Carnioliam & Marchiam, de conſenſu Principum, & Electorum, confert Alberto, ac Rudolpho filiis Anno 1282. apud Alberti tamen poſteros manſuras.

LIBER

LIBER PRIMUS.

A. C. EX quo Caroli Magni armis extorta Hunnis Auſtria, Marchionatus nomine, ſub Comitibus, Provinciæ præfectis, Imperio parebat, anni exierant ſupra trecentos, quatuor ac ſexaginta: (A) aucta interea Bojorum, ac Slavorum coloniis, munita caſtris ac urbibus, Templis ac Cœnobiis ornata eam formam induerat, ut deeſſe Principibus jam nihil videretur, præter amplioris tituli dignitatem. Eum etiam, quanquam ex Bavaria mutuatum, Leopoldus & Henricus, fratres ac Duces jam gerebant: (B) quo ne Henricus Friderici Cæſaris ſententia deinceps excideret, id vero ſumma ope, contentioneque ſatagebat. Æqua videbatur Cæſari petitio, qui, qua erat ipſe incenſus gloriæ cupiditate, ſatis proviserat, ſuſceptæ pacis negotium, niſi ſublato hoc objice, haud ſatis feliciter proceſſurum.

Henrici Auſtrii in retinendo tituli honore efficax ſtudium.

Noverat Henrici animos, jam inde a ſuſcepti Principatus exordio, non vulgaris gloriæ ſtudio incitatos: noverat arctos cum Bohemiæ, Poloniæque Ducibus affinitatum nexus: (C) neque nihil & ſanguinis propinqua cognatio, & Ottonis Friſingenſium Antiſtitis, quem in oculis ferebat, reſpectus, ad communis familiæ decus

(A) Ab An. 791. ad An. 1155. ut conſtat ex ſupra dictis ad An. 791.

(B) De his autem ad Annum 1139. & 1142.

(C) De his conſtat ex dictis de filiabus S. *Leopoldi* Marchionis Auſtriæ.

tuendum ac fovendum permoverat. (A) Reputabat præterea animo, quas turbas datura eſſent in Germania nobiliſſimarum familiarum diſſidia, ſi quid hoſtile rurſum, ut nuper, in Italia increparet. A. C.

Ergo de priſtino honoris titulo Henrico Auſtrio affirmando non multa erat deliberatio: illud reſtabat unum, quibus modis & tantæ Provinciæ, quam Conradi, patrui Cæſaris, voluntate adierat, jacturam; & belli, quod tot annis continenter gerendum erat, expenſas reſarciret. (B) Meminerat Fridericus Bojariæ Marcham (id enim nomen regioni Ænum inter atque Anaſum interjectæ (C) per id tempus fuit) a Norico olim avulſam, Bojisque, quorum ſedes in Rhætia erant, a Francis quondam Regibus contributam: (D) nec ignorabat, Bavariam ſe ſola non ſufficere modo ad Ducatus honorem; ſed terrarum etiam amplitudine, agri bonitate, urbium, oppidorumque frequentia plerasque, quæ Ducum imperio regerentur, provincias ſuperare: atque ſi futura ex præteritis æſtimarentur, invidioſam Boicorum Principum potentiam, quæ ſub Francicis, Saxonicis, ac Suevicis Regibus, & Imperatoribus, turbarum tantum dederit, ac ſanguinis, detracta Ducatus portione non ignobili, haud paulo quietius acturam. (E)

Conſilium de Marcha Bojariæ ad Auſtriam adjungenda.

Eam igitur viam ineundam ſibi ratus Cæſar, quid ſibi placeret, quid ex æquitate, reque publica expedire videretur, cum Henrico Leone, Auſtrioque communicat. Leo, quo in quietam Bavariæ poſſeſſionem mitte-

(A) Otto Friſing. de Rebus Geſt. Friderici I. Imperat. l. 2. c. 2. „ Principes ergo non ſolum induſtriam, „ ac virtutem jam ſæpe dicti Juvenis „ (*Friderici I.* Imper.) ſed etiam hoc, „ quod utriusque ſanguinis conſors, „ tanquam angularis lapis, utrorumque horum parietum diſſidentiam „ unire poſſet, conſiderantes, caput „ regni eum conſtituere adjudicaverunt. „ Quantum porro apud Fridericum I. *Otto* Friſing. valeret, liquet ex Epiſtola ejusdem Lib. 1. de „ Geſt. Imperat. Friderici I. præfixa.

(B) De his ſupra actum eſt ab An. 1139. ad 1155.

(C) Lit. Frid. I. Imp. ad An. 1156. datæ: „ Litem & controverſiam - - „ ſupra Ducatum *Bavariæ*, & ſuper „ *Marchiam*, a ſuperiore parte *Anaſi* fluminis terminavimus hoc modo. „

(D) Colligi hæc poſſunt ex iis, quæ de *Clodovei* Regis victoria de Alemannis, & *Theodorici*, filii ejus, legibus Bojaricis ad An. 496. & ſequentibus dicta ſunt.

(E) Turbarum a Ducibus Boicis motarum exempla occurrunt paſſim, ut in *Garibaldo I. Utilone*, *Taſſilone*, *Arnulpho*, *Henrico Rixoſo* &c. de quibus ſuis locis. Chron. Auguſtenſe Steroni adſcriptum ad An. 1152. „ Et quia „ ejusdem Marchionis (*Henrici* Auſtriaci) magna nobilitas, & multa „ exigebat honeſtas, ut nomen Ducis non perderet, & ut Duces Bavariæ minus deinde contra Imperium ſuperbire valerent: Imperator de voluntate, & conſenſu Principum in Curia Ratisponæ habita, „ &c. „

Digitized by Google

A.C. mitteretur citius, nullam conditionem ſibi recuſandam putavit: Auſtrius oblata & ipſe tam opportuna rebus ſuis conditione lætus, cum & belli incerta, & Cæſaris animum in propoſito obfirmatum reputaret ſecum; urgente præſertim Ottone Friſingenſi fratre, (A) nihil tendendum ultra ratus, in eas pacis leges deſcendit. Cauſa tam feliciter compoſita, Fridericum Cæſarem adeo exultaſſe ferunt, ut negaret ſe omnibus retro annis melius de re publica eſſe meritum. (B)

Rei ex ſententia tranſigendæ Conventus Principum Ratisbonam indictus eſt in proximum Septembrem: quo
1156 antequam Henricus Auſtrius ſe conferret, Viennæ, quam Civitatis nomine jam appellat, Henrico, Salisburgenſi ad S. Petrum Abbati, pratum Dornpachio vicinum contulit, Patrisque Leopoldi S. Donationem nova liberalitate auxit, datis eam in rem eodem adhuc anno literis, in quibus Ducem ſe Bavariæ, & Auſtriæ Marchionem adhuc appellat: quod indicio eſt, ante Septembrem eas menſem eſſe exaratas. (C) Ceterum ex teſtibus hic ſubjunctis conſtare ſatis poteſt, quinam ex Boicis Proceribus poſt præſtitam jam Henrico Leoni obſequii fidem, Henrico Auſtrio adhuc adhæſerint. Primus hos inter, quos fideles ſuos appellat, Ottocarus erat Styrenſis Marchio: Rapoto deinde Ortenburgicus, Gebhardus Burchuſinus, Conradus Hallenſis, Henricus de Scalach, Eckebertus de Butino, & Luitoldus Pleigenius Comites: quibus Adalbertus de Perge, Walchunus de Machland, Werin-

Henrici Auſtrii in Salisburgenſe S. Petri Cœnobium liberalitas.

(A) Ortilo in Not. poſter. ad An. 1154. „ *Fridericus* Ænobarbus - - „ Sententia regia huic (*Henrico Leoni*) Bavariam reſtituit. *Hainricus* „ Marchio id cum magna laude, ſuadente *Ottone* Friſingenſi fratre, patienter tulit. „

(B) Otto Friſing. de Geſt. Frid. I. l. 2. cap. 32. „ Itaque - - inter patruum, & avunculi ſui filium terminata ſine ſanguinis effuſione controverſia lætus rediit. „ Cætera ex Adelzreit. Boicorum Part. I. L. 21. & Brunner P. III. L. 2.

(C) Literæ Ducis Bajoariæ, & Marchionis Auſtriæ datæ Henrico Abbati Monaſterii S. Petri Salisburgi An. 1156. *Viennæ* apud Bernard. Pezium Cod. Diplom. P. I. N. CXLII. Col. 382. „ Ego *Heinricus* Dux Bavvariæ, „ & Marchio *Auſtriæ*. Si de rerum „ terreſtrium abundantia - - precibus dilecti nobis Abbatis *Heinrici*, „ Monaſterii S. Petri, quod *Salzpurc* „ ſitum eſt, inducti: ſcientes etiam, „ quod pie memorie pater noſter „ *Liupoldus* Marchio, fratres illius „ Cœnobii dilexerit, & prædium, „ *Dornpach* dictum, eis contulerit, „ pratum quoddam proprietatis noſtre *Zemervoprechtis* vocatum, & „ prædicto prædio ſatis vicinum, conſenſu dilectiſſime conjugis noſtre „ *Dorothee* (alias *Theodoræ*, quod idem „ eſt) præfato monaſterio tradidimus. Huic autem traditioni, in „ *Wiennenſi Civitate* a nobis facte interfuerunt de fidelibus noſtris *Otokarus* Styrenſis Marchio, *Rapoto* Comes de Ortinperc, *Gebehardus* Comes de Purchuſin, Advocatus ejusdem Monaſterii, &c. „

Digitized by Google

hardus de Rieda, aliique Bojariæ Auſtriæque primores acceſſere : (A) ut adeo non tam afflicta adhuc Ducis cauſa videatur, quam tot illuſtrium familiarum Optimates ſuſtentarent. Munificentiæ piæ ſecuritatem ut adderet, Dux ipſe cum nobili Procerum corona poſtridie certos prati ejus fines deſignavit. (B) A. C.

Dies interea inſtabat Ratisbonenſibus Comitiis deſtinata, quo cum frequentes utriusque ordinis conveniſſent Principes; Henricus etiam Auſtrius, qui tot aliis in conventibus unus deerat, magna omnium expectatione affuit. Ad tranſigendam rem tantam campus patentiſſimus delectus eſt, duobus ab urbe Ratisbona milliaribus remotus. Dies erat IV. Iduum Septembrium (C) a DEI Parentis Reginæ natali tertius, cum agentem ſub tentorio Fridericum Imperatorem Henrici ambo Auſtrius, & Leo accedunt. Salutationum functis officio, Wladislao Bohemiæ Duci, ac paulo poſt Regi, id honoris habitum, ut Cæſarei Decreti ſententiam promulgaret. (D) Id eo majori ab illo voluntate ſuſceptum eſt, quo jucundius id Cæſari, apud quem eximium tenebat gratiæ locum; & Henrico Auſtrio, cujus ſororem Gertrudem habebat conjugem, (E) hono-

Henric. I. Dux Auſtriæ renunciatur.

(A) Lit. Henrici Ducis mox laudatæ „ Huic autem traditioni in *Wiennenſi Civitate* a nobis facte, interfuerunt de fidelibus noſtris *Otokarus* „ Styrenſis Marchio, *Rapoto* Comes „ de Ortinperc, *Gebehardus* Comes „ de Purchuſin, advocatus ejusdem „ monaſterii. *Chunradus* Comes de „ Halle, & filius ejus *Chuonradus*, „ *Heinricus* Comes Scalah, *Ekkebertus* „ Comes de Butino. *Liutoldus* Comes „ de Pleigin, & filius ejus *Liutoldus*. „ *Adelbertus* de Perge, *Walchuon* de „ Machland. *Werinhardus* de Jugilpach. *Werinhardus* de Ydana. *Chadoldus* de Harroze. *Werinhardus* de „ Riede. De Miniſterialibus noſtris „ *Adalbero* de Purchartisdorff. *Adalbero* de Chuonrinc, &c. „

(B) Lit. eædem : „ Sequenti die „ poſt traditionem factam comitantibus nos *Liutoldo* Comite, & filio „ ejus *Liutoldo*, *Adalberto* de Perge, „ *Adalberone* de Purchartisdorff, - - „ & aliis multis de Miniſterialibus „ noſtris, certos ipſius prati fines in „ præſentia Abbatis, & fratrum ejus „ deſignavimus, &c. Anno Domin. „ Incarn. MCLVI. „

(C) Chron. Zwettlenſe Vetuſt. & Chron. Mellic. ad An. 1156. „ *Henrico* Duci Saxoniæ Ducatus Bawariæ reſtituitur : *Heinricus* Dux Auſtriæ præficitur IV. Id. Sept. ſilicet tertia die poſt Nativitatem S. „ Mariæ. „

(D) Otto Friſing. de Geſt. Frider. I. I. 2. cap. 32. „ Igitur mediante jam „ Septembre, Principes Ratisponæ „ conveniunt, ac per aliquot dies „ præſentiam Imperatoris præſtolabantur. Dehinc Principe *patruo* „ ſuo in campum occurrente, manebat enim ille ad duo Teutonica „ milliaria ſub papilionibus, cunctis „ proceribus, virisque magnis accurrentibus, conſilium, quod jam diu „ ſecreto retentum celabatur, publicatum eſt. „ Diploma Privileg. Auſtr. Datum a Friderico I. Imper. XV. Cal. Octobr. An. 1156. „ De „ Conſilio Principum, Illuſtri *Wladislao* Duce Bohemiæ ſententiam „ promulgante, quam cæteri Principes approbabant, Marchionatum „ *Auſtriæ*, & dictam *Marchiam ſuper Anaſum* commutavimus in Ducatum, &c. „

(E) De hoc ſupra mentio eſt facta.

A. C. honorificentius futurum ſciret. Sed quo teſtata magis res eſſet, moreque majorum magnificentius gererentur, omnia; Henricus Auſtrius in conſeſſu Principum, Bavariæ Ducatum per vexilla ſeptem; Marchiam Bojariæ veterem, cui nunc Auſtriæ ſuperiori nomen eſt, Leo Henricus per vexilla duo, in manus Cæſaris conſignavit. Abdicatis utriusque juribus nova reddita: & Leo in Ducatus Boici; Auſtrius in Marchiæ Bavaricæ poſſeſſionem miſſus, quæ tamen Auſtriæ conjuncta veteri, in eandem nominis, & honoris communionem Ducatus titulo perveniret. (A) *Auſtria fit Ducatus.*

Nova Auſtriæ acceſſio ab Anaſo fluvio ad rivum, ſylvamque Rotenſaliam Paſſavio vicinam pertinebat: Comitatus in ea Scriptores noſtri tres numerant; quo *Auſtriæ ſuperioris limites.*

(A) Otto Friſing. de Geſt. Frider. I. l. 2. cap. 32. „ Erat autem hæc ſumma, ut recolo, concordiæ. *Henricus* major natu (*Auſtriacus*) Ducatum Bajoariæ per VII. vexilla reſignavit. Quibus minori (*Henrico Leoni*) traditis, ille duobus vexillis Marchiam Orientalem cum comitatibus ad eam ex antiquo pertinentibus reddidit. „ Rikardus Newburg. „ *Henricus* - - remiſſa „ *Bavaria*, factus eſt primus Dux *Auſtriæ* An. MCLVI. acquiſivit Provinciam ſupra *Anaſum* fluvium. „ Diploma Friderici I. ſupra laudatum apud Arenpeckium in Chron. Bavar. & Auſtr. apud Tolnerum inter Diplom. & Docum. varia. apud Goldaſtum in Statut. & Reſcript. Imperial. apud Lunigium, & Fuggerum, aliosque paſſim. „ Quamquam rerum „ commutatio, &c. Noverit igitur, „ omnium Chriſti, Imperiique noſtri fidelium præſens ætas, & futura poſteritas, qualiter Nos - - in „ generali noſtra Curia Ratisponæ, „ in Nativitate S. MARIÆ celebrata - - „ litem, & controverſiam, quæ inter chariſſimum *Henricum* Ducem „ Auſtriæ, & inter nepotem noſtrum „ chariſſimum, *Henricum* Ducem Saxoniæ, diu agitata exſtitit, ſuper „ Ducatu *Bavariæ*, & ſuper *Marchia* „ *a ſuperiori parte Anaſi fluminis*, terminavimus hoc modo: quod Dux „ *Auſtriæ* reſignavit Ducatum Bavariæ, & dictam *Marchiam*, quos tenebat. Qua reſignatione facta, „ mox eundem Ducatum Bavariæ „ contulimus in beneficium Duci „ Saxoniæ. Prædictus vero Dux Saxoniæ ceſſit, & renunciavit omni „ juri, & actioni, quas habebat ad „ dictam *Marchiam*, cum omnibus „ juribus, & beneficiis. Ne autem „ in hoc facto honor & gloria Patrui „ noſtri chariſſimi aliquatenus minuatur, de conſilio Principum, Illuſtri *Wladislao*, Duce Bohemiæ, „ ſententiam promulgante, quam cæteri Principes approbabant, *Marchionatum Auſtriæ*, & dictam *Marchiam ſuper Anaſum* commutavimus „ in *Ducatum*: eundemque Ducatum cum ſupradictis juribus, privilegiis & gratiis omnibus, liberalitate Cæſarea contulimus prædicto *Heinrico*, patruo noſtro chariſſimo, ac prænobili ſuæ uxori *Theodoræ*, *& liberis eorundem*, ob ſingularem favorem, quo erga Dilectiſſimum patruum noſtrum *Heinricum*, „ Auſtriæ Ducem, ejusque conthoralem prænobilem, *Theodoram*, & „ eorum ſucceſſores, nec non erga „ *terram Auſtriæ*, quæ *clypeus* & *cor* „ Sacri Imperii Romani eſſe dignoſcitur, afficimur, &c. de conſilio „ & aſſenſu Principum Imperii, dictis Conjugibus, eorum in eodem „ Ducatu Succeſſoribus, nec non „ præfatæ *Terræ Auſtriæ*, ſubnotatas „ Conſtitutiones, Conceſſiones, & „ Indulta, Auctoritate Imperiali in „ *Jura plena*, *& perpetua* redactas, „ donavimus liberaliter vigore præſentium, & donamus. „

(A) Ot-

nomine, non produnt: (A) id certum, Trungovienſem, cui Styra & Traunkirchium parebat; & Welſenſem, ſeu Lambacenſem, ad Marchiam Bojariæ veterem pertinuiſſe: (B) ii tamen an jus, ditionemque Auſtriæ Ducis novi ſtatim agnoverint, pro certo haud affirmem; quod ſatis conſtet, Trungovienſem, cui Styrenſes Marchiones præerant, non niſi Styria ad Auſtriæ Principes devoluta, in ditionem Ducum Auſtriæ perveniſſe. Sunt, qui Machlandiæ Comitatum his adjiciant: ſed enim Walchunus de Machland paulo ante, (C) & ſæpe alias, inter teſtes adductus, Comitis honore appellatus nusquam legitur. Supereſt, ut cetera, quæ cis, transque Danubium in ſuperiori Auſtria Dominos, uni Imperio ſubjectos, non habebant, translata in Ducem Auſtriæ exiſtimemus, niſi & ipſi fortaſſe fiduciariæ deinceps clientelæ jura a Duce Auſtriæ recipere tenerentur. (D) Verum hæc utcunque ſint: illud non dubium videtur, quod Richardus Streinius, Schwarzenaviæ Dominus, exiſtimat, enatum tum primum propter anguſtos provinciæ novæ limites, *Regiunculæ ſupra Anaſum* nomen; ſeu ad levandam ignominiam id a Bavaris repertum, ſeu ad dolorem de ſubtracta ſibi Bavaria ab Auſtriis ſit excogitatum. (E) Con-

A. C.

Unde nomen Land-del, Auſtriæ ſuperiori natum.

(A) Otto Friſing. ſupra laud. „ Exinde de eadem Marchia cum prædictis Comitatibus, quos tres dicunt, judicio Principum *Ducatum* „ fecit, eumque non ſolum ſibi, ſed „ & uxori cum duobus vexillis tradidit. Neve in poſterum ab aliquo „ ſucceſſorum ſuorum mutari poſſet, „ aut infringi, privilegio confirmavit. „ Chron. Auguſtenſe Steroni attrib. ad An. 1152. „ Quosdam ei „ Comitatus de Bavaria adjungendo, convertit in Ducatum, judiciariam poteſtatem Principi Auſtriæ ab *Anaſo* uſque ad ſylvam, „ prope Pataviam, quæ dicitur *Rotenſela*, protendendo. „ Ortilo ad An. 1156. Fridericus Rex complacens ſibi in modeſtia, & obedientia *Heinrici*, Marchionis *Auſtriæ*, eum creavit primum Ducem Auſtralem, & de Bavaria, ſupra *Anaſum* fluvium, notabilem partem detrahens, eam cum *Auſtria* univit.

(B) Vide Rdſſimi Abbat. Chron. Gottwic. de pago *Trungova*: de Comitatu *Welas*, & *Lambach* ſupra actum in vita B. *Adalberonis* ad An. 1090.

(C) Lit. Heinrici Ducis An. 1156. Cœnobio S. Petri Salisburg. datæ: paulo antea adductæ.

(D) Prevenhuberus in Proœmio ad hiſtoriam Auſtr. ſup. ſcribit Comitatum *Styrenſem*, *Welſenſem*, ſeu *Lambacenſen*, *Machlandenſem*, & quæ *Schaumburgici* poſtea Comites ſuperior. Auſtriæ poſſederunt, feoda fuiſſe Imperii: nec diſſentit Streinius in ſuper. Auſtria. Cum vero clara ſint verba Diplomatis Fridericiani: „ Imperium nullum quoque Feodum „ habere debet in Ducatu Auſtriæ„ conſequi videtur, feoda illa, antea Imperii, deinceps fuiſſe ab Auſtriæ Ducibus petenda. Sed his in rebus alieno malim, quam meo judicio uti.

(E) Richardus Streinius In ſeinen Erklærungen der Oeſt. Lands-Freyheiten über das Privilegium Frid. I. apud Prevenhuberum in Proœm. ad hiſtoriam Auſtriæ ſup. & in excerptis ejusdem ex Cod. MS. Fundat. Managet. ubi agit inter cetera de nomine Lándl.

Digitized by Google

A. C. Concordia inter geminos Duces reſtituta, ingens totis caſtris lætitia, & gratulatio exorta eſt, Friderici Cæſaris hinc conſilium, illinc æmulorum Principum modeſtiam ad Cœlum efferentium. Cæſar, qua erat animi magnitudine, non contentus collata Henrico Auſtriæ Ducis dignitate, iis etiam juribus ac privilegiis Henricum, Succeſſoresque Auſtriæ Principes, ipſam denique Provinciam ornavit, ut ea Boici Ducatus abdicatio exoptanda pene videretur. Extat literarum ejus, quas ad quintum decimum 1156 Cal. Octobr. An. MCLVI. Ratisbonæ dedit, ampliſſimum monumentum, quod in manibus eſt omnium: in eo Auſtria ipſa *Cor Clypeusque* Sacri Romani Imperii appellatur. (A)

Diploma Privileg. Auſtr. a Frider. I. Imperat. datum.

Summa porro, præcipuaque rei capita, hæc ſunt: A communibus Imperii oneribus Auſtriæ Dux liber, ac immunis eſto: quod ſi tamen bellum Hungariæ a Cæſare inferendum, armati duodecim, qui menſe uno in caſtris militent, ad eum mittuntor; & quo Imperii ſe Principem exhibeat, Ducis ſtipendiis aluntor. (B) Fiduciaria Provinciæ jura intra Auſtriæ tantum fines a Cæſare petuntor: ſi ternis rogatus litteris ea negarit, pro conceſſis habentor. (C) A Conventibus Imperii abeſſe, niſi adire ſponte velit, fraudi ne eſto. (D) Bonorum, prædiorumque, quotquot in Auſtria clientelæ beneficio poſſidentur, ſuprema penes Ducem jura ſunto: ea, ſi quis, illo non conſulto, locet alteri, jure amittito: niſi ad Eccleſiarum Antiſtites, aut Cœnobia pertinerent. Bona deinceps, beneficiaria lege Imperio adſtricta, in Auſtria ne ſunto. Capitalium rerum, venationum, piſcatusque jura

Summa Privileg. ibi contenta.

(A) Diploma Auſtriac. Privil. a Friderico I. Imperat. „ Datum Ratisbonæ XV. Calen. Octobr. Ind. „ IV. anno Dominicæ Incarnationis „ MCLVI. feliciter anno regni ejus „ V. Imperii II. „ apud Arenpeckium in Chron. Bavar. & Auſtriæ aliosque.

(B) Idem. „ primo quidem, „ quod Dux *Auſtriæ* quibusvis ſubſidiis ſeu ſervitiis non tenetur, nec „ obnoxius eſſe debet Sacro Romano Imperio, nec cuiquam, alteri, „ niſi ea de ſui arbitrii faceret libertate, eo excepto duntaxat, quo „ Imperium juvare tenebitur in *Hungariam* cum XII. viris armatis per „ menſem unum ſub expenſis propriis, in ejus rei evidentiam, ut „ *Princeps Imperii* eſſe dignoſcatur. „

(C) Idem: „ Nec pro conducendis „ feodis requirere, ſeu accedere debet Imperium extra metas *Auſtriæ*; „ verum in terris *Auſtriæ* debent ſibi „ feoda ſua conferri per Imperium, „ & locari. Quod ſi ſibi denegaretur ab Imperio, requirat, & exigat literatorie trina vice: quo facto juſte ſua poſſidebit feoda ſine „ offenſa Imperii, ac ſi ea corporaliter conduxiſſet. „

(D) Diploma Friderici I. laud. „ Dux etiam *Auſtriæ* non tenetur aliquam curiam accedere, edictam „ per Imperium, ſeu quemvis alium, „ niſi ultro, de ſua fecerit voluntate. „

Digitized by Google

jura vim ut habeant, a Duce recognoſcuntor. (A) Si A.C.
cauſa inciderit aut Imperii judicio, aut pugna ſingulari transigenda, in Ducis arbitrio eſto, aut forum admittere, aut alium de ſuis, modo ignominia non notatum, ſibi ſubrogare. (B) Quæ intra ditionis ſuæ fines Dux ſtatuerit ordinaritque, Rex, Imperatorve ne mutato. (C) Judæis, ac fœneratoribus in Auſtria degere fas eſto: (D) ſi quis capitalem in Ducem fraudem molitus ſit, Majeſtatis pœnas luito. Si bello, ſi injuria ab hoſtibus laceſſatur, Imperii armis, viribusque defenditor. (E)

Ducis præterea ut honoribus ſingulariter conſuleret, illa quoque adjecit Fridericus Cæſar, ut cum novi Auſtriæ Principes fiduciaria Provinciæ jura ab Imperatore peterent, paludamento uterentur Principum, pileoque Ducum, coronæ roſtratæ ſpecie a ceteris diſtincto; poteſtatis adhæc inſigne, manibus geſtarent baculum, neque, niſi equo ſublimes, poſtulata facerent. (F) Quodſi ad

(A) Idem. „ Imperium quoque „ nullum feodum habere debet in „ Ducatu *Auſtriæ*: ſi vero Princeps „ aliquis, vel alterius ſtatus perſona „ nobilis vel ignobilis, cujuscunque „ conditionis exiſtat, haberet in dicto Ducatu poſſeſſiones, ab ipſo jure „ feodali dependentes, has nulli locet, ſeu conferat, niſi eas prius conduxerit a Duce *Auſtriæ* memorato. „ Cujus contrarium ſi fecerit, eadem „ feoda ad Ducem *Auſtriæ* devoluta, „ libere ſibi ex tunc jure proprietatis, „ & directi dominii pertinebunt, „ Principibus Eccleſiaſticis, & Monaſteriis exceptis duntaxat in hoc caſu. Cuncta etiam ſecularia judicia, bannum ſylveſtrium, & ferinarum, piſcinæ & nemora in Ducatu *Auſtriæ* debent jure feodali a Duce *Auſtriæ* dependere. „

(B) Idem. „ Etiam debet Dux *Auſtriæ* de nullis oppoſitionibus, vel „ objectis quibuscunque, nec coram „ Imperio, nec aliis quibuslibet cuiquam reſpondere, niſi id ſua „ propria & ſpontanea fecerit voluntate: ſed ſi voluerit, unum „ locare poterit de ſuis Vaſallis, ſeu „ Homolegiis, & coram illo ſecundum terminos præfixos parere poteſt, & debet juſtitiæ complemento. Inſuper poteſt idem Dux *Auſtriæ*, quando impugnatus fuerit „ ab aliquo de duello, per virum „ idoneum, non in enormitatis macula detentum, vices ſuas prorſus „ ſupplere: & illum ipſa eadem die, „ ſeu Princeps, ſeu alius quisquam „ pro alicujus nota infamiæ non poteſt impetere, nec debet impugnare. „

(C) Idem. „ Præterea quidquid „ Dux *Auſtriæ* in terris ſuis ſeu diſtrictibus fecerit, vel ſtatuerit, hoc „ nec Imperium, nec alia potentia „ modis, ſeu viis quibuscunque, debet alio quoquo modo impoſterum „ commutare. „

(D) Idem. „ Et poteſt in terris ſuis „ omnibus tenere Judæos & Uſurarios publicos, quos vulgus vocat, „ *Gewerthein*, ſine Imperii moleſtia & „ offenſa. „

(E) Idem. „ Si quis in dicto Ducatu reſidens, vel in eo poſſeſſiones habens, fecerit contra Ducem „ *Auſtriæ* occulte vel publice, eſt dicto Duci, in rebus & corpore, ſine gratia condemnatus. Imperium „ dicto Duci *Auſtriæ* contra omnes „ ſuos injuriatores debet auxiliari, „ & ſuccurrere, quoad juſtitiam aſſequatur. „

(F) Idem. „ Dux *Auſtriæ* principali amictus veſte, ſuper impoſito pileo Ducali, circumdato ſerto pinnito, baculum habens in manibus, „ equo inſidens, & inſuper more aliorum Principum Imperii conducere feoda ſua ab Imperio debet. „ Eadem privilegia Æneas Sylv. in Hiſt. Frid. III. ſuis verbis explicat, quorum parte nonnulla hoc loco utimur.

A. C. ad Imperii Comitia, conventusque accederent, in numero Palatinorum *Archiducum* haberentur, locumque ad dexteram Cæſaris, ab Electoribus Principibus proximum obtinerent. (A) Principum deinde ſucceſſioni, ut caveret ſingulariter, lege imprimis ſancitum eſt, ut Duci ſine virilis ſtirpis hærede mortuo, natu major, quam reliquerit, filia ſuccedat : (B) ſi ne ſequior quidem ſexus ſuperſtes ſit, jus ac poteſtatem habeat, Principatum, cuicunque vellet, ſuprema voluntate tranſcribendi. (C) Quodſi contra plures ſupereſſent melioris ſexus liberi, ætatis haberetur ratio, Auſtriæque Dominatus ad ſeniorem deferretur : qua in re tamen duplex adjuncta eſt cautio, ne vel ab ejusdem familiæ ſtipite recedatur ; neve Ducatus Auſtriæ ullo unquam tempore diviſionem patiatur. (D) Hæc cum Ducibus liberaliſſime decerneret Imperator, Auſtriam ipſam quoque immunitatum omnium, juriumque, quibus gauderent Germaniæ Ducatus ceteri, participem reddidit : & tanquam futuræ amplitudinis præſcius, jura ea omnia, ac privilegia ad acceſſiones Auſtriæ, quoquo tandem pacto olim faciendas, pertinere juſſit. (E)

Jus Succeſſionis.

Firmata ſic pace publica, Auſtriaque novo ſplendore tituli, ac provinciæ acceſſione aucta, Henricus Dux Viennam ſe retulit. Facile mihi perſuadeo, annum hunc, & ſequentem in ordinandis novi Ducatus rebus, rationibusque *fuiſſe* conſumptum : nam cum multa per occaſionem adjectæ ſuperioris Auſtriæ, novorumque jurium,

(A) Diplom. Friderici I. „ Si quibus curiis Imperii Dux *Auſtriæ* præſens fuerit, unus de *Palatinis Archiducibus* eſt cenſendus : & nihilominus in conſeſſu, & inceſſu ad latus dextrum Imperii, poſt *Electores* Principes, obtineat locum primum. „

(B) Idem. „ Et ſi (quod DEUS avertat) Dux *Auſtriæ* ſine hærede filio decederet, idem Ducatus ad *ſeniorem filiam, quam reliquerit*, devolvatur.

(C) Idem. „ Dux *Auſtriæ* donandi & deputandi terras ſuas, cuicunque voluerit, habere debet poteſtatem liberam, ſi quod abſit, ſine hæredibus liberis decederet, nec in hoc per Imperium debet aliqualiter impediri. „

(D) Idem. „ Inter Duces *Auſtriæ*, qui ſenior fuerit, Dominium dictæ „ Terræ teneat, ad cujus etiam *filium* „ *ſeniorem* Dominium jure hæreditario deducatur : ita tamen, quod „ ab ejusdem ſanguinis ſtipite non „ recedatur, nec Ducatus *Auſtriæ* ullo unquam tempore diviſionis alicujus recipiat ſectionem. „

(E) Idem. „ Præfatus quoque Ducatus *Auſtriæ* habere debet omnia, „ & ſingula jura, privilegia & indulta, quæ obtinere reliqui Principatus Imperii dignoſcuntur. Volumus etiam, ut ſi diſtrictus, & ditiones dicti Ducatus ampliati fuerint ex hæreditatibus, donationibus, emptionibus, deputationibus, vel quibusvis aliis devolutionum ſucceſſionibus, præfata jura, privilegia, & indulta ad augmentum dicti Dominii *Auſtriæ* plenarie referantur. „

Cæſareis nuper literis conceſſorum, immutata eſſent; A. C.
fieri non potuit, quin turbarum aliquid hinc, illinc naſceretur. Et quanquam recenti adeo pace, Auſtrio nihil cum Duce Bavaro eſſet negotii; cum Ottone tamen fratre, Friſingenſi Antiſtite, nonnulla diſſidia ſunt exorta. Extant paſſim in Auſtria, Styria & Carniolia multa Friſingenſis Eccleſiæ oppida, caſtra, prædia ſuperiorum conceſſu Cæſarum collata: quorum, quæ in Auſtria ſunt, jura cum Henricus Dux in controverſiam vocaret, acriter quidem obſtitit Otto frater; ſed quod adverſus vim apertam in verbis parum præſidii eſſet, rem omnem ad æquitatem Cæſaris ſapienter retulit. (A)

Henrici Ducis cum Ottone fratre diſſidia.

Inter hæc filiorum diſſidia, Agnes mater, octogenaria major, mortalitatem expleviſſe ſcribitur, Princeps & ſuis virtutibus, & Auguſto, quem accepit, deditque, ſanguine in paucis inclyta; Imperatorum Proneptis, Neptis, Filia, Soror, Mater, Avia; ac numeroſa ad hæc Regum, Ducumque poſteritate glorioſa. Dies illi ſuprema in VIII. Calendas Octobris incidit: quæ anniverſaria deinde memoria Neuburgi, ubi ſepulta eſt, magnaque accurrentis populi frequentia celebrari cœpit. (B)

Mors Agnetis Viduæ ſancti Leopoldi.

Henricus interea, S. Crucis in Auſtria Cœnobio, quod 1157
Leopoldus Parens ac conditor, imperfectum reliquerat, ſummam manum admovit. (C) Vix iſtud ſteterat, cum Neuburgenſe Canonicorum Collegium fortuito incendio deflagravit. (D)

Dux Cœnobium S. Crucis abſolvit.

At

(A) Radevic. de Geſt. Friderici I. l. 1. cap. 13. „ Idem etiam patruos „ ſuos *Ottonem* Friſingenſem Epiſcopum, & *Henricum* Ducem *Auſtriæ* „ diſſidentes eo, quod præfatus Antiſtes Germano fratri, prædia Eccleſiæ illicite ſibi uſurpare volenti, „ omnino contradiceret, in priſtinam pacem, & fraternam concordiam revocavit. „

(B) Quæ ſit Chronographi Saxonis, & Montis Sereni de Anno mortis *Agnetis* ſententia, ſupra ad Annum 1143. indicatum eſt. Rikardus tamen Newburg. ſcribit: „ Domina „ *Agnes, Lewpoldi Pii* pia conjux, & „ fœcunda mater, beato fine vitam „ longævam clauſit VIII. Kal. Octob. „ An. MCLVII. Etatis LXXXI. „ Cui conſentit Ortilo in Not. poſter. ad An. 1157. „ *Agnes* piiſſima mater *Hainrici* novi Ducis, *Liupoldi* „ *Pii* Marchionis relicta, pio fine „ quievit. „ Arenpeck. in Chron. Auſtriæ. „ Pius itaque Marchio, „ S. *Leopoldus*, & ejus devotiſſima „ uxor poſt eum conſepeliri ſimul „ volebant. - - In quorum cujuslibet obitus die eorum ſepulcra, a „ circum vicinis populis, ſingulis annis, viſitari conſuevere. „ Cetera ex dictis conſtant.

(C) Not. Ortilonis ad Ann. 1157. „ Dux vero (*Henricus*) ædificium „ clauſtri in Sattelbach (*S. Crucis*) „ perfecit. „

(D) Chron. Auſtrale ad An. 1157. „ Clauſtrum *Neuburg* combuſtũ eſt. „ ſed Chron. Clauſtro-Neob. id ad An. 1158. refert. „ *Niwenburch* Clauſtrum combuſtum eſt. „

Digitized by Google

A.C. At vero, quid irarum, aut hoſtilium excurſionum Auſtriis in Bohemiam fuerit, conjectura vix aſſequor: Podewinam tamen, Bohemici juris urbem, ab Auſtriacis in cineres redactam Annales noſtri memorant. Cum enim conſtaret inter affines Principes amicitia; populi, neſcio qua injuria irritati, rabies fuerit, aut præfectorum inſolentia, quæ ab amico alias oppido pœnas tam acerbas exegerit. (A) Neque vero Wladislaum, Bohemiæ Ducem, ad vindicandam atrocis facti injuriam, arma moviſſe usquam conſtat: qui cum Ratisbonæ per id tempus Regiis inſignibus a Friderico Cæſare ornatus eſſet, (B) cum Henrico Auſtrio amiciſſime eſt verſatus, eoque ad Longobardicum poſtea bellum expeditionis ſuæ ſocio, ac collega eſt uſus.

Auſtriæ Optimatum cum Bohemis diſcordia.

Non alienum ab hoc loco fuerit, paucis afferre, quæ Fridericum Imperatorem moverint, ut Wladislaum Ducem, Regem Bohemiæ renunciaret. Bellum jam dudum in Polonia exarſerat, Wladislai Ducis ambitione, qui cum Poloniam, quæ inter fratres æqua ſorte partienda erat, ſibi uni vendicaret, gentem eam fratrum querelis concitatam, infenſam ſibi reddidit: cumque junctis animis, viribusque in eum unum coorirentur fratres ceteri, ejectus Ducatu ſuo Wladislaus, ad Conradum, Germaniæ Regem, confugere neceſſe habuit, ejus ut armis, vel imperiis in priſtinum honoris gradum reponeretur. Conradus, quamquam Agnetis Auſtriacæ, Sororis ſuæ, cauſa nihil non ageret, ut Ducem exulem ſuam in patriam revocaret; efficere tamen, aliis atque aliis implicatus bellis, turbisque, nihil potuit. (C) At

Wladislaus Dux Bohemiæ Regia dignitate ornatur: qua de cauſa.

Turbæ Polonicæ inter fratres Duces.

(A) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neuburg. ad An. 1157. „ Urbs Boemorum *Podwin* igne combuſta eſt „ a populo Auſtriæ „ At Chron. Mellicenſ. ad An. 1158. hæc habet: „ Munitiſſimum Boemiæ oppidum, „ *Podwin* dictum, abſente Duce *Henrico*, a Miniſterialibus ipſius potenter expugnatum, & incendio vaſtatum eſt, pluribus igne conſumptis. „

(B) Radevic. l. 1. c. 13. „ In eadem curia (*Ratisbonenſi*) Dux Boemorum *Labezlaus* vir ingenio validus, viribus præſtans, conſilio, manu, audaciaque magnus, cujus antehac induſtriæ, obſequii multa præceſſerant experimenta, maximeque nuper in expeditione Polonica magna virtus claruerat, adeo, ut ob merita ſua omnibus charus eſſet, ab Imperatore, ac Imperii primis ex Duce Rex creatur anno ab incarnatione Domini MCLVIII. „

(C) Chronograph. Saxo ad An. 1146. „ Cunradus Rex dum Cumæ curiam haberet, *Wlodiſclazo* (Longinus ſeu Dlugoſſus Hiſt. Polonicæ L. 5. *Wladislaum*; Radevicus L. 1. c. 2. *Lobislaum*; Scriptores Auſtriaci *Boleslaum*, ſed perperam, appellant) qui erat ſenior inter fratres, & qui ſororem Regis (*Conradi* ex *Agnete* Matre, S. *Leopoldi* conjuge) habebat in conjugio, Regem adiit, ac ſuſcepta

Fridericus, in Imperio ſucceſſor, pertracto in ſocietatem armorum Wladislao, Bohemorum Duce, Poloniæ demum clauſtra, diu Germano militi inacceſſa perrupit; traductoque per Oderam exercitu, Polonis fugientibus ita incubuit, ut Posnanienſi agro ferro, igneque devaſtato, Boleslaum, Wladislai æmulum, fratremque eas in anguſtias redigeret, quæ nullam pacis conditionem recuſaturæ viderentur. (A) A. C.

Boleslaus obſequiũ Frider. I. Imp. promittit:

Non defuit tamen rebus ſuis Boleslaus, conciliatisque ſibi, qua precibus, qua promiſſis Germaniæ Principibus, in gratiam demum Cæſaris hac lege receptus eſt: juraret primo, ſuo ſuæque gentis nomine Wladislaum fratrem, odio Germanici nominis, in exilium non fuiſſe ejectum: Imperatori auri libras mille, quingentas

„ pta patria, ut ſolus Ducatum obtineret, fratres exhæredare conatus eſt. Denique cum reverſus „ civitatem *Posnen* cum exercitu obſideret, fratres collectis paucis ex „ improviſo hoſtes ingenti ſtrage „ vulneraverunt. Deinde fratri colloquentes, jurejurando fidem & „ pacem cum eis confirmavit. - - - „ Poſtea multas clades inferens fratribus, favente DEO, expulſus a „ Patria, Regem adiit, contra fratres „ auxilium flagitando. Rex autem „ cum Principibus Saxoniæ colloquio habito, menſe Auguſto, coadunato exercitu, Poloniam ad reſtituendum Ducem aggreſſus eſt. „ Fratres vero præmunitas ingenti „ exercitu itineris ſemitas obſervabant, Regi prohibentes introitum. „ Dlugoſſus Hiſt. Polon. l. 5. ad An. 1147. Radewicus l. 1. cap. 2. „ Boitzlaus, Cazimerus, & „ tertius item *Lobizlaus*, qui *Gertrudem* (*Agnetem* noſtri Scriptores vocant) - - filiam *Leopoldi* Marchionis Auſtriæ, ſortitus fuerat uxorem, totam terram funiculo hæreditatis tenere debebant: majore „ natu, quem ultimo poſuimus loco, nomen, & honorem Ducis „ habente. Quo a fratribus per vim, „ cum regalis ſanguinis uxore projecto, & ad *Conradum* Romani Imperii tunc Principem perfuga profecto, & clementer recepto: miſſa ad prænominatos tyrannos crebra legatione, ut in priſtinum ſtatum fratrem reciperent, Rex ſpretus eſt, Ducisque exilium uſque ad „ Regis obitum duravit. „ Chron. Luneburg. Eccardianum Col. 1379. „ De Hertoge van Polenen delte ſin „ Erve ſinen dre Sönen: deme alderen let he dat Hertogdom, de nam „ Koning *Konrades* Suſter. „ Enarratis deinde fratrum diſſidiis, & tentata per *Conradum* Regem fratrum reconciliatione ſubjungit: „ Do he „ des nicht donne mochte, he vorde „ mit ime wider den Hertogen, un- „ de unthelt ine to *Aldenburch* mit „ groten eren.„ *Agnetem* tamen Auſtriacam, & *Conradi* Regis ſororem, jam An. 1139. mortuam, hoc eſt, annis VII. ante mariti exilium, ſcribit Rikardus Newburgenſis.

(A) Radewic. l. 1. c. 3. „ Imperator (*Fridericus I.*) ergo cum magnis copiis Poloniam penetravit, „ & XI. Calend. Septembris prænominatum amnem (*Oderam*) - - „ cum magno exercitu transvadavit. - - Quo viſo Poloni de tam „ improviſo malo perculſi - - in ſola fuga ſpem vitæ conſtituunt: adeo „ deſperatione correpti, ut proprium „ ſolum, propriam patriam ſuis manibus incendendo vaſtarent, inſuper & arces, ac munitiones deſtruerent. - - Imperator fugientes inſecutus, & territorium Epiſcopii, quod vocatur *Vratislavia*, „ transcurrens, in Epiſcopatum *Posnanienſem*, totamque terram etiam „ ipſe igne, & gladio depopulatus „ eſt, indignum æſtimans eis parcere, qui in ſe ipſos tam crudeles hoſtes inventi fuiſſent. „ Conſule Dlugoſſum L. 5. ad An. 1157.

Digitized by Google

A.C. tas Principibus, Conjugi Auguſtæ decem; Curiæ vero argenti libras centum mulctæ nomine perſolveret: haſtatos trecentos ad Longobardicum bellum in Italiam mitteret, proximisque ſub natales Chriſti ferias Comitiis Magdeburgum ſe conferret, expulſi e Polonia fratris ſui rationem Principibus redditurus: obſidem ad hæc cum aliis nobilibus, Caſimirum, juniorem fratrem, daret; ac Wladislaum Ducem in veterem Ducatuum duorum poſſeſſionem reſtitueret. (A) Quæ quanquam violata ſacramenti religione, a Boleslao minime ſervata ſint; (B) adeo tamen Cæſarem Fridericum affecere, ut Wladislaum Bohemum, cujus maxime opera ea cum Boleslao pax confecta erat, ejus præcipue meriti cauſa regio diademate inſigniret. (C) Proxima deinde cura Ratisbonenſibus in Comitiis, conciliandæ inter Henricum Ducem, Ottonemque Antiſtitem concordiæ, a Cæſare data eſt: reducti fratres ambo in mutuam iterum gratiam, quæ ortis nuper, Friſingenſium jurium cauſa, litibus exulcerata videbatur. (D)

Henricus & Otto, fratres Auſtriaci, reconciliantur.

His rebus Ratisbonæ conſtitutis, Cæſar ad belli Italici curas; *Henricus Dux* ſuam in Auſtriam ſe retulit, ubi

(A) Radevicus de Geſt. Friderici I. l. 1. c. 5. „ Itaque in prædicto territorio Epiſcopatus *Poſnanienſis*, circa partes Crisguuæ, præfatus Dux „ pedibus Imperatoris provolutus, „ interventu Principum, hoc tenore in gratiam receptus eſt. Primo „ juravit pro ſe, & pro omnibus Polonis, quod frater ſuus exul ad ignominiam Romani Imperii non fuerit expulſus. Deinde pollicitus eſt „ dare duo millia marcarum Imperatori, & Principibus mille, Imperatrici XX. marcas auri, curiæ CC. „ Marcas argenti, ob eam negligentiam, quod ad curiam non venerat, nec de terra debitam fecerat „ fidelitatem. Juravit quoque Italicam expeditionem. Deinde juravit, ut in proxima Nativitate Domini ad Curiam *Magdeburg* celebrandam venire deberet, juxta judicium & ſententiam Polonorum, „ & Boemorum, ſuper querimonia fratris ſui expulſi plenarie reſponſurus. Sicque jurata Principi fidelitate, ſicut mos eſt, & de ſupradictis omnibus fideliter adimplendis acceptis obſidibus, *Gazimero* „ videlicet fratre Ducis, & aliis nobilibus, glorioſam adeptus victoriam, DEO duce, feliciter Auguſtus revertitur. „ Dlugoſſus l. 5. hæc habet: „ Interponuntur poſt hæc „ de pace, & reconciliatione tractatus inter Imperatorem *Fridericum*, „ & Duces Polonorum, ſub duabusque conditionibus pax componitur. Ut videlicet fratrem *Wladislaum* ſuis Ducatibus Duces Polonorum reſtituant, & trecentas „ lanceas Cæſari in bellum Mediolanenſe mittant. „

(B) Radevic. l. 1. c. 5. „ Ipſe tamen Dux dolis plenus - - jamjam „ ſuis promiſſionibus, ut poſtmodum patuit, moliebatur inſidias. „ Nam nec ad curiam venit, nec ſufficientes pro ſe procuratores miſit: Italicam quoque expeditionem, violato ſacramento, mentitus eſt. „

(C) Vide paulo ante dicta ex Radevico l. 1. c. 13.

(D) Radevic. l. 1. c. 13. - - „ Ibidem etiam patruos ſuos, *Ottonem* „ Friſingenſem Epiſcopum, & *Henricum* Ducem Auſtriæ diſſidentes - - „ in priſtinam pacem & fraternam „ concordiam revocavit. „

Digitized by Google

& Palatio ſuo, & Scotorum Cœnobio Viennenſi, ſumma interea manus impoſita videtur. Deerant adhuc ſolennes literæ, quibus ad perpetui firmitatem temporis Henrici beneficium ſtabiliretur. Eas igitur Viennæ hoc anno dedit, favente, ut iisdem in literis ſubjungitur, Theodora conjuge, annuentibus Leopoldo, Henrico, & Agnete liberis : (A) quanquam Annales noſtri Leopoldum Anno MCLVII. Henricum vero hoc ipſo anno, natum contendant. (B) Literarum porro hæc ſumma eſt : Cœnobium, quod in DEI Optimi, Maximi honorem, laudem deinde glorioſæ Matris Virginis, ſanctique Gregorii Magni venerationem, ſuo in prædio, territorii Viennenſis, a ſe conſtructum eſſet; ſuo ſub patrocinio, quemadmodum alia multa DEO dicata loca, contineri : (C) id vero Religioſis Divi Benedicti Sodalibus ſic adſcriptum, ut Hybernos tantum, quorum laudabilem vitæ candorem, probitatemque, non publica magis fama, quam certa ſcientia, uſuque compertum haberet, in ejus familiæ communionem admitterent, excluſis omnibus, alterius ſeu nationis, ſeu inſtituti Monachis, quo firmiore inter ſe pace, animorumque conjunctione uterentur. (D)

A. C.

Scotorum Viennenſ. fundatio Diplomate firmatur.

1158

Contenta ibi jura & privilegia.

Eum

(A) Primæ Fundation. Literæ Monaſterio Scotorum Vienn. ab Henrico I. Duce. An. 1158. Viennæ datæ. Apud Bern. Pezium in Cod. Diplom. P. 1. Num. CXLIII. „ Facta ſunt hæc „ *Theodora*, Venerabili Duciſſa favente, annuentibus quoque filiis ejus „ *Leopoldo*, & *Henrico*, nec non *Agnete* filia ipſius. „ Rikardus Newburg. „ *Henricus* - - fundavit Scotos *Wienne*, & ibi primam curiam „ poſuit. „

(B) Chron. Auſtral. ad An. 1157. „ *Henrico* Duci naſcitur filius *Leopold* „ nomine. „ Idem An. 1158. „ *Henricus* - naſcitur, filius *Henrici* Ducis „ Auſtriæ. „ Eadem habet Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anon. Leob.

(C) De anno Cœnobii hujus condi cœpti non conſentiunt Scriptores, aliis An. 1150. cum *Martino* Abbate in *Senatorio* ſuo cap. 5. aliis cum Anon. Leob. An. 1152. aliis cum Chron. Auſtrali, & Clauſtro-Neoburgenſi An. 1155. deſignantibus. Lit. Fundation. Cœnobii Scot. Vienn. datæ. „ Wiennæ anno ab Incarnatione Domini „ Milleſimo, centeſimo, quinguageſimo octavo : „ ubi tamen per errorem *Indictio X.* quæ An. 1162. reſpondet, perperam adjecta eſt. Earum initium eſt : „ Ad viam ſalutis tendit, „ &c. inter alias noſtri Patrocinatus „ Eccleſias Abbatiam in honorem DEI, „ & laudem ſuæ Genitricis glorioſiſſimæ, Virginis MARIÆ, dein commemorationem Beati Gregorii, in „ prædio noſtro fundavimus, in territorio ſcilicet *Flavie*, quæ a modernis *Wienna* nuncupatur. „

(D) Ibid. „ Sub monaſtica regula ad „ eandem noſtram fundationem novellam ſolos elegimus *Hybernienſes*, „ eo quod relatione Religioſorum, & „ de certa ſcientia novimus ipſorum „ laudabilem ſimplicitatem. „ & infra paulo : „ Præſentis Privilegii „ teſtimonio alius gentis Monachorum, ſeu alterius profeſſionis Fratrum ſubſtitutionem penitus excludentes, ſed ipſi in loco, & locus ipſis perpetuo maneat incommutabilis, & inconvulſus. „ Idem in aliis duobus Diplomat. confirmatoriis ad An. 1161. datis itidem repetit, ubi tamen Hybernienſes diſerte *Scotos* appellat.

Digitized by Google

A. C. Eum in finem tum locum ipſum, tum res omnes iis finibus contentas, cum jure partis decimæ eorum omnium, quæ ad coquinam Regiæ ſuæ, jure Auſtriaco, pertinerent; prædia deinde quædam, jusque fori, citra cauſas capitales, & plenam in deligendo ſibi Cœnobii Præſule libertatem concedit. (A) Ac ne ſacri quidquam juris, quod conferri Religioſis familiis ſolet, novo Monaſterio deeſſet; a Conrado fratre, Paſſavienſi Antiſtite, Herbergeri, Viennenſis Curionis ſacri permiſſu, impetraſſe ſe teſtatur, ut ſibi, totique Curiæ ſuæ, ac familiæ, quin & advenis, & hoſpitibus toto illo agri tractu, qui a Palatii foſſa ad Alſii rivuli cum Danubio confluentem patet, & ſepulchri locum, & Divina Myſteria, perinde ac in Paroecia, capere apud eosdem Cœnobitas liceat. Qua in re tamen, nequid Viennenſis Curionis Sacri juribus damni fieret, cautum eſt ſedulo, quorundamque in vico Wollzeiliano jurium acceſſione, annui fructus dispendium reſarciri juſſum. (B)

Ea munificentia non contentus Dux pius, eadem adhuc die, & jura ſua in ſacella quædam, intra urbis Viennenſis ambitum ſita, S. MARIÆ videlicet in litore, SS. Petri,

(A) Lit. eædem. „ Locum jam „ nominatum cum omni plenitudine poteſtatis, cum univerſis rebus, „ mobilibus & immobilibus, cultis, & incultis, ac decimationem „ coquinæ noſtræ, quam a capitulo *Newenburgenſis* Eccleſiæ cognoſcimur abſolviſſe: Villam quoque „ in *Wirochberg* cum adjacentibus „ prædiis, ad uſus, & ſubſidium ſuſtentationis, Abbati & Conventui „ ejusdem noſtræ fundationis deputavimus, irrevocabiliter perpetuo „ poſſidendas. - - Volentes etiam „ ac firmiter ſtatuentes, nequi de colonis, mancipiis, ac alias de attinentibus jam dicto Abbati, & Conventui, pro requirendo judicio ad „ nos, vel Judices noſtros trahi debeant, aut valeant, niſi pro ſanguinis judicio, quo ad perſonarum „ decapitationem, & membrorum „ mutilationem diſcernitur pertinere. - - Donantes inſuper talem ſæpe memoratæ Eccleſiæ libertatem, „ ut in Abbatis electione, noſtra, vel „ ſucceſſorum noſtrorum non interſit, ceu ſub jure Fundatoris, vel „ Patroni, præſentia, petitio, vel præceptum. „

(B) Lit. eædem: „ Cæterum utique in die Conſecrationis Cimiterii ex ſyncera benevolentia Domini, ac Fratris noſtri *Chunradi*, Patavienſis Epiſcopi, & ex libera permiſſione *Herbergeri* Plebani, & totius cleri *Wiennenſis* obtinuimus, „ ut circa ſitum Monaſterii a *foſſato Curiæ noſtræ* uſque ad Eccleſiam S. „ Joannis in *Als*: ſimulque uſque ad „ locum, ubi ſe rivus, qui nominatur *Als*, recipere videtur in fluvium Danubii, hujusmodi habitatoribus territorii, liceat ſe cum „ noſtræ curiæ familia, hoſpitibus „ etiam, & peregrinis, in ſepulturis, „ ac alias omnia; ſicut in Parochiali Eccleſia, apud Fratres Monaſterii, Eccleſiaſtica recipere Sacramenta. Veruntamen ne quis de „ indulta hujusmodi gratia noſtræ „ fundationis tam ſolemni, piam „ Matrem Eccleſiam ſuo jure reputare valeat defraudatam, poſſeſſiones quasdam in *ſtrata lanarum*, quæ „ vulgariter dicitur *Wollzeil*, tradere in recompenſationem duximus „ præmiſſarum eidem Plebano, ut „ patet in inſtrumentis per nos ſibi „ præſtitis, & confirmatis. „

tri, Ruperti, ac Pancratii: ædiculas deinde ſacras S. Crucis Tullnæ, S. Stephani Crembſii, & S. Colomanni Laæ conditas, cum Pulckenſi, & Eckendorffenſi Parœcia adjecit, & Scotorum Monaſterio perpetua eſſe voluit. (A) Ad extremum ſacri quoque Aſyli jus integrum eidem Cœnobio affirmavit in quosvis, qui capitalium criminum metu, receptum, ac perfugium intra religioſa ejus ſepta quærerent; reosque Majeſtatis pronunciavit, qui aut manus injicerent, aut temerario illos auſu, inde extraherent. (B) A. C.

Status urbis Vienn. Ceterum iisdem ex litteris ea, quæ ſupra de urbis Viennenſis ſtatu allata ſunt, egregie firmantur: urbem nempe ipſam, Aulamque Ducis, vico, cui *profundæ* nunc *Foſſæ* nomen eſt, incumbentem, foſſa, muroque cinctam fuiſſe: contentas urbis ambitu ſacras, quas recenſuimus, ædiculas; plateam, quæ a *Lanificio* acceptum olim nomen hodiedum retinet, urbi aut incluſam, aut adjunctam. Ejus etiam rei, quam noſtri Scriptores memorant de Templis quibusdam, aut Sacellis, Caroli Magni jam ævo, eo loci exædificatis, fundamentum haud leve his ex literis eſſe poteſt. Quorſum enim tot ædes ſacræ? aut quo authore conditæ? ſi Vindobonæ, aut Favianæ nulla ſuperfuiſſent rudera: ſi urbs ipſa heri nata, & ab Henrico magis condita, quam inſtaurata eſſet.

Hæc inter bellum in Longobardos reſumptum eſt. Mediolanenſes abſente in Germania Cæſare in rem ſuam uſi,

(A) Lit. eædem. „ Eodem ſiquidem die dictam fundationem noſtram magis ac magis promovere „ cupientes, ſanctæ *Mariæ in litore*, „ ſancti *Petri*, ſancti *Rudberti*, ac ſancti *Pancratii* infra muros oppidi „ Capellas: Capellam quoque ſancti „ *Cholomanni* in *Loup* (*Laa* nunc, ut „ cenſet Bern. Pezius in Not. margin.) & ſancti *Stephani in Crembs*, „ ac etiam ſanctæ *Crucis in Tullna*; in „ *Pulcka*, & in *Eckendorff* parochias, „ quarum patronatus ad nos plene „ dignoſcebatur pertinere, tradidimus mera libertate, quidquid juris „ habere videbamur in jam dictis „ Capellis, & Parochiis, ſub regimine Abbatis, & Conventus conſiſtendum. „

(B) Ibid. „ Statuimus etiam, ac „ robore noſtræ Authoritatis confirmamus, ut quicunque metu ſuæ „ perſonæ, pro commiſſo quocunque delicto intra ſepta Clauſtri profugus venerit, cuipiam extrahere „ non liceat, vel auſu temerario ei „ manus imponere violentas. Si „ quis vero huic noſtræ ordinationi „ controierit, reus Majeſtatis debitæ animadverſioni ſubjacebit. „ Inter teſtes occurrunt poſt Abbates *Heinricum* de S. Cruce, *Herchenfridum* Mellicenſem, & *Joannem* Gottwicenſem; *De Ordine Nobilium*: Liutoldus de Bleien, & Engelbertus de Görs, Comites; Adelbertus de Berga, &c. *De Ordine Miniſterialium*: Bernardus de Lanzendorff, Albero de Burchersdorff, Heinricus de Miſtelbach, &c. *De Ordine Capellanorum*: Marquardus de Niwenburch, Rudbertus de Münſter *Præpoſiti*: Herandus de Dreskirchen, Henricus de Polan, Peregrinus de Zwettl, Dietricus de Miſtelbach.

Digitized by Google

A. C. uſi, Tertonam, a Friderico nuper in cineres redactam, inſtaurant iterum; Vigevanum, oppidum tenui præſidio munitum, capiunt, ac Ticinum ipſum acri obſidione premunt. (A) Triſtius etiam de Laudis Pompejæ civibus conſultum, quos cum vectigales ſibi, ac obnoxios Mediolanenſes dicerent, minis ac terroribus eo adegerunt, ut relicta urbe ſua Pizigethonem ad unum omnes fugerent, & nobile alias oppidum ad prædam & incendium hoſtibus relinquerent. (B) Earum rerum fama in Germaniam perlata mirum quantum Cæſaris animum affecit: jamque anno ſuperiori convocatis per literas Germaniæ Principibus, de bello totis viribus Longobardiæ inferendo conſultarat: ſed enim Polonico bello impeditus, vix tandem hoc Anno MCLVIII. centum millium gravem exercitum in Italiam traduxit. (C)

Bellum in Mediolanenſes a Frider. I. Imper. decretum.

Primi alpes transgreſſi ſunt Reinaldus Cancellarius, & Otto Palatinus, ut Longobardiæ civitates, quæ in fide adhuc perſtiterant, ad Cæſaris adventum idonee compararent: (D) hos ſecutus Wladislaus Bohemiæ Rex eſt, Regni auſpicia haud illuſtriora ſe facturum ratus, quam ſi militari ope, ac opera fidem ſuam Cæſari approbaret. Henricus Dux Auſtriæ, alterque ejus nominis Dux Carentaniæ, præter numeroſam ex utraque Provincia Nobilitatem, ſexcentos Hungaros ſagittis terribiles, ad horrorem ſimul militarem, & præſidium adjunxere. (E)

Wladislaus Rex Bohem. & Henricus Dux Auſt. Cæſarem in Italiam ſequuntur.

(A) Otto Friſing. l. 2. de Geſt. Friderici I. cap. 30. „ Mediolanenſes „ ſiquidem mox reædificata *Terdona* „ Papienſium renovant bellum, duo„ bus ſuper Ticinum fabricatis pon„ tibus, fines eorum irrumpunt; op„ pidum *Vigevenum* - - obſidione val„ lant, ac tandem artificioſe ad de„ ditionem coactos pacem petere, & „ obſides dare compellunt. „

(B) Morenæ res Laudenſes apud Leibnit. T. I. p. 815. „ Omnes Lau„ denſes maſculi & fœminæ, tam „ magni quam parvi, relictis eorum „ domibus & omnibus aliis rebus „ ſuis, januas ſuarum domorum clau„ dentes, ſolis canibus & gattis ibi „ relictis, ad *Pizighitonis* caſtrum, „ quod eſt inter Abduam, & Serium, „ per totam noctem unanimiter fu„ gerunt. „

(C) Radevic. l. 1. c. 25. Chron. Urſperg. & Affligemenſe ad Annum 1158. Otto Morena de rebus Laudenſ. pag. 816. „ Hac eadem æſtate, „ quæ fuit in MCLVIII. in Menſe „ Julii, venit Dominus *Fridericus* Im„ perator una cum Rege Bohemiæ, „ maxima multitudine Archiepiſco„ porum, Epiſcoporum, Ducum, „ Marchionum & Comitum, alio„ rumque Principum plurium, cum „ maximo & innumerabili exercitu „ in Lombardiam. „

(D) Radevic. l. 1. c. 17. „ *Reinal„ dus* Cancellarius, & *Otto* Palatinus „ Comes - - jam dudum Italiam „ intraverant. „

(E) Radevic. l. 1. cap. 25. „ Dux „ Auſtriæ *Henricus*, & item *Henricus* „ Dux Carentanus, & ſimul cum eis „ copiæ Ungarorum ferme DC. ſa„ gittarii electi, pariterque Comites „ & Barones illarum terrarum, per „ Canalem, & *Forum Julii*, atque „ Marchiam *Veronenſem* - . Princeps „ ipſe habens in Comitatu ſuo Re„ gem Boemiæ, &c. „

Digitized by Google

Prima Italicarum urbium ſe Cæſari oppoſuit Brixia : ſed A.C.
Wladislaus Rex acerrima impreſſione tantam ſtragem inter erumpentes ſemel iterumque cives fecit, ut in beneficii loco ducerent, vitam ſalutemque ceterorum, repræſentato auri magno pondere, datis ſexaginta obſidibus a Cæſare redemptam. (A) Deditione urbis facta Fridericus Cæſar, traductis per Abduam copiis univerſis, ad VIII. Calendas Auguſti Mediolanum obſidione claudit. (B) Cives, qui armatorum ſexaginta millia intra mœnia concluſerant, & ſuopte ingenio, & tanta militum multitudine feroces, nullam nocendi opportunitatem prætermittunt.

Eckeberti Butinenſis in Auſtria Comitis pugna,

Prima hoſtici furoris victima Eckebertus, Butinenſis in Auſtria Comes, cecidit, vir ingens animi, & virium confidentia pene nimius. Is pridie, quam univerſus exercitus adhuc in conſpectu urbis eſſet, rapta ſecum voluntaria mille fere capitum cohorte, cum Cæſaris injuſſu præcurreret longius, ipſisque pene portis obequitaret, armatam civium manum bene magnam in ſe concitavit. Pugna fuit atrocior, quam pro militum paucitate : & ut prima erat, ita omen quoddam belli futura credebatur. Cæſi ab utraque parte plurimi : ſed cum recentia ſemper ab urbe auxilia feſſis prælii contentione civibus ſuccederent, virtus tandem numero ſuccubuit. Fit fuga, quæ Eckbertum quoque Comitem vel invitum abripuit : ſed cum miſerabilem unius ſuorum caſum animadverteret, quem equo effuſum hoſtes magnis clamoribus urgebant, tenere jam impetum non potuit Comes, ſed obverſa in hoſtem fronte, oculis ferroque minax, in mediam ſe hoſtium turbam injicit, amicum eorum e manibus erepturus. Verum dum obſtantium hoſtium cuneum audacius irrumpit, dum fugientes ad vallum usque perſequitur, exorti a fronte, a lateribus armati cives Comitem circumfundunt, detractumque equo, galeaque & lorica nudatum, aut in veſtigio; aut ut ferunt

& mors indigna.

(A) Radevic. l. 1. c. 25. „ Jam in „ planis Italiæ campeſtribus caſtra „ metati fuerant, primaque venientium impetum *Brixia*, temere in locis munitis & militum ſuorum multitudine confiſa, armis auſa fuit excipere, ſed momento temporis, „ laceratis ejus viribus ſubacta eſt. „ Primo a Rege Boemorum graviter „ attrita, deinde in adventu Principis datis LX. obſidibus ſimulque „ non modica pecunia in deditionem „ pactionis recepta. „

(B) Radevic. l. 1. c. 32. „ VIII. „ Kalend. Auguſti Fridericus ad obſidionem civitatis ducens exercitum, omnes copias ſuas in VII. legiones partitus, &c. „

A.C. runt alii, raptatum in urbem, intra mœnia obtruncant. (A) Is exitus fuit viri inter Auſtrios Bojosque Proceres ſpectatiſſimi, ultimique ejus familiæ, quæ Neuburgenſem ad Ænum & Butinenſem in Auſtriæ Styriæque finibus Comitatum poſſidebat: (B) cujus in jura Ottocarus Styriæ Marchio ſucceſſit. (C)

Butinenſis Comitatus hæres Ottocarus Styriæ Marchio.

Mediolanenſes hoc ſucceſſu elati, quanquam vallo, foſſaque cincti, contineri non poterant, quin frequentibus in caſtra eruptionibus, nunc hos, nunc illos laceſſerent. Conradum Rheni Palatinum, ac fratrem Cæſaris cum Friderico Sueviæ Duce conſpicati eminus, in extrema caſtrorum parte negligentius agentem, repente opprimunt: & accepta haud dubie ingens clades foret, niſi pugnantum fremitu excitatus Rex Bohemiæ,

Wladislai Reg. Bohemiæ,

(A) Radevic. l. 1. c. 31. „ Progrediente autem eo in hoſtilem terram, quidam de exercitu male affectatæ laudis avidi, prævenire alios, & de virtute certando alter alteri ſuperior inveniri deſiderabant. Inter quos erat *Ekebertus de Putene* vir nobilitate, divitiis, & virtute animi ac corporis inſignis, cum quibusdam aliis nobilibus & regalis familiæ militibus. Iſti coeuntes in unum, circiter mille equites armati, ſperantes ſe aliquid memorabile facturos, ad civitatem properant, & pene uſque ad portam aſſultum faciunt, viri digni pro fortitudine, qui meliore fortuna uſi fuiſſent. Nam etſi cœptum caſus invidit, tamen non qualiter ceſſerit, ſed quid decreverint, attendendum. Excipiuntur ſiquidem valida hoſtium multitudine, certatur haſtis primo, dein ſtrictis enſibus dimicatur. - - Neque enim fugæ vel perſecutioni locus erat, ſed qui inter primos ſtetiſſent, aut cadendi, aut occidendi neceſſitatem habebant, quia refugere non dabatur: - - cum autem hoſtium multitudo noſtrorum animos & peritiam vinceret, jamque tota acies pelleretur; prædictus Comes *Ekebertus* uni ſuorum, qui dejectus fuerat, opem ferre cupiens, ſubito equo proſilit, militem liberat: jamque vincentes hoſtes pene ſolus perturbat, & ad vallum uſque civitatis perſecutus eſt. Fugiebant eum univerſi, neque vim hominis, neque audaciam ſuſtinentes. Verum profecto fata virum perſequebantur, quæ ab homine vitari non poſſunt. Multitudine quippe adverſariorum undique circumfuſus, ad terram lancea proſtratus eſt, & detracta galea, atque thorace capite cæſus, nemine ſuccurrente, quod locus intercludebat auxilium ferre cupientem. Ægre itaque nobiliſſimus Comes, & vir regalis ſanguinis perimitur, magnam de ſe querelam non tantum apud ſuos, ſed etiam exteros relinquens. Dictum tamen memini a quibusdam, vivum eum captum, & intra civitatem decollatum. „ Chron. Reicherſperg. ad Annum 1158. „ Imperator Mediolanum obſedit, & non poſt multum coacti ei ſe dediderunt. Ibi *Ekkebertus Comes de Puſine* occiſus eſt, in nonis Auguſt. - - *Eberhardus* quoque de *Witerun* Miniſterialis ipſius Comitis ibidem cum eo occubuit. „

(B) De *Ekkeberti* familia ſupra dictum eſt ad An. 1090. cum de Beat. *Adalberone* Würzburgenſi Epiſcopo ageretur.

(C) Codex Diplom. Admont. apud Bern. Pezium. Tom. III. Anecdot. N. 96. Col. 758. „ Marchio autem Styrenſis *Otagrius*, cui hæreditas Comitis (*Ekkeberti*) *de Putine* per mortem ipſius acceſſit, &c. „

Digitized by Google

& periculum diſcuſſiſſet, & cæſis captisque Mediolanenſium non paucis, efferatum longa obſidione hoſtem in urbem rejeciſſet. (A) A.C.

& Henrici Ducis Auſtriæ virtus bellica.

Affinem Regem imitatus Henricus Auſtrius graviore adhuc plaga hoſtem perculit. Infeſtari diu noctuque caſtra ſua telis hoſtilibus ſentiebat: dolebat Principi magnanimo iniquum hoc certaminis genus, quo hoſtium tela ſuorum corporibus; ſua vero mœnium tantum objectu hebetarentur. Ergo ut audaciam eam civibus excuteret, convocatis in auxilium Hungaris, ſuos omnes in armis eſſe jubet, & conglobatos præeuntem ſequi, ad infeſtam toties caſtris ſuis portam oppugnandam. Succedentem in objectam portæ molem, hoſtile ex urbe agmen truci clamore excipit; nihil proviſum erat Duci, qui cæco impetu erumpentes, immiſſa horribili telorum procella, tanta clade in urbem repulit, ut ſtrato cadaveribus ſolo, locus certaminis multo civium ſanguine reſtagnaret; cæſoque in acie Statio, Optimatum præcipuo, quem Principem ſibi, ſi belli fortuna ſineret, deſignaſſe feruntur, quietam deinceps a ſolitis eruptionibus ſtationem ſuis in caſtris obtineret. (B)

Ad

(A) Radevic. l. 1. c. 34. „ Erat in „ extrema parte exercitus *Conradus* „ Palatinus Comes de Rheno, germanus Impetatoris, & Dux Suevorum *Fridericus* cum Suevis, cæterisque ipſorum commilitonibus, „ obſidionis agentes negotia circa „ partem ſibi deſtinatam. Mediolanenſes opportunum rati, vel pro „ eo, quod pauciores aliis agminibus & juniores ætate, vel quod ſequeſtrati a fortitudine exercitus, „ auxilium invenire non poſſent, „ eos invadere ſtatuunt. - - Itaque „ poſt occaſum ſolis, cum præter vigiles tantum totus miles feſſa labore corpora ſomni quiete recreanda ſperaret, apertis portis cum „ pugnaciſſimis egreſſi, disjectis cuſtodibus uſque ad jam dictorum „ heroum caſtra excurrunt, oppugnant, ſauciant. Alemanni - - - „ inopinata re, ac improviſa perculſi, alter apud alterum formidinem „ ſimul & tumultum fecere. - - - „ Non procul abhinc Rex Boemorum caſtra fixerat: is ex quo bellicum clamorem accepit - - cominus acriter inſtare, laborantibus „ ſuccurrere, hoſtem ferire, ſtrenui „ militis & boni Regis officia ſimul „ exequebatur. Oppidani ubi vident, contra ac rati erant, ſe in „ medios hoſtes deveniſſe, nec impetum Regis ſuſtinere poſſe, terga „ vertunt. Noſtri fugientibus inſtant, & uſque ad anguſtias portarum perſecuti, in reliquum tempus pacem ſibi de incurſionibus „ illorum peperere. „

(B) Idem. cap. 36. „ Ad portam „ itaque, quam obſervabat Dux „ Auſtriæ *Henricus*, vir nobilitate „ gentis & animi clariſſimus, Patruusque Imperatoris, dum ſæpius „ hanc exercerent iniquitatem, non „ dignum ratus facinus hoc ſine ultione præterire - - univerſis, quos „ ſecum habebat, armatis, auxiliariis „ Ungarorum copiis in ſagittando „ optimis, cum cætera heroum, qui „ ſibi ſociati fuerant, cohorte aſſumptis, omni conamine oppugnationem portæ diſponebat. Non „ hoc latere poterat Mediolanenſes. - - Per turmas ergo & cohortes ſuas egreſſi committunt ſe, „ ſeque mutuo maxima vi cædunt, „ ſau-

A.C. Ad funeſtas tot civium ſuorum clades fames poſtremo, & quæ juſti alimenti inopiam conſequi fere ſolet, morborum quædam contagio acceſſit : (A) cumque obſtinaſſet animum Cæſar, exercitum, niſi capta perduelli civitate, non deducendi; fracta tandem eſt civium contumacia, & ad veniam pacemque ab irato Cæſare petendam verſa. Deprecatoribus opus erat magnis, & apud Principem gratioſis : tales Wladislaus Bohemus, & Henricus Auſtrius videbantur, non cognato magis ſanguine, quam ingentibus eo bello factis ſuper ceteros inclyti. Et erant ambo, qui exorari ſe paterentur. (B)

Mediolanenſes contumaciam ponunt,

Data in eas leges pax ad VI. Idus Sept. An. MCLVIII. ut fidem ac obſequium ſacramenti ſponſione renovarent : mulctæ nomine libras quater mille, quingentas penderent : Regium, quod in urbe nuper ſua diruerant, Palatium ſuis ſumptibus reſtituerent : obſides fidei darent trecentos nobiles : Cumam, Laudemque Pompejam urbes libertati redderent : abdicarent, quæ perperam uſurpaſſent cudendæ monetæ, ac vectigalium jura : Conſules, qui nunc eſſent, in poteſtate ſe Cæſaris futuros ſponderent; qui *in futurum*, magiſtratum ante non adirent, quam a populo probati, ab Imperatore confirmentur, (C)

Deprecatoribus uſi Wladislao R. & Henrico Auſt.

Veniam pacemq; impetrant: quibus conditionibus.

„ ſauciant, capiunt, fugant. - - Poſtremo *omnia* conſtrata telis, armis, cadaveribus, & imbuta ſanguine teſſus. Ex parte oppidanorum iterum male pugnatum eſt : ipſeque Dux, cujus ibi probitas mirifice probata eſt, haud dubie victor, eos intra mœnia fugavit, & a ſolita in poſterum eruptione compeſcuit. Inter alios, qui de Mediolanenſibus eo prælio ceciderunt, occiſus eſt quidam de nobiliſſimis illorum, nomine *Statius*, quem, ut tunc fama fuerat, Regulum ſuper ſe creare cogitaverant : auditaque morte ejus, tota civitas luctum aſſumpſit, corpusque mortui cum vivis, quos de noſtris habebant, & copioſa pecunia commutantes redemerunt, & regalibus exequiis honorando ſepelierunt. „

(A) Radevic. l. 1. cap. 40. „ Creſcebat autem in civitate cum fame deſperatio. - - Huc acceſſit ultio divinæ animadverſionis, totamque pene civitatem morbus aut peſtilentia vexabat. Urgentibus itaque pariter fame, peſte, ferro, populus ad deditionem commotus eſt. „

(B) Idem cap. 41. „ Unanimes itaque facti per Conſules & primos civitatis, primo Regem *Bormiæ*, Ducemque *Auſtriæ* conveniunt: dehinc mediantibus illis, alios Principes : eosque ad Imperatorem de pace ſupplicaturos dirigunt. „

(C) Idem ibidem. „ Hæc eſt conventio per quam Mediolanenſes communiter ab annis XIIII. & ſupra, uſque ad annos LXX. fidelitatem Domino Imperatori jurabunt: - - Palatium Imperiale ad honorem Domini Imperatoris arbitratu bonorum elevabunt. - - Pecunia pro emendatione injuriarum Domino Imperatori, vel Dominæ Imperatrici, ſive Curiæ promiſſam ſtatutis temporibus perſolvent. - - Pro his tantum prætaxatis capitulis bona fide complendis & conſervandis CCC. obſides dabunt, Capitaneos, Vavaſſores, populares - - Conſules vero, qui nunc ſunt, ex aùthoritate & conceſſione Domini Imperatoris, uſque ad Calend.

Digitized by Google

Hæc ſi facturos ſe reciperent, veniam haberent pacemque: ſi abnuerent; aliud ne expectarent, quam ut tanta ex urbe propediem nulla eſſet. A.C.

Accepta a civibus conditio, diesque ſolenni ſacramento a Cæſare conſtituta. Quæ cum adeſſet, Imperator medio in campo erecto magnificentiſſimi operis ſolio, velut pro tribunali conſidebat : ſtipabat latus numeroſiſſimus Principum, & Antiſtitum ordo, totusque exercitus per turmas ac cohortes diſtributus, viam, quæ a tentorio Cæſaris ad proximam urbis portam longiſſime ferebat, continenti hinc, illinc agmine ad ſpectaculum ſimul ac terrorem muniebat. (A) Hæc cum in caſtris fierent maxime, porta urbis reſerata, prodibat miſerabile agmen civium, denſosque inter militum ordines ad Cæſaris tribunal lento ſe gradu ducebat. Præibat Archiepiſcopus, cultu quidem Pontificio indutus, ſed nudis pedibus, & prono in terram capite ad petendam ſupplici ter Superum pacem compoſitus: Antiſtitem longus Eccleſiæ Miniſtrorum, ac Sacerdotum ordo ſequebatur, lugubri & ipſi habitu, pedibusque nudis, ſacrasque Divorum Reliquias deferebant.

Miſerabile ſupplicum agmen.

Tum vero Conſules, Proceres, ac Optimates, cum promiſcua omnium ordinum multitudine, reorum more nudis pedibus, brevibusque in ſagulis, & quod ſpectaculi genus erat omnium mœſtiſſimum, ſtricto ſingulorum cervicibus gladio incumbente. Ad Cæſarem ut quisque propius adibat, ita provolutus in genua, Majeſtatis ſe reum, & verbis, & compoſitis ad flectendum victoris animum geſtibus fatebatur. Perſtabat eodem vultu Cæſar, voceque ad majeſtatem compoſita, contumaces eorum auſus increpitans, non lamenta; ſed fidem, &

„ lendas Februarii proxime venturas „ perſeverent, & pro Conſulatu ſuo „ Domino Imperatori jurent. Venturi vero Conſules a populo eligantur, & ab ipſo Imperatore confirmentur. - - Regalia, veluti monetam, telonium, pedaticum, portus, comitatus & alia ſimilia, ſi „ qua ſunt, commune Mediolanenſium dimittet, &c. „

(A) Otto de S. Blaſio c. 11. „ Pace data dies ſtatuitur, in qua cives „ ſe ſuaque omnia in manus Cæſaris contraderent; ſicque obtentu „ Principum gratiam ejus invenirent. Qua veniente Imperator „ procul a civitate per quatuor ferme milliaria Latina ſeceſſit, inque „ tribunali ambitioſiſſime inſtructo „ cum frequentia Principum reſedit, „ cuncto exercitu per turmas ſuas „ tractu longiſſimo a civitate uſque „ ad locum tribunalis extento, totiusque militaris gloriæ apparatu „ decentiſſimo inſtructo. „ Diem reconciliatæ urbis Radevicus l. 1. cap. 43. indicat: „ Actus eſt hic triumphus VI. Id. Septemb. „ Confirmant etiam Annales Piſani. - - Sexto Idus Septembris Imperatori ſe „ dedit Mediolanum. „

A. C. & obſequium poſtulare ſe ajebat. Sed cum reorum lachrymis, preces quoque ſuas miſcerent Principes, flecti ſe paſſus Cæſar, vitam, civitatem, priſtinos honores poſt juratam fidei ſponſionem, ſupplicibus reddidit. (A) Subacta in hunc modum urbe maxima, pacata fore ratus cetera, exercitus magnam partem cum Imperii Principibus in Germaniam remiſit; ſibi vero, ſuisque opportuna recreando militi hyberna in Italia conſtituit. (B) Henricus Dux Auſtriæ, ingenti auctus gloria, per Forum Julium in ſuam Provinciam rediit, amiſſis eo bello præter vulgus ignotum, Eckberto Butinenſi Comite, & Dietmaro Spilbergæ in Auſtria Domino, a Mediolanenſibus interfecto. (C)

Henricus Dux in Auſtriam ſuam redit.

Prævertit ejus ex Italia reditum, Ottonis Friſingenſis Antiſtitis, ac Fratris ſui obitus X. Cal. Octobres Anno MCLVIII. Morimundi in Gallia extincti. (D)

Ottonis Friſingenſis mors.

Fri-

(A) Radevicus l. 1. c. 42. „ Mediolanum in gratiam reditura, hoc „ ordine, talique ſpecie, fide publica accepta, cum ſuis ad curiam venit. Inprimis Clerus omnis, & „ quique fuerant Eccleſiaſtici Ordinis Miniſtri, cum Archiepiſcopo „ ſuo, prælatis crucibus, nudis pedibus, humili habitu: deinde Conſules, & majores civitatis item abjecta veſte, pedibus nudis, exertos „ ſuper cervices gladios ferentes. „ Otto de S. Blaſio cap. 11. „ Via itaque per medium exercitum uſque „ ad Imperatorem civibus patefacta: „ primo procedit Archiepiſcopus, „ Sacerdotalibus indutus, nudis pedibus, cum omni Clero, & cæteris ordinibus Eccleſiaſticis, ſimili „ habitu, lugubri facie, reliquias „ Sanctorum geſtantes. Poſt hos „ Conſules, aliarumque dignitatum „ Barones, cum omnibus liberæ conditionis, nudis pedibus, ſagis induti, exertis gladiis collo impoſitis. Poſt hos ſervilis conditionis „ cum omni vulgo, torque collo innexo, eadem via ſuo quisque ordine venientes, pedibus Cæſaris „ provolvuntur, ſeque Majeſtatis „ reos, verbis, & geſtibus profitentur. Principibus ergo pro eis ſupplicantibus, ſubjectioneque omnimoda ſacramentis firmata, Imperator ad miſericordiam flectitur, „ ipſosque vitæ, civitati, priſtinisque „ honoribus redditos, de malis pejores - - reddidit: ſicque ſoluta obſidione cum exercitu diſceſſit. „

(B) Radevic. l. 1. c. 44. „ Cumque in ſubactione tantæ civitatis „ ex maxima parte motus Italorum „ repreſſos ſperaret, magnam partem exercitus cum ſuis optimatibus ad propria redire permiſit. Inter quos primus erat Rex *Boemorum*, Dux quoque *Auſtria* cum copiis *Ungarorum*. &c. „

(C) De *Eckberto* Butinenſi paulo ante actum eſt: de *Dietmaro* hæc habet Chron. Zwettlenſe, ad Annum „ 1159. „ Mediolanum datis CCC. „ obſidibus capta eſt - - ubi & *Eckbertus* comes occiſus eſt. Et *Thietmar* „ de *Spilberg* occiſus eſt. „

(D) Mortem *Ottonis* Friſing. Radevic. l. 2. cap. 11. & duo pene ſynchrona Chronica Zwetlenſia apud Abbatem Linckium. Chron. item Mellic. ad An. 1159. conſignant: & confirmarent etiam epiſtolæ duæ, quas affert Bernard. Pez. Codic. Diplomat. P. 1. Col. 392. & 393. Si Alexandri III. Pontificis, ut præfefert titulus, eæ eſſent; & non magis Adriani IV. PP. annis prioribus jam exaratæ: quod colligi facile poteſt ex Menſe Decembri, quo datæ ſunt ambæ. Errori anſam præbuit litera: *A*, quæ & *Adriani*, & *Alexandri* nomen ſignificare poteſt; hoc loco tamen, ut legenti patebit, pro *Adria-*

no

Digitized by Google

Friderico Cæſare in Italiam tendente, Otto quoque patruus, cujus in conſiliis mire acquieſcere ſolebat Cæſar, ad Mediolanenſe bellum profecturus credebatur. Deprecatus gravem Epiſcopo provinciam, facilem præter ſpem nactus eſt Fridericum. Interceſſiſſe ea in re altius humano conſilium, dubium eſſe vix poteſt, ſi & celerem Ottonis e vita exceſſum, & tenacem propoſiti animum in Cæſare attendamus. Ottoni certe ſuprema fati neceſſitas ignota eſſe non potuit, qui profecturo trans alpes Cæſari nihil impenſius commendavit, quam ne libertas eligendi novi Antiſtitis, ſiquid humanitus ſibi contingeret, impediretur. Nec abnuit juſta poſtulata Cæſar, ſed collaudato Eccleſiæ ſuæ ſtudio, magna benevolentiæ ſignificatione Friſingam remiſit. Verum Otto, qui nihil magis optabat, quam ſacro in otio, inter Religioſos familiæ ſuæ fratres, vitam & agere, & finire; per ſpeciem adeundi ſui Ordinis comitia, Morimundenſe in Cœnobium proficiſcitur. A. C.

Hoc itinere tam moleſto fractus penitus, & proſtratus, ut erat imbecilla corporis valetudine, in morbum incidit, qui illi ſupremus fuit. (A) Dies non multos tenuit vis mali, cum vicini exitus præſagus, ſupremis morientium præſidiis procurari ſe voluit: nuncupata deinde ulti-

no eſt poſita. Cæterum veriorem eſſe Antonii Pagii ſententiam, qui mortem *Ottonis* Friſ. ad An. 1158. refert, & argumenta, quæ affert; & Chron. Clauſtro-Neoburg. & Fr. Ortilonis Notæ oſtendunt, ſic enim habent: „ MCLVIII. obiit *Otto* Epiſcopus „ Friſingenſis, Frater Ducis. „ Conſentit eam in rem Lewpoldus de Newburga: „ *Otto* - (inquit) obiit „ X. Kal. Octobris An. MCLVIII. „ & ipſe Radevicus l. 2. c. 12. qui incendium Friſingenſe paucis poſt obitum menſibus, menſe nimirum Aprili An. 1159. conſignat, innuit, mendum in caput præcedens irrepſiſſe. Conſul. Pagius in Crit. Baron. ad An. 1159.

(A) Radevic. l. 2. c. 12. „ *Friderico*, patruo ſuo, in Italicam expedi„ tionem iter agente, cum & ipſe, „ ſicut neceſſarius, ita perutilis Im„ perii negotiis, ire debuiſſet, nu„ tu Divino contigit, ipſum iter de„ trectare, ut vir Religioſus inter „ manus Fratrum orantium potius, „ quam inter ſtrepitum præliantium „ expirans dicere poſſet: *Domine*, „ *ſuſcipe me, ut cum fratribus meis* „ *ſim, &c.* Benigne vero ab Impe„ ratore dimiſſus, multis gemitibus „ commiſſam ſibi ſuæ benignitati „ commendavit Eccleſiam, ac quo„ dam Spiritu Prophetico de fine ſuo „ præſcius, ne poſt mortem ſuam „ ipſam aliquo modo gravaret, & „ libertate electionis - - eam nul„ lo modo privaret, poſtulavit. Ac„ cepto de hac probabili petitione „ fideli laudamento, ad propria re„ verſus eſt. At cum aliquibus de „ morte ſua, ſeu per viſiones, ſeu „ per ſomnia revelatum fuiſſe, re„ ferentibus, & commonentibus „ quibusdam religioſis cognoviſſet; „ ſalutatis, fraterna charitate media, „ quam intime fratribus, & valedi„ cto, occaſione viſitandi Ciſter„ cienſe Capitulum, viam carpit, „ & jam dudum languore, ac debi„ litate corporis invalidus, laborio„ ſo itinere, nihil tamen adhuc ſuis, „ qui ſecum erant, metuentibus, ad „ prænominatum *Morimundenſe* Mo„ naſterium pervenit. „

Digitized by Google

A. C. ultima voluntate ſua, codicem ſibi ſuum, in quo res ab orbe condito ad ſuam uſque ætatem geſtas complexus eſt, offerri petiit, quem manu ipſe ſua, Religioſis, doctisque fratribus corrigendum, ac ſiquid erroris obrepſiſſet uſpiam, expurgandum tradidit: palam aperteque profeſſus, ſe, quemadmodum cum vera, ſanctaque Eccleſia ſenſiſſet ſemper; ita in ejusdem fide, communioneque ad extremum uſque halitum perſtaturum. Suſceptis deinde magno animi ſenſu Divinis Myſteriis, inter Antiſtitum, Præſulumque preces, quos tanti viri caſus exciverat, ſpiritum creatori ſuo reddidit. (A) Corpus, quanquam pro inſigni animi modeſtia conditum eo loco extra Templum vellet, ubi omnium quodammodo pedibus calcaretur; intra ipſum Templi Sacrarium, pone aram maximam, honorificentiſſimo, quo fieri potuit, apparatu terræ mandatum eſt: fuitque is omnium de Ottone jam tunc ſenſus, ut ſepulchrum ipſum, non ſine cultu honoreque haberetur. (B)

Ejus ſepultura.

(A) Radevic. *l.* 1. c. 11. „ *Ibi* per „ aliquot dies lecto cubans, & jam „ de obitu ſuo nequaquam dubius, „ dum ſacro liquore olei, ſicut moris eſt, perunctus fuiſſet, & de „ pecunia ſua laudabili teſtamento „ ordinaſſet, inter cætera, quæ ſolicitus de ſalute ſua prævidebat, „ etiam hunc codicem manibus ſuis „ offerri præcepit, eumque literatis, „ & religioſis viris tradidit, ut ſi „ quid pro ſententia Magiſtri *Gilberti* - - dixiſſe viſus eſſet, quod „ quempiam poſſet offendere, ad „ ipſorum arbitrium corrigeretur, „ ſeque Catholicæ fidei aſſertorem, „ juxta ſanctæ Romanæ, imo & univerſalis Eccleſiæ regulam profeſſus „ eſt. Deinde multa prius cordis „ contritione, & humili confeſſione „ reatum ſuum recognoſcens, ſumptis ſacroſanctis Myſteriis, in medio multitudinis ſanctorum, tam Epiſcoporum, quam Abbatum, Domino ſpiritum reddidit. „

(B) Idem ibid. „ Cum autem adhuc vivens locum ſepulturæ ſuæ „ fratribus digito præmonſtraſſet, „ extra Eccleſiam, in loco humili, „ ubi ſcilicet ab omnibus fratribus „ calcari debuiſſet; hinc ejus ultimæ „ voluntati obviandum putabatur, „ & intra ſepta Eccleſiæ, juxta ma- „ jus altare honorifice tumulatus eſt, „ ejusque ſepulchrum a cunctis fratribus honore, ac veneratione dignum habetur. „ Bernardus de Malinckrot de Archicancellariis Sac. Rom. Imperii l. 2. cap. 1. in Catalog. Sanctorum Germaniæ Cancell. p. 132. qui & ipſe poſt Hugonem Menardum in Martyrolog. Ord S. Benedicti ad diem 23. Septembris *Beati* titulum Ottoni Friſingenſi tribuit, ſubjungit. „ Jacobus Manlius, & Joannes Stabius, Radero teſte, hunc inter „ ſanctos Auſtriæ Tutelares referunt. „ Cardinalis quoque Baronius *Sanctum* in ſuis Annalibus appellare „ non dubitavit: *Beatum* prædicavit - Vitus Arenbeckius: *Pium* „ *Virum* Scriptores melioris notæ „ omnes. Hæc Raderus: - - *Magni* „ cognomen illi paſſim dari ex Salisb. Metrop. cognoſcitur. - - „ Agit de eodem B. Othone Chryſoſtomus Henriquez in Faſt. Sanctorum Ord. Ciſterc. l. 2. diſtinct. 10. c. 7. & in Menologio ejusdem Ordin. ad diem 7. Septemb. quem poſteriorem locum in laudem *incomparabilis* Viri huc tranſcribo: „ Morimundi in „ Gallia, depoſitio B. Othonis, admirandæ ſanctitatis Viri, qui nobilitatem generis, & ſeculi delicias contemnens, ibidem habitum „ reli-

Laudes poſthumæ.

Tanti viri memoriam, ut qui in Auſtria natus, A.C. Patre S. Leopoldo, Auſtriæ clariſſimo Principe, ac Marchione, Avo, Majoribus Auſtriacis oriundus, Henrici IV. Nepos, quinti Sororius, Conradi III. Frater, Friderici I. Imperatoris Patruus eſſet, præterire mihi nefas ſit, in tanto præſertim Scriptorum conſenſu, natales, formæ dignitatem, doctrinam, pietatem, veritatis ſtudium, quod in ſcriptis ejus ubique elucet, miris laudibus celebrantium. (A) Non repeto ea, quæ de primæ ætatis moribus, literarum ſtudiis, rerum humanarum fuga, ac deſpicientia ſupra relata ſunt: ea tantum perſtringere paucis conſilium eſt, quæ in publica orbis luce, ad communem Eccleſiæ utilitatem jam Antiſtes egit.

Natales clariſſimi.

Acceperat regendam Eccleſiam eam, quæ temporum injuria eo redacta erat, ut averſis alio facultatibus, collapſis ædificiis, imminuta, quæ ſacris Myſteriis operam daret, familia, religio ipſa, cultusque Divinus pene elangueſceret: ſed enim is Otto erat, qui & ſacro Ordini religionem, & ædificiis ſplendorem, & Eccleſiæ neceſſarias ad alendum Divini cultus miniſterium facultates ſic reſtitueret, ut Divino quodam munere conceſſus huic Eccleſiæ eo tempore videretur. (B)

Religioſa ejus ſtudia in inſtaurandis,

Ini-

„ religionis aſſumpſit, & poſtmodum in Abbatem illius loci electus, „ veræ humilitatis, & perfectionis „ Monaſticæ ſe exemplar exhibuit. „ Unde in Epiſcopum Friſingenſem „ aſſumptus, doctrina, pietate, morum gravitate totam Europam mirabiliter illuſtravit, & poſt multa „ Sanctitatis opera in proprio Monaſterio feliciter vitam finivit. „ Hactenus Malinckrotius. Nos *Beati* titulo, quod Eccleſiæ judicio necdum firmatus ſit, conſulto abſtinuimus.

(A) Radev. ibid. „ Nempe Imperatorum *Henrici IV.* Nepos, Sororius „ *Quinti Henrici*, *Conradi* Regis Frater uterinus, *Friderici* Imperatoris „ Auguſtiſſimi hujus, qui jam feliciter regnat, patruus: ex clariſſimo regni Principe, *Leopoldo* Marchione Patre, & Matre *Agnete*, filia *Henrici IV.* Imperatoris: pariter cum Fratribus ſuis germanis, „ *Conrado*, Patavienſi Epiſcopo, *Leopoldo* Duce Bajoariæ, & *Henrico* „ Duce Auſtriæ; nec non & Sororibus *Gertruda* Duciſſa Boemiæ, & „ *Bertha* (*Agnete*) Duciſſa Polonorum: ac *Ita* Marchioniſſa de Monteferrato - - de tanta inquam, „ tamque illuſtri parentela proles „ ipſa nobiliſſima traxit originem. „ Plura in ejus laudem congerit Æneas Sylvius in Hiſt. Friderici III. Imperatoris.

(B) Radevic. l. 2. c. 11. „ Is primo velut cœlitus, & a DEO miſſus, cum eandem Eccleſiam reperiſſet omnibus fere bonis deſtitutam, diſtractas facultates, collapſa „ palatia, familiam attritam, Religionis monaſteriorum nullam, vel „ parvam memoriam, ope Divina „ tandem ipſam in eum locum reduxerat, ut Clero religionem, familiæ libertatem, facultatibus copiam, ædificiis decorem, ab hac „ luce ſubtractus reſtituiſſet; ejusque cura, labor, meritum circa „ ſedem, & gentem ſuam perinde „ fuerat, ac ſi non tam inſtaurator, „ quam fundator illius extitiſſet. „ Huic negotio præſtabat adminiculum, & opem tum genus viri, tum „ probitas, tum converſationis æſtimatio. „

Digitized by Google

A. C. Initium magnarum rerum a ſacris DEO dicatorum hominum familiis fecit, ut ſi ex eo quaſi fonte cetera in Eccleſiam omnem commoda dimanarent. Weyhenſtephanenſi, quod prope Friſingam eſt, Monaſterio Sigmarum clari nominis Abbatem dedit : verſa deinde ad Schefftlarium cura, Cœnobium id ſuis ab incolis deſertum, in Divi Norberti Sodales tranſtulit. (A) Inſtaurato id loci cultu Divino, Novæ-Cellæ novum Religioſorum hominum ex eadem Præmonſtratenſium familia, contubernium inſtituit, munificentia tanto majori, quanto plus erat, molem operis tanti ſuſcipere, quam ſuſceptam promovere. (B) Tot piæ molitiones Ottonis animum adeo non fregerant, ut ad plura etiam, ac majora indies incitarent. Jacebant deſerta pene, inclyta quondam religione, Cœnobia Schlechdorffenſe, & Schlierſeenſe : id adeo dolebat viro Divini honoris ſtudioſiſſimo, ut vocatis eo Canonicis Divi Auguſtini inſtituta profeſſis, quos ſingulari in pretio habebat, ac charitate, utriusque Monaſterii poſſeſſionem tranſcriberet, & intermiſſam Divinas decantandi laudes conſuetudinem poſtliminio revocaret. (C)

& condendis Cœnobiis

Sic dum ſacros Eccleſiæ ſuæ proventus, fructusque in commiſſi ſibi gregis utilitatem diſpenſat, & res, rationesque muneris ſui, ſumma cura, vigilantiaque tuetur; longum ſit referre, quas lites, & moleſtias ea de cauſa cum Bojariæ Ducibus, ac Palatinis ſuſceperit. Multum Ottoni noſtro Otto Witelſpachius Palatinus, in cauſa Rotenſis, & Tegernſeenſis Cœnobii negotii faceſſivit : (D)

in Jurium Sacrorum defenſione.

(A) Conſuli de his meretur V. Cl. Carol. Meichelbeckius in Hiſt. Friſing. T. I. in Ottone I. Epiſcopo XXII. §. II. ubi etiam literæ inſtaurati Cœnobii *Schefftlarienſis* referuntur.

(B) Idem ibid. §. III. ubi & Bulla Pontificia in ea cauſa legi poteſt : & lit. *Ottonis* Epiſcopi eam ob rem datæ.

(C) Idem ibidem : §. IV. quem conſulere licebit.

(D) De hoc Meichelbeckius itidem §. VII. qui conſuli poteſt. Extant præterea binæ epiſtolæ apud Bernar. Pezium Cod. Diplom. P. I. Col. 392. prima *Adriani IV.* Pontificis (neque enim Alexandri III. ut idem vir clariſſ. exiſtimat, quod *Otto* Epiſcopus integro pene anno ante Alexandri III. creationem mortuus eſt) ad *Ottonem* Epiſcopum Friſing. Signiæ XVI. Cal. Decembris data : altera ejusdem *Adriani IV.* PP. ad *Eberhardum* Archiepiſcopum Salzburg. in cauſa Tegernſeenſium, quos idem *Otto Witelſpachius* impetiit, exaratæ : ex quibus patet, *Ottoni* Epiſcopo ſæpius adverſus Palatini hujus iniqua poſtulata fuiſſe conſligendum. Earum Epiſtolarum prioris initium eſt : „ *Ottoni* „ Friſingenſi Epiſcopo. Ad noſtrum „ ſpectat officium, &c. Ideoque di- „ lectos filios noſtros C. Abbatem, „ & Fratres *Tegrinſeenſis* Monaſterii - „ fraternitati tuæ duximus commen- „ dandos rogantes, ut - - de que- „ rimonia decimarum, & cujusdam „ prædii, quam habent adverſus O. „ Palatinum Comitem, cum apud te „ conqueſti fuerint, debitam eis Ju- „ ſtitiam facias, &c. „

Sed vix compoſita ea lite, multo gravius in Tegernſeenſe Cœnobium, ipſumque Ottonem Friſingenſem Antiſtitem inſurrexit Witelſpachius Comes, Ottonis Palatini filius. Conſtat ſane ex Pontificis ad Eberhardum Salisburgenſem Metropolitam literis, uſque adeo frontem perfricuiſſe juvenem hunc Comitem, ut Ottonem Antiſtitem, inter ipſa Divini Sacrificii tremenda myſteria proterve aggredi, gravibusque contumeliis laceſſere non formidaret. (A) Felicior paulo rei compoſitio Ottoni cum Henrico Duce, fratre, & Henrico Leone fuit, Friderico Cæſare ipſo conciliatoris partes naviter agente: at quæ Leopoldus, germanus item frater, ac Dux Bavariæ; quæ Henricus ſucceſſor, ſeu verius, horum milites belli injuria Friſingenſibus damna intulere, tam graviter, moleſteque tulit Otto, ut ne in libris quidem ſuis facti atrocitatem diſſimularit. (B) A. C.

Felix in reconcilianda Pontifice inter, Cæſaremque gratia conatus.

Jam vero qui Eccleſiæ ſuæ injuriis ita movebatur, non potuit non graviter exortis Pontificem inter, ac Imperatorem diſſidiis angi. Enata verbi unius cauſa ingens quiritandi materia, quod Fridericus Cæſar Beneficiarium Pontificis appellatum ſe crederet: Adrianus, qui benevoli animi pignus, Imperii coronam, Beneficium appellarat, intellecta diſcordiæ cauſa animum facile induxit, ut notionem ejus vocis aliis verbis declararet. Sed hærebat altius læſi honoris ille aculeus, quam, ut evelli poſſe ex animo Cæſaris videretur: audendum tamen ratus Otto noſter pro ea, quæ patruo cum Cæſare Auguſto conſtituta erat gratia, tanta dexteritate Friderici verſavit animum,

(A) Adriani IV. PP. epiſtola ad Eberhardum Archiep. Salzburg. apud Bernard. Pezium Cod. Diplom. P. I. Col. 393. „ Ex parte Venerabilis „ Fratris noſtri *O.* Friſingenſis Epiſcopi adverſus *Ottonem*, filium *Ottonis* Palatini Comitis, gravem „ querelam accepimus, qui eum, „ dum Miſſarum ſolemnia celebraret, gravibus contumeliis afficeret, & reverentia DEI poſtpoſita, „ inhoneſte tractavit: quod, quam „ grave, & quam diſtricta ſit animadverſione plectendum, eorum, „ qui recte ſapiunt, diſcretio non „ ignorat. Ne igitur tantus exceſſus in Eccleſia DEI maneat impunitus, - - mandamus, quatenus „ prædictum *Ottonem* diſtricte commoneas, ut de tanto exceſſu prædicto Fratri noſtro condignam ſatisfactionem exhibeat. Quod ſi „ monitis tuis obedire contempſerit, ipſum *Ottonem* excommunicatum denunties, &c. Data Signiæ „ XI. Kal. Decembr. „

(B) De hoc ſupra actum ex Radevic. l. 1. c. 13. De controverſia cum *Henrico* Leone conſuli poteſt Meichelpeckius T. I. Hiſt. Friſing. in Ottone I. §. VIII. De *Leopoldi*, itemque de *Henrici* Ducis, fratrum ſuorum in Friſing. agrum irruptionibus actum ex Ottone Friſing. l. 7. cap. 25. & 26. ſupra.

Digitized by Google

A.C. mum, ut alienatos gravi ſimultate Principes, in gratiam, ac concordiam revocaret. (A)

Jam vero Paſtorales illius curas nemo pro merito ſatis dilaudarit. Extat ejus plena gravitatis, pietatisque conſtitutio, qua & quantum curæ, ac ſolicitudinis pro ſuis, & quantum liberalitatis in Friſingenſe majus Canonicorum Collegium exhiberet, abunde demonſtravit. Cavet imprimis, ne humanarum rerum tumultuoſis negotiis, turbarum quidpiam, aut impedimenti ſacris honeſtisque eorum ſtudiis objiceretur; neve a receptis, piisque ſummi Collegii conſuetudinibus, quæ legis vim haberent, vel in Divini Officii ſolenni cantu, vel in reliqui convictus probatis moribus, vel paululum deflecterent: pueris adeo ipſis, & adoleſcentibus, quos pro ætatis lubrico ad laſciviam proniores continere freno paulo magis adducto neceſſe ſit, ſalubriter proſpicit, ut ſcholaſticæ diſciplinæ ſubjecti, ne vagari, neve literarum cauſa alio proficiſci, niſi majoribus jam inſignes Ordinibus permittantur. Denique ut vir erat, modeſtiæ ac ſanctimoniæ ſingularis, ita omnes, quorum cura peculiaris ad ſe pertineret, & caſte ac modeſte agere, & omnis virtutis exempla non vulgaria prodere volebat. (B)

Paſtoralis cura.

Quæ viri eſſet doctrina, quis pietatis ſenſus, quæ modeſtia, conſcripti ab eo libri teſtes ſunt locupletes: nusquam familiæ ſuæ, nusquam Fratrum ſuorum, Majorumve præcipuum quoddam ſtudium in iis apparet: ut quas ſemel abjecerat in Religioſi Inſtituti profeſſione res humanas, titulosque, earum ne memoriam quidem ſuſtinere videretur. Quos in ſacra illa in Palæſtinam expeditione labores ſuſceperint, quas ærumnas pertulerint Conradus Rex, ceterique itineris comites, luculenta quidem ſcriptione refert, quantum diſcriminis ipſe exhauſerit, quas moleſtias ſubierit, quibus incommodis tum in Græcia, tum in Aſia conflictatus ſit, quî Divina ope

Candor veritatis in ejus Scriptis, & modeſtia.

(A) Radevic. l. 1. c. 9. 10. 15. 16. agit de ea diſſenſione, & cap. 22. iſta ſubjungit: „ Poſt hæc verba litteras „ efferunt (Legati Pontif.) quæ Ve„ nerabili *Ottoni* Friſingenſi ad le„ gendum, ſimul & interpretandum „ datæ ſunt, Virum utique, qui ſin„ gularem habebat dolorem de con„ troverſia inter Regnum, & Sacer„ dotium. „ Et recitatis Adriani IV. PP. Literis, totam cauſam ſic concludit Radevicus cap. 23. „ Lectis, & „ benigna interpretatione expoſitis „ literis, Imperator mitigatus eſt, „ clementiorque factus - - Pacem „ & amicitiam tam Summo Pontifici, quam omni Clero Romano red„ didit, eamque ſigno pacis, & oſcu„ lo abſentibus per præſentes deſti„ navit. „

(B) Conſtitutio *Ottonis I.* Epiſcopi Friſing. apud Meichelpeck. T. I. pag. 339. quem conſulere licebit.

tot barbarorum tela inermis effugerit, ne verbo quidem meminit. (A) A. C

Quam modeſtus, tam a partium ſtudio intactus erat Ottonis calamus: laudem idcirco eam a maximo Scriptore promeritus, quod Hiſtoriæ leges in argumento tam ancipiti ita religioſe obſervarit, ut neque cognationi veritas, neque cognatio officeret veritati. (B) Jam, ut ſcribendi laude, ea tempeſtate eminebat unus; ita & eloquentia, & humanæ, Divinæque Philoſophiæ cognitione paucos ſibi pares reperit. Idem primus diſputandi artem, & ſubtilioris Dialecticæ ingenioſas concertationes Bavariæ creditur, Auſtriæque intuliſſe: (C) plane, ut non dubitem, omnium, qui ad eum diem ex Auſtria prodierint, Scriptorum vel primum fuiſſe, vel maximum. (D)

Scientia multiplex.

Privatum Auſtriæ luctum, longa ex Imperii ac Sacerdotii ſummi offenſione calamitas excepit. Diem obierat Adrianus IV. Pontifex Maximus, eique in Vicarii Chriſti munere Alexander III. ſucceſſit, juſtis ſuffragiis a majore Cardinalium parte electus VII. Idus Septembris An. MCLIX. Non defuere tamen alii, quanquam perpauci, qui Octavianum, S. Cæciliæ Cardinalem, Pontificem dicerent, Victoris deinceps nomine appellandum. (E) Hinc ſciſſa in contrarium ſtudia mul-

Schiſma Pontificium.

1159

(A) Id obſervari poteſt in deſcriptione bellorum potiſſimum pro *Bavaria* inter Fratres, & *Guelphicos* Principes geſtorum: in Expeditione Sacra *Conradi* Regis, & toto paſſim opere.

(B) Æneas Sylvius in Hiſtor. Friderici III. Imp. p. 10. „ Illud in *Ottone* dignum laude: qui licet Fratris, Nepotisque geſta memoriæ traderet, qui Romanorum Pontificum hoſtes fuere, ita tamen Hiſtoriæ legem ſervavit, ut neque cognatio veritati, neque veritas cognationi officeret. „

(C) Radevic. l. 2. c. 11. „ Literali ſcientia non mediocriter, aut vulgariter inſtructus, inter Epiſcopos *Alemanniæ* vel primus, vel inter primos habebatur, in tantum, ut præter ſacræ paginæ cognitionem, cujus ſecretis & ſententiarum abditis præpollebat, Philoſophicorum, & Ariſtotelicorum librorum ſubtilitatem, in Topicis, Analyticis, atque Elenchis, fere primus noſtris finibus apportaverit. „

(D) De laude Scriptorum *Ottonis I.* Friſingenſ. legi meretur V. Cl. Carolus Meichelpeck. in Actis Ottonis I. §. IX. T. I. Thomaſſin. de Vet. & Nov. Eccl. Diſcipl. T. I. L. 1. cap. 15. N. 5. „ *Otto* Friſingenſis Epiſcopus ea „ tum eruditionis, tum Sanctitatis „ laude præfulgens, quæ natalium „ ſplendorem poſſet obſcurare. „

(E) Chron. Reicherſperg. ad An. 1159. „ *Adrianus* defunctus eſt apud „ Anagniam II. Kal. Septembr. - - „ Poſt hunc duo ſunt electi, qui ſe „ Papas dixerunt: *Ruolandus*, tunc „ Cancellarius Sac. Rom. Eccleſiæ, „ qui fuit ab omnibus fere Cardinalibus electus præter duos, & duodecima die poſt electionem ſuam „ a legitimis ordinatoribus conſecratus, qui & dictus eſt *Alexander*. „ Et *Octavianus* Presbyter Cardinalis „ S. Cæciliæ; qui a duobus tantum „ Cardinalibus fuit electus, -- qui & „ dictus eſt *Victor*. „ Aliter paulo rem narrat Otto de S. Blaſio cap. 13. Conſulatur Franciſcus Pagius in Alexandro III.

A. C. multorum annorum ſerie continuata. Fridericus Cæſar, qui Alexandrum, Rolandum antea dictum, S. Marci Cardinalem, offenſus ejus in dicendo libertate, infeſtum ſibi fore metuebat, in Victoris partes tranſiit. (A)

Cæſarem ſecuta pars magna Principum Germaniæ, quos inter Moguntinus, & Colonienſis Archiepiſcopi eminebant: at vero Salisburgenſis, aliique partes Alexandri III. cum Chriſtiano orbe reliquo, magna conſtantia ſunt amplexi. Idem conſilium ſequendum ſibi putavit Religioſiſſimus Ciſtercienſium Ordo: magnas ea de cauſa bonorum clades, ab obfirmato jam Cæſare perpeſſus. (B) In Auſtria tamen nihil adhuc a ſtato Religionis cultu deflexum videtur, Henrico Duce, aut Conrado fratri, atque Epiſcopo Patavienſi, tantum tribuente, aut Pontificiæ cauſæ exitum nullo in diſcrimine ponente.

Summa interea manus Monaſterio, Temploque Zwettlenſi hoc anno acceſſit: quare Conradus, Paſſavienſis Antiſtes, cujus in Diœceſi cum reliqua fere Auſtria id Cœnobium eſt, invitatu Alberonis Chunringii, Templum una, ac Monaſterium ſtatis Eccleſiæ ceremoniis conſecravit. Res ad XIV. Calend. Octobr. acta, & peracta eſt. (C) *Zwetlenſe Cœnobium conſecratum.*

Bene-

(A) Chron. Reicherſp. ad An. 1160. „ Tertia itaque Idus Februarii, quia „ nec *Alexander* venerat, nec Legati „ ejus, nec aliquis pro parte ejus firmiter ſtabat; Imperator omnes Epiſcopos convocans, in hunc eos „ conſenſum deduxit, ut omnes *Victorem* Papam ſuſciperent, &c. „ Agit ea de re Radevicus l. 2. fuſe a cap. 64. uſque ad cap. 73. & Guillel. Neubrigenſ. l. 2. c. 6.

(B) Helmold. in Chron. Slav. cap. 90. *vel* 91. „ Venit ad eum (Cæſarem) *Victor* in caſtra, quæ erant „ apud Papiam, & recepit eum: adunatoque concilio, receperunt eum „ *Reinoldus* Colonienſis, & *Conradus* „ Moguntinus electi „ (ſed *Conradus* paulo poſt ad partes Alexandri III. acceſſit, in iisque ad extremum uſque manſit) „ & omnes, quos Imperialis aut timor, aut favor agebat. Porro *Alexandrum* recepit „ Jeroſolymitana Eccleſia, & Antiochena, præterea omnis Francia, „ Anglia, Hiſpania, Dania, & omnia „ regna, quæ ſunt ubique terrarum. „ Inſuper Ciſtercienſis Ordo eidem „ univerſus acceſſerat: - - quamobrem iratus Cæſar propoſuit edictum, ut omnes Monachi Ciſtercienſis Ordinis, qui conſiſtebant in „ regno ſuo, aut *Victori* ſubſcriberent, „ aut regno pellerentur. „

(C) Chron. Zwetl. vet. An. 1159. „ Dedicatum Monaſterium *Zwetel* a „ *Chunrado* Patavienſi, poſtea Archiepiſcopo facto. „ Abbas Ebro apud Rdiſſimum Linck. An. 1159. „ Iſte Adalbero (*Chunringius*) muros „ Zwettlenſis Monaſterii imperfectos dicitur inſtauraſſe, prædictumque Dñum *Chunradum* Epiſcopum „ Patavienſem propter conſecrationem Monaſterii propriis ſumptibus „ in *Zwettlam* deduxiſſe. Eſt autem „ conſecratio Monaſterii noſtri peracta Anno Domini MCLIX. Indict. „ VII. XIIII. Kal. Octob. viceſimo „ Anno Fundationis. „

Religioſa Cœnobiorum res per Auſtriam.

Beneficium ſacro, quem & ipſe ad ſanctæ Crucis in Auſtria olim profeſſus erat, Ordini a Chunringio impenſum, remuneraturus Præſul, Eccleſiam Zizerſtorfenſem, ſolenni more inauguratam anno proxime conſecuto Parœciam eſſe juſſit; ſignatisque, quo ſacra loci jurisdictio pertineret, terminis, decimarum partem tertiam adjecit. Literæ ea de re datæ ſunt Crembſii III. Id. Apriles Anno MCLX. (A) teſtesque donationis adſcripti, præter quatuor Præpoſitos S. Georgii, S. Hippolyti, Ardackerenſem, & Neuburgenſem, Auſtriæ Optimates aliquot; Dedalricus nempe Perneckius, Pabo Sleunzenſis, Erneſtus Traunius, Eckebertus Geraſſenſis: quorum poſtremus, Dedalrici Perneckii parens, aut frater fuiſſe ſcribitur, & cum eodem Geraſſenſe hoc anno; Perneckenſe vero An. MCLXXI. Præmonſtratenſium primo Virginum, ſubinde virorum ejus inſtituti collegia condidiſſe: id, quod ea, qua accepi, fide, (antiquiora enim monumenta deſunt) referendum huc putavi. (B) A. C. 1160

Hoſpitale ad Semering. M.

Certius illud, quanquam ad Styriam magis, quam Auſtriam pertineat, Hoſpitalem illam domum ad Semeringii montis radicem, a qua locus ipſe nomen hodiedum retinet, in uſum pauperum & peregrinorum, ab Ottocaro V. Styriæ Marchione Anno MCLX. conditam eſſe, ac dotatam. Silvæ incultæ partem, cui Cerwald ab accolis nomen, Eckebertus Butinenſis Comes Formbacenſibus donarat; eam Ottocarus, Eckberti propinquus, redemptam nunc aliquot exculti jam agri fundis ad Wilhelmſpurgum in Auſtria, & Neuſidlam, adjunctamque ſilvæ reliquæ in partem dotis Ptochotrophio

(A) Literæ *Conradi* Paſſav. Epiſcopi datæ *Alberoni* Chunringio in cauſa Eccleſiæ *Cyſteſtorf*: Crembſii III. Idus April. An. MCLX. Indict. VII. referuntur ex Abbate Ebrone apud Linckium in Annal. Zwetl. ad An. 1160. quarum initium eſt: „ Proprie pro„ prium eſt bonorum Principum, „ &c. „

(B) Topographia Auſtriæ Rev. P. Caroli Granelli S. J. *Egebertum* Comitem a *Perneck* ſtatuit conditorem *Geraſſenſis* & *Perneckenſis* Præmonſtratenſium Cœnobiorum pag. 17. Auſtria mappis Geograph. diſtincta R. P. Sebaſt. Inſprugger hæc habet: „ *Ge*„ *raſſenſe*, - - fund. a Com. de *Per*„ *neck*, *Eckberto* Patre, & *Ulrico* filio „ ſub An. 1160. primum quidem pro„ Canoniſſis Præmonſtrat. ſed his „ Perneckium translatis an. 1171. „ traditum eſt Canonicis Præmonſtr. „ - - *Perneckenſe* fundat. ut ſupr. a „ Com. Perneck An. 1171. pro Ca„ noniſſis: dein vero ejusdem Ordin. „ viris Canonicis habitari tradi„ tum. „ Cuſpinian. in ſua Auſtr. pag. 63. vocat conditorem Geraſſenſem *Equardum* Comitem in Perneck, additque *fratrem* ejus *Udalricum* Monaſterium Monialium extruxiſſe. In re incerta illud veriſimilius videtur, fratrem fuiſſe *Ecbertum Udalrici*: alio„ quin priori utique loco ſubſcripſiſſet Pater Eckbertus in literis *Conradi* Epiſcopi nunc allatis.

Digitized by Google

A.C. phio novo contulit. (A) Qua ex permutatione & illud aliquomodo firmatur, quod vetuſtus rerum noſtratium Scriptor de dote Eliſabethæ, Ottocaro, Cœnobii Garſtenſis Conditori nuptæ, ad Wilhelmspurgum, & Hertzogenburgum a patre, Leopoldo Pulchro, conſtituta memorat. (B)

Henrici Duc. pia liberalitas.

Nihilo his parcior Dux Auſtriæ Henricus, agrorum
1161 bonam partem, ac prædiorum Viennenſi Scotorum Monaſterio, repetita liberalitate adjecit: (C) ut adeo propius fidem ſit, eundem aut ſuſpenſo in cauſa Pontificia judicio, expectaſſe turbulentæ rei exitum, aut Alexandri III. partibus ad eum adhuc diem adhæſiſſe. Conſtat certe
1162 anno ejus Seculi ſexageſimo ac ſecundo, quanquam Nonis Junii Ticini apud Cæſarem fuiſſe legatur; (D) Neuburgenſe tamen Canonicorum Collegium, tutelæ ſuæ ac patrocinio commendatum, datis ab eo literis communitum,

(A) Lit. Ottocari V. Styr. March. datæ An. 1160. ex Tabul. Cœnob. Neuperg. quarum *initium*: „ Quo „ magnificentia copioſior, &c. - - „ Attendentes DEI miſericordiam „ promptam, & fixam ſuper eos eſſe, „ qui aliorum miſericorditer ſublevant miſeriam, ſtatuimus peregrinorum & pauperum per terram „ noſtram leviare inopiam. Inde eſt, „ quod nos incultam partem ſylvæ „ *Cerwald*, quam propinquus noſter, „ *Ekeberdus* Comes de *Eutina* Varmbacenſibus dediderat, datis tribus „ manſericis in loco, qui vocatur „ *Neuſidl*, & quarto *Wilhalmesburck*, „ cum Ortholpho Abbate, adſtipulantibus fratribus ſuis concambium, „ (*deeſt aliquid*: *fort.* fecimus,&) conſulentibus fidelibus, ac Miniſterialibus noſtris in ea *Hoſpitale*, in honorem DEI Genitricis, perpetuæ Virginis MARIÆ, fundavimus, ad cujus uſum tradidimus reſiduum ejusdem ſylvæ, quod noſtrum cognoſcitur fuiſſe, tam ego (*Otakarus* „ Marchio de *Styria*) quam uxor „ mea, æque nobilis *Chunegundis* Marchioniſſa, &c. „

(B) Enenckelius im Fürſtenbuch. „ Der Marchgrave *Leupolt* von Oeſterreich, gab ſein tochter dem Grave *Otachern* von *Steyr*, und gab im „ darzu aigen, Swaz dez iſt in der „ gegent ze *Wilhalmſpurch* unz in „ die *Pieſinch*; darzu *Herzogenburch*, „ *Chelichdorf*, *Osbram*, *Gruſperch*, *Ra*„ *potenkirchen*, *Gumpolzkirchen*. „ Inde jus videtur traxiſſe *Ottocarus* V. in fundos circa *Wilhelmſpurgum*.

(C) Diplom. III. fundat. Scotor. Vienn. datum ab Henrico I. Duce Auſtriæ An. 1161. X. Kal. Maji Wiennæ, quod extat apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. I. N. CLXIII. Col. 437. In hoc præter alia An. 1158. relata, enumerat. „ In *Wirochperge* „ XII. manſus cum attinentibus: in „ *Ebersdorff* XII. manſus, & unum „ Dominicale: in *Ladendorff* XVI. „ manſus cum attinentibus: in *Hy*„ *pelinſtorff* XVIIII. manſus cum at„ tinentibus: in *Gribt Sanſtetten* cu„ riam villicariam cum attinentibus: „ in *Ruſpach* curiam villicariam, & „ unum manſum cum attinentibus: „ in *Erpurch* juxta *Falckenſtein* VIIII. „ manſus cum attingentibus. In *Fuldramſtorff* V. manſus: in *Schwechent* II. manſus: In *Wolffpeizingen* I. manſus: in *Houmath* V. man„ ſus. Nos quoque, & omnem po„ ſteritatem noſtram, univerſam fa„ miliam noſtram, in eodem mona„ ſterio ſtatuimus ſepeliri. „

(D) Dipl. Friderici I. Imp. Genuenſibus datum Papiæ V. Jun. An. 1162. apud Murator. Antiq. Ital. T. IV. Diſſ. 48. cui ſubſcripſere Teſtes: „ *Cunra*„ *dus*, Palatinus Rheni, frater Domi„ ni Imperat. *Henricus* Dux *Auſtriæ*, „ patruus Domini Imperatoris. „

nitum, (A) nequem alium ab Auſtriæ Principe *Advocatum*, ſui vicarium, niſi ita colliberet Religioſiſſimæ illi Familiæ, deligere teneretur: id quod facturum haud veriſimile ſit, ſi jam tunc ab Alexandri Pontificis, cujus cauſam Neuburgenſes Canonici conſtantiſſime tuebantur, partibus ſe abrupiſſet. A.C.

Henrici Ducis Auſtriæ a Conrado fratre, Paſſav. Antiſtite diſſidium.

Verum quid cauſæ fuerit, cur a Conrado fratre odio tam pertinaci diſſideret, ut nec Eberhardi Salisburgenſium Archiepiſcopi, qui in concilianda inter utrumque pace, quanquam fractis jam viribus, mortique vicinus, laborabat plurimum, authoritati cedendum ſibi putarit, in incerto eſt. (B) Sed Eberhardus, quas vivus non potuit, mortuus compoſuit fratrum Auſtriacorum lites. Exceſſit ille ad beatam immortalitatem XI. Cal. Quintiles Anno MCLXIV. meritorum dives, ac cœleſtium donorum: dignus, qui ſub mendiculi perſona Chriſtum pauperem hoſpitio excepiſſet. (C) 1164

Conradus Auſtr. ex Antiſtite Paſſav. fit Salisburgenſis Archiepiſcopus.

Jacturam tanti viri Conradi ſucceſſoris electio compenſavit. Is a Paſſavienſi, cui ab annis ſedecim magna laude præfuit, ad Salisburgenſem translatus Eccleſiam III. Cal. Julii, lites, quæ cum Henrico ſibi fratre interceſſerant, abrupit potius, quam ſopivit. Tantæ in eligendo feſtinationis ſuaſor metus erat, ne Cæſar intellecta Eberhardi morte virum introduceret, ſuarum partium ſequacem, cauſæque Pontificiæ inimicum. Idem tamen

(A) Diplom. Henrici I. Ducis Auſtr. Datum Clauſtro-Neob. Anno 1162. Wiennæ apud Bernard. Pez. in Cod. Diplom. N. CLXIV. „ Quia vero pleriſque Eccleſiis multa gravamina „ per importunitatem ſubadvocatorum eveniſſe cognovimus, ne ſimi„ lia contingant, ubi kariſſimi pro„ genitores noſtri ſibi ſepulturæ lo„ cum elegerunt, precavere volu„ mus. Ideoque veſtigiis Patris no„ ſtri inhærentes immobili firmitate „ ſtatuimus de ſubadvocatis, ut nul„ lus, niſi ad arbitrium Præpoſiti, in„ ſtituatur. Qui ſi forte inutilis ap„ paruerit, vel aliquod gravamen „ Eccleſiæ intulerit, itidem ad volun„ tatem Præpoſiti removeatur. „

(B) Biograph. S. Eberhardi I. Salzburg. apud H. Caniſ. T. III. „ Appropinquante igitur vocationis ſuæ „ tempore, cum jam pridem viribus „ corporis cœpiſſet deſtitui, de pace „ ibidem negotium habuit. - - Diſſidebant more ſuo tum inter ſe Dux „ Orientalis Bavariæ (*Auſtriæ*) nec „ non & frater ſuus valde excellentiſſimus, tunc *Patavienſis* Præſul. - - „ Hinc concordare fratrem in viſu „ beatus præſul non leviter, utpote „ in mortis vicinia, laborabat. Quid „ frater? quam infraterne, quam „ procul a conſtituto colloquio aberat? - - Deſiderium vero ſuum, „ juſto datum, juxta Salomonem eſt „ inter pacis actiones, ad æternam „ eſt pacem translatus „ verborum hæc obſcuritas, rem totam utcunque tamen indicat, licet cauſam diſſidii non aſſignet.

(C) Chron. Mell. An. 1164. „ B. *Eberhardus* Salzburgenſ. Eccleſiæ „ Epiſcopus feliciter obdormivit in „ Chriſto XI. Kalend. Julii: „ Vide, quæ de die obitus docte diſceptavit Marc. Hanſiz. T. II. pag. 276.

Digitized by Google

A.C. tamen metus Conradi electionem difficiliorem reddidit. (A)

Notus erat viri animus a ſtudio Pontificiæ cauſæ minime alienus : ſed quod idem eſſet Cæſaris Patruus; quod Papienſi, adverſus Alexandrum III. coacto, conventui interfuiſſet (quanquam tum etiam ſuam ſententiam ex univerſalis Eccleſiæ judicio ſuſpenſam vellet) (B) quod denique a Friderici partibus ſe nondum aperte ſatis abrupiſſet; electoribus curam injecit, ne quam eatenus tenuiſſent incorruptæ in Romanos Pontifices fidei laudem, ſucceſſor Archiepiſcopus labefactaret. Ergo adjicere ad ſua ſuffragia conditionem viſum eſt : Conradum omnium conſenſu ad ejus Eccleſiæ Pontificatum deligi, modo animum induceret ad partes, quas Eberhardus ad mortem uſque conſtanter tuitus eſſet, Alexandri ſuſtinendas. Accepta conditio eſt a Conrado, promiſſisque tam prolixe factum ſatis, ut vita eum ante deficeret, quam ſponſionis tam ſanctæ fides. (C) *Qua conditione.*

Ne quid tamen in limine offenderet Conradus, Septembri *ſtatim* menſe, Ticinum ad Cæſarem profectus eſt, Epiſcoporum, qui Salisburgenſi ſubſunt Metropoli, literis commendatus. Acceptus a Cæſare perbenigne eſt, & ut ſumma ejus nobilitas, perpetuaque apud Principem gratia poſtulabat : ſed cum multis ille Guidonem ſuum, quem ex Cremenſi Epiſcopo, Paſchalis III. nomine, Victori Anti-Papæ, hoc anno extincto, ſuffecerat, Conrado dilau- *Quid cum Cæſare ea de re actum.*

(A) Hiſtor. Calamit. Eccl. Salzbur. apud Bern. Pezium T. II. Anecdot. „ Poſtquam vivendi finem fecit *Eberhardus* Epiſcopus, timentes hi, qui „ majores videbantur in eadem Eccleſia, ne cognita morte ejus Imperator pro beneplacito voluntatis ſuæ ſchismaticum eis daret, cui „ contradicere non poſſent, & communicare periculoſum eſſet ; ſub „ magna feſtinatione elegerunt *Chunradum*, tunc Patavienſem Epiſcopum, magna anxietate, eo quod „ Patruus eſſet Imperatoris, & amore carnis & ſanguinis facile præcipitari timeretur. „

(B) Epiſt. *Henrici* Præpoſiti Perchtoldsgadenſis ad *Eberhardum* Salzburg. Epiſcopum apud. Radevic. l. 2. c. 72. „ Dominus vero Patriarcha (*Aquileienſ.*) & quidam alii, *ſalva imperii* „ *ſterum Catholicæ Eccleſiæ cenſura*, propter memoratas Imperii neceſſitates obedierunt. - - Domini Babenbergenſis, *Patavienſis*, & Ratisponenſis Patriarcham ſunt imitati. „

(C) Chron. Reicherſperg. ad An. 1164. „ Succeſſit Dominus *Chunradus*, Patavienſis Epiſcopus, ab omni Clero & populo unanimiter electus cum gaudio omnium, ea cautione, ut cum *Alexandro* ſtaret, ſicut Prædeceſſor ſuus. „ Ortilo Campililienſ. An. 1164. „ *Chunradus* prædictus, (nempe is, ut paulo ante ſcribit idem Ortilo :) „ qui in „ fine Anni MCXLVIII. ex Abbate „ Clauſtri in *Sattelbach* factus eſt Epiſcopus Patavienſis, ex Patavia „ tranſit ad metropolitanam ſedem „ Saltzburgenſem. „ Rikard. Newburg. „ *Chunradus* fit Archiepiſcopus „ Salzeburgenſis An. MCLXIV. „

dilaudaret; totusque in eo eſſet, ut fidem & obſequium illi, A. C.
quod totus propediem orbis ſua opera exhibiturus eſſet, Conradus quoque addicat: hæſit in vado negotium, & Conradus, qui ad partes Paſchalis flecti non poterat, bona quidem Cæſaris pace; ſed ſpei tamen irritus, in Germaniam receſſit. (A)

Tot Eccleſiæ calamitatibus cumulum adjecit mors tot illuſtrium virorum, quorum precibus, meritisque cœleſtes adhuc iræ placari poſſe videbantur. Eberhardum enim Salisburgenſem, excellentis ſanctimoniæ Antiſtitem, ſexto ſtatim poſt menſe ad beatiorem in cœlo vitam conſecutus Hartmannus eſt, Brixinenſis Epiſcopus, & altera labantis per Germaniam Eccleſiæ columna. (B) Hunc virum, ne a ceteris, qui in Auſtria noſtra claruerunt, ſacris Præſulibus abjungerem, tum arcta, quæ cum S. Leopoldo eidem interceſſerat, conſuetudo; tum Neuburgenſis Canonicorum Collegii, cui ejusdem S. Marchionis voluntate annos aliquot præfuerat, rationes non patiuntur. (C)

B. Hartmanni Epiſcopi mors.

Ortu erat Bavarus in Pollingenſi agro, haud procul Paſſavio, natus: literas, & qua una valebat maxime, virtutem ac pietatem e Divi Nicolai, quod ei urbi proximum, collegio hauſit. (D) Salisburgum deinde translatus, a Conrado I. Archiepiſcopo inter ejus Eccleſiæ Canonicos ſacra ſtipendia primum meruit: dum per-

Vitæ Synopſis.

(A) Chron. Reicherſperg. ad An. 1164. „ Statim in menſe Septembri „ (*Conradus*) ad Imperatorem Patruelem ſuum pro regalibus ab eo „ ſuſcipiendis *Papiam* profectus eſt, „ cum præſentatione literarum Epiſcoporum ſuffraganeorum. Quo „ perveniens cum benigne ab Imperatore ſuſceptus eſſet, poſt multa, „ quæ ibi ab Imperatore in ſecreto & „ in publico dicta ſunt, quæ & in „ ſcripto comprehenſa ſunt a Præpoſito Reicherſpergenſi, qui cum Epiſcopo venerat, illuc qualiter ſcilicet eum Imperator ad habendum „ Papam *Paſchalem* provocaverit, „ quem ipſe tanquam Catholicum „ ſucceſſorem modis omnibus commendabat, ſeque effecturum in brevi, ut omnes eum reciperent, minabatur: ſed electus Epiſcopus ad „ partem illam nullo modo flecti poterat. Tandem ſine regalibus, cum „ gratia tamen & pace ab Imperatore dimiſſus eſt. „

(B) Chron. incerti auth. apud Henricum Caniſ. T. III. ad Ann. 1164. „ Multi quoque Epiſcopi, & Princi„ pes ipſo anno mortui ſunt. *Hart„ mannus* etiam beatæ memoriæ *Bri„ xinenſis* Epiſcopus in fine ejusdem „ anni ad cœleſtia migravit X. Ca„ lendas Januarii. „ Et conſentit Chron. Reicherſperg. & Salzburg. apud Hieron. Pezium Tom. I. & Admont. Tom. II.

(C) Vide ſupra dicta ad An. 1133. ex Chron. Clauſtro-Neoburgenſi.

(D) Biograph. B. *Hartmanni* apud Hieron. Pezium T. I. „ Beatus igi„ tur *Hartmannus* in territorio Paſſa„ vienſi - ortus eſt - - infantia te„ neriori decurſa, parentum obla„ tione traditus eſt Monaſterio S. „ *Nicolai* in Paſſavienſi civitate lite„ ris erudiendus, ſecundum regula„ rem Canonicorum profeſſionem „ Domino ibi famulaturus.„

A. C. perſpecta ejus inſigni virtute ac prudentia, Chiemenſis primum Eccleſiæ, tum Neuburgenſis in Auſtria Canonicorum Collegii præfecturam gerere, Præpoſiti nomine, juberetur. (A) Quas hic plenas ſapientiæ, moderationis ac pietatis leges ſanxit, iis vitæ ſanctiſſimæ exemplis vim roburque addidit. Quanquam nec alia deerant viri decora, quæ perennem ejus memoriam in Auſtria conſervarent. *Res Claſtro-Neoburgi ab eo geſta.*

Donorum cœleſtium mira imprimis vis, ac crebris prodigiis teſtata. Fuit, cum ſacræ intentus lectioni domo ſe repente proriperet, & ſodalium quosdam vicinis in ædibus agentes, exeſſe quantocyus juberet: paruere illi evocantis imperio; at vix deſerta ea ſtatione, domus ingenti cum fragore corruit. (B) Fuit cum nautas & vectores, quos impacta in ſcopulos navis haud procul a Cœnobio in Danubium pene jam effudit, ſalvos & incolumes ſuis precibus præſtaret. (C) Alias cum puer nobilis, hærente intra fauces officulo, haud procul ab ultimo diſcrimine abeſſet; operatus ſacris Hartmannus, periculum diſpulit, transverſo oſſis fragmento cum multa ſanguinis copia ſine noxa rejecto. (D) Aquam in vinum alias, alias in medicinam vertit, lividumque oris tumorem in muliere abſterſit. (E) *& alibi locorum.*

(A) Biograph. B. Hartmanni c. 3. 4. 5. fuſe, quem conſulas, licebit.

(B) Idem cap. 7. „ Quadam itaque „ die, cum ipſe ſecundum conſuetudinem Monaſterii ad lectionem „ cum fratribus conſediſſet, & alii, „ quibus exterior cura commiſſa erat, „ in quadam domo comiſſa diſponerent; vir DEI de lectione ſurrexit, „ & contra morem feſtinanter egreſſus, perveniens ad fores domus illius, quaſi comminando dixit: exite cito, exite. Illis autem cum „ magna velocitate egreſſis ſtatim „ corruit domus illa. „

(C) Biograph. B. *Hartmann.* c. 8. „ Alio tempore cum deſcenderet navis per alveum Danubii, - & ibi „ tranſitum, ſicut moris eſt, facere „ deberet, appulſa eſt cuidam periculoſo, unde de facili liberari non „ poſſet, & cum jam prope eſſet, ut „ mergeretur - - accurrit etiam vir, „ & videns eos impetu fluminis ferri in profundum, exclamavit: adjuvet vos DEUS, & B. V. MARIA. „ Ad vocem itaque viri DEI ſubſtitit navis, & contra procellas undarum regreſſa, liberata eſt ſimul „ cum nautis de periculo mortis „

(D) Idem cap. 20. „ Quidam de „ domicellis B. Viri, nomine Gebehardus, frater *Lodewici de Ropen*, „ dum quadam vice pullum comederet, os pulli gutturi ejus inhæſit, „ ille autem, cum ſicut puer, puerili- „ liter agens, periculum ſibi imminens non attenderet, guttur & collum adeo intumuit, quod nec loqui potuit, nec aliquid glutire præter aquam, vel aliquid liquidum - - „ ſequenti vero die cum beatus Pontifex Miſſam celebraret, puero proſtrato ibi in oratione, candela „ etiam accenſa juxta mandatum viri DEI, cum in Canone ventum eſſet ad locum illum, ubi fit memoria vivorum; ſubito cum quodam „ impetu os illud erupit de ore pueri, & multa ſanie ſequente liberatus eſt puer, &c. „

(E) Idem c. 15. quod vide: & c. 19. „ Mulier habens vultum tumidum „ & lividum, acceſſit ad Miniſtrum „ Pontificis, qui ei abluendis manibus præparabat, ſupplicans ut poſt

Sed cum aliis multis ſaluti ac præſidio fuiſſet; præ- A. C.
ſentiorem nulli opem tulit, quam homini manifeſti homicidii reo : hunc frater occiſi cum ad necem quæreret, jamque in veſtigio confoſſurus eſſet, Hartmanni, ad cujus pedes ſe abjecerat, conſpecta gravitas, aut terror potius divinitus injectus percuſſoribus ſervavit, ſtrictumque in ejus cædem pugionem a jugulo avertit. (A) Hæc cum & magna Viri apud DEUM merita, & ingentem apud omnes venerationem ſatis oſtendant; neſcio tamen, quid majus habet animi illa perſpicacia, qua arcana pectorum, & latentes animorum ſenſus pervidebat. Nemo illum accedebat, cujus mores, caſtamque aut contaminatam mentem exploratam non haberet : ex quo fiebat, ut, ſi quis impuris deluſus imaginibus, aut pravis cogitationibus irretitus, obviam ſe ferret; aut vultus ſeveritate coerceret incompoſitum hominis animum; aut ſi res locusque pateretur, vel mittere impuritates illas, vel ſuo e conſpectu ſe auferre juberet. (B)

Terror eidem divinitus injectus.

Hoc cœleſti lumine illuſtratus cum abditiſſimos quosque aliorum ſenſus, intimasque animorum latebras rimaretur facile; mirum eſt, piaculi genus quoddam, in quod imprudens incurrerat, Virum integerrimum non vidiſ-

„ manuum ablutionem Epiſcopi eandem aquam ſibi porrigeret : & cum „ poſt ablutionem manuum Epiſcopi „ miniſter ille aquam projicere vellet, illa parata erat cum vaſe ſuo, „ & eam recepit - - cum autem in „ reditu ſuo beatus Pontifex iterum „ eſſet in *Ridano* in eodem loco - - „ prædicta mulier acceſſit ad miniſtrum, dicens ei : quid veſtræ utilitati deperiit in hoc, quod per ablutionem illius aquæ, quam mihi „ negaſtis, cœleſte beneficium ſenſi, „ & ſanitatem recuperavi ? Ille vero non ſine magna amiratione conſiderabat in ea mutationem dexteræ Excelſi videlicet, quod tam velociter, de tam fœda in tam pulchram mutata fuerat. „

(A) Idem c. 16. „ Quidam, qui „ occiderat fratrem *Tholonis* de *Truchſen* - - ipſe ſe ad pedes Epiſcopi „ ponebat, ut ibi quaſi in tuto eſſet. „ *Tholo* autem cognoſcens eum illic „ eſſe, acceſſit ad locum, præcipiens „ militibus ſuis, ut, etiamſi in gremio Epiſcopi eum inveniſſent, non „ ei parcerent, ſed potius occiderent. „ Cum autem introiſſent domum, „ in qua ſedebat Epiſcopus, & illum „ ad pedes Epiſcopi ſedentem cernerent; talis & tantus metus invaſit *Tholonem*, & ita contremuerunt „ omnia oſſa ejus, quod ipſe nimio „ terrore correptus præcepit ſuis, ut „ illum nullo modo offenderent. Et „ ita egreſſus eſt. Admirantibus autem ſuis & quærentibus, quare illi „ peperciſſet - - reſpondit tacite: „ Nunquam in talibus anguſtiis fui, „ ſi iſtum S. Epiſcopum offendiſſem, „ omnes mortui eſſemus. „

(B) Idem cap. 12. „ *Heinricus* vir „ religioſus & timens DEUM referre „ ſolitus erat, quod cum ipſe adhuc „ laicus conſtitutus eſſet, in obſequio B. Viri, ſi quandoque coram „ eo ſtans immunda deſideria in corde ſuo concepiſſet, & in eis delectaretur, ſtatim homo DEI, quaſi „ conſcius cogitationum ſuarum, „ cum tanta indignatione & iracundia reſpiciebat, quod neceſſe erat, „ ut vel cogitationes illas deſereret, vel a conſpectu ejus abſcederet. „

Digitized by Google

A. C. vidiſſe. E vita nuper exceſſerat Optimatum quispiam, clarus alioquin vir, & opibus & nobilitate; ſed a ſacrorum communione, piorumque conſuetudine, merito ſuo, motus. Jacebat exanime hominis cadaver aliquamdiu inſepultum, quod in gratiam cum Eccleſia nec vivens, nec moriens rediiſſet.

Urebat ſupplicii infamia cognatos graviter, fraterque defuncti, ut tumulum intra Templi ſacraria cadaveri impetraret, offerre Hartmanno argenteum calicem non dubitavit. Ceſſit ille importunis precibus, locumque execrando cadaveri inter piorum ſepulturas conceſſit. Nulla interim facti religio pulſabat animum : ſed quas dies offuderat tenebras, nox proxime conſecuta brevi disjecit. Ad quietem conceſſerat Hartmannus ſui ſecurus; ſed ſomnum breviſſimum atrox viſu ſpectaculum, ſenſuque horrificum diſcuſſit. Adſunt famulantium ſpecie, neſcio, quæ hominum larvæ, ignemque pone lectum decumbentis luculentum excitant. Æſtuare vir pius, ac ſudare non jam metu, ſed flammæ violentia, quæ latera, carnem, oſſa depaſtura videbatur. Hos inter terrores *illud maxime formidoloſum*, quod de capite ſuoco inſultantes, & jam vim manumque ad mactandum iſto ſe ſupplicio illaturos audiret. Neque intra minas ſtatura res videbatur, niſi imperioſior aliquis inter hos buſtuarios, converſa ad Hartmannum oratione, & avaritiam exprobaſſet improbam, & ſpem veniæ una, ſi facti pœniteret, oſtendiſſet. Non erat pluribus opus, ut vir optimus, & errore magis, quam culpa lapſus, facti gravitatem agnoſceret, & inter pœnitentis animi gemitus, meliora omnia polliceretur. Apparebat dolentis his animi lacrymis vindictæ divinæ adminiſtris factum ſatis : nam & ignem extinxere, & ſuis ſe iterum tenebris condidere : manſit tamen in affecto corpore idem ardor, quem e lecto conſurgens, admiſſa per apertam feneſtram aura, mitigare fruſtra contendebat. (A)

In-

(A) Biographus idem capite 13. „ In prædicta Eccleſia (*Brixinenſi*) „ tale quid accidit beato Viro : quidam nobilis & potens, & dives de „ Diœceſi ſua deceſſit, conſtitutus „ in excommunicatione; frater vero „ defuncti accedens ad Epiſcopum, & „ offerens ei cifum argenteum, Ec„ cleſiaſticam ſepulturam fratri ſuo „ poſtulavit, & impetravit. Eadem „ nocte cum vir DEI eſſet in lecto, „ vigilans tamen, vidit introire vi„ ros ad ſe quosdam, quaſi ad mini„ ſterium aliquod deputatos, qui ac„ cedentes ad lectum, copioſum ig„ nem fecerunt, unde tam maximum „ ſenſit calorem. Et cum diu ita „ ureretur, dixerunt illi: tempus eſt, „ mit-

Inambulantem ad id noctis Conradus audiit, quo ad res ſacras miniſtro utebatur: accedit Sanctum ſuum Antiſtitem, rogat, ecquid ſibi vellent intempeſtivæ vigiliæ, remque omnem ex ordine cognoſcit. Sed cum æſtus non remitteret, ambo in proximum D. Nicolai Sacellum digreſſi, placando Numini pſalmos aliquot alternis recitant. Nihil interim reſedit dolor; id tamen precibus piis datum creditur, ut Hartmannus agnoſceret, ardorem eum corporis ex cratere, adhuc domi condito, in viſcera dimanare. Ergo altis adhuc tenebris reddi infelix donum imperat, ſimulque Templi Præſidi ſevere prohibet, ne cadaver, diris devotionibus adhuc obſtrictum, Ædi inferri ſacræ pateretur. Cratere amoto dirum illud oſſium incendium momento conquievit. (A) Ea a propitio Numine immiſſa illi pœna, ſalutaris plane, ut viris ſanctis fere uſuvenit, deinceps fuit: neque enim aut metus, aut cupiditas extorquere poſthac quidquam potuit, quod a Chriſtiana æquitate abhorreret. A. C.

Eius in tuendo vero Pontifice conſtantia.

Magna ejus erat apud Fridericum Cæſarem gratia, ut ſine ejus conſilio gravioris pene rei nihil aggrediendum ſibi putaret: eamque, quod mirum, gratiam Hartmannus etiam tum retinuit, cum Eccleſiæ ſanctæ cauſa adverſus Cæſarem ageretur. (B) Ceſſere Germaniæ

„ mittamus eum in ignem. Qui autem inter eos major videbatur, dixit ei, quid eſt hoc? quid feciſti? officium tuum & religionem tuam commodo honoraſti? Propterea itaque mittendus es in ignem. Verum tamen, ſi factum iſtud emendare (volueris) liberaberis ab igne. Illo itaque firmiter promittente, evanuit ignis, & miniſtri, qui eum incenderant; calor tamen in eo accenſus non recedebat. Surgens itaq; de lecto acceſſit ad feneſtram, tentans, ſi per aurâ aliquid refrigerii invenire poſſit, & nihil proficiebat. „ (A) Biogr. B. Hartmanni cap. 13. „ Evigilans autem ſupradictus *Chunradus* Capellanus, mirabatur, quare contra conſuetudinem ſuam ita deambularet: & ingreſſi Capellam S. *Nicolai*, XV. gradus dixerunt. „ Epiſcopus autem ardorem illum divinitus ferre non ſuſtinens, contra „ legem ſilentii præcepit *Chunrado*, „ quatenus ſcyphum illum remitteret illi, qui eum dederat: & fratribus, apud quos tumulandus erat, „ in virtute obedientiæ præciperet, „ ne eum aliquo modo ſepelirent. „ Recedente igitur nuntio, receſſit „ pariter & calor, & ſic liberatus eſt „ homo DEI de periculo incendii. „ (B) Idem cap. 23. „ Beatum *Hartmannum* præ cunctis filiali dilectione, tanquam patrem, colebat, & „ ei in omnibus deferebat (*Friderico I.* Imp.) adeo, quod cum aliis „ Epiſcopis vectigalia, & alia onera „ fiſcalia, ratione Regalium, imponerentur; iſte immunis ab his exiſtebat. Et quoties Imperator ſui „ copiam habere potuit, confeſſionem peccatorum cum omni humilitate faciens, orationibus ſuis ſe „ ſuppliciter commendavit. „ Item cap. 25. „ Imperator aliquando tranſitum faciens per terram noſtram, „ rogavit Beatum virum, ut ſibi tabulam itinerariam (*alias altare portatile*) conſecraret. Illo autem dicente, ſe ad hoc promptum exiſtere, ſi ſub obedientia *Alexandri* Papæ eam conſecrare deberet -- Imperator, quamvis *Alexandro* contrarius, gratanter recepit, & benedictione paterna a beato viro percepta, cum gaudio & gratiarum actione receſſit. „

A.C. niæ Epiſcopi plerique Cæſaris blanditiis, aut minis: Hartmannus inter pauciſſimos in fide Alexandri Pontificis immotus ſtetit; (A) recepitque conſtantiæ ſuæ præmium ampliſſimum, cum poſt ſanctiſſimam, aſperrimamque jejuniis, ac voluntariis cruciatibus vitam, (B) ex his turbis ad quietem ſempiternam evolavit. *Vitæ Sanctitas reliqua.*

Hartmanno, Eberhardo, Ottone, ſpectatiſſimis ea tempeſtate Germaniæ Epiſcopis uno prope tempore extinctis, non poterat Germania in ruinam non impelli. Fridericus Cæſar, quem bellici adhuc ſucceſſus immane quantum inflaverant, inſtinctus ad hæc Reinaldi Colonienſis monitu, conſilium cepit luctuoſum Eccleſiæ, pernicioſum ſibi, Germaniæ exitiale. Actis enim
1165 ſub Pentecoſten An. MCLXV. Wirzburgi Comitiis, Epiſcopos, Principesque ſacramento adegit, ut ejuratis Alexandri III. partibus, Paſchalem ſecuturos ſe profiterentur: neque his contentus, mandata quoque ad Epiſcopos dedit, ut & Sacerdotum Collegia, & Cœnobia Religioſa ad eandem ſententiam adigerent; & ſi imperia detrectarent, Cœnobiis, patrioque ſolo exturbatos, ſacrorum pariter, ac civilis conſuetudinis communione prohiberent. (C)

(A) Idem cap. 22. & 23. „ In Alemannia autem pauciſſimi inventi „ ſunt - - qui neglecto metu Imperiali publice auderent profiteri obedientiam *Alexandri* Papæ. - - Iſti „ ergo duo (*Eberhardus* Salzburgenſ. „ & *Hartmannus* Brixinenſis) - - poſuerunt ſe murum pro domo Israhel, & poſtpoſito regali metu - - „ dixerunt: & ſi omnes gentes obedirent Imperatori, ut diſcedat unusquisque ab obedientia Romanæ „ Sedis; nos obedientiam Romanæ „ Eccleſiæ inconcuſſam debitam ſervabimus. „

(B) Idem ſparſim cap. 10. 11. &c. „ Ad honores autem inſolitos, & „ inopinatos ſibi exhibitos cœpit expaveſcere, - - nec ulla gloriæ magnificentia glorioſum eum fecit. - „ Eadem in victu parcitas, in veſtitu humilitas fuit, & quadam decenti temperantia talis in habitu „ apparebat, ut nec de vilitate notari poſſet, nec de ſuperfluitate. - „ Ab infantia - per vitæ munditiem „ - - ſe ab omni laſcivia immunem, „ & mente, & corpore virginem exhibuit. - - Talem ſibi Dominus „ vivendi regulam præſcripſit, ut „ ſingulis diebus, præter dies Dominicos, & ſummas ſolennitates, non „ niſi ſemel reficeretur, & tantum „ cibis quadrageſimalibus. - - Ad „ carnem vero non veſtiebatur, niſi cilicio. - - Dorſum ſuum quotidie ad flagella poſuit. - Orationibus pene ſemper intentus, ſibi „ parcus, alios paſcebat corpore, ſe „ ipſum autem per lectionem ſacrarum Scripturarum reficiebat mente. „

(C) Chron. incerti Author. apud Henr. Caniſ. Tom. III. ad An. 1156. „ Dominus Imperator curiam celebravit in civitate Wirzburg. vel „ Herbipolenſi in Menſe Majo, in „ diebus Pentecoſtes, quod evenerat „ tunc X. Kalend. Junii, ubi Epiſcopi, & electi numero fere quadraginta de Regno Teutonico, juraverunt obedientiam *Paſchali*, & „ ejus ſucceſſoribus, ipſo Imperatore primum, & ante omnes, id „ ipſum jurante ſuper Evangelia & „ Reliquias. Poſtea Epiſcopis, & inde

Ea res, cum ad ceteras Germaniæ partes, tum ad A.C.
Fridericil. ſchiſma etiam Auſtriam turbat, Auſtriam noſtram maxime pertinebat. Fuit ea ad id tempus nobiliſſimæ provinciæ rara felicitas, ut turbata quantumvis Eccleſiæ Germanicæ pace, pacem tamen ipſa, ac cum Romano Pontifice concordiam conſervaret. Henrico Quarto, Quintoque omnia miſcentibus, & Marchionum, & Antiſtitum fide intaminata, ſalva pene, ac incolumis ſtetit. (A) At præſentis anni turbo, ſacras res una, ac civiles in Auſtria afflixit. Principium cladis a Ruperto fuit, Conradi in Paſſavienſi Eccleſia ſucceſſore: is cum magno jam natu, annisque obſitus, ſuorum ſuffragiis ad eam Infulam electus eſſet; Paſchali non modo ipſe ſacramentum dixit; ſed eadem jurisjurandi religione ſubjectos Eccleſiæ ſuæ Præſules obſtrictos voluit. (B)

per Rupertum Paſſav. Eccleſiæ Epiſcopum.

Henricum porro Auſtriæ Ducem Cæſar ipſe ſubruendum ſibi ſumpſit. Stephanus per id tempus Hungariæ imperitabat, Rex ejus nominis tertius: is ut Regnum ſibi debitum adverſus Comnenos Orientis Imperatores defenderet, ac firmaret, Agnetem, Henrici Ducis Auſtriæ filiam, in matrimonium petiit, habiturus hoc pacto in ſoceri ope; & ſi res poſceret, in Cæſaris Friderici viribus certum præſidium. (C) Henricus Dux, qui poten-

„ de omnibus Regni Principibus, qui „ aderant. Poſtea autem multi Principes, & Epiſcopi, qui ibi non aderant, juraverunt. Tenor autem juramenti hic erat, ut videlicet decedente *Paſchali*, nullum in Papam reciperent, niſi unum de ipſius fautoribus: & ut obeunte Imperatore, nullus in Regem, aut Imperatorem levaretur, niſi qui illam partem defenderet, & manu teneret contra Romanam Eccleſiam: & ut Epiſcopi, qui jurarent, idem juramentum ab omnibus ſuis ſubditis, & Prælatis exigerent: & quicunque non juraret, omni Eccleſiaſtico honore, & beneficio, & poteſtate, poſtremo & omnibus bonis ſuis privaretur. „ Eadem pene ad verbũ repetit Chron. Reicherſperg. ad An. 1165. & confirmat Godefridus Colonienſ. in Chronico ad hunc annum.

(A) De hoc ſupra actum eſt ſub *Leopoldo Pulchro*, & *Leopoldo Sancto* Marchionibus.

(B) Chron. Reicherſperg. ad An. 1165. „ In proximo menſe Julio Imperator venit in partes *Bavvariæ*, & *Pataviam* venit III. Kal. ejusdem menſis, quando epiſcopus ejusdem loci omnes fere Prælatos ejusdem epiſcopatus propter præſentiam Imperatoris jurare coegit, & deinceps cogere diſpoſuerat. „ Eadem habet Author incertus Chronici Caniſiani ad hunc annum. In utroque vero Chronico hæc de *Ruperto* adjiciuntur „ Hic poſt epiſcopum *Chuonradum* electus quidem fuit, ſenex valde, ac plenus dierum: ſed in proxima curia Imperatoris, videlicet *Wirzburgenſi*, ſimul cum aliis epiſcopis juraverat, ubi etiam ſine licentia, & absque voluntate, & conſenſu Metropolitani ſui in Epiſcopum conſecratus erat. Ipſe etiam ſuos Prælatos modis omnibus jurare coegerat. Unde pauci facti ſunt dies Epiſcopatus ejus. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1165. „ *Stephanus* Rex Ungariæ duxit uxorem *Agnetem*, filiam *Henrici* Ducis Auſtriæ. „ idem refert Chron. Clauſtro-Neoburg. ad hunc annum: ſed Zwettlenſe in An. 1166. rejicit.

Digitized by Google

A.C. potentis ac vicini Regis affinitatem magni pro merito faceret, ſponſalia Viennæ ſumma magnificentia apparat. Invitatus & Henrici nonnulla ad Cæſarem gratia, & auri, ut ferunt, ab Rege Hungaro emungendi ſpe propinqua, Viennam, pronubus ipſe, deſcendit Fridericus Imperator. Hic dum nuptialia tractantur pacta, Cæſar ſuæ adverſus Pontificem cauſæ minime indormivit : ſed actis Viennæ per menſis fere dimidium hilariis, ludisque, Stephanum Regem ad exſolvendam ſibi auri bene magnam ſummam; Henricum vero Ducem, & qui Cæſarem eo conſectatus eſt, Ratisbonenſem Epiſcopum ad præſtandum Paſchali Antipapæ ſacramentum induxit. (A)

& per Henrich Ducem in partes abſtractum.

Duce itaque, ac Provinciæ Antiſtite in eas partes abreptis, deterrimo res ſacræ loco erant in Auſtria : & quanquam Henricus nihil admodum turbaret; conſtat tamen Rupertum Pſeudoepiſcopum nullum non lapidem moviſſe, ut Cœnobiorum Præſules, omnemque ſacrum ordinem, qua minis, qua hortatibus in factionis ſuæ communionem pertraheret. Illuſtre ea tempeſtate conſtantiæ exemplum Neuburgenſe Canonicorum Collegium præbuit, quod a fide Alexandri Pontificis, quidquid Rupertus prævaricator fremeret, quidquid odiorum ac diſcriminum aut a Duce, aut ab ipſo Cæſare ingrueret, abduci non poterat. (B) Et affuiſſe DEUM laboranti per Auſtriam cauſæ ſuæ, inde liquet, quod Rupertum Novembri adhuc ejus anni menſe e vivorum numero exturbarit : ne, quod agebat improbus, furere

(A) Chron. Reicherſperg. ad. An. 1165. „ A Patavia (*Fridericus* Imp.) „ per Danubium navali itinere par- „ tes Orientis intrans, *Wiennam* ve- „ nit, ubi fere XIV. diebus manſit. „ Ibi electus Ratisponenſis juravit, „ & Dux Auſtriæ *Henricus*, patruus „ Imperatoris, & alii Principes. „ Idem refert Author incertus Chron. Caniſiani ad hunc annum, qui diſerte ſcribit juratam eſſe *Paſchali* Antipapæ obedientiam. Quæ de *Stephano* Rege adjecta ſunt, Aventini l. 6. Boic. fide dicta ſunto, ſic enim habet: „ Hiſce confectis Auguſtus in Au- „ ſtriam movet, receptis XL. uncia- „ rum auri millibus a Stephano Re- „ ge Ugrorum, &c. „ Confirmari tamen poſſunt ex Appendice ad Radevicum, quæ ſic habet ad Annum 1164. „ Puer (*Goizonis* R. Hun- „ gariæ filius) Imperatorem datis „ quinque millibus marcarum ſuæ „ parti adjungit. „

(B) Appendix Chron. Clauſtro-Neoburg. MS. Authoris Synchron. apud M. Hanſizium T. I. p. 324. „ Ec- „ cleſia Niwenburgenſis Divæ me- „ moriæ *Eberhardum* Salzburgenſem, „ & ejus Succeſſorem *Chunradum* imi- „ tata, quanquam Imperialibus nun- „ ciis ad Dominum Ducem Auſtriæ „ *Henricum*, ut eam averteret, dire- „ ctis quateretur; quantumcunque „ ab Epiſcopo *Rudberto*, ſupra mo- „ dum Schismatico, vexaretur, a „ ſano capite, *Alexandro* videlicet „ Apoſtolico, avelli non potuit; imo „ etiam ſtabilitate ſua totam Au- „ ſtriam ad idem caput, ad eandem „ Sedem, DEO favente, ſecum tra- „ xit. „

in Pontificem, ac ſacrum Ordinem diutius poſſet. (A) A.C.
Suffectus eidem Albo Epiſcopus, externa potius ſpecie, quam animo a Pontificia cauſa alienus: (B) neque Henricus e Pergenſium Comitum familia Alboni ſubrogatus, inſiſtere Ruperti veſtigiis auſus eſt; ſed ſalutari Pontificii fulminis terrore ictus, ſedem inauſpicato captam Theobaldo fratri, bona Cæſaris gratia tranſcripſit. (C) Verum hæc poſtea.

Interea dum has vices ſubiret Paſſavienſis Eccleſia; Salisburgenſis in metu erat, Friderico Cæſare graves jam tum iras in Conradum Archiepiſcopum coquente. Tertio ille ad Cæſarem profectus erat, jurium regalium cauſa, Papiam, Bambergam, ac Norimbergam, deprecatore uſus etiam Henrico Bavariæ Duce, at fruſtra: (D)
cum

(A) Chron. Reicherſperg. ad An. 1165. „ Tunc etiam mortuus eſt Dominus *Ruodbertus* presbyter, & Decanus Patavienſis Eccleſiæ in nonis Novemb. Hic poſt epiſcopum „ *Chunradum* electus quidem fuit, ſenex valde, ac plenus dierum. - - „ Ipſe etiam ſuos prælatos modis omnibus jurare coegerat. Unde pauci „ facti ſunt dies epiſcopatus ejus. „ Diem & annum mortis eundem ponit etiam Chron. Caniſianum Auth. incerti.

(B) Chron. Reicherſperg. ad. An. 1165. „ Poſt hunc (*Rudbertum*) dominus *Albeu*, præpoſitus, diaconus autem ejusdem Patavienſis Eccleſiæ electus eſt in III. Idus Novembris: „ Appendix ad Radevicum An. 1170. „ *Albanum* Patavienſem electum a ſuis ab Epiſcopio proturbatum, ſpe tantum in Epiſcopatum reſtituit, effectu minime. „ Nam offenſus erat ei propterea, „ quod a *Chriſtiano* (Moguntino Schiſmatico Archiepiſc.) conſecrari abnuit. „

(C) Chron. Auguſt. ad An. 1172. „ *Heinricus* Patavienſis Epiſcopus „ ſponte ceſſit, ne ſchiſmate contra „ Eccleſiam obediat *Friderico* Imperatori: cui ſucceſſit *Theobaldus*. „ Chron. Reicherſperg. ad eundem annum: „ Quoniam Dominus *Heinricus* „ Patavienſis electus ipſum epiſcopatum ſuperiori anno ſponte reſignaverit, ex conſenſu, & collaudatione Imperatoris, electus eſt „ pro eo Frater ipſius Domini *Heinrici*, præſente Imperatore, videlicet Dominus *Dietpoldus*, juvenis admodum, ſimiliter ſororius Comitis *Pertholdi* (de *Andechs.*) „

(D) Chronic. incerti Authoris apud Caniſium T. III. ad An. 1164. „ Qui (*Chunradus*) bis eodem anno „ ad Imperatorem, fratruelem ſuum „ veniens *Papiam*, & *Babenberch* pro „ regalibus ab eo ſuſcipiendis, utraque vice absque regalibus ab eo „ dimiſſus eſt, quia *Paſchalem* recipere nolebat. „ Idem vero ad An. 1166. „ Imperator celebravit curiam „ apud *Nurrenberch*. XVI. Kal. Martii: illucque venit Archiepiſcopus „ *Chuonradus* poſt tertiam vocationem, & tertiam curiam, quam derat ei Imperator a feſto S. Michaelis, 6. ſeptimanis unicuique „ vocationi deputatis. Ibi ergo cum conſtanter reſpondiſſet coram Principibus ad omnia, quæ ei Imperator objiciebat: quod ſcilicet per „ rapinam teneret Epiſcopatum Salzburgenſem; cum nec ab eo unquam Regalia ejusdem Epiſcopatus, nec a Papa ſuo, *Paſchali*, ſpiritualia ſuſcepiſſet: ipſeque per prolocutorem ſuum Ducem Bawariæ „ reſpondiſſet: ſe non per rapinam, „ ſed per legitimam, & canonicam „ electionem cleri, & miniſterialium, & totius plebis eundem Epiſcopatum ſuſcepiſſe: ſe quoque juſtitiam ſuam, id eſt, regalia tribus „ vicibus ab eo requiſiviſſe eodem
„ anno:

A. C. 1166 cum tandem ad IV. Cal. Aprilis An. MCLXVI. Laufenæ, Salisburgenſis ditionis oppido, indictus a Cæſare conventus eſt, haud dubie in caput pii Antiſtitis comparatus. Cæſar, nequid præcipiti conſilio in cognatum Principem ſuſcepiſſe videretur, Henrico Auſtrio, Conradi germano, negotium dat, fratris ut animum tentaret, & conſtantem propoſiti virum ſequiorem in ſententiam inflecteret. At enim Conradus non minus firmus adverſus gratiam, quam terrorem, flecti non poterat, ut ejurato per ſummum nefas legitimo Pontifice, in adverſam Paſchalis Anti-Papæ factionem ſe daret. Quare Fridericus Cæſar, cognita viri conſtantia, atroci ſententia Conradum proſcripſit, prædiaque, ac caſtra Salisburgenſis Eccleſiæ inter ſuos partiarios diviſit. (A) Conradus, qui proviſa dudum ante hac procella, loca quædam ad ſui defenſionem, foſſis, aggeribusque munierat; Friſacum in Carinthiam ſe recepit, haud nullam fortaſſe opem ab ejus Provinciæ Optimatibus, aut a Styris, Auſtriisque præſtolatus.

Frider. l. Conradū Salisburgenſem Archiepiſcopū proſcribit.

Sed Cæſar gnarus, quas vires habeat fraterni ſanguinis conjunctio, Henricum, Conradi fratrem, alio in ſpeciem conſilio, procul in Serviam, ac Bulgariam abſtraxerat, ut eam etiam columnam labantibus Conradi rebus ſubduceret. Manuel Comnenus Orientis Imperator, diuturnis Frideriei Cæſaris cum Pontifice diſſidiis opportune in rem ſuam uſus, Occidentis Imperio, bona, ut optabat, Alexandri III. pace, poſtliminio ad Græcos revocando inhiabat: (B) eam ob rem Mediolanenſes

„ anno: hocque teſtibus probare vo- „ luiſſe: hancque ſibi negatam fuiſ- „ ſe tribus vicibus pro eo, quod nol- „ let, cum nec deberet, recipere *Paſchalem*, qui non eſſet legitimus paſtor eccleſiæ. Tandem poſt multa hinc inde dicta, tunc primum „ ſine gratia Imperatoris receſſit. „

(A) Idem ibid. „ Imperator rurſum celebravit curiam apud *Lauffen* in partibus Bawariæ: XIV. „ Calen. April. in tertia hebdomada „ quadrageſimæ. Cumque iterum „ Archiepiſcopus, qui in vicino erat, „ nullo modo poſſet inclinari per „ fratrem ſuum, Ducem Auſtriæ, „ *Heinricum*, & alios Principes, qui „ internuncii erant, ad partem, & „ voluntatem Imperatoris; Imperator ſtatim, quaſi ex juſta ſententia, & judicio Principum, inbeneficiavit Laicis omnes poſſeſſiones ejusdem Eccleſiæ. Proſcripſit etiam, & perſecutioni expoſuit omnia Cœnobia, quæ erant in eodem Epiſcopatu; vel quæ jure fundi eo pertinebant, ſimul cum Prælatis, & omnibus poſſeſſionibus ſuis, quaſi qui ſui eſſent proſcripti, & excommunicati *Paſchalis*. „ Eadem totidem verbis refert Chron. Reicherſpergenſe ad Annum 1166.

(B) Nicetas Choniates de Rebus Manuel. Comneni l. 7. cap. 1. „ Ac „ Italos contra Alemanniæ Regem „ *Fridericum* - - ſæpe concitavit (*Manuel Comnenus* Imp. Orient.) - Papa „ per literas monito, ne ſuam gloriâ „ alteri daret, neve limites Patrum „ trans-

Cæſari perduelles non modo pecunia juvabat; ſed Illyri- A.C.
cum quoque vi, & armis aggreſſus, perrupto eo latere viam in Italiam rimabatur. (A) Neque nullam ejus rei exequendæ opportunitatem Hungarica cum Manuele bella præbebant. In turbido is piſcandum ratus, arma nuper in Dalmatiam verterat, provinciam Græcorum Imperio dudum obnoxiam; ſed ante hos annos partim ab Hungariæ Regibus, partim a Venetorum Republica occupatam. Armorum is ſucceſſus erat, ut urbes amplius quinquaginta Græcorum jugum reciperent. (B)

Henricus Dux Auſtriæ ad Manuelem Græcorum Imperat. mittitur.

Fridericus Cæſar, qui Regni Hungariæ defenſionem, accepta nuper bis mille, ac quingentarum auri librarum ſumma pactus, fidem Stephano Regi adſtrictam, turbis Italicis præpeditus, liberare nondum poterat; miſſis e Germania Legatis nobiliſſimis, componendam inter partes concordiam ſperabat. Eam in rem Henricus Dux Auſtriæ, Stephani ſocer, deſtinatus: cui Ottonem Palatinum Comitem adjungunt noſtri. Acceptus a Manuele 1167
Sardicæ, quæ nobis Sophia eſt, magna honoris ſignificatione, & cum Theodora conjuge, pro arctiſſimo ſanguinis nexu, multis muneribus donatus. Sed præter belli inducias Stephano Hungariæ Regi conceſſas, nihil impetratum. Irritus amplioris ſpei Henricus Dux in Auſtriam rediit, arma deinceps pro Rege genero, cui deſponſam nuper Agnetem filiam, juſto nunc matrimonio collocarat, in Græcos diſtricturus. (C)

Quæ

„ transferret, &c. „ Godefrid. Colonienſ. ad An. 1172. „ Imperator „ conqueſtus de Italicis & illis, qui „ partibus favebant *Rulandi* (*Alexandri III.* Papæ) quod coronam „ Imperii Græco imponere vellent, „ judicio cunctorum Principum, ex„ peditionem in Italiam iterum in„ dixit. „

(A) Nicet. ibid. „ Nec ulla fuit „ urbs Italiæ, aut etiam ab Italia re„ motior, in qua Imperator (*Manuel*) „ non unum conjuratum, & homi„ nem ſibi fidelem haberet. - - Im„ peratorii vero legati (ex Græcia) „ - - DEUM teſtati affirmarunt, „ Imperatorem (*Manuelem*) omnes „ belli impenſas perſoluturum, &c. „ Hæc Nicetas de Anconitanis. Cinnamus vero Hiſt. l. 5. c. 13. - - „ Nemo tamen ad reſiſtendum *Frederico*, qui ad id poteſtatis, & virium „ pervenerat, idoneus fuit, niſi Im„ perator (*Manuel*) qui pecuniis, ar„ tibusque aliis, & in hoc quoque „ illi obſtitit, & Alexandrum rurſus „ in thronum impoſuit. „

(B) Cinnamus l. 5. c. 8. „ Hungariam - - ſibi comparare totis „ viribus ſatagebat (*Manuel*) „ Et l. 6. c. 1. „ Tum enim in Romanorum jus conceſſere *Tragurium*, „ & *Sebenicus* - - *Salona*, omnesque „ aliæ civitates, quæ in *Dalmatia* ſi„ tæ ſunt, numero in univerſum ſe„ ptem & quinquaginta. „

(C) Appendix ad Radevicum An. 1167. „ Eodem anno Dux Auſtriæ „ *Henricus*, & *Otto* Palatii Comes ma„ jor, in Græciam deſtinati, ſine ef„ fectu, præter quod magnifice do„ nati ſunt, reverteruntur. *Henricus* „ Dux filiam ſuam Regi Hungariæ „ conjugio copulavit. „ Cinnamus

l. 6.

A. C. Quæ interea Conrado fratri tempeſtas incubuit, exæquari verbis haud poteſt: immiſſi ab omni parte hoſtes in Salisburgenſem agrum, & Friderici Cæſaris literis ad audendum fortiter excitati: in his Plejenſes in primis Comites erant, quorum ſtrenuam in ea re operam multis dilaudat: atque ut deinceps quoque ſtudium in ſe approbent ſuum, ſpem injicit, habituros brevi armorum ſocios Auſtriæ Ducem, ac Paſſavienſem Antiſtitem, quibus mandata jam dederit, ut eum totum agrum ferro, flammaque depopulentur. (A) At vero Henrico Duci nec voluntas, nec facultas aderat in fratrem ſæviendi: & Paſſavienſis iras ſimulabat magis, quam exercebat: ut adeo Conrado otium fuerit, per addictos ſibi Carinthiæ Proceres, ſacris profanisque armis utcunque ſe tuendi.

Frider. I. Imp. Salisburgenſes exagitat.

Accepta tamen per id tempus calamitas ingens eſt, Salisburgo urbe, cum Divi Ruperti Baſilica, injecto, ut fama eſt, igne in cineres redacta. Vaſtata adhæc, quæ tota Regione erant, dicatorum DEO hominum prædia, & quidquid pecorum, ſatorumque erat, in ſpoliis numeratum. (B) Nec Henrico Duci, cui generi potior, quam

l. 6. cap. 4. „ Interea dum hæc geruntur, Auſtriæ Dux *Henricus*, cum uxore *Theodora*, *Imperatoris agnata*, Sardicam venit, tum ut *Fredericum*, Alemannorum Regem Imperatori (*Manueli*) reconciliaret, tum etiam ut belli inducias pro Hungaris expeteret. - - Sed ubi id Imperatori compertum eſt, *Henricum* quidem multa comitate excepit, inducias-que pro Hungaris expetenti indulſit: eorum vero, quæ ad *Fredericum* ſpectabant, nihil eſt executus. *Henricus* autem domum rediens, cum in Hungariam perveniſſet, *Stephano* perſuaſit, ut remiſſa, ac pulſa *Tauroſcythica* puella, filiam ſuam in matrimonium duceret. Quo facto, Hungari non multo poſt occupare iterum Dalmatiam ſtatuerunt. „

(A) Epiſtola Friderici I. Imp. apud Lazium l. 7. de Migr. Gentium. „ Fridericus Rom. Imper. ſemper Auguſtus fidelibus ſuis Comitibus de *Plein* gratiam ſuam, & omne bonú. Dilectioni Veſtræ grates uberrimas referimus, quod tam ſtrenue, tamque fideliter ac viriliter ad honorem Imperii, *Salisburgenſes* hoſtes Imperii, & Eccleſiæ manifeſtos, infeſtare, ac debellare non ceſſatis. Scietis itaque pro certo, quod nos eo majori affectu vos diligimus. Quidquid damni pro eadem guerra ſuſtinuiſtis, juxta honorem veſtrum, & voluntatem noſtram, totum vobis reſtituemus. Sed quia honor veſter in guerra iſta conſiſtit, monemus fidelitatem veſtram, quatenus in ea viriliter perſeveretis, & mala, quæcunque poteſtis, prædictis *Salisburgenſibus* inferatis, dignas remunerationes omni tempore a nobis recepturos. Nos etiam præcepimus Duci *Auſtriæ*, & Epiſcopo *Patavienſi*, ut viriliter eos infeſtent, & perſequantur. „

(B) Chron. Reicherſperg. Anno 1166. „ Exin toto illo anno incendiis ac rapinis, alternisque obſidionibus, quaſi ex præcepto, aut pro voluntate Imperatoris idem Epiſcopatus ex magna parte vaſtatus eſt, militibus tamen Archiepiſcopi ſe contra violentias iniquorum hominum fortiter & viriliter „ op-

quam fratris cura erat, ſat dignum extitit bellicæ operæ pretium. Adjunctæ Hungaris Auſtriacæ copiæ, totisque viribus in Græcos itum : ſed quod novis tumultibus Hungaria a Stephani fratre miſceretur ; Græcique non jam Dalmatiam tantum, ſed Italiam omnem ſpe ac votis devorarent; confici adverſus hoſtem tam potentem armis nihil admodum potuit. (A) A. C.

Conradi Archiep. Salisburgenſis in Clauſtro-Neoburgenſes Canonicos benignitas.

Anno has inter bellorum offenſiones exacto, Neuburgenſibus Canonicis copia fuit ex Auſtria in Carinthiam ad ſuſcipiendos a legitimo Antiſtite ſacros Ordines proficiſcendi. Friſaci adhuc agebat Conradus exul, cujus in conſpectum cum agmen religioſum veniret; tenere ſe non potuit Præſul ſanctiſſimus, quin in complexus eorum rueret, & ſacrum in ſingulos oſculum dispertiret. (B) Neque vero minor illi vel in exilio liberalitas erat, quam comitas, cujus & ad Friſacenſis pauperum contubernii, & Admontenſis Cœnobii utilitates, monumenta extant luculenta. (C) Sed cum ad ceteras Antiſtitis optimi calamitates corporis quoque invaletudo graviſſima accederet; calculi tandem dolore ad extrema deductus, Admontenſi in Monaſterio, quo deportari ipſe

„ opponentibus. „ Et Anno 1167. „ Locus *Salisburgenſis* ſimul cum Clauſtro & Monaſterio Canonicorum „ combuſtus eſt nocturno igne nonis Aprilis. „ Appendix ad Radevicum. „ *Juvavia* jam dudum propter *Alexandrum* proſcripta, cremátur : dubium, an hoſtium patratu, „ an proprio caſu. „ Fuſe rem exequitur Henricus Archidiacon. Synchron. in Hiſt. calamit. Eccl. Salzb. apud Hanſiz. T. 2. p. 281. ubi de Baſilica S. *Ratberti* hæc addit : „ Hæc „ enim cum tota civitate conſumpta, „ uſque hodie miſerabilem, & lamentabilem præbet omnibus aſpicientibus faciem. „

(A) Chron. vetuſt. Zwetl. ad An. 1167. „ *Heinricus* Dux Auſtriæ in „ Ungariam profectus in auxilium „ eorum adverſus Græcos. „ Appendix ad Radevicum. „ Ungarus, „ ſibi auxilium præſtante *Henrico* Duce Auſtriæ, ſocero ſuo, bellum movet Græcorum Imperatori, pro „ eo, quod fratrem ſuum regnum „ affectantem ſuſcepir, & fovit, conjugio filiæ ditavit. „ Agit de hoc bello Cinnamus Hiſt. lib. 6. cap. 4. & 7.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1168. „ *Niwenburgenſes* apud *Friſacum* a Domino Salzburgenſi Archiepiſcopo „ *Chunrado* conſecrati ſunt. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. MS. apud Hanſizium T. II. p. 280. hæc ad An. 1167. habet : „ Circiter triginta Clerici „ ex *Auſtria* - - ordines noſtros accepimus. Qualiter autem, & quam „ paterne nos receperit, & quomodo in oſcula ſingulorum irruerit -- „ ſcriptis commendare neceſſe non „ erat. „ Id certum eſt, hoc Anno 1166. ad quem Chron. Clauſtro-Neoburg. typis vulgatum conjicit, factum non eſſe : quod Author MS. Chronici Præpoſitum ſuum vocat *Rudigerum*: cum *Marquardus* primo obierit Anno. 1167. ut conſtat ex Chron. Reicherſpergenſi, & Chron. Caniſiano incerti Authoris.

(C) Lit. *Conradi* Archiep. Salisb. datæ Friſaci An. 1167. Indict. XV. Et alteræ datæ Admont. Anno 1168. Indict. I. pro Admontenſi Cœnobio. Aliæ demum pro Xenodochio Friſacenſi datæ Friſaci An. 1167. vel 1168. Nam Indictionis II. nota manifeſto erronea eſt : apud Bern. Pezium T. III. Anecdot. Col. 718. & 719.

A.C. ipſe voluit, vitam meritorum juxta, ac laborum plenam, cum tranquilla, omnisque caſus experte altera ad IV. Cal. 1168 Octobres Anno MCLXVIII. commutavit. (A)

Conradi Salisburgenſ. Archiepiſc. mors.

Is finis erat Antiſtitis optimi, qui Leopoldo ſancto Auſtriæ Marchione natus, ætatis florem in ſanctæ Crucis Monaſterio DEO conſecrarat: unde ad Paſſavienſes primum Infulas, deinde ad Salisburgenſes eſt translatus. (B) Quanquam ea illi dignitas non tam honori, quam oneri fuit, quinquennio toto, quo ejus Eccleſiæ clavum tenuit, cum cognati Cæſaris ira, cum hoſtibus Eccleſiæ, cum exilii ærumnis conflictato.

Genus, & Dignitas.

Scires tamen vel inter decumanos fluctus, ſupergreſſum humanos caſus animum, & omnibus, quos conjurati in ejus exitium Cæſaris clientes alios ſuper alios ingeſſerant, terroribus invictum. Noſſes nobiliſſimum Auſtriacorum Principum ſanguinem, qui & avitam in DEUM, ac DEI Vicarium pietatem, & excellentem quandam adverſus Eccleſiæ hoſtes fortitudinem præ ſe ferret. Hac armatus agnatum ſibi Cæſarem impavidus adiit: hac periculoſa Henrici fratris monita rejecit: hac impactas ſibi Norimbergæ calumnias, vel cum capitis ſui periculo, fortiſſime propulſavit. (C)

Fortis in cauſa Eccleſiæ animus.

Sed cum Antiſtitis boni partes impleret omnes, Principis tamen perſonam, cum res, & locus poſceret, minime neglexit. Nondum lata in eum exilii ſententia erat

(A) Chron. Reicherſperg. ad An. 1168. „ *Chuonradus* Salzburgenſis archiepiſcopus poſt multa gravamina, quæ paſſus eſt a fratruele ſuo „ Imp. *Friderico*, ob defenſionem S. „ Eccleſiæ, & poſt plurimas infeſtationes iniquorum hominum, contra eum, & Eccleſiam ſuam, pro „ juſſu, & voluntate Imperatoris „ ſævientium, tandem adjutorio Dei, „ ejusque nobili providentia, & induſtria, ſopitis omnibus majoribus, & minoribus, qui adverſum „ eum arma tulerant, & in gratiam „ receptis, ab excommunicatione „ quoque, qua eos alligaverat, abſolutis, ipſe dolore calculi laborans „ feliciter obiit, IV. Kal. Octobr. „ apud Cœnobium *Admuntenſe*, ibique ſepultus eſt, juxta petitionem „ ejus. „ Eundem annum, diemque ponit Chronic. Admontenſe: & Fr. Ortilo Campililienſis, & Rikard. Newburg. „ *Chounradus* - - obiit An. „ MCLXVIII. „ Item Append. ad Radevicum ad An. 1168. „ *Conradus* „ Juvavienſis conſtanter cum Rolando (*Alexandro III.*) perſeverans, „ defunctus eſt: eique *Adelbertus*, „ filius Regis Boemici, Sororius ejus, „ ſubrogatur.

(B) Fr. Ortilo Campilienſ. hæc de Chunrado habet: „ In fine Anni „ MCXLVIII. ex Abbate Clauſtri „ in *Sattelbach* factus eſt Epiſcopus Patavienſis. MCLXIV. *Chunradus* „ prædictus ex Patavia tranſiit ad „ Metropolitanam ſedem Salzburgenſem; ſed poſt multam tribulationem propter obedientiam Papæ, moritur An. MCLXVIII. IV. „ Kal. Octobr. apud *Atmunt*, ubi „ feliciter pauſat. „ Baronius eum pro magnis ejus in Eccleſiam meritis „ immobilem veritatis columnam „ honorifice appellat.

(C) De his ſupra actum eſt per hos annos.

Digitized by Google

& armis invictus.

ab irato Cæſare; cum munire caſtra, milites conſcribere, Optimatum, bonæ cauſæ patronorum, amicitiam, fidamque cuſtodiam adjungere ſibi ſedulo cœpit. (A) Qua ſolicitudine, cum primos ruentium in ſe impetus fortiter retudiſſet; brevi modeſtia, manſuetudine, ac Pontificiæ gravitatis pondere id effecit, ut ſummos, infimosque a tentato nefariæ incurſionis ſcelere deterritos, ad facti pœnitentiam adduceret, abruptisque, in quas ſe induerant, execrationum vinculis, ſibi una, atque Eccleſiæ reconciliaret. (B) A. C.

Conrado Adalbertus, ſororis ſuæ filius ſuffi-citur.

Poſt juſta funebria, quæ ſepulto apud ſe optimo Antiſtiti Admontenſes inter lachrymas peregerunt, Adalbertus Wladislai Bohemiæ Regis ex Gertrude Auſtriaca, Conradi ſorore, filius a Salisburgenſibus ad Metropolitici honoris faſtigium, juvenis admodum, evectus eſt, hæres non dignitatis magis, quam calamitatis futurus. (C) Henricus Dux Auſtriæ, Adalberti avunculus, qui per id tempus Admontenſis Cœnobii tutelam a Gebhardi Burghuſini obitu in ſe ſuſceperat, (D) quanquam Adalberto impenſe ſtuderet; quod tamen exulceratum Friderici Cæſaris animum probe noſſet, Adalberto in tempore author fuit, honore periculi pleno ſe abdicandi. (E) Et vero in eo jam res erat, ut immiſſo Salisburgenſem in agrum Cæſareo milite, ſuperiorum annorum 1169

clades

(A) Hiſt. calamitat. Eccleſ. Salzburg. apud Bern. Pezium, Anecdot. T. II. p. 278. „ Quod utique factum, „ ut in auribus Principis (*Friderici I.* „ Imper.) ſonuit, quaſi leo infremuit, dansque rugitum, unde totum regnum contremuit, Salzburgenſes omnes proſcripſit, quaſi „ publicos hoſtes totius Imperii, eo „ quod patruum ipſius a viſceribus „ ſuis avulſum, contra ipſum arma „ corripere feciſſent, videns eum caſtra munire, & cuſtodes, atque „ propugnatores ordinare, ſtipendiaque, & quæcunque neceſſaria „ videbantur ad repellendas adverſitates, munitionibus providere. „

(B) Chron. Reicherſperg. loco paulo ante allato „ Sopitis omnibus „ majoribus, & minoribus, qui adverſum eum arma tulerunt, & in „ gratiam receptis, ab excommunicatione quoque, qua eos alligaverat, ſolutis, &c. „

(C) Idem ibid. „ Tunc communi „ electione cleri, & miniſterialium, „ totiusque plebis electus eſt in locum ejus Sororius ejusdem Epiſcopi, filius Regis Boemorum, „ *Adalbertus* nomine, diaconus adoleſcens, &c. „ Confirmat id Appendix ad Radevic. ad Annum 1168. ut paulo ante notavimus.

(D) Lit. *Henrici I.* Ducis Auſtriæ Viennæ datæ Admontenſibus Anno 1169. apud Bern. Pezium T. III. Anecdot. Col. 767. „ Fratrum *Admontenſium* nos *Advocatum* eſſe cognoſcentes - - - ſicut & prædeceſſorem noſtrum *Gebehardum* Comitem de *Purchhuſin* ipſam Advocatiam habuiſſe cognoſcimus. „

(E) Chron. Reicherſperg. ad An. 1169. „ Archiepiſcopus (*Adalbertus*) „ autem perſuaſus a Principibus, maxime vero a Duce *Auſtriæ*, Avunculo ſuo, ut pro tempore cederet, „ quia dies mali eſſent - - reſignavit ipſum Epiſcopatum, & omnia „ regalia in gratiam ejus (*Imperatoris*) præſentibus Principibus. „

Digitized by Google

A.C. clades nova violentia recrudeſceret. (A) Sed quanquam omnia tentaret Cæſar, ipſeque & Salisburgi, & Leub-
1170 nitii *in* Styria, anno proxime conſecuto, ad eligendum in Adalberti locum ſucceſſorem, Eccleſiæ ejus primores impelleret; (B) nihil tamen in præſens mutatum eſt: ſed quod nusquam Adalberto tuta exilii ſedes eſſet, e Carinthia in Styriam, Auſtriæque fines, Henrico Duce, & Avunculo non invito, ſe recepit. (C)

S. Crux Mellicii furto ſublata,

Referunt ad hunc annum Mellicenſia Monumenta inſignia duo prodigia, quæ quod annua illuſtri illo in Monaſterio memoria celebrentur, deſiderari hoc loco a me non debent. Ligni ſacroſancti, ex quo Chriſtus Servator noſter pependit, portio non exigua, aureæ Cruci incluſa, ab Adalberto Marchione e Babenbergicis Tertio, Mellicenſibus dono obvenerat, in magna, ut par erat, veneratione ab omnibus habita: (D) hanc furto ſurreptam Rupertus quidam, homo altaris miniſterio alias deſtinatus, Viennam detulit, & Scotorum Cœnobio, incertum an dono, an pretio addixit. (E) Tam pretioſi theſauri jactura non poterat Mellicenſium ſtudia non acuere, ut pignus venerabile tota late provincia inveſtigarent. Deprehenſam, neſcio quibus indiciis, ſe-

(A) Idem ibid. „ Jam enim Imperator firmaverat faciem ſuam adverſum eccleſiam Salzburgenſem, „ & ut exequeretur, quod diu mente conceperat, venit in partes *Bavariæ*, & ſic *Salzburg*, in principio menſis Auguſti propoſitum habens vaſtare, & diſſipare totum epiſcopatum, ſiquis reſtitiſſet. „

(B) Chron. Salzburg. Anno 1169. „ MCLXIX. Imperator ad *Salzburchoven* curiam celebrans, epiſcopatum Salzburgenſem in deditionem accepit. MCLXX. Imperator Salzburc. XIV. Kal. Martii venit, ad *Libniz* cum Prælatis colloquium habuit. „ Chron. Admont. ad An. 1170. „ Fridericus Imperator uſque ad *Libniz* montana noſtra intravit. „ Annal. Garſtenſes MS. apud Prevenhub. l. 1. p. 16. addunt: „ Diem *Palmarum* apud *Garſten* celebravit „

(C) Chron. Admont. ad An. 1172. „ *Adelbertus* Archiepiſcopus apud *Viſebam* (locus eſt hodie in Auſtria „ prope Neoſtadium) ordines celebravit. „

(D) Aloldi Not. ad Annum 1042. „ *Adalbertus* magnam ſalvificæ Crucis „ particulam accepit, quæ olim S. „ *Stephano* Regi donata fuit. „ ad Annum vero 1045. addit: „ *Adalbertus* Marchio, non fortitudine „ tantum, ſed etiam pietate, prudentia, & æquitate inſignis, ſanctæ Crucis particulam in Eccleſia „ *Medelick* religioſe, & ſolemniter „ deponit. „

(E) Hiſt. de Partic. S. Crucis Mellic. apud Hier. Pezium T. II. „ Anno „ quippe Incarn. Domini MCLXX. „ - - portionem ſalutiferæ Crucis, „ aureæ Cruci cum aliis reliquiis incluſam, quidam clericus, miniſter „ Sathanæ, *Rupertus* nomine, auri „ cupidine illectus, furatus erat: de „ quo furto propter communem ad „ DEUM, & devotum Eccleſiæ clamorem, publicatus eſt, & deprehenſus, & judiciali inſuper ſententia ſuſpendio vitam finivit. „ Eadem refert Chron. Mellic. An. 1170. & Hiſt. Fundat. Mellic.

Digitized by Google

mel iterumque repetunt : ſed Scotorum Præſul, ne the- A. C.
ſauro juſtis, ut rebatur, titulis nuper acquiſito excideret, acerrime repugnat. Tandem pia ſimplicitas litem expedivit. Poſita in medio Crux, cauſæ arbitra futura, ea lege, ut utram in partem propius accederet, penes eam jus vindiciæque eſſent. Ferunt hic ultro Crucem in Mellicenſis Abbatis manus properaſſe, & ingenti prodigio jus ſuum veteri Domino affirmaſſe. Sed quo conſpectius eſſet rei miraculum, fama eſt, impoſitum utriusque Præſulis voluntate naviculæ ſacrum id pignus, ſine nautis, remorumque miniſterio Vienna, adverſo Danubio, Nusdorffium deportatum. (A) At enim furem ſacrilegum, quod rei geſtæ Scriptores produnt, judicum ſententia in furcam fuiſſe actum, inter cruda rudiorum temporum Juſtitiæ exempla merito annumeres.

ac mirabiliter reſtituta.

Principes aliquot in Palæſtinā proficiſcuntur.

Sequens annus MCLXXI. nobiliſſimos peregri- 1171
nos in Auſtriam deduxit, Henricum Leonem Bavariæ, & Saxoniæ Ducem, & Fridericum Sulzpacenſem, in Palæſtinam profecturos. Acceſſere piæ peregrinationi Comites ex Optimatibus complures, & ante alios Wormatienſium Antiſtes, Conſtantinopolim a Cæſare legatus, ut ſponſam Henrico filio e Manuelis Græcorum Imperatoris ſobole impetraret. Dux Auſtriæ, qui pro cetera magnificentia, naves omni opulentia inſtructas, claſſis in modum, toto litore apparaverat, Neuburgum excurrit ipſe, exceptosque illuſtres advenas, omni honoris, ac benevolentiæ ſignificatione, Viennam deduxit. (B)

Ac-

(A) Eadem Hiſt. Fundat. Mellic. „ Inventa autem glorioſa ac venerabili Cruce *Wiennæ* apud Scotos, „ orta eſt inter Venerabiles Patres „ & Dominos, Dominum Abbatem „ *Mellicenſem*, & Dominum Abbatem „ *Scotorum* diſſenſio pro obtinenda S. „ Cruce, quis eam Eccleſiæ ſuæ tol- „ leret. Cumque diutius mutuo diſ- „ ceptaſſent, tandem per arbitros „ decretum eſt, ut eis ſegregatis S. „ ipſa Crux in medio poneretur: & „ cui ipſorum ſine mortali amminiculo, implorato Divino auxilio, „ in manus donaretur, ea perpetua „ jurisdictione pacifice frueretur. Et „ cum placuiſſet utrique, occulto- „ rum cognitor DEUS - - Domino „ Abbati *Mellicenſi* in ſuas manus „ dudum ſurreptam Crucem miracu- „ loſe recommendavit. Denique ut „ plenius comprobaret Dominus, „ eam ſuam eſſe, a *Wienna* uſque ad „ *Nuſdorff* naviculæ impoſita, ſine „ nautis & ampluſtribus ſupernatavit. „ Addit Hiſtor. de Partic. S. Crucis Mellic. „ Propter quod - - „ *Adalbertus*, ſanctæ Salzburgenſis „ Eccleſiæ Archiepiſcopus - - hanc „ ſolennitatem (inventæ Crucis hujus) in *Mellicenſi* Eccleſia, XIII. die „ menſis Februarii ſolemniter celebrandam inſtituit, & prout decet, „ inſtituta ſolemniter celebratur. „

(B) Chron. Slavorum Arnoldi Lubecenſ. Abbat. ad An. 1171. „ Dux „ autem (*Henricus Leo*) cum magna „ gloria profectus eſt de *Brunſwich* „ poſt Octavam Epiphaniæ, & venit „ cum omni comitatu ſuo Ratisbo-

„ nam

A. C. Accepti ibidem mira omnium ordinum lætitia : illud etiam honori, & præſidio illuſtrium hoſpitum ab eo datum, ut naves vino, ceterique commeatus apparatu lautiſſimo oneratæ pone ſequerentur, curaque ac annonæ ſolicitudine hoſpitiorum metatores abſolverent, qui lentiori itinere equeſtrem comitatum deducebant. Auſtriæ Dux proficiſcentes & ipſe magno navium numero honoris cauſa proſecutus, Mieſenburgum primo, ubi Florentius, Hungarorum Regis Legatus, primis officiis ambos Duces honorificentiſſime ſalutavit ; tum vero Strigonium, urbem ad Granam fluvium ſitam, locique ingenio, & arce rupi impoſita, adverſus vim hoſtium egregie communitam, comitatus eſt. (A)

ab Henrico Duce honorifice accepti,

& in Hungariam deducti.

Sed adventum magnorum Ducum, publicamque lætitiam ingens repente luctus, ac mœſtitia fœdavit. Ea enim ipſa nocte veneno ſublatus eſt Rex Stephanus : neque nulla ſuſpicio fuit, peſtiferam eam potionem a fra-

„ nam, ibique ſolemniter egit diem „ Purificationis cum Optimatibus „ terræ. Quorum etiam nobiliores „ peregrinationis ſuæ ſocios fecit, „ Marchionem videlicet Fretherи- „ cum de *Sudbach* (*Sulzbach*) & Mar- „ chionem de *Stire*. Et ita proceſſit „ in regnum Orientale, ad *vitricum* „ ſuum, nobilem Ducem *Henricum*. „ Qui totus feſtinus occurrit ei in „ caſtro *Nuenburg*, cum maximo cle- „ ri tripudio, ubi Mater ejus, Do- „ mina *Gertrudis*, memorabilem ſor- „ tita eſt ſepulturam. Inde hono- „ rifice deduxit eum in civitatem „ Metropolitanam *Wene*. „ De Mar- chione de *Stire* dubitant plerique, an non mendoſe inſertus ſit Chronico Slavor. is enim *Ottocarus* erat, puer novennis, quem nemo facile tantum in iter admiſſum eſſe comitem ſibi perſuadebit.

(A) Arnoldi Lubec. in Chron. Slavorum Supplemento cap. 3. „ In- „ de honorifice deduxit eum in ci- „ vitatem metropolitanam *Wene*, „ ubi comparatis navibus, frumen- „ to, & vino, cæterisque neceſſa- „ riis copioſe onuſtatis, Dux cum „ ſuis navale iter per devexa Danu- „ bii arripuit : ſervi tamen cum e- „ quis via terreſtri perrexerunt, ve- „ ſpertino tempore ſemper venientes „ ad locum determinatum, ubi na- „ ves applicuiſſent. Nec prætereun- „ dum, quod Dominus Wormacien- „ ſis huic itineri ſe ſociavit, non pe- „ regrinationis gratia, ſed legatio- „ ne functus Imperatoris ad Regem „ Græcorum, *Manuelem*, pro filia ipſi- „ us filio ſuo in matrimonium ſo- „ cianda. Verius tamen ob com- „ modum Ducis factum creditur, ut „ tam familiari legatione accepta, „ benigne Ducem Rex Græcorum „ ſuſciperet, & benignius per ter- „ ram ſuam ducatum ei præberet. „ Dux etiam Orientalis *Auſtriæ*, in- „ ſtaurata claſſe, proſecutus eſt Du- „ cem Saxoniæ, ducatum ei præ- „ bens, & neceſſaria hoſpitalitatis a- „ bundantiſſime adminiſtrans. Cum „ magna ergo commoditate ad civi- „ tatem, quæ *Meſenburg* (*Moſonium*, „ alias *Müſenburg*, nunc *Wiſelburg*) „ dicitur, pervenerunt, quæ ſita eſt „ in confinio terræ Ungariæ, ubi Le- „ gatus Regis Ungarorum, *Florentius* „ dictus, paratus fuit ad excipien- „ dum Ducem, una cum Duce Orien- „ talis *Auſtriæ*, cujus ſororem (*filiam* „ ſcribere debebat) Rex habebat, & „ ita procedentes cum ſumma tran- „ quillitate, applicuerunt ad urbem „ quandam, quæ naturaliter eſt mu- „ nitiſſima : nam ex uno latere cin- „ gitur Danubio, ex alio alveo pro- „ fundiſſimo, qui *Grana* dicitur, a quo „ arx & civitas, quæ in altera ripa „ ſita eſt, nomen accepit. „

Digitized by Google

tre, jam dudum regno inhiante, fratri Regi propinatam. A. C.
Ea calamitas non ad Regni magis ordines, quam ad Duces in Hungariam pridie advectos pertinebat. Et Henricum quidem Leonem itineris, quod ingreſſus erat, pericula in hoc tumultu rerum ſolicitabant : at vero Auſtriæ Ducem, non finitimi Regis modo, ſed amici, & generi ſui interitus; Viduæ deinde, quæ & filia erat ſua, & prole gravida, infauſta orbitas; turbæ denique regni, finitimis nunquam non metuendæ, graviter angebant. Curæ tamen partem Strigonienſis Antiſtitis humanitas detraxit, qui Henrico Leoni, præter publici commeatus literas, Florentium quoque itineris Ducem addidit, honoris cauſa ad Regni fines uſque, illuſtres advenas deducturum. (A)

Agnes Auſtriaca marito Stephano Rege orbata.

Henricus noſter in Auſtriam reverſus, triſtiores ſubinde alias ex aliis fortunæ vices expertus eſt : nam & Adalberti Salisburgenſis cauſa, qui ſacros Ordines ad Viſcham in Auſtria Sacerdotii candidatis contulit, (B) nihilo melius apud Cæſarem obfirmatum habuit, quamvis Salisburgum, ubi ad XI. Calend. Martii An. MCLXXII. 1172
Imperator Curiæ conventum habuit, ultro acceſſiſſet : (C) & Wladislai Patris ac Bohemiæ Regis repentina calamitas, quæ anno proximo conſecuta eſt, metum Henrico Duci, & Regis affini geminavit. Non alius Principum

(A) Idem ibid. „ Gravis autem „ mœſtitia Ducem illic perculit. „ Nam ipſa nocte, Rex veneno interiit, appotiatus, ut dicitur, a „ fratre ſuo, quem de terra ejecerat. „ Unde gravi afflictione conſtricti „ ignorabant, quid facerent. Dux „ enim cum ſuis graviter angebatur, „ quod in peregrinatione conſtitutus, tuto ulterius progredi non „ poſſet, quia morte Regis quaſi præfocatus, Ducem viæ habere non „ poterat. Nec minus alter affligebatur de tam ſubito Regis interitu, eo quod inteſtatus obiiſſet, & „ ſororem (*filiam*) ſuam viduam, „ prægnantem tamen, quaſi exortem „ Regni, ſine hærede reliquiſſet. „ Conſilio autem habito, miſſi ſunt „ ad Archiepiſcopum, qui tunc in „ civitate conſtitutus erat, regii funeris exequiis occupatus, *Conradus* „ Epiſcopus, *Henricus* Abbas, *Bertoldus* Abbas, ut ipſius ordinatione „ Dux Saxoniæ Ducem itineris habere poſſet. Qui benevolum ſe „ huic negotio exhibuit, & convocatis Principibus tandem ordinatum eſt, ut *Florentius* ſupra memoratus, cum Duce procederet via, „ qua cœperat. „

(B) Chron. Admont. Anno 1172. „ *Adelbertus* Archiepiſcopus apud *Viſcha* ordines celebravit. „

(C) Chron. Reicherſperg. ad An. 1172. „ Imperator celebravit Curiam in civitate *Salzburg* in hebdomada Quinquageſimæ, quæ evenerat tunc in XI. Kal. Martii. Illuc „ quoque Archiepiſcopus, licet non „ vocatus ab Imperatore, repente „ tamen, dum curia haberetur, cum „ pauciſſimis ſupervenit : ſed gratiam Imperatoris non obtinuit. „ Chron. Salzburg. ad Annum 1172. „ Imperator curiam *Salzburc* habuit, „ volens A. (*Adelberto*) Archiepiſcopo alium ſuperponere, ſed dilatum „ eſt tunc. „ Eadem habet Chron. Auguſt.

A. C. pum ſtrenuam magis, ac fidelem in bellis operam Friderico præſtitit, quam Wladislaus: nec quisquam, quoad indigna Cæſaris odia in Alexandrum Pontificem fovit, majore apud illum in pretio, ac honore fuit: idem omnium bellorum, ac conſiliorum particeps: idem Regio nomine, ac diademate a Cæſare inſignitus: idem, vel unus, vel præcipuus fuit, cujus precibus ac poſtulatis plurimum tribueret. (A) Sed ubi Adalberto filio duce, ac monitore, reſpicere ſeſe ipſe, & cauſæ Pontificis, quam ad eum diem oppugnarat, æquiorem ſe indies præbere inciperet; amor repente in odium vertit, Principique optimo exitium maturavit. Vitio dabatur Wladislao, quod Fridericum filium, inconſulto Cæſare, Bohemiæ præfeciſſet.

Ea res, & quod Alexandri Pontificis partes, quibus Henricus etiam Auſtrius, Wladislao affinitate junctus, favere videbatur, toto jam pectore ſequeretur; Cæſa- *Frider. I. Imperat. Wladislao Bohemiæ Regi,*
1173 rem eo abripuit, ut Auguſtanis in Comitiis menſe Decembri celebratis, Wladislaum patrem, filiumque una Fridericum avito Bohemiæ jure excidiſſe declararet. Suffectus eidem Sobieslaus, fratris filius; ſed ne honoris novi faſtigio inſoleſceret, Ducis tantum nomine Regno ampliſſimo præfuturus. (B) Nec obſcurum erat Cæſaris ea in re conſilium, ut qui præter detractum Adalberto Archiepiſcopo præſentiſſimum ſubſidium, Auſtriæ quoque Ducem, cujus ſuſpectum erat pro eodem patrocinium, exarmatum una, eademque opera vellet.

Hæc

(A) Conſtare iſta poſſunt ex Radevico l. 1. c. 13. & iis, quæ ad Annum 1158. allata ſunt, quo regiam dignitatem, aut (ſi Balbino credimus in Notis ad cap. X. lib. III. Epit. Rerum Bohemic.) circuli aurei geſtandi poteſtatem accepit, regia corona poſtea donandus: Otto tamen de S. Blaſio, quem hujus ſententiæ ſuæ ſuffragatorem laudat Balbinus, nihil ea de re meminit; imo ad An. 1158. diſerte jam *Regem Bohemiæ* appellat.

(B) Chron. Salzburg. Admontenſe, Auguſtenſe, ad An. 1173. „ Imperator Bohemiæ Regem depoſuit, & patruelem ejus illi ſuperpoſuit, nomine *Zobozlaum*. „ Balbinus in Epitome Rerum Bohemic. l. 3. c. 12. tacentibus Dubravio, & Æneа Sylvio, aut factum colore aliquo diluentibus, hæc habet. „ Anno „ 1173. ait Henricus Stero: *Fridericus* Imperator Regem Bohemiæ „ (*Wladislaum*) depoſuit, & Patruelem ejus illi ſuperpoſuit, nomine „ *Sobieslaum*. Idem habent noſtri „ Scriptores, cauſamque adjiciunt: „ quod *Wladislaus* filium *Fridericum*, „ inconſulto Cæſare pro ſe Bohemiæ præfeciſſet. - - - Mihi pleraque eorum temporum acta volventi, nihil certius videtur, quam „ *Wladislaum* optimum & Catholicum Principem, *Friderici* Cæſaris, „ quem a communione Eccleſiæ *Alexander* Pontifex anathemate ſeparat, pravis conatibus offenſum, „ avertiſſe a Cæſare animum, & Sedem Apoſtolicam reſpicientem, aliquam mutatæ voluntatis ſignificationem dediſſe, &c. „

Digitized by Google

Hæc inter triſtia malorum omina lætum illud Henrico Auſtrio tamen accidit, quod Leopoldum natu majorem filium & nuptiali hoc anno fœdere cum Helena, Belæ III. Hungariæ Regis ſorore, copulatum; & auctum, anno mox ſequenti, Friderico filio videret. (A) Sed brevem hanc lætitiam longa calamitatum ſeries continuo excepit. Spiſſa illa, quæ in animo Cæſaris ſe intenderat, nubes ingentem brevi procellam in Auſtriam effudit. Ratisbonæ Imperii Conventus ad VII. Calend. Julii Anno MCLXXIV. coactus eſt, incredibili omnium Ordinum concurſu: cauſa præter alias erat eadem, quæ ſæpe jam tractata, Adalberti, Archiepiſcopi Salisburgenſis, exauthorandi conſilium. Non facile injuſtam in ſententiam tot ſuffragia convenere: confoſſus, oppreſſus, non Cæſaris modo infeſtiſſimi, ſed Principum quoque, ac Optimatum judiciis Adalbertus, & quidquid ipſe, quidquid Henricus Auſtrius, avunculus, adverſus ſententiam tam injuſtam tenderet, exauthoratus eſt, ſuffecto in ejus locum Henrico, Berchtoldsgadenſium Præpoſito, viro, ſi præſentem culpam demas, minime alioquin malo. (B) Auſtrius,

A. C. 1174

& Adalberto ejus filio infeſtus.

(A) Ortilo in Not. poſterior. ad An. 1195. de Leopoldo Virtuoſo. „ Reliquit *Luipoldus* Sextus, dictus *Virtuoſus*, duos filios, *Fridericum*, & *Luipoldum* Septimum, præter filiam *Agnetem*, ex conjuge ſua *Helena*, *Geizæ* Secundi, Regis Ungariæ, filia: cum qua nuptias celebraverat Anno MCLXXIII. *Fridericus* primogenitus natus anno ſequenti VII. Kal. Januarii. -- *Luipoldus* natus Idib. Octob. An. MCLXXVI. biennio minor. „ At Chron. Auſtrale & Mellicenſe nuptias *Leopoldi* in eundem, quo gladios acceperunt, An. 1174. conjiciunt. Ex his Chron. Mellic. ſic habet ad An. 1174. „ *Luipoldus*, & frater ejus *Heinricus*, „ filii *Heinrici* Ducis de *Auſtria*, gladium acceperunt. Idem *Luipoldus* „ duxit uxorem *Helenam*, ſororem „ Regis *Avarorum*. „ Chronicon vero Auſtrale ad eundem Annum 1174. „ *Leupoldus*, & *Heinricus* frater ejus, „ Duces accincti ſunt gladio. Eodem „ die *Leupoldo* copulatur uxor, filia „ Regis (*Geiſæ*) Hungariæ. „

(B) Chron. Reicherſperg. ad An. 1174. „ Imperator celebravit Curiam in civitate Ratispona VII. „ Kal. Junii tam celeberrimam, quod „ nulla memoria eſt, unquam talem „ habitam in partibus Bawariæ. Omnes enim Principes ex regno Teutonico ibi aderant cum magna ambitione. Omnes quoque Suffraganei Epiſcopi ex Epiſcopatu Salzburgenſi, uno Friſingenſi excepto, & omnes pene ejusdem Salzburg. Eccleſiæ Prælati cum miniſterialibus „ præcipuis -- Archiepiſcopus etiam „ Salzburgenſis cum avunculo ſuo, „ Duce Auſtriæ, *Heinrico*, conſtanter affuit. -- Imperator collecta „ curia -- omnes Suffraganeos ejusdem Archiepiſcopi ad hoc deduxit, ut in ſententiam *Brixinenſis* electi, Magiſtri *Richeri* conſentirent, „ qui - - - ſententiam depoſitionis in Archiepiſcopum nimis proterve dederat. -- Præfatæ igitur „ electioni, quia & Principes regni „ pro gratia Imperatoris conſentire „ cogebantur, *excepto* uno Principe, „ Duce Auſtriæ *Heinrico*, omnis illa „ congregatio Salzburgenſis, quæ „ aderat, ſimul cum Miniſterialibus, „ omnes quendam *Heinricum*, Præpoſitum tunc *Berthesgadinenſem*, cum „ favore Principum, & Imperatoris „ ele-

A. C. ſtrius, quanquam ſpei irritus, præter navatæ tamen, in cauſa optima, fidei conſtantis gloriam, fructum ſane tulit uberrimum, redintegratam cum Pontifice gratiam; magno tamen ſibi, magno Patriæ ſtaturam.

Bellum enim multiplex, nec certa ſatis cauſa, Carinthiam, Styriam, Auſtriam, Moraviam, ac Bohemiam, continenti fere incendio involvit. Haud omnino tamen improviſum fuiſſe Henrico Duci noſtro, illud conjecturam præbet, quod ambos ſimul filios Leopoldum, & Henricum (niſi aut nuptiis, aut conventui Ratisbonenſi, cui ipſe interfuit, id datum ſit) bello equeſtribus armis, ſuperiore jam anno, authorarit. (A) Sunt, qui calamitatis totius cauſam in Henrici Auſtrii, ac Conradi Moraviæ Marchionis diſſidia conjiciant: (B) ſunt, qui Sobieslai, Bohemiæ Ducis, inquietam indolem incuſent, pacem vicinorum Principum ubique ſolicitantis: (C) ſed quod uno, eodemque tempore, & Styria in armis eſſet, & Carinthia; & jurato quaſi fœdere, cum Bohemis ac Moravis in Henricum Auſtrium inimicitias ſuſciperent; veteri Scriptori facile aſſentior, cauſam belli exitialis ab inveterato in Adalbertum Archiepiſcopum Cæſaris odio repetenti. (D) Offenſus nempe Imperator, Henrici pro Adalberto acerrime tendentis conſtantia, Styris Optimatibus, per Ottocari ætatem, bello nondum habilem, Bohemisque negotium dedit, Auſtrium Ducem, niſi patrocinium, receptumque Adalberto renunciaret, junctis viribus laceſſendi. Fœda belli facies: igne potius, quam ferro graſſati Styri, Fanum S. Viti, quo ſe trecenti fere homines receperunt, barbara immanitate concremarunt. (E) Auſtriaci ne ceſſiſſe fe-

Bellici tumultus.

„ electum, collaudant, conclamant, „ & inthronizant, nihil reclamante „ illo. „ Conſentiunt Chron. Auguſt. & Admont. ad An. 1174. cum Chron. Salisburg. & Auſtrali.

(A) Chron. Admont. & Auguſt. ad An. 1175. „ Duces Auſtriæ & Carinthiæ, nec non Marchio Styriæ, „ prædas & incendia invicem exagitant: inter quæ Eccleſia S. *Viti* „ cum CCC. hominibus arſit. „

(B) Dubrav. Bohem. Hiſt. l. 13.

(C) Balbinus Rer. Bohem. Epitom. l. 3. cap. 12.

(D) Fr. Ortilon. Campililienſ. Not. ad An. 1175. „ *Fridericus* Imperator „ *Adalbertum* Archiepiſcopum Salzburgenſem in comitiis exauthora- „ re voluit. Cui cum *Heinricus* Dux „ Auſtriæ conſentire nollet, iratus „ Imperator *Zobeslaum* Bohemum in „ Auſtriam irruere juſſit: qui maxima mala provinciæ intulit. Hic „ *Adalbertus* fuit filius *Wladislai*, Bohemiæ Regis ex *Gertrud*, ſorore „ *Heinrici* Ducis Auſtriæ, pius Præſul. „

(E) Chron. Auguſt. & Admont. ad Annum 1175. ut ſupra. Chron. incerti Authoris Auſtriacum Zwetlæ ſervatum hæc habet ad An. 1175. „ Dux Bohemiæ *Zebeslaus*, & Miniſteriales *Marchionis de Styria*, cum „ ipſo Domino ſuo *Otokaro*, adhuc „ puero, contra Ducem Auſtriæ „ *Heinricum* conſpirant, & conjura-

„ ti

rocia violentis hoſtibus viderentur, & Viſcham oppidum, A. C.
& Laureacum, agrumque omnem utrique finitimum ferro, igneque populati, triſtem in ſolitudinem redegerunt. (A)

Sobieslaus Dux Bohemiæ Auſtriam evaſtat.

Ad cumulum tot malorum Sobieslai, Bohemiæ Ducis, pro Cæſare ſtudia acceſſerunt. Is & Cæſaris hortatu, & ſuapte turbandæ pacis libidine in Auſtriam irruit, Retzium expugnat, diripitque, ac vicinum Thejæ agrum fuga, terroreque complet: mox ut Polonorum, Saxonum, Ruthenorum nova auxilia acceſſere, ſuo illo ſexaginta fere millium exercitu, torrentis inſtar totam, quæ intra Thejam, Marcham, ac Danubium includitur, Auſtriam inundat: exuſta paſſim oppida, crematæ villæ, nihil uſquam a ferro intactum, nihil integrum relictum eſt, ſed ruinis & ignibus omnia deleta. Hæc Sextili menſe acta

Res eo bello geſta fabulis aſperſa.

An. MCLXXVI. (B) Plura Bohemici Scriptores ad- 1176
dunt, haud ſcio, an certa ſatis fide: Henricum Ducem a Sobieslao acie victum, atque e prælio profugum, interrupto ſub equi pedibus ponte ſublicio, crus fregiſſe, tertioque poſt die ex vulnere extinctum: (C) Wilhelmi Kaunizii

„ ti Boemorum fiunt „ Chron. MS. Clauſtro-Neoburgenſ. apud Marcum Hanſizium T. II. p. 293. ad Annum 1175. ita rem narrat: „ *Heinricus* „ Dux Auſtriæ a Bohemo, Ungaro- „ que, nec non & a Styrienſibus „ multis laceſſitur injuriis. *Auſtria*, „ *Karintbia*, *Bawaria* præda & incendio vaſtantur: ita, ut Miniſteriales Styriæ Marchionis nec ab Eccleſia, in qua fere trecenti homines igne conſumpti ſunt, ignes „ continerent. „

(A) Thomas Haſelbachius Chron. Auſtr. Col. 711. „ Stirienſium quo- „ que multis laceſſitur injuriis (*Henricus*) unde indignati Miniſteriales „ Ducis Auſtriæ, civitatem *Viſcha*, & „ illi continua, præda & incendio „ redegerunt in ſolitudinem: fideles „ etiam Ducis *Anaſum* (*Enns*) civitatem Marchionis Styriæ olim, & „ circumjacentia incendiis vaſtaverunt circa Annum Domini 1175. „

(B) Chron. Reicherſperg. ad An. 1176. „ Dux Boemorum intravit „ partes Orientis in menſe Auguſto „ cum exercitu multo Boemorum, „ Ungarorum, Polonorum, Ruthenorum uſque ad LX. ferme millia. „ Et cum Dux Orientis *Heinricus* non „ ſufficeret ad reſiſtendum, illi totas „ partes Orientis uſque ad Danubium „ rapinis, & incendiis crudeliſſime „ devaſtarunt, nullo reſiſtente. „ Chronic. Auſtriac. incerti Authoris Zwetlenſe ad An. 1176. „ Boemi „ aſſumptis Ungaris, Polonis, Saxonibus coadunati contra Ducem „ *Heinricum*, terram ſua ex parte ſeptentrionali, uſque ad Danubium „ incendio vaſtaverunt, Eccleſias, „ manubias, & prædam infinitam deduxerunt. Tunc & multæ civitates, & villæ incendio deflagraverunt. Rurſus Boemi aſſumptis eisdem coadjutoribus ſuis, quidquid „ priori devaſtationi reſiduum fuit, „ deſolaverunt, *Zwettl* combuſſerunt. „ Conſentiunt Chron. Auſtrale, Admont. Salisburg. Mellic. ad hunc Annum. Chronicon Clauſtro-Neoburg. hæc ad An. 1175. rejicit.

(C) Dubrav. Rerum Bohem. l. 13. „ Non deſtituit *Conradum* (Moravum) *Sobieslaus*, amboque Auſtriam ingreſſi, oppidum ibi *Rhetia* „ expugnant, diripiuntque, ac terrore, ac fuga circum omnia complent. Opponit mox illis aciem „ *Henricus* (Dux Auſtriæ) in prælioque male acceptus, ſeorſum ab „ aliis fugæ ſe mandat, ad arcem „ ſuam bene munitam, ſed per pontem peſſime concinnatum celerans: „ quo interrupto cadit cum equo, „ crureque fracto, tertium poſt diem „ ex dolore moritur. „

A.C. nizii infeſtis armis Viennam eo diræ neceſſitatis adactam, ut, quo inſultantem ſuis agris, villisque Comitem, in Moraviam averteret, mœnibus, quod mirere, ipſa ſe nudaret ſuis: Wilhelmum ſubinde, poſt ſacra profanaque dirum in modum eo bello evaſtata, religione tactum, Romam petiiſſe; ubi cum in pœnam ſceleris extruere Cœnobium juſſus eſſet, illud centum Virginibus, D. Norberti inſtituta profeſſis, Kauniczii poſuiſſe. (A) Sed ut poſtremum hoc authoris ignoti fidei relinquamus: de everſis Viennæ mœnibus nulla uſquam, neque apud noſtros, neque externos Scriptores fit mentio: & Henricum Ducem Auſtriæ ſatis conſtat, ante principium anni ſequentis diem haud obiiſſe. Is enim ſenectute, ac ſiniſtris tot caſibus, quibuscum poſtrema maxime hac ætate conflictatus eſt,
1177 indies fractior, Idibus demum Januariis An. MCLXXVII. vivere Viennæ deſiit, atque in Cœnobio Scotorum, quod ipſe conſtruxerat, ad XVIII. Cal. Februarii eſt ſepultus. (B)

Henrici Auſtriæ Ducis l. obitus.

Mortis genus incertum: ſunt, qui equi prolapſu in glacie graviter afflictum, & paucos intra dies ad extrema deductum prodant: (C) alii nulla aut morbi, aut vulneris mentione facta; poſt multa pietatis, ac virtutis exem-

(A) Balbin. Epit. Bohem. l. 3. c. 12. „ *Wilhelmus Comes de Kauniz*, qui una „ cum *Conrado* Znoymenſi Duce, & „ *Sobieslao* II. Anno 1176. in Auſtria „ barbarum in morem, nihil ſacra a „ profanis diſcernens, Cœnobia, & „ Templa incenderat, religione tactus, Romam proficiſcitur, atque „ in pœnam ſcelerum, Cœnobium „ aliquod extruere juſſus, centum „ virginibus Religioſis, ſub inſtituto S. *Norberti* alendis, Parthenonem in ditione ſua *Kaunicz* extruxit. Erat hic *Wilhelmus* ſtrenuus bello miles - - qui ipſam *Viennam* ad „ demolitionem mœnium coegerat. „ - - Extat de hac fundatione Cœnobii *Caunicenſis*, deque Vilhelmi, „ clariſſimi Ducis facinoribus, antiqua Bohemorum lingua conſcripta „ narratio, cujus fragmentum retulit Paprocius. „ In Specul. Morav. de *Kauniciis*.

(B) Chron. Admont. ad. Annum 1177. „ *Heinricus* Dux Auſtriæ obiit. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. „ *Heinricus* Dux Auſtriæ obiit Wiennæ, „ & in Monaſterio Scotorum, quod „ ipſe fundaverat, ſepelitur. „ Lewpold. Campil. in Excerpto Rikardi Newburg. „ *Heinricus* - - obiit An. „ MCLXXVII. „ Necrolog. vero Clauſtro-Neoburg. „ Idib. Januar. „ *Heinricus* Dux Auſtriæ: „ & Necrol. Scotor. Vienn. „ Idus Januar. „ *Hainrici* Johſamergot, Fundatoris „ noſtri - Anniverſarius. „

(C) Thomas Haſelbach. Chronic. Auſtr. Col. 711. „ Idus Januarii in „ oppido *Wienna* obiit, & ibidem in „ Monaſterio - quod ipſe fundaverat, XVIII. Cal. Febr. in medio „ Eccleſiæ ſepelitur An. 1177. Quem „ quidam per caſum de equo in quadam glacie, in qua incaute curſum „ agitaverat, aſſerunt ſic lethaliter „ offenſum, aut alias in ſolatiis cum „ ſuis militibus habitis. „ Fr. Ortil. Notæ ad An. 1177. „ *Hainricus* Dux „ Auſtriæ obiit, equo lapſus, & in „ Fundatione ſua Monaſterii Scotorum *Viennæ* requieſcit. Cognomen habuit *Jaſomergott*, quod verbum ſæpe in ore habuit. „ Ita ſentiunt Arenpeckius in Chron. Auſt. Sundheimius in Tab. Clauſtro-Neoburg. &c.

Digitized by Google

pla, ad meliorem exceſſiſſe vitam ſcribunt. (A) Cete- A. C.
rum Princeps erat Henricus, quo non alter rebus Auſtriæ commodior exſtitit, erecta Viennæ regia; urbe ipſa, aut condita, aut inſtaurata; illatis in nobiliſſimam familiam Ducis titulis, ampliſſimis privilegiis ac immunitatibus ad poſteros transmiſſis; nec ætate magis in annum tertium, ac ſexageſimum extracta, quam rerum geſtarum gloria venerabilis. Mores illi candidi, & priſca quadam ſimplici-
Eius mores. tate ingenui: tenax propoſiti animus, & jurium, vel cum Cæſarum offenſione retinens. (B) Bello non perinde felix, ac ſtrenuus: facile ut appareat, manu potius, quam conſilio valuiſſe. (C) Religionem colebat ſedulo, & quod jus, fasque aperte poſtulabat, in id haud difficulter deſcendebat. Monaſticum ordinem amore, cultuque non vulgari complectebatur, quoad civilis ſe rei nihil miſceret: in eo pietatem, Religionis ſtudium, antiqui moris ingenia, aperta, ſimplicia requirebat. (D) Pontificum cauſas juraque, pro temporum ignorantia, haud magno in diſcrimine ponebat: & quanquam in poſtrema Alexandri ac Friderici diſcordia, partes fere Cæſaris ſequeretur; nullum tamen extat gravius ejus factum, quo vel Ciſtercienſes, vel Neuburgenſes Canonicos, Pontificiæ cauſæ ſemper addictos, læſiſſe intelligatur: (E) ut venia pene dignus haberi poſſit, qui in eum errorem, tot Principum, Antiſtitumque exemplo, imprudens præcipitaſſet. (F)

Lites & contentiones. Illud excuſatu non tam facile, quod Ottoni, & Conrado fratribus, ac Epiſcopis, pertinacius adverſatus, vix tandem interpoſitæ Cæſaris authoritati, aut precibus Archiepiſcopi cedere ſuſtinuerit. (G) Neque nullam in ea re Ducis culpam exiſtimem, quod, quæ piorum largitione, ſe inconſulto, Cœnobiorum uſibus ſunt deſtinata, authoritate is ſua,

(A) Chron. Auſtral. Anno 1177. „ *Hainricus* Dux Auſtriæ poſt multa „ virtutum, & probitatum inſignia „ obiit. „ Incerti Chron. Auſtr. ad An. 1177. „ *Heinricus*, Dux Auſtriæ, „ vir inclytæ recordationis, Divini „ cultus, & cultorum amator obiit. „ Idem Chronica pleraque antiqua: ut Zwetl. Admont. Clauſtro-Neoburg. Mellic. ſentiunt, nulla lapſus, aut vul- „ neris mentione facta.

(B) Hæc ex ſupra dictis conſtant.

(C) Patet ex bello Ungarico, Styriaco, & Bohemico, de quibus ſuo loco.

(D) Id ſupra annotatum eſt in Fundatione Monaſterii Scotor. Vienn.

(E) De hoc itidem ſuperius actum eſt.

(F) Biograph. B. *Hartmanni* Brixin. Epiſc. c. 23. „ In Alemannia autem „ pauciſſimi inventi ſunt, - - qui „ neglecto metu Imperiali, publice „ auderent profiteri obedientiam *A-* „ *lexandri* Papæ. „ Idem conſtat ex Radevico l. 2.

(G) De hoc ſupra ad An. 1158. ex Radevico l. 1. c. 13. & ad An. 1164. ex Biograph. Eberhardi Salisburg.

A. C. ſua, vel utenda tantisper ſibi, vel non niſi ſero novis Dominis uſurpanda permiſerit. Extat ejus rei exemplum non unum in Admontenſium, Zwetlenſium, ac Scotorum Viennenſium tabulariis, quæ referre non vacat. (A)

Sed hæc labes fortaſſe fuerit in optimo alioquin Principe: conſtat ſane ceterum, nec ſanctæ Crucis in Auſtria Monaſterio, cujus ædificium, a Patre inchoatum, ad ſummum faſtigium perduxerat; (B) nec ceteris in ea provincia Religioſis Sodalitiis ulla in re defuiſſe. (C) Scotorum Viennæ in Auſtria; (D) &, ut quidam volunt, Metenſe in Bavaria Cœnobia ortum illi ſuum debent: (E) nec Admontenſe in Styria ſuo patrocinio eſt fruſtratus. (F) *Munificentia religioſa.*

Conjuges habebat duas, quarum prior Gertrudis, Lotharii II. quondam Cæſaris filia, anno matrimonii vixdum exacto, in puerperio obiit: (G) alteram nuptiali ſibi fœdere jungendam Byzantio adduxit Theodoram, Manuelis Græcorum Imperatoris neptem. (H) Conjugii ſecundi fructus erant Leopoldus, & Henricus, melioris ſtirpis liberi, cum Agnete filia. (I) Hanc Stephanus III. Hungariæ Rex juſtis nuptiis ſociatam, viduam ſua *Conjuges.* *Liberi.*

(A) Conſuli poteſt Codex Diplom. Admontenſ. apud Bern. Pezium T. III. Anecdot. Col. 768. Abb. Linckius in Annal. Zwetl. ad An. 1158. Bern. Pez. Cod. Diplom. Part. II. N. 1. ubi affert literas *Henrici I.* Ducis de traditione prædiorum, a *Bertholdo* de *Pbiſſemunt.*

(B) De hoc actum ad An. 1157. ex Fr. Ortil. Not.

(C) Donationis ab *Henrico I.* Duce factæ Clauſtro-Neoburgenſ. meminit Diploma Conradi III. Cod. Diplom. P. I. N. CXIV. factæ *San-Petrenſibus* Salisburgi N. CXXI. aliarum, quæ factæ ſunt S. *Cruci* in Auſtria N. CXXII. apud Bern. Pezium. Item *Seitenſtetenſibus* apud Hier. Pez. T. I. Diſſ. II. §. 20. p. 32.

(D) De hoc ſupra ad An. 1158.

(E) Andreas Presbyt. Ratisbon. in Chron. Bavariæ. „ *Heinricus* primus „ Dux Auſtriæ - in *Metenſi* Monaſterio Ratisponenſis Diœceſis Monachos inſtituit, & Clericos, qui ibi „ erant, in *Münſter* locavit. „ Nec diſſentit Hundius in Metropol. Salzb. T. II. pag. 346.

(F) Literæ ea de re *Henrici I.* Ducis Auſtriæ datæ Viennæ An. 1169. apud Bern. Pezium T. III. Anecdot. Col. 767. „ Fratrum *Admuntenſium* nos „ *Advocatum* eſſe cognoſcentes, &c. „

(G) De hoc ſupra ad An. 1142. Ex Ottone Friſing. l. 7. c. 26. & ad An. 1143. Ex Chron. S. Pantaleon.

(H) De hoc ſupra ad An. 1148. ex Ottone de S. Blaſio c. 3. aliisque. Cinnamus Hiſt. l. 5. c. 16. „ *Henricus*, „ qui ut ſæpius a me narratum eſt, „ *Theodoram* Imperatoris (*Manuelis*) „ ex fratre neptim uxorem duxe- „ rat. „ Vide ſupra An. 1148. in Notis. Carolus porro du Freſne in Notis ad Cinnami Hiſtor. lib. 5. hæc adjungit. „ *Henricus*, cognomento *Jo-* „ *ſammergott*, - - alteram ſibi adſci- „ vit conjugem *Theodoram* Comnenam, *Iſacii Cypri* Tyranni ſororem, „ ut fuſius a nobis in Stemmate Comnenico indicatum, &c. „ Idem in opere porro de Auguſtis familiis Byzantinis Stemm. XXVIII. Comnenorum pag. 153. Hiſtor. Byzant. Tom. XVII. ex Rogerio Hovedeno conatur oſtendere, *Henricum* Ducem fuiſſe *Iſacii Cyprii* affinem: ſed argumenta ejus vim magnam non habent.

(I) Lit. Fundat. Scotor. Vienn. An. 1161. „ Acta ſunt hæc coram „ Illuſtri conjuge noſtra *Theodora*, „ Ducissa Auſtriæ, & filiis noſtris *Lui-* „ *poldo*, & *Henrico*, nec non & filia „ noſtra *Agnete*. „

Digitized by Google

morte reliquit : (A) nec dubium, turbato ſubinde Regni ſtatu, Agnetem in Auſtriam rediiſſe, ubi ad melioris ſpem coronæ pia morte exceſſit, Viennæ apud Scotos ſepulchri honorem nacta. (B) A. C.

Henricus Medling. Senior.

Henricus filiorum alter, laudatæ & ipſe memoriæ Princeps, Medlingenſi in arce ſedem fixit : opes illi mediocres, ſed pro temporum illorum parſimonia dignitati haud impares, quas ex Medlinga, Neudorffio, Salenavia, Draskirchio, Walterſtorffio, & Keyſerſperga, vectigalibus ſibi oppidis, caſtrisque collegit. (C) Conjux Richeza erat, (D) Wladislai Bohemiæ nuper Regis filia, ex Juditha altera ejusdem conjuge : ne Divi Leopoldi neptem, cum ejusdem nepote conjungamus. (E) At Leopoldus major natu, Henrico Parenti utraque in Auſtria regenda ſucceſſit. (F)

LIBER

(A) De hoc ſupra ad An. 1171. ex Arnoldo Lubec. in Chron. Slavorum.

(B) Tabul. Clauſtro-Neoburg. Arenpeck. in Chron. Auſtr.

(C) Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ *Heinricus de Medling* Senior, venerabilis, animoſus Princeps, *Henrici* „ dicti *Jochſamergott*, primi Ducis Auſtriæ, ſecundus filius, *Leopoldi Virtuoſi* frater. Habitavit in caſtro „ *Medling*. Poſſedit caſtra ſub montanis *Neudorff*, *Medling*, *Salenau*, „ *Dreskirchen*, *Walterſtorff*, & *Keyſerſperg*. - - Hic *Hainricus* Dominia „ ſua ſub montanis cœpit regere anno Domini 1177. & bene ea 46. „ annis rexit. „ Eadem habent Tabulæ Clauſtro-Neoburg.

(D) Chron. Zwetl. incerti Auth. ad An. 1177. „ *Heinricus* Dux Auſtriæ, „ vir inclytæ recordationis, Divini „ cultus, & cultorum amator, obiit: „ cui *Luipoldus*, filius ejus major ſucceſſit. *Heinricus* frater ipſius, filiam „ *Wazlay* Regis Boemorũ, duxit uxorem. „ Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Huic uxor erat Domina *Reyza*, filia Regis Bohemiæ, ex qua genuit „ *Henricum* de *Medling* Juniorem. „ Conſentiunt Tabulæ Clauſtro-Neob.

(E) *Wladislaus* Rex Bohemiæ conjugem habuit S. *Leopoldi* Marchionis filiam, *Henrici I.* Ducis ſororem, *Henrici* Medlingenſis amitam : ea defuncta *Juditham* ſibi Wladislaus conjunxit, ex qua natam poſtea filiam *Henricus* Medlingenſis duxerit. Vide Balbinum Epit. l. 3. c. 12.

(F) Fr. Ortil. Not. ad An. 1177. „ Succeſſit ei (*Henrico*) filius ſenior „ *Luipoldus* ſextus : junior *Hainricus* „ ſedit in *Medling*. „ Idem ſentiunt Chron. Auſtr. Admont. Zwetlenſe incerti Auth. &c.

LIBER SECUNDUS.

A. C.

TO tum loco Auſtriæ res erant, ut Leopoldus hæres, niſi placato, quem Henrico Parenti infenſum annis his poſtremis fuiſſe noverat, Cæſare, adeundam ſibi provinciam non putaret. Aberat in Italia Fridericus Imperator; ſed amiſſo exercitu jam multo tractabilior, & redintegrandæ cum Pontifice paci unice intentus. (A) Leopoldus Dux Auſtriæ paucis a ſolenni Parentis funere diebus, aſperrima licet hyeme alpes transgreſſus, ad VI. Kal. Martias, confirmationem Principatus a Cæſare petiit, & impetravit. Res ſolenni more ad caſtrum Candalarium prope Piſaurum, præſentibus magno numero Germaniæ Principibus, peracta. (B) Neque nihil hic actum reor de ulciſcenda nupera Bohemorum injuria, ne ſumpta ſub Principatus exordium de hoſtibus vindicta, ſuſpicaci alioquin Cæſari, criminandi materiam præberet.

Leopoldus Dux Auſtriæ ad Cæſarem in Italiam proficiſcitur.

Sunt,

(A) Acta Alexandri III. Papæ apud Baron. ad An. 1176. Num. xx. & apud Ant. Pagium ad An. 1176. Num. v. & vi. quæ conſuli poſſunt.

(B) Chron. Zwetlenſe incerti Authoris ad An. 1177. „ Similiter *Luipoldus*, filius Pii Ducis Auſtriæ *Heinrici*, terram Patris, quam prius vivo Patre (forte ad An. 1165. quo Cæſar Viennæ fuit) de manu Imperatoris ſuſceperat, iterum ſuſcepit Imperiali inveſtitura coram Principibus, juxta *Peſauriam* in montanis ad caſtrum, quondam *Candalare* nomine: præſente Patriarcha Aquilegienſe *Udalrico*, Archiepiſcopo Treverenſe *Arnoldo*, Epiſcopo Babenbergenſe, Epiſcopo Patavienſe *Diepoldo* & cæteris. „

Sunt, qui Leopoldum ſubſtitiſſe in Italia velint, A. C.
Cæſaremque Venetias comitatum, ubi commemorabili pace dirum annorum duodeviginti Sacerdotii, regnique diſſidium ſublatum, ac Fridericus, & Alexander III. mutuam in gratiam ad IX. Kal. Sextiles rediere : (A) ſed temporis, bellique Bohemici ratio tantum vix otii bono Principi reliquerit, ut procul a Patria tot undique hoſtibus circumſepta, compoſitis necdum domi rebus, ſpectator tantum pompæ in Italia hæreret. Anno certe, 1178
Bellum Moraviæ ab Auſtriis illatum.
qui hunc proxime excepit, comparato juſto exercitu, in Moraviam movit : hic cum nusquam ſui copiam hoſtes facerent, caſtra ad Olomucium figit : quam urbem interim dum arcta obſidione premit, rapta ſecum exercitus parte, cladem circumjecto agro, vaſtitatemque reddit. Ultus hoc modo illatas nuper Parenti injurias, divitem præda militem, ut tum bella erant acria magis, quam diuturna, in Auſtriam revocat. (B) Leopoldo Henricum fratrem expeditionis ſocium, & adjutorem plerique jungunt : id quod, pro perpetua fratrum inter ſe gratia ac concordia, a veri ſpecie minime abhorret. (C)

Incidit in id tempus res dictu parva, ſed quod eadem Leopoldi piam pro religioſa pace ſolicitudinem commendet, haud omnino prætereunda. Interceſſerat lis annoſa de Decimarum jure, vineisque Parœciarum Medlicenſis, & Draskirchenſis, celeberrima duo inter Auſtriæ Cœnobia, Mellicenſe, & ſanctæ Crucis ; nec facile

(A) Thom. Haſelbach. in Chron. Auſtr. „ Nepos Pii Marchionis An. „ 1177. ſucceſſit feliciter VIII. Cal. „ Auguſti, & eodem anno ſe mediatorem inter *Alexandrum* Papam, „ & *Fridericum I.* Imperatorem conſtituit. Eo mediante turbulentiſſimum inter eosdem ſchiſma exſuflatum eſt ad valvas S. Marci Venetiis, in celeberrimo Germaniæ, „ Italiæque Epiſcoporum conventu. „ Arenpeck. in Chron. Auſtral. „ Hic *Leopoldus* præſens fuit, „ quando Papa *Alexander III.* & Imperator *Fridericus* reconciliati ſunt „ apud Venetias An. 1178. IX. Kal. „ Aug., Idem habent Tabulæ Clauſtro-Neob. Sed *Leopoldus* Dux Auſtr. in Dipl. Friderici I. Imp. *Aquilejenſibus* dato apud Ughel. T. V. XIII. Cal. Aug. An. 1177. inter tot teſtes Principes non legitur : quod indicio eſt, eum Venetiis per id tempus non fuiſſe.

(B) Chron. Auſtr. Zwetl. incerti Author. ad Annum 1178. „ *Luipoldus* „ Dux ulturus injuriam Patris, manu forti Moraviam intravit, & civitatem *Olmuntz* obſedit, viciniam „ totam incendio & prædis devaſtavit. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1178. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ „ contracto exercitu terminos Bohemorum ingreditur, devaſtans omnia. „

(C) Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Dux *Hainricus* una cum fratre ſuo „ Duce *Leopoldo* procinctum in Moraviam movet, & apud *Olomuncenſem* (urbem) & *Brunnam* terram „ longe, lateque devaſtant. „ Quæ quanquam in An. 1176. Arenpeckius rejiciat ; verius tamen ad An. 1178. pertinent, ut conſtat ex Chronic. „ Zwetl. Clauſtro-Neob. & Thom. Haſelbachio.

Digitized by Google

A. C. le ſtatui poterat, utri parti jus, & æquum patrocinaretur. Liti, ut finem imponeret Leopoldus, ex mente Pontificis Maximi, Diepoldum Paſſavienſem Epiſcopum cauſæ arbitrum delegit. Coaluere facile in ſtabilem pacem amica diſſidia, Crembſiique in Divi Viti Baſilica pactorum fides jurejurando eſt firmata. (A)

Pacem interea ſuperiori bello partam, felicior altera conſecuta eſt in Auſtria, quæ quietem Eccleſiæ reddidit, Paſſavienſium Antiſtitum, Friderico Cæſari adverſus Pontificem militantium, factionibus eatenus turbatam. Fructus ejus rei ad Neuburgenſes Canonicos pertinebat maxime, qui cum Alexandri III. partes conſtantiſſime ſecuti eſſent; multis annis non habebant, a quo ſacris Ordinibus initiarentur. Reddita nunc Eccleſiæ pace, Die-
1179 poldus Paſſavienſium Antiſtes An. MCLXXIX. & Wernherum Præpoſitum ex veteri Eccleſiæ forma conſecravit, & Sacerdotii candidatos complures ſacris Ordinibus impertivit. (B)

Auſtria a ſchiſmate liberata.

A Bohemis, Moravisque hoc anno quies fuit, inteſtino nempe bello diſtentis. Sobieslaum & ſanguinaria indoles, & profeſſa in Germanos odia, quæ recentem ad Cæſarem gratiam facile effunderent, novis turbis involvere. Quin ſi noſtratibus ea in re fides eſt, nonnulla & Leopoldi & Henrici, Auſtriacorum fratrum, collecta apud Cæſarem gratia, veterem Wladislai memoriam, & præſtantem omnibus in bellis operam, in mentem revocavit: quo factum, ut Friderico, Wladislai filio, non modo æquiorem ſe Imperator, ſed benevolum etiam exhiberet. (C) Uſus eo favore Cæſaris in rem

Frider. I. Imperat. Wladislao ſit æquior.

(A) Lit. Leopoldi VI. Ducis Auſtriæ datæ Mellic. An. 1178. Indict. VI. XIII. Kal. Jul. apud Philib. Huberum in Auſtria ex Archiv. Mellic. Illuſtr. „ Notum ſit omnibus, &c. „ quod ego *Luipoldus* DEI gratia Dux „ Auſtriæ controverſiam inter Mo„ naſterium S. *Crucis*, & S. Cholo„ manni *Medlicha* ſuper decimis, in Pa„ rochia *Medelick*, & *Draskirchen* ſitis, „ ex præcepto Domini Apoſtolici, „ *Alexandri*, & conſilio Dñi *Theobaldi* „ Patavienſis Epiſcopi Anno ab In„ carnat. Dñi MCLXXVIII. Indict. „ VI. cum hæreditarius utriusque lo„ ci eſſem *Advocatus*, hoc fine tan„ dem terminavi, &c. „ Memini me vidiſſe & legiſſe literas ea de re integras, quæ cauſam Cremſii in Templo S. *Viti* compoſitam diſerte affirmant: extantque apud Mellic. & S. Crucem in Auſtria: ex quibus pariter conſtat, litem fuiſſe de vineis in *Druman* & *Talern*.

(B) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1179. „ *Niwenburgenſes* a Domi„ no *Diepoldo*, Patavienſe Epiſcopo „ conſecrati ſunt, in civitate *Anaſi*, „ ſub *Wernhero* Præpoſito. „

(C) Chron. Zwetl. incerti Authoris ad Annum 1177. „ *Fridericus* filius „ ejus (*Wladislai*) terra Patris, quam „ *Zebeslaus* occupaverat, ab Impera„ tore in Italia reinveſtitus eſt. Si„ militer *Luipoldus*, filius Pii Ducis „ Au-

ſuam Dux Fridericus, Conradi & Ottonis, Moraviæ Marchionum, copiis ſuos ad Bohemos adjunctis, Sobieslaum ingenti pugna ad Pragam vicit, Regnoque exactum in exilium ejecit. (A) Bohemiæ vices ingens mox etiam rerum converſio in Bavaria conſecuta eſt. Fridericus Cæſar jam dudum Henrico Leoni iratus, quod ſe tempore maxime alieno in Italia deſtituiſſet, vindictæ occaſionem opportunam reperit ex querelis Principum, Henricum Ducem multis criminibus onerantium. Cauſa in Annum Seculi octogeſimum extracta eſt, quo compoſita pace Italia, bellis undique ſilentibus, excitatis interea magnarum ſpe Provinciarum æmulis, judicio tandem oppreſſus eſt. A.C.

Henricus Leo, Dux Bavariæ, exauthoratur.

Res non uno loco acta: Wormatiæ, Magdeburgi, Goslariæ anno jam ſuperiore: menſe demum Martio Geilenhuſii, ac poſtremo Ratisbonæ ad III. Cal. Julii, atrocibus Principum ſententiis confoſſus, exauthoratus, ac proſcriptus eſt Henricus: (B) duarum Provinciarum, quas Ducis nomine ampliſſimas rexerat, altera, Saxonia Bernardo Anhaltino demandata; altera, Bavaria Ottoni Witelſpachio Palatino tradita, ex quo hodierni Bavariæ Duces, transmiſſo per ampliſſimam Schyrenſium Comitum gentem ſanguine, nomen, ac originem ducunt. 1180

„ Auſtriæ *Heinrici.* „ Cætera ex Dubrav. l. 13. Peſſina l. 3. cap. 5. Chriſtoph. Hoffmanni Chron. Bohemiæ cap. 49. peti poſſunt. Sundhemius in tabulis Clauſtro-Neob. de *Leopoldo Virtuoſo* hæc habet: „ Er hat auch „ ſeinem Vetter, Herzog *Fridrichen* „ von Behem - - geholfen, das er „ daſelbſt zu Behem wieder eingeſezt „ warde. „

(A) Chron. Bohem. apud Ludewigium in Reliquiis MS. T. XI. c. 66. „ *Sobieslaus* de regno paterno a Boemis expellitur, & *Fridericus* - - „ in paterno regali Bohemiæ ſolio „ collocatur. Eodem etiam anno „ *Sobieslaus* prædictus in exilio mortuus eſt. „ Conſul. Balbin. Epit. Bohem. l. 3. c. 12.

(B) Godefrid. Monach. Annal. ad An. 1179. „ Imperator - - curiam „ in octava Epiphaniæ *Wormatiæ* habuit, - - curia apud *Magdeburg* ſatis celebris, ubi querimonia omnium fere Principum habita eſt de „ Duce Saxonum (*Henrico Leone*) „ qui jam per annum ad audientiam „ vocatus, venire aut noluit, aut timuit, ibique fraus ejus & perfidia „ primum Imperatori detecta eſt. „ Idem An. 1180. „ Imperator in media Quadrageſima curiam apud „ *Geilenbuſen* habuit. Ibi ſententia „ ipſius Cæſaris, & judicio cunctorum Principum, Dux Saxoniæ Ducatu ſuo privatur, &c. „ Arnold. Lubec. in Chron. Slavorum cap. 24. „ Exinde Imperator tertiam ei curiam *Goslariæ* præfixit; nec minus „ illam ſuperſedendo neglexit. „ Chron. Reicherſperg. ad An. 1180. „ Imperator curiam celebravit *Ratisbonæ* III. Kal. Julii. - - Ibi in præſentia curiæ Imperator publice conqueſtus eſt de Duce Bawariæ *Henrico*, cognato ſuo, quod videlicet „ jam multo tempore, & regni, & „ vitæ ipſius Imperatoris inſidiator „ fuerit. - - Tunc ex communi ſententia Principum adjudicatum eſt, „ eum debere removeri, &c. „

A.C. cunt. (A) Saxonia ac Bavaria divulſis, ſoluto velut magno Imperii corpore, minora complura regna enata ſunt. Tum primum Comitum Tyrolenſium, & Goritienſium nova audita nomina: tum Bertholdus Andechſius Meraniæ; Styriæ Ottocarus Ducum titulis a Cæſare ſunt ornati. (B) Leopoldus Auſtrius, quanquam provinciarum his ex ſpoliis partem ad ſe nullam traheret, Ipſium tamen, & Peſenbeugum, Semptenſium quondam Comitum, per Auſtriam juribus obnoxia, patrimonio adjeciſſe fertur. (C)

Ottocarus Marchio Styriæ renunciatur.

1181 Anno ſequenti MCLXXXI. Annales noſtri memorant, Fridericum, Leopoldi Auſtriæ Ducis filium, Erfordiæ in Comitiis, Principatus Auſtriaci inſignibus, a Cæſare decoratum: ex quo (ſi error non eſt) neceſſario id conſequitur, Leopoldum, ſeptenni vix dum filiolo Ducis jura, titulosque a Cæſare impetraſſe. (D) Quo vero conſilio id factum ſit, ex itinere conjectura eſt, quod Leopoldus ſub id tempus in Palæſtinam ſuſcepit. Iter

Leopoldus Dux Auſtriæ in Palæſtinam proficiſcitur.

1182 ingreſſus per Hungariam, a Bela Rege, cujus ſororem in matrimonio habebat, magna honoris, amorisque ſignificatione exceptus eſt: qua decurſa in Græciam venit, ab Alexio item Imperatore, qui Manueli Patri nuper defuncto ſucceſſerat, ea humanitate ac magnificentia in Aſiam transmiſſus, ſatis, ut appareret, Auguſtum, cognatumque ſibi ſanguinem in Leopoldo ſe agnoſcere. (E)

(A) Chron. Reicherſperg. An. 1180. „ Poſt finitam curiam Palatinus Comes, Dominus *Otto* Senior, Ducatum Bavariæ de manu Imperatoris „ ſuſcepit. „ Arnold. Lubec. c. 24. „ Imperator - - *Bernardum* Comitem de *Anhalt*, pro eo Ducem (Saxoniæ) conſtituit. „ Godefridus Colon. Monach. An. 1180. „ Epiſcopus Colonienſis in ſua Diœceſi, „ & per omnem *Weſtphaliam*, & *Angriam* eidem Ducatui præficitur. „ Reliqua autem pars per omnem *Saxoniam* Comiti *Bernardo de Hannbalt* „ obvenit. „ Conſ. Chron. Auguſt.

(B) Chron. Auguſtenſe ad Annum 1180. „ Styrenſis Marchio *Otokar* „ mutato antiquitatis nomine Dux „ appellari gloriatur. „ Chron. Admont. An. 1180. „ *Otaker* ex Marchione Styrenſi Ducis nomen eſt „ adeptus eo anno, quo & gladio „ accinctus eſt. „ Extat Diplom. *Otakeri Ducis* Styriæ in Cod. Admont. ad An. 1176. ſed adjuncta *Indict. IV.* ſatis indicat, pro An. 1176. ſcribendum fuiſſe An. 1186. De *Meraniæ* Ducatu per id tempus exorto fidem facit Brunner. Boic. P. III. Lib. III. ex Aventino.

(C) Palatius Tom. III. Imp. p. 60. Enenckel. im Fürſtenb. aliter ſcribit: „ Der Marggraff *Leupold* von Oeſterreich gab zu einer tochter den „ Marckht zu *Ybs*, und *Perſenbeug* und „ alles aigen, das darzue gehört, Leut „ und Guet, die ſtarb an Erben, da geviel das aigen wider an das landt. „

(D) Chron. Zwetl. incerti Auth. ad An. 1181. „ *Hermannus* Dux Karinthiæ obiit: cujus filius, & filius „ *Luipoldi* Ducis Auſtriæ, Ducalibus „ Patrum ſuorum in præfata curia „ (*Erfordiæ*) ab Imperatore inveſtiuntur. „

(E) Chron. Auſtriacum Zwetlenſe ad An. 1182. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ per Ungariam a *Bela* Rege, & „ per Græciam ab *Alexio*, filio *Manuelis* Imperatoris Græcorum, qui „ Patri in Regno ſucceſſerat, honorifice conductus, Jeroſolymam „ vadit. „

Digitized by Google

Inter multa ſacræ peregrinationis incommoda, illud ſane graviter moleſteque tulit, quod Udalricum, Cremifanenſem Abbatem ac itineris comitem, in via amiſerit, morbo ad V. Idus Junias An. MCLXXXII. extinctum. (A) Mors ea in Auſtriam nunciata turbis non levibus antiquiſſimum id Monaſterium involvit. A.C.

Cœnobii Cremifanenſ. ab Epiſcopo Paſſavienſi turbatur.

Occaſionem conſiliis ſuis opportunam ratus Paſſavienſis Antiſtes Diepoldus, Manigoldum S. Georgii Abbatem, ac fratrem ſuum Cremifanenſibus obtruſit, hominem impotentem ſui, cuique verecundia non eſſet, violentas manus Cœnobii bonis, atque ipſis adeo Monaſterii inquilinis injeciſſe. Cauſa ad Lucium III. Pontificem delata: ſed quod alia ſuper alia inciderant, quæ litis moleſtæ ampliationem poſcerent, quarto primum anno, ab Urbano III. Lucii ſucceſſore, Garſtenſi & Seittenſtetenſi Abbatibus, nec non Salisburgenſi, ac Florianenſi Præpoſitis negotium datum eſt, cauſam Monaſterii cognoſcendi. Factum id ſedulo, ac diligenter: ſed quod ejus Cœnobii Religioſi Sodales præcipiti conſilio in electionem Manegoldi conſenſiſſent; hæſit res in vado, eaque Cœnobio, alienatis tum prædiis, tum venerandis Sanctorum Reliquiis damna illata ſunt, quæ ſeris deinceps lachrymis incaſſum deplorarunt. (B) Sed hæc poſtea: hoc anno Mannſeenſium Benedictinorum res, juraque Lucius Pontifex literis ampliſſimis confirmavit, quæ inter, Templa Steinenkirchenſe, ac Wiſelburgenſe, cum vinetis Crembſio vicinis, nominatim exprimuntur. (C)

Richeza Medlingenſis mort.

Abſente ſacra in peregrinatione Leopoldo Duce, Henrici fratris conjux Richeza diem ſupremum clauſit, &

(A) Bern. Noric. in Catalogo Abbat. Cremifan. „ Iſte Abbas (*Ulricus*) auxit reditus in *Vichtwanch* „ per *Leupoldum I.* Auſtriæ Ducem, „ & cum eodem mare transfretavit, „ ſed rediens apud *Akkaron* eſt mortuus, ac ſepultus. „

(B) Bern. Noric. in Catalogo Abb. Cremifan. An. 1183. item in Append. Chron. Lauriacenſ. Pontif. „ Multa „ mala intulit Eccleſiæ *Crembsmünſtrenſi*, tam in Abbatia, quam in „ Epiſcopatu: quia Abbatiam cum „ Epiſcopatu tenuit, ut dicitur, fere „ tribus annis, & multas Sanctorum „ Reliquias, ac privilegia multa aſportavit, prædia etiam plurima „ alienavit. „ de *Diepoldo* vero fratre ac Epiſcopo hæc habet: „ *Diepoldus* - - intulit nobis poſtea multa „ mala per violentam intruſionem „ ad Abbatiam fratris ſui *Manegoldi*. „ Unde magna & diu perſeverans diſcordia inter fratres Monaſterii, & „ Epiſcopum eſt exorta, & ad Sedem „ Apoſtolicam devoluta, ſub Lucio & Urbano III. „ Extant præterea Urbani III. PP. Literæ ad cauſæ cognitores *Garſtenſem*, & *Sitanſtetenſem* Abbates, nec non *Salzburgenſem*, & *S. Floriani* Præpoſitos, apud Bern. Pezium Cod. Diplomat. P. II. p. 33.

(C) Lit. Lucii III. PP. ad *Heinricum* Manſeenſem Abbatem dat. An. 1182. *Indict. II.* (rectius XV.) Pontif. anno II. VII. Kal. Mart. quæ videri poſſunt apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. pag. 34.

Digitized by Google

A. C. & ad ſanctæ Crucis, quo in Cœnobio tumulari poſtea Henricus & ipſe voluit, terræ mandata eſt. (A) Ultimam illi diem XIII. Cal. Majas fuiſſe, ex monumentis Neuburgenſium colligo, quorum uſibus Roreinwiſenſem agrum Princeps religioſiſſima tranſcripſit: (B) Menſe Sextili ipſa Aſſumptæ in Cœlum DEI-Parentis feſta luce ſecutus ad ſpem beatorum eſt Albero Chunringius, familiæ ejus nominis author, ac parens, clarus Vir, non tam ſanguinis aviti nobilitate, quem ex Azzone, Auſtriæ heroe, avo ſuo traxit; quam pietatis ſtudio, ac religioſæ in cultum Divinum munificentiæ exemplo, quo magnam Auſtriæ, maxime trans-Danubianæ, partem illuſtravit. Sepultus eſt intra Zwetlenſis Monaſterii ambitum, quod vivens multis beneficiis auxit. (C)

Alberonis Chunringii obitus.

Leopoldus interea, luſtratis magna pietate Palæſtinæ locis, navali itinere in Apuliam transmiſit, unde trajecto Adriatico ſinu per Styriam in Auſtriam rediit. (D) Viennam ſub ipſas Natalis Chriſti ferias attigit, theſauro dives luculento, quem ex triumphali ſanctæ Crucis ligno deſectum, Cœnobio ejus nomini in Auſtria dudum dicato intulit, adhuc inter pretioſa Religionis monumenta ipſa magnitudine viſendum. (E) Qua religione erga res ſacras, ea benignitate erga religioſos & ſacros

Leopoldi Ducis ex Palæſtina reditus.

(A) Chron. Auſtr. Zwetl. Anno 1182. „ *Rychza*, uxor *Heinrici* Ducis „ obiit. „ Tab. Clauſtro-Neoburg. „ Frau *Reytza* ligt begraben zum *Heiligen Creutz* im Cloſter im Capitel, „ bey Herzog *Heinrich* - ihrem Gemahel. „

(B) Necrolog. Clauſtro-Neoburg. „ XIII. Kal. Maji. *Reichza*, filia Regis „ L. Bohemorum. Hæc tradidit *Roreinwiſen* cum omnibus appendiciis „ ſuis. „

(C) Ebro Abb. Zwetl. apud Linckium in Annal. Zwetl. ad An. 1182. „ *Albero* (*Chunringius*) poſt multa beneficia Zwetlenſi Monaſterio impenſa obiit An. Dñi MCLXXXII. „ in Aſſumptione B. MARIÆ, ſemper „ Virginis glorioſæ. „ Cætera apud eundem Reverendiſſimum Abb. Linckium legi poſſunt.

(D) Chron. Auſtr. Zwetl. Anno 1182. „ Dux *Liupoldus* per Apuliam, „ toto anno illo moratus, Jeroſolymis circa Natalem Domini revertitur. „ Iter *Leopoldi* in Palæſtinam confirmant Chron. Auſtral. & Auguſt. ad An. 1182. Chron. item Clauſtro-Neoburg. & Mellic. „ *Liupoldus* Dux Auſtriæ cum magno „ comitatu Hieroſolymam proficiſcitur, & revertitur. „

(E) Chron. Auſtral. Clauſtro-Neoburg. An. 1182. „ *Liupoldus* Dux Auſtriæ Jeroſolymam ivit, & inde „ revertitur, afferens portionem *ſanctæ Crucis*, ad menſuram virilis manus. „ Fr. Ortilo, Campilil. in Not. poſt. ad An. 1182. „ *Luipoldus* „ Dux peregrinatus eſt in Terram „ Sanctam. E qua rediens poſt annum, attulit ſecum inſignem particulam ſalvificæ Crucis Domini. „ Hanc poſtea donavit Clauſtro in „ *Sattelbach: quod abinde Vallis nemoroſa ad ſanctam Crucem appellari cœpit.* „ ſed hæc de uſu vulgi intelligenda ſunt: nam S. Leopoldus in Lit. Fundationis S. Crucis, datis An. 1136. diſerte ſcribit: „ In loco, qui „ actenus *Sattelbach* dicebatur, nunc „ vero ob victorioſiſſimum noſtræ „ ſalvationis Signum, ad *ſanctam Crucem* vocatur. „

Digitized by Google

Antiſtites erat. Neuburgenſi certe Canonicorum Præ- A. C.
poſito, Wernhero, privilegia a Rom. Pontificibus, Conrado Rege, ſuisque Majoribus, Auſtriæ Principibus conceſſa, datis hoc anno ampliſſimis ea de re literis confirmavit, auxitque; adjecto eo ſingillatim beneficio, ut vicarium *Advocatum*, niſi quem Præpoſitus loci ipſe elegerit, recipere non teneantur: quin, ſi is etiam, parum idoneus rebus ejus Collegii, aut etiam noxius videatur, ejusdem in poteſtate Præpoſiti eſſe voluit, removeri hominem, munerisque honorem in alium transferri. (A) His literis, quod Henricus Ratisbonenſium, & Conradus Norimbergenſium Præfecti ante ceteros ſubſcripſerint, conjectura eſt, eos in itinere ſacro Comites Leopoldo adhæſiſſe. (B)

Pia ejus liberalitas.

Vexabantur per id tempus Friſingenſis Eccleſiæ per Auſtriam bona, gravibusque ac quotidianis oneribus premebantur: id cauſæ fuit Alberto Epiſcopo itineris ad Ducem maturandi. Lætiorem ſpe ſua exitum ea res habuit, Leopoldo nihil non agente, ut Antiſtitem pium, & omni officio exciperet, & ſucceſſu rerum ſuarum lætum a ſe dimitteret. Scribit Albertus ipſe ad ſuæ Eccleſiæ majus Collegium plenas ſolatii literas, narratque, quanta honoris, amorisque teſtificatione a Principe Optimo ſit acceptus: nunciato ejus adventu, miſſi honoris cauſa viri nobiles, qui magnum hoſpitem ad Principem invitarent: venientem Leopoldus omnibus officiis ſuſcepit; & qua erat magnificentia, laute, ſplendideque habito; tam prolixe liberaliterque ea, quorum cauſa aderat, addixit, ut ſuam bonus Antiſtes lætitiam vix capiens, ſecuros juberet eſſe ſuos, vivo tam pio, tam benigno Principe, nihil damni acceptum iri in Auſtria: nihil enim non precibus ſuis datum: ſubjecta Friſingenſi Eccle-

Friſingenſis Eccleſiæ querelas ſolatur.

(A) Lit. *Leopoldi* Ducis Auſtriæ confirmat. Privil. datæ Wiennæ An. 1182. apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. pag. 33. quarum initium eſt. „ Cum univerſaliter, &c. Quia „ vero plerisque Eccleſiis multa gravamina per importunitatem ſubadvocatorum eveniſſe cognovimus, „ ne ſimilia contingant Eccleſiæ, ubi „ kariſſimi progenitores noſtri ſibi „ ſepulturæ locum elegerunt, diligenter præcavere volumus. Ideoque veſtigiis Patris noſtri adhærentes, immobili firmitate ſtatuimus „ de ſubadvocatis, ut nullus, niſi ad „ arbitrium, & electionem Præpoſiti inſtituatur. Qui ſi forte inutilis apparuerit, vel aliquod gravamen Eccleſiæ intulerit, itidem „ ad voluntatem Præpoſiti removeatur, ſicut hactenus a Patre noſtro, „ & a nobis obſervatum cognoſcitur. „

(B) Ibidem: „ Subjunctis teſtibus, qui præſentes erant, liberis, „ & miniſterialibus: *Heinricus* Ratisponenſis Præfectus, *Cunradus* Præfectus de Nurinberch, *Cunradus* Comes de Pilſtein. *Luipoldus*, & „ frater ſuus *Heinricus* Comites de „ Pleigen, *Otto* de Lengenbach, &c. „ &c. „

A. C. Eccleſiæ oppida, prædiaque a moleſto deinceps exactionum onere fore libera : reſtituta, quæ dudum alienata erant per injuriam prædia ab Udalrico Hintpergio, Geroldo Sachſengangio, & Rapotone Butinenſi : cauſam ſupereſſe unam, ſed eam quoque brevi finiendam, cum Hartnido Sachſengangio, jus & æquum pertinaciter abnuente. Jus fori præterea ſic eſſe confirmatum, ut præter furti crimina, cauſæ ceteræ a Friſingenſibus Præfectis tranſigantur : obtuliſſe ſe Principi vectigalium aliquid, ſed id perexiguum, ex Ebersdorffenſi, Alarnenſi, Enzersdorffenſi agro, idque a Duce benigne acceptum, cautumque, ne quid præterea exigeretur. (A) Confecto feliciter negotio Friſingam ſe retulit Albertus, fructu tamen itineris haud diu fruiturus per mortem, quæ anno eum ſequenti e vivis eripuit.

Dum hi rerum ſuarum apud Leopoldum naviter
1183 ſatagunt, in Bavaria Dux Otto An. MCLXXXIII. morte præreptus, & Conradus, Salisburgenſium Archiepiſcopus, Chriſtiani Moguntini obitu ad priſtini honoris Sedem revocatus, ſucceſſores accepere : Bavariæ Ludovicus Ottonis *filius*; Salisburgo Albertus nuper exul, poſt exauthoratus, præeſſe juſſi, magna Leopoldi Auſtrii lætitia,

(A) Lit. Alberti Friſing. Epiſcopi apud Meichelpeck. T. I. Friſing. rerum p. 372. „ Ego *Albertus* Friſingenſis Eccleſiæ Epiſcopus ſignifico „ fratribus meis, quantam favente „ Divina clementia, aput Ducem „ Auſtriæ gratiam inveni. Audito „ adventu meo in Auſtriam, prævenit me nuntiis ſuis, quæ me cum „ multa diligentia invitarent ad ſe. „ Venientem officioſe ſuſcepit, benigne tractavit, petitiones meas „ omnes exaudivit, ita, ut Eccleſiæ „ noſtræ bona a cottidiana exactione ſic penitus libera dimitteret, ut „ nullus Judicum vel officialium ſuorum in eis quidquam tractare habeat. Nos vero parvum ei de prædictis bonis noſtris obtulimus cenſum, quem annuatim de hominibus noſtris, & nihil amplius accipiendum impetravimus. De bonis „ in *Eberſtorff* tam noſtris, quam *Novæ Cellæ* duas libras, & quadraginta nummos. Item de *Alarn* duas „ libras, & quadraginta nummos. De „ *Enzinesdorff* tredecim libras, & ſi „ inventi fuerint ibi fures, ſoli illi „ tradantur judicibus, reliqua foris „ facta officiales noſtri judicabunt. „ Hæc omnia nobis Divinæ dilectionis, & orationum noſtrarum intuitu ſic firmavit, ut toto tempore vitæ ſuæ & noſtræ, de judicibus, & „ officialibus ſuis, nihil amplius bonis, & hominibus noſtris timere „ debeamus. Hæc ideo vobis ſcripſimus, ut in exemplum ſucceſſoribus noſtris relinquatur, ut & ipſi „ eandem gratiam impetrare non negligant. Præterea alia Eccleſiæ „ noſtræ bona, quæ longo tempore „ nobis alienata fuerunt, per ipſum „ Ducem rehabere meruimus, hominibus ſuis tam Nobilibus, quam „ Miniſterialibus ad hoc deſtinatis, „ a quodam *Ulrico de Hintpere*, a *Geroldo de Sachſengane*, a *Rapatone de Putene*. Solus *Hartnidus de Sachſengane* contentioſe nobis adhuc reſiſtit, cujus etiam contentionem „ in brevi terminandam ſperamus. „ Cauſam hanc Friſing. huc conjecimus, quod Annum certum rei geſtæ literæ non adjungant, & Albertus Anno ſequente ſucceſſorem jam acceperit, ut conſtat ex Chron. Zwetlenſi.

titia, quem materno, ut alias dictum, ſanguine attinge- A. C.
bat. (A) Sed eam, haud ſcio, an non Matris Theodoræ
Theodoræ Matris obitus. conſecuta ſub id tempus mors aut turbarit, aut reſtrin-
xerit. Defunctam certe ad IV. Nonas Januarias Anni
MCLXXXIV. Annales ex noſtratibus complures tra- 1184
dunt; (B) tametſi alibi vitam ad annum Seculi Octoge-
ſimum Octavum produxiſſe legatur. (C) Principem
fuiſſe nulla non laude inſignem, inde conjicio, quod eam
& Fridericus Imp. & Henricus conjux, liberique impenſo
quodam ſtudio, cultuque proſequerentur: nihil Græci
faſtus, aut aſtutiæ moribus præſetuliſſe, illud argumento
eſt, quod Leopoldus, Henrici Ducis nepos, conjugem
ſibi rurſum Byzantio petierit, neglecturus facile peregri-
nam mercem, ſi vitii aliquid in Aviæ moribus hæſiſſet.
(D) Acrem tamen fuiſſe, & futuri providam, dubium
eſſe non poteſt. Zwetlenſi Monaſterio prædia duo nu-
per

(A) Chron. Salisburg. Anno 1183. „ *Chunradus* Moguntiæ, *Albertus* Salz- „ burgiæ Epiſcopi reſtituuntur. *Otto* „ Dux Bavariæ obiit: *Ludovicus* filius „ ei ſuccedit. „

(B) Chron. Clauſtro-Neoburg. An. 1184. „ *Theodora* Duciſſa, Hen- „ rici Ducis Auſtriæ obiit. „ Chron. Auſtr. Zwetl. An. 1184. „ *Theodora* „ nobiliſſima Duciſſa Auſtriæ Pii Du- „ cis *Henrici*, obiit IV. Non. Janua- „ rii. „ & conſentit Necrolog. Clauſtro-Neoburg. Sed Mellic. III. Non. Januar. aut morti ejus, aut ſepulturæ aſſignat.

(C) Extant in Cod. Diplom. Peziano P. II. N. 63. Literæ *Leopoldi* Ducis, in quibus profitetur, donare ſe Cœnobio S. Crucis partem ſilvæ *annuente*, *& ſimul tradente Theodora, Matre ſua*: factamque eam a ſe donationem literis aliis Num. 64. ibi relatis confirmat. Nec ea de re ullum dubium: ſed autographas non fuiſſe, quas CodexDipl. nobis exhibet Num. 63. literas, conjectura non levis eſt, quod *Leopoldus* jam Anno 1188. *Dux Styriæ* in iis ſcribatur, contra ac in binis aliis ejusdem anni literis, in quibus ſolum *Dux Auſtriæ*, qualis reapſe tum ſolum erat, appellatur. Aliud mendum occurrit in principio literarum, ubi *pactum & quietem* precatur legentibus: cum *pacem*, *& quietem*, quemadmodum in ſecundis literis Num 64. legitur, ſcribere debuiſſet. Demum cum in binis aliis, ejusdem Cœnobii, Ducis, annique literis Num. 62. & 64. ibi relatis, *locus*, *menſis*, *dies*, de more accurate adſcriptus legatur; in his ſolum Num. 63. poſitis, omnia deſiderantur; ſed ſolum ſcribitur: „ Anno Domini Milleſimo, „ Centeſimo, Octuageſimo Octa- „ vo. „ Ea porro anni nota an vera ſit, dubitari poteſt: commemorat his in literis *Leopoldus* ſuam in Principatu ſucceſſionem, id quod decimo vel XI. qualis erat, Ducatus anno parum convenit: deinde, cum ex fide Necrologiorum conſtet, *Theodoram* matrem *ſecunda* Januarii obiiſſe; literæ hæ die alia, quam *prima Januarii* dari non potuiſſent, eo quod *pridie Cal. Junii* Anni 1188. eam non amplius in vivis fuiſſe, conſtet ex Lit. Num. 64. poſitis. At die tam feſta, in re momenti non maximi, Matre in extremis agente, nulla præſertim ſupremi ejus temporis mentione facta, convocatos undique teſtes, conſcriptas literas & expeditas, vix credibile videatur. Demum vix mihi perſuadeo, viros illos religioſiſſimos, ac modeſtiſſimos, ſi Januario menſe An. 1188. ſilvæ primo partem a Duce obtinuiſſent; Majo ſtatim ſequente, alteram quoque ſilvæ partem, quæ prid. Cal. Junii An. 1188. iis adjecta eſt, ut conſtat ex Lit. Num. 64. ibi recenſitis, petere voluiſſe. Quare veriſimile eſt, priores illas literas Num. 63. aliquot annis prius eſſe datas.

(D) De his ſuo loco.

A.C. per erepta erant, vixque jam ſpes ſupererat, veteres ad Dominos ulla ut ætate redirent : viam difficili cauſæ ſtravit Theodora, eaque ſibi prædia ita vindicavit, ut a morte ſua, quæ longe abeſſe non poterat, in jus, ditionemque Cœnobii traderentur. Datum id libentibus animis piæ alioquin Principi : nec filii Leopoldi adſtricta in eam rem fides fefellit, & prædium utrumque non ita poſt legitimis Dominis reſtitutum eſt. (A)

A triſtibus Theodoræ exequiis Moguntiam Leopoldus ſe contulit, qua in urbe ſub Pentecoſten frequentiſſimus Principum Conventus fuit, & Henricus Friderici Auguſti filius militari baltheo eſt accinctus. (B) Confirmata per eam occaſionem Admontenſium in Styria res ac jura publicis a Friderico Cæſare literis, quibus Leopoldus etiam, cujus in tutela ac patrocinio id Cœnobium erat, primus poſt Epiſcopos ſubſcripſit. (C) Hæc inter Bohemia iterum turbari cœpta. Fridericus Dux ejus gentis (neque enim Regium illi nomen deferri Imperator voluit) grave apud ſuos odium incurrerat nominis Teutonici cauſa, quod ille magno ubique ſtudio tuebatur. Diſplicebat Slavicæ Genti, ſuam & linguam, & mores paulatim exoleſcere : adhiberi ad Principis conſi- *Bohemica turba.*

(A) Abbas Ebro apud Reverendiſſ. DD. Linckium in Annal. Zwetlenſ. ad An. 1183. „ Notum ſit omnibus, „ &c. qualiter *Leopoldus* Dux Auſtriæ, „ Nobilisque *Mater ſua de Gracia* - - „ delegaverunt villam videlicet *Rudmares*, quam hactenus ex violentia Dominorum injuſte amiſerant, „ ad Cœnobium S. DEI Genitricis „ MARIÆ in Zwetel. - - Eadem itaque Domina Duciſſa, nomine *Theodora*, voluntate atque conſenſu „ Fratrum ſupradicti Cœnobii, conditionaliter obtinuit præfatam villam cum omnibus redditibus ſuis, „ quoadusque ipſa viveret; poſtmodum vero libere ac jugiter eidem „ Monaſterio deſerviret. Quo circa „ adjacentem grangiam ſcilicet *Retſcheu* tradiderunt prædicti fratres „ Dominæ Duciſſæ in propriam poſſeſſionem libere, omnique occaſione ſemota, quatenus ſecundum „ ſuam voluntatem in diſponendis rebus ſuis per omnia ſibi vendicaret. „ Acta ſunt hæc in Wienna coram „ Duce, &c. „ Idem An. 1184. ſubjungit aliud Ebronis Abbat. teſtimonium : „ Notum ſit omnibus, &c. „ qualiter *Leopoldus* Dux Auſtriæ - - „ poſt mortem Matris ſuæ nobilis „ Duciſſæ, nomine *Theodoræ*, tradidit grangiam, ſcilicet *Retſcheu* adjuncta villa *Rudmares* poteſtativa „ manu S. DEI Genitrici MARIÆ in „ Zwetel, &c. „

(B) Godefrid. Colonienſ. Anno 1184. „ Imperator curiam adeo celebrem, ac famoſam omni Romano orbi habuit in civitate *Moguntienſi*, ut nulla comparatione anteceſſorum ejus curiæ huic comparari poſſint. - - Cauſa tantæ frequentiæ fuit, quod filius Imperatoris *Henricus* enſe accingendus „ erat. „

(C) Patet ex literis Friderici I. Imperat. Moguntiæ An. 1184. *Indict. II.* datis Admontenſi Cœnobio. Apud Bern. Pezium T. III. Anecdot. in Cod. Diplom. Admont. Col. 676. ubi inter teſtes ſunt : „ *Chunradus* Moguntinus - - *Chunradus* Lubecenſis electus, *Luipoldus* Dux Auſtriæ, *Fridericus* Dux Sueviæ, &c. „

Digitized by Google

lia, ad tractanda reipublicæ munia, ad ſumma, infima- A. C.
que aulæ miniſteria externos homines; ſuos aut nullo, aut poſtremo in loco haberi: & jam Ducis ſui, in alienos mores linguamque digreſſi, inquietam plebeculam tædebat. (A) Gliſcentem odii flammam Conradus Moraviæ Marchio non ipſe modo nutrivit; ſed Wenceslaum etiam, ac Udalricum, Sobieslai filios in ſeditionem traxit. Fridericus Dux ſatis gnarus, quas in turbas ſeſe conjeciſſet, Leopoldum Ducem Auſtriæ, Albertumque fratrem, Salisburgenſem Archiepiſcopum, in auxilium vocavit.

Leopoldus Majo adhuc menſe in Italia erat, ubi datum a Friderico I. Imperatore Volaterranenſi Eccleſiæ Privilegium Cremæ ad XVI. Cal. Junii inter teſtes affirmavit. (B) Non defuiſſe tamen cognato Principi Ducem Auſtrium ex Bohemiæ Annalibus conſtat, quanquam raptis ante ſecum in Bavariam copiis, Ortenburgicum Comitem, neſcio qua de cauſa cum Leopoldo colliſum, in caſſes egerit, captumque in Auſtriam deportarit. (C) Qua occaſione factum opinor, ut Biburgenſi Bavariæ Cœnobio, Laureaci, decimas Tangrintlenſi ex fundo, patrocinii jure, poſt Henrici, Ratisbonenſis Burggravii, mortem ad ſe devoluto, una cum nemore tranſcripſerit. (D) Leopoldo ſubinde in Bohemiam tendenti Henricum fratrem, ac Medlingenſem Ducem, ſocia arma junxiſſe nihil dubitem: perſtabat Auſtriacis fratribus inviolata ad mortem uſque fides ac gratia, & cauſa Friderici Ducis Henricum magis, quam Leopoldum tangebat: erat in eo militare ingenium, ſuperiori cum Bohemis

Leopoldus Dux Comitem Ortenburgicŭ capit. 1185

(A) Chriſtoph. Hoffmann. Chron. Boh. c. 49. „ *Fridrich* kam an ſein „ ſtatt. Der begunte der ſeinen nicht „ achten, ſundern er hät lieb die „ Teutſchen, &c. „

(B) Diplom. Frider. I. Imp. datum Eccleſ. Volaterran. apud Cremam An. 1185. Indict. III. XVI. Kalend. Junii. Apud Ughell. T. I. Col. 1442. „ Hujus rei teſtes ſunt, *Conradus* Moguntinenſis Archiep. - - *Lupoldus* „ Dux Auſtriæ, &c. „

(C) Chron. Mellicenſ. An. 1185. „ *Liupoldus* Dux Auſtriæ, exercitum „ ducens contra Comitem de *Ortenburch*, ipſum captivum in Auſtriam „ duxit. „ Nemo quidem alius Scriptorum veterum de hoc meminit: ſed quod An. 1192. quo *Leopoldo* iterum bellum fuit cum *Ortenburgicis*, nullum ex iis captum eſſe conſtet; recedendum hoc loco a Mellic. Chronico non videbatur.

(D) Document. Biburg. Cœnobii apud Hundium Metrop. T. II. p. 139. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ fatetur, „ quod cum poſt obitum cognati ſui „ *Henrici*, Ratisbonenſis Burggravii - „ plenarie obtinuerit - - Advocatiam bonorum *Biburgenſis* Cœnobii „ in *Tangrintl*, quam ſine ullo emolumento, ſolummodo pro remedio animæ ſuæ, Parentum, & prædicti *Henrici* poſſidere velit: proinde decimationes inibi de reditibus eorum, & quidquid reliquum „ juris in bonis ipſorum habuit, una „ cum quodam nemore, prædicto „ Monaſterio donavit. Actum apud „ Ens, An. 1185. „

A. C. hemis bello multis ſtrenue factis commendatum: & quanquam Richeza conjux, ac Friderici ſoror jam diem obierit, amicitiæ tamen vinculum, quod iis nuptiis contextum eſt, tam recenti ejus morte vix ſolutum reor. Ceterum non inanem fuiſſe Friderici Ducis Bohemi curam, res ipſa oſtendit.

Conradus, & quos ſuos ſpe Principatus fecerat, Wenceslaus & Udalricus, collecto ex Polonia, Hungaria, ac Moravia milite jam in eo erant, ut Pragam ipſam, Regni ſedem, æmulo eriperent. Actum erat de potenti urbe, ſi aut hoſtes majori, aut minori Fridericus celeritate uſus eſſet. (A) Ergo in Auſtriam contento curſu ipſe provolat, arma, viros, & quibus opus eſſet rebus, aut conſiliis, poſtulat: negat in ſuis ſibi quidquam eſſe præſidii, quos Germanicæ gentis odium ad hoſtes traduxiſſet: monet, obſecratque, videret etiam, atque etiam, ne, ſi in præſens ſuppetias negaret; bellum, incendia, populationes, vaſtitatem a ſuperbo victore illata Auſtriæ conſpiceret. Non erat opus his hortatibus Leopoldo, qui contracta ſuorum, & quos Albertus, Salisburgenſis Antiſtes, adjunxerat, *valida* manu, tantum terroris factioſis æmulis injecit, ut ſoluta confeſtim urbis Regiæ obſidione, non Pragenſi modo ex agro, ſed tota ſe Bohemia ejicerent. (B) Diſcuſſa hac procella Fridericus de Leopoldi, ac Alberti ſententia, Optimates ſuos ſacramento novo adigit, ne quem alium præter ſe Principem tota Bohemia agnoſcerent. Actis deinde Leopoldo, Albertoque gratiis, copiarum partem apud ſe retinet, novo tumultui, qui non ita poſt rurſum eruperat, proſpecturus.

Friderici in Bohemia Principatum reſtituit.

(A) Chron. Bohem. apud Mencken. & Ludewigium c. 65. „ Anno „ MCLXXXIV. *Conradus* Dux Moraviæ, frater dicti *Sobieslai*, Pragam „ obſedit: deinde anno immediate ſequenti Boemi cum Moravis bellum „ comiſerunt, victoresque fuerunt. „ Poſtea vero Anno MCLXXXV. „ *Odalricus* Dux frater ſenior *Friderici* „ prædicti Pragam coactus obſedit, „ & ſpe fraudatus deceſſit. „ Dubravius l. 14. p. 365.

(B) Chron. Auſtr. Zwetl. ad An. 1185. „ *Fridericus* Dux Boemiæ expulſus, per *Luipoldum* Ducem Auſtriæ, cujus auxilium imploraverat, & ad quem confugerat, ſuæ „ dignitati valida manu reſtituitur. „ Chron. MS. Clauſtro-Neuburg. apud M. Hanſizium T. II. pag. 305. „ *Fridericus* Dux Bohemiæ, conſpiran„ tibus adverſum ſe Bohemis in Auſtriam profugus venit. Sed auxi„ lio fratris ſui *Alberti*, Salzburgenſis Archiepiſcopi, & conſanguinei „ ſui *Leupoldi* Ducis Auſtriæ, valida „ militum manu collecta, totam Bohemorum terram in deditionem „ cum obſidibus recepit, & eum, „ quem pro ipſo Ducem inſtituerant, „ violenter ejecit. „ Fuſe ea de re tractat Dubravius Bohem. Rerum l. 14. breviter Balbin. Epitom. l. 3. cap. 12. Peſſina Mart. Moravici l. 4. c. 5. ſed multum a noſtris Chronicis abeunt, tametſi *Fridericum* & odio Germanici nominis pulſum, & reſtitutum Bohemiæ fateantur.

Ottocarus Dux Styriæ ſucceſſorem ſibi deſignat Leopoldum Duc. Auſtriæ.

Leopoldo Duci quantum gloriæ hoc anno, tantum honoris, ac utilitatis ſequenti acceſſit. Ottocarus Styriam regebat, Princeps religione, ac boni publici ſtudio inclytus: is, quod lenta ſe tabe, ſanguinisque corruptione carpi paulatim, conſumique videret, (A) conſilium cepit, haud ſcio, an ſalutare magis reipublicæ, an nomini ſuo ad poſteros glorioſum, hæredem Principatus ſui, ſucceſſoremque nominandi. Non erat difficilis delectus, Leopoldo Auſtrio, & ſanguinis communione, & quod multis aliquando placuit, ſoceri jure, hæreditati proximo. (B) In illo deliberationis aliquid fuit, pretione, an donatione, id quidquid in provinciam juris eſſet, in Leopoldum transferret: primum Ottocaro, poſterius Styriæ Optimatibus placebat, haud pacate laturis, ſi cum amplo terrarum tractu alieno Domino, velut pretio, addicerentur. (C) Facile locum reperit æqua petitio, viſumque eſt Principi, & ſuo honori, & publicæ rei commodo conſultius, ſi beneficio potius, quam pactione ſibi hæredem adoptaret. (D) A. C.

Res prope Laureacum acta.

Ergo Comitia primo quoque tempore, in Montem S. Georgii Laureaco propinquum An. MCLXXXVI. Sexto decimo Kal. Septembr. indicuntur. Adeſt Leopoldus Auſtrius, honorifica eodem legatione, ut produnt ejus gentis Scriptores, ab Ottocaro invitatus, locusque 1186

is

(A) Thom. Haſelbach. Chron. Auſtriæ Col. 713. „ Dum jam & Marchio Styriæ Dux creatus eſſet - - „ contagione lepræ perfuſus obiit. „ Idem docet Hageni Chron. Auſtr. Enenchelius im Fürſtenbuch, & alii omnes.

(B) *Leopoldum* Auſtriæ Ducem *Ottocari* Ducis Styriæ *Socerum* aperte vocat Thom. Haſelbach. loc. laud. Hagenus item Col. 1063. Arenpeck. in Chron. Auſtr. Cuſpinianus in ſua Auſtria, &c. Sed quod *Ottocarus* in literis, quibus transfert Styriam in *Leopoldum*, verbum nullum faciat de conjuge *Leopoldi* filia: nec etiam credibile ſit, leproſo Principi Ducis Auſtrii filiam fuiſſe matrimonio conjungendam: imo nec nubilis adhuc filia An. 1186. *Leopoldo* fuerit, inter commenta eas nuptias referendas puto.

(C) Lit. *Ottocari* Ducis Styriæ I. datæ Voravienſibus Anno 1184. apud Sigism. Puſchium Chronol. S. Styriæ. P. II. pag. 20. „ Quia teſte ſacra Scriptura, eleemoſynarum largitate „ peccata remittuntur fidelibus. Idcirco - - cogitavimus terram Styriæ dilecto conſanguineo noſtro *Luipoldo*, Duci *Auſtriæ*, ex nimia noſtri corporis infirmitate venundare - - excepto quingentos manſus pro ſalute noſtra ad Cœnobia - - eosdem redditus ad prædicta loca diſtribuendo, &c. „

(D) Apparet ex literis Traditionis *Styriæ*, in quibus nulla emptionis mentio, ut infra mox videbitur. Quanquam noſtri Scriptores emptam pecuniæ ſumma perexigua magnam Provinciam velint: ut Hagenus, Thom. Haſelbachius, Arenpeckius in Chron. & ante hos Enenchelius im Fürſtenbuch. At enim vetuſtiſſimum Chron. Auſtr. Zwetlenſe ad An. 1186. ſcribit teſtamento Styriam *Leopoldo* tranſcriptam. „ Dux Styrenſis omnem „ hæreditatem teſtatus eſt *Luipoldo* „ Duci Auſtriæ. „

A. C. is omnis, confluente ex utraque Provincia Nobilitate prima, urbis frequentiam referebat. (A) Hic dum Duces ambo conſident, Ottocarus prior conſilii ſui rationem paucis explicat : conventum hunc omnem, quem frequentiſſimum lætus aſpiceret, non tam ſuo, quam ſuorum bono coactum : videre ſe etiam, atque etiam, valetudinem, qua afflicta jam diu uteretur, indies magis defluere : ſentire vim morbi progreſſam eo, ut ab humanis remediis pene nihil ſit reliquum : tentata eſſe omnia, ſed remedia ipſa in peſtem verti : neque ſe tamen tam malo ſuo, quam Reipublicæ, ſi quid humanitus ſibi contingat, orbitate tangi : providere ſe ſatis, niſi caveret ipſe, dum res eſſent integræ, quot in partes contraria ſuorum ſtudia ſcindenda, quam multos pulcherrimæ Provinciæ cupiditas candidatos allectura; quibus bellis, cladibusque laceranda Patria, & quaſi victima quædam æmulorum ambitioni ſit litanda. Hæc ſecum reputanti, pro ea, quam Patriæ ſibi chariſſimæ deberet, charitate, nihil prius potiusque viſum eſſe, quam ut hæredem, quem natura ſibi negaſſet, voluntate ſcriberet, qui pacatam nobiliſſimæ Provinciæ poſſeſſionem, ſimul ac ipſe Principatum cum vita poſuiſſet, Ordinibus non invitis adiret.

Circumſpectanti omnia Leopoldo potiorem videri neminem, in quem cum omnia Principum decora, virtus, nobilitas, potentia, belli pacisque artes mirabiliter conveniſſent; velle ſe, atque etiam renunciare terrarum ſuarum hæredem hunc, ac Dominum, liberamque hanc ſuam, ac perpetuam voluntatem publicis etiam tabulis ſancire. Deberi huic Principi hoc a ſe ſtudium, non ſanguinis modo jure, quem communem a Leopoldo Auſtrio Pii parente ambo traherent; ſed multis ejus gentis officiis, quibus pacem, ac amicitiam Styros inter ac Auſtrios integram, fere ad eam diem conſervaſſent. Deberi hanc Patriæ a ſe gratiam, ut quam juſti imperii ſui obſervantem ſemper nactus eſſet, eidem de Duce provideret eo, qui & vicini Principatus ſui commodo ad auxilium ſemper præſto eſſet; & affinitate, quæ cum Hungaro illi Rege intercederet, id quidquid Styriæ inde minaretur diſcri-

 minis,

(A) Conſtat ex iisdem literis *Ottocari*, quæ ſic finiunt : „ Acta ſunt hæc „ Anno Dñi Incarnat. MCLXXXVI. „ Indict. IV. - - XVI. Kal. Septem„ bris in Monte S. Georgii apud *Ana„ ſum forum*, &c. „ Extant eæ literæ apud Sigism. Puſchium Chronol. Styriæ P. II. pag. 29. & apud Prevenhuberum in Hiſtoria Marchion. & Ducum Styriæ.

Digitized by Google

minis, arceret. (A) Quanquam, quis metus ab hoſte eſſe poſſit, Leopoldo ſuas ad copias Styrorum auxiliis ſuffulto? meminiſſent, quæ ejus Ducis nupero cum Bohemis ac Moravis bello fuerit gloria, ut incubantem Auſtriæ ſuæ hoſtem e finibus ejecerit, compreſſerit Moravos, Bohemos ad legitimi Ducis ac Domini ſui obſequium, quanta celeritate revocarit. A. C.

Pluribus iſta exponere ſibi quidem grave, ipſis ſupervacaneum eſſe: vultum modo præſentis Ducis, & quem ore præferret, igneum mentis vigorem aſpicerent: crederent famæ, haud iniquæ rerum arbitræ; & quod bonum, fauſtumque ſibi, Patriæque propitium Numen velit, ſuam ad ſententiam libentes accederent. Triſtes adhuc & futuræ orbitatis imagine confuſos ſolatus deinde eſt Ottocarus: nihil, ſe vivo, mutatum in Provincia iri: quæ cogitaſſet, quæ ſanxiſſet, non ad præſentis rationem temporis, ſed in caſum eventuræ mortis valitura: ipſis in tabulis, quarum alteras Proceribus, Leopoldo alteras conſignaret, rationem ſe habuiſſe libertatis ipſorum, & jurium, eamque in rem Leopoldum Ducem quoque ſuam fidem obſtrinxiſſe. Nihil in præſens poteſtatis ſe dimittere: nihil ſoboli, ſiqua ſibi præter ſpem exiſteret, detractum velle: cautum modo ſe Patriæ voluiſſe, nequid mortuo ſe, ſine tabulis, ſine ultimæ voluntatis declaratione, detrimenti acciperet. (B)

Publicæ ea de re tabulæ.

Mœſtos adhuc, & defixo in terram vultu attonitis ſimiles, Leopoldi vox plena vigoris ac dignitatis erexiſſe fer-

(A) Literæ Ottocari I. Ducis Styriæ in præſenti cauſa, quarum initium eſt: „ Divinis & humanis legibus „ docemur, &c. Et quia DEUS - - „ nobis magnam contulit in hominibus, & rebus gratiam, ſollicitudinem habuimus non minimam, cum „ non haberemus hæredem, cui omnia noſtra cederent in hæreditatem. Communicato igitur meliorum noſtrorum prudenti conſilio, „ Nobiliſſimum, ſtrenuiſſimum, fideliſſimumque Ducem Auſtriæ *Leopoldum*, *Conſanguineum noſtrum*, ſi „ ſine hærede deceſſerimus, ſucceſſorem nobis deſignavimus: cujus „ Provincia cum noſtræ ſit contigua, „ ſub unius pacis (patris) ac Principis facilius valeat utraque moderari juſtitia: quem quia nobis amiciſſimum fore credimus, quamdiu vixerit, nihil mali in nos, & „ noſtros eum moliri ſatis confidimus. „

(B) Cetera ex accuratiſſimo S. Styriæ Chronologo Sigismundo Puſchio, & altero Hiſtoriæ Ducum Styriæ Scriptore anonymo, huc tranſtulimus: quorum fidei hæc tribuimus, quæ de *Leopoldi* ad iſta Comitia adventu, de utriusque Principis oratione, aut ex ignotis mihi documentis, aut veroſimili conjectura meminere. Nec mirum videri debet, *Leopoldum* Ducem, literis ipſis, quibus conditiones gerendæ Provinciæ tot inſertæ ſunt, non ſubſcripſiſſe; & inter præſentes tot Comites, Nobilesque, qui inter teſtes afferuntur, *Leopoldi* nomen non apparere: ſua enim in cauſa teſtem agere, partes non erant *Leopoldi*; pactasque conditiones, rectius in aditu Provinciæ, quam in præſenti, firmare debuerat.

A. C. fertur: ſecurum Principem, ſecuros Styriæ Optimates jubentis perpetuæ ſuæ in utrosque voluntatis: accipere ſe tabulas, non tam ſponſionis benignæ teſtes, quam pignus amicitiæ, novo, indiſſolubilique nexu colligatæ: in eo commune ſibi cum omnibus votum eſſe, nulla ut dies ſit, quæ uſum oblatæ ſibi Provinciæ neceſſarium reddat: precari ſe optimo Duci, ac cognato ſuo vitam, ac valetudinem, precari dignos Parente liberos, quorum in moribus ſtudiisque ſecurus acquieſcat: ſin aliud viſum arbitro vitæ, mortisque ſupremo Domino, tempusque (quod longiſſime, ut abſit, DEUM precaretur) aliquando illuxerit, quo nobiliſſimæ Provinciæ gubernacula capeſſat ipſe; polliceri ſe poſſe, nihil clementiæ, juſtitiæ, providentiæ a ſe prætermiſſum iri, quo civium ſuorum non modo ſaluti, ſed etiam commodis ſerviatur. Styros, Auſtriosque alioquin eadem e gente ſatos; lingua, moribus, commerciis, connubiorum nexibus ita ad hunc diem jam colligatos fuiſſe, ut non externum ſibi populum, ſed ſuum reperturum ſe confideret; ipſique non alienum ſibi Dominum, ſed ſuæ gentis Principem adſciviſſe gauderent. *Plura ſe non dicturum*, ne captare opimam hæreditatem videatur. Agerent ipſi, viderentque, ut quod e re ſua eſſet, vitam ſuo Principi fide, obſequio, charitate, fuſisque ad DEUM precibus prorogarent: ſibi ad honorem, & ſempiterni temporis memoriam id ſatis fore, dignum ſe viſum tam Pio Principi, in quem olim, fatis ita vocantibus, Provinciæ ſuæ curas reclinaret. (A)

Hæc illis Comitiis acta. Conditionum porro, in quas Styria Duci Auſtriaco tranſcripta eſt, hæc ſumma erat: Provincia tota in poteſtate Leopoldi Ducis Auſtriæ, ac Friderici ejus filii ſit, ſi Ottocaro ſuperſtites exiſtant. Horum de nepotibus ac poſteris, quisquis Auſtriæ Principatum gerit, is etiam Styriam regat. Cœnobiis, a Styriæ Principibus olim conditis, tutelam per ſe, ſine vicariis, Dux ipſe præſtet: munitiones, juraque officiorum integra conſervet. Styri, Auſtriique connubii fœdere in alterutram Provinciam digreſſi, ejus, in qua agunt, ſedemque figunt, jure gaudeant. (B) Si de cernenda hæreditate

Quid in iis cautum.

(A) Hæc ex fide laudatorum Styriæ Scriptorum.

(B) Lit. *Ottocari* Ducis ſupra laudatæ. „ Verumtamen ne aliquis de „ ſucceſſoribus ſuis, paterni moris ſimul, & mutuæ familiaritatis oblitus, in Miniſterales, & Comprovinciales noſtros impie, crudeliterve „ præſumat agere, jura noſtrorum „ ſecundum petitionem ipſorum ſtatui-

tate lis extiterit inter provinciales, gravium hominum ju- A. C.
dicio, non ferro dirimatur. Prædia caſtraque fiduciario jure a Styris poſſeſſa, inſolitis oneribus ne graventur, neve alienentur. Si quid prædiorum ex his, quæ hæredi Auſtriæ Duci deſtinata ſunt, Styro interea Nobili a ſe donetur, id ratum firmumque deinceps quoque habeatur. Styriæ Provincialibus fas ſit prædia ſua Styris aliis vendere vel donare: aut ſi Religioſa in Cœnobia ſeſe abdere, vel prædia ſua fundosque divino cultui mancipare velint, jus piumque habeatur: modo id Duce annuente fiat, & agri prædiaque iis Cœnobiis legentur, quæ Styrorum alias Principum aut jura, aut beneficia recognorint. In cauſis forenſibus ſi cui ſatis adhuc fieri non potuit, nefas ſit nemini juris ſententiam a ſucceſſore Principe expectare. Nobiles, quibus Curialium rerum in Provincia curatio eſt, Duci Auſtriæ Styriam ingreſſo perinde ac ſibi ſtata officia perſolvant: iidem vel ad caſtra, vel ad comitia proficiſcenti pari tempore, parique ſumptu cum Auſtriacis præſto ſint. Ceterum quæ peculiares Auſtriæ leges ſunt, iis Styria minime teneatur. (A) Ad extremum alia de ſuo adje-

„ tuimus comprehendere, ac privile-
„ gio munire. Imprimis ſiquidem ſta-
„ tuentes, ut ſi idem Dux (*Leopoldus*)
„ ac filius ejus *Fridericus*, quibus noſtra
„ deſignavimus, nos ſupervixerint,
„ noſtros in ſua poteſtate haberent,
„ adeo, quod ſi etiam regni gratiam
„ amiſerint, a nobis ſibi collata amit-
„ tere non valeant. Poſtea quicun-
„ que de ſuis nepotibus ſibi ſucce-
„ dentibus Ducatum tenuerit Au-
„ ſtriæ, Ducatum quoque regat Sty-
„ riæ, cæteris nullo modo ſuper hoc
„ litigantibus. Idem Dux petitiones
„ Eccleſiarum, advocatias Monaſte-
„ riorum, a parentibus noſtris fun-
„ datorum, ſine ſubadvocatis, manu
„ teneat ſua Dominicali. Munitio-
„ nes, terram, Miniſteriales integre
„ poſſideat, niſi forte petitione pa-
„ rentum ex multis filiis unum con-
„ tingat alio transferri, cauſa majo-
„ ris emolumenti, benigna permiſ-
„ ſione Domini. Quicunque de *Sty-*
„ *ria*, vel *Auſtria* contraxerint matri-
„ monium, ejus Provinciæ jus ha-
„ beant, in qua habitant. „

(A) Literæ eædem Ottocari D. Styr. „ Si Styrenſis inteſtatus obie-
„ rit, & de jure hæredis, qui proxi-
„ mus fuerit ſanguine, lis exorta fue-
„ rit, vel altercatio negotii; ea inter
„ Styrenſes non campione, ſed pro-
„ babilium & certarum perſonarum
„ dirimatur credibili teſtimonio.
„ Quandocunque querimonia de
„ prædiis fuerit habita, ejusmodi
„ quæſtio coram judicibus termine-
„ tur probatorum, ac credibilium
„ teſtium fideli teſtimonio. In bene-
„ ficiis nullam moleſtiam, quæ vul-
„ go *Anevelch* dicitur, ſuſtinere co-
„ gantur. Beneficia ab aliis Domi-
„ nis aquiſita, ſi a Duce Auſtriæ in
„ proprietatem fuerint empta, ei non
„ auferat, qui jure beneficii poſſideat.
„ De prædiis, quæ Duci Auſtriæ poſt
„ obitum noſtrum deſignavimus, ſi
„ interim ex his fidelibus miniſteriali-
„ bus, ac propriis noſtris dederimus,
„ ratum eſſe decernimus. Miniſteria-
„ lis Styrenſis alii Styrenſi prædia ſua
„ vendat, vel etiam gratis tribuat.
„ Similiter quicunque ſe convertere
„ ac de redditibus, quod conveniens
„ fuerit, DEO offerre diſpoſuerit in
„ Clauſtris ſubter nominatis, cum
„ licentia noſtra facere poterit: ſci-
„ licet *Traunkirchen*, *Garſten*, *Glunick*,
„ *Admund*, *Seccovve*, *Vitringe*, *S. Pau-*
„ *li*, *Offiach*, *Rune*, *Vallis S. Joannis*,
„ *Sittiche*, *Porawe*, *Hoſpitali in Cer-*
„ *wald*,

A.C. adjecit capita Ottocarus, voluitque liberam Styris ad Cæſarem provocationem eſſe, ſi injuſte, inclementerque a ſuo Principe haberentur: iisdem jus poteſtatemque tribuit Ædes ſacras aut ditandi, aut ſuo in fundo conſtruendi: priſtinum denique honoris locum ſacro Ordini in menſa, ceterisque congreſſibus vindicat. (A)

Dùm nova hæc Auſtriæ acceſſio maturatur, res Chriſtiana in Palæſtina, & Oriente indies inclinatur. Saladinus, infauſtum orbi Chriſtiano nomen, oppreſſa Ægypto, Meſopotamia, Syria, ac Palæſtina victoriis peragrata, Quidonem Luſinianum, Hieroſolymorum Regem, contra-
1187 cta prope Tiberiadem gravi pugna An. MCLXXXVII. victum ceperat cum Raymundo, Montis Regalis Comite, quem poſtremum etiam, ſua ipſe manu, in conſpectu Quidonis barbare obtruncarat. Dolorem acceptæ cladis immenſum auxit ſacro-ſanctæ Crucis, quam ad ſolatium Chriſtiani exercitus, & terrorem Barbarorum in aciei fronte Rex Quido conſtituerat, ab hoſte captæ jactura. Hac amiſſa ruere omnia, atque in exitium præcipitari viſa: profligati milites, equitesque, quos a Templo & Xenodochio *Templarios* ac *Hoſpitalarios* appellabant: Ptolemais (Acconi tum nomen erat) bidui terrore ad deditionem

Paleſtina a Saracenis occupata.

„ *wald*, *Lambach*, *Vornbach*, *S. Lamberti* ex quibus quædam parentes „ & avi noſtri fundarunt, omnia autem in multis nobis miniſtraverunt. Cuicunque de noſtris ſuper querimonia ſua juſta ſententia coram nobis non fuerit terminata, eam habeat optionem, ut gratis coram Duce Auſtriæ ſuam renovet cauſam. Dapiferi, Pincernæ, Camerarii, Mareſchalci, qui de noſtris ſunt, Styriæ partes intranti Duci Auſtriæ ſinguli cum ſuis ſubditis per officia ſua miniſtrent, ea diſciplina, qua nobis & Parentibus noſtris miniſtraverunt. Petenti curiam Imperatoris, aut in expeditionem eunti dicti Officiarii paribus hebdomadibus, paribus diebus, paribusque ſumptibus ſerviant, ſicut & hi, qui de Auſtria ſerviunt. Ab infeſtationibus, & exactionibus, quas per præcones Auſtriæ fieri cognovimus, terram noſtræ ditionis, ſicut active exiſtit, exemptam eſſe decernimus. „

(A) Literæ eædem „ Quisquis ille ergo fuerit, qui rerum ſummam „ poſt nos habuerit, circa noſtros videlicet Clauſtrales, Miniſteriales, „ Comprovinciales, hanc formam petitione eorum conſcriptam modeſte conſervabit. Quod ſi ſpreta æquitate clementer gubernare deſpexerit, ſed quaſi tyrannus in noſtros ſe erexerit; appellandi & adeundi Imperatoris Curiam, & prætendendi per hoc privilegium, ſuam coram Principibus juſtitiam irrefragabilem habeant licentiam. Præterea adjicimus, ut qui de noſtris in fundo ſuo eccleſiam conſtruere velit, vel Parochiæ ſuæ aliquid conferre voluerit, conferat. Capellanos, & clericos noſtros ſeſſionem nobis proximam in menſa, ſicut a Patre noſtro habuerunt, habere volumus, & ne de hoſpitiis ſuis per Mareſchalcum expellantur, interdicimus. Acta ſunt hæc An. Dominic. Incar. MCLXXXVI. Indict. IV. XVI. Kal. Septembris in monte S. *Georgii* apud *Aneſum Forum*. „ Hæc ex Puſchio: nam Prevenhuberi exemplum multis locis vitioſum eſt.

Digitized by Google

adacta, quam brevi & Berythus, & Biblus urbes ſunt ſecutæ. Aſcaloni ſubinde admotus terror: ſed cum ea urbs fortunam Hieroſolymæ ſecuturam ſe reciperet; tota vis belli ad ſanctæ ejus civitatis obſidium eſt converſa. (A) Tertio decimo Calendas Octobres Barbarorum exercitus in conſpectu urbis fuit: admotæ illico mœnibus, qua parte Aquilonibus objacebant, machinæ, quæ noctu diuque urbem verberabant: ab occaſu aſſiduis aſſultibus tentata, quorum cum impetus quotidiani perferri ab imbelli ut plurimum multitudine jam non poſſent; ad VI. Nonas Octobres, poſt quatuordecim dierum continuata certamina, Saladino deditionem fecit. Ne viri fœminæque promiſcua barbarorum cæde involverentur, clementiæ, an avaritiæ victoris fuit, ut pueri decennio minores binis ſingillatim aureis, quinis fœminæ; virilis ſtirpis quidquid decenni majus eſſet, denis vitam redimerent, liceret. (B) Sic Hieroſolymorum urbs ſancta, poſtquam annos octo ſupra octoginta in ditione Chriſtianorum fuit, ſub Quidone Regum ultimo in Barbarorum rurſus poteſtatem

A. C.

Capta Hieroſolyma.

(A) Agunt ea de re Jacobus de Vitriaco Hiſtor. Hieroſolym. cap. 94. Oliver. Scholaſt. Hiſt. Terræ Sanctæ c. 57. Godefrid. Monach. Colonienſ. ad An. 1187. Otto de S. Blaſio cap. 30. Chron. Reicherſperg. ad An. 1187. Chron. Auſtr. Zwetlenſe ad An. 1187. Arnold. Lubecenſ. Chron. Slavorum l. 3. c. 26. Marin. Sanutus de Secret. Fidel. crucis l. 3. a cap. 3. uſque ad 7. quos conſulere licebit. Epiſtolæ item binæ ex Palæſtina miſſæ, quas refert Chronicon Reicherſpergenſe. Quæ ſequuntur, brevitatis cauſa ex eodem Sanuto adſcribo: „ Commiſſum „ eſt bellum: & cum ferverent „ tunc dies, ſecundo videlicet Junii „ MCLXXXVIII. Comes Tripolitanus, proditor exercitus, depoſitis „ armis, fugit ad caſtrum *Sapbet*: Aconenſis vero Præſul, ſanctæ Crucis portans vexillum, lethaliter „ vulneratur, propter quod Crucem „ Regi tradidit. Rex vero ſimul „ cum Cruce capitur. - - *Raymundus* quoque nobilis Princeps Montis Regalis - - ante *Saladinum* deducitur, ejusque gladio ac manu „ capite truncatur. - - *Saladinus* - „ poſt prædictam victoriam, cum „ apparatu ſummo *Ptolemaidem* properat, & dum civitatem obſidet, „ eam poſt biduum per deditionem „ accepit. - - Deinde civitatem *Beriti* a deſperatis ſua defenſione civibus absque contradictione recepit: „ *Biblium* etiam ſine ulla difficultate „ obtinuit. - - *Aſcalonitæ* vero de „ loci ſitu fidentes, munitiſſimus „ enim locus eſt *Aſcalon*, - - *Saladino* „ reſpondent, quod ſuam nulli traderent civitatem, donec certiores redderentur, an *Jeroſolymitæ* civitatem „ ſuam redderent, vel tenerent. „

(B) Iidem cum Marino Sanuto ibidem. „ *Saladinus* ante *Jeruſalem* ſua „ figit tentoria: & a parte occidentali per decem dies continue dat „ inſultus, civibus viriliter ſe tuentibus: a parte Aquilonari muros „ machinis obruit: tandem XIV. „ die obſidionis MCLXXXVIII. ſecunda Octobris, civitatem ſub certis pactis per deditionem accepit: „ ut videlicet duobus aureis infans „ redimi valeat, decem vero, qui „ decem annis exceſſit; mulier quinque. „ Chron. Reicherſpergenſe, Auſtrale, Auguſtenſe, Zwetlenſe Auſtriacum captam *Jeroſolymam* uno conſenſu tradunt An. 1187. nec diſſentit Otto de S. Blaſio: & rerum geſtarum ſeries, & ſequens chriſtiani populi in Terram ſanctam expeditio An. 1188. decreta, & ſequente ſuſcepta manifeſte confirmant.

A. C. ſtatem conceſſit. (A) Multa eam cladem prodigia portendere eo anno viſa ſunt; conſpectæ ſereno cœlo tres primum lunæ: paulo poſt totidem ſoles miraculum intendere: IV Idus Februarii, appetente die, Luna in terram ſe demittere, brevique receptu reſtituere ſe cœlo viſa. At quæ VIII. Cal. Apriles, ſub horam diei nonam ſecuta eſt Solis defectio, orbe ejus ſyderis non tam imminuto, quam extincto, tanta formidine omnium animos implevit, ut inſtauratum ſibi, quod Chriſto moriente contigit, magnum Solis deliquium intueri viderentur. (B)

Hæc ſimul Romam nunciata ſunt, incredibile eſt, quantum dolorem, quantum recuperandæ urbis ſanctæ deſiderium, tum Pontifici maximo, tum Chriſtianis propemodum omnibus Regibus, ac Principibus injecerint. Miſſi jam Anni MCLXXXVII. principio ab Urbano III. Pontifice Maximo in Germaniam legati erant, quos inter Oſtienſis Epiſcopus Cardinalis, Theobaldus in Auſtriam venit, qui pridie Calendas Februarii Cœnobium S. Crucis ſolennibus cæremoniis conſecravit. (C) Sed cum integris adhuc Palæſtinæ rebus longius conſultatio duceretur, *idemque Pontifex poſt* tantam Chriſtianæ rei cladem ex dolore contabeſceret: nec Gregorius, qui ſucceſſerat, octavus ultra menſes duos Pontificatum gereret; Clemens tandem III. a Chriſtianis Europæ Regibus pacem primo, ac concordiam, mox etiam exoptatam repetendæ armis Palæſtinæ ſponſionem impetravit. Quo factum, ut Legato, Henrico Albanenſi Cardinali, Fridericus Cæſar Co-
1188 mitia non modo ad VI. Cal. Aprilis An. MCLXXXVIII. Moguntiam indiceret, ſed militiæ huic ſacræ ſe quoque ac Fridericum filium devoveret. (D) Exemplum Cæſaris ſecuti Prin-

Frider. I. Imperat. bellum ſacrum in Saracenos decernit.

(A) Marin. Sanutus loc. laud. „ Capta quoque eſt *Jeruſalem* a Turchis, „ poſtquam annis LXXXVIII. fuerat „ ſub dominio Latinorum. „

(B) Idem lib. 3. c. 5. „ Ipſo anno „ tres lunæ in cœlo viſæ ſunt, & in „ medio ſignum Crucis: non multo poſt in cœlo viſi ſunt tres Soles. „ Sol etiam obſcuratus eſt parum ante nonam, & diu duravit: & lunæ eclypſis fuit pene univerſalis „ VIII. Kal. April. Viſa quoque eſt „ IV. Idus Februarii paulo ante auroram, ſereniſſima nocte, uſque ad „ terram in momento luna deſcendere; & poſt morulam, quaſi reſumptis viribus, ad locum ſuum paulatim aſcendere. „ His fere ſimilia narrat Godefrid. Colon. in Chron. ad An. 1187. & 1188. & Author Chron. Auſtr. Zwetl. An. 1187. Sed eclipſin fuiſſe *Solis*, non *Lunæ*, perhibent.

(C) Chronic. Auſtrale An. 1187. „ Dedicatum eſt Monaſterium *S. Crucis* a Venerabili Cardinali *Theobaldo* „ Hoſtienſi & Feltrenſi Epiſcopo, II. „ Kal. Februarii. „

(D) Chron. Auſtr. Zwetl. An. 1188. „ Celebrata eſt curia generalis - - *Moguntiæ* in media quadrageſima, Dominica *Latare Jeruſalem*. - - cui etiam „ vice Gregorii Papæ (Urbano nuper „ mor-

Principes ac Antiſtites Germaniæ multi : neque dubitem, A.C.
quin Leopoldus quoque Dux Auſtriæ, tacentibus licet Faſtis noſtris, Comitiorum eam frequentiam auxerit. (A) Iter ſacrum in ſequentis anni vernum tempus dilatum, ut eſſet, unde conflandi maximi exercitus, annonæque, ac ceteri inſtrumenti copia haberetur.

Anno has inter curas exacto, cum jam omnia ad iter, ſacrique belli apparatum per hyemem inſtructa eſſent, conventum iterum Fridericus Cæſar ad III. Calend. Maji An. MCLXXXIX. Ratisbonam indixit. (B) Præ- 1189
Iter exercitus per Auſtriam in Hungariam.
miſſus in Hungariam Cunradus Moguntinus, qui itineris, rerum venalium, pabulationis, viarum muniendarum rationem iniret : quo munere ad Belam Regem tam feliciter functus eſt, ut in ſumma rerum abundantia, pretium annonæ leviſſimum exigeretur. (C) Byzantium deinde ad Iſaacium Orientis Imperatorem Antiſtes Monaſterienſis cum Ruperto Naſſovio allegatus eſt, ut bona collegæ Auguſti pace Teutonicæ copiæ in Aſiam transportarentur. (D) Diſpoſitis Germaniæ rebus, naves conſcenſæ ſunt, quæ Cæſarem & Fridericum Ducem, filiorum alterum, cum Epiſcopis, ac Imperii Principibus in Auſtriam deveherent. Hos inter Biſuntinus, Tullenſis, Leodienſis, Osnabrugenſis, Baſileenſis, Wirzburgenſis, Ratisbonenſis, ac Paſſavienſis Epiſcopi; Bertholdus deinde Dux

„ mortuo) legatus ejus H. Cardinalis „ Albanenſis, primus Clarevallenſis „ Abbas, vir religione & ſcientia perſpicuus, interfuit. Ubi omnes unanimi voto tam Principes, quam inferiores - - ſigillo Dominicæ Paſſionis inſigniti de via ſua diſponunt, & a proximo Paſcha uſq; ad ſubſequens ſe ad viam parant. „ Conſentiunt Otto de S. Blaſio cap. 31. Godefrid. Colonienſ. ad An. 1188. Chron. Reicherſperg. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. ad hunc annum.

(A) Conjecturam præbet iter paulo poſt ab eodem in Palæſtinam ſuſceptum : & quod Anno 1188. prid. Nonas Martii cum magna Nobilium frequentia *Cremſii* fuiſſe legatur in literis, quas Zwetlenſi Cœnobio de villa *Rudemars* ibidem dedit : quas legere eſt apud Linckium in Annalib. Zwetl. ad An. 1188. Rurſum quod Anno eodem pridie Kal. Junii in *Mautern*, *Rorech* prædium reſtitui juſſerit, & ſylvæ partem donaverit Cœnobio *S. Crucis*, datis ea de re literis, quarum teſtes plurimi nobiles ſubſcripti ſunt, qui videntur reducem ex Comitiis Ducem comitati. Extant literæ apud Bernard. Pezium Cod. Diplom. P. II. Col. 43. & 45.

(B) Godefrid. Colonienſ. Anno 1189. „ Imperator circa feſtum S. Georgii curiam celebrem Ratisponæ „ habuit, occurrentibus illic comitibus omnibus ſignatis, qui cum „ eo per terras ire diſpoſuerant - - „ Erat autem exercitus ejus XXX. „ millia hominum, inter quos erant „ XV. millia electorum militum. „

(C) Idem ad An. 1188. „ Moguntinus mittitur ab Imperatore ad „ Ungarum pro Bulgaria exæquanda, „ & ſtratas, & pro victualibus providendis exercitibus ſignatorum. „ Qui remandat, ita de his ordinaſſe, quod centum equorum pabula „ marca emantur, ſimiliter quatuor „ boves præſtantes marca, & cætera „ in hunc modum. „

(D) De his infra mox recurret mentio Lit. (A)

A. C. Dux Meraniæ, Hermannus Badenſis, Otto Burgundus, Bertholdus Zaringius, Adelbertus Habſpurgicus, Henricus Solmenſis, Gozbertus Aſperimontis, Adolphus Holſatiæ, & Henricus Diezius Comes ſenior, eminebant. (A) Viennam non ante medium Majum Auguſta ea claſſis appulit. Extant Friderici Cæſaris Literæ ad XV. Calend. Junias Viennæ datæ, quibus Ottoni II. Friſingenſi Epiſcopo ad petitionem Leopoldi Ducis, filiique ejus Friderici, jus inſtituendi mercatus, exercendi fori, ac judicii, caſtrumque exſtruendi Hollenpurgi, Eberſtorffii, & in Alarnenſi, ac Enzerſtorffenſi juris ſui vico conceditur. (B) Adventanti Cæſareæ claſſi Leopoldus Dux Auſtriæ cum magno ſplendidoque comitatu Nobilium obviam progreſſus, Viennam deduxit. Acceptus pro Imperii dignitate Auguſtus Hoſpes, nec viris Principibus, ac Palatinis ſua dona, lautiaque defuere. Ea in urbe cum dies aliquot Imperator ageret, animadverti paulatim cœpit, quæ noxiorum capitum turba Chriſtiano exercitui ſe miſcuiſſet: exeſſe igitur caſtris juſſi quinquenti fere homines, ne aut pravi exempli contagione ſinceram alioquin multitudinem corrumperent; aut furtis, latrociniisque iter ſacrum infeſtius redderent, piumque

Quid Viennæ actum.

(A) Chron. Auſtriac. Zwetlenſe An. 1189. „ Imperator *Fridericus* - - „ curiam ſolemnem Ratisponæ in „ Kal. Maji celebrans, ad Divini certaminis conflictum amictus, Dominicæ expeditionis viam arripit, „ ibique naves intrans per alveum „ Danubii uſque ad terminos Pannoniæ procedit. Ubi in diſterminio terrarum, *Auſtriæ* ſcilicet & „ *Ungariæ*, tentoria ſua fixit, aliis „ navigantibus, aliis per terram procedentibus: ibidem etiam ſanctam „ Pentecoſten celebriter egit. Fuerunt autem in comitatu ejus Principes, Epiſcopi *Leodienſis*, *Baſileenſis*, *Viſuntinus*, *Miſſinenſis*, *Tullienſis*, *Herbipolenſis*, *Ratisponenſis*, *Patavienſis*, „ & Illuſtris Dux Sueviæ, filius Imperatoris F. & ejusdem nominis, „ Dux Meraniæ, & Comes Hollandiæ. De ordine quoque Comitum „ & Nobilium, ac Illuſtrium Virorum innumerabiles. Epiſcopum „ autem *Monaſterienſem*, & Comitem „ de *Naſſowe*, viros prudentes & magni conſilii Principes, præmiſerat „ ad Regem Græcorum, *Ysachium*, „ ad præparandam viam & mercatum. „ Anon. de occup. & amiſſ. Terra ſancta apud Eccardum T. II. Col. 1351. Ducem *Meraniæ* Bertholdum vocat, & præter dictos adjungit: „ Monaſterienſem, Verdenſem, „ Osnabrugenſem, Tarentaſienſem „ Epp. & *Hermannum* Marchionem „ de *Baden*, &c. „

(B) Lit. Friderici I. Imperat. datæ Wiennæ XV. Kal. Junii An. 1189. apud Meichelpeckium T. I. p. 380. „ Cum dilecti noſtri conſanguinei, „ Dux videlicet Auſtriæ *Leopoldus*, „ ejusque filius *Fridericus*, omnem „ Majeſtati noſtræ reſignaſſent juſtitiam, quam per Dominicalia Friſingenſis Epiſcopii quondam ab Imperio poſſederant in *Auſtria*, id eſt, „ *Marcbrecht*, & *Landgerichte*, & *Burchwerch*, quæ ſpecialiter ad uſus ipſorum reſpiciebant, tam in officio „ *Enzinsdorff*, & *Alarn*, quam etiam „ in *Holenburg* & *Ebersdorff*, nos ob „ inſtantem eorundem petitionem - „ prædictam juſtitiam nobis reſignatam Eccleſiæ B. Virginis, ſanctique „ Corbiniani Friſingæ, donatione „ regali tradidimus. „

Digitized by Google

que conſilium peregrini agminis morum pravitate infama- A. C.
rent. (A)

His Viennæ actis ad Auſtriæ, Hungariæque limitem caſtra promota ſunt, & Pentecoſtes feriæ ſolennes ad Presburgum, primam Hungariæ urbem celebratæ. (B) Quid Leopoldum Ducem, Religionis alias tam ſtudioſum, in Auſtria retinuerit, haud difficilis conjectura eſt, & Scriptor ejus temporis, qui Annales Auſtriæ, magna fide, ac diligentia compoſitos, hoc anno claudit, aperte innuit. Nempe, quod dudum metuerat Styriæ Dux Ottocarus, litem movit de ejus Provinciæ finibus Rex Hungariæ, Bela III. Leopoldus, qui promiſſæ ſibi Styriæ hæreditatem ita ſuſceperat, ut, niſi Cæſaris, ac Imperii conſenſus accederet, ſtipulationem eam haud ſatis firmam putaret, rem omnem cum fide ad Cæſarem retulit. Probavit ſupremæ voluntatis tabulas Imperator, reique cum Rege Hungaro tranſigendæ negotium in ſe ſuſcepit, ſed fruſtra: Bela arbitrum cauſæ cognatum Duci Cæſarem, eumque tot millium gravi exercitu accinctum abnuente. Ea res ne in grave diſſidium, bellumque Chriſtianæ militiæ perincommodum exiret, ſubſiſtere in Auſtria juſſus eſt Leopoldus, & nequid detrimenti interim Styria Hungaro ab Rege acciperet, excubare. Doluit enimvero Principi optimo miſera neceſſitas pietatem privatam publicæ rei poſthabendi: ſed quod unum poterat, ſacræ ejus militiæ ſocietatem, non votis modo, ſed præſenti ære, & annonæ ſubſidiis adjuvabat. (C)

Cur Leopoldus Dux in Paleſtinã non moverit.

Cruce ſignatos ſubſidiis juvat.

Neque

(A) Arnold. Lubec. Chron. Slavor. l. 3. c. 29. „ Procedens autem „ inde (Ratisbona *Fridericus* Imper.) „ venit in *Auſtriam*, cui occurrit „ cum multo comitatu Dux ejusdem „ Provinciæ, magnifice eum & omnes ſuſcipiens, cunctisque recipere volentibus donaria ſua honorifice diſtribuens. Morante autem „ eo in civitate, quæ major eſt in „ terra, nomine *Wene*, tanta per exercitum excreſcere cœpit immunditia, tantusque inceſtus, ut ex conſilio ſive præcepto Imperatoris, hujusmodi hominum fornicatorum „ & furum, ſive aliorum inutilium, „ quingenti viri redire coacti dicantur. „

(B) Idem ibid. „ Poſt hæc iter faciens, circa Pentecoſten venit ad „ Portam Hungariæ, ibique dies Pentecoſtes celebrando quievit. „ Godefrid. Colonienſ. ad An. 1189. „ Venerunt in civitatem, quæ dicitur „ *Brisburc*, & eſt initium Ungariæ. „ Ibi in die Pentecoſtes Imperator „ conventum habuit, & jurata eſt „ pax ab hominibus, & lex malefactorum lata eſt, & de proceſſu itineris actum eſt. „

(C) Chron. Auſtriac. Zwetl. ad An. 1189. „ Erat etiam *Luipoldus* illuſtris Dux Auſtriæ ardentiſſimo „ deſiderio, ut in hac militia Domini, arma contra inimicos Crucis „ Chriſti cum cæteris Principibus „ ferret, cum tamen recenter inde „ reverſus fuerit. Sed gravis diſſenſio de terra, quam Styrenſis Dux, „ Nepos ejus, *Otakarus* elephantiaca „ ægri-

A.C. Neque defuere tamen ex Auſtriacis multi, Styriisque, qui nomina in hac ſacra militia profiterentur: & Diepoldo quidem, Paſſavienſi Antiſtiti, comites ibant Udalricus Ardackeræ, & Marquardus ad S. Andreæ in Auſtria Præpoſiti: (A) quos ex Styria Iſenricus, Admontenſis Abbas (B) & Hertwichus Boemus, Styriæ Ducis Prætor Palatinus: Conradus item Peilſteinius, & Siffridus Liebenavius Comites, conſecuti videntur. (C) Præcipua hos inter memoria dignus eſt Tageno, ſummi Paſſavienſis Collegii Decanus, & Eccleſiæ S. Andreæ prope Montes Comagenos in Auſtria Rector, cujus pio calamo, quidquid hoc itinere ad memoriam ſingulare notatum legitur, debemus. (D)

Quid in Hungaria.

Per Hungariam non pacatum modo, ſed expeditum exercitui iter erat, Bela Rege, qui filiam ſuam Friderico, Cæſaris filiorum alteri, ea occaſione deſponderat, prolixe omnia, magnificeque conferente. (E) Decurſa Hun-

„ ægritudine percuſſus, aſſignaverat, & coram Imperio ſibi tradiderat, inter ipſum & eundem (*Belam*) Regem verſabatur de diſterminio terræ ſuæ: quam Imperator, ſumma diligentia conatus, extirpare non potuit. Ipſe vero Dux imperterritus ad tuitionem terræ ſuæ remanens, ſumptus, quos ad eandem expendere propoſuit viam, in omnium peregrinorum uſus diſtribuit. „

(A) Chron. Reicherſperg. ad An. 1189. ubi enumerat eos, qui in ſacro itinere una cum *Diepoldo* Paſſavienſ. Epiſcopo obierunt, hos ſubjungit: „ *Udalricus* Præpoſitus de *Ardacher*, & Archipresbyter; - - *Marquardus* quoque Præpoſitus de S. *Andrea*. „

(B) Chron. Admontenſe An. 1189. „ *Fridericus* Imp. - - in auxilium S. Sepulchri tendit: in cujus comitatu *Iſinricus* Abbas *Admuntenſis* obiit. „

(C) Literæ *Herwici* Boemi, *Sifridi* Comitis de Liebenowe, & *Chunradi* de Pilſtain apud Bern. Pezium Cod. Admont. qui inſertus eſt T. III. Anecdotorum Num. CXXI. „ *Herwicus* Boemus, Mareſcalcus Ducis Styriæ, iturus Jeroſolymam Anno Domini Incarnat. 1188. „ Num. CXXII. „ *Sifridus* Comes de *Liubenow* iturus „ in expeditionem S. Crucis cum „ Domino Imperatore *Friderico*, &c. „ Num. CXXVI. „ Comes *Chunradus* de „ *Pilſtane* in expeditione illa Jeroſolymitana, &c. „

(D) Chron. Reicherſperg. ad An. 1189. „ Dominus *Tageno*, Patavienſis Eccleſiæ Decanus: ipſe eſt, qui „ ſingulas manſiones - - memoriæ „ poſterorum ſcripto commendavit. „ In Diplom. *Diepoldi* Epiſcopi Paſſavienſ. dato Oſterhofenſibus Anno 1178. quod extat in Addit. Gewoldi ad Hundii Metrop. Tom. III. p. 10. additur: „ Datum - per manum *Tagenonis* Notarii, & Presbyteri Eccleſiæ *S. Andreæ in Auſtria juxta montes Comagenos*. „

(E) Arnold. Lubec. Chron. Slavor. l. 3. c. 29. „ Rex autem Ungariæ per „ nuncios ſuos ipſum gratanter excipiens, introitum ei terræ benigne aperuit, omniumque rerum „ venalium emptionem ad placitum „ promiſit. Ut autem in terram ventum eſt, omnia in via, in fluviis, in „ rivis, in paludibus, pontibus ſterni præcepit. Cum autem Dominus Imperator in civitatem veniſſet, quæ *Gran* dicitur, quæ Ungarorum eſt Metropolis, Rex ei in „ propria perſona cum mille militum „ comitatu ſolenniter occurrit, omnique devotione ſe non modo hoſpitalem, ſed etiam officioſum exhibuit. Imperatore autem qua-

„ tuor

Hungaria, ad cujus fines uſque Imperatorem Rex ipſe de- A.C.
duxit, in Serviam ventum eſt.

Sed lætis his ſacræ peregrinationis auſpiciis triſtiora mox ſucceſſere. Rem, quod ad Leopoldum Auſtrium a Diepoldo Paſſavienſi Epiſcopo ex itinere perſcripta ſit, non pigebit afferre. Ad IV. igitur Cal. Quintiles Savum transgreſſos, multa ſimul pericula ab incurſantibus identidem latronibus exceperunt. Multi ex improviſo telis ſauciati, iterque omne barbarorum, ex inſidiis carpentium incompoſita peregrinorum agmina, frequentibus maleficiis infeſtum eſt redditum. Ea res iram noſtris copiis movit, ut quotquot barbarorum in manus inciderent, ſuſpendio necarentur. Ad Niſſam humanius actum: nam & magnus Serviæ Comes, ad X. Cal. Sextiles honorifico obviam progreſſus eſt comitatu, & donis lautiisque Imperatori præbitis, vino, mulſoque ac multorum dierum cibariis honorem ex more gentis, amicitiamque teſtatus eſt. (A) Digreſſis Niſſa per arctas montium fauces in Bulgariam iter fuit ab hoſtibus inſeſſas: ad prima regionis clauſtra a morbis, febribus præſertim, & alvi dejectionibus laboratum: ad altera ab hoſtibus, qui fraude, artibusque nefariis

Quid in Servia,

„ tuor diebus ibi moram faciente, „ ex conſilio Principum, propter nimiam tumultuantis exercitus inſolentiam, ſtabilis & firma pax in „ exercitu ſub juramento firmata eſt. „ Regina autem dedit Domino Imperatori tentorium optimum, & „ domum deſuper de ſcarlatico & tapete, juxta latitudinem, & longitudinem ipſius Domus, & lectum „ culcitra, & operimento pretioſo magnifice ornatum, ſedemque eburneam cum cuſſino lecto præpoſitam: - - & ne quid excogitatis deeſſet deliciis, albus & parvus „ venatorius ſuper tapete diſcurrebat caniculus, &c. „ Godefridus Colon. An. 1189. „ Feria quarta inde moverunt, & in octava Pentecoſtes occurrit eis Rex Ungariæ cum Regina, obtulitque Imperatori tentorium operoſum, „ quod portare vix poterant tria „ plauſtra, & alia inſignia. Filiam „ quoque ſuam filio Imperatoris *Friderico* deſponſavit, atque per totam Ungariam tranſeunti miſit plerumque victualia gratis, & ſufficienter, providens etiam, ne in „ comitatu eis mercatum abundans „ deeſſet. Venientibus namque eis „ ad civitatem S. Georgii præparari „ juſſerat domum plenam farina & „ pabulum, ex quibus quisque pro „ libitu accepit. „

(A) Literæ *Dietpoldi* Paſſav. Epiſcopi ad *Luipoldum* Illuſtrem Ducem *Auſtriæ* apud *Tagenonem* Decanum in deſcript. Expedit. Aſiaticæ Friderici I. Imp. ex Freheri T. I. & Chron. Reicherſpergenſi. „ Scire itaque velitis, „ quod IV. Kal. Julii Bulgariam in„ travimus, maximas a Bulgaris ſu„ ſtinuimus adverſitates: multos ex „ noſtris jaculis ſauciarunt, nos quos„ cunque ex illis deprehendimus, la„ queo ſuſpendimus. X. Kal. Augu„ ſti venimus ad civitatem *Niſſeam*: „ ibi magnus Comes Serviæ cum ma„ gno apparatu obviam nobis venit, „ quem Dominus Imperator honeſte „ excepit, & multa cum eo pertra„ ctans honeſta ei donaria dedit, ſi„ cut & ipſe magna ab eo recepit. „ Similiter omnes Principes a prædicto Comite vino, medone, & ani„ malibus multum honorati fue„ runt. „ Plura de his adjungit Arnold. Lubec. l. 3. c. 29. quæ legi apud eundem poſſunt.

A. C. fariis Brunduſini Ducis, objectu arborum, ſaxorumque, locum ſuopte ingenio acceſſu difficilem, inacceſſum pene reddidere, contentionis haud parum fuit: perruptæ tamen & illæ montium anguſtiæ a Friderico Sueviæ Duce, qui primam noſtrorum aciem regebat; & altera quoque, quæ Duci Meraniæ Bertholdo Andechſio parebat, accepta nonnulla ſuorum clade, quos ingruentibus jam tenebris hoſtes invaſerant, in tutum emerſit: capti latronum viginti quatuor, & ad caudas equorum religati, in caſtris ſubinde e pedibus ſuſpenſi ſunt. (A) Brunduſinus Dux, cujus infeſta ira calamitatum earum cauſa fuit, animadverſo, vim haud ex ſententia procedere, ad alias artes verſus eſt: agreſtium multitudo omnis in montes ſubducta: averſum quidquid tota regione annonæ erat, ac pabuli: cumque ad cocti cibi inopiam, vini quoque penuria eſſet ingens; fracta alioquin itinere, laboreque peregrinantium corpora pene ſine ſanguine ſunt debellata. (B) Ventum interea ad tertias montium anguſtias, XVII. Cal. Septembris: ipſo loci horrore trepidatum totis caſtris eſt: nam ad ceteras viarum difficultates, quæ iter impeditiſſimum reddebant, montium fauces tam arcte coibant, ut, niſi animi Græcis, quorum quingenti eo loci ſtationem habebant, ad primum noſtrorum conſpectum concidiſſent, perrumpi vi nulla potuiſſe viderentur. Fugientium pavore noſtris animi rediere: tranſcenſæ eæ rupium anguſtiæ, tantumque in ſubjecta planitie annonæ,

Quid in Bulgaria actum.

(A) Literæ eædem *Dietpoldi* Epiſcopi: „ III. Kal. Aug. inde tranſivimus ad primam clauſuram, maximam ibi rerum jacturam ſuſtinuimus. Quidam honeſtus miles de *Hals* ibi occiſus fuit, major pars exercitus in illis partibus ægrotare cœpit, quidam tertiana, alii quartana, quidam dyſenteria laboraverunt. Pridie Non. Auguſti ad ſecundam clauſuram venimus, quæ lapidibus, lignis, loci natura multum munita fuit: ibi magnam latronum & prædonum turbam collectam offendimus, ſicut Dux *Brunduſii*, qui nos fraudulenter præceſſerat, ordinavit. Illi ſocietatem Ducis *Suevia*, qui primam tenebat aciem, multum moleſtaverunt: deinde aciem noſtram, & Ducis *Meraniæ*, quæ media fuit, invadentes vulneraverunt, rebus eorum ex magna parte ſublatis. Circa horam vero veſpertinam nos cum Duce *Meraniæ* extremos ſocietatis cuſtodientes, vix cum XII. loricis proceſſimus, ſed ſubito duo filii Comitis ejusdem Provinciæ cum centum ſociis nos viriliter, & audacter invaſerunt, nobiſcum diu jaculis, & gladiis pugnaverunt, & nos DEO auxiliante ipſos in fugam vertimus, ita ut plus quam XL. vulnerati in abditis latitarent, & nos ex eis XXIV. ad caudas equorum ligatos, ad caſtra noſtra traximus, & eos ibidem pedibus ſuſpendimus. „

(B) Ibidem „ Apud *Straliten* III. Id. Aug. nullum fere hominem invenimus. Præcepto Ducis *Brunduſii*, homines illius Provinciæ montana conſcenderant, & victualia ſecum detulerant, ibi exercitus noſter propter penuriam vini valde cœpit debilitari. „

Digitized by Google

frugumque recentium repertum eſt, ut languentia dudum corpora ad priſtinas brevi vires redirent. (A) A. C.

Iſaacii, Imperat. Oriental. Orator in caſtra venit.

Quinto poſt die, cum jam ſuas etiam copias Imperator ipſe ad reliquum exercitum adjunxiſſet; affuere Conſtantinopoli Oratores duo: Græcus alter Iſaacii Auguſti nomine, alter Hungarus Comes e Legatione redux. Græcus multa de Friderico, multa de tota expeditione queſtus, non Palæſtinam, ſed Orientis Imperium ea pietatis ſimulatione quæri ajebat: id vero non ex vanis rumoribus, ſed Regum Franciæ, Angliæque literis, & Brunduſini præſertim Ducis monitu Iſaacium didiciſſe: agere nimirum id Fridericum, ut poſtquam Occidentis Imperium Græcis ereptum eſſet; Orientem nunc etiam, in filium, Ducem Sueviæ, partiretur: Iſaacium Auguſtum, ac Dominum ſuum, qua erga Chriſtianos Principes eſſet charitate, non reſpuere quidem Friderici amicitiam, dum ſuo cautum eſſet Imperio: ceterum ſuſpecta illi eſſe mutua, nimiaque Germaniæ Regis, ac Serviæ Comitis officia: hunc ut ſcrupulum animo Iſaacii eximeret, dandos eſſe obſides, quos peteret; quas bello eriperet Saracenis Provincias, earum partem alteram Græcorum Imperio ſubjungeret: has in leges ſi paciſci vellet, mercatum præſto fore, claſſemque, quæ copias in Aſiam transportaret. (B)

Iſaacii querela, legesque imperioſæ.

A Friderico I. Imperat. modeſte rejecta.

Fridericus Cæſar quamquam rei indignitate admodum commotus, iram tamen in poteſtate habuit, modeſte tantum

(A) Lit. eædem: „ XVII. Kalend. „ Septembr. ad tertiam clauſuram „ devenimus, quæ ita munita fuit, „ ut difficilem nobis minaretur transitum, nihil adverſitatis injunctum „ nobis eſt: exploratores Ducis Sueviæ plusquam D. armatos Græcos „ ibi viderant. Græci viſis Imperatoris noſtri militibus, & Ducis Suevorum, filii ipſius; continuo in „ fugam verſi ſunt: in illo loco debilitas exercitus ex nimia abundantia panis, vini, novorum fructuum „ optime recreata eſt. „

(B) Ibidem. „ Ibi ſocietas Domini „ Imperatoris nobis juncta fuit. Apud Cirnice quidam Comes Ungariæ, nomine *Lectopborus*, qui in legatione Domini Imperatoris Conſtantinopolim præceſſerat, cum Legato Regis Græcorum ad nos reverſus eſt. XII. Kalend. Septembr. „ Rex Græcorum ſuperbe, & arroganter, Angelum DEI, & originem noſtræ fidei, & Romanum „ Imperatorem ſe nominans, Domino noſtro Imperatori gratiam ſuam „ mandavit, dicens relationem Regum Franciæ & Angliæ, & Ducis „ Brunduſii ſe accepiſſe, quod noſter „ Dominus ea intentione Græciam „ intraſſet, ut extirpatis, & extinctis Græcis regnum illud in poteſtatem filii ſui, Ducis Sueviæ, transfundat. Præterea dixit Græcorum „ Rex, amicitiam, quam inter Dominum Imperatorem, & magnum „ Comitem conflatam audierit, ſibi „ valde gravem & ſuſpectam eſſe: „ addidit deinde, ſi Fridericus Imperator noſter obſides pro voluntate Græci de exercitu mitteret, „ tranſitum per brachium, ſive ſinum „ S. Georgii daturum, ſicut juratum „ fuit, & forum conceſſurum. Ultimo Græci poſtulabant medietatem terræ Saracenorum, quam noſter exercitus caperet. „

Digitized by Google

A. C. tantum queſtus, Legatos ſuos, viros Principes, in cauſa tam pia, a Chriſtiano Imperatore, eo ipſo tempore, quo Saladini, Saracenorum tyranni, Oratores Conſtantinopoli tanto honore eſſent excepti; (A) conjectos in carcerem, rebus omnibus ſpoliatos, & ad contemptum non Majeſtatis modo, ſed Chriſtianæ etiam Religionis, in Barbarorum conſpectu tam indigne habitos: hos ſi remitteret Iſaacius, nihil futurum in ſe moræ, quin conditionibus, quæ ex æquo, bonoque in rem præſentem futuræ eſſent, amice ſubſcriberet. Quod Cæſaris reponſum ſapiens Principum conſenſu approbatum eſt.

Dimiſſo in hanc ſententiam Oratore Græco, quarto poſt die, qui in VIII. Kal. Septembres inciderat, Philippopolim tenuere noſtri, urbem civibus vacuam, omnium tamen rerum, quæ ad victum, lautioriſque fortunæ commodum facerent, opulentia refertam. Non defuere tamen rebus ſuis Græci, inque omnem nocendi opportunitatem intenti, a latere nusquam diſceſſere. Noſtri, ſeu ut explorarent, quid ad hoſtes ageretur, ſeu viarum ignoratione longius evecti a ſummo diſcrimine parum aberant. Græcorum ingentibus copiis Iſaacii Auguſti germanus præerant, magnam ſtragem haud dubie daturus, niſi Græcula levitate, aut panico, neſcio quo terrore percitus, ſe fuga ſubduxiſſet. Ea res quanquam metum in præſens ſuſtulit, curam non minuit; Iſaacio, fratreque ejus, tametſi in conſpectum nusquam ſe darent, noſtrorum itinera cum exercitu remorante.

Exercitus Philippopolim progreſſus.

Tandem exeunte jam Sextili menſe, Oratores noſtri in caſtra rediere, exhauſti, ſquallentes, & ſuis, quas vultu præferebant, ærumnis miſerabiles. (B) Audito eorum reditu

Legati Erider. I. Imperat. Conſtantinopoli in caſtra reverſi.

(A) Ibid. „ Iſtis auditis Dominus „ Imperator, & Principes, tametſi „ valde commoti erant, tamen pro „ tempore & loco, blande & ſapienter reſponderunt, dicentes: quando nuncios ſuos rehaberent, qui „ rebus ſpoliati eo tempore ad inſultationem, & deriſionem nunciorum *Saladini*, turpiter, & inhumane tractati, ſqualoribus carcerum „ mancipati Conſtantinopoli cruciarentur, ſe ſecundum honorem DEI „ & Imperii ad voluntatem Græciæ „ Regis benignos poſſe inveniri. „

(B) Lit. eædem. „ Inde procedimus, & VIII. Kal. Septembr. ad „ civitatem *Philippopolim* venimus, „ vacuam hominibus, ſed plenam vino, & frumento, aliisque divitiis. „ Eadem tempeſtate IV. Kalend. Septembr. frater Regis Græcorum „ cum magno exercitu ad ſex milliaria a nobis conſedit. Ad hunc noſtri quodam die minus provide accedentes, tamen in fugam Græcos „ verterunt, ita, ut in poſterum his regionibus, & locis nunquam amplius Græci apparerent. Poſtea „ Rex Græcorum, & frater ejus cum „ exercitu ſemper nobis infeſti nos „ circumvenire tentabant, diu nos „ detinuerunt, tamen per gratiam „ DEI, multo labore, multoque ingenio nuncios noſtros ſeminudos „ recepimus. „

Digitized by Google

ditu contineri non poterat lætitia publica: equites ter mille, A.C.
quanta lætitia accepti. & amplius cum Friderico, Sueviæ Duce, multisque Optimatibus obviam iis per ſex milliaria progreſſi, equorum ornatu, pulchroque armorum horrore, quæ gentis more haſtati ordinum Principes coruſcabant, Græcos Oratores ita terruere, ut in inſidias prolapſi, perditique ſibi viderentur. Fridericus Dux animadverſa legatorum formidine, ſpectaculi ejus pompam continuo temperavit demiſſo, quod ſublime exultantis in morem extulerat, ſcuto, Oratoribus factum excuſans, quod id ludi genus apud Germanos non ad præliorum tantum conflictus, ſed ad lætitiæ, honorisque, magni nominis hoſpitibus habendi, ſignificationem adhiberetur. (A) Legatis Græcorum ſubinde domum deductis, Oratores Germanos inter feſta lætitiæ ſigna ad Imperatorem comitatur. Non exſpectavit Fridericus Cæſar adventum illorum, ſed ultro e palatio progreſſus, in amplexus Epiſcopi, Comitisque Legatorum ruit, Cæſarisque poſita quodammodo perſona, Patrem induens, amiſſos diu filios, & velut ab inferis revocatos, ſinceris lætitiæ lachrymis perfudit. Alteras poſtridie lachrymas Principibus Antiſtes Legatus excuſſit, cum & carceris ærumnas, & Græcorum injurias coram frequenti Procerum cœtu exponeret. (B)

Græcus Orator in Senatu Principũ auditus. Datus deinde ſenatus eſt Iſaacii Legato, ſanctioris tabularii Præfecto: qui cum ex Auguſti ſui mente trajectum in Aſiam proxima hyeme promitteret, obſides vero interea fidei, quam Norimbergæ dediſſet, teſtes a Friderico exigeret; Imperator, ut erat Imperii inſignibus conſpicuus, & magna frequentia Principum cinctus, compoſi-

(A) Ibidem. „ Quantum vero „ gaudium ea die, qua nuncios noſtros recepimus, apud nos fuerit, „ vobis vix explicare poſſumus: plus „ quam tria millia electiſſimorum „ militum cum lanceis & ſcutis, equos in gyrum vertentes crebro, „ ſex pene milliaria noſtris nunciis „ occurrerunt, ita, ut Cancellarius „ Græcorum, & alii Græcorum Optimates multum terrerentur, timebant inſidias paratas fuiſſe. Quod „ cum audiſſet Dux Sueviæ, & alii „ proceres, ſtatim depoſitis ſcutis „ Græcos benigne exceperunt, dicebant talem eſſe conſuetudinem „ Teutonicorum, & factum fuiſſe ad „ lætitiam, & honorem excipiendorum, & gloriam Græcorum. „

(B) Lit. Dietpoldi Paſſav. Epiſcopi: „ Deinde nunciis Græcorum in „ hoſpitiis collocatis, nuncii noſtri „ ad Imperatorem uſque magno tripudio deducuntur, quibusdam cantantibus: *Adveniſtis deſiderabiles*, & „ etiam quibusdam clamantibus: „ *Hiute iſt Herre din tach.* Dominus „ vero Imperator de domo ſua exiens „ in amplexus Epiſcopi, & Comitis „ irruit, cum multis lachrymis eos „ ſuſcepit, dicens: *Gratias ago DEO, quia filii mei mortui fuerant, & revixerunt: perierant, & inventi ſunt.* „ Sequenti vero die Epiſcopus lachrymabiliter ærumnas captivitatis ſuæ Principibus expoſuit, ita „ quod & ipſi ad lachrymas commoverentur. „

A. C. poſito ad Majeſtatem vultu, indignanti propior Legato reſpondit: mirari ſe enimvero, neque ſine juſto dolore recordari poſſe injuriæ, nuper in Legatis acceptæ: nunc vero cum ad graviſſimam illam Imperio, gentique Germanicæ illatam ignominiam & illud accederet contemptus haud dubii argumentum, quod Iſaacius ternis jam epiſtolis ad ſe datis nec nomen, nec Imperatoris appellationem adſcriberet; premere ſe dolorem ultra, juſtamque indignationem non poſſe. Equidem haud eum ſe eſſe, qui geſto tot annis Imperio, rebus tot in Germania, ac Italia confectis, dubitare poſſit, an Friderici nomen in Græciam penetrarit: noviſſe id Manuelem ejus Imperii quondam Dominum, & quamvis bello ſecum colliſum, nunquam tamen ſuis in literis Friderici nomen omiſiſſe, nec de Imperii honore, titulisque controverſiam moviſſe: (A) eam ſi Iſaacio movere primo libeat; ſciret, quadringentos jam pene annos eſſe, ex quo tempore Carolus divæ memoriæ primus Romanum Imperium ad Germanos tranſtuliſſet: continuatam tot jam ſeculis ejus Imperii majeſtatem iſta in gente ſua: ſe quoque, ſi id neſciret Iſaacius, auctore DEO, liberaque Principum ele-

Frider. I. Imperat. juſta expoſtulatio.

(A) Lit. eædem. „ Nuncii vero „ Græcorum legationem ſuam peregerunt, & Dominus Imperator (ſicut ſupra dictum eſt) breviter iis „ reſpondit, ſe nihil aliud velle, quam „ ſupradictos obſides. Quamobrem „ Græci valde perturbati, & pavefacti fuerant. Quia autem Rex „ Græcorum in literis, quas ter Domino Imperatori miſit, nomen „ hujus tacuit, nec ipſum Imperatorem vocavit; in præſentia Græcorum & noſtrorum Principum, „ *Fridericus* Imperiali fretus habitu, „ & lingua dixit: Non poſſumus „ ſatis mirari, & indignum valde gerimus, quod frater noſter nomen „ noſtrum, quod multis Regibus & „ Principibus, & Provinciis notum „ eſt (quod *Fridericus* eſt) in literis „ ſuis ponere non conſuevit. Anteceſſor vero ipſius, piæ recordationis *Emanuel*, & quando inimici eramus ad invicem, nomen noſtrum „ expreſſe poſuit in literis ſuis, nec „ in aliquo dignitatibus noſtræ majeſtatis derogavit, quod & nos viciſſim erga eundem fecimus. „ Conditiones porro ultro citroque poſitæ hæ erant, ut idem ſcribit Dietpoldus: „ Tunc primum Rex Græcus nobis tranſitum hyemali tempore promiſit, ſi obſides ei daremus, ut pax terræ obſervaretur, „ & alia, ſicut apud *Nurenberg* juratum fuerat. Dominus Imperator „ videns hæc omnia fraudulenter fieri, nequaquam acquieſcere voluit, „ eo quod nuncii ſui valde inhumane, & inhoneſte tractati fuerant: „ & nulla ratione ſe, & exercitum „ ſanctæ peregrinationis iniquis Græcorum juramentis committere voluit: & ſicut prius humiliter, ut „ reciperet nuncios ſuos, locutus „ fuit, ita receptis nunciis imperiali more dixit: ſi Rex Græcorum „ filium ſuum, & fratrem ſuum, & „ avunculum ſuum (in quo conſilium ſuum, & totius Græciæ „ pendet) & Cancellarium, & Mareſchallum, & Dapiferum ſuum „ nobis obſides dabit, ut cum pace „ & ſecuritate, & bono foro per terram, & brachium atque mare S. „ Georgii tranſitum præbere velit, „ ipſe viciſſim quoscunq; de exercitu noſtro elegerit, jurare faciam, „ nos nulla mala intentione, nec regni ambitione Græciam adiiſſe. „

Digitized by Google

ctione ad id faſtigium evectum: Coronam, Imperii inſi- A.C.
gne, Romæ, quæ rerum Domina, ac Caput orbis ſit, more majorum ſuſcepiſſe: inauguratum ab Adriano IV. ejus nominis Summo in terris Chriſti Vicario, ac Pontifice Maximo: rerum denique ſummam annos fere duodequadraginta penes ſe eſſe; quo intervallo temporis res eas ſe geſſiſſe, quas ignorare nec præſens ætas, nec futura poſſet. Atque hæc eo dicta Græci acciperent, ne Imperii Collega, fraterque Iſaacius ignorationem deinceps aut nominis, aut ſummæ poteſtatis cauſetur. Ceterum verbis iſta ſuis ad eum referrent: ratum ſibi eſſe, fixumque nullas poſthac literas ab eo recipere, niſi Nominis ac Majeſtatis titulos in fronte præferrent. Equidem huic ſe officio defuiſſe nunquam, quoties ad eundem literarum dediſſet aliquid, mutuam proinde vicem pro jure ſuo exigere: quod vero *Sanctum* ſeſe ille, neſcio qua inſolita tituli formula, appellaret, id ſe aſſequi omnino non poſſe: miram enimvero ſanctitatem, quæ viros DEO dicatos; Legatos publicos Chriſtiani, ac Principis terrarum populi; nullius fraudis, nullius culpæ compertos in carcerem detrudat; fame, ſqualore, nuditate, ac omnibus, quas vix a barbaris, aut hoſtibus perpeti poſſent, acerbitatibus cruciet, ac divexet: equidem DEUM ſe, ac omnes Cœlites precari, iſtam a ſe ſanctitatem procul ut arceant: debere ſe tamen vel eo nomine immortales DEO gratias, quod iſto exemplo didiciſſet, quam parum Græcæ fidei, verbisque ſibi in Germania factis ſit tribuendum. (A) Qua-

re

(A) Friderici I. Oratio ad Legatos Græc. ex epiſtola Dietpoldi Paſſav. Epiſc. „ Siquidem *Carolus* victoria „ felix prædeceſſor noſter Divæ memoriæ Monarchiam urbis Romæ „ obtinuit, & plus quam quingentis annis (forte *quadringentis*) ſine „ interruptione ad tempora noſtra „ uſque derivata eſt, & nos authore DEO, & Principum libera electione, celſitudine Sacri Romani „ Imperii jam ferme triginta octo „ annis poteſtative gloriamur. In „ urbe enim Roma (quæ Domina, & „ Caput orbis dicitur) coronam & „ Imperium totius Chriſtianitatis de „ altari B. Petri, Apoſtolorum Principis accepimus, ab *Hadriano* Papa, ſucceſſore Petri ſolenniter unti oleo exultationis præ participibus noſtris ſumus, & nomen noſtrum celebre, & glorioſum in ea „ habetur. Hæc idcirco diximus, ſi „ forſitan Dominus veſter nomen, „ & dignitatem noſtram ignorat. „ Nos de cætero, ut ſciatis, literas „ ejus non recipiemus, niſi ſolennitas nominis & Majeſtatis noſtræ „ expreſſe in iis contineatur. Nos „ enim eum ſuo nomine appellavimus, & appellamus. Dominus veſter *Sanctum* ſe appellat: mirabilis „ eſt ſanctitas, quæ ſanctos viros, „ honeſtos, religioſos, benigne, utpote fideles nuncios, in oſculo pacis exceptos, in quorum ore non „ eſt inventum mendacium, nec iniquitas, ſubito conſuevit incarcerare, & fame, ac nuditate uſque „ ad mortem macerare: longe faciat a nobis DEUS talem ſanctitatem. „

Digitized by Google

A. C. re ſi rata ea vellet Iſaacius, quæ Norimbergæ ſancita ſunt; obſides daret filium, fratrem, avunculum, totidemque ex primis aulæ purpuratis: nihil in ſe moræ futurum, quominus ſpectatiſſimi quique de exercitu ſuo, quos idoneos eam ad rem cenſeret ipſe, ſponſionis ſolenne ſacramentum renovarent. In hæc verba diſceſſum eſt. (A)

Severa denunciatio de dandis obſidibus.

Subjungit his Dietpoldus, quæ a Calendis Octobribus, ad III. Idus Novembres memoratu digna putavit: Macedoniam totam, Thraciamque ad Byzantii uſque mœnia, imperata facere: arces, urbes, oppida in poteſtate Friderici Imperatoris eſſe: Blachos, Armenosque cauſæ ſuæ addictos: tributum in tres partes exercitum ſtativis loca cepiſſe: Fridericum Cæſarem Philippopoli Hadrianopolim digreſſum, partem copiarum tamen illic in hybernis reliquiſſe, ubi maxima rerum venalium eſſet copia: ſe demum, ſocios, ac exercitum valere; & in ſumma rerum aliarum abundantia id unum moleſtum accidere, quod cum Græcos omnes, qui ipſos velut impiis de religione opinionibus imbutos defugerent, infeſtos haberent; tum maxime a Sacerdotali ac Monaſtico ordine modis tam indignis acciperentur, ut non modo nulli verborum contumeliæ parcerentſt; ſed maleficiis etiam, ubi ubi poſſent, omnem in ſe animi acerbitatem expromerent. (B) Hæc ad Auſtriæ Ducem Diepoldus: quæ quo animo is legerit, verbis conſequi haud poſſim. Optabat non in gloriæ modo, ſed laboris etiam partem venire præcipuam, quem Chriſtianus exercitus tot inter itinerum ærumnas, tot inter fraudes Græcorum, ac Barbarorum incurſus ſuſtineret: damnabat interdum fortunam, quæ cum novæ Provinciæ ad Auſtriam adjungendæ ſpem incertam ſibi relinqueret, certam materiam gloriæ, magno-

Iter reliquum Chriſtiani exercitus.

Leopoldus quā primum ſe adjungere exoptat.

(A) Vid. paulo ante adducta *Friderici* Cæſaris verba de obſidibus.

(B) Literæ *Dietpoldi* Epiſcop. Paſſav. „ Iſtis auditis Græci receſſerunt. „ Quid plura? tota Macedonia & „ Thracia uſque ad muros *Conſtantinopolis* nobis ſubjecta eſt, & ad voluntatem noſtram ſervit, urbes & „ caſtella in manu noſtra ſunt: nec „ eſt, qui audeat audito noſtro nomine mutire. *Blaci* nobiſcum ſunt, „ *Armeni* fideles noſtri ſunt. Dominus noſter Imperator intendit apud „ *Philippopolim* hyemare. Dux Sueviæ apud *Beroe*. Exercitus in tribus „ locis ſe recepit. Græci hæreticos „ nos appellant: Clerici & Monachi „ dictis & factis maxime nos perſequuntur. Scire debetis, quod omnibus bonis abundamus; & quod „ ſocii noſtri adhuc omnes ſani & incolumes ſunt. III. Kal. Octobr. in „ maximo fœtore fuerunt Peregrini „ noſtri propter innumerabilia cadavera apud *Philippopolim*. Nonis „ Novembribus Dominus Imperator „ receſſit a *Philippopoli*, & ivit *Hadrianopolim*: qui apud *Philippopolim* „ remanſerunt, in maxima abundantia rerum venalium eſſe cœperunt. „

gnorumque pro Chriſtiano nomine meritorum ſegetem ſubduceret : incuſabat moras omnes, quas Rex Hungarus identidem objiceret; totusque in eo erat, ut compoſitis quamprimum domi rebus ſuis, laboranti inter Saracenos Chriſtianæ militiæ ſocium ſe adjungeret. (A) Friderici deinde Cæſaris, quas ex itinere Novembri menſe ad Leopoldum dedit, literæ Ducis animum haud paulo amplius inflammarunt. In his cum violatam a Græcis promiſſorum fidem, receptos e diuturna cuſtodia Legatos ſuos, ſuum denique de hybernis ad Philippopolim & Hadrianopolim conſilium expoſuiſſet; ſe exercitusque ſuos, inſigni pietate, Leopoldi precibus commendavit, adjecta ſimul epiſtola, quam ad Romanum Pontificem perferendam curaret. (B) A. C.

Frider. I. Imp. ad Leopoldū Ducem litera.

Interea anceps illud de Styriæ finibus cum Bela Rege diſſidium, amica pace componi cœptum eſt. Lætis eam ob rem omnibus, Leopoldus, gravi cura defunctus, omnia ad ſacram expeditionem apparavit. (C) Iter tamen in anni ſequentis æſtatem jam ſeneſcentem conjectum eſt; in quod cum ex reliqua etiam Germania nomi-

(A) Chron. Auſtr. Zwetlenſe ad An. 1189. „ Erat etiam *Liupoldus* illuſtris Dux Auſtriæ, ardentiſſimo deſiderio, ut in hac militia Domini, arma contra inimicos Crucis cum cæteris Principibus ferret, cum tamen recenter inde reverſus fuerit. „

(B) Epiſtola Friderici I. Imper. ad *Leopoldum* Ducem Auſtr. ex Tagenon. Deſcriptio. Expedit. Aſiat. apud Freher. T. I. „ *Fridericus* DEI gratia Roman. Imp. & ſemper Auguſtus, dilecto conſanguineo *Luipoldo* Duci Auſtriæ gratiam ſuam, & omne bonum. Significandum duximus dilectioni tuæ, quod Frater noſter Conſtantinopolitanus, jure nudatus fraterno, univerſa, quæ a Cancellario ſuo apud *Nürenberg*, præſentibus Imperii Principibus de ſecuro tranſitu noſtro, foro, atque concambio noſcuntur jurata, prima fronte infregit, inſuper & legatos noſtros, Monaſterienſem Epiſcopum, Comitem Rupertum, Marquardum Camerarium noſtrum, cum univerſo ipſorum comitatu (quos vivificæ Crucis pro pacifico tranſitu noſtro, & pace confirmanda deſtinaveramus) captivavit, atque ignominioſe in carcerem detruſit. Tandem autem poſt multas legationes in hyemis aſperitatem tranſitum noſtrum doloſe producens, prædictos legatos noſtros, quaſi rebus bene geſtis, in feſto Simonis & Judæ, noſtræ remiſit Excellentiæ; iterato forum bonum, & concambium conſuetum, atque navium abundantiam nobis pollicens. Verum quod uſtus timet uri, verbis & juramentis Græcorum de cætero nullam poſſumus adhibere fidem; ſed hyemalem declinantes inclementiam, *Philippopoli*, atque *Adrianopoli* tendimus hyemare, opportuno tempore verſus *Conſtantinopolim* tranſituri. Itaque quamvis copioſo gaudeamus exercitu, in orationibus tamen ad Divinum eſt recurrendum præſidium. Eapropter tuam rogantes commonemus dilectionem, quatenus orationibus piæ devotionis ſtudio nos una cum Crucis exercitu velis commendare DEO. Ad hæc tuam prudentiam rogamus, ut literas, quas Papæ dirigimus, ad ipſum tua induſtria & labore perveniant, quia per te competentius, quam per alium id poterit ordinari. „

(C) Hæc per conjecturam dicta ſunto ex iis, quæ ſupra allata ſunt.

A. C. nomina certatim darent plurimi; in Auſtriæ Styriæque confinio, ad Pyri montis radicem nova pietatis fabrica ſurrexit, quæ nomen hodiedum a Peregrinorum hoſpitio, quamvis mutatis jam loci inquilinis, retinet. Otto Bambergenſis Epiſcopus, ejus nominis ſecundus, eximiæ & ipſe beneficentiæ, cujus in ditione locus erat, cum plurimorum Chriſti cauſa in Palæſtinam peregrinantium egeſtatem probe perſpectam haberet; pietatis id eſſe ratus, eo loco hoſpitales iis ædes conſtruere, quo plurimi ex Auſtria in Styriam, indeque ad Forum Julium ea cauſa com-
1190 mearent. Operi initium anno ejus ſeculi circiter nonageſimo datum, præfectusque ſtatim loco eſt, qui peregrinorum commoda curaret: atque ne corporibus tantum proſpexiſſe videretur Epiſcopus; adjunctus quoque Sacerdos, rei ſacræ adminiſter: qui ne indignus huic muneri præficeretur, negotium Abbatibus Admontenſi, Glunicenſi, Garſtenſi, ac Præpoſito ad S. Floriani datum eſt, quorum ſuffragio, ac conſenſu legeretur. (A) Mutata ſubinde inſtituti ratio, quod inutile jam Chriſtianorum ceſſatio reddiderat, & Canonicorum Collegium, decem e Sacerdotibus, cui *Decani*, nunc Præpoſiti, nomine præeſſet undecimus, Anno MCCCCXVIII. ſubſtitutum eſt.

Hoſpitale ad Pyrum montem in Auſtria ſuper. erectum.

Hæc in Auſtria dum pie, provideque geruntur, Fridericus Imperator, promotis Hadrianopoli caſtris, Helleſpontum ad X. Kal. Aprilis tenuit: trajecta eodem die, quæ ſanctioris Hebdomadæ VI. erat feria, Chriſti DEI, ac Domini morte conſecrata, Duce Friderico filio, exercitus parte, Cæſar ipſe ad V. Kal. Apriles, agminis noviſſimus in Aſiam transmiſit. (B) Quos ſubinde itineris labores, quæ pericula a Græcorum perfidia, a fame, penuria, barbarorum incurſionibus noctu diuque continuatis ſubierit, non eſt hujus loci differere. Id dixiſſe ſufficiat, noviſſima ea in Saracenos Chriſti hoſtes expeditione, omnes & piiſſimi, & ſtrenuiſſimi Imperatoris partes Fri-

Chriſtiani exercitus trajectus in Aſiam.

Res Friderici. I. Imper. eo bello geſta.

(A) Bern. Noric. in Chron. Auſtr. „ Circa hæc tempora, ſcilicet Anno „ Domini MCXC. *Otto* Babenbergenſis Epiſcopus conſtruxit *Hoſpitale in „ Pirno-monte*, cujus Presbyterum inſtituere debent Abbates, *Admuntenſis*, *Glunicenſis*, *Garſtenſis*, & Præpoſitus *S. Floriani*, ut dicitur in Privilegio. „ Cætera ex obſervationibus prævius V. Cl. Hieron. Pezii ad Hiſtoriam Fundat. Collegii Hoſpitalenſis ad *Pirum montem*, peti poſſunt.

(B) Tagenon. Deſcriptio Expedit. Aſiat. „ Kalend. Mart. Dux Sueviæ „ exivit *Hadrianopoli* cum ſuo agmine; ſequenti die Dominus Imperator cum ſuo exercitu. - - X. „ Kalend. April. in *Paraſceve*, transfretavit ſinum Dux Sueviæ primus cum ſuo agmine, - - V. Kal. „ April. quod erat IV. feria, tranſivit Dominus Imperator poſt tranſitum omnium peregrinorum. „

(A) Ta-

Digitized by Google

dericum expleviſſe. Cæſa hoſtium barbarorum multa millia, eorumque exercitus profligati: captæ urbes, caſtra, oppida direpta, ſuccenſaque: omnia denique eo ardore, ac felicitate geſta, DEO ut auſpice, ducibus Superis, & auxiliatoribus, ultima barbaris pernicies impendere videretur. (A) A. C.

Sed fortunata ea belli principia, miſerabilis primo Friderici exitus; immiſſa dein corporibus lues, animis diſcordia fœdavit. Imperator enim, cum Iconio capto, ex Lycaonia in Ciliciam movet, poſt exhauſtas aſperrimi itineris moleſtias, IV. Idus Junii haud procul Seleucia repente extinctus eſt, morte tam luctuoſa rebus noſtris, quam Principi Optimo fortunata. Plerique ignoti fluminis gurgitibus abreptum, hauſtumque ſcribunt: (B) non deſunt tamen, qui triduo ſuperfuiſſe, ſacrisque morientium præſidiis munitum exceſſiſſe velint, grandem jam natu, & ſeptuagenario haud multo minorem. (C) Is caſus fluctuantem amiſſo capite exercitum Antiochiam flexit, quo Sueviæ Ducem, ac Cæſaris filium, expeditionis jam Principem ſalutatum, copiarum pars major ſecuta eſt. (D) Ibi celebratis magna pompa Imperatori

Mors intempeſtiva.

(A) Tageno in Deſcript. Expedit. Aſiat. Arnoldus Lubec. in Chron. Slavorum l. 3. a cap. 32. usque ad 34. Godefridus Colonienſ. ad An. 1190. Otto de S. Blaſio cap. 34. &c. qui conſuli poſſunt.

(B) Tageno laud. „ IV. Idus Junii, qui erat tunc dies ſolis, circa „ veſperam *Seleuciæ* ſubito Imperator obiit. „ Godefrid. Colonienſ. Anno 1190. „ Imperator autem die „ Dominica contra omnium voluntatem cum diutino labore æſtuaret, in fluvium deſcendit refrigerandi gratia. Nec mora jubente „ eo, qui aufert ſpiritum Principum, „ aquis præfocatus obiit. „ Idem mortis genus aſſignant Arnold. Lubec. l. 3. c. 35. Otto de S. Blaſio c. 35. „ Fertur a quibusdam, hoc in *Cidno* „ amne accidiſſe, in quo & Alexander Magnus, ſimili quidem modo, ſed non morte periclitatus. „ Conrad. Urſperg. Henricus Stero, &c. Anonymi epiſt. anepigrapha apud Urſtiſium p. 560. ex caſtris eo menſe ſcripta. Anon. in Hiſtor. occup. & amiſſ. Terræ Sanctæ apud Eccardum Tom. II. Col. 1351. flumen in quo periit Fridericus, *Ferlim* adpellat additque: „ Fuit autem *Fredericus* „ Imp. vir Chriſtianiſſimus, bellorum omnium triumphator, animoſus in infinitum, familiaris quibuslibet, - - ſtatura mediocris, „ corpore ruffus, ætate longævus. „

(C) Auctarium Aquicinctinum ad An. 1190. „ Imperator cum in flumine *Tarſar* prope *Antiochiam* lavandi & refrigerandi cauſa nataret, violentiam aquæ non ſuſtinens, ter in ejusdem aquæ profundo demerſus eſt, & cum magno militum labore inde eſt extractus. Qui triduo ſupervixit „ elinguis, & Corpore Dominico „ accepto cum ſacra unctione diem „ ultimum clauſit. „

(D) Godefrid. Colonienſ. A. 1190. „ Mortuo igitur Imperatore, exercitus filium ejus *Fridericum* Ducem „ Sueviæ, virum miræ ſtrenuitatis, „ & prudentiæ, ſibi præfecit, quo „ Duce usque Antiochiam proceſſum eſt. „ Tageno laud. „ Major pars exercitus Ducem Sueviæ, „ filium Imperatoris, & alios Principes poſt luctum ſecuta eſt: milites ſacramento adacti in verba filii „ Imperatoris jurarunt. „

A. C. tori exequiis, dum pacem Superum ſuppliciter expoſcunt, repentina calamitas totum exercitum oppreſſit. Vulgati per urbem, & caſtra morbi optimum quemque tanto numero rapuere, ut humandis corporibus vix ceteri ſufficerent. (A) Cecidere morti victimæ, præter alios magni nominis, Rupertus Naſſoviæ Comes, Byzantinos jam ante carceres, Iſaacii perfidia, expertus; Udalricus Ardacheræ, Marquardus S. Andreæ in Auſtria Præpoſiti cum Friderico de Berge magnæ per Auſtriam claritudinis Optimate: quibus ſubinde Dietpoldus Paſſavienſis Epiſcopus III. Non. Novembr. Ptolemaide; & Tageno ipſe, cujus fide hæc pleraque accepimus, ad Tripolim extincti acceſſere. (B)

Chriſtiani exercitus miſera conditio.

Nondum in Germaniam perlati erant triſtes de his cladibus nuncii, cum Leopoldus Dux Auſtriæ, in pulchræ mortis diſcrimen ſeſe ipſe offerret. Autumno appetente contractis, quantas poterat, copiis, cum Henrico fratre in viam ſe dedit, laboranti in Aſia Chriſtianæ rei opitulaturus: (C) quo tempore & Philippus Galliæ, & Richardus Angliæ Reges, ex Sicilia in Palæſtinam ſol-
1191 vere. (D) Leopoldo Duci Brunduſio profecto Colonienſes, ceteræque Rhenani tractus copiæ ſeſe adjunxiſſe videntur, Henrici fortaſſe Regis voluntate, quem veroſimile eſt ſuas in regendis his ſacri belli ſubſidiis partes Leo-

Leopoldus Dux Auſtriæ in Palæſtinam profectus.

(A) Tageno laud. „ XI. Kal. Julii exercitus incolumis cum omni „ integritate Antiochiam intravit, „ ubi oſſa Imperatoris primum humata ſunt a filio in Templo ante „ aram S. Petri *Antiochiæ*. Calamitas „ oppreſſit exercitum, ſubito cadebant, nec erat, qui ſepeliret. „

(B) Tageno in deſcript. Expedit. Aſiat. „ *Dietpoldus*, Patavienſis Epiſcopus III. Non. Nov. obiit, apud „ *Accaron* ſepultus eſt, ſex antea Canonici ejus mortui, *Burchardus*, liber de *Chambe* Archipresbyter, *Ulricus* Præpoſitus de *Ardacher*, & Archipresbyter, *Marquardus* Præpoſitus de *S. Andrea*, &c. „ de *Tagenone* ſcribit Chronograph. Reicherſperg. An. 1189. „ Dominus *Tageno* „ Paſſavienſis Eccleſiæ Decanus - - „ moriens apud *Tripolin*, ibique ſepultus in memoriam ſui ea, quæ ipſe „ viderat, & pertulerat in eadem expeditione - - diligenter conſcribens, exempla eorum nobis remiſit. „ De *Friderico de Berge* agit Chron. Mellic. An. 1190. „ *Fridericus* advocatus noſter *de Berge*, moritur apud *Antiochiam*, & in Monaſterio S. Georgii ſepelitur. „

(C) Chronic. Mellic. Anno 1191. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ & frater ejus „ *Henricus*, contra hoſtes Chriſtianæ „ religionis pugnaturi, Jeroſolymam „ proficiſcuntur. „

(D) Ortilon. Notæ ad An. 1190. „ Idem Dux (*Luipoldus*) Cruce ſignatus ivit in Palæſtinam: - - Illuc profecti ſunt etiam *Philippus* „ Francorum, & *Richardus* Anglorum „ Rex. „ Godefrid. Colonienſ. An. 1191. „ *Philippus* Rex Franciæ, & „ *Richardus* Rex Angliæ, & *Philippus* Comes Flandriæ cum D. navibus mare tranſeunt. „ Chron. Rotomag. apud Labbeum. Bibl. Nov. T. I. ad An. 1191. „ Rex Galliæ *Philippus*, & Rex Angliæ *Richardus* iter „ arripuerunt Hieroſolymitanum in „ Aprili. „

Digitized by

Ptolemaidem appellit.

poldo delegaſſe. (A) Ptolemaidem ubi appulſum eſt, obſidio ejus urbis, quæ varias inter vices per biennium extracta eſt, majore quam unquam contentione eſt inſtaurata. Piſani, Genuenſes, Veneti circumjecta claſſe; Galli, Angli, & Germanici quidquid erat roboris, machinis, & reliquo armorum apparatu obſeſſos laceſſebant. (B) Sed inanem eam operam præter Philippi, & Richardi Regum diſcordes animos, & mutata in horas conſilia, (C) tum mœnium firmitas, tum propugnatorum multitudo, & nova peſtis, machinis bellicis comparata, ignes Græci reddidere. (D) Vicit tamen ad extremum Chriſtiani exercitus conſtantia, urbsque ea poſt quotidianos, quos fortiſſime retudit, aſſultus, poſt exuſtas non ſemel hoſtiles turres & vineas, poſt fractas, ac debilitatas obſidentium copias ad deditionem eſt adacta. (E) Dedendæ urbis conſilium Saraceni Junio jam menſe ceperant; ſed quod adjecta ad ceteras conditiones illa quoque de reſtituenda cum captivis ſacro-ſancta Chriſti Cruce Saladino diſplicuit; vix ante inclinantem Quintilem in captæ urbis poſſeſſionem Chriſtianus exercitus eſt inductus. (F)

A. C.

Urbs ea diu obſeſſa.

Recu-

(A) Otto de S. Blaſio cap. 33. ad An. 1190. „ *Leopoldus* Dux Orientalis, & exercitus *Colonienſis*, multique de inferioribus partibus Rheni Cruce peregrinationis accepta, „ a *Brunduſio* mare transvecti, *Accaron* applicuerunt, illucque jam Rege Anglorum *Richardo*, nec non & „ Rege Francorum - - cum inſtructa militia tendentibus, Piſanis cum „ Italico exercitu eandem urbem jam „ obſidentibus conſociantur, ipſamque totis viribus impugnant, *Saladino* ſuma induſtria obſeſſis opem „ ferente.

(B) Otto de S. Blaſio c. 36. „ Igitur *Accaron* a Chriſtianis obſeſſa „ per Regem Francorum, Regemque „ Anglorum, *Leopoldumque* Ducem, „ ac per reliquos Principes, diverſis „ machinarum inſtrumentis, baliſtarumque tormentis, fortiter terra „ marique impugnatur: Piſanis cum „ Genuenſibus, Venetianisque a parte maris inſtantibus, quod navium „ aſſueti erant. „

(C) Anon. de Amiſſ. Terra Sancta, apud Eccardum. T. II. „ Cum enim „ Francorum Regi pugna contra civitatem placebat, Anglico diſplicebat; & quod placebat Anglico, „ diſplicebat Franco: & in tantum „ hujusmodi aucta eſt diſcordia, „ quod fere inter ſe inteſtinum bellum moverunt. „

(D) Jacob. de Vitriaco Hiſt. Hieroſol. l. 2. cap. 99. Marin. Sanutus Secr. Fidel. Cruc. l. 3. P. X. cap. 4. „ Qui „ de intus erant, non parvis viribus „ reſiſtebant: petrarias enim petrariis opponebant, & aliquando confringebant: igneque Græco caſtella lignea magnis ædificata ſumptibus incendentes, varias Chriſtianis intulere moleſtias. „

(E) Godefrid. Colonienſ. An. 1191. Arnold. Lubec. cap. 37. „ Neceſſitate coacti, qui intus erant, de civitatis deditione agere cœperunt. „

(F) Chron. S. Medardi Sueſſion. ad An. 1188. „ Prædicta civitas (*Tolomais*) capta eſt a Chriſtianis in feſto S. Chriſtophori. „ An. 1191. XXV. Julii. apud Acherium T. II. p. 489. Marin. Sanutus Secret. Fidel. Cruc. l. 3. P. X. cap. 4. „ Tandem „ videntes Saraceni civitatis muros „ confringi, nec ſe poſſe inſultus „ Chriſtianorum amplius ſuſtinere „ (A.) MCXCI. XI. Junii poſt decurſum fere bienniū, poſtquam cœperat obſideri, hoc pacto Chriſtianis „ civitatem aſſignant: ut pro unius-

„ cujus-

A. C. Recuperatæ urbis gloriam, quanquam omnibus communem, Richardus Rex Angliæ propriam ſibi uni voluit: cumque pro arbitrio ageret omnia, nullamque ſociorum rationem duceret; arrogantia, ac impotentia animi, tum Philippum Galliarum Regem, tum nationum ceterarum Principes importuniſſimo tempore a ſe avertit. (A) Quam vero Leopoldo Auſtrio intulit, palmaris injuria fuit, & cum inſigni non Auſtriæ modo, ſed Imperii Germanici contumelia conjuncta. Rem fœdam dictu Scriptores ejus ætatis modo non uno produnt. Et Anglorum quidem, ut ab his ordiamur, alii cum Bromptono narrant, Richardum Regem, cum Aſcalonis mœnia reparare totis viribus niteretur, manusque Regias faciendo ipſe operi, quo exemplo eſſet ceteris, admovere non dubitaret; Auſtriæ Ducem Leopoldum, cum per alios, tum ubi eundem habuiſſet obvium, per ſe ipſum multo verborum officio invitaſſe, partem reparandi muri ſibi ut aliquam deligeret, quam ſuis cum Auſtriacis inſtaurandam ſuſciperet: Ducem poſtulato offenſum non ſine ſupercilio reſpondiſſe: nec latomum ſibi patrem fuiſſe, nec iſti labori ſuas manus *inſueviſſe*. Eo reſponſo graviter commotum Regem, excuſſiſſe calcem, ac ne vexillum Ducis, ſe præſente, deinceps uſquam explicaretur, inhibuiſſe: Ducem ferendæ contumeliæ imparem, reditum quamprimum e Palæſtina adornaſſe, conteſtatum palam, ſiqua opportunitas ſe daret vindicandæ atrocis injuriæ, tempori ſe nuſquam defuturum. (B)

Leopoldi Ducis cum Richardo Anglor. Rege diſcordia unde orta.

Anglorū Scriptorum,

„ cujusque Saraceni liberatione redderetur Chriſtianus captivus; & „ ſuper omnia *ſancta Crux* redderetur „ cultui Chriſtiano. Cum vero Crucis vexillum nollet reddere Saladinus, Rex Angliæ medietatem captivorum Saracenorum, qui ſibi obvenerant, decapitari juſſit: Rex vero Franciæ melius agens, ſuos „ pro Chriſtianis captivis ſuſtinuit „ commutari. „ Chron. Reichersperg. ad An. 1191. „ *Accon*, quæ & „ *Acris* ſeu *Ptolemais* dicitur, expugnata tandem eſt ab exercitu Chriſtianorum IV. Idus Julii, auctoribus „ Rege Franciæ & Rege Angliæ. „ Conſuli ea de re poſſunt Jacobus de Vitriaco. l. 2. c. 99. Arnold. Lubec. l. 3. cap. 37. Godefrid. Colon. An. 1191. Matth. Pariſ. Guiliel. de Nangiaco. Rigordus de Geſtis Philippi R. Gall. Otto de S. Blaſio c. 36.

(A) Otto de S. Blaſio c. 36. „ Capta igitur civitate Rex Anglorum „ ſigna triumphalia ſui exercitus „ turribus affigi præcepit, titulum „ victoriæ extorto ſibimet ſatis arroganter adſcribens. - - Præter hæc „ præda communi univerſorum ſudore acquiſita, inter ſuos tantum „ diſtributa, reliquos privavit, in ſeque odia omnium excitavit. Omnibus enim fortiori militum robore præſtabat, & ideo pro velle ſuo „ cuncta diſponens, reliquos Principes parvi pendebat. „

(B) Brompton. in Chronic. apud Twysdenum p. 1242. „ Rex (Angliæ *Richardus*) itaque omnem operam circa muros Aſcalonis reparandos, propriis manibus, ut exemplum aliis daret, adhibuit. In cujus reparatione, ut quidam volunt, „ Rex

Alii cum Matthæo Pariſio Normannum in hominem, A. C.
gentis more, ſtolide ferociterque omnia agentem, culpæ invidiam transferunt: is, ſi Pariſio credimus, domum, quam capta in urbe metatores Ducis Auſtriæ Leopoldo hoſpitium deſignarunt, ingreſſus, clamore ac jurgio implevit omnia, ſuum id eſſe diverſorium cauſatus, cujus jam ante poſſeſſionem adierit: minas deinde adjecit, ni loco faceſſerent, & amicum Normannum, quam hoſtem mallent. Hominis incerta fides, os ferreum, ac importuna loquacitas, longius provecta, iram Auſtriacis movit: jamque, ut fit, a contentione ad jurgia, & verborum contumelias utrinque deſcenſum eſt: advertit is Regem Richardum clamor, & quo erat in hominem Normannum ſtudio, in iram tam impotentem exarſit, ut conſilio præcipiti, & Majeſtati indecoro, vexillum Leopoldi e domus faſtigio dereptum, pedibusque proculcatum, in cloacam abjici imperaret. Inſolentis contumeliæ ſenſus Leopoldum acerrime urebat: creſcebatque immenſum animi dolor, cum apud Regem de injuria queſtus, præter ſannas & vecordem riſum referret nihil. (A) Hoc ſtatu rerum, cum neque in Regis æquitate, neque

„ Rex ad Ducem *Auſtriæ* miſit, ut partem ſuam pro aliqua portione muri reparandi cum ſuis acciperet. Qui indignanter nunciis reſpondens, dixit: quod pater ſuus nunquam carpentarius, vel latomus erat. Quam reſponſionem Rex audiens, & indigne ferens, cum quodam die cauſa ſpaciandi iviſſet, & dictum Ducem ſibi obviam habuiſſet, ipſum adhuc curialiter ore proprio rogavit, ut circa reparationem murorum pro aliqua portione cum ſuis inſiſteret. Qui ſuperbo vultu reſpondit, ſicut ſuperius nunciis ſuis reſponderat. Unde Rex iratus, ipſum ſtatim, uti dicitur, cum pede percuſſit, prohibens ne de cetero vexillum ſuum in ſua comitiva erigeretur. Quapropter dictus Dux a Rege, & exercitu Chriſtiano verſus partes ſuas divertens dixit: quodſi unquam tempus opportunum captaret, ſe de Rege pro illa ignominia vindicaret.

(A) Matth. Pariſ. in Hiſtor. Angli. in Richardo I. Rege. „ Circa idem „ tempus venit Dux Auſtriæ, ut in „ terra Sancta votum ſuæ peregri- „ nationis perficiendo, in exercitu „ Chriſtiano DEO fideliter militaret, „ & Salvatoris veſtigia ibidem adoraret. Cumque prævii ejus Mareſcalli ſibi hoſpitium accepiſſent, „ & neceſſaria præpararent, ſupervenit præcipitanter quidam miles de „ familia Regis *Richardi*, natione Neuſter, & more ſuæ gentis ebulliens „ ſtultitia, cum jactantia aſſerebat ſe „ majus jus in illo hoſpitio habere, „ quam aliquis alius: cum prius illuc adveniens, ſibi ſuisque ſociis „ illud aſſignaſſet. Multiplicatis conviciis utrobique clamor ad aures „ Regis pervenit. Rex autem nimis „ cauſæ Northmanni favorabilis, & „ credulus, in iram excanduit contra „ familiam Ducis - - præcepit præcipitanter, & ſecus quam deceret, ut „ vexillum Ducis in eodem hoſpitio „ pro ſigno affixum in cloacam dejiceretur. Quod factum, cum Dux „ hoſpitio privatus, & turpiter a „ Northmannis garrulis laceſſitus „ cognoviſſet, Regem querulus adiit; „ ſed nihil niſi ſannas reportavit. Unde Dux a Rege ſpretus, ad Regem „ Regum ſe convertens, Dominum „ DEUM invocavit cum lachrymis,

„ ut

A.C. neque in armis adverſus Angliæ vires ullum præſidium eſſet; DEUM injuriæ vindicem conteſtatus, urbe egreditur, dieique quod ſupererat, noctemque ſub tentorio exigit, memorem contumeliæ animum brevi in Patriam relaturus.

aliorum ea de re opiniones.

At vero Galli, Germanique Scriptores, quanquam facti atrocitatem iisdem pene verbis exprimunt, culpæ tamen authorem unum, Richardum ipſum arguunt, qui capta urbe, ad quam inter noviſſimos acceſſerat, impatiens tamen conſortii, ſigna ſua per urbis mœnia, turresque defigi ſola voluit: cumque urbem luſtrando, vexillum Ducis Auſtriæ e turrium una ſuſpenſum conſpexiſſet, alienam virtutem, injuriam ratus ſuam, deturbari triumphale ſignum, fœdeque diſcerptum, ac comminutum, demergi in cloacam juſſit. (A) Aliter paulo Scriptores noſtri rem memorant. Sunt, qui expugnatæ urbis decus, depacto in ſummis mœnibus vexillo Auſtrio, Leopoldo adſcribant, ac Richardum, ejus gloriæ invidia occæcatum, ea ignominia triumphale ſignum affeciſſe velint: (B) alii

„ ut quemque ſuperbum frangens, „ tantam paſſum injuriam conſolaretur - - Dux autem cito poſt reditum ad propria confuſus, & verecundus maturavit. Hoc facto „ Rex *Richardus* poſtea non mediocriter exprobratus erubuit. „ Nihil de *Normanno* Gervaſ. Dorobern. in Chron. p. 1581. „ Cum civitatem „ *Accon* irrumperent Chriſtiani, & „ diverſi diverſa civitatis hoſpitia caperent, in nobiliſſimo civitatis palatio ſignum Ducis (*Auſtriæ*) elevatum eſt. Quod intuens Rex (*Richardus*) & invidens, manu militum valida vexillum dejecit, Ducemque tam grato ſpoliavit hoſpitio: unde Dux, & omnes Teutonici indignantes abierunt. „ Quæ narratio proxime ad Germanos Scriptores accedit.

(A) Otto de S. Blaſio c. 36. „ Capta igitur civitate Rex Anglorum „ ſigna triumphalia ſui exercitus turribus affigi præcepit. - - Hacque „ de cauſa cum per civitatem tranſiret, vexillum Ducis *Leopoldi* turri, „ quam ipſe cum ſuis obtinuerat, affixum vidit, ſuumque non eſſe recognoſcens, cujusnam ſit, percontatur. Qui *Leopoldi* Ducis Orientalium eſſe, accepto reſponſo, eumque ex parte civitatem (*deeſt verbum: forte* occupaſſe) comperiens, „ maxima indignatione permotus, „ vexillum turre dejici, lutoque „ conculcari præcepit: inſuper Ducem verbis contumelioſis affectum, „ ſine cauſa injuriavit. „ Godefrid. Colonienſ. ad An. 1191. „ *Richardus* „ ſuſpectam habens virtutem Alemannorum, ſignum Ducis Auſtriæ „ *Lupoldi* in culmine cujusdam turris „ erectum in terram præcipitari præcepit. Quod ille indigne ferens, „ ſed tamen diſſimulans, urbem cum „ ſuis egreſſus tentoria ante mœnia „ civitatis poſuit. „ Anſelmus Gemblac. in Chronico tacet de vexillo, ſed verborum contumelias non tacet: „ Cum eſſet idem Dux (Auſtriæ *Leopoldus*) in obſidione urbis *Acconenſis*, Rex Anglorum frequenter illum „ verborum contumeliis affecerat. „ Rigordus de Geſt. Philippi Reg. Gall. ad An. 1191. „ Rex Angliæ Ducis „ Auſtriæ vexillum circa *Achon* (*Ptolemaidem*) cuidam Principi abſtulit, „ & in cloacam profundam in opprobrium Ducis, & dedecus viliſſime „ confractum dejecit. „

(B) Cuſpinian. in Leopoldo Virtuoſo: quem ſequitur ex Boicis Scriptoribus Brunnerus. Part. III. Lib. 3. „ Primus urbis mœnia *Leopoldus* conſcenderat, deturbatoque hoſte ſua „ ſigna ſuffixerat: ea Anglus, prava ambitione primas gloriæ eripi ſibi indignatus, dejecit, proculcavitque. „

alii Richardum narrant ante captam adhuc urbem, Anglorum invidentia permotum, Leopoldi vexillum ſuppreſſiſſe: & preſſam quidem ſapienti ſilentio ab Duce Auſtriæ eam tum injuriam; altera tamen die, quod prælium inſtaret maximum, continenti multarum horarum pugna Leopoldum ita fortiter ad veſperum uſque decertaſſe, ut fuſis, fugatisque Saladini copiis, Duce interim, & ſuo & hoſtium cruore madente, veſtis candida, niſi qua cingulo tegeretur, tota purpuram referret. (A) Ejus facti monumentum perpetuum ut extaret, expunctas e Scuto Auſtriaco Alaudas quinque, & miniatæ clypei areæ nihil præter candidi coloris faſciam relictam. (B) Sed præterquam, quod conſenſu fere Scriptorum conſtet, Ptolemaidem non vi, ſed deditione in poteſtatem Chriſtiani exercitus rediiſſe; (C) de Scuti hodierni, origine longe aliter ſentiunt, qui veterum Auſtriæ Marchionum, Ducumque Sigilla inſpexere: nuſquam enim aut in Leopoldi, A. C.

Quæ de mutatis Auſtriæ inſignibus vulgo ſit opinio.

(A) Hageni Chron. Auſtr. apud Hier. Pezium T. I. Col. 1064. „ Die „ Chriſten geſigten do wider die „ Hayden. Do gieng das Panyer des „ von Oeſterreich vor dem Panyer „ des Chunigs von Engelland. Das „ müet den von Engelland, und unterdrucket dem von Oeſterreich „ ſeyn Panyer. Herzog *Leupold* wolt „ daz dieweil nicht rechen, wan ſie „ des tags mit den Hayden, und den „ Unglaubhafftigen müſten vechten. „ Do der ſtreyt ein end nam, Herzog „ *Lewpold* von Oeſterreich umb die „ frevel, die ym getan hett der von „ Engelland, vor Chaiſer *Fridereichen* ſich becklagte. „ Eadem habet Arenpeck. in Chron. Auſtriaco. Thomas de Haſelbach in Chron. „ Caſu contingit *Leopoldum* cum ſuo exercitu, ac triumphali vexillo Regis Angliæ exercitum præceſſiſſe. „ De quo idem Rex tumore livido „ inflatus, vexillum præfati Ducis „ projici diſpoſuit ad terram, quod „ dure accepit modeſtus Princeps, „ ſed tamen diſtulit ultionem expetere, quia adhuc bellum præſtolabatur ex adverſo. Poſtquam igitur „ populus DEI optata potitus eſt victoria, Dux *Leopoldus* contra præfatum Regem Angliæ ſuper violentiis & injuriis apud Imperatorem „ intentat actionem. „

(B) Ortilon. Notæ ad An. 1191. „ *Accon*, ſeu *Ptolemais*, ſummo cum „ labore ibidem occupata eſt, in quo „ labore *Liupoldus* Dux inſigni virtute enituit. Sed poſtquam occupata urbe, vexilla Chriſtiana ponebantur in turribus, vexillum *Liupoldi* a Rege Angliæ contemptum, „ & dejectum fuit cum magna Ducis injuria, & offenſione Germanorum. Quia autem Dux in oppugnatione tam ſtrenue bellavit, ut „ toto corpore plenus eſſet hoſtium „ ſanguine, excepta illa veſtis ſuæ parte, quæ latuit ſub militari baltheo; „ poſtea *Hainricus* Sextus Imperator „ clypeum Auſtriæ, in quo hactenus „ erant *quinque alaudæ*, mutavit, & „ diſtinxit campo rubro cum media „ ſemita alba. „ Hanc ex rubeo, candidoque Scuti ſpeciem *Formam conſuetam clypei Auſtriaci* appellat etiam Pernoldus ad Annum 1232. (de quo ſuo loco) perinde, ac ſi jam prius in uſu fuiſſet. Similia narrant Hagenus, Haſelbachius, Arenpeckius in Chron. Auſtr. & ſequuntur Sundheimius in Tabulis Clauſtro-Neoburg. Cuſpinian. &c.

(C) Jacob. de Vitriaco Hiſt. Hieroſol. c. 99. Marinus Sanutus lib. 3. P. X. c. 4. Arnold. Lubec. l. 3. c. 37. Godefrid. Colon. ad An. 1191. Guiliel. Nangius ad An. 1191. Nicolaus Trivetus in Chron. ad eundem Anum. Solus Otto de S. Blaſio cap. 36. ſcribit Ptolemaidem vi occupatam.

(A) Vi-

A.C. poldi, de quo hic agimus, aut filiorum ejus Friderici, ac Leopoldi ſignis aut vexillis ulla vel alaudarum quinque, vel clypei ex rubeo & candido diſſecta ſpecies; ſed aquila, qualem & Henricus Dux Medlingenſis, & ceteri Auſtriæ Principum, ad Friderici II. tempora ſuis in ſigillis expreſſere, & media ſui parte Auſtria ſuperior etiamnum exhibet. (A)

Leopoldus Dux e Paleſtina revertitur.

Ptolemaide cum jam tuti nihil eſſet a Rege Angliæ, Leopoldus cum reliquiis copiarum propere diſceſſit. Secuti ſunt Leopoldum Germani, Italique, quos captæ Ptolemaide prædæ, inque Anglos tantum ac Normanos milites averſæ jactura in commune Richardi Regis odium pertraxit. (B) Equitesne, quibus ab Hieroſolymorum Templo nomen eſt, Viennam ſecum eo tempore adduxerit, donatoque Erdpergenſi prædio, ea in urbe ſtabiliverit, nec affirmare auſim temere, nec inficiari. Cuſpiniano ſi credimus, Duce hoc Leopoldo ſtationem in Auſtria cepere. (C) Reverſo ex longo itinere haud longa quies fuit, Ratisbonam ad conventum Principum ſub Anni
1192 MCXCII. exordium evocato: approbavit inter cetera Henricus VI. Imperator permutationem caſtri Veldſpurgenſis, quod *Wolfgerus*, Paſſavienſis Antiſtes, Wichardo Seveldio, majori Ducis Auſtriæ Dapifero, pro Graſenſi prædio tranſcripſit, Duxque Leopoldus ſuo teſtimonio roboravit. (D) An Laufenam quoque Dux idem, quo frequentes alioquin Antiſtites, Duces, Comitesque ad XII. Kal. Maji confluxere, (E) acceſſerit; incertum eſt: & cauſa ſuberat, haud longius ab Auſtria digrediendi.

Ottocarus Dux Styriæ poſt longam, gravemque invaletudinem ad VIII. demum Idus Maji An. MCXCII.

(A) Videri id poteſt ex Sigillis Philiberti Huberi in Auſtria ſua ex Archiv. Mellicenſ. illuſtrata: multo etiam magis in Diſſertat. V. Clar. ac Reverendiſſimi Marquardi Hergotti de veterum Marchionum, Ducumque Auſtriæ Scutis ac Sigillis.

(B) Otto de S. Blaſio c. 36. „ Teutonica militia cum Italica his admodum exaſperata, Regi in faciem reſtitiſſet, niſi authoritate militum Templi repreſſa fuiſſet. Anglicam itaque perfidiam deteſtantes, Angliæque ſubdi indignantes, aſcenſis navibus ſimul cum Duce *Leopoldo* repatriaverunt. „

(C) Cuſpinian. in Leopoldo Virtuoſo: „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ, fratres „ Hieroſolymitanos ex *Accaron* - - „ in Auſtriam voluit implantare, „ multisque redditibus ac annuis cenſibus locupletavit: & villam illam prope Viennam, *Erdburg* dictam - - libere donavit. „

(D) Lit. Henrici VI. Imp. dat. Ratisbonæ IV. Idus Januarii. apud Marc. Hanſiz. T. I. German. Sacræ ex Cod. MS. Biblioth. Cæſar.

(E) Chron. Reicherſperg. ad An. 1192. „ Fuit illud magnum Colloquium apud *Loufen*, inter Principes majores terræ noſtræ: Epiſcopos videlicet, & Duces, & Comites „ XII. Kal. Maii. „

ad Superos exceſſit, (A) commemorabili Princeps pieta- A. C.
te, & adjuncta ad Auſtriam Styria, noſtris in faſtis cum honore nominandus. Leopoldus, ad quem opima hæreditas, jam ſex abhinc annis publicis tabulis tranſcripta pertinebat, Wormatiam, qua in urbe Henricus Imperator tum agebat, continuo accurrit, ut quam voluntate Ottocari adeptus eſſet Provinciam, Cæſaris authoritate adiret. Non multis opus erat ad confirmanda ea pacta, quæ Friderico Patre jam annuente rata habebantur : dies tamen ſolemni inauguratione ad IX. Kal. Junii a Cæſare præſtituta : quæ cum ſplendido per ſe apparatu celebrata eſſet; illud etiam peculiare habuit, quod Conradus Dux Sueviæ, Henrici Cæſaris frater, & Ludovicus Bavarus cum magna Comitum, Nobiliumque frequentia, armis primum equeſtribus accingerentur. (B) Adjecto ad Auſtriæ, Styriæ Ducis titulo, quo ante hunc diem ſapienter abſtinuerat, Græcium profectus eſt Leopoldus, & recepto ſolenni fidei ſacramento a Styriæ ordinibus, privilegia eorundem, juraque magna voluntate confirmavit. (C) Hoc vinculo conſtrictæ Auſtriæ, Styriæque gentes, perpetuam deinceps pacem affinitatibus, commerciisque firmatam coluere.

Ottocari Styriæ Ducis mors.

Leopoldus Dux Auſtriæ Styriæ poſſeſſionem adit.

Nondum quantum momenti rebus ſuis acceſſiſſet, experiri Leopoldo licuerat, cum turbatis Bavariæ rebus, in partes & ipſe abripitur. Albertus de Bogen, clarum cetera nomen, ſed Bavariæ tum funeſtum, cum Ortenburgicis fratribus ac Comitibus, Rapotone & Henrico de

Turba in Bavaria,

(A) Chron. Reicherſp. An. 1192. „ Ipſo eodem anno mortuus fuit Dux „ Stirenſis, *Otakar* nomine, qui antea dicebatur Marchio Stirenſis. „ Chron. Admontenſe ad Annum 1192. „ *Otakar* Dux Styriæ absque liberis „ decedens, *Luipoldum*, Ducem Auſtriæ, terræ ſuæ ac patrimonii ex „ teſtamento hæredem prius inſtitutum, ſucceſſorem reliquit. „ Haſelbachius in Chron. Auſtr. „ Obiit „ leproſus (*Othakhir* Dux) Anno Domini 1192. „

(B) Chron. Reicherſperg. Anno 1192. „ Et quia hæredem non habebat (*Otakar*) Dux Auſtriæ *Luipoldus* ſucceſſit ei, & accepit eundem „ Ducatum de manu Imperatoris „ valde ſolenniter apud *Wormatiam*, „ in proximo Pentecoſtes, quod evenerat tunc in IX. Kal. Junii. Ibi „ etiam in eadem ſolennitate, & in „ præſentia Imperatoris, accincti ſunt „ gladio Dux Sueviæ, frater Imperatoris, & Dux Bavariæ *Ludwicus*, filius Ducis *Ottonis*, quondam Palatini, Comites quoque multi, & alii „ nobiles quam plurimi. „ Et conſentit Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1192. & Auſtrale.

(C) Conſtare id poteſt ex uſu Provinciæ, & literis ab *Leopoldo* Duce An. 1192. Indict. X. *Græcii* Seccovienſi Canonicorum Collegio datis apud Sigism. Puſchium in Chronol. S. Styriæ. P. II. pag. 68. Ortilo quoque in Not. ad Annum 1192. „ Paulo poſt „ reditum *Luipoldi* obiit *Otocharus* „ Dux primus in Styria. Quare *Luipoldus* ex pactis, a tota provincia „ probatis, Auſtriæ ſimul & Styriæ „ Dux eſt ſalutatus. „

A. C. de Cœnobiorum tutela, ac neſcio quibus agrorum limitibus, juribusque contendebat. Alberti cauſam Bertholdus Dux Meraniæ amplexus eſt, & quos ſubſidio ſibi in perniciem Patriæ vocarat Comes, Bohemi: Ortenburgicos fratres Ludovicus Dux Bavarus adjutum ibat. Jamque ad tumultum ſpectabant omnia, cum Octobri menſe Leopoldus Dux Auſtriæ, Styriæque cum multo exercitu Bavariam perrumpens, agrum eum omnem, qui Ortenburgicis fratribus parebat, turbinis in morem pervolat. Id belli ſignum. (A) Ludovicus Dux Bavariæ, qui tumultuarias raptim copias & ipſe contraxit, a Bohemis Alberti auxiliaribus victus, fugatusque; (B) Bavaria omnis cædibus, incendiis, populationibus deformata: atque ubi ſemel diſcrimen recte, perperamque facti confuſum eſt, direptis Cœnobiis, Templisque profanatis, in vaſa adeo ſacra, Sanctorumque exuvias ſacrilegæ manus injectæ: (C) nec ante finis infelicium turbarum, quam Cæſar, lamentabili omnium ordinum queſtu fatigatus, tumultus authores ad ponenda arma, & reddendam turbatæ pacis rationem pro imperio adegiſſet. Comitiis eam ob rem ad *VIII. Idus Decembres* Ratisbonam indictis, ſententia in Albertum de Bogen, ſeditionis facem & authorem lata, ſolum ut verteret, patriaque extorris in Apuliam abiret: quanquam exilii pœnam, reconciliata brevi Cæſaris gratia, haud multo poſt cum patria commutavit. (D)

quibus ſe Leopoldus miſcet.

Ratisbonæ in Comitiis componuntur.

(A) Chron. Reicherſperg. Anno 1192. „ Principes & Judices terræ „ noſtræ majores & minores, omnes „ adverſum ſe invicem graviter diſ- „ ſidentes, totam Provinciam Bava- „ riæ flammis & rapinis crudeliſſime, „ ac ſine miſericordia devaſtarunt. „ - - In Menſe Octobri Dux Auſtriæ „ *Luitpoldus*, cum multo exercitu ex „ oriente, quaſi turbo, & velut tor- „ rens inundans in parte Bavariæ, „ adverſum duos fratres Comites de „ *Ortenberc* veniens, belli initium „ fuit, conſpirante cum eo in idem „ Duce Meraniæ *Pertholdo*. „

(B) Chron. Auguſt. ad Annum 1193. „ Bavari inter ſe diſſidentes „ omnem regionem incendio deva- „ ſtant, ubi *Albertus de Togen* Comes, „ *Ludovicum* Ducem fugavit auxilio „ Boemorum. „

(C) Chron. Reicherſperg. ad An. 1192. „ Denique non ipſis monaſte- „ riis regularibus, vel aliis eccleſiis pe- „ percerunt, ſed paſſim ubique omnia „ DEO ſacrata loca aut exuſſerunt, „ aut vi effregerunt, & altaria Do- „ mini contaminaverunt, auferentes „ inde more latronum, & ipſas San- „ ctorum Reliquias, veſtes ſacerdo- „ tum conſecratas, & res pauperum, „ quascunque inveniebant ibi recon- „ ditas, & fidei Sanctorum commen- „ datas. Hæc non ſolum hoſtibus „ ſuis, ſed & amicis, & innocentibus „ mala inferebant, non parcentes ſe- „ xui, aut ætati. „

(D) Chron. Reicherſperg. ibidem. „ Poſt nimiam itaque terræ devaſta- „ tionem, tandem excitatus Domi- „ nus lachrymis & ſingultibus affli- „ ctorum - - liberavit eos de ma- „ nibus opprimentium. Lubente „ Imperatore, pax facta inter eos- „ dem eſt, & confirmata. Intrante „ men-

Digitized by Google

A. C.

Richardus Rex Angliæ in Europam renavigat.

Leopoldo ut parum decora ea expeditio fuit; ita vindictæ consilium, quod Richardi Regis Angliæ calamitas nec opinanti suggessit, exitiosum. Redierat is ex Palæstina, mutato repente consilio obsidendæ, cujus gratia tantum itineris, sumptuumque feciſſet, Hierosolymæ, quod turbarum aliquid in Gallia, Angliaque jam mente præciperet. Trahebat is in Asia secum sexaginta armatorum millia, classemque, quæ Barbarorum eos portus continere, metuque percellere una posset: serviebat jam Cyprus, Græcorum Imperio ejus armis extorta: quemque unum suis officere luminibus metuebat, Galliæ Regem Philippum, elapso jam anno, ex Asia removerat. Ascalone, Gaza, Daruno, Joppe, Ptolemaide mœniis, præsidiisque adversus hostes firmatis, Hierosolymæ jam imminebat, cum pace repente Christianos inter ac Saladinum composita, Cyproque insula Quidoni Lusiniano transcripta, in Europam renavigat. (A) Adriatico sinu invectum gravis tempestas excepit, quæ navigio procella ac turbine diffracto, fluctuantem in portum Aquilejæ vicinum expulit. Hic ille satis gnarus, quas in turbas Ptolemaide se conjeciſſet, quæ ubique odia siniſtris rumoribus concitata incurriſſet, posito cultu Regio, equitis Templarii personam induit, paucisque viæ comitibus ex omni numero adlectis, itineri se per Italiæ illa claustra, in Brunswicensem occultus agrum evasurus, committit. (B)

Passus naufragio ad litus Aquilejæ vicinum expellitur.

Templarii habitu

Non

„ mense Decembris. VIII. Idus ejus-
„ dem mensis indicta curia Ratispo-
„ næ generalis. Ille quoque Princeps,
„ qui hujus mali auctor & inventor,
„ & quasi signifer extitit, Comes vi-
„ delicet de *Pogen*, propter innume-
„ rabilia, & inaudita mala, quæ in
„ Christianos in partibus suis exer-
„ cuit: & quia induxit super eos
„ gentem barbaram & feram, Boe-
„ mos scilicet, digna pœna coercitus
„ est, publicus hostis regni coram
„ Imperatore adjudicatus. Postea ta-
„ men in gratiam receptus est. „

(A) Marin. Sanut. l. 3. P. X. C. VI.
„ Rex vero *Richardus* cum exercitu
„ suo pergens, *Ascalonem* reædificavit,
„ tota hyeme multum laborans, mul-
„ tumque de thesauris suis evacuans:
„ *Darum* etiam reædificans, munitum
„ reliquit: *Gazam* quoque repara-
„ tam Templariis, quorum prius fue-
„ rat, tradidit conservandam: & mu-
„ nita diligenter *Joppe*, *Ptolemaidam*
„ profectus est. „ & cap. VII. „ Fa-
„ cto autem vere, convenerunt ite-
„ rum Rex *Riccardus* cum suo exer-
„ citu, cæterique, communi animo
„ ad obsidendum *Jerusalem*, & pro-
„ cesserunt usque ad locum *Bethnoble*:
„ quo cum perveniſſent, Rex *Riccar-*
„ *dus* mutatus in virum alterum, ait,
„ se penitus velle ad suam redire pa-
„ triam. „ Cætera ex Rogerio Ho-
vedeno Annal. parte posteriore in *Ri-*
chardo primo peti possunt, & ex Gu-
lielmo Neubrig. Rerum Angl. lib. 4.
a cap. XIX. usque ad cap. XXVIII.
Ex Nangio, & Nicolao Triveto apud
D. Acherium T. III.

(B) Arnold. Lubec. in Chron. Sla-
vorum l. 3. c. 37. „ Cum transiſſet
„ Ungariam peregrino more (nam
„ *Templariorum* habitu se suosque in-
„ duerat) captivatus est a Duce Ori-
„ entalis Austriæ. „ Addit Auctarii
Aquicinctinum ad An. 1193. „ Ut se-
„ cretius ad nepotem suum, Ducem Sa-
„ xoniæ pervenire posset, terram *Leo-*
„ *poldi* Ducis Austriæ ingressus est. „

Digitized by Google

A. C. Non fefellit tamen intentos in ſe oculos perſonatus eques: primusque Meinhardus, Goritienſium Comes, octo e familiaribus aſſeclis in cuſtodiam abduxit. Elapſum eo periculo Regem Fridericus Petovius terruit, qui Friſaci in Carinthia ejus e comitatu ſex alios abſtraxit. Reſtabant tres modo itineris ſocii, quod illum, quanquam errore peſſimo, recta in Auſtriam deduxit. Leopoldus de caſu naufragi Regis mature edoctus, vias jam omnes excubiis munierat, ne præda nobilis ſuas manus evaderet. (A) Viennam delatus, urbe quidem conſulto abſtinuit Richardus; ſed vile in diverſorium Erdpurgæ, ut vetus eſt & vulgata opinio, ſe abdidit. (B) Latentem pueri Regii imprudentia perdidiſſe fertur: is cum in urbem ſemel, iterumque regreſſus, forum mercatus cauſa obiret ſæpius, regiasque chirothecas ſub zona incautius geſtaret, ſuſpicionem primo civibus movit: re ſubinde ad Magiſtratum delata, quæſtioni admotus, indicium fecit: Prætor urbanus, expedito ad Ducem nuncio, tabernam illam magni hoſpitis receptricem, armata interea manu cingit, Regemque ut ſponte ſe dederet, hortatur. (C) Ille

non ſine periculo

in Auſtriam elabitur:

prope Vienam capitur.

(A) Literæ Henrici VI. Imperat. ad Philippum Regem Franc. apud Rogerium Hovedenum in Annal. Angl. „ Nobilitati tuæ præſentium tenore „ declarare duximus, quod inimicus „ Imperii noſtri, & turbator Regni „ tui, *Richardus* Rex Angliæ, cum eſſet in tranſeundo mare ad partes „ ſuas reverſurus; accidit, ut ventus „ rupta navi ſua, in qua ipſe erat, duceret eam verſus partes *Hiſtriæ* ad „ locum, qui eſt inter *Aquilejam* & „ *Venetias*, ubi ipſe Rex, DEI permiſſione paſſus naufragium cum paucis evaſit. Quidam itaque fidelis „ noſter Comes *Mainardus de Gortze*, „ & populus Regionis illius, audito, „ quod in terra erat - - inſecuti ſunt „ intendentes eum captivare. Ipſo „ autem Rege in fugam converſo, „ ceperunt de ſuis octo milites. Poſtmodum proceſſit Rex ad Burgum „ in Archiepiſcopatu Saltzeburgenſi, „ qui vocatur *Friſacum*, ubi *Fridericus* „ *de Poteſowe* (Petowe) Rege cum „ tribus tantum verſus Auſtriam properante noctu, ſex milites de ſuis „ cepit. Dilectus autem conſanguineus noſter *Limpoldus* (*Luipoldus*) „ Dux Auſtriæ, obſervata ſtrata, impoſitis ubique cuſtodibus, ſæpe dictum Regem juxta *Wenam*, in villa viciniori, in domo deſpecta captivavit, &c. „

(B) Cuſpinianus in ſua Auſtria ſub *Leopoldo Virtuoſo*. „ Ut in vetuſtiſſimis Annalibus Auſtriæ, & fide dignis reperi, in villula prope *Viennam* in ripa Danubii, cui nomen „ patria lingua eſt *Erdpurg*, a *Luipoldo* „ *Richardus* capitur, & *Hadmaro de* „ *Chunring* Baroni in caſtrum *Tyerenſtein* aſſervandus traditur. „

(C) Matthæus Pariſ. ad An. 1192. „ Dum puer Regis ſæpius neceſſariis „ emendis ad forum publicum regreditur, accidit, quod die ſancti *Thomæ* „ Apoſtoli chirothecas domini Regis ſub zona incautius ſecum geſtaret, quas urbis Magiſtratus intuentes, puerumque - - apprehendentes diriſſime torquent. - - Puer „ intolerabili cruciatu compulſus eisdem, ut res ſe habebat, intimavit. „ At continuo hæc omnia Duci intimantes, hoſpitium Regis circumvallant, & ut ſponte ſe reddat, acriter inſiſtunt. „ Joannes Bromt. in Chron. de Richardo I. aliique.

(A) Mat-

Majeſtatis vel iſto in caſu memor, negat ſe poteſtatem ſui, A. C.
præterquam Duci, facturum : adeſſet ille, haud recuſaturum neceſſitati parere, & Principis fidei Regem committere. Incredibili hæc gaudio Leopoldus accepit, raptoque ſecum armatorum globo ad diverſorium accurrit. Adventanti Rex ultro progreſſus obviam, oblato captivi in morem gladio ſeſe tradidit. (A) Hæc Scriptor Anglus : nec longe ab hujus ſententia abeunt Scriptores ejus gentis ceteri : niſi quod alii in vincula conjectum ; (B) alii vulgi accurrentis importunitate, omni verborum contumelia violatum ; (C) alii demum cuſtodum inhumanis excu-

Quid de hoc Anglis ?

(A) Matthæus Pariſ. ad An. 1192. „ Rex - - juſſit adeſſe Ducem, ipſi „ ſoli ſe redditurum promittens. Duci autem illico adventanti Rex obviam proceſſit, ſeque ei cum gladio „ tradidit. „

(B) Rogerius Hovedenus in *Richardo I.* „ Nocte venit prope *Weennam*, & non longe ab ea, in quadam parva villa, ipſe & comes ſuus „ hoſpitium ceperunt. Et dum comes Regis pergeret ad emendum „ cibum : rex ex labore itineris fatigatus ſtatim incubuit ſuper lectum, „ & dormivit. Interim comes ſuus „ dum intenderet concambire denarios, a quodam ſerviente Ducis Auſtriæ cognitus eſt, & captus, & ductus ante Ducem ; & cum diutius „ celare non potuit, indicavit ei hoſpitium Regis : & venientes invenerunt eum dormientem, & ceperunt. „ Guilielm. Neubrigenſis Rer. Angl. l. 4. c. 29. „ Humboldus „ (*Luipoldus*) Dux Auſtriæ, qui - - „ ſtipendiarius ejus in exercitu Domini fuerat, profuſam ejus circa ſe „ largitatem, cum egeret, expertus : „ oblitus beneficii, atque in ultionem cujusdam læſionis exiguæ ſæviens, magis autem opum Anglicanarum, homo avarus, & perfidus „ ſitiens, cautiſſimos per omnes viarum tranſitus, & diverticula, ut „ inſigni profugo evadendi locus „ non eſſet, cuſtodes diſpoſuit : quem „ tandem in ſuburbano quodam, indicio, ut dicitur, cujusdam ex comitibus ejus, dum eſcas lautiores „ emeret, caute notati, & ad prodendum, cuinam peregrino talia procuraret, intentata morte coacti, „ inventum, per immiſſos ſatellites „ captivavit. Denique ingreſſi ad „ eum, ſollicite occultantem ſe, directi a Duce armati : Ave, inquiunt, „ Rex Anglorum, fruſtra perſonam „ tuam pallias, facies tua manifeſtum „ te facit. Cumque vir ingentis animi gladium arriperet : Noli, inquiunt, Rex vel timere, vel temere agere, non enim morieris, ſed „ potius a morte ſervaberis in medio „ hoſtium tuorum, propinquorum „ ſcilicet Conradi Marchionis - - Captus igitur Rex nobilis a Duce nequiſſimo anno gratiæ MCXCII. „ menſe Decembri, citra decus regium in vinculis ſervabatur. „ Quæ hic de ſtipendiis Regiis, de egeſtate *Leopoldi*, de argenti Anglici cupiditate, ex infenſo ac maligno animo ſcripta ſunt, adeo parum veroſimilia ſunt, ut refutari non mereantur.

(C) Gervaſ. Dorobern. in Chron. „ *Ricardus* Rex - - in terram Ducis „ *Oſtrici* triſti infortunio appulſus „ eſt. Cumque Rex Angliæ mutato „ habitu incederet, ut *Templarius*, „ puerique ſui ſtomachantes - nimis „ inſolenter agerent, & dicerent inquirentibus aſtute, quod hominis „ eſſent mercatoris, compulſi ſunt „ Regis hoſpitium indicare. Nunciatum eſt illico Duci, Regem Angliæ „ adeſſe, & miſſis nunciis ſubito interceptus eſt. Diſperſus eſt itaque „ rumor in populo de captione regia, concurrente vulgo turpiter, „ & probroſe ductus eſt. Ab his & „ ille proditor appellatus, ab aliis lapidandus, ab aliis capite plectendus, a nonnullis patibulo ſuſpendendus videbatur. Vix tandem ereptus eſt, & inimico ſuo, Duci videlicet *Oſtrici* præſentatus, & poſtremo Imperatori traditus eſt. „

A. C. excubiis ita coarctatum memorent, nihil ut mitius, quam inter compedes, haberetur. (A)

Aliter paulo rem geſtam Annales noſtri exequuntur. Richardum nempe Viennam fuga delatum, ad tabernam meritoriam extra urbis mœnia divertiſſe, atque ut exploratorum ſagaces falleret oculos, ſervili in opere lixarum munia obiiſſe: veru ad ignem verſantem annuli primum, haud ſatis cum reliquo cultus ſqualore conſentientis, indicio; tum vero vultu ipſo, liberalioris haud paulo, quam pro vili miniſterio, dignitatis retinente proditum. Id cum e Palatina Ducis familia quispiam, qui ad Ptolemaidem Richardum noverat, eaque die (XXI. Decembris erat) tabernam regali coquo inſignem ſubierat, anhelo curſu ad Ducem retuliſſet; advolaſſe continuo cum equeſtri ſuorum manu Leopoldum, Regemque inſueto operi naviter adhuc inſudantem obruiſſe. Confuſum hic terrore pudoreque Regem, compoſito ad acerbam humanitatem vultu, Dux prior allocutus fertur: indignum enimvero regali faſtigio miniſterium poneret, manusque ſceptro aſſuetas tractando veru ne dehoneſtaret: præeuntem Rex Ducem ſequeretur, nec hoſpitium peregrino, nec cuſtodiam ſecuritati defuturam. Signum inde datum Prætoriano militi, qui captivum Regem in urbem, vel ut vulgaris eſt opinio, Tierenſteinenſem in arcem, arduæ rupi impoſitam, deducerent, fidæque Hadmari Chunringii, potentiſſimi ea tempeſtate in Auſtria Optimatis, cuſtodiæ commendarent. (B)

quid noſtri Scriptores memorent.

Tierenſteinenſis caſtri cuſtodiæ mandatur.

Ex-

(A) Radulfus de Diceto Ymag. Hiſt. Col. 668. „ XIII. Kal. Januarii, Rex Anglorum Dux *Auſtriæ* comprehendit aput *Wenam*. Qui licet pedes Regis in compedibus non humiliaverit; importunitate tamen cuſtodum plus ad malam manſionem perduxit, quam ſi duris artaſſet in vinculis. „

(B) Otto de S. Blaſio c. 38. „ Rex Anglorum *Richardus* - - dimiſſo regali obſequio, privato habitu furtim, celeriterque tranſire cupiens, in quoddam diverſorium apud *Viennam* civitatem neceſſitate prandii divertit, ſociis præter paucos dimiſſis. Itaque ſervili opere ne agnoſceretur, in coctione pulmentorum per ſe dans operam, altile ligno affixum propria manu vertens aſſabat, annulum egregium digito oblitus. Quidam igitur de familia Ducis, qui cum Duce apud *Accaronitas* viſum Regem notum habebat, de civitate fortuito egreſſus, tabernam regali coquo inſignem intravit, & ex conſideratione annuli illum reſpiciens, & recognoſcens, agnitum diſſimulavit: concitoque curſu in civitatem reverſus, Ducem, qui tum forte aderat, de præſentia Regis certificans, admodum exhilaravit. Igitur ſine mora aſcenſis equis cum frequentia militum Dux accurrens, Regem frixam carnem manu tenentem captivavit: irriſumque tali opere in civitatem duxit, eumque arctiſſimæ cuſtodiæ mancipavit. „ Similia fere narrant Scriptores noſtri; Chron.

Expediti confeſtim ad Cæſarem de capto Angliæ Rege nuncii, nec minore lætitia accepti. (A) Extant geſtientis animi teſtes literæ, quas V. adhuc Kal. Januarii, ad Philippum Galliæ Regem Henricus Imperator dedit, veterem Richardi æmulum, & in comunis lætitiæ ſocietatem haud dubie venturum. (B) Leopoldus non contentus nunciis certiorem reddidiſſe Cæſarem, Regem ipſum Ratisbonam adductum, ubi ad VII. Kal. Januarii, ordines Bavariæ frequentes convenerant, Henrico Imperatori ſiſtit: ſed quod tranſigendæ rei maturitas nondum adeſſet, reductum in priſtinam cuſtodiam, exeunte primum menſe Martio Anno MCXCIII. Spiræ, aut Moguntiæ in manus Cæſaris tradidit. (C) Quid cauſæ fuerit, quod a Duce ad Cæſarem captivus Regius ſit translatus, Scriptor Anglus eorum temporum literis prodidit: indecorum nimirum Regio id faſtigio eſſe, ut in Ducis poteſtate Rex tantus teneretur: auri tamen cupiditatem, quique ex lytri magnitudine ingens ad Cæſarem rediturus eſſet, quæſtum permoviſſe Cæſarem, ſuam ut in cuſtodiam Regem ſuſciperet, haud obſcure innuit, & res ipſa poſtmodum oſtendit. (D)

A. C.

Nuncii de capto Rege ad Cæſarem, & Galliæ Regem.

Richardus R. Henrico Imperat. traditur.

1193

Acce-

Chron. Reicherſpergenſe, Admontenſe, Auguſtenſe: Hageni, & Haſelbachii Chron. Auſtr. Cuſpinianus in ſua Auſtria ſub Leopoldo Virtuoſo paulo ſupra relatus.

(A) Guiliel. Neubrig. l. 4. cap. 30. „ Regem Francorum ſuæ lætitiæ fieri volens participem, gratiſſimum „ illi ſuper aurum & topazion. V. „ Cal. Januarii a *Rinhuza* nuntium „ deſtinavit. „

(B) Lit. Henrici VI. Imperat. ad *Philippum* Franciæ R. ſupra relatæ ex Roger. Hovedeno, datæque *Rithiencie V. Kal. Januarii*, rectius forte *Rinhuſio*.

(C) Chron. Reicherſperg. Anno 1193. „ Imperator celebravit curiam „ Ratisponæ, ut indictum erat, VII. „ Kal. Januar. - - Rex quoque Angliæ adductus eſt illuc a Duce *Auſtriæ*, & inde reductus in Orientem. Circa dies quoque Paſchæ, „ quod evenerat in V. Kal. April. iterum idem Rex adductus eſt a Duce ad Imperatorem: & tunc devenit in poteſtatem & captivitatem „ Imperatoris. „ Matthæus Pariſ. adductum feria III. majoris Hebdomadæ ad Imperatorem ſcribit. Eundem diem ponit Radulfus de Diceto: „ Feria III. poſt ramos palmarum „ Dux *Auſtriæ* Regem Angliæ tradidit Imperatori, &c. „ *Spiræ* vero conventum per id tempus fuiſſe Imperii conſtat ex literis *Henrici VI.* Imperat. *Wolfgero* Paſſavienſi Epiſc. datis *Spiræ* V. Kal. April. in Sancta die Paſchæ An. 1193. Indict. XI. quibus ſubſcripſere ante cæteros Principes: *Leopoldus* Dux Auſtriæ, & *Leopoldus* ejus filius. Extant hæ literæ apud Hund. in Metrop. T. I. p. 251. Guilielmus tamen Brito L. IV. Philipp. *Moguntiæ* vult præſentatum Imperatori Regem *Richardum*.

„ - - Moram *Moguntina* faciebat in urbe,
„ Cum Regem Anglorum Dux Auſtricus obtulit illi. (*Henrico.*)

(D) Guil. Neubrig. lib. 4. cap. 31. „ Imperator allegans, Regem non debere teneri a Duce, nec eſſe indecens, ſi ab Imperatoria Celſitudine „ decus Regium teneretur, inſignem „ ad ſe trahere curavit captivum. - - „ Quid non mortalia pectora cogis „ auri ſacra fames? Imperator Romanus, proh pudor! præ commodi eſurie ad omne honeſtum, omne jus fasque oculos clauſit. „

Digitized by Go

A. C. Accepto interim capti Regis nuncio, quem primus certum ac indubitatum Waltherus Rothomagenſium Archiepiſcopus ad Hugonem Dunelmenſem Antiſtitem perſcripſiſſe videtur, (A) dici vix poteſt, quantum tota Anglia turbatum ſit. Joannes Moretonius, Regis frater, quo neglecto Richardus Regni curas Guilielmo, Elienſi Epiſcopo, demandarat, opportunum vindictæ tempus ratus, arcto ſe fœdere cum Philippo Galliarum Rege, eodemque Richardi hoſte infenſiſſimo devinxerat. (B) Aleonora, amborum Mater, Angliæ Regina, captivo filiorum altero, altero in perniciem fratris cum hoſtibus conſpirante, quo ſe verteret, aut cujus opem imploraret, præter Chriſti Vicarium, Cœleſtinum Pontificem, non habebat. Prævertere id officium Normanniæ Epiſcopi, gravique, ſed modeſta epiſtola Pontificiam authoritatem ad reſtituendum libertati Regem interponendam flagitarunt. (C) Hærere tamen negotium Romana in Curia, aut lentius procedere videbatur: urget Regina mater ſemel, iterum, ac tertio: precibus lachrymas, minas querelis miſcet, jamque dolentis modum egreſſa, Romanæ Curiæ ceſſationem acerbius perſtringit. Eloquentem non tam caſus acerbitas, quam Petri Bleſenſis, cujus verbis eæ conceptæ erant epiſtolæ, aculeata, ac pene tragicum in modum exaggerata facundia fecit. (D)

Rei fama Angliam miſcet,

Romam percellit.

(A) Rogerius Hovedenus in Richardo I. „ His itaque per Angliam „ publicatis de captione Regis Angliæ rumoribus, *Waltherus* Rothomagenſis Archiepiſcopus in hac forma ſcripſit *Hugoni* Dunelmenſi Epiſcopo. „ Subjungit dein ipſas literas, quæ videri apud eum poſſunt.

(B) Guilielm. Neubrig. l. 4. c. 30. „ Accepto ergo idem (*Joannes Moretonius*) in Anglia conſtitutus fraternæ captionis nuncio - - inito „ cum eis (*Gallis*) fœdere, & fratris „ in periculo poſiti fidelitate exſufflata, ejus ſe hoſtem inverecundiſſime declaravit. „

(C) Literæ *Waltheri* Rothomagenſis & Suffraganeorum ad Cœleſtinum III. PP. apud Baron. Annal. Eccleſiaſt. T. XII. ad An. 1192. quarum initium eſt „ Vulgariter dicitur, quia nova „ & inſolita morborum genera nova „ indigent medicina. Ab uſu ſiquidem noſtrorum temporum prorſus credimus alienum, quod capiatur, aut ad redemptionem aliquatenus compellatur, vel in eundo „ vel in reditu, quicunque Hieroſolymitanæ peregrinationis proſecutor exiſtit, &c. „

(D) Epiſtola prima *Aleonoræ* Reginæ ad Cœleſtinum III. PP. quæ extat inter epiſtolas Petri Bleſenſis Num. 144. Biblioth. Patrum T. XXIV. cujus initium: „ Reverendo Patri „ & Domino *Cœleſtino* DEI Gratia „ Summo Pontifici, *Aleonora in ira „ DEI Regina Anglorum*, Duciſſa North-„ manniæ, Comitiſſa Andegavenſis, „ miſeræ matri exhibere ſe Patrem. „ Silere decreveram, &c. &c. „ Secunda acerbior ſic incipit: „ Tædet „ animam meam vitæ meæ: quidquid enim verebar, accidit, &c. „ „ Extat apud Petrum Bleſenſ. Num. 145. Tertiæ, quæ inter Petri Bleſenſ. epiſtolas eſt 146. initium eſt: „ Invidente locorum diſtantia prohibeor beatiſſime Papa, vobis præſentialiter loqui: neceſſe tamen „ eſt, ut plangam paululum dolorem „ meum, &c. „

Henricus Imperat. cum Richardo graviter expoſtulat.

Henricus Cæſar, ne nihil agere videretur, per internuncios primum cum Richardo agit: ſed cum eæ ferrentur conditionum leges, quibus ſubſcribere ſalva dignitate Richardus non poſſet; poſtridie adductum ad ſe Regem apparata ad terrorem oratione Cæſar aggredirur: ad Leopoldi, propinqui ſui, injuriam, fraudem ſibi in Sicilia concinnatam: injuſtam Cypri oppreſſionem: Marchionis Conradi, qui Tyri, ac Montis Ferrati Princeps erat, cædem immiſſis ſicariis perpetratam: violata denique pacta, juraque, magna verborum, vultusque aſperitate objicit. (A) Rex, qua dignum erat libertate, in cauſam ingreſſus, illatam Duci contumeliam æſtu, quo abreptum ſe longius fatebatur, excuſat molliter: ad Siciliæ mentionem, quanquam adhæreſceret paulum copioſus alioquin ſermo, præter nuptias Arthuri nepotis ſui, cum Tancredi Siculi filia, nihil in jura Cæſaris a ſe peccatum ajebat: de Cypri Regno Iſaacio, Græco homini, ac tyranno erepto gloriam ſibi, non culpam objici: Conradi Marchionis cædem non ad ſe magis, quam reliquos Chriſtianos Principes pertinere: nec defuturum veterem Montanum, cædis authorem, qui, ſi opus ſit, impoſitum ſibi crimen juratus depellat. (B) A.C.

Richardi Regis defenſio.

Hen-

(A) Rog. Hoved. „ Die vero conſtituto, habito colloquio per internuncios cum Imperatore, non potuerunt illo die confœderari, eo, quod Imperator multa petierat, quibus nec etiam pro mortis periculo Rex conſentiendum judicavit, „ Matthæus Pariſ. ad Annum 1193. „ Imperator convocatis Epiſcopis, Ducibus, & Comitibus ſuis, Regem in præſentia ſua acerſiri juſſit, eumque in pluribus articulis, coram omnibus accuſavit. Inprimis ſcilicet, quod per ejus conſilium & auxilium, regnum Siciliæ, & Appuliæ, quod ſibi jure hæreditario deberetur, defuncto Rege *Wilhelmo*, amiſerit. Pro quo adipiſcendo exercitum permaximum, data pecunia infinita, conduxerat: cum idem Rex ſibi auxilium præſtiturum fideliter ſpopondiſſet, ut a *Tancredo* regnum illud obtineret. Deinde cauſſabatur de Rege Cypri, qui ei affinitate conjunctus fuerat; quod eum injuſte ab imperio ejecerit, & carcerali cuſtodiæ deputaverit; & terram ejus cum theſauris violenter invaſerit, & Inſulam cuidam alieno vendiderit. Poſtmodum vero accuſavit ipſum de morte *Marchiſii de Monte Ferrato* hæredis ſui: quod videlicet per ejus proditionem, & machinationem ab Arſacidis peremptus ſit. Quod & miſerat ad perimendum Regem Francorum, Dominum ſuum; cui nullam fidelitatem, ut debuerat, ſervavit in communi eorum peregrinatione, ſicut juramenti ſacramento inter utrosque fuerat confirmatum. Deinde conqueritur, quod ſignum Ducis Auſtriæ, conſanguinei ſui, ob ejus contemptum apud *Jopen*, in cloacam projici juſſerit; & Teutonicos ſuos in Terra Sancta, verbis probroſis, & factis ubique dehoneſtaverit. „

(B) Guilielm. Neubrig. l. 4. c. 31. „ Denique circa Dominicam palmarum ſolemniter ſibi præſentatum, coram omni frequentia nobilium, & populi, gravium objectu exceſſuum terrere tentavit. Ille vero hilari fretus conſcientia, conſtanti

„ &

A. C. Henricus, tanquam ſatisfactum criminibus utcunque eſſet, Regem amplexus, non ſe judicem cauſæ Regiæ, ſed amicum arbitrum adeſſe dictitans, libertatem in proximo pollicetur: animum modo Rex induceret, & ſibi, qui Imperii perſonam gereret, Ducique Auſtriæ argento (quanquam læſi honoris vile id eſſet pretium) ſatisfaceret. Duram libertatis conditionem, diuturnæ cuſtodiæ tædium, metusque graviorum æquam in præſens reddidit: confectæ eam in rem tabulæ, ſignatæque, quarum capita hæc erant: quinquaginta librarum millia argenti puri, ponderis Colonienſis, Cæſareis Londini nuntiis ante diſceſſum Regis e Germania numerantor: alia his quinque ac viginti millia adduntor, ſimul ac in Regnum is redierit: hujus porro ſummæ pignus ſexaginta Cæſari obſides dantor; ſeptem Leopoldo Duci Auſtriæ, cui de ea pecunia millia librarum decem addicta ſunto. Neptem ad hæc ſuam, Comitis Britanniæ filiam, Friderico Leopoldi Ducis filio nuptui tradito: ſin aliud Auſtriis placeret, a ſponſionis fide liber ac abſolutus eſto. Adjecta his temporis conditio, ut proximos intra ſeptem menſes ab Regis in Angliam reditu, & ſumma argenti, & neptis Regia in Germaniam mitteretur, pactaque mutua ſolemni ſacramento ſunt firmata. (A)

In pacta utrinque deſcenditur.

„ & libera reſponſione ita objecta diluit, ut Imperator quoque non ad „ ſolam miſericordiam, verum etiam „ ad venerationem ejus flecti videretur. Multis enim præ gaudio in „ lachrymas reſolutis, inclinatum „ Regem dignanter erexit, uberiorem de cætero gratiam, & fuſiora „ ſolatia pollicens, &c. „ Teſtimonium *Veteris de Monte*, quo *Richardum* a cæde Marchionis abſolvit, extat in Chron. Nicol. Trivetti apud Acherium Tom. III. cujus initium eſt: „ *Limpoldo* Duci Auſtriæ *Vetus de Monte (ſic Princeps Haſſacenorum, ſeu Aſſaſſinorum appellatur)* ſalutem. Cum „ plurimi Reges, &c. dicimus vobis „ in veritate, quod Dominus *Richardus* Rex Angliæ, in hac Marchiſi „ morte nullam culpam habuit, &c. „

(A) Forma compoſitionis inter *Henricum* Imperatorem, & *Richardum* Regem Angliæ: apud Rogerium Hovedenum in Richardo I. „ Hæc eſt „ forma compoſitionis inter Dominum Imperatorem ſemper Auguſtum, & Dominum *Richardum* Illuſtrem Regem Angliæ. Dominus „ Imperator mittet nuntios ſuos cum „ nuntiis Domini Regis, qui *Lundonias* ibunt, & ibi recipient centum „ millia marcarum (*marca eſt media libra*) puri argenti ad pondus *Colonia*. - - Alia quoque quinquaginta millia marcarum argenti dabit „ rex Imperatori, & duci Auſtriæ, „ & pro illis ponet obſides ſcilicet „ Domino Imperatori pro triginta „ millibus marcarum ſexaginta obſides; Duci vero Auſtriæ ſeptem obſides pro viginti marcarum millibus, ſolutis ergo centum millibus „ marcarum, & datis obſidibus; rex „ libere recedet. - - Præterea rex „ fecit jurare in animam ſuam, quod „ neptem ſuam, filiam Comitis Britanniæ tradet nuptui filio Ducis „ Auſtriæ, infra ſeptem menſes, poſtquam liberatus fuerit, & in terram „ ſuam redierit, & eam transmittet „ uſque ad introitum Imperii, ſi eam „ recipere voluerint; etſi noluerint, „ erit

Digitized by Google

Hæc dum in Germania Cæſarem inter, Regemque tractantur, Anglia omnis in luctu, & ſqualore erat: at ubi pactionum tabulæ, in Inſulam perlatæ ſimul cum litteris Regis ſunt, quibus quartam annuorum fructuum partem ab Antiſtitibus, Præſulibus, & utriusque fori Optimatibus in lytri pretium exigebat; (A) jamque ad eam conficiendam argenti ſummam, & vaſa ſacra Templorum, & quidquid auro, argentoque pretioſum habebant Divorum ſacraria, in pecuniam conflarentur: tum vero non jam gemitus, & mutæ querelæ; ſed diræ, atque execrationes in Cæſarem, ac Ducem Auſtriæ malorum omnium authorem audiebantur. (B) Nemo impotentius ea in A. C.

Anglia terror, luctusque.

„ erit abſolutus. Item - - - quinquaginta millia marcarum, quæ reſidua ſunt, ſolventur infra ſeptem menſes, poſtquam Dominus Rex in terram ſuam redierit. Cum autem Rex liberatus fuerit, & redire voluerit, Imperator dabit ei conductum per terram ſuam uſque ad fines Imperii ſui, & in portu illo, ubi mare intrabit, quamdiu ibi ſtabit, donec proſpero vento recedat, &c. „ Sed enim Radulfus de Diceto Col. 670. plus ab Imperatore extortum ſcribit: „ Totius Alemanniæ generalis conventus, Magnates ſolummodo comprehendens, habitus eſt apud *Warmatiam* tercio Idus Julii. Tractatum eſt ibi de redemptione Regis Anglorum: tandem ſub audientia plurimorum propalatum eſt precium apreciati, quem apreciavit Henricus Imperat. Romanus ab Auſtriæ Duce *Limpoldo*, ſcilicet *quinquaginta milia marcarum* argenti. Sed ut Imperator egregius fœnerator - - *centum milia marcarum* ſibi ſuo tempore ſolvendarum extorſit a Rege, &c. „ Rigordus in Philippo Aug. Franc. Rege ſummam in duplum auget: „ Tandem (ſcribit) datis ducentis millibus marcarum argenti pro redemptione Imperatori, per mare trajectus eſt (Richardus Rex) in Angliam. „

(A) Epiſtola *Richardi* R. ad *Alenoram* Matrem, & Juſtitiarios Angliæ apud Hovedenum in *Richardo I.* „ Venit ad nos chariſſimus Cancellarius noſter *Willielmus*, Elienſis Epiſcopus, & eo inter Dominum Imperatorem, & nos fideliter interloquente, eo uſque res pervenit, quod de Caſtello de *Trivellis*, in quo detinebamur, obviam venimus Imperatori apud *Hagenou*, ubi honorifice ab ipſo Imperatore, & tota curia recepti fuimus, ibique Dominus, & Domina Imperatrix nos magnis & variis muneribus honoraverunt, & quod præcipuum eſt, mutuum fœdus amoris, & indiſſolubile inter Dominum Imperatorem contractum eſt, & nos - - honeſte autem circa ipſum Imperatorem moram facimus, donec ipſius & noſtra negotia perficiantur, & donec ei ſeptuaginta millia marcarum argenti ſolverimus. „ Quare vos rogamus, & in fide, qua nobis tenemini, adjuramus, quatenus in hac pecunia perquirenda ſolliciti ſitis, &c. „ Data eſt hæc epiſtola apud *Hagenou XIII. Cal. Maji.* Addit Rog. Hovedenus: „ Autoritate igitur litterarum iſtarum mater Regis, & Juſtitiarii Angliæ ſtatuerunt, quod univerſi tam Clerici quam Laici quartam partem redditus ſui de hoc anno darent ad redemptionem Domini Regis - - & univerſum aurum, & argentum Eccleſiarum, ſicut rex in mandato ſuo præceperat. „ Voluit tamen Rex in litteris ſupra allatis, ut Eccleſiis, de reſtitutione plena argenti facienda, ſolemni jurejurando caveretur.

(B) Guilielm. Neubrig. l. 4. c. 35. „ Urgebant ergo negotium in cunctis Angliæ finibus executores regii, nulli parcentes, nec erat ulla „ di-

A.C. in rerum perturbatione ſe jactabat Petro, de quo ſupra, Bleſenſi, homine Gallo, & Bathonienſis Eccleſiæ Archidiacono. Extat dirum Carmen, quodam efferveſcentis animi impetu, in caput Leopoldi Ducis compoſitum: extat epiſtola ad Conradum Moguntiæ Archiepiſcopum data, horrendo triſtium minarum, atque execrationum fragore debacchata; nihil verborum, nihil funeſtorum ominum prætermiſſum, quæ jactari in ſceleſtiſſimum quemque poſſent. (A) Quibus vocibus, cum non Anglia modo, ſed Romana quoque curia quotidie perſonaret; Cœleſtinus tandem Pontifex diſtringenda ſibi arma ſacra, Ducemque Auſtriæ, Leopoldum, diro Eccleſiæ fulmine, percellendum putavit: (B) idem & Imperatori, & Regi Fran-

Romanus Pontifex intento anathemate percellit Leopoldum.

„ diſtinctio Clerici, & Laici, Sæcularis & Religioſi - - poſtremo - - „ ad vaſa ſacra ventum eſt, - - itaque per omnem regni Anglici latitudinem traduntur Calices ſacri „ exactoribus regiis, &c. „ Quanquam non tacet, argenti ejus magnam partem in ſuos uſus a publicanis, & quæſtoribus eſſe averſam.

(A) Diræ in Leopoldum Ducem Auſtriæ inſertæ leguntur Carmini Rythmico *de luctu carnis & ſpiritus* adjuncto ad epiſtolá Petri Bleſenſ. LVII. T. XXIV. Biblioth. Patrum. Dirarum porro, quæ medium in eo Carmine locum obtinent, hoc eſt initium:

„ Quis aquam tuo capiti,
„ Quis dabit tibi lacrymas?
„ Ut laudes Regis inclyti,
„ Fraudesque Ducis exprimas, &c.
„ Fœda rubigo mentium
„ Te peſtis avaritiæ
„ Dux duxit in flagitium
„ Damnabilis memoriæ,
„ Hoſtis Herodes impie,
„ Invaſor Chriſti Gloriæ!
„ Nam regiæ non noces inſocentiæ
„ Sed Chriſto, ſed Eccleſiæ, &c.
„ Judas Chriſtum diſtraxerat,
„ Dux regem vendit Angliæ,
„ Sed crimen hoc exaggerat
„ Idololatra pecuniæ, &c.
„ Bibe nunc avaritia
„ Dum puteos argenteos
„ Large diffundit Anglia.
„ Tua tecum pecunia
„ Sit in perditionem, &c. &c.

Epiſtola Petri Bleſenſis ad C. Moguntinum Archiep. inter ejus epiſt. Num. CXLIII. cujus initium: „ Quia, „ quandoque in Scholaribus caſtris „ militavimus, &c. - - - - - Vir „ ſanguinum, & cruentæ conſcientiæ dux Auſtriæ non eſt veritus in „ Chriſtum Domini ſacrilegas manus injicere, & pedes calceatos in „ Evangelio pacis, ferreis humiliare „ compedibus. Terribilis in judiciis „ DEUS deſtruat illum in finem, „ & evellat de tabernaculo ſuo, & „ radicem ejus de terra viventium, „ pro eo, quod non eſt recordatus „ facere miſericordiam, ſed perſecutus eſt hominem innocentem, & „ peregrinum adhuc in obſequio Crucifixi - - & qui eum vendidit, & „ qui emit, in ſortem Judæ Iſcariotis, & in maledictione fraudis Judaicæ reputentur; ut ſit cum eis „ ipſorum pecunia in perditionem: „ cum Dathan & Abiron terra eos „ viventes abſorbeat, ſucceſſores Judæ, filios avaritiæ, ſervos Mammonæ, ſemen Chanaan, genimina „ viperarum, membra diaboli, miniſtros Sathanæ, præambulos Anti-Chriſti. - - Conſumetur quidem „ pecunia, ſed nota perditionis non „ delebitur: tanti ſceleris immanitas „ derivabitur in poſteros, & in ungue adamantino hæc iniquitas ſcribetur. „

(B) Affirmat id Baronius ad An. 1193. Verum haud ſcio, an excommunicationis ſententia in *Leopoldum* hoc ſtatim anno prolata ſit; an intra minas tantum Eccleſiaſtica ſeveritas ſteterit, anno ſequenti fulmen datura.

Franciæ minatus, ſi hoſtili in Richardum animo eſſe pergerent. (A) A.C.

Hæc ad annum Seculi tertium ac nonageſimum acta, ſequentis anni vere multo tumultuoſius inſtaurata ſunt. Recepto ex Anglia argento, & obſidibus Richardus Rex prid. Nonas Februarias Anno MCXCIV. urgente ipſo 1194
Leopoldo Auſtriæ Duce tum præſente, libertati, Matrique Aleonoræ a Moguntino, & Colonienſi Archiepiſcopis reſtitutus, in Angliam navigavit. (B) Hic vero, quas diuturno quatuordecim fere menſium ſpatio iras collegerat, ſimul omnes in calamitatis ſuæ authores exprompſit. Miſſi continuo Romam Oratores, qui aut lytrum & obſides; aut diras in Cæſarem ac Leopoldum extorquerent. Legationis ea ſumma fuit: Richardum Regem, ac Dominum ſuum ex ſacra peregrinatione revertentem, a Duce Auſtriæ iniquiſſime captum, tractatum indignius, ac noviſſime vilis inſtar jumenti Cæſari Henrico venditum, implorare ejus æquitatem, quam, niſi apud ſummum Chriſti Vicarium, lacerato bellis regno, opibusque ſceleſtiſſima nundinatione exhauſtis, reperire nuſquam poſſet. Reputaret ſecum animo, quæ iſta, non tam Regi, quam Chriſtiano nomini, cujus Princeps, caputque Romanus eſſet Pontifex, probroſa ſit injuria: Regem Chriſtianum relicto, quod vix adiiſſet, regno; parente, quam unam ſibi mors reliquam feciſſet, filii diſceſſu pietate pene impia deſtituta; repudiatis, quas Regni fortuna, quas propinqua ſpes novarum provinciarum obtuliſſet, deliciis, opibusque; caput ſuum pro Religione, pro recuperanda e barbara ſervitute Palæſtina Chriſti veſtigiis conſecrata devoventem, captum a duce Chriſtiani nominis

Richardus Rex libertati redditur.

Roma querimonia inſtauratur.

(A) Roger. Hoved. „ Dominus „ vero Papa *Cæleſtinus* ſimiliter pro „ ipſo rege ſcripſit univerſis viris Ec„ cleſiaſticis regni Angliæ, ut Impe„ rator, & totum ipſius regnum ſub„ jicerentur anathemati, niſi rex An„ gliæ celerius liberaretur a captio„ ne illius. Similiter præcepit, ut „ Rex Franciæ & regnum ejus ana„ themati ſubjacerent, niſi ipſe de„ ſiſteret a perſecutione regis Angliæ, „ quamdiu fuiſſet in captione Impe„ ratoris. „

(B) Rog. Hoved. „ Moguntinus „ & Colonienſis Archiepiſc. tradi„ derunt eum (*Richardum* Regem) „ in manu *Alienor* Matris ſuæ libe„ rum, & quietum ex parte Impera„ toris, prid. Nonas Februarias fe„ ria VI. „ Idem Hovedenus cum narraſſet, Imperatorem propter litteras Regis Franciæ, & *Joannis Moretonii* voluiſſe a pactis reſilire, ſubjungit: „ Rex plurimum turbatus eſt, & con„ fuſus, deſperans de liberatione ſua. „ Convenit ergo per conſiliarium „ ſuum ſuper hoc Moguntinum, & „ Colonienſem, & Saxeburgenſem „ archiepiſcopos - - & de *Suave*, „ fratrem Imperatoris, & de *Oſtricio* „ (Auſtria) & de *Luvain* (*Lovanio*) „ Duces - - qui audacter introierunt „ ad Imperatorem - - & effecerunt „ adverſus eum, quod ipſe liberum „ & quietum dimiſit Regem Angliæ „ a captione ſua. „

Digitized by Google

A.C. nis, a quo manus vel Saladinus ipſe, barbarorum deterrimus abſtinuiſſet: (A) videret etiam atque etiam, quanta cum labe ſanctiſſimarum religionum, quanta cum Pontificiæ authoritatis imminutione tanti ſceleris impunitas ſit conjuncta: quem enim Principem daturum ſacram in militiam deinceps nomen ſuum, ſi poſt exhauſta infinita itineris incommoda, poſt labores innumeros, ac vitæ diſcrimina inter barbaros ſuperata, nec tranquillus in patriam reditus concedatur? ſi quæ ſancte jurata, quæ ſub pœnarum, quas Eccleſia habet, graviſſimarum intentata ſeveritate ſancita ſunt, vel interdicta, pro libidine, & quod caput eſt, impune violentur? earum vero rerum exemplum Regem ſe omnibus futurum; ſubiiſſe Religionis, Pontificiæque voluntatis cauſa, iter periculis laboribusque infeſtiſſimum; biennio & amplius eas res geſſiſſe, quas ſi Principes ceteri per turpiſſimam ignaviam ſubterfugere non voluiſſent; ſtaturam omnino Chriſtianam rem in Oriente, Urbemque ſanctam jam nunc in poteſtate Chriſtiani populi futuram: rediiſſe poſt confectam cum Saladino pacem, ſecurum ſui, fretumque Pontificis authoritate, quam pro eo, ac deceret, ſancte obſervaturi Chriſtiani omnes Principes eſſent. Secus cecidiſſe ſpem optimam: inermi, naufrago, atque a copiis imparato vim allatam, cui armato obviam ſe ferre nemo auſus eſſet: ereptam libertatem, nec niſi diſtractis Regni, Templorumque opibus reparandam: (B) fruſtra appellatum ad

(A) Matthæus Pariſ. in Hiſt. Angl. Legationem ea de cauſa Romam ad Cœleſtinum III. PP. miſſam ſic inſtauraſſe querelas ſuas ſcribit: „ Pater „ ſancte, ſalutat excellentiam veſtram dominus noſter Rex Anglo- „ rum *Richardus*, & poſtulat ſibi juſtitiam exhiberi de duce Auſtriæ, „ qui ipſum de peregrinatione ſua „ tam laborioſa revertentem cepit, „ & aliter, quam tantum principem „ decuit, afflixit; Imperatori quaſi „ bos vel aſinus eſſet, vendidit, qui „ poſtmodum ambo regnum ejus „ intolerabili redemptionis debito „ contriverunt. Ipſi inſuper a Chriſtianæ fidei legibus non alieni, in „ tali caſu regi detento graviora exercuerunt judicia, quam ipſe *Saladinus* faceret, ſi in manibus ipſius „ per ſimile infortunium incidiſſet: „ contra quem ipſe rex a finibus terræ, relicto regno nuper adepto, relicta patria, parentibus & amicis dimicaturus aſcendit. Sciret forſitan „ regis generoſitati ſimul & probitati, ſive Majeſtati nimirum deferre: „ cui illa gens barbara & cervicoſa „ deferre neſcivit. Sed fortaſſe hoc „ fecerunt, ut ſibi tanti regis captio „ pro laudabili victoria imputaretur: „ cum nunquam ipſum bello appetere præſumpſiſſent, ſi bellicoſo „ ſuo exercitu vallatus fuiſſet. „

(B) Idem ibidem. „ Movet præterea non mediocriter Dominum „ noſtrum regem, quod ſub pace & „ protectione veſtra omnibus peregrinis uſque ad triennium conceſſa, & in pœnam excomunicationis inflicta & firmata, ipſum a peregrinatione venientem, & iterum „ redire diſponentem ceperunt, atque ſub cuſtodia carcerali detrudentes, ad graviſſimam redemptionis ſummam coegerunt. „

ad Pontificem, cujus in tutela adhuc, nondum elapſo triennio, Regem eſſe conſtabat: Regnumque adeo, ac Sacerdotium nefario illo ſcelere violatum. Ageret proinde pro collata ſibi divinitus in populos, Principesque poteſtate: obſides primum, qui adhuc apud Ducem Auſtriæ pro reſidua lytri parte in vinculis hærerent, libertati aſſereret; tum pecuniæ ſummam, ſceleris pretium, quod Leopoldus jam accepiſſet, reſtituendam imperaret: poſtremo, ut pro illata regio nomini tanta injuria ſatisfaceret Dux impius, Pontificia omni authoritate ac ſeveritate adigeret. (A) Magno aſſenſu approbata erat Legatorum oratio, miſſique continuo in Auſtriam, qui Pontificis nomine Ducem officii commonerent, minisque ac ſacri fulminis terrore argentum, obſidesque repeterent. (B) A. C.

Leopoldus Dux ad minas Pontificias immotus perſtat.

Obſtinaverat jam animum Princeps, nec ullam de reddendo lytro, de remittendis in Angliam obſidibus cogitationem admittebat. Itane vero, ajebat, Regem vindicis DEI ira in manus meas prolapſum ſine noxa dimitterem? nec læſi honoris per atrocem contumeliam damna, vel ære imperato, reſarciam? ſed pacis in triennium ſancitæ fidem prævaricator Pontificiæ legis fregi? ille innocens, qui clandeſtinis literis, pactisque cum Saladino initis, Regem Galliæ, Principes Germaniæ, Italiæque, rem, ut verbo abſolvam, Chriſtianam omnem prodidit, & oppugnavit? pacis conſervator ille, qui captæ urbis ſpolia a Chriſtiano exercitu ad ſe unum, ſuosque avertit? qui Conradum, agnatum mihi Principem, per barbaros ſicarios de medio ſuſtulit? qui, quantum improbæ ejus in Cyprum molitiones merebantur, totum in nos Græcorum Imperium in arma egit? Pœnas ille, quas debet, Eccleſiæ dependat primus; tum vero, quid de nobis ſtatuendum ſit, conſulatur. Lytri ad me quantilla pars pervenit!

(A) Matthæus Pariſ. laud. „ Jubeat ergo excellentia veſtra, ut obſides Domini noſtri regis, qui adhuc pro parte redemptionis, quæ ſolvenda reſtat, detinentur in vinculis, liberos exire dux ille permittat, & pecuniam illam, quam a Domino noſtro excommunicatus recepit, ex integro reſtituat, nec non ſibi ſuisque illatam injuriam digna ſatisfactione emendet.

(B) Idem ibid. „ Cumque hæc & alia multa coram Summo Pontifice regii nuntii allegaſſent: dominus Papa illico poſt trinam monitionem, quam dux exaudire recuſavit, ſurgens cum ſuis Cardinalibus, ipſum ducem nominatim excommunicavit, &c. „ Ortilo in Not. poſter. ad An. 1194. „ *Cœleſtinus* Papa tertius ob graviſſimam inſtantiam *Richardi* regis jam liberi, qui cum Anglis ſuis *Leopoldo* duci ſumme iratus fuit, Duci anathema intentavit, niſi pecuniam, a rege jam acceptam reſtitueret, & obſides pro recipienda dimitteret. „

A. C. venit! eam, ut eripi mihi veſtris terroribus patiar, nunquam committam. Quid Principibus in iſta juris ſit, non nunc primum mihi diſcendum eſt. Facti mei authorem habeo Cæſarem: ille ſi obſides, ſi pecuniam remiſerit; tum vero conſilii res erit, qualem me habituri ſitis. (A)

Hoc reſponſo tametſi, quo animo Dux eſſet, conſtare ſatis poterat, iterum tamen, ac tertio, pro recepto Eccleſiæ more, Pontificis mandata, minæque repetitæ ſunt. Sed ubi actum ſe agere viderunt, re ad Pontificem relata, Cœleſtinus in magna ſacri Senatus frequentia feralem ſententiam in Ducem Auſtriæ nominatim, tum generatim in omnes, qui Regi, Regiæque familiæ violentas injeciſſent manus, pronunciat, Auſtriamque omnem, indicto aris, Templisque triſti ſilentio, ſacrorum uſu prohibet. (B) Hæc ad VIII. Idus Junias Romæ acta, datumque Veronenſi Epiſcopo negotium, ut quo certius terror ad omnes perveniret, feſtis quibusque diebus edictum tota Auſtria promulgaretur. Erat per id tempus Veronæ Epiſcopus, Adelhardus Cataneus, clari vir nominis, maximisque in rebus & a Lucio III. qui illum inter Cardinales adlegerat; & a Clemente III. qui Philippo, & Richardo Regibus comitem in Palæſtinam adjunxerat, adhibitus:

Excommunicatio promulgari jubetur.

(A) Reſponſi ratio conſtare ex iis poteſt, quæ ſupra ex *Henrici* Imperatoris allocutione de *Richardi* criminibus allata ſunt, quæ ſingulatim recenſet Matthæus Paris, & paſſim a Scriptoribus aliis eidem regi objiciuntur. Sic *Rigordus* in Geſtis Philippi Auguſti Regis Franc. „ Rex Francorum Re„ gem Angliæ valde ſuſpectum ha„ bebat, quia rege celato frequentes „ nuncios ad *Saladinum* mittebat, & „ mutua dona ab eo accipiebat. „ De averſis captæ *Ptolemaidis* ſpoliis, offenſis Germaniæ, Italiæque Principibus agit Otto de S. Blaſio cap. 36. De cæde *Conradi* Marchionis conſilio *Richardi* perpetrata narrat Godefridus Colonienſis. Arnold. Lubec. Chronicon Auguſtenſe. De Cypro *Iſaacio* erepta ſupra actum eſt.

(B) Matthæus Pariſ. Hiſt. Angl. „ Dominus Papa illico poſt trinam „ admonitionem, quam Dux exau„ dire recuſavit, ſurgens cum ſuis „ Cardinalibus, ipſum Ducem no„ minatim excommunicavit, & in „ genere omnes, qui in Regem & „ ſuos manus injecerant violentas. „ Terramque Ducis totam Eccleſiaſtico ſupponens interdicto, Vero„ nenſi Epiſcopo dedit in mandatis, „ quatenus hanc interdicti, & ex„ communicationis ſententiam, ſin„ gulis diebus Dominicis & feſtivis, „ per totum Auſtriæ Ducatum face„ ret publicari. „ Fruſtra hic dubitat A. Pagius ad Annum 1195. an non pro *Veronenſi*, *Viennenſi* Epiſcopo Pontificis ſententia promulganda ſit commiſſa: conſtat enim ſatis *Viennenſem* Epiſcopatum ante ſeculi XV. finem in Auſtria haud eſſe erectum. Et vero Radulphus de Diceto, in imag. Hiſt. pag. 675. refert literas Cœleſtini III. Veronenſi Epiſcopo inſcriptas, datasque Romæ apud S. Petrum VIII. Idus Junii, Pontificatus ejus anno quarto, anno ſcilicet 1194. Chron. Admontenſe ad An. 1194. „ Cœleſtinus Papa *Liupoldum* Ducem cum „ omni terra ſua, ſub interdicto ana„ thematis poſuit, pro captione Re„ gis Anglorum. „ Eadem habet Chron. Salisburg. ad An. 1194.

tus : (A) Sed is num in Auſtriam admiſſus, latam a Cœleſtino Pontifice ſententiam aut pertulerit ipſe; aut per alios promulgandam curarit, affirmare non auſim. Id in Styria certe factum non eſſe, argumento ſunt literæ, ab Adalberto Salisburgenſi Archiepiſcopo ad Cœleſtinum Pontificem poſtea datæ : neque enim ex vulgi tantum rumoribus habuiſſet ejus rei notitiam, ſi promulgatum publice, ſi valvis Templorum, ut moris eſt, affixum Pontificium id edictum fuiſſet. (B) A.C.

Non erat tamen, quod magnopere miraretur Adalbertus, cauſam tam ancipitem aut celatam, aut ſuæ etiam fidei a Pontifice non eſſe delegatam : ut enim pius, ac ſtrenuus, ut Apoſtolicæ Sedis obſervantiſſimus eſſet Præſul; amitinus tamen erat Leopoldi,, & Cæſari obnoxius; atque adeo vereri poterat Pontifex, ne in re tam odioſa, aut Cæſaris aliquid gratiæ, cujus cauſa a cauſa Ducis non multum aberat; aut propinquo ſanguini daretur. (C) Alia omnia in Adalhardo erant, quem & Legati dignitas, rerumque, quæ inter partes in Palæſtina interceſſerant, propior cognitio adjuvabat; & transalpina ſedes a periculo removebat. Non defuiſſe virum Pontificiis mandatis, perſuaſum penitus habeo : quid tamen ab eo actum, aut qua tandem via tentatum negotium, tacentibus Scriptoribus noſtris, in obſcuro eſt.

Terrores alii.

Acceſſere ad hunc terrores alii, cœleſtium irarum, ut multi exiſtimabant, indices : aquarum eluviones, morbi, incendia oppidorum, urbiumque : quas inter Vienna ipſa magna ſui parte in cineres reſedit. Danubius, flumen alias ipſa magnitudine tranquillum, litorum impatiens, riparum aggeres ſemel ac iterum egreſſus, miſerabili ſtrage, ſata, pecudes, hominesque involvit : nec fames, nec terræmotus defuere. (D) Quæ uti non in Auſtria

(A) Ughellus Ital. Sac. T.V. in Veron. Epp. Col. 809. & ſeqq. Ciacconius, & Oldoinus in Hiſt. Pontif. & Cardinal. T.I. Col. 1119.

(B) Lit. Adalberti Salzburg. Archiep. ad Cœleſtinum PP. apud Marc. Hanſizium T. II. Germ. Sac. p. 954.

„ Sic inde receſſimus plurimum mi-
„ rantes, & apud nos ſtupentes, quo-
„ modo ſententia anathematis per
„ Vos in tantum virum lata, unquam
„ a Vobis fuerit abſcondita, nec no-
„ bis per nuncium, aut ſaltem literis
„ veſtris medio tempore denunciata:
„ & ut verum coram DEO teſtemur,
„ vulgari quidem fama aliquando
„ hoc ipſum audieramus; ſed nulla-
„ tenus ſine literis veſtris credere
„ poteramus. „

(C) Conſtat ex Chronico Reicherſperg. ad An. 1168. ut ſupra ad eum annum notavimus.

(D) Rogerius Hoveden. in Rich. I.

„ Eodem anno, cum *Liupoldus* Dux
„ Auſtriæ adhuc permaneret in ſen-
„ tentia excommunicationis, quam
„ Dominus Papa in eum tulerat pro-
„ pter captionem *Richardi* Regis An-
„ gliæ, nec pœniteret, flagellavit
„ Do-

A. C. ſtria ſolum, ſed in reliqua etiam Germania, nec uno omnia tempore contigere; ita a Duce in fortuitis temporum caſibus numerata ſunt. Menſis interea ſeptimus, qui nunumerando lytri reliquo reſtitutum tempus fuit, jam in exitu erat; neque tamen, quod ad duo librarum millia ex denis adhuc deerat, uſquam comparebat: excanduit enimvero ſupra modum Princeps, diroque ſe ſacramento obſtringit, niſi pactorum fide liberarent ſeſe Angli obſides, vita ſtaturum Richardi perjurium. Ea pœnæ denunciatio, per Balduinum Betunium, ex obſidum numero ad Regem ablegatum, Richardum tandem inflexit, ut Leopoldi poſtulatis ſatisfaceret, & Arthuri Ducis ſororem, Friderico Auſtrio Leopoldi filio ſponſam, cum regia Iſaacii Comneni Cyprii filia deducendam, Betunio committeret. (A) Eæ ne in Auſtriam ex Anglia pervenirent, in

Mina Leopoldi in obſides facta.

„ Dominus terram ſuam in hunc modum. Imprimis quidem incenſæ „ ſunt omnes civitates terræ ſuæ, nec „ alicui nota fuit cauſa incendii. Secundo ex inundatione Danubii fluvii ſubmerſa eſt quædam terra adjacens, in qua decem millia hominum, vel eo amplius perierunt. „ Tertio cum in media æſtate ſoleat, „ & debeat omnis terra virere, tota „ terra ejus tunc temporis, contra „ ſolitum, & debitum curſum exaruit. Quarto cum ſemina frugum „ deberent in herbam proceſſiſſe, in „ vermes converſa ſunt. Quinto nobiliores terræ ſuæ mortalitate percuſſi ſunt. „ Eadem confirmat Guilielm. Neubrig. l. 5. cap. 6. Matthæus Pariſ. & ex parte Petrus Bleſenſ. epiſt. 143. Ex noſtris Ortilo in Not. ad An. 1195. „ Fuerunt autem ante, „ & poſtea luctuoſa tempora, nunc „ ob ariditatem terræ, nunc e contrario ob exundationem fluminum, „ incendia fulminum, aut terræ motum & alia inſolita mala in *Auſtria*, „ & aliis Provinciis, fere in tertium „ annum. „ Addit tamen Ortilo: „ Irati vero Angli hæc mala in *Auſtria*, & ſubitam Ducis mortem, ac „ pœnale mortis genus, funeris quoque dilati moram, & natos vermes, omnia veluti manifeſtas pœnas DEI, ob captivitatem ſui Regis „ ore & calamo divulgabant, cum „ multa Ducis diffamatione: quod „ ego, qui in *ſancta Cruce* tunc libros „ tranſcribebam, jam ipſe legi. Qui „ hos ſequentur, errores ſeminabunt.„ Chronicon-Clauſtro-Neoburg. ad An. 1193. „ *Wiana* incendio flagrat. Danubius jam vice „ altera contra ſolitum inundans, vicina loca occupat. An. MCXCIV. „ fames valida eſt in Teutonia. „ Chron. Mellic. ad An. 1195. „ Terra iſta peſtilentia, & incendio, & „ inundatione aquarum miſerabiliter humiliatur. „ Similia referunt Chron. Auſtrale, & Anonym. Leobienſ. per hos annos

(A) Rogerius Hovedenus loc. cit. „ Quamvis tot & tantis flagellaſſet „ Dominus terram ſuam plagis, noluit tamen pœnitere; ſed induratum eſt cor ejus adeo, quod ipſe „ juravit, quod omnes obſides Regis Angliæ, quos ipſe habebat, capitalem ſubirent ſententiam, niſi „ in proximo perficerentur ei a Rege Angliæ omnes conventiones, „ quas cum illo fecerat. Unde factum eſt, quod *Baldewinus* de *Betun*, qui unus erat ex illis, qui dati „ fuerant Duci *Auſtria* pro redemptione Regis Angliæ obſides, ex „ communi obſidum conſilio miſſus „ eſt ad Regem Angliæ, ad indicandum ei Ducis propoſitum: qui „ cum veniſſet, miſertus eſt illorum „ Rex, tradidit ei Rex ſororem *Arthuri* Ducis Brittaniæ, & filiam Imperatoris Cypri ad ducendum eas „ uſque ad Ducem Auſtriæ, ſororem „ ſcilicet *Arthuri*. ad maritandum filio Ducis Auſtriæ, & filiam Imperatoris de Cypro tradendam in manu Ducis Auſtriæ quietam. „

cauſa mors fuit, quæ Leopoldum Ducem eo adhuc anno A.C. oppreſſit.

Leopoldus Dux Græcii pedis talo inter equitandum fracto,

Ex Auſtria in Styriam profectus, Græcii poſtridie Natalis Chriſti, amplo cum nobilium comitatu, ad ludos equeſtres, pro gentis more, in campum prodierat, arduus ipſe equo, & militaris indolis ad ceteram pompæ dignitatem documenta daturus. Hic ferocientis equi laſcivia ſeu alliſus, ſeu excuſſus tanta vi, ac impetu eſt, ut diffracto talo pedis, crure uno continenti vulnere attrito, referri continuo in palatium neceſſe haberet. Nulli operæ parcitum, ut comminuta oſſium fragmenta ſuum in locum coirent; ſed vis mali remedia ſuperabat. Jamque & ignis ſacri indicia luculenta, atratis ſe puſtulis prodebant; & doloris inſania remedia reſpuebat: quem cum ferre non poſſet Princeps, cruciatum cruciatu redempturus, reſcindi quaſſatam tibiam, ne peſtem eam in corpus reliquum propagaret, imperat. Nemo erat, qui triſte officium, & affecto jam pedi nihil profuturum præſtare auderet.

eum pedem ſibi reſecandum præbuiſſet,

Ergo de domeſticis ſuis aliquem imperio adigit, ut crudeli remedio manum admoveret. Horrentem, ac alieno vulnere, plusquam ſuo trepidantem, voce, vultuque adjuvat: dolabram pedi ipſe admovet, ictumque, ut quanta vi poſſet, nulla ſeu reverentia Principis, ſeu miſeratione perferret, imperat. Paret atrocis ſpectaculi adminiſter, pedemque, adacto in vivam carnem ferro, ad tertium tandem ictum reſecat. (A) Penetrarat altius malum, quam ut

(A) Idem ibid. „ Convocatis majoribus terræ ſuæ ad celebrandum „ feſtum Natalis Domini, dum idem „ Dux (*Leopoldus*) die beati *Stephani* „ exiret, ut cum militibus ſuis ludere- „ ret, cecidit equus ſuus ſuper eum, „ & confregit pedem ejus: adeo, „ quod oſſa hinc inde confracta per „ mediam cutem exeuntia ad latitu- „ dinem palmæ exterius comparue- „ runt: & accedentes medici, quæ „ credebant ei expedire, pedi illius „ appoſuerunt. In craſtino pes ejus „ denigratus inventus eſt, & in eum „ ſtatum converſus, quod oportuit „ eum aſſentientibus medicis ob- „ truncari: quod cum ipſe fieri po- „ ſtularet, non eſt inventus, qui vo- „ luntati ejus acquieſceret, non enim „ auſus eſt aliquis, vel potuit præ do- „ lore in Dominum ſuum manum im- „ ponere. Tandem filium & hæredem ſuum convenit rogans, & „ præcipiens, quod pedem ſuum amputando, dolori ſuo finem imponeret: quod cum nec ipſe facere „ vellet; accito Camerario ſuo, & „ ad hoc adacto, dux ipſe dolarium „ manu propria tibiæ appoſuit, & „ ipſe Camerarius malleo vibrato, „ vix trina percuſſione, pedem obtruncavit. „ Eadem narrat Guil. Neubrig. l. 5. c. 6. Putidius rem narrat Gervaſ. Dorobern. in Chron. pag. 1588. „ Menſe Decembri mirandum „ accidit prodigium: cum enim pueri civitatis *Oſtrici* de congeſta nive „ pro modulo ſuo caſtellum compoſuiſſent, & quidam ex eis extrinſecus oppugnarent, aliique intrinſecus viriliter repugnarent, & prævalerent; contigit Ducem *Oſtrici*, „ qui

A. C. ut ſiſti hac plaga poſſet; nec jam aliud reſtabat, quam ut deſperata ſanitate corporis, animi rationes cum DEO componeret. Iſtud, ut ageret, non adſtantium magis hortatibus, quam ſuapte voluntate impellebatur. Apparebat Divino conſilio hæc omnia contigiſſe, adeo fracti ſimul cum corpore feroces illi ſunt ſpiritus: & qui nihil ante tam indecorum ratus Principi, quam terrori cedere; tanta repente erroris ſui deteſtatione concuti animo cœpit, nemini dubium ut eſſet, quin vere & ex animo, quæ per vindictæ ſtudium, & iræ impotentiam, in Regem ac Pontificem peccaſſet, in præſens retractaret. Circumſtabant decumbentis lectum immiſti Proceribus Sacerdotes aliquot: hos, ut diris atque execrationibus Pontificis ſe exolverent, pacemque ſibi Eccleſiæ, & communionem redderent, flagitare non deſtitit; dum firmata jurejurando promiſſi fide, quo ſe obſides Anglos cuſtodia actutum ſolvere, hæredes filios ad reddendam lytri injuſti pecuniam obligare, Pontifici quoad cetera etiam morem gerere receperat, ſublatis diri anathematis vinculis cum Eccleſia in gratiam rediret. (A)

adextrema deductus,

Eccleſiæ pacem repoſcit, recipitque,

„ qui Regem Angliæ primo captiva-
„ verat, cominus tranſire, turba co-
„ mitante ſuorum. Qui cum pau-
„ lulum præſtolaretur, & ſeditiones
„ ſimulatorias inſpiceret puerorum,
„ conqueſti ſunt pueri, quod non
„ poſſent reſiſtentibus prævalere, e-
„ jusque implorabant auxilium, quo
„ facilius caſtellum niveum expu-
„ gnarent. Annuit petitionibus pue-
„ rorum, & illico emiſſarium, quo
„ ſedebat, calcaribus urgens, præfa-
„ tum niveum aſcendit caſtellum:
„ quo de facili confracto, cum equus
„ non haberet, quo certius pedes fi-
„ geret, nimirum corruit, Ducem-
„ que dejecit. Cujus tibia tam ſu-
„ bito, tamque perverſe confracta
„ eſt, ut oſſis fractura cutem perfo-
„ raret. Domum delatus tanto do-
„ lore, & fœtore repletus eſt, ut eum
„ vix Medici, vel Cubicularii viſita-
„ rent: tandem Medici de ſalute Du-
„ cis deſperati perſuaſerunt ei, ut
„ pedem putidum, & fœtentem
„ amputari permitteret, ſi forte vel
„ ſic vivere valeret. Annuit Dux,
„ &c. „ Ortilo in Not. ad An. 1194.
„ Apud *Gratz* in Stiria, poſt Miſſas
„ Natalis Domini, altera die, ſe &
„ milites ſuos exercens, labante equo
„ pedem fregit, & quaſſavit. Nulla
„ medela profuit pedi: & poſtquam
„ hunc abſcindendum improvide
„ præbuiſſet, neque profuit reliquo
„ corpori incenſo „

(A) Rogerius Hovedenus loc. cit.
„ Medici vero appoſitis medicaminibus, cum eum in craſtino viſitarent, non invenerunt in eo ſpem
„ vitæ. Dux igitur deſperatus Archiepiſcopos, & Epiſcopos, & terræ ſuæ Magnates, qui ſolemniis illis intererant, convocari fecit, &
„ cum petiit abſolvi a ſententia, quam
„ Dominus Papa in eum tulerat pro
„ injuriis, quas ipſe Regi Angliæ fecerat, reſponſum eſt ei ab univerſo Clero, quod nullatenus abſolveretur, niſi jurando caveret, quod
„ ſuper memoratis injuriis judicio
„ Eccleſiæ ſtaret, & niſi alii majores
„ de Ducatu ſuo idem cum eo jurarent: & ſi de eo humanitus contingeret, quo minus judicium Eccleſiaſticum per eum procederet,
„ ipſi omnibus modis procurarent,
„ quod ſanctæ Eccleſiæ ſatisfieret;
„ qui abſolutus mediante judicio,
„ omnes obſides Regis Angliæ, quos
„ habuit, liberari præcepit, & pecuniam ſibi debitam Regi Angliæ remiſit. „ Eadem omnino refert

Gui-

primum a Parocho Hartbergenſi.

Arduum per ſe munus Hartbergenſis Eccleſiæ rector, vir egregius, & ſacri juris non imperitus, in ſe ſuſcepit, Ducemque ſacramenti religione, ut ſi vita ſuperaſſet, in Romani ſe Pontificis poteſtate futurum, ejusque judicio ſtaturum promitteret, prius obſtrictum, ſublato anathematis vinculo, cum Eccleſia reconciliavit. (A) Satis id eſſe poterat ad pacem & quietem animo reddendam; ſed pio Principi, & errorem ſuum cum ſummo animi dolore recognoſcenti, ſatis non fuit. Quare cum Adalbertum, Salisburgenſem Archiepiſcopum, haud longe Græcio (Leibnizii fortaſſe) abeſſe ſciret; multis precibus, nunciisque inſtitit moribundus Princeps, eo ut rerum articulo A. C.

Guilielm. Neubrig. l. 5. c. 6. At Matthæus Pariſ. totam tragœdiam his verbis deſcribit: „ Sed cum in his „ omnibus non ſit averſus furor Ducis, imo in deterius aggravatus: „ ipſe Divino judicio terribiliter percuſſus eſt. Die ſiquidem *S. Stephani* „ cum equitando luſum pergeret, ſociis comitantibus, equus, cui Dux „ inſidebat, violenter pedem offendens, tibiam ſedentis cum pede inſanabiliter contrivit. Nam tibia „ cum pede protinus conjuncta nigredine quadam intumeſcens, nullo medicorum potuit cataplasmate „ ſedari, quin igni quem infernalem „ vocant, tumori admixto, intolerabiliter cruciaretur. Quem Dux „ cruciatum ferre non valens, pedem „ a crure fecit detruncari, ipſo interim dolabrum tenente, cæteris omnibus præ nimio horrore hoc facere renuentibus. Sed non ſic doloris cruciatus evaſit: nam illico „ femur cum corpore reliquo, igne „ illo execrabiliter depaſcebatur. „ Tandem vero culpam agnoſcens „ iniquam, quam in Regem & ſuos „ malitioſe exercuerat, ſuadentibus „ Epiſcopis, qui aderant, obſides abſolvit, & reſiduum pecuniæ de redemptione Regis, & quod receperat, ſe redditurum ſpopondit. Tunc „ Epiſcopi, qui aderant, videntes eum „ in tanta miſeria & calamitate conſtitutum, a ſententia excommunicationis abſolventes, ad communionem fidelium admiſerunt: & „ ſic cum intolerabili cruciatu ſpiritum exhalavit. „ Hæc Scriptores Angli; quid noſtri ea de re ſentiant, mox referetur.

(A) Lit. Adalberti Salzburg. Archiep. ad Cœleſtinum III. PP. Anno 1195. datæ ex Supplem. Chron. Reicherſperg. apud Marcum Hanſizium T. II. Germ. Sac. in Coroll. pag. 954. „ Cum *Leopoldus* quondam Dux *Auſtrie*, & *Styrie*, in natali Domini gratia ſolempnizandi veniſſet ad quasdam partes Ducatus ſui *Styrie*, contigit eum in die B. Stephani protomartyris in campum cum aliis „ militibus exire, & ibidem exercitio, & ludo militari tempus deducere. Cæterum cum ſic eſſet in „ magno gaudio, & ſecundum opinionem humanam, in plenitudine ſue glorie; Divina permiſſione cum equo in terram ſubito corruit, & pedem in medio tali confregit uſque adeo, ut & tibiam mediam poſtmodum cum pede precidere juſſerit. Eapropter incidens „ in deſperationem hujus vitæ, unum „ de Sacerdotibus melioribus, qui „ tunc aderant, videlicet W. de Hartperch plebanum vocatum, & per „ DEI gratiam in maxima humilitate, & cordis contritione, quod a „ Vobis vinculo anathematis eſſet „ innodatus, publice manifeſtatum, „ abſolutionem & communionem „ cum Viatico petens, de commiſſis „ emendationem, & debitam ſatisfactionem promittens: cujus juſtis „ poſtulationibus Sacerdos, videns „ eum in extremo poſitum articulo „ mortis annuit; prius tamen juramento recepto, ut ſi convaleſceret, „ ſemota omni fraude & dolo, ſtaret „ judicio, & omni mandato Apoſtolico. „

(A) Lit.

Digitized by Google

A. C. ticulo ſibi præſto eſſet, pacemque Eccleſiæ confirmaret. Affuit ille, jusque jurandum a Leopoldo, & quem vadem ſibi parens conſtituerat, Friderico ejus filio tum præſente exegit, de obſidibus Regis Angliæ, quos pro XXI. marcarum millibus retinuerat adhuc, deque aliis IV. ejusdem ponderis millibus, quæ de ſumma undetriginta millium eſſent reliqua, quantocyus in Angliam remittendis: præſtari deinde ceterarum damna expenſarum; Richardum Regem jurata promiſſorum fide abſolvi; moremque in ceteris Pontifici Romano geri, eadem ſacramenti religione juſſit: nihil recuſantem Ducem diris execrationibus iterum exſolvit, redditaque Eccleſiæ, ſeu verius confirmata pace, ultimis morientium præſidiis ad beatæ æternitatis aditum communivit. (A) Trepidantem adhuc, ac Divini judicii arcana formidantem ſolatus eſt Præſul optimus, ac ſe DEO, ejusque in terris Vicario rationem pro ipſo redditurum promiſit. (B)

tum ab Adelberto Saliſburgenſ. Archiep.

Exemptus hac cura, ſanctis de reliquo deſideriis, ac ſuſpiriis indulgebat, ingeminare frequenter auditus: utinam vel mutilo hoc corporis habitu paſcendi ſibi greges con-

(A) Lit. eædem. „ Poſtmodum autem, cum eſſemus in eadem vicinia, bene circa duas raſtas, per plurimos nuncios etiam nos vocavit, & in maxima compunctione, & timore DEI, cum lachrymis ante pedes noſtros provolutus, abſolutionem ejusdem anathematis, cujus conſcientia intus plurimum torquebatur, & cum copia veſtre Sanctitatis ſibi celitus negata eſſet, ſe noſtre poteſtati, vice veſtra, totum ſubjecit: cujus itaque devotionem attendentes, & debitam reverentiam Sedi Romane ſervare cupientes, hoc potiſſimum elegimus, ut data fide in manum noſtram, que uſu & conſuetudine terre noſtre, ſeptem juramentis dicitur æquipollere, promitteret, quatinus vita ſuperſtite, ſemota omni fraude & dolo, mandato Apoſtolico in omnibus, pro quibus excommunicari meruerat a Vobis, obtemperaret, & cetera, ſicut coram Sacerdote prius juraverat, obſervaret. Ad hæc quoque authoritate noſtra injunximus ei, ut Regem Angliæ a juramento abſolveret; obſides quoque ejusdem Regis, quos pro XX. millibus marcarum, & uno adhuc tenebat, dimitteret, & quatuor millia marcarum, que confeſſus eſt de pecunia Regis Anglie adhuc ſe tunc habere, redderet; de reliquo vero, quidquid expendi debuerat, pro libitu, & præcepto veſtro ſatisfaceret, & componeret: que omnia devotus adimplere, ſicut diximus, promiſit, & *Fridericum* filium ſuum, qui præſens aderat, reum pro ſe, ſi moreretur, conſtituit, qui data etiam fide hæc in manum noſtram firmavit. His ergo omnibus rite peractis, authoritate DEI omnipotentis, qui non vult mortem p. ſ. u. c. & v. & veſtra eum abſolvimus auctoritate, & communionem Eccleſiæ tradidimus, Oleo Infirmorum eum inungentes, & Communionem Dominici Corporis, & Sanguinis impertientes. „

(B) Lit. eædem. „ Cum quidem vidiſſemus eum non poſſe evadere, ne in deſperationem ſalutis eterne caderet, promiſimus, ut de anima ipſius DEO, & Vobis rationem vellemus reddere, & ſic inde receſſimus. „

Digitized by Google

contingerent, quos ſanctæ Crucis in Auſtria Cœnobium ſuos in uſus enutriret. (A) Sunt, qui Ciſtercienſium veſte, ſub vitæ extrema indui voluiſſe; (B) ſunt, qui in ejus Ordinis inſtituta tranſiiſſe Leopoldum ſcribant; nec jam Ducem, ſed Monachum deceſſiſſe: (C) quanquam maritum conjux Helena, non niſi quinto poſt anno ad meliorem in cœlo vitam ſit ſecuta. (D) Leopoldus igitur jam ſibi, piorumque communioni redditus, ac ſupremis morientium præſidiis ad obitum rite procuratus, magno pietatis ſenſu e vita exceſſit IV. vel ut pleraque habent monumenta noſtra, pridie Calendas Januarii: (E) poſtquam annos nonniſi ſeptem ac triginta, ſi Annalibus noſtris ea in re fides eſt, expleviſſet. (F)

A. C.

& pie moritur.

Prin-

(A) Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Deinde Monachalem habitum induens, ait: utinam oves ſanctæ „ Crucis paſcere deberem cum - - - „ & in habitu religioſo ſpiritum DEO „ reddidit. „ Idem referunt Tabulæ Clauſtro-Neoburgenſes. Hiatum vero Arenpeckii Narratio Genealog. Poſterorum S. Leopoldi ſic explet: „ Unde amputato crure, indutoque „ habitu Monachali dixit: Utinam „ cum mea ſtipula contingat me paſcere oves ſanctæ Crucis. „

(B) Arenpeck. Chron. Auſtral. & Author Genealogiæ S. Leopoldi Marchionis mox laudati.

(C) Fragm. Chronolog. Biblioth. Cæſar. Vien. apud Puſchium Chron. Styriæ P. II. p. 84. „ *Luipoldus* Dux „ Auſtriæ, & Styriæ lapſo pede, & „ confracto monachus efficitur, & in „ brevi vita privatur. „ & Necrolog. Admont. „ Pridie Kal. Januarii „ *Liupoldus* ex Duce Monachus „ Ortilo in Not. poſter. ad Annum 1194. „ Noſtri deinde ordinis cucullam induens, qui nobiſcum aliunde Fraternitatem habuit, reliquos acerbiſſimos dolores, pie & patienter „ obeundo, concluſit paulo ante medium noctis IV. Kal. Januarii, cum „ maximo Provinciarum luctu deponi ſe mandans in *ſancta Cruce*. „ Fugger. Spec. hon. Auſtr. l. 2. c. 3. „ In ſolchen ubergabe er ſeinen Söhnen *Friderico*, und *Leopoldo* - - die „ Regierung, gieng in das Cloſter „ *zum Heiligen Creuz*, und ſtarb bald „ darnach mit groſſen Schmerzen. „

(D) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1199. „ *Helena* Duciſſa Auſtriæ obiit. „

(E) Diſcrepant Scriptores noſtri non de die modo, ſed de anno mortis Leopoldi. Chron. Clauſtro-Neob. An. 1193. „ Eodem anno piæ memoriæ Liupoldus Dux Auſtriæ & Styriæ, ſequenti die Natalis Domini „ circa caſtrum *Gratz*, equo lapſus, „ II. Kal. Jan. moritur, & in domo „ S. Crucis ſepelitur. „ Chron. Mellic. Chron. Salisburg. Bern. Noric. in Chron. Auſtr. ad An. 1195. affigunt Leopoldi obitum: ſed more eorum temporum, Annum a Natali Domini inchoant. Chronicon Admontenſe Annum & diem mortis notat, videlicet MCXCIV. II. Kal. Januarii: & quoad diem quidem conſentit Chronicon Mellic. & Clauſtro-Neob. Et Anonym. Leobienſ. & Necrologium Parthenon. Admont. & Clauſtro-Neoburg. & Mellicenſ. & Scotenſe. Ortilo in Not. poſter. in anno MCXCIV. convenit; in die diſſentit, vultque Leopoldum obiiſſe „ paulo „ ante medium noctis IV. Kal. Januarii. „ At marmori ſepulchrali inſcriptum legitur: „ † III. Kal. Januarii ⊖ *Liupoldus* Dux Auſtriæ, „ & Styriæ. „

(F) Chron. Auſtrale ad An. 1157. natum ſcribit *Luipoldum*, a quo tempore ad An. 1194. anni ſunt triginta ſeptem, ſed quod idem Leopoldus, cum *Henrico* fratre, & ſorore *Agnete*, Anno jam 1158. annuiſſe Fundationi Scotorum, in literis *Henrici I.* Ducis ac Patris, perhibeantur; cum ætate unius anni non bene congruit, præſertim, quod idem natu major eſſet filiorum, & *Henricus* natu minor eo ipſo primum anno natus ſit, teſte eodem Chron. Auſtrali.

Digitized by Google

A. C. Princeps erat præter hanc unam labem, & bello Ortenburgico illatas Templis, aliorum tamen culpa, injurias (A) vitæ laudatiſſimæ, & omnibus virtutibus ornatæ: exemplum tamen poſteris futurus, quas in turbas vel una commoti ſemel animi perturbatio Principes alioquin optimos conjiciat. Noſtris tamen in Annalibus, quod mireré, nulla uſquam latæ a Pontifice in Leopoldum triſtis ſententiæ extat mentio; minæ tantum & terrores ab Authore, nuper admodum reperto, afferuntur: (B) ut adeo ea, quæ hoc loco de Pontificia execratione ſcripta ſunt, exterorum duntaxat Scriptorum, atque Anglorum præcipue hoſtium fide unice niti videantur. (C) Verum Cœleſtini Pontificis, itemque Innocentii ſucceſſoris, quæ extant in hac cauſa, literæ dubio locum vix relinquunt. (D) Nihil tamen abſurdum eſt, Auſtriacos famam etiam mortui Ducis ſui

(A) De his paulo ante actum eſt ex Chron. Reicherſpergenſi, quod maxime in Bohemos, auxiliarios *Alberti de Pogen*, invehitur.

(B) Ortilo in Not. poſter. ad An. 1194. „ *Cœleſtinus* Papa tertius - - „ Duci anathema intentavit, niſi pecuniam, a Rege jam acceptam, reſtitueret, & obſides pro accipienda dimitteret. Difficili præcepto ex reverentia tamen obedire promiſit *Liupoldus*: ſed ſpatium vivendi non longum ei ſuperfuit. - - Chriſtiano itaque more, ſe coram *Adalberto* Archiepiſcopo Saltzeburgenſi, tunc in vicinia exiſtente, expiavit, & ſi quam incurriſſet Summi Pontificis cenſuram propter obſides Anglos, ob brevius tempus cum pecunia nondum dimiſſos, abſolvi humiliter petiit. - - „

(C) Præter Pariſium, Hovedenum, & Neubrigenſem, teſtantur Leopoldum fuiſſe excommunicatum Baron. T. XII. Chron. Salisburg. & Admontenſe ad An. 1194.

(D) Cœleſtini Literas affert Radulphus de Diceto in Imag. Hiſt. pag. 675. & ſunt ſequentes: „ Cœleſtinus Papa Veronenſi Epiſcopo. Volumus, & per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus a Duce Auſtriæ juramentum recipias cum alia cautione, quam expedire noveris, quod mandatis noſtris, quæ ſibi per te vel literas, aut nuntium vel nuncios noſtros, fecerimus, per omnia ſine fraude parebit. Quo recepto, in ejus virtute ſibi præcipias, ut obſides Regis Anglorum univerſos abſolvat. Conditiones omnes, quas exegit ab ipſo, relaxet, & oblata ſibi per eum, & ſuos, & quæ de ipſius Regis iniqua redemptione percepit, ſibi per univerſa reſtituens, eosdem obſides faciat cum ſecuritate ad propria remeare, & ut amodo talia non attemptet. Nihilominus etiam de injuria, & dampnis congrue ſatisfaciat irrogatis. His demum rite completis, & peractis, *ei & ſuis abſolutionis munus impendas, & interdictum, cui erat ipſius terra ſubjecta, relaxes.* Illud etiam eidem Duci, & ſuis, nihilominus *præfita ſibi abſolutione*, ſub debito prædicti juramenti præcipias, quod quam citius poterunt, ad partes *Jeroſolymitanas* accedant, & tanto tempore moram in ſervitio Chriſti faciant, quanto præfatus Rex in captione dinoſcitur extitiſſe. Quod ſi non obſervaverint, ipſum & ſuos *in eandem excommunicationis ſententiam*, appellatione remota, *reducas.* Dat. Romæ apud S. Petrum VIII. Idus Junii, Pontificatus noſtri anno quarto. „ qui eſt An. C. 1194. Innocentii vero III. literas affert Baluzius T. I. epiſt. in Regiſtro de negot. Imp. N. 70. „ *Richardi* Regis Anglorum, injuſtiſſime capti - - *cujus captores, detentores*, & *fautores* eorum Romana Eccleſia *excommunicationis vinculo* innodavit. „

officioſo hoc ſilentio tueri voluiſſe, quem vivum ob egregias animi dotes, amplaque ejus in omnes Auſtriæ ordines beneficia & merita colebant maxime; & mortuum incredibili dolore, luctuque proſequebantur. (A) Cadaver Ducis Græcio in Auſtriam ad S. Crucis Cœnobium deportatum; ſed quod hæres filius ſeu ſuapte ſponte, ſeu quorundam inſtinctu Procerum, promiſſis, quæ de obſidibus, argentoque Anglicano quantocyus ad Richardum Regem remittendo fecerat moriturus Pater, ſtare cunctaretur; negabant Antiſtites, Præſulesque ſe aut funeris honores Chriſtiano more daturos, aut extincti corpus terræ mandaturos, ni mos ante Pontificis mandato, & ſupremæ Patris voluntati gereretur. Ea Præſulum conſtantia hæſurum alioquin negotium expedivit. A. C.

Sepultura honos dilatus,

Poteſtas redeundi ſuam in Patriam Anglis obſidibus facta: addita, quæ ex accepto lytri pretio reſtabant, librarum argenti duo millia: ſed ii, quo expeditius, minorique diſcrimine in Angliam revolarent, periculoſam hanc ſarcinam, & Regis ſui, majorem forte ſummam expectantis, ingratiis referendam deprecati ſunt. Sic ubi Præſulum poſtulatis ſatisfactum eſt, honor ſupremus Ducis cadaveri eſt habitus, quod ſolemni demum pompa, quanquam vermibus jam arroſum, tumulo illatum eſt. (B)

ac demũ datus ad S. Crucem in Auſtria.

Vul-

(A) Ortilo in Not. poſter. paulo ante relatus. Thomas Haſelbach. in Chron. Auſtr. „ Rexit Auſtriam in „ bona pace 16. annis; & Styriam in „ bona pace uno anno, & medio: cu- „ jus lugubrem caſum ſibi ſubditi plu- „ rimum deplanxerunt. „

(B) Guilielm. Neubrigenſ. l. 5. c. 6. „ Verum cum poſt modicum ingra- „ veſcente moleſtia exſpiraſſet, ſuc- „ cedens filius, paternæ quoque ava- „ ritiæ hæres eſſe voluit, & ne ulti- „ ma Patris voluntas impleretur, ad- „ junctis ſibi quibusdam nobilibus „ obſtitit. Unde factum per lauda- „ bilem cleri zelum, ut tanti Ducis „ corpus diebus aliquot inhumatum „ inobedienti filio maculam irroga- „ ret. Qui tandem conſternatus, „ memoratos obſides abſolute rela- „ xavit, eisque quatuor marcarum „ millia Regi Anglorum reportanda „ contradere voluit. At illi propter „ viarum pericula expediti repatria- „ re maluerunt. „ Matthæus Pariſ. loc. cit. „ Corpus diutius jacuit in- „ humatum, donec horribilibus ſca- „ teret vermibus: eo quod filius ejus „ mandatum exequi nollet: ſed tan- „ dem ab amicis compulſus obſides „ abſolvit, & repatriandi licentiam „ conceſſit. „ Gervaſius Dorobern. in Chron. Col. 1589. „ Amputato „ pede cum tibia, cum fœtor orri- „ dus augeretur indies, Dux tandem „ obiit; ſed ſepeliri non potuit: quia „ pro captione Regis Angliæ fuerat „ excommunicatus. Cumque per „ dies ſeptem inhumatus jaceret, & „ deterrimus fœtor intolerabilis eſ- „ ſet; filius ipſius compulſus eſt An- „ glos obſides, quos pro pecunia „ nondum ſoluta tenebat, ſolvere, „ &c. „ Rog. Hoveden. in Richardo I. „ Cum ipſe decederet, & hæ- „ res ipſius cum quibusdam magnati- „ bus reſiſteret, quo minus prædicta „ fierent; Clerus ejusdem Ducis cor- „ pus nullo modo ſepeliri permiſit: „ imo per VIII. dies detentum eſt ſu- „ per terram corpus illius, donec om- „ nes obſides Regis Angliæ liberaren- „ tur:

Digitized by Google

A. C. Vulgata per Auſtriam opinio eſt, nonnullis, haud dubium, fabulis aſperſa, Anglicana pecunia & extimum urbis Viennenſis murum, & magnam civitatis partem, cum aggeribus, ac munitionibus eſſe adjunctam. (A) Plura commemorant quidam Scriptores noſtri, certa non magis fide: Enſium videlicet & Heymburgum, Viſcham & Marcheggium, Novamque Civitatem ſuis e buſtis aut ruinis inſtauratam; (B) conditam iisdem ſumptibus Fridbergam; adjunctos ad Auſtriæ ditionem Comitatus Neuburgenſem, Peilſteinenſem, & Putenenſem, cum Welſio ac Lincio urbibus, caſtrisque Klingenbergæ, & Huntzbergæ, quos refellere non eſt animus: (C) quanquam, qui eidem nun-

„ tur: quorum quidam in Angliam venientes narraverunt hæc omnia, ſicut ea, quæ viderant, & audierant. „ Qui etiam aſſerebant, quod in receſſu ſuo expoſita iis erant, & oblata IV. millia marcarum, & amplius, reportanda de pecunia Regis „ Angliæ recepta: quæ propter viarum pericula nullatenus auſi fuerant recipere. „ At vero Ortilo in Not. poſter. ad An. 1195. rem ſic narrat: „ Quia propter pavorem & dolorem filiorum, & Miniſterialium, „ obſides Angli tam cito expediri non poterant: *Adalbertus* Archiepiſcopus aliquot diebus ſepulturam prohibuit ob metum & reverentiam Papæ, ac Regis, donec „ voluntati utriusque integre eſſet „ ſatisfactum. Corpus vero aduſtum, & ideo multis partibus per „ ſe putridum, tanto facilius & citius „ generavit vermes. Poſt obſidum „ vero diſceſſum transvectum eſt ad „ *ſanctam Crucem*, & ibi tandem *idibus* „ *Januarii*, me ſpectante, & ad funus „ pſallente, in capitulo humatum eſt, „ maximo hominum concurſu: qui „ omnes valde bonum Principem, ac „ clementem fleverunt. „

(A) Cuſpinian. in ſua Auſtr. de *Leopoldo Virtuoſo*: „ Dux Auſtriæ ne „ avaritiæ inſimularetur, ſuam ſibi „ donatam pecuniam in conſtructionem urbium ſuarum Auſtriæ, potiſſimum in exteriorem urbis *Viennenſis* murum, ac pomærium ejusdem, cum congeſtis illis aggeribus „ per urbis circuitum, qui hodie adhuc extant, expendit. „

(B) Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtr. „ Dato redemptionis pretio „ maximo, unde *murus Viennenſis* dilatatus eſt; *novum quoque foſſatum*, „ quod hodie cernitur effoſſum; civitas, quæ etiam *Viſcha* dicebatur, „ nunc ad parvulum redacta oppidulum, & *Rus* ad radices fluvii *Viſcha* „ ſituatum ignis conflagratione ad „ ſolum uſque proſtrata extiterat, renovata eſt in parte: nec non *Aneſum*, *Heymburga*, *Marchegg*, & aliæ „ plures, hoc redemptionis adventagio, ſuæ firmationis haud parvum „ commodum, quod & nunc uſque „ cernitur, perſenſerunt. „ Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Coactus fuit „ (Rex Angliæ) ampliare muros civitatis *Wiennenſis*, & foſſatum: & „ *Aneſum*, *Haymburgum*, & *Novam Civitatem* innovare ſuis propriis impenſis. „ Similia refert Sundhemius in Tab. Clauſtro-Neoburg. & Hagenus in Chron. Auſtr.

(C) Anonym. Leob. in Chron. ad An. 1193. „ Magna pecunia ex ipſo „ (Rege Angliæ) torquebatur: de „ qua poſtea ſtatim *nova civitas*, & „ *Fridberg* ſunt ædificatæ, & munitæ, „ & circumvallatæ. „ Pontus Heuterus de Origin. Auſtriac. cap. 15. „ Non potuit Rex Richardus liberari, nec Cæſaris juſſione, nec Summi „ Pontificis intentata proſcriptione, „ niſi perſoluta tam ingenti pecuniæ „ ſumma, ut ea *Leopoldus* Ducatum „ *Stiriæ*, ac *Niburgi* emeret, cum Comitatu *Lintzii & Welſii*, *Viennamque* „ inſuper novo muro cingeret, eique „ *novam Civitatem* cum novis munitionibus adjiceret. „ Fugger. Spec. Hon.

dinationi Ducatum quoque Styriæ ſubjiciunt, erroris manifeſti ex ipſa temporum ratione convincuntur. A. C.

Acceſſiones a Leopoldo Duce ad fundos Principum facta.

Nolim tamen negare, Principem populo tam charum, & nomen a Virtute patriis in Annalibus conſecutum, ad urbium ſplendorem, ac Provinciæ amplitudinem non plurimum contuliſſe: (A) ſed ad tantas operum molitiones, quæ magno numero a noſtris Scriptoribus recenſentur, & ſumma argenti minor, & poſt acceptam ab Anglis pecuniam, arctior vitæ uſus Leopoldo conceſſus eſſe videtur, quam ut ſuſcipi, nedum confici rerum tanta moles poſſet. Nec eſt, cur falſi honoris umbra eam liberali, divitique alioquin Principi inuramus notam,

Hon. Auſtr. l. 2. c. 3. „ Hertzog *Leopold* erkauffte damit das Hertzogtum *Steyr*, ſambt etlichen Gravſchafften, als *Neuburg*, *Lintz*, *Wels*, *Peilſtein*, *Klingenberg*, *Pudten*, und *Huntzberg* an Oeſterreich. „ Ex his *Putenenſis Comitatus* ex hæreditate *Ottocari* Ducis Styriæ, qui *Eckeberti hæredem* ſe ipſe ſcribit in Codice Diplom. Admont. ſupra relato, ad *Leopoldum* pervenit: *Nova civitas* a Leopoldo Leopoldi hujus filio ædificata ſcribitur apud Cuſpinianum; *Marchbeggium* ab Ottocaro Rege Bohemiæ & Duce Auſtriæ poſt victoriam ab Ungaris relatam, condi cœptum. *Styriæ* vero Ducatus jam An. 1186. hoc eſt annis octo ante extortam ab Anglis pecuniam, *Leopoldo* eſt tranſcriptus, ejusque poſſeſſio jam An. 1192. capta: ut adeo mirum ſit, fabulam emptæ hac pecunia *Styriæ* potuiſſe fidem reperire.

(A) Enenckelius im Fürſtenbuch plures enumerat Auſtriæ acceſſiones ſub Leopoldo, incertum patre, an filio Duce factas non tamen uno anno, aut Anglicana tantum pecunia. Sic enim ille: „ Der Grav von *Clame*, der dingt „ dem Hertzog Leopolden *Cblamme* „ die Gravſchafft, und *Clingenberg*, „ und andere aigen zu Oeſterreich, „ das darzue gehört, der ſtarb jenhalb Meers, und gefiel das aigen an „ das Landt. Item der Grav *Fridrich*, „ der dingt dem Hertzogen ſein aigen, das er hëtt in *Oſterreich*, der „ ſtarb ohne Erben, da gewan er wider die wittib das Leibgeding. Die „ Wittib nam der Marchgrav von „ *Vochburg*, dem verleih der Hertzog „ das aigen ſeinen Chinden an *Hocheneck*, das lihe er Herrn *Rudolffen* „ von *Pottendorff*. Mehr: der Thumvogt *Ott zu Regenſpurg* dingt dem „ Hertzogen zu *Rechberg* auf dem „ Haus, Leut, aigen, und burg, und „ alles ſein Guett, das er zu Oſterreich hette, damit iſt das auch gefallen an das Landt. Item der Grav „ *Ulrich* des Graven *Eckbrechts* Sohn; „ der was ein Narr, und ein Thor, „ und iſt noch heut ein narr, der was „ des nicht werth, das er das aigen „ hett, und des unterwandt ſich „ Hertzog *Leopold*, ſo iſt es herkomen. „ Der Herzog *Leopold* kaufft wider „ den *Burggraven von Nürenberg*, und „ ſein Muetter die Gravſchafft zu *Ragetz* (Retz) und den Marckht, und „ das darzue gehört, umb 2000. „ March Silber. Grav *Gebhard* von „ *Sulzbach* dingt dem alten Herzogen *Leopold Haimburch*, und das „ urbar, und die Leuth, das waren „ *Potendorffer*, *Landeckher*, *Chalſperger*, „ *Leinizer*, und alles ſein aigen, der „ ſtarb auch ohne Erben. Frau *Perichte* Herrn *Ulrichs* Tochter von *Aſpern*, des Thumvogt *Otten* Schweſter Tochter, die namb Herrn *Conraden* von *Valchenberch*, die dingt „ dem Hertzog *Leopolden*, *Aſpern*, „ *Wolfſtball*, *Walkunskirchen*, und aller „ ihr aigen, Leuth, und Gueth, und „ ſtarben ohn Erben danen. Von „ dem Hertzog *Hainrich von Medlich*, „ iſt gefahlen zu dem Landt *Medlich*, „ *Dreskirchen*, *Salchenave*, *Neudorff*, „ und alles das aigen: das darzue gehört. Item die Landgrävin von *Steveningen* dingt dem Hertzog *Hainrich von Medlich*, *Walterſtorff*, *Reiſenberg* und *Wiſen*, und das aigen, das „ darzue gehört, und das geviell auch „ herzue von Hertzog *Hainrich*. „

A.C. notam, tanquam ad iſta domeſticum ærarium non ſufficiſſet, niſi alienis, partisque modo illaudato ſpoliis cumulum adjeciſſet.

Et certe, ſi fides eſt documentis veteribus, non alias majoribus incrementis patrimonium Principum Auſtriacorum auctum eſt, quam ſub Leopoldo, & cognomine ejus filio: præter Styriam enim, paremque propemodum ipſi Auſtriæ acceſſionem, multa in ſuperiore, multa in inferiore Auſtria, oppida, caſtraque ad privatum jus Principis, ac dominatum redierе, (A) quæ recenſere longum ſit. Ut bello ſtrenuus erat; ita pacis ſtudia domi alebat: nunquam tranquilliores res Auſtriæ ab externo hoſte erant, quam hoc Principe: repreſſis initio Bohemis, Moravisque; Hungaris nuptiarum fœdere ſibi adſtrictis, (B) ad bella tantum ſacra curam intendebat. Et iturus tertio in Palæ-

Pacis, ac Religionis ſtudia.

(A) Enenckelius im Fürſtenbuch. „ Hertzog Leopold kaufft wider den „ Biſchoff von Würzburg *Wels*, und „ die Leuth, und alles das aigen, das „ zu derſelben ſtatt gehört. Der *Gottſchallich von Hintzberch* gab Hertzog „ *Leopolden Lyntz*, und alles das aigen, „ das darzue gehört her zu *Thal* von „ dem *Rindersholz*. Item kaufft wider der Herrn *Otten von Schleunz Wechſenberg*, *Othensheim*, *Grein*, *Hartenſtein*, Leuth, und guett umb 600. tt. „ Der *Vogt von Perge* hett vill aigens, „ und vill Leuth in dem Landt, da „ hett Hertzog Leopold ein Richter „ zu *Neunburch*, und auf dem *Marchfeld*, der hieſs *Sintram*, der thet des „ Vogts Leiden ſo wehe, und ſo „ laidt, das er ihn zu jüngſt erſchlueg „ zu *Neunburch*, der mueſt das Landt „ nach ungemach raumen, doch gewan er wider Huld, und gab den „ Hertzog *Leupolden* auf all ſein aigen, und nambs wider zu lehen von „ ihm, und dingt es wider nach ſeinen todt dem Hertzog, der ſtarb „ auch ohn Erben. Zu dem aigen „ gehörten dieſe Heüſer, *Hausberch*, „ *Albrechtsberch*, *Chuleup*, und andere „ aigen, vill Leuth und Guett. Alſo „ hat auch dieſer Hertzog *Leopold* „ nach abgang der Graven von *Peilſtein* „ was zu der Gravſchafft in Oeſterreich gelegen, gehort, vom Reich „ zu lehen überkommen. - Es gehört „ zu *Peilſtein*, *Horn* die Statt, und der „ Marckht, zu *Pölen*, und ain dorff zu „ *Normbach*, und *Malt*, und ander „ Dörffer vill. Ain Grafſchafft geht „ für die Burg *Schalla*, und geht für „ den Marckht, und das Haus *Ramſtain* „ geht hinz *Weiſſenbach*, und raichet „ an *Zelle*, und hinz *Schuldhaiſſen*, *Tanne*, „ und in die *Erlaff*, und gehört zu *Peilſtain*. Ein andere Gravſchafft geht „ in die *Erlaff*, und gehört zu *Peilſtain*, „ und geht auf gehn *Strenberch*, und an „ dem groſſen Wald, und von dem „ groſſen Wald unz in die *Donau*: „ aber ein andere Gravſchafft darbey, die geht in die *Erlaff*, und hinz „ *Hurben*, und hinz *Melckh* in die „ Thonau, und geht an dem groſſen „ Wald, und gehört zu *Peilſtain*, und „ darzue *Steuderdorff*, *Fronhoffen*, und „ ein groſs Dorff bey der *Leitha*, heiſſet *Sorgeſtorff*, *Stedeldorff*, das nun haben die *Liechtenſtainer*, und das neu „ Urfahr zu *Nusdorff*, das der *Preuſel* „ hat zu Lehen, die Pfarr zu *St. Leonhardt*, die iſt ledig worden von der „ Herrſchafft, und leiht ſie nun des „ Lands Herr, und gehört weilan zu „ *Peilſtain*. Die Pfarr zu *Scheibbs*, und „ die Kirchen zu *Biſchoffſtätten*, und „ das darzue gehört, wie das dann ſei „ kommen, das weis ich nicht. „ Ita ibi: quorum tamen pleraque ſub *Leopoldo* primum *Glorioſo*, *Leopoldi* hujus filio, rediiſſe ad Ducis jura videntur, ut colligitur ex Arenpeckio, infra afferendo, & ex ſequentibus patebit.

(B) De his ſupra ſuo loco.

ſtinam erat, niſi ſuprema calamitas pia conſilia diſcuſ- A. C.
ſiſſet. (A) Doluere immaturum Ducis obitum non Religioſa modo Cœnobia, in quæ piam præ ceteris munificentiam exprompſit; (B) ſed ſummi, infimique, qui ſe Patriæ Patrem, & germanum boni Principis exemplum amiſiſſe lugebant. (C) Reliquit ex Helena conjuge, præter Agnetem filiam, duos præſtantis indolis filios, Fridericum, & Leopoldum, (D) quorum res geſtas ex ordine exequemur.

Conjux, & liberi.

LIBER

(A) Thom. Haſelbach. in Chron. Ortilo in Not. poſter. ad An. 1194. Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ *Hic* „ *Virtuoſus* Dux volens jam tertia vice „ in Terram Sanctam trans mare, pro „ Chriſti fide, tranſire, apud caſtrum „ *Gretz* cadens de equo crus fregit, „ &c. „

(B) Arenpeck. ibid. „ *Nidernſulz* „ & *Paumgarten* cum magna ſylva Monaſterio *S. Crucis* donavit. Dotavit „ inſuper Monaſterium *Gottwicenſe*. „ quod Tab. Clauſt. Neob. confirmant.

(C) Hagen. in Chron. Auſtr. Haſelbach. in Chron. & Ortilo in Not. poſter. humatum eſſe ſcribit: „ Cum „ maximo provinciarum luctu - - „ maximo hominum concurſu, qui „ omnes valde bonum Principem, ac „ clementem fleverunt. „

(D) De his ſupra Ortilo in Not. poſter. ad An. 1195. „ Reliquit Leo„ poldus VI. dictus *Virtuoſus*, duos fi„ lios, *Fridericum* & *Luipoldum VII.* „ præter filiam *Agnetem*, ex conjuge „ ſua *Helena Geizæ II.* Regis Ungariæ „ filia: cum qua nuptias celebraverat „ Anno MCLXXIII. „

Digitized by Google

LIBER TERTIUS.

A. C.

Morte Leopoldi, Auſtria Styriaque ſine controverſia ad Fridericum natu majorem filium rediiſſet; niſi aut Patris voluntate, aut Friderici modeſtia, ex Styria nihil, præter Ducis titulum ſibi reſervantis, factum eſſet, ut Leopoldus ætate minor in Styria ſuccederet. (A) Nequid tamen aut juribus ſuis, aut ſupremæ Ducis Ottocari voluntati decederet; cautum provide a Friderico videtur, ut, cum Auſtriæ ſe ipſe, Styriæque Ducem appellaret; Leopoldus frater omiſſo Auſtriæ, Styriæ tantum Ducis titulum uſurparet. (B) Quam

Fridericus I. Dux Auſtriæ.

(A) Hagenus in Chron. Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtr. Chron. Clauſtro-Neoburg. Chron. Anonym. Leobienſ. Bern. Norici Chron. Auſtr. Chron. Mellic. ad An. 1195. „ *Liupoldus* Dux Auſtriæ & Styriæ apud „ *Græz* moritur II. Kal. Januar. pro „ quo filius ejus *Fridericus* primogenitus *Auſtriæ* præponitur, & frater „ ejus *Liupoldus Styriæ* ſubſtituitur. „ Idem refert Chronicon Admont. ad An. 1194.

(B) Diploma *Ottocari* Ducis Styriæ, quo Ducatum ſuum *Leopoldo* & filio ejus *Friderico* tranſcribit, apud Sigismundum Puſchium S. J. in Chronol. Sac. Styr. P. II. p. 30. „ Imprimis ſiquidem ſtatuentes, ut ſi idem Dux „ (Liupoldus) *ac filius ejus Fridericus, quibus noſtra deſignavimus*, nos ſupervixerint, noſtros in ſua poteſtate „ habeant; - - poſtea, *quicunque de „ ſuis Nepotibus ſibi ſuccedentibus Ducatum tenuerit Auſtriæ, ducatum quoque „ regat Styriæ:* cæteris fratribus nullo modo ſuper hoc litigantibus. „ Diſtinctio porro titulorum obſervari poteſt in literis donationis *Friderici* Ducis, datis Monaſterio S. Crucis An. MCXCVI. IX. Kal. Maji, quarum initium: „ Fridericus *Dux Auſtrie*, & „ *Styrie*, &c. „ itemque in literis *Leopoldi* Ducis datis Seizenſi Cartuſiæ An. MCXCV. Marburgi: ubi ſic habetur: „ Ego igitur *Leopoldus* Divina gratia *Dux Styrenſis*, teſtimonio „ ſcripti præſentis, &c. „ Ambo Diplomata extant apud Bernard. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 48. 49. Quamquam non ignorem, *Fridericum* interdum titulum *Ducis Styriæ* omiſiſſe, ut in Diplom. proxime his adjuncto, & eodem anno dato *Erlabenſi* Parthenoni.

Quam egregias Principi, primum ac viceſimum ætatis annum nuper ingreſſo, laudes (A) a fortunæ dignitate, a pietate, & flagrantiſſimo Religionis ſtudio uno conſenſu Scriptores omnes tribuunt; tam parum dilucide, diſtincteque per annorum intervalla res ejus geſtæ deſcribuntur. A. C.

Principatus exordia perturbata.

(B) Principatus exordia non Patris tantum caſus miſerabilis, & funeris controverſiæ; ſed annonæ etiam caritas, & morborum contagio fœdavit: nec eluviorum incendiorumque adhuc finis erat: adeo in Auſtriæ perniciem conſpiraſſe elementa ipſa videbantur. (C)

Locuſtæ Auſtriam depaſcunt.

Sed nihil ſeu ad terrorem præſentius, ſeu ad exitium fame illa horribili, quæ non Auſtriam modo, ſed omnem Germaniam, Galliam, Britanniam pervagata, homines ſimul, ac jumenta miſerabili lethi genere extinxit. Peſtem eam locuſtarum vis immanis ex Hungaria, Croatia, Styria continenti agmine in Auſtriam immiſſa geminavit. Horrendum viſu ſpectaculum, & exitu luctuoſum. Quacunque per aerem ferebantur, tenebras noctemque importabant: quibus agris campisque incumbebant, in his præter ſtragem vaſtitatemque nihil reliquum faciebant. Nulla uſquam graminis, nulla herbarum, frugumque ſpecies extabat, nudique ac ſteriles agri hyemem æſtivo jam tempore referebant. (D) Has inter cala-

(A) Ortilo in Not. poſter. ad An. 1195. „ *Fridericus* primogenitus natus anno ſequenti (1174) VII. Kal. „ Janu. tunc annorum viginti. Succeſſit Patri in Auſtria. *Liupoldus*, „ natus Idib. Octob. An. MCLXXVI. „ biennio minor præfuit Styriæ, uterque multæ expectationis. „

(B) Arenbeck. in Chron. Auſtr. „ *Fridericus* dictus *Orthodoxus*, devotus, timoratus, elegans Princeps „ tertius Dux Auſtriæ, &c. „ Idem laudat Sundhemius in Tabul. Clauſtro-Neoburg. Author narration. Genealog. poſteror. S. Leopoldi „ Mortuo patre primogenitus, hoc eſt, „ *Fridericus* ſuſcepit Ducatum. Hic „ erat valde virtuoſus „

(C) Chron. Mellic. ad An. 1195. „ Terra iſta peſtilentia & incendio, „ & inundatione aquarum miſerabiliter humiliatur. „ Conſentit Ortilo in notis poſter. ad Annum 1195. „ Fuerunt autem ante & poſtea, luctuoſa tempora, nunc ob aridita„ tem terræ, nunc e contrario ob „ exundationem fluminum, incendia fulminum, aut terræ motum fere „ in annum tertium. „

(D) Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Hujus (*Friderici* Ducis) tempore „ ingens fames erat, adeo, ut homines & jumenta præ fame morerentur. Ea tempeſtate magna turma „ locuſtarum quatuor alas habentium, & volantium per Hungariam, „ Croatiam & Styriam, cuncta devaſtantium, & cum volabant, terram „ obumbrabant, ut nebula ſpiſſa. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. Auſtrale item, & Anon. Leobienſ. ad An. 1194. „ Hoc tempore fames valida eſt in „ Teutonia. „ Nec diſſentit Ortilo ad An. 1195. paulo ante adductus: nec Godefrid. Colonienſ. ad An. 1196. „ Penuria frumenti & annonæ magna facta eſt, quæ & in „ ſequentem annum duravit. Erat„ que fames valida, & pene omnium „ victualium penuria inaudita. „ Famem eandem deplorat Guil. Neubrig. l. 5. c. 22. „ Famis validæ, quæ Galliæ, Angliæque regiones vehemen„ ter angebat, annus jam quintus „ currebat. „

A. C. calamitates opportuna ſe Friderico Duci occaſio obtulit, ſuum pro re Chriſtiana ſtudium, ardoremque declarandi.

E vita anno Seculi hujus tertio ac nonageſimo Saladinus exceſſerat, Babyloniæ, Syriæ, atque Ægypti Sultanus, Barbarorum, qui ducentis his annis Palæſtinæ, Syriæque incubabant, non felicitate magis, quam virtutum, quales in Saracenum cadere poſſunt, adumbratione quadam ac ſpecie ad poſteros maxime inclytus: qui cum in filios, quos duodecim habebat, imperium partitus, Saphadino fratri, bellorumque omnium ſocio, ac adminiſtro nihil reliquiſſet; offenſus ea injuria frater, preſſo tamen interea doloris ſenſu, filium Saladini, cui Ægyptus Provincia obtigit, ſequi conſtituit. Eo poſt paulo in venatione ex equo prolapſo, & extincto, Saphadinus Ægypti Regnum adiit, conciliata ſibi non minus populi multitudine, quam exercitu, quem ingentibus promiſſis largisque ſtipendiis obnoxium ſibi fecit. (A) Veritus impotentem patrui ambitionem Damaſci ac Hieroſolymorum Sultanus, copias & ipſe, quantas maximas poterat, contraxit, ſed incaſſum: Saphadino turbinis in morem Palæſtinam, Damaſcum & quidquid fere Regnorum erat fratris, excepta Alapia, opprimente. Hac perturbatione rerum, cum mutuis ſe cladibus attererent barbari, oblata Chriſtianis opportunitas videbatur Hieroſolymam reliquamque Palæſtinam recuperandi. Cœleſtinus III. Pontifex Max. ea Saracenorum diſcordia in ſpem bene geren-

Saladini Saracenorum Sultani mortε,

oblata ſpes Chriſtianis Palæſtinam recuperandi.

(A) Marin. Sanutus de Secret. Fidel. Crucis l. 3. P. X. cap. 9. „ Saladinus enim moriens XII. filiis ſuis „ terram divilit: nullamque terram „ fratri *Saphadino* reliquit, qui ſocius „ victoriarum fuerat. Hic terram „ propriam non habens, cum filio „ *Saladini*, cui Regnum Ægypti ob„ venerat, profectus eſt. Accidit „ vero, ut prædictus filius *Saladini*, „ Ægypti Soldanus, ad venationem „ iens, equo præceps caderet, & pe„ riret. Tunc *Saphadinus* terræ ſu„ mit dominium: civitates munit, „ & caſtra, & undique milites & ar„ matos, magna promittens ſtipen„ dia, ad ſe vocat. Hæc autem no„ va percipiens alius filius *Saladini*, „ qui Soldanus erat in *Damaſco* & *Je„ ruſalem*, quantum potuit, coadu„ vit exercitum, timens, ne ſe re„ gnumque ſuum occupet *Saphadinus*: „ quod & fecit. Et quia non modo „ horum duorum fratrum terras oc„ cupavit, verum etiam omnium „ aliorum terras & regna, excepto „ Regno *Alapiæ*; multorum Sarace„ norum corda commota ſunt, ut in „ novis rebus ſolet accidere. Tunc „ tempus aptum acciderat Chriſtia„ nis, ſed nulla aderat bellandi fa„ cultas. „ Guil. de Nangis ad An. 1193. „ *Salahadinus* Soldanus Baby„ loniæ & Damaſci obiit.„ Confirmat idipſum epiſtola Dandoli Ducis Venetiarum data ad *Richardum* Regem apud Rogerium Hovedenum, qui addit: „ Eodem anno dum Rex „ Angliæ erat in captione Imperato„ ris, *Saladinus* obiit in prima heb„ domade Quadrageſimæ. „

(A) Go-

dæ rei Chriſtianæ erectus, Legatos continuo ſuos in Germaniam, Galliam, Angliamque deſtinat, qui ſublatis inteſtinis bellorum motibus, Reges ipſos ad ferendas miſeris Palæſtinæ reliquiis ſuppetias incitarent. (A) A. C.

Sacræ expeditionis conſilium

Henricus Imperator Pontificis Epiſtolam Argentinæ, qua in urbe tum conventum Imperii Procerum habebat, a Gregorio Cardinali accepit, nec dubitavit in ſacram expeditionem ſeſe ipſe offerre, cum primum per motus Siciliæ liceret: ac nequid moræ tam piis conſiliis injiceretur, Imperii comitia Wormatiam in proximum Novembrem indixit. Convenere frequentes ex omni Imperio Germaniæ Principes ac Epiſcopi, Gregorioque Cardinali Legato totos octo dies in ejus urbis Baſilica ad tam ſalutarem Chriſtianæ rei militiam exhortante, tantus fidei religionisque ardor omnium in animis exarſit, ut certatim Antiſtites, Duces, Comites, equeſtrisque Nobilitas in præclari communionem belli venire contenderent. Hos inter Henricus Palatinus Rheni, Ottoque Marchio Brandeburgicus nomina profeſſi ſunt, quos Henricus Dux Brabantiæ, Hermannus Thuringiæ Landgravius, Walravenus Limburgi Comes, & Adolphus Schawenburgicus ſunt ſecuti. (B) Fridericus Dux Auſtriæ cum Hartwico Bremenſi, & Rudolpho Verdenſi, ſerius fortaſſe Wormatiam adve-

Fridericus Dux Auſtriæ & ipſe amplectitur.

(A) Godefrid. Colon. ad An. 1195. „ Dominus Papa Cardinales duos a „ Latere ſuo mittit in Galliam, & „ quaquaverſum, convenire & adhortari omnem virum bonum & „ ſtrenuum ad ſubeundam peregrinationem pro honore Crucifixi & „ Crucis ejus. „

(B) Arnold. Lubecenſ. Chron. Slavor. l. 5. c. 1. „ Imperator *Henricus* „ - - apud Argentinam in Curiali „ colloquio, acceptis Epiſtolis Dn. „ Papæ *Cæleſtini* a Venerabili Cardinali *Gregorio*, omni devotione ſe „ huic peregrinationi obſecuturum „ affirmavit. - - Cujus zelo plurimi „ accenſi tam magnates, quam militares ſignum Dominicæ Paſſionis - - „ tunc temporis ſuſceperunt: *Henricus* videlicet de Rheno Palatinus, & „ *Otho* Marchio de Brandeburgo, qui „ tamen ipſam peregrinationem non „ peregit, ſed per Dn. Papam diſpenſatione eam dimiſit: *Henricus* Dux „ Brabantiæ, *Hermannus* Landgrafius „ de Turingia, *Walraven* Comes de „ Limburg, *Adolphus* Comes de Schawenburg, *Dux de Oſterreich*, *Hartuicus* quoque Archiepiſcopus Bremenſis, & *Rudolfus* Verdenſis & alii „ quam plures. „ Guiliel. Neubrig. l. 5. c. 22. „ Porro idem Imperator „ (*Henricus VI.*) - - anno a Partu „ ſacræ Virginis MCXCV. circa ſolennitatem beati Andreæ Apoſtoli „ conventis apud *Wormaciam* primis „ Imperii Eccleſiaſticis pariter, laicisque Perſonis, & devotione propria cunctis declarata, ad æmulandum pro Chriſto ſublimi exemplo „ provocavit plurimos, denique ſedente eo ſolemniter in Cathedrali „ Eccleſia continuis octo diebus, & „ conſedente, qui ad hoc ipſum venerat, Apoſtolicæ Sedis Legato cum „ omni frequentia inclytorum, qui „ ſapientia dignitate & facundia præcellebant, per ſingulos dies in auribus Chriſtianæ multitudinis potenti eloquio declamantibus, tantus fidei & devotionis in animis „ audientium fervor incanduit, ut „ fas eſſet dicere: *Digitus DEI eſt hic.* „ Magnis Præſulibus & præclaris Ducibus

„ cibus

A. C. advectus, nomen & ipſe ſuum eam in militiam dedit, religioſo ſuper cetera ductus argumento, quod Leopoldum Patrem ſciret nihil magis in votis habuiſſe, quam ut tertium, quo ab itinere eum mors abſtraxit, in Palæſtinam iret: adeſſe ſe, ſiquid humanitus accideret, ſuccedaneam Patri victimam, & quo ille votis, ſe pedibus iturum. (A) Soluto conventu in Italiam Cæſar; Fridericus in Auſtriam ſe recepit, longinquæ expeditioni, in ea præſertim temporum difficultate, neceſſaria curaturus.

Hoc cum maxime ageret Princeps bonus, & animi prodigus; Wolfgerus Paſſavienſis Epiſcopus, qui ſe comitem itineris Friderico adjuncturus erat, multa in commodum ſuæ, aliarumque per Auſtriam Eccleſiarum egregie ſuſcepit, opportune uſus ea gratia & authoritate, quam apud Auſtrios Principes doctrinæ facundiæque commendatione ſibi conciliarat. Is jam nuper Aram S. Jacobi ad Scotos Viennæ, V. Kal. Auguſti An. MCXCV. conſecrarat;

1196 (B) anno vero ſequenti Oſterhovenſibus in Bavaria Divi Norberti Sodalibus a Friderico Duce impetrarat, ut in compenſationem damnorum, quæ iidem ſub Leopoldo Patre bello Ortenburgico accepiſſent, a vectigalibus immunes eſſent, onerariis per Danubium navibus imponi ſolitis. (C)

Friderici Ducis pia in Religioſos homines ſtudia.

„ cibus cum multitudine virorum „ fortium Dominicum characterem „ per dies ſingulos certatim ſumentibus, ipſe quoque Imperator paratus fuit eodem ſigno cum cæteris inſigniri. Verum hoc ab omnibus altiori conſilio diſſuaſum eſt, „ allegantibus Chriſtianæ expeditioni conducere, ut in Imperio manens de victualibus progreſſo exercitui pro tempore transmittendis, „ propenſiori cura ſatageret, & cum „ res poſceret, laborantibus ſupplementa militiæ mitteret. „ Confirmant iſta Chron. Salisburgenſe ad Annum 1195. Albertus Stadenſis ad hunc annum. Chron. item Admontenſe An. 1195.

(A) Otto de S. Blaſio c. 42. „ Iisdem diebus (loquitur de Anno „ 1195.) tertia expeditio transmarina mota, multos noſtrarum partium Principes ad Hieroſolymitanum iter cum multis aliis accendit. Inter quos primatum habebant Venerabilis Moguntinenſis „ Archiepiſcopus *Conradus*, nec non „ & *Conradus* Cancellarius, Epiſcopus Herbipolenſis illuſtris. Huic „ expeditioni interfuerunt *Fridericus* „ Dux Orientalis, filius *Leopoldi*, pro „ Patris animæ remedio ſuam poſiturus eadem via in mortem, ſed „ temporalem, ut ſperandum eſt, „ animam: ſuccedente ſibi in Ducatu *Leopoldo* fratre ſuo: nec non „ *Henricus* Palatinus Rheni, &c. „

(B) Catalog. Abb. Scotenſ. An. 1584. Viennæ impreſſus: „ Anno „ 1195. VII. Kal. Auguſti *Wolfgerus* „ Epiſcopus Patavienſis conſecrat altare S. Jacobi. „

(C) Dipl. *Friderici* Ducis Auſtriæ Oſterhovenſ. datum in caſtro Chiwe VIII. Kal. April. An. 1196. ind. XIV. in Addition. Gewoldi ad Hundii Metropolim T. III. p. 11. „ Divinæ mercedis intuitu & pro remedio Patris „ noſtri, qui eis in expeditionibus ſuis „ graviter nocuerat, & omnium parentum noſtrorum, juſtitiam noſtram, quæ vulgo *Muta* vocatur, in „ navibus victualia eorum portantibus, plenarie ipſis & in perpetuum „ remi-

Facilis ad hæc erat Friderici Ducis animus, qui & ſanctæ Crucis in Auſtria Cœnobio Sulzenſe, & Baumgartenſe prædium, jam a Leopoldo Patre tranſcriptum confirmavit; (A) & Hilarienſe Ciſtercienſium Monaſterium, & Erlahenſis Cœnobii Virgines a navalibus per Danubium vectigalibus, quæ ad Ipsburgum, Steinamque dependere naves ſolebant ceteræ, liberas eſſe juſſit. (B) Collata ſubinde Cremifanenſibus Vorichdorffenſi Parœcia: (C) juribus, rebusque pervetuſti ad S. Andreæ, prope Draismam in Auſtria, Canonicorum Collegii ſua authoritate roboratis: (D) S. Hippolyti ejusdem Inſtituti Sodalibus, annuam quatuor A. C. 1197

„ remiſimus: - - Teſtes etiam annotari præcepimus. *Wolfkerus* Epiſcopus Patav. cujus ſuffragio impetratum eſt. - - *Dietmarus* de *Liechtenſteine* - - Dietricus & Pernoldus Mutarii & monetarii eo tempore de *Crembs*, &c. &c. „ Ex hoc conjectura eſſe poteſt, *Cremſii* per id tempus officinam *Monetariam* fuiſſe.

(A) Diplom. *Friderici* Ducis Auſtriæ & Styriæ datum Monaſterio *S. Crucis* in Auſtria ibidem IX. Kalend. Maji An. 1196. apud Bern. Pezium Cod. Diplomat. P. II. p. 49. „ *Fridericus* Dux Auſtriæ & Styriæ, &c. Piæ intentionis intuitu, & pro ſalute animæ ſuæ, Pater noſter Dux *Liupoldus* Clauſtro *ſanctæ Crucis* duas Villas, *Sulze* videlicet & *Baumgarten* contulit tali conditione, &c. Nos autem, quia idem Clauſtrum eadem benevolentia, qua & Pater noſter, amplectimur, & fovere, ac redditibus ampliare intendimus, prædictamPatris noſtri donationem approbamus & ſtabilimus, &c.„

(B) Literæ *Friderici* Ducis Auſtriæ Cal. Maji *Hilarienſi* Cœnobio datæ, in *Salchenau*, teſtibus *Wernhero* de Griesbach - *Rudigero* de Senfftenberch, *Hadmaro* de Chunringen: quas *Leopoldus* Dux, frater, IV. Kal. Januarii An. 1202. apud *Neuenburch* confirmavit. Ex Cod. MS. Annum datarum a *Friderico Duce* literarum colligo ex his verbis: „ Peregrinationis noſtre proſperitate „ fuiſſe Anno 1196. vel 1197. Diplom. *Friderici* Ducis Auſtriæ datum *Adelheidi* Abbatiſſæ Cœnobii *Erlachenſis* in Auſtria apud Erla MCXCVI. III. Nonas Septembris: quod extat apud Bern. Pezium Cod. diplomat. P. II. pag. 50. „ *Fridericus* Dei gratia Dux Auſtriæ pie ammonitionis intuitu, nec non pro remedio anime noſtre, Eccleſiæ Beati Petri in *Erlach*, ad peticionem Domine *Adelheidis* Abbatiſſe ejusdem Cenobii, annuimus & tradidimus, ut bona illius Eccleſie apud Thelonea, & Mutas noſtras *Steine*, & *Ipsburch*, vel quocunque transferantur, liberum absque omni juris perſolutione tranſitum habeant, &c.„ Inter teſtes adſcribuntur: „ Dominus *Pilgrimus* de *Puocheim* - - Dominus *Dietricus* de *Liechtenſteine*, &c.„

(C) Bernard. Noric. in Append. Chron. Laureacenſ. & Patavienſium Pontificum poſt Aſium MCLXXXI. „ *Wolfgerus* Epiſcopus Pataviæ - - dedit vel commutavit Monaſterium *Chrembsmünſter* Eccleſiam in *Vorichdorf* ſub *Leopoldo II.* „ Rem de ſe obſcuram illuſtrat Rettenbacherus in Annal. Cremifan. L. II. c. 13. „ Eccleſia Parochialis in *Vorichdorf* „ a *Wolfkero* Patavienſi Antiſtite „ MCXCVI. prædio noſtro in *Tubenbrunnen* permutata. „

(D) Diploma *Wolfgeri* Paſſav. Epiſcopi datum Collegio Canon. S. Auguſt. *ad S. Andreæ in Auſtria* An. 1197. quod extat apud Raymun. Duell. Miſcell. T. II. „ Epiſcopalis dignitatis „ pietas exigit, &c. Eapropter petitione Dilectorum noſtrorum in „ Chriſto filiorum *Marquardi*, Venerabilis Præpoſiti, & fratrum ſuorum in loco *S. Andreæ* Deo viventium, petitione ſimul nobilis Viri „ *Hardwici*, Advocati Ratisponenſis „ Eccleſiæ, & Sanctiſſimi Andreæ „ Apoſtoli intuitu inducti, omnia „ prædia, quæ Vir Nobilis *Otto* Eccleſiæ Ratisponenſis Advocatus, „ & filius ſuus *Hardwicus* prædictus „ de

A. C. quatuor Imperialium nummûm penſionem remiſit Wolfgerus: (A) transmiſſo deinde Danubio Ziſterſtorffenſem primo Paræciam, tum hoſpitalem egentium domum, quæ Zwetlenſi Cœnobio ab Hadmaro Chunringio adjuncta eſt, pontificali authoritate roboravit, & decimarum Rudmarenſium donationem, aliquot jam abhinc annis a Leopoldo patre factam, unaque Hadmari Chunringii largitionem publicis literis ratam fecit. (B) Qua ex liberalitate nequid detrimenti Paſſavienſis Eccleſiæ jura acciperent, a Cremifanenſibus Tubenprunenſe; a S. Hippolyti Canonicis, ſuis, ut ipſe eos appellat, fratribus, quorum e diſciplina fortaſſe ad Patavienſem Pontificatum tranſierat, Wolfspergenſe; ab Auſtriæ Duce Sprezzenſe, a Chunringio Roſenavienſe prædium Wolfgerus recepit.

Majus adhuc aliquid agitatum in Auſtria per id tempus, ſatis conſtat: quæ ſi res exitum habuiſſet, inſigne ornamentum Patriæ, ac præſidium allatura erat. Wolfgerus haud dubie Friderici Ducis, cum quo conjunctiſſime vivebat,

„ de *Lengenbach*, ejusdem Eccleſiæ Ad-
„ vocatus, Cœnobio *S. Andreæ* Apo-
„ ſtoli, in partibus Auſtriæ ſito, &
„ fratribus ibidem ſub Regula S. Au-
„ guſtini DEO militantibus in per-
„ petuum poſſidenda tradiderunt,
„ ſeu quæcunque prædia præfatæ Ec-
„ cleſiæ ab eadem progenie hactenus
„ collata ſunt, vel deinceps collata
„ fuerint, ſub protectione DEI &
„ beati *Stephani* Proto-Martyris, &
„ noſtra, atque ſub banno Epiſcopali
„ tuenda ſuſcipimus, &c. - Acta hæc
„ ſunt Anno ab Incarnat. Domin.
„ MCXCVII. Indict. XV. II. Kal.
„ Febr. „

(A) Dipl. ejusdem *Wolfgeri* datum Canonicis Regul. S. Auguſtini ad *S. Hippolytum* An. 1197. Ind. XV. apud Marc. Hanſizium T. I. Germ. Sacræ p. 342. „ Communicato prudentium
„ Virorum conſilio cum dilectis filiis
„ ac fratribus noſtris in ſancto *Hip-*
„ *polyto* de prædio ſuo, hoc eſt tribus
„ beneficiis in *Wolfsberg* jure concam-
„ bii convenimus, eo tenore, ut ipſi
„ Cathedraticum noſtrum, ſcilicet
„ quatuor talenta in parochia ſuæ
„ Capellæ perenniter habeant: nos
„ vero & Patavienſis Cathedra me-
„ moratum jam prædium perpetuo
„ jure poſſideamus, &c. „ Meminit hujus rei Duellius in Miſcell. T. II. pag. 453.

(B) Diploma *Wolfgeri* ejusdem apud Reverendiſſimum Abb. Linckium in Annal. Zwetl. ad An. 1195. „ De-
„ bita ſollicitudo Pontificalis officii,
„ &c. ad memoriam revocamus,
„ qualiter *Hadmarus* de *Chunringen* vir
„ non ſolum ſanguine patrum nobi-
„ lis - - juxta præfatum Monaſte-
„ rium (*Zwetlenſe*) Hoſpitale Chri-
„ ſti pauperibus, cum Capella S. Joan-
„ nis Baptiſtæ conſtruxit, ac Domini-
„ calibus ſuis dotavit, &c. ut autem
„ tantæ devotionis ardor in præfato
„ viro, circa opera miſericordiæ ma-
„ gis ac magis incandeſceret, nos -
„ prætaxatam ſuæ ſalutis ordinatio-
„ nem - - Canonico ritu roboramus. „
Huic ſubjungit Linckius fragmentum alterius Diplomatis de Confirmatione Parochiæ *Ziſterſtorffenſis*: cujus initium eſt: „ Quoniam quidem Ca-
„ thedræ Patavienſis Eccleſiæ, &c. „
Tertium denique ejusdem *Wolfgeri* Epiſcopi Diploma adjungit, cujus initium eſt: „ Ne de Contracto, &c.
„ *Sprezze* cum omnibus appendiciis
„ ſuis in concambio recepimus a
„ Duce Auſtriæ *Leopoldo* pro decimis
„ villæ, quæ dicitur *Rudmars* - - eo-
„ dem die *Hadmarus de Chunringen* vil-
„ lam nobis in concambio proprie-
„ tatis jure, quæ dicitur *Roſenowe*
„ tradidit, &c. „

(A) Li-

hortatu, jam in eo erat, ut in ſacratioris curæ partem col- A. C.
legam Antiſtitem ſibi a Cœleſtino Pontifice exoraret,
Conſilii de Epiſcopatu Viennæ inſtituendo. Viennenſi in Urbe conſtituendum. Eum ut locum illa honoris prærogativa ornatum cuperet, multa ſuadebant: urbis imprimis claritudo, quæ poſt Coloniam Agrippinam nulli propemodum Germanicarum urbium jam cedebat, ſeu populi frequentia, ſeu lætiſſima agri circumjecti ſpecies, ſeu fluminis Danubii opportunitas ſpectaretur: veteris deinde Favianæ gloria, quæ cum Epiſcopatu quondam eſſet nobilis, inſtaurata nunc demum, & multis partibus amplificata, ereptum ſibi eum honorem poſtliminii quodam jure repoſceret: (A) neque nihil credo Wolfgero ſpei erat Laureacenſis, dudum e manibus jam dimiſſi, Eccleſiæ tituli, Paſſavienſium juribus iterum vindicandi. Sed Palæſtina expeditio, Friderici Ducis præmaturus obitus, & Wolfgeri ipſius in Patriarchicam Aquilejæ Sedem conſecuta brevi translatio, moram conſilio injecere. (B)

Friderici Ducis iter in Palaſtinam. Hæc inter cum e remotiori Germania Principes jam multi, ac Epiſcopi ſuis cum copiis An. MCXCVII. verno tempore in Italiam trajeciſſent; ſub æſtatis principium Fridericus quoque Dux Auſtriæ cum Henrico, haud ſcio, an non Medlingenſi, Patruo, & quo conſilio ſimul profecto, commendata Leopoldo fratri Provincia, ac Wolfgerus Epiſcopus tranſcenſis Italiæ clauſtris in Apuliam, mox etiam

(A) Literæ Innoc. III. datæ Anno 1207. ad *Manegoldum* Paſſav. Epiſcopum, quæ extant apud Stephanum Baluzium T. III. Epiſtol. Innocent. III. „ Venerabilis Frater noſter, Aquilejenſis Patriarcha, dum Patavienſi „ Eccleſiæ præſideret, provide circumſpiciens, in votis dicitur habuiſſe, felicis recordationis *Cœleſtino* Papæ, prædeceſſori noſtro, cum „ inſtantia ſupplicare, ut in Provincia, ſeu potius provinciis tam diffuſis alium præter ſe Antiſtitem ordinaret, quibus ut expertus agnoverat, per unum immediate Paſtorem ſpiritualia Sacramenta non „ poſſe congrue miniſtrari, de quibus „ inter cæteras partes Epiſcopatus „ ejusdem *Auſtriæ* maximum noſcitur ſuſtinere defectum. „ His ſubjungit: „ Unde conſiderans dictus „ Nobilis (*Leopoldus* Dux) - - nobis humiliter ſupplicavit, ut ſpecialem ordinare Paſtorem ſuper „ gregem Dominicum dignaremur, „ locum congruentem deſignans, in „ quo decenter conſtitui poſſet Eccleſia Cathedralis, *Viennam* videlicet Civitatem, quæ poſt *Coloniam* „ una de melioribus Teutonici Regni „ urbibus eſſe dicitur, amœna flumine, ſitu prædita, civibus populoſa, „ in qua dudum Epiſcopalis ſedes noſcitur extitiſſe. „ Actum porro de Epiſcopatu Viennenſi circa Annum 1197. dubitari non poteſt, quod *Wolfkerus* rem cum *Cœleſtino* III. PP. tranſigere voluerit, qui anno ſequenti jam ad VI. Id. Januarii obiit: ante hunc annum vero per turbas ob captum *Richardum* Regem cum offenſo Pontifice agere vix potuerit.

(B) De his infra ſuo loco.

A. C. etiam in Siciliam tranſivere. (A) Meſſana, ubi Cruce ſignatorum conventus erat, Kalendis Septembris vela in Orientem verſa ſunt felici navigatione, ſic ut X. Kalendas Octobris Acconenſis eos portus incolumes acceperit. (B)

Quam lætis adventum eorum oculis Acconenſes aſpexerunt, tam triſtes nuncii iſtorum aures perculerunt. Joppen urbem Chriſtiani ad eum diem habebant, portu nobilem, & adverſus vim barbarorum, ſi concors fuiſſet nationum ſtudium, præſidio militari ſatis munitum. Hanc, ut rebus ſuis opportunam, adorti Saraceni, corona circumdant, admotisque machinis acriter oppugnant. Violatas inducias ulturus Henricus Campaniæ Comes, idemque Rex Hieroſolymorum, exercitum, quam poteſt, celerrime contrahit, Saracenos a cœpta obſidione depulſurus. Obſeſſi, ſeu ignari auxilii propediem affuturi; ſeu majori, quam pro viribus animi confidentia, urbe ſe temere ejiciunt: impetum in hoſtem barbarum, totis mox copiis in pugnatorum illam manum exiguam ruiturum, faciunt. Fit clades utrinque maxima; ſed quam civium paucitas multo luculentiorem; quam denſi barbarorum cunei accepere. *Ubi in dextris jam nulla ſpes erat*, in receptu quærebatur: ſed eam quoque aut metus, aut occulta civium proditio, qui portis occluſis ſibi unis conſultum ibant, inanem fecit. Cæſi ad unum omnes, & fere Germani erant: tum facto in portas impetu urbs capta, Anglisque ac Italis vitæ relictis, quotquot Teutonici erant nominis, a barbaris trucidati. Eo nuncio perculſus Rex Henricus, dum Ptolemaidem redit, conceptumque animi mœrorem cœli liberioris aſpectu ſolatur, conſcenſa editiore palatii parte,

Joppe urbs Saracenis capta.

(A) Ortilo in Not. poſter. ad An. 1197. „ Idem Dux (*Fridericus* Auſtr.) „ iter in Palæſtinam per *Apuliam* cum „ maxima hominum multitudine aggreſſus, Vicariam fratri *Auſtriæ* „ ſuæ gubernationem commiſit. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1197. „ Eodem anno *Wulfherus* Patavienſis Epiſcopus, & Dux Auſtriæ „ *Fridericus*, & alii plures Jeroſolymam „ profecti ſunt. „ Anonym. Garſtenſis apud Marcum Hanſizium T. I. p. 343. ſcribit „ *Chunradum* vernali „ tempore cum multis de Franconia „ & partium Rheni incolis profectum; æſtivali quoque tempore Patavienſem Epiſcopum, & Ducem „ Auſtriæ ad ipſum iter accinctum „ cum multis aliarum terrarum Prin„ cipibus. „ Ex literis Henrici VI. Imp. Linoriæ in Sicilia VII. Idus Julii An. MCXCVII. Ind. XV. datis, apud Ludewigium in Reliqu. MS. T. XI. L. 3. Num. LVIII. conſtat: *Fridericum* Ducem Auſtriæ, & *Henricum illuſtrem Dominum Auſtriæ* (ſic enim inter teſtes ante Marchionem *Anconæ*, Ducemque *Ravennæ*, ſubſcribitur) Linoriæ in Sicilia fuiſſe anno, menſe, die notato.

(B) Arnold. Lubec. Chron. Slav. l. 5. cap. 2. „ Circa feſtum igitur B. „ Ægidii de Meſſana civitate profecti, ad portum *Accon* (*Ptolemaidis*) „ in feſto B. Mauritii cum ſumma „ tranquillitate & ſalute, integroque „ navium numero applicuerunt. „

Digitized by Google

parte, fallente veſtigio, in præceps ruit, fractaque cervice A.C.
expiravit. (A)

Hac turba rerum peregrina claſſis ex Sicilia affuit: & ſtimulabat quidem geminata calamitas Principes noſtros, ut correptis mox armis in barbaros tenderent, ex everſa urbe Joppe cum ſpoliis redeuntes; ſed id ſerum conſilium fuit: ſubtracta cum captivis præda, & in tutum migrata: nec in everſæ urbis ruinis quidquam ſpei, aut præſidii erat: ut adeo infecto negotio Ptolemaidem recedendum Chriſtianæ militiæ eſſet. (B) Tam triſtibus initiis lætiora nonnulla ſucceſſere. Adventus Chriſtianæ claſſis in metum primo barbaros, mox etiam in fugam egit: deſerta ab incolis multa oppida; armatorum quidquid uſpiam eſſet, vel in urbes ſe munitiſſimas, vel in remotas

Adventu Chriſtiana claſſis

(A) Arnoldus Lubecenſ. l. 5. c. 2. „ Saraceni eruptione facta civitatem „ *Joppen* vallaverant. Quo audito „ prædictus Rex (Hieroſolymæ, & „ Comes Campaniæ *Henricus*) ſubito arma corripuit, ut præſidio „ fieret civitati. Chriſtiani autem, „ qui intus erant, plus in ſua animoſitate, quam in Domino confidentes, apertis portis hoſtes cædere „ cœperunt. Quibus illi acriter inſiſtentes, ad fugam eos compulerunt. „ Cumque in civitatem ſe recipere „ voluiſſent, qui intus erant, hoſtium „ timentes impetum, valvas concluſerunt, & innumeram fratrum ſuorum jacturam pertulerunt. Illis „ cadentibus, Saraceni civitati inſiſtentes, ipſam ceperunt, & omnes, „ qui intus erant, *Teutonicos* tantum „ trucidaverunt. Sicque factum eſt, „ ut & intus & foris *Teutonici* tantum „ caderent: quod traditione, ut „ ajunt, factum illorum, qui ibi „ erant de Italia vel Anglia. - - Videns autem Rex tantorum neglectam ſalutem, *Accon* revertitur, „ domum propriam ingreditur, & „ dum ſolus cum ſolo ſuper exedras „ pro captando aere ſtaret, ſubito cecidit, & fracta cervice expiravit. „ Dicunt tamen quidam, eum a DEO „ plagatum, eo quod de adventu „ *Teutonicorum* doluerit, & eis liberationem Terræ Sanctæ, ſi ſic Domino complacuiſſet, inviderit. „ Idem ſentit Otto de S. Blaſio c. 42. Guil. de Nangis in Chron. ad An. 1197. culpam in *Teutonicos* rejicit, qui inducias cum Turcis abruperint, & ſtatum Palæſtinæ perturbarint. Conradus Urſperg. in Chronico ad An. 1197. „ Alemanni in terram promiſſionis „ venerunt, bellicoſi, crudeles, expenſarum prodigi, rationis expertes, voluntatem pro jure habentes, „ enſibus invicti, in nullis, niſi hominibus ſuæ gentis confidentes, Ducibus ſuis fideliſſimi, & quibus vitam potius, quam fidem poſſis auferre. Hi cum veniſſent in terram „ promiſſionis, treugas fregerunt, „ quas Rex Angliæ - - in receſſu „ ſuo ſtatuerat. Urbem Berentim (leg. *Berythum*) recuperaverunt, *Joppen* perdiderunt. „ Falli tamen in hoc & Urſpergenſem & Nangium certum videtur, quod *Teutonici* inducias violarint: nam teſte Guilielm. Neubrig. l. 4. c. 27. „ Celebratæ, firmatæque ſunt inter Chriſtianos in Palæſtina conſiſtentes, & Turcos Saladino ſubditos induciæ a Paſchali „ ſolemnitate proxima (An. 1192. „ vel ſummum 1193.) in tres annos, „ tres menſes, tres ſeptimanas, tres „ horas „ quæ proinde An. 1197. certo jam exierant in æſtate: ſiquid igitur adverſus pacta geſtum, id jam ante factum ſit, neceſſe eſt.

(B) Arnold. Lubec. loc. cit. „ Sub „ eodem igitur tempore peregrini „ applicantes *Accon*, audita perditione fratrum, arma corripiunt, ſi „ forte Chriſto mediante hoſtes fundere, vel prædam excutere poſſent. „ Illi autem deſtructa civitate cum „ captivis & præda multa ad ſua repedarunt, nec minus iſti *Accon* ſunt „ reverſi. „

Digitized by Google

A. C. motas a belli injuriis ſolitudines abdebat. At Chriſtiani copiis omnibus in juſti exercitus modum contractis, Tyrum primo, urbem quondam munitiſſimam, mox Sidonem promotis caſtris proceſſere. Ea incolis tum vacua, ſplendorem tamen ædium ex cedro, lapideque conſtructarum utcunque retinebat: nec diſſimilis erat Sareptæ, quæ in Sidoniis eſt, conditio. Quod tamen hoſtium nihil id locorum occurreret; Berythum noſtri, portu ac præſidio locum nobilem, tetendere: iter partim equites, partim claſſe vecti ineunt. Ubi propius urbem ventum eſt, neglectam ab hoſtibus, traducto in arcem præſidio, deprehendere. Prior in conſpectum hoſtium terreſtris, quam navalis, exercitus venit: quem cum Saraceni viderent eminus, contempta noſtrorum paucitate, ex arce ſe effundunt. Exultantes velut capta jam præda barbaros Adolphus Comes, reor, Schawenburgicus opportune repreſſit, hoſtium Duce interfecto, captisque duobus aliis, qui inter Saracenos eminebant. (A)

Tyrus, Sidon,

& Berythus Saracenis erepta.

Captæ vero urbis victoriam captivorum Chriſtianorum aliquis noſtras in manus dedit. Deſerta in urbe propugnatorum nemo erat; captivi tantum carcerem repleverant. Horum unus cum adventantem claſſem Chriſtianorum eſſe, ex velis quadratis recte arbitratus eſſet, oſtio carceris refracto in turrim improviſus evaſit, enectisque, quos ſomnus oppreſſerat, cuſtodibus, geſtu nutu

(A) Arnoldus Lubecenſ. l. 5. c. 3. „ Congregatis itaque navibus, convenientibus DEI filiis in unum, „ factum eſt gaudium magnum. - - „ Econtra hoſtes turbabantur - - „ unde etiam multa loca munita, quæ „ fiducialiter inhabitabant, audito „ ipſorum introitu, deſerta relinquentes, ad tutiora commigrabant. „ Coadunato igitur exercitu - omnes pariter adierunt *Tyrum*. Ibi „ contemplatis viribus ſuis, & armis, „ ordinaverunt acies adverſus *Sidonem*: equeſtres quidem terreſtri via „ uſi ſunt, cæteri vero navali itinere „ perrexerunt. Venientes itaque ad „ *Sidonem*, ſine habitatore & rebus „ eam invenerunt. Videres ibi domos lapideas & cedrinas diverſis „ ornatibus cultas, quas inhabitare „ gloria, deſtruere vero erat miſeria. „ - - Deſtructa itaque *Sidone*, ad „ *Sareptam* Sidoniorum iter convertunt, ubi ſimilibus perpetratis, ad „ fontem hortorum perveniunt, inde ad *Beruth (Berythum)* facies conversunt, cujus habitatores civitatem quidem neglectam reliquerunt; caſtrum vero nobiliſſimum, „ civitati contiguum, viris fortiſſimis munierunt, repoſitis ibi cibariis & armorum vaſis plurimis. Videntes igitur caſtellani terreſtrem „ contra ſe venire exercitum, navali adhuc latente, apertis portis omnes eis obviam procedunt. Hoc „ viſo, noſtrates auxilium de cœlo „ invocantes, contra illos ſe animaverunt. - - Comes autem *Adolfus* - - „ Principem ipſius caſtri in fervido „ equo, quem dextrarium dicunt, „ eminus venientem - - vibrata haſta „ valide illum transadigit, nec ſecundum vulnus appoſuit. Inter hæc „ fit tumultus hoſtium auxilium ferre certantium, quibus cum Comes „ cum ſuis viriliter reſiſteret, captivati ſunt de ipſis adverſariis duo „ inſignes, & ceſſaverunt ab eis. „

(A) Idem

que navales copias invitavit. Non latuere claſſis Princi- A.C.
pem Conradum, Imperatoris Cancellarium, captivi victoris ſigna, claſſeque ad litus appulſa, ſimul urbem, ſimul arcem occupat, attonitis ad rei miraculum barbaris, & captæ urbis arcisque terrore effuſam in fugam certatim ruentibus. Reperta vis ingens vini & tritici : telorum vero, ac baliſtarum, ceterique apparatus bellici is numerus, vix ut capere onerariæ duæ multitudinem tantam poſſent. (A) Qua in parte Friderici Ducis fuerit opera, incertum eſt; conjectura eſt, eundem ab Epiſcopis, quorum in comitatu Wolfgerus erat, haud diſceſſiſſe. (B)

Sed dum muri captæ urbis, portæque inſtaurantur, magnarumque ſpes rerum ex hoſtium fuga trepidationeque capitur; obſcurus primo rumor, incertis authoribus, triſtiores mox nuncii ex Sicilia afferuntur, Henricum Imperatorem Meſſanæ exeunte Septembri diem obiiſſe. Ea fama per claſſem urbemque vulgata, incredibile dictu eſt, quo motu animorum excepta ſit. Nemo erat Principum, quem non aut ſpes quædam, aut metus ſolicitaret : reputabant animo inſanos Comitiorum fluctus, quibus, extincto procul a Germania Cæſare, Imperium jactaretur: quosdam amittendæ dignitatis metus; quosdam transferendi in infeſtam ſibi familiam Principatus cura coquebat: nec deerant, qui Imperium ſibi, ſi Comitiis præſto eſſent, deſponderent. Hos inter fluctuantium animorum æſtus illa injecta eſt ſapiens cogitatio : Comitia ibi eſſe, ubi Principum eſſent præcipui, plurimique; agerent proinde, & quem DEUS Henrico dediſſet filium, ac hæredem,

Progreſſus ultiores ſiſtit rumor de Henrici VI. morte.

Succeſ-

(A) Idem ibid. „ Cum hæc agerentur, navalis exercitus proſpere velificando urbi deſolatæ appropiabat, in qua tantum captivi Chriſtiani remanſerant. Qui videntes vela quadrangula, Chriſtiana intellexerunt agmina. Unus autem ex eis accedens ad turrim, quæ cæteris excelſior erat, & fortior, inſtrumento quodam oſtium clanculo reſerabat, & ſuſpenſis veſtigiis, repreſſoque halitu cuſtodes carceris pauſantes invenit, irruensque ſuper quietos, repentino interitu ſoporem illorum morte ſociat. Arreptoque ſigno, nutu, quo poterat, navales ad ſubverſionem urbis invitabat. Quod videntes DEI miraculum intelligunt, & celerius applicantes certatim litus apprehendunt. Cancellarius vero, quia cum ipſis erat, quantocyus ipſum caſtrum apprehendebat. Hoſtes ergo territi - - per loca deſerta & invia fugere cœperunt, nullum vitæ præſidium, niſi montes & ſcopulos, & petrarum fiſſuras opinantes. Servi autem Chriſti civitatem & caſtrum gaudentes intraverunt. „

(B) Arnold. Lubec. l. 5. c. 3. „ Et caſtrum quidem, omnibus divitiis repletum invenerunt. Vinum autem & triticum, & cætera, quæ ad victum pertinent, abundantiſſime illic repererunt, quæ ad tres annos habitatoribus illis ſufficere potuiſſent. Telorum autem, baliſtarum & arcuum tanta illuc fuit ſuperabundantia, ut duæ naves magnæ ex his onerari potuiſſent. „

A. C. Succeſſorem in Imperio ſuffragiis ipſi ſuis confirmarent. Placuit conſilium, fidesque Friderico puero, qui poſt Philippum, & Ottonem æmulos Imperium deinde geſſit, uno conſenſu eſt promiſſa. (A) Lecto ſuffragiis novo Cæſare, novus etiam Hieroſolymorum Rex ſolennibus ceremoniis Ptolemaide eſt inauguratus. Aymericus is erat, Rex Cypri, ac Quidonis Luſignani frater, qui ducta Henrici Regis vidua, dotale Palæſtinæ Regnum adiit. (B)

Frid. II. in Regem electio in Palaſtina facta.

Initia Regni auſpicata Princeps Antiochiæ reddidit:
1198 qui cum claſſe rediret numeroſa & inſtructa, Lyſtrenſes & Gebalenſes barbaros, quorum urbes prætervectus erat, ita exterruit, ut relictis ſedibus ſuis, in montes ſe fuga abriperent, urbesque geminas Chriſtiano Principi, idoneo deinceps præſidio muniendas, relinquerent. (C) Stabat jam Berythus ſuis e ruinis ſuſcitata, ſpeciemque novi Regni cum Tyro, ac Ptolemaide referebat; cum Chriſtianis

(A) Arnold. ibid. „ Moram autem „ ibi exercitu faciente, & muros civitatis deſtructæ ſuſcitante, ſiniſtra „ fama de morte Imperatoris illuc „ pervenit, quæ non parvam populo *DEI* fecit triſtitiam. Diſſolvebantur enim manus virorum fortium: quia ſicut in tali mutatione fieri ſolet, alius cogitabat perdere dignitatem ſuam, alius beneficium, alter patrimonium; ſicque fluctuabant cogitationes fere omnium. Alteri forte dictabat ſua conſcientia, ſi domi eſſet, ſibi provenire Imperium. Alius timebat Principatum ſibi contrarium, & quo major erat deſtructio, plus diſſenſionem ſperabat, quam pacis unionem, ut fractis partibus ſuis quoquo modo proſpiceret eventibus. Inter has fluctuationes non defuit ſuis ſpiritus conſilii, qui colligationes impietatis in eis diſſolveret, & in ſuo propoſito conſtantes faceret. Nam Principes celebrato Colloquio hæc ſtatuerunt, ut omnes Regni primores ibi præſentes ſacramentaliter fidem facerent Imperatoris filio. Et ſic conquievit commotio. „

(B) Idem ibid. „ Aliud quoque ibi habuere conſilium, quis Regno Hieroſolymitano digne proſpiceret, quia, ut dictum eſt, Rex vita diſceſſerat. Viſum igitur eſt omnibus Regem *Tyri*, (rectius fortaſſe *Cypri*) ad talem ſufficere principatum. Qui vocatus ad eos honorifice venit, Ibique ſociata ſibi Regina vidua, Rex *Hieroſolymorum* ab omnibus eſt declaratus. „ Marin. Sanutus in Secret. Fidel. Crucis l. 3. P. X. cap. 8. „ Licet autem *Henricus* Comes (Campaniæ) cum Regina contraxerit, & *Ptolemaydæ*, ac *Tyri* dominium aſſecutus eſſet, coronari tamen, & Rex fieri recuſavit: nam ſemper, ſicut & cæteri ad reditum intendebat. Contigit tamen, ut cunctis præparatis, dum repatriare vellet, de feneſtra domus ſuæ ſuper foſſatum civitatis *Ptolemaydæ* decidens, confractis cervicibus expiraret. *Almaricus* (alias *Aymericus*) autem Rex *Cypri*, qui *Guidoni* fratri ſucceſſerat, MCXCIV. *Iſabellam* Reginam deſponſavit MCXCVIII. & terræ adminiſtrationem dominiumque ſuſcepit. „

(C) Arnoldus Lubecenſis l. 5. c. 3. „ Cum igitur Principibus ſalutatis ad ſua Princeps Antiochiæ remearet, & expanſis velis *Lyſtris* propiaret, cœlitus exterriti habitatores civitatis, arrepta fuga montes camposque petierunt. Princeps vero eam intravit, collocatisque ibi militibus, Chriſtianorum præſidium fecit. Habitatores vero *Gebal* (alias *Gybel*) cognito adventu Antiochenorum, ſimili ſtuporis genere confuſi, relictis ſuis ſedibus fuga elapſi ſunt. Princeps vero ſuperveniens ipſam civitatem terminis addidit Chriſtianorum. „

Chriſtiani caſtrum Chorut obſident:

Principibus viſum eſt, Chorutum quoque caſtrum, unius non amplius diei itinere Tyro remotum, barbaris eripere. Tyro igitur egreſſus exercitus, caſtrum arduo montis jugo impoſitum, vallo foſſaque cingit. Rupis inacceſſæ fiducia feroces barbaros novum oppugnationis genus, & ante hunc diem iis gentibus incognitum terruit: actis profunda ſub rupe cuniculis, laboreque pene improbo excavata montis parte, ignis ſubjectus eſt, cujus flamma, æſtuque liquefacta paulatim ſaxa ruinam, ſtragemque incumbentium murorum minabantur. Menſis hos inter labores exactus erat, cum veriti exitium barbari, deditionem certas in leges cum Henrico Palatino paciſcuntur. Is, nequid privato tantum nomine ſuſcepiſſe videretur, rem omnem ad Henricum primo Brabantiæ Ducem, exercitus nuper Principem communiter electum; mox etiam ad Conradum Cancellarium rejecit. Nihil non probatum Brabantino Duci, Cancellarius tamen valetudinem cauſatus, quamquam nihil repugnaret; pactis non ſubſcripſit. (A) Sed dum cunctantur, dum deliberant, dum ſciſſis in contraria ſtudiis, alia ex aliis conſilia nequidquam afferunt Principes noſtri, cauſam ipſi ſuam, reique Chriſtianæ jugulant. Pertæſi morarum obſeſſi, dum diſcordes inter

A. C.

deditioni jam proximum,

(A) Idem cap. 4. „ Inſtaurata igitur civitate *Berytb* - - converſa eſt tota expeditio ad caſtrum nomine *Chorutum*, quod quidem longe non erat, ſed quaſi itinere unius diei a *Tyro* diſtabat. Illuc itaque venientes, maxima obſidione vallaverant ipſum caſtrum, & quia locus ille præruptus erat nimis, & quaſi inacceſſibilis, novum genus expugnandi, hoſtibus vero omnino incognitum ſunt aggreſſi. Fuerunt ſane ibi nonnulli de Saxonia, quibus erat notum, qua arte excavatur mons argentarius, qui apud *Goslariam* multis eſt cognitus. - - Cumque tali arte montem cavarent, appoſitoque igne, prout libuit, muros cadere facerent: hoſtes exterriti neſciebant, quid agerent, dum caſtrum ſubrui quaſi ſine tormento murorum viderent. - - Cumque per menſem opus inſtanter urgeretur, hoſtibus vero nulla ars evadendi inveniretur, conſternati - - uno dierum ſtantes in muro loquebantur his, qui excubias ſervabant: rogamus, ut ſub pacis conditione copiam nobis detis loquendi vobiſcum: - - ad petitionem illorum Palatinus (Rheni) venit, dextras dedit, & accepit. „ Narrat deinde, quæ cum Palatino, & Duce Brabantino tractata ſint, quasque deditionis conditiones obſeſſi ipſi obtulerint: „ Placeat vobis, ut captivi veſtri ſimus: quia pro noſtra liberatione non jam theſauros plurimos, ſed & Chriſtianos infinitos recipere poteſtis captivos. De his autem, qui in caſtro ſunt, - talis fiat conditio, ut relictis omnibus egrediantur, nihil præter ſimplicem veſtitum, & ipſum tenuiſſimum ſecum portantes. - - Placuit Principibus talis oblatio - - firmataque eſt pax inter ipſos, & caſtrum, ut res cœpta meliorem haberet proceſſum. Miſſum tamen fuit ad Dn. Cancellarium, ut ſuo complacito firmaretur hæc ordinatio. Ille tamen propter corporis debilitatem excuſatum ſe haberi petiit, & nec minus pacis indictio rata permanſit. - - Laborabat tamen pacis unitas, quia in omnibus non regnabat caritas. „

(A) Ar-

A. C. inter ſe, acciſam exercitus annonam, Saphadini propinqua auxilia contemplantur, negant ſe pactis ſtaturos, factoque in operas ac foſſores impetu, ferro, flammaque diriſſime ſæviunt. (A)

Has inter difficultates ad IV. Non. Februarias uſque ſpem inter ac metum in obſidione perſtitere. Is nondum illuxerat dies, cum triſtis per exercitum manaret rumor, Conradum Cancellarium, aliosque Principes vaſa colligere, & Tyrum reverti. Fidem ſuperat, quantum totis caſtris ibidem tumultuatum ſit : neque enim receptus is erat, ſed fuga aperta, panicoque terrore tam confuſa, ut abjecta ægrorum ac ſauciorum cura per devia ac invia, quocunque aut error, aut fortuitus ferret impetus, diſſipato ſe curſu effunderent. Metum ab hoſte cœleſtes etiam terrores cumularunt. Micabant ab omni cœli parte fulgura, & continuus nubium fragor incuſſa hinc grandine, illinc fulminum frequenti lapſu, aures atque oculos percellebat. Neque fugæ tamen ante finis fuit, quam aut Tyri, aut Ptolemaide reciperentur. (B) Hic cum ad Martium uſque menſem An. MCIIC. hærerent anxii; erogatis, quæ ſupererant, ſeu annonæ ſeu nummorum ſubſidiis, reditum in Germaniam adornabant. (C) Aberat jam

hoſtibus relinquunt.

Reverſis in Germaniam ceteris,

(A) Arnoldus Lubecenſis l. 5. c. 5. „ Gravis facta eſt inter eos (obſeſſos) altercatio. Alii dicebant, iſta „ ſe perſolvere non poſſe; alii vero alios animabant, dicentes : Nonne caſtrum firmiſſimum tenemus, „ munitum viris fortibus & armis. „ Scientes etiam diſcordiam, quæ „ verſabatur inter Principes, non parum ſunt roborati, ut promiſſa immutarent, nec promiſſæ pactioni „ ſtarent. - - Nimia enim pollentes „ aſtutia, ipſum foſſatum - deſtruxerunt, & plures in eo ſuccenderunt, aut gladio necaverunt. - - „ Deficiebant inter iſta populo DEI „ cibaria, & neceſſe habebant Tyrum „ mittere pro victualibus comparandis. - - Auditum ſane fuerat in „ caſtris, *Saphatinum* eis imminere „ cum infinita multitudine de *Perſia*, „ & *Media*, & *Damaſco*, ut ipſos deſtrueret, & caſtrum liberaret. „

(B) Idem ibid. „ Scientes igitur „ Principes, imminere ſibi hoſtes, „ conſilio habito in vigilia purificationis B. Virginis enunciari fecerunt in caſtris, ut omnes in mane „ parati eſſent confligere cum hoſtibus - - cumque omnes craſtinam „ ſalutem ſperarent, & ad certandum „ ſe devote præpararent, ſubito ſermo exiit inter fratres, quod tota „ familia Cancellarii & aliorum Principum, omnibus rebus ſuis jumentis impoſitis, verſus *Tyrum* iter arriperet. - - Fiunt igitur tumultuationes fugientium, de tali mutatione mœrentium, & rerum ſuarum „ deſtructione dolentium. Quanti „ illic relicti ſunt ægroti, quanti vulnerati ? - - Nec inter iſta defuit „ ſpiritus procellæ, tonitruis, & coruſcationibus, & pluviarum inundationibus, & grandine de cœlo „ fugientes infeſtando. „

(C) Idem ibid. „ Cum ergo ſoluta obſidione apud *Tyrum* & *Accon* „ ſe recepiſſent - cœperunt de reditu diſponere, & de ſtatu eorum, „ qui remanere diſponebant, ordinare, & victualia vel arma, quæ ſibi ſuperabundabant, indigentibus „ erogare. Igitur adveniente Martio aſcenſis navibus, favente Zephyro, omnes fere Principes cum „ melioribus populi ad ſua redierunt. „

Digitized by Google

dudum Conradus Moguntinus Archiepiſcopus, Berytho, A. C.
quam ad urbem Cancellarius Cæſaris agebat, in Armeniam profectus, ut Lievonum, ejus gentis Regem, Henrici Auguſti nuper defuncti, nomine, regio diademate inſigniret: is cum Verdenſi Antiſtite, & Friderico Auſtriæ Duce, paucisque aliis, quibus ſolemnis Sacramenti, populique inter barbaros deſtituti major cura erat, in Palæſtina manſit, ceteris Principibus claſſe jam in Italiam digreſſis. (A)

Fridericus Dux Auſtriæ in Palæſtina manet,

Secutus non ita poſt Fridericus Auſtrius eſt; ſed ipſo in procinctu itineris gravi morbo implicitus, & ad extrema deductus eſt. Morbum ex tot ærumnis, ac itinerum moleſtiis contractum Medicorum inopia difficiliorem reddidit: ingraveſcentis mali ſenſus continuo Principem monuit, longo ut itineri, quod a terreſtri ad cœleſtem eſt Jeroſolymam, intento ſe ſtudio compararet. Præſidio, hoc in articulo rerum, Wolfgerus erat Paſſavienſis Epiſcopus, qui & ſupremis morientium myſteriis pium Principem procuravit, & ultimam ejus voluntatem, qua Wezelendorffenſe prædium Cœnobio S. Crucis in Auſtria legavit, inter plures piæ donationis teſtes, quos inter nominatim Eberhardus Dorenbergicus, & Meinhardus Goritienſis Comites, cum Conrado Ahuſeno, & Rapotone Steinio exprimuntur, ex ejus ore excepit. Auſtria deinde fratri Leopoldo, Styriæ Duci; corpore exanimi ſanctæ Crucis Cœnobio commendato, Spiritum Procreatori DEO reddidit ſeptimo decimo Kalendas Maji Anno MCXCVIII. ætatis quarto, & viceſimo: dives piorum operum, ac ingentium pro Religione laborum præmia in Beatorum illa Regia recepturus. (B)

indeque revertens pie moritur.

Corpus exanime in Auſtriam reportatum.

Cœli-

(A) Idem ibid. „ Remanſit tamen „ Dominus Moguntinus, & Dominus „ Verdenſis, & quidam de nobilioribus cum populo DEI, miſericordiam ipſius & conſolationem expectantes. Moguntinus tamen tunc „ aberat in Armenia conſtitutus pro „ coronando Rege ejusdem terræ: „ ad quod tamen negotium Cancellarius deputatus fuerat, qui, ut dictum eſt, in Cypro ſimilia perpetraverat, ut remanente Cancellario Moguntinus vicem ejus ſuppleret, & ipſum Regem diademate „ impoſito ad titulum Romani Imperii coronaret. „

(B) Chron. Admont. ad An. 1198. „ *Fridericus* Dux Auſtriæ in peregrinatione ſanctæ Crucis obiit, & Ducatum Auſtriæ fratri ſuo Styrenſi „ Duci reliquit. „ Chron. Auſtral. ad An. 1198. „ *Fridericus* Dux Auſtriæ peregre moritur „ Idem ſcribit Chron. Clauſtro-Neoburg. Anonym. Leob. Sundheim. in Tab. Arenpeckius in Chron. Auſtr. ad Annum 1198. Ortilo in Not. poſter. ad An. MCXCVIII. „ Idem Dux (*Fridericus*) in Terra Sancta remanens, cæteris ob mortem *Henrici Sexti* Imperatoris redeuntibus, pro amore „ Crucifixi ibidem etiam animam „ po-

Digitized by Google

A. C. Cœlibem egiſſe vitam, ac ſine liberis deceſſiſſe, conſenſu Scriptorum certum eſt: (A) haud negaverim tamen Arthuri, Britanniæ Ducis, ſororem, ſponſam Friderico a Leopoldo adhuc patre deſtinatam; ſed cum Balduinus Betunius, comperta Leopoldi morte, regias Angliæ ac Cypri Virgines, e Germania propere ad Richardum revexiſſet; ſponſalia, ſiqua fuere, fœdera mutuo conſenſu ſunt dirempta. (B) Auſtriæ ceterum annis non amplius tribus, totidemque menſibus imperitavit: quanquam & de hac ſumma temporis per longam in Palæſtina abſentiam, ſeptem, octove menſes detrahendi ſint, quibus vicaria Auſtriam poteſtate Leopoldus frater gubernavit. (C) *Catholici* & Orthodoxi nomen, quod vulgo illi tribuitur, a Mauricis in Hiſpania; an a Saracenicis in Palæſtina bellis natum ſit, dubitant quidam: (D) at enim arma in Mauros ex Africa in Hiſpaniam irrumpentes geſſiſſe Fri-

Catholici *nomen unde adeptus ſit.*

„ poſuit XVII. Kal. Maji, poſtulans, „ ut in Auſtriam reducto corpore, „ in *ſancta Cruce* ad Patrem *Liupoldum* apponeretur. Cui Cœnobio „ ſibi Chariſſimo villam *Wezlendorff* „ in teſtamento legavit. Fratri Auſtriam reliquit, ſine conjuge & liberis defunctus. „ Conſentit Catalogus Principum in Capitulo *ſanctæ Crucis* ſepultorum, qui teſte Abb. Linckio in Annal. Zwetl. ad An. 1198. ſic habet: „ Decimo ſeptimo Calendas Maji obiit *Fridericus* Dux „ Auſtriæ. Iſte *Fridericus* primus - - „ dedit Monaſterio *Wezeldorff*, ſed „ mortuus eſt ſine liberis. „ Lit. Leopoldi VII. Duc. Auſtr. An. 1203. San-Crucenſibus datæ VIII. Kalend. April. ad S. Crucem, quarum initium: „ Mundi labentis dignitas, „ &c. Beate memorie frater meus, „ *Fridericus* Dux *Auſtrie*, dum eſſet in „ reverſione itineris Jeroſolimitani, „ ac crebra pulſaretur corporis incommoditate - - vocatis ad ſe „ *Wolfgero* Venerabili Patavienſi Epiſcopo, & *Eberhardo* Comite de *Dorenperàe*, nec non *Meinhardo* Comite de *Gource*, Comite quoque „ *Volrico de Epan*, *Chounrado* Libero „ de *Ahuſen*, *Kapotone* Libero de *Staine*, „ nec non & reliquis peregrinationis ſuæ ſociis nobilioribus, ſecundum pium, quem ſemper erga *Fratres ſancte Crucis* geſſerat affectum, „ & corpus & animam orationibus „ eorum committere, & locum ſibi „ aput eos eligere decrevit ſepultu„ re, utque memoria ſui apud eun„ dem venerabilem locum omni evo „ perſeveraret, tradidit in manus „ prædicti Epiſcopi, & Comitum „ prædictorum villam *Wecilndorf* di„ ctam, cum omni jure, quo ſibi „ noſcitur deſerviſſe, ſuper ſanctum „ altare delegandum. „ Ex Tabul. ad S. Crucem apud Reverendiſſimum, & Clar. Marquardum Herrgottum.

(A) Præter Ortilonem & Catalogum *S. Crucis* mox allatos, *Fridericum* ſine liberis deceſſiſſe, teſtantur Haſelbachius & Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Sine uxore & liberis diem „ obiit. „

(B) Rogerius Hoveden. in Richardo I. „ Interim cum Balduinus de „ Betun appropinquaſſet terram prædicti Ducis Auſtriæ, & audiiſſet „ mortem illius, non proceſſit ulterius, ſed ad Regem Augliæ rediit, & reduxit præfatas puellas, „ & tradidit eas Regi. „

(C) Tantum temporis nempe ab obitu *Leopoldi* Patris in fine An. 1194. usque ad Anni 1198. Aprilem interceſſit.

(D) Thomas Haſelbach. in Chron. Auſtr. Cuſpinianus in Auſtria ſua de Friderico Duce III. „ *Fridericum* in „ Hiſpania Anno 1195. cum Mauris „ congreſſum ſcribunt, eosque in „ Africam rejeciſſe. „ Sundheimius in Tab. Clauſtro-Neoburg. pugnæ meminit, ſed in qua Chriſtiani cladem a Mauris acceperint.

(A) Ex-

Fridericum, nec certum usquam indicium, & temporis ratio vix admittit. (A) Apertius hallucinantur, qui Leopoldum fratrem pro Friderico in Palæſtinam profectum ſcribunt, interque ſummos exercitus Principes, qui caſtrum Tetonium, ſeu potius Coruthanum obſedere, conſtituunt: (B) errorem enim hunc nominis Annalium noſtrorum de Friderico conſenſus ſatis refellit. Wolfgerus interea Paſſavienſis Antiſtes, e Palæſtina in Auſtriam reverſus, nequid ſupremi officii deeſſet bono Principi, cadaver Friderici ſanctæ Crucis Cœnobio intulit, ubi ad V. Idus Octobris & tumulum Leopoldus, & funebres honores frater fratri apparavit. (C) Quo loco, quove morbi genere extinctus Fridericus ſit, nemo prodidit: quamquam nec dici majus potuit, quam quod in ſacra expeditione vitam poſuerit. A. C.

Sepultus ad S. Crucem in Auſtria.

Leopoldus frater eidem ſuccedit in Auſtria.

Orbata Duce ſuo Auſtria ad Leopoldum, Friderici germanum, Styriæque Ducem rediit. Principatus novi exordia ea in tempora inciderunt, quæ ob maximas rerum converſiones, & mortibus erant Principum, & conſecutis inde diſcordiis funeſta. Henricus Imperator exeunte Septembri menſe Meſſanæ deceſſerat, relicto magnorum Regnorum hærede Friderico puero, & jam ad ſummam Imperii multorum ſuffragiis deſtinato. (D) Cæſarem

(A) Expeditionis in Mauros a *Friderico* Duce factæ præter Haſelbachium, Chronica antiqua non meminere. Conſtat præterea Mauros Anno 1195. menſe Julio victores fuiſſe, & Chriſtianos Principes alios ad bellum Mauricum, teſte Anton. Pagio ad hunc annum, primo Decembri menſe An. 1195. in Conc. montis Peſſulani invitatos. An. 1196. Mauros repulſos ab obſidione Toletana, Februario cœpta, in Africam rediiſſe. At *Fridericus* Dux Martio menſe An. 1196. jam Privileg. Oſterhovenſi ſubſcripſit: ut proinde Januario menſe A. 1196. ire in Hiſpaniam; Februario ejusdem anni redire in Germaniam debuiſſet. Aliam cauſam *Catholici* nominis affert Ortilo in Not. poſter. ad An. 1198. „ Pietas ejus ac zelus pro „ Religione ſibi cognomen *Catholici* „ peperit. „

(B) Anonymus in Hiſt. de Occup. & amiſſ. Terræ Sanctæ apud Eccard. T. II. & iisdem pene verbis Conrad. Urſpergenſ. in Chron. p. 318. „ Alemanni vero ad obſidionem *Tetoni* „ caſtelli acceſſerunt, ibique menſibus aliquot commorati, audita „ morte Imperatoris *Henrici* receſſerunt: quorum Principes fuerunt „ iſti: *Chunradus* Moguntinus Archiepiſcopus, *Chunradus* Cancellarius „ Imperatoris, *Henricus* Dux Saxoniæ, *Luipoldus* Dux Auſtriæ, & „ quos memorare non curo: nulla „ eſt enim ambitio memorandi, quos „ conſtat plurimos fuiſſe & nullos. „

(C) Ortilo in Not. poſter. ad An. 1198. „ Fratrem frater (*Fridericum* „ *Leopoldus*) ad tumulum conduxit „ hoc anno V. Idus Octobris, me „ iterum adſtante. „ Arenpeckius in Chron. Auſtr. de *Friderico* Duce: „ Eductus in Auſtriam in Capitulo „ *ſanctæ Crucis* humatus. „

(D) Roger. Hoveden. in Richard. I. „ Romanorum Imperator obiit in Sicilia apud *Meſſanam* in Vigilia S. „ Michaelis. „ Albertus Stadenſis ad An. 1198. „ Principes peregrini „ elegerunt filium Imperatoris *Friderici* adhuc infantem. „ Arnold. Lubec. l. 5. Chron. Admont. ad Annum 1198.

Digitized by Google

A. C. rem ſecutus brevi Pontifex Cœleſtinus vacuam Petri Sedem Innocentio III. reliquit, acri imprimis viro, & ad res magnas nato. (A) Opportunum id rebus ſuis ingenium ratus Angliæ Rex Richardus, obtundere querelis aures novi Pontificis ante non deſtitit, quam literas, minasque ſacri fulminis impetraret in Ducem Auſtriæ, ac Philippum Henrici Cæſaris fratrem intorquendi, ni ſummam illam argenti, quam lytri nomine ſibi extortam ſciret, ex aſſe reſtituerent. (B)

Richardus Rex Angliæ lytrum repetit.

Innocentius ne cauſæ deeſſet Regis a Cœleſtino jam approbatæ, literas continuo ad Ducem Auſtriæ (Fridericum utique, quem paulo ante in Palæſtina mortuum, nondum conſtabat Romæ) expedit, III. Kalendas Junii obſignatas: harum principio cum oſtenderet, inter muneris ſui partes eam eſſe non minimam, ut omnium ac ſingulorum ſaluti recte conſuleret, fidemque ac æquitatem ſuam implorantibus jus redderet; in memoriam revocat Auſtriæ Duci injuriæ gravitatem, quam Leopoldus Pater Richardo, Anglorum Regi, ex ſacra militia revertenti intuliſſet: negat tamen eam Regi Angliæ ita propriam, quin in Romanam adeo ipſam Eccleſiam ejus injuriæ pars magna, ac ignominia redundaret: ignorare non poſſe filium, quid Pater, ſe præſente, teſtibusque familiarium multis, morti jam vicinus de reddenda ea pecunia ſtatuiſſet, atque ſolennis etiam ſacramenti ſponſione agendum præcepiſſet: fluxiſſe interea annum jam alterum, tertiumque, neque tamen aut Regis injuriæ, aut patris ſupremæ voluntati ſatisfactum: monet deinde, urgetque, ut quoniam connivere ad tantam ceſſationem Romano Pontifici fas non eſſet; abjecta omni cunctatione, & argentum reſtitueret, & de illata Regi injuria quantocyus ſatisfaceret: ad extremum minas adjicit Apoſtolici fulminis, cujus in ceſſantem, ac reluctantem intorquendi mandatum Salisburgenſi Antiſtiti jam dediſſet. (C)

Innocent. III. PP. reſtitutionem urget.

(A) Otto de S. Blaſio c. 46. „ Anno Domin. Incarn. MCXCVIII. „ *Cœleſtino* Papa decedente *Innocentius* „ Tertius ſubſtituitur. „

(B) Conſtant iſta ex reſponſo Iſioc. III. PP. ad Reg. Angl. in Epiſt. 230. L. I. apud Baluz. T. I. Epiſt. Innoc. III. „ Cæterum ſuper eo, quod prædicti „ tui nuncii poſtularunt, ut nobilem „ Virum, filium Ducis Auſtriæ ad „ reſtituendam pecuniam, quam Pa- „ ter ſuus in periculum animæ ſuæ a „ te, dum redires ab obſequio JESU „ Chriſti, pro redemptione tuæ vio- „ lenter extorſit, & in ultima volun- „ tate, pœnitentia ductus, per eun- „ dem filium ſuum tibi reſtituendam „ mandavit, auctoritate Apoſtolica „ cogeremus; noveris nos eidem noſtris literis injunxiſſe, ut prædictam „ pecuniam ſine difficultate qualibet „ reſtituere non omittat: alioquin, „ &c. &c. „

(C) Innocentii III. Epiſtola ad *Ducem Auſtriæ*: quæ extat apud Baluzium T. I.

Mitius aliquanto cum Philippo, Henrici Cæſaris germano, eadem in cauſa actum: negotium datum Magdeburgenſi Archiepiſcopo, ut quanto poſſet ſtudio, atque opera, eundem induceret ad reddendam argenti ſummam, quam Richardo per Henricum Cæſarem extortam, Philippus aut tutelæ, aut hæreditatis nomine haberet interim; moneretque reſtitantem, haud defuturum Pontificem, omni Eccleſiaſticæ poteſtatis ſeveritate, exigendæ ei pecuniæ, ſi morem gerere juſtis poſtulatis recuſaret. (A) Quid profectum minacibus his literis, non conſtat: propius fidem eſt, affectam nondum cauſam, Richardi Regis mor- A. C.

T. I. Epiſt. Inoc. III. PP. L. 1. Epl. 242.
„ Nobili Viro, Filio Ducis Auſtriæ.
„ In eo ſumus officio, diſponente
„ Domino conſtituti, ut ſingulorum
„ & omnium ſaluti conſulere de-
„ beamus, & univerſis petentibus,
„ tam majoribus, quam minoribus in
„ executione juſtitiæ providere. Sa-
„ ne, quam graves injurias & jactu-
„ ras Cariſſimo in Chriſto filio no-
„ ſtro R. Illuſtri Regi Anglorum e
„ Crucis obſequio revertenti Dux
„ Auſtriæ, pater tuus, intulerit, nul-
„ lum Chriſtiani nominis profeſſo-
„ rem credimus ignorare. Quæ res
„ tanto profundius Romanam tangit
„ Eccleſiam, quanto injuriæ Regi ei-
„ dem illatæ in ejus injuriam, & igno-
„ miniam noſcuntur gravius redun-
„ dare, cum ipſi Regi nondum fue-
„ rit ſatisfactum, licet non credamus
„ a tua memoria excidiſſe, quod (Di-
„ vina gratia inſpirante) prædictus
„ pater tuus ſuum recognoſcens ex-
„ ceſſum, ablatam pecuniam ipſi Re-
„ gi non ſolum reddi præceperit; ve-
„ rum etiam a te, & ab aliis familia-
„ ribus ſuis, & fidelibus, qui præſen-
„ tes aderant, ſuper ſolutione ipſius
„ pecuniæ præſtari fecerit corpora-
„ liter juramentum. Quia igitur tan-
„ ti exceſſus injuriam clauſis oculis
„ præterire non poſſumus, nec debe-
„ mus; nobilitatem tuam monemus,
„ & exhortamur in Domino, atque
„ in remiſſionem injungimus pecca-
„ torum, quatenus tam tuæ, quam
„ animæ patris tui ſaluti, juxta præ-
„ ſtitum a te providens juramentum,
„ prænominato Regi pecuniam ſine
„ difficultate reſtituas antedictam, &
„ de injuriis irrogatis, ſatisfactionem
„ congruam non differas exhibere.
„ Alioquin noveris, nos Venerabili
„ fratri noſtro Salzburgenſ. Archi-
„ epiſcopo dediſſe firmiter in manda-
„ tis, ut te ad hæc per excommunica-
„ tionis ſententiam in perſonam, &
„ interdicti in terram, contradictio-
„ nis occaſione, & appellatione ceſ-
„ ſantibus, monitione præmiſſa, com-
„ pellere non omittat. Datum, &c.
„ III. Kalend. Junii, Pontificatus no-
„ ſtri anno primo. „

(A) Innoc. III. Epiſtola ad *Richardum* Regem Angliæ: quæ extat apud Baluzium T. I. L. I. Num. 230. „ Ve-
„ rum quia circa perſonam nobilis
„ Viri, *Ducis Suevia* quædam audivi-
„ mus immutata, eidem ad præſens
„ ſcribere, cautela prohibente, ne-
„ quivimus, & juxta poſtulationem
„ tuam, pecuniam, quam a te *Henri-*
„ *cus* quondam Imperator, frater ip-
„ ſius, contra DEUM & periculum
„ animæ ſuæ extorſerat violenter,
„ dum de transmarinis partibus re-
„ meares, deberet tibi reſtituere;
„ præſertim cum ejusdem fratris ſui
„ theſaurus ad eum eſſet ipſo mortuo
„ devolutus, & ipſe vel heres ſit, vel
„ tutor heredis. Verumtamen ſcri-
„ bimus Venerabili fratri noſtro,
„ Magdeburgenſ. Archiepiſcopo, ut
„ Ducem ipſum ad reſtituendam pe-
„ cuniam ipſam moneat diligentius,
„ & inducat, alioquin tantam injuriam non poterimus ſub diſſimulatione tranſire, quin in eundem Ducem, & terram ejus, ſine cujuslibet acceptione perſonæ, noſtri officii debitum, & ſeveritatem curemus Eccleſiaſticam, ſicut juſtum fuerit, exercere. „ Extat ejusdem Pontificis Epiſt. ad Magdeburg. Archiepiſc. eadem die II. Kal. Junii exarata apud Baluz. T. I. L. I. Num. 236.

Digitized by Google

A. C. morte, qui anno mox ſequente in Chaluſiæ arcis oppugnatione ſagitta ictus, vivorum e numero exturbatus eſt, extinctam eſſe penitus, ac conſepultam.

Redierat interim e Palæſtina Wolfgerus, Paſſavienſis Epiſcopus, triſtesque Friderici Auſtrii exuvias, ut ſupra memoratum, in Auſtriam revexerat: qui cum Wiltbergenſe caſtrum, cum omnibus, quæ latiſſime patebant, juribus, Paſſavienſi Eccleſiæ ſuæ a Gottſchalco Hienſpergio, viro nobili, legatum comperiſſet, ſtudio maxime, operaque Gundaccari de Styra, tum alias ſibi familiaritate juncti, tum multis in rebus Eccleſiæ ſuæ commodis perquam ſolicite intenti; reddidit cumulatam vicem piis Gundaccari officiis, caſtrumque ipſum cum Stella monte, & amplis agri circumjecti finibus, eidem ac poſteris fiduciario nomine in perpetuum conceſſit. (A) Is eſt Gundaccarus de Styra, cujus e ſanguine Stahrenbergicorum in Auſtria Comitum nobiliſſima familia profluxit. (B)

Wiltbergа Stahrenberg. genti collata.

Leopoldo vero Duci diuturnum otium haud fuit, hinc Germania, illinc Hungaria cruentis diſſidiis lacerata. Bela III. Rex Hungariæ anno ſupra nonageſimum ſexto vita functus (C) Emerico natu majori filiorum Regnum; Andreæ minori Ducis Dalmatiæ, Croatiæ, Ramæ, ac

(A) Literæ *Wolfkeri* Paſſav. Epiſcopi datæ *Gundaccaro de Styra*, Paſſavii An. 1198. prid. Kal. Julii, quæ extant apud Ludewigium in Reliquiis MS. T. IV. L. V. inter Diplom. *Stahrembergica gentis* Num. I. „ Quia memoria hominum labilis eſt - cum „ fidelis noſter *Gundacherus de Styria* „ ab Eccleſia noſtra videlicet Patavienſi large eſſet infeodatus, & ſe „ ſic inter nos haberet mutua converſatio, quod ipſe ad noſtram Eccleſiam ſinceritate perfecta ſe gereret; nos vero ipſum plena gratia, & beneficiis continuis amplexaremur, idem *Gundakerus* pari forma - - deferens Eccleſiæ noſtræ ſua procuratione peregit, quod quidam Vir nobilis, nomine *Gotſchalkus de Hienſperch* delegavit libere „ Eccleſiæ Patavienſi has proprietates, videlicet caſtrum *Wiltperch*, una „ cum omnibus ſibi attinentibus tam „ cultis, quam incultis - - quibus „ omnibus prædictus *Gundakerus* eſt „ a nobis infeodatus iſta vice. Addidimus ipſi etiam tunc conferendo omnes decimas ibidem nobis attinentes tam præſentes, quam futuras, & etiam ibidem fundum Eccleſiæ conſtruendæ. Ad ipſius quoque inſtantiam præmiſſam memoratum *Gundakerum*, una cum omni „ maſculina ſua poſteritate hæreditantem in tali jure ſtabilimus. - - „ Concedimus etiam, ut ſi ſexus maſculinus in generatione ipſa defecerit, femine ejusdem propaginis „ ſuccedendo utantur in prædictis „ jure ſub titulo feodali. - - Mons „ etiam vocatus *Stella* - - eſt connumerandus poſſeſſionibus ante dictis, &c. „

(B) Patet id ex literis *Rudigeri* Patav. Epiſcopi *Gundaccaro de Stahrenberg* datis An. 1245. quæ extant apud eundem Ludewig. ibid. Num. VI. „ Fidelis noſter *Gundakerus de Storchenberch* nos accedens quoddam nobis „ privilegium præſentavit, aliquando *patri ſuo* ſuper collatione caſtri „ *Wiltperch* - - a Venerabili Patavienſis Eccleſiæ Epiſcopo *Wolfkero* „ traditum petens, &c. „

(C) Chron. Auſtrale. Admont. Clauſtro-Neoburg. ad Annum 1196. „ *Bela* Rex Ungariæ obiit: *Emricus* „ filius ejus ſucceſſit. „

Digitized by Google

Chulmæ titulos reliquerat. Res adverſus Croatas, Dalmatasque ex ſententia geſtæ, junioris animum Principis ita inflabant, (A) ut cum Emericus frater natum nuper ex Conſtantia, Arragonum Regis filia, Ladislaum puerum in ſpem Regni diademate coronaret; injuriam interpretatus ſuam, arma corriperet, contractisque factioſorum copiis bellum fratri moveret. Vanos æmuli Principis impetus Emericus facile retudit, fratremque Regno, quod male laceſſierat, ejecit. (B) Patria profugus Andreas apud Leopoldum Auſtriæ Ducem receptum reperit, conſilio rebus ſuis utili, ſed Auſtriæ funeſto. Emericus enim fugientem perſecutus An. MCIC. innoxiam Provinciam, & ad belli improviſi injurias propulſandas neutiquam comparatam, modis tam diris habuit, ut ſæva hoſtilitatis veſtigia tota late, quæ Leytham, Viennamque interjacet, regione extarent. (C) Graviter pro eo, ac debuit, acceptum id a Leopoldo Duce, qui contractis ſumma celeritate provincialibus copiis Andream, belli gerendi haud imperitum ducem, dedit, Regemque Auſtriæ finibus exactum, non ſine lætis belli ominibus profligavit. (D) Sed enim exitus cœptis defuit. Emericus, quo cum hoſte res ſibi eſſet, cognito, ſapienter ſtatuit, adverſus Germanum militem, Germanicas item copias conſcribendas. Commodum, delectu habito, tantum ex iis, qui in Hungaria,

A. C.

Turba in Hungaria inter Emericum, & Andream fratres.

Andreas in Auſtriam profugus, victor primum,

1199

(A) Exhibet de Victoriis *Andreæ* Inſtrum. publicum Lucius de Regno Dalmat. & Croatiæ. „ MCXCVIII. „ VI. Maji. Poſt felicem & glorioſum victorioſæ Dominationis ingreſſum Illuſtriſſimi *Andreæ* III. *Bela* filii triumphum, quem ſibi omnipotens Ducatus ſui protector, & auctor de Dalmatia, & Croatia magnifice conferre dignatus eſt, &c. „

(B) Narrat iſta Bonfinius Dec. II. L. VII. pag. mihi 303. Sed tacet de iis, quæ mox afferentur de irruptione in *Auſtriam* facta.

(C) Chron. Anon. Leobienſ. ad An. 1198. Chron. Auſtrale & Clauſtro-Neob. ad An. 1199. „ *Emericus* Rex Ungariæ expulſum fratrem perſequens, terminos *Auſtriæ* „ præda & igne vaſtavit. „ Ortilo de Exord. Campil. apud Cl. Hanthalerum p. 1292. ad Annum MCC. „ Anno priori *Andream* Ungarum, „ qui ob diſſidia cum fratre *Emerico* „ Rege fugere coactus fuit, benigne „ apud ſe recepit (*Leopoldus*) & quia „ *Emericus* propterea irrupit in Auſtriam, *Leopoldus* illum hoſtem fortiter repellebat. „

(D) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1199, „ *Bela* Rex Ungariæ vita decedens duos reliquit filios *Hemmerodum* & *Andream*: quorum priori „ Regnum dedit, & filiam Principis „ Antiochiæ; alteri quædam caſtella, & prædia magna, atque ad peregrinationem Jheruſolimitanam, „ quam ipſe voverat, peragendam infinitam pecuniam. Adoleſcens autem poſt deceſſum Patris, cum libera uſus fuiſſet poteſtate - - acceptam pecuniam cito dilapidavit. „ Quo facto cum ad conſuetum luxum copia non affluëret, cœpit „ conſilio ſuorum regnum fratris ſibi uſurpando invadere. Cui, cum „ Rex reſiſteret, orto inter eos bello, „ victoria potitus eſt *Andreas*, auxilio Ducis Auſtriæ *Lupoldi*. „

Digitized by Goog

A.C. ria, hoſpitum nomine, ſedes habuere Teutonici, numerum reperit, ut offerre ſe in prælii caſum jam tuto liceret: horum opera uſus feliciter Rex Emericus, fratrem magna clade affectum quieſcere tantiſper compulit. (A) *altera pugna vincitur.*

Hos inter bellorum ſtrepitus pietatis, quam a puero hauſit, ſtudia adeo non neglexit Leopoldus, ut alere etiam, ac majoribus indies incrementis augere videretur. Egregium hoc anno religioſiſſimi ejus animi ſpecimen habemus iis literis expreſſum, quas ad congregatos Ciſtercii Patres, plenas officii, pietatis, modeſtiæ, ſanctæque fiduciæ dedit. Cum enim inter gemini Principatus curas haud ita intentum DEO animum habere ſe poſſe videret, quam aut Divini obſequii ratio, aut rectiſſimæ mentis ardor poſtularet; precum ſuffragia, piorumque operum, quoad liceret, communionem a ſanctiſſima illa Ciſtercienſium familia exorandam ſibi putavit, & impetravit. (B)

At in Germania, Aprili adhuc menſe, Norimbergæ Comitia magna Principum, quos inter Leopoldus erat, frequentia ſunt coacta. Cauſa ingens publici conventus hujus Philippus Sueviæ Dux, & Otto Brunswicenſis erant, electi ambo Cæſares, & paribus fere partium viribus ſuffulti. Philippi partes Saxoniæ, Bavariæ, & Auſtriæ Duces; Salisburgenſis, Paſſavienſis, Friſingenſis Epiſcopi; Marchiones item Misniæ & Brandeburgi tuebantur, quos Philippi Galliarum Regis ſtudia haud parum erigebant. (C) *Germaniæ perturbatio ex electione Philippi, & Ottonis IV. Regum.*

(A) Idem ibid. „ Quo ſucceſſu elatus, ſicut res eſt inquieta, felicitas, „ ſecundo contractis copiis fratrem „ invadit. Ille accitis *Teutonicis*, quorum ibi copia magna eſt, qui & „ *Hoſpites* ibi vocantur, fratrem devicit, occiſis ex ejus parte multis, „ & captis. „

(B) Lit. Leopoldi Ducis Auſtr. ad Capitulum Generale Ciſtercienſ. datæ „ In Nüwenburch Nonis Januarii „ Ind. II. Anno Chriſti MCXCIX. „ Ducatus noſtri in Auſtria Anno „ primo, in Stiria vero Anno quarto „ quarum initium: „ Sanctus Conventus veſter, &c. „ Referuntur ab Ortilone de Exord. Campilienſ. una cum Reſponſo Guidonis Abb. Ciſtercii, totiusque Capituli Generalis apud Hanthalerum p. 1291. & ſeq. T. II. Faſt. Campil.

(C) Literæ Principum *Alemanniæ* ad Innoc. III. PP. datæ Spiræ V. Kal. Junii, quæ extant apud Baluz. in Regiſtro Innoc. III. de negotio Imperii Epiſt. 14. „ Magnitudini veſtræ duximus declarandum, quod mortuo „ inclito Domino noſtro *Henrico* „ Rom. Imperatore Auguſto, collecta multitudine Principum, ubi „ nobilium, & miniſterialium Imperii numerus aderat copioſus, illuſtrem Dominum noſtrum *Philippum* in Imperatorem Romani ſolii „ rite & ſolemniter elegimus. - - „ Verum quoniam propter paucos „ Principes juſtitiæ reſiſtentes ad negotia Imperii utiliter pertractanda, ad hæc uſque tempora non convenimus; nunc deliberatione habita cum prædicto Domino noſtro Rege *Philippo*, apud *Nurenberc*: „ ſolemnem curiam celebravimus, „ &c. „ Ex iis literis conſtat, quinam Principes *Philippo* adhæſerint: Archiepiſcopi nempe Magdeburgenſ. Tre-

Ab Ottone Richardus imprimis Rex Angliæ, Adolphus deinde Colonienſis, Mindenſis, & Paderbornenſis Epiſcopi, cum Henrico Brabantiæ Duce, & Balduino Flandriæ, Hannoniæque Comite ſtabant. A. C.

Innoc. III. PP. pro Ottone nititur:

Sed nemo fortius pro Ottone, ac Innocentius ipſe Pontifex nitebatur. Diſplicebat Philippi familia, ex Hochenſtauffiæ gentis, Pontificibus tam infeſtæ, ſanguine derivata: neque nihil cauſæ erat in pecunia Anglicana, Richardo Regi a Philippo nondum reddita: ſed omnium inſtar criminum perjurii labes erat, quo Fridericum puerum, Henrici Imperatoris filiolum, ſuæ tutelæ comendatum circumveniſſe arguebatur: cui cum fidem, dum adoleſceret, paremque regendo Imperio ætatem afferret, patruus obligaſſet ſuam; vix ab Italia reverſus, coronam Imperii, quam firmare pupillo debuiſſet, ſuo ipſe capiti deſponderet. (A)

At in Ottone ingens Romano Antiſtiti ſpes erat: Guelphicæ hunc eſſe gentis noverat, Pontificibus alias amicæ: partes tuebatur Richardus Anglus, Rex ea tempeſtate non bellica magis indole, quam præſtita ſacro in bello Eccleſiæ opera inclytus: accedebant rumores minime dubii, qui totam fere Italiam in partibus Ottonis eſſe confirmabant. (B) Ea res cum ſolicitos haberet Germaniæ Prin-

Treverenſ. Biſuntinus; Epiſcopi Ratisponenſ. Friſingenſ. Auguſt. Conſtantienſ. Eichſtat. Wormat. Spirenſ. Brixinenſ. Hildesheimenſ. Rex Bohemiæ, Dux Saxoniæ, Bavariæ, *Auſtriæ*, Meraniæ, Lotharingiæ: Marchio Miſſenenſis, Marchio Brandenburgenſis, Marchio Moraviæ, &c.

(A) Fautores ſuos enumerat *Otto* Rex ipſe in epiſtola ſua ad Innoc. III. quæ eſt in Regiſtr. de Negot. Imper. Num. 20. apud Baluz. T. I. Epiſt. Innoc. III. Cauſæ vero, quæ Innocentium III. a *Philippo* alienabant, afferuntur in *Deliberatione Domini Papæ Innocentii ſuper facto Imperii de tribus Electis*, quæ extat inter Epiſtol. Regiſtri laud. Num. 29. „ Verum contra videtur, „ quod liceat nos ei (*Philippo*) opponere. Fuit enim juſte & ſolemniter per prædeceſſorem noſtrum excommunicationis ſententia innodatus. - - Præterea cum notorium ſit, ipſum juramentum fidelitatis puero præſtitiſſe, & nunc Regnum Teutonicum, & quantum in eo eſt, Imperium occupaſſe, conſtat eum perjurii eſſe reum. „ - - Quod ei nos opponere deceat, „ manifeſte videtur ex eo, quod ſi, „ prout olim Patri filius, ſic nunc „ immediate ſuccederet frater fratri, „ videretur Imperium ei non ex electione conferri, ſed ex ſucceſſione „ deberi. - - Quod autem expediat „ opponere nos *Philippo*, liquet omnibus manifeſte. Cum enim perſecutor ſit, & de genere perſecutorum fuerit oriundus; ſi non opponeremus nos ei, videremur contra nos armare furentem. - - Nunc „ etiam - nos & Eccleſiam Romanam „ perſequitur, & Regnum Siciliæ nobis auferre conatur. „

(B) Patent iſta ex Epiſtola 32. in Regiſtr. Innoc. III. de Negot. Imperii ad *Ottonem* Regem. „ Novimus enim „ qualiter inclytæ recordationis *Lotharius* Imperator proavus tuus - - „ qualiter Avus & Pater tuus, ejus „ veſtigiis inhærentes, prædeceſſoribus noſtris exhibuerint ſe devotos; „ qualiter etiam Anglicana Domus, „ ex qua ex parte Matris es ortus, „ in devotione Sedis Apoſtolicæ fere „ ſemper perſtiterit, & perſiſtat. „

Idem

A. C. Principes, nihil mirum eſt, tot uno tempore coactos eſſe conventus, tot nova ſemper conſilia pacandis Germaniæ motibus agitata fuiſſe.

Principes Germaniæ plures pro Philippo.

Pars major Principum, audita ſtatim Henrici Cæſaris morte, ad Philippum fratrem, qui Friderico abſente, & adhuc puero, vicariam ſummi Imperii curam gereret, ſua ſuffragia detulere : hos inter & Leopoldum fuiſſe Auſtrium ſatis conſtat. (A) At pars adverſa, cum Bertholdum primo Zaringium Philippo oppoſuiſſet æmulum; isque aut metu adverſæ factionis, aut ſpe lucri, honorem eum renuiſſet, converſis repente alio ſtudiis, Ottonem hunc Cæſarem deſignavit. (B) Nihil cunctatus ille Aquisgranum, Philippi copiis inſeſſum, valido exercitu obſidet, & quidquid cives niterentur contra, ſuam in poteſtatem redigit. Urbe capta nihil moræ erat, quin ea in ſede Regia, coronam etiam Imperii ab Adolpho Colonienſi acciperet. (C) Eam inaugurationem brevi pars magna Germaniæ ad Rhenum, Moſellamque protenſæ ratam habuit : (D) donec fortior æmulus Philippus expugnata Bonna, Andernaco, pluribusque Rhenani tractus urbibus, Ottonem in Saxoniam rejecit. (E) Sed nulla

Idem Innoc. III. in Epiſt. 55. ad Archiep. Colonienſ. in Regiſtro, hæc addit : „ Imo præter Principes *Alemanniæ*, qui Regi favent, eidem „ (*Ottoni*) pene penitus tota Italia „ noſtræ prorſus eſt expoſita voluntati. „

(A) Otto de S. Blaſio cap. 46. „ Orientales itaque Principes - diem „ colloquii in partibus *Thuringiæ* apud „ villam *Arneſpere* præfixerunt. Quo „ veniente *Philippo* Duce - - ipſum „ in defenſorem Imperii eligere decreverunt, quoad uſque nepos ſuus, „ Imperatoris filius, dudum tam ab „ ipſo, quam a cæteris Principibus „ electus, in Alemanniam deveniret. „ - - Principes, qui electionibus Regum non interfuerant, poſtmodum „ ſe viciſſim ad alterum eorum conferebant : *Lupoldus* videlicet *Dux Orientalis*, & Rex Bohemiæ - - ad „ *Philippum*. „

(B) Idem ibid. „ Archiepiſcopus „ vero Colonienſis & Treverenſis & „ quidam Epiſcopi, & *Henricus* Palatinus Rheni - - electionem filii Imperatoris caſſantes, vocaverunt Ducem *Bertholdum de Zaringen*, ipſum „ in Regem eligere volentes. - - „ Quo non reverſo, vocaverunt *Ottonem*, *Henrici* quondam Ducis Bavariæ & Saxoniæ filium, quem venientem Regem creaverunt. „

(C) Godefrid. Colon. ad An. 1198. „ Cum autem Aquisgrani ad Regiam „ ſedem conſecrandus properat (*Otto*,) invenit ſibi eam oppoſitam, & „ militibus *Philippi* Ducis ſeptam - - „ Expugnare ergo eam aggreſſus, „ multis expenſis, & gravi labore „ conſumpto, tandem eam in deditionem accepit. „

(D) Author Geſt. Innoc. III. §. XXII. „ Itaque terram obtinuit ultra Moſellam a Cameraco uſque Vidanam „ pene totam. „ Godefrid. Colon. „ *Otto* etiam Rex poſt diſceſſum alterius, in inferioribus partibus omnia ſibi pro poſſe ſubjugans, Epiſcopos, Comites, & nobiles Lotharingiæ ſibi conciliabat. „

(E) Chron. Montis Sereni ad An. 1198. „ *Odoacrus* Rex Bohemiæ, *Philippo* Regi confœderatus, - - tranſito Moſella fluvio, & *Ottone* Rege, qui vadum ejus occupaverat, „ violenter pulſo, *Bunnam* civitatem, „ reliquaque oppida & contermina „ depopulatus eſt. „

Digitized by Google

la res Ottonis cauſam gravius afflixit, ac mors Richardi A. C.
Regis : qui cum omnium flagrantiſſime ſummo auctum Imperio eum cuperet; cruenta prius morte ſublatus eſt, quam firmatum in Regni ſolio agnatum ſuum vidiſſet. (A) Et quamquam Joannes, Richardi frater, non in Regni tantum curas, ſed Ottonis etiam tuendi partes ſucceſſiſſet; præſentior tamen Philippi virtus erat, quam ut Anglico illo fœdere infirmaretur.

Leopoldo interim noſtro, cui Helena Mater per id tempus morte erepta eſt, (B) curarum plus ſatis domi erat, vicina Hungaria fraternis adhuc bellis deflagrante. Arduum eratEmericum Regem ad ſubmittendum Regni faſtigium deprimere; turpe Andream fratrem, cujus cauſam ſemel amplexus erat, auxilio deſtituere. Opportunum tranſigendæ rei modum Moguntini Archiepiſcopi nuperus ex Palæſtina per Italiam reditus ſuggeſſit : cujus cum ſpectata virtus authoritatem per ſe haberet tantam, ut cauſæ arbitrium æmuli fratres haud gravate deferrent. Eberhardum tamen Salisburgenſem, & Wolfgerum Paſſavienſem Antiſtites adhibendos ſibi putavit, quorum conſiliis turbulenta fratrum ingenia acquieſcerent. Non aſpernari viſi ſunt tantos cauſæ arbitros gemini fratres : jamque utriusque conſenſu An. MCC. ſpe meliore, quam even- 1200
tu pax & concordia in has leges ſancita erat, ut ambo Cruce ſignati Palæſtinam peterent, Regno interim Hungariæ, vicariæ Leopoldi Ducis ſolicitudini commendato : quod ſi alteruter in itinere mortalitatem exueret; ſuperſtes in Regni jura ſuccederet. (C) Conſilio exitus defuit : nam uterque domi reſides, diu concordiam non tenuere. (D)

Leopoldus Dux Auſtriæ conciliare inter ſe fratres Hungariæ Reges ſtudet:

ſed ſpe meliore, quam eventu.

Au-

(A) Godefr. Colon. ad An. 1198. „ *Richardus* Angliæ, dum quoddam „ caſtrum *Limogiæ* (in *Lemovico* territorio *Chaluz*, ut ſcribit Matthæus Paris) ſcilicet obſideret - - telo lethaliter percutitur. „ Albericus in Chron. recte hæc ad An. 1199. refert. De *Joanne* Rege infra locus ſcribendi erit.

(B) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1199. „ *Helena* Duciſſa Auſtriæ obiit „ Diem Necrolog. Clauſtro-Neoburg. addit. „VIII. Kal. Jan. *Helena* Duciſſa Auſtriæ. „

(C) Godefridus Colon. ad Annum 1199. „ Poſt hæc *Conradus* Epiſcopus „ (loquitur de Archiepiſcopo Moguntino) Ungariam intravit, ut „ diſcordiam fratrum ſedaret, & ab „ utroque honorifice ſuſceptus eſt. „ Inito conſilio, & habito conſenſu „ utriusque, & Ducis Auſtriæ *Lupoldi*, „ omniumque Principum Ungariæ, „ pacem tali modo ſtatuit, ut ſignati „ Cruce mare tranſirent, & Regnum „ Ungariæ prædicto *Duci Auſtriæ* „ commendarent : ut ſiquis illorum „ morte præventus in transmarinis „ partibus debitum carnis exſolveret, ſupervivens rediens ad Patriam „ Regnum poſſideret, „ Chron. Auſtrale ad An. 1200. „ Eodem anno „ pax inter Regem Ungariæ & Ducem *Auſtriæ* componitur, fratre in „ conſortium Regni recepto „ Idem narrat Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anonym. Leobienſ.

(D) Iſta ex ſequentibus patebunt.

A. C. Auſtria tamen eo ex Principum congreſſu eum fructum cepit, ut pacatæ deinceps, atque ab hoſtilibus incurſionibus liberæ eſſe liceret. Annales noſtri hoc loco Andream fratrem in Regni conſortium receptum a fratre memorant: (A) cujus impatiens omne cum Regnum ſit; non mirum eſt, eundem Andream non multo poſt in cuſtodiam datum (B) triennium ipſum in vinculis exegiſſe. Id certum, Leopoldum Ducem, quo tempore Moguntinus ac Salisburgenſis Archiepiſcopi in Hungariam movere, Viennæ magna cum pompa ac celebritate, a Wolfgero Paſſavienſi Antiſtite, militari eſſe baltheo ſuccinctum. Id ſolemne in feſtum Pentecoſtes diem incidit, & duorum, quos memoravi, Archiepiſcoporum præſentia eſt nobilitatum. (C) Conrado Moguntino ea profectio egregiorum operum poſtremum fuit: pace enim inter hos Principes compoſita, cum in Auſtriam rediret, naturæ debitum ſolvit VI. Calendas Novembris. (D) A Wolfgero procuratum funus eſt, corpusque exanime, ea, qua dignum erat, honoris magnificentia Moguntiam deportatum; (E) poſtquam Scotorum Viennenſium is Cœnobium ſolennibus Eccleſiæ ceremoniis conſecraſſet, cujus jura, ac beneficia, jam inde ab Henrico, avo ſuo, collata, Leopoldus Dux Auſtriæ, exeunte Februario, Heimburgi confirmavit. (F)

Andreas a Rege fratre in cuſtodiâ datur.

(A) Chron. Clauſtro-Neoburg. An. 1200. „ Pax inter Regem Hungariæ „ & Ducem *Auſtriæ* componitur fratre in conſortium Regni recepto. „

(B) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1203. „ *Eimricus* Rex Ungariæ „ data fide per Religioſos viros, fratrem ſuum dolo captum, & catenis „ conſtrictum perpetualiter incarceravit. „

(C) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1200. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ „ & Styriæ, in die Pentecoſtes, ambitione magna accinctus eſt gladio: „ præſente *Chunrado* Moguntino Archiepiſcopo, *Eberhardo*, Salzburgenſi Archieſcopo. „

(D) Chron. Auſtrale: & Clauſtro-Neob. ad An. 1200. „ *Chunradus* Moguntinus Archiepiſcopus obiit. „ Godefridus Colonienſ. ad An. 1200. „ Moguntinus pace reformata inter „ fratres, regreſſus ad partes *Auſtriæ* „ in territorio Patavienſi carnis debitum ſolvit: Epiſcopus autem „ *Wolferus* prædictæ civitatis jam defunctum ſuſcepit, & exequias celebravit, & corpus cum magno comitatu *Moguntiam* direxit. „

(E) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1200. „ Monaſterium S. MARIÆ, & S. Gregorii in „ *Wienna ad Scotos a Wolfkero* Patavienſi Epiſcopo conſecratur. „

(F) Diploma *Leopoldi* Auſtriæ Ducis confirmat. Fundation. Monaſterii Scotorum Vienn. datum apud *Heimburc* Anno 1200. III. Kal. Martii. Indict. III. cujus initium eſt: „ Pia & „ ſalubris eſt intentio, &c. Cum autem beate memorie Avus noſter „ Dux *Henricus*, exules quosdam & „ ſimplices, *Scotos* videlicet, maxime „ pietatis affectu collegiſſet, *Wienna* „ *in prædio ſuo* liberæ fundationis jure eos collocavit, Monaſterium „ ibidem, &c. „

Belli Hungarici cura non ita defunctus eſt Leopoldus, quin eam ipſam, quæ Auſtriæ illata eſt, populationem in Provinciæ ſuæ commodum verteret. Recenti enim calamitate doctus, quantum in bene munitis oppidis ad ſalutem civium præſidii ſit; animum adjecit, ad urbem novam in Auſtriæ ac Hungariæ limitibus condendam. Locus opportune inter aquas e terra reſtagnantes captus, ut paluſtre ſolum, & ligonis impatiens hoſtiles cuniculos, unicum prope expugnandis urbibus inſtrumentum, eluderet. Nomen loco ab re datum; Novæque Civitatis, ſeu Neapolis Auſtriæ vocabulum hodiedum perſtat. (A) Facile inducor, ut credam, loci primordia hodiernæ celebritati haud quaquam reſpondiſſe: fuiſſe tamen jam tum inter munita magis Auſtriæ oppida, ex Friderici, qui Leopoldum Patrem in Principatu exceperat, Ducis receptu conſtat, qua ex arce belli, totam brevi Auſtriam ad obſequium revocavit. (B) Fabulæ haud abſimile videtur, quod Scriptores nonnulli tradunt: certatum Leopoldum inter, ac Emericum Regem, uter prior urbem novam, quam ducto etiam ſulco ſinguli deſignarint, conderet: viciſſe Leopoldum, ſtetiſſeque ante Neoſtadium, quam primam Emericus manum ad ſui operis molitionem admoviſſet. Ejus rei monumentum extare hodieque, aream videlicet ſulco ab Rege Hungaro deſcriptam; eam fortaſſe ipſam, quæ paulum ab urbe remota, ex arce Neoſtadienſi deſpicitur. (C) Amplum id ſpatium, & ege-

A. C.

Neoſtadium conditur.

(A) Arenpeck. in Chron. Auſtr. de *Leopoldo* Duce IV. „ Ædificavit *Novam Civitatem* in Auſtria „ Fuſe de hac re Cuſpinianus in ſua Auſtria hoc loco. Omnia hujus anni acta complectitur Ortilo de Exord. Campilil. ad An. MCC. „ Hoc vero anno pax „ inter fratres Regios, & Ducem reparata eſt: qui poſtea enſis conſecrationem recepit. Et ut irruptionibus Ungarorum obicem poneret, *Civitatem Novam* in eorum finibus exſtruere cœpit. „

(B) De hoc infra.

(C) Cuſpinian. in *Leopoldo Glorioſo*. „ Sed ne continuo Hungari per fluvium *Leytham* in *Auſtriam* irrumperent, Novam Civitatem tum condidit, ut incurſiones illic arceret. „ - - *Nova* autem *Civitas* propter continua incendia ſic dicta eſt, quod „ omni pene anno innovetur, & ex „ novis ædificiis nova, & renata appareat. - - Præterea priusquam „ urbs conderetur, *Heinricus* (ſic *Emericum* appellat) Rex Hungarorum, quod eſt paucis notum, ſtatuit, prævenire hunc noſtrum *Leopoldum*, & arcem haud longe a nova civitate, foſſa & aratris circumduxit. Convenerunt hi duo Principes pacto, ut qui prior ex illis urbem extrueret, alium ſuperaret & vinceret. *Leopoldus* itaque dicto citius urbem ſuam perfecit. *Heinricus* Hungarus videns rem perfectam, rubore perfuſus cum ignominia diſceſſit. „ Hæc ille, quem ſequuntur Fuggerus Spec. Auſtr. l. 2. c. 3. & Author Topographiæ Auſtriacæ. Subjungit Cuſpinianus: „ Cernitur hodie haud longe a *Nova Civitate* area illa Hungarica pro urbe „ condenda, quæ futuro ſæculo apud „ poſteros poſt annum Platonis extruetur. „

Digitized by Google

A. C. egeſta terra in modicam altitudinem depreſſum, urbis quidem figuram, ſed Viennenſi non multum abſimilem refert: & conjecturam nonnullis præbet, Viennam, quemadmodum Laxenburgenſi in nemore, exciſis platearum in morem arboribus; ita Neoſtadii in ampla illa planitie, egeſta inter circumductos aggeres terra, a quodam poſteriorum Auſtriæ Principum, fuiſſe expreſſam.

Interim dum bono publico ab hac parte intentus Princeps Auſtriam adverſus hoſtes firmat; dignitatis ſuæ, rerumque Viennenſium rationem non minorem habuit: amplificatæ urbis decus, novumque Palatium, eo loco extructum, quo hodierna Regia etiamnum conſpicitur, conſenſus Scriptorum Leopoldo huic tribuit. Ea re non veteris modo palatii anguſtias, quod Religioſæ Carmelitarum familiæ ceſſiſſe poſtea dicitur, effugit; ſed liberiorem in campos, montesque circumjectos proſpectum nactus eſt, quem adjuncta cum Scotorum Cœnobio pars urbis veteri aulæ ſubtraxit. (A) Digreſſus ſub hæc in Styriam Leopoldus, conceptum religioſiſſimi animi ardorem comprimere diutius non valuit; ſed datis Græcio ad VI. Idus Decembris Anno MCC. Ciſtercium literis, & gratias egit pro communicatis ſecum piorum operum meritis; & poteſtatem erigendi novi, quod animo deſtinaſſet, ejus inſtituti Cœnobii a congregatis ibi Patribus poſtulavit. (B) Re-

Novum Viennæ Palatium a Leopoldo condi cœptum.

Novum Cœnobium Cisterciense

(A) Cuſpinianus in *Leopoldo* Duce IV. „ Hic Dux *Viennæ* habitabat: Burgumque, quod jam regiis „ ædificiis exornatum eſt, extruit: „ nam *Heinrici* primi Ducis Auſtriæ „ habitatio Carmelitis ceſſit. „ Idem ſentit Fuggerus Spec. Auſtr. l. 2. c. 3. Author Germaniæ Auſtriacæ, & Recentiores ceteri. Enenchelius im Fürſtenbuch hæc ad Leopoldum Ducem III. refert. Sic enim canit:

„ Do hiez der Tugendhafft Mann
„ Der Hertzog *Leupolt* greiffen an
„ Und hiez *Wienne* ſtat weiten
„ Bey den ſelben Zeiten
„ Wart der Grab umb *Wienn* erhaben
„ Den muſten die Engel oyz austragen, &c.
„ Auch gab der Herzog *Leupolt*
„ Den Mauren viel grozzen ſolt. „

Thomas Haſelbach. in Chron. Auſtr. ſcribit lytrum datum eſſe maximum a *Richardo* Angliæ Rege. „ Unde murus *Viennenſis* dilatatus eſt; novum „ quoque foſſatum, quod hodie cernitur effoſſum. „ Sed ad iſta *Leopoldo* Duci III. vita non ſuffecit.

(B) Ortilo de Exordio Campilil. p. 1292. „ Exeunte vero anno, cum „ ſequenti Capitulum Ciſtercienſe „ denuo congregandum cognoviſſet, „ alteram hanc epiſtolam Ciſtercium „ dimiſit, „ cujus initium eſt: „ Laborantes in maris fluctibus, &c. „ Grates ergo ſuppliciter ſanctitati „ veſtræ referimus, quod noſtro ſatisfacientes deſiderio, veſtræ nos „ dignati fuiſtis Fraternitati adjungere. - - Pro noſtræ autem, & Parentum noſtrorum animarum remedio, Domum unam de Domo S. Crucis ſub veſtra regula fundare „ proponimus. - - Hujus itaque rei „ authoritatem veſtra nobis indulgere dignetur Paternitas, & Venerabili Patri Abbati S. Crucis committere, &c. Datum apud Graez „ VI. Id. Dec. An. Domini MCC. „ Indict. III. „

Lilienfeldæ deſtinatum.

ſponſum non ante Calend. Quintiles anni ſequentis rediit: quo accepto, empta continuo Lilienveldenſis a Duce vallis eſt; omniaque ad magni operis molitionem apparata. (A) Non multo poſt in Styriam reverſus, Admontenſi Cœnobio ſacram D. Martino ædiculam, in Valle Anaſi Sextili menſe An. MCCI. donavit. (B) Fiſci etiam procuratores omnes, ac miniſtros gravi mandato obſtrinxit, ne Religioſum eum cœtum aut novis exactionibus opprimant, aut ultra juſtam operæ mercedem quidquam exigant. (C) At quod prædia juraque ejus Cœnobii late per Styriam ſuperiorem ad Salisburgenſem uſque provinciam ſe porrigerent, eaque ab infeſtis circum vicinis præſenti tutela munienda eſſent; Chunradum de Werven, equeſtris ordinis virum, vicarium iis pro ſe tutorem ac defenſorem dedit. (D) Ad extremum nequid commodis ſacri ejus Cœnobii deeſſet, jus fori ſeu mercatus omne, quod a rerum venalium emptione Princeps haberet alias, benigne eidem remiſit. (E) Ex Styria in Auſtriam reverſus, Zwetlæ, quo in loco tunc agebat, Ciſtercienſis ejus Mo-

A. C. 1201

Cœnobiis Admont. & Zwetlenſi proſpectum

(A) Lit. Guidonis Abb. & Capituli Ciſterc. datæ X. Kal. Jul. An. 1201. quarum initium: „ Frater, qui adjuvatur a fratre, &c. „ His ſubjungit ibidem Ortilo. „ Igitur ſtatim „ cum locum, quem in animo ſuo, „ pro futuro Clauſtro, jam dudum deputaverat, vallem videlicet illam „ poſt villam *Wilhalmſpurch* in via, „ quæ ducit ad *Stiriam* per ardua montium, *Lilienveld* dictam, de manibus ſe poſſidentium extraxit, faciens eis præponderantem recompenſationem ad concambium. Erant autem hi poſſidentes nobili „ ſtirpe, Chunradus, & uxor Hadmudis cum filiis Vritilone, Leutoldo, & Hermanno, dicti a loco, „ in quo hactenus ſedebant, *Lilienveldarii*, poſtea retrahentes ſe in „ montem vicinum, vocabant ſe *de Monte*. - - Mox deinde operarios „ conducens (Dux *Leopoldus*) juſſit „ ligna cædi, & erui lapides congruos, ac durabiles, & convehi diligenter, atque omnia inſtanti operi præparari. „

(B) Diploma *Leopoldi* Ducis IV. datum Admunt. An. MCCI. Indict. IV. V. Kal. Septembr. apud Bern. Pezium Tom. III. Anecd. Col. 769. Num. xc. „ Monaſterio Admontenſi, quod nos „ pro ſua Religione plurimum diligimus, liberam quandam *Capellam* „ *S. Martini in Enstal* apud *Eich*, juxta „ fluvium *Salzach*, &c. in proprietatem omnimodam condonavimus, „ &c. „

(C) *Leopoldi* Ducis præceptum ad dominicalium ſuorum adminiſtratores: apud Bern. Pezium Cod. Dipl. Admont. Num. xci. Anecdot. T. III. Hujus initium eſt: „ Præſenti pagi„ næ quandam juris noſtri, & ſimul „ *Admontenſis* Cœnobii prærogativam „ duximus adnotandam, &c. „

(D) Lit. ejusdem Ducis ad *Chunonem* de *Werven*, defenſorem Admontenſis Cœnobii deſignatum apud eundem ibidem N. xcii. quarum initium eſt: „ Rerum *Admontenſium* Ad„ vocatum nos eſſe cognoſcentes, „ &c. „

(E) Lit. ejusdem Ducis in hac cauſa apud Bern. Pezium ibid. N. xciii. „ Nos intuitu DEI, & fratrum *Ad„ montenſium* tam ipſis, quam homi„ nibus eorum totum jus fori rela„ xavimus, ſtatuentes, ut nullas a vo„ bis injurias pati debeant, quoties „ vel emendi, vel vendendi, vel iti„ nerandi cauſa ipſum forum adire „ neceſſe habuerint. „

A. C. Monaſterii res, juraque, conceſſa etiam quorundam vectigalium immunitate, V. Calendas Januarii confirmavit. (A)

Hæc inter benevola ſacrum in ordinem ſtudia terrores non defuere. IV. Nonas Maji, horæ fere dimidio terra movit tanto fragore, ac tumultu, multis ut locis labes fieret, oppidaque ac caſtra non ſine multiplici ſtrage hominum quaterentur. Wizenſteinæ turris everſa, Hartrodum, caſtri præfectum, ſeptemque alios ſuis ruinis involvit: idem Katſchii, Salisburgenſis ditionis caſtro, idem alibi per eos dies contigit. (B) Ad hos terrores, gravior etiam metus ex Colonienſi Principum conventu acceſſit. Guido Pontificius in Germaniam Legatus eo venerat, ut quod ab Innocentio III. in mandatis habebat, non Philippum modo Cæſarem, ſed quicunque ejus partes adverſus Ottonem tuerentur, Apoſtolico feriendos fulmine pronunciaret. (C) Is terror Principes a Philippo abſtraxit alios; alios ita perculit, ut Eberhardum Salisburgenſem Archiepiſcopum, & Ottonem Misniæ Marchionem ad Innocentium III. Romam continuo allegarent, (D) qui

Terræ motus.

Partium ſtudia pro amulis Germ. Regibus.

(A) Lit. ejusdem Ducis datæ *Zwetle* An. 1201. Indict. IV. V. Kalend. Januarii apud Linckium in Annal. Zwetl. ad hunc annum. Initium eſt: „ Quia inermium atque manſuetorum tranquillitas, &c. Clauſtrum igitur in *Zwetel*, quod omnimodis defenſare intendimus, ratione fundationis Progenitorum noſtrorum - tantummodo noſtro Patrocinatui reſervamus. - - Inſuper ſuper nominato Cœnobio in omnibus negotiationibus ſuis per totam terram noſtram, apud omnia pedagia noſtra jus noſtrum remittimus, & indulgemus. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1201. „ Terræ motus factus eſt magnus IV. Nonar. Maji. „ Chron. Auguſtenſe ad An. 1201. „ Terræ motus multis terrarum locis factus eſt magnus, ita, ut multas urbes & Eccleſias deſtrueret, & mortes hominum fierent. Cœpit autem idem terræ motus IV. Non. Maji. „ Annal. Admontenſes apud Sigism. Puſchium in Chronol. Sac. Styriæ P. II. pag. 115. „ Terræ motus factus eſt magnus per dimidiam fere horam IV. Non. Maji, ac deinceps frequenter, adeo fortis, ut nonnullas eccleſias ſubverteret, ac domus muratas, inter quæ in caſtro *Wizenſtain* (nunc *Weitenſtein*) turris corruens, hoſpitem domus, *Hartrodum* miniſterialem Ducis Styrenſis cum ſeptem viris interemit: ſed & caſtrum Archiepiſcopi *Chaets* (ſive *Kätſch*) dirutum, ferme omnes habitatores ſuos morti dedit. „

(C) Godefrid. Colonienſ. ad. An. 1201. „ Venit etiam *Coloniam* circa feſtum Apoſtol. Petri & Pauli *Guido* Cardinalis Prænestinus Epiſcopus a Sede miſſus Apoſtolica, *Philippum*, & quoslibet ejusdem fautores excommunicatos pronuncians. „

(D) Conſtat ex Epiſt. Innocent. III. ad Ducem *Zaringiæ*, quæ eſt in Regiſtro de Negot. Imperii N. 62. apud Baluz. T. I. „ Venerabilem fratrem noſtrum Salzburgenſem Archiepiſcopum, & dilectum filium Abbatem de *Salem*, & nobilem virum Marchionem Orientalem, quorundam Principum nuntios ad Sedem Apoſtolicam deſtinatos, benigne recepimus. - - Literas quoque, quas per eos quidam nobiles Principes deſtinarunt, diligenter perlegi fecimus, &c. „

Digitized by Google

Pontificem de Germaniæ rebus melius edoctum a ſententia deducerent, adjecta epiſtola, querimoniis referta, cui inter ceteros Leopoldus etiam Dux Auſtriæ ſuum nomen adſcripſit. (A) A. C.

Alexius, Iſaacii Comneni filius, in Germaniam venit.

Quæ dum Romæ tractarentur, Alexius Iſaaci Comneni, nuper ex Imperii ſolio Conſtantinopoli in carcerem detruſi, filius An. MCCII. in Germaniam venit, a Philippo Cæſare, qui Irenem ſororem ejus in matrimonio habebat, (B) opem atque auxilia petiturus. Philippus quamquam inteſtinis Germaniæ diſſidiis undique diſtrictus, Alexium tamen pro affinitatis jure, laute magnificeque diu apud ſe habuit; & revertentem in Græciam, Principibus, qui per id tempus expeditionem ſacram e Gallia, Belgio, ac Italia in Palæſtinam adornabant, per literas commendavit. (C) Sororemne ſecum aliquam, aut agnatam, fugæ comitem, in Germaniam duxerit Alexius, an in ſororis Reginæ palatio jam repererit, haud magis ſcio, ac quo authore, ac conſuaſore conciliatæ ſint nuptiæ, quas Leopoldus Dux Auſtriæ cum Theodora, Græca femina, quam Scriptores noſtri Comneno ex ſanguine oriundam, modo neptem, modo filiam Græcorum Regis appellant, (D) anno proximo contraxit. Neque enim 1202

Leopoldus Dux Auſtriæ Theodoram e Græcia ducit conjugem.

(A) Literæ Principum Philippo Faventium apud Baluzium Tom. I. in Regiſtro de Negot. Imperii Num. LXI. „ Extimare non valet ratio, &c. „ Nomina Principum Epiſcopis ſubjuncta ſunt: „ Rex Bohemiæ, Dux „ Zaringiæ, & Rector Burgundiæ, „ Dux Saxoniæ, Dux *Auſtriæ & Styriæ*, „ Dux Meraniæ, &c. „

(B) Albericus in Chron. ad An. 1202. „ *Alexius* apud Philippum latuit, eo quod uxor ejusdem *Philippi*, ſoror fuit *Alexii*. „ Idem ſentit Arnold. Lubec. l. 6. cap. 2. & Urſpergenſ. in Chronico.

(C) Godefrid. Colon. ad An. 1201. „ Per idem tempus *Alexio* patre ſuo „ (*Iſaacio* rectius) ejecto & incarcerato, de Græcia fugiens *Alexius*, venit in Alemanniam ad *Philippum* „ Regem, ſororium ſuum (ſororis „ ſuæ maritum) & ibi per aliquod „ tempus demoratur, & honorifice „ tractatur. „ Nicetas in Alex. Comn. l. 3. cap. 9.

(D) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1203. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ „ & Styriæ *Theodoram*, *neptam* Regis „ Græcorum duxit uxorem. „ Idem ſcribit Anonym. Leob. in Chron. ad An. 1203. & Anonym. Zwetlenſ. in Chron. Auſtr. ad hunc annum, & Thomas de Haſelbach in Chron. pag. 713. Chron. Mellicenſ. ad An. 1203. „ *Luipoldus* - - *Theodoram*, *filiam* Re„ gis Græcorum duxit uxorem. „ Idem habet Bernard. Noric. in Chron. Auſtr. ad An. 1195. At vero Tabulæ Clauſtro-Neoburg. & Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Anno Domini 1203. „ Domina Theodora, *cognata* Alexii „ Imperatoris Græcorum per eun„ dem *Alexium* deſponſata fuit Duci „ *Leopoldo*. „ Enenckelius im Fürſtenbuch, *filiam Manuelis* Comneni *Theodoram* appellat: Alii *Theodori Laſcaris* fuiſſe exiſtimarunt. Sic enim Albericus in Chron. ad Annum 1221. „ *Laſcarus* (*Theodorus*, poſtea Nicææ „ in Bythinia Imperator) plures habuit filias, de prima uxore *Andronici* (imo *Alexii* Comneni) filia: „ quarum unam habuit iſte Catholicorum devaſtator *Vaſſachius*; (alias „ *Vata-*

Digitized by Google

A. C. enim credibile eſt, ſponſam a Leopoldo, in hac perturbatione rerum, Byzantio aut petitam, aut expectatam: contra nihil ad fidem pronius, ac Leopoldum, propenſi ad miſericordiam animi Principem, feminæ auguſtæ ſtirpis, ſed mœrore, ac ſuorum calamitatibus confectæ, miſeratione motum, promiſſo ſociali thalamo, ad priſtinæ ſpem fortunæ revocare voluiſſe. Vigebat adhuc in Auſtria aviæ Theodoræ nomen, quæ Henrico Duci I. e Græcia nupſerat, Comneno item Cæſarum ſanguine prognata: quo facilior aditus ad nuptialia hæc fœdera, cum Theodora hac altera tranſigenda, aperiebatur.

1203 Nuptiæ Viennæ An. MCCIII. viris Principibus magno numero confluentibus, pompa apparatiſſima ſunt celebratæ. (A) Sed Alexius adoleſcens, Iſaacii Auguſti, quem Alexius frater, nefario ſcelere oculis orbatum in carcerem dederat, filius, jam in Italiam diſceſſerat, Corcyram in Inſulam, ubi claſſis ſignatorum Cruce Principum in

Alexius, Iſaaci filius auxilio Latinorum Conſtantinopolim occupat.

„ *Vatatza*) aliam duxit *Dux Auſtria*, „ tertiam Rex *Bela*, Regis *Andreæ* fi- „ lius primogenitus, quartam *Anſel-* „ *mus de Kieu de Pontivo* natus. „ Sed enim Albericus non de *Leopoldi*, ſed *Friderici*, filii ejus, ſponſa intelligendus videtur. Cæterum Nicetas Choniates in Alexio Comneno lib. 3. cap. 2. ſcribit de eodem *Alexio* Imperatore: „ Deſpondit *Irenem Alexio* „ Palæologo - - *Annam* (filiam ſuam) „ *Theodoro* Laſcari, adoleſcenti ani- „ moſo, & bellicoſiſſimo „ Conſentit Georgius Acropolita Hiſt. cap. 5. agens de hoc *Alexio Angelo Comneno*: „ Tres etenim filias ſuſceperat, qua- „ rum prima *Irene* Palæologo - - ſe- „ cunda *Anna Theodoro Laſcari* deſpon- „ ſa. *Eudociam* tertiam - - Ducas *Ale-* „ *xius*, excluſa propria, uxorem du- „ xit. „ Sed cum idem Acropolita cap. 6. de *Theodori Laſcaris* liberis ex *Anna* conjuge ſcribat: „ Tres nam- „ que filiæ illi erant, prima *Irene*, al- „ tera *Maria*, tertia *Eudocia*, „ nec quartæ ſeu *Theodoræ* Leopoldo Duci nuptæ meminerit, dubium eſſe poteſt, an Albericus recte *Theodoro* Cæſari filiam *Theodoram* tribuat. Accedit, quod *Annam* Theodorus paulo ante duxerat, quam *Alexius Angelus Comnenus* Conſtantinopoli pelleretur, ut conſtat ex Niceta l. 3. ac proinde nubilem nondum filiam habere potuerat. Verum quidem eſt, quod *Theodorus Laſcaris* privignam habuerit *Theodoram*, ex *Anna* Comnenæ conjugis marito priore, *Iſaacio* Sebaſtocratore, ut conſtat ex Niceta Choniate de Alexio Comneno l. 1. cap. 4. 5. & 6. Sed ea ipſa *Theodora* privigna, quadrimula adhuc deſponſa eſt *Ibanco* Blaccho primum; mox autem *Chryſo* itidem Blaccho ab Alexio Angelo Comneno Imperatore in uxorem data, ut author eſt Nicetas laudatus in Alexio Comneno l. 3. c. 7. „ Imperator cum „ aliis artibus & dolis *Chryſum* cir- „ cumvenit, tum neptem *Theodoram*, „ pridem *Ibanco* deſponſam Byzantio „ accerſitam illi in uxorem dedit. „ Unde certi ſtatuere de *Theodoræ* parentibus nihil auſim, maxime poſtquam ex tam numeroſa Comnenorum Angelorum, Ducarum, Palæologorum, ac Laſcarorum poſteritate, quam recenſet Du Cangius in Famil. Byzant. T. XVII. Hiſt. Byzant. nulla idonea occurrat *Theodora*, quæ nubere hoc tempore *Leopoldo* potuerit.

(A) Chronicon Anonymi Zwetl. ad An. 1202. „ *Leopoldus* Dux Au- „ ſtriæ & Stiriæ, nuptias Viennæ, „ multis Principibus ibi convenien- „ tibus, pompoſiſſime celebravit, & „ *Theodoram*, neptem Regis Græco- „ rum duxit uxorem. „ Conſentit Thomas de Haſelbach. Cetera fere Chronica ad An. 1203. has nuptias rejiciunt. Ortilo de Exord. Campilil. ad An. 1203. „ Dux L. in *Wienne* „ Dominam *Theodoram* ex Græco Im- „ peratorum ſanguine illuſtriſſimam „ conjugem accepit Regia pompa. „

in anchoris jacebat, trajecturus : ab his magnis precibus promiſſisque tandem impetrat, ut tentata Conſtantinopoli, quæ audito tantum Latinorum nomine, Alexii patrui, ac tyranni odio, deditionem ultra factura ſit, paterno ſe ſolio reſtituerent : id ſi beneficio ipſorum conſequatur, effecturum ſe propediem, ut præter impenſæ operæ luculentum præmium, Eccleſia ſe Græca Romanæ ſubjiciat, & Matrem filia, tanto jam tempore diſſociata, poſtliminio recognoſcat. Accepta conditio eſt, & admota centum quinquaginta triremium claſſe, Conſtantinopolis octavo obſidionis die in poteſtatem redacta. (A) Alexio Comneno occulta ſe fuga ex urbe proripiente, extractus diuturna e cuſtodia Iſaacius Pater, & cum filio adoleſcente ad Imperium revocatus. Tam recenti beneficio non poterat promiſſa rata non habere Alexii adoleſcentis Pater : quamquam ubi ad rem ventum eſt, neuter promiſſorum fide ſtetit. Capta Julio menſe urbe, dum convulſo Imperii ſtatui in ordinem redigendo pluſculum tribuunt Cruce ſignati Principes, tempus navigationi opportunum exiit. Vere primo, cum iter in Palœſtinam ſuſcepturi, mercedem operæ ab Imperatore exigunt ; mutatum repente Alexii junioris animum, & rebus ſuis infeſtum experiuntur. A. C. 1204

Beneficio maleficiũ reddit.

Is enim ſeu innata genti perfidia, ſeu Patris, quæ multorum erat opinio, perjuris conſiliis transverſum actus, ne a probris quidem ac contumeliis abſtinuit, cum Palatium, quod pignoris loco noſtris promiſſum erat, a Bonifacio Monferratenſi Marchione, communi nomine adiretur. Sed neutri Principum indigniſſimi perjurii lætitia diuturna fuit, Iſaacio patre morbo, Alexio adoleſcente filio, Murzuphli, qui tyrannidem occuparat, manibus extincto; urbe denique ipſa a Latinis capta, atque Imperio Græciæ ad Balduinum, Flandriæ Comitem, victorum ſuffragiis delato. (B)

Conſtantinopolis a Latinis capta.

Quæ

(A) Rei totius ſeriem fuſe narrat Epiſtola Comitis de S. Paulo ad Ducem Brabant. ſcripta An. 1203. quæ extat in Annal. Godef. Colon. ad hunc annum. Balduinus item Flander. in Epiſtola ad *Othonem* Regem : quæ extat apud Arnoldum Lubecenſ. L. VI. Chron. Slavor. c. 19. Nicetas denique in Alexio Comneno l. 3. cap. 8. uſque ad finem libri. Godefridus de Ville-Hardovin de capta Conſtantinopoli ad An. 1202.

(B) Epiſtola Comitis *Balduini* Flandri ad Adolfum Colonienſem Archiepiſc. apud Godefrid. Colonienſ. ad An. 1203. „ Urbe populoſa capta „ violenter a paucis, tyranno fugato, „ ac filio *Tirſachii* (*Iſaacii*) *Alexio* coronato - - ex inſperato ſeu innata malitia, ſeu Græcorum ſeductus „ perfidia, animo recedit a nobis, „ cui tanta beneficia contulimus. Ipſe enim in omnibus nobis promiſſis „ cum

A. C. Quæ Alexium calamitas in Græcia, eadem Emericum Regem in Hungaria oppreſſit. Andream ille fratrem nuper in vincula dederat, ne Ladislao filio, jam Regni diademate inſignito, diutius obſtreperet imperioſus patruus: triennium inter hæc fluxit, cum eadem, qua Andream in carceres conjecit die, e vinculis corporis exceſſit Emericus, relicto ſub Conſtantiæ matris tutela Ladislao puero; hoc uno minus miſero, quod, in quas natus eſſet calamitates, per ætatem nondum intelligeret. Optimates Hungari muliebre imperium, pupillo Rege, averſati, Andream cuſtodia ſolutum ſummæ rerum præficiunt, vicarii tamen, ut videtur, aut tutoris nomine. (A) Sed

Emericus Rex Hungariæ extinguitur.

„ cum Patre, Patriarcha & mole nobilium, perjurus & mendax tot incurrit perjuria, quot nobis præſtitit juramenta. - - Mittit ad exercitum noſtrum, qui Blachernæ palatium nobis ſub Imperatoris & ſuo juramento promittit in obſidium, donec nobis cuncta reddantur. Accedit ad palatium recipiendum Nobilis Marchio. Illudit *Alexius* Marchioni, & quod jam nobis dederat, ſpretis obſidibus, conſueta perjuria (*deeſt*: negare) non veretur. Nocte inſequuta *Morchuflus* Domino ſuo perjurus, & nobis, Græcis reddendi nobis palatii revelat arcana, atque ex hoc in perpetuum eis eripi libertatem, niſi dejiciatur *Alexius*. Cujus proditionis merito tertius in urbe Imperator attollitur. In dominum dormientem, & rei neſcium ſacrilegas mittit manus, eumque carcere tetro includens - - Mortuoque poſt modicum *Tirſacho* (*Iſaacio Alexii* Imp. patre) qui animum filii ſui præ omnibus, ut dicebatur, a nobis averterat -- prælia contra nos proditor indictus reſtaurat. - - Noctu inſequenti Dominum ſuum (*Alexium* juvenem) latenter laqueo ſuffocat in carcere - - caſuque vitam, quam laqueo extorſerat, confingit ereptam - - Sic nobis hyems tota perficitur, donec navibus noſtris ſcalis aptatis, & inſtrumentis bellicis præparatis - - civitas obtinetur. - - Ordinatis igitur, quæ diſponenda rerum poſcebat eventus, ad electionem Imperatoris unanimiter ac devote procedimus, & omni ambitione ſecluſa, cum ſex Baronibus Venetorum, Venerabiles Viros Epiſcopos noſtros - - Imperatoris ſub dominio noſtro conſtituimus electores. Qui oratione præmiſſa --- perſonam noſtram (*Balduinum* Comitem Flandr.) quod a noſtris meritis procul erat, unanimiter ac ſolenniter elegerunt. „ Nicetas Choniates in *Iſaacio* & *Alexio* filio culpam in iſmanem cupiditatem & avaritiam Latinorum conjicit, quibus ſatisfieri nullis theſauris poſſet; & in *Alexium* Ducam *Murzuflum*, qui fingebat: „ Cognatos ejus, & plurimos obſcuros „ homines, imprimis vero bipenniferos barbaros furioſo impetu in „ foribus eſſe, ad eum (*Alexium Iſaacii* filium) ob initam cum Latinis „ familiaritatem, & amicitiam, diſcerpendum, „ quo facto *Alexius* ex palatio fugiens in carcerem a *Murzuflo* conjectus, & gutture laqueo eliſo interfectus ſit. Georgius Acropolita in Chronico compendiario num. 4. hæc habet. „ Poſt quadraginta „ itaque dies Conſtantinopolis ab „ ipſis expugnata eſt, duodecimo „ menſis Aprilis: „ qui videri poſſunt Hiſt. Byzantinæ Tom. XIII.

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1202. & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1203. „ *Emericus* Rex Ungariæ data fide per „ Religioſos viros fratrem ſuum dolo captum, & catenis conſtrictum, „ perpetualiter incarceravit. Sed „ eodem anno divina ultione percuſſus in fata conceſſit. Quo defuncto frater de catenis eripitur, & „ ſub nomine Tutoris filii fratris ſui, „ quem Pater infantulum coronaverat, ſuper Regnum Ungariæ ſublimatur. „ Sed ad Annum 1205.

rur-

enim id erat coronam puero detrahere, matremque ac pupillum ambitioſi patrui libidini objicere. Non erat is Andreas, qui ſecundas in Regno ferre noſſet: quæque illum ambitio in fratrem nuper Regem; eadem multo magis in puerum, Regis filium armavit. Conſtantia Regina haud temere verita, ne ea tutela pernicies eſſet filii; in Auſtriam ad Leopoldum Ducem An. MCCIV. confugit cum Ladislao puero, Regnique inſignibus, ac theſauris. Reginam comitati proceres nonnulli ac Antiſtites, qui fidem Regi puero, vivente adhuc Patre obligarant: via per inſeſſa undique Regni clauſtra, mediosque hoſtes vi quærenda: Viennam tamen feliciter tenuit; ubi excepta benigne, ac pro veteri dignitate magnifice habita, a fuga pauliſper, metuque conquievit. (A)

A. C.

Conſtantia Vidua Ladislaum filiolum in Auſtriam traduxit.

1204

At Leopoldus Regis, Reginæque cauſam, ſuam ratus, militem, arma, viresque gemini Principatus ſui omnes colligit, ad injuſtum pupilli Regii oppreſſorem in ordinem redigendum. Andreas ſatis gnarus, qua parte bellum ingrueret, contractis ex omni Regno copiis, atque in extremis Auſtriæ Styriæque confiniis ad excubandum diſpoſitis, Auſtriaci in Hungariam tranſitum eluſit tamdiu, dum caſus belli conſilia diſcuſſit. (B) Viennam deportatus Ladislaus, imbecilli corpuſculo puer, & ab itinere, fugæque incommodis male habito, tentari gravi invaletudine cœpit: ætas ferendis morbi moleſtiis impar, pue-

1205

Ladislaus puer Vienna decedit.

rurſum ab iisdem Chronicis repetitur hoc modo: „ *Emericus* Rex Ungariæ „ mirum! qua die (per) dolum fratrem ceperat, revoluto tempore, & „ ipſe captus interitu, quem conſortem habere noluit, hæredem reliquit. „ Ortilo de Exord. Campil. „ MCCIV. *Emericus* Ungariæ Rex „ obiit. Andreas frater debebat eſſe „ Tutor *Ladislai* filii ejus: ſed ut Rege m ſe geſſit. Regina mater *Conſtantia* cum filiolo, & Corona Regia, fugit ad L. Ducem. Hic exules benigne recepit, & pro eorum „ favore arma paravit.

(A) Chron. Admontenſe ad An. 1205. „ Regina Ungarorum *Heimerici* Regis vidua, ſecum habens „ quosdam Epiſcoporum & Optimatum Ungaricorum, qui propter jusjurandum, quod infantulo Regi juraverant, adhuc in parte ejus ſtabant, per vim occupatis portis, & „ cuſtodiis terminorum Ungarici Regni verſus *Wienn* ducens ſecum filium ſuum cum Theſauris, & diviiis magnis, & comitatu copioſo „ egreſſa eſt, & a *Liupoldo* Duce, de „ quo propter affinitatem plurimum „ præſumebat, magnifice ſuſcepta. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1205. „ *Andreas* Reginam, uxorem „ fratris, & filium ejus hæredem „ Regni perſequens, terminos Auſtriæ uſque *Wiennam* intrare coegit „ Eadem narrat Chronicon Anonymi Leobienſ. ad An. 1205. Sed Ortilo laud. ad An. 1204.

(B) Ortilo de Exord. Campil. ad An. MCCV. „ Dux L. in bellum „ proceſſit adverſus *Andream* Ungarum pro *Ladislao* puero Rege. „ Sed hic, parato jam prelio, *Wienne* „ defunctus eſt, & ſic Andreas jam „ legitimus Rex erat. „

Digitized by Google

A. C. puerum brevi ad extrema deduxit; regnumque, in cujus ſpem ea fuga ſuſcepta eſt, in Patruum tranſtulit. Non erat jam, cur amici alioquin Principes, ſublata bellorum cauſa, arma colliderent: id unum a Leopoldo Andreas poſtulabat, ut Regni inſignia, theſaurosque, extincto Rege æmulo, referri in Hungariam pateretur. Nihil in Auſtrio moræ erat, modo cautum Regii pueri ſupremis honoribus, quique eundem in Auſtriam ſecuti eſſent, optimatum gratiæ ſciret. Utrumque ex æquo conceſſum: funus Vienna Albam Regiam cum honore deportatum a Jaurinenſi Epiſcopo, & ſepulchralibus Regum Hungariæ monumentis regali apparatu illatum. Conſtantia vero Regina, quod extincto Ladislao filio, nihil jam integrum ſibi in Hungaria videret, ad fratrem Arragoniæ Regem in Hiſpaniam rediit. (A)

Andreas fit Rex Hung.

Sed quanquam mors Ladislai concordiam inter Leopoldum & Andream redintegrarat, quieto tamen ab armis Auſtrio eſſe non licuit. Philippum Germaniæ pars major agnorat Cæſarem, Agrippina tamen Colonia pertinaciter reſpuebat: cogendam armis ad obſequium ratus Philippus, exercitum, quam poſſet, maximum ad obſidionem ejus urbis adduxit. Leopoldus, cui ex Theodora conjuge prima hoc anno filiarum ad IV. Idus Apriles nata eſt Margareta, Regina olim Germaniæ, hæresque Auſtriæ, ac Styriæ futura, amico Cæſari non defuit. (B) Numeroſus ſub ſigna miles, & quod in multitudine rarum, lectiſſimus quisque confluxit: id Ducis charitati datum, quem ſummi, infimique & egregiæ virtutis cauſa, & ſplendidæ in quosvis munificentiæ nomine, amabant unice. Multa eo bello & militaris in Duce ardoris, & ſtrenuæ in armis dexteræ facinora laudantur, quæ Leopoldum

Leopoldus Dux cum Philippo Rege ad obſidendam Coloniam accurrit.

Margareta naſcitur Leopold. filia.

(A) Chron. Admont. ad An. 1205. „ Paucis ergo transactis diebus, *Ladislaus* infans moritur, corpusque „ illius a *Jaurino* Epiſcopo *Albam* „ translatum, & in ſepulchro Regum, „ regio more tumulatum eſt. Sicque „ ſedata eſt controverſia grandis, quæ „ inter Ducem, & *Andream* Regem „ orta fuerat, pro repetenda tam Regina, quam theſauris ſeu corona, „ quam ſimul aſportaverat, in tantum ut contractis utrinque exercituum copiis, inter ſe dimicaturi „ reſiderent. Poſt hæc *Luipoldus* Dux „ Reginam, liberaliſſime habitam, & „ honoratam, cum obſequio regali in „ terram Nativitatis ſuæ fratri ſuo „ Hiſpaniarum (al. *Arragon.*) Regi „ decenter retransmiſit. „ Chron. Clauſtro-Neob. Anonym. Leob. Auſtrale ad An. 1205. „ Ibi puer moritur, & Regina marito, natoque „ orbata, auxilio Ducis ad terram „ ſuam Arragoniam profecta eſt. „

(B) Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1205. „ Dux L. milites ex Ungaria reduxit, & attulit *Philippo* Regi contra æmulum *Ottonem*. Interea nata eſt ei filia *Margareta* IV. Id. April. „

dum non modo clarum, ſed inter ceteros Germaniæ Principes eximium reddebant. (A) Ea quanquam obſidio ſucceſſum non habuit, illud tamen brevi effectum eſt, ut Philippus, qui ab Adolpho Colonienſi Archiepiſcopo, & nuper hoſte ſuo, ſolennibus cerimoniis Aquisgrani inauguratum ſe viderat, capta Nuſſia, totoque eo terrarum tractu ferro, igneque perdomito, Colonienſes ipſos in fidem reciperet. (B) Jucundum id Leopoldo accidit, cujus in Philippum Cæſarem ſtudium erat ſingulare; haud paulo tamen jucundius illud, quod ex captæ nuper Conſtantinopolis ſpoliis, præter alias ſacri theſauri Reliquias, ſacroſanctæ Crucis portio non parva ſit allata. (C) Doni pretioſiſſimi authorem primus, quod ſciam, Ortilo prodidit, Balduinum, captæ nuper a Latinis magnæ urbis primum Imperatorem: quo authore etiam docemur, ſacrum hunc theſaurum Campilienſi Cœnobio, anno poſt Seculi hujus undeviceſimo, a Leopoldo Duce, ac Conditore ſuo, eſſe donatum. (D) A.C.

SS. Crucis ſegmentũ Leopoldo Duci oblatum, a Balduino Imperat.

Laudatiſſimi ejus Monaſterii principium plerique in annum MCCVI. quem natalem habuit Agnes, Leopoldi 1206

(A) Chron. Admont. ad An. 1205. „ *Philippus* ex omni Regno Teutonicorum adunato exercitu ad obſidionem *Colonienſem* fervide accingitur. In qua expeditione *Luipoldus* „ Auſtriæ, Styriæque magnanimus „ Dux copioſam & electam militiam „ ducens, & non minus munifice, „ quam etiam magnifice agens, Principibus aliis præſtantior, fortibusque geſtis famoſior atque clarior „ extitit. „ Chron. Auſtrale ad hunc annum. „ Expeditio Regis *Philippi* „ verſus *Coloniam*, cui Dux Auſtriæ „ *Leopoldus* cum magno exercitu militum interfuit. „

(B) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1205. „ Poſt nativitatem vero beatæ „ MARIÆ, *Philippus* Rex maximo exercitu congregato *Moſellam* tranſivit, & in feſto B. Michaelis Archangeli ante mœnia civitatis *Coloniæ* veniens eam impugnare cœpit. Sequenti vero die in ſuperiore „ parte civitatis tentoria ſua figit, „ & tota illa die eam impugnat, & „ impetit. -- Cum per quinque dies „ eam impeteret, & nihil proficeret, „ ſed maximum damnum ſuorum „ præcipue equorum ibidem acciperet, relicta obſidione recedit, & „ cum univerſo exercitu ad expugnandam *Nuſſiam* procedit. Quam „ cum acriter impugnaret, illi de viribus ſuis diffidentes in deditionem „ venerunt. „ Idem An. 1206. „ *Colonienſes* vero conſiderantes, ſibi totum Imperium adverſari, & ubique ſuos conatus fruſtrari -- Philippum Regem Bopardiæ adierunt, „ & ibidem ei reconciliati gratiam „ ejus meruerunt. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1205. „ Eodem Anno portio *S. Crucis* non „ parva cum ſacris Reliquiis Duci Auſtriæ *Leupoldo* perfertur. „ Chron. Anon. Leob. & Clauſtro-Neob. ad An. 1205. „ Græcia cum ſua Conſtantinopoli -- in jus exterorum „ venit, direptisque opibus contigit, „ non parvam *Dominicæ Crucis* portionem, cum aliis ſacris Reliquiis „ Duci Auſtriæ *Liupoldo* perferri. „

(D) Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1219. „ Super omnia eſt inſignis valde particula ſanctæ Crucis; „ quam quidem non tunc, ſed multo „ ante a *Balduino* accepit: ſed hac occaſione nos per eam clementi largitione ſua æque divites, & felices „ fecit, ac Medlicum, & S. Crucem, „ unde exivimus. „

A. C. poldi Ducis filia, XIV. Calend. Auguſti nata, (A) conferunt: id, quod non de jactis Cœnobii fundamentis; ſed introductis primum religioſiſſimi Ciſtercienſium inſtituti Sodalibus intelligendum eſt. (B) Nam cum Friderico fratri, rerum adhuc potienti, Leopoldus dudum ſuaſor eſſet, novum ut ſacræ huic familiæ Monaſterium in Auſtria ſua conderet, isque alieni temporis, ut erat, acerbitatem cauſaretur; (C) ſuffectus in ejus locum Leopoldus ante non quievit, quam ſuſceptam magni operis molitionem perfectam jam videret. Cœnobii igitur ſtructura cum anno hoc jam eo proceſſiſſet, ut Religioſis inquilinis ſedem non incommodam præberet; deducta eſt eo, ad VIII. Idus Septembris, religioſiſſima e Sanctæ Crucis Cœnobio Colonia, & in poſſeſſionem novi Monaſterii, præſente Duce ipſo, ac Poppone, Paſſavienſi Epiſcopo, ipſo Natali DEI Parentis Virginis die, non ſine ſacro ceremoniarum ſplendore miſſa. (D) Inauguratus ſolenni more Okerus Abbas, qui parvæ XIV. capitum familiæ præeſſet: recitata a Duce ipſo donationis religioſa capita, menſæque communis dignatione clementia Principis novello cœtui confirmata. (E)

Agnes Leopold. filia naſcitur.

Cœnobii Campil. exordia.

Y 3 Hac

(A) Id. ibid. ad Ann. 1206. „ Hoc „ Anno - - nata eſt ipſi (L. Duci) „ Agnes XIV. Kal. Aug. „

(B) Chron. Auſtrale. Clauſtro-Neoburg. Zwetl. Anon. Leob. ad An. 1206. „ Fundata eſt Domus in „ *Campo Liliorum.* „

(C) Ortilo in Not. poſter. ad An. 1196. „ Dux (*Fridericus*) fratri *Luipol-* „ *do*, qui ei ſæpe conſuluit, ut in Au- „ ſtria ſua novum Ordinis noſtri Mo- „ naſterium excitare vellet, excuſa- „ vit, ſe illud hactenus exequi non „ poſſe. „

(D) Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1206. fuſe rem narrat: egreſſos cum Okero, Abbate deſignato, XV. Sodales, & hos inter, ſe quoque, ſexta Septembris e Monaſterio S. Crucis, prælato ſigno Crucis, noctemque primam in pago *Kaumperg ad Comagenum* montem egiſſe: poſtridie, quæ Vigilia erat Natæ Virginis Beatiſſimæ, ab obvio *Leopoldo* Duce, & *Poppone* Paſſavienſ. Epiſcopo amanter ſuſceptos, & in Oratorium, quod tum pro Templo erat, deductos, ſolemni hymno DEO laudes decantaſſe; ac tum primum jejunium, quod in pervigilio B. M. V. obſervare ſolebant, ſolviſſe. Subjungit deinde poſt alia: „ Ipſa die Beatæ Virginis poſt me- „ dium noctis ſurreximus ad opus „ DEI: & cantui noſtro Vigiliarum „ Domini, Dux & Epiſcopus adſtite- „ runt lætantes. Poſt Miſſarum ſo- „ lemnia Domino *Marquardo* Abbati „ *S. Crucis* renovavimus Profeſſio- „ nem, & maxime ſtabilitatem in „ hoc loco. „

(E) Id. ibid. „ Poſt hæc Illuſtris „ Dux, & Fundator ſuper Reliquias „ in Altari Beatæ Virginis, corde hi- „ lari, & voce clara, recitavit omnes „ Donationes, quas nobis faceret, „ & eas DEO, & ſanctæ MARIÆ „ obtulit. Similiter Dominus Epiſco- „ pus Fundationem noſtram, & Ex- „ emptionem Ordinis, ac Privile- „ gia nobis approbavit, utraque ta- „ men uſque ad conſenſum Domini „ Papæ, poſtea literis deſcribenda. „ Deinde Dominus Epiſcopus bene- „ dixit Okerum Abbatem, tradendo „ ei Virgam Paſtoralem: qui ei pro- „ feſſus eſt ſalvo Ordine ſuo. Iterum „ poſtea in prandio nobiſcum refecti „ Dux cum Epiſcopo, & Domino *Mar-* „ *quardo*

Digitized by Google

Hac in res ſacras munificentia adeo pia Ducis libe- A. C.
ralitas exhauſta non eſt, ut majus etiam, & ſi dignitatis ſpectetur ratio, multo illuſtrius in Auſtria opus moliretur. Jam Friderico adhuc fratre ſuperſtite de novo per Auſtriam Epiſcopatu agebatur: id nunc conſilium novis ſtudiis, multoque acrioribus urgeri cœptum. Spem exitus Wolfgeri ex Paſſavienſi Antiſtite, Aquilejenſis Patriarchæ honoribus nuper aucti, benevolus in cauſam hanc animus affirmabat. Inter Oratores is erat, quos Philippus Cæſar hoc anno pacis cauſa ad Innocentium III. Pontificem allegavit. Id tempus opportunum ratus Leopoldus, Epiſcopatus honorem ſuæ Auſtriæ, aliquot jam annis abhinc a Cœleſtino flagitatum, concedi orat; nec cauſæ deerant, quibus impetratum iri hoc beneficium ſperabat: Diœceſis inprimis Paſſavienſis amplitudo, cui luſtrandæ, atque iis, quæ Pontificalis eſſent muneris, myſteriis procurandæ par nulla Antiſtitis unius cura, ac induſtria eſſe poſſet: (A) errorum deinde pericula, quorum nefaria jam ſemina per Auſtriam eſſent ſparſa, & niſi præſenti Epiſcopi cura in tempore evellantur, haud dubie in certam religionis perniciem firmiores radices acturа.

Conſilii erigendi Epiſcopatus Viennenſis reſumitur.

„ *quardo* de *S. Cruce*: qui omnes piis „ ſermonibus nos in omni bono confortabant. Abierunt deinde in villam Wilhalmſpurch ad Burgum „ Ducis, alio vero die in loca ſua. „ Confirmavit Fundationem eam Innocentius III. PP. Literis pridie Non. Febr. An. MCCVIII. datis, quas affert Vir Clar. Chryſoſt. Hanthalerus Faſt. Campilil. T. II.

(A) Literæ Innocentii III. PP. ad *Manegoldum* Paſſav. Epiſcopum datæ in hac cauſa Laterani XVIII. Kalend. Maji anno decimo Pontificatus, ſeu An. 1207. ex quibus poſtulata, cauſæque *Leopoldi* Ducis cognoſci poſſunt. Harum initium eſt: „ Et Canonica tradit auctoritas, & ratio „ ſuggerit naturalis, &c. Dilectus „ igitur filius, Nobilis Vir, Dux Auſtriæ tam per literas proprias, quam „ nuntium ſpecialem noſtris auribus „ intimavit, quod Patavienſis Epiſcopatus parochialibus adeo limitibus eſt diffuſus, quod per unam, „ quantumlibet exercitam perſonam „ abſque multarum animarum periculo paſtorale circa ſingulas oves „ in ipſo nequeat officium exerceri, „ quod utique Venerabilis Frater noſter - Aquilejenſis Patriarcha, dum „ Patavienſi Eccleſiæ præſideret, provide circumſpiciens, in votis dicitur habuiſſe, felicis recordationis „ *Cæleſtino* Papæ prædeceſſori noſtro „ ſupplicare, ut in provincia, ſeu potius provinciis tam diffuſis, alium „ præter ſe Antiſtitem ordinaret, „ quibus, ut expertus agnoverat, per „ unum immediate Paſtorem ſpiritualia ſacramenta non poſſe congrue miniſtrari, de quibus inter cæteras partes Epiſcopales ejusdem „ *Auſtria* maximum noſcitur ſuſtinere defectum: quæ profecto in tantum dicitur a Sede Cathedrali diſtare, ut ad nonnullas Eccleſias „ inibi conſtitutas, vix infra ſex dies „ a *Cœna Domini* veniat novum Chrisma. Conſecrationes quoque altarium, confirmationis Sacramentum, & ordinationes nihilominus „ Clericorum nonnunquam tempore multo, ſæpe vero perpetuo differuntur, niſi per advenas fortaſſe „ Epiſcopos aliquoties impendantur „ eisdem. „ Extant hæ literæ apud Baluz. T. II. ex L. X. Epl. 52.

(A) Lit.

Digitized by Google

A.C. ra. (A) Agnoviſſe id incommodum Wolfgerum Patriarcham, quo tempore Paſſavienſem adhuc Eccleſiam moderabatur; adeoque jam tum conſilia agitaſſe, quo pacto Epiſcopatum Viennæ, qualis ſuperioribus jam ætatibus eo loci viguiſſet, conceſſu Cœleſtini Pontificis inſtauraret. (B) Ex eo, ut qui Romæ commodum nunc adeſſet, intelligi poſſe plenius, quæ ad hanc cauſam pertinerent. (C) Viennam tantæ deſignationi urbem videri opportunam, tum quod ea dignitate olim jam potita, temporum tantum injuria, & barbarorum hoſtium incurſione ejus uſu ſit ſpoliata; tum quod loci ſitu, fluminis opportunitate, civiumque frequentia ſuſtinere Pontificalis Cathedræ majeſtatem jure poſſit. Multas eſſe Germaniæ urbes Epiſcopatuum Sede hodie inclytas, quæ conferri urbi huic ſuæ nec ſplendore, nec amplitudine, nec ceteris rebus poſſint: unam ſi demas Coloniam Aprippinam, civitatem Germaniæ eſſe nullam, quæ omnibus his rebus, commodisque Viennam anteiret.

Viennenſis urbis ea ætate florens ſtatus.

Non id agi, ut Auſtriæ tota Paſſavienſis Antiſtitis jurisdictioni ſubtrahatur: partem modo unam ex quatuor, in quas Auſtria tribuitur, portionibus, eamque ceteris magis ab Sede Epiſcopi remotam aſſignaret Pontifex, novo Antiſtiti ſubjiciendam. (D) De annuis ejus pro-

(A) Lit. eædem. „ Quodque gravius, uſque adeo, ut aſſeritur, ibi „ peſtis invaluit hæreticæ pravitatis, „ ut paſſim in caulas Dominicarum „ ovium lupi rapaces irrumpant, dum „ per virgam paſtoris, quæ quanto „ pluribus eſt intenta, tanto minus „ ſpecialiter ſuper eis prævalet vigilare, truculenta rabies eorundem „ ab ipſis ſedulitatis officio non arcetur. „

(B) De hoc paulo ante actum.

(C) *Wolfgerum*, ſeu ut ibi appellatur, *Walterum* Patriarcham Aquilejenſem fuiſſe Romam miſſum conſtat ex Baluz. T. I. in Regiſtro de Negot. Imp. Epiſt. 136. & præcipue 140.

(D) Lit. Innoc. III. eædem. „ Unde conſiderans dictus Nobilis meſſem multam per operarios paucos „ non poſſe commode procurari, & „ adeo rogandum Dominum ejus eſſe, ut mittat operarios in eandem, „ nobis humiliter ſupplicavit, ut neceſſitate pariter, & utilitate penſata, in provincia ſua, quæ quanto eſt a tua ſede remotior, tanto „ ſolatio noſcitur alterius Præſulis „ amplius indigere, ſpecialem ordinare paſtorem ſuper gregem Dominicum dignaremur, locum congruentem deſignans, in quo decenter „ conſtitui poſſit Eccleſia Cathedralis, „ *Viennam* videlicet civitatem, quæ „ poſt *Coloniam* una de melioribus „ Teutonici Regni urbibus eſſe dicitur, amœna flumine, ſitu prædita, civibus populoſa, in qua dudum „ epiſcopalis ſedes noſcitur extitiſſe, „ ſed per incurſum exteræ nationis, „ quæ tam illam, quam alias multas „ circumſtantes provincias devaſtavit *primo Lauriacum, & inde Pataviam, eſt translata.* Ne vero cum „ enormi tuo gravamine id petere, „ vel appetere videatur, per quod potius onus ſuum allevandum intendit, tertiam partem *Auſtriæ*, ſive „ quartam conſtituendæ Diœceſis „ poſtulavit limitibus deputari, villis & caſtris cum poſſeſſionibus univerſis, ac cæteris temporalibus,

„ præ-

proventibus Duci curæ futurum, ut de ſuo, citra Paſſa- A.C.
vienſium jurium diſpendium, quingentæ quotannis argenti libræ dependerentur; fructus adhæc annui, qui triginta Sacerdotibus, denis in ſingula capita deſtinatis argenti libris, commode alendis ſufficerent, quamprimum aſſignarentur. (A) Prona videbantur Innocentii eam in rem ſtudia, favebatque temporis opportunitas, quod mitigato nonnihil Pontifice, mutuam in concordiam Philippus, & Otto Cæſares redituri viderentur. (B) Leo-

Leopold. filius naſcitur.

poldus dum reſponſum operitur, Leopoldo auctus eſt filio ex Theodora conjuge, VIII. Kal. Aprilis, ut Annales plerique notant; vel ut Ortilo VIII. Cal. Octobris, An. MCCVII. nato. (C) Ingens lætitiæ materies brevi in lu- 1207
ctum vertit, ut ſuo tempore exequemur.

Inoc. III. PP. negotium Epiſcopatus Viennenſis cum Paſſavienſi Epiſcopo pertractat.

Innocentius interim Pontifex, nequid in cauſa Viennenſis Epiſcopatus præcipiti conſilio ageretur, ad Salisburgenſem & Paſſavienſem Antiſtites dedit literas, quidque ea in re agatur, petaturque, edocuit: monuit tamen Manegoldum (is enim poſt Wolfgerum, & Popponem Paſſavienſibus nuper infulis eſt auctus) quanquam pro ſuprema in Eccleſiam univerſalem cura, nihil ſibi opus eſſet aſſenſu ejusdem; vere fidenterque ſignificet, quid de præſenti ſibi negotio videretur. (D) Et Manegoldus quidem,

„ præter jus Parochiale duntaxat in „ eadem particula, tibi & Patavienſi „ Eccleſiæ reſervatis. „ Quod hic adjectum eſt de Epiſcopatu, Vienna *Lauriacum* olim, ac deinde *Pataviam* translato, error haud dubie eſt Oratoris Romam in hac cauſa ad Pontificem miſſi: neque enim *Vienna Lauriacum* Epiſcopatus demigravit; ſed *Laureacenſi* Metropolitæ ſubjectus erat, ut conſtat ex alibi relatis literis Eugenii II. PP. niſi forte de proventibus Epiſcop. ſolum illi ſermo fuerit.

(A) Lit. Innocent. III. modo laud. „ Ita profecto, quod idem Dux cum „ *Wiennenſi* plebe de bonis ſuis epiſcopatum hujusmodi redditibus „ mille marcharum pro ſalute animæ „ ſuæ, ſuorumque parentum pia devotione dotabit; redditus nihilominus aſſignando, de quibus tricenarius præbendarum in ea numerus ſtatuatur, quarum cuilibet in „ exiſtimatione viginti marcharum „ proventus annuus deputetur. „

(B) Godefridus Colonienſ. ad An. 1206. „ Poſt hæc ambo Reges, mediante *Henrico de Kalintbin*, familiare colloquium juxta *Coloniam* habuerunt. „ Et patet ex Epiſt. Innoc. III. in Regiſtro de Negot. Imp. 141. & 143.

(C) Ortilo de Exord. Campilil. ad An. 1207. „ *Luipoldo* Duci - - natus eſt (*Luipoldus* filius) in *Wienne* „ VIII. Kal. Octobris. „ Pro Octobri ponit Aprilem Chron. Admont. ad An. 1207. „ *Luipoldo* Auſtriæ Styriæque Duci natus eſt filius ejusdem nominis VIII. Kal. April. „ Conſentit Anonym. Leob. & Zwetl. Chronicon in die & anno: ſed Chronicon Clauſtro-Neoburg. ponit VII. Kalend. April. An. 1207. Chronicon vero Auſtrale Annum aſſignat 1205.

(D) Lit. Innoc. III. ſupra laudatæ. „ Licet non ſolum ſecundum ſtatuta „ Canonica, verum etiam nonnulla „ prædeceſſorum noſtrorum exempla, poſtulationi præfati Ducis videatur merito annuendum, tuæ „ tamen volentes fraternitati deferre, de ſuperabundanti gratia, rem „ ipſam

A. C. dem, agi rem ſuam ratus, cauſæ nequaquam indormiit. Bergenſium e Comitum Sueviæ familia ortus vir, animos natalibus pares vel in Cœnobiis, quorum duo Cremifanenſe, & Tegernſeenſe ex ordine rexerat, conſervavit: iis velut ſtimulis acre per ſe ingenium, ac ſuis etiam acerbum, vehementius nonnunquam incitabat, ut ultra recti etiam limites quandoque longius proveheretur. Extant ejus rei teſtes non parcæ in Cremifanenſium faſtis querimoniæ, ſed quas veræ Viri laudes æquaſſe videantur. (A) Hic nunc talis, tantusque Antiſtes, cum tertiam, quartamve Auſtriæ partem ſubtrahendam ſuis juribus audiret; tenere ſe non poterat, quin Romam ipſe ad evertendum novi Epiſcopatus negotium contenderet. Acriter hic certatum ab Epiſcopo, ex literis Innocentii Pontificis patet, quas ad Hugonem Oſtienſem, & Leonem S. Crucis Cardinales, atque Apoſtolicæ Sedis in Germania Legatos pridie Kalendas Junii anni ſequentis exaravit. Serius Romam pervenerant, qui a Leopoldo Duce eodem miſſi ſunt, Oratores: ſimul ac adfuere, cauſa diſcuti coram Pontifice cœpta.

In iis, quæ a Leopoldo dudum allata erant, argumentis, de Diœceſis amplitudine, pravorumque dogmatum per abſentiam Epiſcopi propagatione non magnopere laboratum: cauſæ momentum omne in eo Manegoldus ſtatuebat, quod & ſacræ jurisdictionis, & proventuum ingens detrimentum ea Epiſcopatus imminutione acciperetur: nec enim Ducem, quæ novo Antiſtiti polliceretur, ſuis ex vectigalibus; ſed ex Paſſavienſis Eccleſiæ annuis fructibus præbiturum: defuturam præterea Paſſa- *retardatur ab iſto:*

„ ipſam tibi voluimus intimare, conſiderato, quod etſi non ſit neceſſarium ſuper hoc tuum obtinere conſenſum, illum tamen requirere ſit honeſtum. Quocirca fraternitatem tuam monemus attente, & propenſius exhortamur, per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus tam ſalutare propoſitum benevolo proſequendo favore, lucrumque animæ temporali quæſtui præponendo, quantum in te fuerit, in hoc affectum adhibeas, & effectum, quid de ſingulis ejus negotii circumſtantiis ſentias, nobis quantocius reſcripturus. Nos enim Venerabili fratri noſtro - - *Salſeburgenſi* Archiepiſcopo dedimus in mandatis, ut memoratum Ducem ad peragendum hujusmodi propoſitum pietatis propenſius exhortetur, & inquiſita ſuper iis diligentius veritate, nobis eam ſub opportuna celeritate reſcribat, determinate ſignificans, in qua & quanta parte provinciæ memoratæ, futuri Epiſcopatus locari Cathedra, & parochia valeat congruentius aſſignari; ut ſic demum certiores effecti, ad conſummationem hujus negotii, ſicut inſpiraverit Dominus, procedamus. Datum Laterani XVIII. Kal. Maji, anno decimo. „

(A) De hoc legi poteſt Marc. Hanſiz. T. I. Germ. Sacr. & Bernard. Noric. in Catal. Abbat. Cremifanenſ. & in Append. Chron. Laureacenſ. & Patavienſ. Pontif.

vienſibus Epiſcopis eam in Duces Auſtriæ authoritatem, A. C. quæ vel fuiſſet ad eam diem, vel neceſſaria foret deinceps, quoties turbarum aliquid, aut litium oriretur.

Quid reſponſum ab Oratoribus Ducis.

His a Manegoldo coram Pontifice expoſitis, juſſi Legati, quid reſponſi afferrent a Duce Auſtriæ, expromere. Ac primo quidem negabant ullam vel proventuum, vel bonorum jacturam fieri; ac ſi qua eſſet diminutio, eam jurisdictionis duntaxat eſſe, non fundorum: neque enim Ducem ex Paſſavienſis Eccleſiæ fundis; ſed ex propriis dotem novo Epiſcopo conſtituere decreviſſe. Ad alterum planior erat reſponſio: Ducem Auſtriæ quemadmodum Salisburgenſis in Styria Archiepiſcopi; ita in Auſtria, ac parte nonnulla Styriæ, Paſſavienſis Antiſtitis ſacram jurisdictionem agniturum: intereſſe hoc privatum inter, ac Principem, quod iſte non uni alicui oppido, aut urbi affixus vivat; ſed in omni ditionis ſuæ loco domicilium ac ſedem ſibi habeat conſtitutam. (A) Inde ad Pontificem verſi, Leopoldi Ducis nomine orabant, juberet Viennæ Epiſcopum, eique ſtabilem ibi Sedem in Scotorum Cœnobio conſtitueret: adderet tertiam Auſtriæ partem cum jure ſacro, jurisque ſacri fructibus: curaturum Principem, ut iidem Cœnobitæ in aliud Monaſterium transferantur, rebus tamen eorum, prædiisque ac juribus nulla ex parte imminutis: ratum denique haberet Pontifex id, quod ſacer Viennæ Curio concedit ultro, ut annui ejus Eccleſiæ proventus, ad conſtituendum cum Præpoſito Sacerdotum collegium conferantur: adjecturum de ſuo Leopoldum Ducem nobilem Cremſii curiam, cum vinetis, ac prædiis, quæ trecentas facile libras Viennenſes quotannis conficerent: id ſatis fore

(A) Lit. Innocentii III. PP. ad Legatos ſuos Hugonem, ſeu Hugolinum Oſtienſem, & Leonem tit. S. Crucis Presbyt. Cardin. in hac cauſa: apud Bernard. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 65. Quarum initium: „ Cum olim „ dilectus filius, Nobilis Vir, Dux „ Auſtriæ, &c. Ob hoc igitur idem „ Epiſcopus (*Manegoldus*) ad præſentiam noſtram nuper accedens, nuntios præfati Ducis, qui dicebantur „ venturi, aliquamdiu expectavit. „ Quibus demum una cum ipſo in „ noſtra præſentia conſtitutis, Epiſcopus ipſe propoſuit, quod de creatione novi Epiſcopatus enormis jactura veteri proveniret, & Dux in „ gravamen hoc poſtulabat ipſius, ut „ ſic ei ſuam auctoritatem auferret, „ quam in ejus terra ſe dicebat habere, ac reditus prætaxatos utique „ non de propriis aſſignare, ſed de „ bonis Eccleſiaſticis, vel feudalibus „ intendebat. Prædicti vero nuntii „ aſſerebant econtra, quod jure Parochiali duntaxat excepto, in nullo prorſus ex hoc facto enormem „ jacturam Patavienſis Eccleſia ſuſtineret, nec auctoritatem amitteret, „ quam habebat in Ducem, cum ratione medietatis Auſtriæ, ac magnæ partis Styriæ, quam in Diœceſi ejus habet, remaneret Parochialis ipſius. „

A. C. fore ad novum Epiſcopatum idonea cum dote erigendum. (A)

His utramque in partem diſceptatis, cum neque de fundo novi Cœnobii, in quod Scoti transferrentur; neque de certa annuorum fructuum ſumma, reſponſum ſatis apertum ab Oratoribus acciperet Pontifex; ſuſpenſum *Suſpenditur negotium,*
1208 interea cauſæ negotium eſt, & anno primum ſequente, totius rei arbitrium duobus, quos dixi, in Germaniam legatis Cardinalibus demandatum. Summa mandati Pontificii hæc erat: viderent etiam atque etiam, ut cauſæ hujus cognitionem quam certiſſimam haberent: ſi ſine graviſſimo damno veteris, novus erigi Epiſcopatus poſſit; ſi de idonea eidem dote ex patrimonio Ducis cautum ſit; ſi ſedes commoda Scotis Cœnobitis ſit aſſignata; illico rem, Pontificia freti authoritate conficerent: ſin horum deeſſet aliquid, idipſum quamprimum ad ſe referrent. *ac demùm penitus conſopitur.*
(B) Verum dum ſero hæ literæ, pridie Calendas Junii

(A) Lit. Innoc. III. eædem. „ Requiſiti vero, cujusmodi eſſent ab „ ipſo Duce redditus aſſignandi, reſponderunt, quod determinate exprimere non valebant, quanquam aſtruerent pro conſtanti, quod nec in Eccleſiaſticis, nec feudalibus, ſed in hæreditariis bonis ſuis idem Dux tradere diſponebat eosdem, petens, ut Sedem Epiſcopalem in *Scotorum* locari *Monaſterio* mandaremus, & tertium capitulum, ſive medietatem *Auſtriæ* cum Eccleſiis, Decimis, & omni jure ſpirituali, conſtituendo Epiſcopatui aſſignari, ita, quod *Scoti* ad aliud Monaſterium transferantur, poſſeſſionibus, ac redditibus ſuis in nullo penitus diminutis: Præpoſituram nihilominus, & præbendas de redditibus Eccleſiæ *Wiennenſis*, cum Plebanus ipſius propter hoc ei cedere ſit paratus, & de quadam nobili Curia, *Crems* videlicet, cum vineis, curiis villicalibus, prædiis, & univerſis ad eandem curiam pertinentibus, quæ in æſtimatione CCC. librarum *Wiennenſis* monetæ, annualiter in redditibus computantur, conſtitui juberemus. „

(B) Lit. eædem. „ Quia vero præfati nuncii nec de aſſignatione proventuum, nec de translatione Monachorum certum nobis potuerunt dare reſponſum; cum & aſſignatio dotis pro novo Epiſcopatu creando præcedere debeat diviſionem Diœceſis, & præviſio novi Cœnobii pro veteri concedendo ad Epiſcopalem Cathedram in ipſo locandam debeat anteire, quamvis de Monaſterio in prima non fuerit poſtulatione tractatum: unde ad conſummationem negotii procedere non potuimus in inſtanti: nos tamen auditis his & aliis, quæ fuerunt utrinque propoſita coram nobis, diſcretioni veſtræ duximus injungendum, quatenus inquiratis ſolicite veritatem, qualiter absque gravi & enormi jactura veteris, novus Epiſcopatus valeat ordinari, & utrum prædictos redditus idem Dux non quidem in Eccleſiaſticis & feudalibus; ſed in hæreditariis bonis ſuis fuerit præaſſignare paratus, nec non in quo loco Collegium Monachorum comode valeat collocari. Et ſi univerſa rite concurrerint, vos authoritate noſtra ſuffulti, pulſato cujuslibet contradictionis & appellationis obſtaculo, ad conſummationem negotii procedatis. Alioquin univerſa nobis referre curetis, ut per veſtram relationem de ſingulis hujus negotii circumſtantiis certiores effecti procedamus in eo, ſicut fuit de cœlo præviſum. Datum Anagniæ II. Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno XI. „

Anagniæ ſignatæ, in Germaniam perferuntur, magna rerum converſio in Imperio ſubinde conſecuta, transverſis alio repente curis, negotium diſcuſſit. A.C.

Philippus Rex Germaniæ ab Ottone de Wittelſpach occiditur.

Philippus Cæſar, cum annuæ, quas cum Rege æmulo, Cardinalium interventu, ſanxerat, induciæ jam in exitu eſſent, bellum in Ottonem apparabat, Brunswicum propediem cum exercitu moturus. Babenbergam interea ex itinere digreſſus, ſanguinem inciſa vena per otium detrahi ſibi voluit. Meridiantem Otto Palatinus de Witelſpach convenit, & exerto ludicrum in modum pugione cubiculum oberrat: monenti Philippo, neque locum, neque tempus id eſſe gladiatorii hujus ludi, pugionem in jugulo defixit. (A) Nefaria ea cædes vel hoſtibus Philippi tam indigna viſa eſt, ut Otto ipſe poſtea Cæſar, Witelſpachium hunc Comitem, & Henricum Andechſium Iſtriæ Marchionem, execrabilis facinoris conſcium, proſcribendos putarit. (B) Erepto ſibi tam amico Cæſare, quanquam altero auctus filio, Henrico, qui XV. Calendas Junii natus, confirmare ſpem familiæ poterat; incredibili dolore affectus eſt Leopoldus, atque ut animum religioſe relevaret ſuum, expeditionem ſacram in Saracenos

Henricus fil. Leop. naſcitur.

(A) Arnold. Lubec. Chron. Slav. l. 7. c. 14. „ Una igitur dierum, *Philippo* ſecretiusin cubiculo conſiſtente, quia medianam in utroque brachio inciderat, Palatinus (*Otho de Widelingſpach*) nudo gladio in atrio regali quaſi ludens incedebat, ſicque accedens ad cubiculum Regis, oſtium clanculo pulſabat, & ingreſſus ſimili modo coram Rege ſe gerebat. Cui Rex, depone, ait, gladium: quia non eſt his locus modo. Et ille: imo eſt locus, ut tu perfidiam tuam luas. Et ſtatim uno ictu cervicem ejus tetigit, nec ſecundum vulnus appoſuit. „ Urſpergenſ. in Chron. ſcribit: „ Parvulum vulnus in collo dedit, ſed venam unam organicam amputavit. „ Albertus Stadenſis ad An. 1208. „ Rex *Philippus* a Comite de *Witelsbach* in *Bavenberg* occiditur XI. Cal. Julii: „ Similia narrat Godefrid. Colon. Otto de S. Blaſio ad An. 1208. & Hugolinus Oſtienſis Cardin. in literis ad Innoc. III. quæ extant apud Baluz. T. I. in Regiſtro de Neg. Imp. Epiſt. 152. „ Sabbatho proximo ante feſtum S. Johannis Baptiſtæ, quo treugas interpoſitas Dominus præviderat non ſine alterius exterminio terminari, Dominus *Philippus* cum paucis de familia ſua, exercitu in campo dimiſſo, civitatem *Bapenbergenſem* intravit, eoque hora nona in palatio Epiſcopi quieſcente, dictus Palatinus Comes, cui Dominus *Philippus* filiam dederat, & abſtulerat - ingreſſus, pulſansque ad oſtium cameræ, more admittitur conſueto, a quo cum Dominus *Philippus* verba jucunda, & joculatoria, ſicut conſueverat, expectaret; ille ſtatim cultellum, quo erat accinctus, exeruit, & Domino *Philippo*, gladio ludere prohibenti reſpondit: non erit hic tibi ludus; & in continenti, DEI timore poſtpoſito, ipſum transfodit gladio. „

(B) Otto de S. Blaſio cap. 50. „ *Otto* (Imp.) - in Epiphania Domini apud Auguſtam Colloquium habens, *Ottonem* Palatinum de Witilinspach, nec non Marchionem de *Andechſe*, lege Bavarica, ſententialiter propter occiſum *Philippum* proſcripſit. „

Digitized by Google

A. C. nos vovit, Crucis inſignibus Neuburgi ea cauſa ſuſceptis. (A) Mentem fortaſſe eam Malachias Lesmorenſis ex Hybernia Epiſcopus, in Palæſtinam anno ſuperiore per Auſtriam profectus, injecerit, claræ vir Sanctimoniæ, & Epiſcopi vices Zwetlenſi in Cœnobio in conferendis ſacris Ordinibus perfunctus. (B) Moram pio propoſito Innocentius ipſe Pontifex objecit: qui, quod ſublato jam æmulo Ottonem in ſolio Caroli M. confirmatum videre propediem cuperet; cum alios Principes, tum Leopoldum nominatim Ducem Auſtriæ ad transferenda in eum ſua ſtudia, repetita interim benevolentiæ ſuæ in promovendo Epiſcopatus Viennenſis negotio pollicitatione, eſt hortatus. (C)

Et amplexus quidem Ottonis partes Leopoldus eſt, quoad cum Pontifice illi conveniret: ac quanquam Halberſtadii, ac Francofurti, quibus in locis frequens conventus erat, & Ottoni ſumma Imperii deferebatur, Leopoldus non adeſſet; (D) Wirzburgum tamen, ubi nuptiæ *Leopoldus in partes Ottonis IV. tranſit:*

1209 An. MCCIX. Ottonem inter, & Beatricem, Philippi filiam parabantur, acceſſit: (E) fuitque in tanta Principum frequentia Leopoldo Auſtrio is honos habitus, ut,

(A) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1208. „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ, „ & Styriæ zelo fidei accenſus, cum „ pluribus nobilibus terræ ſuæ in *Niuvenburch*, ſigno S. Crucis inſignitur. „ Idem habet Chron. Auſtral. Mellic. Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1208. „ Dux L. Cruce ſignatur „ contra Saracenos. Cui natus eſt „ hoc anno filius alter *Huinricus* XV. „ Kal. Junii. „

(B) Chron. Zwetlenſ. apud Linckium ad An. 1207. „ *Malachias* Epiſcopus Lesmürenſis de Hybernia ſacros ordines in *Zwetel* celebravit. „

(C) Lit. Innocent. III. ad Leopoldum Ducem Auſtriæ, quæ extant apud Baluz. T. I. in Regiſtro de Neg. Imp. N. 175. „ Nobili Viro, Duci *Auſtriæ*. „ Nuntium & literas tuas paterna „ benignitate recepimus; & cum inter alios Principes, perſonam tuam „ ſincera diligamus in Domino caritate, petitionem tuam, in quantum „ honeſtas potuit gratiæ præſtare favorem, curavimus exaudire. Tu „ ergo litteris, quas ſuper Epiſcopatus negotio deſtinamus, utaris, ſi „ videris expedire. Ceterum - - tuæ „ prudentiæ conſulentes, quatenus „ cum - - Rex *Otto*, in Rom. Imperatorem electus, magnifice procedere jam inceperit, potenter ei faveas, & patenter: quia procul „ dubio tibi magis credimus expedire. „

(D) Arnold. Lubec. l. 7. cap. 15. „ Indicta eſt curia ſatis famoſa in *Halberſtad*: ubi convenerat maxima „ pars Prælatorum, & Principum Saxoniæ, & Turingiæ. „ Et cap. 16. „ Exinde alia curia magis famoſa indicta eſt in *Frankenvorde*, in feſto B. „ Martini (An. 1208.) ubi cum magna ſolenitate, & numeroſitate occurrerunt Domino Regi Principes „ Franconiæ, Bavariæ, Sueviæ. „ Nulla hic mentio fit Ducis Auſtriæ.

(E) Idem l. 7. cap. 19. *Herbipoli* in Octava Pentecoſtes „ Cum maxima „ ſolennitate ſuſceptus eſt (Rex *Otto*) „ - - Aderant ibi Legati Domini Apoſtolici *Hugo* Hoſtienſis Cardinalis & Epiſcopus, *Leo* Sabinenſis Cardinalis & Epiſcopus - - Archiepiſcopus Moguntinus *Sifridus* - - - „ *Odackerus* Rex Bohemiæ, Marchio „ de Mereren, *Luppoldus Dux Auſtriæ*, „ *Bernardus* Dux Saxoniæ, *Ludewicus* „ Dux Bavariæ, &c. „

quæ de connubio inter cognatos Principes ineundo Car- A.C.
dinalium Legatorum eſſet ſententia, coram exponeret, Regique Ottoni poteſtatem, ſublato cognati ſanguinis impedimento, contrahendi matrimonii factam declararet. Conceptam facundiæ opinionem, quam Arnoldo teſte, ejus temporis Scriptore, eximiam apud Imperii Principes, Legatosque collegerat Leopoldus, adeo non fefellit, ut ſuperaſſe etiam videretur. (A)

Nuptiæ inter eundem & Beatricem, Philippi Regis filiam conciliat:

Ergo poſt longam, quæ inter Legatos, Epiſcopos, Proceresque habita eſt, ea in cauſa deliberationem, ad Ottonem verſus Dux Orator: jam dudum, inquit, video, ſuſpenſo te animo, quo evaſura res eſſet, expectare: exſolvo, ſi ita finis, hac cura animum, Principumque, ac qui ſummi in terris Chriſti Vicarii authoritate funguntur, Legatorum Cardinalium mentem declaro. Pax & concordia, quæ vivo Philippo æmulo coaleſcere non poterat, domeſtico nunc fœdere ſancietur. Ea vero tanti, tum ſacris, quos frequentiſſimos hic vides, Germaniæ Epiſcopis, tum ſanctiſſimi Pontificis Legatis ſemper viſa eſt, ejus ut cauſa, quod alias nefas ſit, veniam legis, quæ de matrimoniis eſt inter propinquos ſanguine non contrahendis, tibi facere non dubitent. Licet igitur, atque adeo expedit, ſociare tibi juſtis nuptiis Regiam Virginem, dum concordia ſic, & tranquillitas Romanum Imperium reviſat. Ejus rei conſuaſores habes, quotquot aſpicis collectos hic Principes, authores Epiſcopos, approbatorem, quem in Legatis his Apoſtolicis veneramur, Pontificem Maximum.

Ejus Oratio.

Hoc authore, quid dubites, Regnum una, ſponſamque Regiam tibi devincire. Extincto nefario nuper ſcelere Philippo, ſublata fides eſt, quam illi deſpondimus; ſtudia, quibus magna pars Principum & Philippum, & ejus familiam complexa eſt, extincta non ſunt: ea tu nunc, ſimul ac filiam ejus thalami conſortem adlegeris, ad te trans-

(A) Idem ibidem: „ Ordinatis igitur ibi multis negotiis, & firmata „ pace - - Dominus Rex pro ſpeciali „ negotio aſſumptis tantum Cardinalibus, Prælatis, & Principibus, Sacerdotibus cum literatis, & legis- „ peritis de legitimanda ei filia *Philippi* Regis ſic omnibus generaliter „ exorſus eſt - - Tam celebris conventus pendet de articulo filiæ *Philippi* Ducis Sueviæ, quam noſtram „ conſanguineam eſſe nemo dubitat, „ veſtro nos ſubmittimus arbitrio, „ ſive conſilio, ut juxta ſalutem animarum veſtrarum ſincere deliberetis, omni ſcrupulo poſtpoſito favoris ſive timoris, quid nobis ſuper hoc ſit faciendum. - - Facta „ igitur longa deliberatione tandem „ ad Dominum Regem reverſi ſunt. „ Poſuerat autem verba in ore *Luppoldi, Ducis Auſtriæ, Viri facundiſſimi & literati*, qui, &c. „

(A) Ar-

A. C. transferes omnia, & diſtractas ante tot Procerum voluntates in unum colliges. Reſidebit tamen quædam in animo religio, velut inceſti matrimonii cum Virgine tam propingua contracti: hunc ut ſcrupulum ex animo evellant, ſapienter ſtatuere Pontifices, duo ut Religioſorum hominum Monaſteria, ubi ubi collibitum fuerit, ejus rei cauſa conſtrueres. Hoc perpetrato velut piaculari ſacro, ſecurum eſſe jubent, metuque ac religione liberum. Noſtra vero ſtudia, ſi ad placandum eam ob cauſam Numen conferre aliquid poſſunt, nunquam tibi deerunt: pacem Superum Sacerdotes libata cœleſti hoſtia; nos, quibus iſta non licent, profuſis in pauperes opibus, ac facultatibus expoſcemus. (A) Accepta a Rege conditio; Regiaque Virgo, media inter Leopoldum Auſtrium, ac Ludovicum Bavariæ Ducem, deducentibus Epiſcopis, in conſeſſum adducta: explorato deinde ejus in nuptias has conſenſu, teſte, ſponſoreque iterum Leopoldo Duce, datus, redditusque pronubus a Rege annulus, & nequid publicis deeſſet honoribus, Beatrix ſponſa, ac Regina ab Ottone conjuge, Legatis, ac Principibus eſt ſalutata. (B)

Soluto Wirzburgenſi conventu, alter continuo in Junii menſis extremos dies Auguſtam Vindelicam eſt indictus: ubi iter in Italiam decretum eſt, ad coronam Imperii

(A) Arnold. Lubec. lib. 7. cap. 19. „ Qui (*Leopoldus*) ſic coram Rege locutus eſt: Domine Rex, placet ut „ audiatis reſponſum Cardinalium, „ Prælatorum & Principum? Ad hæc „ Rex: Audio. Et ille: Noverit ſublimitas veſtra, quod iſte tam celebris conventus Cardinalium, autoritatem Domini Papæ præferentium, ſummam Prælatorum, & „ Principum, & omnium literatorum, omnino vobis decrevit expedire, pro bono pacis, & ſtatu Romani orbis, ut Virginem, de qua „ mentio habetur, uxorem ducatis: „ hoc addentes, ut auferatur trepidatio, duas congregationes Monachorum præclaras liberrime conſtruatis. Nos quoque vobis non „ deerimus, facultates, & eleemoſynas „ large erogando: Sacerdotes etiam „ ſive alii inferioris Ordinis, in Miſſis & orationibus ſubveniendo. „

(B) Idem ibidem. „ Ad hæc Rex: „ Nos conſilium ſanum, & bonum „ tantæ autoritatis non refragantes „ veſtris aquieſcimus dictis. Igitur „ vocetur puella. Quæ cum a Pontificibus, ſive Principibus glorioſe „ adducta fuiſſet: Rex conſurgens „ de throno ſuo eam cum inclinatione recepit. Qua reinclinante, proferens annulum, eam coram omnibus ſubarrhavit, & in oſculo recepit, & ipſam inter Cardinales, „ quorum Cathedra e regione coram „ facie Regis erat, reſidere præcipiens, ſic omnibus ait: Ecce *Reginam* habetis; ipſam, ut decet, honorate. „ Otto vero de S. Blaſio cap. 51. ſic habet: „ His omnibus „ Rege obediente: puella jam nubilis a Duce *Leopoldo Orientali*, & *Ludovico* Duce Bavariæ adducta, tribunali ſiſtitur, ac de conſenſu interrogata, verecundata admodum, rubore perfuſa, ſe libenti animo conſentire profitetur. Mox a Duce „ *Leopoldo* cognato ſuo, per manus „ Cardinalium, Lege Francorum, Regi *Ottoni* deſponſatur, a quo amantiſſime amplexata, publici ſigno „ oſculi, mutationeque annulorum „ ſubarrhatur. „

perii e manibus Pontificis accipiendam. Leopoldus comitiis his affuerit, necne, incompertum habeo: (A) Romam certe, quo plurimi Principes ac Antiſtites Ottonem comitati ſunt, profectus non eſt. Indicium id fuerit, gratiæ ac amicitiæ cum Ottone haud firmiſſime conſtitutæ. Certe cum Imperator novus, accepta ad III. Nonas Octobres Imperii corona, cauſam ſuam eodem adhuc veſpere afflixiſſet, negatisque, quæ juratus promiſerat, oppidis iram Pontifici moviſſet; (B) inter primos erat Dux Auſtriæ, qui devoto diris execrationibus Ottone Cæſare, Friderici II. partes, hortatu Pontificis ſunt amplexi. (C) A.C.

Ottone IV. cum Roman. Pontifice colliſo, Leopoldus partes Friderici II. amplectitur.

Has inter Imperii turbas, quanquam tranquillæ ſatis Auſtriæ res eſſent, triſtia tamen non defuere: nam & fames anno abhinc quarto incubuerat; (D) & hyems gelu aſpera, æſtasque fulminibus, imbribusque horrida annum præſentem vehementer fœdarat: (E) magnum interea pio populo ſolatium attulere ſacræ Reliquiæ, XIII. Kal. Quintiles, ad S. Hippolyti repertæ. Forte Ædis ſacræ cuſtos, inter muneris ſui curas, infra parietinas ſacrarii labem quandam, terræque hiatum, ſibi eatenus inobſervatum offenderat: qui cum miri ſuaviſſimique odoris fragrantiam afflaret, circumſtantes acuit ad inſoliti effectus cauſam penitus explorandam. Dum terram moliuntur altius, in tumbam incidunt, duorum corporum ſacris oſſibus refertam. Ea linteis quidem, corioque involuta erant; at ſitu carieque ita tabidis, ut admoto levi digito in pulveres ſolverentur. Perſtabat ſua firmitas ſacris oſſibus, & ſpecies; odorisque ſuavitate ſanctitatis opinionem affirmabant. (F) Sed nullum certius

SS. Reliquiæ ad S. Hippolytum reperta

rei

(A) Otto de S. Blaſio c. 52. „ *Otto* „ Rex Generalem curiam circa feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli, „ apud *Auguſtam Vindelicam* celebrans, „ præmiſſis prius ad Apoſtolicum Cardinalibus, expeditionem movit in „ Italiam. „ Arnold. Lubecenſ. l. 7. c. 20. „ Curiam indixit celebrem in „ civitate *Auguſta*, ubi convenerunt „ omnes illius terræ Principes. „

(B) Albericus in Chron. ad An. 1209. „ Eodem die, quo coronam „ ſuſcepit, contra juramentum temere veniens, ſignificavit Papæ: ſe „ non poſſe dimittere ei caſtra, quæ „ ab anteceſſoribus aliquibus temporibus fuerant poſſeſſa. „ Confirmat id Godef. Colon. ad An. 1209.

(C) De hoc mox infra.

(D) Chron. Mellic. ad An. 1206. „ Fames valida facta eſt. „

(E) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1209. „ Hoc anno erat æſtas tonitruis, fulminibus & imbribus valde tempeſtuoſa, & hyems nimis „ aſperrima. „

(F) Hiſt. Inventionis SS. Reliquiarum duorum anonymorum Sanctorum ad *D. Hippolyti* in Auſtria apud Dan. Papebrochium in Act. Sanctor. ad XIX. Junii T. III. p. 550. & Hieron. Pezium T. I. c. 2. „ Anno igitur Domini M C C I X. in die Sanctorum Martyrum Gervaſii & Prothaſii, cum cuſtos Eccleſiæ noſtræ „ in Sacrario more ſolito hac illac „ luſtraret - - accidit, ut quædam „ tum-

Digitized by Google

A. C. rei indicium, ac miranda illa, & humanis viribus majora opera, quæ cœleſti virtute indies ad ſacras eas Reliquias patrabantur. Nullum prope morbi genus erat, nulla miſeriæ humanæ ſpecies, quæ aut levamen ad ſacra hæc corpora non reciperet, aut medelam: nullus pene in Auſtria locus, quo non cœleſtis virtutis fama, vel beneficium perveniſſet. (A) Latent quidem Sanctorum nomina, quorum meritis, precibusque tot beneficia ſunt accepta: veroſimilis tamen conjectura eſt, oſſa fuiſſe S. Hippolyti Martyris, uniusque de ſociis, quorum decem cum S. Concordia nutrice fuſo pro Chriſto ſanguine teſtimonium fidei dixere. (B) Hinc cultum S. Hippolyto, hinc loco nomen fluxiſſe ab octavo jam inde poſt natum DEUM Hominem ſeculo plerique volunt, qui Adalbertum & Otkarium Comites, authores ſacræ ejus Ædis fuiſſe tradunt. (C)

editis miraculis inclarescunt.

1210 Sequens annus nihilo mitior Auſtriacis rebus fuit: continentes enim imbres magnam ſatorum, hominumque cladem attulere. Ac III. quidem Kal. Junias tanta vis imbrium cœlo dejecta eſt, ut rivi, perruptis aggeribus in campos effuſi, homines pecudesque abriperent, graviora ſubinde damna ad V. Idus Auguſti illata ſunt: nam cum cœleſtium aquarum vis ingens ſeptem continenter dies totam late Provinciam inundaſſet; Danubius continuis auctus turgentium rivulorum, ac torrentium acceſſionibus, in eam altitudinem excrevit, ut cubitis duobus altior, ri-

Æſtas imbribus,

„ tumba Sanctarum Reliquiarum, „ hactenus occulta, ſubito quodam „ hiatu miraculose pateſceret. Ammirantibus autem his, qui tunc „ cum cuſtode aderant, quidam accedentes, & hiatus locum vallantes, quidnam eſſet, experiri cupiebant. Et ecce! tam mira ſuaviſſimi „ odoris fragrantia de tumulo evaporavit, ut & circumſtantes incredibiliter oblectaret, & Sanctorum illic „ latentium Reliquiarum merita liquido manifeſtaret. Illico fratres „ Eccleſiæ accurrere feſtinabant, & „ quidnam intus lateret, ſcire geſtiebant. - - Aperientes itaque tumbam, nec ſcientes vere eſſe tumulum, invenerunt pretioſum, & diu „ obſconditum Reliquiarum theſaurum. Nam viſu pulcherrima, & „ odoratu ſuaviſſima duorum corporum reperta ſunt oſſa; linteaminibus quidem, & coriis olim accurate circumvoluta; quæ nunc tamen ſalvis oſſibus ſacris, ad tactum „ manus collapſa ſunt, & in pulverem „ redacta. Quibus auditis, fit populi concurſus - - & ſuper invento „ venerabili theſauro fit a clero ſimul „ & populo cum laudibus immenſa „ gratiarum actio. „

(A) Hiſtoria eadem per novem capita, quæ videri poſſunt. „

(B) Papebrochius in Act. Sanctor. T. III. Junii ad diem 19. Commentar. prævio Num. 2. qui conſuli ea de re poteſt.

(C) Monumenta Tegernſeenſia apud Bern. Pezium Anecd. T. III. de Fundat. Tegernſeenſi cap. 3. „ Unde „ Reliquiis *S. Hippolyti* Eccleſia in partibus Auſtriæ, quæ adhuc ejusdem „ Martyris nomine titulatur, honorificata eſt. „ Et Arenpeckius in Chron. Bojar. l. 2. c. 29. ut ſupra ad An. 744.

pisque ſuperfuſus, meſſem, tecta, homines, ac armenta fluctibus involveret, ac triſti uligine prata, agrosque ſepeliret. Vinearum ſtrages maxima, quas ruentes ex editioribus locis torrentes arena, ſabuloque ita obduxere, ut vindemiæ ſpem, non unius, ſed conſequentium multorum annorum corrumperent. (A) A. C.

Hyems frigore, ventisque Auſtriæ acerba.

Æſtatis incommoda hyems proxime conſecuta violentia frigoris & ventorum, & quod in ſumma aſperitate hyberni gelu hic loci rarum, abundantia nivium, quanta ab hominum memoria nunquam viſa eſt, æquavit. Viatores multi, dum per depreſſa camporum incautius graderentur, nivibus demerſi; brumaque ac vento ſæviente, quod emergendi ſpes nulla eſſet, aut poteſtas, incumbente vi nivium immani, oppreſſi, atque extincti ſunt. (B) Leopoldus interea, qui pro perpetuo ſuo bene merendi de omnibus ſtudio, ptochotrophium Cremſii in uſus miſerorum inſtituit, & ædicula S. Stephani adjecta, Meuslingenſis & Drezingenſis eccleſiarum annuis proventibus auxit; (C) ea acceſſione Campililienſe mox Cœnobium, a ſe nuper conditum, cumulaturus, (D) ad partes Pontificis adverſus Ottonem Cæſarem magis magisque ſe applicabat. Ferunt Leopoldum Ducem, natu majori filio, quantumvis annum vix quartum agenti, de ſponſa, Theodorici Misniæ Marchionis filia, proſpexiſſe: ſed quod arctior ſanguinis nexus veniam Legis poſtularet; Innocentium Pontificem a Duce exoratum, expediendæ rei negotium Salisburgenſi, ac Magdeburgenſi Archiepiſcopis dediſ-

Leopoldi conſilia deſponendæ filio majori Marchionis Misnenſis filiæ.

(A) Chron. Mellic. ad An. 1210. „ Pluvia maxima repente effuſa eſt, „ & inundatione facta multi homines perierunt III. Kalend. Junii die „ Dominico circa meridiem. Item „ tempore meſſis V. Idus. Auguſti, „ pluvia incipiente, & ſeptem dies „ continuos durante, Danubius aquarum abundantia ſupra duos cubitus „ intumeſcens, contigua ædificia plurima ingurgitavit: & effuſus per „ campeſtria, quæ meſſa fuerant, auferens, vineta quoque & prata ſabulo ſternens in ſuo tractu maximam cladem exercuit. Reliqua paſſim per agros, tam ea, quæ meſſa „ fuerant, quam quæ meti non poterant, putruerunt. „

(B) Idem Anno 1211. „ Maxima „ nix, qualem ſe nemo in partibus „ noſtris vidiſſe teſtatur, effuſa eſt, „ per quam multi, cum caute graderentur, incidentes, violentia frigoris & venti, cum emergere non poſſent, extincti ſunt. „

(C) Ortilo de Exord. Campililienſ. „ Idem Dux (*Leopoldus*) ad ampliora „ bona ſe ſemper extendens, hoc anno (MCCX.) inſtituit Hoſpitale „ Pauperum in *Chremis* cum Capella „ S. Stephani, & pro ſuſtentatione „ pauperum donavit eccleſias in *Muzlicbe*, & *Drezinge*. „

(D) Idem ibidem de Manegoldo Paſſ. Epiſcopo ad An. 1212. „ Præcipue conſentit in Donationem L. „ Ducis, qua nobis largitus eſt Hoſpitale in *Chremis*, Capellam S. Stephani, & eccleſias Parochiales *Wilhalmſpurck*, *Muzlicbe*, & *Drezinge*. „

A.C. dediſſe. (A) Sed enim inanem eam curam filii, nondum pueritiam egreſſi, mors reddidit, quam ſuo loco referemus.
1211 Babenbergæ non multo poſt conventum habuere Principes, Siffrido, Moguntino Antiſtite, authore, cui partes ſuas Innocentius Pontifex delegarat: ibi de abdicando Ottone, & ſufficiendo illi Friderico Cæſare acriter conſultatum eſt. Acceſſere ad ſententiam Siffridi Rex Bohemiæ, Hermannus Thuringiæ Landgravius, & Dux Auſtriæ, Styriæque Leopoldus, aliique non pauci, ceteris nequidquam ad ſubſcribendum atroci in Ottonem ſententiæ invitatis. (B) At ſerum id erat pro Ottone ſtudium, Friderico æmulo jam An. MCCXI. ad Regnum vocato, (C) menſeque Aprili ſequentis anni, luſtrata Roma, ad fauces Germaniæ progreſſo. (D)

Hic cum inter Tridentinas Curienſesque alpes opportunum in Regnum aditum præſtolatur Fridericus; Leo- *Fridericus II. in Germ. venit.*

(A) Raynald. Odoric. Annal. Eccleſ. T. XIII. ad An. 1210. epiſtolam Innocentii III. datam ſcribit ad Salisburgenſem & Magdeburgenſem Archiepiſcopos: quæ tamen, quod ſciam, apud Baluzium non extat. Sic enim ſcribit: „ Per id tempus cum „ Auſtriæ Dux filio ſuo Misnienſis „ Marchionis filiam matrimonio con„ jungere vellet, pro removendo co„ gnationis impedimento ad *Innocen„ tium* ſcripſit, qui Salisburgenſem „ & Magdeburgenſem Archiepiſco„ pos de eo impedimento inquirere, „ perſpicereque juſſit, quæ ad rem„ publicam utilitas ex eo conjugio „ emanare poſſet. „ In margine addit. ep. 111.

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1211. „ Ipſo etiam anno *Syfridus* Mogun„ tienſis Archiepiſcopus & Legatus a „ Papa conſtitutus cum *Herimanno* „ Landgravio, & Rege Boemiæ, & „ quibusdam Principibus & nobili„ bus terræ apud *Bavinberg* colloqui„ um habuit, ubi Epiſcopum ipſius „ civitatis, propter necem *Philippi* „ Regis expulſum reſtituerunt. Cau„ ſa etiam hujus negotii fuit, ut ſe„ cundum præceptum Papæ *Ottonem* „ Imp. relinquerent, & *Fridericum* Re„ gem Siciliæ, filium *Heinrici* Impe„ ratoris eligerent. Sed cum plures „ aſſenſum non præberent, infecto „ negotio receſſerunt. „

(C) Conrad. Urſperg. ad An. 1210. „ *Otto* excommunicatus denunciatur. „ Tunc Principes Alemanniæ, Rex „ videlicet Bohemiæ, *Dux Auſtriæ*, „ & Landgravius Thuringiæ, & alii „ complures convenientes, *Frideri„ cum* Regem Siciliæ elegerunt in Im„ peratorem coronandum, cui etiam „ olim, cum adhuc in cunis eſſet, „ juraverunt fidelitatem. Nuncios „ itaque acquirunt, qui hanc ſuam „ electionem, tam in civitate Roma„ na, quam apud - *Fridericum* regem „ Siciliæ promoveant, & ipſum in „ Alemanniam perducant. Mittun„ tur in hac Legatione nobilis Vir „ *Heinricus de Niſen*, & *Anſhelmus de „ Juſtingen* vir ingenuus. - - At ipſe „ (*Fridericus*) - - iter arripuit ad ac„ cipiendum Imperium, & primum „ Romam applicuit. Ubi accepto „ favore & conſilio Domini Papæ Ja„ nuam pervenit. Hujus itaque civi„ tatis cives iter ſibi parant ſecurum „ - - & ipſum Papiam uſque perdu„ cunt. Tunc Papienſes, & Cremo„ nenſes coadunati uſque in vallem „ *Tridentinam* ipſum conducunt. „

(D) Chron. Foſſæ novæ apud Raynald. ad An. 1212. „ *Fridericus* Rex „ Siciliæ, ſola miſericordia DEI vo„ catus in Alemanniam electus Im„ perator, arripiens iter eundi in A„ lemanniam XVI. Kalend. Aprilis, „ quod fuit Sabbato Palmarum, ap„ plicavit Cajetam, ibi honorifice re„ ceptus, & miniſtratus manſit per „ menſem, poſtea ivit Romam. „

(A) Or-

Leopoldo naſcitur Fridericus fil.

poldus Dux Auſtriæ, cui ad XVII. Calendas Julii natus eſt in Nova Civitate Fridericus filius, patris ſubinde in utroque Principatu hæres, ſucceſſorque futurus, (A) conſilium cepit laboranti in Gallia & Hiſpania Eccleſiæ ſuccurrendi. Bellum in Gallia adverſus Albigenſes hæreticos erat, fœdum hominum genus, & ſecta, & moribus execrabile. Deos cum Manichæis ſtatuebant duos, bonorum alterum; alterum malorum procreatorem: duos item Chriſtos, quorum corporeus alter in Crucem actus; alter corporis expers ſpiritu vixiſſet tantum, nec perinde, ut prior, malus fuiſſet. His ex principiis Scripturæ Divinæ partes alias probabant, reſpuebant alias: Eccleſiæ Sacramenta, ritus, cerimonias in ſuperſtitionibus numerabant. Nec morum ſanior ratio: inceſtæ libidinis, perjurii, cœdium ac rapinarum nec metus, nec verecundia: ut, qui corporum vitam, præter mortalem hanc, aliam non admitterent, ipſamque adeo DEI Matrem, ſceleſtiſſima calumnia Virginem pernegarent. (B) In hæc nunc talia monſtra hominum bellum a Monfortio præcipue Comite ſuſceptum. (C) Leopoldus, qui multos e Saxonia, Weſtphalia, ac Friſia ſacræ militiæ jam accinctos audierat, cum magno & ipſe equeſtris nobilitatis comitatu An. MCCXII. iter ingreditur, poſtquam Anaſinos cives largis ad X. Calendas Maji privilegiis donavit, (D) Tholoſatem in agrum, belli ſedem moturus. Sed cum terrore adventantium copiarum in fugam ſe darent hoſtium alii; alii relictis erroribus, in gratiam cum Eccleſia redirent; Leopoldus in Hiſpaniam tranſivit, arma in alios Chriſti hoſtes, Saracenos & Mauros diſtricturus. (E)

Albigenſes in Gallia.

Adverſus quos Leopoldus Dux Auſtria copias adducit.

A. C. 1212

Sed

(A) Ortilo de Exord. Canpililienſ. „ An. MCCXI. L. Duci in Nova Civitate naſcitur tertius filius Fridericus XVII. Kal. Julii. „

(B) Petrus Vall. Cernaji in Hiſtor. Albigenſ. apud Duchesnium T. V.

(C) Petrus Vall. Cernaji, ſeu Valliſarnenſ. in Hiſtor. Albig. c. 17. apud Odoric. Raynald. ad An. 1209.

(D) Lit. Leopoldi Ducis datæ X. Kal. Maji: quarum initium: „ Gloria Principum latius, uberiusque, &c. ex Villa noſtra Anaſi X. Kal. Maji. „ Anno 1212. Teſtes ſunt: „ Ulricus de Pecka, Herrandus de „ Wildonia, Ulricus de Stubenberch, „ Reimbertus de Mureck, Otto de „ Crems, Duringus de Styra, &c. „ Ex Cod. MS.

(E) Godefrid. Colon. ad An. 1212. „ Eodem anno multitudo populi ex „ omni Saxonia, Weſtphalia, & „ Friſia, & diverſis partibus Cruce „ ſignati ad expugnandos Begginos „ proficiſcuntur. Quorum multi terrore exercitus relictis civitatibus „ & caſtris fugerunt. Alii miſeratione DEI per Cardinalem - - relicto errore ad fidem Catholicam „ revocantur. - - His ita patratis „ quidam ad natale ſolum revertuntur; quidam cum Duce Auſtriæ „ *Lutpoldo* ad Hiſpanias contra ethnicos pugnaturi progrediuntur. „ *Leopoldo* Auſtrio conſilium fuiſſe etiam in *Albigenſes* pugnandi, tacentibus licet Scriptoribus, iter ipſum per *Gallias* ſuſceptum, innuere ſatis videtur.

Digitized by Google

A. C. Sed eam illi gloriam victoria de Mauris, Alphonſo Caſtellæ Regi divinitus conceſſa, præripuit, cœſis ad XV. Kal. Sextiles centum & amplius barbarorum millibus, urbeque Ubeda, quæ poſt Hiſpalim Cordubamque, earum partium erat maxima, munitiſſimaque, eodem belli impetu capta, everſaque. (A) Calatravam reduces victores, Caſtellæ, Arragoniæ, ac Navarræ Reges obviam habuere Leopoldum Auſtriæ Ducem, magno nobilium, militumque comitatu cinctum, qui cum illuſtrem gratulatus victoriam, ſerum adventum excuſaſſet ſuum, in Arragoniam cum cognato ſibi Rege Petro eſt reverſus; (B) peractis ſalutationum officiis, brevi in Germaniam, ubi interim Conſtantiam ſibi filiam pridie Nonas Maji comperit eſſe natam, (C) rediturus. Interea Fridericus Rex Siciliæ, tentatis fruſtra Tridentinis alpibus, per Comenſes, & Curienſes montium fauces in Germaniam penetravit. (D) Electus Francofurti VIII. Idus Decembris 1213 in Germaniæ Regem, (E) & IV. ſubinde Nonas Februarias Moguntiæ, quod Aquisgranum in fide Ottonis IV. perſiſteret, ſolenni more inauguratus eſt. (F) Leopoldum Ducem affuiſſe ſolemni huic Regio, nihil dubitem; (G) ut

Inde in Hiſpaniam movet.

Conſtantia Leop. fil. naſcitur.

Redux in Germaniam Fridericum II. ad comitia ſectatur.

(A) Epiſtola Alphonſi Caſtellæ Regis ad Innoc. III. PP. apud Rainaldum T. XIII. ad An. 1212. „ Fuerunt autem milites Saraceni, ut poſtea vera relatione didicimus -- centum octuaginta quinque millia; peditum vero non erat numerus. Occubuerunt autem in bello ex parte ſua centum millia armatorum & amplius, ſecundum æſtimationem Saracenorum, quos poſtea cepimus. De exercitu autem Domini miraculum eſt, vix XXV. Chriſtiani, aut XXX. de toto noſtro exercitu occubuerunt - - *Ubedam*, quæ ſitu loci & artificio fortiſſima erat, confugerat multitudo hominum infinita. - - Sed & hanc in brevi, divina gratia faciente cepimus, & funditus deſtruximus. „

(B) Rodericus Toletanus Rerum in Hiſpan. Geſt. Chron. l. 8. c. 7. apud Sigismund. Puſchium in Styr. S. P. II. „ Redivimus *Calatravam*, ibique invenimus *Ducem Auſtriæ* de partibus Teutoniæ, qui ſatis magno venerat apparatu. Indeque cum Rege Aragonum, cui erat conſanguinitate junctus, in Aragoniam eſt reverſus. „ Oliver. Scholaſt. in Hiſt. Terræ Sanctæ cap. 65. „ *Dux Auſtriæ* „ propter viarum intervalla tarde venit, nec aſſequi diem belli valebat. „

(C) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1212. „ Interim naſcitur ei „ filia tertia *Conſtantia* prid. Non. „ Maji. „

(D) Rigordus de Geſt. Philippi Aug. „ Tranſivit per *Comas*, tranſivit alpes, & intravit Alemanniam, „ & venit *Conſtantiam*. „ Conrad. de Fabaria Caſ. Monaſt. S. Galli pag. 77. Urſperg. in Chron. p. 332.

(E) Chron. Auguſt. ad An. 1212. „ In feſto S. Nicolai *Fridericus* Rex Siciliæ intravit Regnum Patris ſui, „ electus *Franckenfurt*. „

(F) Idem ad An. 1213. „ *Fridericus* Rex conſecratus apud *Moguntiam* in Purificatione B. MARIÆ „ Virginis, curiam *Ratisbonæ* celebravit. „

(G) Id colligi videtur poſſe ex Ortilone de Exord. Campililienſ. ad An. 1213. ubi ſcribit: „ L. Dux cum „ exercitu tendit *Aquisgranum* ad Regem *Fridericum*. „ Et ex Literis

Zwet-

ut, qui Ratisbonæ eodem adhuc menſe, & Egræ ſub Julii menſis principium Regiis in literis inter teſtes legatur. (A) A. C.

Sub exitum hujus anni Manegoldus Paſſavienſis Epiſcopus, Canonicorum Collegio ad S. Hippolyti Paræciam ejus oppidi cum omni jure, proventuque tranſcripſit: adjecto tamen onere, ut ejus Collegii Præſul, in conventu Sacerdotum, quem Archidiaconus Auſtriæ de more indicturus eſſet, quotannis vel compareret ipſe, vel vicarium pro ſe eo allegaret. (B) Anno vero ſequenti, cum Udal- 1214
ricus Paſſavienſis Eccleſiæ Canonicus, idemque Duci Auſtriæ ab Epiſtolis, Sacellum, prope Templum S. Stephani Viennæ, ſub D. Catharinæ honoribus extruxiſſet, vineaque Grünzingenſi, ad alendum ibi Sacerdotem, cujus nominandi penes ſe jus eſſe cuperet, dotaſſet; Manegoldus id ratum habuit, literisque ad XIII. Kal. Auguſti ſtabilivit. Ea Ædicula, ut a Paræciæ juribus immunis eſſet, Sigehardus Viennenſis tunc Eccleſiæ Curio ſacer, e Paſſavienſi itidem Canonicorum Collegio, conſenſit, poſtquam in vicem grati animi, annuus quidam, tametſi perexiguus, ex

Sacellum S. Catharin. Vien.

Vien-

Zwetlenſi Cœnobio ab ipſo *Leopoldo* datis An. MCCXIII. apud Linckium hoc anno ex Ebrone Abb. ſic enim ibi: „ Data in *Everdingen*, cum eſſe„ mus cum exercitu noſtro in pro„ cinctu itineris verſus *Granis-Aquis*, „ per manum *Hainrici* tunc Notarii, „ Plebani de *Retze*, Anno Domin. In„ carn. MCCXIII. „ Quibus ex teſtimoniis illud confici poſſe videtur: *Leopoldo* Duci ſpem fuiſſe, inaugurationem *Friderici R. Aquisgrani*, ſuſcipiendam. Sed ea urbs non ante An. 1215. deditionem fecit.

(A) Diplom. Friderici II. datum Berchtesgadenſibus Ratisbonæ XV. Kal. Mart. Ind. I. An. MCCXII. ſed legend. An. MCCXIII. cui Indict. I. reſpondet. In eo inter Teſtes leguntur: „ *Ludovicus* Dux Bavariæ, *Leo„ poldus* Dux Auſtriæ & Styriæ. „ Recitat illud Gewoldus in addit. ad Hund. Tom. III. p. 124. Aliud extat apud eundem in Literis Sigismundi Imp. relatum, datumque Scotis Ratisbon. a Friderico II. R. XIV. Kalend. Mart. eodem anno, Indict. I. ubi Teſtes iidem Ludovicus, & Leopoldus nominantur. Ex Egrano conventu Literas Friderici II. IV. Id. Julii. Ind. I. An. MCCXIII. datas ad Innocentium III. PP. refert Bzovius ad hunc annum T. XIII. quibus itidem „ Leo„ poldus Dux Auſtriæ, & Styriæ „ ſubſcripſit.

(B) Lit. *Manegoldi* Epiſc. Paſſavienſ. XIII. Kal. Januar. Anno 1213. datæ apud Raym. Duellium Miſcell. T. I. p. 336. quibus confert: „ *Sifrido* Præ„ poſito in *S. Ypolito*, & Succeſſoribus ſuis, & Eccleſiæ ſuæ Parochiam „ in S. Ypolito, cum inveſtitura, & „ omni pleno jure, univerſis proventibus ad ſtipendium Præpoſiti, „ & Fratrum ibidem degentium deputandis; eo adjuncto, ut Præpoſitus loci illius faciat memoratam „ Parochiam officiari per unum de „ Fratribus ipſius, quemcunque voluerit, diſcretiorem tamen, qui nihilominus debet cum Fratribus in „ Capitulo, in Dormitorio, in Refectorio, & aliis officiis ipſorum ordinem obſervare. Inſuper ſtatuit, „ ut Præpoſitus per ſe, aut per Reſponſalem ſuum debeat ſemel in anno, ſine omni exactione Archidiaconali, conventum Archidiaconi „ viſitare, &c. „

(A) Lit.

A. C. Viennenſis urbis fundo cenſus aſſignaretur. (A) Extat hodiedum id Sacellum, domui adjunctum, quæ Viennenſis Eccleſiæ Canonicis a Rudolpho IV. poſtmodum eſt contributa, nomenque curiæ Zwetlenſis, quanquam mutatis Dominis, etiamnum retinet. (B)

Gertrudis Leop. fil. naſcitur.

Leopoldus, qui poſt natam ſibi ad VII. Idus Januarii (C) Gertrudem filiam, Græcium ſe, exeunte Aprili, contulit; Sextili dein menſe cum delecta nobilium, militumque manu ex Auſtria profectus eſt Juliacenſem in agrum, ubi caſtra cum Friderico Cæſare conjunxit. (D) Accelerati itineris cauſa, Ottonis, quondam Cæſaris, infelix pugna fuit, ad Bovinas, haud procul Tornaco urbe VI. Calendas Auguſti, cum Philippo, Galliæ Rege, inita: (E) quæ cum vires, animumque ferocis alias æmuli fregiſſet ita, ut deinceps pro victo pene ſe gereret; Friderico animos auxit, ſpemque potiundæ brevi reliquæ Germaniæ

Cladis Ottonis IV. ad Bovinas

(A) Lit. Manegoldi Paſſav. Epiſcopi datæ An. 1214. Indict. II. in feſto B. Margarethæ Pataviæ, quæ extant apud Reverendiſſ. Linckium in Annal. Zwetl. ad hunc annum „ Cum „ mens humana nihil capiat, &c. „ Noverit univerſitas, &c. quod cum „ *Ulricus* confrater noſter, Patavienſis Eccleſiæ Canonicus, Ducis Auſtriæ & Styriæ Prothonotarius, auctoritate noſtra, & conſenſu plebani, *Sighardi* Wiennenſi Eccleſiæ „ tum præſidentis, ſtruxiſſet quandam Capellam *Wiennæ* juxta domum ſuam ſitam, in honorem beatæ *Katherinæ* Virginis & Reginæ, „ ipſam pro redemptione animæ ſuæ „ cum quadam vinea in *Grinzinge*, annuatim tres carradas vini ſolvens, „ legitime & ſine omni contradictione dotavit. „ Addit Linckius verbis deinde ſuis: Conceſſum fundatori, ut Sacerdotem ſibi in eadem Capella inveſtiendum, quemcunque vellet, præſentaret: jusque Capellæ exemptum ab Eccleſia *Wiennenſi* per reditus unius talenti (accipitur *talentum* pro floreno, ut conſtat ex uſu eorum temporum, ſeu *vor ein Pfund* Wienner-Pfenning) in areis quibusdam in civitate ſitis.

(B) Hæc ibidem ex Linckio ad hunc annum: „ Quæ Capella hodie „ conſpicitur ad Cœmeterium Divi „ *Stephani*, cujus domus, in qua ſita „ eſt, vocatur adhuc *Zwetlenſis curia*: „ illam modo inhabitant Cathedralis „ Eccleſiæ Canonici, quibus a Rudolpho IV. Duce Auſtriæ poſt ſtabilitam notiſſimam commutationem „ fundata eſt, „ ut conſtat ex literis ejusdem. An. 1361. datis.

(C) Ortilo de Exord. Campilienſ. ad An. 1214. „ Duci L. nata eſt quarta filia *Gertrudis* VII. Idus Januar. „ Idem tranſiens in *Graez* cum Domina *Theodora* conjuge, & filia *Margareta*, apud nos egerunt Litaniam „ majorem. „

(D) Conſtat ex Diplom. Frider. II. Anno 1214. Indict. II. dato. „ In „ caſtris prope *Juliacum* Nonis Septemb. „ quo *Ordinis Teutonici Equitibus* conceditur, ut poſſeſſiones eorum de bonis feudalibus ampliari poſſint. Initium Diplomatis eſt: „ Excellentia Regalis expoſcit, &c. „ Subſcripſit poſt ſacri Ordinis Principes „ *Lupoldus* Auſtriæ & Styriæ Dux, „ Henricus Brabantiæ, & Lotharingiæ - - *Rudolphus* Comes de *Habechespurc*, &c.

(E) Conrad. Urſperg. ad An. 1214. „ *Otto* Imperator, adjuncto ſibi Rege „ Angliæ, & Comite Flandrenſi, & „ Comite Boloniæ, & aliis quamplurimis, condunavit exercitum, ut „ pugnaret contra *Philippum*, regem „ Franciæ - - Franci victoriam obtinuerunt. - - *Otto* quoque Imperator, & Rex Angliæ, & alii quidam vix aufugerunt. „ Godefrid. Colon. ad An. 1214.

Digitized by Google

maniæ injecit. Ergo utendum occaſione ratus, & Aquis- A. C.
granum, ubi ſedes tunc Imperii, ac Caroli Magni ſolium erat, vi & armis ad deditionem adigendum. Affuere ab omni parte auxiliares Principum copiæ, quibus & Leopoldus, contracto ex Auſtria Styriaque milite, ſe conjunxit. Tentata urbs eſt, & foſſa valloque coronæ in modum cincta: ſed ea erat propugnatorum ſeu virtus, ſeu pertinacia, ut annona prius exercitum, quam defendendæ urbis conſilia cives deſtituerent. Id vitio datum Friderico Cæſari, ut qui de magnis ſolicitus copiis, juſtam annonæ curam in poſtremis habuiſſet. (A) Non exiguus tamen expeditionis hujus fructus fuit Germaniæ trans Moſam parte in fidem Friderici Cæſaris recepta: Moſellam enim primo trajicere libuit, ut repentino terrore, agri illius dynaſtas ad obſequium revocaret. Profuit conſilium non ad præſentes modo nobiles in ordinem redigendos; ſed cum adventus ejus fama in Brabantiam præcurreret, ſtatim trajecto Moſa Dux ipſe, Ottonianarum alias partium in primis ſtudioſus, vim armorum celeritate obſequii redemit, datisque interim obſidibus, & inter hos filio etiam ſuo, fidem Friderico Cæſari affirmavit. (B)

Aquisgranum incaſſum obſidet Frid. II.

Leopoldus haud ſcio, an expectato expeditionis fine, in Styriam ſe retulit, ubi Nonis Novembribus ejus anni, diuturnas lites, quæ Reimbertum Mureckenſem inter, & Admontenſes interceſſerant, præſente Eberhardo Salisburgenſi Archiepiſopo, Græcii compoſuit. (c) Cæſar vero a belli

(A) Hugo S. Mariani Antiſſiodorenſ. ad An. 1214. „ Rex Siciliæ *Fridericus* - - audiens, quod æmulus „ ſuus *Otto* a partibus Flandriarum ſine victoria remeaſſet, venit, & „ obſedit cum multo exercitu *Aquisgranum*. - - Sed cum multis diebus „ ſediſſet ibi, nec poſſet frequentes „ incurſus, aut famem ulterius ſuſtinere, cum multo exercitus ſui damno vix in propria ſe recepit. „

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1214. „ Ipſo etiam tempore *Fridericus* Rex „ Siciliæ cum validiſſimo exercitu „ Moſellam tranſivit, & terrore ſuo „ quoslibet nobiles terræ illius ad „ favorem ſuum inclinavit. Deinde „ *Moſam* tranſiens Ducem Brabantiæ „ petiit: qui celeri adventu ejus territus ſupplex ad eum venit, fidelitatem promiſit, inſuper filium ſuum, „ & alios nobiles viros obſides dedit. „ Id an poſt irritam *Aquisgrani* obſidionem factum ſit, an prius, dubium eſt: quod *Henricus* Dux Brabantiæ jam in caſtris prope *Juliacum*, Non. Sept. Diplomati Friderici II. inter teſtes ſubſcripſiſſe reperiatur.

(C) Lit. Eberhardi Salisburg. Archiepiſcopi, & *Leopoldi* Ducis Auſtriæ ac Styriæ Græzii datæ „ Nonis Novembr. An. 1214. apud Bernard. Pezium Anecdot. T. III. in Cod. Dipl. Admont. Col. 738. „ Cum lites non „ ſuſcitare, ſed minuere - - ſtudeamus. Omni ætati duximus declarandum, quod cum controverſia, „ quæ vertebatur inter Monaſterium „ Admontenſe ex una parte, & *Reinbertum* de *Murekk* ex altera ſuper Decimis in *Gamner*, fuiſſet diutius agitata - - convenimus, quod *Reinbertus*, acceptis e Monaſterio prædicto „ marcis centum quinquaginta Friſacenſis monetæ, renunciaret omni „ juri, quod ſe in prædictis decimis „ dicebat habere, pro ſe, & hæredibus „ ſuis habitis & habendis, &c. „

Digitized by Google

A. C. bellicis expeditionibus ad componendas Imperii, Principumque cauſas transgreſſus, Auguſtæ Vindelicorum, ſub
1215 menſem Martium An. MCCXV. conventum coegit.

Leopoldi Ducis Auſtriæ cum Paſſavienſi Epiſcopo controverſia.

Agebatur inter cetera de gravi controverſia, quæ Leopoldum Auſtriacum, & Paſſavienſem Antiſtitem inter ſe commiſerat. Dux Auſtriæ Patronum ſe Viennenſis Eccleſiæ, Forique S. Hippolyti ferebat; eaque de cauſa, & jus prætorium, & pabulationis, cum aliis in locis, tum præcipue Swadorffii ſibi vendicabat. Id cum grave duceret Manegoldus, nec ferendum putaret, rem ad Fridericum Cæſarem modeſte retulit. Is pari moderatione uſus, Leopoldum tam obſequentem habuit, ut abdicato, quo gauderet, jure, totam cauſam Cæſaris arbitrio permitteret. Cumque per eam occaſionem lis antiqua de ponte Eberſpergenſi rurſum excitata eſſet; huic quoque, ut renunciaret controverſiæ, Leopoldo perſuaſum eſt. Facta hac ceſſione juris, Imperator Manegoldo, conſentiente ac probante Duce Auſtriæ, & jura Eccleſiarum, & pontis, & fori ac pabulationis tranſcripſit. Extant teſtes ejus rei literæ Nonis Aprilibus hujus anni a Friderico Cæſare ſignatæ. (A) Recenti huic beneficio Manegoldus haud diu ſuperfuit, IV. Idus Junii Viennæ extinctus. (B) Succeſſit

(A) Conſtat ex Diplom. Frider. II. Auguſtæ dato Nonis Aprilis Anno MCCXV. quod extat apud Hund. in Metrop. P. I. in acceſſion. Gewoldi p. 253. cujus initium eſt: „ Quia res „ geſtæ diffidentiæ periculum, &c. „ cum quædam controverſia verte„ retur inter dilectum fidelem, & „ conſanguineum noſtrum, *Manegol„ dum* Venerabilem Patav. Eccleſiæ „ Epiſcopum, & inter dilectum fide„ lem, & conſanguineum noſtrum „ *Luipoldum* Ducem Auſtriæ & Sty„ riæ ſuper jure patronatus *Wiennenſ.* „ Eccleſiæ, & ſuper Advocatia *fori in* „ *S. Ypolito*, & ſuper generali terræ „ judicio, quod *Landgericht* nomina„ tur, quod idem Dux in quibusdam „ bonis jam dictæ Patav. Eccleſiæ ſuo „ juri vendicabat, & in quibusdam „ bonis eccleſiæ: fodrum, quod vul„ go dicitur *Marchetfuder*, ad ſe aſſere„ bat pertinere. Nos jam dictis Prin„ cipibus in civitate Auguſta in præ„ ſentia regiæ ſublimitatis conſtitutis, „ amicabilem inter eos concordiam „ fecimus, ſæpe dictus Dux ceſſit liti, „ & in manus noſtras renunciavit „ omni juri, quod habuit, vel quod „ habere videbatur, in prædicto pa„ tronatu *Wienn.* eccleſiæ, & in *Ad„ vocatia S. Ypoliti*: ſpecialiter etiam „ renunciavit fodro, & *Landgerichte*, „ quod habuit in quodam prædio „ Patav. Eccleſiæ, quod dicitur *Schwa„ dorf*, & in omnibus illius attinen„ tiis, & quidquid in his, vel aliis B. „ memoriæ pater ſuus de jure ſuo „ Patavienſi Eccleſiæ contulerat, ipſe „ quoque pro ſe, & pro univerſis ſuis „ ſucceſſoribus, eidem recognovit. „ Renunciavit etiam liti, quam ha„ buit pro ponte in *Eberſperg.* Nos „ autem eadem, Advocatiam in *S.* „ *Ypolito* & Landgerichte, & Mar„ ketfuter, &c. de conſenſu, & bona „ voluntate Ducis: conceſſimus præ„ dicto Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ, ju„ re perpetuo poſſidenda. „

(B) Necrolog. S. Hippolyti - - „ IV. Idus Junii *Manegoldus* Epiſcopus „ Patav. bonus: qui dedit nobis pa„ ro-

Udalricus II. Paſſavienſis Epiſcopus.

ceſſit in ejus locum, non ſine turbis, Udalricus II. Eccleſiæ ejus Canonicus, & Viſchenſis in Auſtria Curio ſacer: haud dubie Leopoldi commendatione ad eas infulas evectus, cujus pueritiæ bonis literis, moribusque formandæ olim Præceptor datus, poſt etiam tabulario præfectus erat. (A) A. C.

Leopoldus Dux Aquisgranum proficiſcitur.

Inſtabat per id tempus Friderici Cæſaris inauguratio Aquisgrani peragenda: quæ urbs, qua voluntate in Cæſarem, nuper hoſtem, futura eſſet, conſtare nondum poterat. Ad hæc jam Majo nuper menſe Andernaci actum eſt de nova in Saracenos expeditione: (B) quod negotium, cum poſt regiam Aquisgrani inaugurationem urgendum fortius crederetur, conjectu pronum eſt, Leopoldum, Auſtriæque optimates, qui in præclari ſocietatem belli aut dediſſent, aut daturi eſſent nomina, certatim ad ea Comitia concurriſſe. Et quanquam ad expugnandum Aquisgranum, quod deditionem haud gravate fecit, (C) nihil opus erat milite: Trivelſenſe tamen, ac Ladescronenſe caſtrum, armorum terrore ſubigendum fuit: (D) eam in rem quin operam contulerit Leopoldus, Friderico in paucis addictus, haud admodum dubitem.

Suſce-

„ rochiam in civitate pleno jure. „ Chron. Abbat. Tegernſeenſ. apud Bernardum Pezium Anecdot. T. III. capit. X. „ *Manegoldus* Eccleſiæ Patavienſi præficitur. Obiit ibidem V. „ Idus Junii. „

(A) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. MCCXV. „ Obiit in *Wienne* „ Dominus *Manegoldus* Ven. Epiſc. „ Patavienſ. IV. Id. Junii. - - Cui „ ſubſtituitur Dominus *Udalricus*, „ Præceptor L. Ducis: ſed non ſtatim acceptatur. „ Chron. Auſtrale, & Auguſtenſe ad An. 1215. „ *Manegoldus* Patavienſis Epiſcopus obiit; *Ulricus* ejusdem Eccleſiæ Canonicus ſuccedit. „ Diplom. Friderici II. hoc anno Auguſtæ datum, inter teſtes numerat *Udalricum* ſic: „ *Ulricus* Patav. Canonicus & Plebanus in *Viſcha*. „ Chron. Mellic. ad An. 1214. „ *Manigoldus* Patavienſis Epiſcopus moritur: huic ſucceſſit *Ulricus*, præceptor Ducis *Liupoldi*. „ Literæ *Manegoldi* Epiſcopi datæ Collegio S. Hippolyti An. 1213. „ *Ulricus* Scriba Ducis Auſtriæ & „ Can. Patav. „ & An. 1214. in lit. Zwetlenſ. „ *Ulricus* Ducis Auſtriæ - „ Protho-Notarius. „ Chronographus Cremifanenſis ſynchronus apud Marcum Hanſizium Tom. I. pag. 360. „ MCCXV. *Manegoldus* Epiſcopus „ apud *Wiennam* moritur - - *Udalricus* Epiſcopus apud *Everdingen* eligitur, ſed ab omni populo Patavienſi, & a quibusdam Canonicis „ ei reſiſtitur, donec ab Apoſtolico, „ & Rege glorioſe in Epiſcopatu confirmatur. „

(B) Godefr. Colonienſ. An. 1215. „ *Fridericus* Rex apud *Andernacum* colloquium Kalend. Maji cum Nobilibus terræ illius habuit, ubi Dux „ Bavariæ & plurimi Nobiles Cruce „ ſignantur. „

(C) Hugo S. Mariani Antiſſiodor. ad An. 1215. apud. Frid. Hahnium in Frider. II. Imp. „ *Fridericus* Appulus, „ Aquisgranum revertens - - caſtrum „ ſine multa difficultate obtinuit, ubi „ VIII. Kalend. Auguſti in Regem „ Germaniæ ſublimatus eſt. „

(D) Albertus Stadenſ. ad An. 1215. „ Rex *Fridericus Trives* (Trivels) & „ *Ladescrone* cepit. „

Digitized by Google

A. C. Suſcepta interim Aquisgrani ad VIII. Kalend. Auguſti Imperii corona, Fridericus ipſe, quanquam futuri parum providus, ſolenni ſe voti ſponſione obligavit ad bellum in Saracenos ſumma vi gerendum. Cæſarem longo ordine conſecuti ad idem decus petendum Antiſtites, Principes, Nobilesque: quos inter tamen Leopoldum Auſtrium non reperio, quanquam unus omnium maxime in religioſa poſtmodum expeditione ſuam operam approbarit. (A) Ejus ſilentii haud obſcura eſt ratio: quod Leopoldus jam anno abhinc ſeptimo ſacræ Crucis inſignia, probante Pontifice, Neuburgi in Auſtria ſuſcepit. (B)

Frid. II. Imperat. expeditionem in Saracenos vovet.

Idem a Leopoldo Duce, ſed dudum ante, factum.

Non multo poſt, Novembri nempe menſe exeunte, magnum Lateranenſe IV. Romæ concilium celebratum eſt, in quo & ſacra in Palæſtinam expeditio decreta, & confirmata Friderici II. Cæſaris electio, & inſignes duæ in Eccleſia DEI familiæ, SS. Dominici, ac Franciſci Romæ tum præſentium, ab Innocentio III. Pontifice ſunt approbatæ: (C) quæ cum magnis

(A) Godefridus Colonienſ. ad An. 1215. „ In ipſa etiam Vigilia (S. Jacobi Apoſt.) *Fridericus* Rex Siciliæ, „ cum quibusdam Principibus, & „ Nobilibus totius Lotharingiæ, Aquisgrani veniens, ſequenti die ſc. „ in feſto S. Jacobi - - in Regem ungitur, & in regali ſede collocatur. „ Quo mox conſecrato, *Johanne Xantenſi* Scholaſtico Crucem ibidem „ prædicante, ad ſubventionem terræ ſacræ ſignatur. Poſt quem *Syfridus* Moguntienſis Archiepiſcopus, - - & alii plurimi Nobiles, & „ magna equeſtris Ordinis multitudo Cruce ſignantur. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1208. „ *Liupoldus* Dux Auſtriæ, & Styriæ „ zelo fidei accenſus cum pluribus „ nobilibus terræ ſuæ, in *Nienburch* „ ſigno S. Crucis inſignitur. „ Literæ Innocent. III. datæ ad Leopoldum Ducem Auſtriæ VI. Kalend. Martii An. 1209. „ Nos enim juxta petitionem tuam vivificæ Crucis ſignum „ per dilectum filium, *Nicolaum* Priorem *S. Joannis* (in *Seitz*) Carthuſienſis Ordinis tibi mittimus imponendum; indulgentiam, quam pe- „ tiiſti, cum conſervatoriis quoque „ literis, nihilominus deſtinantes. „ Extant apud Baluzium Tom. II. inter Epiſt. Innocent. III. L. XI. Num. 1. Earum initium eſt: „ Experimento „ didicimus, &c. „ His adjunctæ ſunt literæ conſervatoriæ Num. 2. „ Ut igitur te in pio propoſito foveamus - - ſtatuimus, ut tam perſona, quam omnia bona tua pariter & familia, ex quo Crucem acceperis, ſub Apoſtolicæ Sedis, & „ noſtra - - protectione conſiſtant, „ & donec de tuo reditu vel obitu „ certiſſime cognoſcatur, integra maneant, & quieta, &c.

(C) Godefridus Colonienſ. ad An. 1215. „ Papa Concilium Romæ habuit - - in feſto S. Martini inchoatum, & uſque ad feſtum S. „ Andreæ protractum. „ Conſul. Tom. VII. Conc. Harduini. Raynald. ad hunc Annum, & Franciſcus Pagius in Innocentio III. de Ordine S. Dominici & S. Franciſci, ex Theodorico in vita S. Dominici lib. 1. cap. ult. & Luca Waddingo in Annal. Ordinis Minorum ad hunc annum.

(A) Go-

Digitized by Google

brevi rebus in Auſtria etiam noſtra inclaruerint, hoc A.C.
etiam loco non ſine honore ſunt referendæ. Synodi hujus Decreta, anno primum ſequente, in Germaniam ſunt 1216
perlata, ipſisque Calendis Maji Anno MCCXVI. Norimbergenſibus in Comitiis promulgata. (A) Leopoldum his affuiſſe, inde conjectura eſt, quod ſummo Paſſavienſis Eccleſiæ Collegio, cum illuc iter haberet, immunitatem conceſſerit, ea quæ ad victum, uſumque domeſticum pertinerent, ſine conſueto exactionum onere navibus importandi. (B) Udalricus Epiſcopus, qui tandem hoc anno in poſſeſſionem Paſſavienſis Cathedræ interventu Ducis miſſus eſt; (C) ſeu Leopoldum Ducem Norimberga reducem comitatus, ſeu luſtrandæ Diœceſis cauſa Viennam venit, qua in urbe precibus Ottonis de Perchtoldſtorff id tribuit, ut Ædes ſacra a viris quibusdam nobilibus in honorem DEI Parentis Virginis ibi extructa, Paræciæ jura conſequeretur: Medlicenſi Curioni ſacro, cujus juribus ante erat obnoxia, ex annuis quibusdam prædii Brunnenſis fructibus ſatisdatum. (D)

Perchtoldſtorffenſis Paræcia.

Annum

(A) Godefridus Colonienſis ad Annum 1216. „ *Fridericus* Rex in Feſto Apoſtolorum Philippi & Jacobi curiam apud *Nurenberch* habuit: ubi *Petrus* Cardinalis S. Potentianæ a Domino Papa miſſus fuit. „

(B) Literæ *Leopoldi* Ducis datæ in Scholis Pataviæ Anno 1216. Ind. IV. apud Hundium in addit. Gewoldi. Tom. I. pag. 253. „ Cum ſingularum Eccleſiarum utilitatibus, &c. ipſi Eccleſiæ (Patavienſi) Matri noſtræ donavimus, ut univerſa victualia, ad communem menſam, & uſum eorundem Cathedralium ſpectantia, ſine muta, & furfart, & ſine omni exactione in Danubio libere transducantur. „

(C) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1216. „ Hoc primum anno, mediante Duce L. *Ulricus* in Cathedra Patavienſi ſtabilitur, & a Domino *Eberhardo* Salzeburgenſi conſecratur. „

(D) Literæ *Udalrici II.* Paſſavienſ. Epiſcopi in hac cauſa datæ Wiennæ XIII. Kalend. Octobr. Pontificatus ejus II. id eſt Anno 1216. apud Philibertum Huberum in Auſtria ex Archiv. Mellic. illuſtrata lib. 1. cap. 1. Num. 2. „ Cum a nobis petitur, „ quod juſtum eſt, &c. ad preces dilecti filii noſtri *Ottonis* de *Perchtoldsdorff* inclinati, ſuper quadam ibidem Capella a quibusdam viris nobilibus ſtructa, & in terminis Parochialis Eccleſiæ *Medlicenſis* ſita, in honore B. MARIÆ Virginis, ſibi pro redemptione animæ ſuæ, de bona voluntate, & conſenſu H. *Medlicenſis* Plebani, tunc ibidem reſidentis, libertatem dedimus eximendi, hac videlicet recompenſatione, ut idem *Otto* annuatim matrici Eccleſiæ in *Brunne* prædium tres ſolidos ſolvens - - debeat ſine omni contradictione liberaliter aſſignare, & Sacerdotem, quem vellet in eadem Capella, cum omni jure Parochiali inveſtiremus, nobis vel ſucceſſoribus noſtris idoneum præſentaret. „ Pertinere has literas ad *Udalricum* II. non ad I. Marcus Hanſizius Tom. I. pag. 362. ex teſtium nominibus luculenter oſtendit.

(A) Ri-

A. C. Annum hunc cetera felicem Innocentii III. Pontificis Maximi obitus funeſtavit, Peruſii in Umbria XVI. Kalend. Sextiles extincti : qui cum Leopoldum noſtrum, magna ſemper in charitate habuiſſet, (A) ut patet ex literis, quas frequentes ad eundem dedit; vulnus haud dubie geminavit, quod ex caſu miſerabili Leopoldi filioli parens mœſtiſſimus accepit. Decimo ætatis anno, ſuaviſſimi candoris puer, ad ſpem fortunæ maximæ, parentumque delicias adoleſcebat, morum præfecto traditus, cujus ductu ac inſtitutione, & pietatis, & literarum elementa condiſceret. Indulſerat is forte, ut pomarii vicini umbra animum oblectaret ſuum : ſed cum arbiter abeſſet oculus, puerili levitate ductus, in arborem ſubrepſit clanculum. Vix eluctatus in faſtigium erat, cum, aut ramo defluente, aut fallente veſtigio in præceps actus, fracta cervice funus fuit.

Leopoldus Dux Auſtriæ cognominem ſibi filiolum

ex arbore prolapſum,

Acerbus rei nuncius, quem Patri dolorem, quas Theodoræ Matri lacrymas expreſſerit, dici vix poteſt. Filiorum natu erat maximus, formaque ac indole parenti ſimillimus : ætas ad hæc ea, quæ miſerationem per ſe moveret ipſa, mortis denique genus, quod & pædagogi incuria, & doloris improviſi cruditate non poterat non eſſe funeſtiſſimum. Tulit tamen id, quidquid erat ferali in hoc caſu acerbitatis Leopoldus, nec præter luctum, & decoras charo pignori exequias humani quidquam paſſus eſt : (B) gravius haud paulo laturus, ſi quas in turbas

ac extinctum luget.

(A) Richardus a S. Germano in Chronic. „ *Innocentius* Papa urbem „ exiens, Peruſium vadit, ubi men„ ſe Julio XVII. Kalend. Auguſti „ languore correptus, feliciter ex„ piravit. „ Reliqua de benevolentia *Innocentii* erga *Leopoldum* conſtare poſſunt ex epiſt. 175. in Regiſt. de Negot. Imperii. „ Cum inter a„ lios Principes perſonam tuam ſin„ cera diligamus in Domino chari„ tate, &c. „ & ex epiſt. 1. L. XI. apud Baluzium.

(B) Chron. Admont. Auſtral. & Clauſtro-Neob. ad An. 1216. „ *Liu„ poldus* Dux puer obiit. „ Ortilo de Exord. Campilil. ad An. MCCXVI. „ Duci, & Provinciæ magnus lu„ ctus oritur ob immaturam mor„ tem primogeniti filii ſui *Liupoldi* : „ qui in *Nüwenburch* ludum puero„ rum frequentans, ex arbore cecidit XII. Kal. Novembris. „ Cujus e calculo, ut qui *Wienne natus* eſſet *VIII. Cal. Octobris*, annum ætatis decimum a menſe nondum integro inchoaſſet. Aliter conſignant diem, locumque natalem Tabulæ Clauſtro-Neoburgenſes : „ *Lewpold* das Kind, „ ain ſchöner, wolgeſtalter junger „ Knab bey IX. jaren, Herrn *Lew„ polds* des Ernreichen Herzogen zu „ Oſterreich und Steir erſtgeborner „ Sun, ward geboren zu Cloſter„ *Neuburg*, als man zalt nach Chri„ ſti geburt MCC und VII. jar, an „ unſer Lieben Frauen Tag der Ver„ kündigung, und gieng gen Schul „ zu Cloſter-*Neuburg*. Und auf ein „ Zeit

bas adoleſcerent gemini, qui reſtabant filii, providere mens optimi Principis jam tum potuiſſet. Peracto funere, ad ſolennes publicæ rei curas continuo ſe retulit Princeps Divinis acquieſcere conſiliis dudum aſſuetus. Pendebat multo jam tempore inter Mellicenſe, & S. Crucis Cœnobia anceps de jure decimarum controverſia: hanc ut ante ſuum in Palæſtinam diſceſſum inter partes componeret, arbiter cauſæ ad III. Idus Novembres Viennæ ſedit, litemque annoſam ex æquo bonoque diremit. (A) A. C.

Controverſiam inter Mellic. & S. Crucis Cœnobia compoſuit.

LIBER

„ Zeit ward der benannt *Lewpold* „ von ſeinen Schul-Maiſter geweiſet „ in ain Baumgarten daſelbs zu *Neu-* „ *burg*, und aus unfleis des Schul- „ Maiſter ſtayg der bemelt Knab auf „ ain Spenling-baum, und viel ſich „ ab demſelben baum zu tod, als „ man zalt nach Chriſti gepurt MCC „ und XVI. jar. den ſein Vatter vaſt „ claget von ſeiner tugent wegen, „ und ward von Hertzog *Lewpolden* „ ſeinen Vatter gar erſamklich be- „ ſtattet zu der erden in dem Clo- „ ſter zu *Cloſter-Newburg*. „ Tabulis his conſentit Chronicon Admontenſ. „ MCCVII. *Liupoldo* Auſtriæ, „ Styriæque Duci natus eſt filius ejus- „ dem nominis, VIII. Kal. Aprilis. „ quæ eſt XXV. Martii. Die uno ſerius natalem *Liupoldi* hujus notat Chron. Clauſtro-Neoburg. „ MCCVII. „ *Liupoldo* Duci Auſtriæ naſcitur fi- „ lius, *Liupoldus* nomine, VII. Kal. „ April. „

(A) Literæ Leopoldi Duc. in hac cauſa datæ Viennæ An. 1216. III. Id. Novembr. apud Philib. Huberum in Auſtria ex Arch. Mellic. illuſt. lib. 1. cap. 2. Num. 3. Quarum initium: „ Cum inter Monaſterium Medi- „ likch, & Sanctam Crucem, &c. „

Digitized by Google

LIBER QUARTUS.

A. C. 1217

Nnus MCCXVII. magnarum rerum fœcundus a conventu Norimbergenſi cœpit, Januario adhuc menſe celebrato : nec abfuit Leopoldus, Princeps, ſi quis alius ea tempeſtate, belli pacisque conſiliis ſpectatiſſimus. (A) Norimberga in Auſtriam reverſus, poſt breviſſimi temporis quietem, in Styriam contendit, Campililium ex itinere reviſens, ubi ſacros Chriſtiano more Cineres (dies enim Verni Jejunii prima erat, & Februarii menſis ultima) magna religione ſuſcepit. Commendata deinde precibus ſacra in Palæſtinam expeditione ſua, receptisque, quæ Religioſiſſimi ejus Cœnobii incolæ fecerant, pſalmorum, precumque quotidianarum, quoad ſacro in bello abfuturus eſſet, promiſſis, Græcium movit. (B) Græcio ſubinde Admontium venit,

Leopoldus Dux Auſtriæ

ex Norimberg. Comitiis reverſus,

(A) Diploma Friderici II. datum Eccleſiæ Paſſavienſi „ In ſolenni curia *Nurenberg* (An. MCCXVII.) „ XII. Kal. Februar. Indict. V. „ Cui primus inter Principes ſubſcripſit: „ *Luipoldus* Dux Auſtriæ, & Styriæ. „ Extat in addit. Gewoldi ad Hund. Metrop. T. I. p. 254.

(B) Ortilo de Exord. Campilienſ. ad An. 1217. „ Dux L. impetrat nobis a *Friderico* Rege Romanorum „ aureum Privilegium de Confirmatione judicii Provincialis. Idem „ Dux, cum Rege Ungariæ, ducit exercitum Cruciatorum in Palæſtinam. Prius tamen, a Comitiis *Norimberga* veniens, & in *Graez* pergere volens, tranſivit per nos. Ubi „ in die Carnisprivii cineres devote „ ſuſcipiens, noſtras orationes ardentius poſtulavit, & labores in „ perficienda eccleſia (Campilienſi) diligentiſſime fieri mandavit. „ Nos ei cum magna humilitate, & „ devotione valedicentes, & de ejus „ ſalute ſoliciti, promiſimus ei, „ quamdiu in Terra Sancta eſſet, & „ donec ad propria cum ſalute reverteretur, omni die pro eo unanimiter, poſt Primam in Capitulo pſallere Pſalmos Graduales, Collectam „ pro Fratre in viam directo. Sic „ ille

venit, ubi Idibus Maji immunitatem a provincialium Judicum foro, Cremifanenſibus conceſſit, Ortolfo Volchenſtorffio provinciæ Prætore, perſolutis CCCC. argenti libris, jus omne, quod in prædia eorundem, hominesque habebat, remittente: qua de re jam ante Styrenſi in caſtro, Novaque Civitate, in frequenti provincialium conventu actum erat. (A) Rebus in Auſtria, Styriaque compoſitis, relictaque ſui proſpera, cum apud ceteros, tum maxime ſacri Ordinis homines memoria, ad ſacrum ſe bellum in Saracenos accinxit. Nectebat Fridericus Cæſar, qui duobus jam abhinc annis pro recuperanda Palæſtina ſuum caput devoverat, alias ex aliis moras: neque vero tutum videri poterat, vivo Ottone æmulo, quantumvis fracto, & privato velut in otio quieſcente, tam longe a Germania diſcedere, & materiam novis turbis in Imperio exhibere. A. C.

ad expeditionem in Saracenos ſe præparat.

Sed Leopoldus, cujus animus dudum jam in Palæſtina erat, poſtquam Andream Hungariæ Regem, profecturum eodem cum exercitu accepiſſet; retineri non poterat, quin & ipſe in glorioſi ſocietatem itineris cum egregia tum militum, tum Nobilium manu, ex Auſtria, Styriaque

„ ille gaudens, ac plenus fiducia in „ DEUM, & Beatam MARIAM, ante „ ejus Altare in Oratorio proſtratus, a Domino *Gebhardo* Abbate benedictionem pro via accepit, & „ cum pio gemitu noſtro perrexit in „ *Gratz.* „

(A) Literæ *Leopoldi* Ducis Auſtriæ ac Styriæ datæ Cremifan. „ Apud „ Admunt Idus Maji, Anno Incarn. „ Domini MCCXVII. Indict. V. „ Extantque apud Simon. Rettenbacher in Annal. Cremifan. L. II. c. 13. „ Inter alia, quæ a nobis in transactionibus geruntur, &c. declaramus, quod nos Eccleſiam *Chremsmonaſterienſem* a ſeculari judicum exactione longis a retro temporibus enormiter læſam, toto ſtudii noſtri conamine interpoſito, ab ipſorum judicum ſæcularium poteſtate hoc modo liberavimus, & abſolvimus. Videlicet quod jam dicta Eccleſia *Ortolfo* de *Volchenſtorf*, Miniſteriali noſtro judici provinciæ, in qua eadem Eccleſia ſita eſt, quadringentas libras publicæ monetæ nobis mediantibus perſolvit, & idem *Ortolfus* omne jus, quod „ in prædiis, & in hominibus ejusdem Eccleſiæ ratione jurisdictionis ſæcularis, *Ottoni* tum Advocato Ratisponenſi, & ille nobis uterque manu ad manum reſignavit. „ Sane quia contractus iſte ad proventum Eccleſiæ inter nos & ipſum „ Abbatem in Dominica, qua cantatur: *Eſto mihi*, in caſtro noſtro „ Styriæ eſt celebratus, præſentibus „ Prælatis noſtræ ditionis, & in præſentia *Diepoldi* Marchionis de *Vochburch*, Baronum quoque, ſeu Miniſterialium noſtrorum, nos prænominatam Eccleſiam ab omni ſæcularis jurisdictionis vinculo pronunciamus prorſus abſolutam, &c. „ Deinde vocato Abbate ad novam „ civitatem in publico placito noſtro, hoc ipſum factum declarantes, plures ei teſtes adhibuimus, „ qui ſunt *Liutoldus* Comes de *Hardeck*, *Ulricus* Comes de *Chlam*, *Herandus* de *Wildonia*, &c. „ Fridericus II. Rex idem privilegium deinde Paſſavii ad XVIII. Kalend. Julii ejusdem anni confirmavit dato Diplomate, quod extat in iisdem Annal. pag. 176. Initium eſt: „ Quod ſtudio „ piorum geritur, pium eſt, &c. „

Digitized by Google

A. C. riaque delecta veniret. Andreas, qui quorundam ſuffragiis ad capeſſendum Conſtantinopolis Imperium vocatus, regnorum inter filios partitionem jam quandam deſignarat, (A) Ciſtercienſi S. Crucis in Auſtria Cœnobio Legintho-venſis in Hungaria agri modum peramplum, prædiaque, cum privilegiis nihilo minoribus donavit, annuique æris cenſum jam a Patre, fratreque Regibus eidem Monaſterio deſignatum, ratum habuit. (B)

Iter ejusdem cum Andrea Hungar. Rege per Dalmatiam:

His pie, ſapienterque conſtitutis, iter ingreſſi Andreas Rex Hungariæ, Leopoldus Dux Auſtriæ Styriæque, Otto Dux Meraniæ, Eckbertus Bambergenſis Epiſcopus, aliique Spalati in ora Dalmatiæ ad X. Kalend. Septembres convenere. (C) Leopoldum ex Auſtria Leutholdus Comes de Pleigen, Bertholdus de Pogen, Hadmarus de Chunring, cum Mellicenſi Abbate itidem Hadmaro; ex Styria Udalricus Stubenbergicus, ex Carnia Engelbertus Aurſpergicus, comitati ſunt: nec dubium multos alios ex utraque Provincia Optimates, Nobilesque in præclaræ laudis communionem veniſſe, quo-

(A) HoriusIII.PP. l.1.epiſt.211. apud Raynaldum T.XIII. adAn.1217. „ Illa Dilectionis prærogativa, &c. „ Univerſitas Latinorum in Græcia „ commorantium ad te ſuos nuncios „ deſtinarunt, in Imperatorem Conſtantinopolitanum te, vel nobilem „ Virum Comitem Antiſſiodorenſem, tuum ſocerum electuros - - „ ſuper eo vero, quod de regno, & „ natis tuis deliberatione provida ordinaſti - - gratias agimus bonorum omnium largitori, a quo hujusmodi diſpoſitio creditur proveniſſe. „

(B) Diploma Andreæ Regis Hung. datum An. 1217. apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 70. cujus initium: „ Munificentiæ Regalis immenſitas, &c. terram quandam, „ nomine *Leginthov*, quam *Bilſeni* prius „ incolebant, Abbatiæ *S. Crucis in Auſtria* contulimus in perpetuum poſſidendam - - cujus terræ metæ ſic „ incipiunt. Prima meta incipit a „ metis villæ *Balus* juxta *Fertev* lacum „ ſitæ, &c. Volumus etiam eos eſſe „ liberos in portibus, pontibus, - - „ & in omnibus locis Regni noſtri. „ - - Donationem de tribus millibus Zwannorum, quod noſtrorum „ anteceſſorum Patris, atque Fratris „ Regum inclitæ memoriæ diligens „ pietas dicto Monaſterio contulerat, iterato authoritatis noſtræ privilegio confirmamus, ita videlicet, „ ut - - annuatim in *Suprun*, ad feſtum S. Regis, jure perpetuo libere „ perſolvantur, &c. „

(C) Hæc ex R.P. Samuele Timone S. J. Hungariæ Chronologo accurato accepta ſunt, ad An. 1217. noſtri enim Scriptores iter non deſcribunt. Ex his Stero in Chronico Auguſtenſi ad An. 1217. „ Rex Ungariæ *Andreas*, & *Lupoldus* Dux Auſtriæ, „ Dux Moraviæ (legendum forte *Merania*, ut vult Brunnerus & Hanſizius: quanquam vox *Moravia*, „ etiam in epiſtolis Honorii III. PP. „ & Magiſtri Templariorum occurrat apud Raynaldum ad hunc annum) *Otto*, Epiſcopus Bambergenſis *Ecbertus*, & Nobiles & Comites „ cum manu valida transfretarunt ad „ ſuccurſum Terræ Sanctæ. „ Similia narrat Chron. Colmarienſ. Erfordienſe S. Petri apud Menken. T. III. Admontenſ. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. Salisburg. Mellic. Godefrid. Colonienſ. Oliver. Scholaſt. Jacob. de Vitriaco l. 3.

Digitized by Google

rum nomina ignoramus. (A) Ex Dalmatia, conductis Jadera, Venetiis, Ancona navibus, vela in Cyprum primo inſulam XVI. haud amplius dierum itinere, mox Ptolemaidem ſunt converſa. (B) Novembri ineunte appulſa claſſis eſt incredibili metu barbarorum, qui collectos tot uno tempore Principes malum haud leve ſuis rebus importaturos ſibi facile perſuadebant. Et illaturi etiam gravem Saracenis plagam erant, ſi uno omnes animo, ac pari conſtantia fuiſſent, neque ante diem religioſi fœderis ſanctitatem aut ſolviſſent, aut corrupiſſent. (C) A. C.

Ptolemaidem appellit.

Sexta poſt feſtam Omnium Sanctorum lucem feria, obvium habuere Hieroſolymorum Patriarcham, qui ſacroſanctæ Crucis partem, quæ etiamnum ſupererat, altera ab hoſtibus capta, Ptolemaide afferebat : (D) venienti Andreas Rex, ac Leopoldus Auſtrius, nudis pedibus, ac maxima pietatis ſignificatione occurrere : venerati ſubinde pio oſculo pignus ſanctiſſimum, magnum Palæſtinæ

(A) De *Leutholdo* Comite de *Pleygen* teſtatur Honorius in Chron. Salisburg. de *Bertholdo* de *Pogen* Adlzreiterus P. 1. L. 23. De *Hadmaro* Abbate Chron. Mellic. ad An. 1217. „ Qui, „ quod eundem XII. Kal. Auguſti „ Anno MCCXVII. in transmarinis „ jam partibus obiiſſe ſcribat, indi„ cium facit, *Hadmarum* non expe„ ctato Duce, iter in Palæſtinam præ„ vertiſſe. *Udalrici* tandem *Stubenbergii* Tabularium Seccovienſe me„ minit. „ *Engelberti* de *Aurſperg*, Frid. Wilhel. a Sommerſperg in Scriptor. Sileſ. de Geneal. Aurſperg.

(B) Hæc rurſus ex Chronolog. P. Samuelis Timon ad hunc annum. Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neob. ad An. 1217. „ Dux *Liupoldus* trans„ fretavit mare XVI. diebus, DEO „ protegente, quod antea valde in„ auditum erat. „ Odoricus Raynaldus ad. h. a. ex epiſtola Honorii III. IX. Kal. Aug. ad Genuenſem Archiepiſcopum data ſcribit : Ungariæ Re„ gem, *Ducemque Auſtriæ* - - proxi„ mo natalis D. Virginis feſto, in Cy„ pro conventuros. „ Jacob. de Vitriaco lib 3. Hiſt. Hieroſ. „ Congre„ gatus eſt exercitus Domini in *Ac„ chon* (*Ptolemaide*) copioſus cum „ tribus Regibus, Hieruſalem, Hun„ gariæ, & Cypri, - affuit *Dux Au„ ſtriæ*, vulgariter *Oſtriche* - - ade„ rant & Epiſcopi - - Jorienſis „ (*Jaurinenſis*) Hungariæ, Bajocenſis, „ Sicenſis, Monaſterienſis, & Traje„ ctenſis. „ Oliver. Scholaſt. Hiſt. Damiat. addit *Agrenenſem*, utique ex Hungaria.

(C) Literæ Honorii III. PP. dat. VIII. Kal. Decemb. Anni 1217. apud Raynald. T. XIII. „ *Andreas* Ungariæ „ Rex illuſtris, & *Auſtriæ*, & Mora„ viæ Duces, Viri utique dignitatis „ honore conſpicui, ſed non minus „ fidei devotione præclari - - ven„ tis uſi felicibus, litora Hieroſoly„ mitanæ Provinciæ feliciter attige„ runt, &c. „ Literæ W. de Carnoto Magiſtri Templariorum recenſitæ in iisdem *Honorii* literis ibidem : „ *Saphadinus* magnus Soldanus in ter„ ra Babylonis commorans - - de „ ſe minime confidebat. Revereba„ tur enim Regis Ungariæ, & Ducum „ *Auſtriæ* & Moraviæ adventum, qui „ cum copioſa multitudine militum, „ ac ſervientium cleri & populi apud „ *Accon* applicuerunt. „

(D) Oliver. Scholaſt. ac iisdem verbis Jacobus de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Hieroſolym. apud Bongarſium. „ Patriarcha Hieroſolymitanus cum „ magna humilitate Cleri & populi, „ tollens reverenter mirificæ ſanctæ „ Crucis lignum, VI. feria poſt feſtum OO. SS. profectus eſt ab *Ac„ chon* in caſtra Domini, quæ præceſ„ ſerunt ad *Recordanam*. „

A. C. næ Præſulem in caſtra deduxere. (A) Id ſignum exercitus in prœlium ituri. Occaſionem Coradinus dabat, Saphadini Soldani filius, qui barbara oſtentatione, & pugnæ ſe ſtatim copiam facturum, & ſi ceſſent ignavi Franci (hoc enim nomine Occidentis populi a Turcis appellantur) irrupturum in hoſtes medios, nec laceſſitum minabatur. Forte vicino ad Bethſanam campo munitis tum caſtris Saraceni ſe continebant: ſed ubi Chriſtianus exercitus in conſpectu erat, triumque Regum Hungariæ, Cypri ac Palæſtinæ ſigna dignoſci jam poterant, excuſſa confidentia barbaro eſt, ad tutiora, ac gravis armaturæ militi inacceſſa loca dilapſo. Hoſtium fuga vicina omnis regio ad prædam patuit. (B) Transmiſſus deinde ad IV. Idus Novembres Jordanis fluvius, triduumque quieti datum; quo tempore ablutis eo flumine, quod Chriſtus ſuo baptismo conſecrarat, corporibus religioſa ejus ætatis exempla renovarunt. Sed cum nusquam ſe daret in conſpectum hoſtis, explicatis ſecundum Galilæi maris litus copiis Ptolemaidem tertiis ſe caſtris receperunt. (C)

Caſtra in boſticum promota.

Jordanis flavii trajectus.

Ne tamen ignavo otio tempus tererent, caſtrum Thaboræi montis, quod ex ruinis veteris Itaburii Coradinus excitarat, turribusque ſeptuaginta, & duorum millium præſidio firmaverat, oppugnandum ſuſcepere. Ejus

Tentatâ montis Thaborai caſtrum.

(A) Godefrid. Colon. ad An. 1217. „ Hoc autem dulce lignum poſt Terram Sanctam perditam reverenter „ repoſitum, diligenter ſervatum eſt, „ uſque ad hæc tempora. Imminente ſiquidem conflictu Saracenorum „ cum Chriſtianis, cogitaverunt prudenter Chriſtiani dividere lignum „ in partes duas, & partem unam ad „ prælium deferre, quæ ibidem perdita fuit, & partem aliam reſervare quæ nunc exhibetur, cui Rex „ Ungariæ & Dux *Auſtriæ* de loco caſtrorum progreſſi, nudis pedibus „ occurrentes, deoſculati ſunt eam. „

(B) Godefr. Colon. ibid., „ Cum „ tali ſigno obviam euntes Soldano „ Babylonis, cujus filius *Coradinus* jactaverat ſe pugnaturum cum Chriſtianis, qui *Acaron* fuerant congregati, ideoque ordinatis aciebus obviam illi proceſſerunt per planum „ *Fabæ* uſque ad fontem *Tubaniæ* (Jacob. de Vitriaco *Trebaniæ*) multum „ eo die laborantes. Præmiſſis etiam „ exploratoribus pulvis aſcendens a „ longe adverſariorum motum indicabat: ſed incerti fuerunt, utrum „ contra eos, an fugiendo properarent. Sequenti vero die - - venerunt *Bethſaidam* (Jac. Vitriac. *Bethaniam*, rectius fortaſſe *Bethſan*, ut „ habet Marinus Sanut. lib. 3. P. XI. „ cap. 6.) ubi caſtra fixerat adverſarius. Sed trium Regum Ungariæ „ ſcilicet, Hieroſolimitani, & Cypri „ non ſuſtinens præſentiam, fugiens „ terram vaſtandam Chriſtianis reliquit. „

(C) Jacob. de Vitriac. l. 3. „ Inde „ tranſeuntes *Jordanem* in Vigilia S. „ Martini, corpora noſtra lavimus „ pacifice in eo, & quievimus per biduum (Godefr. Colon. *triduum*) „ ibidem copiam victualium & pabuli reperientes. Deinde ſuper litus maris Galilæi tres manſiones „ fecimus. - - Aſpeximus *Bethſaidam* „ civitatem Andreæ & Petri, tunc „ ad caſale modicum redactam - - „ & tunc per *Capbernaum* infirmos noſtros pauperes in jumentis portantes reverſi ſumus in *Acchon*. „

expugnandi ſpem fecerat Saracenus puer, qui Joanni Hie- A.C.
roſolymorum Regi occultum eo aditum detexit. Miſſi continuo exploratores ab exercitu, qui, num verbis adoleſcentis barbari ſua conſtaret fides, referrent. Nihil fefelliſſe transfugam, nunciatum in caſtra : patere in arcem viam : quæ ut occuparetur quamprimum, prælata Sacroſancta Cruce, Rex Solymorum ipſe, rapta ſecum valida ſuorum, ſociorumque manu, in montem enititur. Hoc terrore, ac tumultu excitatus loci præfectus, correptis & ipſe armis, ut in re trepida, cum parte præſidii ex arce erumpens, in obſtantes acerrime invehitur : ibi coorto tumultuario certamine, & arcis præfectus, & primi nominis dux alius in pugna cæſi, totumque barbarorum agmen in fugam verſum eſt. (A) Tam fauſta initia impar incepto exitus excepit.

Concluſis intra arcem hoſtibus, cum omnis undique armorum terror in perculſos expromendus eſſet, regiis in caſtris per otium deliberatio fuit, cœptone inſiſtendum eſſet, an in hyberna concedendum. Conſultationi tam abſurdæ Leopoldus Auſtrius non interfuit, quod in averſa montis parte cum hoſtibus congreſſus, vocari ad concilium non poſſet. Templariorum Magiſtrum, quo minus cauſæ communi adeſſet, morbus prohibuit Ptolemaide abſentem. Wilhelmus Montacutius Hoſpitalariorum Præfectus, cui nec ſpes potiundæ arcis, nec animus deerat, id modo decernendum Ducum ſuffragiis voluit, utra pars ad cuſtodiam caſtrorum, utra ad arcis opugnationem relinquenda eſſet. Sed major erat Regis, ac Comitis inprimis Tripolitani authoritas, qui ne exercitus Chriſtianus

inconſultus ad hyberna reditus.

(A) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1217. „ Deinde ad montem *Thabor* „ pervenerunt, ubi *Coradinus* caſtrum „ fortiſſimum cum LXXVII. turri- „ bus conſtruxerat, & duo millia „ conductorum militum ad reſiſten- „ dum Chriſtianis locaverat. „ De caſtro *Itaburio* agit Joſephus de Bell. Judaic. lib. 4. cap. 4. Jacob. de Vitriaco lib. 3. „ In ſecundo equitatu „ adivimus pedem montis *Thabor*. „ Primo aquarum inopiam, poſtmodum per defoſſionem copiam invenientes, deſperabant Capitanei noſtri de montis aſcenſu, donec puero Saracenico mitti ante caſtrum, „ fore comprehenſibile, conſilium inierunt. Prima vero Dominica Adventus, cum legeretur Evangelium: „ *Ite in caſtellum, quod contra vos eſt:* „ Patriarcha proceſſit cum ſigno Crucis, Epiſcopis & Clero per declivum montis orantibus, & pſallentibus, licet mons præruptus ſit undique & excelſus, & quaſi impoſſibilis ad aſcendendum, extra ſemitam ſtrictam : milites tamen & ſatellites, equites & pedites viriliter aſcenderunt. *Joannes*, Rex Hieruſalem, cum militia ſtravit caſtellanum unum, & Admiraldum unum primo impetu. Defenſores caſtri, qui intrepidi extra portas ad defendendum montem noſtris occurrerant, in fugam converſi ſunt, & ſtuporem. Sed Rex, ut imponitur ei, quantum meruit aſcendendo, tantum demeruit deſcendendo. „

Digitized by Google

A. C. nus divideretur, omnibus viribus contendere. Ita elapſa de manibus præclara potiundæ arcis opportunitate, in hyberna eſt reditum. (A) Tam fœdum rei exitum quæ conſecuta ſint latrocinantium importunitate incommoda, piget referre. Reges Hungariæ, Cyprique Tripolim profecti, quidquid Patriarcha Hieroſolymorum, quidquid Leopoldus, aliique Principes orarent, ac obteſtarentur, retineri non poterant. Sed enim Cyprium Regem, in primo ætatis flore, Tripoli mors extinxit: Andreas Superis, hominibusque invitis, contra promiſſi fidem e Palæſtina, abſtractis triremibus, equis, ac jumentis, in Hungariam redivit, dira idcirco (ut tum erat opinio) execratione devotus. (B) Graves tamen cauſas fuiſſe Andreæ, ante diem ut in Hungariam rediret, turbatam quorundam perfidia, Rex ipſe indicat in literis, quas poſtea ad Honorium Pontificem dedit. (C)

Andreas R. Hungariæ in patriam redit.

(A) Idem ibidem. „ Incluſis enim „ hoſtibus infra caſtrum turpiter Reges Hieruſalem, & Cypri, Magiſter „ Hoſpitalis, & alii Barones in partem montis deliberaturi, quid facerent, ſeceſſerunt. *Nobilis Dux Auſtriæ* non interfuit huic deliberationi, quia ex altera parte montis incredulos impugnabat, & ad „ nos, qui in ſummitate montis eramus, aſcendere de facili non valebat, nec Magiſter Templi, qui remanſerat infirmus in *Acchon*. Cum „ vero Magiſtro Hoſpitalis fratre G. „ (*Guarino*) de Monte Acuto conſulenti, quæ pars exercitus ad cuſtodienda caſtra rediret, & quæ pars „ in monte caſtrum obſideret, ad „ quod libens & paratus erat, quia „ de facili videbatur comprehenſibile, & reddibile brevi tempore, cum „ ſine offendiculo ad inſultum neceſſaria poſſent erigere; contradixerunt alii, & maxime Comes *Tripolis*, dicens eſſe in periculo exercitum diviſum. - - Sed quo DEI judicio, vel Principum conſilio exercitus DEI deſcenderit, & inglorius receſſerit, ignoramus. -- Multi autem Templarii, & Hoſpitalarii „ & quidam Sæculares in ſecundo „ montis aſcenſu, quando caſtrenſes vires receperunt, vulnerati „ ſunt, & pauci mortui. Porro in „ primo & ſecundo equitatu, maximam multitudinem virorum captivorum, & mulierum, & parvulorum ſecum adduxerunt. Epiſcopus autem *Acchon* parvulos, quos „ potuit habere prece vel pretio, baptizavit, & diſtribuens inter religioſas mulieres, literis applicare „ diſpoſuit. „

(B) Godefridus Colonienſis ad An. 1217. „ In tertio equitatu - - multa damna & incommoda tam per „ latrunculos, quam hyemis aſperitatem perpeſſi ſunt. - - Poſt hæc „ militia Domini quadrifariam diviſa eſt. Reges Ungariæ & Cypri, „ cum magna multitudine peregrinorum, & damno terræ promiſſionis, Tripolim profecti ſunt, licet „ multa ſupplicatio Patriarchæ, & „ aliorum Regi Ungariæ facta præceſſerit. Rex Cypri adoleſcentulus „ poſt modicum tempus in Tripoli „ mortuus eſt. „ Jac. de Vitr. addit: „ Rex Ungariæ brevi tempore commoratus, cum magno damno Terræ „ Sanctæ receſſit; peregrinos, & galeas, dextrarios & jumenta cum „ armis ſecum traxit, multum admonitus, ne ſic recederet, tandem excomunicatus cum ſua ſequela contumax abiit. „ Eadem iisdem verbis narrat Oliverius Scholaſt. Hiſt. Dam. cap. 3. Ortilo vero de Exord. Campil. ad An. 1218. „ *Andreas* Rex „ Ungariæ ſine magna laude e Terra „ Sancta redit. L. Dux vero, ibidem „ fortiter perſiſtit, & apud *Damiatam* „ cum fama maxima pugnat. „

(C) Literæ *Andreæ* Regis Hung. apud Bongarſium pag. 1192. „ Cum „ ultramarinis partibus, in ſuſceptæ „ Peregrinationis ſervitio morare- „ mur,

Leopoldo Duce in Palæſtina remanente.

Leopoldus Auſtrius, Rege, itineris nuper comite, deſtitutus, hoc jam magis elaborandum ſibi putavit, nequid res publica iis in locis detrimenti acciperet. Conſilio ea cauſa inito, firmare munitiones, & caſtella Cæſareenſi in agro placuit. Rex Hieroſolymorum, Dux Auſtriæ, Monaſterienſis ac Trajectenſis Epiſcopi Cæſareæ caſtrum opere, foſſaque in ſpem recuperandæ urbis brevi tempore munivere. (A) Templarii contra, ac Hoſpitalarii Teutonici caſtrum, cui a Filio DEI, alias a Peregrinis nomen erat, eductis inter geminas teſtudines totidem firmiſſimi operis turribus, ita inſtaurarunt, magna ut ſpes eſſet, totam eam, quæ Ptolemaidem, ac Hieroſolymam interjacet, regionem a Saracenis repurgandi. (B) Hæc dum ſtrenue, utiliterque in Palæſtina fiunt, Trajectenſis Epiſcopus Cæſareæ diem obiit; ceteri ex Germania antiſtites, nobilesque reditum in Patriam adornarunt. (C) A. C.

Leopoldus Auſtrius, cujus tota expeditione inſignis enituit opera, pietati ſuæ unus ſatisfacere non poterat. Commodum ex Germania nova Cruce ſignatorum manus anni ſequentis Majo menſe Ptolemaidem appulit: ea ingentem ex Colonienſi, Trevirenſi, ac Bremenſi Diœceſibus 1218

„ mur, ineffabile diſſenſionis ſemina-
„ rium in Regno noſtro per frequen-
„ tes nuncios procul dubio cogno-
„ vimus pululaſſe. Nos itaque - -
„ compulſi, coacti, & inviti a Terra
„ Sancta ſeceſſimus: & - - cum in
„ Hungariam pervenimus, multo am-
„ pliora perfidiæ ſcelera, quam prius
„ audiveramus, tam per Eccleſiaſti-
„ cas, quam Laicales perſonas com-
„ perimus eſſe perpetrata, &c. „

(A) Jacobus de Vitriac. „ Rex
„ vero DEI Hieruſalem & *Dux Au-*
„ *ſtriæ* cum Hoſpitali S. Joannis &
„ Epiſcopis ſupradictis, & quibusdam
„ aliis caſtrum in Cæſarea Palæſtinæ,
„ brevi tempore viriliter, & conſtan-
„ ter firmaverunt. Licet hoſtis ad-
„ ventus frequenter nunciaretur: per
„ hoc caſtrum, DEO dante, civitas
„ ipſa recuperabitur. „ Eadem nar-
„ rat Godefridus Colonienſ. ad An. 1217.

(B) Jacob. de Vitriac. l. 3. & Godefrid. Colon. ad An. 1217. „ Tem-
„ plarii vero cum paucis auxiliatori-
„ bus peregrinis & hoſpitalariis de
„ domo Theutonicorum, caſtrum
„ *Filii DEI*, quod olim Diſtrictum,
„ nunc caſtrum *Peregrinorum* appella-
„ tur a quibusdam, ædificare cœpe-
„ runt: quod poſitum eſt in Epiſco-
„ patu Cæſarienſi inter Cayphas &
„ Cæſaream. - - Ante fontem ca-
„ ſtri duæ turres ædificantur de lapi-
„ dibus quadris. - - Utraque turris
„ duas habet teſtudines, ſecundum
„ quas altitudo diſponitur. Inter u-
„ tramque turrim murus novus con-
„ ſummatus eſt, & miro artificio e-
„ quites armati aſcendere poſſunt, &
„ deſcendere per gradus intrinſecus.
„ - - Caſtrum hoc habet bonum por-
„ tum, piſcariis, ſalinis, paſcuis, agris
„ fertilibus abundat, nec eſt multum
„ remotum a monte *Tabor*. Unde
„ creditur quædam cauſa deſtructio-
„ nis caſtri *Tabor* a Saracenis facta:
„ quia nec ſeminare, nec metere ſe-
„ cure poterant propter habitatores
„ caſtri *Filii DEI*. „

(C) Jacobus de Vitriac. „ Mona-
„ ſterienſis Epiſcopus apud Cæſaream
„ obdormivit in Domino - Epiſco-
„ pi Alemanniæ, & multi alii ſe præ-
„ parabant ad transfretandum, bre-
„ vi tempore in terra promiſſionis
„ commorati. „

Digitized

A. C. ſibus hominum multitudinem advexerat, Maurico bello anno jam ſuperiore in Luſitania exercitatam. (A) Sed quod Palæſtinam aggredi, niſi ſubacta Ægypto, ex qua Saracenis identidem vires ſuccreſcerent, plerique male conſultum putarent; conſilia omnia, curæque eo verſæ ſunt, Pontifice, Rege, Principibusque, eam ſedem belli uno conſenſu approbantibus. (B) Ergo poſt diem triumphalis in cœlum Chriſti reditus memoria ſolennem, ſublatæ Ptolemaide anchoræ, proræque in Ægyptum verſæ ſunt. Recepti eadem claſſe Joannes Rex Hieroſolymorum, Leopoldus Dux Auſtriæ, Patriarcha, Epiſcopi, Ordinum militarium Magiſtri, præfectique, ventis uſi admodum ſecundis, paucis diebus Ægyptum tenuere. Damiatam, urbem Regni principem, Niloque ac vicino mari adverſus vim omnem egregie munitam, adoriri placuit. Aggreſſionem per ſe arduam difficiliorem reddidit turris prælta, quæ cocto ex latere medio in flumine aſſurgebat, ferreaque catena, pedes quinque ac quinquaginta longa, hinc a turri, illinc ab extimo urbis muro, Nili alveo prætenſa, omnem peregrinis navibus aditum præcludebat. (C) Non defuere e Friſonum gente audaciores quidam, qui transmiſſo Nilo caſtra ad urbis mœnia collo-

Ægypti ſubigendæ conſilium.

Damiatæ aggreſſio.

(A) Idem l. 3. „ Anno igitur gratiæ „ MCCXVIII. Menſe Majo applicare „ cœperunt ad portum *Accbon* co- „ gones de Provincia *Colonienſi*, cum „ aliis paucis de *Bremenſi* & *Trevirenſi* provinciis. „ De rebus in Luſitania conſul. Godefridus Colonienſ. ad An. 1217.

(B) Jacob. de Vitriac. l. 3. „ Confirmatum fuit conſilium in Concilio Lateranenſi - - de introducenda militia Chriſtiana in Ægyptum. „ Godefridus Colonienſ. ad An. 1218. „ Ibi placuit Patriarchæ, Regi, Epiſcopis, Ducibus, Hoſpitalariis, „ Templariis, cæterisque Cruce ſignatis, navigio in Ægyptum deſcendere, & inimicorum ſanctæ „ Crucis potentiam, auxiliante DEO, „ conterere. „

(C) Godefrid. Colon. ibid. „ Accidit, ut in Aſcenſione Domini, „ cum claſſis congregatio apud prædictum caſtrum (*Filii DEI*) indicta „ fuiſſet, & majores diem & locum „ obſervarent, claſſis ipſa, Chriſto „ Duce, proſperis ventis uſa, *Damiatam* infra triduum applicuit, & abs- „ que Chriſtianorum ſanguinis impenſa terram viriliter occupavit. „ - - Eſt autem *Damiata* ſita inter littus maris & ripas Nili. - - Civitas pulcherrima & firmiſſima, infinitis turribus, interius & exterius decorata, habens verſus fluvium duplicem murum, verſus ſiccum itidem duplicem. Et nota, „ quod ante *Damiatam* in medio Nili erecta eſt turris fortiſſima: a cujus pede maximæ catenæ protenduntur uſque ad murum Civitatis, „ ne pateat aditus navigio intrantibus, vel egredientibus Ægyptum, „ niſi de licentia Soldani. „ Jacob. de Vitriaco ibid. „ Menſe ergo Maji, poſt Aſcenſionem Domini, præparatis cogonibus, galeis, & aliis „ navibus oneratis de *Accbon* (*Ptolemaide*) profecti ſunt *Joannes* Rex „ de Hieruſalem, Patriarcha cum Epiſcopis - *Duce Auſtriæ*, tribus domibus, & copioſa multitudine Chriſtianorum. Indicta fuit collectio „ navigantium apud caſtrum *Filii Dei*, „ &c. „ ut ex Godef. Col. notatum.

collocarent: ſed præterquam quod reſiſtendo tantæ hoſtium multitudini pares non eſſent, haud conſultum videbatur Principibus, Saracenos hoſtes a tergo relinquere, & cum duplici murorum ambitu, qui urbi ab ea parte prætenſi erant, conflictari. (A) A.C.

Turris, Nili claſtrum, Duce Leopoldo oppugnatur.

Ergo navium firmiſſimæ caſtellis pontibusque ſunt inſtructæ, terrorque barbaris turritæ molis cuſtodibus ab omni parte admotus. Pulchri diſcriminis gloriam Leopoldus Auſtrius, Hoſpitalarii, ac Teutonici inter ſe partiti ſunt. (B) Primi aſſultum tentarunt Auſtriaci, & Hoſpitalarii, exeunte menſe Junio: ſed ea erat barbarorum in propugnanda turri conſtantia, ut qua lapidum immani pondere, qua igne Græco, cui extinguendo nullum ab aquis remedium, corruptæ geminæ ſcalæ Hoſpitalarios primum, mox etiam Auſtriacos in flumen effunderent. (C) Teutonici, Friſonesque, qui alio paulum artificio, navem caſtello, ac propugnaculis inſtruxerant, ſalvi quidem in caſtra, infecto tamen & ipſi negotio rediere. (D)

Nova machinæ:

Triſtis primorum conatuum exitus animos Chriſtianorum militum adeo non infregit, ut augeret etiam, & ingenia acueret, ad hoſtium pertinaciam, igneamque illam navium peſtem retundendam. Menſes duo extruendæ novi operis machinæ impenſi ſunt, caſtellaque navibus impoſita, & nequid ignis in compages trabium poſſet,

(A) Jacobus de Vitriac. ibidem. „ Turris in medio Nili capienda fuit „ ante tranſitum ipſius. Friſones autem impatientes more ſuo Nilum „ tranſeuntes jumenta Saracenorum „ tulerunt, & cupientes in ulteriori ripa caſtra metari, ſtabant pugnantes contra Saracenos, qui obviam ipſis de civitate proceſſerunt. „ Revocati ſunt per obedientiam, „ quia non videbatur Principibus noſtris expedire, quod turris paganis „ repleta poſt tergum relinqueretur Agarenorum. „

(B) Idem ibid. „ Interim *Dux Auſtriæ*, & Hoſpitale S. Joannis duas „ ſcalas præparaverunt ſuper duos „ cogones. „ Navigiorum genus ſunt *Cogones* maximorum, ut oſtendit Du-Cangius.

(C) Jacob. de Vitriac. l. 3. „ Scalæ Ducis (*Auſtriæ*) & Hoſpitalis directæ ſunt circa feſtum S. Joannis Bapt. die Dominica prima ſubſequenti, Saracenis eam defendentibus „ viriliter: ſcala Hoſpitalariorum „ fracta cum malo cecidit, bellatores ſuos præcipitans: ſcala *Ducis* „ ſimili modo confracta, eadem fere „ hora, milites ſtrenuos, & armatos, „ corpore deciduos, ſecundum animas levavit ad cœlum, glorioſo „ martyrio coronatos. „ Eadem narrat Godefr. Colon. ad An. 1218.

(D) Idem ibid. „ Theutonici vero „ & Friſones tertiam navim propugnaculis muniverunt, caſtellulo in „ ſummitate mali compoſito, absque „ ſcalæ ſuſpenſione. - - Navis autem Theutonicorum inter turrim „ & civitatem anchoram habebat fixam, damna multa per baliſtarios, „ qui intus locati fuerant, inferens „ Ægyptiis, - , tandem igne Græco „ correpta fuit, & cum timerent „ Chriſtiani, ne conſumeretur omnino, defenſores illius ignem viriliter extinxerunt, & ſic tandem - - „ ad locum ſuæ ſtationis fuit reducta. „

Digitized by Google

A. C. ſet, corio veſtita. (A) Ingens rei gerendæ momentum publica pietas adjecit: octavo enim, antequam turri admoveretur machina fatalis, die, ſupplicatio totis caſtris indicta eſt, Crucisque ſacroſanctæ honoribus id datum, nudis ut pedibus ſummi quique, infimique ad venerandum ſalutiferum id trophæum progreſſi, Divinum præſidium implorarent. (B) IX. demum Kal. Septembres oppugnatio turris majore contentione, nec minore periculo inſtauratur: cum æſtu fluminis, barbarisque una certandum erat: Nilus in inſolitam altitudinem excreſcens vix admittebat, ut naves illæ caſtellis ac catapultis graves adverſo flumine ad turrim applicarentur. Saraceni & nupero ſucceſſu læti, & omni telorum genere inſtructi, ingenti audacia lapidum, & ſagittarum imbrem in ſubeuntes effundebant: mox ubi dejectos ſcalarum pontes in turris faſtigium conſpexere, ignem, lapidum grandinem ex turri, una & urbe ejaculati, naves, vectoresque damnis haud levibus affecerunt. Repertus tamen igneæ illi procellæ modus, ſparſique malleoli, cum in aqua nihil eſſet præſidii, aceto, ſabuloque ſunt reſtincti. (C)

Publica Chriſtiani exercitus pietas

caſibus adverſis

Interea militum bellatorum manus Sacerdotum in expoſcenda divina ope conſtantia roborabat: ſacrum vel inde bellum agnoſceres, quod proſtratus in terram Patriarcha, Sacerdotalis vero ordo omnis ſacris induti ſtolis, nudisque pedibus fatigare Cœlum precibus ante non deſi-

aucta & inflammata.

(A) Idem ibid. „ Domino demonſtrante, & architecto providente, „ ſumptibus Theutonicorum & Friſonum, eodemque labore, duos „ cogones, trabibus & funibus fortiſſime cohærentes: - - quatuor „ malos, & totidem antennas in eis „ ereximus: in ſummitate caſtellum „ unum firmiter aſſeribus, & opere „ reticulato contextum collocantes, „ contra machinarum importunitatem, coriis veſtivimus illud per circuitum, & ſuper tectum propter „ ignem Græcum: ſub caſtello fabricata fuit ſcala funibus fortiſſimis „ ſuſpenſa, & triginta cubitis ultra „ proram protenſa. „

(B) Idem ibidem. „ Sexta igitur „ feria ante feſtum S. Bartholomæi, „ nudis pedibus cum devotione noſtræ gentis ad ſanctam Crucem proceſſionem fecimus. Ubi imploratо humiliter auxilio Divino, ut res „ DEI careret invidia & jactantia, „ de qualibet gente, quæ tunc erat „ in exercitu, aliquos ad hujus negotii executionem invitavimus: licet gens Theutonicorum & Friſonum ad naves implendas ſufficeret „ & regendas. „

(C) Idem ibid. „ Die S. Bartholomæi. VI. feria, cum Nilus excreviſſet, & aquarum impetus negotium plurimum impediret, cum „ multa difficultate & periculo, hoc „ inſtrumentum contra torrentem, „ a loco, ubi fabricatum fuerat, trahebatur ad turrim. Navis una minori machinæ ſocia præceſſit velificando, - - nec minori periculo „ prior navis ad pedem turris collocata ſubſtitit. Ignis Græcus cominus de turri fluminis, & eminus „ de civitate, fulminis inſtar veniens, „ pavorem incutere potuit. Sed per „ liquorem acetoſum, & ſabulum „ ſubventum eſt ignem extinguere „ laborantibus. „

Digitized by Google

nerent, quam compreſſi barbari ad deditionem ſint ada- A.C.
cti. (A) Lentum certamen erat noſtris cum iniquitate loci, cum telis barbarorum, cum infido elemento rapacis fluvii, cum igne Græco conflictantibus: Auſtriacorum ut præcipua hic etiam opera, ita ſummum diſcrimen erat: hærebant pontis unius ſcalæ turri jam injectæ, aſcenſumque ſignifero Ducis Auſtriæ ſuis cum manipularibus præbebant: barbari haud ignari ultimi diſcriminis, ad ultima etiam præſidia recurrunt. Oleo, neſcio quo, aut bitumine ungunt ſcalarum caput, mox ignem, qui luculentam in flammam erupit protinus, injiciunt, momentoque temporis machinæ faſtigium continenti velut incendio involvunt. Ad flammæ conſpectum omnes certatim in pontes enituntur; dumque alii ſuper alios ad reſtinguendum incendium conglobantur, inclinatæ pondere ſcalæ ſigniferum in præceps egere. Auxit noſtrorum dolorem Saracenorum lætitia, qui vexillo Auſtriaco potiti, victoriam inconditis clamoribus celebrabant. (B)

Signifer Auſtriacus in turrim eniſus,

corruptis igne ſcalis in præceps agitur.

At Chriſtiani exercitus Duces, militesque, commemorabili pietatis exemplo, confeſtim in pedes deſiliere, ſupplicumque ritu in pulvere proſtrati, pacem Superum, opemque ſuis commilitonibus implorabant. (C) Neque diu is luctus, ac comploratio tenuit: miles ætate juvenis, ex Leodienſi agro natus, ſumpta ex deſperatione audacia in turrim evaſit, ſecutus hunc alter e Friſonum gente, juventa & ipſe ferox, & agreſti tantum tribulo armatus, ſed quo tantum ille ſtragis dextra, lævaque edidit, nemo ut propius accedere jam auderet. His armis patrata victoria, quo conſpectior Divina virtus eſſet, quæ piorum exorata precibus, laboranti Chriſtianæ rei in tempore affuit. (D)

Turris expugnatur.

Neque

(A) Jacob. de Vitriac. L. III. „ Clerici nudis pedibus per litus ambulant ſupplicantes, „ & paulo poſt: „ Jacuit Patriarcha ante lignum Crucis proſtratus in pulvere: ſtans Clerus nudis pedibus, indutus ſtolis „ clamavit in cœlum. „

(B) Idem ibid. „ Defenſores turris extenſis lanceis, anteriorem „ partem ſcalæ ſubterunxerunt oleo, „ deinde ignem Græcum appoſuerunt, qui erupit in flammas: cumque Chriſtiani, qui in ea erant, „ concurrerent ad ignis ſoffocationem, ſuo pondere caput ſcalæ depreſſerunt in tantum, ut pons tornatilis fronti appoſitus inclinaretur. *Signifer Ducis Auſtriæ* de ſcala „ corruit, Saraceni vexillum tulerunt. Babylonii ſe viciſſe putantes, „ vociferati ſunt, aerem clamore vexando. „

(C) Idem ibidem: „ Chriſtiani de equis deſcendentes, ad ſupplicationes ſe proſtraverunt compoſitis „ manibus, rigatis vultibus, dolorem, „ quem pro illis habuerunt, qui diſcrimen in fluminis profundo (*ſubiiſſent*) & totius Chriſtianitatis proteſtando. „

(D) Idem ibidem. „ Ad hanc populi devotionem, & elevationem „ manuum in cœlum, levavit ſcalam „ Divina pietas; extinxerunt ignem „ fidelium lachrymæ; & ſic noſtri reſum-

A. C. Neque tamen obtineri continuo ſtatio ſumma in turri potuit, barbaris igne, fumoque victorem militem, ut in pontes ſe reciperet, adigentibus. At die ſequenti deditio turris in Leopoldi Ducis Auſtriæ manus facta, victore exercitu haud gravate in eam conditionem deſcendente, ut barbaris vitæ fieret gratia, ceterarum rerum permiſſa victoribus poteſtate: neque enim tam intactæ a belli clade triremes noſtræ, machinæque erant, ut reſumi dimicatio tuto iis poſſet: laceratæ multis locis tabulatorum compages; trabes, pontesque ignibus corrupti, baliſtæ ipſæ aut ſuapte contentione, aut hoſtilium telorum, lapidumque grandine vitium fecere. (A) Fame ut adigerentur propugnatores turris, tam vicina urbe, rebusque omnibus affluente copia, nec ſpes erat, nec conſilium. Ut non immerito ab omni exercitu Regi immortali DEO agerentur gratiæ, qui terrorem hunc barbaris injecerit, ut tradito firmiſſimo urbis propugnaculo, urbem quodammodo ipſam, Ægypti dominam, in manus Chriſtiani exercitus tradidiſſe viderentur. Certe ja-

Deditio turris in manus Leopoldi Ducis Auſtriæ facta.

„ ſumptis viribus cum defenſoribus „ turris, gladiis, fariſſis, clavis, & „ aliis inſtrumentis, viriliter pugnaverunt cominus. Miles quidam „ juvenis, Leodienſis Diœceſis, primus turrem aſcendit. Friſo quidam juvenculus flagellum, quo granum excuti ſolet, tenens, & ad pugnandum connexione catenarum „ præparatum, ad dexteram & ſiniſtram fortiſſime percuſſit, & quendam tenentem ſignum Soldani croceum ſtravit, vexillum abſtulit. „ Alii poſt alios ſucceſſerunt, ſuperatis hoſtibus, quos reſiſtentes duros ſenſerant, & crudeles. „ Godefrid. Colon. ad An. 1218. breviter: „ Tandem Magiſter *Oliverus* Scholaſticus Colonienſis, ex puris eleemoſynis pauperum, ædificium extruxit, in quo erant propugnacula & pons. Hoc opus in die Sancti Bartholomæi turri appoſitum eſt, Sarracenis viriliter in eadem turri ſe defendentibus, modo ſagittis, modo lapidibus, modo lanceis, & maxime per ignem. Attamen Divina clementia orationibus & lacrymis pauperum placata, extinctus eſt ignis in ponte, & turrim Chriſtiani audacter intrant & „ capiunt. „

(A) Jacobus de Vitriaco l. 3. „ Interim Saraceni, qui in inferiore „ parte turris ſe receperant, igne ſuppoſito ſuperficiem turris combuſſerunt: victores noſtri calorem ſuſtinere non valentes, regreſſi ſunt „ ſuper ſcalam. Pons vero, qui in „ inferiore parte operis præparatus „ erat, divulſus eſt ad pedem turris, „ aquis profundis, & undique circumfluentibus: anguſtam malleis „ ferreis januam aggreſſi ſunt victores, defendentibus eam Saracenis, qui erant intrinſecus. Stabat „ utrumque opus immobile. Aſſeres ſcalæ pro parte diſcuſſi ſunt, & „ ambitus operis fortiſſimis funibus „ compoſitus, & multis locis perforatus, & machinarum ictibus. Ab „ hora nona, feria VI. uſque ad horam decimam ſequentis Sabbathi „ duravit hoc periculum. - - Tandem incluſi in turri colloquium „ petebant, & ſe ſub pactione vitæ dederunt *Duci Auſtriæ*: præter „ illos, qui præcipites nocte per feneſtras evaſerunt turris anguſtias, „ quorum plures in flumine ſubmerſi ſunt, & interfecti. Captivi vero numerati ſunt ad centum viros. „

(A) Go-

Digitized by Google

Saracenorum consternatio: mors Saphadini.

ctura ejus munitionis tantum dolorem Saphadino Soldano attulit, ut ferendæ jam impar ignominiæ morbum ſibi, mortemque ex mœrore accerſeret. Hunc finem habuit Tyrannus Aſiæ, Africæque, qui exturbatis paterno Imperio fratris ſui filiis, Ægyptum ac Syriam violentis armis oppreſſerat. (A) A. C.

Extincto tyranno tyrannis ſublata non eſt, qui enim Patrem in Imperio excepit, Coradinus filius, rem Chriſtianam deinceps per Aſiam ſic afflixit, ut ſcelere Saphadinum, ac crudelitate abſolviſſe videretur. Damaſci is regiam habebat; Meledino fratri Ægyptus ceſſit, cum Damiata, munitiſſima Regni urbe. Eam cum propediem vallo, foſſaque a Chriſtianis cingendam videret; copias, quas poterat, maximas contraxit Meledinus, ut Nili nos tranſitu prohiberet. Atque ut Regni exordia egregio aliquo facinore auſpicatiora redderet, caſtra Chriſtiana repetita incurſione tentare placuit: rejectus ſemel, ac iterum non ſine clade, ad defendenda deinceps littora curas vertit. (B) Eum in finem foſſas, aggeres, propugnacula, tota Nili ripa, baliſtis, ceteroque machinarum apparatu ſic inſtruit, certam ut perniciem tranſiturus illuc Chriſtianorum navibus compararet: ipſo in flumine demerſa plura navigia, palique in ſolum depacti; teme-

Nili litus adverſum

ſumma ope defenſum.

(A) Godefrid. Colonienſis ad An. 1218. „ Poſt captam ſiquidem turrim, in profundo Nili fluminis ſitam, *Saphadinus*, inveteratus dierum malorum dolore (ſicut aſſeritur) nimio tactus, exheredator fratruelium ſuorum, & uſurpator regnorum Aſiæ, mortuus eſt, & ſepultus in inferno. „ Aliud timoris argumentum refert Honorius III. PP. in literis ad Senonenſem Archiepiſcopum ſcriptis apud Raynaldum ad An. 1218. „DEUS etiam propugnatorum ſuorum devotionem reſpiciens, eis ex inſperato tradidit turrim quamdam mirabilis fortitudinis, quæ ſita in medio fluminis, & protenſis catenis ferreis, acceſſum ad dictam denegans civitatem, eam inexpugnabilem reddere videbatur: tantæ ſiquidem latitudinis erat, ut trecenti armati conſiſterent in eadem, quos omnes cum ea in ſuorum fidelium manibus tradidit Dominus DEUS noſter; ac etiam in hoſtes ſuos tantum terrorem immiſit, ut montem *Thabor*, quem in grande diſpendium Chriſtiani populi caſtellaverant, & alia quædam munita loca, ſuffoſſis muris præ timore reliquerint, nullum locum ſibi ſatis tutum putantes, ſi Chriſtianus exercitus contra ſæpe dictam (*Damiatam*) prævaluerit civitatem. „

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1218. „ Poſtmodum in feſto S. Dionyſii Sarraceni cum galeidis armatis improviſi venientes, & principia caſtrorum, ubi Romani tentoria fixerant, invadentes, modica Chriſtianorum manu repulſi ſunt, recurrentes celeriter ad galeidas: & qui gladios perſequentium effugere poterant, in Nilo ſubmerſi ſunt circiter ad MD. numerum. Sane in feſto S. Demetrii - - ſummo diluculo Templariorum caſtra invaſerunt hoſtes, & modicum damnum eis inferentes, per expeditos equites fugati ſunt ad pontem, & ad numerum quingentorum ibidem interempti. „

A. C. temerarium pene ut videretur, trajectum ea a parte adornare. (A) Tentata tamen res eſt audacia, quam ſpe, majori; primique Teutonici, ac Friſones aliquot navigiis ceteris viam præivere. Eo ne impune ſequerentur naves ceteræ, Meledinus obſtitit, triplicato militum ordine litus omne obſidente. (B) Multa ſimul Chriſtianos premebant incommoda: Nilus præter morem exundans tentoria nuper militum, & annonam abſtraxerat. Acceſſit malum gravius, peſtilentes morbi, contagione corporum per exercitum jam vulgati: nec pauci vectorum militumque, arctis obvallati fluminis faucibus, ad certos telorum ictus expoſiti, periere: (C) addidit terrorem noviſſimum procella ingens, quæ vento turbineque horrida, certam perniciem noſtris triremibus apportare videbatur. Res contra cecidit, haud obſcuro præſentis Numinis indicio: Nonis enim Februarii An. MCCXIX. panico, neſcio quo, timore perculſi barbari ſub noctem in effuſam repente converſi fugam, nudata Nili ripa, pacatum noſtris tranſitum præbuere. (D)

in poteſtatem Chriſtiani exercitus venit.

1219

(A) Idem ibid. „ Sarraceni periculum, quod eis imminebat, attendentes, ripam eis oppoſitam foſſatis & argilloſa materia, cum propugnaculis ligneis altis munierunt, machinas, & petrarias locantes ibidem. Per fluvium autem navium emerſiones fecerunt cum palis infixis gurgiti, transeundi eis ſpem auferentes. „

(B) Idem ibid. „ Coccones propugnaculis & caſtellulis, viris etiam armatis muniti, Chriſto Duce, prædictas navium emerſiones evaſerunt. Hoſtes vero diſſimulato metu tres ordines armatorum ſtationi contrapoſuerunt, ictibus lapidum & telorum plurimis eos vexantes. „

(C) Idem ibidem. „ In Vigilia S. Andreæ multa incommoda, & adverſa perpeſſi ſunt fideles. Nam media nocte intumuerunt fluctus maris creſcentes, & excurſum terribilem facientes uſque ad caſtra eorum. At alia parte fluvius inundans occupavit incautos: natabant tentoria, perierunt cibaria, & niſi foſſatum, quod ad muniendum ſe fecerant, homines cum jumentis, naves cum armis & victualibus detraxiſſet ad hoſtes. „ Jacobus de Vitr. lib. 3. „ Invaſit præterea multos (morbi ſpecies) contra quam „ Phyſici nullum ex arte ſua remedium invenire poterant: dolor repentinus pedes invaſit & crura: & „ conjunctim caro corrupta gingivas „ & dentes obduxit - - tibias horribilis nigredo obfuſcavit, &c. Poſt „ dictam tempeſtatem naves parabantur ad tranſitum fluminis: quæ „ magno periculo ſurſum aſcendentes, inter civitatem & turrim captam, machinis & igne Græco, & „ jaculis plurimum ſunt impeditæ. „

(D) Jacobus de Vitriac. l. 3. „ Nocte S. Agathæ Virginis, & Martyris, cum coadunatus eſſet populus „ fidelium, qui ſequenti die tranſiturus erat, pluviæ & venti multum diſcriminis & difficultatis addiderunt noſtris. Sed fidelis Deus „ - - convertit in facilitatem, & gaudium, ſuæ virtutis innovans miracula. Poſt mediam ſiquidem noctem tantum pavorem Soldano Babyloniæ, & ſatrapis ſuis incuſſit, „ ut relictis caſtris, - - in ſola fuga „ ſpem poneret. - - Itaque fugientibus Ægyptiis, noſtri certatim & „ alacriter absque omni impedimento hoſtium, & ſanguinis impenſa „ tranſierunt. „

A. C.

Damiata urbs obſidione claudi-tur.

Occupatum litus erat, non item civitas, cujus lenta obſidio in menſem duodeviceſimum eſt extracta. Prima curarum Chriſtianæ militiæ erat, ut ponte navali utramque Nili ripam conjungerent, caſtraque tum ad urbem, tum ad portum collocata, mutuis, ſi res ferret, auxiliis defenderent. Nec diu occaſio aberat. Meledinus Coradinum fratrem ſuppetias vocarat: is, ut magnis e Syria accinctus erat copiis, neſcio qua præfectorum incuria, eam in ſtationem penetravit, unde noſtri nuper non ſine prodigio in adverſum litus evaſerant. Succeſſus rei barbarorum auxit audaciam, ut repentino incurſu in foſſas ipſas impetum facturi viderentur: nec a ſummo diſcrimine multum res aberat, niſi Teutonici Friſonesque in tempore ſe objeciſſent; caſtraque, quæ inter mare, Nilumque erant media, corporum oppoſitu defendiſſent. Actum erat de portu urbis munitiſſimæ, noſtrique obſeſſis ſimiliores, quam obſidentibus futuri erant: ita ab omni parte barbarorum agmina, noſtris copiis circumfuſa, in caſtrorum foſſas irruebant. Sed noſtrorum is extitit in communem hoſtem ardor, ut Soldanus non ſine clade ſit rejectus. (A)

Saracenorum in tuenda urbe conatus.

Reſpiratum tantiſper eſt ab infeſto hoſte, non tamen quies, aut ſecuritas reſtituta: inſtauratum ſubinde certamen ipſa Ramalium feſta luce, eratque ea ferocia barbarorum, ut niſi ſuo, noſtrove excidio, finem cruentæ dimicationi non fore affirmarent: nec facta dictis mitiora erant: ubi enim rabies exarſit ſemel, tanto ſe impetu in foſſas noſtras ab omni parte infudere, ut reſiſtendo tantæ multitudini par nulla noſtrorum virtus, bellique peritia eſſet. Vis omnis in pontem Templariorum verte-

(A) Jacob. de Vitriac. l. 3. „ Sic „ per gyrum ac firmiter obſeſſa eſt „ civitas. Igitur diviſo exercitu noſtro in duas partes, una videlicet „ in ſabulo ad cuſtodiam tam fluvii, „ quam portus; altera ad obſidendam „ munitam urbem. - - Per deſidiam „ autem, & inertiam quorundam, „ quorum nomina novit Dominus, „ factum eſt, ut hoſtes reſumptis viribus & animis, adveniente etiam „ *Coradino* cum Halapinis (*Aleppianis*) & magna multitudine locum „ illum occuparent, a quo noſtri miraculoſum tranſitum fecerunt: & „ ſic nos, obſidentes civitatem, ipſi „ periculoſius obſederunt: & niſi „ per divinum conſilium caſtra, quæ „ erant inter mare, & fluvium retenta fuiſſent, maxime per Theutonicos & Friſones, portus nobis ablatus fuiſſet, & negotium plurimum periclitatum vacillaret. Ut autem tranſitus miraculum magis „ clareſceret, & ſoli DEO aſſcriberetur firmiter, ad tantam Sarraceni „ pervenerunt temeritatem, ut diluculo Sabbathi ante Dominicam „ *Oculi*, &c. nobis tale periculum „ non providentibus cum multitudine gravi propius accederent, & „ in foſſatum ſe præcipitarent: ſed „ divino auxilio cum damno equitum, & peditum ſunt repulſi. „

Digitized by Google

A.C. vertebatur, quem Leupoldus Dux Auſtriæ cum Teutonicis defendendum ſuſcepit. (A) Diu conſtitere in gradu noſtri, neutram in partem inclinante victoria: momentum tandem barbari igne Græco adjecere: cui cum reſiſti jam humana ope nulla poſſet, exuſta pars extimi pontis eſt, hoſtique ingruenti aditus patefactus. Id vero Leopoldus optare etiam videbatur, adeo firmi receptus erant, adeo denſa propugnatorum agmina, omnique apparatu bellico inſtructa, acclamare etiam militi auditus: locum daret ingruenti hoſti, ubi manus conſerere, ubi armis experiri cominus poſſet, quid Germanus præſtaret barbaro, Chriſtianus Saraceno. Ea confidentia audaciam hoſtis fregit: nulli barbarorum ad tentandum aſſultum animus; & quanquam ab hora diei ſexta, ad decimam fere, acerrima contentione decertatum; profligati tamen ad extremum ſunt, & relicto cæſorum ingenti numero, e ſtatione deturbati. (B)

Leopoldi Ducis Auſtriæ fauſta, ſupremaque dimicatio.

Id vero ſupremum erat operum, quæ Leopoldus alia ſuper alia, per menſes octodecim, quibus in Syria, Palæſtina, & Ægypto erat, ſalutaria Chriſtiano nomini, ſibique glorioſa præſtitit. Reditum cum claſſis, tum Imperii Auſtriæque negotia flagitabant. Nemo erat, qui tam ſtrenuum, piumque Ducem non exoptaret unice, non ægerrime a ſe dimitteret. Sed quod Otto Cæſar nuper e vivis ereptus; (C) Fridericus vero II. Romana nondum

Redit in Europam.

(A) Idem ibidem. „ In die Palmarum præſcripti anni (MCCXIX.) „ inimici noſtri multa comminatione præmiſſa, quod ſeipſos, vel nos „ omnes perderent, una die collectione terribili, & innumerabili exercitu equitum & peditum irruerunt ſuper nos, undique foſſatum „ noſtrum invadentes, & maxime „ pontem Templariorum, & *Ducis Auſtriæ*, quem ipſe cum Theutonicis defendere ſtuduit. Hoſtes cum „ electis militibus ſuis de equis ſuis „ deſcendentes, cum Chriſtianis atrociter pugnaverunt: ceciderunt „ hinc inde mortui, & vulnerati. „ Tandem pontem aſcendentes, partem ejus combuſſerunt. „ Godefridus Colonienſis ad An. 1219. & Oliver. Scholaſt. Colon. de Captione *Damiatæ*.

(B) Jacobus de Vitr. l. 3. „ *Dux* „ *Auſtriæ* præcepit ſuis, ut ponte relicto, aditum darent inſtantibus, & „ introitum; ſed intrare non præſumpſerunt propter militiam noſtram, quæ acies ſuas ordinaverat. „ - - Eadem die non eſt datum ſpatium gerendi alias palmas, quam „ baliſtas, & arcus cum ſagittis, lanceas & gladios cum clypeis; adeo „ inſtabant, & vexabant atrociter, „ qui venerant ad perdendum nos, „ ſtudio liberandi civitatem, ab ortu „ ſolis uſque ad horam fere duodecimam (Oliverius Scholaſt. & Godefrid. Colon. *ad horam fere decimam.*) Tandem fugati retraxerunt „ ſe cum damno maximo. „

(C) Godefrid. Colon. ad An. 1218. „ *Otto* Imperator jam per annos octo „ vinculo excommunicationis a duobus Apoſtolicis innodatus - - febre corripitur. Deinde ingravescente morbo - - cum mandato „ Apoſtolici ſtare juraſſet, ab Epiſcopo

„ po

dum corona redimitus erat : orbatæ præterea Auſtriæ, A.C.
Styriæque provinciæ tam beneficum, ſalutaremque Principem diu jam ſuſpirarent; retineri diutius, evoluto præſertim jurato ſacræ expeditionis tempore, nec poterat, nec debebat. Ne tamen ætas poſtera meritorum ejus obliviſceretur, bellicis laudibus munificentiæ cumulum adjecit : Teutonicis inprimis domum extruxit amplam : addidit ad emendum iis prædium libras argenti centum; novo denique Templariorum caſtro auri libras quinque ſupra viginti tribuit. (A) Oliverius, Colonienſis Scriptor, ſacræ & ipſe expeditionis comes, argenti librarum plus quam tria millia, a Leopoldo Teutonicis dono data commemorat. (B) Omnium certe conſenſu abſens præſensque eam laudem conſecutus eſt Leopoldus, ut Jacobus Vitriacenſis, Scriptor Gallus, & inter Romanæ poſtea Eccleſiæ purpuratos Patres adlectus, ampliſſimum illi teſtimonium, non bellicæ modo laudis, ſed eximiæ pietatis, modeſtiæ, ac largitatis redderet, nullamque ejus commendandi occaſionem tota illa expeditione, cui præſens & ipſe affuerat, prætermitteret. (C) Ducem imitatus Comes *Auſtriæ*, ut ſcribit Jacobus de Vitriaco (Oliverius enim Comitem *Ceſtriæ* appellat) quingentas & ipſe argenti marcas contulit, ut eſſet, unde turrium ac murorum fundamenta in caſtro Templariorum jacerentur. (D) His præclare, munificeque actis, omnium fau-

Ejus in Palæſtina commodum liberalitas, laudesque a Scriptoribus in eum congeſta.

„ po abſolvitur. Deinde ordinato teſtamento ſuo, factaque confeſſione, „ cum perceptione ſanctæ Communionis, & ſacræ Unctionis, cum magna contritione cordis, in caſtro, „ quod dicitur *Hartzberg*, Idibus Maji „ moritur. „

(A) Jacob. de Vitriac. l. 3. „ Inſtabat jam Paſſagium vernale. Receſſurus erat *Dux Auſtriæ*, qui per „ annum & dimidium Chriſto fideliter militaverat, *plenus devotione*, „ *humilitate*, *obedientia*, *largitate* : qui „ præter alios ſumptus innumerabiles (ſic ex Oliverio Scholaſtico vitioſus Jacobi Vitriac. locus corrigendus eſt) quos in negotiis bellicis, ac privatis eleemoſynis fecerat, domum fecerat Theutonicorum. Ducentas marcas vel amplius ad comparandum prædium „ creditur contuliſſe, & caſtro Templariorum novo, quinquaginta „ marcas auri. „

(B) Oliverius Scholaſt. Colon. de captione Damiatæ. „ Qui præter alios ſumptus innumerabiles, quos „ in negotiis bellicis, ac privatis eleemoſynis fecerat, domui Theutonicorum ſex millia marcharum „ argenti, vel amplius, ad comparandum prædium creditur contuliſſe. „

(C) Jacob. de Vitr. l. 3. Comparatione facta cum Bavaris, qui in ea expeditione erant. „ Bavari inſolenter, & contra legem Chriſtianorum ſe habuerunt, hortos & pomeria Chriſtianorum deſtruendo : nec „ his contenti, Chriſtianos occiderunt, ejicientes de domibus religioſos. *Dux Auſtriæ* ſicut Princeps Catholicus, per omnia Chriſto laudabiliter militavit. „

(D) Idem l. 3. „ Cui (Templariorum caſtro novo) etiam *Comes Auſtriæ*, quingentas marcas argenti „ dona-

Digitized by Google

A. C. fauſtisque precationibus conſcenſæ naves ſunt. Vela, proſpero ut plurimum curſu retro facta, itineris moleſtias utcunque relevarunt.

Damiatæ interim, & in Palæſtina (juvat enim orſa perſequi, quorum pars bene magna Leopoldus erat) res Chriſtiana in magna perturbatione erat. Coradinus enim, accepto repetitæ Saracenorum cladis nuncio, in rabiem actus, Hieroſolymorum urbem, barbaro vindictæ genere mœnibus nudat, turres omnes ſubruit, disjectisque ac everſis muris ac propugnaculis, præter Templum, turrimque Davidicam, omnia in triſtem acervum lapidum redigit. Jamque & minas per & caſtra Chriſtiana, & Ægypti urbes jactabat, excindendi etiam Sepulchri Chriſti, quod Saracenis æque, ac noſtratibus magna eatenus inveneratione erat, niſi a Damiatæ obſidione abſiſteretur. Sed eo quidem in conſilio fruſtra fuit: neque enim aut Saracenorum ullus tanta impietate erat, ut nefaria loci ſanctiſſimi demolitione contaminare manus ſuſtineret ſuas; neque Chriſtiani exercitus tam intempeſtiva trepidatio, ut Damiatam, quam manibus prope jam tenebant, deſererent. (A) Ergo cum minis nihil proficeret, copias ſuas omnes in Ægyptum rapit, tentataque ſemel ac iterum fortuna nequidquam ſua; ubi vires omnes, impetusque fruſtra conſumpſiſſet, ad pacis conſilia vertitur: (B) conditiones, graves alioquin, longa obſidio, fames, & ex fame prognata peſtilitas tolerabiles reddidit. (C) Eæ hujusmodi erant: Damiatæ obſidionem ſolverent Chriſtiani: Crucem ſanctam, occupata quondam Hieroſolyma, a victore Saladino captam cum captivis, quotquot uſ-

Coradinus Hieroſolymam mœnibus nudat:

minis, promiſſisque abducere Chriſtianos ab obſidione tentat.

„ donavit, ad murorum, & turrium „ fundamentum. „ *Marca* argenti una valet octo imperiales nummos: marca vero auri continet aureos noſtrates ſex ac triginta. Hic tamen valor neque ſemper, nec ubique obtinuit. Vid. Du-Cangius in Gloſſario Latin.

(A) Idem ibidem. „ Anno gratiæ „ Milleſimo ducenteſimo decimo no- „ no: Regina civitatum *Hieruſalem*, „ quæ videbatur inexpugnabiliter „ munita, deſtructa eſt a *Coradino*, fi- „ lio *Saphadini*, & foris & intus. Mu- „ ri enim cum turribus redacti ſunt „ in acervos lapidum, præter *Templum* „ *Domini*, & *Turrim David*. De Se- „ pulchro glorioſo deſtruendo ha- „ buerunt Sarraceni conſilium, & per „ literas comminati ſunt, quos civi- „ bus Damiatæ transmiſerunt ad ip- „ ſorum ſolatium. Sed huic temeri- „ tati nemo manus apponere præ- „ ſumpſit propter loci reverentiam. „

(B) Fuſe hæc perſequitur Jacob. Vitriac. l. 3. Oliverius Scholaſticus in captione Damiatæ: & ex his Godefridus Colonienſis ad Annum 1219. quos conſulas, licet.

(C) Oliverius Scholaſticus laud. l. „ Interea civitas (*Damiata*) obſidio- „ ne longa, ferro, fame, & peſtilentia „ graviter, & ultra quam ſcribi poſ- „ ſit, afflicta in ſola pace, quam Sol- „ danus promiſit civibus, ſpem poſuit. „

quam ſeu in Babyloniæ, ſeu Damaſci Regno eſſent ſuperſtites, ſine lytro reciperent: Hieroſolymorum urbs, Regnumque totum in Chriſtianorum ditionem rediret, demptis modo Craco, & Monte Regali, munitis Arabiæ caſtris: quæ tamen, donec inter partes induciæ belli eſſent, tributa Hieroſolymorum Regi penderent: ad reparandos ſanctæ urbis muros, munitionesque ſumptus Soldani fratres redderent: eæ conditiones ſi placerent, ab armis utrinque diſcederetur. (A) A. C.

Nec aſpernanda conditio Joanni Hieroſolymorum Regi, Francis, Anglis, ac Teutonicis videbatur, quorum recenti in memoria erat, quanto minori ſuo commodo pacem nuper omnes exoptaſſent. Sed obſtabat cum Legatus Pontificius, & Patriarcha; tum Templarii, ac Hoſpitalarii, cum Italiæ nobilitate omni, quod retineri Hieroſolymam, Regnumque Palæſtinæ tam vicino, tam infido Ægypti dominatu, poſſe pernegarent. (B) Tam discordibus ſententiis, ubi de pace deſperarant barbari, vaneſcenti urbis præſidio novas ſuppetias decreverunt. Eæ per loca paluſtria pene in urbem jam evaſerant: cum vigilum clamore excitatus miles, alios ferro cæcidit, alios e fuga retractos in vincula conjecit. (C) Nonis deinde Novembribus, incertum quo modo, quibus authoribus, certe non ſine Numinis interventu ſingulari, urbs capta in Chriſtiani exercitus poteſtatem venit. Spectator ac teſtis jacturæ ac ignominiæ Meledinus ipſe aderat, neque aut animus reſiſtendi, aut copia fuit, Nilo intumeſcente,

Damiata incertum, quo modo, capitur.

(A) Oliverius Scholaſt. Colon. de capt. Damiat. „ Soldanus cariſtiam „ timens & famem, etiam amore retinendæ *Damiatæ*, talem pacem cum „ fratre ſuo *Coradino* Chriſtianis obtulit: ut Crucem ſanctam, quæ „ olim capta fuit in victoria *Saladini* „ cum civitate ſancta, & omnibus captivis, qui per Regnum Babyloniæ, „ & Damaſci vivi reperiri poſſent, „ ſumptus etiam ad reparandos muros Jeruſalem redderent: inſuper „ regnum Jeroſolymitanum totaliter „ reſtituerent, præter *Cracum* & *Montem Regalem*, pro quibus retinendis, „ tributum obtulit, quamdiu treuga „ duraret. „

(B) Idem ibid. „ Hanc compoſitionem acceptandam eſſe Chriſtianitati, Rex & Francigenæ, Comes „ Ceſtriæ, cum Capitaneis Theutonicorum cenſuerunt pertinaciter. „ Nec hoc mirandum fuit: qui longe minori pace, quæ prius oblata „ fuerat, contenti fuiſſent, niſi ſano „ conſilio eis eſſet obviatum. Legatus autem cum Patriarcha, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Templariis, „ & Hoſpitalariis, ac omnibus Italiæ „ Capitaneis, multisque aliis prudentibus viris, efficaciter huic tractatui ſe oppoſuit, oſtendens, ante „ omnia *Damiatam* eſſe capiendam. „

(C) Idem ibid. „ Interea Soldanus „ magnam multitudinem peditum „ clanculo per loca paluſtria miſit ad „ civitatem: quorum CCXL. Chriſtianis dormientibus fuerunt ingreſſi, Dominica nocte poſt feſtum „ Omnium Sanctorum: tandem præ „ clamore vigilum, cæſi ſunt & capti, quos ad CC. & plures computavimus. „

Digitized by Google

A.C. te, foſſasque urbis captæ ad Chriſtianorum præſidium implente. Ergo ſuccenſis ipſe caſtris ſuis, feſtinata ſe fuga proripuit, Ægyptique poſſeſſionem, cujus clauſtrum Damiata eſt, in victoris exercitus manibus reliquit. (A)

Leopoldi Ducis in Styriam adventus.

Circumacto interea pene biennio (B) reverſus e Palæſtina Leopoldus Dux Auſtriæ, per Hungariam Græcium in Styriam tetendit, ubi effuſa omnium lætitia ſalutatus a Conjuge, parvisque liberis, (C) turbata quædam ſuis in Provinciis, quædam mutata per longam abſentiam audiit. In Styria Eberhardus, Salisburgenſis Archiepiſcopus, Epiſcopatum Seccovienſem inſtituit; cum ante eum diem Gurcenſis Antiſtes præter Carinthiam, Styriam quoque vicaria poteſtate procuraſſet. (D) Auctus ea dignitate Antiſtitum primus, Carolus Friſacenſis Præpoſitus, vir & ante, & poſt eum honoris aditum magnis in rebus ſpectatus. (E) Intempeſtivum id Theodo-

Seccovienſis in Styria Epiſcopatus erigendus

(A) Id. ib. „ Non. Novembris - - „ capta eſt *Damiata* absque deditione, „ ſine defenſione, ſine violenta depræ„ datione cum tumultu; ut ſoli Filio „ Dei aſcriberetur evidenter victoria. „ - - Et cum caperetur civitas in ocu„ lis Regis Babylonis, more ſolito „ non fuit auſus Chriſti milites ad de„ fenſionem paratos per foſſatum no„ ſtrum aggredi. Eodem etiam tem„ pore fluvius excrevit, uberius a„ quis foſſatum implens: ipſe vero „ confuſus, caſtra propria combuſſit, „ & fugit. „ Eadem omnino narrat Jacob. Vitr. l. 3. Godefridus tamen Colon. hæc adjungit. „ Quidam ſiquidem Chriſtiani circa me„ diæ noctis ſilentium conſilio (ut „ credimus) quorundam de civitate „ intromiſſi fuerunt; & Legatus „ intromiſſis nunciis turres & ho„ mines perfidæ gentis quam plurimos captivavit. Alii multi aſcen„ dentes turres fortiores, auroræ lu„ cem in eis præſtolabantur: exor„ taque luce Nonarum Novembrium „ omnes ſe captivos Sarraceni *Da„ miatæ* dediderunt, & civitatem to„ taliter in poteſtatem Chriſtiano„ rum, quamvis inviti, tradiderunt. „ Vide ea de re Epiſt. Ægidii de Levres datam Damiatæ IV. idus Novembr. An. 1219. apud Martene T. I. p. 874. edit. primæ.

(B) Chron. Auſtral. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1219. „ *Liupoldus* Dux „ Auſtriæ & Styriæ glorioſe ad pro„ priam terram revertitur. „

(C) Ortilo de Exord. Campilil. ad An. 1219. „ Hoc anno Ducem ac Pa„ rentem noſtrum L. DEUS feliciter „ ad nos reduxit. Nam poſtquam „ ſuo maxime conſilio, & ſua forti„ tudine in proximo eſſet, ut Chri„ ſtiani *Damiatam* caperent: ipſe de „ præda non ſolicitus, ſed magis de Fi„ liis, & Patria ſua, & etiam de ſuo Mo„ naſterio, ut nobis poſtea dixit, per „ *Ungariam* redivit in *Styriam*, &c. „

(D) Literæ Honorii III. PP. quibus *Eberhardo* Salisburg. Archiepiſcopo poteſtatem fecit erigendi Epiſcopatus Seccovienſis, extant apud R. P. Sigism. Puſchium Chronol. S. Styriæ Part. II. pag. 198. Quarum initium: „ Quod non tua, ſed quæ Chriſti „ ſunt, &c. „ Extant præterea ibidem literæ Friderici II. Imp. quibus *Chiemenſem*, & *Seccovienſem* Epiſcopos ſoli Archiepiſcopo obnoxios fore decernit, & concedit. „ Quod ſi præ„ fatos Epiſcopos curiam regiam fre„ quentare contigerit, licentiam ha„ beant Pontificales ſedes deſerendi „ datæ VII. Kal. Nov. An. 1218. Initium earundem eſt: „ Religioſæ ac „ piæ intentionis tuæ propoſitum „

(E) Chronic. Honorii Salisburg. ad An. 1219. „ Seccovienſis Epiſco„ patus a Domino *Eberhardo* Salzburgenſi Archiepiſcopo, de licentia „ Domini Papæ *Honorii* creatur, & „ *Karolus*, Friſacenſis Præpoſitus, ei„ dem ſedi præficitur. „ Eadem habet Stero in Chronico Auguſtano ad An. 1219.

Theodora conjuge agente in adventū Leopoldi Ducis differtur.

ræ, Auſtriæ, Styriæque Duci viſum, quæ pro abſente ſacro in bello Conjuge utramque Provinciam gubernabat: atque ut animi erat virilis femina, ita modeſte ſimul, libereque apud Honorium Pontificem Maximum queſta, nequid abſente, ignaroque Duce conjuge novaretur, petiit. Honorius æqua poſtulari omnino cenſuit, datisque ad Eberhardum literis, negotium Epiſcopatus omne ad Leopoldi ex Ægypto reditum differendum mandavit: ſuarum id eſſe partium profeſſus, nequid Ducis authoritati, juribusque decederet eo tempore, quo caput ille ſuum pro Religione, ac Chriſtiano nomine devoviſſet. (A) Verum haud is erat Leopoldus, qui tam piis ſe conſiliis opponeret; gratulabatur etiam ſorti ſuæ, quod quem in Auſtria nuper fruſtra exoptaſſet, in adjuncta nunc illi Styria, Epiſcopatum reperiret. A.C.

Friſing. Epiſcopi cum Peilſteinæ Comitibus controverſia

At vero in Auſtria Peilſteinenſium Comitum familia cum Friſingenſi Epiſcopo, Ottone II. jam dudum commiſſa, revocari ad concordiam vix ſero poterat. Controverſia de Waidhovio, caſtroque Chunratsheimio mota eſt, quæ ad Ipſam fluvium ſita, Conradus quondam Comes Peilſteinius, neſcio qua juris ſpecie, ſibi vindicarat. Et quanquam Henrici VI. Imperatoris, ad quem cauſam detulerat Otto Epiſcopus, judicio vindicata utriusque poſſeſſio eſſet; (B) Fridericus tamen, Conradi filius, ſuos rurſus homines in poſſeſſionem utriusque, tanquam avitæ hæreditatis partem miſit. Diu magnisque impenſis ea res Epiſcopo ſtetit, dum ad veterem tandem Dominum amiſſa redirent. Vix parta quies erat, cum ſublato Friderico Comite, frater ac hæres cupiditatis oculum rurſus adjecit. Sed vitæ breviſſimæ curſus, nec illi, nec filio uſuram injuſtæ rei conceſſit. Extinctis Peilſteiniis repertus

(A) Id conſtat ex Epiſtola Honorii III. PP. quæ eſt inter Epiſtolas l. 3. Num. 494. cujus partem recitat Raynaldus ad An. 1219. „ Mandamus, „ quatenus diligenter corrigens per „ temetipſum, quod in ejusdem Ducis præjudicium attentaſti; ejus jura non minuas, ſed conſerves penitus illibata; & donec ipſe, dante „ Domino, ad propria revertatur, „ nihil in præjudicium ſuum, vel terræ ſuæ attentare præſumas; mandatum noſtrum taliter impleturus, quod propter hoc tibi durius „ ſcribere non cogamur: quia ſibi „ illatam injuriam, immo nobis in „ ipſo, non poſſemus æquanimiter „ ſuſtinere. Dat. Romæ apud S. Petrum, Non. Maji, Pontif. noſtri anno III. „

(B) Inſtrumentum Act. Friſingenſ. apud Carolum Meichelpeck. Tom. I. P. II. N. MCCCLXX. „ Memoriæ „ dignum duximus commendandum, „ quam gravi labore prædictus Præſul *Otto* (II.) caſtrum *Chunratsheim „ cum foro in Waidhovn*, & ſuis attinentiis coram Imperatore *Heinrico*, faciendo querimoniam obtinuerit a Comite *Chunrado de Pilenſtain*, „

A. C. tus eſt continuo alius, qui cum genus alias ſuum, ex eadem familia duceret; hæreditatem, ut ajebat, ſuam, non clancullariis tantum artibus, ſed aperta etiam vi repetebat. Fridericus is Comes erat de Morn, Peilſteiniis ſanguine proximus, & ampliſſimarum, quæ in ea familia ducentis jam annis erant, fortunarum hæres. Otto Epiſcopus per ea, quæ Ottonem ac Fridericum inter Cæſares fervebant diſſidia, ad Leopoldum Ducem cauſæ arbitrium deferebat, Principem non æqui magis, quam Religionis amantem. Is ex æquo, bonoque componendam eam controverſiam ſic putavit, ut geminis ex caſtris alterum Comiti, Epiſcopo alterum poſſidendum cederet. Aliter tamen DEO viſum, qui ſubtracto ex hac luce Friderico Comite, tranquillam utriusque caſtri poſſeſſionem Epiſcopo reddidit. (A) Hæc quod ad certum annum conſignata non ſint, neque Otto Friſingenſis Antiſtes, plus biennio ſuperfuerit, conjicere hunc in locum libuit.

a Leopoldo Duce interim compoſita.

Rebus in Styria compoſitis, Leopoldus inclinante Quintili menſe, cum Henrico & Friderico filiis Græcio Campililium venit: quibus & Cœnobii ejus amorem mirifice comendavit, & ſacrum ejus loci theſaurum multis Sanctorum Reliquiis, quas inter Sacroſanctæ Crucis inſignis erat portio ante annos jam aliquot a Balduino Imperatore Orientis dono accepta, locupletavit. Nec multo poſt, cum Norimbergæ inſtarent, Novembri adhuc menſe, Imperii comitia, quibus Leopoldum affuiſſe conſtat, urbisque ejus Privilegiis ſubſcripſiſſe (B) Eſchenavienſe etiam prædium, ad

(A) Inſtrumentum Act. Friſingenſ. mox laudatum. „ Quo defuncto „ (*Conrado*) filius ejus, *Fridericus* nomine, ſibi hæreditario jure uſurpavit. A cujus laqueo tum per graves expenſas & labores obtinuiſſet; „ eo defuncto, aliud iniquum membrum ſuccrevit, videlicet in fratre „ ſuo, qui hæreditario jure prædictum prædium habere voluit. Poſt „ cujus diſceſſum filius ejus, qui ſacris literis fuit imbutus, cingulum „ militare volens aſſumere, viam univerſæ carnis ingreſſus eſt. Poſt „ cujus obitum violenter occupare „ incepit *Comes Fridericus de Morn*, eo „ quod genealogiam de prædictorum „ Comitum proſapia duceret, & ipſum Friſingenſem Epiſcopum adeo „ damnificare præſumpſit, quod caſtrum ſuum fraudulenter, & violenter occuparet, quoaduſque per „ querimoniam prædictus Epiſcopus „ coram *Duce Auſtriæ* juſtitiam obtinendo liti finem imponeret taliter, „ ut unum caſtrum in *Chumratsheim* „ Epiſcopo Friſingenſi, & aliud Comiti cederet. Verum æquitatis amator & juſtitiæ, qui non derelinquit ſperantes in ſe, non paſſus injuriam, quam prædictus Comes exercere ſatagebat, liti finem impoſuit, „ cum eum de hoc ſeculo migrare permiſit, & ſic Epiſcopus cum quieta „ pace prædicta bona poſſedit, nulli „ advocatiam volens conferre. „

(B) Diploma Friderici II. datum Norimbergenſ. VI. Idus Novemb. ad An. 1219. cui ſubſcripſit *Leopoldus* Dux Auſtriæ. Extat apud Lunig. Archiv. Imp. Part. ſpecial. contin. IV. parte II. & apud Goldaſt. in Conſtit. Imper. ubi tamen pro *Indict. III.* ſubſtituenda eſt Ind. VII.

reliquam Cœnobii hujus dotem munificentiſſime adjecit. (A) A. C.

Annus ſequens Francofurtenſibus primum Comitiis, ſuſcepto deinde Romam itinere, & Auguſtalibus Friderici II. honoribus commemorabilis eſt. (B) 1220
Dubitare vix auſim, quin Leopoldus, cujus perpetua in Fridericum ſtudia non nunc primum inclaruere, celeberrimum Principum conventum auxerit, in quo Henricus, Leopoldi brevi gener futurus, Rex Germaniæ deſignatus eſt, & a Friderico Patre, in Italiam mox profecturo, Imperii Principibus commendatus. Francofordiam antequam ſe conferret Leopoldus ad Comitia exeunte menſe Aprili celebranda; Martii adhuc menſis fine donationem Conradi Hardeckii Comitis, Scotorum Cœnobio III. Kal. Aprilis factam, Viennæ ad S. Stephani confirmavit. (C) Romam cum Cæſare profectum, nemo, quod ſciam, præter Cremifanenſium rerum Scriptorem, prodidit, & hunc fortaſſe extritæ unius, alteriusve literæ hiatu, quem excuſum typis Bernardi Norici exemplar affirmare videtur, in errorem inductum. (D) Neque vero credibile eſt, Ducem

Frid. II. Imperii coronam Romæ ſuſcipit.

(A) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1219. „ Ex *Graez* cum ambobus filiis, *Heinrico*, & *Friderico*, licet parvulis, venit ad vallem noſtram - - in feſto S. Magdalenæ. Sed non vacuus venit. Honoratus enim ab Orientalibus multis Reliquiis ſacris, plurimas nobis, ut chariſſimis filiis, donavit. Sed ſuper omnia eſt inſignis valde Particula ſanctæ Crucis, quam quidem non tunc, ſed multo ante a *Balduino* accepit. - - - Filiis ſuis amabili ſermone amorem Monaſterii perſuadere laboravit. Die altera iterum in viam ſe dedit. In autumno donavit nobis bonum prædium *Eſchenawe*. „

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1220. „ *Fridericus* Rex - *Franckinfort* curiam habuit, ubi commendato filio ſuo *Heinrico* Principibus, & ab eis licentia accepta Romam proficiſcitur, &c. „ Albert. Stadenſ. ad h. annum: „ *Heinricus*, Imperatoris filius, patre volente, *Franckenvorde* in Regem eligitur. „ Idem refert Chron. Colmar. ad hunc annum.

(C) Literæ *Leopoldi* Ducis Auſtr. „ In Eccleſia *Sancti Stephani Viennæ*. „ Anno MCCXX. III. Kal. Aprilis „ datæ. apud Bernard. Pezium in Cod. Diplom. P. II. pag. 72. „ Dominus „ *Chunradus Comes de Hardecke* contulit Eccleſiæ *Scotorum* ſanctæ MARIÆ „ in *Wienna* duas vineas apud *Pulckam* in loco, qui vocatur *Haſelportzi*, poſt obitum ſuum, & terram arabilem, cujus fructu colunтur vineæ illæ, & ager ille ſedet „ juxta *Pulckam* in locis, qui vocantur in *Rute*. &c. „ Comitia porro Francofurtenſia extremo Aprili habita eſſe, conſtat ex Diplom. Trevirenſibus ibi dato apud Browerum ad An. 1220. „ Apud Francofurtum „ VI. Kal. Maji. „

(D) Simon Rettenpacher Annal. Cremifan. L. II. cap. 13. „ *Rudolphus* „ (Abb. Cremifan.) cum Duce *Leopoldo* Romam profectus, domum „ regreſſurus, in civitate quadam „ Langobardorum extinctus eſt V. „ Non. Martii An. MCCXIX. „ At errorem in An. 1219. eſſe, perſpicuum eſt, quod Leopoldus Dux menſe Martio, An. 1219. adhuc *Damiatæ* fuerit, ut ſupra oſtenſum eſt. Bernardus vero Noricus in Catalogo Abb. Cremifan. apud Hieron. Pezium ſic habet:

Digitized by Google

A. C. cem Leopoldum ex Auſtria longius digreſſum, qui & Gutenſteinium caſtrum hoc tempore munierit, & inclinante in hyemem anno, Campililium reviſit. (A) Auguſtales Romæ honores Fridericus II. ad X. Kal. Decembres, cum Imperii diademate ſuſcepit, ex Honorii ipſius Pontificis manu, quo tempore voto ſe rurſum obſtrinxit Cæſar ſacræ adverſus Saracenos expeditionis anno ſequenti ſuſcipiendæ, Crucemque, pii inſtituti inſigne, ſuis humeris affixit. (B) Sed cum parcior promiſſo voti ſolvendi Friderico cura eſſet, ea ſubinde rerum in Palæſtina & Ægypto conſecuta eſt rerum converſio, quæ Chriſtianum orbem omnem immenſo mœrore defixit.

Damiata, ut ſupra narratum eſt, Chriſtiani potiti erant, non tam capta virtute militum, quam Divino quodam munere conceſſa. Rei ſucceſſus animos Pelagio, Legato Pontificio dabat, Cairum quoque, regiam Soldani ſedem, cum Ægypto reliqua ad Chriſtiani Imperii fines adjungendi. Aderant ex omni Europa milites, Ducesque numeroſi, hosque inter & Ludovicus Dux Bavariæ, & Paſſavienſium Antiſtes, Udalricus, Martio menſe, Anno 1221 MCCXXI. e Sicilia in caſtra profecti. (C) Godefridus Colonienſis, qui res ejus temporis in literas miſit, haud pauciora ducentis armatorum millibus Damiata in eam expeditionem educta ſcribit: ut adeo, niſi lævo, quod ajunt,

Nova in Ægyptios expeditio,

habet: „ MCCIX. *Rudolphus* X. annis. - - Abſoluta eſt Decima in „ *Abliten.* Item Steura in *Mauttarn*, „ MCCXX. - - - - Obiit V. Nonas „ Martii - - cum duce prædicto rediens a Roma. „

(A) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. MCCXX. „ Dux L. quem „ ſubditi, & ipſe ſubditos unice amavit, & qui Patriam multum auxit, atque munivit, hoc anno etiam „ caſtrum *Kutenſteine* muniens, iterum venit ad nos in autumno. „

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1220. „ *Fridericus* Rex - - Romam proficiſcitur, ibique a Romano Pontifice *Honorio*, & omni Senatu honorifice ſuſceptus, in feſto S. Ceciliæ in Imperatorem conſecratur. „ Lit. Honorii III. ad Conradum Scholaſt. Moguntinum apud Raynald. ad An. 1220. „ Noveris, quod chariſſimus in Chriſto filius noſter, *Fridericus* Romanorum Imperator Illuſtris, & Rex Siciliæ, nuper in Dominica, quæ præcedit Dominicam „ de adventu, in omni pace & tranquillitate, ſuſcipiens de manibus „ noſtris Imperii diadema, in omni „ devotione affixit ſuis humeris publice ſignum Crucis, præſtito ex „ intimo mentis fervore corporaliter juramento, quod in proximo futuri menſis Auguſti paſſagio transfretabit, auctore Domino, in ſubſidium Terræ Sanctæ. „

(C) Raynaldus ad An. 1221. „ De profectione ducis Bavariæ in Orientem extant quidem pontificiæ „ ad Pelagium Ap. Sed. Leg. Peluſii agentem literæ (epiſt. 183.) anni ſuperioris Kal. Nov. datæ, quibus „ monet Bavarum cum parte exercitus proximo Martio transfretaturum. „ De *Udalrico* Paſſavienſi idem colligi poteſt: de quo Chron. Clauſtro Neob. ad An. 1221. „ Dux „ Bavariæ *Ludwicus*, & Epiſcopus Patavienſis *Ulricus* cum multis aliis, „ heu malo noſtro! ad Terram Sanctam tendunt. „

Digitized by Google

ajunt, Numine res tanta ſuſcepta eſſet, non Ægyptus modo, ſed omnis late barbaria ſub Chriſtiani nominis imperium redigi potuiſſet. Millia proceſſerant quatuordecim fere, eoque loco, quo Nilus in duo velut cornua diſpeſcitur, pontem jam apparabant. Meledinus Soldanus, quo res evaſura eſſet, ſi Nili alveo potirentur hoſtes, ſatis providens; id unum agebat ſedulo, ut diſpoſitis in adverſo litore copiis, & pontem, & tranſitum fluminis impediret. Res ex ſententia, atque adeo ſupra votum ceſſit: Nilus enim præter ſolitum auctior, omnem late planitiem pervagatus, homines ac jumenta triſti uligine demerſit: acceſſit ad eam calamitatem acerbior ab hoſte clades, qui immiſſo in claſſem noſtram igne Græco ſeptingentas & amplius naves, cum vectoribus una, ac annona exuſſit. Hoc articulo rerum quid agerent Chriſtiani, & ab hoſte feroci, & ab indomito elemento cincti, cum nec pugnæ eſſet copia, nec libera ad receptum via? Profuit mitior Soldani indoles, qui pacem & libertatem, reddita ſibi Damiata, concedendam putavit. Pax igitur, quam ampliſſimis nuper conditionibus idem obtulerat, ſed a noſtris improvide rejecta, in has leges confecta eſt: Damiata ad Saracenos rediret: exercitus Chriſtianus ſine noxa recederet: ſolverentur captivi omnes, quotquot ſeu in Syria, ſeu Ægypto, in vinculis eſſent: Damiatæ, qui de noſtris ſedem fixiſſent, alio ſi demigrare vellent, quaternos ſinguli imperiales nummos penderent, libertatis videlicet pretium belli jure ereptæ. Nulla recuſata conditio eſt, dum iſtis ſe laqueis expedirent. (A) Res per ſe indigna,

A. C.

ſed infelix.

Damiata Saracenis reddita.

(A) Godefridus Colonienſ. ad An. 1221. „ Ad inſtantiam & hortatum „ Legati Sedis Apoſtolicæ, cæterorumque primorum Chriſtiani ad „ CC. millia *Damiatam* ſunt egreſſi, „ copioſas naves cum victualibus ſecum ducentes, *Kaer*, quæ & Babilonia dicitur, regiam civitatem expugnaturi. Quatuordecim fere „ millia proceſſerunt ad locum, ubi „ Nilus in duo brachia dividitur, „ quorum unus verſus Alexandriam, „ ibique pontem extruere anticipabant. At Soldanus hoc comperto, „ cum valida manu Ægyptiorum, & „ aliorum gentilium eis occurrens, „ opus inceptum impedivit, & ſagittis eos laceſſivit. Cumque quotidiano inſultu multi ex parte utraque „ necarentur, & quodam die plurimi „ gentilium cecidiſſent, irati gentiles ſeptingentas & quinquaginta „ Chriſtianorum naves, cum hominibus & victualibus Græco igne „ combuſſerunt: præterea fluvius „ eo tempore excreſcens, ſciſſuras „ terræ implevit, homines & jumenta operuit, & delevit. Duplici articulo tam fluvii inundantis, quam „ gentilium continua impugnatione „ primates Chriſtianorum artati in „ hoc conſenſerunt, ut *Damiatam* Soldano reſignarent, omnes Chriſtianos per Regnum ipſius, ſive fratris „ ſui *Coradini* vinctos recepturi. Annuit Soldanus, redditisque Chriſtianis, *Damiatam* recepit. „ Eadem fere narrat Petrus de Monte Acu-

A. C. gna, hoc etiam gravior Chriſtianis extitit, quod paulo ante conterritus noſtrorum adventu Soldanus, & reddendum Hieroſolymorum Regnum, & Urbem ſanctam ſuis ſumptibus inſtaurandam; & Damiatæ, cum adjacente per XX. milliaria regione, tranquillam poſſeſſionem ultro promiſerit, ſi modo iis finibus contenti Chriſtiani, ab Ægypto reliqua abſtinerent. (A) Sed enim ferendum quidlibet erat in eum locum adductis, unde receptus non eſſet, niſi ad mortem, aut ſervitutem.

Rediit in Germaniam Ludovicus Bavariæ Dux pudore plenus; Udalricus Paſſavienſis Epiſcopus, ſeu dolore acceptæ cladis, ſeu morbo victus in itinere deceſſit. (B)

1222 Succeſſor eidem An. MCCXXII. ſuffragiis lectus eſt Gebhardus, e Pleigenſium Comitum familia prognatus, frater, ut non nullis videtur, Leutoldi Comitis, qui ad Damiatam nuper ſagitta ictus, vitam in vulnere poſuiſſe Tarviſii tertio abhinc anno ſcribitur. (C) Gebhardus vix auctus eo honoris gradu, curas ſtatim ad pacanda Auſtriacorum quorundam Præſulum cum Hardeckiis Comitibus, ac cognatis ſuis diſſidia contulit. Conradus & Leutoldus Pleigenii Comites decimarum jura Abbati Scotorum, ac S. Hippolyti Præpoſito erepta voluere: ea de cauſa Præſules ambo ad Romanum Pontificem recurrunt, arbitrosque ejus litis ſibi dari flagitant. Gebhardus Pulckam in Auſtriam profectus, ubi cauſæ arbitrium a partibus ſibi permiſſum intellexit, non ſine egregia juſtitiæ laude, abjudicata cognatis Comitibus lite, ſecundum Præſules pro-

Gebhardus de Pleigen Epiſcop. Paſſav.

lites quasdam

Acuto Templariorum Magiſter apud Raynaldum ad An. 1221. His Conradus Urſpergenſ. in Chron. adjungit: „ Soldanus Rex - - de nocte juſſit „ demitti aquas torrentis ſuper caſtra Chriſtianorum. Surgentes itaque de mane tam homines, quam „ equi ſteterunt in aquis profundis: „ tunc coanguſtatos ipſos cum exercitu circumdedit Soldanus. Fugam „ vero non invenientes, neque copiam reſiſtendi habentes, tanquam „ in morte poſiti, pro vita retinenda humiliter ſupplicabant. Quibus „ Soldanus, tanquam pius, & bonus „ vitam conceſſit, & reditum ad ſua, „ tali conditione, quatenus *Damiatam* ſibi reſtituerent. Et - ſtatuit, „ ut ſinguli homines Chriſtiani, qui „ eſſent in ea, pro exitu, & liberatione ſua ſolverent Starlingum „ unum. „

(A) Godefrid. Colon. ibid. „ Prius „ Soldanus eis obtulerat, ſeſe regnum Jeruſalem eis redditurum, „ urbem reædificaturum: *Damiatam* „ cum adjacente regione ad XX milliaria poſſidendam, ne ulterius in „ terram ſuam procederent. „

(B) Chron. Clauſt. Neob. ad A. 1221. „ Obiit *Ulricus* Patavienſis Epiſcopus „ redeundo a *Damiata*. Dux prædictus *Ludwicus* confuſe revertitur. „ Eadem habet Chron. Auguſt. Auſtrale. Salisburg. Mell. ad hunc annum.

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1222. „ *Gebhardus* Comes de Plein conſecratus eſt in Epiſcopum Patavienſem. „ Hundius in Metrop. P. I. p. 209. „ *Gebhardus*, Comes de *Pleyn*, „ & *Hardeck*, *Leopoldi* Comitis & Dominæ *Itæ* filius, ac *Leutholdi*, qui cum „ aliis *Damiatæ* in Ægypto periit, „ Germanus frater. „

nunciavit. Sic amplæ decimæ, quas ad Pulckam habebant oppidum, priſtinos ad Dominos rediere. (A) A.C.

in Auſtria componit. Reſtabat lis altera, quæ Ottonem, Decanum Laureacenſem, cum S. Nicolai prope Paſſavium Præpoſito commiſit in cauſa donationum, quæ ſacræ Ædi, Aniſiæ in honorem DEI Matris conſecratæ, piorum liberalitate obvenirent. B. Altmannus, parens ac conditor Collegii ad S. Nicolaum, dudum ſanxerat, ea ut Ædes ſacra ſuis e fructibus cenſum conferret, ad alenda in Templo S. Nicolai luminaria: litem ſubinde movit donationum cauſa Laureacenſis Curio; jamque Udalricus Epiſcopus, rei arbiter delectus, ſententiam dixerat, cum affectæ cauſæ judicium iter ſacrum, ac poſtremo mors abrupit. Non defuit Gebhardus, manumque ſupremam diuturnæ controverſiæ impoſuit: lis ex æquo, bonoque ſic dirempta eſt, ut bifariam partitis iis, quæ dono offerrentur, ad Decanum pars altera, altera ad Collegium S. Nicolai pertineret. (B)

At enim Viennæ hoc anno Agnes, Leopoldi Ducis filia, Aſcanii ſanguinis Principi, magno nuptialis apparatus ſplendore, conjux data eſt. (C) Sponſum Mellicen-

(A) Lit. *Gebhardi* Epiſcopi Paſſav. datæ apud *Pulckam* XVI. Kal. Febr. An. Dñi MCCXXII. Ind. XI. (l. X.) apud Bernard. Pezium in Cod. Dipl. P. II. pag. 73. „ Ex cura Pontificalis „ officii - - innoteſcere cupimus - - „ quomodo inter *Chunradum*, Patruum noſtrum, & *Leotoldum* fratuelem noſtrum Comites de *Plejen* ex „ una parte: & Abbatem *Scotorum* „ in *Wienna*, & Præpoſitum de *Sancto Ipolito* ex altera, ſuper decimis in „ *Pulcka* controverſia verteretur, & „ Abbas & Præpoſitus - - etiam Judices a Sede Romana obtinuerint „ contra eos: nos terminandam hujusmodi controverſiam aſſumentes, ſic inter ipſos tractavimus, quod „ idem Abbas & Præpoſitus renunciantes literis Apoſtolicis impetratis, in noſtrum & Venerabilis fratris Abbatis de *ſancta Cruce*, & Decani de *S. Ipolito* arbitrium compromiſerint, una cum ipſis Comitibus „ bona fide, & penitus ſine fraude. „ Nos itaque cum hæ decimæ in „ *Pulcka* in tres partes æqualiter dividi debeant, quarum unam Comites, reliquas vero duas Abbas & „ Præpoſitus recipiant, - - ſumus „ taliter arbitrati: videlicet, ut omnes decimæ - - in dolium communitatis, quæ *Tailpotge* dicuntur, „ immittantur - - de quo tunc dolio cuilibet debita, & æqua portio „ fideliter aſſignetur. „

(B) Literæ *Gebhardi* Paſſav. Epiſcopi in cauſa hac Paſſavii datæ Anno MCCXXII. Indict. nempe X. Pontific. ejus anno primo. III. Non. Julii. extant apud Hundium Metrop. P. II. p. 368. quarum initium: „ Ne „ lites ex litibus oriantur, &c. - - „ quæcunque res mobiles, ſeu ſe moventes, ſeu etiam immobiles, quocunque nomine cenſerentur, ſive „ ante Miſſam, ſive in Miſſa, ſive poſt „ Miſſam, ſive circa Veſperam - - - „ offerrentur, - - bona fide in duas „ partes æqua proportione dividantur, & ſingula ſingulis - - bona „ fide absque diminutione tribuantur. „

(C) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad Annum 1222. „ Solennitas magna in „ *Wienna* fit Duce authore *Liupoldo*, „ cujus etiam filia Duci Saxonum nuptiali thalamo eſt copulata. „ Idem habet, nec aliis verbis, Chron. Auſtrale ad hunc annum: Haſelbach. Arenpeck. nomen Ducis pariter tacent.

A. C. licenſes, & Garſtenſes Annales fuiſſe volunt Albertum, (A) Bernardi Saxoniæ Ducis filium; Bernardum contra, Bernardi Ducis ex filiorum altero, Henrico, Bernburgi, & Ballenſtadii Principe, Nepotem Ortilo. (B) Pro Ortilone faciunt Anhaltinæ Familiæ Scriptores aliquot, qui Alberto Helenam, Ottonis Brunswicenſis Ducis filiam; Bernardo Agnetem hanc Auſtriacam uxorem fere tribuunt. (C) Illud tamen in hac ſententia durius, quod Bernardo huic Bernburgico, & Agneti Bernardum filiorum natu maximum fuiſſe velint, qui ætatem ad annum Seculi ſequentis duodeviceſimum, quod ſpectato nuptiarum tempore parum credibile, propagarit. (D) Ceterum, qui filiarum Leopoldi Ducis meminere Scriptores noſtri, Agnetem ſecundo inter filias loco natam omnes cenſent. (E) Nec plura fere de rebus ejus reliquis Scriptores prodidere.

Nuptiæ Agnetis Auſtriacæ cum Alberto Saxonia.

Veronam ſub hæc Cæſaris, ac Honorii inprimis Pontificis invitatu, Germaniæ Principibus conventus indictus eſt, menſe Novembri celebrandus: eò an Leopoldus Dux Auſtriæ acceſſerit, nec inficiari temere, nec affirmare velim, quod ejus profectionis nulla uſquam extet mentio. At ſi cauſam, cujus gratia coactus is conventus eſt; ſi Religionis ſtudium, quo in paucis florebat maxime Leopoldus, attendamus; vix credibile ſit, a tam nobili concilio Ducem Auſtriæ abfuiſſe: agebatur enim de bello ſacro, deque Damiatæ jactura, novis armorum progreſſibus ſarcienda aut lenienda: eos præterea maxime cupiebat adeſſe Pontifex, qui ſtatum rerum, qui portus, qui locorum opportunitates; qui barbarorum conſilia, metus,

Conventus Veronenſis.

(A) Chron. Mellic. ad An. 1222. „ *Albertus* Dux Saxoniæ, filiam *Liupoldi* Ducis Auſtriæ & Styriæ Agnetem, duxit in uxorem. „ In eandem ſententiam ſcribit Chronographus Garſtenſis, ſed ad annum ſequentem, ut refert Ant. Steyererus in Diſſ. MS. de liberis Leopoldi VII. quam ad manum habeo.

(B) Ortilo de Exord. Campilil. ad An. MCCXXII. „ Dux L. ſuæ filiæ „ *Agneti* nuptias fecit cum *Wernhardo* „ Duce de Saxonia. „

(C) Becmannus Hiſt. Anhaltin. P. IV. l. 2. c. 4. §. 2. ut eum refert Hanthalerus Faſt. Campil. P. II. ad hunc annum p. 701. Hübnerus in Tab. 152. & 234. Tabula tamen Lohmaieriana LXXV. *Bernardo* Bernburgico uxorem tribuit N. filiam *Abelis* Daniæ Regis.

(D) Iidem ibidem.

(E) Ortilo de Exord. Campil. poſtquam *Margaretam* An. MCCV. natam ſcripſiſſet, An. MCCVI. ſcribit natam Leopoldo Duci *Agnetem* filiam XIV. Kal. Auguſti. Enenchel. im Fürſtenbuch. *Margaretam* appellat primam filiâ *Leopoldi*; tertiam *Conſtantiam* appellat, ut adeo neceſſe ſit, *Agnetem*, Saxoni deſponſam, interque has interjectam, fuiſſe ſecundam. Arenpeckius in Auſtriæ Chronicis, *natu ſecundam*. Haſelbach in Chron. „ *Secunda*, nomine „ *Agnes*, Duci Saxoniæ matrimonii „ fœdere ſociatur. „

Digitized by Google

vires perſpectas maxime haberent : quo in genere, cum nemo Germanorum Principum certiora, utilioraque afferre poſſet Leopoldo noſtro, qui non fama, ſed oculis, & patratis in Palæſtina, Ægyptoque rebus maximis, unus omnia pervidiſſet; nihil dubium videtur, eundem præ ceteris a Pontifice eum ad conventum eſſe evocatum; quanquam, qui unus expectabatur maxime, Cæſar ipſe ſpem fefellit. (A) A. C.

Annus, qui proxime ſecutus eſt (MCCXXIII.) 1223

Nix rubra.

& ſanguinei coloris nive, nec abſimili alibi pluvia ominoſus fuit. Inſolita ea ſpecies non Romæ tantum, ſed in vicina etiam nobis Styria conſpecta eſt. (B) In Auſtria vero Henricus Medlingenſis, Leopoldi Ducis patruus, vivere deſiit : (C) hunc & clariſſimis majoribus natum, & ſuapte modeſtia, & perpetuo concordiæ ſtudio omnibus probatum, Provincia univerſa vehementer luxit. Natu minor erat Henrici primi Ducis Auſtriæ filius, fratreque Leopoldo paterna dignitate aucto, Medlingenſe caſtrum ſibi ſedem legit : anguſtis principatus finibus contentus, piam tranquillamque agebat vitam cum Reiza, ſeu Richarda conjuge, Wladislai Bohemiæ quondam Regis filia. Parebant ejus ditioni, id quod alias memini, Medlinga, Draskirchium, Salenavia, Neudorffium, Walterſtorffium, Kayſerſperga; (D) quibus Gumpoldskirchium adjiciunt ii, qui eam dotem Cunegundi Auſtriacæ, Ottocaro Styrorum Duci deſponſæ, tranſcriptam a Leopoldo

Heinrici l. Medlingenſis mors.

Quæ per Auſtriam in ejus ditione fuerint.

(A) Conſtat ex literis Honorii III. PP. ad Pelagium Albanenſem Epiſcopum, quæ extant apud Raynaldum ad An. 1222. datæque ſunt Verulis VII. Kal. Maji. Initium eſt : „ Cœleſtis altitudo conſilii - - demum „ concorditer diſpoſuimus aliud Colloquium in Lombardia in civitate „ Veron. circa feſtum S. Martini proximum celebrare, in quo nos, & ipſe „ Imperator perſonaliter eſſe decrevimus, Domino annuente, & ad illud Chriſtianos Principes tam Eccleſiaſticos, quam mundanos, ac fideles alios, quos expedire videbimus, „ convocare, &c. „ Chron. Salisb. ad An. 1222. „ Imperator in Sicilia „ manens, curiam tam Principibus „ Teutonicis, quam Italicis Nobilibus in feſto B. Martini Veronæ celebrandam indixerat. Ad quam „ cum plures conveniſſent, adventum Imperatoris expectantes, ipſe „ aliis negotiis præpeditus, in Sicilia remanſit. „ Confirmat id Chronicon Elwangenſe ad hunc annum.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1222. Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1223. „ Romæ terra rubea pluit per „ diem integrum, & noctem. - - „ Nix ninxit in Styria, quæ verſa eſt „ in ſanguinem. „

(C) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1223. „ *Heinricus* „ Dux de Medlico obiit.

(D) Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ *Heinricus de Medling* Senior, venerabilis, animoſus Princeps, Heinrici dicti *Jochſamergott*, primi Ducis „ Auſtriæ, ſecundus filius, *Leopoldi* „ Virtuoſi frater, habitavit in caſtro *Medling* : ideo dictus fuit *Dux* „ *Heinricus de Medling*. Poſſedit caſtra „ ſub montanis, *Neudorf*, *Medling*, *Salenau*, *Dreskürchen*, *Walterſtorff*, & „ *Keyſerſperg*. „

A. C. poldo patre volunt. (A) Ducis titulo publicis in literis fere abſtinuit, forma ſcribendi uſus perquam religioſa: *Henricus de Medelico DEI gratia, id quod ſum.* (B)

Extant ejus literæ Mellicenſi in tabulario aſſervatæ, animi modeſtiſſimi indices, teſtes pietatis, candorisque ſingularis, quibus decimas, quas Draskirchenſi ex agro, malo ſuorum dolo in fraudem inductus, aliquamdiu uſurparat, ſibi ipſe abjudicat, Cœnobioque Mellicenſi reſtituit. In his, cum malam primum, quorum miniſterio ad res gerendas uſus eſſet, fidem reprehenderet; animæ ſalutem rebus omnibus potiorem ſibi eſſe affirmabat: perſtringit ſubinde eorum cæcitatem, qui, quæ injuſte ipſi poſſederint, reſtituenda ab hæredibus imprudenter ſibi perſuadent: tanquam non innumeris exemplis conſtaret, hæredibus id ad juſtæ poſſeſſionis titulum plerumque ſatis videri, quod ea ipſi non rapuerint, ſed ſucceſſionis quodam jure ad ſe devoluta acceperint: quare DEUM hominesque in teſtimonium ſinceræ ſuæ mentis vocat, qua jus omne decimarum, per errorem a ſe uſurpatum, penes Mellicenſe Cœnobium eſſe recognoſcit: DEUM ad extremum, Sanctosque, quorum ſub tutela præſidioque Ædes ſacra Draskirchii eſt, orat, erratorum ac ablatorum ſibi veniam impertiant, quodque præter jus fasque a ſe actum eſſet, benigniſſime condonent. (C)

Principis hujus modeſtia.

(A) Arenpeck. ibidem. „ Inſuper „ *Ottakerus* junior, Dux Styriæ, huic „ Duci *Hainrico* ordinavit, & donavit „ dominium *Gumpoldskirchen*, quod „ ſibi pro dote inter cætera pro conjuge ſua, per ſocerum ſuum, Ducem „ *Leopoldum* aſſignatum fuit. „

(B) Lit. Heinrici Medling. apud Philib. Hueberum in Auſtr. ex Arch. Mellic. illuſtr. l. 1. c. 2. „ Ego *Heinricus de Medlikko* DEI gratia id, quod „ ſum, univerſis Chriſti fidelibus, „ &c. „

(C) Literæ eædem. „ Cum mens „ noſtra nihil capiat, quia &c. - - „ ad minus bonam quorundam hominum noſtrorum ſuggeſtionem, „ aſſerentium de vinearum decimis „ in monte juxta *Salbenawe* conſtitutarum ab Epiſcopo Patavienſi nos „ eſſe infeudatos, decimas ejusdem „ aliquamdiu detinuimus occupatas. „ Verum luce clarius nuper comperimus, nec Epiſcopum Patavienſem, nec nos aliquid juris in eis- „ dem habere decimis: ſed ipſas ad „ jus parochialis Eccleſiæ in *Dreskirchen* indubitanter pertinere. Quare cum animæ ſalus ſit omnibus „ præferenda, in animæ noſtræ periculum, nolumus eas contra conſcientiam ulterius detinere. - - cum „ ergo, prout cottidie fide oculata „ videmus, vel rari, vel nulli hæredes, & ſucceſſores ſoleant reſtituere poſſeſſiones ad ſe devolutas, licet ſciant eas a defunctis male acquiſitas, putantes ſibi titulum ſucceſſionis qualemcunque absque bona „ fide ſufficere ad excuſandas excuſationes in peccatis, propterea hæredibus noſtris, ſive ſucceſſoribus „ omnem excuſationem, & materiam „ circa prædictas decimas peccandi „ prorſus amputamus, & in hac pagina, cui ſigillum noſtrum appoſuimus, publice coram DEO, & teſtibus ſubnotatis confitemur, nos nullum jus in ſæpe dictis habere decimis, & Eccleſiæ in *Draskirchen* ſuum

Digitized by Google

Et vero quam longe abeſſet a culpa hujusmodi, ejus A.C.
in Ciſtercienſe ſanctæ Crucis in Auſtria Cœnobium pia liberalitas abunde oſtendit, cui ex fundis ſuis non maximis & vineas aliquot & prædia legavit. (A) Bellicas res,
Reliqua de eodem. ſemel tantum, ſed feliciter attigit, evaſtata cum Leopoldo fratre hoſtiliter Moravia, terroreque Brunnæ, ac Olumucio illato. (B) Ex Reiza conjuge unicam reliquit virilis ſtirpis ſobolem, Henricum juniorem, Medlingæ & ipſum Ducem, nec patri diu ſuperſtitem. (C) Obiit Henricus ſenior pridie Calendas Septembris, & ad ſanctæ Crucis tumulum nactus eſt, quo loco & Reizam conjugem ſepultam ferunt, incertum quo anno, quo menſe, dieve vita functam. (D)

Ordo Minorum Viennæ Steinæque in Auſtria, Hoc ſtatu rerum per Auſtriam, ſacræ duæ celeberrimi nominis Familiæ, ſedes ea in Provincia accepere. Minores primum, ut ſeſe ipſi appellant, Fratres, ex S. Franciſci inſtituto, Viennæ, Steinæque eodem anno MCCXXIV. 1224
collocati ſunt, quo Parens, ac legum conditor Franciſcus impreſſa divinitus ſacra ſtigmata in monte Alverniæ ſuſcepit. Viennæ illis ſedem Leopoldus Dux Auſtriæ dedit, domicilio, ſacraque ædicula extra urbem eorum uſibus erecta; ſed quæ, ampliata poſtmodum urbe, intra mœnia concluſa eſt, & in grandem, qualis hodiedum ad S. Crucem viſitur, Baſilicam, Ottocaro Bohemiæ Rege, eodemque Duce Auſtriæ, primum lapidem in fundamenta jacen-

„ um jus plene in eisdem recogno-
„ ſcimus; de ablatis hactenus ve-
„ niam, primum a DEO, deinde a
„ Sanctis, in quorum honorem præ-
„ fata dedicata eſt Eccleſia, devote ac
„ humiliter poſtulantes. - - Acta
„ ſunt hæc anno Domini 1220. In-
„ dict. VIII. VI. Idus Julii. Datæ in
„ *Gumpoldeskirchen*, &c.

(A) Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Hic *Heinricus* Dux vineas, villam „ *Sulz*, & aliquas hubas Cœnobio „ *ſanctæ Crucis* donavit. „

(B) Idem Arenpeck. ibid. „ Dux „ *Heinricus* una cum fratre ſuo Duce „ *Leopoldo* procinctum in Moraviam „ movet, & apud *Olomucenſem* (urbem) & *Brunnam*, terram longe „ lateque devaſtant. „

(C) Arenpeck. ibid. „ Huic uxor „ erat Domina *Reitza*, filia Regis Bohemiæ, ex qua genuit *Heinricum de* „ *Medling juniorem*. „

(D) Idem ibid. „ Dux Senior *Heinricus* migravit ab hoc Sæculo, anno „ Chriſti 1223. & Domina *Reitza* „ conjux ejus uno in tumulo in Capitulo *S. Crucis* ſunt ſepulti. „ Diem obitus Catalogus ſepultorum in Capitulo S. Crucis indicat apud Linck. in Annalib. Zwetl. ad hunc annum. „ Pridie Calendas Septembris obiit „ *Heinricus Dux de Medlico*. Iſte fuit „ ſimiliter filius *Heinrici* Fundatoris „ *Scotorum Viennæ*. „ Difficultatem movere poteſt Necrolog. Clauſtro-Neoburg. in quo legitur: „ XI. Kal. „ Junii *Heinricus* Dux de Medlico, „ & rurſus „ XIII. Kalend. Septemb. „ *Heinricus* Dux Medlicenſis obiit. „ Quibus cum addat tertium defunctũ, „ VI. Kal. Januarii *Henricum*, *Leo-* „ *poldi* Ducis filium, illud conſequitur: alterutrum ex prioribus duobus fuiſſe *Henricum* Seniorem Medlingenſem, de quo hic agitur.

Digitized by Google

A. C. jaciente, adolevit. (A) Ut Steinæ Cœnobium conſurgeret, liberale ſubſidium Andreas Rex Hungariæ præbuiſſe fertur. (B) Altero, tertiove poſt anno Prædicatorum Ordo ex Hungaria, in Auſtriam propagatus eſt, ſedemque Viennæ primum fixit: ubi Templum S. MARIÆ Rotundæ, quod Templariorum ad eum diem erat, ſed aliquanto poſt tempore, accepit. (C) Opportunitatem ejus conficiendæ rei caſus fortaſſe attulit, qui Leopoldum ac Andream Regem ex periculoſis alioquin initiis ad firmiorem concordiam adduxit.

Ordo Prædicatorum Viennæ.

Mariam Theodori Laſcaris, Græcorum Imperatoris, ac Theſſaliæ Regis filiam, Andreas Hungariæ Rex, Belæ

(A) Ortilo de Exord. Campilienſ. „ MCCXXIV. L. Dux in *Wienne* induxit Ordinem Minorum. „ Alia cum non ſuppetant vetera hujus rei documenta, recentioribus utendum fuit. Author Seculi Quinti Fratrum Minorum ex Cœnobio Conventualium S. Crucis Viennæ hæc habet c. 1. „ Anno 1224. Die 17. Septembris „ S. P. Franciſco in Monte Alverniæ „ ſacra ſtigmata ab ipſo Salvatore noſtro in figura Seraphini imprimuntur. - - Eodem anno *Leopoldus Glorioſus*, Dux Auſtriæ in expeditione Palæſtina exiſtens, & per Italiam rediens, adduxit ſecum Viennam aliquot Fratres Minores, per „ quos ſumpſit ſuum principium Provincia Auſtriæ. „ Et cap. 4. ſubjungit: „ Anno 1224. *Leopoldus Glorioſus Dux Auſtriæ* ex Palæſtina expeditione rediens per Italiam fama „ ſanctitatis *Fratrum Minorum* permotus, aliquot Patres ab ipſo *Beato Franciſco* ſibi concedi popoſcit, & „ obtinuit, quos ſecum ducens *Viennam*, in prædio ſuo, tunc in ſuburbio ſito, collocavit, ibidemque ipſis „ Eccleſiam una cum Monaſterio erexit, quod ſuburbium ſucceſſu temporis cum urbe dilatata coaluit, & „ in grandem & magnificam Baſilicam „ exſurrexit: cujus fabricæ primum „ & fundamentalem lapidem in honorem *S. Crucis* poſuit *Ottocarus* Rex „ Bohemiæ, ſed morte proventus opus præmeditatum non perfecit. „ Quæ de reditu *Leopoldi* Ducis *ex Palæſtina per Italiam* hic narrantur, conjecturæ ſunt: conſtat enim ſatis, *Leopoldum* per *Hungariam*, non per *Italiam* rediiſſe: ut ſupra indicavimus. Author Topographiæ Auſtriacæ exordium hujus Cœnobii in An. 1227. „ rejicit; male tamen *Fridericum II.* „ Ducem ejus authorem facit, *Leopoldo* Patre quippe adhuc uſque ad „ An. 1230. ſuperſtite.

(B) Author Sæc. V. FF. Minorum laudatus c. 4. „ Secundus Conventus, qui eſt *Stainenſis*, ubi A. 1224. „ noſtri Patres jam Domicilium habuerunt: quomodo autem hic „ Conventus ſuum Principium habuerit, ignoratur. „ Author tamen *Auſtriæ* Mappis Geographicis diſtinctæ ſcribit: „ *Stainenſe* (Monaſterium Minorum Conventualium) Fund. ab „ *Andrea* Reg. Hung. Anno 1224. „

(C) R. P. Timon in Chronolog. Hung. „ M. CC. XXVI. *Leopoldus* „ Dux Auſtriæ *Viennæ* Ordini *Dominicano* Cœnobium conſtruit, primis Sociis ex Hungaria accitis. „ His plane conſentiunt, quæ V. Cl. Chryſ. Hanthalerus P. II. p. 715 affert ex Sigiſm. Ferrario in Chron. Ordin. Præd. cap. 2. De Rebus Prov. Hung. Author Auſtr. Mapp. Geograph. diſtinctæ: „ *Viennenſe* (Cœnobium „ Ord. *S. Dominici*) Fund. primitus „ pro Templariis *a Leopoldo VII.* Anno 1186. ſed his deletis, traditum „ eſt PP. *Dominicanis* a *Leopoldo VIII.* „ Duce Auſtr. Anno 1225. „ Author Topographiæ Auſtr. cum ſatis ſciret, Templarios non niſi A. 1312. fuiſſe cum ordine toto deletos, ſcribere maluit, Templum ad S. Mariam Rotundam ab alio *Leopoldo Duce Habſpurgicæ gentis* A. 1325. ſacro Prædicatorum Ordini fuiſſe traditum: ſed enim *Leopoldus* Dux Auſtriæ ejus temporis, non Auſtriam, ſed Alſatiam rexit, vivo *Friderico Pulchro*, & eo anno ex captivitate reverſo. Conſtat præterea ex Anonymi Leobienſ. Chron. ad An. 1237. Cœnobium Prædicatorum *Viennæ* eo jam anno fuiſſe conſecratum.

Digitized by Google

Andreas Rex Hungariæ Belam filiũ adigit ad repudiandam Mariam conjugem.

Belæ filio ſuo deſponderat, (A) ambosque in ſpem Regni diademate ornarat. Biennio jam in matrimonio egerat par nobile Principum; cum alienato repente animo Andreas Pater nurum abdicat, Belamque filium, invitum, ac reluctantem, a conjugis complexu abſtrahit. Epiſcopi, quibus, quo perſpectior vinculi hujus ſanctitas, eo gravius dolebat factum inſolens, & cum religionis injuria conjunctum, Honorium Pontificem gravibus mox literis de re tota edocent: (B) nec defuit cauſæ Pontifex, Belæque ſevero mandato imperat: conjugem reciperet, fœdusque nuptiale, quod cum Regia ſemel ſponſa coiverat, ſempiternum eſſe ſciret. Paret actutum Bela, Mariam in thori ſocietatem revocat, Patrique neceſſitatem facti, ſed incaſſum excuſat. Fremere ille, minasque, ni ſuo potius, quam alieno arbitrio ſtaret, jactare impotentius pergebat: quas cum filius modeſtæ alioquin indolis, ac pacatæ ferre non poſſet; fugam ſub anni ſuperioris exitum in Auſtriam adornat. Leopoldus exulem regium, ſuam in tutelam acceptum, laute benigneque habuit, factaque, quoad rebus ejus expediret, commorandi in Auſtria poteſtate, Andream magnam in ſolicitudinem conjecit. Verebatur ille, nec ſine cauſa, bellum ex Auſtria, Carinthia, ac Bohemia, quarum Principibus redintegrandæ Regem inter, & filium concordiæ negotium dederat Pontifex, Hungariæ, ſi contra tenderet, inferendum. (C)

A. C.

Belam ad ſe confugientem Leopoldus Dux benigne recipit.

Sed

(A) Literæ *Andreæ* Hungariæ Regis ad Honorium III. quæ extant apud Jac. Bongarſium pag. 1192. in Geſtis Francorum. Earum initium eſt: „ A veſtra non credimus excidiſſe memoria &c. -- Hujus etiam „ intentionis ſtudio, ut ſecurum peregrinationis, divino fulti conſilio, pararemus tranſitum, filiam „ *Comneni Theodori Laſcari* filio noſtro „ duximus in uxorem. „

(B) Lit. Epiſcoporum Hung. in hac cauſa, quæ extant inter Epiſt. Honorii III. L. 8. N. 5. apud Raynaldum ad An. 1223. quarum initium: „ Ad hoc Divina diſpenſatione &c. „ -- Cum dominus noſter Rex Ungarorum de partibus ultramarinis „ rediens per terram nobilis Viri *Laſchari* tranſitum faceret, filiam ejusdem filio ſuo primogenito, *Bela* „ illuſtri, jam in Regem coronato, „ deſponſavit uxorem; -- eandem „ etiam nobilem, ut nurum decet „ Regiam -- filio ſuo memorato tradidit in uxorem, ipſam nihilominus, omni ſolemnitate adhibita, „ in Reginam Ungariæ, coronari „ faciens, & inungi. Cui ſupradictus *Bela* illuſtris, cum omni dilectione & tranquillitate in ætate „ legitima jam exiſtens cohabitavit „ per totum biennium, & amplius, „ ſicut maritus: nunc autem diabolo ſeminante zizaniam, & quorundam malevolis ſuggeſtionibus „ perverſorum, vir legitimam -- in „ totius regni ſcandalum, & ſubverſionem religionis Chriſtianæ dimiſit uxorem &c. „

(C) Lit. Honorii III. ad Archiep. *Colocenſem*, datæ VIII. Kal. Martii ad An. 1224. extantque apud Odoric. Raynaldum ad hunc annum. „ Cum „ Chariſſimus in Chriſto filius noſter Rex *Bela*, primogenitus Chariſſimi in Chriſto filii noſtri *Andreæ* „ Regis Ungariæ illuſtris, gravem

„pro

A. C. Sed ea illum cura brevi Honorius abſolvit, poſtquam facti pœnitens Andreas, futurum ſe in poteſtate Pontificis promiſiſſet: (A) Leopoldum vero Ducem, ejus in profugum Principem benevolentiæ ergo, magnis laudibus ornavit. (B) Per eam igitur occaſionem, cum crebri ultro citroque commearent nuncii, iique forſan, ut pacatius gererentur omnia, & quod cauſa ageretur ſacra, ex Religioſis his Familiis aſſumpti, fieri percommode potuit, ut certas ſibi in Auſtria ſedes & Divi Dominici, & Divi Franciſci ſodales quærerent, & reperirent. Ceterum opportuno plane tempore in Auſtriam delati ſunt, quo & fames, & peſtilens malum, quod continenti fere triennio Hungariam, ac Germaniam depaſtum eſt, a pecoribus in homines tranſiit; ut eſſent, qui in tanta ſtrage corporum, animorum ſaluti naviter providerent. (C)

Peſtilentia per Auſtriã.

Haud ſcio, an Religioſis his familiis addenda ſit tertia, quæ a Carmelo monte nomen traxit. Hanc quidem
1225 anno MCCXXV. Viennam a Leopoldo Duce inductam

„ pro eo, quod uxorem ſuam ad „ mandatum noſtrum recepit, per„ ſecutionem ſuſtineat, coactus ex „ hoc in terram nobilis viri Ducis „ *Auſtriæ* ſe transferre, fraternitati „ veſtræ per Apoſtolica ſcripta man„ damus, quatenus prædicto nato „ Regis ejusdem, cui merito tene„ mur adeſſe, veſtrum ei exhiben„ do favorem plenius aſſiſtatis, mo„ nitis apud Patrem ipſius, & ex„ hortationibus inſiſtentes, ac con„ ſulentes ei, ut ſibi malitioſum ſe „ non exhibeat, vel infeſtum &c. „ Ortilo de Exord. Campil. ad A. 1224. „ L. Dux - - *Belam*, filium Regis „ Ungariæ ad ſe fugientem recipit. „

(A) Lit. *Honor.* III. PP. ad *Andream* R. Hung. datæ IV. Id. Mart. A. 1224. apud Raynald. ad hunc annum. Initium eſt: „ Firmiſſime te„ neas &c. - - *Belæ* Regi nato tuo „ ſcripta noſtra dirigimus, ut ſe ti„ bi devotum filium exhibeat - - ſcri„ bimus etiam morantibus cum eo„ dem, - - nihil ſibi ſuadeant, ni„ hilque facere ipſi præſumant, un„ de moveri debeas, & regni tui „ tranquillitas perturbetur. Quo„ circa excellentiam regiam mone„ mus, & hortamur attente, qua„ tenus eundem natum tuum, qui „ ad tempus, non tamen tua dici„ tur culpa ceſſiſſe - - benigne ac „ honeſte ſtudeas pertractare, cum „ ſi ſecus fieret, nonnulli putarent „ diſplicuiſſe tibi, quod idem filius „ tuus circa uxoris ſuæ receptionem „ mandatis Apoſtolicis obedivit. „

(B) Raynaldus ad An. 1224. ex epiſt. 298. *Honorii III.* quam tamen non affert, uti nec illas, quæ ad Regem *Bohemiæ*, Ducemque *Carinthiæ*, quorum favori *Belam* commendavit, a Pontifice ſunt datæ.

(C) Godefr. Colon. ad An. 1224. „ Hoc anno erat hyems longiſſima, „ & valde aſperrima: fames etiam „ magna & inaudita, per biennium „ perdurans. „ Alberic. in Chron. ad An. 1224. „ Mortalitas maxima „ animalium veniens a partibus O„ rientis per Græciam, eodem anno „ tranſivit per Hungariam, & anno „ ſequenti fuit in Alemannia, & ſe„ quenti anno altero in Francia. „ Chron. Voravienſe apud R. P. Puſchium ad hunc annum. „ Peſtilen„ tia animalium per totam *Auſtriam*, „ & Marchiam, & Carinthiam gra„ viſſima facta eſt. „ Idem habent Chron. Salisburg. & Clauſtro-Neob. ad An. 1224. Sed Mellicenſ. addit An. 1225. „ Peſtilentia animalium hoc „ anno ſævit; & poſt peſtilentiam „ animalium, mortalitas hominum „ ſecuta eſt. „

ſcribit Ortilo: (A) ſed res ipſa pene perſuadet, ſedem ibi (ſtabilem certe) nondum fixiſſe. Illud a vero abeſt longius, quod jam tum Palatium ab Henrico I. Duce conditum, in religioſum ejus inſtituti Cœnobium ſit converſum. (B) Extant enim Innocentii VI. Pontificis Maximi, & Gottfridi II. Paſſavienſis Epiſcopi literæ, quæ certam faciunt fidem, Religioſiſſimis Viris iis ſedem Viennæ a Rudolpho IV. ex Habſpurgicis Duce, ſub annum MCCCLXI. vel ſequentem, eſſe primum conſtitutam; nec ante id tempus Domicilium eos ullum in tota, qua ſacræ Paſſavienſis Antiſtitis jurisdictioni ſuberat, Provincia habuiſſe. (C) Perſtitere ibi uſque ad Ferdinandi I. Imperatoris tempora, a quo ſedes illa, jam tum deſerta, Societati noſtræ, annuente Gregorio XIII. Summo Pontifice, idque ampliſſimis literis confirmante, ſub annum MDLIV. eſt tranſcripta. (D) A.C.

Carmelita Viennæ.

Sublatis inter Regem Hungariæ, ejusque filium diſſidiis, lis alia etiam, quæ Friſingenſem Epiſcopum inter, & Ardaggerenſe Sacerdotum Collegium multis jam annis fervebat, ſine forenſi ſtrepitu compoſita eſt, anno jam ſuperiore cœpta. Ardaggeræ Decanus (id enim nomen gerebat, qui primus a Præpoſito eo in Collegio erat) jus ſibi dudum arrogarat, Præſulem ejus Eccleſiæ ſuorum ſuffragio deligendi: id cum Geroldus Friſingenſis per id tempus Epiſcopus, ereptum ſibi graviter, moleſteque ferret; cauſam ad Gebhardum Paſſavienſem Antiſtitem, cujus in ditione ſacra Ardaggerenſis Eccleſia eſt, detulit.

Ardaggerenſium cum Friſingenſi Epiſcopo controverſia.

Eo

(A) Ortilo de Exord. Campilienſ. ad An. MCCXXV. „ Iterum idem „ Dux (*Leopoldus*) Wiennæ inſtituit „ Patres *de Carmelo*.

(B) Fuggerus in Spec. Hon. Auſt. p. 176.

(C) Lit. Innoc. VI. PP. Avenione II. Id. Decemb. Pontificatus ſui anno VIII. Priori Provinciali, & Fratribus Ord. B. Mariæ de Monte Carmeli, Provinciæ Alemanniæ ſuperioris datæ apud Ant. Steyererum in Addit. ad Hiſt. Alberti Sapient. cap. 3. col. 302. quarum initium: „ In his, „ quæ animarum ſalutem - - ſane „ petitio veſtra nobis nuper exhibita „ continebat, quod *vos in Diœceſi Pa- „ tavienſi locum aliquem veſtri Ordinis „ non habetis*, & quod dilectus filius „ nobilis vir *Rudolphus* Dux Auſtriæ „ - - in villa *Wiennenſi* dicte Diœceſis unum locum dare, & de bonis „ ſuis propriis Fratribus dicti Ordinis edificare proponit, &c. „ Annus porro Pontificatus VIII. Innocent. VI. finiebatur An. 1360. 15. Decembr. Lit. *Gotfridi* II. Patav. Ep. datæ „ Wienne die Paſce Anno „ Domini Milleſimo trecenteſimo ſexageſimo ſecundo. „ Apud eundem ibid. col. 304. quarum initium: „ Magnæ pietatis opus eſt, &c. - - „ religioſi viri Fratres Ordinis Beate „ Marie de Carmelo *Wienne*, noſtre „ Dioceſis, auctoritate Sedis Apoſtolice, per Magnificum principem „ Dominum *Rudolffum* Ducem Auſtriæ, de noſtri tamen beneplacito, „ & expreſſa voluntate noviter fundati, & eciam inſtituti, &c. „

(D) Ant. Socherus Hiſt. S. J. Prov. Auſt. l. 1. p. 47. & ſeq.

A. C. Eo in foro, cum ſatis appareret, ſententiam ſecundum Friſingenſem Epiſcopum ferendam; Decanus, ceterique palam profeſſi ſunt, ſe jus nullum in eligendo Præpoſito habere, & ſiquod etiam fuiſſet, ei ſe in præſens renunciare: eam ob rem fidem obſtrinxerunt ſuam, neminem ſe vel in Decani locum, vel in Collegium ſuum cooptaturos, niſi qui ſacramento adactus ſimili, jus eligendi Præpoſiti penes ſe nullum eſſe profiteretur. (A)

Leopoldus Dux Auſtriæ Schardingam munit.

Leopoldus interea, ut pacis tempore bellorum ſubitis caſibus caveret, Schardingæ in extremo Bavariæ limite An. MCCXXV. caſtrum deſignarat; nec Ludovicus Bavariæ Dux, cujus in provincia locus erat, ſed dudum ex Putinenſium Comitum hæreditate ad Principes Styriæ, & hinc ad Auſtriacos devolutus, invitum ſe præbebat. (B) Id nunc caſtrum Leopoldus conſtruere, atque ad firmitatem munire paulatim cœperat, cum in Italiam evocatus, magnum iter, ardente Julio menſe, ſuſcipere cogeretur. Conventus ad S. Germanum in Campania Romana indictus erat. Eo Imperator Fridericus XI. Kalend. Sextiles acceſſerat, cum Germaniæ Principibus nonnullis, quos inter Colonienſis, & Paderbornenſis Antiſtites, quique pro ea, qua apud Cæſarem pollebat gratia, abeſſe nusquam poterat, ubi momenti res majoris agebatur, Leopoldus Dux Auſtriæ Styriæque, nominan-

Conventui ad S. Germanum Leopoldus Dux Auſtriæ intereſt.

(A) Acta Friſing. in hac cauſa apud Meichelpeckium T. I. P. I. pag. 400. „ Quia poſt multos labores & expenſas Eccleſia Friſingenſis, & Capitulum *Ardacenſe* reſpirare deſiderant a lite, & in totum deſiſtere ſuper Præpoſitura *Ardacenſi*, coram „ Venerabili Patre, *Gebhardo* Patavienſi Epiſcopo, tanquam Ordinario, & ejusdem Eccleſiæ Capitulo, „ Decanus cum Capitulo *Ardacenſi* „ proteſtatus eſt in jure, & confeſſus, ſe non habere jus in electione „ Præpoſiti *Ardacenſis*, vel ſiquid habet, aut habuit, vel videbatur habere in dicta Præpoſitura, ſolempniter renunciavit dictus Decanus „ cum ejusdem Eccleſiæ Capitulo, & „ illam renunciationem juramento „ roboravit ſolempni, quod in perpetuum recognoſceret *Geroldo*, Friſingenſi Epiſcopo, & omnibus ejus „ Succeſſoribus plenum jus, & liberam poteſtatem eligendi Præpoſitum, & conferendi Præpoſituram „ *Ardacenſem*, præfato Domino *Gebhardo* Patavienſi Epiſcopo, judice „ Ordinario præſente & ejus Capitulo, ac aliis multis ibidem præſentibus. - - Adjecit etiam ſuo juramento Decanus *Ardacenſis* cum ejus „ Capitulo, quod quicunque de cætero fuerit in Eccleſia *Ardacenſi* in „ Præpoſitum, aut Decanum, vel „ Canonicum aſſumptus; idem præſtare teneatur juramentum. „ Anno Incar. Domini MCCXXIII. 25. Mart.

(B) Chron. Auguſtenſe ad An. 1225. „ His diebus *Leupoldus* Dux „ *Auſtriæ*, conſenſu *Ludwici* Ducis Bavariæ conſtruxit caſtrum in *Scherding*. „ Idem narrat Arenpeck. in Chron. Boic. l. 5. p. 265. De hæreditate *Putinenſis* Comitis ad *Styriæ* Principem translata ſupra mentio eſt facta ex Cod. Diplom. Admontenſi.

(A) Con-

tur. (A) Huc cum Legati a Pontifice veniſſent Cardinales duo, Fridericus, excuſata promiſſi in Saracenos belli dilatione, ſolenni ſe rurſum ſponſione in Templo S. Germani obſtrinxit ad expeditionem eam haud ultra biennium differendam. Ratum habuere promiſſum Legati Cardinales, annuente tamen ipſo Cæſare, diri anathematis ſententiam pronunciarunt, ſi promiſſis jurejurando nunc firmatis ſtare cunctaretur. (B) In has leges diſceſſum eſt. A. C.

Redux in Auſtriam Leopoldus præſtitæ Cæſari operæ pretium haud leve tulit, in ſoceri dignationem, ab Henrico, Friderici filio, ejusdem voluntate Cæſaris acceptus. Hunc Pater vix decennem, anno abhinc quinto, Francofurtenſibus in Comitiis, aſſenſu Principum, Regem deſignarat: (C) accepta biennio poſt Aquisgrani Germaniæ corona, ſub Engelberto primum Colonienſi Archiepiſcopo, tum vero ſub Ludovico Bavariæ Duce Curatore egit, dum adoleſcenti Regi Fridericus Pater de ſponſa provideret. (D)

Primislai Bohemiæ Regis filiam dare primum Henrico placuit, ætate perſimilem: affuit deinde ex Anglia

(A) Conſtat ex Diplomate Friderici II. Aretino Epiſcopo apud S. Germanum dato „ Anno Dom. Incarn. „ 1225. menſe Jul. XIII. Indict. „ quod extat apud Ughellum Tom. I. Ital. ſacræ. p. 420. ubi ſubſcripti teſtes ſunt: „ Pada Bergenſis, Marſebru- „ genſis, & Colonienſis Epiſcopus - - „ A. Dux *Auſtriæ & Styriæ*. „ Sed literarum menda ſic emendanda ſunt: Paderbornenſis, Merſeburgenſis, - - L. Dux *Auſtriæ & Styriæ*. Et confirmant Literæ Friderici II. Imperatoris Anno 1225. *Indict. XIII. menſe Julii apud S. Germanum* datæ, ubi teſtis inter Principes primus occurrit *Lupoldus Dux Auſtriæ*. Extant inter Inſtrum. Metropol. Colonienſ. N. 5. apud Dionyſ. Sanmarth. Gall. Chriſt. Tom. III.

(B) Richardus a S. Germano ad An. 1225. apud Ughel. Tom. X. inter Anecdot. „ Ad ſanctum Germanum „ cum eis ſe contulit Imperator 22. „ Julii, ibique ad eum miſſi a Papa „ duo veniunt Cardinales, *Pelagius* „ ſcilicet Albanenſis Epiſcopus, ac „ *Gualo* Tit. S. Martini Presbyter Cardinalis, & tunc in ipſa Eccleſia S. „ Germani, dictus Imperator capitula „ hæc ſervare juravit, videlicet, quod „ hinc ad duos annos, in Auguſto „ complendos, perſonaliter transfre- „ tabit in ſubſidium Terræ Sanctæ, „ &c. - Hæc & alia Capitula in ejus „ præſentia lecta, præſentibus quibusdam Alemanniæ Principibus, „ nonnullis etiam Prælatis, & regni „ nobilibus, promiſit Imperator ſe „ publice ſervaturum, excomunicatione adjecta in ſe, & terram ſuam, „ ſi hæc non fuerint obſervata, & „ hoc ipſum *Rainerius* dictus Dux Spoleti juravit in anima ſua. Actum „ prædicto menſe Julii in feſto S. Jacobi. „

(C) Annal. Colmar. ad An. 1220. „ *Henricus*, filius *Friderici* Imperatoris, in Regem Romanorum declaratur. „

(D) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1222. „ *Henricus* - - adhuc puer, „ conſecratus eſt in Regem *Aquisgrani*, ab *Engelberto* Colonienſi Archi- „ epiſcopo - - VII. Id. Maji. „ Geſta Trevirenſ. Archiep. apud Hahnium T. IV. in Friderico II. cap. IV. §. XIV. „ Suſcepit tutelam regii pueri *Engilbertus*, Colonienſis Archiepiſcopus. „ Conradus Urſperg. ad An. 1225. „ *Ludwicus* Dux Bavariæ, curator Regis *Heinrici*, in rebus tam „ propriis, quam imperialibus in Alemannia efficitur. „

Digitized by Google

A. C. glia Epiſcopus, qui ſororem Regis ſui, regio Germaniæ Principi conjugem offerret: ſed neutrum conſilium exitum habuit, Anglam reſpuentibus Imperii Optimatibus; (A) Bohema forte ad ſeverius brevi vitæ inſtitutum, in quo eximia cum ſanctitatis fama diem clauſit, ſua ſponte digreſſa. (B)

Margareta Auſtr. Henrico R. Rom. Agnes Hermanni Thuringiæ Landgravii filia Henrico Auſtrio nubit.

Leopoldo Auſtrio ſupra virilis ſtirpis liberos, quatuor erant filiæ: earum una Alberto Saxoniæ Duci nuper jam in matrimonium data, Margareta, Conſtantia, ac Gertrudis ſupererant. Margaretam in Regis adoleſcentis thalamum adſcivit Fridericus Pater. Nuptiæ Norimbergæ in magna Principum, omniumque Ordinum frequentia, Calendis Novembribus ſunt celebratæ. (C) Auxit celebritatem fœdus nuptiale alterum, quod eodem loco, dieque Henricus, Margaretæ frater, ac Leopoldi filiorum natu major, cum Agnete (Richardam noſtri appellant) Hermanni Thuringiæ Landgravii filia, contraxit.

(A) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1225. „ *Heinricus* Rex curiam habuit „ *Frankinvort*, ubi quidam Epiſcopus „ miſſus a Rege Angliæ cum cæteris „ ipſius Legatis affuit, laborans, ut „ ipſe Rex matrimonium contraheret cum ſorore Regis Angliæ. Sed „ cum talis contractus diſplicuiſſet „ Principibus, nec potuiſſet habere „ proceſſum, nuncii inacte revertuntur. „

(B) Chron. Garſtenſe, relatum a Puſchio Chronol. Styriæ P. II. ad An. 1225. „ Rex *Heinricus* filia *Bohemi* „ ſecundum ſtatuta Legis repudiata, „ per diſpenſationem Domini Apoſtolici, ſaniori Principum conſilio, „ cum filia Ducis *Auſtriæ* legitime ſibi „ copulata, nuptias *Norinbercb* celebravit. „ Conradus de Fabaria, de caſibus Monaſt. S. Galli. c. 15. apud Goldaſtum. „ Habuit Rex *Henricus* „ voluntatem faciendi divortii in „ contractu filiæ Ducis *Auſtraſiorum*. „ - - Fuit autem cauſa divortii, quia „ filiam Regis *Boëmiæ* deſponſarat; „ de futuro tamen, & non contractu præſenti. „ Hanc eſſe *Agnetem*, *Primislai* filiam ſuſpicor ex iis, quæ Pulckava in Hiſt. Bohem. apud Balbinum in Epitome l. 3. cap. 13. de ea refert: „ *Agnes Przemyslai* Regis, & *Conſtantiæ* „ filia - - *Friderici* Cæſaris (f. *Henrici* ejus filii) matrimonium recuſavit, & contempta Auguſtæ dignitate, Cœleſti ſponſo fidem ſuam, „ honorem, & caſtimoniam conſecravit, Cœnobium S. Claræ, quod „ *S. Franciſci* dicitur, in Veteri Urbe „ Pragenſi condens: in eo profeſſa, „ religioſam vitam degit, ibique ſepulta, multis etiam in vita miraculis coruſcans. „

(C) Chron. Auguſtenſe ad Annum 1225. „ Filius ejus (*Friderici*) Rex „ *Heinricus* duxit filiam Ducis Auſtriæ „ *Margaretam*, cum qua præſentibus „ Principibus Regni nuptias apud „ *Nurenberg* ſolenniter celebravit. „ Annal. breves de *Landgraviis Thuringiæ* apud Eccard. in Hiſt. Geneal. Principum Saxon. „ Deinde Dux *Auſtriæ* „ filiam ſuam tradidit *Henrico* Regi „ Romanorum cum ſolenniis nuptiarum; quæ nuptiæ ſolenniter celebratæ ſunt in *Norinberg*, in fine autumni. „ Arenpeckius in Chron. Auſtr. addit: „ Et nuptiæ Regio more *Nurenbergæ* celebratæ ſunt in *feſto Omnium Sanctorum*. „ Confirmant iſta Richardus de S. Germano: Albertus Stadenſis: Chron. Salisburgenſ. Admont. Auſtrale MS. Collegii Neoſtadienſ. ad An. 1225. Sed Conradus Urſp. ad An. 1223. perperam vocat ſponſam *Agnetem*. Sic enim habet: „ *Heinricus* VII. Rex Romanorum effectus, *Agnetam*, filiam *Liupoldi*, „ Ducis Auſtriæ accepit in uxorem „ de conſilio Patris ſui, *Friderici* Imperatoris. „

Conſtantia Auſtr. Henrico Miſniæ March. deſponsetur.

Solennibus his nuptiis ſponſalia Henrici Miſniæ Marchionis & Conſtantiæ, quæ filiarum Leopoldi natu erat tertia, ſucceſſere. (A) Nihil convivalis luxus, ceteræque magnificentiæ, nihil equeſtrium ludorum, ac certaminum deſideratum eſt: ſed horum lætitiam oppreſſorum in turba hominum multorum miſeranda calamitas funeſtavit, quos inter ſacris etiam dignitatibus inſignes aliquot a conferta multitudine ſunt obtriti. (B) A. C.

Fridericus Auſtr. Gertrudem ducit Brunswicenſem.

Reſtabat filiorum alter Fridericus, ſacro & ipſe nuptiarum fœdere illigandus. Sponſa illi Gertrudis Brunswicenſis, ut noſtra habent monumenta: ſed circumacto nondum menſe altero, & vita, & thalamo exceſſura. (C) Has nuptias eodem, ut videtur, anno alteræ excepere, cum 1226

(A) Chron. Auſtrale MS. Chron. Clauſtro-Neob. Anon. Leob. ad An. 1225. Chron. Mellic. ad An. 1226. „ *Heinricus* filius Liupoldi Ducis, *Agnetem* filiam *Landgravii de Thuringia* duxit uxorem. „ Hiſtoria Erphes-fordenſis Anonymi de *Landgraviis Thuringiæ* (apud Piſtorium T. I.) ſic habet cap. 30. „ Item genuit *Hermannus* (Thuringiæ Landgravius) „ duas filias, ſcilicet *Irmegard*, quæ „ duxit Comitem de *Anhalt*, & *Agnetam*, quæ - poſtea duxit *Ducem Auſtriæ*. „ Idem habent Annales breves de *Landgraviis Thuringiæ*, quas affert Eccardus in Hiſt. Genealog. Princip. Sax. „ Secunda *Agnes* (*Hermanni* Landgravii, & *Saxoniæ* Palatini „ filia) conjuncta Duci *Auſtriæ*. „ Ducem hunc *Auſtriæ* Eccardus *Henricum* III. ſed perperam Friderici *Catholici* Ducis filium appellat, quem conſtat ſine uxore & liberis obiiſſe. Admontenſe vero, Auſtrale MS. ad hunc annum addit: „ Filio *Margravii* „ *de Myſſen*, filia jam dicti Ducis (*Liupoldi*) eſt deſponſata. „ Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Domina *Richarda*, „ ſoror *Ludovici*, Lantgravii *Thuringiæ*, mariti *S. Elizabeth*, per eundem „ fratrem ſuum fuit deſponſata Duci „ *Henrico*. - - Eadem die *Henricus* „ Rex Romanorum cum ſua ſponſa, „ *Margaretha*, ſorore dicti Ducis *Heinrici de Medling*, ſponſi in eodem loco regaliter celebravit (nuptias.)

(B) Arenpeck. in Chron. Auſtral. „ Solemnes nuptiæ cum ingenti gaudio, haſtiludio, & aliis ludis militaribus *Nurenbergæ* factæ ſunt, in „ præſentia multorum Principum, „ cum lætitia & tripudio univerſorum. „ Sed Stero, Chron. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. & Salisburg. ad An. 1225. adjungunt: „ Ubi „ propter frequentiam populi, circiter XL. perſonæ, inter quas quidam Prælati, Monachi, Clerici erant, cum aliis oppreſſi occubuerunt. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1226. „ *Fridericus*, filius Ducis Auſtriæ in „ *Brunswick* nuptias celebravit. „ Ita pariter Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anon. Leob. ad hunc annum. Ortilo de Exord. Campilil. ad An. 1226. „ *Friderico* alteri filio (Leopoldus „ Dux) uxorem dat *Gertrudem* de „ *Brunswich*, ſed altero menſe defuncta. „ *Gertrudem Brunswicenſem* primam *Friderici* uxorem pariter ſcribit, *ſtatimque defunctam* Pernoldus Ordinis Prædicator. in Chronico apud V. Cl. Chryſoſt. Hanthalerum, mox afferendus. Diem mortis conſignat Necrolog. Campil. XV. Kal. Maji, quæ *Paraſceve* erat ejus anni, his verbis: XV. Cal. Maji Domina *Gertrudis* de Prunswick, *Friderici* Ducis „ A. & S. uxor prima ſtatim defuncta. „ Epitaphium vero Cœnob. S. Crucis, ubi ſepulta eſſe ſcribitur, ſic habet: „ XIII. Kal. Maji ☉ *Gertradis* „ de Brounswich Duciſſa *Auſtrie*. „ apud Reverendiſſ. & Clariſſ. Marquardum Herrgottum in Monumentis Sepulchr. Auſtr. dum hæc ſcriberem, nondum editis. Ex his patet, quo fundamento *Gertrudis Brunswicenſis*, refragante Ill. mem. Eccardo in Diſſert. peculiari de hoc argumento, in calce Hiſt. Geneal. Principum Saxon. ſup. adjecta, Auſtriacis thalamis aſſeratur.

Digitized by Google

A.C. cum Sophia, Theodori Laſcari filia, ſororeque Mariæ, quæ Belæ IV. poſt Hungariæ Regis, conjux erat, initæ, ſed perpetuum in divortium brevi & ipſæ deſituræ. (A) Quid ſapientem alias Patrem ad properandas filii nuptias impulerit, conjectura probabili conſequi mihi poſſe videor. *poſt hanc Theodori Laſcari filiam.*

Henricus natu major filiorum, ducta nuper conjuge, principatum jam etiam proprium appetebat. In oculis erant Henricorum jam trium ex eadem, qua natus eſſet, ſtirpe exempla, quibus Auſtriæ pars aliqua, ut Medlingenſis nuper principatus, dotis quodammodo nomine, adjecta videbatur: (B) nec defuere e proceribus, qui ſeu pertæſi longum Leopoldi dominatum, ſeu neſcio qua ſpe, metuve in eam ſententiam tracti, impotentis Principis ambitionem foverent. Aberat in Italia Pater, ad Cremonenſem Imperii conventum, quanquam is poſtea impeditus eſt, cum Henrico Rege, ac genero ſuo, profectus. (C) Theodora Mater Heimburgi, quæ urbs eſt Hungariæ proxima, caſtroque antiqui operis in ſummo montis verti- *Henricus natu major frater* *in Theodoram Matrem inſurgit,*

(A) Chron. Steronis ad An. 1226. „ *Fridericus* junior filius Ducis (*Liupoldi*) duxit ſororem Reginæ Ungariæ. „ Eadem habet Chron. Salzburgenſe ad hunc annum. Sed quod tres per id tempus occurrant Reginæ Ungariæ: nempe *Gertrudis*, Bertholdi Ducis Meraniæ filia; *Jole*, Petri Antiſſiodorenſis, ambæ Andreæ Hung. Regis conjuges: tertia *Maria*, Theodori Laſcari filia, uxorque Belæ IV. poſtea Hung. Regis; nondum liqueret, cujus ex tribus his ſoror *Friderico* nupſerit, niſi Albericus Monachus Trium Fontium, & Pernoldus diſcrimen aperuiſſent. Albericus igitur in Chron. ad An. 1221. ſic habet: „ *Laſcarus* (Theodorus) plures habuit filias de prima uxore, *Andronici* filia: quarum unam habuit - - „ *Faſtachius*, aliam duxit Dux Auſtriæ, „ tertiam Rex *Bela*, *Andreæ* Regis filius primogenitus, quartam *Anſelmus* de Kieu de Pontivo natus. „ Sed apertiſſime Pernoldus agens de *Friderici* II. Auſtriæ Ducis uxoribus: „ Prima Græca, *Zophia*, filia *Theodori* „ *Laſcaris*, Græci Imperatoris, ſoror „ *Mariæ*, conjugis *Belæ* Quarti Ungariæ Regis, quam duxerat poſt *Gertrudem* Brunswicenſem ſtatim defunctam; ſed vivente & ſciente Patre „ anno MCCXXIX. repudiavit. „

(B) *Henricus* I. S. Leopoldi filius, *Henricus* Medlingenſis *ſenior*, & *junior*.

(C) Conrad. Urſperg. ad An. 1226. „ Anno Domini MCCXXVI. ab Imperatore curia Cremonæ condicitur poſt Pentecoſten. „ Richardus de S. Germano in Chronico ad hunc annum. Cui conſentiunt Chron. Auſtrale: Clauſtro-Neoburg. Salisburg. & Godefrid. Colonienſ. ad An. 1226. „ Eodem anno Imperator *Fridericus* „ ſolemnem curiam *Cremonæ* indicit, „ pro ſtatu Imperii reformando, & „ negotiis Terræ Sanctæ: ad quem „ cum multi Principes Teutonici „ properarent, una cum filio Imperatoris Rege *Heinrico*, apud *Tridentum* per VI. hebdomadas commorantur, non valentes progredi „ propter rebellionem Veronenſium, „ qui cluſas Veronenſium tunc obtinuerunt. Quidam autem Principes de Saxonia alia via per *Auſtriam* ſunt ad Imp. ingreſſi: Rex „ autem a *Tridento*, non viſo Imper. „ cum Principibus in *Alemanniam* „ inacte revertitur. „ Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1226. „ Dux L. cum Rege *Hainrico* in Italiam proficiſcitur ad Imperatorem. „

(A) Or-

vertice munita, per id tempus reſidebat: eam pravis ſuis A.C.
conſiliis opportunam occaſionem ratus major filius, Heimburgum ſe confert, & qua erat importunitate oris, faceſſere hinc Matrem, & exeſſe ea urbe jubet. Theodora perſonæ, quam gerebat, haud immemor, quieſcere protervum filium, & pro Matris, & pro Principis imperio mandat: at ille, ut qui frontem perfricuiſſet dudum, ubi moveri Matrem verbis poſſe diffidit; adſcito ad verborum contumeliam, armorum terrore, humani divinique juris præſidia fruſtra inclamantem, arce ſimul urbeque ejicit. Immane facinus, & ante hunc diem in Auſtria inauditum, Leopoldum brevi ex Italia excivit. Tempeſtiva plane ea celeritas fuit, antequam corroborata Henrici contumacia, viam ſibi ad ſummam rerum affectantis, vires acciperet ampliores.

eamque Heimburgo extrudit.

Fama erat (verane, an falſo tradita, haud certum habeo) ad factioſos quosdam Auſtriæ Optimates, Ludovicum etiam Bavarum, & Andream Hungariæ Regem, cujus filium nuper Leopoldus longe alia de cauſa paternis imperiis obnitentem, in tutelam acceperat, Henrici ſe partibus adjunxiſſe. Sed prævertit Leopoldi in Auſtriam feſtinata profectio immatura adhuc partium conſilia, urbeque Heimburgo obſidione cincta, imparatum a milite & annona filium ad deditionem brevi adegit. (A) Supplicem, atque ad Patris genua provolutum filium Princeps mitiſſimus non alia multavit pœna, quam ut ſuo deinceps conſpectu arceret longius, & augeſcentem Friderici germani apud ſe gratiam limis oculis intuendam relinqueret. Id ſatis pœnarum viſum, ſi immane Henrici pectus manſueſcere potuiſſet. Sed is ambitione, ac invidia cœcus, cum pietatem, frontemque excuſſiſſet ſemel; nunquam deinceps bona fide cum parente in gratiam rediit: nunc ferro, nunc veneno, nunc occultis inſidiis in vitam optimi Principis graſſatus. (B) Modum ſceleratis auſibus feſtinata

Leopoldus Dux Auſtriæ ex Italia reverſus

Henricum filium repente opprimit.

(A) Ortilo de Exord. Campilienſ. ad An. 1226. „ Interea *Hainricus*, „ ſenior filius ſuus, malorum conſilio ſeductus, arma ſumit, & caſtrum „ Haimburgum occupat, cum injuria „ Dominæ Theodoræ Matris, quam „ violenter expulit. Redux L. Dux „ Pater caſtrum iterum vindicat; ſed „ filio parcit. „

(B) Chron. Auſtral. ad An. 1226. „ *Hainricus* filius Ducis Auſtriæ, con„ filio & auxilio quorundam iniquo„ rum oppoſuit ſe Patri ſuo, atque „ caſtrum *Haimburg* præoccupavit, „ matremque ſuam inde ſatis contumelioſe ejiciens: quod tamen pa„ ter caſtrum in brevi recepit. „ Chron. Auguſtenſe ad Annum 1226. „ Inter *Leopoldum* Ducem Auſtriæ, & „ *Hainricum*, filium ſuum majorem, „ guerra eſt orta ſuper hæreditate, „ quæ tandem mediantibus majori„ bus terræ ad concordiam revocata „ eſt. „

Digitized by Google

A. C. nata mors fecit, ſtata divinitus contumacium filiorum pœna: quæ illum duobus ante Patris exceſſum annis, facti pœnitentem tamen, vita expulit. (A)

Felicior in altera prole, Margareta, videri poterat Leopoldus Pater: ea biennio jam ante Henrico Germaniæ Regi nupſerat, ſed in thori magis, quam Regni ſocietatem 1227 adhuc admiſſa. Sed cum Anno MCCXXVII. Aquisgranum ille ad V. Kal. April. Comitia indixiſſet, eo quoque honore cumulatam ſe aſpexit. Affuere ex Archiepiſcopis Moguntinus, Trevirenſis, Colonienſis, Salisburgenſis: Duces inter Leopoldus Auſtrius, Ludovicus Bavarus, Bernardus Carinthius, cum Brabantino ac Lotharingo eminebant: Principes Germaniæ ceteri, Epiſcopi, Comites, Nobilesque, tanto numero confluxere, multis ut retro annis, nulla tam celebris conventus memoria extaret. Hac Principum, omniumque pene Germaniæ Ordinum frequentia, Margareta Auſtriaca regali diademate a Colonienſi Antiſtite ornata eſt, & regio in ſolio collocata. (B) Sed is dies fortaſſe poſtremus fuit, quem inter conſequentium temporum triſtiſſimas vices felicem appellare unum poterat, brevi & averſo conjugis animo, mox & caſu, & filiorum infelicitate, novis deinde nuptiis, & indigno demum mortis genere miſerrima extitura. (C)

Margareta Auſtr. Germaniæ Regina inauguratur.

„ eſt. „ Idem refert Chron. Salisb. Clauſtro-Neoburg. Chron. Paltrami. Anonymus Leobienſis ad An. 1226. Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Anno Domini 1226. Dux *Hainricus de* „ *Medling* (ſic poſtea nominatus eſt „ a caſtro Medlingenſi, perperam „ fortaſſe, quod Henricus junior „ Medlingenſis, hæres patris ſui *Henrici Medlingenſis Senioris* Anno 1232. „ adhuc vixerit, ut conſtat ex ejusdem literis Cœnobio *S. Crucis* datis.) inſurrexit contra Patrem ſuum, *Leopoldum* Ducem conſilio iniquorum: clam ademit ſibi oppidum & caſtrum *Haimburgam*, & „ Dominam *Theodoram* genitricem „ ſuam cum ſuis virginibus, irreverenter e caſtro eodem expulit, & „ Dux *Leopoldus* genitor ejus idem „ caſtrum in brevi recuperavit. „ Chron. Garſtenſe relatum a Puſchio ad An. 1225. „ *Andreas* Rex Hungariæ, & *Ludovicus* Dux Bavariæ cum „ multis aliis conjurarunt adverſus „ Ducem *Luipoldum*. „

(A) Chron. Auſtrale: Clauſtro-Neoburg. Anon. Leob. Paltrami ad An. 1226. „ Deinde idem filius vitæ „ Patris ſui multimodis inſidiatus „ eſt; ſed tamen DEO ſe protegente „ evaſit manus ejus. „

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1227. „ *Henricus* Rex filius Friderici Imper. „ Aquisgrani veniens, celeberrimam „ curiam cum Nobilibus totius Teutoniæ habuit, Dominica *Judica me*. „ inter quos præcipui erant Salzburgenſis, Moguntienſis, Treverenſis, „ Colonienſis Archiepiſcopi, *Auſtriæ*, „ Bavariæ, Karinthiæ, Brabantiæ, „ Lotharingiæ Duces, Landgravius, „ Ferrandus Comes Flandriæ, qui per „ duodecim annos Pariſius in captivitate a Rege Franciæ detentus fuerat, & priori anno abſolutus. Ibi „ etiam convenerunt alii quidam Epiſcopi & Comites, & totius Teutoniæ Nobiles, ubi a Colonienſi „ Archiepiſcopo *Heinrico*, uxor ipſius „ Regis, *filia Ducis Auſtriæ*, regali benedictione conſecrata, & coronata in ſede regia collocatur. „

(C) De his infra ſuo loco.

(A) Go-

A.C.

Neque vero Leopoldo Patri pacato diu eſſe licuit. Præſtitutum expeditioni ſacræ tempus menſe Sextili hujus anni exierat, neque tamen Fridericus Cæſar, quod facturum ſe receperat, pedem ex Italia movit. (A) Mortalitatem nempe poſuerat Honorius III. Pontifex ad XV. Kalend. Aprilis, (B) quo inſtante potiſſimum, ac urgente ejus ſe voti religione obſtrinxerat. Ea Cæſari occaſio fuit iſto ſe onere liberandi. Sed enim Gregorius IX. qui Honorio in Sede Vaticana ſucceſſit, Hugonis, ſeu Hugolini Oſtienſis nomine Friderico jam ante cognitus, haud quaquam remiſſius eam cauſam egit, datisque ſtatim Pontificatus ſui principio ad Cæſarem literis, graviter illum, nec ſine minis admonuit, ut itineri ſe ſacro mature accingeret, armaque, quanta vi poſſet ac celeritate, Chriſtiani nominis hoſtibus in Palæſtina inferret. (C)

Fridericus II. Imperat. urgetur ad expeditionem ſacram.

Convenerat interea Brunduſii in Italia Chriſtianorum ex omni Europa multitudo ingens, quæ duce ac ſummo belli Imperatore Friderico Cæſare in Palæſtinam transmitteret. (D) Fuere e Germania Eckbertus Bambergenſis, ac Sigefridus Ratisbonenſis Epiſcopi cum Ludovico Thuringiæ Landgravio, Eliſabethæ, quæ inter Sanctas poſtea relata eſt, conjuge, qui Amalphi cum Imperatore per id tempus ſubſtitere, ut conſtat ex literis, quibus Ciſtercienſis inſtituti Cœnobia per Auſtriam, ſanctæ videlicet Crucis, & quæ inde originem duxiſſent, Zwetlenſe, Paumgartenbergenſe, ac Lilienfeldenſe, in tute-

(A) Godefrid. Colon. ad An. 1227. „ Eodem anno electa expeditio Cruce ſignatorum, ab omnibus mundi partibus mota caſſatur & diſſipatur, *Friderico* Imperatore, ſicut dudum promiſerat, non transfretante. „

(B) Richardus de S. Germano ad An. 1227. „ Menſe Martio dictus „ *Honorius* Papa obiit. XV. Kalend. „ April. & *Hugolinus* Oſtienſis Epiſcopus in Papam *Gregorium* ſubſtitutus „ eſt illi. „

(C) Lit. Gregorii IX. ad Frider. II. X. Kal. April. ejusdem An. 1227. datæ: quæ extant apud Raynaldum ad h. a. „ De honore tuo, ac ſalute ſoliciti, qui te, cum eſſemus in minori officio conſtituti, habuimus „ in viſceribus charitatis, ac tuis profectibus aſpiravimus, ſublimitati „ tuæ primitias literarum noſtrarum „ duximus deſtinandas, celſitudinem „ tuam rogantes attentius, & monentes, & exhortantes in Domino, „ in remiſſionem tibi peccaminum „ injungendo, quatenus - ſolicito, „ ac efficaci ſtudio peragere ſatagas „ negotium Terræ Sanctæ - - ad „ præliandum de corde puro, & fide „ non ficta prælia Domini transfretando. - - Alioquin quantumcunque te ſincera diligamus in Domino charitate, & tibi, quantum cum „ DEO poſſumus, deferre velimus, „ id diſſimulare nulla poterimus ratione, &c. „

(D) Conrad. Urſperg. ad An. 1227. „ Eodem anno multi Hieroſolymitanum iter arripiunt, & plurimi in „ *Apulia* moriuntur. „ Richard. de S. Germ. Chron. Auguſt. Auſtrale ad h. annum.

(A) Di-

A.C. tutelam ſpecialem ſe ſuſcipere profeſſus eſt Fridericus Imperator. (A)

Sed is tantus belli apparatus repente evanuit, poſtquam ſimulato, ut fama erat, tridui itinere, Hydrunti repente Cæſar ſubſtitit, morbumque cauſatus, Brunduſium ſe retulit, in Puteolana mox balnea profecturus. (B) Ea res in cauſa fuit, cur ex tanta convenarum multitudine, quæ in Palæſtinam jam præceſſerat, millia fere quadraginta in ſuam ſeſe patriam referrent. (C) Cæſar, ut factum excuſaret Pontifici, Regienſem ac Barenſem Antiſtites continuo allegavit. (D) Sed notior jam videbatur Friderici ſimulatio, quam ut ullis verborum integumentis celari poſſet. Quare quemadmodum diri jam nuper anathematis vinculis, quibus ſe ipſe in conventu illo nobili ad S. Germanum induiſſet, irretitum pronunciarat Pontifex Anagniæ, ubi tum agebat ad III. Kalend. Octobres; ita eandem ſententiam Romæ Novembri iterum menſe inſtauravit. (E) Perculſus ea ſeveritate Cæſar, Roffredum de Benevento Romam mittit cum literis: quæ

Tergiverſatur tamen,

& anathemate feritur.

(A) Diploma Friderici II. datum *Melphiæ* (*Amalphi*) menſe Auguſto An. 1227. Ind. XV. extatque apud Linckium in Annal. Zwetl. „ Deſiderium, quod ad religionis propoſitum, & quietem noſcitur pertinere, &c. Ea propter - - ad ſupplicationem tuam Fr. *Bernhere*, Venerabilis Abbas Monaſterii *S. Crucis in Auſtria* Ciſtercienſis Ordinis, fidelis noſter, perſonam tuam & Monaſterium tuum, nec non & Fr. *Gebhardum* Venerabilem Abbatem Monaſterii in *Lilienfelde* - te Fr. *Hainricum* Venerabilem Abbatem Monaſterii in *Zwetel* - te Fr. *Rudigerum* Abbatem Monaſterii in *Pomgartenberge* - - quorum tria Monaſteria ſubſequentia poſt Monaſterium *S. Crucis*, ab eodem Monaſterio derivata fuiſſe noſcuntur, ſub Imperiali protectione, & defenſione recipimus ſpeciali, &c. Hujus rei teſtes ſunt hi: *Eckbertus* Pabinpergenſis Epiſcopus, *Sifridus* Ratisponenſis Epiſcopus. *Ludwicus* Lantgravius Turingiæ, &c. „

(B) Matthæus Pariſ. Hiſt. maj. pag. 234. „ Imperator - - cum parvo comitatu naves aſcendit. Sed poſtquam per triduum ad terram Promiſſionis tendere videretur, dixit ſe ſubita infirmitate præceptum - unde retortis velis ad portum, quo mare ingreſſus erat, poſt tres dies applicuit. „ Richard. de S. Germano ad An. 1227. „ Imperator - - a *Brunduſio* transfretans venit *Hydruntum* - - ſuperveniente ægritudine non tranſivit. „

(C) Matth. Pariſ. ibid. „ Peregrini, qui ex diverſis mundi partibus ad Terram Sanctam Imperatorem prævenerant, ſperantes illum ducem habere defenſorem - - plusquam XL. millia armatorum ſunt reverſi. „

(D) Richardus de S. Germano ad An. 1227. „ Imperator de *Apulia* tunc venit ad Balnea *Puzol. Gregorius* Papa de Anagnia - - redit ad urbem. Ad quem ad ſuam excuſationem ſuos dirigit nuncios Imperator, Reginum ſcilicet, & Barenſem Archiepiſcopos. „

(E) Richard. de S. Germano ad An. 1227. „ Quamobrem Papa motus contra eum, apud Anagniam penultimo menſis Septembris - denunciavit ipſum Imperatorem in latam dudum apud S. Germanum excommunicationis ſententiam incidiſſe. - - In Octavis B. Martini excommunicat ipſum, & per totum Occidentem literas ſuper hoc dirigit generales. „

cum Senatus, populique voluntate in Capitolio legeren- A.C.
tur, tantam apud rudes animos, aut partium ſtudioſos
vim habuere, ut cum tertium jam fulmen V. Sanctioris
hebdomadis feria An. MCCXXVIII. intorqueret Ponti- 1228
fex, Frangepaniis authoribus acto in rabiem populo, ce-
dendum ſibi ex urbe putaret. (A) Eadem, qua Roma-
nos arte, Germaniæ etiam Principes inflexit, ut cauſam in-
nocentiæ Friderici tuendam & ipſi ſuſciperent. (B) Evo-
cati Ravennam non defuturi erant Cæſari, niſi Longobar-
dis tumultuantibus inacceſſa Italiæ clauſtra reperiſſent. (C)
Profectos tamen ea de cauſa in Italiam, ac Venetiis tantis-
per ſubſtitiſſe Eberhardum Salisburgenſem Archiepiſco-
pum, ac Leopoldum Auſtriæ Styriæque Ducem ſatis con-
Frid. II. Imp. in Palæſtinam navigat. ſtat. (D) Sed quod Veronenſes ac Mediolanenſes in armis
eſſent; nec multo poſt Fridericus Cæſar, invito licet Pon-
tifice, in Palæſtinam tandem trajeciſſet, (E) iter quoque
Dux Auſtriæ relegit, & in Bavariam eſt digreſſus.

Leopoldi ex Italia in Bavariam profecti discrimen. Magnus Straubingæ, quod oppidum Ludovicus
Dux Bavariæ decennio ante condidit, Principum Pro-
cerumque Germaniæ conventus erat, Rexque Henricus
ipſe Ludovici Ducis honoribus id dandum putavit, ut
ſolenni pompæ, qua pro conſuetudine eorum tempo-
rum Otto Ducis filius militari primum baltheo, enſeque
accin-

(A) Richardus de S. Germano ad An. 1227. „ Magiſtrum Roffridum „ de Benevento mittit ad urbem cum „ excuſatoriis ſuis, quas idem Magi- „ ſter publice legi fecit in Capitolio „ de voluntate Senatus, populique „ Rom. „ Conrad. Urſperg. ad An. 1227. „ Quocirca iidem (qui dicun- „ tur *Frangentes panem*) reverſi, cum „ Papa rurſus excommunicaret Im- „ peratorem, fecerunt, ut a populo „ pelleretur turpiter extra civita- „ tem. „ Richard. de S. Germano id factum oſtendit poſt Paſcha Anno 1228.

(B) Richardus de S. Germano ad An. 1227. „ Tunc Imperator - - & „ in Alemanniam litteras mittit, qui- „ bus ſignificat eis, quod ad tranſi- „ tum paratus cum eſſet, ſuperveni- „ ente ægritudine tranſire non po- „ tuit, quod cum Domino Papæ ipſe „ per ſuos nuncios intimaret, cum „ nollet ſuper hoc ejus nunciis fidem „ dare, contra ſe proceſſerat pro mo- „ tu propriæ voluntatis. „

(C) Conradus Urſpergenſ. ad An. 1228. „ Imperator transfretavit ad „ terram Hieroſolymitanam, prius „ tamen eodem anno condixerat cu- „ riam Principum Alemanniæ in Qua- „ drageſima apud Ravennam, a qua „ ſimiliter impeditus fuit Nunciis & „ Legationibus Domini Papæ. Nam „ Veronenſes, & Mediolanenſes non „ permiſerunt aliquos tranſire per fi- „ nes ſuos. „

(D) Honorii Chron. Salisburgenſ. ad h. an. „ Electus *Brixinenſis* in die „ Palmarum apud Venetias ab Ar- „ chiepiſcopo *Saltzburgenſi* in Epiſco- „ pum conſecratur, præſentibus Ar- „ chiepiſcopo *Magdeburgenſi*, & *Duce* „ *Auſtriæ*, qui ad occurrendum Im- „ peratori Italiam intraverant. „

(E) Conrad. Urſperg. ad An. 1228. „ Imperator venit ad Terram Sanctam „ menſe Auguſto, & applicuit apud „ *Acon*, & ibi permanſit. „ Godefri- dus Colonienſ. ad An. 1228. „ *Fride- „ ricus* Imperator tandem mare tran- „ ſit, - - ſed quod quaſi inobediens, „ & excommunicatus tranſivit, fa- „ ctum ſuum *Gregorius* Papa non ap- „ probat „

A. C. accinctus eſt, ſpectator adeſſet. (A) Ludorum, ac ſpectaculorum magnifica ubique occurrebat ſpecies, ſed Leopoldo Auſtrio pene exitialis. Inſidias alii Principi optimo a Duce Bavariæ, multisque Nobilibus aliis comparatas ſcribunt: (B) alii ſceleſtum facinus in Henricum, Leopoldi filium, tentata jam ſimili in Matrem impietate infamem, conferunt. (C) Sed is demum paucis poſt menſibus, ad VI. Calend. Octobris morbo extinctus, nocendi ac vivendi finem fecit. Rediiſſe ad ſceleris pœnitentiam, ejusque animam a piiſſimo patre Campililienſium precibus impenſe commendatam, Ortilo Author eſt. (D) Hæſit tamen infauſtæ memoriæ *Crudelis* nomen, quod parricidali illo conſilio ad poſteros transmiſit. (E) Prolem ex Richarda, ſeu Agnete conjuge reliquit unicam, eamque in maximas calamitates natam, Gertrudem nempe, cujus crebra ſubinde, & rebus ipſis acerba recurret mentio. (F)

Henrici filii mors.

Elapſus iis inſidiis Leopoldus Sueviam cum Henrico Rege ac genero ſuo petiit. Nec ſterilis illa profectio fuit: Henricus enim, qui abſente in Palæſtina Patre, multa pro ſummo Imperio agebat alia, tabulis Eslingæ ad IX. Kal. Septembris An. MCCXXVIII. conſignatis,

Privilegium ab Henrico Germ. Rege Auſtr. Principibus conceſſum.

(A) Stero in Chron. Auguſt. ad An. 1228. „ *Otto* filius Ducis Ludovici „ Bavariæ apud *Straubing* præſente „ Rege *Heinrico*, & multis aliis Principibus in feſto Pentecoſtes gladio „ accingitur. - - Iſti autem Principes „ interfuerunt: *Leupoldus Auſtriæ*, *Bernardus* Carinthiæ, *Otto* Meraniæ Duces, *Heinricus* Marchio de Andechs, „ &c.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1228. „ Dux Bavariæ, atque alii multi ex „ nobilibus per Bavariam *Leopoldo* „ Duci Auſtriæ & Styriæ, inſidias „ mortis parabant, quas tamen per „ DEI gratiam ſine læſione evaſit. „ Idem confirmat Chron. Clauſtr. Neoburg. Anonym. Leobienſ. Anonym. Zwetl. ad hunc annum. Brunnerus in Annal. Boic. P. III. L. IV. fidem his addere veretur: „ Quorum neque cauſa apparet, neque ultio ſecuta eſt. „

(C) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1228. „ Idem Dux (*Leopoldus*) „ in *Strauwinge* vitæ periculum habuit: ſed protegente ſe DEO, incolumis evaſit. Putabant hoc procuraſſe filium *Hainricum*, qui inquietus erat. „ Huc pertinent, quæ paulo ante ex Chron. Auſtrali, & Clauſtro-Neoburgenſ. allata ſunt. Chron. Auſtr. ad An. 1226. „ Dein. „ de idem filius (*Heinricus*) vitæ Patris ſui multimodis inſidiatus eſt. „

(D) Chron. Mellic. ad An. 1228. „ *Heinricus*, filius *Liupoldi* Ducis moritur. „ Chron. Auſtr. Bibl. Cæſ. relatum a Puſchio: „ *Heinricus*, Leupoldi filius, miſere obiit. „ Ortilo de Exord. Campilil. ad An. 1228. de *Hainrico*. „ Sed incidit in foveam „ quam fecit, diſponente DEO in pœnam ſalutarem. Ipſe enim hoc anno ex morbo obiit multum contritus VI. Kal. Octobris. Ejus animam Dux L. pius Pater, Monaſterium noſtrum viſitans, cum filio „ *Friderico* jam unico, Idibus Octobris, noſtris orationibus devotiſſime commendavit. „

(E) Thomas Haſelbach. in Chron. „ Filius ejus (*Heinricus*) dicitur *Crudelis*. „ Idem habent Arenpeckius, Sundhemius, &c.

(F) Thom. de Haſelbach in Chron. „ Reliquit tamen filiam *Gertrudem*, ex „ ſorore Landgravii Turingiæ. „

Leopoldo, ejusque in Auſtria ſucceſſoribus id præcipui honoris, favorisque tribuit, ut & regalis coronæ ſpecie pileum, Ducum alias inſigne, redimirent, & cum fiduciariam Principatus clientelam peterent, non ad reliquorum Principum morem, ſed equis ſublimes, in Principatus poſſeſſionem mitterentur. (A) A.C.

Frider. II. Imper. in Palaſtinam adventus.

Fridericus Cæſar interea Ptolemaidem appulſus, menſem unum alterumque ſibi ad quietem dedit : Novembri deinde menſe conſilium cepit Joppen urbem, caſtrumque muniendi, ut expeditior Hieroſolymam armorum curſus eſſet. Sed quod Templarii, ac Hoſpitalarii Hieroſolymorum Equites cum Principe piorum cœtu, communioneque interdicto ſociare conſilia, armaque vererentur, nutarent Veneti, Cæſar ipſe, a quo Teutonici tantum earum partium Equites, Piſani ac Genuenſes ſtabant, bello defungi quamprimum cuperet; miſſis ad Melehadinum, ſeu Meledinum Ægypti Soldanum Caduceatoribus, inducias pactus eſt in decennium, nec utiles ſatis, nec Chriſtianæ pietatis legibus conformes. (B) Hieroſolyma quidem, Nazareth, ac Bethleem cum magna Palæſtinæ parte Chriſtianis reddita; ſed Antiochia, Tripolisque in manibus Saraceni Principis deſtituta; & quod pacis probroſæ invidiam augebat maxime, Templum urbis ſanctæ ſic inter barbaros ac Chri-

Pax cum Saracenis Chriſtiano nomini indecora.

(A) Diploma *Heinrici* Regis filii Friderici II. Imp. datum Eslingæ IX. Kalend. Septemb. An. 1228. Indict. I. quod extat apud Fugger. lib. 2. cap. 3. Initium eſt : „ Dignum eſt nimirum „ & conſentaneum poſſibilibus rogatibus, &c. - Summum noſtrum „ Principem *Leopoldum*, *Ducem Auſtriæ & Styriæ*, easdemque ſuas terras, ſequentibus juribus, gratiis & „ libertatibus volumus honorare. „ Primo, quod ſiquis alicui Ducum „ *Auſtriæ* & *Styriæ* - ſuarum terrarum „ provincias, & alia cætera - - legare, dare, obligare (*addit Arenpeck.* „ donare, vendere) contingeret, eosdem venditores, ſive obligatores „ hujusmodi regalis noſtra Majeſtas, „ nec aliquis hominum aliqualiter „ valeat impedire. Quod ſi autem „ eadem venditio, obligatio, datio, „ legatio evenire contingeret tam repente, quod nec regia ſublimitas, „ nec harum rerum collatores poſſent aliquatenus requiri, *Ducibus* „ *Auſtriæ* & *Styriæ* prædictis in eorum juribus ob hoc nullum eveniat „ penitus detrimentum. Etiam idem „ generoſus Princeps *Leopoldus Dux* „ *Auſtriæ* & *Styriæ* coram noſtræ Majeſtatis oculis, & Electorum Romani regni culminis inquiſitione & „ ſententia obtinuit, pro ſolerti ſua „ antiquarum literarum recitatione, „ ut omnia ſua jura, ſeu feuda cujuscunque ſint conditionis, *in equo reſidens* recipiat, talibus collationibus „ magnifice prædicatus. Præterea „ eidem Illuſtriſſimo Principi *Leopoldo* „ *Duci Auſtriæ, & Stiriæ*, cunctisque ſuis „ ſequacibus, hanc largiter concedimus dignitatem, ut in ſui principatus pileo noſtræ regalis coronæ diadema ſolenniter ferre poſſit, &c. „ Idem Dipl. affert Arenpeck. in Chron. Auſtr. pauculis mutatis voculis : ſed illud *XII. Cal. Septemb.* datum ſcribit.

(B) De his præter Richard. de S. Germano : Matthæum Pariſ. & Urſpergenſem Abbatem Friderico II. addictos, legenda eſt Epiſtola Patriarchæ Hieroſolym. ad *Gregorium IX.* PP. ſcripta, quæ extat apud Raynaldum, ad An. 1229.

Digitized by Google

A. C. Chriſtianos diviſum, ut ejus cuſtodia in poteſtate Saracenorum eſſet. (A) Quod cum per ſe ſtare cum Chriſtianæ legis ſanctitate non poſſet; tum eo nomine infirmum fuit, quod Melehadino Ægypti Soldano, neque in urbem ſanctam, neque in ceteram Palæſtinam jus eſſet; ſed eæ ſub poteſtate Soldani Damaſceni tenerentur, cum quo nullas nominatim inducias Fridericus pepigiſſet. (B) Datis acceptisque his aliisque non melioris notæ conditionibus, Fridericus An. MCCXXIX. in Apuliam rediit, per ejus abſentiam a ſocero, Joanne Hieroſolymorum Rege, magna ſui parte occupatam. Quod æſtatis erat reliquum, circumlato per oppida ejus provinciæ bello ita exactum eſt, ut tota brevi Apulia veterem ad Dominum rediret. (C)

1229

Ejus in Apuliam reditus.

Gregorius Pontifex ejus adventu territus, literas continuo ad Principes Chriſtianos expedit, expoſitisque probroſæ cum Melehadino pacis capitibus, cauſam Eccleſiæ contra Fridericum toties diris devotum ut ſuſciperent, obteſtatur. Extant eæ, quæ ad Leopoldum Ducem Auſtriæ ab eo datæ ſunt XV. Kal. Auguſti, totamque rerum a Cæſare in Palæſtina geſtarum ſeriem complectuntur. (D) Sed enim, antequam arma a Germaniæ Prin-

Gregorii IX. PP. ea de re literæ ad Leopold. Auſtr.

(A) Capitula Treugæ inter *Fridericum II.* & *Melehadinum* (alias *Melek Elkemer*) Sultanum, ab eodem Patriarcha ad Pontificem miſſa, apud Raynaldum ad An. 1229.

(B) Nota Patriarchæ Hieroſol. Capit. I. adjuncta ibidem. „Notandum, „quod Soldanus (*Ægypti*) de jure „non habuerit poteſtatem concedendi, cum ſuper hoc violentia inferatur Soldano *Damaſci*, qui eam „(*Hieroſolym. urbem*) poſſidebat, „nec treugam jurare voluit, nec ratam dictam conceſſionem habere.„

(C) Alberic. in Chron. ad An. 1229. „Rex vero *Joannes*, quondam Hieroſolymitanus, - & quidam Principes Apuliæ - recuperare ceperant „contra Imperatorem civitates & „caſtella in Apulia uſque ad ſexaginta, ut dicitur; ſed Imperator a partibus transmarinis reverſus, in brevi fere omnia ad ſe retraxit. „

(D) Literæ Gregorii IX. PP. ad *Leopoldum* Ducem Auſtriæ Peruſio XV. Kalend. Auguſti. An. 1229. ſcriptæ, quæ extant apud Raynaldum ad hunc annum. Harum initium eſt: „Inter alia flagitia, quibus *Fridericus* „dictus Imperator, fidem nominis „Chriſtiani confudit & prodidit, „quatuor præcipue notare debes. - - „Primum, quod arma Chriſtianæ „militiæ - - gladii poteſtatem de altari B. Petri ſumpti - - Soldano „Babyloniæ - - cultori perditi Machometi, impudentiſſime reſignavit - - affirmans ſe nolle arma de „cætero aſſumere contra ipſum. - - „Secundum magis execrabile, - - „quod de Templo DEI, in quo Chriſtus oblatus eſt - ipſum impudenter & irreverenter ejecit, & in ſede ſua Machometum perditum collocavit - - Templi cuſtodiam, & „ſepti ejus claves Sarracenis committens. - - Tertium eſt, quod „Antiochiam, & Antiochenam provinciam, Tripolitanam etiam - - „occupanda paganis expoſuit. - - „Quarto autem, contra totum populum Chriſtianum apparet ipſius, „& paganorum confœderatio manifeſta, ubi ita ſe damnabiliter obligavit, quod ſi omnes prædicti inter ſe initis factionibus vellent quo-

„mo-

Principibus ad tuenda Eccleſiæ jura diſtringerentur; Fri- A. C.
dericus ipſe, recuperatis Apuliæ oppidis caſtrisque, modum fortunæ, iræque poſuit, & pacis cupiditatem, quam ipſe quoque præſetulit, Pontifici injecit. (A) Evocati ex Germania Antiſtites, Principesque, quotquot communis rei atque concordiæ cura habebat, Leopoldus nominatim Dux Auſtriæ, cujus cum eloquentia non magis, quam Religionis ac juſtitiæ ſtudium emineret unice, tum gratia non minor erat apud Pontificem, quam Cæſarem. (B)

Fridericus, Leopoldi Ducis filius, repudiata Sophia, Agnetem ducit Meraniæ Ducis filiam.

Magnos ille hoc anno exceperat hoſpites Viennæ, Bertholdum Aquilejæ Patriarcham, ac Geroldum Friſingenſem Epiſcopum ad alteras forte Friderici filii, qui repudiata priore conjuge, Agnetem ſibi, Ottonis Meraniæ Ducis filiam deſponderat, nuptias huc advectos. (C) Patris voluntate factum id divortium, Annales noſtri perhibent, nec culpa ſecundas has nuptias caruiſſe. His ut refragari haud facile; ita aſſentiri difficulter poſſum, Leopoldi probitate, & Antiſtitum ſilentio prohibente; partem alterutram probaturus, ſi de conjugis prioris genere, cauſisque divortii exploratius aliquid haberetur. (D)

A nu-

„ modolibet obviare, juramento te-
„ netur, ſuis expenſis, & exercitu
„ ſuo pro ſuis viribus debellare. - -
„ Nunquid ſuper his non indignabi-
„ tur zelus tuus? - - Quare nobili-
„ tatem tuam rogamus, & monemus
„ in Domino, per effuſionem Chriſti
„ ſanguinis obſecrantes, quatenus ad
„ vindicandam injuriam Salvatoris
„ noſtri DEI taliter aſſurgas, ut, cum
„ a nobis fueris requiſitus, paratum
„ te inveniat Eccleſia Mater tua - -
„ ad abolendam maculam tantæ infa-
„ miæ a gloria nominis Chriſtiani. „

(A) Alberic. in Chron. ad An. 1230.
„ In tantum tamen jam Imperator
„ prævaluerat, & tanta fecerat, quod
„ ipſa neceſſitas pacem requirebat. „
Scriptor Anonym. geſtorum Gregorii IX. PP. apud Raynaldum ad h. a.
„ Imperator de partibus transmarinis
„ regreſſus, per Vener. Meſſanenſem
„ Archiepiſcopum, & Magiſtrum
„ Theutonicorum veniam poſtulat. „

(B) Conrad. Urſperg. in fine operis. „ Super cauſis vero, quæ inter
„ ipſum, & Papam vertebantur, diſ-
„ finiendis, advocavit Principes Ger-
„ maniæ, qui venerunt in Italiam,
„ videlicet Patriarcha Aquilejenſis,
„ Archiep. Salzburgenſis, Epiſcopus
„ Ratisbonenſis, *Liupoldus* Dux Au-
„ ſtriæ, & Dux Dalmatiæ & Hiſtriæ. „
Quis iſte fuerit Dux Hiſtriæ, *Henrico* Marchione *Iſtriæ* ſuperiore anno defuncto me latet.

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1229.
„ *Fridericus*, filius Ducis Auſtriæ, ne-
„ ptem Reginæ Ungariæ repudiavit,
„ quæ copulata erat ei in conjugio:
„ & filiam Ducis Meraniæ ſibi illicite
„ copulavit, patre ſuo in omnibus his
„ auctore. „ Eadem habet Chron. Clauſtro-Neoburgenſ. & Anonym. Leob. ſed ex Chron. Auſtrali hauſta.

(D) Idem ſentit Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1229. „ Hujus-
„ modi ſermo etiam exiit de divor-
„ tio, quod *Fridericus*, filius Ducis *Liu-*
„ *poldi*, cum conjuge ſua fecit, Patre
„ permittente, quod contra Leges
„ eſſet. Cur id acciderit, ego non no-
„ vi. Hoc autem ſcio, pium & reli-
„ gioſum Ducem L. bonæ fuiſſe con-
„ ſcientiæ Principem, & nunquam in
„ Dominum Papam, vel Prælatos
„ Eccleſiæ ſcienter offendere voluiſ-
„ ſe. Hoc tamen divortium mala
„ multa occulte ſeminavit in Patria:
„ quia propinqui conjugis repulſæ
„ tacite deinde vindictam de *Frideri-*
„ *co* per Miniſteriales hujus Provin-
„ ciæ quærebant. Fuit uxor altera
„ de Hungaria. „

Digitized by Google

A. C. A nuptialibus his ludis ad pactionem, emptionemque ventum eſt. Vacabant per id tempus caſtra, prædiaque in Marchia Carniolica, Henrici Marchionis Iſtriæ nuper extincti morte (A) ad Friſingenſem Epiſcopum, a quo fiduciario ea nomine Henricus habuit, devoluta: ea, quod Styriæ vicina, eoque ex capite rationibus ſuis opportuna cerneret Leopoldus, animum adjecit ad ea in ſuam hæredumque ſuorum ditionem emptione transferenda. Pretium agri caſtris prædiisque nobilis argenti ſelibræ mille quinquentæ, quibus aliæ centum ac quinquaginta auctarii loco, in Antiſtitis fortaſſe familiarium rerum adminiſtros diſpertiendæ adjicerentur. Accepta utrinque conditio in has leges, ut major illa ſumma ante exitum Aprilis Viennæ ſolveretur; quod reliquum eſſet pecuniæ, ad III. Kalend. Octobres cum fide penderetur: ſecus ſi fieret, rebus una, ac depenſis jam pecuniis excideret Leopoldus; ſin contra Epiſcopus ſtabiliendis pactionum juribus deeſſet, argenti, quod accepiſſet, ſummam omnem redhibere teneretur. (B) Solutas ad præſtitutam diem argenti ſelibras mille ac quinquaginta ex literis Friderici Ducis filii conſtat: ſed quod Leopoldus & Pontificis & Cæſaris vocatu in Italiam profecturus, magnas in id iter impenſas facere cogeretur, centum tantum ac quin-

Leopoldus Auſt. feuda quædam Friſingenſia in Marchia emit.

(A) Chron. Andecenſe ad An. 1228. „ *Heinrich* Marchgraff zu *Oſterreich* - - „ ſtirbt zu Graſſau bey Kämſee. An. „ 1228.

(B) Literæ contractus hujus facti *Viennæ* Non. Aprilis An. 1229. quæ extant apud V. Cl. Carol. Meichelpeckium. Friſing. Rerum T. II. pag. 5. „ Notum ſit omnibus præſentibus & „ futuris, quod inter Venerab. Epiſcopum, *Geroldum*, & *Liupoldum*, „ illuſtrem Ducem Auſtriæ & Styriæ „ tractatus hujusmodi intervenit, „ quod videlicet idem Epiſcopus jam „ dicto Duci, *feodum in Marchia*, quod „ *Heinricus Marchio Iſtriæ* beatæ memoriæ ab ipſo Domino Epiſcopo „ habuiſſe dinoſcitur, juſto titulo „ feodali conceſſit in toto, ſcilicet in „ hominibus, caſtris, in rebus aliis „ quibuslibet, terris cultis per omnia, „ & incultis, & hujus feodi idem Epiſcopus debet eſſe auctor contra „ omnem hominem ipſius Ducis ſecundum juſtitiam, quod *Gewer* vulgariter nuncupatur. Sed & ſi idem „ Epiſcopus hoc non fecerit, omnem „ pecuniam, quam ſuper hoc a Duce „ recepit, reſtituere in pleno tenetur „ eidem. Et ipſe Dux eidem Epiſcopo dare promiſit mille, quingentas „ marcas argenti, ponderis Colonienſis, & ipſius conſilio centum „ L. marcas: de qua pecunia in proximis octavis Paſchæ idem Dux apud *Viennam* ſolvet ML. marcas „ Epiſcopo ante dicto, & in proximo „ venturo feſto S. Michaelis apud „ *Viennam* ſimiliter ipſi Epiſcopo ſolvere tenetur reliquas DC. marcas: „ iſto tamen pacto appoſito, quod ſi „ memoratus Dux in ipſo feſto Michaelis, ut dictum eſt, has DC. marcas ſolvere forſan omiſerit, illæ „ ML. marcæ, quas ſolvit, ſibi ſint „ perditæ; & præterea antedictum „ feodum ab eo absque lite omnimodo ſit ſolutum. Acta ſunt hæc apud „ *Viennam* in Non. April. Anno Domini MCCXXVIIII. mediantibus „ *Bertholdo* Venerab. S. Aquilejenſis „ Eccleſiæ Patriarcha; & præfato Epiſcopo Friſingenſi *Geroldo*, & prædicto Duce *Liupoldo*, &c. „

quaginta ſelibras menſe Octobri ſolvit, quinquentis aliis, A.C.
bona Epiſcopi pace, inter nomina relatis. (A)

His Viennæ actis appetente vixdum primo vere anni ſequentis (MCCXXX.) Leopoldus in Italiam diſceſſit, Provinciis interim ſuis Friderici filii curæ, fideique commendatis. Convenere eodem conſilio Bertholdus Aquilejenſis Patriarcha, Eberhardus Salisburgenſis Archiepiſcopus, Sifridus Ratisbonenſis Antiſtes; Otto Meraniæ, Bernardus Carinthiæ Duces, aliique: nihilque ab iis prætermiſſum, quo pacem ac concordiam, Sacerdotium inter ac Imperium abruptam reſarcirent. (B) Leopoldum Romam uſque ad Pontificem acceſſiſſe ferunt, juratoque abſentis Friderici nomine obſequio, Legatos a Gregorio impetraſſe, qui concordiæ leges cum Germaniæ Principibus conferrent. (C) Roma in Apuliam reverſus Leopoldus cum ceteris Principibus, Legatisque formam concordiæ ad Cæſarem attulit, (D) & apud Fogiam menſe Aprili Tegernſeenſis Cœnobii privilegiis, a Friderico Imperatore confirmatis, inter teſtes ſubſcripſit. (E) 1230

In Italiam proficiſcitur.

Ejus pro concordia inter Pontificem & Cæſarem labores, & itinera.

Sed

(A) Lit. Frid. II. Ducis Auſtr. infra ad An. 1236. afferendæ.

(B) Chron. Auguſt. Auſtrale. Anonym. Leob. Chron. Salzburg. ad An. 1230. Chron. Auguſtenſe ſic habet: „ Dominus Papa, & Dominus „ Imperator, mediantibus Principi- „ bus Alemanniæ, videlicet Patriar- „ cha Aquilejenſi *Bertholdo*, Salzbur- „ genſi Archiep. *Eberhardo*, Ratispo- „ nenſi Epiſcopo *Sifrido*, Epiſcopo „ Auguſtenſi *Sibot*, Auſtriæ *Liupoldo*, „ Meraniæ *Ottone*, & *Bernhardo* Ka- „ rinthiæ Ducibus, & quibusdam a- „ liis, ad concordiam redierunt. „ *Leopoldum* Ducem in fine anni 1229. adhuc in Auſtria fuiſſe, patet ex literis *Zwetlenſibus*, quibus *Leopoldus* Dux Cremſii ad An. 1229. XIV. Kalend. Januarii *Zwetlenſi* Cœnobio confirmat curiam in *Manegoldi* emptam a *Chunrado* de *Roſinberch*. Summa earum literarum extat apud Linckium in Annal. Zwetlenſ. ad hunc annum 1229. Richardus de S. Germano An. 1230. „ Menſe Martio - - Reginus Ar- „ chiepiſcopus ad urbem profectus „ eſt, ubi pro compoſitione inter Pa- „ pam & Cæſarem facienda, *dux Au- „ ſtriæ*, dux Carinthiæ, dux Moraviæ „ (Meraniæ) venerant, ſimul cum „ Patriarcha Aquilejenſi, & Salisbur- „ genſi Archiepiſcopo. „ Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1230. „ Cum „ urgeret Dominus Papa Imperii Prin- „ cipes, ut alium Imperatorem eli- „ gerent, Imperator econtra eos ro- „ gabat, ut concordiam magis inter „ ipſum, & Dominum Papam media- „ rent. Hinc plures eorum intrave- „ runt Italiam ſtatim in Novo Anno: „ quorum unus, & præcipuus erat „ Dux, & Parens noſter L. Qui in- „ terim filio *Friderico* impoſuit regere „ Provincias ſuas: quare tunc iſte „ *Fridericus* fuit dictus *Junior Dux*. „

(C) Albericus ad Annum 1230. „ Nobilis Dux Auſtriæ Leopoldus „ ad Papam venit, & omnimodam „ ei exhibens humilitatem, obtinuit, „ quod cum Imperatore pacem face- „ ret; Dominus Papa conſenſit, - - „ quod ipſa neceſſitas pacem requi- „ rebat. „

(D) Richard. de S. Germano ad An. 1230. „ Menſe Aprili Duces præ- „ dicti (*Leopoldus* nempe cæterique) „ - redeuntes a Papa cum tractatu, „ & forma concordiæ, in Apuliam ad „ Cæſarem vadunt, ubi cum eo apud „ *Fogiam* Paſcha Domini celebrant. „

(E) Diploma Friderici II. datum „ apud Fogiam An. 1230. menſe A- pril.

A. C. Sed quod aliæ ex aliis cauſæ pacis conſilia ſufflaminarent, iterum ad Pontificem Romam contendendum erat: qua occaſione præclare uſus Leopoldus, Caſſinenſi Cœnobio literas a Cæſare impetravit, quibus, conceſſâ offenſarum venia, in gratiam illud ſuam recepit. (A) Rebus apud Pontificem confectis Majo menſe ad Cæſarem rediit, Fogia propediem ad S. Germani profecturum. Eo conſecutus Dux Cæſarem, gravem in morbum incidit: neque tamen vel eo in diſcrimine curas reipublicæ poſuit: nam & collati Salisburgenſi Eccleſiæ Privilegii, quo de prædiorum quorundam tutela majori ejus Eccleſiæ Collegio cavetur, teſtem egit: (B) & deliberationi interfuit, quæ fiduciariam Friſingenſis urbis clientelam, Duci Bavariæ nuper a Geroldo Epiſcopo collatam, irritam declaravit. (C) Demum ad X. Kalend. Sextiles publicis tabulis, una cum ceteris Germaniæ Epiſcopis ac Principibus fidem obſtrinxit, ad tractatæ pacis capita, armis, *Morbus ſupremus,*

pril. Indict. III. apud Hund. in Metrop. P. III. pag. 276. ubi inter teſtes occurrunt: „ *Leopoldus* illuſtris Auſtriæ, & Styriæ Dux, Otto Dux „ Meraniæ, &c. „ Ubi notandum: titulum *Illuſtris* Duci Auſtriæ, non item *Ottoni* Duci Meraniæ præfigi, id, quod in pluribus aliis Diplomatibus obſervari poteſt.

(A) Richardus de S. Germano ad An. 1230. „ Dux Auſtriæ, *Limpuldus* (*Liupoldus*) nomine, cum Patriarcha Aquilejenſi, & aliis ſupradictis, ab Imperatore de Apulia rediens, & ad Papam vadens, „ cum eis ad *Landulphum* Caſinenſem „ Abbatem & conventum ejusdem, „ ex parte Imperatoris litteras detulit in hac forma: *Fridericus*, &c. Ecce, quod ad ſupplicationem dilecti „ Principis noſtri, *Ducis Auſtriæ & Styriæ*, ac Venerabilis Magiſtri Domus Alemannorum, devoti noſtri, „ recepimus vos de abundantia pietatis noſtræ in gratiam Majeſtatis „ noſtræ, omnem offenſam - - penitus relinquentes, &c. „

(B) Richardus de S. Germano ib. „ Menſe Madio (*Majo*) Alemanniæ „ Principes a Papa ad Cæſarem redeunt. - - Imperator vero de Capua jam venerat ad S. Germanum, „ &c. Igitur die Martis, nono ſtante Julio, in feſto ſancti Apolinaris „ (XXIII. Julii.) prædicti Sabinenſis „ Epiſcopus, & S. Sabinæ Cardinalis, „ in majori Eccleſia S. Germani, præſentibus Patriarcha Aquilejenſi, „ Salſeburgenſi Epiſcopo - - tunc „ enim *Dux Auſtriæ* graviter infirmabatur - - recipiunt ab Imperatore „ publice juramentum. „ Diploma Friderici II. Imperatoris ea de cauſa datum Eberhardo II. Salisburgenſ. Archiepiſc. apud S. Germanum menſe Auguſto Indict. III. Anno 1230. quod extat apud Hanſiz. T. II. p. 331. Nec obeſt, quod menſe Auguſto Leopoldus non amplius vixerit, ſcriptum enim prius Diploma eſt, ſed eo jam mortuo ſignatum.

(C) In Diplomate quidem Friderici II. quod extat apud Meichelbeckium Tom. II. Friſing. pag. 8. *Leopoldi* Ducis inter teſtes non amplius fit mentio, ut qui exeunte Julio ſit mortuus, cum Diploma datum ſit menſe Septembri Indict. IV. inchoante An. 1230. In ipſo tamen diplomate Cæſar affirmat, tractatum ea de re cum illo habitum: en verba: „ Nos autem petitioni ſue benignum „ prebentes auditum, cum Aquilejenſi Patriarcha, & Archiepiſcopo Salisburgenſi, & Epiſcopo Ratisponenſi, & *Auſtriæ*, atque Meraniæ, „ nec non & Karinthiæ Ducibus - . „ ſuper hoc tractatum habuimus diligentem, &c. „

(A) Lit.

si opus esset, viribusque firmiter sancienda. (A) Id publi- A.C.
ac mors inde consecuta. corum illi operum postremum fuit: nam cum unus tam salutari in studio elaborasset maxime, & confectæ etiam pacis gloriam, inter primos tulisset; coalescentem quidem concordiam lætus vidit, ratam, confirmatamque non vidit, operi tam pio immortuus ad V. Kal. Augusti, morboque ex insueti cœli gravitate, ac itinerum tot molestiis contracto, ad S. Germani in Campaniæ Romanæ finibus extinctus. (B)

Morte inter luculenta Christianæ pietatis officia sanctissime obita, de supremis viri tanti, ac de Ecclesia Romana tantopere meriti, exequiis deliberari cœptum. *Ossa, ut ipse voluit,* Sed cum idem jam abhinc biennio, quo tempore Campilienses suos novissime salutarat, Fridericum filium pene sacramento obligarit, ossa ut sua, quocunque se loco mors opprimeret, Campilium deportaret; (C) eademque lege

(A) Lit. Principum Germaniæ in hac causa apud S. Germanum, 23. Julii An. 1230. Indict. III. datæ, quæ extant apud Richardum de S. Germano: „ Nos *Bertholdus* Aquilei. Patriarcha - - *Limpuldus* (*Liupoldus*) „ Austriæ, ac Styriæ, - - Carinthiæ, „ & *Otto* Moraviæ (Meraniæ) Duces „ &c. tactis sacrosanctis Evangeliis „ juravimus procurare bona fide, „ quod prædictus Dominus Imperator prædicta servabit, & contra ea „ non veniet. Quod si fieret - - potenter ac patenter ad requisitionem Ecclesiæ, assistemus ei contra „ eundem dominum Imperatorem, „ donec satisfecerit, &c. „

(B) Ortilo de Exord. Campilienſ. ad An. 1230. „ Domini Papæ cum „ Imperatore concordiam Dux L. „ sæpe eundo, & redeundo, tandem „ intermediavit ita feliciter, ut universa Ecclesia postea in illa gauderet. Sed osculum pacis, in quo „ postea convenerunt Dominus Papa & Imperator, non in terra vidit bonus Angelus Pacis *Liupoldus*: „ sed quia fructus erat laboris sui, „ ejus præmium prius a DEO in altera vita percepit, ut nemo dubitat. Nam infirmatus in S. Germano in Apulia, propter insuetum aerem, plurimosque labores, quibus „ nunc, & in omni vita sua debilitavit corpusculum suum, & propter „ maximas solicitudines propter mala Imperii, & filios proprios, ad extrema cum omnium luctu perve„ nit. - - Deinde sancta Sacramenta „ devotissime suscipiens, ut pius Ecclesiæ filius, in cujus negotio animam poneret, vitam bonam bono „ fine concludens, promte redivit ad „ Creatorem suum V. Kal. Augusti. „ Richardus de S. Germano in Chron. ad An. 1230. „ *Limpuldus* „ (*Liupoldus*) Dux Austriæ & Stiriæ „ die Dominica, in festo sanctorum „ Nazarii & Celsi. (XXVIII. Julii.) „ apud S. Germanum naturali morte defecit, cujus ossa delata sunt „ more Theutonico in Theutoniam, „ & caro apud *Casinum* cum honorificentia tumulata. „ Godefridus Colonienſ. ad An. 1230. „ Eodem „ anno Imperator a Papa absolvitur, „ mediante Duce Austriæ *Lupoldo*: „ qui tractatu pacis peracto inter Papam & Imperatorem apud S. Germanum in Campania moritur: cujus viscera & carnes in capitulo „ S. Benedicti montis *Cassinensis* tumulantur: ossibus in *Austriam* reportatis. „

(C) Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1228. „ *Fridericum* vero filium „ adjuravit in Oratorio coram DEO, „ & Sanctis ejus, ac nobis, & multis „ Ministerialibus, ut si ipse absens esse deberet (cogitavit enim iterum in „ Terram Sanctam) vel non amplius „ supereſſet, Fundationem suam ante „ omnia sine defectu perficeret, & Ecclesiam dedicari faceret eo ritu, quo „ deceret, *mortuique ossa huc transferret, & in Presbyterio se deponeret.* „

A. C. lege ſuos, qui morienti aderant, iterum adſtrinxerit; defuncti cadaver Principis membratim diſſectum, & aqua ferventi decoctum eſt, corque, ac inteſtinæ partes, & quidquid carnis erat reliquum, ex ſuprema ejus voluntate, Caſſinenſi in Templo depoſitum, oſſaque in Auſtriam reportata. (A) Affuiſſe funebribus Caſſini exequiis frequentes ex Urbe Præſules ac Antiſtites, honoremque ſupremum Duci de Religione & Eccleſia optime merito, certatim cum Germaniæ Principibus habuiſſe, Scriptores conſenſu tradunt. (B)

in Auſtriam relata,

Auſtriam cum triſtes de obitu Principis ſui nuncii mœrore luctuque jam nuper impleviſſent; incredibile dictu eſt, quantum fletus, gemitusque conſpecta, exeunte Novembri menſe, Leopoldi Ducis, ac Patriæ Patris oſſa, Viennam ex Italia traducta, excitarint. Omnium per ora cadebant lacrymæ, dolorque mutus ſolatia reſpuebat, ſic ut conſilii eſſet, acerbum oculis ſpectaculum quamprimum ſubducere. Et vero poſtridie ſtatim Lilienfeldam translata ſunt. (C) Inſtabat eo loci ſolenne ingens, Templum nempe Cœnobii, ab eodem Duce conditum, & inclinante autumno nuper perfectum, DEO ex ſacrorum rituum forma conſecrandum. Dies inaugurationi deſtinata ultima Novembris menſis erat, eademque S. Andreæ Apoſtolo ſacra. Convenere ibi ad III. Calend. Decembres præter Fridericum Ducem, ac Theodoram Matrem, Eberhardus Salisburgenſis Archiepiſcopus, Gebhardus, & Rudigerus Paſſavienſis, & Chiemenſis Antiſtites: quos utriusque Ordinis primores ex Auſtria, Sty-

& Campi-Lilii

ipſa Dedicationis die

(A) Idem ibidem ad Annum 1230. „ Quia vero vivum omnes dilexerunt, ob pietatem, bonitatem, „ prudentiam, & fortitudinem ſuam, „ omnes quoque mortuum doluerunt: & quia in tam utili negotio „ concordiæ pro omni Eccleſia, & „ Imperio conſummatus eſt, utriusque Ordinis viri principes tam bene meritum honorarunt, quomodo mortuos honorare poſſumus. „ Voluit cor ſuum, & viſcera requieſcere in Templo S. Patris noſtri Benedicti, cujus filios omni tempore „ dilexit; Oſſa vero ſua apud nos in „ Monaſterio ſuo. Propter hoc viſcera ejus & carnes frixas, ut oſſa „ ſeparari poſſent, in dicto Monte „ Caſſino ſepulta ſunt per ſacros, & „ Temporales Principes, cum multa, ſed triſti pompa: ſed Oſſa Miniſteriales Ducis triſtes, & flentes „ in Auſtriam ſuam reduxerunt. „

(B) Præter Ortilonem laud. loco confirmat *Leopoldi* magnificam in Monte Caſſino ſepulturam Richardus a S. Germano ad An. 1230. quam a Cardinalibus frequentem memorant etiam Chronica Auguſt. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. & Anonymus Leob.

(C) Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1230. „ Luctum Patriæ, & „ urbis *Wiennæ* ſcribant alii, ſi ſcribi poteſt, qui ſonabat in plateis, „ dum cadaver dulcis Patriæ Patris „ adveniret. Ad tollendum fletum „ una tantum die mora facta eſt cum „ funere in urbe: die altera ſtatim ad „ nos cum eodem feſtinatum fuit. „

Digitized by Google

riaque ſunt conſecuti. Auxit celebritatem ſacri conven- A.C.
tus hujus Bernardus Dux Carinthiæ, qui ſeu Eberhardo, ſeu Leopoldo id honoris habuit, ut lætis, triſtibusque his officiis intereſſet. Peracta enim poſtridie ſolenni per Eberhardum Archiepiſcopum Eccleſiæ dedicatione, ſub veſperum mœſta pompa in Templum iterum proceſſum eſt, Oſſaque Leopoldi Ducis, in crypta ſummo Altari proxima inter pias ceremonias, & affuſas urnæ lachrymas depoſita. (A) Calendis deinde Decembribus Divina eidem hoſtia, magnisque eleemoſynæ largitionibus a ſacris Antiſtitibus, Præſulibus, Duce, Ducisque Matre parentatum eſt. (B)

a Salisburg. Archiep. ſepulta,

Summum Principi honorem Gregorius IX. Pontifex Maximus, ipſe habuit, qui raro ad eum diem exemplo, relictam Leopoldi Ducis viduam, Theodoram, ſolari literis, atque a mœrore luctuque, ex optimi conjugis obitu concepto, revocare benigniſſime dignatus eſt. In iis Leopoldi, *Chriſtianiſſimi* (ut eum appellat) *Principis* fidelem in Eccleſiæ Romanæ obſequio operam, non obſcuris, nec vulgaribus argumentis conteſtatam, ita laudat,

Gregorius IX. PP. Leopoldi viduam ſolatur literis.

(A) Idem ibid. „ Sepulturæ dies a „ Duce *Friderico* idem deſtinatus fuit, „ qui conſecrationi Eccleſiæ noſtræ, „ ultima Novembris, in qua feſtum „ erat S. Andreæ Apoſtoli. Ad utra- „ que ſolemnia III. Kal. Decembr. „ verſus veſperam advenerunt Dux „ *Fridericus*, & Domina *Theodora*, Relicta Ducis *Liupoldi*, filiæ quoque *Conſtantia*, & *Gertrudis*, una cum mœ- „ ſtiſſimo funere. Advenerant etiam „ Dominus *Eberhardus*, Archiep. Salisburgenſis, Dominus *Gebhardus* „ Ep. Patavienſis, Dominus *Rudigerus* Epiſc. Chiemenſis, Dominus „ *Wernhardus* Dux Carinthiæ: Comites, & Barones Auſtriæ & Styriæ: Dominus Eglolfus Abbas S. „ Crucis, Dominus Hainricus Abbas in Zwetla, & alii Clerici plurimi: item Miniſteriales, & Milites, & de plebe innumeri, large „ omnibus providente Duce *Friderico*. Oſſa Ducis in Oratorio noſtro „ collocata, per noctem inter triſtes „ Pſalmos noſtros pauſarunt. Altera die - - Archiepiſcopus perfecit „ ſolemnia conſecrationis Eccleſiæ & „ Altarium, & Miſſas cantavit. Poſt „ Veſpertinam vero Synaxin - - lectulus Ducis cum maxima lugentium proceſſione - - deportabatur ad Eccleſiam, & ritu Chriſtiano „ in Presbyterio ad cryptam, flentibus omnibus nobis, in locum „ quietis ſuæ repoſitus eſt. „ Albericus in Chron. ad Annum 1230. „ Dux nobiliſſimus (*Leopoldus*) non „ multo poſt, quam pax ordinata „ & facta fuit inter Papam & Imperatorem, moritur, & in *Albia* „ ab ipſo fundata, quæ *Liliveld*, id „ eſt Campus Liliorum dicta eſt, ſepelitur. „ Stero in Chron. Auguſt. ad An. 1230. „ *Leupoldus* Dux „ Auſtriæ apud S. Germanum obiit, „ cujus corpus in monte *Caſſino*, in „ monaſterio S. Benedicti a Cardinalibus ſepelitur, & oſſa ipſius elata „ in die S. Andreæ apud Monaſterium *Lierenwelde*, quod idem Dux „ magnifico opere (ut hodie claret) „ conſtruxerat, ab Archiepiſcopo ſepeliuntur, & eodem die dictum „ Monaſterium ab eodem conſecratur. „

(B) Idem ibidem. „ Altera die „ Kal. Decembr. fiebant Miſſæ pro „ Duce ſepulto per DD. Archiepiſcopum, Epiſcopos, Abbates, & Clericos, & eleemoſynæ multæ pauperibus, per Ducem & Dominam „ *Theodoram*, atque per Monaſterium. „

Digitized by Google

A.C. dat, ut ſinceris ejus conſiliis acquieſcere ſe tuto potuiſſe; atque egregiis ejus in rem communem meritis, pro ea, quam in illo locatam habuiſſet, fiducia, nihil non honoris, gratiæque, quoad poſſet, deferendum profiteretur. (A) Theodoræ deinde conjugi, quæ in tanti Viri conjunctione, tam propitium habuiſſet DEUM, gaudendum potius, quam dolendum cenſet: quod maritum, morte tam pie obita, in cœlum potius præmiſerit, quam amiſerit, quadam adhuc ſui parte, in generoſæ indolis filio ſuperſtitem. (B) Monitæ demum, ut ſeras jam lachrymas in precum ſuffragia ſalubriter convertat, ſpem facit, nullam gratiæ partem, quam defuncto habiturus erat Principi, viduæ deinceps, filioque ejus Friderico, quoad fas piumque ſineret, abs ſe defuturam. (C)

Hæc vitæ ſeries, is exitus erat Principis ea ætate longe clariſſimi, & de quo nemo Scriptorum, niſi cum eximia meritorum, ac virtutum ejus laude commeminit. Belline, an pacis artibus clarior extiterit, haud facile dictu ſit. Arma in pacata fere provincia raro induit, nec niſi tuendis, qui receptum apud eundem quæſierant, regiis Principibus neceſſaria; foris cum ſtringenda, aut Religioni adverſus Mauros ac Saracenos, aut ſtabiliendis in ſolio

Leopoldi claritudo a belli,

(A) Lit. Gregorii IX. PP. ad Theodoram, Leopoldi Ducis viduam, ex Cod. Zwetl. per Vir. Cl. Hieronym. Pezium erutæ, & ab Erud. Hanthaler. nuper Faſt. Campilil. P. II. p. 741. inſertæ: quarum initium: „ Quod „ potati doloris amaritudine, &c. „ ſane audito nuper obitu Magnifici „ Ducis Auſtriæ, Viri tui, non po„ tuimus graviter non turbari: qui „ eum, tanquam *Chriſtianiſſimum Prin„ cipem*, in Minorum officio conſti„ tutum (*forte*: conſtituti) ſpeciali „ diligentes affectu, Ipſum erga Nos, „ & Romanam Eccleſiam, non tam „ argumentis probabilibus, quam ex„ perimentis evidentibus, fidelem „ probavimus, & devotum. Quare „ tantam gerebamus de Ipſius ſince„ ritate fiduciam, ut in negotiis Pa„ cis ejusdem acquieſceremus conſi„ liis, & deſideriis faveremus, repu„ tantes, ſibi merito deberi, quid„ quid eidem poſſemus honoris, & „ gratiæ impertiri. Tibi quoque tan„ quam filiæ ſpirituali, & a Domino „ benedictæ, paterno contribulamur „ affectu, &c. „

(B) Eæd. ibid. „ Cæterum cum „ idem Dux, corde contritus, ore „ confeſſus, ſumto Viatico ſalutari, „ ſicut confidimus, feliciter ad Chri„ ſtum migraverit, diligentibus eum „ gaudendum potius eſt, quam do„ lendum. - - Eſt enim, unde po„ tes etiam temporaliter conſolari: „ quia de ſepulta radice ramus pro„ diit generoſus, dum de Patre na„ tus eſt filius: ut vix ſentiatur „ amiſſus, cujus non extraneus eſt „ ſucceſſor. „

(C) Eæd. ibid. „ Ideoque monemus, „ & rogamus, quatenus - - - luctus „ convertens in orationum ſuffragia, „ & mœroris lachrymas commutes „ in opera pia. Nos autem, qui Patres „ orphanorum, & Judices viduarum „ exiſtere tenemur, Te, & Filium tu„ um, quantum cum DEO, & hone„ ſtate poterimus, gratia proſequi „ proponimus, & favore: ut bene„ volentia, quam ad defunctum ha„ buimus, tranſeat etiam ad hære„ des. Datum, &c. „

(A) De

ſolio Germaniæ Regibus ſerviebant. (A) Unum illi adverſus perduellem filium domi bellum erat, ſed id non celeritate magis, quam lenitate victoris brevi compoſitum. (B) Pacis artes, quæ ſpectatum eum Germaniæ, ac Italiæ reddidere, ita excoluit, ut ſeu conſilii præſtantia, ſeu eloquentiæ dignitate, ſeu tractandorum animorum peritia, parem ex omni Principum numero ea ætate vix haberet. Nulla res toto Imperio gravioris momenti, non conſulto Leopoldo gerebatur: nullus Principum conventus, nulla regni comitia erant, ubi non præcipua ejus prudentia, & facundia inclareſceret. Quantum Philippus illi Cæſar, quantum Fridericus tribuerint, ex iis, quæ ſparſim memorata ſunt, conſtare abunde poteſt. Nec minor Innocentii, ac Honorii Pontificum, quorum plenas candoris ac fiduciæ literas tenemus, in Leopoldum benevolentia erat, nec ſequius de ejus ſpectata prudentia & æquitate judicium. (C) A.C.

pacisque artibus:

Gratia apud Cæſares ac Pontifices.

Religionis ſtudia.

Religionis tamen ſtudia, quæ in omni ejus vita mirabiliter elucebant, exæquari verbis vix poſſunt. Quos ſumptus in religioſa adverſus DEI, fideique hoſtes bella profuderit; quoties caput ipſe ſuum in Palæſtina, Africa, Gallia, ac Hiſpania pro religione devoverit; (D) quibus ærarii ſui diſpendiis res, fortunasque Templariorum, Hoſpitalariorum, ac Theutonicorum in Palæſtina Equitum auxerit; (E) quas largitiones in Ædes ſacras, ac Cœnobia per Auſtriam, Styriamque fecerit; fidem ſuperet, res ejus ceteras pro Auſtriæ ſuæ commodis, ornamentisque reputanti: nam ut nihil dicam de Plagenſi Præmonſtratenſium Collegio, conceſſu Leopoldi a Calchoho Falckenſteinio erecto; (F) Ciſtercienſis inſtituti ſodalibus Campi-Liliorum Templum, ac Cœnobium; (G) Runen-

(A) De his ſupra mentio fuit ad An. 1199. 1205. 1212. 1214. 1217. 1218. & 1219. Generatim ſcribit de illo Contin. Martini Poloni apud Eccardum T. I. Script. Germ. p. 1418. „ *Leopoldus* Dux Auſtriæ, Vir magnifi- „ cus - - Vir divitiis & gloria pollens, „ multa tam glorioſa, quam etiam de- „ vota in diverſis partibus operatus. „

(B) De hoc ſupra ad An. 1226.

(C) De hoc itidem in ſuperioribus actum.

(D) Conſtare hæc poſſunt ex iis, quæ de bello in *Albigenſes*, & *Mauros* ad An. 1212. memorata ſunt. Itemque ex bello *Saracenico* in *Palæſtina*, & *Ægypto* ad An. 1217. 1218. de quibus ſupra ſuis locis.

(E) Hæc ex Jacobo de Vitriaco, & Oliverio Scholaſtico Colonienſi ſupra ſunt expoſita ad An. 1219.

(F) Inſpruggerus in Auſtr. ſuper. p. 74. „ *Plagenſe* Domicilium candi- „ diſſimo Ordini *Præmonſtratenſi* An. „ 1210. a *Calchobo* (Falckenſteinio) „ tranſcribitur, miſſis Oſterhovio e- „ jus Ordinis Canonicis, qui locum „ incolerent. „ Collegium id poſtea ab Honorio III. PP. eſt confirmatum.

(G) De hoc ſupra actum eſt ad An. 1206. Plura certioraque aſſeret author Annalium ejus Cœnobii, qui lucem propediem videbunt.

Digitized by Google

A.C. Runenſibus in Styria perpetuum e ferri fodinis cenſum : (A) novellis SS. Dominici ac Franciſci Coloniis prima Viennæ domicilia conceſſit: (B) Gyrienſis in Styria Cœnobii Carthuſienſibus Templum erexit, fundisque eos amplioribus, ac ferri cenſu locupletavit. (C) Salisburgi etiam, quod mirere, S. Catharinæ Virgini ac Martyri; Græcii vero, quod extra urbis mœnia etiamnum viſitur, Templum S. Cunegundis condidit (D) Teutonicis poſtea Equitibus, a Friderico ejus filio tranſcriptum. Hac in res hominesque DEO ſacros munificentia, eum ſibi honoris titulum confecit Leopoldus, ut Sacerdotalis Ordinis Parens & haberetur, & diceretur. (E)

Emolumenta in ſubjectas et provincias profecta:

A ſubjectis ſibi Provinciis non minus amabatur, quam colebatur, quod earum commoda utilitatesque ſpectaret unice, & largis immunitatibus, novisque acceſſionibus identidem augeret. Aula, qua nunc quoque utuntur Auſtriaci Principes, Leopoldi opus eſt: urbs ipſa, Cæſarum poſtea Regia, in hanc, quam hodiedum miramur amplitudinem, hoc potiſſimum Duce, adolevit. (F) Quod

(A) Lit. *Leopoldi*, Ducis Auſtriæ & Styriæ ex Diplomatario Admontenſi apud Ludewigium in Reliq. MS. T. IV. L. III. N. VIII. „ *Liupoldus* DEI „ gratia Dux Styriæ & Auſtriæ. Notum eſſe volumus, quod fratribus „ de *Runa* dedimus in fodina ferri „ noſtri, quantum eis utilitatis provenire poteſt ex quatuor ſollibus. „ - - Hujus rei teſtes ſunt: *Ulricus de* „ *Stubenberch* : *Otto de Haſelowe*, &c. „ Datæ ſunt An. 1205.

(B) De hoc ſupra actum ad An. 1224. & ſeq.

(C) Lit. *Leopoldi* Ducis Auſtriæ datæ *Niwenburgi*, VII. Idus Novembr. An. 1212. Ind. XV. quæ extant apud Ludewig. in Reliqu. MS. T. IV. L. III. N. XI. inſertæ literis *Friderici Pulchri*. „ Cœnobio noſtro in *Gyrio*, in die „ dedicationis Eccleſiæ, quam ibi - - „ propriis ſumptibus ædificavimus, „ plures fecimus gratias ſpeciales, &c. „ - - volentes etiam, ut in officio de „ *Liuben* in perpetuum decem maſſas „ percipiant annuatim, &c. „

(D) Mezgerus Hiſt. Salzburg. l. 4. cap. 20. „ *Leopoldus* VII. cognomine „ *Glorioſus* - - circa annum 1215. „ ſuis ſumtibus honori D. Catharinæ „ Virginis, & Martyris ſtruxit Eccleſiam lateri majoris Baſilicæ (puta „ Monaſterii S. Petri in urbe) a meridionali facie adhærentem, &c. „ Apud Hanthalerum Faſt. Campilil. T. II. p. 617. Lit. *Friderici* II. Ducis Auſtr. datæ in Ertpurch Anno 1233. Indict. VI. ad V. Kal. Novembr. quæ extant. apud Raymund. Duellium in Hiſt. Ord. Teuton. P. III. c. 4. N. I. „ Veſtigiis viri Chriſtianiſſimi, & devotiſſimi Principis, Patris noſtri, „ felicis memoriæ, *Leupoldi* Ducis Auſtriæ inhærentes, Fratribus Hoſpital. S. Mariæ, Domus Theutonicorum in Jeruſalem - - conferimus „ Eccleſiam ſitam in Colle juxta civitatem *Payriſch Graetz*, in honorem *S. Chunegundis* ædificatam - - „ ſicuti anteceſſores noſtri conſtruxerunt, &c. „ Sed cum eadem inter Sanctas relata fuerit An. 1200. ut conſtat ex Literis Innoc. III. PP. apud Gretſerum in Divis Bambergenſ. Templum ejus honoribus ab alio Anteceſſore extrui vix potuit, niſi a *Leopoldo* II. Duce Auſtr. & Styriæ.

(E) Bern. Noric. in Chron. Auſtr. „ Iſte (*Leopoldus II.*) dictus eſt etiam „ *Pater Cleri*, quia multa bona Cœnobiis, & Eccleſiis DEI fecit. „ Ortilo de Exord. Campililienſ. ad An. 1228. de Leopoldo : „ Diſceſſit Pater noſter a nobis, *Pater Cleri*, & „ *Patriæ*, Pius, Clemens, Glorioſus. „

(F) De Aula, ſeu Palatio Viennenſi credendum Cuſpiniano in *Leopoldo Glorioſo*, Duce IV. quod vetuſtius teſtimonium non extet : ſic vero ille

Digitized by Google

Viennenſium fidem civium amoremque auxit maxime, pecuniæ vis erat, ad commercium ejus urbis provehendum a Leopoldo liberaliter conceſſa. Conſilii hujus author præcipuus Dietrichius memoratur, vir prudens, nec patriæ minus, quam Principis ſtudioſus. (A) Forte per Natales Chriſti ferias Leopoldus animi cauſa urbem obequitabat: quem cum cives ubique magnis certatim laudibus, honoribusque afficerent; captus iis officiis Dux Viennenſes ultro alloquitur, ſi quid e re ſua eſſet, peterent fidenter, ſe, quoad fas eſſet, eorum poſtulatis nihil non daturum. Deliberatione inter ſe habita, Ducem orant, efficere ne gravetur, ut quæ alii feciſſent apud ſe nomina, uno certoque, quod ipſe deſignaret, tempore diſſolverentur. Annuit perlibenter Princeps, ſed quod cautiones multis adhuc deeſſent, mitti prius in literas, quæcunque extarent nomina, mandavit: nec remiſſius deinde, ubi confectæ erant tabulæ, rem urſit; magna civium lætitia, qui moleſto alioquin onere, & incertæ perſæpe ſpei, debitoris de credita ſibi pecunia appellandi, ſine invidia ſunt defuncti. (B) A. C.

nominatim in cives Viennenſes.

Neque vero privatas Principis rationes, dum curat publicas, negligebat. Linzium, Welſam, Greinam, Aule: „ Hic Dux *Viennæ* habitabat, Burgumque, quod jam regiis ædificiis exornatum eſt, extruxit. Nam *Heinrici primi* Ducis Auſtriæ habitatio Carmelitis ceſſit. „ De urbe vero amplificata, munitaque ſupra dictum eſt, ex Thoma Haſelbach.

(A) Hagenus in Chron. Auſtr. „ Der vorgenant Herzog *Lewpold* hett groſſe Liebe zu der Statt *Wienn*. Im riet ein burger zu Wienn, der hiez *Dietreich*, daz er groſs geld Leih der Stat zu *Wienn*, domit die Burger iren frumen mit Kaufmanſchaft ſolten ſchaffen. „ Enenchelius in Leopoldo Glorioſo ſcribit, conſilio *Dietrichii* civis opulenti, mutuam a Viennenſibus datam a Leopoldo pecuniam, 30000. marcarum.

„ Do ſprach der Herzog *Leupolt*,
„ Nu nempst mein Silber und mein Golt,
„ Drizzig tauſent march ich in leichen Wil,
„ Daran ſo habent vromes vil. „

Meminit hujus *Dietrici Magiſtri monetæ Leopoldus* Dux in literis, quibus concedit, ut palatini ſui, „ qui apud „ nos (inquit) *Flandrenſes* nuncupantur, - in officio ſuo jure fori noſtri, in civitate, & in terra noſtra „ libertate, & privilegio aliorum noſtrorum *Burgenſium* omnimodis gaudeant. „ Et a Judice Wiennenſi ſint exempti. Ex Tabul. Domus Provinciæ Wiennæ apud Reverendiſſ. Marquardum Herrgottum.

(B) Enenchel. ibidem fuſe verſu Rhytmico, ex quo Hagenus iſta breviter. „ Darnach derſelbe Herzog *Lewpold* rait durch Kurzweil willen gen *Wienn* zu Weynachten, der mit manigerlay Erung daſelbſt von den Burgern erberlich word empfangen. Darumb der edle Fürſt die burger zu *Wienn* hiez bitten umb ein billeich Sach, daran er ſie genedigleich wolt erhören. Die burger wurden des uber ein, und batten, daz der edel Fürſt gemacht zu ſchaffen, welch ychs ſchuldig weren denſelben burgern, daz ſye daz bezalten unverzogenleich auff ain Zeit. Herzog *Lewpolt* ſprach, daz ym bas geviel, die burger ſolten vor brieff nemen von allen iren geltern, ſo wolt er ſchaffen nach der brieff ſag, ſye unverzegenleich aufzurichten. Daz geviel wol den burgern, und wurden alzo ire Geltſchuld unverzogenleich aufgericht. „

Digitized by Google

A. C. Auſtriæ ſuperioris urbes, ſed alienis dominiis obnoxias; Ottmansheimium item caſtrum, Hartenſteinenſe, ac Wexenbergicum, cujus a Dynaſtis, Ulrico, & Colone Hilarienſe olim Cœnobium ſub An. MCXLVI. Ciſtercienſi Familiæ tranſcriptum legitur, (A) ad cetera ſibi vectigalia Auſtriæ oppida pretio adjunxit. (B) Nec dubitem, quin plura ex iis, quæ ad Leopoldum Patrem aut jure, aut pretio devoluta Scriptores vetuſtiores noſtri memorant, ad Leopoldum, de quo hic agimus, filium pertineant: Retzium præſertim, & Peilſteinenſium jura Comitum, quorum hoc tempore familia eſt extincta. (C) Animi igitur fortunæque bonis felix pater, infelix tamen ſuis in liberis fuit. Leopoldum, parentum delicias, in flore pueritiæ amiſſum luxit: Henricum filiorum alterum, perduellem ſenſit: (D) Friderici ſucceſſoris violentam indolem, labem ac interitum nobiliſſimæ familiæ brevi allaturam, (E) quin animo præceperit ſagax Pater, dubitare vix poſſum. Filiarum, quas ex Theodora conjuge ſuſtulerat, fortunam, quanquam præſagire non potuit, timere tamen jure potuit. Marga-

Publica rei acceſſiones.

Liberi.

(A) Sebaſt. Inſprugger. in Auſtr. ſup. p. 24. „ *Hilaria*, vulgo *Wilhering*- „ ſua incunabula ab An. 1146. repe- „ tit, -- Fundatores veneratur binos „ e Wexenbergica - familia germa- „ nos fratres, *Ulricum* & *Colonem*: „ Addit deinde, habitatum primum a *Canonicis*; ſed non multo poſt *Ciſtercienſibus* datum, *Ebracenſi* e Franconia ejus inſtituti Colonia eo adducta. Eadem fere repetit p. 87.

(B) Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Ædificavit *Novam Civitatem* in Au- „ ſtria, & eidem Ducatui *Linz*, *Wels*, „ *Wexenberg*, *Otmansheim*, *Grein*, *Hart-* „ *ſtein* cum omnibus attinentiis com- „ paravit. „ Idem repetunt Tabulæ Clauſtro-Neoburg.

(C) Enenchel. in *Leopoldo Virtuoſo*, ſupra relatus in fine L. II. P. II. De *Retz*, ſeu *Ragze*, vel *Regiz*, extant apud Ludewig in Reliqu. MS. T. IV. geminæ literæ: quarum primæ lib. 4. Diplomat. Garſtenſ. male ad An. 1130. referuntur: quod tum *Marchiones* Auſtriæ, non *Duces* erant: alteræ ad An. 1204. ſed iterum perperam, quod *Fridericus* Norimbergæ Burggravius, qui in his dudum mortuus eſſe ſcribitur, adhuc An. 1218. ſuperſtes fuerit, ut conſtat ex Inſcriptione Heilbronenſi apud Falckenſtein. Nordgav. T. III. p. 99. igitur poſteriores ſaltem ad ætatem *Leopoldi Glorioſi* poſt An. 1218. pertinent. Eæ porro ſunt ejusmodi. „ Ut cognoſcat, &c. „ quod Domina *Sophia*, nobilis Co- „ mitiſſa in *Ragze*, filia Comitis *Chun-* „ *radi*, uxor Burgravii in *Nurenberch*, „ longe poſt obitum mariti ſui, Co- „ mitis *Friderici*, vineam quandam in „ *Leutacker* pro triginta quatuor mar- „ cis argenti comparavit, & duos „ manſos in villa, quæ dicitur *Raedel*, „ quæ - quando filios ſuos patri- „ monii ſui ſucceſſores, & hæredes „ conſtituerat, DEO & B. MARIÆ „ ad uſus Fratrum in *Zwetel* DEO ſer- „ vientium contradidit, &c. „ Hæ poſteriores literæ, quæ extant apud Ludewig. T. IV. L. V. N. VI. collatæ cum iis, quæ Enenchelius ſupra laudatus habet, oſtendunt ſatis, emptionem *Retzii* ad ætatem Leopoldi II. Ducis pertinere. Sic enim refert Enenchelius in *Leopoldo Virtuoſo*: „ Der „ Herzog *Lewpold* kaufft wider den „ Burggraven, und ſein Mutter (uti- „ que *Sophiam* de qua literæ Zwetl.) „ die Gravſchafft zu *Ragetz*, und den „ Marckht, und das dazu gehört, „ umb 2000. march Silber. „ De *Peilſteinenſium* Comitum familia in Auſtria extincta ſuperius actum eſt ad An. 1219. ex Actis Friſing.

(D) De his ſupra actum eſt ad An. 1216. & An. 1226.

(E) De hoc in libro ſequenti.

Digitized by Google

retam Henricus Rex conjux jam dudum repudiaſſet, niſi A. C.
Leopoldi reſpectus, & ſaniora quorundam conſilia Regis juventutem in officio tenuiſſent. (A) De Agnete filiarum altera, Anhaltino Principi nupta, altum cetera ſilentium. Gertrudi, quæ Henrico, Thuringiæ Landgravio, Neuſtadii locata eſt, ſterile matrimonium fuit: (B) Conſtantiæ, quanquam virilis ſtirpis ſobole beatæ, Bohemi Regis vicinia obfuit, qui filiis impedimento erat, quo minus ab avunculi Friderici morte ad Auſtriæ, Styriæque principatum vocarentur. (C) Sed Liberorum hæc ſeu probra, ſeu infortunia Patris Optimi præſtantiſſimique laudibus officere non poſſunt, cujus vita omnis in Patriæ, Religionisque Chriſtianæ tuendis, amplificandisque commodis exacta eſt; (D) mors in pulcherrimo ſanciendæ pacis publicæ negotio oppetita.

LIBER

(A) Conradus de Fabaria de Caſibus Monaſterii S. Calli. cap. XV. „ Habuit Rex *Heinricus* voluntatem „ faciendi divortii in contractu filiæ „ *Ducis Auſtraſiorum* hortatu quorundam principum, poſtquam ſobolem de ipſa perceperat - - Abbas „ reverendus *(ſancti Galli)* difficulter „ licet, a tali hunc non bene ſapidum „ revocavit infelici divortio. „

(B) Ortilo de Exord. Campilil. de *Agnete* hæc habet ad An. 1206. „ Hoc „ anno - - nata eſt ipſi (Leopoldo „ Duci) *Agnes* XIV. Kal. Auguſti. „ & rurſus ad An. 1222. „ Dux L. „ ſuæ filiæ *Agneti* nuptias fecit cum „ *Wernhardo* Duce de Saxonia. „ Quas Chron. Auſtrale, Mellic. Clauſtro-Neoburgenſe cum *Alberto Bernardi* Saxoniæ Ducis filio celebratas ſcribunt. Anno 1222. vel Anno ſequenti, ut habet Chron. *Garſtenſe*, MS. ſynchronum, & continuator *Hermanni* Contracti MS. Clauſtro - Neoburgi apud Anton. Steyerer. in Diſſert. MS. De *Gertrude* ſcribit Ortilo de Exord. Campil. ad An. 1214. „ Duci L. nata eſt quarta filia *Gertrudis* VII. Id. „ Januarii. „ Pernoldus vero ad An. 1239. de Friderico II. Duce ſcribit: „ Nuptias fecit *Gertrudi* ſorori ſuæ „ cum *Heinrico*, Landgravio Thuringiæ in *Nova Civitate*, menſe Junio. „ *Gertrudem* Eccardus in Hiſt. Genealog. Principum Saxoniæ ſuperioris ſcribit *Henrico Kaſponi*, poſtea Germaniæ Regi electo, nuptam, ſed conjugium fuiſſe ſterile. R. P. Anton. Steyerer. ex Chron. *Garſtenſi* MS. nuptias *Gertrudis* cum Landgravio Thuringiæ *Neoſtadii* celebratas ſcribit. An. 1240.

(C) De hoc in ſequentibus libris agetur. *Conſtantiam* porro obiiſſe Nonis Julii ad An. 1262. Anton. Steyererus author eſt in Diſſert. MS. alii An. 1243.

(D) Henricus Stero in Chron. Auguſt. ad An. 1195. de *Leopoldo* Duce hæc habet: „ Pacificus, virtuoſus, cujus tempore Monaſteria, „ Clerus, & populus in ſuis provinciis pace magna gaudebant, ut „ merito *Pacificus*, & *Pater Cleri* vocaretur. „ Thom. de Haſelbach. in Chron. Auſtr. „ Hic & *Pater Patriæ*, & *Cleri* meruit appellari, propter ſuam prudentiam & magnificentiam ad ſuos milites, virtutem modeſtiæ ad ſubditos, & ad „ DEUM pietatem. „ Anonym. Leob. ad An. 1214. „ *Leopoldus* Dux „ Auſtriæ, & Stytiæ - - inter omnes „ Principes, cum eo, & eodem tempore (in Palæſtinam & Ægyptum) „ transfretantes, glorioſior in vita, „ in liberalitate, & ſtrenuitate inveniebatur. „ Jacobus de Vitriaco ſupra relatus ad An. 1219. „ Dux „ Auſtriæ, qui per annum & dimidium Chriſto fideliter militaverat, „ *plenus devotione*, *humilitate*, *obedientia*, *largitate*. „ Et alibi. Lib. III. Hiſt. Hieroſol. „ Dux Auſtriæ, ſicut „ *Princeps Catholicus*, per omnia laudabiliter militavit. „ Fridericus II. Dux Auſtriæ, *Leopoldum* Patrem ſuum, in literis Equitum Theutonicorum Ordini An. 1133. datis vocat: „ Virum *chriſtianiſſimum*, & *devotiſſimum* Principem. „ Albericus in Chron. ad An. 1230. appellat eum „ *Nobiliſſimum* Ducem Auſtriæ. „

Digitized by Google

LIBER QUINTUS.

A. C. IActuram tanti Principis, ut alia deeſſent omnia, clades ſatis, & calamitates oſtendunt, quæ per multos deinceps annos, continuata pene ſerie, Auſtriam involuere. Malorum tantorum cauſam in Fridericum ejus filium, ac ſucceſſorem (A) plerique conferunt, ut qui degenere a patriis moribus indole, ac juvenili ardore, dum bella ex bellis ſereret, omnia in caſum dediſſet. (B) Alii contra invidiam temporis in conjuratos Nobiles, in Reges æmulos ac Principes, in ipſum adeo Fridericum Cæſarem ſic exonerant, ut Ducem, tot undique turbis circumſeptum, pene innocentem præſtent. (C) Odiorum non una omnibus

Calamitates Auſtriæ ſub Friderico II. Duce

unde enatæ.

(A) Chron. Auſtrale, Admontenſe, Clauſtro-Neoburg. Mellic. ad An. 1230. „ *Linpoldus* Dux - - moritur: „ pro quo filius ejus *Fridericus* Auſtriæ, Styriæque ſubſtituitur. „

(B) Friderici II. Imp. Litt. ad Reg. Bohem. apud Petrum de Vineis l. 3. n. 5. apud Dacherium Spicil. T. III. p. 601. Albericus Mon. Trium Font. An. 1235. Chron. Auguſtenſe ad An. 1236. Matthæus Pariſ. ad An. 1237. Richardus de S. Germano ad Annum 1236. Bonfinius L. 8. Dec. II. Dubravius l. 15. Peſſina l. 3. c. 5. Aventin. Boic. l. 7. Adlzreitt. P. I. L. 24. & ex noſtratibus Chron. Auſtrale An. 1236. Chron. Paltrami & Clauſtro-Neoburg. An. 1237. Anonym. Leobienſis An. 1237. Hagenus pag. 1068. Haſelbachius pag. 720. Cuſpinian. in Auſtria, & ceteri fere recentiores.

(C) Pernoldus in Chron. Friderici Auſtr. apud Clar. Hanthalerum poſt Faſt. Campililienſ. cui conſentit continuator Martini Poloni apud Eccardum T. I. Corp. Hiſt. p. 1418. & ſeq. & Leſſus funebris Frider. Auſtr. apud Hieron. Pezium T. II. p. 398. & ſeq. Nec refragari videntur Chron. Mellic. ad An. 1237. & Chron. Garſtenſe MS. Biblioth. Cæſareæ Viennenſis.

(A) Per-

causa. Cæsarem Margaretæ nurus dos dilata, mox aliæ ex aliis dissensiones alieniorem a Friderico Duce reddidere. Andream, ac Belam, Hungariæ Reges, dissoluta nuper Friderici Ducis cum Sophia nuptialia fœdera; Primislaum Bohemum arcta cum utroque Rege affinitas; Optimates denique Austrios, sua quemque aut spes, aut cupiditas in Principem armavit. (A) A.C.

Chunringiorum improbæ molitiones.

Duces horum, & antesignani Chunringii fratres erant, Henricus & Hadmarus, claro inprimis in Austria genere, & opibus superbo. (B) Zwetlensem ii nuper urbeculam, quæ villæ tantum, prædiive paulo amplioris speciem tum habebat, artibus parum honestis suam fecerant. Impetrarant nempe a Duce Austriæ judiciariam in ea provinciæ parte potestatem. Eam in rem cum 1230
Zwetlam urbem fraudulenter sibi usurpant,
Zwetlam, juri dicundo opportunam ducerent, ab Henrico Zwetlensi Abbate facile obtinuerunt, ut, quod incommodum ejus Cœnobii verteret, & judicia exercerent ibi, & oppidum ad securitatem pariter, & ornamentum muro circumdarent, cum fide mox, ubi Prætura decederent, Monasterio reddendum. Aberat fraudis suspicio,

(A) Pernold. in Chron. „ Filius „ (Leopoldi Ducis Austriæ) *Fridericus*, qui unus, post fratres duos defunctos erat superstes, & sui generis ultimus, magnum animum & „ bonum habuit, sed supra modum „ inquietos & infideles Ministeriales, „ atque iratos vicinos Reges, ipsum „ postea longo tempore etiam Imperatorem. Quare propter bella assidua, quæ se urgebant, vix potuit „ aliam virtutem, quam magnanimitatem in pugnando, ac tolerando „ ostendere: quod eximie fecit, causa bellorum erant feminæ. Prima „ Græca *Zophia*, filia *Theodori Lascaris* „ Græci Imperatoris, soror *Mariæ*, „ conjugis *Belæ quarti* Ungariæ Regis, quam duxerat post *Gertrudem Brunswicensem* statim defunctam: sed vivente & sciente Patre, „ An. MCCXXIX. repudiavit. Altera *Agnes*, filia *Ottonis* Meraniæ ducis, quæ fuit neptis *Gertrudis* Reginæ Ungariæ occisæ, & quam iterum duxit *Fridericus*, non attendens, „ vel non sciens propinquitatem, iterumque postea dimisit. Tertia *Margareta*, propria soror *Friderici*, uxor „ Henrici Regis Romanorum. Propter primam *Zophiam* dimissam *Andreas* & *Bela*, Pater & filius, Reges „ Ungariæ, vastaverunt *Austriam*, & in „ societatem traxerunt *Premizl* Regem Bohemiæ, qui habuit sororem „ *Andreæ* Regis: propter secundam „ *Agnetem*, iterum *Bela* cum sociis quærebat ultionem. Propter tertiam „ *Margaretam* sæpe dissensiones erant, „ & tandem bellum gravissimum pro „ tota *Austria* inter Imperatorem, & „ Ducem dotis causa, quam nondum „ dederat *Luipoldus* Dux, & *Fridericus* filius ex gravi & non injusta causa dare noluit. „

(B) Idem ibidem ad Annum 1230. „ *Heinricus* & *Hadmarus* de *Chunringen* fratres, potentissimi Barones terræ, quorum primus per fastum assumsit Nomen *Hounde*, quasi *duæ Manus*, in quibus decem digiti, cum „ esset castrorum decem Dominus, „ munierunt sibi villam *Zwetel*, cogitantes in corde malum contra Ducem, ut sibi refugium pararent. „ Aliam nominis hujus interpretationem affert Abbas Ebro lib. Fundat. Zwetl. apud Linckium ad An. 1230. „ *Hainricus* & *Hadmarus* (Cunringii) „ quoddam agnomen propter suam „ ferocitatem, & propriorum dogmatum (forte: *domatum*) defensionem sibi assumpserunt, & *Canes* „ se vocari permiserunt. „

Digitized by Google

A. C. ſpicio, quod ab iis, quorum progenitoribus & Cœnobium ipſum, & has prædiorum acceſſiones ſe debere, cognoſcerent, nihil periculi timeretur. Sed fefellit male credulum Abbatem fides ſua, & aviti poſſeſſione oppidi dejecit. Cinctum tumultuario opere ad urbis quandam ſpeciem oppidum, muroque circumſeptum: id quod ſubinde Chunringiis pro arce fuit, unde omnem late viciniam infeſtarent. (A) Hæc vivo adhuc, at in Italia procul abſente Leopoldo Duce acta. Eo humanis rebus exempto, cum metus ſimul ac reverentia, per Friderici Ducis adoleſcentiam deceſſiſſet; nihil jam erat, quod exultantes Auſtriæ regulos a vi, ac maleficio contineret. Sanguinis ac clientelæ nexu adſtrictos ſibi habebant plurimos, quos proinde ut in ſocietatem ſceleris pertraherent, objecta ſpe prædæ, magnarumque ex rapina opum obſequentes facile reddidere. *& muniunt.*

Principium ſceleris a ſumma perfidia fuit, qua ado-
1231 leſcentis Principis ſecuram doli ætatem aggreſſi, congeſtos Viennenſi in Palatio Leopoldi Ducis theſauros, inaudito maleficii genere, ſuos in uſus averterunt. Henricus enim, qui & *Canis* nomen ſuperbe ſibi primus ſumpſit, (B) & Rector totius Auſtriæ, vicaria nuper poteſtate provinciam gubernavit, (C) munere abuſus ſuo, auri

(A) Liber Fundat. Zwetl. apud Linckium ad An. 1231. „ *Hainricus* „ & *Hadmarus*, cognomento *Canes*, „ *Fridericum* Ducem adierunt, & ſibi „ irrequiſito, & inſcio Venerabili Patre *Hainrico* Abbate, *Zwetlenſis* territorii judicium concedi in feodo „ petierunt, quod cum factum fuiſſet, prædictum Abbatem *Hainricum* cognomento *Freiſinger* acceſſerunt, petentes obnixius & inſtanter, quatenus *Zwetlenſis* villa - - „ eis ad tempus committeretur, ut „ in eo forum, & judex provinciæ „ locaretur, aſſerentes hoc Monaſterio noſtro utique profuturum, & „ in nullum præjudicium cedere, vel „ gravamen. Quod cum factum fuiſſet, prædicti *Chunringarii*, cognomento *Canes*, ſe prædicto Duci Auſtriæ oppoſuerunt, & iterato *Zwetlenſem* Abbatem una cum ſenioribus „ adierunt, & ut ab eis Zwetlenſe forum, quod per ſepem jam circumdatum fuerat, muro cingeretur, obnixius rogaverunt: adjicientes, quia „ per anteceſſores eorum Monaſterium *Zwetlenſe* fundatum fuerat, „ ſtatim perfecto muro ſe civitatem „ absque omni obſtaculo vel contradictione Abbati, & conventui præfati Cœnobii reddituros, quibus „ verbis cum Abbas & conventus fidem credulam adhiberent, civitas „ *Zwetlenſis* muro eſt cincta. „

(B) Pernoldus ad An. 1230. de Henrico Chunringio, quanquam alia notione „ Quorum primus per faſtum aſſumſit nomen *Hounde* quaſi *dua manus*, &c. „ Abbas Ebro in libro Fundat. Zwetl. apud Linckium „ in Annal. Zwetlenſ. Anno 1231. „ *Hadmarus* & *Hainricus de Chunring* „ dicti *Canes* poſſeſſiones a noſtro „ Monaſterio violenter ablatas - - audacter & large inter ſuos famulos „ feodi nomine, vel beneficii diſtribuerunt. „

(C) Diplom. Friderici II. Imperat. Ravennæ menſe Januario An. 1231. Indict. IV. datum apud Phil. Huberum lib. 1. cap. 2. „ Coram *Hainrico* „ de *Chunring*, tunc temporis Rectore Auſtriæ. „ Lit. *Henrici* de *Chunring*

Fridericũ Ducem paterno thesauro spoliant.

auri vim ingentem & argenti ex ærario Principis abstu- A. C.
lit, currusque ea præda divites in oculis omnium me-
diam per urbem circumvexit: hoc rapinæ securior, quo
remotiorem a maleficii suspicione sua illum & dignitas,
& incredibilis in ausu tam nefario confidentia præsta-
bat. (A)

Andreæ Hungar. Rege instigante.

Hoc belli nervo jam firmior, nihil jam erat, cur
ad postulata Andreæ, Hungariæ Regis, descendere vereretur. Urebat jam dudum Andreæ animum Sophiæ, quæ soror erat Mariæ, nurus suæ, repudium: sed quod Leopoldi, tum adhuc superstitis, ingens apud omnes authoritas, gratiaque lacessenda haud videretur; iram tantisper presserat, dum rebus suis aliud, tempusque opportunius se offerret; sublato nunc eo Principe, oblatam sibi occasionem ratus ulciscendi doloris sui, præter Belam filium, ad quem injuriæ acceptæ sensus propius pertinebat, Primislaum & Wenceslaum Bohemiæ Reges, & quos spiritus jam altiores gerere audiebat, fratres Chunringios in Principem incitabat. Sedebat interim quietus ipse, belli-
que fortunam, alibi transigendam, securus operiebatur. Et jam Austrii, Bohemique in armis erant. Primislaus enim senio, morboque jam invalidus, bellum Wenceslao filio, & jam Regi post de se designato, demandarat. Nulla in juvene Rege mora fuit, quin contracto ex Bohemis, Moravisque valido exercitu, in Austriam erumperet, partemque ejus provinciæ a Moravia ad Danubium usque ferro & igne devastaret. (B)

Wenceslaus Rex Bohem. & Chunringii Austriam populantur.

Diffi-

ring datæ Zwetlensi Monasterio Anno 1232. „ Quia mutabilitas naturæ, „ &c. - ego *Henricus* de *Chunringe* „ primus vel summus Marescalcus „ Austriæ, &c. „

(A) Pernoldus ad An. 1231. „ *Henricus* prædictus, cum esset *Rector* „ *Austriæ*, officio & sigillo ducis abusus, ipso absente, a curia ejus *Wienne* plurima talenta auri & argenti „ carratis per urbem vehi fecit, nemine dolum suspicante. „ Chron. Anonymi Zwetl. ad An. 1230. „ Piæ „ memoriæ Dux *Leopoldus* apud S. „ Germanum obiit, moxque Ministeriales ejus fere omnes contra filium conjurarunt, primo dolo privantes eum thesauro Patris: ac postmodum totam fere *Austriam* incendio & rapina vastarunt. „

(B) Pernoldus ad An. 1231. „ Deinde ipse & frater ejus (*Chunringii*) „ cum conjuratis sociis nobilibus, „ sua malitia, & *Andreæ* Regis Ungariæ instigatione a *Weitrach*, & „ *Dyrnstein* usque *Chremis*, incenderunt & prædabantur loca sacra, „ cum profanis: ex altera parte *Wenzel* Rex Bohemiæ vastavit a Moravia ad *Chremis*. „ Chronic. Bohem. lib. 2. cap. 69. apud Ludewigium in reliq. MS. T. XI. „ *Wenceslaus* Rex juvenis Bohemiæ cum „ maxima potentia armatorum *Austriam* intravit, quidquid *Austriæ* dux „ ab ista parte Danubii habuit, destruxit & totaliter vastavit incendio, & multis spoliis oneratus revertitur, nemine resistente. „ Chron. Australe ad An. 1230. „ Rex „ Boemiæ manu valida *Austriam* intrans magnam partem terræ vastavit incendiis & rapinis. „ Idem refe-

Digitized by Google

A. C. Difficile dictu eſt, quantum, quam nulla veri ſpecie, Scriptores quidam recentiores in amplificandis Bohemici hujus belli progreſſibus ſibi permiſerint: nam ut illud præteream, quod belli hujus initia toto biennio prævertant; (A) Moraviæ Scriptor, alias nobilis, excitum hoc belli fremitu Ducem Auſtriæ Fridericum ſuas illico copias objeciſſe Bohemis memorat; ſed victum, fugatumque vix tutum perfugium in adverſo Danubii littore reperiſſe: occupata uno impetu Auſtriæ oppida Danubio vicina, Cremſium, Stockeraviam, Corneuburgum, & quod multis poſt annis primo conditum eſt, Marcheggium; neque ante a populatione deſitum, quam exhauſta rapinis Auſtria, divites ſpoliorum copias in Moraviam Wenceslaus revocaret. (B) Plura adhuc addunt alii, inque

Quis Scriptorum exterorū de hoc bello ſenſus.

referunt Chron. Auguſtenſe, Salisburg. Clauſtro-Neoburg. Anonym. Leobienſ. Anon. Zwetl. ad An. 1230. ſed Mellicenſe Chron. ſcribit ad An. 1231. „ Rex Bohemiæ cum ſuis „ *Auſtriam* ingreditur, & per quinque ſeptimanas incendio devaſtat. „ Chronic. Auſtrale ad Annum 1231. „ Facta eſt diſſenſio inter *Fridericum* „ Ducem Auſtriæ adhuc puerum & „ miniſteriales ejus - orta eſt diſſenſio inter illuſtrem Ducem *Auſtriæ* „ & *Styriæ Fridericum* & fratres de „ Chunringen, *Hadmarum* videlicet „ & *Henricum*. „ Chron. Mellic. ad An. 1231. „ Per Optimates *Auſtriæ* „ conjuratione contra Ducem Auſtriæ facta præliis multis & incendio miſerabiliter (deeſt vox aliqua: forte *Provincia*) humiliatur. „

(A) Chron. Bohemicum Ludewig. lib. 2. cap. 69. „ Anno MCCXXIX. „ *Wenceslaus* Rex, primogenitus *Przemislai*, vivente Patre - - more „ Regio conſecratur, & Regalibus „ ſolitis inſigniis decoratur. Deinde „ anno immediate ſequenti *Wenceslaus*, Rex juvenis Bohemiæ, cum „ maxima potentia armatorum Auſtriam intravit, quidquid Auſtriæ „ Dux ab iſta parte Danubii habuit, „ deſtruxit, & totaliter vaſtavit incendio, & multis ſpoliis oneratus „ revertitur, nemine reſiſtente. „ Annum 1229. primum belli hujus numerat Balbinus Bohem. Epit. l. 3. c. 14. Dubravius l. 15. differt quidem ad An. 1230. geſtum tamen, vivente adhuc *Leopoldo*, ſcribit, & aliis longe de cauſis cœptum memorat. „ *Leopoldus*, Auſtriæ Princeps, „ Cæſaris caſtra cum primis armatus „ comitabatur, cura adminiſtrandæ „ Auſtriæ filio *Friderico* demandata. „ Hujus incuria nonnulli inquieti „ *Auſtriaci* - - ad populandos agros „ *Znoymenſes* in Moraviam ſunt ingreſſi. *Uladislaus* Marchio ad *Premislaum* Regem, patruum ſuum, „ opis ferendæ gratia *Pragam* confugit: qui cum viribus tunc attenuatus eſſet, ultionem mandat *Wenceslao* filio - - atque ille ab oppido „ Auſtriæ juxta Danubium ſito, „ quod *Cremes* vocant, exorſus, finem „ vaſtandi ſecundum Danubium loca „ omnia prius non facit, quam ad fines Moraviæ cum multiplici præda „ redit. „ Addit deinde, comotum Leopoldi Ducis querelis Fridericum II. Imperat. minaces ad Premislaum literas dediſſe. Peſſina denique l. 3. c. 5. queritur, *Fridericum* Ducem Auſtriæ non modo non ſatis feciſſe querelis Moravici Principis, ſed ipſummet „ infeſtas prædantium manus in „ Moraviam immiſiſſe. „

(B) Peſſina Mart. Morav. l. 3. c. 5. „ Rex (*Primislaus*) contumeliam „ hanc vindicandam conſtituit. Nec „ mora, comparato exercitu, filium „ *Wenceslaum*, contra Auſtriacos motus adventantis jam præſcios ire juſſit: qui poſt leviora certamina *Fridericum* (Ducem) juſto prælio congredi auſum, clade haud mediocri „ affecit, vidensque reliquum in celeritate eſſe poſitum - brevi aciem „ in

inque cumulum captarum urbium Viennam ipſam ; & A.C.
quod amplius mirere, omnem a Marcha fluvio, Trenchinium uſque, Hungariam armis Bohemicis oppreſſam conjiciunt. Quod quam longe a vero abſit, nemo non videt, (A)

Chunringiorum ſævitia.

Bohemos interim non ſegniter æmulati Chunringii, & qui ſocia iis arma junxerant, Auſtriæ Optimates aliquot, ac Nobiles, circumlato per Auſtriæ Trans-Danubianæ oppida exitiabili bello, fœdam Patriæ vaſtitatem induxere. Quidquid Weitrachium inter, Cremſium, ac Dürnſteinam patet agri, latrocinii area erat : nullum ſacri, profanique diſcrimen, omnia in prædam vel cineres data. (B) Sed nusquam majoribus odiis, ac ad Cremſium, Steinamque ſævitum : quæ oppida, cum haud ſatis per id tempus adverſus vim ac injuriam munita eſſent, damnis tam gravibus ſunt vexata, una ut omnium vox eſſet civium : deſinerent tandem *Canes* (ſic enim honoris id vocabulum in convitium flexerant) generare catulos ; alioquin ſibi, ſuisque omnibus cruentis eorum morſibus pereundum. (C)

At

„ in effuſam fugam conjecit : quo „ in fervore vaſtabundus penetravit „ ad *Danubii* uſque margines : *Kremſium*, *Stockeraviam*, *Korneuburgum*, „ *Marcheckum*, armata manu occupavit & expilavit : neque prius, „ niſi prædarum cumulis abunde ſatur, in Moraviam revertit. „

(A) Balbinus Epit. Bohem. lib. 3. cap. 14. „ Hic (*Wenceslaus*) primo „ regni ſui anno (1229.) adverſus „ *Auſtrios*, qui nuper in Moraviam „ excurrerant, exercitum ducit - - „ imo & *Viennam* occupavit, nec niſi „ vicenis aureorum millibus acceptis, quos inter milites ſtatim diviſit, exceſſit - - primo bello An. „ 1229. geſto *Wenceslaus*, *Cremſio uſque Trenczinium* in Ungariam omnia ſuis auſpiciis vaſtavit, &c. „ Sed certum eſt Balbinum hoc loco una cum Pulckava, errore lapſum : neque enim cum Hungaris *Wenceslao* hoc anno bellum fuit, ut Regnum id uſque *Trenczinium* vaſtaret : & *Viennam* fuiſſe occupatam hoc tempore, nemo veterum Scriptorum tradit : *Cremſio* certe terminat Bohemorum excurſionem Pernoldus ad An. 1231. ut ſupra : „ Ex altera parte *Wenzel* Rex Bohemiæ vaſtavit a Moravia uſque ad *Chremis*. „

(B) Pernoldus ad An. 1231. „ Deinde ipſe, & frater ejus (*Chunringii*) cum conjuratis ſociis nobilibus - - a *Weitrach*, & *Dyrnſtain* „ uſque *Chremis* incenderunt, & prædabantur loca ſacra cum profanis. „

(C) Abbas Ebro in libro Fundat. Zwetlenſ. apud Linckium ad Annum 1232. „ Fertur proh dolor! quod „ cum civitatem *Cremenſem* rapinis & „ incendiis, cum aliis civitatibus & „ villis crebris diſcurſibus devaſtaſſent, uterque ſexus viri & fœminæ maledicta eis ingeminant & voce patria ſic proclamant : Utinam „ *Hainricus* & *Hadmarus de Chunring* : „ *dicti canes*, de cetero *catulos* non generent, qui nos & amicos noſtros „ impoſterum non lacerent. „ Idem alio in loco ſic ſcribit : „ Duo iſti fratres *de Chunring*, Canes in diſtinctis „ locis habitarunt, quorum alter „ *Hadmarus* in *Tierſtein* & *Akxſtain*, „ alter *Henricus* in *Weitra* reſedit. Hi „ terram Auſtriæ incendiis & rapinis „ devaſtarunt, & eam a *Weitra* uſque in *Chrembs*, & ex iſta parte uſque in *Wulderſtorff*, & deinceps „ quaſi deſolatam & inhabitabilem „ fecerunt. „

(A) Per-

Digitized by Google

A.C. At enim ea ipſa violentia authoribus in perniciem vertit: nam & injuriæ atrocis ſenſus iras animoſi Principis exacuit; & ſpectata tot prædiorum ac oppidorum, hoſtili adhuc flamma fumantium, calamitas multorum animos ad reſtinguendum commune Patriæ incendium excitavit. Ea rerum, animorumque inclinatione erectus in ſpem Fridericus arma militemque comparat, rudimentum bellicæ, qua præſtabat, indolis daturus. Vis prima, terrorque in Henrici Chunringii oppida, arcesque verſus: exæquata ubique ſolo mœnia, turres in terram detractæ, foſſæ ipſæ, aggeresque, nequod priſtinæ munitionis extaret indicium, diruti ac convulſi. Has inter ſtrages nec Zwetlenſis urbecula intacta manſit: dejectus primo impetu, circumductus nuper, murus nudum brevi latus victori Principi præbuit, caſtrumque urbi adjunctum ſuis & ipſum ruinis conſepultum. (A) Verſa dein in fontes pœna, multique aut ære, aut capitali ſupplicio damnati. (B) Fuſis, fugatisque perduellibus Auſtriis, Chunringio Henrico, turbarum authore, in poteſtatem redacto, diffiſi jam rebus ſuis Bohemi cum præda in Moraviam ſe recepere. (C)

Fridericus Dux arma in Chunringios ſumit.

Henricum Chunring. caſtris exuit.

Reſtabat una Friderico cura de Hadmaro, perduellium fratrum altero, in ordinem redigendo. Is Ackſteinæ, ac Dürnſteinæ toti late Danubio frenum injecerat, caſtris utrinque ex altiſſima rupe eminentibus, & expedito vix pediti, nedum militaribus copiis, machinisque adeundis. (D) Augebat mali metum annonæ, rerumque omnium ad humanos uſus venalium difficultas, Da-

Cum Hadmaro Chunringio

(A) Pernoldus ad An. 1231. „ Dux „ Magnanimus (*Fridericus*) colligens „ & armans milites e fidelibus ſuis, „ quos potuit, repulit ac diſperſit re„ belles, villamque *Zwetl* obſedit, ac „ cepit, & muros ejus deſtruxit. „ Lib. Fund. Zwetl. apud Linckium ad An. 1231. „ Civitas *Zwetlenſis* muro „ eſt cincta: ſed eodem anno a Duce „ Auſtriæ cum exercitu eſt vallata „ muroque deſtructo, ſed denuo re„ parato ſibi prædicti *Chunringarii* ci„ vitatem uſurpaverunt. „ Idem ad hunc annum: „ ſimiliter & caſtrum „ vel præſidium, ubi *Hadmarus* pri„ mus Fundator Monaſterii reſiden„ tiam ſuam habuit, terræ funditus „ coæquatur. „

(B) Pernoldus ad Annum 1231. „ De multis captivis pœnam latro„ num ſumens, alios pecunia mul„ ctans. „

(C) Pernoldus ad An. 1231. „ Bo„ hemi videntes Ducem potenter „ vincere cum ſuis prædis redive„ runt. „

(D) Philib. Hueberus in Appendic. I. Topographica Auſtriæ ex Archivo Mellic. illuſtr. locum ſic deſcribit: „ *Aggſtain* in veteri Chronico „ *Mellicenſi* ſcribitur *Axſtain*. Ca„ ſtrum in editiſſima rupe conſtru„ ctum Danubio *imminens* ultra ſil„ vam Viennenſem. „ De *Türnſteina* vero hæc habet: „ Türnſtain - arx „ pervetuſta in excelſoque poſita ad „ lævam Danubii, uno fere & dimi„ dio ſupra *Cremſium* milliari, nunc „ maxima ex parte collapſa, &c. „

(A) Lin-

Digitized by Google

nubio aut clauſo, aut perpetuis excubiis infeſto; cum A.C. Hadmaro interim libera eſſent omnia, & prædæ ſatis ex vicinis tum Auſtriaci, tum Paſſavienſis juris vicis, oppidisque affluēret: ut proinde niſi aperta vi, aut militari aſtu hoſtilibus his præſidiis potiretur Princeps, ad quietem pacemque perturbatæ Provinciæ reddendam via nulla ſupereſſe videretur. (A) Non defuit Gebhardus Paſſavienſis Epiſcopus ſuæ, Principisque cauſæ, armaque ſacra in violatores ſacri, profanique juris diſtrinxit. (B) Id fulmen tempeſtive excuſſum vim habuit ad comprimendam fratrum perduellium audaciam, quos improviſa calamitas opportuniores jam ad frugem reddiderat. Rem, ut fama primum tradita, mox a Scriptore, ætate huic pene ſuppari, in literas relata eſt, exequor. Anxium rerum ſuarum Ducem, & vindictæ in Chunringios imminentem negotiatorum quispiam, vir non callidus modo, ſed boni etiam publici ſtudioſus, monuiſſe fertur: veniſſe ſibi in mentem, qua arte reſtitui quies Auſtriæ, pacisque perturbator Hadmarus pertrahi in caſſes poſſet. Læto boni ſpe conſilii, atque ut promeret, quæ in rem præſentem eſſent, hortanti Friderico Duci ſeriem conceptæ fraudis explicat. Novi, inquit, Hadmari ingenium, & quid captet, quibus rebus inhiet, damno ſæpe noſtro mercatores didicimus. In animo eſt, onuſtam mercibus navem Ratisbona, qua in urbe mihi frequens mercatus eſt, ſecundo flumine in Auſtriam devehere: fœtam onerariæ alvum armato milite complebo, ex abſtruſo navis fundo, ubi tempeſtivum fuerit, in lucem protrahendo. Hoc apparatu, ubi proram ad littus Ackſteinæ advertero, non tenebit ſe, ſat ſcio, impotens Chunringii avaritia, quin navim exploret, quin exportari merces in arcem curet. Id ſi fiat, abreptum ſe ante a conſpectu ſuorum ſentiet, quam aut inclamare opem, aut vim vi repellere captivus poſſit. Tuum interim erit, ad conſtitutum diem (diem ſimul inſtruendi audacis facinoris deſignabat) in armis habere militem, & de-

armis ſacris,

æſtuque certatum.

Mercatoris conſilium.

(A) Linckius in Annal. Zwetl. ad An. 1232. Abbatis Ebronis narrationem ſic explicat: „ Circa hoc notandum occurrit, quod *Hadmarus Canis de Chunring*: qui reſedit in caſtro *Türnſtain*, prædationem ſuam aqua terraque circa *Crembſium*, *Stainium*, *Mauterenſe* oppidum, aliaque eorum locorum Patavienſia prædia exercuerit; frater vero ipſius *Heinricus Chunringarius de Weitra* per *Norticam ſylvam* integram, tam qua Bohemiam & Moraviam, quam qua Auſtriam uſque *Crembſium* reſpicit, prædandi gratia excurrerit. „

(B) Liber Fund. ſupra laud. „ Fertur enim, quod Epiſcopus Patavienſis ambos fratres de *Chunring* excommunicaverat, quia non ſolum Monaſteria, ſed poſſeſſiones Patavienſis Eccleſiæ invaſerant. „

(A) Ab-

A.C. deſtitutas duce ac rectore hoſtiles arces omnibus ſimul viribus invadere. (A) Fraudis conſilium Fridericus approbavit.

Dies ubi dicta affuit, militem ipſe, machinasque propius admovet, & quo dolus evaſurus ſit, ſolicite expectat. Navim interea ad Ackſteinæ littus applicat mercator, pannis pretioſis, & id genus mercibus, ad proritandam formæ, colorisque illecebra raptoris avaritiam, in conſpectu poſitis. Opulentæ ſpes prædæ ſimul conſpecta, ſimul nunciata Hadmaro eſt; adeſt ille confeſtim, & periculi ſecurus navim ingreditur. Hic dum ſingula deſignat oculis, adeſſe famulos jubet, qui in arcem, quibus ſibi opus eſſet, res deportent. Dum diſcurritur, dum bajuli ex arce accerſuntur, nautæ, ut edocti erant a Mercatore, navim contis a littore ſubmovent, omnibus ſimul remis, viribusque in flumen propellunt. Vociferantem, ac famulos, nautas, milites inclamantem circumſiſtunt validiſſimi juvenum, ſuis interim e latebris egreſſi, & ne quid moveret, ne ſe in flumen præcipitem daret, prohibent. (B) Hadmaro hac arte capto, ac Viennam non ſine certamine deducto, arces ejus haud diu incolumes ſtetere. Circum-

exitu ſecundum.

Ackſtein, & Dürnſtein caſtra diruta.

(A) Abbas Ebro in libro Fundat. Zwetl. apud Linckium ad An. 1232. „ Cum enim adhuc Duci Auſtriæ „ *Friderico* rebellarent (fratres Chunringii) & civitatem *Cremenſem*, „ quæ adhuc ligneis tantum inſtrumentis, & non muris circumcincta erat, fortiter devaſtarent, omnesque in navigio Danubii deſcendentes & aſcendentes famuli eorum atrociter ſpoliarent: fertur, „ quod Dux *Fridericus*, contra *Hadmarum Canem*, qui in *Türnſtain*, & „ *Akxſtain* reſidentiam habuit, tali „ conſilio uſus fuit. Cujusmodi autem conſilium ſapiens inſtitor ſecundum ſeculum contra *Hadmarum Canem* dederit, perutile ſcire forſitan erit. Nam tale conſilium Domino *Friderico* Duci Auſtriæ fertur „ dediſſe: Domine ſi licitum eſt mihi vobis conſilium dare, volo cum „ magna pecunia argenti & auri verſus *Ratisponam* occultis ſemitis & „ meatibus properare, navemque „ magnam cum diverſis mercibus & „ nobilibus pannis fortiter onerare. „ Quam tamen navem laminis ferreis intus & foris diſpoſui firmare „ & triginta fortes armatos in fundo navis occulte locare. Poſtquam „ autem in Danubio, DEO dante, „ uſque in *Axſtain* vel *Türnſtain* deſcendero, ſi Domino ita placuerit, „ ad litus invitus, vel ſponte cum „ mercibus applicabo, & ſi nobis fortuna arriſerit, *Chunringarium* captivabo, vos autem interim exercitum ad obſidionem caſtrorum præparate, & ea machinis & obſidionibus circumvallate. „

(B) Abbas Ebro ibidem. „ Cum autem hæc omnia contigiſſent, & „ prædictus inſtitor onuſtam navem juxta *Akxſtain* ex impulſu famulorum Domini *Hadmari* III. „ Chunringarii applicuiſſet: ecce „ ad monitionem famulorum, *Hadmarus* dictus *Canis* de *Chunring* navem velocius ingreditur, pannos „ diverſi coloris virides & rubros lætius intuetur, mandansque famulis, ut navis omnibus mercibus „ exoneretur. Quod cum in parte „ fieret, nautæ navem a littore retruſerunt, & *Hadmarum Chunringarium* captivum verſus *Viennam* detulerunt, armatique de inſidiis velocius ſurrexerunt, & navem viriliter usque in Viennam baliſtis & „ jaculis defenderunt. „

Digitized by Google

cumfuſæ confeſtim Ducis copiæ, muri, turresque machinis verberatæ, donec ruptæ fatiſcerent, & ruinæ impulſu in informem lapidum acervum deſiderent. (A) Extant hodiedum triſtia Dürnſteinenſis arcis rudera, priſtinique roboris veſtigia ex editiſſimi montis jugo navigantibus oſtendunt. Ackſteina, quanquam ex clade ſua recreata nonnihil videatur; nunquam tamen ad priſtinum ſplendorem, viresque rediit. A. C.

Chunringii in gratiam recepti.

Captis interim Chunringiis, & Viennæ ſub cuſtodia habitis, dum expugnatis geminis arcibus victor Dux Auſtriæ ſuam in urbem rediret; nemo erat, qui non caſuros juſtæ Principis iræ eos victimas putaret. Sed enim Principatus exordia a clementia potius, quam ſeveritate in Optimates præſertim, affinitatibus ac clientelis inclytos, auſpicanda videbantur. Ad conditiones igitur deſcenſum, victis, victoreque non indignas: reſtituta auri, argentique ſumma, ab Henrico nuper injuſtiſſime averſa: petiti obſides fidei, traditique, arces redditæ; ſed turribus ac ceteris, quibus eatenus timendæ erant, munitionibus nudatæ: reſtitutus denique cum Henrico libertati Hadmarus, & modeſtius agere ſua jam calamitate doctus. (B) Eo enim telo ictus contumax animus reſpicere ſe tandum cœpit, &

Hadmarus Chunring. cenſura abſolvi optat. Sed in itinere moritur.

ad pacem Eccleſiæ, piorumque communionem, qua Paſſavienſis Antiſtitis ſententia excidiſſe declaratus eſt, aſpirare. Serum id votum feſtinata mors reddidit, quæ proficiſcentem Paſſavium in itinere oppreſſit. (C) Reſpexiſſe DEUM piam Hadmari voluntatem, & factorum pœnitenti veniam dediſſe, pronum eſt credere: ſed quod vinculis execrationum publica authoritate nondum ſolutus eſſet; cadaver Zwetlam delatum religioſo tumuli honore pro-

(A) Abbas Ebro ibidem. „ Dux „ autem *Fridericus* verſus *Axſtain* & „ *Türnſtain* exercitum duxit, & juxta „ prædicta caſtra machinas jaciendo „ lapides fortiter circumduxit, caſtrumque *Axſtain* & optimam turrim in *Türnſtain*, uti hodie cernitur, penitus deſtruxit. „

(B) Abbas Ebro loc. cit. rem omnem ſic concludit: „ Sicque *Canes* „ dicti de *Chunring* non bene domata „ vel caſtra ſua cuſtodierunt; ſed ea „ *ad tempus* per prædicta infortunia „ amiſerunt. Datis autem obſidibus, „ & treugis *Friderico* Duci, ipſe *Hadmarus* libere abire permittitur, & „ ſic ad ſua regreditur. „ Pernold. ad An. 1231. „ *Chunringios*, quorum „ alterum *Hadmarum* æque ceperat, „ deprecantes in gratiam recipit, „ dum ſibi caſtra aliqua, & filios obſides dediſſent, & multa talenta „ ablata reſtituiſſent. „

(C) Pernold. ad An. 1231. „ *Hadmarus* ab Epiſcopo Patavienſi *Gebhardo* excommunicatus brevi obiit. „ Abbas Ebro Lib. cit. „ Sed „ ex hac perturbatione ſenſit aliquantulam cordis compunctionem „ - - & propter hoc *Hadmarus* Pataviam abſolvendus ire diſpoſuit, „ ſed mors eum in via præoccupavit. „

Digitized by Google

A. C. prohibitum, quatuor ipſos annos, intra cœmeterii muros inſepultum ſtetit: donec amicorum deprecatione motus Rudigerus, Gebhardi in Paſſavienſi Eccleſia ſucceſſor, diris exſolutum, ſepulchris majorum inferri permitteret. (A) Ea res ad exemplum valuit, terrorque ſalutaris in Henricum ejus fratrem tranſiit. Multæ huic lites cum Religioſis etiam Cœnobiis interceſſerant: eam ob rem Eccleſiaſtico & ipſe nuper fulmine perculſus, cœtuque piorum motus erat. (B) Odium Superum, hominumque cum ferre diutius jam non poſſet; Mellicenſi ac Zwetlenſi cum cœnobio in concordiam rediit. (C)

Henricus, fratris exemplo, reſipiſcit.

Præerat per id tempus Mellicenſibus Waltherus Præſul, vir ſtrenuus, ac vel ideo Romano Pontifici opportunus, cui perſonam ipſe ſuam in cognoſcenda, quæ Chunradum Friſingenſem Epiſcopum inter, ac Ottonem, Bavariæ Ducem vertebatur, cauſa imponeret. (D) E Cellis Marianis, Auſtriæ Cœnobio, ad Mellicenſem inſulam translatus, nihil antiquius habuit reſtitutione jurium, quibus princeps id Auſtriæ Monaſterium per temporum injurias magnam partem exciderat. Vix Cœnobii præfecturam aggreſſus, altero ſtatim anno, ab Honorio III. Pontifice Maximo literas impetravit, quibus ea, quæ de juribus ejus Cœnobii inique alienata, aut diſtracta eſſent, authoritate Pon-

Waltheri Abb. Mellic. pro Cœnobii ſui juribus

(A) Idem ibidem. „ Cum autem „ ad *Zwetlenſe* Monaſterium tumulandus reduceretur, & ei Eccleſiaſtica „ ſepultura propter timorem denegaretur, in alto muro *Zwetlenſi* „ cœmeterii diu inſepultus ſtetit, „ quoadusque aliquam abſolutionem „ ab Epiſcopo per amicos obtinere „ potuit. Fertur enim, quod uſque „ in quartum annum inſepultus ſtetit, quia *Zwetlenſis* conventus „ poſſeſſiones Monaſterii ſic per violentiam ablatas etiam repetivit. „ *Hadmarum* porro An. 1231. ante Novembrem menſem jam fuiſſe mortuum, apparet ex literis *Friderici* II. Ducis Auſtriæ IV. Nonas Novembr. An. 1231. in *Gevella* datis, quæ extant apud Phil. Hueberum in Auſtria ſua lib. 1. cap. 2. nam ibi ſic legitur: „ Propter damna, quæ frater ſuus „ (*Henrici* de *Chunringen*) *Hadmarus* „ beatæ memoriæ - - intulerat Monaſterio *Medlicenſi*, &c. „ quæ voces defunctis ſolum adſcribuntur.

(B) Abbas Ebro in lib. Fundat. Zwetl. „ Fertur enim, quod Epiſcopus Patavienſis ambos fratres de „ *Chunring* excommunicaverat, qui „ non ſolum Monaſteria, ſed & poſſeſſiones Patavienſis Eccleſiæ invaſerant. „

(C) Lit. Friderici II. Ducis Auſtriæ ad An. 1231. IV. Nonas Novembr. in *Gevella* datis apud Phil. Hueberum loc. cit. „ Declarare volumus omnibus, quod *Henricus* de *Chunringe*, „ &c. „ Lit. *Henrici* de *Chunring* datæ Zwetlenſi Monaſterio A. 1232. „ Quia mutabilitas naturæ, &c. - „ ego *Henricus de Chunringe*, primus „ vel ſummus Mareſchalcus Auſtriæ, „ ſeptem talenta in juſtis redditibus, „ &c. „ Idem aliæ ejusdem literæ. „ Sciant omnes, &c. quod *Henricus* „ & fratueles mei tenemur Monaſterio in *Zwetl* in centum talentis, & „ decem carratis vini, & octoaginta „ modiis frumenti, &c. „ Extant apud Linckium in Annal. Zwetl. ad An. 1232.

(D) Lit. Gregorii IX. PP. datæ ad Salisburg. Archiepiſcopum, & Abbates Admont. & Mellicenſem, Reat. VI. Kal. Decembr. An. 1231. apud Meichelpeckium T. II. p. 11.

Digitized by Google

Pontificia, atque ſi opus ſit, admoto etiam Eccleſiaſtici A. C.
fulminis terrore, reſtitui jubentur. (A) Profuit ea cura non ad vindicanda modo vetera Monaſterii prædia, ſed ad priſtina etiam novis acceſſionibus augenda. Haud vulgare beneficium erat, quod Leutoldus Comes Hardeccæ, ex Pleygeniorum illuſtri gente, Monaſterio contulit, tranſcripto cum Puechbergæ, & Hiersbergæ ſaltibus Raſenfeldenſi prædio. (B) Id ne integrum eſſet, Seyfridi Calchavii, viri Nobilis, contentio effecit, neſcio quid juris in id ſibi vendicantis. Acta primum res eſt ſummo Auſtriæ Prætore, Henrico Chunringio, qui ſecundum Waltherum pronunciavit. Sed is non contentus Auſtriaci Prætoris ſententia, Fridericum etiam Imperatorem exoravit, ut quæ legitimo judicio ea in cauſa acta eſſent, Cæſarea authoritate rata, firmataque eſſe vellet. Annuit Cæſar, geminoque diplomate, eodem tempore Ravennæ dato, & ſententiam Chunringii confirmavit, & jura Cœnobii ſuam in tutelam recepit. (C) A Cæſarea authoritate ne Pontificia abeſſet, præter Honorii III. ſexto jam abhinc anno obtentas, geminas alias a Gregorio IX. ſucceſſore epiſtolas ſuperiore adhuc anno impetrarat, alteram ad Ducem Auſtriæ; (D) ad Seccovienſem Epiſcopum, Runenſemque Ab-

Strenua, efficaxque vigilantia.

(A) Lit. Honorii III. PP. datæ Laterani II. Non. Novembr. 1225. apud Schrambium in Chron. Mellic. P. III. initium eſt: „ Sacro-ſancta Eccleſia „ devotos & humiles filios, &c. Ea- „ propter dilecti filii -- perſonas veſtras ac locum -- ſub beati Petri, „ noſtraque protectione ſuſcipimus; „ ſpecialiter autem Eccleſiam de *Drüskirchen*, cum pertinentiis ſuis &c. „

(B) Lit. *Leutoldi* Comitis de *Pleygen* datæ in *Hardeck* V. Kal. April. A. 1229. Ind. II. quæ extant apud Schrambium in Chron. Mell. P. III. „ Ego *Leutoldus* Dei gratia Comes de *Pleigen* -- „ Curiam in *Raſenveld* & ſaltum „ montium *Puechberg* & *Hiersberg* totalem liberaliter donavi, proprietatem cum omni utilitate ejusdem „ prædii Eccleſiæ *Medlicenſi* conferendo &c. „

(C) Diplom. Friderici II. Imp. Ravennæ menſe Januario An. 1231. Indict. IV. datum apud Phil. Hueberum L. 1. c. 2. „ *Waltherus* Abbas Medlicenſis -- noſtræ celſitudini ſupplicavit, quatenus ſententiam latam „ ſecundum conſuetudinem terræ inter eundem Abbatem & *Seyfridum* „ *de Chalchawe* ſuper quæſtione in ſimul habita coram *Heinrico* de *Chunring*, tunc temporis Rectore Auſtriæ de bonis in *Raſenveld*, quæ „ idem Abbas emerat a Comite de „ *Pleyen* &c. nos igitur -- eandem „ ſententiam, ſicut de terræ conſuetudine juſte lata eſt, ſuper bonis „ prædictis de noſtra gratia confirmamus &c. „ Hæc poſtrema ex Chron. Mellic. Anſelmi Schrambii ſupplenda erant. Diploma alterum extat itidem apud Philib. Hueber. L. 1. c. 2. Anno, menſe, loco eodem datum „ per præſens ſcriptum &c. -- „ Abbatem cum eodem Monaſterio „ *Medlicenſi* Fratribus, hominibus, & „ omnibus bonis ejusdem Monaſterii, ſub noſtra, & Imperii protection recipimus ſpeciali. &c. „

(D) Lit. Gregor. IX. PP. ad Ducem Auſtriæ datæ Peruſii Kal. Febr. An. 1230. apud Phil. Hueberum L. c. „ Antiqui hoſtis invidia &c. cum „ itaque dilecti Filii Abbas & Conventus *Mellicenſis* ad Romanam Eccleſiam immediate ſpectantis intendant, ſicut aſſerunt revocationi ali-

„ eno-

Digitized by Google

A. C. Abbatem alteram, (A) quibus ad tuenda Mellicenſium jura adverſus quoslibet eorundem violatores excitantur. Adeo, quæ ceteris obfuere iniquorum hominum injuriæ, navi unius Præſulis induſtria ad firmanda magis, magisque jura ſua Mellicenſibus profuere.

Pace hoc modo, quieteque Provinciæ reſtituta, res alia incidit ancipitis plane negotii, quæ ſuſpenſa in præſens potius, quam transacta eſt. Ineunte menſe Octobri legatus Henrici Germaniæ Regis, Conradus Abbas Sancti Galli, Viennam venit, dilatam tanto tempore Margaretæ Reginæ dotem, a fratre Duce petiturus. Acceptus magno honore eſt: ſed quod recentem Patriæ vaſtationem cauſaretur Princeps, nec ſilentio transmitteret, qui de Regii thori licentia in omnium ore ſermones verſarentur, admiſſa utrinque excuſatio eſt, & diſcordia conſopita. (B)

Conradus Abbas S. Galli dotem Margaretæ Reginæ poſtulat.

1232 Anno ſequenti ad IV. Nonas Februarias magnum Viennæ Nobilitatis Conventum Fridericus egit apparatu, pompaque ad memoriam ſingulari. Solenne ea, ac ſuperiore ætate erat Principibus, armis ab Antiſtite traditis non

Fridericus Dux Auſtr. armis accingitur.

„ enorum bonorum ejusdem Monaſterii -- Nobilitatem tuam monemus, & hortamur in Domino - quatenus cum dictum Monaſterium fundatum dicatur a tuis progenitoribus & dotatum -- eisdem Abbati & Conventui ſuper hoc congruum favorem, conſilium & auxilium largiaris &c. „

(A) Lit. Gregorii IX. PP. eodem anno, menſe, die, loco, datæ apud Schrambium in Chron. Mellic. P. III. „ Venerabili fratri *Seccovenſi* & dilectis filiis Abbati & Priori de *Runa* &c. quoniam nimis diſpendioſum eſſet, & grave -- pro ſingulis querelis Apoſtolicam ſedem adire, cum frequenter a multis tam Clericis, quam Laicis, gravibus ſint injuriis laceſſiti -- diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, cum a prædictis Abbate, & Conventu fueritis requiſiti, malefactores eorum indebitos in Salisburgenſi Provincia conſtitutos, ut eis ablata reſtituant, -- per cenſuram Apoſtolicam, appellatione poſtpoſita compellatis &c. „

(B) Pernold. ad An. 1231. „ Ineunte menſe Octobri non longe poſt cædem *Ludwici* Bavariæ Ducis, venit Abbas Sancti Galli, legatus Regis *Henrici* in Wiennam propter Dotem Dominæ *Margaretæ* Reginæ: quem Dux magno honore excepit, ſeque ex præſenti Patriæ vaſtatione excuſavit, uti Abbas Regem ob licentiam thori, & ſopita eſt diſcordia. „ Cunradus de Fabaria de Caſib. Monaſt. S. Galli cap. 19. apud Goldaſtum Alem. T. 1. p. 85. „ Mortuo Duce Auſtraſiorum (*Leopoldo*) Sereniſſimo Regis glorioſi (*Henrici*) ſocero, rogatus Abbas venerandus (*Counradus* de *Busnang*) a Rege, ut pro pecunia ſponſalitia, ſibi ab Duce jam promiſſa, fines Auſtriæ attemptaret, viam aggreſſus eſt non ſine grandi ſollicitudine. Propter occiſionem namque Ducis Bavariæ tam infamem grave fuit ſatis alicui Alemannorum fines terræ illius intrare. -- Optime, prout decuit Principem, Regis (ut ita dicam) Criſſarium (leg. Apocriſarium) ſuſceptus eſt, ac aliquanto tempore honorifice habitus. „ De *Henrici* R. incontinentia fidem facit Continuator Geſt. Trevir. apud Eccardum Corp. Hiſt. T. II. col. 2227. „ Incontinens fuit -- minus attendens jura matrimonii, cui adſtrictus erat. „ Quem utriusque Authoris locum Doctiſſimo Hanthalero debeo.

ſine ſacro cæremoniarum apparatu ad militiam authorari. A. C.
Id exemplum ſecuturus Friderieus Dux Auſtriæ, Scotorum
Ædem ſacram Viennæ delegit, ubi altero a Calendis Fe-
bruariis die, a Gebhardo Paſſavienſi Antiſtite armis accin-
geretur. Id ſolenne, a Leopoldo patre diutius fortaſſe in-
non ſine pompa ſingulari. termiſſum, ut pompa auguſtiore ageretur, ducentos ex
ſummis familiis Nobiles delegit, quibus eundem militarem
honorem impertiret. Inſigne per ſe ſpectaculum, veſti-
um ſplendor inſolitus ex rubro, optimoque panno, can-
dida medium cingente corpus faſcia, conſpectius reddi-
dit: ut non turma nobilium Equitum, ſed unius familiæ
fratres viderentur. (A) Equi oſtro inſtrati, phalerisque
ab arte, pretioque nobilibus ſuperbi, militare ſubinde agmen
Penzingenſem in agrum deferebant, tanto hominum con-
curſu, applauſuque, nihil ut a triumphi ſpecie ea pompa
differret. Additi militares ludi, & pugnæ ludicræ imagi-
nes, documenta militiæ, ad quam exemplo, moreque ma-
jorum authorarentur. (B)

Sed quando tam numeroſæ per Auſtriam Nobilitatis
Auſtriæ per id tempus Nobilitas. occurrit mentio; haud alienum ab hoc loco fuerit, pauca-
rum de multis, ſed inſignium, quæ hac tempeſtate in Au-
ſtria floruere, familiarum nomina recenſere. Eminebant
poſt Peilſteinios Pleygenii Comites, & Tolenſteinii: & his
proximi Chranichbergii, Chunringii, Eckartſavii, Greif-
fenſteinii, Hackenbergii, Haſelavii & Hausbachii. Nihilo
his minores erant Meiſſavii, Pottendorffii, Rauheneckii,
Schaumbergici, Schwarzenavii, Streunii, Streitweſeni.
His Turſii, Valckenbergici, Veldſpergici, Volckerſtorffii,
Wolckenſteinii, Zebingii & Zelckingii jure adſcribendi;
& qui noſtram adhuc ætatem ornant, Liechtenſteinii, Pol-
heimii, Starhenbergii, Traunii, Trautmanſtorffii, quorum
illu-

(A) Pernold. ad An. 1232. „ Dux „ *Fridericus* in Purificatione apud Sco- „ tos Wienne gladio accingitur, & „ Nobiles ducenti cum eo in magna „ ſolemnitate, & hilari militum no- „ vorum ludo: quorum veſtes ru- „ bræ erant, albo interſtinctæ, juxta „ formam conſuetam Clypei Auſtri- „ aci. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1232. „ *Fridericus* Dux Auſtriæ & Stiriæ „ apud *Viennam* militavit, & accinctus „ eſt gladio in Monaſterio *Scotorum* „ in *Vienna* a *Gebhardo* Patavienſi Epi- „ ſcopo. „ Idem habet Chron. Clau-ſtro-Neoburg. Mellic. ad hunc an-num. Idem narrat Hagenus in Chron. Auſtral. & ex eo Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtral. „ Ex hinc pro- „ poſuit, quod ducentos e ſuis una „ ſecum militaribus inſignibus exor- „ naret, & multis adunatis apud „ *Pentzing*, eorundem volens agili- „ tatem experiri, ſe coram poſito „ curſitare, ibi unum in alium diſpo- „ ſuit, more exercituantium hoſti- „ liter aggredi in typo. „ Quem ſequitur Arenpeckius in Chron. Au-ſtral. ad An. 1232. & Cuſpinianus in Friderico II.

Digitized by Google

A. C. illuſtria nomina literis conſignata etiamnum extant. (A) Neque tamen Auſtriacos ſolum in equeſtris hujus comitatus communionem admiſſos reor; ſed ex Styria etiam, ubi Berneggii, Petovii, Phannebergici, Wildonii, & qui ad noſtram usque ætatem illuſtre genus propagarunt, Stubenbergici & Wurmbrandii, florebant. (B) Ut adeo mirum eſſe non poſſit, tot uno tempore Nobiles equeſtri hoc authoramento a Duce fuiſſe ornatos. Veſtium porro eam formam, coloremque, quibus in publicum prodiere, ad clypei Auſtriaci ſimilitudinem excogitata, Pernoldus author eſt. (C) Nam cum ceteris Auſtriæ Principibus ales, Aquilæ ſimilis, pro inſigni eſſet, ut ſigilla eorundem manifeſto exhibent, & relicta ex veteri memoria in ſcuto ſuperioris Auſtriæ Aquila dimidiata innuere videtur; aliud ſub hoc Principe in uſu eſſe cœpit, quod miniatum, faſciaque candida diſtinctum hodiedum obtinet. (D)

Scuti Auſtriaci mutata ratio.

Nondum forte patebat omnibus, quem in finem, hoc potiſſimum tempore, ſolemne id peractum ſit: ſed iter, quod cum aliis Germaniæ Principibus in Forum Ju-

(A) Hæc Illuſtrium Familiarum nomina de multis pauca legi poſſunt apud Bern. Pezium in Cod. Diplomat. ab An. 1200. ad An. 1246. apud Linck. in Annal. Zwetlenſ. apud Ludewigium Reliqu. MS. T. IV. apud Duellium in Hiſt. Ord. Equit. Teutonicorum, apud Philib. Hueberum in Auſtria ex Archiv. Mellic. Illuſtr. L. III. ex quibus ea excerpta ſunt.

(B) Pauca de multis ex Cod. Admont. apud Bern. Pezium, & Ludwig. Reliqu. MS. T. IV. ex Chronico MS. Glocknizenſi & apud Horneckium, & Excell. & Illuſtriſſimum Com. a Wurmbrand in Collectan. Genealog. Auſtr.

(C) Pernold. ſupra laud. ad An. 1232. „ Quorum veſtes rubræ erant, „ albo interſtinctæ juxta formam „ conſuetam Clypei Auſtriaci. „

(D) Sententiæ hujus Author eſt Vir Cl. Marquardus Herrgottus in Diſſert. MS. de Sigillis Ducum Auſtriæ: ad quam, lucem utique propediem aſpecturam, Lectorem remitto. Interim ex ſigillis, quæ æri incidi curavit Philibertus Hueberus in Auſtria ex Archiv. Mellic. Illuſtr. ſatis appareret An. 1199. 1203. 1217. 1220. 1227. *Leopoldum* Ducem *Friderici* Patrem adhuc retinuiſſe Avem aquilæ ſimilem, ſed An. primum 1231. & quidem Novembri Menſe, hoc eſt paulo ante Equeſtrem illam ſolennitatem An. 1232. II. Febr. celebratam inſigne aliud in ſigillo Friderici II. Ducis Auſtriæ adhibitum. Non me latet, Ortilonem in Notis poſterioribus ſcuti *Auſtriaci*, mutationem a pugna *Leopoldi* Ducis Auſtriæ II. ad Ptolemaidem derivaſſe, ſed quod ad An. 1231. usque in ſcuto nihil mutatum ſit, difficile ſit Ortiloni ea in re aſſentiri. En verba Ortilonis ad An. 1191. „ Quia autem „ Dux (*Leopoldus Virtuoſus* ex Ducibus Auſtriæ) in oppugnatione (*Acconis* ſeu *Ptolemaidis*) tam ſtrenue „ bellavit, ut toto corpore plenus „ eſſet hoſtium ſanguine, excepta „ illa veſtis parte, quæ latuit ſub militari balteo: poſtea *Hainricus* ſextus Imperator clypeum *Auſtriæ*, in „ quo hactenus erant *quinque Alaudæ*, mutavit, & diſtinxit campo „ rubro cum media ſemita alba. „ Sed enim neque *Alaudæ quinque* unquam in ſcuto *Auſtriaco*, aut ſigillo extabant prius, ut videre eſt in ſigillis æri inciſis: neque *Hainrici* VI. Imperatoris tempore, hoc eſt ab An. 1190. ad An. 1197. ullum aut Diploma ejusdem rei, aut novæ formæ ſigillum oſtenditur. Sed ea de re plura V. Cl. & Reverendiſſ. Marquardus.

lium ad Cæſarem ſuſcepit, facile indicio eſt, eum ſplendo- A. C.
rem non bellis tantum, quæ alia deinceps ex aliis ſemper geſſit; ſed dignitati etiam ſuæ, ac primo cum Cæſare congreſſui fuiſſe a Duce tum quæſitum.

Ergo Aprili menſe exeunte cum nobili ſummi Ordinis comitatu in Italiam profectus, Cæſarem Utini veneratus
Frid. Duc. Auſtriæ iter in Italiam. eſt. (A) Ibi cum eſſet, in familiare primum colloquium cum Rege Henrico venit: qui cum ſeditioſa in patrem Imperatorem conſilia, quæ paulo poſt erupere, jam tum agitaſſet, eaque tanquam a ſummo Chriſti Vicario profecta, miris ſimulationum integumentis conveſtiiſſet; pertractus in fraudem Dux eſt, & ſocietatem cum Longobardis, Henricum obtentu Pontificiæ voluntatis ad Regnum vocantibus, coivit. (B) Nihil tamen in præſens moliri viſum. Sed cum in Auſtriam rediiſſet, arma undique, militemque ad ulciſcendas, quæ ſuperiore anno illatæ a Bohemis erant, injurias comparavit. (C)

In Auſtria interim, quanquam ab externo hoſte ali-
Vitia in Auſtriam invecta. quanta quies eſſet, haud optimo tamen res loco erant: nam & nefaria quædam flagitia inoleverant; & inteſtini nuper tumultus pacatam alioquin gentis indolem ita efferarant, ut a cæde ne in urbe quidem abſtinerent. Atrox nuper barbaræ ferociæ exemplum Weichardus Zebingius erat, illuſtri in Auſtria familia oriundus, noctuque in aliena domo ab Orphano, paris nobilitatis viro, Viennæ obtruncatus. (D) Flagitioſæ tamen illi libidini, & in naturam injurioſæ frenum a Gregorio ipſo, Pontifice Romano, tempeſtive injectum, datis ad Familiæ Dominicanæ ſodales literis, mandatisque nefariam hanc morum peſtem, ſicubi

(A) Chron. Auguſt. ad An. 1232. „ Imperator per Venetias tranſiens „ usque ad *Aquilejam*, & *Forum Julii* „ proceſſit, ubi Rex filius ſuus, & „ quidam alii Principes, ſcilicet *Fri-* „ *dericus* Dux Auſtriæ (qui jam apud „ *Viennam* gladio militari accinctus „ erat) ei occurrerunt, cum quibus „ de pace Alemaniæ verbotenus or- „ dinans in Apuliam ſe recepit. „ Agit de Cæſaris in Forum Julium trajectu circa Paſcha Godefrid. Colon. & Monachus Paduanus ad An. 1232. Chron. Salisburgenſ. item ad eundem Annum. Mirum tamen eſt quod in Diplomate Friderici II. Imp. Utini, dato An. 1232. Ind. V. (quod ex Tabulario *Halenſi* vulgavit Heineccius de ſigillis in Spicilegio p. 219.) inter numeroſos teſtes nomen *Friderici* Ducis Auſtriæ non ſit adſcriptum.

(B) Pernold. An. 1232. „ Dein- „ de Forum Julii profectus ad Impe- „ ratorem, ibi cum Rege, fingente, „ quod ita vellet Dominus Papa, „ fœderatus eſt pro Longobardis. „

(C) Idem ibid. „ Poſtquam re- „ divit, paravit exercitum in Bohe- „ mos, rapinas eorum anni prioris „ ulturus. „

(D) Chron. Auſtrale ad An. 1232. „ *Wichardus* de *Zebinge Vienna* decol- „ latur *ab Orphano* nocte in domo „ *Smelzarii*. „ Idem habet Chron. Clauſtro-Neoburg. Anonym. Leob. & Zwetl. qui *Orphanum* appellat de *Weching*.

(A) Rai-

A. C. ſicubi irrepſiſſet, qua ſacris ſermonibus, qua injectis graviſſimarum pœnarum terroribus opprimendi. (A)

Fridericum Ducem, ne arma, quod optabat, confeſtim in Moravos Bohemosque diſtringeret, & tempus anni, & dubii in vicinis provinciis bellorum motus abſtinebant. Carinthiam anceps jam diu belli terror, quod Bernardum Ducem inter, & Eckebertum Bambergenſem Epiſcopum exarſerat, diſtraxit. Duce melior miles Antiſtes, quoties ad arma ventum eſt, ſuperior fere extitit: (B) nec finis rapinarum, ac populationum futurus erat, niſi abjecta ſpe armorum ad dolum verſa eſſent Carinthiorum ingenia: his artibus apertum Eckeberti pectus ſuccubuit. *Turbæ in Carinthia.*

Eckbertus Bamberg. Ep. captus, & liberatus.

1233 Aſtu interceptus ab Henrico Vinckenſteinio diu in cuſtodia fuit; fuiſſetque diutius, niſi Fridericus Auſtrius vel authoritate, vel armatis precibus in libertatem vindicaſſet Epiſcopum, gravem brevi & rebus ſuis futurum. (C)

(A) Rainaldus T. XIII. ad An. 1232. N. 8. „ Cœterum in *Auſtria* „ nefandum flagitium plures infecerat, cui excindendo viros Religioſos incumbere juſſit Gregorius. „ Id conſtare ait ex Epiſtola Gregor. IX. PP. 79. & 80. L. VI. epl. Bzovius Annal. Eccl. T. XIII. ad An. 1232. ſic rem narrat: „ Per id temporis „ *Friderico* Imperatore & *Andrea* Rege Hungariæ, de *Auſtria* & præcipue *Vienna* digladiantibus, externo milite in Germaniam introducto, „ Germanicæ continentiæ candorem niveum fuligo favillacea e „ Pentapolitano incendio denigraverat, adeoque infecerat: ut *Gregorius* ſummus Pontifex, Priori & „ Fratribus ordinis Prædicatorum in „ *Auſtria* conſtitutis neceſſe habuerit committere, ut contra temeratores naturæ, quorum peccatum „ in *Alemannia* partibus ſupra modum invaluerat, & pro Concionibus, & pro Judiciario officio inſurgerent - - nominaque contra naturam delinquentium deſcripta ad „ Romanam curiam transmitterent, „ ut - - ipſi tandem ab omnibus tanquam hæretici vitarentur. - - Dedit ea de re duas Epiſtolas Fratribus Prædicatoribus Anagniæ III. „ Non. Septembris ſignatas. „ Quænam illa *Friderici* Imp. & *Andreæ* Regis Hungariæ de *Vienna*, hoc tempore dimicatio fuerit, aut eſſe potuerit, ego ſane non aſſequor, erroreque lapſum Bzovium nihil dubito.

(B) Chron. Steronis Auguſt. ad An. 1232. „ *Eckenbertus* Epiſcopus „ *Babenbergenſis* cum Duce *Karinthiæ* „ bellum movens, plures ejus munitiones deſtruxit, & terram pro „ magna parte vaſtavit. „ Chron. Auſtrale ad An. 1233. „ Epiſcopus „ *Babenbergenſis* & Dux *Carinthiæ* rapina & incendio ſe viciſſim laceraverunt. At Epiſcopus ſuperior evaſit, „ & caſtella & oppida deſtruxit. „ Confirmat id Chronicon Clauſtro-Neoburg. & Anonym. Leob. ad An. 1233.

(C) Chron. Auguſt. ad An. 1233. „ Epiſcopus *Eckbertus* Bambergenſis a „ Miniſteriali Ducis Carinthiæ per „ totam Quadrageſimam in captivitate tenetur. „ Chron. Auſtrale. ad An. 1233. „ Epiſcopus *Babenbergenſis*, poſtquam bellando vaſtavit „ *Carinthiam*, ab *Hainrico* Nobili de „ Vinckenſtain in dolo capitur, deinde per Ducem Auſtriæ F. liberatur. „ Idem narrant Anonymus Leob. & Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1233. Sed Megiſerus Carinth. L. 8. c. 16. *Eckbertum* in pugna ab *Henrico Dietrichſteinio* captum, & a *Bernardo* Duce in arce *Vinckenſteinia* in cuſtodia habitum narrat. Florebant quidem jam An. 1176. *Eberhardus*, & *Conradus* de *Dietrichſtain*, ſed ii Bambergenſibus Epp. amici, ut videre eſt apud Ludewigium in Script. Bamberg. T. I. col. 1129. Hoffmannus in Hiſt. Bamberg. Epp. L. 4. col. 155. *Eckbertum*

Frid. Dux Auſtriæ in Moraviam irrumpit,

Serius itaque opinione bellum in Bohemos ſuſceptum, A. C. nec ante Julii menſis principium caſtra in Moraviam promota ſunt. Vetovium petebatur, arx in Auſtriæ, Moraviæque limite olim nobilis, & ſitu, opereque in paucis munita. Eluſura vim omnem, & ſucceſſus deſperationem, quamvis audacibus, injectura videbatur: ſed Fridericus, alacritate fretus militum, prædonum id latibulum omnibus viribus ſic aggreſſus eſt, ut in poteſtatem victoris ante concederet, quam capi poſſe crederetur. Fortunam Vetovii minora circum caſtra, oppidaque ſecuta ſunt: Rexque ipſe Wenceslaus, ſiniſtro belli omine conturbatus, fugienti ſimilis per ſylvarum latebras in ſuam ſe Bohemiam recepit. (A)

Vetovium expugnat.

Hungari Styriam incurſant.

Tam pronis ad victoriam Moraviæ rebus, trepidis ſuorum nunciis ad tuendam armis Styriam, Auſtriamque revocatur Fridericus. Andreas, Belaque Hungariæ Reges in armis erant, Styriæque imminebant. Belli cauſa eadem, quæ duobus abhinc annis Bohemos in perniciem Auſtriæ concitavit, Sophiæ repudium. Huic altera acceſſit, recuperandæ ſpes partis Styriæ, quam Hungariæ detractam olim, plerique ejus gentis ægerrime ferebant. Imparata ſub hoc tempus ab armis, militeque erat Styria, quod belli vel ſuſpicio abeſſet. Nec juſti ſpeciem belli initia præferebant. Infuſi repente Hungari, factoque ſemel impetu exciſi paſſim vici, pecora ac jumenta, & quidquid agi, ferrique poterat, abſtracta. Villarum incendia, & infeſta fere inter vicinos odia, agreſtem multitudinem facile in arma egere: ſed quod turmatim magis, quam juſti exer-

tum una cum *Eberhardo* Salisburgenſi a *Friderico* Duce Auſtriæ, concordiæ ſanciendæ cauſa eo profectos, in cuſtodiam datos ſcribit ſine teſte, vel authore. De rebus *Eckeberti* contra Ducem Auſtriæ ad An. 1237. agetur.

(A) Pernold. ad An. 1233. „ Dux „ cum electa militia in Bohemos pro„ cedens, caſtrum, *Vetawe* quod eſt „ in finibus Auſtriæ, Moraviæ, & „ Bohemiæ, aggreſſus eſt, quod optime munitum, & latibulum inſi„ gnium prædonum fuit, qui inde in „ Regiones prædictas pro libitu ex„ currebant. Id fortiſſimo inſultu „ capiens, & multa alia in deditio„ nem accipiens, terruit *Wenzel* Re„ gem, ut paratum jam exercitum „ ſine pugna reduceret. „ Chron. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. Anonym. Leob. ad An. 1233. „ Poſt „ octavam Johannis Baptiſtæ idem „ Dux *Fridericus* Bohemiam exercitu „ maximo congregato intrare vo„ lens, proceſſit usque ad caſtrum „ *Vetaw*. Quod licet omnibus vide„ retur inexpugnabile, expugnavit, „ & alia quædam caſtra, poſt prædi„ cti expugnationem, ſibi fuerunt „ tradita. Audiens itaque Rex Bo„ hemiæ, quod tantam multitudi„ nem exercitus haberet, & caſtrum „ prædictum expugnaſſet; ſeceſſit „ per ſylvam, licet propoſuiſſet in „ campo occurrere Duci præfato. „ Arenpeck. in Chron. Auſtr. recte *Wetavium* caſtrum in Moravia ſtatuit, ubi etiamnum veteris loci memoria ſupereſt, *Theja* fluvio ab Auſtria dirempti.

Digitized by Google

A. C. exercitus modo in hoſtem irent, neque aut duce certo, aut rectore in pugnæ diſcrimen ſe conjicerent; pertracti in inſidias ſunt ab hoſte fugam ſimulante: ibi cum a fronte, a tergo, a lateribus coorti hoſtes pugnæ neceſſitatem injicerent, certatum aliquamdiu ira magis, quam certo conſilio eſt, Styris nobilibus, qui ad tuendam communem cauſam undique accurrerant, aciem utcunque ſuſtentantibus, donec in Hungaros victoria aperte jam inclinaret. Gravem Styros accepiſſe cladem, illud argumento eſt, quod e tanto pugnatorum numero homines vix quinquaginta aut necem, aut vincula evaſerint. (A) *Styrorum clades.*

Evaſtata dirum in modum Styria, bellum in Auſtriam ambobus a Regibus traductum: cumque ferret paſſim omnia, ageretque ſpoliis intentus miles, cædesque ac incendia ubique faceret, quidquid agri ad Leytham eſt, intactum bello non manſit. Geminato jam terrore nihil cunctatus Dux Auſtrius, copias, quanta potuit celeritate, e Moravia ſecum rapuit, Hungarosque hoſtes ad Höffleinium repreſſit. Præceps in hyemem jam annus erat, nec ſuſtineri diu hybernum frigus extra tecta poterat. Id cum probe adverteret Rex Andreas, Ducisque Friderici impetus, bellicamque virtutem noſſet, exuſta Teven Urbecula pacem obtulit. Nihil erat, cur tergiverſaretur Auſtrius, turbata alibi, alibi nondum confecta pace, tot uno tempore ab ortu, ſeptentrione & occaſu hoſtibus circumſeptus. Facile itaque in concordiæ leges itum, & ſpolia reſtituta. (B) Certatum interim mutuis officiis. Primus Neu- *Hungari Auſtriam populantur.* *Pax cum iis inita.*

(A) Pernold. ad An. 1233. „ Ducem revocarunt Ungari, ſub *Andrea* „ Rege, & *Bela* filio ejus, tam *Stiriam* „ quam *Auſtriam* aggreſſi, ut pœnam „ ſumerent de repudio *Sophiæ* Cognatæ, & quia Ungari ſemper cupiebant „ *Stiriæ* partem, olim longis retro „ temporibus ſibi ereptam, recuperare. *Stiria* non habuit milites: unde „ Nobiles cum ſolis ruſticis reſiſtentes „ poſt fortiſſimam pugnam, in qua „ plerique ceciderunt, victi vaſtatoribus furorem permittere debuerunt. „ Chron. Auſtral. Anonym. Leob. & Zwetl. Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1233. „ *Ungari* intraverunt fines *Styriæ*, & vaſtaverunt eos rapina & incendio. *Styrienſes* vero congregati ſine rectore perſecuti ſunt eos. *Ungari* vero longius eos trahentes a finibus ſuis, inſidias ponentes, poſt eos convertebantur: ad ipſos accedebant ante & retro, multi in utraque parte mortui ſunt, & multi vulneribus debilitati. Tandem *Ungari* victoria potiti, nobiliores ex eis captivaverunt: ex tanta multitudine vix quinquaginta fugerunt, reliqui omnes aut interierunt, aut captivi abducti ſunt. „

(B) Pernold. ad An. 1233. „ Ex altera parte Reges ipſi ſæviebant in *Auſtriam*: quibus feſtinans e Bohemia Dux occurrit apud *Hovelin* & eos repreſſit, multis eorum occiſis. Deinde pax facta, Regibus recedentibus, cum prædas reddiſſent. „ Chron. Auſtrale: & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1233. „ Rex *Ungariæ* circa feſtum omnium Sanctorum Auſtriam exercitu magno intrans, partem terræ incendio,

Neuſtadium invitatu Ducis Rex venit, multo ſplendore ac magnificentia acceptus; tum vero, quod vicem reddere Friderico Andreas Rex cuperet, Auſtrius quoque in Hungariam deſcendit, eo ubique honore, apparatuque a Rege acceptus, ut non ad exigui brevitatem temporis, ſed ad perpetuam firmitatem coalitura pax iſta videretur. (A) A. C.

Bavaria ab Henrico Rege oppreſſa:

Hæc dum in Auſtria, Styriaque gererentur, Bavaria non ſine tumultu fuit. Henricus enim Germaniæ Rex, Friderici Imperatoris filius, iratus Ottoni Duci, qui nefariis ejus in Patrem conſiliis, & inconſultæ ambitioni unus omnium acerrime ſeſe opponebat, copias ſuas in eam provinciam infuderat, oppreſſurus haud dubie imparatum Ducem, niſi obſide dato Ludovico filio calamitatem redemiſſet. (B) Dux Auſtriæ in partibus Henrici fuit, & Erchingero Weſeno, ſuperioris Auſtriæ Præſidi, poteſtatem fecit, Regis voluntatibus ea in cauſa obſequendi. Id ille licentius, quam imperatum erat, præſtitit: nam & Æni ripam omnem infeſtam reddidit, & extimam illam Bavariæ oram quotidianis excurſionibus diripuit, & Vornbachenſe Cœnobium expilavit. (C) Weſenum inſignite improbum vocant Scriptores Boici, & in numero pene latronum habent. (D) Sed enim conſtat ſatis, virum fuiſſe non

a Weſeno Auſtriaco vexata.

„ dio, & rapinis devaſtavit, & usque „ ad *Hovelin* (Anonym. Leob. *Hoefelin*) pervenit: & interfectis multis de ſuo exercitu, & nobilibus „ quibusdam captivatis, & civitate „ *Teweyn* exuſta & depopulata, ulterius procedere non valens pro concordia laboravit. Qua habita revertitur ad ſua. „

(A) Idem ibid. „ Et non poſt „ multum tempus idem Rex pacifice „ exeundo proceſſit usque ad *novam* „ *Civitatem*, & ibi a Duce honorifice „ ſuſceptus, firmam concordiam inierunt: ubi facta concordia idem „ Rex Ducem amicabiliter ad Ungariam invitavit. Quo facto cum „ magno comitatu Ungariam veniens, honorifice ſuſceptus rediit „ ad ſua. „

(B) Pernold. ad An. 1233. „ Interea Rex *Heinricus* vaſtavit Bawariam, quia Dux ejus *Otto*, Imperatori fidelis, impediebat Regem ab „ affectatione Imperii. „ Godefrid. Colon. ad An. 1233. „ Rex contra „ Ducem *Bavariæ* proficiſcitur. In „ campis itaque *Lyci* ſecus *Auguſtam* „ fere ſex millia militum in exercitu „ Regio ſunt inventa. Inde profectus brevi tempore *Bavariam* ſubjugat, & Ducem in deditionem „ recipit. „ Chron. Auguſt. ad An. 1233. „ Rex cum multis Principibus & magno exercitu *Bavariam* „ *intravit* Ducem deſtructurus. Sed „ mediante Archiepiſcopo Salzburgenſi in gratiam eum recepit, & „ filium ejus puerulum in obſidem „ Regi dedit. „

(C) Pernold. An. 1233. „ Fridericus Dux ex fœdere, ad juvandum Regem, putans ſe Pontifici „ gratum facere, permiſit *Erchenchero* „ *de Weſen* Capitaneo *Anaſi*, ut ipſe „ pariter invaderet *Bawariam*: quod „ ſevere egit. „

(D) Aventin. L. 7. c. 4. „ *Muringerus* „ *Veſenus Schardingii* præfectus latrociniis infamis, in confinio utriusque Regni *Varnbach*, monachis pulſis occupat, præſidioque firmat: „ inde occidentales Bojos vaſtat, „ omnem oram *Æni*, *Noricique* depopulatur. *Neukirchen*, & *Weibard* „ Noricorum ſylvam, atque pagum, „ ubi tum nundinæ, celebresque fe-

„ riæ

A.C. non ex prædonum, ut iſti volunt, humili fæce, ſed ex clari nominis per Auſtriam familia, quæ iſto & ſequenti ſeculo militaribus honorum titulis perquam conſpicua fuit. (A) Neque tamen negarim, improbe abs tali viro factum, quod rapinis & populationibus vicinos divexarit, quod pulſis Vornbachio Religioſis incolis, Cœnobium militari manu inſederit, Bavarisque viam monſtraverit, pari ſcelere in ſacra, profanaque graſſandi. Otto enim Dux gentis, quanquam Fridericus Imperator ab armis diſcedere & Auſtrium, & Henricum filium jam juſſiſſet; ſuorum querelis excitatus, in Auſtriam irrupit, actisque late prædis, Lambacenſe Cœnobium, illaudato vindictæ genere, in cineres redegit. Serius aliquanto Vornbachium receptum eſt, ſumptumque de loci prædatoribus ſupplicium, quadraginta & amplius noxiis capitibus, aut reſte, aut enſe necatis. (B) Sed hæc anno ſequente contigere.

Otto Dux Bavar. vicem reddit.

Ceterum ſiquid detrimenti his bellis a Duce Auſtriæ acceptum eſt, id relicta ab Henrici Medlingenſis morte hæreditas compenſaſſe utcumque videtur. XI. Kalendas Junii obiiſſe ſatis conſtat; quo anno non item. Id certum, ſextili menſe Anni MCCXXXII. adhuc in vivis fuiſſe, ejusque poſt hunc annum nullam mentionem extare. (C) Pauca de hoc Duce noſtris in monumentis inveniuntur, partim quod ejus ditio anguſtis circumſcripta terminis;

Henrici junioris Medling. mors.

„ riæ erant, & populus frequens coi- „ verat, ſexto idus ſeptembris inva- „ dit, templum exurit, opes, merces „ diripit, cives ditiores, mercatores- „ que captivos amplius quadraginta „ abducit. „ Similia narrant Brun- „ nerus Parte III. L. IV. & Adlz. P. „ I. L. 24. noſtrates pro *Muringero* „ *Erchingerum* appellant.

(A) Conſtat ex literis, ex quibus Philib. Hueberus in Auſtria ex Archiv. Mellic. Illuſtr. L. 3. Collectanea Genealogica confecit.

(B) Chron. Auguſt. ad An. 1233. „ Dux *Bawariæ* cum magno exercitu „ fines ducis *Auſtriæ* devaſtavit, & „ caſtrum in *Lainbach* exuſſit. „ Et rurſus ad An. 1234. „ Dux Bawa- „ riæ ſuper monaſterium *Vornbach* „ repente irruens, multos proſcri- „ ptos, qui ſe in eodem monaſterio „ ejectis monachis receperunt, com- „ prehendit, quorum quosdam ſuſ- „ pendi, alios capite plecti curavit.„ Chron. Salisburg. ad An. 1233. idem narrat, ſed pro caſtro *Clauſtrum Lambach* exuſtum ſcribit. Pernold. ad An. 1234. „ Cum Imperator noviſſet, „ Regem filium ſuum, & Fridericum „ Ducem Auſtriæ vaſtare *Bawariam*, „ utrique prohibuit arma. Sed *Bawari* in *Auſtria* ſupra *Anaſum* dire „ graſſati, Clauſtrum *Lambach*, & alia „ exuſſerunt, *Varnbach* rejectis noſtris, reoccupaverunt, & ſic ſe ipſos „ vindicarunt. Tandem Pax mediantibus Epiſcopis facta inter Duces. „

(C) Henrici Junioris *Medlingenſis* mortem nemo, quod ſciam, noſtratium Scriptorum ad certum annum conſignat: plerique tamen paucos illi poſt mortem *Henrici* ſenioris annos regiminis tribuunt: imo *Henricum Crudelem Leopoldi* filium, illi in Medlingenſi Principatu ſufficiunt A. 1228. defunctum. Sed exſtant Literæ *Henrici Junioris Medling.* An. 1232. XIII. Calend. Septembris ad ſanctam Crucem datæ: ut adeo mors illius aliquot ſaltem annis poſt obitum *Henrici Crudelis* differenda ſit.

Digitized by Google

partim quod res ejus cum Henrico altero, Leopoldi filio, A. C.
ita confuſæ ſint, & permiſtæ, ut quid alterutri proprium, quid alienum, diſpici vix certo poſſit. Heinrici filius erat Ducis Medlingenſis primi, nepos ejus, qui primus Auſtriam hujus nominis inter Duces rexit, (A) Scriptores noſtri a formæ eum dignitate commendant. (B) Moderationis illud erat, quod in nupera Auſtriæ perturbatione, procul curis, negotiisque ætatem ita egerit, ut uni intentus venationum ſtudio, neutras fere in re publica partes ſequeretur. An Henricus Crudelis, Leopoldi filius, quem monumenta noſtratia Medlingenſem identidem appellant, ex hujus patrimonio partem decerpſerit; an hæreditatem integram contra fas, piumque invaſerit, ſtatuere non auſim: inclinat tamen animus, Medlingenſis Ducis titulum Henrico Crudeli perperam adſcriptum; quod tyrannidem ille non Medlingæ, ſed Heimburgi occupare tentaverit; nec credibile ſit, Leopoldum Patrem, rectiſſimæ mentis Principem, tantam a Patrui ſui filio injuriam prohibere noluiſſe. (C) Cœlibemne egerit vitam, an conjugalem, non magis in aperto eſt: ſuperſtitem certe non reliquit ſobolem, in quam aviti juris hæreditatem transmitteret. (D) Vitio dabatur bono cetera Principi, quod adverſus Henricum, Medlicenſem curionem ſacrum, quem

Res ejus ſummatim perſtricta.

pro

(A) Patet ex Litt. Henrici Junior. Medlingenſ. ad S. Crucem datis An. 1232. ap. Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 83.

(B) Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ *Henricus* de Medling Junior ſpecioſus Princeps *Heinrici de Medling* unicus natus, venationibus delectabatur. Habitavit cum Curia ſua in caſtro *Medling*: poſſedit dominia ſub montanis cum ſuis attinentiis, quæ genitor ſuus habuit. „

(C) Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ *Heinricus* Crudelis -- habitavit in caſtro Medling & dictus fuit Dux *Heinricus de Medling*. Poſſedit bona & dominia -- quæ olim *Heinricus de Medling* Senior, & *Heinricus* de Medling *Junior* patrui ſui poſſederant, & cœpit eadem gubernare, adhuc vivente genitore ſuo. „ Eadem habet Sundheimius in Tab. Clauſtro-Neoburg. Thomas tamen de Haſelbach in Chron. Auſtr. *Henricum* hunc *Crudelem* quidem, ſed non *Medlingenſem* appellat. Et vero videtur error enatus ex opinione erronea, *Henricum Juniorem Medlingenſem* mortuum eſſe ante *Henricum Crudelem*: id quod ſecus eſſe, ex literis *Medlingenſis Junioris Henrici* manifeſto liquet, anno quarto poſt *Henrici Crudelis* mortem ſcriptis.

(D) Literæ *Henrici* Ducis Medling. Junioris An. 1232. XIII. Kal. Septemb. in domo *Sanctæ Crucis* datæ apud Bern. Pezium, Cod. Diplom. P. II. p. 83. „ Notum ſit omnibus, quod ego „ *Henricus Dux de Medliko* prædium „ in *Sulze*, quod piæ memoriæ *Pater meus Henricus* de bona voluntate Abbatis & fratrum S. *Crucis* diebus „ vitæ ſuæ viſus eſt habere, cum „ omnem hæreditatem meam, ſi ſine „ hærede de hac vita decederem, „ *Friderico* Duci Auſtriæ & Styriæ delegarem, præfatum prædium cum „ omnibus appendiciis ſuis exemi, „ & prædictis fratribus, quorum ab „ antiquo fuit poſſeſſio, redonavi. „ Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ *Henricus* de *Medling Junior* -- obiit ſine „ liberis, ſepultus in *Neoburga Clauſtrali*. „ Conſentiunt Tab. Clauſtro-Neoburg.

(A) Lit.

Digitized by Google

A. C. pro veteri jure Mellicenſis Cœnobii Præſul nominarat, contumaciter tenderet: ut adeo Gregorius IX. Pontifex Maximus neceſſitatem injectam ſibi videret, nominandi litis arbitros, qui cauſam cognoſcerent, & quod æquum juſtumque eſſet, Pontificii juris ſeveritate ſancirent. (A) Neque culpa vacabat, quod Sulzenſe prædium, cujus uſus parenti ejus, quoad vita ſuppeteret, permiſſus erat, ab ejus morte retineret ſibi, invito licet Præſule S. Crucis, & jus Cœnobii ſui a filio repetente. Quamquam venia haud indignus videbatur Principis animus, qui vivus etiamnum ſcripto caverit, ne prædium ſuo ab obitu, niſi ad legitimos dominos reverteretur. (B) Id vero ultimum monumentum eſt, quod de eo ad poſteros pervenit. Cadaver defuncti Ducis Neuburgi humatum legitur: (C) diem obitus mortuorum tabulæ ad XI. Kalendas Junii conſignant. (D) Caſtra, oppidaque, quæ in Medlingenſium Ducum di-

Sepulturæ locus.

(A) Lit. Gregorii IX. datæ Laterani XIII. Kal. Maji ad An. 1231. apud Philib. Hueber. in Auſtr. ex Archiv. Mellic. Illuſtr. L. 1. c. 2. N. 12. „ Gregorius Epiſcopus, ſervus ſervorum DEI, dilectis filiis Abbati „ & Priori de *Zwetl*, & Decano de *Chrems* Patav. Diœceſis &c. Conqueſtus eſt nobis A. Plebanus Eccleſiæ *Medlicenſis*, quod cum Eccleſiam ipſam per Abbatem Monaſterii „ *Medlicenſis*, prout ſpectat ad ipſum, „ canonice ſit adeptus, H. de *Rauchencck* nobilis vir, H. dictus Dux „ *Medlicenſis*, & quidam alii Patav. „ Diœceſis ipſum, quo minus valeat „ ejusdem Eccleſiæ pacifica poſſeſſione gaudere, impediunt injuſte, „ alias injurioſi exiſtentes eidem plurimum, & moleſti. Ideoque diſcretioni veſtræ per Apoſtolica Scripta „ mandamus, quatenus partibus convocatis audiatis cauſam, & appellatione remota fine debito terminetis: facientes, quod ſtatueritis „ per Cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari &c. „

(B) Lit. *Henrici* Medling. Ducis Junioris paulo ante relatæ: quibus ſubjungit „ præfatum prædium (*Sulze*) exemi, & prædictis fratribus „ (*ad S. Crucem*) quorum ab antiquo „ fuit poſſeſſio, redonavi -- ita tamen, ut dicti Fratres, quamvis inviti, ad tempus vitæ uſum fructuarium ejusdem prædii mihi concederent, & poſt obitum meum libere poſſiderent, venderent, vel „ commutarent &c.

(C) Tabulæ Clauſtro-Neoburg. & Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Obiit ſine liberis, ſepultus in *Neoburga Clauſtrali*. „

(D) Necrolog. Clauſtro-Neoburg. „ XI. Kal. Junii *Heinricus* Dux de *Medlicko*, tradidit *Koglbrunn*. „ Hæ voces ultimæ hunc Henricum Ducem ab altero diſtinguunt, cujus mors ad XIII. Kal. Octob. conſignatur. Fuiſſe porro hunc *Henricum Juniorem*, qui dedit *Koglbrun*, apparet ex literis datis ab eodem in *Niuenburch*, ſine temporis nota, quæ exſtant apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 75. „ Noverint &c. quod Dux *Henricus* „ de *Medlico* ſpiritu DEI inſtigatus „ delegavit libere -- ſuper aram S. „ MARIÆ in *Niumburch* quandam „ villam *Chogilbrun* cum omnibus attinentiis ſuis pro remedio animæ „ ſuæ, & totius cognationis -- & „ in eodem loco recepit eandem villam a Præpoſito *Conrado* & Conventu, ut ſibi ad terminum vitæ „ ſuæ ſerviat, & poſt obitum ſuum „ ad Eccleſiam liberrime revertatur „ -- ad inſtantiam autem prædicti „ Ducis *Henrici* acceſſit huic Donationi ſuæ conſenſus F. (*Friderici*) „ Ducis Auſtriæ, & Styriæ, qui conſenſum ſuum verbis expreſſit &c. „ Atqui *Fridericus* Dux Auſtriæ & Styriæ non fuit, niſi poſt annum 1230. quo tempore *Henricus* Junior Medlingenſis Dux fuit.

Digitized by Google

tione erant, non orbitate magis Henrici, quam voluntate ad Fridericum Ducem rediere: (A) a quo id pie, liberaliterque hoc anno ad III. Kal. Majas Viennæ ſtatutum, ut ſiqui nobiles Auſtriaci matrimonium contraherent cum Friſingenſibus, jus in res eorum, ac hæredes, inter Ducem ac Epiſcopum æqua parte dividerentur: eadem eſſet ratio, ſi Auſtriacam nobilem, nobilis Friſingenſi juri obnoxius conjugem duceret: quodſi tamen orbum liberis decedere Fridericum Ducem contingeret, res ejusmodi, hæredesque in jus Friſingenſis Eccleſiæ tranſirent. (B) Cujus beneficii teſtes literæ eo etiam nomine memoriam merentur, quod in iis jam *Dominum Carniolæ* Fridericus ſe nominet; quamquam, ſi Pernoldo credimus, non niſi anno ſequenti, Carnioli, fama magnanimi Ducis moti, mortuo ſine liberis Angilberto, Crainburgi Marchione, Principatum ſuum obtulerint Friderico. (C) A. C.

Matrimonia inter Auſtriaci, & Friſingenſis juris homines.

Interea interventu ſacrorum Antiſtitum, Duces Auſtriæ ac Bavariæ mutuam in gratiam rediere: (D) & Henricus, Misniæ Marchio, Conſtantiam Friderici Auſtrii ſororem, conjugem ſibi, ſolennibus in Auſtria nuptiis adjunxit. Res ad Danubii ripam, præter morem, quod Viennenſes parum ſinceræ in Principem ſuum fidei ſuſpicionem jam præbuiſſent, in ampla Stadlavienſis campi planitie pridie Kalendas Maji An. MCCXXXIV. peracta eſt. Affuere, invitatu Ducis, Hungariæ Reges ipſi Andreas, Bela- 1234

Conſtantia Auſtr. cum Henrico Miſnenſi nuptia.

(A) Lit. Henrici Medling. Junioris de villa *Sulze* ſupra adductæ: „ cum „ omnem hæreditatem meam, ſi ſine „ hærede de hac vita decederem, „ *Friderico* Duci Auſtriæ & Styriæ „ delegarem, præfatum prædium - „ exemi. „

(B) Lit. Frider. II. Ducis Auſtriæ, datæ Wiennæ III. Kal. Maji A. Dom. 1233. quæ extant apud Meichelbeckium T. II. p. 12. & in Tabulario ad S. *Crucem*, cum eodem titulo: *Domini Carniolæ*, III. Kal. Maji Anno 1233. datæ apud Reverendiſſimum Marquardum Herrgottum. Easdem literas Steyererus etiam noſter collectan. T. V. p. 317. intulit. „ *Fridericus* DEI gratia Dux Auſtriæ „ & Styriæ, & *Dominus Carniolæ* omnibus &c. univerſitati veſtræ volumus eſſe notum, quod noſter „ accedit conſenſus pariter & voluntas, ut ſi miniſterialis noſter „ matrimonium contraxerit cum ali. „ qua miniſteriali *Friſingenſis* Eccleſiæ; vel e converſo, hæredes ex ipſis progeniti, & poſſeſſiones æqualiter dividantur, ita quod una pars „ hæredum, & poſſeſſionum in poteſtatem noſtram redeat; altera „ vero in poteſtatem Eccleſiæ *Friſingenſis*. Inſuper præſentis paginæ teſtimonio confirmamus, ſi nos absque hæredibus contingat decedere, quod prædicta, hæredesſcilicet, „ & poſſeſſiones totaliter redeant „ in poteſtatem Eccleſiæ *Friſingenſis*. „ Datum Wiennæ III. Kal. Maji An. „ Domini 1233.

(C) Pernold. An. 1234. „ *Friderico* Duci, ob ſuam generoſitatis „ famam Carnioli defuncto Marchione ſuo de *Crainburch Angilberto* ſine „ liberis Principatum ſuum obtulerunt. „

(D) Idem ibid. „ Tandem pax „ mediantibus Epiſcopis, facta inter „ Duces (Auſtriæ & Bavariæ.) „

Digitized by Google

A. C. Belaque filius; Saxoniæ deinde, & Carinthiæ Duces, Landgravius Thuringiæ, & Moraviæ Marchio: quin ex ſacro etiam Principum ordine cum Eberhardo Salzburgenſi Archiepiſcopo, Bambergenſis, Paſſavienſis, Friſingenſis, Seccovienſis Antiſtites, quos Fridericus Dux Auſtriæ, materque Theodora, exquiſito epularum, ludorumque militarium apparatu excepere. (A) Memoratu digna ſunt, quæ Miſnii Scriptores duo hoc loco adjiciunt: dotem videlicet Conſtantiæ, Leopoldi patris quondam voluntate, conſtitutam, duodecim marcarum millia: adjectam dono adorandæ *Crucis* particulam, quæ labente adhuc Seculo quintodecimo Dresdæ in magna veneratione fuerit, mirisque ad id tempus Divinæ virtutis prodigiis coruſcarit. (B) Haud ſcio, an illud ad memoriam infame, hoc loco inſerendum, quod Fridericus II. Imperator, poſtea criminatus eſt: genialem videlicet illam noctem, extorta per ſummam injuriam dote, a Duce Auſtriæ funeſtatam. Id enim, *Quid de ejus dote Scriptores memorent.*

(A) Chron. Auſtr. Clauſtro-Neoburg. Anon. Leob. & Zwetl. Chron. Admontenſe ad An. 1234. „ *Fridericus* Illuſtris Dux Auſtriæ & Styriæ „ & *Theodora* - Mater ſua in octava „ Paſcæ circa Feſtum Apoſtolorum „ Philipp. & Jacobi nuptias magnas „ celebrant in campo juxta *Stadlau*, „ ubi Marcravius de *Meiſſen* ſororem „ jam dicti Ducis, *Conſtantiam* nomine (An. 1225. eidem jam deſponſam) duxit in uxorem, præ„ ſentibus Regibus *Ungariæ*, videli„ cet & *Boemiæ*, & Archiepiſcopo „ Salzburgenſi, Patavienſi, Babenbergenſi, Friſingenſi & Seccovenſi „ Epiſcopis, & Margravio de Moravia, Saxoniæ & Karinthiæ Duci„ bus, & Land-Cravio Duringiæ, me„ diantibus etiam aliis, quam pluri„ bus. „ Arenpeck. in Chron. Auſtr. addit. „ ibi Ludi militares cum „ magna lætitia ſunt parati. „ Pernold. An. 1234. „ In octavis Paſchæ „ Dux *Fridericus* ſorori ſuæ *Conſtantiæ* „ Nuptias fecit cum *Henrico* Marchio„ ne de *Meiſſen* in *Stadlawe*: quia Ci„ ves Wiennenſes de fide ſuſpecti „ erant. Invitati ad has Nuptias ve„ nerunt, *Andreas* Rex Ungariæ, & „ *Bela filius*: *Wenzel* Rex Boemiæ: „ *Eberhardus* Archiep. Salzburgenſis: „ Epiſcopi Patavienſis, Friſingenſis, „ Babenbergenſis, Duces Saxoniæ & „ Carinthiæ, Lantgravius Thuringiæ, Marchio Moraviæ, multique „ Comites & Nobiles: omnia ſplen„ dide & cum pace acta ſunt. „

(B) Annales Vetero-Cellenſes apud Menkenium T. II. Col. 404. ubi agitur de *Jutta Theodorici* Misniæ Marchionis vidua, ejusque filio *Heinrico*, ſubjungunt: „ Nam filium dedit in „ manus Ducis Auſtriæ (*Leopoldi Glorioſi*) accipiens pro caſtris, & pro„ prietatibus Dotalitii, duodecim „ millia marcarum, quas Dux idem „ filiæ ſuæ *Conſtantiæ* pro dote aſſig„ navit, & eam puero *Heinrico* Mar„ chioni deſponſavit. Dux autem „ *Auſtriæ* moriens ordinaverat, quod „ Marchio dictas proprietates, cum „ ad legitimam ætatem perveniret, „ recuperare non poſſet, niſi aut fi„ liam ſuam *Conſtantiam* duceret, aut „ duodecim millia marcarum ſibi re„ penderet. „ Eadem narrat breviter Tylichius in Chron. Miſſnenſi apud Schannatum in Vind. Litt. De Particula S. Crucis agit Chronicon Terræ Miſnenſis ad An. 1236. apud Menken. T. II. Col. 324. „ *Henricus*, „ Marchio Miſnenſis duxit *Conſtan„ tiam*, filiam Ducis *Auſtriæ*, cum „ qua particula ſanctæ Crucis Domi„ ni noſtri JESU Chriſti erat ſibi „ data, quæ hodierna die in *Dresden*, „ oppido Miſnenſi, in magna habe„ tur veneratione, non ſine mira„ culis divinis usque hodie, omni„ bus invocantibus, & venerantibus „ eam. „

ſi veri ſpeciem habuiſſet, a Scriptoribus Miſniis, imo & Auſtriis, in Ducis ſui contumeliam nihil non auſis, ſilentio transmiſſum haud eſſet. (A) Quies, ut videtur, reliqua ejus parte anni fuit, quam hyems excepit, ventis, gelu, nivibus aſperrima; quæque fluvios, non ut alias ſæpe, glacie adſtringeret, ſed penitus ſiccaret. Ea res non vites modo, arboresque perdidit; ſed ſtragem etiam agris, oppidisque ingentem attulit: nam cum appetente vere hyberna ſolveretur glacies, Danubius exundantibus ubique rivis litora egreſſus, agros, hortos, vineas egeſta glacie obruit, murosque ipſos ac turres, quo impetus aquarum rapuit, evertit. (B) A. C. 1235

Hyemis aſperitas.

Hæc inter allatæ a Gregorio IX. Pontifice Romano literæ, quibus ad ſacram in Palæſtinam expeditionem invitabatur Dux Fridericus. (C) At illi tam incerta jam ſuorum fide, ad longinqua bella nec animus fuit, nec facultas. Res deinde incidit dictu perexigua, ſed quæ magnis tamen ſtudiis eſt agitata. Supra memoratum eſt, Henricum Medlicenſem Curionem ſacrum, Henrici Medlingenſis Ducis, & nobilium quorundam interceſſione, quietam Paroeciæ ſuæ poſſeſſionem capere non potuiſſe. Iis cum faveret Gebhardus Paſſavienſium Antiſtes, illud tandem effectum eſt, ut Henrico Artungus eo in munere ſufficeretur. Querela eam ob rem a Walthero Mellicenſi Abbate ad Pontificem delata, datum primo negotium eſt Rudigero, Gebhardi in Paſſavienſis Eccleſiæ regimine ſucceſſori; ab hoc vero S. Hippolyti, & S. Andreæ in Auſtria Præpoſitis delegatum. Hi cum metu potentium adverſariorum movere nihil auderent, inſtaurata iterum a Gregorio IX. Pontifice ad Rudigerum mandata ſunt, operaque Friderici Ducis ad tuenda Mellicenſium jura ab eodem ſolicitata. Agnovit ille Mellicenſis Cœnobii jus in deſignan-

Medlicenſis Parœciæ controverſia.

(A) De hoc infra ex Lit. Friderici II. Imp. quibus adverſari ſilentium tum Miſnenſium, quos adduximus, tum reliquorum veterum omnium videtur.

(B) Anonym. Leob. An. 1235. „ Tota hyeme illa tanta aſperitas frigoris inhorruit, ut multi fluvii, „ qui ante large fluebant, a fundo „ usque ad ſummum ita indureſcerent præ frigore, ut fluere deſinerent. Circa tempus vero vernale, „ cum ſolveretur glacies, Danubius, „ ex multitudine glaciei, & abundantia aquarum exceſſit terminos „ ſuos, turres, muros, domos, pomaria, arboresque ſubvertit, hominesque multos exſtinxit, vineas, & agros a ſe remotos vaſtavit, „ replensque omnia glacie immenſi „ ponderis, quæ glacies per magnum „ anni tempus duravit ibidem. „ Confirmant iſta Monachus Paduanus ad An. 1234. & Annales Colmarienſ.

(C) Lit. Gregorii IX. PP. datæ Peruſii V. Kal. Decemb. An. 1234. quæ ſunt inter epiſt. ejusdem Num. 395. ut refert Bzovius An. 1234. Tom. XIII.

Digitized by Google

A. C. ſignando Templi S. Martini Parocho, literisque, ſed anno primum ſeculi hujus ſexto ac triceſimo confirmavit. (A)

Interea Fridericus Imperator menſe Majo Anni MCCXXXV. ex Apulia in Germaniam venit, temerariis Henrici Regis ac filii ſui conſiliis occurſurus. (B) Iter illi per Forum Julium in Styriam fuit, fortaſſe ut plenius ex propinquo cogноſceret, quæ in Regni negotio mens eſſet Ducis Auſtriæ, Henrico affinitate ac fœdere adſtricti. Venientem in ipſo Styriæ aditu Fridericus Dux Auſtriæ excepit, Salisburgenſi, Bambergenſi ac Friſingenſi Antiſtite comitatus. (C) Sed ea humanitatis officia graves in iras brevi deſiere. Variant hoc loco monumenta vetera: ego, ne vel in Ducem ſim injurius, vel in Cæſarem; utraque afferam, æquum de re judicium Lectorum arbitrio relicturus. Repetitam a Cæſare Margaretæ Reginæ dotem, adjectas armorum minas, ni ad conſtitutos dies, intra anni unius curriculum, repræſentaretur, Pernoldus memorat: (D) at Ducem per eam occaſionem magnam argenti vim a Cæſare in belli, quod pararet, Bohemici ac Hungarici ſubſidium poſtulaſſe, negantique obſequium renun-

Frider. II. Imp. in Styriam venit.

Quid cum Duce Auſtriæ ibi actum.

(A) Cauſa præſentis ſtatus peti poteſt ex literis Gregorii IX. PP. ad Abbatem Zwetlenſem, & Decanum Cremſenſem datis An. 1231. XIII. Kal. Maji. Item ex literis ejusdem PP. ad Chiemenſem Epiſcopum & Præpoſitum Pragenſem datis A. 1232. V. Idus Januar. Item ex aliis ejusdem Gregorii IX. ad Epiſcopum Paſſavienſem datis II. Non. Novemb. An. 1234. Demum ex aliis, quas eodem anno, menſe, die ad *Fridericum* Ducem Auſtriæ dedit: quarum initium eſt: „ Ex magna ſibi DEUM red- „ dit devotione propitium, qui pia „ loca de ſuis bonis inſtituit &c. „ Demum ex literis *Friderici* Ducis Auſtriæ datis apud *novam Civitatem* III. id. Novemb. An. 1236. quas omnes affert Philibertus Hueberus in Auſtria ex Archiv. Mellic. illuſtrata L. 1. c. 2. & 3.

(B) Godefrid. Colonienſ. ad An. 1235. „ Imperator ab Apulia *Aqui-* „ *legiam* pervenit. Ibi cum multa „ turba, & multis theſauris verſus „ Auſtriam intrat in Germaniam: „ filium enim ſuum Regem rebellem „ invenit, ſed impotentem. „

(C) Id conſtat ex Diplomate Friderici II. Imp. Admontenſi Cœnobio apud *novum Forum* in *Styria* menſe Majo Ind. VIII. An. 1235. dato, quo confirmat Privilegium a *Friderico* primo avo ſuo, illi monaſterio conceſſum, quod exſtat apud Bernard. Pez. Tom. III. Anecd. in Cod. Admont. Col. 681. Initium Diplom. eſt: „ In- „ ter cætera quæ titulos Cæſareæ „ dignitatis extollunt &c. „ Teſtes ſubſcripti ſunt: „ *Eberhardus* Salz- „ burgenſis Archiepiſcopus, *Ekkibertus* „ Bambergenſis Epiſcopus, *Chunradus* „ Friſingenſis Epiſcopus, *Fridericus* „ Dux Auſtriæ: *Bernhardus* Dux Karinthiæ. M. Dux Lotharingiæ &c. „ Pernold. An. 1235. „ *Fridericus* Imp. „ ut ambitum Imperii in filio *Henrico* „ Rege opprimeret & puniret, ex „ Italia per *Aquilegiam* profectus eſt „ in Germaniam: cui *Fridericus* Dux „ in Styria cum reverentia occurrit. „

(D) Pernold. ibid. „ Sed ibi Im- „ perator ab eo poſtulavit Dominæ „ *Margaretæ* Reginæ Dotalia poſito „ ſolvendi termino ad tres intra „ unum annum dies, executionem „ cum armis ei comminatus, ſi non „ præſtaret. Quapropter Dux non „ modicum turbatus diſceſſit. „

renunciaſſe, ex ipſo Imperatore poſtea intellectum eſt. (A) A. C. Id certum, ingratiis Cæſaris Ducem mox in Auſtriam revertiſſe.

Henricus Rex a Frider. patre capitur.

At Henricum Regem vel ſua ambitio, vel adverſa Principum ſtudia hoc anno perdidere. Regno dejectus ab Imperatore patre, Ducique Bavariæ, acerrimo ejus hoſti, in cuſtodiam datus; abreptus deinde in Apuliam cum Margareta Regina, parvisque duobus filiis; & Conradus, ejus frater in Regem deſignatus. (B) Fridericus interim Dux Auſtriæ, Pernoldo teſte, ſub Junii menſis principium in Hungariam deſcendit, Andreæ, ſenioris Regis, cum Beatrice Atheſina nuptiis affuturus. Egregia Principis forma, emicansque e vultu militaris animus bellicoſæ alioquin genti ita placuit, multorum jam tum ut votum eſſet tali Rege ac Principe potiendi. Ea apud gentem hanc gratia ambitionem Friderico, invidiam Belæ movit. (C)

Dux Auſtriæ nonnulla apud Hungaros gratia,

Regno vitaque, poſt breve quinque menſium conjugium, Andreas deceſſerat, Belaque ſucceſſor ſevero ſub regni principium imperio uſus, multorum Hungarorum animos ita a ſe averterat, ut miſſis ſemel, iterumque occultis nunciis Fridericum ad Regnum depoſcerent. Non erat is Fridericus, qui imperare ſatis animo ſuo poſſet. Ergo illectus Regni tam florentis cupiditate, nec periculi, in quod ſe indueret, ſatis providus, copias, quantas poteſt, colligit, finesque Hungariæ ingreditur, ſeditioſorum ingentia auxilia continuo affutura ſuis pollicitus. Ea ubi vana ſpes fuit, armaque jam conclamari toto regno ſenſit: tum vero fremere ille, ac in fluxam gentis fidem ſtomachum erumpere, ſed ſero cœpit. Sed quod nec redire jam

in ſpem Regni pellectus.

(A) Epiſtola Friderici II. Imperatoris ad Regem Boemiæ de criminibus *Friderici* Ducis Auſtriæ, quæ exſtat apud Petrum de Vineis L. 3. Ep. V. & apud Lucam Dacherium T. III. Miſcell. ep. p. 601. „ Ipſe vero (*Fri-*
„ *dericus* Dux *Auſtriæ*) dum eſſemus
„ in eadem terra ſua, non erubuit
„ duo millia marcarum a nobis exi-
„ gere, pro guerra tibi, & illuſtri
„ Regi *Ungariæ* facienda: quæ quia
„ ſibi non dedimus, dixit ſe nun-
„ quam a nobis ſervitiorum munera
„ recepiſſe, ut quadam violentia non
„ cognoſceret Dominum, coram
„ quo tam improbe loqueretur. „

(B) Pernold. An. 1235. „ Impe-
„ rator filium *Heinricum* Regno de-
„ poſuit, & primum in Germania
„ maximo inimico ejus Duci *Bawariæ*
„ cuſtodiendum tradidit: poſtea in
„ Apuliam, cum Regina & duobus
„ filiolis transmiſit. Pro quo *Conra-*
„ *dum* alterum filium in Regem de-
„ ſignavit. „

(C) Idem ibid. „ *Fridericus* Dux
„ cum initio menſis Junii invitatus
„ ab *Andrea* Rege ejus nuptiis cum
„ *Beatrice* de Atheſina interfuit, & ita
„ placuit multis Ungaris, ut eum
„ Regem optarent. Rex autem *An-*
„ *dreas* jam ſenex, & ſæpe æger, me-
„ dio menſe Novembri obiit, uxore
„ nova gravida relicta, & *Bela* ſuc-
„ ceſſit, lividus *Friderico* Duci pro-
„ pter affectum Ungarorum. „ Ni-
hil de hoc cetera Auſtriæ Chronica.

(A) Per-

Digitized by Google

A. C. jam integrum, nec facti invidia celari ulla ſimulatione poſſet; inſtandum cœpto ratus, diſcurrere ſuos ad prædam juſſit. Fœdati late agri, terror injectus oppidis, prædæque ingentes ex villis vicisque actæ, nulla incolumi relicta re, cui ferro aut igne noceri poſſet. (A) Hæc dum maxime fierent, trepidi accurrunt nuncii, Hungariam omnem in armis; Belam Regem, ac Colomannum fratrem in propinquo eſſe, ducenta armatorum millia poſt ſe trahentem. Nihil his motus Dux Auſtriæ, in pugnæ diſcrimen deſcendere quamprimum optabat. Sed non ii erant ſuorum animi, quos & timor amittendæ prædæ, & cauſæ non optimæ conſcientia a prælii diſcrimine retardabat. Id in primo ſtatim congreſſu patuit: vix enim in conſpectum hoſtis ſe dederat, cum terrore quodam panico afflati milites ordines rumpunt, ſigna deſerunt, & quo quemque aut ſpes aut caſus abſtulerat, in apertam ſe fugam effundunt. Cognitum poſtea eſt, non juſto exercitu, ſed trecentis tantum velitibus impetum in noſtros eſſe factum. Diſſipatis eo terrore copiis Fridericus dolore ac pudore victus, fugam & ipſe arripuit. (B) Hungari, obſiſtente jam nemine in hoſticum progreſſi, villas, caſtra, oppida, uno continentique incendio hauſerunt: ſpoliorum tantum, prædæque captum, quantum lætiſſimus ille veteris quondam Pannoniæ ager continebat. Jamque emenſis aliquot paſſuum millibus Viennæ appropinquabant, fumo

in Hungariam movet.

Audito Belæ Regis adventu

Auſtriaci fugiunt.

Hungari Auſtriam invadunt.

(A) Pernold. An. 1236. „ Rex „ *Bela* mox in principio Regni ſui rigore vel juſto, vel injuſto, offendit Ungaros, adeo ut bis, & ter per „ Nuncios tacitos *Friderico* Auſtriæ „ Duci Regnum ſuum obtulerint. „ Ille gloriæ cupidus, nec ſatis prudenter ob juventutem expendens, „ quantam rem, quam periculoſam, „ nec ſatis æquam, præſumeret, „ collegit grandem exercitum fortium ſuorum, & ſpe Regni, ingreſſus eſt ſilenter Ungariam, ſeditionem exſpectans. Sed *Belæ* res prodita eſt: qui viciſſim arma potentia paravit. Quod audiens Dux, „ Ungaris ſe in vanum vocantibus „ iratus, vaſtare, & prædari cœpit. „

(B) Idem ibid. „ Cui ſubito ſupervenit *Bela* cum *Colmano* Fratre, „ & ingenti numero. Volebat pugnare Dux ſemper magnanimus, & „ ſui nolebant: quia prædam divitem timuerunt perdere, & cauſa „ eis non bona videbatur. Fugere „ igitur Dux coactus, nunquam ſuos, „ ut ſtarent, perſuadere valuit, maximo dolore & pudore ſuo. „ Eadem, ſed breviter, narrant Godefridus Colon. Albericus. Anonym. Leob. ad An. 1235. mox afferendi. Chronicon Auſtrale, Mellic. & Clauſtro-Neoburg. non diſſentiunt; ſed perperam in Annum 1236. bellum id differunt. Et vitiatos in iis annorum 1236. & 1237. eſſe numeros, inde ſatis apparet, quod Henricum R. a Friderico Imp. patre, eodem 1236. anno captum, & exauthoratum ſcribant, quem tamen An. 1235. in cuſtodiam datum ex Richardo de S. Germano, Godefrido Colon. Alberto Stadenſi, Pernoldo ipſo, & omnium fere conſenſu ſcriptorum conſtat. Quare nihil mirum eſt, res An. 1236. in iisdem Chronicis in An. 1237. continuato errore rejici.

(A) Per-

Digitized by Google

prius ardentium tectorum, & excitato equorum ungulis immenſo pulvere civibus proditi, quam tota ſe agmina in conſpectum darent. Hoc terrore ſubactus eſt demum Friderici animus, & ad modeſta, neceſſaria nempe conſilia inflexus. Miſſi continuo ab urbe Oratores, qui pacem a Rege Hungaro exorarent. Sed ea demum vix redimi profuſis totius ærarii opibus a victore potuit. (A) Ita rei ſeriem Pernoldus texit. A. C.

Dux Auſtriæ pacem caro redimere cogitur.

Noſtrates, externique Scriptores aliter nonnulla narrant, quæ tacenda hoc loco a me non fuere: Fridericum Ducem a Cæſare reverſum, eodem adhuc Anno MCCXXXV. arma in Hungaros ſtrinxiſſe, nulloque aut ſexus, aut ætatis diſcrimine, barbarorum pene in morem in Hungaria ſæviiſſe: (B) victum deinde, fugatumque ſuorum ignavia, vel perfidia, Viennam ſe retuliſſe: conſecutos fugientium veſtigia Hungaros, omnem late, qui Leytham, Viennamque interjacet, agrum rapinis & incendiis deformaſſe: (C) trepidantibus ad hoſtis adventum Viennen-

Aliter alii rem narrant:

(A) Pernoldus ad Annum 1236. „ *Bela* populatus eſt usque *Wiennam*, „ nec ceſſavit, ulturus æmulationem „ Regni, donec auro ingenti, ſibi a „ Duce exoluto, pacem fecit. „

(B) Godefrid. Colon. ad An. 1235. „ Hiisdem temporibus Rex Ungariæ „ *Auſtriam* ingreditur, & vaſtata terra, multa millia marcarum a Duce „ pro pace recepit. Nam idem Dux „ ante hoc tempus fines vaſtaverat „ Ungariorum, nulli parcens ſexui, „ nulli parcens ætati. „ Chronic. Salzburg. ad An. 1235. „ Rex Ungariæ cum multo exercitu fines „ Auſtriæ intravit, & Ducem Auſtriæ in fugam convertit. „ Albericus in Chron. ad Annum 1235. „ Dux Auſtriæ *Fridericus* a Rege Hungariæ devictus, & quaſi a probitatibus Patris omnino alienus, de die „ in diem ſe habebat deterius, ut juvenis. „ Menſe Julio, vel Auguſto An. 1235. bellum hoc eſſe cœptum, indicare videntur Lit. Frid. II. Imp. ex Petri de Vineis Lib. 3. ep. 5. „ Indicta etiam *Moguntiæ* curia generali „ (habita eſt, teſte Godefrido Colon. „ *in aſſumtione Beatæ Mariæ* An. 1235.) „ convocavimus eum ad eandem curiam termino conſtituto, prout generaliter, & ſpecialiter ſinguli Principum fuerant evocati. Qui cum „ præfixo termino conveniſſent, „ idem Dux nedum venire contumaciter recuſavit: quin potius cum „ campeſtri exercitu, absque noſtra „ licentia, vel aſſenſu, terram Regis „ Ungariæ hoſtiliter, & violenter ingreſſus, adeo tantum Principem „ provocavit, quod expeditione facta, Imperii fines intravit, non ſine injuria noſtra, & Imperii læſione, humilians eum ad ſua beneplacita, & mandata. „ Ex noſtratibus bellum hoc ad eundem Annum 1235. memorant Anonymi Zwetlenſis, & Leobienſis mox afferendi.

(C) Anon. Zwetl. & Leob. ad An. 1235. „ *Andreas* Rex Hungariæ cum „ duobus filiis ſuis, *Bela* & *Cholomanno*, congregato exercitu magno „ (ut dicebatur) ducentis millibus, „ intravit fines terræ Auſtriæ. Dux „ vero econtra veniens cum XXX. „ millibus bene inſtructis: antequam „ ad rem veniret, exercitus Ducis „ fugam iniit cum Duce ipſorum, „ vix trecentis viris perſequentibus. „ Poſtea Rex vaſtavit rapina, & incendio circumquaque usque ad civitatem *Wiennæ*, nemine ſibi reſiſtente. Quod videns Dux rogabat ea, quæ pacis ſunt. „ Eadem ad verbum habent Chronica Auſtrale, & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1236. Sed quod eodem anno referant *Henricum* R. a *Friderico* II. Imp. patre captum, colligi facile poteſt, mendum in Anni numerum irrepſiſſe.

Digitized by Google

A. C. nensibus, nuntios alios aliosque superveniſſe, qui geminatum eſſe bellum, & ex Hungaris, Bohemisque conflatum affirmabant: Bohemos ulteriorem late Auſtriam pervagari, nihil usquam, niſi fugam agreſtium, ac villarum incendia ſpectari: Regem ipſum cum ingentibus copiis in propinquo eſſe, caſtris locum jam in campo Stadlavienſi captum; pauculas intra horas, ſi naves præſto ſint, potentiſſimos Reges duos caſtra conjuncturos: adeſſe diſcrimen omne, niſi in pacis leges, quas ſuperbi victores dictaverint, Dux conſentiret: hoc terrore perculſum Fridericum Ducem, multis marcarum millibus pacem ab Hungaris redemiſſe: (A) Bohemos, ne ruinam florentiſſimæ provinciæ omnino impellerent, cœleſtibus aquis prohibitos: cum enim late patentem agrum, qui Marcham inter & Danubium in vaſtam planitiem diffunditur, inſediſſent; tantam toto triduo vim imbrium cœlo eſſe dejectam, ut reſtagnantes pluviis campi liberum numeroſo militi veſtigium vix permitterent: coactum igitur ſigna refigere Bohemum Regem, & compoſita jam cum Hungaro pace, in Bohemiam redire. Sed quod ſaluti fuit Auſtriæ, multis tamen in perniciem vertiſſe: non paucos enim, quos hoſtium metus in inſulas coegerat, ab exundante in inſolitam altitudinem Danubio cum gregibus & jumentis hauſtos: villas, prædiaque multa torrentium everſa impetu; agros denique ac ſegetes, quibus hoſtilis furor pepercerat, aut triſti illuvie, aut limo campis inducto vitiata ac

geminatum a Bohemis terrorem:

eosdem tamen eluvione a capto revocatos,

quæ & Auſtriæ magna damna attulit.

(A) Anon. Leob. ad Annum 1235. „ Interea Rex *Bohemiæ* ex altera parte Danubii vaſtavit Auſtriam rapina & incendio usque *Stadlawe*. „ Eadem referunt (ſed An. 1236. mendoſe, ut videtur, adſcripto) Chron. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. Anon. Zwetl. Idem, ſed verbis aliis, ad Annum ibidem 1236. (rectius 1235.) narrat Chron. Mellic. „ *Fridericus* „ Dux Auſtriæ congregato exercitu „ contra Regem Ungariæ fugam iniit. „ Poſt ejus fugam Rex *Ungariæ*, & „ Rex *Bohemiæ* terram depopulantur. „ *Andreas* Rex Ungariæ moritur: pro „ quo filius ejus *Bela* regnavit. *Fri-* „ *dericus* Imperator in partes Alamanniæ veniens, *Heinricum* filium ſuum, Regem Sueviæ, exilio relegavit. „ Quæ poſtrema duo ſatis indicant, totam narrationem ad An. 1235. pertinere, ut conſtat ex Richardo de S. Germano, Godefrido Colon. Pernoldo &c. Præter Chronica Auſtriaca, Chronicon etiam Erfordienſe apud Schannatum in Vind. Litt. refert hoc inter *Fridericum* Ducem, & Regem *Bohemiæ* ſuſceptum bellum ad An. 1235. „ Hoc anno, „ menſe Majo Imperator egreſſus ab „ Italia - - diſcordiam, quæ inter „ Regem *Boemiæ*, ac Ducem *Auſtriæ* „ fuerat exorta, conabatur ſopire, „ non valebat propter intolerabilem „ ſuperbiam Ducis, ac ſtultitiam, Rege tamen parato ad compoſitionem: ſed dum flecti non valuiſſet, „ Rex idem *Boemorum* Regem *Ungariæ* cum ceteris quatuor Regibus in „ auxilium advocans, *Terram* Ducis „ ingreſſus eſt, cum eodem committens in menſe *Julio*, in quo conflictu ſtrages maxima pugnatorum, „ atque in Danubio ſubmerſorum facta eſt, Rege triumphum obtinente. „

corrupta. (A) Sed hæc ut geri potuerint, intra Quintilem & Octobrem menſem, ut fere brevia fuere ejus ævi bella, ſunt coarctanda. (B) A.C.

Friderici Ducis ſevera exactio.

Ut hic Pernoldus, ita in reliqua narratione multum diſcrepat a Scriptoribus ceteris. Is igitur res anni MCCXXXVI. ſic proſequitur: Dux, inquit, verſa ab hoſte in ſuos ira, tributum inſolitum domibus ſingulis imperavit, ut amiſſi nuper ſuorum ignavia auri jacturam, ea veluti mulcta reſarciret. Nobiles deinde complures, qui pugnam detrectarant, gradu dejectos in ordinem redegit, ſuffectis in eorum locum aliis, quos obſequentiores ad imperata eſſet nactus. Negabant tributum quædam Cœnobia, Nobilium quorundam, quorum in tutela erant, vi, minisve prohibita; ſed vim vi ille alia ſubmovit, tributumque per milites ac ſatellites exegit. (C) Verita provincialium odia Theodora Mater, ſuaſit, rogavitque, intempeſtiva ſeveritate abſtineret, mitiora conſilia ſequeretur: ſed ille præſentem cauſſatus neceſſitatem, in ſententia perſtitit. Matrona ſapiens ubi fruſtratam & hac ſpe ſe vidit, ferendæ jam impar popularium invidiæ, quorum res, coitionesque jam ad vim ſpectare videbantur, occulta ſe fuga ſubduxit. (D) Et vero exaſperati jam tributi novitate, cum jam alias etiam Ducis in judiciis ſeveritatem ferrent ægrius, ſeditioſa inter ſe conſilia miſcuerunt. Conflata hac nefarii fœderis ſocietate, nihil tam turpe, tam in-

Matris fuga.

Auſtriacorum in Ducem.

(A) Chron. Anonymi Leob. ad An. 1235. „ Ibi dum moraretur, tanta „ inundatio pluviæ erupit fere per „ tres dies & noctes per Auſtriam & „ Hungariam, quod ante per multos annos non eſt viſum, vel auditum „ Arenpeckius in Chron. Auſtr. ſubjungit „ Idcirco dictus Rex „ *Wenceslaus* coactus fuit campum „ exire. „ Chron. Anonymi Leob. ad An. 1235. „ Danubius ex abundantia aquarum terminos excedens, agros, villas, ſegetes vaſtans: homines quoque, qui in inſulas confugerant, cum jumentis ſuis, & aliis rebus extinxit. „ Conſentiunt Chronica Auſtral. Clauſtro-Neoburg. Anon. Zwetl.

(B) Patet ex eo, quod *Fridericus* Dux Auſtriæ menſe Majo adhuc, de bello Hungaris inferendo cogitarit, ut patet ex literis *Friderici* Imp. qui menſe Majo in Styria fuit, ubi pecuniam Duci in bellum Hungaricum negavit: & *Wenceslaus* R. Boh. menſis Novembris principio jam conventui Auguſtano interfuerit, teſte Godefrido Colon. ad An. 1235.

(C) Pernold. An. 1236. „ Dux „ ſuis magis iratus, quam hoſti, in „ utraque Provincia inſolitum imperavit tributum de ſingulis domibus, ut aurum quod per ſuorum „ ignaviam perdidit, ex eorum mulcta recuperaret. Nobiles plures, „ qui prius pugnare detrectaverant, „ humiliavit valde, eorum loco humiliores, ſed obſequentiores exaltans. Cœnobia, quæ tributum negabant propter Advocatos vetantes, per milites & ſatellites coegit „ ad ſolvendum. „

(D) Pernold. ibidem „ Mitiora „ ſuaſit & rogavit Domina *Theodora* „ Mater: ſed Dux neceſſitatem excuſavit. Quare illa ſeditionem timens, tandem fugit. „

(A) Idem

A. C. indignum erat, quod non de Duce comminiſcerentur; atque ut animus injuriæ impatientia linguæ fere eſt impotens, criminoſis ſermonibus in vulgus ſpargerent. Hac concitatione animorum uſi contumaces alii, fœdiſſimas criminationes ad Cæſarem detulerunt, Ducemque alium ſibi præfici poſtularunt. (A) Imperator, qui jam dudum infenſo erat in Ducem animo, armaque ob nondum ſolutam dotem, ſuperiore jam anno, intentarat, pronis auribus ſeditioſorum has calumnias admiſit, Ducemque in judicium ad varios conventus evocavit. Sed Dux, odiorum cauſæ non ignarus, cum ſciret, injuſto Cæſaris imperio, præter Henricum Regem filium, nepotes etiam parvulos Fridericum & Henricum (quidquid celaret ille) fame ac veneno in carcere enecatos: ſororem vero ſuam in Calabris adhuc indigniſſime detineri; nec nuncios admiſit, nec conventus Imperii adire ſuſtinuit. Satis id cauſæ viſum Cæſari, ut Ducem proſcriberet, & contumaciæ reum principatu exigeret: quanquam reapſe non tam objecta illi crimina, quam negata dos, & quæ Cæſar optabat, pecuniæ, militumque in bellum Italiæ ſubſidia fraudi eſſent. (B)

Criminationes ad Cæſarem delatæ.

Ab hoc Dux ad Conventum Imperii vocatur:

(A) Idem ibid. „ Exaſperati enim „ ſubditi ob tributi novitatem, qui „ etiam nimium inſolentes in alterutrum, Ducem rigide judicantem „ noluerunt ferre, conjurarunt. Et „ ſicut qui conferre Principi ultra „ conſuetum debent, per impatientiam fiunt impotentes linguæ, falſa „ multa ac turpia ab illis commiſſa, „ tanquam a Duce permiſſa, vel etiam „ juſſa eſſent, eidem falſis rumoribus, præter vectigalia affingentes, „ apud Imperatorem alium Dominum petebant. „ Confirmare iſta videtur Chron. Mellic. ad An. 1237. „ Conjuratio exitiabilis contra *Fridericum* Ducem Auſtriæ ac Stiriæ „ facta eſt, ſicque a ſuis optimatibus „ deſeritur. „ Et rurſus ad Annum 1238. „ *Fridericus* Rom. Imp. ad expulſionem ſupradicti Ducis, *ad perſuaſionem optimatum*, *Auſtriam* ingreſſus, in *Wienna* ſe tenuit. „ Eadem habet Chron. Garſtenſe MS. Bibl. Cæſ. Vienn.

(B) Pernold. ibid. „ Hic (Fridericus II. Imp.) Duci, quia dotem „ non ſolvit, aliunde arma intentans, „ libenter conquerentes audivit, & „ vocavit illum ad conventus. Sed „ Princeps cum ſciret, jam non tantum *Heinricum* Regem, ſed & parvos Filios ejus *Fridericum* & *Heinricum*, qui tamen nihil peccaverunt, in carcere, fame ac toxico „ necatos, & ſororem ſuam Reginam in Calabris detineri, quamvis Imperator Nepotulorum interitum ſtudioſiſſime celaverit, ut putarentur vivere, & poſt mortem „ Imperatoris a *Manfrido* potionati: „ propter hæc omnia valde offenſus Dux, nec nuntios admiſit, „ nec comparuit. Fuit ergo a Cæſare tanquam contumax proſcriptus, „ magis autem, quia dotem non ſolvit, & ipſum pecunia & milite adverſus Italos non juvit, quam propter juſtitiam querelarum. „ Eandem plane odii in *Fridericum* Ducem Auſtriæ concepti cauſam, ut Doctiſſimus Hanthalerus erudite obſervavit, affert continuator Martini Poloni apud Eccardum Corp. Hiſt. T. I. col. 1418. ſic ſcribens: „ *Fredericus* „ (Dux Auſtriæ) - - contra *Fredericum* Imperatorem de dotalitiis ſororis ſuæ *Margarethæ*, & de crudeli „ morte *Henrici* filii ſui (id eſt, Imperatoris) turbatus, grandes diſcordias habuit, quæ tandem ſopitæ fuerunt tempore procedente. „ Ut adeo ea in re de Pernoldi fide dubitari non poſſit.

Digitized by Google

Publicata proſcriptionis tabula, immiſſi continuo cum A. C.
tergiverſatus proſcribitur, Rege Bohemiæ, ac Duce Bavariæ vicini Principes, qui diſtento adhuc Longobardicis turbis Cæſare Auſtriam, Styriam, Carnioliam ejus nomine occuparent. Nulla in iis mora fuit, ſubactæ primo impetu provinciæ; ſed quod ſeditioſis magno dolori fuit, majori, quam unquam ſuo ſub Principe, & tributorum, & onerum exactione oppreſſæ.
& Neoſtadium fugit. Cedendum furori ratus Dux Fridericus Neuſtadium, quæ urbs expugnari non potuit, interea ſe recepit: Viennenſibus etiam, qui propinquo jam hoſte conſulebant Principem, poteſtatem fecit, portas Urbis, ad vim hoſtilem, direptionemque declinandam, ultro hoſtibus reſerandi. (A)

A tam probo, Principisque amante Scriptore longiſ-
Quid de his Scriptores alii: ſime abeunt aliorum plerique, hoſtilibus, ut videri poteſt, odiis in Principem imbuti: iis ſi credimus, non poſt ultimam tantum belli Hungarici calamitatem, ſed jam ante hoc tempus provincialium de Duce querelæ ad Cæſarem delatæ ſunt: nec populi, ſed filii metu Theodora Mater Ju-
ac primo de Ducis matre, denburgo, ubi ſedem habebat alias, in Bohemiam fugit, ne ſpoliata rebus, in cuſtodiam vel etiam cruciatum traderetur. (B) Miſſum ſubinde narrant a Cæſare nuncium, qui ſuam ei gratiam ac amicitiam renunciaret: hunc vero ab

(A) Pernold. ibidem „ Immiſit „ (*Fridericus* II. Imp.) in eum, ipſe „ vadens contra Longobardos, Re„ gem *Bohemiæ*, Ducem *Bawariæ*, & „ multos alios ex Principibus, qui „ *Auſtriam*, *Stiriam*, *Carnioliam* occu„ parunt vaſtatione ingenti. Hanc „ rebelles ſubditi longe acerbius per„ ſenſerunt, quam gravamina Ducis. „ Hic in *nova Civitate*, quæ expugna„ ri non potuit, furoribus ceſſit: & „ etiam permiſit *Wiennæ* ſe conſu„ lenti, ut portas aperiret, & vim „ declinaret. Sub hyemem ipſe Cæ„ ſar advenit. „

(B) Chron. Auſtral. An. 1236. „ Mater etiam ipſius Ducis *Theodora* „ propter penuriam rerum, quam „ patiebatur, & propter timorem fi„ lii, ne ſe perpetuo includeret, de „ *Auſtria* fugiens venit *Boemiam*. „ Idem habent Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anon. Leob. ad An. 1236. & confirmant literæ Friderici II. Imp. ad Regem Bohem. ſupra laudatæ: „ Nobilem Matrem ſuam, bonis ſuis „ omnibus ſpoliatam, de terra ſua „ turpiter effugavit, & ſi manus in „ eam mittere potuiſſet, ubera ejus „ infelix homo præcidere minaba„ tur: & niſi ad te dulciſſimum Prin„ cipem, & affinem noſtrum confu„ gium habuiſſet, conſilio tuo ad „ noſtram præſentiam accedens, non „ haberet, ubi caput tantæ nobilita„ tis Domina reclinaret, quæ lachri„ mis apud DEUM, & apud nos cla„ more continuo, querula non ceſſat „ inſtantia ſibi adverſus tam impro„ bum filium auxilium implorare. „ *Judenburgi* in Styria ſedem habuiſſe alias *Theodoram*, Ducis Matrem, colligi videtur poſſe ex ejus literis Carthuſiæ Seitzenſi datis Anno 1233. „ *Judenburgi Indict. VI.* „ Apud Bernard. Pezium Cod. Diplom. P. II. col. 83. De querelis Auſtriacorum iisdem in literis ſic ſcribit: „ Delatæ „ ſunt etiam querelæ multiplices pro „ parte hominum terræ ſuæ, quod „ juſtitiam & judicium de terra ſua „ proſcripſerit, & cum iniquitate „ fœdus iniens, prorſus abjecerit æ„ quitatem, viduis & orphanis, quos „ de jure fovere debuerat, mole„ ſtus exiſtens, divites opprimens, „ & conculcans pauperes, humilians „ Nobiles, deſtruens populares &c. „

Digitized by Google

A. C. ab addictis quibusdam Duci nobilibus, adeo dure, inhumaniterque habitum, ut ſua intereſſe Dux ipſe exiſtimaret, hominem quamprimum e cuſtodia dimitti. (A) Oppreſſos præterea Wolfgeri Paravii, Viri nobilis, & apud Ducem gratioſi conſilio, tributi inſoliti gravitate Viennenſes primum, tum Auſtriacos univerſos: (B) cumque nec iſta illi ſufficerent, impetum in omnia ſimul Cœnobia factum, omnesque omnium opes, immiſſo ad prædam milite, exportatas: (C) Acceſſiſſe ad vim libidinem, & Brunnihildem, Viennenſem matronam nobilem, inter ipſa choreæ ſpectacula, ad flagitium per vim abductam: facti indignitate commotum populum, teneri jam amplius non potuiſſe, quin in tumultus erumperet, & ſeditionis tantum ſigniferum expectaret. Eum furorem populi, cum Senatus Principi indicaſſet; periculi magnitudine territum, occulta ſe fuga ex urbe ejeciſſe. (D)

de nuncio Cæſaris,

de tributorum onere,

de vi Matronæ nobili allata.

Inter

(A) Chron. Auſtrale. An. 1237. (rectius 1236.) „ Poſtea Imperator „ miſit Nuntium ſuum in *Auſtriam*, „ interdixit ei gratiam ſuam, & auxi„ lium & conſilium, quem Nuntium „ ſui captivantes, & male tractan„ tes, tandem ad juſſum Ducis eſt „ dimiſſus. „

(B) Hagenus in Chron. Auſtral. „ Nach ratt *Wolfgers* von *Parau* nam „ er zu *Wienn* von den Burgern groſ„ ſe Stewr. „ Chron. Auſtral. ad An. 1237. „ Inſuper in toto Prin„ cipatu ſuo recepit de unoquoque „ manſo LX. denarios „ Eadem habet Haſelbach in Chron. Auſtr.

(C) Chron. Auſtral. ad An. 1237. (leg. ad An. 1236.) „ Item idem Dux, „ fecit omnia Clauſtra, quæ erant in „ principatu ſuo, uno die irrumpi, „ & inquiri pecudias proprias, & „ alienas, & inventas diripuit. „ Eadem habent Chron. Clauſtro-Neoburg. Anon. Leob. & Zwetl. Thom. Haſelbach in Chron. Auſtr.

(D) Thom. de Haſelbach in Chron. „ Interea Fridericus Dux, dum quan„ dam ſpecioſam vidiſſet mulierem, „ *Brunhildem* nomine, ejus amore „ capitur inordinato. Quam dum „ nec blandimentis, promiſſionibus „ aut muneribus ad conſenſum ope„ ris nefarii inclinare potuiſſet, vim „ hac via ſibi inferre tentabat. In„ dixit quidem ſolennem choream, „ ad quam præconis voce ſub gravi „ pœna cives Viennenſes cum uxo„ ribus venire præcepit. Qui dum „ ſimplici animo nihil mali ſuſpican„ tes juſſa compleviſſent, Brunhildis „ quoque choreæ non deeſſet; mox „ a ſatellitibus *Friderici* rapitur ad „ ſtuprum, & ab eadem concubitus „ vi extorquetur. - - Erat - *Brunhildis* „ de Nobilium Baronum (ut dicitur) „ de *Pottendorff* genere &c. - - hanc „ turpitudinem Viennenſes graviter „ ferentes, per duos de Conſulatu ſibi „ mandare curaverunt, quod niſi ci„ tius abſcederet loco, pro hac vio„ lentia ipſum pœnæ quantocyus „ paratæ involverent. Quibus au„ ditis, familiares fugam ineuntes, „ quidam per portas, alii vero per „ murum civitatis ſe ſubmittentes „ evaſerunt. Dux vero feſtinanter „ a *Wienna* verſus caſtrum *Starenberg* „ ſe contulit, quod caſtrum una cum „ *Medling* duntaxat, & *Nova Civitate* „ ex omnibus ſuis in Auſtria obtine„ re potuit. „ Eadem narrat Hagenus in Chron. Auſtr. ſed pro duobus de conſulatu, quatuor de civibus allegatos ad Ducem ſcribit. Chron. Mellic. ad An. 1237. „ *Wiennenſis* „ Civitas, & aliæ munitiones clau„ duntur eidem (*Friderico* Duci:) „ rapinis, incendiis, atque continuis „ bellis terram inquietare non deſi„ ſtentibus. „ Nihil hic de *Brunhilde*, neque in ceteris Chronicis Auſtrali, Clauſtro-Neoburg. Paltrami, Anonymi Leob. & Zwetlenſis: ſed gene-

Inter tam pugnantes Scriptorum narrationes illud A. C.
certum, Cæſarem dicta in Principem Auſtrium proſcriptionis ſententia, ſubjectos eidem populos ſacramento fi- 1236
dei ſolviſſe, vicinisque Imperii Principibus negotium dediſſe, Friderici Ducis, donec adeſſet ipſe, in ordinem redigendi. (A) Extant Imperatoris ad Wenceslaum Bohemiæ Regem, atroces ſane, & ut inter bellorum offenſiones ſcriptæ, criminationum pleniſſimæ ea de re literæ, quas tragicum in modum exaggeratas nemo dubitet. (B) In his primo quidem invitum ſe deſcendere ad hæc extrema profitetur Imperator, quod Leopoldi Patris ingentia de ſe merita nondum in oblivione ſint. Ea ſe cauſa Fridericum filium, quantumvis a paterna probitate degenerem, ſincera charitate complexum, ac Ravennam cum ceteris Imperii Principibus, non ſine benevoli erga eum animi ſignificatione evocaſſe. Id ubi fruſtra fuit, non dubitaſſe ſe per Forum Julium, quo ſe Ducis ditio porrigeret, iter facere, ut ſi egredi de Provinciæ ſuæ finibus formidaret, venienti tamen in terras ſuas ultro Cæſari, ad officium præſto eſſet. Accedentem omni amoris ſignificatione acceptum, nihil omiſſum a ſe ſtudii, quo litem inter Conradum filium, Ducemque dotis cauſa exortam componeret; magnamque adeo vim auri, equorum præſtantium numerum bene magnum, & alia id genus plura obtuliſſe: quin ut teſtatum magis eſſet ſuum in Ducem ſtudium, longius in Styriam profectum, ſeſeque, quod iter per eas partes eſſet, ejus quodammodo fidei permiſiſſe. (C)

Frid. II. Imp. litteræ criminationum plenæ.

Sed

generatim tantum ſcribunt: „ Propter multas inſolentias, & enormitates ſuas, *Wiennenſes*, & aliæ „ civitates (præter *novam Civitatem*) „ & Miniſteriales in utroque principatu cœperunt ſe opponere. „

(A) Godefridus Colon. ad An. 1236. „ Itaque (Fridericus II. Imp.) „ ducens exercitum contra Longobardos commiſit Regi Boemiorum „ & Duci Bawariæ, & quibusdam „ Epiſcopis terram Ducis *Auſtriæ* expugnandam, propter multiplices „ exceſſus, & facinora, quibus idem „ Dux fama publica laborabat. „

(B) Epiſtola Friderici II. Imper. ad Regem Boemiæ, quæ exſtat apud Petrum de Vineis Lib. III. Epiſt. 5. & apud Lucam Dacherium Spicileg. Tom. III. inter Miſcel. epiſt. p. 601. Nec non in Cod. MS. Facult. Philoſoph. Vienn. Pernold. in Procemio: „ Propter multos injuriatores Ducis, „ qui quærebant eum, ſi DEUS permiſiſſet, penitus per arma ac ſeditiones, & aliorum crimina ipſi imputata dejicere, mediante Imperatore, quem ſciebant ei inimicum, „ ac peſſime contra eum ſcribentem „ & agentem. „

(C) Epiſtola Friderici II. Imp. ad Regem Bohemiæ, laud. loc. „ *Fridericus* &c. Illuſtri Regi Boemiæ, dilecto Principi &c. Inviti trahimur, „ ad tuam & aliorum notitiam adverſus *Auſtriæ* Ducem, materiam „ publicam quæſtionis afferre, cujus „ levitas ducta motibus inconſultis „ adeo proceſſit in publicum contra

hono-

Digitized by Google

A. C. Sed malam pro ea gratia redditam ſibi eſſe vicem: nec enim veritum eſſe Fridericum Ducem libras argenti mille in bellum Hungaricum & Bohemicum exigere; atque ubi repulſam tulit, palam conqueri, nullum ſe adhuc obſequii ſui præmium a Cæſare recepiſſe. (A) Hanc quoque protervi reſponſi importunitatem juvenili Principis levitati ab ſe condonatam. Dictam deinde illi diem ad Moguntinum Principum conventum: verum non modo ſubterfugiſſe id judicium; ſed bellum etiam, ſe inconſulto, in Regem Hungariæ ſuſcepiſſe: quo factum, ut Andreas ea injuria laceſſitus, fines Germaniæ irrumperet, Ducemque totius regni viribus oppreſſum, ad indignas Germano nomine conditiones adigeret. (B) Alterum deinde crimi-

de protervia in petendo,

„ norem noſtrum, & Imperii dignitatem, verbo & opere firmiter adtentando, & ita nos graviter provocavit, ut tranſire non poſſimus ulterius incorrectos ſuæ levitatis exceſſus. Revera quia dileximus patrem ſuum, merito paterni ſervitii, cordi nobis eſt & curæ, in eundem Ducem favorem oſtendere cum effectu. Cum itaque Ravennam curiam indixerimus celebrandam, vocavimus ipſum, ſicut cæteros Principes, ut veniret, proponentes cum favore paterno recipere, & fovere. Sed majore parte Principum venientibus e remotis, ipſe, quia opportunus venire poterat, ſuum denegavit acceſſum. Deinde nobis tranſeuntibus *Aquilegiam*, cum ibidem eum videre vellemus, ætatis ſuæ motibus adſcribentes, quin potius ut eo non recederemus inviſo, perſonaliter nos contulimus ad terram ſuam portæ novæ (*Portus Naonis*) quam habet in Forolivio (*Foro Julio*) & ibi moram trahentes miſimus pro eodem, ut ſi moleſtum ſibi fuerat in civitatibus noſtri Imperii nos vidiſſe, ad terram ſuam pro nobis accedere non vitaret: quem venientem venerabili affectione recepimus, ſatagentes de verbo & opere complacere: tantam inſuper ſibi gratiam facientes, quod pro lite ſopienda, quam in exactione debiti, vel dotis ſuæ filius noſter *Conradus*, contra eum jure ac viribus adtentabat, octo millia marcarum promiſimus exhibenda: non obmittentes ei de pulcris equis ſatisfacere, & aliis donativis, libentiſſime procurare, quæ ſuis eſſent affectibus acceptanda, ut eum redderemus noſtris adſpectibus gratiorem. Nuper autem in Alemanniam venientes tantam de ipſo confidentiam habebamus, quod non dubitavimus ei committere perſonam noſtram per terram ſuam, ut ei daretur major de noſtra gratia præſumptio, & ad noſtra beneplacita ſe magis obſequioſum, & benevolum exhiberet. „

(A) Lit. eædem. „ Ipſe vero, dum eſſemus in eadem terra ſua, non erubuit duo millia marcarum a nobis exigere, pro guerra tibi, & illuſtri Regi Ungariæ facienda: quæ quia ſibi non dedimus, dixit ſe nunquam a nobis ſervitiorum munera recepiſſe, ut quadam violentia non cognoſceret Dominum, coram quo tam improbe loqueretur. „

(B) Lit. eædem. „ Nos tamen propter hoc moti non fuimus, ſed diſſimulavimus juvenilem levitatem, habentes nihilominus in propoſito ſua commoda promovere, indicta etiam *Moguntiæ* (ad XIIX. Cal. Septemb.) curia generali eum revocavimus, termino conſtituto, ubi generaliter & ſpecialiter ſinguli Principes fuerunt convocati. Qui cum præfixus terminus adveniſſet, idem Dux nedum venire contumaciter recuſavit, quin potius cum campeſtri exercitu, abſque noſtra licentia, vel aſſenſu terram Regis Ungariæ hoſtiliter & violenter ingreſſus &c. „ Ut ſupra, cum de hoc bello ageretur.

(A) Lit.

in laceſſendis vicinis Principibus, & SS. juribus violandis.

nationis caput ſubjungit, quod multiplices in Regem Bohemiæ, Bavariæ Ducem, ac Moraviæ Marchionem injurias continebat: tum vero ſtrictim perſequitur, quam indignis modis Salisburgenſem, & Magdeburgenſem Archiepiſcopos, & Paſſavienſem ac Ratisponenſem Antiſtites ſuis per Auſtriam, Styriamque juribus, annuisque fructibus ſpoliarit. (A) Tertium literarum caput ea complectitur, quæ in ſuos crudeliter, quæ injuſte, quæ per ſummam libidinem ac intemperantiam a Duce acta ſint: ut illi una agendi regula ſua libido eſſet, licitumque id crederet, quidquid libuiſſet. (B) Multus deinde eſt in reprehendenda ejus contumacia, qua tot Principum conventus, quo ad diluenda, quæ objicerentur, crimina vocatus erat, ſemper fruſtratus ſit; (C) in commemorandis denique nefa-

A. C.

De ejus libidine, ac ſævitie,

(A) Lit. eædem. „ Interim etiam „ non contentus conterminum ſibi „ Regem turbaviſſe, te Regem Bohemiæ, Venerabiles Salzburgenſem, (ut eſt, apud Acherium p. 601. T. III. Spicil.) Magdeburgenſem, Patavienſem, Ratisponenſem, & Friſingenſem (ut habet Codex MS. Acad. Viennenſis) Epiſcopos, Bavariæ Ducem, & Moraviæ Marchionem, non dubitavit offendere, auferens ei jura, & reditus, quæ in Auſtriæ & Stiriæ Ducatibus poſſidebant. Ad cujus debitam ultionem tanta moles Principum irruiſſet, niſi quod pacem Imperii turbare vitantes, Nobis & Imperio detulerunt, ſæpe coram Nobis, ſpecialiter per literas, & nuncios, non leves querimonias deponentes. „ Ad Salzburgenſis querelas pertinere videntur, quæ in Chronico Salzburg. ad An. 1235. referuntur. „ Dux *Auſtriæ* conſilio Judæorum terram Auſtriæ clauſit, nec per terram, vel aquam, annonam in partes ſuperiores ire permiſit. „ De *Magdeburgenſi* Archiepiſcopo difficultas eſſe poteſt: nam quamvis *Wichmannus* Magdeburgenſ. Archiep. ex familia Comitum de *Seburg* vel *Segeburg* oriundus, bona poſſederit in Auſtria inter *Ipſam*, & *Ulſam* fluvios; ea tamen is Cœnobio *Seittenſtetenſi* jam ante mortem ſuam, A. circiter 1192. donarat: ut conſtat ex Fundat. Seittenſtetenſi apud Hier. Pez. T. II.

(B) Lit. eædem. „ Delatæ ſunt „ etiam querelæ multiplices pro parte hominum terræ ſuæ, quod juſtitiam & judicium de terra ſua „ proſcripſerit, & cum iniquitate fœdus iniens, prorſus abjecerit æquitatem. Viduis & orphanis, quos „ jure fovere debuerat, moleſtus „ exiſtens, divites opprimens, pauperes conculcans, humilians Nobiles, & deſtruens populares, diverſis flagitiis afficiens ſubditos, „ nullam adverſus eos aliam cauſam „ habens, niſi quod pium ſibi eſſe „ credit, & licitum, quidquid libet. „ Miniſteriales, & alios infeudatos, „ quos ab Imperio tenet, tanto graviori perſequitur voluntate, quanto in odium noſtrum, & Imperii, „ afflictos immaniter ab ipſo percepimus, & quanto de ipſis cogimur „ dubitare. Data igitur per eum effrœni licentia luxui, & mente ipſius in omnem viam malitiæ turpiter inquinata, defloret virgines, „ & facit a ſuis complicibus deflorari, Matronas venerabiles dehoneſtat, auferens filias patribus, viris „ mulieres per violentiam. Et utinam his contentus, non excogitaret in patrum animas, & virorum: „ in quorum necem diverſas ſpecies „ mortis exaggerat, quibus trucidat „ miſerabilius innocentes. „ Mirum eſt, iſthæc crimina, etiamſi vera fuiſſent, Duci ab Imperatore, ſimili infamia laborante, objici potuiſſe.

(C) Lit. eædem. „ Quorum ineffabili malorum cumulo mota fuit „ ſæpe noſtræ præeminentia dignitatis, ſed paterni ſervitii memores „ noluimus cum levitate procedere, inten-

A. C. nefariis conſiliis, quæ in caput Imperatoris ipſius perfide molitus eſſet: ac primo quidem, quo tempore Henricum ipſe filium in cuſtodiam dederit, clandeſtinas ſibi inſidias Ducem poſuiſſe: conſpiraſſe deinde cum Mediolanenſibus Imperii hoſtibus: Aſſaſſinorum Principem, oblata vi magna pecuniæ, in cædem ſuam conduxiſſe: concitaſſe in ſe iram Pontificis: Legatorum alios, in Auſtriam a ſe miſſos, indigne contumelioſeque a Duce habitos; alios, quos Roſſiæ regulus ad ſe miſiſſet, ipſis adeo muneribus, quæ honoris cauſa afferebantur, ſpoliatos: ſatis adhæc cauſæ contumaci Principi viſum, ad eos omnibus odiis, injuriisque perſequendos, quos fideles Cæſari, quos Imperio devotos eſſe ſciret. Jam vero qui in perſonam Principis tam injurius fuiſſet, non minori ſcelere, in res ejus, juraque manus immiſiſſe. Legata ſibi nuper Ratisponenſis Advocati ſuprema voluntate caſtra quædam: Ducem, vix comperta ejus morte, per incredibilem ſummi Imperii contemptum, in eorum poſſeſſionem quaſi vacuam, & caducam involaſſe. (A) Sed id mirum videri

De perfidis in Cæſarem Conſiliis,

„ intendentes a via mala virum impium revocare. Quapropter monuimus eum, ac benigne rogavimus, ut ad colloquium præterita hyeme indictum *Auguſtam*, ubi de reſtitutione ſtatus ſui complacandi cum prædictis Principibus, & de omni abolenda infamia ſupradicta eum alloqui, & cum eo diſponere volebamus, proviſo ei juxta requiſitionem, & velle ſuum, de ſecuritate & conducto de perſonis, quas & quot voluit exegiſſe. Illam eidem gratiam facientes, quod, quia dubitabat, pro hujusmodi querimoniis diu morari, promiſimus ei per ſuos nuncios, quod moram & reditum ad ſuam promitteremus voluntatem fieri, & quod eum ſuper objectis ad juſtitiam minime cogeremus, ſi deberemus offenſis Principum ſatisfacere per nos ipſos. „

(A) Lit. eædem. „ Indiximus, -- ut apud *Agamiam* ad noſtram præſentiam ſe conferret, ibidem de bono ſtatu, & redintegratione famæ ſuæ diſponere cupientes: ipſe vero cum non poſſet vulneratæ conſcientiæ nefanda contegere, etſi ſæpius expoſuit ſe venturum, ſemper illuſit, & patientiam noſtram ſemper in ſuperbia, & abuſione contemnens, datus in ſenſum reprobum, & penitus effectus ingratus, cœpit contra perſonam noſtram verbo & opere machinari, ut præter inſidias, quas in captione filii noſtri dudum in itinere manifeſte paravit, cum Mediolanenſibus, & aliis inimicis noſtris contra honorem noſtrum & Imperii moliretur: ſed & nequiter contra animam noſtram excogitans, miſit nuncios ſuos ad ſeniorem *Montanum*, qui dicitur *Aſſaſſinus*, promittens ſibi pecuniam infinitam, ut noſtram offenderet majeſtatem: alias ſpiritu ſuæ fatuitatis inductus, quod nobis eſt valde moleſtum, non veritus eſt attentare Sanctiſſimum in Chriſto Patrem ſummum Pontificem, uti ſibi eſſet favorabilis, inducere ſatagendo. Præterea nuntios noſtros in ſecuritate & conductu receptos ſpoliari mandavit: exenia per Ducem Roſſiæ nobis transmiſſa, nuntiis ejus in contemptum, & injuriam noſtram fecit auferri. Caſtra quoque, quæ Ratisbonenſis quondam Advocatus noſter, nobis & Imperio noſtro, in morte legavit, enormiter occupavit: nec obmiſit cuncta præſumere, quæ nobis eſſent, & Imperio nocumento. „

Digitized by Google

de impietate in Theodoram Matrem,

nemini debere, reputanti, quæ in matrem Theodoram nuper impie ac ſceleſte egerit: ut cenſum illi annuum, ut omne vitæ ſubſidium interverterit; ut carceres minatus ſit; ubera etiam, quod meminiſſe horret animus, impietate plusquam barbara ſecturus, niſi fuga præcipiti tortoris ſe filii cruciatibus ſubduxiſſet. (A) Tot inter accuſationum capita nullum fœdius ac indignius illo, quod poſtremum in locum Cæſar conſulto rejecit: id erat ejusmodi: Fridericum Ducem, quo tempore nuptias Conſtantiæ ſororis ſuæ, cum Henrico Miſniæ Marchione celebravit, prima ſtatim nocte in nuptialem utriusque thalamum irrupiſſe, ſponſosque nihil tale veritos, vi ac terrore adegiſſe, ut doti, quam daturum ſe promiſerat, renunciarent: Marchionis ad hæc comites, carcerum terrore injecto exanimatos, ut in verba ſua jurarent, compuliſſe: nulla ſacramenti ratione habita, quo ſe & affini de dotis ſecuritate; & ejus comitibus de hoſpitii jure obſtrinxerat. (B) Tot urgentibus una cauſis, tot Principum querelis, tot oppreſſorum provincialium lachrymis fatigato, negabat ſibi jam liberam Cæſar caſtigandi Friderici provinciam, jubebatque ad frangendam Principis contumaciam copias expediri, & Auſtriam omnem, ac Styriam impotenti ejus dominatui eripi, donec ipſe ex Italia redux, quod factu videretur optimum, conſtitueret. (C)

A. C.

de vi ac perfidia in Conſtantiam ſororem, & ejus conjugem.

Hæc

(A) Lit. eædem. „ Qui nec DEUM „ timet, ſicut dicit, nec terrenum „ velit Dominum revereri. Nec re„ verentiam obſervans, nobilem ma„ trem ſuam bonis ſuis omnibus ſpo„ liatam, de terra ſua turpiter effu„ gavit: & ſi manus in eam mittere „ potuiſſet, ubera ejus, infelix ho„ mo, præcidere minabatur: & niſi „ ad te dulciſſimum Principem & af„ finem noſtrum, confugium habuiſ„ ſet, conſilio tuo ad noſtram præ„ ſentiam accedens, non haberet, „ ubi caput, tantæ nobilitatis Do„ mina, reclinaret, quæ lachrymis „ apud DEUM, & apud nos clamore „ continuo querula non ceſſat in„ ſtantia ſibi adverſus tam improbum „ filium auxilium implorare. „

(B) Lit. eædem. „ Non poſſu„ mus ſilentio præterire, qualiter „ Marchionem *Miſnia*, ſorore ſua nu„ ptui tradita, in terra ſua nuptiis „ celebratis, aggreſſus eſt in lecto, „ & ſurgere non permiſit, donec eos „ in ejus manibus, omnem dotem, „ & jus, de quibus tenebatur eis pro „ maritagio reſpondere, oportuit ne„ ceſſario remiſiſſe, contra ſecurita„ tem ſibi promiſſam veniens, quod „ nullam deberet ei petitionem fa„ cere, vel remiſſionem aliquam po„ ſtulare, & metu inſuper incuſſo „ miniſterialibus ſuis, quod de eis „ nullus evaderet, niſi quidquid pe„ tierat, compleretur. „ Mirum tamen eſt, nullam alias de hoc facto turpiſſimo mentionem extare apud veteres Hiſtoricos, etiam Miſnenſes, quod latere utique, ſi contigerat, non potuiſſet. Meminere harum nuptiarum, præter Scriptores noſtrates, Chronicon Terræ Miſnenſis, & Annales Vetero-Cellenſes apud Menkenium T. II. & T. III. Chron. Dresdenſe. Chronicon item Miſſnenſe Joan. Tylichii apud Schannatum in Vindem. Litter. ſed tam atrocis facti nullum usquam indicium.

(C) Lit. eædem. „ Quibus omni„ bus laceſſitis, cum tanta eſſet ipſius „ iniquitas, quod non poſſet veniam „ promereri, ad tot querimonias

Prin-

Digitized by Google

A. C. Hæc ad Wenceslaum Bohemiæ Regem: nec diſſimilia ad Ottonem Bavariæ, ac Bernardum Carinthiæ Duces; ad Bertholdum Aquilejenſem, Eberhardum Salisburgenſem Archiepiſcopum; ad Paſſavienſem denique, Ratisbonenſem, & Bambergenſem Epiſcopos ſcripſit Fridericus Cæſar. Nec multo poſt ingens ab omni parte belli tempeſtas in Auſtriam coorta eſt, damno majori provinciæ, quam, qui ad pœnam poſcebatur, Ducis. (A) Quam in partem anni ſexti ſupra trigeſimum ea calamitas inciderit, ſtatui haud ita certo poteſt: ex literis tamen Friderici Ducis, quas ſuo, ac Salisburgenſis Archiepiſcopi ſigillo munitas dedit ad Conradum Friſingenſem Antiſtitem in cauſa Aſpachii oppidi, pro ducentis ac quinquaginta argenti libris eidem Epiſcopo oppignorati, (B) conjectura

„ Principum in noſtra præſentia replicatas, ad querelas, & lachrymas matris ſuæ petentis de noſtra ſublimitate judicium, ad lacrymoſas voces nobilium, populorum, orphanorum, viduarum, & omnium habitantium terram ſuam, coram DEO & nobis lacrymantium contra eum: adtendentes inſuper offenſas noſtri Imperii nequiter adtentatas, ad condignam ejus ultionem exigente juſtitia duximus inſurgendum, reſponſuri ſtulto juxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiens videatur; ſed diſcat per ſe ipſum, qualiter DEUM timere debeat, & nos, & Imperium teneatur modis omnibus revereri. Quæ omnia tibi & aliis Principibus noſtris duximus exponenda, ut rei certitudo ad ejus exterminium pateat univerſis. Nam refrœnanda eſt temeritas malignorum, ut pœnæ metu tardiores ſint alii ad ſcelera committenda. „ Aliter belli hujus cauſas affert Stero in Chron. Auguſt. ad An. 1236. „ Fridericus (Dux Auſtriæ) cum eſſet ſeverus homo, in judicio diſtrictus, & crudelis, magnanimus in præliis, in theſauris congregandis cupidus, terrorem ſuum ſic fudit ſuper indigenas & vicinos, ut non ſolum non diligeretur, ſed ab omnibus timeretur. Ibat enim potenter cum exercitu in *Moraviam* contra *Wenceslaum* Regem Bohemorum. Quumque etiam *Ungariam* intrabat, fines utriusque Regni ferro & igne devaſtans, ſatagebat etiam nobiles & meliores terræ ſuæ opprimere, & ignobiles exaltare. - - Edicta *Friderici* Imperatoris, inimicitias Principum contempſit, donec ab ipſo *Friderico* (*Cæſare*) per ſententias Principum in curia *Auguſta* celebrata proſcribitur, & Principatuum ſuorum honore privatur. „

(A) Patent iſta tum ex literis, quarum mentionem facit *Fridericus* Imp. in epiſt. ad R. Bohem. tum ex infra dicendis.

(B) Lit. *Frid. Ducis Auſtr.* Friſing. Epiſcopo datæ An. 1236. Ind. IX. menſe Julii, quæ extant apud Meichelbeckium T. II. p. 15. „ Fr. Dei „ gratia Dux Auſtriæ, & Styriæ, Dominus Carniolæ. Tenore præſentium notum fieri volumus, quod „ nos forum *Aſpach*, quod ab Eccleſia *Friſingenſi* in feudo habere dinoſcimur, venerabili Domino noſtro „ ejusdem Eccleſiæ Epiſcopo pro „ quingentis marcis argenti, quas „ pro feudo Marchionis *Yſtriæ*, quod „ eſt in *Marchia*, piæ memoriæ Pater noſter eidem Eccleſiæ tenebatur, obligavimus cum pacto, quod „ cum nos dictam pecuniam Epiſcopo memorato, vel ejus ſucceſſori „ ſolverimus, prædictum forum nomine feodi ad nos redeat abſolutum. Ad cujus rei memoriam, „ præſentem paginam Venerabilis „ Domini noſtri Archiepiſcopi Salzburgenſis, & noſtri ſigillis juſſimus „ communiri. „ Locus datarum non adſcribitur, nec menſis dies; ſed Annus tantum & menſis ſupra ſcriptus.

(A) Lit.

duci poteſt: menſe adhuc Julio ejus anni, pacem inter A. C.
Fridericum, & laudatos Antiſtites conſtitiſſe: ut adeo non
Bellum Duci Friderico juſſu Cæſaris illatum. ante Septembrem, aut Octobrem menſem bellum in Auſtriam deportatum eſſe videatur: quo tempore conſtat, Fridericum jam Medlingæ, quod in caſtrum, ardenti jam bello, ſe receperat, Sulzenſis prædii jura Monaſterio S. Crucis confirmaſſe. (A) Ergo autumno jam ingruente ſimul e Bohemia Wenceslaus, ſimul e Bavaria Dux Otto, cum Ratisbonenſi & Paſſavienſi Epiſcopo; e Carinthia Dux Bernardus, cum Bertholdo Aquilejenſi, Eberhardo Salisburgenſi, & Eckberto Bambergenſi Antiſtite, in ſub-
In Transdanubianam Auſtriam Bohemi, jectas nuper Friderico Duci Provincias irrumpunt. Transdanubiana primum Auſtria, quos defenſores ſperarat, hoſtes experta eſt Bohemos, cædibus, rapinis, incendiis lacerata. Eadem calamitas Auſtriam etiam reliquam, optima-
in ſuperiorem Auſtriam Bavari, & Paſſav. tibus ipſis in ejus perniciem conſpirantibus, oppreſſit; (B) Superiorem præſertim, quam Otto ſibi Bavarus, ac Rudigerus Paſſavienſis Epiſcopus ſubigendam ſuſcepere: Lincium tamen integra in Ducem ſuum fide ſtetit, nequid-
in Styriam Antiſtes Bambergenſis irrumpunt. quam tanto hoſtium terrore laceſſitum. (C) Idem belli turbo Styriam afflixit, ſerius aliquanto qua vi, qua voluntate

(A) Lit. *Frid. Ducis Auſtr.* in hac cauſa, datæ „ in *Medliko* XV. Kal. „ Novembris Anno Domini 1236. „ Apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. N. CLIII. p. 91.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1237. (rectius 1236.) „ Poſtea propter „ multas inſolentias, & enormitates „ ſuas (*Friderici Ducis*) *Wiennenſes*, „ & aliæ civitates (præter *Novam* „ *Civitatem*) & miniſteriales in utro„ que principatu ceperunt ſe oppo„ nere. Deinde ſecutæ ſunt rapinæ, „ & incendia, & irruptiones Clau„ ſtrorum, & Eccleſiarum, & caſtro„ rum. Deinde venerunt Rex Boe„ miæ, & Dux Bavariæ ex latere Im„ peratoris in *Auſtriam*, qui tamen „ nihil profecerunt, niſi quod terram „ rapina & incendiis vaſtaverunt. „ Godefridus Colon. ad Annum 1236. „ Inde Imperator - - commiſit Regi „ Boemiorum, & Duci Bavariæ, & „ quibusdam Epiſcopis terram Ducis „ *Auſtriæ* expugnandam. - - Qui *Au„ ſtriam* ingreſſi, adjunctis ſibi nobi„ libus terræ, quos ipſe Dux antea „ injuſte oppreſſerat, & de terra ſua „ ejecerat, totam *Auſtriam* devaſta„ verunt, & Imperatori ſubjugave„ runt, præter pauca caſtra munitiſ„ ſima, in quibus ipſe Dux profugus „ ſe recepit. „ Vix aſſentiri hoc loco poſſum Pernoldo hæc ad Annum 1236. ſcribenti de *Friderico* Auſtriæ Duce: „ Hic (*Fridericus Dux*) in „ *Nova Civitate*, quæ expugnari non „ potuit, furoribus ceſſit: & etiam „ permiſit *Wiennæ*, *ſe conſulenti*, ut „ portas aperiret, & vim declinaret.„ Si enim nunc, nonniſi de conſilio Ducis ſui, portas recluſit ejus hoſtibus; quid cauſæ erat, cur poſtea eidem, recuperata jam tota Auſtria, tam pertinaciter reſtiterit, nec niſi ultima fame adacta, deditionem fecerit? contrarium certe conſtat ex Diplom. Privileg. Vienn. a Friderico II. Imp. An. 1237. conceſſ. quod mox afferetur: „ Attendentes, quam fi„ deliter & devote Cives *Wiennenſes* „ noſtri, univerſi pariter & ſinguli, „ magni & parvi, noſtrum & Impe„ rii dominium ſunt amplexi, op„ preſſionis jugum, & injuſtitiæ de„ clinando, quibus *Fridericus* quon„ dam Dux &c. „

(C) Chron. Salisburg. ad An. 1236. „ Dux Bawariæ & Epiſcopus Pata„ vienſis obſederunt civitatem *Linze*, „ & infecto negotio receſſerunt. „

(A) Chron.

A. C. tate in verba Cæſaris adactam, donec conjunctis tot Principum ac Antiſtitum copiis Vienna tandem, caput rerum, peteretur. Sed & iſta, quo rebus ac fortunis conſuleret ſuis, portas ultro aperuit, multosque pro uno Duces in urbem recepit. (A) Wenceslaus Rex Bohemiæ, Duxque Bavariæ Otto, urbem, agrumque Viennenſem Conradi, Norimbergenſis Burggravii, fidei commendarunt. (B) *Vienna interim Burggravio Norimberg. commendata.*

Seneſcente jam anno Cæſar ipſe ex Italia in Styriam profectus, captis, everſisque, quæ obſequium detrectarunt, caſtris; ipſa adeo Ducis conjuge, retinendæ fortaſſe in officio Styriæ præfecta, a victore Cæſare capta, & abducta; provinciam eam omnem ſuam in fidem recepit. (C) Actis ſubinde Græcii natalibus Chriſti feriis, cum nec in Styria, nec in Auſtria, præter Neuſtadium, paucasque ejus viciniæ arces eſſet, quod armis ſubigendum; Viennam ſe contulit, hyberna cum Sigefrido Moguntino, Theodorico Treverenſi, Bernardo Carinthiæ Duce, Henrico Thuringiæ Landgravio (Wenceslaum Bohemum, Ottonem Bavarum, Aquilejenſem, Salisburgenſem, Bambergenſem, Paſſavienſem, ac Ratisponenſem Antiſtites Annalium Auguſtanorum Scriptor adjicit) ea in urbe acturus. (D) *Fridericus II. Imp. per Styriã Viennam tendit.*

Non

(A) Chron. Salisburg. ad Annum 1236. „ Patriarcha *Aquilejenſis* cum „ Epiſcopo *Babenpergenſi Stiriam* hoſtiliter intrantes, Eccleſias ſpoliaverunt. „ Similia narrat Thom. de Haſelbach. in Chron. Auſtr. Albericus in Chron. ad An. 1236. „ Dux „ Auſtriæ *Fridericus* ab Imperatore „ omnino exhæredatus eſſe videbatur, ſpecialiter a Ducatu *Styriæ*. „

(B) Chron. Auſtrale ibid. „ Hi „ (*Wenceslaus & Otto*) terram & Civitatem *Viennenſem* Burggravio de „ *Nurenberch* commendaverunt, qui „ collectis multis venit verſus *Novam Civitatem*, locutus Patriarchæ „ *Aquilejenſi* & *Stirienſibus*. In reverſione ſecutus eſt eos Dux cum Comite de *Bogen*, & fugavit eos, cum „ haberent decem contra unum, cepitque duos Epiſcopos, *Patavienſ.* „ & *Friſingenſem*, ceteri turpiter, & „ vix evaſerunt. „ Chron. Salisburg. ad An. 1236. „ *Patavienſis* & „ *Friſingenſis* Epiſcopi cum quibusdam „ Nobilibus, & aliis a Duce *Auſtriæ* „ captivati ſunt. „

(C) Chron. Auſtrale ibid. „ Tandem Imperator per Longobardiam „ intravit. *Stiriam* etiam ſubjugavit, „ caſtra valde munita, multaque con„ fregit, & uxorem Ducis abſtulit, „ quod ei maximum dedecus fuit. „ Tempus, annumque confirmat Richardus a S. Germano ad An. 1236.

(D) Chron. Salisburg. ad Annum 1236. „ Imperator - - per Canales „ verſus *Auſtriam* in Decembri revertitur. - - Natale Domini apud *Graze* in Marchia celebravit, & apud „ *Wiennam* hiemavit. „ Chron. Auguſtenſe ad An. 1237. „ *Fridericus* Imperator contra *Fridericum* Ducem in *Auſtriam* vadit, a civibus „ *Wiennenſibus* & quibusdam miniſterialibus invitatus: & hyemavit „ ibidem, habens ſecum Principes „ Imperii videlicet *Wenceslaum* Regem Bohemorum, *Berchtoldum* Patriarcham *Aquilejenſem*, *Seyfridum* „ Moguntinum, *Eberhardum* Salzburgenſem, *Theodoricum* Treverenſem „ Archiepiſcopos, *Eckebertum* Babenbergenſem, *Seyfridum* Ratisponenſem, *Rudgerum* Patavienſem Epiſcopos; *Ottonem* Bavariæ, *Burchardum* (leg. *Bernardum*) Carinthiæ „ Duces, *Heinricum* Landgravium „ Thuringiæ, & alios quam plures „ Comites & Nobiles. „ Pernoldus ad An. 1236. „ Sub hyemem „ ipſe Cæſar advenit. „

Non otioſam omnino Cæſari fluxiſſe eam hyemem, A. C.
ea ſatis oſtendunt, quæ etiamnum in manibus ſunt litera-
rum monumenta Viennæ ab eo conſignata. (A) Ac pri-
Frider. II. Imp. res Viennæ geſtæ. mo quidem Auſtriam, Styriamque ad ſuam, Imperiique
ditionem adjunxit: tum ordinata republica Conradum
natu minorem filium, ſecundo nuper Danubio in Auſtriam
devectum, Germaniæ Regem Viennæ renunciat, Henrico
fratri, jam ante biennium exauthorato, deinceps ſucceſſu-
rum: (B) multa deinde tum Altachenſi in Bavaria, tum
Erlahenſi, & ſanctæ Crucis in Auſtria Cœnobiis ſeu jura 1237
contulit, ſeu privilegia confirmavit. (C) Viennam ta-
men, qua in urbe non modo ſumma cum magnificentia
exceptus eſt, ſed quartum in menſem usque cum multis
Imperii Principibus regaliter habitus, ſingulari ornandam
ſtudio ſuſcepit. (D) Præter authoritatem Privilegiis Sco-
Vienna in Imperialium Civitatum numerum refertur. torum Viennenſium, juribusque additam, (E) urbem
ipſam Viennam, in ſuam, Imperiique fidem ita recepit,
ut Imperialium deinceps Civitatum & jure gauderet, &
nomine cenſeretur. (F) Multis demum in Fridericum
Du-

(A) Contrarium quidem ſcribunt Chron. Auſtrale. Anonym. Leob. & Zwetl. „ Imperator intravit *Auſtriam*, venitque cum multis Prin„ cipibus *Wiennam*: - - ibique per „ tres menſes latitantes, comeden„ tes, & bibentes, quæ apud ipſos „ erant, & nihil aliud utilitatis ope„ rantes. „

(B) Godefrid. Colon. ad A. 1236. „ Imperator regrediens ad *Auſtriam* „ declinat, & apud *Wiennam*, nobi„ lem Auſtriæ Civitatem, de ſtatu „ ejusdem terræ ſibi nuper ſubjugatæ „ ſagaciter ordinat, & ſuis munit. „ Idem ad An. 1237. „ Ducatum etiam „ *Auſtriæ* & *Styriæ* apud *Wiennam* Ro„ mano Imperio adjecerat, quorum „ valentia tranſcendit LX. marca„ rum millia annuatim. „ Fragmentum Urſtiſianum Authoris incerti: Parte altera. „ Anno Domini „ MCCXXXVII. Imperator profe„ ctus eſt in *Auſtriam*, cui miniſteria„ les Ducis de *Marchia Stirenſi* ſe tra„ diderunt. Inde venit ad Civitatem „ *Viennæ*, quæ ſimiliter ipſius Domi„ nio ſe ſubjecit: ubi etiam *Conradum* „ filium ſuum - - eligi fecit in Re„ gem. „ Idem ad Annum 1235. „ *Fridericus* reverſus in *Alemanniam* „ circa feſtum Johannis Baptiſtæ, fi„ lium *Henricum* captivavit, & eum „ in Apuliam transmiſit. „

(C) Diploma *Friderici* II. Imp. *Erlahenſi* Parthenoni datum apud *Wyennam* An. 1237. menſe Januario Ind. X. apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 90. Item Diploma ejusdem alterum datum Cœnobio *S. Crucis* An. 1237. Ind. X. menſe Januario. apud eundem p. 88. ibid. Annus in utroque Diplomate perperam 1236. ponitur; ſed Ind. X. ſatis oſtendit Annum reipſa fuiſſe 1237.

(D) Chron. Anonymi Leob. ad An. 1237. „ Imperator intravit *Auſtriam*, venitque cum multis Prin„ cipibus Viennam, ibique cum ma„ gno honore ſuſceptus eſt. „ Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtr. „ A „ Miniſterialibus pariter & *Viennenſi„ bus* ſolenniter excipitur, ac invi„ tatus inibi tribus menſibus habi„ tavit. „

(E) Diploma *Friderici* II. Imp. datum Cœnobio *Scotorum Viennenſium* An. 1237. Ind. X. menſe Martio apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. N. CLI. p. 89. Annus itidem perperam 1236. ponitur, ſed Ind. X. errorem ſatis detegit, & reliqua Hiſtoriæ ſeries.

(F) *Viennam* urbibus Imperii adſcriptam breviter inſinuat Pernoldus ad An. 1237. „ Imperator (inquit) „ qui urbem *Wiennam* Imperio ad„ ſcripſit. „

(A) Di-

Digitized by Google

A. C. Ducem invectus: (A) Judicem unum dicundo per urbem juri, eumque annis ſingulis a ſe, vel ſucceſſoribus Regibus nominandum decernit: cavet tamen, nequid ille, etiam Cæſaris nomine, niſi gratuiti muneris a civibus exigat, idque recognoſcendæ tantum ſupremæ poteſtatis gratia offerendum: neve ſervitii quidquam imperet, quod moram unius diei ſpatio longiorem depoſcat; ſed claro jam die egreſſos domibus, ante ſolis occaſum ab opere dimittat. (B) Judæos adhæc a præfecturis, publicisque muneribus excluſos perpetuo eſſe jubet. (C) Judiciorum deinde formam, ſeu ea ad civi-

Ejus urbis Privilegia a Frid. Cæſare data.

(A) Diploma *Friderici* II. Imperatoris civitati Viennenſi datum Viennæ An. 1237. menſe *April.* Ind. X. quod extat apographum in Tabulario Civico *Viennenſi* in Libro, quem *Ferreum* appellant, & fidem autographorum habet in cauſis occurrentibus. Initium eſt: „ Romanum Imperium „ ad tuitionem fidei &c. Quapropter noverit præſens ætas, & futura poſteritas, quod nos attendentes, quam fideliter, & devote „ cives *Wiennenſes* noſtri, univerſi „ pariter & ſinguli, magni & parvi, „ noſtrum & Imperii dominium ſunt „ amplexi, oppreſſionis jugum, & „ injuſtitiæ declinando, quibus *Fridericus* quondam Dux a ſuorum progenitorum probitate degenerans, „ oblitus devotionis, & fidei civium „ prædictorum, contempta noſtri „ reverentia, in juris injuriam, contra eos per fas & nefas enormiter „ ſæviebat, exercens in omnes indifferenter pro judicio voluntatem, „ credens ſibi cuncta licere pro libitu, pauperes aggravans, divites inquietans, pupilli cauſam, & viduæ „ non admittens, ſpolia omnium ſitiens, & diverſas neces excogitans in „ perſonas nobilium virorum, quam „ plurimum honeſtorum. Conſiderantes inſuper, qualiter iidem cives devotione promptiſſima, & fide ſincera ſe nobis & Imperio indiſſolubiliter alligarunt, & quod „ noſtra intereſt, commiſſum nobis „ populum, utpote qui pro ejus ſalute, ac de commiſſa nobis Reipublicæ cura, & univerſitatis regimine generali, tenemur ſummo „ Regi reddere rationem, potentis „ dextræ ſubſidio relevare, dictam „ Civitatem, & Cives, in noſtram, „ & Imperii perpetuo, & irrevocabiliter recepimus ditionem, ut ammodo in noſtris Regum, & Imperatorum, ſucceſſorum noſtrorum „ manibus teneantur, & quod nunquam per conceſſionem alicujus „ beneficii de noſtra & Imperii tranſeant poteſtate: quin potius ſpeciali noſtro, & Imperii munimine, „ munificentiæ noſtræ privilegiis, libertatum, & bonarum approbatione conſuetudinum, quaſi pro fidei „ eorum pignore, velut murorum „ propugnaculis munirentur. „

(B) Idem. „ Statuimus igitur, & „ præſentis privilegii auctoritate ſancimus, ut ammodo in eadem Civitate Judex ſingulis annis per nos „ Reges, & Imperatores, ſucceſſores „ noſtros, communicato ad hoc, ſi „ neceſſe fuerit, conſilio civium, „ ſtatui debeat, qui pro honore & „ utilitate, & felicitate noſtra ſufficiens, & idoneus videatur ad idem „ officium exercendum, præſenti prohibentes edicto, quatenus nullus „ Judex a nobis, vel a Rege, ſeu ab „ aliquo ſucceſſorum noſtrorum pro „ tempore conſtitutus, noſtra vel „ alicujus ſucceſſoris noſtri, vel ſua „ præſumat auctoritate, talliam, ſeu „ protariam in prædictos cives facere, nec eos impetere, ſeu cogere, „ ad aliquid nobis, ſeu noſtris ſucceſſoribus exhibendum, niſi quod, „ & quantum dare voluerint, ſpontanea voluntate. Præterea exundanti gratia indulgemus, ut nemini liceat prænotatos cives ad „ aliquod ſervitium ultra progredi „ cogere, quam ut eo die, quo clara luce de domibus exierint, cum „ ſplendore ſolis regredi permittantur. „

(C) Idem. „ Ad hæc Catholici „ Principis partes fideliter exequentes, ab Officiorum præfectura Judæos

civilem ſtatum pertineant, ſeu in capitalium rerum quæ- A. C.
ſtione verſentur, municipalibus congruentem juribus conſtituit; læſæ tantum majeſtatis, & proditæ Patriæ criminibus exceptis, in quæ vindicanda civibus æque, ac externis libera poteſtas conceditur. (A) De ſingularibus pugnis, ex eorum temporum prava conſuetudine obiri ſolitis ſic ſtatuit, ut ad eam compelli non poſſit is, quem manus ſeptima honeſtorum virorum criminis innocentem teſtaretur. (B) Ut doctrinæ etiam, artiumque ſtudiis proſpiceret, poteſtatem dat Magiſtro, (C) qui a ſe vel ſucceſſorum ſuorum Rege aliquo aut Cæſare, bonis literis præeſſe juberetur, ſubſtituendi ſibi in docendi munere præceptores alios, modo prudentum judicio, ad inſtituendos iis artibus adoleſcentes, quibus excoli ingenia, ac perpoliri ſolent, idonei habeantur. Demum ut civium frequentia Imperiali hac ſua in civitate augeretur, perpetua lege ſanxit, ut incolæ omnes, advenæque, qui anno ſaltem uno pro civibus ſe geſſerint, liberi ab omni ſervili conditione agerent. (D) Ne vero rerum ſuarum detrimen-

De ſcholis Viennenſ.

„ dæos excipimus, ne ſub prætextu „ præfecturæ opprimant Chriſtianos: „ cum Imperialis auctoritas a priſcis „ temporibus ad perpetrati Judaici „ ſceleris ultionem eisdem Judæis in- „ dixerit perpetuam ſervitutem. „

(A) Idem ibid. „ Declaramus inſuper, & obſervari cenſemus, ut ſi „ quando contra quenquam civium „ civilis ſeu criminalis actio intentatur, ſecundum jura & approbatas conſuetudines civitatis ejusdem, a civibus judicetur; læſæ „ Majeſtatis crimine, vel prodente „ (prodendæ) civitatis exceſſu duntaxat exceptis, in quorum animadverſionem, velut deteſtabilium criminum, licite cives & exteros mandamus admitti. „

(B) Idem ibid. „ De Duello vero „ ſiquis impetitur, ſi ſeptima manu „ honeſtarum perſonarum expurgare „ ſe poterit, eum ab impetitione duelli decernimus abſolutum. „

(C) Idem ibid. „ Volentes etiam „ commode Studio provideri, per „ quod prudentia docetur in populis, & rudis ætas inſtruitur puerorum, poteſtatem damus plenariam „ Magiſtro, qui *Wienna* per nos, vel „ ſucceſſores noſtros, ad ſcholarum „ regimen aſſumetur, ut alios doctores in facultatibus ſubſtituat, de „ conſilio prudentum virorum civitatis ejusdem, qui habeantur ſufficientes, & idonei circa ſuorum ſtudium auditorum. „ Hoc Literarum Cæſarearum caput in opinionem induxit viros doctos quosdam, ut prima Univerſitatis Viennenſis exordia ab An. 1237. deducerent: verum Lambecius in Commentar. Biblioth. Cæſar. Vindobon. L. 2. c. 5. & Fridericus Tilmezius in Conſpectu Hiſtoriæ Univerſitatis Viennenſis Lazium, aliosque ejus ſententiæ ſequaces rejiciunt, arguuntque, verba illa: „ doctores in facultatibus ſubſtituat. „ de ſuo adjeciſſe. Id vero utcunque ſit: apographum, quod a viro docto, proboque ex Tabulario Civico mecum communicatum eſt, eadem verba, ut a me allata ſunt, retinet.

(D) Idem ibid. „ Cæterum ut ſub „ Auguſtalis felicitate Dominii & civium recipiat eadem noſtra Imperialis civitas incrementum, ſtatuimus, ut omnes incolæ & advenæ „ ibidem habitare volentes in noſtra, „ & Imperii dominatione ſub tuta, „ & libera lege ab omni ſervili conditione liberi vitam agant, qui videlicet annum & diem ſine alicujus „ impetitione pro civibus tenti fuerint ſecundum jura, & approbatas „ conſuetudines civitatis. „

Digitized by Google

A. C. mentum cives, præter caſus fortuitos, aliena etiam ab injuria acciperent, jus illis certum firmumque ſtatuit, bona ſua, per naufragium alienas in manus delapſa, repetendi. (A) Subſcripſere ampliſſimis his literis, qui tum præſentes erant Archiepiſcopi, Epiſcopi, Duces, Comites, nihil ut obeſſet firmitati præter rerum viciſſitudinem: quæ, ut nunc Ducem, ita Cæſarem brevi ſic involvit, ut ex tanto beneficio nihil ſuperſit, præter benignæ voluntatis memoriam, urbisque inſignia, quæ auream etiamnum Aquilam in campo nigro præſeferunt. (B)

Sed cum res Imperii Cæſarem revocarent, commendata is urbe, Auſtriaque Eckberto Bambergenſi Epiſcopo, Aprili menſe An. MCCXXXVII. Ratisbonam, inde in Italiam ſe recepit. (C) Ejus diſceſſu res Ducis prolapſæ paulatim ſurgere cœperunt. Mortuus haud multo poſt Viennæ eſt Eckbertus Bambergenſis, Cæſaris per Auſtriam Vicarius, Vir ſtrenuus, & rebus bellicis, ſi modo laus ea Epiſcopo convenire poteſt, in paucis excellens. Bertholdi Meraniæ Ducis filius erat, S. Hedwigis frater, ac Belæ IIII.

Friderici II. Imp. ex Auſtria diſceſſus.

(A) Idem ibid. „ De innata quoque clementia Sedis noſtræ, quæ pacem & juſtitiam comitatur, decernimus, & mandamus, ut ſi quando „ aliquis *Wiennenſium* civium naufragii caſum incurrerit, res ſuas ab „ impetu torrentis manus hominis „ aſportavit, libere poſſit repetere & „ habere, a quolibet detentore: cum „ indignum penitus cenſeamus, inmiſericorditer reliquias naufragii „ detineri per hominem, quibus fluvii rapacis ſæviens unda pepercit „ &c. Ad quorum omnium prædictorum memoriam, & robur perpetuo valiturum præſens privilegium fieri fecimus, & bulla aurea, „ typario Majeſtatis noſtræ impreſſa „ juſſimus inſigniri. Teſtes autem „ hujus rei ſunt, Venerabiles, (*Sifridus*) Moguntinus, *Eberhardus* Saltzburgenſis Archiepiſcopi, *Eckbertus* „ Bambergenſis, *Syfridus* Ratisponenſis, Imperialis aulæ Cancellarius, *Rutgerus* Patavienſis, *Chunradus* Friſingenſis Epiſcopi, *Otto* Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, *Henricus* Landgravius Thuringiæ, Comes Palatinus Saxoniæ, „ *Bernardus* Dux Carinthiæ - - - Comes *Cunradus* de Hardeck: *Heinricus* de Schaumberg, *Henricus* de „ Prunne, *Irnfridus* de Hintperch, „ *Hadmarus* de Sunnenberch, & quam „ plures. Datum Wiennæ anno Domin. incarn. MCCXXXVII. menſe „ Aprilis decimæ indictionis, Imperii „ noſtri anno VIII. (XVIII.) Regni „ Jeruſalem XII. Regni vero Siciliæ XXXVIII. feliciter. Amen. „ Diploma totum affert Lambecius L. II. Comment. Bibl. Cæſar. Vindob. ſed mendoſe deſcriptum.

(B) Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ At Imperator ex *Wienna* Imperialem civitatem fecit, & dedit eis „ pro armis auream aquilam cum „ uno capite in nigro clypeo, quo „ usque hodie utuntur. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1238. (rectius 1237.) „ Deinde Imperator relinquens Auſtriam ingreſſus „ eſt Bavariam, & vices ſuas commiſit Epiſcopo *Bambergenſi*. „ Chron. „ Auguſt. ad An. 1237. „ Imperator receſſit ab *Auſtria*, relinquens „ ibi capitaneos, *Ecbertum* Bambergenſem Epiſcopum, & de *Hennebercb*, & de *Eberſtain*, & de *Nurmbercb* Comites, celebrando feſtum „ Reſurrectionis Dominicæ Ratisbonæ. „ Idem habet Godefrid. Colon. ad An. 1237.

(A) Chron.

Vienna Eckeberti Bambergenſis fidei commendata.

Hungariæ Regis avunculus: (A) Philippi Cæſaris, a Witelſpachio Comite interfecti quondam infamia aſperſus, ſed honoribus ſuis brevi reſtitutus; ſacro primum in Palæſtina bello, altero deinde in Bernardum Carinthiæ Ducem geſto ita inclaruit, ut ejus nomen exinde militi pro ſcuto eſſet, hoſtibus terrori. Certe quamdiu Eckbertus in vivis erat, Friderici Ducis felix alioquin temeritas in urbem, Auſtriamque reliquam nihil admodum potuit: hoc ſublato, cum vicaria præfectura ad Conradum Norimbergenſem Comitem rediiſſet, novam in ſpem venit Fridericus, Urbis, atque adeo totius Provinciæ brevi tempore potiundæ. Forte colloquio conſtituta dies erat cum Bertholdo Aquilejenſi Patriarcha, Styriæ, ut videtur, a Cæſare præfecto. Locus conſultationi delectus Stainfeldenſis ager amplam in planitiem Neuſtadio circumfuſus. Eo ſe Conradus Comes Norimbergicus, cum Rudigero Paſſavienſi, & Conrado Friſingenſi Epiſcopo contulit: nec copiæ aberant ſeu Vienna, ſeu ex Styria extractæ; ut adeo de obſidendo Neuſtadii Duce deliberatio fuiſſe videatur. Sed Fridericus in omnes rei gerendæ opportunitates intentus conſilium evertit: re enim per exploratores cognita, vias cum Alberto Bogenio Comite, quem in ſocietatem armorum nuper exciverat, notæque fidelitatis proceribus aliquot Auſtriacis obſidet, ac repentina in redeuntem a congreſſu illo Comitem, Antiſtitesque facta eruptione, illum in fugam, hos in cuſtodiam conjicit: cæſi magno numero auxiliares Styri, ceteri in montes ſuos pari audacia rejecti. (B) Felici hac velitatione incredibile eſt, quantum

A.C.

Morte Eckeberti Bambergenſis Fridericus Dux reviviſcit:

capit duos Epiſcopos Paſſav. & Friſingenſem.

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1238. (1237.) „ Interim Epiſcopus Babenbergenſis *Ekkebertus* in Vienna diem „ ultimum clauſit, & ſepultus eſt apud „ *Scotos* in medio chori. „ Chron. Auguſt. ad An. 1237. „ *Eckebertus* autem Epiſcopus *Bambergenſis* & avunculus *Belæ* Regis Ungariæ, & frater „ *Berchtoldi* Patriarchæ *Aquilejenſis*, „ vir magnanimus, & bellicoſus, & „ ob hoc prædictus Imperator ſibi „ tuendam terram Auſtralem ſpecialiter commendavit. „ Cætera ex Hoffmanni Annal. Bambergenſibus L. IV. peti poſſunt.

(B) Henricus Stero in Chron. Auguſt. ad An. 1237. „ Defuncto autem eodem anno Epiſcopo memorato (*Eckberto*) & Imperatore ſe „ ad Apuliam transferente, prædictus Dux animoſior effectus, *Albertum* Comitem de *Pogen* in auxilium „ ſuum vocat, ſicque cum ipſo Comite egreſſus muros *Novæ Civitatis*, „ in campo, qui dicitur *Stainveld*, „ pugnam iniit cum Wiennenſibus „ & Capitaneis eorum, reportans victoriam glorioſam. Capti namque „ ſunt in eodem bello *Rugerus* Patavienſis, & *Conradus* Friſingenſis Epiſcopi, & ex nobilibus multi, quos „ ad tuitionem terræ prædictus reliquerat Imperator. „ Chron. Auſtrale videtur duas pugnas aſſignare unam An. 1237. (vel potius An. 1236. ante adventum nempe Cæſaris in Auſtriam) alteram An. 1238. (rectius An. 1237.) ſeu poſt diſceſſum Cæſaris ex Auſtria: ſic enim habet ad An. 1237. „ Hi terram & civitatem Viennenſem *Burggravio* de *Nurenberch* „ com-

A. C. tum concuſſi hoſtium animi, quantam in ſpem recuperandæ propediem dignitatis ſuæ, cum Fridericus Dux ipſe, tum qui fidam illi ad eam diem præſtabant operam, Auſtriorum quorundam Optimatum animi ſint erecti: hos inter Anſelmus Juſtingenius, Bertholdus Treunius, & Emerbergius, Gundacearus Starhenbergius, Dietricus & Ortolfus Wolckenſteinii, Albertus de Nusberg, Udalricus de Chinberg, & Colo de Vronhofen eminebant. (A) *Optimates Duci fideles.* Neque vero parva conſecuta eſt rerum in Auſtria inclinatio: arces quinque eodem quodammodo terrore ad deditionem adactæ: converſa multorum provincialium ad Principem ſuum ſtudia: arma ultra Danubium in hoſtes, utique Bohemos, prolata, & ad Crembſium acri certamine, multaque utrinque ſtrage concurſum. Rudigerus ipſe Paſſavienſis Antiſtes, qui cum Friſingenſi nuper captus, & libertati brevi reſtitutus erat, Fridericum exinde Ducem amicitia ſic complexus eſt, potentiorem ut patronum cauſæ ſuæ apud iratum Cæſarem eo Epiſcopo non haberet. (B) *Fridericus Dux captos Epiſcopos dimittit.*

„ commendaverunt, qui collectis „ multis venit verſus *Novam Civitatem*, locutus (locuturus) Patri„ archæ *Aquilejenſi* & *Stirienſibus*. In „ reverſione ſecutus eſt eos Dux cum „ Comite de *Bogen*, & fugavit eos, „ cum haberent decem contra unum, „ cepitque duos Epiſcopos, *Patavienſem*, & *Friſingenſem*, ceteri turpiter „ & vix evaſerunt. „ Pernoldus ad An. 1237. hæc ſolum notat: „ Poſt„ quam reverſus eſt Imperator, qui „ urbem *Wiennam* Imperio adſcripſit, „ & *Fridericum* Ducem ſupplicem fruſtra expectavit, ac in urbe & *Auſtria* „ Rectores poſuit: Dux e *Nova Civitate* cum electa militia egreſſus, hoſtes varie vicit, fugavit, & cepit.„ Chron. Auſtral. ad An. 1238. iſta ſubjungit. „ Poſt receſſum Imperato„ ris Dux in brevi quinque caſtra vi „ obtinuit. Deinde *Stirienſes* condu„ cti ad Imperatorem, *Auſtriam* in„ traverunt cum exercitu ad con„ ſervationem terræ, ſed magis ve„ nerunt ad deſolationem, quia in „ brevi nonnullis ſuis interfectis, & „ captis cum confuſione ad propria „ ſunt reverſi. „ Chron. Salisburg. captos Epiſcopos illos duos An. 1236. ſcribit: Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anonym. Leob. & Zwetl. geminas pugnas illas totidem verbis ex Chronico Auſtrali deſcribunt. Sententiæ noſtræ præter Steronem favet Thomas de Haſelbach in Chron. Auſtrali, & Chron. Rhytmicum antiquum, relatum a Marco Hanſizio T. I. p. 377. quod ſic habet:

„ In triginta milibus *civitas* vallatur
„ *Nova*; de qua proſilit Dux, &
gratulatur:
„ Cum quingentis inſilit, & his debacchatur &c.
„ *Friſinga*, *Patavia* Patribus fraudatur
„ Utraque; quivis abicit arma, levigatur &c. „

Nec veroſimile videtur, captos Epiſcopos, ſi etiam ſtatim reſtituti in libertatem eſſent, *Viennæ* cum Cæſare manſuros fuiſſe contra Ducem, ubi tamen literis ejusdem pro *Scotorum Viennenſium* Cœnobio datis, menſe Martio An. 1237. inter teſtes jam ſubſcripſerunt, ut legere eſt apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 90.

(A) Optimatum horum nomina colligi poſſunt ex literis *Friderici* Duc. datis apud *Novam Civitatem* III. Idus Novembr. An. 1236. quas affert Philib. Huberus in Auſtria ex Archiv. Mellic. illuſt. L. 1. c. 3. p. 21. horum, quos recenſuimus, teſtimonio firmatas.

(B) Albericus in Chron. 1237. „ Eodem tempore fuit bellum exhæ„ redati Ducis apud *Cremes* ſuper Da„ nubium, dirum & forte nimis. „ Chron.

Non parum interea angebat Cæſarem Eckberti obi- A. C.
tus, cujus in fide, notaque armorum peritia ſecurus acquieſcebat: norat Friderici Ducis temerarios impetus; varium & mutabile ſemper vulgi ingenium, calamitate Principum ſuorum facile moveri ſoliti, prævidebat: Ergo
Eberſteinius Succeſſor Viennæ Eckeberto datus,
Theodoricum Eberſteinium Comitem, ſtrenuum bello virum, propere in Auſtriam mittit, qui Vicariam Imperii perſonam pro Eckberto Epiſcopo obiret. Paruit ille Cæſaris Imperio, & autumno jam appetente, cum delecto milite in viam ſe dedit. Fridericus Dux, non ignarus, quam præſtantem bello, paceque virum habiturus eſſet adverſarium, Tulnam præcucurrit, ut iter in urbem illi præcluderet. Fefellit tamen fortuna conſilium, & Theodoricus, quanquam a Friderico undique obſeptus, armis ſibi viam in urbem fecit. Viennam ut attigit Theodoricus, inclinatas admodum res, & incerta hominum ſtudia deprehendit. Nihil vulgo mobilius: quem diris nuper & execrationibus devoverat Ducem ſuum, eundem mirari nunc unice, extollere magnis laudibus, unum bello tot Principibus parem prædicare: fortunarum ſuarum diſpendia, incenſa prædia, ſegetes exuſtas, vineas, agros, hortosque hoſtili ferro, flammaque depaſtos, non immani vindictæ exauthorati Principis; ſed ducum ſuorum ignaviæ adſcribere: felices hos dicere, qui fortunæ id, quidquid eſſet, Friderico delegarint ſuæ; miſeros ſe, qui, quæ fortiter cœpiſſent nuper, aliena nunc deſidia corrupta viderent: libertatis nomine in ſervitutem ſe datos; dominos habere, qui ærarium exſugere, incubare miſerorum fortunis, paſcere alienis damnis ſe noſſent; ſervare cives, res eorum, poſſeſſionesque defendere, ac tueri non noſſent. Tam turbulento rerum ſtatu nihil movendum ſibi Eberſteinius putabat, ne ſi arma ci- 1238
vibus indueret, tot hoſtes, quot milites haberet. (A)

mutatos popularium animos reperit.

Nihil

Chron. Auſtr. ad An. 1238. (rectius 1237.) „ Poſt receſſum Imperato- „ ris Dux in brevi quinque caſtra vi „ obtinuit. „ De *Rudigero* Epiſcopo Patavienſi confirmant ea, quæ infra mox afferentur. Albericus in Chron. ad An. 1237. aliud adhuc addit, nempe. „ In partibus *Auſtriæ* pluit ſan- „ guis in Vigilia S. Jacobi, videlicet „ in Carentania, & in Diœceſi Pata- „ vienſi. „ Sed quod Chronica noſtra de hoc nihil meminerint, inter incerta, aut oculorum ludibria reponi poteſt.

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1238. (potius 1237.) „ Circa vindemiam, „ quæ ſatis ſterilis erat, ipſo anno, „ (quo Imperator in Italiam profe- „ ctus eſt, nempe 1237.) venit Co- „ mes de *Eberſtein* cum aliis multis „ ex præcepto Imperatoris, cui Dux „ (*Fridericus*) occurrit circa *Tulnam* „ cum ſuis, cui cum reſiſtere minime „ valeret, reverſus eſt ad caſtra ſua: „ quare Comes in *Vienna* manens ſine „ effectu, quia nulli ſe committere „ audebat in terra. „ Eadem refe-

runt

Digitized by Go

A. C. Nihil eorum latebat Fridericum, qui ut fractos ducum; civium mutatos paulatim animos indies videbat clarius, ita majore quotidie in ſpe erat, amiſſæ urbis, patriæque propediem ad obſequium redituræ.

Unus ſupererat a Rege Bohemiæ metus: qui cum multa per ſe poſſet, & Auſtriæ cervicibus graviſſime incumberet; officere Friderici conſiliis plurimum videbatur. Hunc ſi qua via ex hoſte amicum redderet, ſi parte totum redimeret, ſi, quæ vis belli invito eripuit, libens, volensque Wenceslao relinqueret; ſpes erat, citerioris Auſtriæ, quæ diſtricto Italicis bellis Cæſare, propugnatorem ſibi parem non haberet, brevi tempore potiundæ. Viam conſilio caſus ſtravit: Wenceslaus Friderici Cæſaris violenta conſilia pertæſus, alio animum flexerat, inque partes Pontificias transgreſſus, mature ſe periculo exemerat, quod a Cæſare, diris propediem devovendo imminere fœderatis, ac clientibus ejus poterat. Id ſatis Duci Auſtrio erat, molliore ut via Regis animum pertentaret. Miſſi primum occulti ad Regem nuncii, pactionum interpretes, quas Auſtrius liberaliter offerebat. Ferunt oblatam Bohemo Regi totam, quæ trans Danubium eſt, Auſtriam, ſi ad recuperandam, quæ Cæſari ſacramentum dixiſſet, ſuam Provinciam, vires & auxilia ſociaret. Promiſſi pignus ut præſens haberet aliquod, Laam urbem, quæ inter Auſtriacos Moraviam verſus ultima eſt, majoris olim, quam nunc, famæ civitas, ſtatim in manus Regis conſignatam. (A)

Fridericus Dux cum Rege Bohem. paciſcitur.

Tam

runt Anon. Zwetl. & Leob. Chron. Paltrami: Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1237. vel 1238. Sed Pernoldus ad An. 1238. ſcribit: „ Licet „ Imperator Styrienſes, brevi fugatos, & *Eberſteinium* cum novo exercitu mitteret, apud *Tulnam* a Duce „ contritum; *Fridericus* tamen &c. „

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1239. nihil de pactionibus inter *Wenceslaum* R. & Ducem initis meminit; ſed de ſimultate inter Regem & Cæſarem exorta: ſic enim habet: „ Rex Bohemiæ ſe oppoſuit Imperatori, cujus conſilio & auxilio Dux cottidie creſcendo, intolerabilis factus „ eſt hoſtibus ſuis. Civitates *La*, & „ *Ens*, & multa caſtra obtinuit. „ Idem iisdem verbis referunt Chron. Paltrami, Anonym. Zwetl. & Leob. Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1239. Pernoldus ad An. 1238. ſic habet: „ Fridericus - - auxilio Regis Bohemi, qui a Cæſare receſſit, „ omnes provincias, magis ultro deditas, quam captas, maxima ex „ parte recuperavit. Erant enim Nobilium affectus vagi, & inconſtantes, non jure, ſed petulantia huc „ illuc moti, & nunquam ſibi conſtantes, ſemper autem ſibi ipſis malum cudentes. „ Sed Thomas de Haſelbach in Chron. Auſtr. Col. 722. hæc adjungit: „ Dum hæc actitantur, Rex Bohemiæ rebellat Imperatori, cujus & auxilio Dux quotidie ſuis hoſtibus factus eſt intolerabilis. „ Affert deinde rationem novi belli inter *Wenceslaum* R. & Ducem *Fridericum* poſtea exorti ſic: „ Orta tamen eſt gravis ſimultatis „ differentia poſtea inter *Wenceslaum* „ Regem Bohemiæ, & *Fridericum* Ducem: quia dum ſic ab Imperatore „ pulſus eſſet, promiſit eidem terram

ultra

Tam nobilem acceſſionem, Bohemiæ ſuæ adjungendam, A.C.
Auſtriam ad obſequium revocat. avide amplexus eſt Wenceslaus, opemque ac operam prolixe ſpopondit. Solutus eo metu Fridericus Dux, Aniſiam primo urbem, tum alia ex aliis oppida, arcesque, aut armis, aut armorum terrore in poteſtatem redigit. Quo tempore factum reor, ut Fridericus Dux Glunicenſe Cœnobium, quod ab Arnhalmo (ex Volckenſtorffiorum, ut opinio eſt, illuſtri gente) deſignatum, a Brunone ejus filio conditum, fortuito nuper incendio graviter depaſtum eſt, & opibus auxerit, & novis immunitatibus confirmarit. (A) Lentum tamen id bellum Duci ad majora feſtinanti videbatur: nec arces deerant, nec oppida, quæ vim æque, ac minas exauthorati Principis eluderent. Quare mutato conſilio ad evaſtandos tota provincia agros, vineasque verſus, magnam vini, maximam frumenti vim in caſtra convehit, Auſtriosque jam armis fractos, fame, ac inopia edomandos ſtatuit. (B) Id telum Provinciam omnem in caſum dedit. Animorum adhuc ſatis tum Auſtriæ, tum Styriæ optimatibus, urbibusque nonnullis ad propulſandum bellum erat: ſed ubi ſpem meſſis ac vindemiæ præreptam; caritatem annonæ, famem, inopiam creſcere quotidie ac augeſcere cernerent, victori ſe Principi paulatim ſubmittere cœperunt. Has inter belli, pacisque curas tantum

„ ultra Danubium ſe daturum, ſi ſua „ opera ſuo honori reſtitueretur; „ inſuper & *Laa* ſibi ſubjecit. Quod „ dum Dux facere diſſimulabat, hinc „ oritur contentio. „ Ex quo conſequitur, *Auſtriam Borealem* Regi Bohemiæ fuiſſe promiſſam. Bohemiæ Scriptores, Dubravius L. 16. Peſſina L. 3. c. 5. Balbinus L. 3. c. 14. qui Auſtriam prope omnem a *Wenceslao* Rege occupatam nomine Cæſaris, *Viennam* ipſam in ejus fide depoſitam, ac poſtea Duci pro 20000. aureorum redditam contra fidem antiquitatis comminiſcuntur, rem tantam ſilentio prætereunt. Chron. Bohem. Anon. apud Peſſinam L. 3. c. 5. p. 337. „ *Fridericus* Imp. in Apuliam rediit: „ ſed Rex Bohemiæ cognato ſuo *Friderico* Auſtriæ Duci, *Viennam* & „ alias civitates reſtituit, & in Clauſtro *Lucb*, (alias *Komarovv*) ante „ *Brunam* ſito, Ord. S. Benedicti, „ firmaverunt perpetuam amicitiam „ juramentis. „

(A) Catalogus Abb. Glunic. apud Hier. Pezium T. II. col. 328. „ Monaſterium Glunicenſe - primum „ exordium ſumpſit ab *Arnhalmo* de „ *Glunick* &c. „ Ubi poſtquam narratur, *Brunonem* patris voluntatem condito Cœnobio impleviſſe, exaratas An. 1125. fundationis literas, facta a *Leopoldo* Virtuoſo, ejusque filio *Leopoldo* Glorioſo, Auſtriæ Ducibus Cœnobio beneficia; ſubjungitur: „ *Fridericus* Dux Auſtriæ & Styriæ „ Monaſterium, quod per incendium „ caſualiter exortum magna damna „ paſſum fuit, novis proventibus „ auxit, ſimul omnia a prædeceſſoribus ſuis Monaſterio collata privilegia, libertates, exemptiones, „ & immunitates confirmavit. „ De *Volckenſtorffia* gente vide, quæ Prevenhuberus in Annal. Styrenſ. p. 375. ex Cuſpiniano annotavit.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1239. „ Hoc anno Dux *Auſtriæ* cum ſibi „ adhærentibus magnam copiam frumenti & vini collegit, & reſiſtentes „ ſibi in quantum potuit, debellavit. „ Majores tamen tam in *Auſtria*, quam „ in *Styria* miniſteriales & civitates, „ fortiter reſiſtebant ei, quia Ducis fidei ſe committere non audebant. „

Digitized by Google

A. C. tum animorum Friderico Duci ſupererat, ut de nuptialibus etiam ludis cogitaret. Sponſam ſibi Ducis ſororem, Gertrudem, Henricus Thuringiæ Landgravius poſtularat: & quanquam nec tempus, nec locus ferebat, Fridericus tamen Junio
1239 adhuc menſe, ſolennes novis ſponſis nuptias (tanta erat flagrante adhuc bello animi fiducia) Neuſtadii apparavit. (A)

Reſtabat urbium caput Vienna, ſed ea tam arcte a Duce cincta, nihil ut annonæ intra mœnia admitteretur. Hinc enata in urbe fames, paucisque diebus id quidquid frumenti in apothecas conditum, ab inopi multitudine abſumptum eſt: nec a vero abhorret, quod quidam literis prodidere, intendente ſe rerum venalium pretio, nec ab immundis animalibus, obſcœnisque temperatum; nec paucos, quibus ne iſtæ quidem deliciæ ſuppeterent, fame ac annonæ inopia extinctos. Ubi ad extrema ven-
1240 tum, nec jam ferri longa inedia poſſet, (A. MCCXL.) deditionem fecit: Principe deinceps uſa ſatis commodo, & quod in violento alioquin ingenio mirum, injuriæ immemori, & vindictæ haud appetente. Exemplum urbis principis minora deinceps oppida, caſtraque ſecuta ſunt, ſeſeque Ducis ſui fidei ac clementiæ permiſere. (B)

Viennam intercluſa annona ad deditionem adigit.

(A) Chron. Mellic. ad An. 1239. „ Landgravius *Duringiæ* ſororem *Friderici* Ducis Auſtriæ ac Stiriæ, adhuc bellis in terra ſævientibus duxit uxorem, nuptiis in *Nova Civitate* ſolemniter celebratis. „ Pernoldus ad An. 1239. „ Inter arma & bella Dux, animo inſuperabilis, nuptias fecit *Gertrudi* ſorori ſuæ cum *Heinrico*, Landgravio Thuringiæ in *Nova Civitate* menſe Junio. „ Has nuptias Chron. Garſtenſe MS. in An. 1240. Chronicon Thuringiæ Joannis Roht apud Menckenium T. II. in An. 1241. rejicit. Chronicon vero Erfordienſe apud Schannatum ad An. 1237. retrahit: ſic enim ibi. „ Hoc anno, menſe *Februario*, in Marcha Stirenſi, *Nova Civitate*, *Heinricus* Thuringiæ Landgravius (cognomento *Raſpo*, Rex poſtea Germaniæ) ſororem Ducis *Auſtriæ* ſibi junxit matrimonialiter. „

(B) Pernoldus ad Annum 1239. „ *Wiennenſes* a Duce (*Friderico*) undique cincti, & arctiſſime concluſi, perſtiterunt hoc anno in obſtinacia ſua, nimium timentes ultoris ſeveritatem: licet ſciverint, quod *Fridericus* omnes, ſe humiliter, & ſuppliciter tradentes, facillime ad veniam admiſerit. (An.) MCCXL. Hoc tandem anno urbs *Wienna*, extrema fame coacta, portas aperuit, cuicunque ſupplicio parata. Sed contra omnem ſpem a Duce ſumma clementia in gratiam recipitur. Principem diſcrimina, quæ præterierunt, reddebant mitiorem: & cives, qui ſeditionis malum finem graviſſime ſenſerunt, pœnituit turbarum, ut poſthac obſequentiores permanerent. „ Chron. Mellic. ad A. MCCXL. „ *Fridericus* Dux Auſtriæ, ac Stiriæ propter frequentes victorias, quibus ſuos adverſarios crebro adtrivit, auctus viribus *Winnam* potenter obſedit: quæ rerum feſſa, ac de ſalute trepidans ſe reddidit. Poſt cujus redditionem prædicto Duci proſperis ſuccedentibus, Optimates ad eum redeunt. „ Chron. Auſtrale ad An. 1240. „ Civitas *Viennenſis* ita cuſtodita eſt ab hominibus Ducis, ut vix parum aliquid deferretur ad manducandum & bibendum in ea manentibus, & inde factum eſt, ut modius frumenti venderetur pro 7. ta-

Reſtituta ſic Auſtria illud ſupererat, ut cum Cæſare A. C.
quoque in gratiam rediret. Id vero multo facilius impetratu erat, Cæſare Ducem bellicoſum, rebusque ſuis, ut dubiæ tum erant ac incertæ, ingens haud dubie momentum additurum, nequaquam aſpernante: (A) Et vero ſuberat non una cauſa, quæ Duci æquiorem Cæſarem præberet: Wenceslaus Rex Bohemiæ a Cæſareis ad Pontificias partes tranſitum fecerat: is, ne adjuncta ad Bohemiam ulteriore Auſtria in perniciem creſceret ſuam, premendus erat, objecto potenti adverſario, & intra fines ſuos cohibendus. (B) Cunctantem adhuc Cæſarem, & in Ducis jam cauſam inclinantem Eberhardus Salisburgenſium Archiepiſcopus omnino impuliſſe fertur. (C) Res paulo altius, ſuisque a primordiis repetenda.

Cæſarem ſibi reconciliat.

Alberti Bohemi turbæ.

Albertus Bohemus, ſeu familiæ id cognomentum, ſeu gentis erat, magna apud Paſſavienſem Epiſcopum gratia primum florebat, & authoritate, vir probus cetera, ac Pontificiæ cauſæ perſtudioſus; nimius tamen fere, & immodicus, quamcunque in partem ſe daret: hic cum nupero, quod Cæſarem inter ac Pontificem recruduerat, diſſidio, mandata a Pontifice accepiſſet, latam in Fridericum Cæſarem diri anathematis ſententiam promulgandi; ea poteſtate ſic uſus eſt, ut fulmina non tam jacere, quam ſpargere videretur. (D) Notati triſti ſententia ſummi utriusque

„ 7. talentis, & multi homines in „ terra præ fame interierunt, & aliqui ad ſublevandam famis inopiam, „ ut dicebatur, canes comedebant. „ Vinum etiam valde carum fuit in „ ipſa civitate, & in tota terra, ut „ urna venderetur in aliquibus locis „ pro XII. ſolidis. Eodem anno civitas *Viennenſis* cum tota *Auſtria* reverſa eſt ad Dominum ſuum Ducem *Fridericum*. „ Idem referunt Chron. Clauſtro-Neoburg. Anonym. Leob. & Zwetl. Chron. Paltrami Conſulis Vienn. Thom. Haſelbach. Arenpeck in Chron. Auſtr.

(A) Pernoldus ad Annum 1240. „ Interim Cæſar a Papa excommunicatus, & quærens favorem Principum, Legatos in Auſtriam, & Ungariam miſit: qui Duci gratiam & pacem attulerunt; Ungari vero „ Regis fœdus quærebant, quod ille „ negavit. „ Chron. Mellic. ad An. 1240. „ Legati Imperatoris veniunt, „ lætum nuntium, videlicet gratiam „ Imperatoris portantes eidem. „ Chronicon Erford. ad An. 1239. apud Schannatum in Vind. Liter. „ Hoc „ etiam anno, Principes, qui anno „ præterito contra Imperatorem conſpiraverant, eidem reconciliantur, „ *Auſtriaque* inſuper Dux honori, ſatisfactione taxata, reſtituitur. „

(B) De Cæſaris & Regis Bohemiæ diſſidio conſtat ex Chron. Auſtrali ad An. 1239. „ Rex Bohemiæ ſe oppoſuit Imperatori. „ De Auſtria ulteriore *Wenceslao* Regi promiſſa fidem faciunt Chron. Auſtrale & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1241. præter Anonym. Leob. & Thomam de Haſelbach in Chron. Auſtr. paulo ante relato.

(C) Aventinus L. 7. p. mihi 415. „ *Eberhardus* Archimyſta Boiorum — „ ad *Fridericum* quoque *Auſtriacum* „ proficiſcitur, eundem in gratiam „ cum Auguſto redigit. „

(D) Aventinum L. 7. non moror, profeſſa odia in hac cauſa afferentem: Brunnerum Boic. annal. P. III. L. IV. cap. II. adeat, qui pleniorem de hoc

Alberto

A. C. que ordinis viri, qui morem ejus imperiis non geſſiſſent. Jam Moguntinum, Friſingenſem, Ratisbonenſem Antiſtites diris devoverat; cum idem ingenii ardor præfervidus eundem cum Eberhardo, Salisburgenſi Archiepiſcopo, cum Rudigero Paſſavienſi, cum Auguſtano, cum Würzburgenſi & Aichſtetenſi commiſit. (A) Eberhardo & Rudigero id vitio datum, quod nec Cæſarem, nec Ducem Auſtrium Fridericum piorum e cœtu proſcripſerint: juſſi proinde commeritas in utriusque caput pœnas diris de more execrationibus depromere; aut ni pareant, Templis, aris, ſacrorum communione exeſſe. (B) Simile edictum in Auſtriam ad Fridericum Ducem miſſum, ni læſis nuper Eccleſiæ juribus ſatisfaceret, armaque in Cæſarem cum Bohemo Rege ſociaret. Plena diſcriminis res erat, ferocem alioquin Ducis animum laceſſere: id Albertum non latebat. Quare non ſecus, ac aperto in bello, inſtructa velut acie Principem aggreſſus, ternos primum e ſingulis Militarium Ordinum Collegiis, Theutonico nempe, & quibus a Templo, & ab Hoſpitali Jeroſolymorum nomen eſt, ad eum deſtinat: ſuccenturiati his tres Abbates; agmen denique clauſere Sacerdotes quinque, claro & ipſi genere nati. Auſtrius, novo hoc ſacri belli apparatu non magis, quam tota nuper majeſtate Imperii territus, intempeſtivos hos feciales (ſi Aventino, maligno ſæpe ſcriptori, credimus) ſic accepit, ut contemptum pro obſequio referrent. Et vero liberum his religionibus Fridericum Ducem Eberhardus ac Rudigerus Antiſtites præſtabant eodem, quo ipſe, fulmine afflati. (C)

Cruda in Principes & Epiſcopos imperia:

a Friderico Auſtrio rejecta.

Alberto Bohemo notitiam habere velit. *Brunnerus* ſe eam habuiſſe refert ex Epitome, *Aventini* manu conſcripta, cum ipſi commentarii de his rebus vel ſtudio ſuppreſſi, vel caſu perditi non amplius extarent. Videri etiam poſſunt Gregorii IX. PP. literæ geminæ ad *Albertum Bohemum*, Archidiaconum Patavienſem in hac cauſa datæ VIII. Cal. Octobr. & IX. Cal. Decembr. An. 1239. datæ, quæ extant apud Freherum T. I. Germ. Script. p. 540. & 541.

(A) Peti hæc ex Brunneri Annal. Boic. P. III. L. IV. N. II. poſſunt ex Epitome Actorum in hac cauſa deprompta.

(B) Brunnerus ibid. „ Idem illum „ ingenii ardor cum Salisburgenſi Archiepiſcopo *Eberhardo* & *Rudigero* „ Batavienſi colliſit. Fatigabat hos „ quoque ferocibus edictis (*Albertus „ Bohemus*) impellebatque in utrius- „ que *Friderici*, Cæſaris & *Auſtrii* deteſtationem: tergiverſantes ultimi „ periculi metu, cauſam apud ſe velut capitalis noxæ dicere jubebat, „ mitras ſe detracturum capitibus „ minitans, ni morem geſſiſſent. „

(C) Brunnerus ibid. „ Cum *Friderico* Cæſari excitari æmulum percuperet, ad eam rem *Auſtrii* quoque „ ſtudia opportuna judicarat: eas „ ſpes cum *Auſtrius* deſtitueret, cœtu „ piorum motus eſt: miſſi graviſſimi viri dictatam ab *Alberto* (*Bohemo*) ſententiam expoſituri, iidemque, ne pompa abeſſet, in claſſes „ tributi. Primæ partes ternis ex „ ſingulis Militarium Ordinum Collegiis, *Teutonicorum* ſcilicet, & quibus a *Templo* & *Hoſpitali* nomen eſt, „ delectis datæ: his tres Abbates „ ſuc-

Hæ turbæ, ſimul a Friderico Duce, ſimul ab Eberhardo Archiepiſcopo ad Cæſarem (A) perſcriptæ, tantum potuere in animo Principis, nihil ut dubitem, reſtitutam extemplo veterem gratiam, pacem, ac amicitiam, abductis e Styria, quæ adhuc ſupererant, Cæſareis præſidiis, Ducem inter ac Cæſarem confirmatam. (B) A. C.

Styria Friderico Auſtrio, Cæſare non invito, reſtituta.

Pace cum Cæſare conciliata, gravior e Bohemia tumultus extitit. Wenceslaus Auſtriam ulteriorem ex pacto repetebat: negabat Fridericus, Cæſare ignaro, atque, ut nunc res eſſent, plurimum invito, tranſigi de ſe tanta inter ipſos potuiſſe: reſtitutum ſe dignitati ab eodem Cæſare, atque in poſſeſſione aviti Principatus confirmatum: quod deinde factum a Bohemo operæ pretium? quas copias, quod robur exercitus eum in finem ſuo militi adjunctum? ſuis ſe viribus adverſus tot Cæſaris, tot perduellium civium, & Optimatum conatus conſtitiſſe: præmii abunde eſſe Bohemo Regi, quod Laam urbem, ex Auſtria decerptam, ſua adhuc in ditione ac poteſtate haberet. Wenceslaus, ubi verbis nihil profectum, ad arma ſe convertit, magnoque exercitu in Auſtriam irrumpens, cædibus, rapinis, incendiis dolorem aliquamdiu ultus ſuum, ingruente hyberno frigore in Bohemiam ſe retulit. Laenſes, ubi deceſſiſſe ex Auſtria Wenceslaum, cui inviti parebant, cognovere, mutato peregrino Domino, in fidem, ac clientelam Friderici ſuam urbem dediderunt.

Rex Bohemiæ Auſtriam trans-danubianā armis repetit.

Secuta ſubinde pax eſt, (An. MCCXLI.) ſuaſore Friſingenſi Epiſcopo, controverſiæ arbitro Duce Bavariæ Ottone; 1241

Pax reſtituta, nuptiisque firmata.

„ ſuccenturiati; agmen quinque Myſtæ clauſere, claro omnes inter ſuos „ loco, & meliore legatione digni: „ hujus enim idem, qui aliorum omnium in hac cauſa, exitus fuit. „ *Alberti* impudentia irriſa; exſibilati, qui hanc miſeram nundinatori „ operam præſtarent, cujus merces, „ fumosque præter Bohemum Regem, & Bojariæ Ducem nemo æſtimaret. *Salisburgenſis* & *Batavienſis* „ Antiſtites omni Religione Auſtrium, ſiqua ejus animo inſediſſet, liberarunt. „ Sed hæc *Aventini*, ex quo iſta acceperunt alii, virulentam ſepiam redolent.

(A) Lit. Friderici II. Imp. ad *Ottonem* Ducem Bavariæ datæ ex obſidione Faventiæ, IV. Non. Octob. 1240. quæ extant vitiatæ apud Aventin. Boic. L. 7. Initium earum eſt: „ Certior factus ſum literis *Eberhardi* Archiepiſcopi Juvavenſis, atque *Friderici* Ducis Auſtriæ, *Albertum* quendam &c. „

(B) Hæc per conjecturam dicta, firmari poſſunt ex Chron. Salisburg. ad An. 1239. ubi legitur: „ Dux „ Auſtriæ ad gratiam Imperatoris rediit. „ Ex Chron. Mellic. ſupra relato, & ex Anon. Leob. ad An. 1240. „ *Fridericus* Imperator contulit ſibi „ (*Friderico Duci Auſtriæ*) ſuas terras, „ *Auſtriam* ſcilicet & *Stiriam*. „ Lit. Friderici Ducis Auſtr. quibus confirmat privilegia ſua Ordini Teutonico: „ Wiennæ in Nativitate Domini „ poſt compoſitionem, & concordiam inter Dominum noſtrum Imperatorem, & nos ſolenniter celebratam A. Dom. Incarn. MCCXL, „ Ind. XIII. „ Pernoldus aliam cauſam addit: de qua paulo ante.

(A) Per-

Digitized by Google

A. C. tone; firmata denique nuptiali fœdere, Gertrude Auſtriaca, Henrici fratris filia Uladislao, Wenceslai filio, deſponſa. (A) Reſtituta Auſtria, Styriaque, una adhuc conjux deerat, a Cæſare nuper intercepta: hanc quoque libertati redditam Imperator reſtituit, Græcium in magna ſummorum hoſpitum præſentia ad maritum Principem adductam. Actum per occaſionem eam de immunitate ſacrorum prædiorum, deque reddendis obſidibus, quod ex recentiore ſcriptore de veterum tabularum fide didicimus, credibile videtur. (B) Ferunt exinde, Fridericum Ducem veris principio Paſſavium hoc anno profectum, eaque, quæ fiduciario nomine a Paſſavienſi Eccleſia haberet jura, oppidaque, ſubſcriptis ſua manu, ad V. Idus Martias, literis, ſingilatim expreſſiſſe. (C) Ceterum ut anno ſuperiore Zwetlenſi Cœnobio; ita pridie Kal. Auguſti anni præſentis, S. Hippolyti Collegio perquam clementem ſe exhibuit. (D)

(A) Pernoldus ad Annum 1240. „ Sed in autumno novum bellum „ Duci cum Bohemo ortum eſt: quia „ Dux Regi, ſi juvaret ipſum ad Principatum recuperandum, *Terram „ trans Danubium* promiſit, nunc tradere negavit propter vaſtationem, „ annis prioribus in *Auſtria* factam. „ Iratus Rex, converſus ad rapinas, „ citius ingruente magno frigore, „ coactus fuit reverti domum. Sub „ hyemem autem concordia facta eſt, „ pactis nuptiis *Gertrudis*, filiæ Ducis *Heinrici*, cum *Wladislao*, ſeniori „ filio Regis. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1241. „ Inter Regem Boemiæ, & Ducem *Auſtriæ* diſcordia ſatis intricata exorta eſt, & „ hæc fuit cauſa. Cum eſſet ipſe „ Dux fere excluſus a poteſtate Ducatus ſui, quæſivit conſilium, & „ auxilium Regis, promittens ei totam terram ultra Danubium ſe daturum, ſi reſtitueretur honori ſuo. „ Quod ipſe Rex ſatis competenter „ (præſtitit) in quantum licuit, & „ potuit, offenſam Imperatoris vilipendit: inſuper *La* civitatem habuit in poteſtate ſua. Deinde, cum „ Dux reſtitutus eſſet honori ſuo per „ orationes Monachorum, & Clericorum, ac mulierum, ut creditur, „ quos ante minus dilexerat, his peractis quæſivit Rex a Duce id, quod „ promiſerat. Sed ipſe diſſimulabat „ promiſſa perſolvere, propter quod „ ex utraque parte dura contentio „ exorta eſt, per rapinam & incendium & vaſtationem. Item Rex „ manu valida intravit fines Auſtriæ „ ad depopulandam terram; ſed propter imminens frigus & clamorem „ pauperum reverſus ad propria; „ cives vero *La* civitatem tradiderunt Domino ſuo Duci, Rege ignorante. Tandem controverſia illa „ ſic terminata eſt, ut traderetur filia Ducis *Henrici*, fratris Ducis *Friderici*, filio Regis Boemiæ, quod „ & factum eſt. „ Quod de *Conrado* Friſingenſi, & *Ottone* Bavaro adjectum, ex Brunnero P. III. L. IV. N. II. acceptum eſt, qui ſe id ex Epitome, *Aventini* manu conſcripta, habuiſſe refert.

(B) Chron. Salisburg. ad An. 1241. „ Dux Auſtriæ præſentibus Patriarcha *Aquilejenſi*, Archiepiſcopo *Salzburgenſi*, *Patavienſi*, & *Sekovienſi* Epiſcopis, conjugem ſuam cum magno „ recepit tripudio. „ Brunner. L. c. ex epitome: „ *Græcii* Stiriæ urbe „ Salisburgenſis cum Auſtrio congreſſus eſt: de obſidibus reddendis, & immunitate ſacrorum prædiorum, quibus viri quidam nobiles incubabant, actum. „

(C) Lit. Frider. Ducis Auſtriæ, Pataviæ An. 1241. V. Idus Martii datæ extant apud Bernardum Pezium Cod. Diplom. P. II. N. CLXII. p. 94.

(D) Lit. Friderici Ducis Auſtr. de prædio *Radenreute Zwetlenſi* Cœnobio dato, ſcriptæ ſunt in caſtro *Starchenberg*. An. 1240. XI. Kal. Martii, extant-

Res cum Episcopo Frisingensi Viennæ transactæ.

Ducem secutus Frisingensis Episcopus Conradus, aliquot continenter menses cum eo Viennæ egit, jusque tutelæ in Enzerstorffensia Ecclesiæ suæ prædia, quod Udalricus Pilichdorffius ad eum diem habuit, quingentorum imperialium nummum precio redemptum, in Ducem ipsum transtulit. Illud postea adjectum, ut triceni tantum quot annis argentei, ad IV. Non. Februarii tutelæ hujus nomine Duci Austriæ penderentur. (A) Sed minuta hæc sunt. A. C.

Tartarorum in Poloniam, & Hungariam irruptio.

At quæ hoc & sequenti anno a Tartaris, ac Cumanis Hungariæ, Poloniæ, Silesiæ, ac Moraviæ illatæ clades sunt, tantæ erant, ut jam inde a Gothis, Hunnisque nihil simile audiretur. Neque nullæ in his turbis Friderici Ducis partes erant: nam & ad primum belli fragorem in Hungariam accurrit; & ruentes e Silesia ac Moravia barbarorum copias objecto exercitu sic exterruit, ut inferre pedem Austriæ non auderent. Cumani, gens barbara & agrestis in Hungariam venerant, sedesque stabiles in eo Regno, Gutano gentis regulo deprecatore, a Bela IV. impetrarant. Admissi in Regnum non tam Optimatum consensu, quam Sacerdotum consilio, qui numerosam Cumanorum gentem ad sacra Christiana traducendam sperabant. Ea spes animum Regis ita obfirmarat, ut quidquid periculi in rem communem inde existeret, nihil pensi haberetur. (B) Fraudis suspicionem, at sero, movit, Tartaro-

tantque apud Linck. in Annal. Zwetl. ad hunc annum. Alteræ Friderici II. Ducis literæ, datæ An. 1241. „ In „ sancto *Tpolito* pridie Kal. Augusti.„ Extant apud Raymundum Duellium Miscell. P. I. in Appendice Diplomat. p. 432.

(A) Lit. Frid. II. Ducis Austr. datæ An. 1241. Ind. XIV. IV. Kal. Januarii Wiennæ, quæ extant apud Meichelbeckium T. II. p. 19. „ Nos *Fridericus* Dei gratia Dux Austriæ &c. „ inducti meritis & dilectione nostri „ Domini & Amici Venerabilis Episcopi Frisingensis Advocatiam in „ *Enzenstorf* extraximus de manibus, „ seu potestate nostri Ministerialis „ *Ul. de Pilchdorff* pro quingentis talentis ipsi per nos, & dictum Dominum nostrum Frisingensem Episcopum prætextu hujusmodi integraliter persolutis, conditionibus „ his adjunctis, ut in æternum nostræ potestati & usui, nec non hæredum nostrorum Advocatia hujusmodi sit addicta &c. „ Alteræ literæ ejusdem Ducis datæ sunt apud *Loope (Laa)* VII. Idus Novemb. An. 1242. apud eundem. „ Nos *Friderici* &c. *Chunradi* Venerabilis Frisingensis Episcopi precibus inclinati, hanc sibi, & Ecclesiæ Frisingensi fecimus gratiam, ut pro toto „ jure, quod de Advocatia in *Enzinsdorf* nobis cedere deberet, singulis „ annis in festo Purificationis S. Mariæ tantum triginta talenta *Wiennensis* monetæ recipiamus &c. „

(B) Chron. Australe & Claustro-Neoburg. ad An. 1241. „ Eodem „ anno Cumani, gens immundissima, „ quæ carnibus utebatur fere crudis „ pro cibo, & lacte equorum & sanguine pro potu, hi miserunt quosdam ex suis cum Rege *Gutan*, „ (alias etiam *Gothan*, *Cutan*, *Cathen*) „ nomine, ad Regem Ungariæ, rogantes, ut collocaret eos in terra „ sua, simulantes se fieri Christianos. „ Qui ad suggestionem Prædicatorum, sine consilio Principum suo-

„ rum,

Digitized by Google

A. C. tarorum auxiliarium innumerabilis multitudo, quæ Batho Duce ipſa, qua redeuntis in vitam Chriſti Servatoris noſtri memoria celebratur, die, Rodnam, Hungariæ urbem, ex improviſo adorta, feſti ejus diei lætitiam cædibus, rapinis, & omnibus barbaræ immanitatis exemplis funeſtavit: nulli hominum aut ætati, aut ordini, aut ſexui parcitum: exuſtæ ſacræ profanæque ædes, Templa diruta, & Cœnobia, urbs tota ſuis ruinis ſepulta. (A) Inde excurſione in omnem late provinciam facta, tot ſtrages hominum ubique editæ, tantum humani ſanguinis profuſum, ut florentiſſima ante, quæ a Danubio ad Poloniam & Moraviam porrigitur regio, pene in ſolitudinem verteretur. Sublato hoc belli ſigno, Gutanus ſe ſtatim, quique ingenti multitudine in Hungariam jam recepti erant, Cumani ad barbaros populares ſuos adjunxere: id quod illi non minus, quam toti Hungariæ exitio vertit. (B) Nihil non agebat Rex Bela, ut incumbentes jam Regni cervicibus Tartaros depelleret: copias, quantas poteſt, maximas tota ex Hungaria conſcribit: Optimates, Antiſtites, vicinos etiam Principes in ſuppetias vocat: Romanum adeo Pontificem, ut Religioni Chriſtianæ, quæ trecentis jam pene annis eo in Regno floruiſſet, conſuleret; Regesque ac Principes Chriſtiani nominis ad exſcindendam hanc peſtem convocaret, multis precibus implorat. (C) Miſſus præterea ad Fridericum Cæſarem in Italiam Orator, Vacienſis Epiſcopus, qui Regnum, qui Chriſtianum nomen ejus

Cumanorum ſuſpecta cum Tartaris amicitia.

Bela Rex Hungariæ a Chriſtianis Principibus auxilium petit.

„ rum, ſuſcipiens eos, heu malo ſuo! „ ſinebat habitare ſecum. At illi „ paulatim creſcebant, & multiplicabantur ſuper numerum. „ Albericus in Chron. hæc ad An. 1239. veroſimili conjectura refert: Anon. Leob. ad An. 1238.

(A) Chron. Auſtrale & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1242. „ Chumani, „ gens ſupra dicta, & maledicta intravit fines Ungariæ, & in die S. „ Paſchæ, intrabant civitatem *Rodnam:* illis edentibus, & bibentibus, „ & ſecure habitantibus, interfecerunt omnes Religioſos, & irreligioſos, juvenes, virgines, ſenes, cum „ junioribus, nemini parcentes. „ Verum hæc pertinere ad An. 1241. certum videtur ex Richardo de S. Germano, qui Ungariæ hanc cladem Junio menſe An. 1241. nuntiatam Friderico II. Imp. in Italiam ſcribit, cujus ipſe Notarius fuit. Unde vel ipſam Magiſtri Rogerii narrationem infra ſubjungendam, qui eodem bello a Tartaris captum ſe ſcribit, corrigas licebit, dum *Kutbeni* in Hungariam adventum, in An. 1242. conjicit.

(B) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neoburgenſe ad An. 1242. (rectius 1241.) „ Deinde diffundebantur „ per totam provinciam illam ſicut „ locuſtæ, ſanguinem humanum ſitientes, & effundentes velut aquam. „ Illi vero, qui prius habitare cœperunt in terra, conjunxerunt ſe ſuis, „ & facta eſt turba innumerabilis, quorum Rex nomine *Gutan* &c. „

(C) Dlugoſſus Hiſt. Polon. L. 7. ad An. 1241. Bonfin. Decad. II. L. VIII. Literæ Gregorii IX. PP. ad Belam. R. Hung. apud Raynaldum T. XIII. ad An. 1241. N. 18.

Digitized by Google

ejus fidei commendaret: & moveri videbatur Imperator; A. C.
ſed ad extremum, ſpem deſtituit. (A)

Fridericus Dux Auſtriæ in Hungariã advolat.

At vero Auſtrius, quanquam ab infenſis Regi ſuo Hungaris adverſus Belam concitatus nuper eſſet, hoſte tamen tam vicino, adeſſe omne periculum ratus: ad reſtinguendum commune incendium, expeditis cum copiis illico advolavit. (B) Ibi cum de Gutani nefariis molitionibus audiret plurimum ab Hungaris, Cumanorum genti per id tempus ſummopere infenſis, oppugnandum ſibi hominem, & de ſua ſtatione exturbandum ſumpſit. Domi ille ſe, ignarus tanti diſcriminis, continebat interim, dum ſpes ſe aliqua melioris fortunæ daret: at Fridericus Auſtrius & ſuopte ingenio præceps, & Hungarorum hortatibus animoſior, domum confeſtim corona cingit, & admotis undique copiis, hominem eo deſperationis adigit, ut ſi noſtratibus ea in re fides eſt, interfectis manu ſua duabus regiis uxoribus, ſociisque, ferrum ſibi ipſe in viſcera mergeret, ne vivus in poteſtatem victoris veniret. (C) Non deſunt,

Gutanum Comanorum principem ad necem adigit.

(A) Richardus de S. Germano in Chronico ad An. 1241. „ Eodem „ menſe (Junio) fama de Tartaris ad „ Imperatorem pervenit, quod jam „ devicto Rege Ungariæ eſſent in foribus Alemanniæ: & ipſe Rex Ungariæ ſignificavit eidem Imperatori „ per *Vacienſem* Epiſcopum, Legatum „ ſuum, & per literas ſuas, per quas „ ſeipſum, & Regnum ſuum Ungariæ, ſuæ promittit ſubjicere ditioni, dummodo per ipſum Imperatorem ab ipſis Tartaris protectionis ſuæ munimine defendatur. „ Idem ſcribit Fridericus II. Imp. ipſe in literis ad Principes, quæ extant apud Raynaldum ad h. annum. „ Ecce „ enim Rex Ungariæ regnum noſtræ „ ditioni ſubjecit, dummodo defenſionis noſtræ clypeo protegatur. „ Sed quæ cauſæ Cæſarem a propoſito revocaverint, inſinuat quidem ipſe in literis apud Raynaldum Laud. ſed cauſam fuiſſe aliam Raynaldus indicat, quæ ad nos nihil.

(B) Epiſt. Magiſtri *Rogerii* ad Joannem Peſthemenſem Epiſcopum apud Thurocz: „ Aliud nequius cogitaverunt (*Hungari Belæ* R. infenſi) Duci Auſtriæ literas cum certis pactis, „ & conditionibus deſtinando, Domino *Friderico* Romanorum Imperatori curam Regni & Hungariam „ dare promittebant: ſed nuncius, in „ via captus, Regi fuit cum literis „ præſentatus. - - *Dux Auſtriæ* rogatus a Rege venerat, ſed cum paucis, tanquam facti inſcius, & inermis: & cum aliqui ex Tartaris ad „ villam *Peſth* more ſolito advenirent, armis & equis ſibi aſſumptis „ obvius eis fuit: & cum ſimul congredi debuiſſent, illi terga dantes, „ prout aſſueverunt, abibant: ſed „ Dux ſubmiſſo equo ſubdens calcaria, quendam - percutiens, eum „ cum lancea taliter, quod lanceæ „ haſta fracta, de equo ipſum proſtravit ad terram: alteri vero ipſorum *Caneſio*, id eſt, majori, volenti ſuccurrere armato more juxta „ ſellam confeſtim arrepto mucrone, „ uno ictu brachium illius amputavit: qui ſtatim de ſella corruens „ expiravit, aliis in fugam converſis, „ proſtratum ceperunt, ipſum vinctum cum equis ad exercitum adducentes. Propter hoc aſſumpta „ materia exprobrare Regem, ac exaltare ipſum Ducem unanimiter „ inceperunt. „ Pernoldus ad An. 1241. „ *Bela* Rex Ungariæ *Friderico* Ducem vocavit in auxilium „ contra Tartaros: ſed Ungari verterunt arma in *Cumanos*, quos eſſe „ putabant Tartarorum ſocios. „

(C) Chron. Auſtrale & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1242. „ Rex nomine *Gutan* ſe ipſum interfecit, prius

A. C. deſunt, qui Gutanum per impiam criminationem in invidiam vocatum, innocentem cauſæ, multisque DEI, hominumque fidem nequidquam obteſtantem, non ſua, ſed aliena manu, periiſſe velint: ſed iſtud diſquirere, nec hujus loci eſt, nec fori. (A) Id certum, Gutano de medio ſublato, bellum non extinctum, ſed novis furoribus inflammatum. Cum enim Bela Rex in Tartaros ac Cumanos iret, qui circumjectam Pestho planitiem caſtris occupaverant; ventum ad certamen eſt, cujus exitus tam infauſtus erat, ut ſucciſo Hungaricæ nobilitatis flore, diſſipato centum millium gravi exercitu, Rex Bela, ægre fuga dilapſus, obterendum quaſi pedibus nobiliſſimum Regnum immanibus his belluis relinquere cogeretur. (B) *incertum, an reum.*

Quæ ſubinde fata fugientem Regem exceperint, ſilentio præterirem, niſi Friderici, Ducis Auſtrii, aut immanem injuriam, aut inſignem calumniam continerent.

„ prius interfectis duabus Reginis, & „ aliis, qui ſecum in domo convenerant, præ timore Ducis *Auſtriæ*, qui „ domum illam impugnabat, & tandem expugnabat. „ Pernold. ad An. 1241. „ Quare auxilio *Friderici* „ Ducis expugnata eſt civitas, in „ qua *Kutban*, Rex Cumanorum ſederat, qui etiam occiſus fuit. „ Porro infenſos fuiſſe Cumanis Ungaros refert Dubravius L. 16. „ *Bela* „ Rex id temporis in Pannonia regnabat, non admodum charus ſubditis „ Regni, propterea quod difficiliorem illis, ſuperbioremque ad ſe aditum, quam Cumanis, quibus tamen „ infenſiſſimi erant Hungari, præbebat. „ Idem Bonfinius Decad. II. L. VIII. fatetur: qui tamen *Cutenem* ab Alemannis & Ungaris, cum cæteris Cumanis obtruncatum ſcribit: adjungit tamen: „ Alii hoc *Friderico* „ Duci Auſtriæ tribuunt: pars *Belæ*, „ cæteri Ungarorum væſania factum „ arbitrantur. „

(A) Epiſtol. Magiſt. *Rogerii* Laud. „ Cumque publica fama eſſet, quod „ *Kutben* - eſſet tanti ſceleris non „ immunis, & adhuc, qui venerant „ Comani, non Tartari crederentur, clamabat totus populus contra „ eum: moriatur, moriatur: ipſe eſt, „ qui deſtructionem Hungariæ procuravit - - - ac ſic ſubito Hungari, „ ac Theutonici intrantes palatium, „ in quo erat, violenter ad ipſum „ accedere voluerunt. *Kutben* vero „ cum ſuis arreptis arcubus & ſagittis ad ſe ipſos accedere non „ finebant: ſed populorum multitudine „ accedente ceperunt eosdem, & „ cunctis in inſtanti capitibus amputatis, ea in populos per feneſtras „ de palatio projecerunt. Quidam „ autem volunt hoc facinus *Duci Auſtriæ* imputare: ab aliis vero de „ mandato Regis dicitur eſſe factum. „ - - Nolo quidem ego, qualiter hoc „ actum eſt, definire: definiat ille, „ qui novit, & pœnam, vel gratiam „ unicuique juxta opera ſua reddet. „

(B) Chron. Auſtrale & Clauſtro-Neoburgenſe ad An. 1242. (potius 1241.) „ Rex ante Ungariæ collecta in unum multitudine copioſa, „ ut dicebatur CM. occurrit illis circa *Peſt*. Illis ibi in caſtris quieſcentibus, Cumani ſummo diluculo inopinate ſupervenerunt, & primo „ incendebant caſtra, deinde interfecerunt omnes Epiſcopos, Comites, „ ſenes & juvenes, nemine ſibi reſiſtente, ita quod ex tanta multitudine vix pauci cum ipſo Rege ſalvarentur. „ Pernold. An. 1241. „ Tartari vero cum Cumanis miſerabiliter vaſtaverunt Ungariam, homines, & loca. „ Pugnam hanc accuratiſſime deſcribit Magiſter *Rogerius* in epiſt. Laud. & ex hoc Joannes Longinus, ſeu Dlugoſſus in Hiſt. Polon. L. 7. Dubrav. Hiſt. Bohem. L. 16. Bonfin. Dec. 2. L. 8. Ex veteribus Matthæus Pariſ. Hiſt. Angl. quos conſulere licebit.

(A) Epi-

Dux Frideric. perfidæ immanitatis in profugũ Hung. Regem a Scriptoribus quibusdam arguitur.

Hungari, Bohemique Scriptores tradunt, Belam, quo tempore ex acie profugus, in Dalmatiam ſe cum conjuge liberisque conferret, in finibus Auſtriæ a Friderico Duce oppreſſum, easque in anguſtias redactum, ut ſi ſalvus, ac liber ad ſuos abire vellet, & auri vim ingentem, & pretioſa omnis generis vaſa, cum tribus Hungariæ *Comitatibus* eidem tranſcribere cogeretur. (A) Extortis per ſummam inju- A. C.

(A) Epiſtola Magiſtri *Rogerii* ad Dominum Peſthemenſis Eccleſiæ Epiſcopum apud Thwrocz. „ Ipſo itaque „ Rege de exercitu profugato, diu „ noctuque cum pauciſſimis copiis „ verſus confinia Poloniæ habuit iter „ ſuum: & inde directo tramite, ut „ Reginam poſſet attingere, quæ in „ confinio *Auſtriæ* morabatur, quantum poterat, properabat. Dux „ Auſtriæ hoc audito, iniqua in corde concipiens contra eum, ſub nomine amicitiæ, obvius ſibi fuit: „ ſed Rex armis exutus, dum prandium pararetur, modico temporis „ intervallo, vellet ſomnii quietem „ capeſſere juxta aquam -- excitatus „ a ſomno, cum Ducem vidit, lætatus eſt valde. Dux autem Regem „ inter alia conſolatoria verba petiit, ut Danubium tranſiret, & ibidem ſecurius quieſcere, & morari „ poſſet. Rex vero his auditis, tanquam innocens, nihil mali ſuſpicatus, dictis Ducis aquievit. - - - „ Dux *Auſtriæ*, aſtutia excogitata, „ cum Regem, ſuum ad libitum potitus extitit, ab eo quandam pecuniæ quantitatem, quam dicebat „ olim ab eo Regem extorſiſſe, repetiit. Quid plura Rex manus illius „ evadere nequivit, quousque partem ejusdem pecuniæ in prompto, „ partem in vaſis aureis, & argenteis „ illi perſolvit: pro parte autem tres „ Comitatus ſui Regni, illius terræ „ contiguos illi obligavit: & licet „ ipſa vaſa aurea, & argentea majoris fuerint æſtimationis: tamen „ Dux illa ſolum in duobus millibus „ marcarum, ſimul cum lapidibus „ precioſis recepit. Dux autem illico caſtrorum illorum Comitatus „ corporali poſſeſſione eſt adeptus, „ & illa ex propriis pecuniis contra „ Tartaros fecit reparare: ſi quæratur, quanta fuit pecuniæ quantitas, eſt ignotum: nam alii de ſeptem, quidam de novem, ceteri „ de decem marcarum millibus referebant: ſed de veritate liquere non „ poterat: quia ſecrete tractatus fecerant, & firmaverant propriis juramentis. Quibus expeditis, ad „ Reginam, quæ non multum diſtabat, quantum potuit, feſtinavit: „ & una cum ipſa ſine tractu moræ „ *Stephanum* Wacienſem Epiſcopum „ ad Imperialem, & Romanam curiam pro ſubſidio deſtinavit, & interim circa *Segesdinum* cum illis, „ quos aggregare potuit, moram „ traxit. „ Bonfinius Dec. 2. L. 8. „ Fines Auſtriæ ſtudebat attingere „ (Rex Bela) ut Reginam, quam ibi „ dimiſerat, alloqueretur. Dum ibi „ aliquantulum curandi corporis gratia ſubſtitiſſet, ſomnumque exutis „ armis captaret; ecce Dux *Auſtriæ*, „ qui ſe ad officium veniſſe ſimularat, occurrit -- diſſimulata inimicitia, ſcelereque ad trajiciendum „ Danubium Regem hortatur, ut „ propius ad tutiora loca confugeret: offerebat ſua oppida, in quibus ſecurum ſemper fore pollicebatur. Rex innocentiæ ſuæ conſcius, „ quæcunque ille obtulerat, quando „ tempus, & res ita poſtulabat, lubenter accepit: ad proxima quædam caſtella pervenere, ibi diebus „ aliquot peramice utrinque verſatum. Deinde Dux, ut conceptum „ animo facinus perpetraret, hinc ſumit initium: a *Bela* quandam pecuniam repetit, quam ſibi ab eo „ injuſte olim extortam querebatur. „ Rex intellecta facinoroſi hoſpitis „ audacia, ut majora incommoda „ declinaret, quamcunque in numerato ære habebat, exſolvit: cæteram datis vaſis aureis, argenteisque rependit. Et ut illius libidini „ cumulatius ipſe ſatisfaceret, treis „ regni (ut ajunt) Comitatus Auſtriæ finitimos adjecit: vaſa gemmata multo pluris æſtimata, pro „ bis mille pondo argenti, ab ipſo recepta ſunt. Trini Comitatus continuo Dux poſſeſſionem accepit, „ munivit ſubito contra impetum „ Tartarorum. „

Digitized by Google

A. C. injuriam miſeræ fortunæ his reliquiis, Fridericum usque adeo non quieviſſe, ut raptis in eam Hungariæ partem copiis, quæ a Tartaris adhuc intacta erat, & Jaurinenſe caſtrum in poteſtatem redigeret, & omnem oram eam, quæ Raba fluvio alluitur, populatione, & incendio ad Tartarorum pene exemplum exhauriret. Eam ob rem, cum exorti undique ad vindictam Hungari, Jaurinenſe caſtrum cum præſidiario Germano milite concremaſſent; Fridericum furore percitum a profugis in Auſtriam Hungaris tantum argenti expreſſiſſe, ut miſericordiam etiam hoſtibus moverent hoſpites, ſpoliati prius a barbaris, nunc a Principe Chriſtiano ad egeſtatem ultimam redacti.

Quæ ſi vera ſunt, Annalium noſtrorum aut malam fidem, aut intempeſtivum ſilentium reprehendo, qui cum minoribus multo in cauſis Friderici Ducis res geſtas tam acerbe perſtrinxerint, factum tam inhumanum premere hoc loco voluere. (A) Unus quidem ejus rei Pernoldus, *An ex vero, non ſatis liquet.*

(A) Epiſtol. Magiſt. *Rogerii* apud Thwroz: „ Dux perſpecto jam, quod „ Hungari eſſent unanimiter in fuga, „ ſibi multos milites aggregavit, eos „ contra Hungaros in Hungariam „ transmittendo, & ſic Tartari ex „ illa parte Danubii deſtruebant, & „ ex iſta Theutonici deprædabantur, „ villas, prout poterant, comburebant. Itaque civitatem *Jaurienſem* „ intrantes, caſtrum ceperunt, & illud moliti ſunt per violentiam obtinere: Hungari vero de partibus „ illis conſequentes in unum, ad civitatem manu armata euntes, civitatem ceperunt, & omnes in „ caſtro Theutonicos cremaverunt. „ Dux nimio furore repletus propter „ hoc ſcandeſcens contra Hungaros „ fugientes a facie Tartarorum, quos „ in Auſtria collegerat, & quibus fidem promiſerat, non contentus „ de eo, quod Regi fecerat, petiit „ ab eis pro caſtrorum, & civitatum „ cuſtodia grandem pecuniæ quantitatem: & ſic hac occaſione inventa, cum tam Theutonici, quam „ Hungari eſſent multum divites in „ pecunia, & rebus, eos usque ad „ extremam exinanitionem nequiter „ ſpoliavit. „ Mirum eſt cæteroquin, Magiſtrum Rogerium, qui ipſe hoc bello captus ſit a Tartaris in Hungaria, *Kutbeni* in Hungariam adventum in An. 1242. conjeciſſe, cum certum ſit ex Richardo de S. Germano, qui pene ephemeridas rerum ſub *Friderico* II. Imperatore geſtarum, præſens ipſe, & Notarius Cæſaris ſcripſit, Tartaros jam An. 1241. devicta Hungaria, Germaniæ imminuiſſe: eodemque anno 1241. ſcriptæ a Cæſare extent literæ apud Raynaldum, totam jam a Tartaris Hungariæ illatam cladem complexæ: ex quo alterutrum conſequi videtur, aut mendum eſſe in anni conſignatione a Rogerio facta; aut totam epiſtolam haud ſatis eſſe ſinceram. Bonfin. Dec. II. L. 8. „ Poſtquam Dux Auſtriæ „ Ungaros undique in fugam converſos eſſe intelligit, ratus ſibi tempus dari ad ulciſcendum nimis idoneum, coactum mox exercitum „ in Panoniam mittit: & veluti Tartari ulteriorem, ſic hos citeriorem Ungariam vaſtare jubet. Juſſi „ mandata faciunt, haud ſecus ac illi pagos incendunt, abducunt prædam, & in homines frequenti cæde graſſantur: ſuccendunt Taurini „ (Jaurini) ſuburbia, & arcem capere pergunt. Interea e proximis „ pagis, oppidisque haud parva manus convenit, audito urbis periculo ſuccurrit, Theutones arce potitos invenit. Quod ubi aſpectum „ eſt, usque adeo Ungarorum animos irritavit, ut hoſtes ad unum „ omnes in arce cremaverint. Id „ ubi nunciatum eſt, illius adeo animum

nuper admodum in lucem extractus, meminit; ſed adeo A. C.
nullo recti, pravique diſcrimine, ut neſcias, laudi, an probro Duci id factum vertat: addit deinde decerptam eam Hungariæ partem juſtis præſidiis, operibusque adverſus ingruentium vim Tartarorum a Duce communitam, deductum Dalmatiam verſus ab ipſo Duce Regem ac Reginam, ac nequid detrimenti tam vicina calamitas Auſtriæ importaret, corrogatis undique externis auxiliis, omnia in caſum optime proviſa. (A) Quæ ut in laude ſunt poſita, ita præcedentis facti invidiam non extinguunt. Et miror, ſi ita geſta eſt, rem tam atrocem nec a Bela Rege ad Pontificem delatam, nec publica execratione, cujus tum uſus vigebat maxime, caſtigatam. (B) Polonus magni nominis Scriptor, qui Tartarorum id temporis in Poloniam, Sileſiam, Hungariam irruptionem accurate deſcripſit, Belam quidem in Auſtriam profugiſſe, ibique aliquanto tempore munita ſe in arce continuiſſe meminit, antequam Spala-

„ mum commovit, ut cæteris Ungaris, qui promiſſa immunitate, incolumitateque rerum omnium in „ *Auſtriam* confugerant, grave ſub „ cuſtodiarum prætextu ſtipendium „ impoſuerit, redegeritque ad tantam rerum omnium egeſtatem, ut „ hoſtibus etiam miſericordiam excitarent. „ Dubrav. Hiſt. Bohem. L. 16. de hoc nihil: expreſſas tamen a *Bela* in *Auſtriam* profugo pecunias, vaſaque aurea, & argentea, quæ Regina ſecum extulerat, confirmat: de tribus Comitatibus tacet. Cromerus Hiſt. Polon. L. 8. hæc ad An. 1246. „ *Bela* Rex, poſteaquam Tartari exceſſerunt, nihil antiquius habuit, „ quam -- *Fridericum Auſtriorum* Ducem ulciſci, propterea quod is ſibi „ ſub tempeſtate illa Tartarica tria „ territoria, & argenti, aurique permultum, violento pacto extorſiſſet, Ungariamque nihilo mitior „ Tartaris populatus eſſet. „ Sed ea haud dubie uterque Scriptor ex Rogerio accepit. Nihil de his Annales noſtri.

(A) Pernold. ad A. 1241. „ Rex *Bela* „ Reginam cum theſauris præmiſit in „ *Auſtriam*, tandem ipſe ſequi coactus, „ quia ſui cum ipſo non concordes, „ ubique victi ſunt. Dux *Fridericus* „ eum hoſpitio primum amice recepit: ſed poſtea coegit, ut omnes „ fere theſauros ſibi tradere deberet „ pro reſtitutione damnorum, quæ „ Auſtriæ prioribus annis fecerat, & „ pro coactione ad ſolvendum ſibi „ aurum maximum, & pro extorto „ a *Wiennenſibus* tributo. Et quia ad „ hanc reſtitutionem non ſufficerunt omnes pecuniæ, & monilia „ Regis, debuit etiam Duci magnam „ portionem Terræ Ungariæ, Auſtriæ vicinam invadiare: quam Dux „ contra Tartaros ſtatim munivit. „ Tunc Regem, & Reginam verſus „ Dalmatiam comitatus eſt, & caute providens, quod anno altero „ factum eſt, auxilia vicinorum conduxit. „

(B) Nulla cenſuræ Eccleſiaſticæ usquam mentio, nullum indicium delatæ ea de re ad Pontificem querelæ: cum tamen *Leopoldus* avus *Friderici* Ducis ob ſumptam de Rege Angliæ ultionem excommunicatus eſſe legatur. Quin imo Albertus Stadenſis in Chronico ad An. 1241. hæc ſcribit: „ Tartari tanto timore hominum „ corda concuſſerunt, ut homines „ contra eos in diverſis locis & provinciis, auctoritate Epiſcoporum ſe „ Crucis charactere inſignirent. Tandem Papa ad inſtantiam Regis Ungariæ, *Ducis Auſtriæ*, & Domini Carinthiæ dedit generalem terræ Hieroſolymitanæ indulgentiam contra „ eos. „ Et confirmat Gregorii IX. PP. epiſt. 79. L. 15. de indulg. in hac cauſa ad *Belam* R. data XVI. Kal. Julii An. 1241.

Digitized by Google

A. C. Spalatum in Dalmatiam cum Regina, ſacroque Regni theſauro ſe conferret; ſpoliatum, exutum opibus, vaſisque aureis a Duce Auſtrio, aut ad cedendam regni partem dira ea neceſſitate adactum, non meminit. (A)

Tartari per Moraviam in fines Auſtriæ erumpunt.

Hæc dum maxime in Hungaria geruntur, Tartarorum Dux alter Peta per obtritam barbaris modis Poloniam, Sileſiam, Moraviam in Bohemiæ Auſtriæque fines erupit. Curſum furentis barbari Olomucium ſtitit, a Sternbergio Præfecto non retuſi modo ſæpius, ſed antelucano etiam in conflictu haſta confoſſi. Perempto Duce ſublata obſidio eſt, Tartarique convulſis temere ſignis in Auſtriam ſe ejecere, quo conjunctis cum Bathone Duce, qui per Hungariam graſſabatur, copiis, infeſtiores in Germaniam redi-
1242 rent. (B) Verum hanc iis confidentiam Fridericus Auſtrius excuſſit. Is cum toto hoc bello expedito ſemper agmine, nunc ad Hungariæ, nunc ad Bohemiæ, Moraviæque fines excubaret; immane barbarorum agmen, ex Hungaria in fines Auſtriæ erumpens, conſecutus ſic concidit, ut abjecto obſidendæ urbis conſilio, diverſi, diſſipatique, quocunque aut error, aut fortuitus animi impetus tulit, dilaberentur: utque explicari fuga ignotis in locis ſine offenſione non potuit, ita emenſi ſpatium ingens inter promiſcuam

(A) Joann. Dlugoſſus ſeu Longinus Hiſt. Pol. L. 7. „ *Bela* quidem „ Rex fugiendo in Auſtriam divertit, „ & illic in caſtro quodam ſe per plura tempora condidit. Colomannus vero nepos Regius fugiendo „ in oppidum *Peſth* pervenit, ubi „ notabilem exercitum ex Hungaris „ & advenis collectum inveniens, „ magnopere illis diſceſſionem - - „ perſuaſit. Verum cum ſuadere non „ poſſet - - in *Auſtriam*, & ipſe divertit, & in quodam caſtro latuit, „ ex poſt vero in *Zagrabiam* venit. „ - - - Rex *Bela* de oſſibus ſanctorum „ curam gerens, miſit in *Albam regalem*, & corpus B. *Stephani*, cum „ aliorum Sanctorum oſſibus, & clenodiis, & veſtibus, ornamentisque Eccleſiæ per conſortem ſuam „ *Mariam* Reginam, & filium parvulum biennem, ad Regiones maritimas, ad Spoletum (*Spalatum*) „ transmiſit. „

(B) Chron. Bohemiæ ad An. 1300. L. 2. c. 71. „ Tartari, qui Regnum „ Hungariæ, pluribus annis, vaſtaverunt, intrantes Moraviam partem ejus vaſtaverunt, & circa *Olmuz* maximam multitudinem hominum occiderunt, pluraque caſtra, quæ absque defenſione, propter metum eorum permanſerant, „ vaſtaverunt, & tandem dum ibidem ante *Olmucz* civitatem rurſus adveniſſent, quidam nobilis de „ *Sternberg*, pro tunc Capitaneus civitatis ejusdem, de civitate progrediens, ſimiliter impetum fecit „ in eos viriliter, & eorum Capitaneum lethaliter vulnerans, interfecit, de quo dolentes Tartari, & „ plurimum ſtupefacti, per fugam reverſi ſunt Ungariam: ex illo etiam „ actu magnifico dictus nobilis de „ *Sternberg*, per donationem Regis „ Bohemiæ bona quædam prope *Olmucz*, in quibus novum caſtrum „ *Sternberg*, ad memoriam hujus rei „ conſtruxit. „ Ita Chronicon Bohem. quod affert Ludewig. MS. Reliqu. T. XI. & Menkenius in Script. Saxon. Dubrav. L. 16. fuſe: fuſiſſime Peſſina L. 3. c. 6., qui *Jaroſlaum* appellat *Sternbergium*, additque de Tartaris: „ Ad *Batti* exercitum per „ Hungariam tum adhuc graſſantem „ ſeſe receperunt. „

Digitized by Google

miſcuam ſuorum cædem, victore ubique veſtigia premente, A. C.
mutare periculum potius, quam vitare potuere. (A)

Dubitari hic video, Viennamne, an Neuſtadium circumfeſſum a Tartaris Ivo velit. (B) Conjecturæ pro Neuſtadio faciunt: nam & oppidum hoc alias appellat Ivo; Viennam vero civitatem: & oppidum, non urbem, hoc loco obſeſſum ſcribit: (C) Parum deinde credibile videtur, Viennæ ad urbis præſidium, quinquaginta tantum mili-

(A) Math. Pariſ. in Hiſt. Anglic. affert Epiſtolam *Ivonis Narbonenſis* Clerici, qui tum *Neoſtadii* in Auſtria, & *Viennæ* agebat; ejus verba ſunt: „ Deinde in quodam *oppido* Auſtriæ, „ quod Theutonice *Neuſtat* dicitur, „ id eſt *Nova Civitas*, inter quosdam „ novos religioſos, qui *Beguini* vocantur, (erant ii hæretici, ut conſtat ex Alvaro Pelagio L. 2. De „ Planctu Eccleſiæ cap. 52. quos poſtea Clemens V. PP. cap. *Ad noſtrum*, *de Hæreticis*, condemnavit.) „ hoſpitabar: & in proxima civitate „ *Wienna*, locisque circumjacentibus „ aliquos annos delitui. - - - In hac „ demum æſtate ipſa gens memorata, „ quæ *Tattari* nuncupatur, Pannoniam, quam per deditionem acceperat, exiens, dictum *oppidum*, in „ quo tunc forte morabar, cum infinitis millibus obſedit truculenter. „ Nec erant ibidem in ipſo ex noſtris „ viri bellici, præter milites quinquaginta, quos cum viginti balliſtariis Dux in munitione reliquerat. Hi omnes ex quibusdam eminentiis circumfuſum ſupervidentes „ exercitum, immanem abhorrebant „ ſævitiam ſatellitum Antichriſti, & „ aſcendentes ad Dominum Chriſtianorum planctus miſerabiles audiebantur, qui ſubito in circumjacente provincia præoccupati, ſine delectu conditionis, fortunæ, ſexus „ & ætatis omnes indifferenter diverſis ſuppliciis interibant, quorum cadaveribus Principes cum „ ſuis cynocephalis, aliisque lotophagis, quaſi pane veſcentes, nihil „ præter oſſa vulturibus relinquebant. Sed quod mirum eſt, famelici & edaces vultures, quæ forte „ ſupererant, reliquiis veſci minime „ dignabantur. Mulieres autem vetulas & deformes Antropophagis, „ qui vulgo reputantur, in eſcam „ quaſi pro diario dabant: nec formoſis veſcebantur, ſed eas clamantes & ejulantes in multitudine coituum ſuffocabant. Virgines quoque usque ad exanimationem opprimebant, & tandem abſciſſis earum papillis, quas Magiſtratibus „ pro deliciis reſervabant, ipſis Virgineis corporibus lautius epulabantur. Videntibus interim ipſorum ſpeculatoribus ex cujusdam „ promontorii ſummitate, *Ducem Auſtriæ* cum Rege Bohemiæ, Patriarcha Aquilegiæ, Duce Carinthiæ, „ & Marchione, ut dicebatur, concomitante de *Bade*, cumque plurimo potentatu conterminorum, & „ jam ordinatas ad bellandum acies, „ totus ille nephandus exercitus repente diſparuit, omnesque illi curſores in miſerabilem Hungariam „ ſunt reverſi. „

(B) Brunner. Boic. P. III. L. 4. N. 3. „ Friderici Auſtrii, & finitimorum „ Principum armis ab obſidione ſive „ *Neoſtadii* ſive *Viennæ*, (neque enim, „ utra urbium fuerit, ex *Ivone* (Narbonenſi) qui rebus præſens adfuit, „ diſerte colligitur) rejecti, reliquæ „ Germaniæ devorandæ ſpem omiſerunt. - - Aderant *Auſtrio* Bohemi Regis, Aquilejenſis Patriarchæ, „ Carinthiæ Ducis, & Badenſis Marchionis auxilia cum plurimo conterminorum, ut *Ivo* loquitur, potentatu. „ Adlzreit. Boic. P. 1. „ L. 24. N. 6. aliique.

(C) Epiſt. Ivonis Narbon. laud. „ Deinde in quodam *oppido* Auſtriæ, „ quod Theutonice *Neuſtat* dicitur, „ id eſt, *Nova Civitas* - - hoſpitabar: „ & in proxima *Civitate Wienna*, locisque circum jacentibus aliquos „ annos delitui. - - In hac demum „ æſtate ipſa gens memorata, quæ „ *Tattari* nuncupatur - - dictum *oppidum*, in quo tunc forte morabar, „ cum infinitis millibus obſedit truculenter. „

(A) Ea-

A. C. milites, cum viginti balliſtariis a Duce eſſe relictos: (A) Ea enim jam tum urbs Vienna erat, ut, quod ſupra obſervavimus, jam cum præcipuis Germaniæ conferri poſſet. (B) Quæ deinde ratio afferri poteſt, cur Fridericus Dux, qui hoſtem barbarum adeo non reformidabat, objecta in prædam Pannoniæ veteris parte lætiſſima; Neuſtadio ipſo, cui nuper ſalutem debebat, in immanium barbarorum lanienam expoſito, Viennæ potius, quam ad Leytham fluvium, ſtatum Auſtriæ limitem, excubare voluiſſet? (C) Scriptores denique noſtrates, qui de Tartarorum hac excurſione meminere, in Auſtriæ fines; non in mediam fere Auſtriam excurriſſe barbaros ſcribunt: neque de incenſis, everſisque Auſtriæ tot oppidis, villisque, quæ Leytham inter, Viennamque ſita, cladem barbaram evaſura non erant, ullam mentionem faciunt. (D) Sed enim Pernoldus aliud nos docet, Tartarosque, ſub Auguſti menſis principium, Viennam usque impetum feciſſe: ibi conſpecto Ducis, & auxiliarium Bohemorum, Carnorumque exercitu, metu perculſos, trepida ſe fuga, nec ſine clade tamen multorum, in Hungariam retuliſſe. (E)

Neoſtadio, aut Viennæ minantur, & rejiciuntur:

Hanc Friderici de Tartaris victoriam, quæ prodigii inſtar a Scriptoribus celebratur, illuſtriorem reddit Tartari Regis arrogantia: qui cum ſe Regem unum, Dominumque terrarum orbis, faſtu inſolentiſſimo prædicaret; Fridericum tamen Ducem in armorum ſocietatem admiſſurum ſe recepit, ſi, quæ una lex erat fœderis, animum induceret, ut ejurato DEI nomine, nulli hominum vitæ gratiam ſe facturum promitteret. Sed enim arma pro reſponſo fuere, quæ non feliciter minus, quam fortiter in barbaros diſtrinxit. (F) Ceterum Tartari, cum hunc etiam annum in

(A) Eadem: „ Nec erant ibidem „ in ipſo ex noſtris viri bellici, præ„ ter milites quinquaginta, quos cum „ viginti balliſtariis Dux in muni„ tione reliquerat. „

(B) Lit. Innoc. III. PP. ad Annum 1206. allatæ: „ *Viennam* videlicet „ civitatem, quæ poſt *Coloniam* una „ de melioribus Teutonici Regni ur„ bibus eſſe dicitur. „

(C) De his alias.

(D) De hoc mox infra.

(E) Pernoldus ad Annum 1242. „ Tartari menſe Auguſto inchoante „ venientes juxta Danubium, acceſ„ ſerunt usque *Viennam*. Dux vero „ adjunctis ſibi auxiliis Bohemorum, „ Carniolorum, Carentanorum, præ„ ter ſuos, celeriter advolavit. Cu„ jus exercitu viſo, ſubito fuga di„ lapſi Tartari redierunt: ſed occiſi „ tamen ex eis multi, & alii capti „ ſunt. Sic DEI ope, Bawaria, & „ Germania terribili metu, & peri„ culo liberatæ fuerunt. „

(F) Chron. Auſtrale, & Clauſtro-Neoburg. ad An. 1242. „ His ita „ perpetratis, ſecuta eſt alia gens, „ quæ dicitur *Tartari*, veniens ab or„ tu ſolis - quæ gens ſubjecit ſibi „ *Cumanos*, ut in omnibus parerent „ eis. - - Rex illorum dicebat ſe ſo„ lum Dominum eſſe in terra: ideo „ nullius auxilium, vel conſilium, „ vel legationem recipiebat, niſi qui „ vel-

in diripiendis Hungariæ ac Sclavoniæ oppidis posuissent, A. C.
in Bulgariam, & Græciam se infundunt. cursum in Bulgariam & Græciam flexere: unde auro, argentoque graves, magnisque qua hominum, qua pecorum actis præ se gregibus in suam se Tartariam abdidere. (A) Barbarorum discessu nihilo melius res Hungariæ habuere: bellum enim excepit fames tam dira, ac insolens, ut plures inedia nunc, quam ferro nuper hostili periisse censeantur. Parum erat, canes, & siquid his immundius, in alimenta convertisse, nisi & cadaveribus mortuorum vivi homines vescerentur. His pretium in macello erat. Quanquam nec quærere annonam longius satis tutum, lupis itinera omnia sic obsidentibus, nemini ut inermi efferre pedem ex oppidis liceret. Spes in semente erat: sed eam locustæ ita depastæ sunt, ut annonæ inopia per multa passuum millia nec homo, nec humanæ quidquam dapis reperiretur. (B)

Fames inaudita per Hungariam.

Locustæ Austriam depopulantur. Ea tam tristi plaga nec Austria expers fuit, quam populatrices hæ turmæ tanto numero infestabant, ut non vinetis modo ac pomariis stragem; sed gregibus etiam ac jumentis maleficium afferrent. (C) Quid vero causæ fuerit, cur vix depulsis ex Austria Tartaris, Fridericus Dux cum exercitu ad Moraviæ fines accesserit, conjectura vix consequor: sub Octobris enim mensis principium Weickerstorffii castra habuisse, mox Laam usque tetendisse, ex

„ vellet sequi legem ejus, scilicet „ negare DEUM Omnipotentem, „ & homines interficere. Idem quæsivit a *Duce Austriæ* per nuncios „ suos, sed ille non consensit. Pars „ etiam exercitus illorum intravit fines *Boemiæ* & *Austriæ*, & multis interfectis ad suos remeabant. „

(A) Idem ad An. 1243. „ Tartari, & Cumani, nemine resistente „ & occurrente, recesserunt ab Ungaria cum infinita præda auri & argenti, vestium, animalium, multos etiam captivos utriusque sexus „ ducebant in opprobrium Christianorum. Qui intrantes Græciam „ totam terram illam depopulabant, „ exceptis castellis, & civitatibus „ valde munitis. „

(B) Idem ibid. „ Interea fames „ horribilis & inaudita invasit terram Ungariæ, & plures perierunt „ fame, quam antea a paganis: canes edebant, & catos, & homines: „ humana caro publice vendebatur „ in nundinis. Deinde rapaces lupi, „ & infesti, nemini parcentes, prævaluerunt in terra, ita ut vix aliquis auderet de domo sua inermis „ procedere. Deinde locusta id, quod „ seminatum erat, corrosit. In XV. „ dietis in longitudine, & latitudine, „ homo non inveniebatur in regno „ illo. „ Chron. Salisburg. ad An. 1242. „ Hoc anno propter crudelem exterminationem, & vastationem Tartarorum, ob nimiam rabiem famis, innumerabiles homines se mutuo comederunt, ita ut „ nec filii a parentibus, nec parentes „ a filiis abstinerent. „ Confirmat ista ex parte Dlugossus Hist. Pol. L. 7. & Nangius in Chronico.

(C) Chron. Salisburg. ad Annum 1242. „ Locustæ magna corporis „ quantitate *Austriam* intrantes in „ tanta multitudine, quod vineta, & „ pomaria plurima consumpserunt, „ insuper equos, & animalia in campis pascentia corroserunt. „

A. C. ex ſubſcriptis ab eo iis locis literis aperte conſtat. (A) Sunt, qui defunctum vix Tartarico bello Ducem, copias mox ad evaſtandam hoſtilibus iris Moraviam rapuiſſe velint: ſed ubi Bohemos, Moravosque in armis eſſe, Regemque ipſum magnis itineribus cum exercitu appropinquare comperiſſet; e Moravia continuo Fridericum, e caſtris militem una dilapſum. (B) Sed enim quis credat, Ducem tam recenti Bohemi Regis adverſum Tartaros officio obſtrictum, vices tam indignas referre voluiſſe? Alii adhæc Annales iſtud in annum ſequentem differunt; (C) alii penitus omittunt. (D) Et vero temporum ea procella, quæ Auſtriam hos per annos miſcuit, annorum etiam numeros, ut legentibus manifeſtum fit, oppido conturbavit. Forte militaris ejus itineris in Moraviam alia Friderico cauſa non fuit, ac ut Tartaricis motibus, qui per obtritam Sileſiam, Moraviæ etiam, ac Bohemiæ minitabantur, propior eſſet: quod ignaris, aut malignis Scriptoribus materiem præbuit, Ducis conſilium in partem deteriorem rapiendi.

Anno inter has turbas exacto, de divortio cum Agnete conjuge faciendo agitare cœpit. Hæc quod nulla eum prole parentem fecerat, & Fridericum Imperatorem nuper ſecuta erat, marito jam dudum nec ſat æquo, nec favente utebatur: & rupturus haud dubie inviſa matrimonii vincula jam prius erat, ſi cauſam facti probabilem reperiſſet. Tandem in mentem venit propinqui ſanguinis, quo Auſtriæ ac Meraniæ Ducum familiæ necterentur: id cauſæ ſatis videbatur, ut ſterilem a ſe conjugem amoliretur. (E) Rudigerus Paſſavienſis Antiſtes, cum quo conſilia

Frid. Dux Auſtriæ Agnetem uxorem repudiat.

(A) Lit. Friderici II. Ducis Auſtriæ datæ „ in caſtris apud *Weickinſtorf.* „ IV. Non. Octobr. An. 1242. „ Apud Philib. Huberum in Auſtria ex Arch. Mellic. illuſtr. L. 1. c. 3. Item aliæ ejusdem Lit. datæ „ apud *Loope* (Laa) VII. Idus Novemb. „ apud Meichelbeckium Friſing. T. II. p. 19.

(B) Chron. Salisburgenſe ad An. 1242. „ Dux Auſtriæ collecto exercitu copioſo Moraviam vaſtaturus intravit. Cui Rex Bohemiæ manu valida occurrit, propter quam cauſam Dux infecto negotio in Auſtriam ſe recepit. „

(C) Chron. Auſtrale, Clauſtro-Neoburg. & Anon. Zwetl. ad An. 1243. „ Fridericus Dux Auſtriæ & Styriæ occurrit Regi Ungariæ apud *Littam* - - moxque cum eodem exercitu tranſivit Danubium, & intravit fines Moraviæ, ſtatimque Rex Bohemiæ inſperato occurrit cum multitudine magna. Quo comperto Dux fugam iniit: & dilapſus eſt exercitus ab ipſo. „ Meminit hujus belli Peſſina L. 3. ex Pulckava, & Hageccio ad An. 1242. quanquam duo bella, hujus nempe, & 1245. anni perperam confundat.

(D) Chron. Mellic. & Pernoldus de hoc tacent.

(E) Pernold. An. 1243. „ Dux Fridericus tertiam uxorem ſuam Agnetem de Merania Auctoritate Archiepiſcopi Salzburgenſis, & plurium Epiſcoporum apud Frieſach Karin-

ſilia communicarat, haud nihil vitii in eo conjugio ineſſe A. C.
ratus, tractandum id negotium cum vicinis Epiſcopis exiſtimabat. Comitatus ipſe Fridericum Ducem in Styriam, quo Eberhardus Salzburgenſis, Henricus Seccovienſis, aliique conventuri erant. Sed quod ſermonem fortaſſe hominibus præbere vererentur Antiſtites, diſſolvendi matrimonii cauſa Friſacum in Carinthiam eſt translata. Evocata eodem Agnes, Meraniæ Ducis filia, & Friderico anno jam abhinc quartodecimo deſponſa: allatæ in medium divortii cauſæ, arbitrisque Eberhardo, Rudigero, Henrico, & Udalrico Lavantino Epiſcopis, aliisque ſacrorum jurium peritis ſic diſcuſſæ, ut vitio contractum id matrimonium cenſeretur. (A) Haud facile dictu eſt, quæ tandem res, quod occultum tot annis impedimentum, id conjugium vitiarit: ſatis tamen conſtat, & probatam his Pontificibus Ducis cauſam; & Agnetem, delegato ſolum ad Romani Pontificis Tribunal ejus rei judicio, nihil aliud queſtam, ex Antiſtitum conſeſſu abiiſſe. (B)

Haud ita æquo animo cognatæ ſuæ repudium Hungariæ Rex Bela tuliſſe fertur, Gertrude, amita Agnetis, natus: is enim (ut Pernoldus ſcribit) ex Dalmatia nuper reverſus jam in eo erat, ut contractis Rhodiorum equitum, ac Frangipaniorum auxiliis acceptam, ut appellabat, regiæ

„ Karinthiæ ex thoro ſuo dimiſit ob „ affinitatem, & quia prius Imperatorem ſecuta eſt, nec fœcunda „ fuit. „ Chron. Salisburg. ad An. 1243. „ Dux Auſtriæ coram Archi„ Epiſcopo Salzburgenſi, Patavienſi, „ Sekowienſi, Lavendenſi, & multis „ Prælatis, tam Auſtriæ, quam Marchiæ divortium, oppoſitis uxori „ ſuæ quibusdam exceptionibus, ob„ tinuit celebrari. „

(A) Pernold. paulo ante relatus. Chron. Auſtrale ad An. 1243. „ Fri„ dericus Dux Auſtriæ & Styriæ uxo„ rem ſuam filiam Ducis de Meran „ repudiavit, coram Eberhardo Ar„ chiepiſcopo Salzburgenſi & Epiſco„ po Rudgero Patavienſi, & coram „ aliis multis literatis & illiteratis. „ Reliqua ex Chron. Garſtenſi MS. Biblioth. Cæſar. Vindob. narrat Marcus Hanſizius T. 1. p. 380. & T. II. p. 341.

(B) Quas Pernoldus affert divortii cauſas, paulo ante retulimus: nec diſſentit hiſtoria Babenbergenſ. Auſtriæ Principum MS. quam penes me habeo, recentior illa quidem, ſed documentis quibusdam veteribus frequenter uſa, notæque apud me fidei, ſic enim ibi: „ An. 1243. Hat ſich „ Hertzog Friderich von ſeiner Ge„ mahlin Frauen Agnes einer Hertzo„ gin von Mähren (leg. Meran) zu „ Frieſach in Karndten in beyſein „ Ertzbiſchoff Eberhardts zu Salz„ burg, und Rudiger Biſchoff zu Paſ„ ſau, und einer groſſen anzahl Geiſt„ und Weltlicher offentlich geſchai„ den, weil ſy unfruchtbar, und „ ihm auch ſonſten zu nachent ver„ freundet ware, nachdem er ihr ins „ Vierte (XIV.) Jahr ehlichen hat „ beygewohnt. Agnes war bey di„ ſen actu ohne beyſtand gantz al„ lein, bracht darwider nicht anders „ für, als das ſy an dem Stuel zu „ Rom appellirte. „ *Agnetem* hanc poſt mortem *Friderici* Ducis Auſtriæ, *Udalrico* Duci Carinthiæ nuptam, conſtat ex literis Innoc. IV. Pontif. datis X. Cal. Januarii An. 1248. apud Baluzium Miſcell. L. 7. p. 450. quibus veniam Legis in III. gradu affinitatis facit ad nuptias contrahendas *Udalrico*, & *Agneti*.

(A) Per-

A. C. regiæ Domus injuriam, illato in Auſtriam bello ulciſcere- *Bela Rex Hung. arma minatur.*
tur. Venienti ad Leytham fluvium ſuas & ipſe copias Dux Auſtrius objecit. Ea celeritas belli conſilia diſcuſſit, pacemque Hungaros inter & Auſtriacos ſine ſanguine reduxit. (A) Sunt quidem, qui Fridericum ad quarta mox ſponſalia, cum Ottonis, Bavariæ Ducis filia tranſiiſſe velint, Welſii in Auſtria, eodem adhuc anno inter ambos Duces tractari cœpta. (B) Sed ea res exitum non habuit, inteſtinis diſſidiis, belloque Paſſavienſem in agrum translato, ut opinio eſt, impedita.

Mirum videri poteſt, Fridericum Ducem cum Rudigero, Paſſavienſi Antiſtite, quo per id tempus uſus eſt plurimum, quemque Februarii adhuc menſis principio ad S. Hippolyti in Auſtria inferiore fuiſſe conſtat, tam gravi repente bello colliſum eſſe. (C) Occaſionem diſſidii Waldeckii fratres præbuere, qui ex Obernbergenſi, quod ad Ænum eſt caſtro, totam late viciniam crebris populationibus infeſtam reddebant. Ea querela ad Fridericum Ducem delata æſtuantem vindicta animum ita ſauciavit, ut raptis propere ſecum copiis, arcem tot malorum officinam, omni bellici terroris apparatu expugnandam ſuſceperit. Ejecti inde Waldeckii; & Schaumbergici fratres, Bernardus & Udalricus, cum idoneo militum præſidio, caſtro impoſiti, qui frequentibus deinde in Bavariam excurſionibus, exulceratam jam Bavari Ducis gratiam penitus ſuſtulere. (D) Ferunt Ducem Auſtrium, quo tempore caſtrum id obſedit, cum nobili comitatu ſuis e caſtris ad Ducem Bavariæ deflexiſſe, & ſponſam, ſponſæque parentes ampliſſimis muneribus affeciſſe: ſed quod Waldeckiorum cauſam ſuam faceret Dux Bavarus, liberalis alioquin *Dux Auſtriæ cum Duce Bavariæ & Paſſavien. Epiſcopo colliſus,*

(A) Pernold. A. 1243. „ Dux Fridericus - - offendit in hoc Belam, „ cujus Mater fuit ſoror Patris Agnetis: qui rediens in regnum ſuum „ Ungariæ, e quo Tartari exceſſerunt, „ cum auxiliis Equitum de Rhodiis „ & Nobilium de Frangipanis, voluit „ in tranſitu Auſtriæ, Divortium bello ulciſci: ſed coactus eſt a Duce „ cedere. „

(B) Hiſt. Babenberg. MS. ſupra a me allata. „ Hierauf verlübte ſich „ Hertzog Friderich zum drittenmahl mit Hertzog Otten von Bayrn „ Tochter, und geſchach die Heyraths Unterredung unter geſchworenen Aydt in dieſen Jahr, in der „ Stadt Wels, dahin beyde Hertzogen dieſer ſachen halber kommen „ waren. „

(C) Rudigerum Epiſcopum Anno 1244. IV. Nonas Febr. adhuc in Auſtria fuiſſe, conſtat ex donatione ejusdem facta Cœnobio Zwetlenſi. „ Apud S. Yppolitum An. Domini „ 1244. IV. Non. Febr. Indict. II. „ Lit. de ea re exſtant apud Linck. in Annal. Zwetl. ad hunc Annum.

(D) Pernold. An. 1244. „ Hoc „ anno propter Nobiles de Waldeck, „ quibus favebat Rudigerus Epiſcopus Patavienſis, qui ſibi multa „ damna facere volebant, militare „ debuit in Epiſcopum, & Ottonem „ Bawariæ Ducem. „

(A) Hiſt.

officii perexiguam fuiſſe gratiam. (A) At vero Rudigerum, Paſſavienſem Antiſtitem, hoſtem ſibi ex amiciſſimo reddidit: cum enim Waldeckiis æquiorem, iisque vel conſilio vel auxilio præſto fuiſſe Epiſcopum, ſuſpicio eſſet; usque eo auferri ſe paſſus eſt Fridericus, ut Eberſpergenſe ad Traunam caſtrum, quod in ejus ditione erat Antiſtitis, dirui ac everti juberet. (B) Quo deinde ægrius faceret utrique Principum, Albertum Bohemum, hoſtem Ottoni ac Rudigero ex amico factum, ſuam in fidem ac tutelam accepit: omniaque ſic egit, ut Pontificias partes, a quibus uterque ſe Principum abjunxerat, neglecto jam Cæſare, toto pectore complexus videretur. (C) A. C.

Albertum Bohemum ſibi conciliat.

Alberti Bohemi opera, cui mutato pro re nata conſilio, totum ſe nunc dediderat, Fridericus haud dubie uſus eſt ad geminam, quam ſubjicio, cauſam apud Pontificem expediendam. Nova piaque per id tempus cupiditas Principem inceſſerat S. Colomanni, cujus miræ virtutes ac prodigia magis magisque indies inclareſcerent, feſtæ diei memoria totam per Auſtriam celebrandi. Innocentius IV. Pontifex (is enim Gregorio IX. poſt brevem Cæleſtini IV. Pontificatum ſucceſſerat) datis ad VI. Idus Majas An. MCCXLIV. literis, Rudigero Paſſavienſi mandat, ut ſi ſanctus hic Martyr Apoſtolica auctoritate, in Sanctorum tabu-

Solemnem S. Colomanni M. cultum,

(A) Hiſt. MS. Babenb. Princip. „ Ob nun wohl im volgenten Jahr „ (1244.) hernach Hertzog Friderich, nachdem er das Schloſs Obernberg an Yhn, oberhalb Paſſau gelegen, durch die ſeinen einnemen laſſen, und daraus die Herren von „ Waldegg, welche ſich des rauben „ und plündern gefliefſen, vertriben, „ aus ſeinem Lager aufgebrochen, „ und ſambt einem anſehentlichen „ comitat gedachte ſeine Braut in „ Bairn beſucht, dieſelbe und ihre „ Eltern auch mit Herrlichen Schanckungen begabt, jedoch hat gemelte Heyrath ſeinen würcklichen „ Vortgang nit erraicht, weilen unlang hernach aydem und Schweher, wegen gedachter Einnemung „ des Schloſs Obernberg in unwillen „ gegen einander gerathen. „

(B) Chron. Garſtenſe ad Annum 1244. apud M. Hanſicium T. I. p. 381. „ Caſtrum in Ebersberch a Duce Auſtriæ deſtruitur, & multa alia pericula per eundem Ducem imminent Eccleſiæ Patavienſi, pro eo, „ quod Epiſcopus de favore prædonibus de Waldeck exhibito ſuſpectus habebatur. „ Aliter paulo rem narrat Hundius in Metrop. Salisburg. T. I. p. 210. „ (Fridericus Auſtrius) - - cum Heinrico de Waldeck Epiſcopi Patavienſis perfido „ quodam Miniſteriali, ac Obernbergenſi Præfecto paciſcitur, de arce „ Obernbergenſi ſibi tradenda: quam „ cum facile nactus eſſet; commiſit „ eam, & armis & commeatu inſtructam Bernhardo & Udalrico, Comitibus de Schaumberg. An. 1244. „ ut ex ea Ottonem Bavarorum Ducem oppugnarent. „

(C) Hundius ibid. „ Otto Bavarorum Dux Albertum (Bohemium) „ Archidiaconum - - mutato Epiſcoporum precibus animo, publico „ edicto ex tota Bavaria proſcribit. „ Albertus ut ſe ſe ulciſceretur, templorum omnium decimas, ac proventus ſuarum partium Nobilibus „ diſtribuit. „ In his nominatim Comites de Schaumburg ex Auſtria exprimit.

Digitized by Google

A. C. tabulas rite ſit relatus, feſtam illius diem non per Auſtriam modo, ſed per adjunctas etiam Provincias celebrandam conſtituat. (A) Pontificem tam faventem nactus Fridericus Auſtrius, intermortuam pene erigendi per Auſtriam Epiſcopatus novi cauſam reſuſcitat. Eam mentem patrata magno numero S. Martyris Colomanni meritis miracula Duci injecere, cujus oſſa ſacra cum ſervari decentiſſime, maximaque in veneratione haberi cuperet; conſilium ſuggeſſit Pontifici, transferendi ſacri Corporis has reliquias eum in locum, quem Epiſcopatus honore ornandum contingeret. Non diſplicere res viſa Pontifici: quam ut effectam quamprimum daret, miſſis Lugduno e Gallia ad VIII. Idus Martii, anno proxime conſecuto literis, tribus Ciſtercienſis inſtituti Abbatibus ad S. Crucem, Zwetlam, Runamque, negotium dedit, ea quæ in rem præſentem eſſent, diligenter disquirendi. (B) Hæſit tamen in vado negotium, Friderici Ducis morte fortaſſe interruptum. *& Epiſcopatus Vienn. cauſam urget.*

Quæ cum Rudigero Paſſavienſi abrupta eſt amicitia, cum Eberhardo Salisburgenſi Antiſtite eſt confirmata. Hartnidus de Orth, clarum inter Auſtriacos nomen, neſcio qua occaſione, in Archiepiſcopi jura, prædiaque involarat. Id facinus, ubi ad aures Friderici Ducis perlatum eſt, indoluit ſane, materiem ſermonibus, ac querelis amici alias Antiſtitis per ſuos datam, & Hartnidum in cuſtodiam dedit. Is illi carcer pro ſepulchro fuit, anno 1245 nondum circumacto, in vinculis extincto. (C) Ut hic

(A) Lit. Innocentii IV. PP. ad Rudigerum Patav. Epiſcop. quæ exſtant apud Philib. Hueberum in ſua Auſtria ex Archiv. Mellic. Illuſtr. L. I. c. 3. p. 22. „ Cum ſicut ex inſinuatione „ dilecti filii Nobilis viri Ducis Auſtriæ accepimus per merita B. Colomanni Martyris, cujus corpus in „ Auſtria ſub veneranda cuſtodia conſervatur, Dominus noſter multa „ miracula operetur, præſentium tibi „ auctoritate mandamus: quatenus, „ ſi prædictus Martyr canonizatus „ per Apoſtolicam ſedem exſtitit, „ ipſius Feſtum per totam Auſtriam, „ & adjacentes Provincias facias ſolemniter celebrari. Datum Laterani VI. Idus Maji Pontificatus noſtri anno primo. „

(B) Lit. Innocentii IV. PP. apud eundem Hueberum dicto loco. „ Innocentius Epiſcopus Servus Servorum DEI dilectis filiis S. Crucis, „ de Zwetl, & de Rana (Runa) Abbatibus Ciſtercienſis ordinis &c. „ Dilectus filius, nobilis vir, Dux „ Auſtriæ nobis humiliter ſupplicavit, ut cum ipſe corpus B. Colomanni Martyris deſideret ſub veneranda cuſtodia conſervari, ipſum „ transferre ad aliquem locum, ubi „ Epiſcopatum in terra ſua creari „ contingeret, paterna ſolicitudine „ curaremus. - - Diſcretioni veſtræ „ per Apoſtolica ſcripta mandamus, „ quatenus inquiſita ſuper hoc, & an „ id expediat fieri, diligentius veritate, nobis quæ inveneritis, veſtris „ literis fideliter intimetis, ut exinde quod expedire viderimus, diſponamus &c. Datum Lugduni „ VIII. Idus Martii Pontificatus noſtri anno IIdo. „

(C) Hiſt. MS. Babenberg. Auſtr. Princip. „ H. Hardneid von Orth, der

benignum Archiepiſcopo; ita Chriſtianæ rei admodum ſtudioſum alibi ſe exhibuit Fridericus, copiasque non exiguas Teutonicis Equitibus adverſus Prutenos in auxilium miſit. (A) A. C.

Copias auxiliares adverſus Pruſſos mittit, ductore Rudigero de Schrettenthal.

Eas a Druſigero de Schrattenthal, Ducis Dapifero, in Pruſſiam deductas ferunt, cui ſe præter alios claræ nobilitatis viros Henricus Liechtenſteinius adjunxerit. (B) Principium militaris operæ Pomeraniæ direptio fuit, novem continenter dies, omni hoſtilitatis genere pervaſtatæ. (C) Ea ſtrages Suantepolti Pomeraniæ Ducis iras exacuit: qui contractis undique copiis redeuntes cum præda Teutonicos aggreſſus, ſpolia univerſa, cæſa jam cuſtodum parte recuperaturus erat, ni perculſo Druſigero, & fuga, metuque omnia complente, Liechtenſteinius & prædam excuſſiſſet hoſtibus, & nova Suantepolti ſubſidia, cæſis mille, ac quingentis hoſtibus, equis etiam aliquanto pluribus in pugna captis, in fugam egiſſet. (D) Aliter tamen paulo

Heinrici de Liechtenſtein virtus militaris.

Scriptor

„ der ſich an den Biſchoff von Salz-
„ burg und andern, vermutlich mit
„ rauberey vergriffen, lieſs Hertzog
„ Friderich gefangen nemmen, in
„ welcher gefengnus er im Jahr
„ 1245. geſtorben. „

(A) Pernold. An. 1245. „ Fride-
„ ricus Dux Ordini Teutonico con-
„ tra Prutenos electam Militiam in
„ auxilium ſubmiſit. „

(B) Excerpta Streiniana ex Chron. Pruſſiæ Petri de Dusburg Part. III. c. 54. apud Excellentiſſimum Comitem a Wurmbrand in Addendis ad Collect. Geneal. Hiſt. Auſtr. p. 187. „ Poſtquam Legatus Sedis Apoſtolicæ „ Crucem in propria perſona prædi-
„ cavit - - commoti ſunt Principes,
„ & Nobiles de Alemania ſuper con-
„ tritionem terræ Pruſſiæ, miſitque
„ Dux *Auſtriæ* in ſubſidium *Druſige-*
„ *rum*, *Dapiferum ſuum* cum multa
„ militia, & viris exercitatis in bello:
„ venit etiam *Heinricus de Liechtenſtein*
„ Miles, & cum eo plures peregrini. „ Math. de Michovia Rer. Polon. L. 3. c. 42. Druſigerum *Druſeliff*, & *Pincernam Friderici* Ducis Auſtriæ appellat. At Joan. Leo, Decanus Eccl. Coll. Guttſtad. in Hiſt. Pruſſiæ p. 81. *Druſigerum Dominum de Schretental* recte nominat, quod Sæc. XV. poſtea *Eyzingii* poſſederunt, ut conſtat ex Philib. Hubero L. 1. c. 17. p. 151.

(C) Excerpta Strein. Dusburgii ibid. „ Cum his & Duce Caſimiro
„ Magiſtro & Fratres (Enſiferi) cum
„ ſuis intraverunt terram Pomera-
„ niæ, & potenter, & hoſtiliter per-
„ tranſeundo IX. diebus, & noctibus, vaſtaverunt. „ Eadem narrant Michovius L. 3. c. 42. Cromerus L. 8. Joan. Leo p. 83.

(D) Excerpta Strein. Dusburgii ibid. p. 188. „ Mane facto, dum Fratres recederent, quidam de exercitu Suantepolti invaſerunt ſpolium, „ quod multum fuit nimis: occupavit
„ enim duas leucas, & de viris, qui
„ ordinati fuerunt ad cuſtodiam ejus,
„ XXX. occiderunt. Sed *Druſigerus*
„ miſſus a Magiſtro eis in auxilium,
„ videns jam plures interfectos fugit,
„ tanquam meticuloſus: quod conſi-
„ derans Dominus *Heinricus de Liechten-*
„ *ſtein*, repente irruit in hoſtes, præ-
„ dam, quam abſtulerant, reſtituit
„ in locum ſuum. Quo percepto
„ Suantepoltus cum tribus turmis
„ venit in auxilium ſuis, quos viden-
„ tes Poloni, perterriti omnes fu-
„ gerunt, præter quendam militem
„ Martinum de Cruczenier (leg. Cru-
„ dewitz) Vexilliferum, & Ducem
„ Caſimirum, ad cujus conſilium ſta-
„ tim miſſum fuit pro Domino *Hein-*
„ *rico de Liechtenſtein*. - - - Dominus
„ *Heinricus* reverſus fuit, & intuens
„ hoſtes ait ad Fratres: periculum eſt
„ in mora, accedamus ad eos, & ir-
„ ruerunt cum impetu in hoſtes, fa-

ctus-

Digitized by Google

A. C. Scriptor Hiſtoriæ Pruſſicæ rem enarrat: Druſigerum nempe de Schretental, Auſtriacum, quo tempore poſt Suantepoltum Ducem victum, captumque Viſſegradum urbem, Teutonici caſtra ad Naclum arcem admoviſſent; adventu hoſtium, novæque pugnæ diſcrimine territum, cum ſagittariis trecentis, & nonnullis Polonis fugam iniiſſe, totamque Culmenſem provinciam, cæſi Teutonici exercitus triſti rumore impleviſſe: ſed ubi incolumis ille, victorque V. Non. Maji Toruniam rediiſſet; ferendæ jam verecundiæ imparem Druſigerum e Pruſſia diſceſſiſſe. (A) His ad An. MCCXLIII. geſtis, author ſubjungit: Teutonicos adventu Caſimiri, Ducis Cujaviæ, auxiliisque Friderici Ducis Auſtriæ, ac aliorum Germaniæ Principum auctos, excurſionem in Pomeraniam feciſſe, eaque provincia novem diebus evaſtata, periculum a Suantepolto incurriſſe: fuſis primo auxiliaribus copiis, reſtitiſſe tamen extremum agmen in incerta ſpe, iisque ſubſidio veniſſe Auſtriacos, qui Pomeranos, in quos temere inciderant, a tergo adorti, ancipiti dimicatione, in fugam verterint. (B) Hæc ille, quibus tamen, quæ de miſſis in bellum Pruſſicum a Duce Auſtrio ſubſidiis a Pernoldo allata ſunt, egregie firmantur.

Ne

„ ctusque eſt conflictus horribilis inter eos, & de exercitu Suantepolti in loco certaminis mille quingenti viri mortui cediderunt, de Chriſtianis nullus fuit letaliter vulneratus, præter X. dextrarios eorum, qui transfixi lanceis hoſtium occubuerunt. Sicque Fratres & peregrini cum mille, & ſexcentis dextrariis adverſariorum, & præda alia multa nimis, & glorioſa victoria redierunt, cooperante Domino noſtro JESU CHRISTO, qui eſt benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen. „

(A) Joan. Leo Hiſt. Pruſſ. L. 2. p. 81. „ Aderant quoque Crucigeris auxilia ex Germania. Conſeruntur manus, vincitur *Suentopelcus*. Neque contenti victores præſenti victoria -- *Viſſegradum* etiam urbem expugnarunt. - - Quarto die demum caſtra convenere prope *Naclum*: ubi factis levibus velitationibus utrinque viceni & viceni: centeni ac centeni ſe protriverunt. Concurrentibus totis denique caſtris, & acriter pugnantibus, *Auſtriacus Druſiger Dominus de Schretental* cum trecentis ſagittariis, ac cum nonnullis Polonis fugam iniit, veniensque *Culmam*, non ſolum eam, ſed totam terram fama replevit, occubuiſſe ſcilicet totum exercitum Crucigerorum. - - Ubi rediiſſet exercitus *Toruniam* incolumis, in die Inventionis S. Crucis, *Druſiger* præ rubore ex Pruſſia abiit. „ Hactenus ille ſub An. 1243.

(B) Idem ibid. p. 83. ad An. 1245. „ Cæterum auxiliis *Friderici* Ducis Auſtriæ, & aliorum quorundam Teutonum, & adventu *Caſimiri* Ducis Cujaviæ, auctis copiis in Pomeraniam excurſionem faciunt, in qua novem dies morati, revertentes ingentem prædam abigebant: cum in eos *Suentopelcus*, accitis propere Pruſſis (nam ipſe cum ſuis adoriri eos auſus non eſt) impetum facit. Et auxiliares quidem, qui cum præda antecedebant, hoſtium vim non ſuſtinentes funduntur, fuganturque. Extremum quoque agmen Caſimiri, & Crucigerorum perturbari jam a Suentopelco cœperat. Sed Martinus Cruſuicen-

„ ſis

Ne in partem glorioſæ militiæ veniret Dux ipſe, A. C.
cujus fidei obſidem Suantepolti, Pomeraniæ Ducis, filium
Teutonici nuper commendarant, (A) iter ad Cæſarem
in Italiam impedimento fuit. Evocatus haud dubie a Cæ-
Dux Auſtriæ ad Cæſarem in Italiam proficiſcitur. ſare, ad Veronenſem Conventum cum aliis Germaniæ, ac
Longobardiæ Principibus acceſſit, Auſtriæque Privilegia
ſibi confirmari ab illo petiit. Liberaliter id a Cæſare præ-
ſtitum, a quo præcipui id favoris Dux abſtulit, ut ad ce-
tera privilegia, juraque a ſuperiorum temporum Imperatoribus conceſſa, literisque iterum publicis firmata, poteſtas fieret Auſtriæ Principibus, Crucem deinceps Cæſaream, ſuo diademati imponendi: (B) a quo Archidu-
cum

„ ſis ſignifer cohortatione ſua pugnam reſtituit. Cumque neutra „ pars referret pedem, pars Auſtriorum e primo agmine retro ad ſuos „ ſe recipiens, forte fortuna in Pomeranos cum ſuis dimicantes incidit, hoſtesque averſos adorta, „ cum anceps ipſis eſſet dimicatio, „ in fugam vertit. „ Eadem ad verbum ſcribit Cromerus L. 8. Sed Math. de Michovia L. 3. c. 42. hæc habet. „ Anno autem Domini 1245. *Cazimirus* Dux Cuyaviæ, & Lanciciæ, Magiſter *Pompo*, (leg. *Poppo* de Oſterna) „ & Cruciferi cum eo *Henricus Lichterſtein*, & *Drudeliff*, Pincerna *Friderici* Ducis Auſtriæ, nonnullique „ & pauci cruce ſignati, qui ex *Auſtria* venerant, - - Pomeraniam „ ipſam novem diebus exurentes, „ prædam, Suatopelcone non reſiſtente, ſed auxilia Pruſſorum præſtolante, deducebant. Quibus venientibus inſecutus eſt, & eos a „ fronte, & tergo invaſit, facileque „ *Henricum* Lichterſtein, & *Druſeliff* „ fudit & fugavit: nec *Druſeliff* fugam ſiſtere voluit (tanquam miles „ Auſtralis) niſi in *Tohrun:* tamen „ Duce Cazimiro, Cruciferis acerrime cum Suatopelcone pugnantibus, & neutra parte pedem referente, *Henricus Lichterſtein* cum ſuis „ revenit, & exercitum Suatopelconis a tergo invaſit: moxque exercitus Suatopelconis contritus eſt, „ mille quingentis occiſis, cæteris „ captis, aut fuga dilapſis. „

(A) Math. de Michovia L. 3. c. 42. „ Dum autem *Suuatopelcus* ſæpenumero - filii (*Mſcznigii* obſidis) recuperationem requireret, Cruciferi „ denegarunt, & filium ejus per triginta armigeros, quos illis Dux *Auſtriæ* miſerat, in *Auſtriam* transmiſerunt. „ Idem refert Cromerus L. 8. p. 544. & omnium clariſſime Dusburg. in Chron. P. III. c. 44. „ *Rabe* de *Redino* viri prudentis, & in „ arduis negotiis circumſpecti conſilium hoc fuit, ut *Meſiwinum*, filium „ *Svantepolci*, obſidem mitterent Duci *Auſtriæ*. - - Dux etiam *Auſtriæ* „ miſit ſub expenſis ſuis XXX. ſagittarios Equites in ſubſidium dictæ „ terræ. De quorum adventu Fratres multum gaviſi ſunt. „

(B) Monachus Paduan. Chronici L. II. ad annum 1245. „ Imperator „ veniens Veronam cum filio ſuo „ Conrado, & cum quibusdam ſuis „ Principibus Alemanniæ, & Baronibus Lombardiæ ſibi faventibus, „ ſolemne colloquium celebravit. „ Pernold. An. 1245. „ Ipſe vero (Fridericus Auſtrius) cum aliis aliquot „ Principibus, vocante Imperatore, „ cum pulchro comitatu ſuorum militum ad Veronam acceſſit, rogans „ ab eo, ut ſibi Privilegia Auſtriæ „ confirmaret. Libenter hoc fecit „ Imperator &c. „ Lit. Friderici II. Imp. Veronæ An. 1245. Indict. III. menſe Junio datæ apud Arenpeckium in Chron. Auſtr. quarum initium eſt: „ Principum noſtrorum petitionibus „ condeſcendere cogimur &c. - - Fridericus Dux Auſtriæ & Styriæ, ac „ Dominus Carnioliæ, dilectus Princeps, & conſanguineus noſter „ quoddam Privilegium Divi Auguſti Imperatoris quondam Friderici, „ Avi noſtri memoriæ colendæ, Heinrico Duci Auſtriæ Proavo ſuo dudum indultum, noſtro culmini „ præſentavit, ſupplicans attentius, „ ut ei illud innovare, & omnia,

quæ

A. C. cum dignitatem profluxiſſe nonnulli arbitrantur. (A) Illud ſingulare, quod Regium quoque Duci nomen aliis literis Cæſar obtulerit, Auſtriamque ac Styriam cum Carniolia, uno perpetuoque vinculo conjunctas ad Regni honorem, majeſtatemque evectas voluerit, ſi Fridericus admiſiſſet. At ille, ſi Pernoldo credimus, Pontificis offenſionem veritus, beneficium modeſte recuſavit. (B) *Cæſar Duci Regiam dignitatem promittit.*

Aliam conjecturam, cur promiſſi ea in re fidem

„ quæ continentur in eo, confirmare „ dignaremur, cujus tenor per omnia „ talis eſt. „ Subjicit deinde Diploma Friderici I. An. 1156. datum, & ſubjungit: „ Nos itaque ſupra ſcriptum Privilegium Divi Auguſti, „ Avi noſtri prædicti, huic noſtro „ Privilegio de verbo ad verbum inſeruimus, omnia quæ continentur „ in eo, de Imperialis præeminentiæ „ noſtræ gratia confirmantes. Igitur „ competit etiam noſtro Imperiali „ Imperio Illuſtri Principi noſtro perdilecto Friderico ſpeciali gratia „ gratiando; Quapropter concedimus & damus eidem Illuſtri Principi, Duci Auſtriæ, hæc ſubſcripta „ ad habendum pro jure plenario, ut „ nullus ſuorum feodalium, aut ſuarum terrarum inhabitantium, ſive „ poſſidentium, nulli alteri obediat, „ excepto etiam ſibimetipſo Friderico Principi Duci Auſtriæ, aut ſuas „ vices, ſive poteſtatem ſupplentibus. „ Concedimus etiam noſtro Illuſtri „ Principi Duci Auſtriæ, Crucem noſtri Diadematis, ſuo principali pileo ſufferendam. Volumus etiam, „ ut dictus Dux Auſtriæ omnia ſua „ feudalia ſive jura liberaliter ſuſcipiat, datione ſine omni. Igitur „ jura omnia præſcripta illuſtris Dux „ Auſtriæ, rite & liberaliter tenere debet in omnibus ſuis terris, „ quas jam poſſidet, & in futurum „ poſſidebit &c. „ Præter teſtes adſcripti ſunt „ Conradus Friſingenſis „ Epiſcopus, Henricus Bambergenſis „ Electus, Fridericus filius Illuſtris „ Regis Caſtellæ, Rudolphus nobilis „ Comes de Habſpurg &c. Acta ſunt „ hæc Anno Dominicæ Incarnationis „ MCCXLV. menſe Junio, III. Indictione -- Datum Veronæ anno, menſe, indictione præſcriptis, Amen. „

(A) Cuſpinian. in ſua Auſtria p. 32. Brietius in Annalib. ad An. 1245. „ Duci Auſtriæ - - poteſtatem fecit „ Crucis in corona ferendæ, ſic enim „ creavit Archiducem. „ Vide Pfeffingerum ad Vitriarium L. 3. c. 3. p. 285. & Struvium in Syntagm. Juris publici. c. 19. §. 14. de Principibus Sæcularibus.

(B) Hiſt. MS. Babenberg. Auſtr. Princ. ſæpe laud. „ Es hatte ihm „ zwar der Kayſer Friderich vorher „ verheiſſung gethan, ihm zu Königlichen Würden, ſeine Land Oeſterreich, Steyer und Crain zuſam zu „ einem Königreich zuerheben, maſſen er, wie die Garſteriſche Annales verzeichnet, zum Zeugnuſs deſſen annulum Regalem, des König. „ Ring, bey Biſchöv Hainrichen vom „ Bamberg geſchukht, zu Wienn „ offentlich empfangen hatte, und „ dahin ware diſe ſeine reis furnehmlich angeſehen. Aber es wurde „ damahl nichts draus: *infecto negotio, imo potius ad futura ſuſpenſus „ ad terram ſuam Dux revertitur*, ſagen die erſt angezogene Annales. „ Gleichwohl iſt das Privilegium, „ und Diploma, darinnen Hertzog „ Friderich zu einem König, und „ obgeſagte Land zu einem Königreich creirt, unter den epiſtolis Petri de Vineis, Kayſer Friderichs „ Canzler zufinden. „ Exſtant hæ literæ apud Pet. de Vineis lib. 6. ep. 26. apud Cuſpinian. in Auſtr. p. 35. apud Goldaſtum T. I. p. 305. apud H. Mutium Germ. Chron. L. 20. p. 817. Initium literarum eſt. „ De fulgore Throni Cæſarei &c. hac igitur „ conſideratione admoniti, tuis devotiſſime Princeps noſter ſupplicationibus inclinati, nec minus ad „ exaltationem honoris ſacri Imperii „ noſtri reſpectum habentes - - Ducatus Auſtriæ & Styriæ, cum pertinentiis & terminis (Mutius ſcribit: & terris) quas hactenus habuerunt, ad nomen & honorem „ Regium transferentes, te hactenus „ Ducatuum prædictorum Ducem de „ pote-

Cæſar non exſolveret, quando confectis jam tabulis, ſuprema tantum manus, & Cæſarei Sigilli firmamentum deerat, Scriptor Anonymus ex annalibus Garſtenſibus affert: Gertrudem nempe Cæſar, Henrici fratris filiam, a Duce Friderico in matrimonium popoſcerat, quæ Auſtriam videlicet, Styriamque, ſiquid patruo prolis experti humanitus contingeret, dotale ſponſo munus afferret. Et fortaſſe haud aliud ſibi annulus regalis volebat, quem per Henricum Bambergenſem Epiſcopum, quamvis alio fine miſſum Annales Garſtenſes memorant, ac ut ejus interim matrimonii ſpem, eo velut arrhabone, ſibi confirmaret. Sed ubi Gertrudis procum Cæſareum repulit, negavitque ſibi cum eo convenire poſſe, qui ab Eccleſia, & Pontifice diſſideret; (A) indignatus Cæſar Virginis liberatem, Fridericum etiam Gertrudis Patruum, Pontificias alioquin partes deſerere renuentem, averſari cœpit. Neque nihil ad hanc alienationem animi afferre momenti poterant Ottonis Bavari cum Friderico Auſtrio diſſidia, ad quem Cæſar ſuis in partibus firmandum, nihil non acturus erat: nec dubitem, quin jam tum de nuptiis Conradi filii cum Eliſabetha Bavarica cogitari cœptum, quæ eidem anno mox ſequenti in manus convenit.

A. C.

Cur id ratum non haberetur.

„ poteſtatis noſtræ plenitudine, & ma-
„ gnificentia ſpeciali (Mutius: *prin-*
„ *cipali*:) promovemus in Regem - -
„ ut tamen ex honore, quem tibi li-
„ benter addimus, nihil honoris, &
„ juris noſtro Diademati, aut *Imperio*
„ ſubtrahatur. - - Ad decus præterea
„ Regni tui, præſentis Privilegii Au-
„ thoritate permittimus, ut de Pro-
„ vincia Carniolæ Ducatum facias,
„ immediate tibi ſubjectum &c. „
Hac de re etiam Gobelinus Perſona Coſmodro. æt. VI. cap. 64. meminit.
„ Iſte Fridericus Imperator conceſſit
„ Privilegium Duci Auſtriæ, ut ipſe
„ eſſet Rex, & Ducatum ipſius vide-
„ licet Auſtriæ & Styriæ tranſtulit in
„ Regnum &c. Ego legi copiam il-
„ lius Privilegii: ſed conſtat, ipſum
„ effectum non conſecutum. „ Pernold. An. 1245. „ (Imp.) etiam
„ ſponte Duci dignitatem Regis ob-
„ tulit: quam acceptare noluit, ne
„ Pontificem offenderet. „

(A) Vide dicta Not. (B) ex Hiſt. MS. Babenberg. Raynald. ad An. 1245. N. 32. „ Cum etiam per eos dies
„ idem Fridericus (Imperator) Du-
„ cis Auſtriæ filiam ad confirmandam
„ ſuam potentiam in uxorem flagita-
„ ret, jamque propediem res perfi-
„ cienda videretur, ab ea conſtanter
„ repulſus eſt, ni communioni Ec-
„ cleſiæ reſtitueretur. „ Hæc ex Mathæo Pariſ. p. 658. accepit Rainaldus. Spondanus vero pro commento Pariſii habuit, eo quod Fridericus Dux Auſtriæ nullos liberos genuiſſet. Sed enim Pariſius tantum fratrem Ducis cum Duce Auſtriæ male confudit: cætera recte habent: ſic enim ſcribit:
„ Cogitavit igitur (Frid. II. Imp.)
„ ut partem ſuam magis roboraret,
„ filiam Ducis Auſtriæ (ſcribere de-
„ buiſſet: filiam fratris Ducis Au-
„ ſtriæ) ſibi matrimonio copulare.
„ Et ad hoc conſummandum ſolen-
„ nes nuncios deſtinavit, & feſtinos
„ ad eundem Ducem quod cum ad no-
„ titiam puellæ perveniſſet; amplexus & nuptias ipſius Friderici (Im-
„ peratoris) donec abſolveretur,
„ conſtanter refutavit. Hoc autem
„ cum Pater (Patruus) puellæ etiam
„ approbaſſet, & dicto Friderico nun-
„ ciaſſet, erubuit ſpretus ab utro-
„ que. „ Idem ſentit Pernoldus ad An. 1245.

Digitized by Google

A. C. venit. (A) Hanc cum Auſtrius prenſaſſet nuper, ad aliam nunc ſponſam tranſituram, facile quisque colliget, id ſine novis offenſionibus fieri non potuiſſe.

Quæ de hoc itinere Scriptores noſtri memorent.

Interim Scriptores noſtri multa de hoc itinere magnifice prædicant: profectum in Italiam Ducem, ducentis iterum Nobilibus, ſolenni jam veſtium cultu, ex rubro, candidoque ad magnificentiam diſtincto comitatum: (B) Veronæ a Cæſare invitatum, hoſpitalis convivii recuſaſſe gratiam, quod turpe ſibi duceret, allata auri vi tanta, alienæ nunc menſæ aſſeclam videri: cautum deinde a Cæſare, nequid lignorum, aut carbonum venderetur Auſtrio; at Ducem, coempta vi magna nucum, ad candentia earum putamina, cibos apparari juſſiſſe. (C) In Auſtriam cum rediret, exortam in ipſo Atheſis ponte, Germanos inter & Italos rixam; quos cum Germani ſtrenue retunderent, excitatum in urbe tumultum, & concurrente armatorum multitudine ad manus ventum; verum tam infauſto Veronenſibus exitu, ut ad centum illorum aut ferro enecti, aut ex ponte in Atheſim deturbati, incruentam pene Auſtriacis victoriam reliquerint: urbis tumultum ab Ezelino, Veronæ Domino, compoſitum: Auſtrium, nequid porro deinceps turbaret, placatum a Cæſare, & mulis duodecim, totidemque earundem curatoribus barbaris donatum. (D) Verum ſubleſtæ has fidei narratiunculas non moror.

(A) Chron. Auguſt. ad Annum 1246. „ Conradus filius Friderici „ Imperatoris duxit uxorem Domi„ nam Eliſabeth filiam Ottonis Du„ cis Bavariæ. „ Cætera ex ſupra allatis colligi per ſe poſſunt.

(B) Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Noviſſime cum Imperatore fuit „ concordatus, qui eum ad ſe in Ita„ liam ad Veronam, vulgariter Die„ trichsbern, evocavit, quo in ſalvo „ conductu cum ducentis equitibus, „ Scharlatto cum albo in medio ve„ ſtitis, pervenit. Quem Imperator „ amicabiliter ſuſcipiens, ac magnos „ honores ſibi exhibuit, & ad tabu„ lam invitavit. Quo nolente ve„ nire inhibuit Cæſar, ne quis ſibi „ ligna venderet: ipſe vero cum nu„ cibus fecit eſcas ſibi præparari. „

(C) Hagenus in Chron. Auſtr. „ Der Cheiſer hieſs zu den Tiſch la„ den Hertzog Friderichen von Oe„ ſterreich. Hertzog Friderich von „ Oeſterreich ym daz verſagte: dar„ um ſchuff der Chaiſer, daz ym nie„ mant in ſeine Kuchen holz ſolt ge„ ben zu chauffen. Do liez er alz vill „ nüſsé chauffen der von Oeſterreich, „ daz man dobey wol möcht ſein eſ„ ſen beraiten. „ Rationem addit Joannes Eneneckelius in Furſtenbuch. „ Da ſprach Hertzog Fridreich. „ das ſtundt einem Furſten nicht gleich „ das ich eur brott hie eſſen ſolt. „ Zwe ſolt mir mein rottes gold. „ Similia affert Haſelbachius in Chron. Auſtr. niſi quod perperam id Neapoli factum ſcribat.

(D) Hagenus, & ex eo Thomas de Haſelbach; & Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ Et cum apud Veronam, ſu„ per lapideum pontem, ſuper flu„ vium Atheſim tranſiret, quidam „ Itali ſuos in ponte invaſerunt: qui „ ſe viriliter defendentes, ultra cen„ tum Italorum ſubmerſerunt, & in„ terfecerunt, & Duci duntaxat unus „ famulus occiſus fuit. „ Fuſe de hoc agit Enenchelius in Rhytmico opere

Et vero Ducem Auſtriæ, ne in Italia hæreret diu- A. C.
tius, Ottonis, Bavariæ Ducis, belli conſilia revocabant.
Caſtri Obernberg. obſidionem ſolvit. Uſus ille abſentia Principis in rem ſuam, Obernbergenſe caſtrum, diu jam obſeſſum, acrius premebat; ſed ea erat Schaumbergicorum in tuendo conſtantia, ut in alterum jam menſem vim omnem, conatumque Bavarorum eluderent. Quo propior caſui arx erat, eo magis acceleran-dum ſibi iter Fridericus putabat, ut inſigni aliqua clade Ottonem opprimeret, aut a caſtri obſidione rejiceret. Sed fama adventus ejus id bellum in præſens confecit: abduc-tæ illico copiæ, & ne latius bellum ſerperet, mutuo partium metu ſopitum potius, quam extinctum. (A)

Nec timendi Friderico cauſæ deerant: ſatis enim conſtabat, Belam, Hungariæ Regem, anno jam ſuperiore, omnem moviſſe lapidem, ut Wenceslaum Bohemiæ Regem, & qui ab ejus nutu pendebat, Ducem Carinthiæ, in fœdus pertraheret, & ad bellum conjunctis viribus Duci
Bellum cum Bohemis. Auſtriæ inferendum, excitaret. (B) Id ex ſententia ceſſit. Wenceslaus enim, ſive ut vicino Regi gratificaretur, ſive ut Laam, urbem Auſtriæ munitam, quæ Bohemicum nuper jugum excuſſerat, ad obſequium revocaret, caſtra ad eam urbem ipſa hyeme admovit: adjunctus ad militiæ tirocinium Udalricus, Bernardi Carinthii Ducis filius, qui cum ducentis equitibus, nobilitate fere inſignibus, Wenceslai Regis copias augebat. (C) Eminebant inter militiæ præ-

opere de Princ. Auſtr. Pergit Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ Hanc ſedi-„ tionem inter Ducem Fridericum, „ & Veronenſes ocyus Imperatoris „ Capitaneus (Enenchelius vocat „ eum Ezelinum) ſedavit, & Dux „ Fridericus cum lætitia in Auſtriam „ deſcendit. „ Paulo ante ſcribit Arenpeckius in Chron. Auſtr. ex eodem Enenchelio: „ Imperator ei „ duodecim mulas, quæ tunc raræ „ fuerunt in noſtra terra, & duode-„ cim Paganos earum cuſtodes (do-„ navit) & eum cum magno honore „ dimiſit. „ Sed quod nec Monachus Paduanus, qui res Veronæ geſtas ſedulo annotavit, harum rerum meminit, nec Chronica Auſtriæ reliqua; inter incerta relinquo.

(A) Hundius in Metrop. Salisburg. T. I. p. 210. „ Otto (Dux Bavariæ) „ eam arcem (Obernbergenſem) ob-„ ſidione cinxit ſesquimeſtri, ſed ex-„ pugnare non potuit. „ Hiſt. MS. Babenberg. Auſtr. Principum. „ Her-„ tzog Ott von Bayrn hatte immit-„ tels Hertzog Friderich, weill er auf „ der reis ins Welliſch Land war, „ das Schloſs Obernberg widerum „ belegert, dahin zog Hertzog Fri-„ derich zu ſeiner widerkunfft das-„ ſelbe zuentſetzen. Aber Herzog „ Ott wolt ſeiner nicht erwarten, „ hebt die Belagerung auf, und macht „ ſich mit dem ſeinen auſm ſtaub. „

(B) Pernold. ad An. 1244. „ Rex „ etiam Bela contra ipſum in fœdus „ traxit Regem Bohemiæ, & Ducem „ Karinthiæ, ut pro altero anno ar-„ ma in ipſum pararent. „

(C) Pernold. An. 1245, „ Inte-„ rea Rex Bohemiæ, & Dux Karin-„ thiæ, uti promiſerunt Regi Unga-„ riæ, poſt reverſionem Ducis irru-„ perunt in Auſtriam ipſa hyeme. „ Sed victi & fugati ſunt: Dux Ka-„ rinthiæ etiam captus. „

(A) Wai-

Digitized by Google

A. C. præfectos Waiſenii inprimis fratres, quos Orphanorum nomine in monumentis Auſtriacis notiores, Udalricus Carinthius ſecum duxit. (A)

Fridericus, qui expeditum in horas equitem ſemper ſecum trahebat, cum exiguo illo ſuorum numero (ſeptuaginta non amplius erant) aggreſſurus etiam ultro erat Bohemum hoſtem, ni Bernardus Preuſelius, vir manu & conſilio præſtans, qui Laenſi tum præſidio præerat, præcipitem Ducis impetum ſtitiſſet. Exigui ea temporis mora rebus Auſtriacis momentum ingens adjecit. Confluxere enim ex vicinis arcibus, oppidisque equeſtris nobilitatis centum facile ac triginta. Hos ſufficere ratus Fridericus, cum peditatu & ſagittariorum cohorte in Bohemos, Carinthosque movet. Superabat numero Bohemus Auſtrium; ſed uſu, exercitatione, & parata multis certaminibus audacia Auſtrius ſine dubio præſtabat. Illud quoque commode ſagittariis imperatum, tela in equos conjicerent, quorum ſtrage debellatos etiam equites putarent. Neque aliter factum: confoſſi magno numero equi gravis armaturæ militem in terram effuderant: qui cum immani loricæ pondere nec fugere jam poſſent, nec reſiſtere; dedere ſe ultro, vitamque a victore deprecari cogebantur. (B)

Auſtriacis victoribus.

(A) Waiſenios, cognomento *Syrok*, alias *Orphanos* in noſtratibus Chronicis dictos, Megiſerus in Annal. Carinthiæ, & Hiſtoria MS. Babenbergicæ gentis Principum, inter *Carinthos* numerant: nec cauſa deeſt, quod hoc loco contra *Fridericum* Ducem Auſtriæ ſteterint. Verum quod annis ſequentibus 1254. & 1256. *Seyfridus & Catboldus Orphani* inter Nobiles Auſtriacos ſubſcripſiſſe reperiantur apud Philib. Huberum Lib. 1. p. 23. & 24. captique hoc anno, ad mortem (quod bello captis, niſi perduellibus, & transfugis, fieri non ſolet) a *Friderico* Duce condemnati ſint; dubium eſſe poteſt, an non a *Friderico* Duce Auſtriæ, ad *Ulricum* Carinthium prius ſeceſſionem fecerint, eo poſtea nomine, capite mulctandi.

(B) Hageni Chron. Auſtr. & ex eo Thomas de Haſelbach in ſuo „ Non „ longe poſt, circa feſta Natalis Salvatoris (A. 1245.) intelligens Dux Regem Bohemiæ cum potentia apud „ Laa caſtra metaſſe, & ſecum Ulricum Ducem Karinthiæ ſibi confœderatum adeſſe; mox cum paucis, „ fortaſſe 72. ſuis ad Laa feſtinanter „ venit, ſcribens omnibus ſubjectis, „ quatenus omnibus relictis ſe ad „ Laa dignarentur armati conferre. „ Quod dum factum eſſet, audiens „ Dux Regem Bohemiæ Laa hoſtiliter „ aggredi, decrevit melius prævenire, „ quam præveniri conſultum fore. „ Quapropter, licet pauciſſimorum „ ſtipatus auxilio, decrevit cum magno & forti exercitu Bohemorum „ manus conſerere. Dum ſuis conſiliis ſtrenuiſſimus miles Bernardus „ Preusl Capitaneus (in civitate Laa, „ ut ſcribit Hagenus) niteretur avertere, ne cadente Principe Ducatus Auſtriæ & Styriæ in manus deveniret adverſariorum, non profecit. - Hinc dum ad campum procederet, inventi ſunt baliſtarii „ duntaxat circa ſeptuaginta, neque „ ſufficienter jaculis proviſi. Iterato „ ergo præfatus Capitaneus perſuaſit „ Principem, ne ſe ſic diſcrimini fortunæ committeret incautus. Quo „ pertinaciter recuſante, allata copia „ miſſilium telorum, ordinata acie „ & banderio erecto, ac quatuor „ fortibus munito, Dux retro ſub- „ ſtitit

Certamen singulare inter Nobiles.

Quatuor tamen equitum nobilis ante alios pugna erat, A. C. Waiſeniorum nempe, & Preuſeliorum fratrum. Waiſenios an conſcia ſui in armis virtus, an transfugii pudor, ac deſperatio feroces reddiderit, in incerto eſt. In hos invecti Preuſelii, pugnam ita ſegregarunt, ut Seyfrido Bernardus, Catoldo Henricus obvium ſe ferret. Equites primum prælongis haſtilibus pugnam laceſſunt: mox ubi fruſtratis ſemel iterumque ictibus incaluere animi, in pedes deſiliunt, gladiisque cominus, ubi pugna minus anceps, & celerior victoria, rem tranſigunt. Diu & hic eluſæ artes utrinque, & vires: ad extremum tamen Waiſenii, vitam tantum pacti, victorum arbitrio ſe permiſere. (A) Fridericus Dux, ubi nutare jam hoſtium ordines conſpexit, admiſſo calcaribus equo, ante ſuos evectus, longam poſt ſe equeſtris militiæ turmam traxit. Wenceslaus Rex ægre elapſus, Udalricus Carinthius e fuga retractus, & Laam primum, mox in arcem Stazenſem ad cuſtodiam deportatus. (B) Inter captivos, tredecim militiæ præfectos, equites trecentos, ex peditatu mille & amplius numerat Garſtenſe Chronicon; (C) ducentos univerſim tantum Salzburgenſe. (D) Waiſeniis ad mortem condemnatis, jamque

Udalricus Dux Carinthia captus.

„ ſtitit in tumulo. Bernardus igitur „ Preusl Capitaneus cum ſagittariis „ primum in hoſtes irruit, & multos tam homines, quam equos „ tradidit neci, alios ſauciatos cedere coegit. „ Chron. MS. Babenberg. Auſtr. Princ. „ Hertzog Friderich, wiewohl an menge des „ Volck ſeinem Feinden bey weiten „ nicht gleich, hatte aber mehr und „ hurtigere Schützen, die thäten den „ Beheimben mächtigen ſchaden: „ ſchuſſen mit dem Pfeilen nur unter die pferdt, die fiellen zu boden: die Reuther in ihren ſchweren Kuriſſen und Schülten konten „ zu fues weiter nit vort, ſondern „ muſten ſich gefangen geben. „

(A) Hagenus, & ex eo Haſelbach in Chron. Auſtr. „ *Bernardus Preusl* „ ſtrenuum valde militem *Seyfridum Syrock Orphanum*, vulgariter „ *Waiſen* vocitatum, devicit, & in „ deditionem ſuæ captivitatis accepit. *Heinricus* vero *Preusl*, frater „ *Bernardi*, *Kadoldum Waysen Seyfridi* „ germanum, ſimiliter captivitati „ ſuæ addixit. „ Pugnæ modum addit Hiſt. MS. Babenberg. Auſtr. „ Princip. Coll. Vienn.

(B) Hagen. & ex eo Haſelbach in Chron. Auſtr. „ Quibus patratis „ Rex Bohemiæ cum exercitu ſuo „ cogitur terga vertere. Quem inſequens *Fridericus* Dux, *Ulricum* „ Ducem - Carinthiæ fugientem capit cum aliis tribus, atque in oppidum *Laa* primum, poſtea vero „ ad *Stäz* caſtrum duci præcepit. „

(C) Hiſt. Babenberg. Auſtr. Prin. MS. „ Es ſeind, wie die Garſtneriſche Annales aufzeichnen, 13. „ Haubtleuth Herrn und Adels. 300. „ Reutter, und uber 1000. andere „ Kriegsleuth gefangen worden, ohne der erſchlagenen. „

(D) Chron. Salzburg. ad Annum 1246. minorem longe numerum affert: „ Boemi, inquit, Duce Carinthiæ juniore, Capitaneo, Auſtriam „ vaſtant ex altera parte Danubii cum „ militibus quingentis: quibus occurrens Dux Auſtriæ *Fridericus* cum „ minori equitatu, ſcilicet ducentis „ armatis, campeſtri conflictu cum „ ipſis habito, totam aciem ipſorum „ devicit, ducentos milites cum dicto „ Capitaneo eorum captivando. „

(A) Ha-

A. C. jamque ad ſupplicii locum deductis Preuſeliorum fides in tempore affuit, quorum precibus, & recentibus eo in conflictu meritis inductus Fridericus, ægre quidem, vitæ tamen gratiam conceſſit. (A) Pacem ſub hæc inter Principes redintegratam, illud indicio eſt, quod Ulricus libertati redditus, Agnetem, a Duce Auſtriæ res ſibi ſuas habere juſſam, accepit conjugem; Fridericus vero Gertrudem, Henrici fratris ſui ſobolem, Wenceslai Regis filio Wladislao ſponſam repromiſit. (B) *Pax nuptialibus ſponſionibus firmata.*

Superiore jam autumno graves e Gallia, quo Innocentius IV. Pontifex Maximus, ut violentis Friderici Cæſaris conſiliis ſe ſubduceret, evaſit; nuntii allati erant, Lugdunenſi in Concilio Fridericum II. repetita dirarum denunciatione, non ſolum cœtu piorum, ſed ſummo etiam Imperio excidiſſe declaratum. (C) Nuncio per ſe gravi, graviora mandata adjecta ſunt, ut Auſtriæ, Bavariæ, Saxoniæ ac Brabantiæ Duces cum Moguntino, Colonienſi, ac Salisburgenſi Archiepiſcopis, quos penes, ut vult Matthæus Pariſius, electionis jus eſſet, novum Germaniæ Regem deſignarent, auguſtalibus poſt inſignibus a Romano Pontifice decorandum. (D) Extractum ingens negotium in *Friderico II. Imp. in Regnum Germaniæ*

(A) Hagenus & Haſelbachius in Chron. „ *Orphanos* vero fratres, „ Seyfridum & Cadoldum, neſciis „ *Preusl*, capitibus obtruncari præ„ cepit (Dux Fridericus.) Qui dum „ ad locum ducerentur ſupplicii, mo„ nebant ſuos detentores de fide cla„ mantes. Quorum dum clamor la„ crymoſus auribus fratrum *Preusl* „ inſonuiſſet, mox a ſpiculatore di„ latione impetrata, Principem ade„ unt, quem multis victum precibus „ inclinaverunt ad præſtandam ve„ niam fratribus antedictis, eisque „ a loco ſupplicii per eosdem redu„ ctis vitæ ſuæ ſalutem promerue„ runt. „

(B) Pernold. ad An. 1245. „ Interea Rex Bohemiæ, & Dux Karin„ thiæ, uti promiſerunt Regi Unga„ riæ, poſt reverſionem Ducis irru„ perunt in Auſtriam ipſa hyeme. „ Sed victi, & fugati ſunt: Dux Ka„ rinthiæ etiam captus. Hic duxit „ *Agnetem*, repudiatam Friderici „ Ducis: qui filio Regis Bohemiæ „ (Wladislao) fratris ſui (Henrici) „ filiam, *Gertrudem*, iterum in con„ jugem ſpopondit, quam negavit „ Imperatori. „

(C) Monach. Paduanus in Chron. L. 2. „ Anno Domini MCCXLV. „ circa feſtum S. Joannis Bapt. factum „ eſt Concilium maximum Lugdu„ ni. - - Innocentius Papa reſidens „ in Concilio, de aſſenſu, & conſi„ lio Prælatorum, & totius Concilii „ protulit contra Fridericum depoſi„ tionis ſententiam &c „ Eadem narrant Matthæus Pariſ. Albertus Stadenſis, aliique ad An. 1245. Bulla Innoc. IV. PP. in hac cauſa extat apud Cherubinum Bullar. Rom. T. I. dataque eſt XVI. Kal. Auguſti.

(D) Matthæus Paris ad An. 1245. „ Electores Imperatorum. Laici: „ Dux Auſtriæ, Dux Bavariæ, Dux „ Saxonum, Dux Brabantiæ, qui & „ Lovaniæ. Prælati: Archiepiſcopus Colonienſis, Archiep. Moguntinus, Salburgenſis, principales. „ Hi ducentur in inſulam quandam „ Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & „ amovebuntur omnes naviculæ, & „ ibi tractabunt de electione Imperatoris: nec adveniet aliquis ad „ eos, donec ſint concordes. Huic „ negotio præerit Archiepiſcopus „ Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salburgenſis. „ Ita ille, ſed parum veroſimili narratione.

(A) Al-

Henricus Raſpo ſufficitur.

in Majum menſem An. MCCXLVI. quo Henricus Thuringiæ Landgravius, quem Raſponem plerique nuncupant, in Regem Germaniæ electus eſt, Moguntini præcipue, ac Colonienſis Archiepiſcoporum opera. (A) Quem cum diſtracti in factiones Principes non omnes reciperent, an Dux Auſtriæ ſuo ſuffragio, ut eligendi partes Pariſius illi tribuit, adjuverit; an aſſenſu ſaltem approbarit, pro certo non ſtatuerim. Neque vero tantum otii videtur Friderico Duci, ingruente jam bello Hungarico, fuiſſe, ut Wirzburgum ipſe, quam apud urbem, inclinante jam menſe Majo, ea Comitia habebantur, accederet. (B) A. C. 1246

Bellum Frid. Auſtrio cum Hungaris enatum.

Bela enim, Hungariæ Rex, cum victum, territumque Wenceslaum Regem, quicum illi fœdus erat, inaudiſſet; bello experiri cum Duce Auſtriæ ipſe ſtatuit. Cauſæ aut veteres erant, aut, ut inter vicinos, recens ortæ. Ferunt & jus gentium a Duce violatum: quo enim tempore fecialem Rex Bela ad Fridericum allegavit, qui bellum, ni poſtulatis fieret ſatis, Regis nomine denunciaret, Fridericum armigeris clam mandata dediſſe ajunt, ut hominem inviſæ rei nuncium in proximum ſtagnum demergerent, lutoque & aqua probe ſordidatum, ad ſuos remitterent. Legatus contumeliæ inſolens, cum ex aqua vix emerſiſſet, de injuriæ gravitate pro merito apud Principem expoſtulat: nec diffiteri Dux auſus atrocitatem facti, cujus ipſe author eſſet, fremensque ac multa minitans, lictores ac tortores inclamabat. Sed ira intra verba ſtetit, nec fallere ſimulatio Legatum potuit. (C) Id ubi Regi nunciatum, incredibiles iras movit. Serius tamen opinione bellum geri cœptum, nec ante Junium menſem in caſtra

(A) Albert. Stadenſ. ad An. 1246. „ Heinricus, Lantgravius Thuringiæ, juxta Herbipolim, in Aſcenſione Domini a Moguntino, & Colonienſi, & quibusdam Principibus „ in Regem eligitur. „ Henricus ipſe in ſuis ad Mediolanenſes literis, quæ extant apud Hahnium in Collect. Monum. T. I. p. 248. „ Tertia feria poſt Domini Aſcenſionem „ Principes, & concordi, & unanimi „ voluntate nos circa Herbipolim, „ nobilem Imperii civitatem, in Regem Almaniæ, & Romanum Principem elegerunt. „

(B) Electus eſt Henricus Raſpo feria III. poſt Aſcenſionem Domini, quæ fuit XXII. Maji: cæſus eſt *Fridericus* Dux Auſtriæ bello Hung. XV. Junii.

(C) Hagenus, & ex eo Haſelbachius in Chron. „ Dum Fridericus „ Dux quadam die in *Hindtberg* caſtro apud quendam pontem ſolatia „ quæreret; venit quidam Ungarus, „ Regis Ungariæ Belæ nuntius, diffidationis literas deferens, additis verbis proterviam ſapientibus: „ quem Dux clandeſtino juſſit per „ quatuor ſcutiferos baptizari aqua „ & luto, dum recederet. Quod „ dum fieret, & nuntius iſte querelas coram Duce deferret: diſſimulans factum, iram in iſtos, qui hæc „ facere præſumpſiſſent, ſimulabat, „ & vindictam exigere &c. „

Digitized by Google

A. C. caſtra ventum. (A) Ea trans Leytham fluvium erant, haud procul Neuſtadio: præerant in caſtris Rhodii Equites, & e Frangipaniis unus; vires Hungaricis copiis non exiguas Cumani addebant, telis ſagittisque, Tartarorum more, terribiles. Hi cum tranſcenſo jam limite in Auſtriam irrumperent, copias ſuas Fridericus recta in hoſtem ducit. Vix in conſpectu is erat, cum militari æſtu abreptus, ante aciem procurrit, pugnamque cum præcurſore equite laceſſit. (B) Tumultuoſo hoc & minaci velitationis genere excitus hoſtis facile ad univerſæ rei dimicationem deſcendit. Hic dum undique pugna ſe movet, & æquato diu periculo, cedere paulatim hoſtes, ac fugam circumſpicere incipiunt; Fridericus ante ſuorum ordines evectus, fluctuantem jam aciem impulit, & incauto ardore fugientes inſecutus, ſe ipſum in caſum dedit. (C) Cumanus enim, ut ex captivi narratione Pernoldus memorat, retorto Parthico more telo equum Ducis in fronte ſauciatum ad terram dedit. Ruentem una Ducem, & vix duos ſecum trahentem comites, loricatorum globus hoſtium repente obruit, & Frangipanius adacto per oculum enſe vita exturbavit. Adjuncti ad Ducem, duo comites, eodemque impetu extincti, priusquam Auſtriorum manus equitum ad ſuppetias adveniſſet. Sed ubi triſte ſpectaculum in oculis fuit, exarſere quidem animi, pugnaque redintegrata, magna cædes hoſtium facta eſt; ſed Fridericus jam funus fuit. (D)

Pugna inter Hung. & Auſtriot.

Fridericus II. Dux Auſtriæ cadit.

(A) Haſelbach in Chron. „ Eodem anno circa medium Junii, & „ feſtum Viti Martyris, Rex Ungariæ Bela cum magno exercitu venit contra Fridericum, & caſtra „ metatus eſt circa fluvium, Lytha „ vocabulo. „

(B) Hagenus in Chron. „ Da beſambt ſich auch Fridreich Herzog „ in Oeſterreich, und rait in die „ Newenſtat. „ Pernoldus A. 1246. „ Bela Rex Ungariæ, videns devictum Regem Bohemiæ fœderatum, „ cum grandi exercitu venit ad fluvium Lytam, habens pro Ducibus „ aliquos Equites Rhodios, & unum „ Frangipanum, in agmine Cumanos „ plurimos, more Tartarorum, telis pugnantes. Occurrit *Fridericus* „ Dux lætus, & alacer, pariter cum „ electa militia, & facta acerrima pugna, hoſtes repulſi ſunt. „ Chron. Salzburg. ad An. 1246. „ Rex Ungariæ collecta magna multitudine „ pugnatorum, ſimul cum Bruſciæ & „ Ruſciæ Regibus, confinia Auſtriæ „ invaſerunt. Cui occurrens Dux Fridericus juxta Leitam fluvium, cum „ eo acriter dimicavit. „ Chron. Garſtenſe relatum in Hiſt. MS. Babenbergenſ. Auſtr. Principum ſic habet: „ Fridericus - - animo militari, quo „ ſemper fruebatur, impulſus, præcurſores Regis (Ungariæ) cum aliis „ taliter aggreditur, quod in congreſſione hoſtium, neſcitur fraude, „ vel militia comite, corporalem deponit militiam, utinam æternam „ gloriam aſſecutus. „

(C) Pernoldus An. 1246. „ Dux vero glorioſam victoriam plenius „ conſummare volens, incauto fervore ante ſuos omnes perſecutus „ eſt fugitivos, &c. „

(D) Pernoldus ad An. 1246. de Fri-

Haud exiguo tempore de modo, authoreque cædis A. C.
Varius de morte ejus rumor. opiniones variabant: & incertus primum rumor, mox etiam publica per Auſtriam fama erat, Ducem non ab hoſte, ſed a ſuis peremptum. Pottendorffium plerique cædis authorem nominabant, qui ſtuprum ſorori ſuæ, olim a Principe illatum, tam nefario parricidio ſit ultus. (A) At enim quis credet, ſi in ipſo certaminis æſtu vindictam ſumere Pottendorffius voluiſſet, frontem potius, quam averſam corporis partem ferro appetendam? mirumne deinde videri poſſit, Principem tot bellis a vulnere intactum, hoſtili tandem manu cecidiſſe? quis enim præliorum neſcit incertos exitus? quibus cum Fridericus temere ſe objiceret; mirarer potius, ſi quem caſus toties tranſiit, non aliquando inveniſſet. Ferunt deinde & Patris ſui fugam, & Friderici Auſtrii cædem, a Margaretha Belæ Regis filiola, & raræ virtutis ergo inter Sanctas poſtea adſcripta, divinitus eſſe prænuntiatam. (B)

Nefaſtum Auſtriacis diem antiquiora monumenta ad XVII. Kal. Julii conſignant, diem S. Viti Martyris memoria

Friderico Duce fugitivos perſequente: „ E quibus Cumanus unus, telum poſt tergum mittens, eodem „ equum Ducis in capite percuſſit, ut „ ſtatim caderet. Dux proſtratus, „ & vix duos comites habens, a revertentibus aliquibus cataphractis „ hoſtibus obrutus, a *Frangipano* per „ oculum enſe perfoſſus eſt, ſuique „ comites pariter occiſi, antequam „ alii Auſtrales adveniſſent. Tunc „ nova quidem pugna erat, & victo„ ria in eodem loco: Sed heu! Dux „ jam obierat, magnoque cum luctu „ cadaver ejus reportare oportuit. „ Longo tempore alii alia de interitu Ducis opinabantur, donec unus „ captivorum hoſtium veritatem faſſus eſt. „

(A) Chron. Salzburg. ad An. 1246. „ pluribus ex acie Regis Ungariæ interfectis, & multis captivatis, ipſe „ Dux Auſtriæ, vel a ſuis, vel ab hoſtibus, ſicut dubitatur, fuit interemptus. Exercitus tamen ipſius, „ accepta victoria, ad propria eſt reverſus. „ Chron. Garſtenſe MS. ſupra relatum: „ In congreſſione hoſtium, neſcitur fraude, vel militia „ comite, corporalem deponit militiam. „ Haſelbach in Chron. „ In „ hoc tamen prælio fortis ille Dux „ per lanceam apud oculum grave „ vulnus ſuſcepit: ob quod & ipſum „ quidam aſſerunt in prælio occu„ buiſſe, & mortuum triumphaſſe. „ Refellit tamen iſtam opinionem Haslbachius, putatque Fridericum in venatione a *Pottendorffio* quodam equo dejectum, & ob cognatam ſuam, ſtupro a Duce violatam, mucrone confoſſum: ejus opinionis conjecturas affert ſequentes: quod in ſepulchrali lapide extent laqueorum, & corrigiarum veſtigia, quibus eum parricidæ ſui ex equo detraxerint: quod Pottendorffii alii in exilium ſint ejecti; reliqui ex ea gente per annos fere ducentos a publicis Principum Auſtriæ Conſiliis, & Palatii muneribus ſint excluſi. Sed ea argumenta, quanquam & Cuſpinianum in ſua Auſtria adſtipulatorem habeant, adverſus teſtes ſynchronos oppido infirma ſunt.

(B) Bzovius ad An. 1270. „ B. „ *Margarita* - - duos tantum annos „ nata, ac pene adhuc infans, caſum „ Friderici Auſtriæ Ducis, & paterni exercitus internecionem prædixit. „ Garinus tamen apud Bolland. T. II. ad XVIII. Januarii in vita B. Margaritæ, c. 7. ſcribit: „ Dum „ Rex Bela, pater ejus, iviſſet ad „ bellum contra Ducem Auſtriæ, dixit Reginæ Matri ſuæ, quod Rex „ Ducem occideret, & victoriam haberet. „

A. C. moria ſacrum. (A) Cadaver extincti Ducis ad S. Crucis Cœnobium, cui perbenignum ſe alias exhibuit, funebri pompa delatum, ac ſepultum eſt. (B) Theodora Mater, filii caſu, ſuaque ac communi Patriæ orbitate icta, in morbum incidit, & octavo poſt die extincta luctum renovavit. Corpus defunctæ ex caſtro montis Cetii, ubi annis ſupremis, Judenburgo ex Styria in Auſtriam translata, habitavit, Neuburgum deportatum, juſtisque de more perſolutis, tumulo illatum. (C)

Sepultura ad S. Crucem.

Theodora matris obitus.

Hunc exitum Mater habuit, hunc filius, Babenbergicæ gentis ultimus, quæ tertium in ſeculum, ingenti & fama rerum, & Auſtriæ emolumento Principatum geſſit. Ambiguam Principi famam, & noſtræ gentis, & vicinarum nationum odia confecerunt: quo difficilius jam nobis eſt veri, falſique diſcrimen afferre. Multus in eo eſt Pernoldus, ut allatis idoneis rerum geſtarum cauſis, invidioſis, quas Cæſar, quas Optimates Auſtrii, quas Scriptores exteri, noſtrique Friderico aſperſerant, criminationibus obvium ſe ferat: neque nihil Annales Garſtenſes, & qui a Ducis morte non ſine multa ejus laude conſcripti ſunt, Leſſi funebres contulerunt, ut mitius de ejus rebus ac conſiliis ſentiamus. (D) Hermanno tamen Altahenſi, qui & Chronici Auguſtenſis partem ſub hoc tempus conſcripſit, (E)

(A) Pernold. ad An. 1246. „ Dux „ interiit in die ſancti Viti. „ Horneck. pariter c. 11. extinctum ſcribit: „ An Sand Veits Tag. „ Eundem diem ſignant Necrologia Admont. & Clauſtro-Neoburg. „ XVII. Kal. „ Julii *Fridericus* Dux Auſtriæ, Sty„ riæ, & Dominus Carniolæ obiit „ An. MCCXLVI. „ Chronica tamen Auſtrale, Paltrami, Anonymi Zwetlenſis XVI. Kal. Julii, ſupremum eidem fuiſſe volunt.

(B) Pernold. ibid. „ Funus Du„ cis cum pompa, quæ decuit, apud „ Sanctam Crucem propinquam ſe„ pultum fuit. „ Idem confirmant Anonymus Leob. Haſelbach, & Arenpeckius in Chron. Auſtr. qui addit: „ Dux *Fridericus* Cœnobio Sanctæ „ Crucis multa bona fecit, inſuper „ Wulzendorff cum XIII. Hubis ei „ donavit - - ad Sanctam Crucem „ tumulatus eſt. „

(C) Pernold. An. 1246. „ Do„ mina *Theodora* Duciſſa, quæ tunc „ in curia Kalenberch erat, audita „ filii morte adeo expavit, ut ad „ mortem infirmaretur, nec funeri „ adeſſe potuerit: quin ipſa quoque, „ octava poſtea die mortua eſt, in „ Niwnburch ſepulta. „ Idem confirmant Chron. Neoburg. Paltrami, Anon. Zwetl. & Auſtrale ad Annum 1246. „ Octavo die Mater ſua *Theo„ dora* Duciſſa obiit. „ Necrol. Admont. „ X. Kal. Julii *Theodora* Du„ ciſſa. „ Et Clauſtro-Neob. „ IX. „ Kal. Julii. *Theodora*, ſoror no„ ſtra, Duciſſa Auſtriæ, & Styriæ. „

(D) Pernoldus ex dictis. Chron. Garſtenſe MS. ad An. 1238. Leſſus Funebris apud Hier. Pezium T. I. in Tabul. Clauſtro-Neuburg. & T. II. p. 398. & ſequ.

(E) Author Chronici, quod ſub Steronis nomine legitur, iſta in principio Chronici, quod in Cod. MS. Acad. Vienn. aſſervatur, de ſe adjungit: „ Ego *Hermannus* Abbas Alta„ henſis, licet indignus, ex diver„ ſis Chronicis, & privilegiis unde„ cunque colligendo: tum hiis, quæ „ temporibus meis contingunt, de „ anno ad annum ſimplici ſtylo an„ notare curavi &c. „

(A) Co-

Frid. Ducis mores, & Fridericum Ducem, quo tempore Viennæ a Rudigero Paſſavienſi Abbas conſecratus eſt, noviſſe potuit, (A) refragari penitus non auſim, quædam his, quibus alii Scriptores Ducem onerant, ſimilia carpenti. Iſti ſi credimus, ſeverus in judiciis Princeps erat Fridericus, & crudeli propior; cui ſummum ubique jus placebat, & qui timeri magis, quam amari voluiſſe videatur: belli militiæque ſtrenuus, ſed in populando hoſtili agro pene nimius: nobilium partibus, ut quorum injuriis provocatum ſe meminerat, haud ſatis æquus ſemper, & quibus opponere novos homines, & nulla ſanguinis claritate conſpicuos etiam præferre, nihil penſi habebat: Reges vicinos, Principesque hoſtes haberet, an amicos, nullo in diſcrimine ponebat: (B) quo factum, ut bella ex bellis ſererentur. A cupiditate opum non intactum, idem ſentit; nihil tamen de refractis per vim Cœnobiis, theſaurisque inde exportatis; nihil de ſtupris ac libidinibus; nihil de Matris injuria, nihil de extortis Conſtantiæ ſororis juribus meminit: ut adeo his Fridericum criminibus abſolvere videatur. A. C.

Nec virtutes deerant: ac inprimis non exigua in laude ponendum, quod in tanta Germaniæ perturbatione *& virtus.* ab Romano Pontifice non receſſerit. (C) Multa præterea extant benevoli ejus in religioſas familias animi documenta: (D) nec exiguæ commendationis eſt, quod in tantis

(A) Codex MS. Bibl. Cæſ. Vienn. apud M. Hanſizium T. I. p. 380. teſtatur, Hermannum Altachenſem Abbatem Viennæ in Eccleſia S. Antonii a Rudigero Epiſcopo Paſſav. eſſe conſecratum ad V. Idus Novembr. An. 1243. ſeu ut ſcribit Placidus Haiden in Chron. Altahenſi An. 1242. apud Cl. Hanthalerum.

(B) Chron. Auguſt. ad An. 1236. „ Iſte *Fridericus*, cum eſſet ſeverus „ homo, in judicio diſtrictus & crudelis, magnanimus in præliis, in „ theſauris congregandis cupidus, „ terrorem ſuum ſic fudit ſuper indigenas & vicinos, ut non ſolum „ non diligeretur, ſed ab omnibus „ timeretur. - - Satagebat etiam nobiles & meliores terræ ſuæ opprimere, & ignobiles exaltare. -- Edicta Friderici Imperatoris, inimicitias Principum comtempſit. „ Godefridus Colon. ad An. 1236. Friderici Ducis fuiſſe confirmat „ multiplices exceſſus, & facinora, quibus idem Dux fama publica laborabat. „ Idem ibidem narrat: nobiles terræ quosdam injuſte a Duce oppreſſos, & de terra ſua ejectos.

(C) De hoc Pernoldus teſtatur ad An. 1232. An. 1233. item An. 1244. & An. 1245. Patet etiam ex iis, quæ de Alberto Bohemo, Pontificio Legato; de feſto S. Colomanni M. in Auſtria inſtituendo; de negata Friderico II. Cæſari, Gertrude nepte ſua, ſupra dicta ſunt.

(D) Id conſtat ex literis Friderici Ducis Auſtr. quibus confirmat Clauſtro-Neoburgenſibus immunitatem a telonio datis Viennæ An. 1231. III. Id. Martii, quæ extant apud Bern. Pezium Cod. Dipl P. II. p. 82. Item ex ſimili collata immunitate Erlahenſi Virginum Cœnobio An. 1234. VII. Idus Decembr. in Erdburch. apud eundem Pezium p. 85. In confirmatione bonorum Zwetl. facta in Erdburch An. 1234. X. Kal. Novemb. apud Linckium ad eum annum. In confirmatione prædii *Sulz* facta Cœnobio

A. C. tantis bellorum offenſionibus, Teutonicos etiam equites, cauſam Fidei adverſus Prutenos ſtrenue tutantes, deſtituendos ſuis auxiliis non putarit. (A) Moderationis egregium ſpecimen in Chunringiis, ac Viennenſibus in gratiam receptis prodidit: (B) nec juſtitiæ ac liberalitatis exempla defutura reor, ſi tam navos Scriptores ejus virtutes, quam vitia reperiſſent.

Forma erat egregia, (C) juſtisque ad belli labores viribus: Liberos tamen poſt ſe reliquit nullos. (D) Auſtriæ Principum patrimonium ampla Carnioliæ acceſſione auxit: cujus cum partem jam aliquam a Friſingenſi Epiſcopo Leopoldus Parens emiſſet; (E) reliquam extinctis *Liberorum experi.*

nobio S. Crucis Medlingæ An. 1236. XV. Kal. Novembr. apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 91. In confirmatione donationis factæ a Leopoldo, patre ejus, Clauſtro-Neoburgenſibus, datis ea de re in Nivvenburg VI. Kal. April. An. 1240. Literis, ibidem p. 94. In donatione prædii *Radenreute* facta Zwetlenſi Monaſterio in caſtro Starchenberg XI. Kal. Martii An. 1240. & in remiſſo fodro eidem Cœnobio Wiennæ III. Kal. April. An. 1242. apud Linckium ad hos annos. In confirm. Privil. & exemptione a judiciis ſecularibus, & vexatione Advocatorum, apud Ludewig. Miſcel. T. IV. L. 5. N. 4. & 5. Idem contulit ordini Theutonico Templum S. Cunegundis Græcii. V. Kal. Novembr. An. 1233. Ind. VI. in Erdpurch. Privilegia vero eidem Ordini confirmavit „ Wiennæ (*inquit*) „ in Nativitate Domini, poſt compoſitionem & concordiam inter „ Dominum noſtrum Imperatorem, „ & nos ſolenniter celebratam Ind. „ XIII. „ Apud Duellium in Hiſt. Ord. Theuton. P. II. p. 6. & P. III. p. 88. Ortilo in Libel. de Exordio Campilil. p. 1306. „ Dux Fridericus, ut ſe „ tanti Patris dignum hæredem præ„ beret, omnem Patris fundationem „ nobis late confirmavit. „ & paulo infra. „ Nobis vero idem Dux „ Fridericus ſua liberalitate donavit „ villam *Wizlinſtorff*, & alia plura. „ Bern. Noricus in Chron. Auſtr. „ Iſte „ Fridericus Dux Auſtriæ & Styriæ „ jura noſtræ Eccleſiæ (Cremifanenſis) ampliavit, & reditus ac homines in *Gravenberg* dedit, & penſum Advocatiæ vel talentorum in „ perpetuum relaxavit: ut ex hoc in „ Quadrageſima eſoces Fratribus mi„ niſtrentur: inſuper alia Xenia Ec„ cleſiæ noſtræ dedit. „

(A) Pernold. ad Annum 1245. „ Fridericus Dux Ordini Teutonico „ contra Prutenos electam militiam „ in auxilum miſit. „ Dusburg P. III, & alii, ut ſupra.

(B) De his ſupra ad An. 1231. & An. 1240.

(C) Leſſus I. in obitum Friderici II. Ducis ex Cod. MS. Admont. apud Hier. Pez. T. II. col. 398. „ Clara „ forma Paridis luto maculatur „ & paulo ante: „ Novam mortem „ Hectoris deplorat omne votum. „ Leſſus II. ibidem:

„ Pulchritudo Virginum palluit,
„ Fortitudo juvenum languit. „

Conſentit Martini Poloni contin. Eccardianus p. 1418. „ Fredericus „ Ducatum illum (Auſtriæ) ſtrenue „ gubernavit, vir mirabili corpo„ ris elegantia, & fortitudine præ„ ditus. „

(D) Chron. Anonymi Leob. ad An. 1246. „ Fridericus Dux Au„ ſtriæ - - occiditur, filio non reli„ cto. „ Pernoldus etiam de filiabus loquens, ad Annum 1246. ſcribit: „ Fridericus (filiam) nullam „ habuit. „ Quibus Scriptores ceteri aſſentiuntur.

(E) Ducem Leopoldum, Patrem Friderici, poſſediſſe jam aliqua in Carniolæ parte, colligi poteſt ex iis, quæ ad An. 1229. cum Geroldo Friſing. Epiſcopo tractata ſunt. Ut ad eum annum dictum eſt.

(A) Per-

Crainburgi Marchionibus Fridericus adjecit. (A) Neque A. C.
Auſtr. patrimonium Carniolia acceſſione auget.
tamen perpetuo ita nexu Auſtriæ adſtricta eſt Carniolia, ut non ad Ulricum ſubinde Carinthiæ Ducem rediret, qui ſe a morte Friderici, non unis in literis Dominum Carnioliæ appellabat, (B) nec Hermanno Badenſi, nec qui iſti in Auſtria, Styriaque ſucceſſerat, Ottocaro refragante: (C) donec tota Udalrici hæreditate potitus Ottocarus, ad Auſtriam ac Styriam, Carinthiam quoque ac Carnioliam adjiceret; (D) ambas ad Habſpurgicos Auſtriæ Principes, ſerius licet, in perpetuum tamen redituras.

LIBER

(A) Pernoldus ad Annum 1234. „ *Friderico* Duci, ob ſuam generoſitatis famam Carnioli, defuncto Marchione ſuo de *Crainburch*, „ *Angilberto*, ſine liberis, Principatum ſuum obtulerunt. „ Sed Fridericum jam An. 1233. Carnioliam accepiſſe, patet ex Literis ejusdem Wiennæ III. Kal. Maji, An. 1233. datis apud Meichelbeckium T. II. p. 12. datis, ubi ſcribitur: „ Friderieus Dux Auſtriæ & Styriæ, & Dominus Carniolæ. „

(B) Id apparet ex Literis Ulrici, Carinthiæ Ducis filii, quæ datæ ſunt in Lock. An. MCCLI. Ind. X. XIV. die, exeunte Junio, extantque apud Meichelbeck. T. II. P. II. Num. XV. p. 8., ubi ſcribitur: „ Nos Ulricus, „ filius Bernardi - - Ducis Karinthiæ, „ & Dominus Karniolæ &c. „ Item aliis ejusdem jam An. MCCXLVII. datis ibidem Num. X. & apud Duellium Hiſt. Ord. Theuton. Part. III. Cap. VI. N. I. de An. 1263.

(C) Extant Literæ Hermanni Badenſis Auſtriæ & Styriæ Ducis: nusquam adjicitur titulus: Ducis, aut Domini Carniolæ: ſimiliter & Ottocari complures ante mortem Udalrici Ducis Carinthiæ, neque ibi is titulus ad ceteros adjungitur.

(D) De hoc infra ad An. 1269.

(A) Per-

LIBER SEXTUS.

A. C. Mondum malorum ultimum experta erat Auſtria, quanquam & externis ſæpe bellis, & inteſtinis nuper ſeditionibus lacerata: ſed Friderico Duce morte ſublato, non quies modo & tranquillitas; ſed fides etiam & juſtitia, humanæ ſocietatis vincula, & ſpes meliorum temporum migrare viſæ. Ea calamitatum ſeries benigniorem longe erga Principem defunctum animum provincialibus induit, ut & morti ejus ingemiſcerent, & inanibus quidem votis, revocari tamen ad vitam exoptarent. (A) Extincto ſine liberis Duce, non obſcurum quidem in Auſtriæ Principatum Margaretæ Reginæ jus erat, ſolenni jam olim Friderici inter Imperatores primi privilegio ſtabilitum: nam & Leopoldi, Ducis ultimi, filiarum erat natu maxima; & Gertrudis, quæ a quibusdam illi æmula opponebatur, pater, Henricus degener, Principatum Auſtriæ nunquam geſſit. (B) Sed aberat

Auſtriæ perturbatio extincto Friderico Duce.

Margaretæ Reginæ jus in Auſtriam.

(A) Pernold. ad An. 1246. „ Poſt „ ejus (Friderici Ducis Auſtriæ) mortem ineffabilis calamitas venit ſuper Auſtriam: quæ tandem etiam „ oculos calumniatorum aperuit, ut „ & ipſi plangerent Ducem ſuum, ſicut unigenitum, & ſi fieri poſſet, „ modis & viis omnibus eum e ſepulchro revocarent. Cum eo enim „ ſepulta eſt Felicitas Patriæ, poſtquam rigida illius juſtitia ceſſavit „ abundantem ſubditorum malitiam „ coercere. „

(B) Pernold. ad An. 1246. „ Poſt „ mortem Ducis, ſicut conſtituit, & „ dedit Privilegium *Fridericus* primus „ Imperator, Auſtriæ Ducatus ſpectabat ad *Seniorem filiam ultimi Ducis, qui talem poſt ſe reliquit. Fridericus* nullam habuit: *Heinricus* frater ejus nunquam fuit Dux (Auſtriæ.) Quare non *Gertrudis* ejus „ filia, nec *Conſtantia* uxor Marchionis Miſniæ, tanquam junior; „ ſed Domina *Margareta*, ſenior filia

aberat Margareta longius; & provecta jam ætate, & humanarum rerum tædio, a curis publicis, & Regni ſtrepitu abhorrebat. Redierat illa anno ſuperiore in Germaniam ex Apulia, quo a Friderico II. Cæſare, cum marito Rege, parvisque duobus filiis abſtracta, nec ante ad ſuos redire permiſſa eſt, quam Fridericum Ducem, ac fratrem ejus, dexteram ſibi dediſſe ac fidem cognoviſſet: & quamvis ubique, qua iter erat, pro veteris fortunæ memoria, magna honoris ſignificatione accepta eſſet; quod tamen gloriæ humanæ tædium jam altius animum ſubiiſſet, & in Auſtria turbulenta eſſent omnia, Treviros in Cœnobium ſanctæ Catharinæ Virginis receſſit: non quod B. Dominici Inſtitutum, quod Religioſæ ibi Virgines profitentur, amplecti animus eſſet; ſed ut pietatis ſtudiis, quibus delectabatur unice, ſancto illo in receſſu liberius ſe daret. (A) A. C.

Treviros ſe recipit.

Gertrudis Medling. Wladislao nupta in ſpem Auſtriæ venit.

Ibi dum ageret, Wladislaus Moraviæ Marchio, & Wenceslai Bohemiæ Regis ſenior filius, qui impetrata legis, quæ nuptias inter ſanguine propinquos prohibet, venia, (B) vivo etiamtum patruo Friderico Duce, Gertrudem, Henrici fratris filiam, conjugem nuper duxerat; apertum ſibi ad Auſtriæ Styriæque principatus aditum, Friderici morte patefactum eſſe exiſtimavit, ſponſamque dotalem Auſtriam, Styriamque continuo ſecuturam. Sed ſpes ingentes præpropera Wladislai mors abrupit, altero mox anno conſecuta. (C) Quanquam alioquin, quod 1247

Ger-

„ lia Liupoldi Ducis, Romanorum „ quondam Regina, hæres fuit. „ Eadem fuit ſententia Chronogr. Zwetl. Recent. qui ad An. 1266. aperte ſcripſit: „ Obiit Domina *Margaretha*, „ *verus hæres terræ.* „

(A) Pernold. ad Annum 1246. „ Hanc autem (Margaretam) Friderícus Imp. poſtquam ejus maritum Regem, & duos filiolos in carcere perire fecit, non dimiſerat ex Apulia, quamdiu fratri ejus Friderico inimicus fuit: ne ſuo fletu, & obſecratione quosdam Principes in ejus auxilium commoveret. Sed An. MCCXLV. cum ſuis theſauris, multisque donis dimiſſa, intravit Germaniam. Et licet ubique cum honore excepta fuerit; quia tamen ex tantis malis magnum gloriæ humanæ tædium concepit, & omnia in Auſtria eſſe inquieta audivit, ac inſuper valde pia Domina erat; ad Monaſterium Monialium ſanctæ Catharinæ Ordinis Beati Dominici apud Treviros receſſit, non Monialis facta, nec Ordinem profeſſa, ſed in Domo Sancta pie, & quieta victura.

(B) Lit. Innocentii IV. PP. ad Wenceslaum Boh. Regem datæ Lugduni VI. Idus Decembr. An. 1245. quibus poteſtatem fecit *Wladislao* Regis filio, ducendi conjugem, neptem Ducis Auſtriæ, ſibi in quarto gradu cognatam, ad tollendas, quæ inter Regem, Ducemque erant, discordias: ut videre eſt apud Bzovium T. XIII. ad An. 1245.

(C) Pernold. ad An. 1246. „ Interea paucis diebus ante obitum *Friderici* Ducis, dum ipſe eſſet occupatus in apparatu belli contra Ungaros, ex iterato pacto pacis *Wladislaus*, Marchio Moraviæ, Regis Bohemiæ ſenior filius, nupſit *Gertrudi*, nepti ejus ex *Heinrico* fratre. Occiſo autem Duce, idem Wladislaus propter uxorem ſtatim vole-

A. C. Gertrudi nullum in provincias jus eſſet, nullaque ex Wladislao, quæ ſuccederet, ſoboles; & inter competitores Cæſar ipſe nomen profiteretur ſuum, difficiles res habitura fuiſſet exitus. Is enim, quanquam Pontificis ſententia a ſumma rerum dimotus, animum tamen ad occupandam Auſtriam, Styriamque adjecit, quam, petita nequidquam Gertrude conjuge, pactis ſponſalibus impetrare non poterat. Miſſus igitur eam ob cauſam in orbatas Duce provincias Otto Eberſteinius Comes, qui vicariam interim Cæſaris perſonam Viennæ ageret, gentemque totam in fidem Imperii adſtringeret. (A)

Frid. II. Cæſ. Vicarium in Auſtriam mittit.

1247 Ea res Innocentio IV. Romano Pontifici multas curas dedit, haud ſine cauſa verito, ne collapſæ alibi Friderici res, tam ampla provinciarum acceſſione erigerentur. Datæ igitur ad Henricum Raſponem, Regni æmulum, literæ, quibus ſolicite eundem monebat: videret etiam atque etiam, quo loco res ſuæ, ac Imperii futuræ eſſent, ſi Friderici æmuli conatus, Auſtriam, Styriamque ſibi vindicantis procederent: depromendum, quidquid armorum, viriumque eſſet, & principi, mala in cauſa nimium ſtrenuo, opponendum; ne acciſa jam æmuli potentia, nova hac provinciarum acceſſione vires colligeret, & in Eccleſiæ ac Imperii perniciem armaret. Nondum ſatisfeciſſe ardori ſuo viſus Pontifex, ſequenti mox die alteram, tertiamque adjecit ejusdem argumenti epiſtolam, armaque in Fridericum, quondam Cæſarem, ſumma vi diſtringi non tam ſuaſit, quam præcepit; promiſſis etiam, ſi opus ſit,

Ea res Innocentii IV. PP. curam acuit.

Ejus hac ſuper re literæ.

„ volebat eſſe hæres *Auſtriæ*, & *Styriæ*. „ Sed ejus conatus non ſucceſſit: „ cum altero ſtatim anno obiret, neque prolem relinqueret. „ Chron. Bohem. Ludewigianum T. XI. MS. Reliqu. L. 2. c. 70. „ *Fridericus* Dux „ Auſtriæ in bello ab Hungaricis occiditur: & filia fratris ſui ſenioris, „ quondam *Henrici* Auſtriæ, quæ ſola „ hæres in *Auſtriæ* Ducatu remanſerat, *Wladislao*, filio Regis Bohemiæ *Wenceslai*, matrimonio traditur: & ſic *Wladislaus* Ducatui *Auſtriæ* præficitur. „ Horneck. c. 12. de *Wladislao*, quem *Henricum* appellat.

„ Der lebt bey ir fürbar
„ Nur anderthalb jar. „

Chron. Bohem. Ludewig. ibidem: „ Anno immediate ſubſequente *Wladislaus* morte præventus eſt. „ Anonym. Leob. & Chron. Auſtrale ad An. 1247. „ Filius Regis Bohemiæ, Dux *Auſtriæ* obiit. „

(A) Pernold. ad An. 1246. „ Imperator vero, nunciata ſibi Friderici Ducis morte, ſtatim ex partibus Rheni illuſtrem *Ottonem* Comitem de *Eberſtein* ſubmiſit Wiennam, præcipiens, ut jura Provinciæ pro Imperio curaret. Ipſe enim „ propter Dominam *Margaretam*, ſui „ quondam filii Regiam uxorem, „ appetebat Auſtriæ provincias. „ Chron. Clauſtro-Neob. MS. apud M. Hanſizium T. I. p. 383. „ (Fridericus Imp.) præfecit Auſtriæ *Ottonem* Comitem de *Eberſtein*: qui „ Auſtriam intravit, ut eam medio „ tempore ab hoſtibus tueretur, ſeditque in civitate Wienna. „ In Lit. Innoc. IV. PP. vocatur: „ H. „ de *Ovverſtein*. „

iis auxiliis, copiisque, quas in Palæſtinæ ſubſidium com- A. C.
paraſſet. (A) Monuit præterea, ne jure ſuo, quod in Auſtriam, Styriamque Reges Bohemiæ, ac Hungariæ haberent, Friderici violentia excidere pateretur. Sed ſpem Pontificis præmaturus Henrici Raſponis obitus intervertit. (B)

Margaretam Reg. viduam ad ſecundas nuptias hortatur.

Henrico morte ſubducto, verſa in Wilhelmum, Hollandiæ nuper Comitem, nunc electum Germaniæ Regem, Pontificis ſunt ſtudia. Sed quod Auſtriaci, quibus Otto Eberſteinius adhuc præerat, Bavarorum & Saxonum imitati exempla, Friderici partes nondum deſererent; alia quærenda illi via erat, ut Auſtrios ad ſuam, & Eccleſiæ cauſam traduceret. Opportuna eam in rem ejus conſiliis Margareta Regina videbatur: cujus cum clariſſima eſſent in Auſtriam Styriamque jura; ſed animus a conjugio, rerumque tumultibus, deguſtato jam ſacræ ſolitudinis otio, alienus; hortari per literas feminam Principem non dubitavit, ut transmiſſis bono publico commodis privatis, novas ad nuptias animum appelleret, & Marchionis Miſnenſis fratrem (is erat Wilhelmi nepos) domeſtico ſibi fœdere adjungeret. (C) Ingens per has nuptias ſubſidium Wil-

(A) Lit. Innoc. IV. PP. ad Henricum Germaniæ Regem apud Bzovium ad An. 1247. inter Innoc. IV. PP. epl. N. 37. 38. 39. 40. quibus monet *Henricum* Regem, ne Auſtriam in præjudicium Regum Bohemiæ, & Hungariæ, a Friderico II., quondam Cæſare, opprimi permitteret, promiſſis etiam, ſi opus eſſet, militaribus ſubſidiis, quæ in ſubſidium Palæſtinæ comparaſſet.

(B) Albertus Stadenſ. ad An. 1247. „ Heinricus Lantgravius, qui Imperium acceptaverat, eſt defunctus. „ Idem referunt Colmarienſes Annal. Monachus Paduanus, Pernoldus ad An. 1247. „ Unica Pontificis cura „ fuit, ut a ſe dejecto *Friderico* Cæſari, ejusque filio *Conrado*, excluſo „ Romanorum Regi, adjutores omnes in Germania ſubtraheret; quos „ econtra *Fridericus* ſtudioſiſſime procurare, & conſervare laboravit. „ Quare magno dolore Pontificis „ *Heinricus*, Lantgravius Thuringiæ, „ anno priori electus Cæſar, hoc anno obivit, gaudente *Friderico*. „

(C) Pernold. ad An. 1247. „ Heinricus Lantgravius Thuringiæ anno „ priori electus Cæſar, hoc anno „ obivit, gaudente Friderico. Sed „ Dominus Papa iterum eligi fecit „ *Wilhelmum* Comitem Hollandiæ: „ quem non agnoverunt Saxones, „ Bawari, & Auſtrales, adhærentes „ Friderico, cujus Capitaneus de Eberſtein Auſtriam rexit. Sed ut „ hanc Provinciam ſibi devotam redderet Papa, per Dominam *Margaretam* efficere tentavit. Et cum noviſſet, eam in Monaſterio habitare, ac putaret, poſſe eidem conſuetudine Monaſterii in mentem „ venire cœlibatum perpetuum, vel „ profeſſionem Ordinis: hortatus eſt „ illam, ut pro bono Eccleſiæ, in periculo ejusdem moderno ſtatu cum „ fratre Marchionis Miſnenſis, Wilhelmi Regis nepote, nuptias faceret, ut hic per eam jus acquireret „ in Auſtriam, & ſic Wilhelmus Rex „ potentior fieret. „ Confirmat iſta Raynaldus Annal. T. XIII. ad Annum 1247. Num. 26. ex Epl. Curial. 79. Lib. 4. „ Extincta itaque Ducum „ Auſtriæ ſtirpe maſcula, cum Margareta, poſtremi Ducis ſoror, Henrici olim R. Romanorum -- vidua, „ ampla in principatum jura obtineret; illam Pontifex cœlibem vitam meditantem, juſtiſſimis cauſis „ permotus, a ſuſcepto ſervandæ caſtitatis conſilio abduxit, ac Mar-

„ chionis

A. C. Wilhelmo quærebatur: ſed cautior rerum ſuarum Marchio, cum & Hungarum & Bohemum Reges, & Duces Bavarum ac Carinthum pro Auſtria & Styria contendere videret; abnuit incertam ſpem, ſuosque intra fines ſe continuit. (A)

Cum ne hoc quidem ex ſententia ceſſiſſet Pontifici, eo deinceps curas intendit, ut Belam Hungariæ Regem, qui adverſus Fridericum Cæſarem unus maxime nitebatur, Wilhelmus & ſua & Eccleſiæ cauſa juvaret, ad Styriam vel Auſtriam Friderico, communi hoſti, detrahendam. (B) Atque ut Auſtriacos etiam ad Pontificias partes inclinaret, Margaretæ Reginæ, cujus apud ſuos gratiam & authoritatem ſperabat fore maximam; author fuit, ut in Auſtriam rediret, gentemque ſuam ad Pontificis obſequium traducere ſtuderet. Paruit illa Chriſti Vicario, & patriæ ſuæ ſtudio, & largis Innocentii promiſſis incitata. Accepta ubique magno honore & obſervantia: ſed quod Eberſteinius Comes arcem velut Imperii Viennam ſtatuiſſet, Heimburgum ſe contulit. (C) Sub idem fere tempus Gertrudis, Henrici fratris filia, extincto repentina morte Wladislao conjuge, in Auſtriam revertit; ſedemque Medlingæ, unde Medlingenſi poſtea nomen hæſit, ſibi conſtituit. Ea ut florente erat ætate, & in ſpem potiundæ Auſtriæ, Styriæque jam ante venerat; ita ad novas nuptias, & ad principatum haud obſcure aſpirabat. (D)

Belæ Hung. Regi patrocinatur.

Margareta Reg. in Auſtriam redit,

item Gertrudis Henrici fratris filia.

„ chionis Miſnenſis fratri, qui Wilhelmi Romanorum Regis nepos „ erat, communis boni cauſa nubere ſolicitavit. „

(A) Pernold. ad An. 1247. „ Sed „ noluit Marchio, timens inanem „ ſpem, cum videret omnes vicinos Principes, Bawarum, Ungarum, Bohemum, Carinthum pro „ Auſtria, & Stiria contendere. „

(B) Idem ibid. „ Quare Pontifex convertit favorem ſuum ad *Belam*, Ungarum Regem, & monuit „ Wilhelmum Regem, ut pro Eccleſiæ bono, ſuaque propria majori „ ſecuritate, juvaret Ungarum in aſſequenda Auſtria, vel Stiria contra Imperatorem. „

(C) Pernold. ad An. 1247. „ Dominam vero *Margaretam* (Pontifex Rom.) admonuit, ut iret in „ Auſtriam: quam novit eſſe valde „ Catholicam Principem, ut Auſtrales ad Eccleſiæ partes adducere ſtu„ deret, promittens ipſi favorem ſu„ um, quacunque ratione eam poſ„ ſet juvare. Quæ etiam obtempe„ ravit, & magno honore fuit exce„ pta: ſed in *Wienna* propter *Eberſtei„ nium* ſedere non valens, contulit ſe „ *Heimburgum*. „ Horneck. C. 12. Hagenus, & Haſelbach in Chron. Auſtr. Anonymus Leob. ad An. 1251. „ Mar„ garetha, Regis Hainrici - - relicta „ - - in caſtro Haymonis. (Heim„ burg.) permanſit in Auſtria. „ Margaretam porro Reginam jam An. 1248. *Heimburgi* conſediſſe, patet ex ejus Literis „ in Heinburg. VI. „ Kal. April. Anno Domini 1248. ſexta Indictione „ datis apud Duellium Miſc. T. I. p. 401. in Appendice.

(D) Pernold. ad An. 1247. „ Venit autem pariter Domina *Gertru„ dis*, neptis ejus, poſt mortem „ Wladislai mariti, & ſedit in *Med„ ling*. Quæ cum eſſet juvenis, nu„ ptias

Auſtriæ interim miſerrima erat facies: nam & No- A. C.
biles inter ſe diſſidebant, & Otto Dux Bavariæ ſuperiorem; inferiorem vero Auſtriam, ac Styriam Bela Rex Hungariæ armis hoſtilibus opprimebant. (A) Clauſus undique neceſſariæ annonæ commeatus, vinique commercium, cujus exportandi in Bavariam ac Moraviam maximæ opportunitates ſunt, interregni diſcordiis ſublatum. In tanta perturbatione rerum, nec Salisburgenſis, nec Paſſavienſis ac Friſingenſis Eccleſia ſine damno fuit. Magnæ iis alias per Auſtriam, Styriamque poſſeſſiones ſunt, & vino frumentoque divites: nec paucos per Auſtriam fundos Bavariæ quædam Cœnobia numerant: horum nunc annuis fructibus toto hoc tempore carendum erat: quod clauſo per belli tumultus Danubio, exportari in Bavariam nihil poſſet. (B) Tot inter incommoda illud graviſſimum, quod Pontificio edicto triſte Aris ſilentium, Templisque imperatum, divinisque officiis, ſacrorum uſu, Templorumque aditu probis juxta improbisque interdictum ſit, Rudigero ipſo Paſſavienſi Antiſtite, quod in partibus Friderici Cæſaris perſiſteret, minis Pontificiis non leviter perſtricto. (C)

Auſtriæ, ac Styriæ incommoda a Bavaris, & Hungaris.

Auſtria Interdicto Pontificio ſubjecta.

Eber-

„ ptias & dominatum vehementer „ concupivit. „ *Procerum voluntate* & Margaretam Haimburgi; & Gertrudem Medlingæ ſedes accepiſſe ex Horneckio c. 14. conſtat, & Anon. Leob. ad An. 1251. affirmat: „ *Gertrudi* etiam - - apud *Medlich* neceſſaria diſponuntur. „

(A) Pernold. ad An. 1247. „ Sed „ Auſtria miſerrima erat, propter interdicta ſacra, & propter irruptiones *Belæ* Regis, qui Stiriam, & „ Auſtriam; & *Ottonis* Bawari, qui „ Provinciam ſupra Anaſum rapere „ ſtuduerunt. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1247. „ Auſtria a circumſidentibus Principibus, & a Proceribus propriæ terræ, diverſis præliis laceſſitur, & „ vaſtatur. „ Chron. Salzburg. ad An. 1246. „ Auſtria toto anno caruit Principe, & propter hoc non „ permittebantur deduci victualia, „ vinum ſcilicet, & frumentum. „ Idem ad An. 1248. „ Propter nimias „ gweras, & peſſimum ſtatum Auſtriæ, vinum & victualia non fuerunt clauſtris, & civitatibus, ſive „ terris ab Auſtria deportata. „

(C) Pernold. loco mox laudato. Lit. Innoc. IV. PP. ad Petrum Capucium, Legatum ſuum in Germ. apud Rainaldum T. XIII. datæ VII. Kal. Novemb. An. 1247. „ Cum Magdeburgenſem „ Archiepiſcopum, & Patavienſem „ ac Friſingenſem Epiſcopos, velut „ nobilia membra Eccleſiæ, - deberet comedere Zelus ejus - - Friderico, quondam Imperatori excommunicato, & DEI, & Eccleſiæ inimico præſtant manifeſte auxilium, „ conſilium & favorem. - - Nec non „ & nobiles de Auſtria & Styria, & „ H. de *Overſtein*, qui pro ipſorum „ nobilium Capitaneo, nomine dicti „ Friderici ſe gerit; viri nobiles genere, ſed ſuis perverſis actibus „ ignobilitantes ſeipſos - - Friderico „ contra DEUM, & ipſam Eccleſiam aſſiſtunt viriliter, & potenter. „ Ideoque mandamus, quatenus prædictos Archiepiſcopum, & Epiſcopos auctoritate noſtra citans præfigas eis terminum peremptorium „ competentem, quo perſonaliter ad „ præſentiam noſtram accedant, pro „ meritis recepturi: alios vero jam „ dictos nobiles, ut ab eodem Frederico penitus recedentes, non „ præſtent ei auxilium, conſilium & „ favorem; ac ad unitatem ſanctæ

„ Ma-

A. C. 1248 Eberſteinius Comes, cum & ſciſſos in factiones optimatum animos; & ſiqua vis ingrueret, nullum ſibi in provincialibus, nullum in Cæſare præſidium videret; aſtuto uſus conſilio Vienna exceſſit, Veronam profecturus, & ut videri volebat, novum iis Principem, Margaretæ videlicet Reginæ filium, Fridericum a Cæſare petiturus. Id quo decentius & ex majeſtate Imperii fieret, primores quosdam civium, & Optimatum ſibi comites adſcivit; ſed quos obſides deinde Cæſari, ut Pernoldus ſuſpicatur, relinqueret. (A) Invitatu Cæſaris, non Auſtriæ modo, ſed Styriæ etiam, quæ Cæſareo interim & ipſa Præfecto regebatur, (B) primores, Veronam profectos, Annales Garſtenſes & Salzburgenſes memorant: ſed cum æſtatem pene omnem Veronæ fruſtra exegiſſent, infecto negotio in patriam reverſos. Legationis porro capita Leutholdus Pleygenius, & Wilhelmus Heimburgicus Comites erant. Sed ii præter inanem itineris laborem (nec enim in conſpectum Imperatoris admiſſi ſunt) & ſociorum quosdam, a Philippo Salzburgenſi electo Archiepiſcopo, ex itinere interceptos, rebusque omnibus ſpoliatos, morbo & ipſi implicati, vix reverſi in patriam e vita exceſſere. (C)

Eberſteinius Com. Cæſaris Vicarius clam ex Auſtria diſcedit.

Oratores ex Auſtria, & Styria ad Cæſarem miſſi.

„ Matris Eccleſiæ revertantur, monitione præmiſſa, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota compellendo, ſi videris expedire. Dat. Lugd. VII. Kal. Nov. anno V. „

(A) Pernold. ad An. 1248. „ Videns Comes *Eberſteinius* Auſtrales nulla concordia convenire; ſed quemque pro commodo ſuo jam huic, jam illi Principi ſtudere, abiit ex urbe *Wienna*, malæ fidei tædio fingens, ſe Imperatorem Veronæ quærere, & ab eo pro Auſtriæ Principe, *Fridericum*, ſeniorem Dominæ *Margaretæ* filium petere velle: cum tamen ambo dudum perierint. Ob quem finem plures Miniſteriales, ac cives ſecum accepit: quod fraude fecit, volens Imperatori eosdem, ut ipſe occulte juſſerat, quaſi obſides fidei tradere. Sed *Philippus*, Archiepiſcopus Salzburgenſis, ut gratiam Pontificis ſibi firmaret, dum illi per Karinthiam tenderent, plures ex eis cepit: reliqui per Longobardos prohibiti ſunt, ne Imperatorem viderent. „ Chron. Clauſtro-Neob. MS. apud Hanſiz. T. I. p. 383. ſic habet de *Ottone Eberſteinio*: „ Videns ſe non poſſe defendere terram Auſtriæ ab inſultibus hoſtium, cum quibusdam Miniſterialibus, & civibus utriusque terræ ad Imperatorem repedavit Veronam, ſperans ab ipſo ſuſcipere nepotem ſuum, filium Dominæ Margaretæ reginæ, nomine *Fridericum*, in participem terræ Auſtriæ: ſed cum ſociis ſuis ſpe fruſtratus eſt, & in Auſtriam non eſt reverſus. „

(B) Chron. Garſtenſe MS. apud Hanſizium T. II. p. 345. „ Miniſteriales, & omnes Majores Auſtriæ, & Styriæ ab Imperatore usque Veronam invitantur. „ Styriæ per id tempus Præfectum Horneck. c. 11. *Dominum de Ach*; Anon. Leob. ad An. 1246. *Comitem de Aych, Suevicæ nationis* appellat.

(C) Pernoldus ſupra laudatus. Chron. Salzburg. ad Annum 1248. „ Majores terrarum Auſtriæ & Styriæ - - tota æſtate in Verona morantes, nec Imperatorem videre valentes, infecto negotio ſunt reverſi, inter quos *Leutoldus de Plaigen*, *Wilhelmus de Heuneburch* poſt reditum obierunt. „ Chron.

Clau-

Interea urgente maxime Gertrude, de theſauro Fri- A. C.
derici Ducis, qui in arce Starckenbergica, fida ſub cuſto-
dia Ortulphi Equitis Teutonici ſervabatur, agi cœptum.
Cunctanti, & comperendinationes alias ex aliis poſtulanti
arcis Præfecto vis prope admovenda fuit, ut caſtrum ſuæ
fidei a Friderico quondam Duce commendatum traderet.
Id ubi redditum, diviſus in tres partes theſaurus eſt, qua-
rum primam Margareta Regina; miſſa ad Conſtantiam
Miſnienſem altera, tertiam Gertrudis, Optimatum quo-
rundam ſuffragio, adepta eſt. (A) Quæ ſimul ut æquam in
partem cum Friderici ſororibus admiſſam ſe vidit; ſtatim &
nuptias, & nuptiarum appendicem, principatum appetivit.
Nec defuere multorum Procerum ſtudia, qui fœdus nuptia-
le illi cum Hermanno, Marchione Badenſi, conciliarent.

Theſaurus Friderici Ducis tri-fariam diviſus.

Author contrahendi ejus matrimonii Otto, Dux
Bavariæ, præcipuus habebatur. (B) Is cum nuper Eber-
ſteinius in Italiam rediiſſet, idoneus præ ceteris Friderico
Cæſari viſus eſt, qui, Mainhardo Goriziæ Comite Styriæ
præeſſe juſſo, Auſtriæ præfecturam, Vicario Cæſaris ac Im-
perii nomine, ſuſciperet: hi enim Principes per id tempus
labantes Friderici in Germania partes utcunque ſuſtine-
bant. (C) Erat Ottoni filia Eliſabetha, quam Conradus
Rex,

Gertrudis Medlin-genſis Her-manno Badenſi nubit.

Clauſtro-Neob. MS. apud Hanſizium T. II. „ Quidam (ex Miniſteriali-
„ bus Auſtriæ Styriæque) a *Philippo*,
„ Salzburgenſi Archiepiſcopo electo
„ ſpoliantur, captivantur in itinere
„ conſtituti. „ De Eberſteinio ve-
ro, & ceteris ſcribit: „ Sed cum
„ ſociis ſuis ſpe fruſtratus eſt, & in
„ Auſtriam non eſt reverſus. „

(A) Pernold. adAn. 1248. „ Inter-
„ ea urgente maxime Domina *Ger-*
„ *trude*, Miniſteriales ab *Ortulpho*,
„ forti & nobili Equite Theutonico,
„ diu renuente, petierunt caſtrum
„ *Starchenberg*, quod illi Frideri-
„ cus Dux una cum theſauris ſuis cu-
„ ſtodiendum tradiderat. Poſtquam
„ id recepiſſent, apertis theſauris,
„ eos in tres partes diviſerunt. Pri-
„ mam accepit Domina *Margareta*:
„ altera Dominæ *Conſtantiæ* ſorori
„ ejus in Miſniam directa fuit: ter-
„ tiam obtinuit Domina *Gertrudis*,
„ earum neptis. „ Ortulphus hic
Eques, haud ſcio, an ab illo *Ortolfo de Draskirchen* diverſus ſit, qui Domus
Teutonicæ per Auſtriam, & Styriam
Commendator, Clauſtro - Neobur-
genſibus An. 1253. ceſſit curiam, &
Eccleſiam in *Hietzing*, gratiis hodie
& cœleſtibus beneficiis nobilem apud
Bernard. Pez. Cod. Diplom. p. 102.
Confirmat id Horneckius c. 13. Ano-
nym. Leob. ad An. 1251. & Haſel-
bach in Chron. Auſtr. quorum ex
mente *Conſtantia* Miſnenſis ſuperſtes
videtur fuiſſe fratri ſuo *Friderico* Du-
ci: quamvis Chron. Dresdenſe apud
Menckenium T. III. & Chron. Vete-
ro-Cellenſe apud Eccardum in Orig.
Saxon. *Conſtantiam* jam An. 1243. de-
functam memorent.

(B) Pernold. ad An. 1248. „ Sta-
„ tim autem hæc (Gertrudis) concu-
„ pivit & nuptias: quas etiam, favo-
„ re aliquorum Miniſterialium præ-
„ potentium, & ope *Ottonis* Bawa-
„ riæ Ducis, iniit cum *Hermanno*
„ Marchione Badenſi, quem ſoror
„ Duciſſæ Bawariæ genuerat. „

(C) Chron. Salzburg. ad An. 1248.
„ Dominus Dux Bawariæ terræ Au-
„ ſtriæ; Comes Meinhardus de Gor-
„ za Stiriæ a Domino Imperatore
„ pro Capitaneis deputantur. „ Vid.
Horneck. c. 11. & Pernold. ad An-
num 1249.

(A) Chron.

A. C. Rex, ac Cæſaris filius, nuptialibus nuper pactis ſibi ſociarat, a Conradi obitu, in Mainhardi thalamum brevi transitura. (A) Ea res amicitiam inter Ducem ac Cæſarem affirmavit. Sed cum infenſos ſibi Auſtrios nuperna jam incurſione reddidiſſet, nec ad componendas tot turbas vel animi ſatis, vel virium habere ſe videret; in Hermannum Badenſem, propinquum ſuum, & ex Irmengarda Henrici Palatini filia progenitum, conſilia flexit, novique Conjugii ſpem Duci viduæ injecit. Hoc ubi ratum fuit, una reſtabat Ottoni cura, ut Hermannus, conjugis Gertrudis nomine, in pacatam Auſtriæ, Styriæque poſſeſſionem mitteretur. Id eo pronius factu erat, quod Margareta Regina, nec conjugii voluntatem, nec ſpem prolis præſeferre videretur: & optimates Auſtriæ multi, jurium haud magnopere tenaces, Principem quemlibet triſti interregno potiorem ducerent. (B)

Hermannus Badenſis in Auſtriam venit.

Hoc ſtatu rerum Otto Bavarus non dubitavit Hermannum ipſe in Auſtriam deducere, & quibus opus erat in præſens officiis, Auſtriæ Ordinibus commendare. Sed horum apud plerosque exigua fuit gratia, Hermannum Gertrudis quidem maritum; ſed non Principem ſuum agnituros. (C) Nuptiis peractis nihil prius agendum putavit Gertrudis, quam ut traducto in partes Pontificias Hermanno conjuge, & diuturno interdicto ſolveretur Auſtria, & ſua in Auſtriam Styriamque jura a Pontifice quoque probarentur. (D) Tenuiſſe ad eum diem Pontificium Viennæ

(A) Chron. Auguſt. ad An. 1246. Monachus Paduanus L. 3. ad An. 1267. & rurſus Chron. Auguſtenſe ad An. 1259. „ Mainhardus Comes Goriziæ duxit in uxorem Eliſabeth - - „ relictam Chunradi Regis. „

(B) Pernold. ad An. 1249. „ Imperator Auſtriæ *Ottonem* Bawariæ Ducem; Stiriæ *Meinhardum* Comitem Goritiæ, Capitaneos addit, ac voluit, ut eis ſuo nomine obedirent. Videbatur *Otto* propter vicinitatem Rector valde commodus futurus: ſed animum non ſatis virilem habuit ad internas, & externas Auſtriæ turbas componendas. Unde potius Marchioni Badenſi ingreſſum in Auſtriam fecit: qui receptus ab aliquibus, a pluribus vero agnitus non fuit. „ Idem An. 1248. hæc de *Hermanno Badenſi* ſcribit: „ Qui etiam ſic (nempe per nuptias) ſpem conſecutus eſt, Auſtriam & Stiriam per conjugem obtinendi. Nam Domina *Margareta* neque deſiderium nuptiarum oſtendit, neque ſpem tantam prolis dare videbatur: & propterea defuit ei præponderans numerus potentium, qui ejus, tanquam ſenioris filiæ, primum jus fortiter propugnare vellent adverſus tot æmulos provinciarum. „

(C) Patet ex modo dictis a Pernoldo: „ Unde potius Marchioni Badenſi ingreſſum in Auſtriam fecit: qui receptus ab aliquibus, a pluribus vero agnitus non fuit. „ Conſentit Horneck. c. 12. & Chron. Auſtrale ad An. 1248. cum Haſelbachio & Chronicis reliquis.

(D) Pernold. ad An. 1249. de Hermanno Badenſi: „ Sed hoc boni præſtitit, ut perſuaſus a Domina *Gertrude* uxore, Pontifici ſe devoverit. „ Id quod ex Innoc. IV. PP. Literis mox afferendis clarius patebit.

Digitized by Google

Viennæ interdictum, Innocentii IV. literis edocemur. A. C.
Nam cum Scoti Viennenſes, per id tempus, ea ſe lege exemptos crederent, Divinaque officia temere celebrarent; eligendi jus Abbatis iis ademptum eſt; ſed ubi pœnitere ſeu culpæ, ſeu erroris illos cœpit, brevi a Pontifice reſtitutum. (A)

Innocentius IV. PP. confirmat jura Auſtriacis Principibus conceſſa:

Benignior etiam Hermanno Innocentius Pontifex fuit, qui cum ſuum in Romanam Eccleſiam ſtudium, Gertrudis conſilio, Pontifici approbaſſet; ſuorum non modo jurium confirmationem, ſed commendatitias etiam ad Wilhelmum Germaniæ, ad Wenceslaum Bohemiæ, Belamque Hungariæ Reges literas impetravit. (B) In primis XVIII. Kal. Octobris An. MCCXLVIII. ad Hermannum jam Ducem Lugduno datis, laudat Innocentius egregiam ejus ad Apoſtolicam ſedem pietatem, confirmat deinde Pontificia authoritate Principatus Auſtriaci jura, a Gertrude, nobiliſſima ejus conjuge, in Hermannum liberaliter translata: quæ, cum ad ipſam ſucceſſionis jure (ut Hermannus ſuis in literis aſſerebat) ex antiqua, receptaque Provinciæ ejus conſuetudine, a ſuperiorum temporum Pontificibus, Imperatoribus, Regibusque approbata, ac confirmata, legitime ſpectarent, communicanda ſuo cum conjuge

(A) Epiſt. Innoc. IV. PP. data ad Ratisbonenſem Epiſcopum Lugduni Kal. Decembr. An. 1248. apud Baluzium Miſcel. L. 7. p. 434. „ Sua nobis dilecti filii, Abbas & Conventus Monaſterii S. Jacobi Scotorum „ Ratispon. Ordinis S. Benedicti, ad „ Rom. Eccleſiam nullo medio pertinentes petitione monſtrarunt, „ quod ipſi attendentes conventum „ Monaſterii S. Mariæ *Scotorum in Vienna*, Abbatis deſtituti regimine, ad dictum Monaſterium S. Jacobi nullo mediante ſpectantis, ex „ eo eligere ea vice non poſſe, quod „ in villa Wiennenſi, auctoritate „ Apoſtolica ſuppoſita Interdicto, „ Divina temere celebrarunt, ne dictum Monaſterium S. Mariæ, ex „ vacatione diuturna, in ſpiritualibus, & temporalibus incurreret detrimentum, dilectum filium *Beylianum*, monachum Eberſpergenſem, virum, ut accepimus, eminentis ſcientiæ, ac in ſpiritualibus, & temporalibus circumſpectum, „ eidem vacanti Monaſterio canonice & concorditer, prout ad eos pertinet, præfecerunt, nobis humiliter ſupplicantes, ut cum - - Patavienſis Epiſcopus, loci Diœceſanus, auctoritate prædicta vinculo „ ſit Excommunicationis adſtrictus, „ ipſi Electo, ad ſedem Apoſtolicam „ accedenti, munus faceremus benedictionis impendi &c. „ Addit Baluzius ibidem alteram Innocentii IV. PP. epiſtolam ad Præpoſitos *Neuburgenſem*, & *Ardacherenſem*, qua vult per eosdem *Beylianum* in Monaſterii Viennenſis Scotorum poſſeſſionem introduci, quæ legi apud eundem integræ poſſunt.

(B) Lit. Innoc. IV. PP. Lugduno XVIII. Kal. Octobr. An. 1248. datæ ad *Hermannum* Marchionem de Baden ap. Baluz. Miſcel. L. 7. p. 410. Item aliæ ejusdem ad Wilhelmum Germ. Regem datæ Lugduno Idibus Febr. An. 1249. apud Baluz. L. 7. p. 455. Denique aliæ ejusdem ad Reges Bohemiæ & Hungariæ, datæ Lugduno V. Kal. Febr. An. 1248. apud Bzovium T. XIII. ad An. 1248. Num. VI.

(A) Lit.

A. C. conjuge cenſuiſſet. (A) In alteris ad Wilhelmum Idibus
1249 Februarii An. MCCXLIX. datis, Regem eundem monet: ut cum æquitatis ac clementiæ ſtudia in omnes omnium ordinum homines depromenda ſint Regibus, eos tamen ſingulari favore proſequeretur, quos & natalium ſplendor, & familiæ dignitas ſupra ceteros commendaret. (B) Cum igitur Hermannus, Marchio Badenſis, ſibi expoſuerit, conceſſum Ducibus Auſtriæ a Romanis claræ memoriæ Imperatoribus privilegium, quo extincta virili ſobole, ſequiori ſexui non in Auſtriam modo, ſed in omnia etiam ejus jura, acceſſionesque ſuccedere liceret; cumque idem Hermannus non dubitaret, vel ſuſcepta Cruce, ſacræ militiæ teſſera, arma in Fridericum, quondam Cæſarem, ac Conradum ejus filium, pro Imperio ac Eccleſia ferre; juſtum piumque cenſet, ut Wilhelmus, cujus ſe partibus penitus dediſſet, benignitate Regia pium Principem complectatur: hortatur ad extremum eundem Regem, ut Gertrudi, quæ & propinquitate ſanguinis, & privilegii ratione ſuccedendi defuncto patruo jus habere diceretur, principatum conferat, eamque authoritate ſua in aviti juris poſſeſſionem mittat. (C)

Hermannum Badenſem Wilhelmo Germaniæ Regi commendat.

(A) Lit. Innoc. IV. PP. ad *Hermannum Badenſem* mox laudatæ. „ Illa, „ quam ad Apoſtolicam Sedem habes, „ devotio promeretur, ut tuis petitionibus eo favorabilius annuamus, „ quo plenius juſtitiæ ſapiunt debitum, & æquitatem juri conſonam noſcuntur apertius continere. „ Hinc eſt, quod nos devotionis tuæ „ precibus inclinati, Ducatum, ſive „ Principatum Auſtriæ cum omni „ honore, diſtrictu, & jure ipſius tibi donatum, ac liberaliter inter „ vivos a nobili muliere, G. Duciſſa „ Auſtriæ, uxore tua, ad quam idem „ Ducatus per ſucceſſionem hæreditariam, ſecundum antiquam, & „ approbatam ipſius terræ conſuetudinem, nec non per ſummos Pontifices, Imperatores, & Reges Romanorum, ut aſſeris, confirmatam, „ dicitur legitime devolutus, auctoritate tibi Apoſtolica confirmamus, „ & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo - - noſtræ „ confirmationis &c. Dat. Lugduni „ XVIII. Kal. Octobris, Anno ſexto.„

(B) Lit. Innoc. IV. PP. ad Wilhelmum Romanorum Regem ſupra laudatæ. „ Etſi cunctos, ex attributa tibi poteſtate a Domino, ſovere in ſua juſtitia tenearis; ſublimibus tamen, nobilibusque perſonis, per quas honori tuo magnæ „ utilitatis fructus poſſe provenire „ ſperatur, favorabiliorem te convenit exhibere, in iis præcipue, „ quæ tibi a tuis prædeceſſoribus ſunt „ conceſſa. „

(C) Lit. eædem: „ Cum igitur, „ ſicut ex parte dilecti filii, nobilis „ viri, Marchionis de Baden, fuit „ propoſitum coram nobis, a claræ „ memoriæ Rom. Imperatoribus, qui „ fuere pro tempore, Ducibus Auſtriæ ex ſpeciali privilegio ſit permiſſum, ut ſi iidem Duces abſque „ liberis maſculis morerentur, feminæ tam in Ducatu, quam in feudis, aliisque bonis omnibus poſſint „ jure ſuccedere maſculorum: idemque paratus ſit contra F. quondam „ Imperatorem, & C. natum ipſius, „ eorumque fautores, ſignum Crucis aſſumere, tibique, ſicut aſſerit, totis viribus fideliter adhærere; nos arbitrantes dignum exiſtere, ut ipſum propter hoc, regalis munificentiæ gratia favorabiliter proſequaris, ſerenitatem tuam „ rogamus, & hortamur attente, „ qua-

Uti & Bela, Hungariæ Regi,

Paulo ante, quam hæc ad Wilhelmum ſcriberet Pontifex, literas ad Belam ac Wenceslaum Reges dedit V. Kal. Februarias, monuitque, ut oppreſſæ undique ab Eccleſiæ inimicis Duci Auſtriæ auxilia ſubmitterent, & concordibus ſtudiis, viribusque ejus cauſam adjuvarent. (A) Pontificiis tamen his hortatibus profectum eſt nihil: quod & Auſtriaci Optimates fere a Principe diſſiderent; & Bela Hungariæ Rex, ſuæ potius, quam Gertrudis cauſæ rationem duceret. Et vero concitari magis in Auſtriam Pontificiis his literis, quam ad opem ferendam inclinari viſus ille eſt: adeo hoc etiam anno populabundo agmine Auſtriam incurrit, & abſtractis in captivitatem innumeris mortalibus, ſtragem agris, oppidis vicisque ſolitudinem induxit. (B) Quid ageret Hermannus ab hoſte circumcluſus, a ſuis pene deſtitutus? Auſtriæ ſe ille quidem, Styriæque Ducem ſcribebat; (C) ſed dignitatis id nomen pene inane: nec enim Styria agnoſcere hunc Principem voluit; nec Auſtriæ nobilitas obſequium cum fide præſtitit. (D) Ex iis, qui integra Hermanno fide adhæſere, Radbo-

Auſtriam ſub id tempus populanti.

A. C.

„ quatenus Ducatum, feuda, & alia „ bona, quæ claræ memoriæ Dux „ Auſtriæ habuiſſe dignoſcitur, ipſo „ adimplente, quod offert, nobili „ mulieri, uxori ſuæ, nepti ejusdem „ Ducis, cui ea, ut dicitur, debet „ tam propinquitate ſanguinis, quam „ dicti privilegii ratione ſuccedere, „ liberaliter conferre, ac ipſam de „ prædictis inveſtire procures: ita „ ut præfatus nobilis tuis beneplacitis obligetur, nosque proinde tuæ „ ſinceritatis zelum merito commendemus. Datum Lugduni Idus Februarii anno ſexto. „

(A) Lit. Innoc. IV. PP. Lugduno V. Kal. Febr. ad *Wenceslaum* Bohemiæ, ac *Belam* Hungariæ Reges, ut Auſtriæ Duciſſæ, ab inimicis Chriſti, atque Eccleſiæ oppreſſæ, auxilia ſubmittant: quas laudat Bzovius T. XIII. Annal. ad An. 1248. Num. VI. quo tempore *Gertrudis Hermanno* nondum nupta fuiſſe videtur.

(B) Pernold. ad An. 1249. de Hermanno Badenſi: „ Contra *Belam* „ autem, Ungarum Regem, valde „ miſere terras vaſtantem, & captivos innumeros abducentem, fere „ nihil profecit; neque inquietos „ terræ edomare potuit. „

(C) Id conſtat ex Literis ejusdem Zwetlenſi Monaſterio datis Wiennæ pridie Kal. Octobr. An. 1249. apud Linckium ad hunc annum. „ Nos „ *Hermannus*, DEI gratia, Dux Auſtriæ, & Styriæ, & Marchio de Baden, hujus ſcripti teſtimonio ſcire „ volumus univerſos, quod Abbati, „ & Conventui in Zwetl indulſimus „ de gratia ſpeciali, ut duo talenta „ ſalis, majoris ligaminis, transducant in Danubio per terræ noſtræ „ diſtrictum annis ſingulis ſine muta &c. „

(D) Chron. Salzburg. ad An. 1249. „ Comes *Mainhardus* Goritiæ Stiriam intrans, pro Capitaneo ibi re„ cipitur. „ Conſtat præterea ex confirmatione Privilegiorum a Friderico II. Cæſare in caſtro Cremonenſi, XII. Kal. Maji An. 1249. data, miſſum fuiſſe *Ulricum de Wildonia* ad Cæſarem Frid. qui *Styriæ* nomine fidem & obſequium eidem deferret. Extant eæ literæ in Codice MS. Land-Handveſt dicto in Tabulario Excellentiſſ. Com. J. G. a Wurmbrand. De *Auſtriacis* hæc habet Chron. Mellic. ad An. 1248. „ *Hermannus* Marchio de Baden, opitulante ſibi *Ottone* Duce Bavariæ *Gertrudem* - - „ duxit in uxorem: paucis optima„ tibus in Auſtria faventibus eidem. „ Et Pernoldus ad An. 1249. de Hermanno „ qui receptus ab aliquibus, „ a pluribus vero agnitus non fuit. „

Deni-

A. C. Radbodus erat Valchenbergicus, Dietricus Stüchſius gente Trautmanſtorffia, Ulricus Habesbachius, Otto Walchuneskirchius, Henricus Preuſſelius, & Otto Leiſſius. (A) Henricum Chunringium, potentem in primis Auſtriæ Optimatem, ſuum ut faceret, tranſcripto Crumpenavienſi prædio devincire ſibi ſtuduit. (B) Sed perdidit beneficii gratiam expreſſa neceſſitate munificentia, nec proceres unquam alienatos a Principe animos mutarunt. Parebant quidem ejus imperio urbes aliquot & oppida; ſed precario pene obſequio, ac neutiquam diuturno. Sic annus unus, alterve effluxere, nullo præter virilis ſtirpis ſobolem Fridericum, eumque in magnas calamitates natum, conjugum ſolatio. (C) Odiorum finem Hermanno præmatura
1250 mors attulit, ad IV. Non. Octobres Anni MCCL. extincto. (D) Cadaver defuncti Principis Neuburgi tumulo illatum. (E) Gertrudis conjux, quæ uterum ferebat, veritа tumultus in Auſtria exortos, in Miſniam parvo cum filiolo ſe contulit, ubi receptum apud Conſtantiam, amitam ſuam habuit, & Agnetem filiolam altero partu enixa eſt. (F)

Hermannus Badenſis a paucis receptus

moritur relictis ex Gertrude Friderico, & Agnete liberis.

Hermanni genus a prima origine repetere haud vacat: Hermanno patre, Badenſi itidem Marchione, & Irmengarde Matre, quæ Henrici Comitis Palatini erat filia, natus, Badenſem cum Boicorum Principum ſanguine con-

Res ejus cetera.

Denique Chron. Auſtral. ad An. 1248. „ *Hermannus* Marchio de Baden voluit eſſe Dux Auſtriæ, ſed non valuit. „

(A) Conſtat de iis ex Lit. Zwetlenſibus paulo ante allatis, in quibus teſtes ſubſcripti leguntur: „ M. „ Leupoldus, Plebanus Wiennenſis, Hainricus Notarius. Rapoto „ de Valchenberg, Dietricus Stuhſo „ (alias de Trautmansdorff) Ulricus „ de Habesbach, Heinricus Preuſſel, „ Otto Camerarius de Walchuns„ kirchen, Otto de Leiſſe. „

(B) Lit. Hermanni Badenſis in hac cauſa allatæ a Streunio in Annal. ſup. Auſtriæ apud Linckium in Annal. Zwetl. ad An. 1249.

(C) Pernold. ad An. 1249. de Hermanno Badenſi: „ Genuit ex uxore „ filium *Fridericum*. „ Horneck. c. 12. Haſelbach, & alii.

(D) Pernold. ad An. 1250. „ Hoc „ anno Marchio Badenſis etiam ac„ cepit filiam *Agnetem*: ipſe vero „ obiit cum initio menſis Octobris. „ Chron. Auguſt. ad An. 1250. „ *Her„ mannus* Marchio de Baden, qui ſibi „ uſurpaverat Ducatum Auſtriæ, mo„ ritur IV. Non. Octobr. „ Et conſentiunt Necrologica Clauſtro-Neob. & Scotorum Viennenſium: „ IV. „ Non. Octob. Hermanni Ducis Auſtriæ. „

(E) Chron. Auſtrale ad An. 1250. „ *Hermannus* Marchio obiit, in *Ni„ wenburga* ſepelitur. „

(F) Pernold. ad An. 1251. „ Cum „ obiret *Hermannus*, Domina *Ger„ trudis*, uxor ejus, propter tumul„ tus in Auſtria, cum filio erat in „ Miſnia apud amitam ſuam, Domi„ nam *Conſtantiam*, ubi puerperium „ filiolæ egit. „ Ex quo itidem refelluntur Chronica Dresdenſe apud Menken. T. III. & Vetero-Cellenſe apud Eccardum de Orig. Principum Saxon. ſuper. quæ *Conſtantiam* jam An. 1243. defunctam eſſe memorant.

(A) Narra-

junxerat. (A) Rudolpho fratre major, felicior etiam fu- A. C.
turus, ſi ſuo contentus, nunquam has in turbas ſe conjeciſſet. Nullum tamen ejus factum, quoad Auſtriæ præfuit, vel improbum extat, vel cruentum; tametſi Bohemici Scriptores quidam, exceſſiſſe eum hoſtilem modum in Moravica expeditione velint. (B) Quam Romano Pontifici ſpoponderat ſacram adverſus Fridericianos militiam, mirum non eſt ab Hermanno intermiſſam: quod enim bellum foris gereret, cui domi quieto eſſe non liceret? Felix tamen eo nomine, quod diu eſſe miſero non contigerit: infelix ſoboles, quæ ad graviores longe caſus infauſtam ætatem produxit: conjux longe miſerrima, quæ cum maritum morte ſibi præreptum, & orbatos dignitate liberos lugeret; novo ſe ipſam & pudendo, cum Rege pene barbaro, conjugio copulavit. (C) Verum hæc annorum conſequentium triſtis ſeries, ad juſtum legentium mœrorem, ſuo loco declarabit.

Bela Rex Auſtriam invadit inferiorem:

Nondum vita exceſſerat Hermannus, cum Hungariæ Rex Bela, menſe Julio, ſuis cum Hungaris ac Cumanis in Auſtriam irrupit, armaque & ignes per ſubjecta montibus oppida, caſtraque circumtulit; Cellamque Marianam, vetuſtum Auſtriæ Cœnobium, in cineres redegit. Id hoſtimentum Auſtriis redditum, qui Hungariæ nuper limitem ſuis & ipſi populationibus infeſtarant. (D) Secutus haud

(A) Narratio Altahenſis de Genealogia Ducum quorundam Bavariæ apud Leibnitium in Script. Brunswic. T. II. p. 21. „ *Henricus* - Comes „ Palatinus Rheni genuit alteram fi„ liam, nomine *Irngardam*, quam „ duxit *Hermannus* Marchio de Ba„ den, qui genuit ex ea *Hermannum* „ & *Rudolphum* fratres. „ Pernoldus ad An. 1248. de *Hermanno* Badenſi: „ quem ſoror Duciſſæ Bawariæ „ genuerat „

(B) Peſſima quidem L. 3. c. 6. ex Hageccio, & Weleslav. bellum *Hermanni* Badenſis narrat cum *Udalrico* Carinthio, ex Bohemia in Auſtriam erumpente: quo bello captus *Udalricus* ſit, & captivi Moravi, aut naſo, aut auriculis, vel dextra etiam truncatis, in patriam remiſſi a Bavaro maxime milite, qui Auſtriacis ſubſidio fuerit. Captos deinde narrat duarum arcium præfectos, quorum alter oculum ſibi erui; alter perſtare nudis pedibus in glacie diu maluerit, quam arces ſibi commiſſas tradere. Eadem narrat Dubravius L. 16. & Balbinus in Epitome L. 3. c. 14. Sed de hoc bello noſtris in Annalibus nulla fit mentio: & *Udalricum* Carinthium ab Auſtriacis, vivo adhuc *Friderico* Duce, captum ſupra narravimus.

(C) De his ex dictis, dicendisque conſtabit.

(D) Chron. Salzburg. ad An. 1250. „ Rex Ungariæ confinia Auſtriæ, au„ xilio Gomanorum usque ad me„ dium terræ intrans, plurimam „ multitudinem *Auſtralium*, in ultio„ nem vaſtationis terræ ſuæ intere„ mit, deſtructis aliquibus munitio„ nibus. „ Chron. Mellic. ad An. 1250. „ Rex Ungariæ *Bela* cum Cu„ manis *Auſtriam* ingreſſus, magnam „ ſtragem hominum fecit, Eccleſias „ & villas in circuitu montium de„ vaſtavit. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1250. „ In die S. Jacobi „ combuſtum eſt Clauſtrum *Cellæ S.* „ *Mariæ* a Komanis & Ungaris. „ Pernold. An. 1250. „ *Bela* Rex ite„ rum cum Cumanis has provincias „ terribiliter vaſtavit. „

(A) Chron.

A. C. haud diu poſt, Hungarum Dux Bavarus, qui defuncto Hermanno Duce, ſuperiorem rurſus Auſtriam ſibi aſſerere nitebatur. Miſſus ea cauſa cum opportunis copiis Ludovicus filius, qui Lincium, & Laureacum cum magna provinciæ parte ad deditionem adegit. Garſtenſi in Cœnobio, quod hoſtile nihil metuens, nudum hoſti latus præbebat, multa ferociter, improbeque acta; ſic ut DEUM, injuriæ ultorem, affuturum haud ex vano Religioſi incolæ confiderent. (A) Vim etiam admotam Ardacheræ, ipſumque Eccleſiæ ejus Tabularium a prædatore milite direptum, inde patet: quod & reſarcienda illius damna, & diſtractæ jurium, ac privilegiorum chartæ, novis literis reparandæ, Margaretæ Reginæ poſtea ac Ottocaro conjugi viderentur. (B) *Superiorem Dux Bavariæ.*

Nec Styriæ melius in ea rerum perturbatione fuit, quam Philippus Carinthius, electus Salisburgenſium Archiepiſcopus, ferro ſibi igneque lacerandam ſuſcepit, incertum quibus aut cauſis, aut injuriis impulſus. (C) Id eo pronius factu erat, quod Mainhardus Goritiæ Comes, qui vicario nuper Friderici Cæſaris nomine in Styriam venerat, audita ejus morte, invidioſo præfecturæ nomine ſeſe ultro abdicarit. (D) Tribus haud amplius menſibus Fridericus Hermanno ſuperſtes fuit, Idi- *Styriam Philippus electus Salisburg.*

(A) Chron. Salzburg. An. 1250. „ Junior Dux Bavariæ circa *Aneſum*, „ & *Linzam* quædam caſtra obſidens, „ Clauſtra ibidem jacentia plurimum „ damnificavit. „ Chron. Garſtenſe apud Prevenhuberum p. 30. in Annal. Styrenſ. „ Ipſi *Bavari* ſupra modum „ ad Eccleſiam rapaciter accedentes, „ cum ex improviſo ſine præmunitione ipſum Cœnobium inveniretur, taliter ſuam nequitiam intra, „ & extra ferociter probaverunt, „ quod bene confido de Domino, „ quod ſine ultione Divina non fecerint tanta mala. „ Anonymi Chron. Bavariæ apud H. Pezium T. II. ad An. 1250. „ Interfecto Duce „ *Friderico* Auſtriæ, Dux *Otto* per filium ſuum *Ludovicum* obtinuit civitatem *Lintz*, & civitatem *Aneſum* cum magna parte Ducatus Auſtriæ. „

(B) Chron. Salzburg. An. 1250. „ Dominus (*Philippus* Carinthiæ Ducis *Bernardi* filius) electus Salzburgenſis Marchiam manu intrans hoſtili, poſſeſſiones quorundam Styrenſium rapinis & incendiis devaſtavit. „

(C) Affert ea de re Literas *Margaretæ* Reginæ An. 1252. datas Collect. an. ſuorum T. V. p. 154. Steyererus noſter, quarum ſummam in Regiſtro ſuo ſic exhibet: „ *Margarita*, quondam „ Regina Rom. Dux Auſtriæ, & Styriæ, & Marchioniſſa Moraviæ, ad „ preces *Leopoldi* Præpoſiti *Ardacenſis* „ omnia Privilegia, conſuetudines „ ac jura olim a Principibus eidem „ Capitulo, ac Eccleſiæ conceſſa confirmat, ne Canonici in eorum uſu „ turbentur, poſtquam a milite Bavaro Literæ, ac Diplomata eorum „ ablata fuerant. „ Similes ſunt Literæ Ottocari R. Boh. An. 1273. datæ apud Steyererum loc. cit. „ in „ compenſationem aliquam damnorum, quæ Præpoſitus, & Capitulum *Ardacenſe* a milite Bavaro paſſi „ ſunt. „

(D) Chron. Anon. Leob. „ *Meinhardus* Comes Goritienſis, audiens „ Imperatoris tranſitum, ad propria „ rediit. „

(A) Rico-

bus Decembris An. MCCL. extinctus. (A) Extant qui- A. C.
dem ſupremæ voluntatis ejus tabulæ, quibus Friderico, ſuo
Frid. II. Imp. Teſtamenti ſubleſtæ fidei. ex Henrico Rege, ac Margareta Auſtriaca Nepoti, Auſtriam Styriamque legat, fiduciariæ tamen clientelæ nomine a Conrado Rege filio obtinendas; (B) ſed eæ tabulæ, quanquam a viris ſummis inter ævi hujus monumenta referri ſolitæ, ad commenta ſunt relegandæ: cum enim ſeptimo ac decimo Decembris die factæ, ſignatæque legantur, Fridericus vero II. ad XIII. diem ejusdem menſis jam vita exceſſerit, ut inter omnes conſtat; quarto poſt obitum ejus die, ſcriptas ſignatasque fuiſſe, neceſſe foret: quem errorem miror ante a nemine obſervatum. (C)

Novum de Margaretæ Reg. nuptiis conſilium. Ferunt hoc tempore Margaretam Reginam viduam iterum ad novas cum Florentio, Wilhelmi Germaniæ Regis fratre, nuptias a Pontifice invitatam, ſi Auſtriam, Styriamque

(A) Ricobaldus Ferrarienſ. in Hiſt. Imp. „ Anno Chriſti MCCL. feſto „ Beatæ Luciæ Virginis moritur Fridericus. „ Nicolaus de Curbio in vita Innocentii IV. PP. c. 29. Epiſt. Legati Apoſtolici ad Mediolan. quæ extat apud Hahnium in Collect. MS. Monum. T. I. N. XXXII. de Friderico II. „ in feſto beate Lucie ſpiri- „ tum exhalavit. „ Eundem diem XIII. menſis Decembris *Friderico* Cæſari ſupremum fuiſſe notat Chronicon Auguſtenſe, & Matthæus Spinellus plane Synchronus, & loco proximus: qui apud Papebrochium in conatu Chronico-Hiſtorico Rom. Pontif. P. II. pag. 41. hæc ſcribit: „ Anno „ MCCL. - - V. Decembr. quotquot „ *Juvenatio* tranſitum habebant, dicebant, Imperatorem peſſime valere. „ IX. (Dec.) ſparſa eſt fama, quod „ Imper. evaſiſſet periculum. XIII. „ (Dec.) feſto S. Luciæ, inventus eſt „ mortuus. - - XVI. (Dec.) venit „ epiſtola, quam ſcripſerat Princeps „ Tarentinus (Manfredus, ejus no- „ thus) ſignificans oppidis de paſſu in „ paſſum mortem Patris ſui. XXVIII. „ (Dec.) Tranſiit hac (Juvenatio) „ corpus Imperatoris, quod ferebatur Tarentum: *& ego egreſſus ſum, „ ut viderem* &c.

(B) Teſtamentum Friderici II. Imp. quod extat apud Martene Anecd. T. III. & apud Muratorium T. IX. in Chron. Franc. Pipini c. 41. & rurſus T. X. in Chron. Siciliæ, c. 24. „ Item „ ſtatuimus, quod *Fridericus, Nepos „ noſter*, habeat Ducatus *Auſtriæ & „ Styriæ*, quos a prædicto *Conrado* „ (filio Rege) teneat & recognoſcat. „ Cui *Friderico* judicamus pro expen- „ ſis decem millia unciarum auri. „ Ubi notandum, in editione Martenei „ *Ducatus Auſtriæ* & *Siriæ* „ in fragmento vero Teſtamenti, quod ex Baronii chartis affert Odor. Raynald. T. XIII. ad An. 1250. „ *Ducatus Auſtriæ & Sueviæ* „ perperam ſcribi.

(C) Teſtament. Frider. ex Chron. Siciliæ c. 24. „ In nomine Domini, „ & DEI æterni, & Salvatoris noſtri „ JESU Chriſti. Anno ab Incarna- „ tione ejus milleſimo, ducenteſimo, „ quinquageſimo, die Sabbathi, ſe- „ ptimo decimo menſis Decembris „ IX. Indict. - - Nos igitur Frideri- „ cus II. &c. „ In Chronico Pipini abeſt vox: *Sabbathi*, & VIII. Indict. ponitur. Jam cum ex dictis Fridericus II. mortuus ſit XIII. Decembris; & Teſtamentum hoc ab eodem XVII. Decembris An. 1250., factum, ſignatumque legatur, commentitium eſſe, nemo non videt. Verum eſt, Matthæum Pariſ. p. 786. ſcripſiſſe: „ In- „ crebuit rumor - - de morte *Friderici*, quondam Rom. Imp. quod „ ſcilicet die S. Luciæ Virginis morbo percuſſus irremediabili, die S. „ Stephani obierit. „ Sed præterquam, quod ipſe alio in loco, *Fridericum* II. extinctum in feſto *S. Luciæ* ſcribat; refellitur is rumor, tot ſynchronorum teſtimoniis, ut ſupra vidimus, nullum ut dubium relinquatur.

(A) Per-

A. C. riamque pro dote afferret. Sed quod provincialium animos nunquam in ea pacta conſenſuros, Margareta facile provideret; totum rei negotium intra vota ſtetit. Et vero nec Auſtriaci, nec Styri conſultum ſibi putaſſent, hoſte Conrado Rege tam propinquo, Ducem ſibi ex ultima Batavia adſciſcere, unde aut nullum, aut ſerum rebus ſuis præſidium ſperari poſſet. (A)

Hoc ſtatu rerum, cum jam non liberet ab incerta ſpe pendere diutius, aut parieti caduco res ac fortunas de-
1251 legare ſuas, eo præſertim tempore, quo Auſtria utraque, ac Styria flammis hoſtilibus undique deflagrabat; Auſtriis Optimatibus in mentem venit, nullum malorum, quorum ipſi pars magna cauſæ erant, finem fore, niſi Comitia eligendi novi Principis publico conſenſu haberentur. Locus Comitiis habendis deſtinatus Trebenſea eſt, vicus ignobilis Tulnæ propinquus, quod Viennæ, urbe frequenti, ſuffragiorum ea concordia ſperari haud poſſet. Ibi, quanquam diverſis multorum ſtudiis, una tamen ſententia ſtetit omnibus, Oratores in Miſniam mitterentur, & Conſtantiæ (quæ Friderici quondam Ducis Auſtriæ ſoror erat natu tertia) filiorum unus, quem Henricus Pater opportunum duceret, in Auſtriaci Principatus poſſeſſionem vocaretur. Filiorum alteri Theodoricus, alteri Albertus nomen: nec ætas tam tenera, quin paucos intra annos rem publicam capeſſere per ſe ipſi poſſent. (B) Sed id conſilium quam avide ſuſceptum, tam facile poſtea rejectum eſt.

Comitia ab Auſtriacis indicta.

Miſſi

(A) Pernoldus ad Annum 1250. „ Defuncto *Hermanno*, Papa iterum „ requiſivit Dominam *Margaretam*, ut „ *Florentio* Comiti Holandiæ, fratri „ *Wilhelmi* Romanorum Regis, nubere vellet, eumque redderet Auſtriæ Ducem. Sed nulla erat ſpes „ conſenſus Provincialium in Dominum tam alienigenam, & remotæ „ provinciæ: cum inſuper offenſam, „ & potentiam *Conradi*, qui fuit filius defuncti Imperatoris, metuerent. „

(B) Pernoldus ad Annum 1251. „ Provinciales, opinionibus de novo Duce quærendo maxime diviſi, „ valde contraria invicem ſentiebant. „ Quorum concordia cum haberi „ *Viennæ* non poſſet, Principes eorum in oppido *Triewenſee* juxta *Tulnam* convenientes, decreverunt „ nuncios quatuor in *Miſniam* ad „ Marchionem pro uno filiorum Dominæ *Conſtantiæ* mittere, qui ambos „ Ducatus pro Domina *Margareta* regendos ſuſciperet. „ Horneck. c. 14. cujus hæc ſumma eſt: Optimates in duas ſciſſi factiones, Auſtriam prædis & incendiis miſere lacerabant: factionis unius capita erant Pincerna de *Rotengrab*, Hadmarus de *Liechtenwerd*, Otto de *Haslau*, Domini de *Pottendorf*, *Preuſſel* & *Waiſen*: alterius factionis duces erant Dapifer de *Feldſperg*, *Chunringii*, *Meyſſavius*, Henricus *Liechtenſteinius*, Domini de *Sunneberg*, & de *Zelcking*. Inde factum, ut itinera mercatoribus & advenis infeſta redderentur. Ea calamitas movit tandem animos Provincialium, ut Conventum *Trebenſeam* convocarent, ubi de publica tranquillitate, & conſtituendo novo Principe ageretur. Haſelbach

Miſſi in Miſniam Oratores Auſtr.

Miſſi ex utroque Ordine Oratores, Philippus Scotorum Viennenſium, Dietmarus Neuburgenſium Præſules; Liechtenſteinius & Hausbachius optimates. (A) Sed cum iter iis per Bohemiam eſſet; odoratus rem Wenceslaus Rex, mandata ad ſuos dedit, ne cui advenæ tranſitum in Miſniam ſuo injuſſu concederent. Perculſis ea denunciatione Auſtriis, Pragam jam delatis, miſſus a Rege palatinus curam auxit, qui peregrinos Oratores Wenceslai, filiique Ottocari nomine Regiam ad menſam poſtridie invitavit. Actæ tum quidem a Liechtenſteinio Regi, Regioque Principi gratiæ: ſed longa deliberatio, quid agendum in re ancipiti, bonam iis noctis partem exemit. Poſtridie vix a Divinis, quibus intererant, regreſſos nobiles circumſiſtunt Equites, multaque humanitate in Regiam deducunt. Accepti a Rege magna clementiæ ſignificatione, menſæque admoti. Illatus ſubinde ſermo de ſuſcepti itineris conſilio, atque remotis jam menſis ſecreto in conclavi retractatus. (B) Itaque inter blandientem, ſeriumque medius, mirari

a Wenceslao Bob. Rege detenti.

A. C.

ſelbach ex Hageni Chron. Auſtrale. „ His diebus ſuborta ſunt mala in terra, ita ut nemo ſecurus poſſet itinerare ad expeditionem ſuorum negotiorum ſine jactura. Nam & finitimi Principes Auſtriam, & pariter incolæ ejus diverſis ſpoliis & moleſtiis laceſſunt & conturbant. Quare indicta eſt dieta ad antiquum magnæ opinionis quondam oppidum, propter quondam capitalis *Tulna* civitatis propinquitatem, *Trebenſee:* in qua dieta uno ſpiritu concluſum eſt, ut ad *Henricum*, Marchionem mitteretur Misnenſem, quatenus unum de ſuis filiis ex *Conſtantia*, ſorore Ducis *Friderici*, ſine liberis defuncti, *Theodoricum*, vel *Albertum*, ad ſuſcipiendum ſæpe dictorum Ducatuum Auſtriæ & Styriæ regimen, & gubernacula dignaretur transmittere.„

(A) Horneck. c. 15. cujus hæc epitome: Delecti ex omni numero Pincerna de *Hausbach*, & *Henricus* de *Liechtenſtein*: quibus civitates & oppida adjunxere Præpoſitum *Neuburgenſem Ditmarum*, & unum ex Abbatibus, qui omnibus bene precantibus in Bohemiam ſunt profecti. Haſelbach in Chron. Auſtr. „ Ad cujus (decreti) „ proſecutionem electi Syndici ſunt „ Abbas *Scotorum*, *Dietmarus* Præpoſitus Neunburgenſis, Pincerna de „ *Hausbach*, & Dominus *Heinricus de* „ *Liechtenſtain*. „ In catalogo Abbatum Scotenſ. hoc tempore reperitur fuiſſe Abbas *Philippus:* idem haud dubie cum *Beyliano*, quem An. 1248. electum ſcripſimus. Hausbachium Fuggerus *Udalricum* appellat, qualis etiam in literis Zwetlenſ. An. 1249. occurrit: quanquam & *Heinricus* aliquis ad An. 1241. & 1243. apud Ludewig. in Reliqu. MS. T. IV. L. V. celebretur.

(B) Horneck. c. 15. 16. 17. 18. quorum compendium hoc eſt: „ Pragam ubi pervenere, via iis in Misniam intercluſa eſt, niſi commeatus literas a Rege obtinerent. Ea „ denuntiatione perturbatis, adeſt „ magiſter Palatii, Regisque ac filii „ nomine poſtridie ad prandium invitat: cui ceterorum nomine *Henricus Liechtenſteinius* officioſe reſpondit. Deliberatio deinde per eam „ noctem fuit, quid ea in cauſa agendum. Altero mane, vix audito „ Sacro, adſunt nobiles Equites, qui „ oratores in palatium deducerent. „ Quamprimum in Regiam perventum eſt, Rex ipſe obviam progreſſus, omni honoris ac amoris ſignificatione eos excepit, ultro pollicitus, nihil non eorundem honoribus ſe daturum. Percontatus deinde cauſam itineris, ubi in Miſniam eos tendere ad poſcendum ſibi „ inde

A. C. mirari ſe Rex ajebat, quid in mentem veniſſet Auſtriæ Ordinibus, quod Principem ſibi e Miſnia peterent: an igitur Hermannus Badenſis documenti non ſatis dederit annis his præteritis, quam inane nomen ſit Principis, viribus opibusque deſtituti? plusne ab adoleſcentulo deinceps ſpei futurum ſit, quam a viro nuper, rebus agendis ſane haud impari? At enim ſiquid belli vel tumultus, ut in provinciis minime pacatis, repente extiterit, a Miſnienſi Marchione rebus præſidium petetis? ille unus & Hungaros, & ut ſubitæ perſæpe ſunt bellorum offenſiones, & Bavaros & Bohemos veſtris a cervicibus depellet? nihil quidem in præſens diſſidii cum Auſtriacis mihi eſt; ſed quod ante ſæpe variis de cauſis factum, id quam facile evenire deinceps quoque poſſit, minime vos latet: tale ſiquid accidat, næ ego vos, veſtraque prius oppreſſurus ſum, quam belli nuncius in Miſniam elabatur. Sed demus hoc mutuæ, quæ mihi vobiſcum eſt, paci, nihil ut hoſtile a me expectetis: an ſi in partes, ut his annis poſtremis ſæpe factum eſt, ipſi ſe Proceres Auſtriæ veſtræ ſciderint; ſi inteſtinis tumultibus pacem ac quietem turbulenta quædam capita abruperint; ſi Bavarus, Hungarusque nunc Auſtriam, nunc Styriam incurſarint, uni tot hoſtibus pares eritis? unde arma, unde militem ad tantam belli flammam extinguendam arceſſetis? Miſniæ ſcilicet Marchio, me invito, per mediam Bohemiam, ſuos exercitus in Auſtriam & Styriam deportabit? iſta ſi vobis fiducia eſt, toto cœlo aberratis: quin jam nunc vobis denuncio, nullum ab hac parte auxilium, nullum præſidium affuturum. Quid ab Ottocaro, filio meo, & mox ab obitu meo in Regnum ſucceſſuro, ſperandum videatur, vos ipſi exiſtimabitis. Novit ille, quid juris ipſe, quid Miſniæ Marchiones habeant; nec cauſæ ſuæ usque adeo indormiet, ut ſpem tam juſtam, tam propinquam, & a Wladislao ſibi fratre, quaſi per manus traditam, ſibi eripi patiatur. At metus fors erat, ne ſi filium meum legeretis Principem, veſtra vobis jura ac privilegia interirent; ne

Et ab itineris ſui conſilio.

injectis minis,

promiſſisque abſtracti:

PARS II. Aaa acciſis

„ inde Principem intellexit; ſeductos „ in interius conclave Oratores hortatus eſt, ut *Ottocarum*, filium ſuum „ ſibi Ducem conſtituerent, multa „ de ſe, multa de filio pollicitus. „ Anonymus Leob. in Chron. ad An. 1251. „ *Auſtrales* in Miſniam mittunt, unum de filiis *Conſtantiæ* ſibi „ Principem poſtulantes: quos Rex „ Bohemorum arreſtans invitavit, & „ familiariter primo, poſt minaciter „ perſuaſit, ut filium ſuum, virum „ ſtrenuum, *Otokerum* reciperent, aſ„ ſerens utique provinciæ profuturum. „

(A) Per-

acciſis opibus, ac diſtractis in exteros provinciæ veſtræ A. C.
muniis, apud complurium nationum Dominum minus indies, minusque poſſetis? ſed iſta ego vos cura jam nunc libero: integra vobis erunt omnia, primumque gratiæ apud me locum; nec vulgare honoris veſtri ſtudium apud filium, ſi Ducem Principemque eum optare vobis eſt animus, reperietis.

cauſſantibus mandata Provincialia.

Hærere hic oratores, nutuque oculorum reſpondendi officium alter alteri imperare. Occupavit tandem ſermonem Hausbachius, moremque in re tanta conſultandi cum ceteris exoravit. Hoc reſponſo diſceſſum interim, domique per otium deliberatum. Sed quanquam nova iſta de Bohemo Principe conſilia non admodum displicerent; arbitrarium tamen haud viſum eſt, a Provincialium, quorum vices Legati agerent, ſententia diſcedere: miſſusque iterum ad Regem Ditmarus, qui quid Ordines Auſtriæ demandaſſent ſibi, quam arctis limitibus poteſtatem ſuam circumſcripſiſſent, graviter modeſteque edoceret. Inexpectato reſponſo offenſus Rex: bene eſt, ajebat, ſi Ordines Auſtriæ obfirmant animum, & Miſnienſem Marchioni filio anteponunt meo; mihi quoque ratum certumque eſſe noverint, cauſæ filii non deeſſe. Hæc indignanti ſimilis: atque ut commoto videbatur animo, iter iis in Miſniam intercluſum aperte denunciat. (A)

tranſitum Rex in Miſniam intercludit.

Siniſtri de iis per Auſtriam rumores.

Oratores ea re vehementer exterriti, animos iterum in conſilium vocant: & erat ex iis unus alterve, qui concedendum in Regis poſtulata quantocyus putaret. (B)

Fama

(A) Pernold. ad An. 1251. „ Sed „ hos nuntios Rex Bohemiæ *Wenceslaus*, cum terras illius tranſirent, „ ſibi proditos detinuit, & ad ſe vocatos bonis verbis, epulis, donis, „ ac etiam minis, negato proceſſu, „ coegit, ut redirent in Auſtriam, „ & Provincialibus utriusque Ducatus filium ſuum *Premizl* (*Ottocarum*) pro Duce ſuaderent, multa „ bona terris promittens. Plurimi „ vero Nobiles ſurdi erant, donec „ auri fulgor, & clangor eis aures „ cum oculis aperuit. „ Horneck fuſe de his agit c. 18. cujus hæc ſumma eſt: cum *Wenceslaus* Rex multa de ſe, filioque *Ottocaro* pollicitus eſſet oratoribus; Abbas nutu capitis *Hausbachium* Pincernam monuit, Regi ut reſponderet. Is, rem majoris eſſe conſultationis prudenter cauſſatus, moram a Rege modeſte poſtulat. Hoc reſponſo diſceſſum eſt interim, collatisque capitibus nihil mutare viſum: remiſſus deinde ad Regem *Ditmarus* Neuburgenſis Præpoſitus, qui de Provincialium mente eum plenius edoceret. Rex cognito Oratorum propoſito viam in Miſniam proſequendi, irato ſimilis negat ſe proſequendi itineris poteſtatem facturum. Haſelbach in Chron. Auſtr. „ Quibus re„ ſpondentibus, ſe nulla hujus facul„ tate potiri, ſalvum eis conductum „ ad ulteriora procedendi amputa„ vit, ſubjunctis minis, ſi ſecus fue„ rit attentatum. „

(B) Horneck. c. 18. in hunc modum: Hoc terrore adducti unus alterve, cedendum protinus poſtulato Regis putaverunt.

(A) Idem

A. C. Fama eſt, non tam metu, quam muneribus expugnatos Regiam in ſententiam abiiſſe: graviores certe ſarcinas in reditu, quam ſuſcepto primum itinere fuiſſe. (A) Sed hæc inter incerta relinquamus. Regreſſi continuo in Auſtriam legati, Regis & mentem, & ſi perſtarent in propoſito Ordines, belli conſilia denunciant. Lectæ ad hæc in publico Procerum conventu Regiæ Wenceslai litteræ, quibus jura iis ſua ac privilegia fore integra teſtabatur. Haud improviſa multis res erat, quæ in deliberationem veniebat: nec pauci aut donis, aut promiſſis capti, totis jam animis in Ottocarum propendebant. (B) Maximum rei momentum Ottocarus ipſe addidit, legatos cum copiis propere in Auſtriam conſecutus: ubi ſuſpenſos etiamnum multorum animos, aut metu, aut ſpe ſuas in partes inclinavit. Conciliatis ſibi primum trans-Danubianæ Auſtriæ nobilibus, quorum capita erant Chunringii, Veldſpergii, Volckenſtorffii, Meyſſavii, Liechtenſteinii, Sunnebergii & Zelckingii, Viennam ſe contulit, ejusdemque urbis Senatum, populumque, Hausbachio & Liechtenſteinio uſus conciliatoribus, facile obſequentem habuit: cujus exemplum pariter ceteræ urbes Auſtriæ, oppidaque ſunt ſecuta. (C)

Wenceslai R. in conciliandis ſibi Auſtriacis ſtudia.

(A) Idem ibid. fuſius rem ad hunc modum narrat: Rumor eſt, non metu tantum, ac precibus, ſed muneribus etiam expugnatos oratorum animos, & Regiam in ſententiam inclinatos: graviores certe eorum ſarcinas in reditu, quam primo itinere eſſe viſas.

(B) Horneck. c. 18. quæ compendio relata ſic habent: Reverſi in Auſtriam Oratores, rem omnem Optimatibus indicabant: lectæ præterea ſunt Regiæ ad Ordines Auſtriacos literæ, quibus jura iis ſua, ac conſuetudines ſervaturum ſe integra pollicebatur. Non una hic omnium mens erat, & conſilium, lætis eo nuntio aliis, aliis turbata comitiorum conſilia ægre ferentibus. Pernold. An. 1251. „ Plurimi vero Nobiles ad „ hoc ſurdi erant, donec auri fulgor, „ & clangor eis aures cum oculis „ aperuit. „ Haſelbach. in Chron. „ Qui ſic conſtricti moleſte reverſ „ tuntur ad eos, qui miſerant illos: „ & facta relatione apud majores, „ quibusdam viſum eſt bonum eſſe, „ quod petitur; alii vero renitentes contradixerunt. „

(C) Pernoldus ad Annum 1251. „ *Premizl* vero, quem *Ottakarum* appellarunt, ſtatim poſt nuntios Auſtralium prædictos, cum exercitu „ Patris, & theſauris venit in *Auſtriam*, & quædam loca oſtenſis armis, plura, uti etiam *Viennam*, „ diſpenſatis pecuniis ſibi aperuit: „ nulla inſuper pacta, quæ petebantur, inire detrectans. „ Horneck. c. 18. & 19. per epitomen: Sed *Ottocari* filii in Auſtriam adventus animos plerorumque aut clementia aut terrore in Regis ſententiam pertraxit. Conciliatis ſibi *Auſtriæ trans-Danubianæ* Nobilibus *Viennam* ſe contulit; & *Liechtenſteinio* ac *Hausbachio* uſus conciliatoribus, Senatum, populumque *Viennenſem* facile in ſuas partes pertraxit. Qui ubi cum Optimatibus fidem juraſſe *Ottocaro* audirentur, eadem ad conſilia reliqua etiam Auſtriæ oppida, caſtraque inflexere. Anonym. Leob. ad An. 1251. „ Dum „ nuncii territi repedarent, rem ad „ eos, a quibus miſſi fuerant, deferre volentes; *Otakerus* ſequitur præcedentes, & datis, atque promiſſis „ donis plurimis, licet multis eſſet „ contrarium, omnes ad ſui complacentiam ex utraque parte Danubii „ inclinavit: & ſic *Otakerus* Auſtriam „ nemine reſiſtente apprehendit. „

Consilium de despondenda Ottocaro filio suo Margareta Regina.

Lætus hoc successu Ottocarus continuo ad Patrem redit, Austriæ jam potentem se gratulatus. At Wenceslaus non ignarus nostrorum jurium, negabat satis firmum illi fore novæ provinciæ dominatum, nisi pactis nuptialibus juris titulum sibi roboraret. (A) Erat idipsum, quod multos in Austria, ne in sententiam aliorum abirent facile, morabatur, pravi nempe rem fore exempli ratos, & ab æquitate alienam, transferre principatus jura in exterum Principem, cum hæres domestica non deesset. Margareta hæc erat Regina vidua, quæ cum Friderici Ducis soror, & Leopoldi filiarum esset maxima, jus omne in Austriam Styriamque retinebat. Hanc igitur cum Ottocaro nunc sponsam optaret Pater, obsecutus monenti filius, Brunonem, Olomucensem Antistitem, confestim in Austriam mittit, de nuptiali hoc fœdere cum Optimatibus tractaturum. Arreptum avide consilium, miroque assensu approbatum. Missi igitur ad explorandum viduæ Reginæ animum cum Brunone Episcopo Proceres aliquot, connubii mentionem inferunt cum Ottocaro ineundi. Cunctabatur quidem Regina sapiens, & tam ætatem, quam pertæsum nuptiarum animum causata, propior neganti erat: cum Procerum tandem precibus, ac Viennensis inprimis Curionis sacri (Leopoldi, incertum, an Gerhardi: nam is illi hoc anno suffectus est) (B) hortatibus victa, obsecuturam se eorum consiliis spem faceret, si sic Austriæ rationibus expediret. (C)

A. C.

Margaretæ consensus agre impetratus.

Nondum constabat de Margaretæ mente, cum Gertrudis Medlingensis, rei periculo excitata, propere in Austriam e Misnia revertit, ut Provincialium incerta adhuc studia suum in filiolum Fridericum inclinaret. Id ubi frustra

(A) Horneckii compendium ex cap. 19. Interea lætus successu *Ottocarus* ad *Wenceslaum* Patrem rediit, Austriæ se jam potentem gratulatus. At *Wenceslaus*, haud ignarus Austriaci juris, negabat firmum fore ejus Provinciæ dominatum, nisi novum sibi juris titulum, contractis cum *Margareta* Regina nuptiis, accerseret.

(B) Chron. Austr. ad An. 1252. „ Magister *Leopoldus*, Plebanus Vien„ næ, deponitur: Magister *Gerhardus* „ successit. „

(C) Horneck. c. 19. & 20. in hanc sententiam rem narrat: Obsecutus monenti *Ottocaro*, Olomucensem Episcopum *Brunonem* continuo in Austriam mittit, qui de fœdere nuptiali inter se ac *Margaretam* Reginam cum Austriæ Ordinibus tractaret. Ii cum *Brunone Ottocari* legato *Heimburgam* ad Reginam descendunt, & opera Ministri (Parochi) Viennensis, Provinciæ salutem privatæ pietatis rationibus anteferendam suadent, ac persuadent. Pernold. ad An. 1251. „ Consilium erat, ut nuberet Domi„ næ *Margaretæ*, & per eam Dux le„ gitimus fieret. Sed hæc nescens, „ se Provinciæ tantum causa in con„ jugem peti, & parum boni de hoc „ conjugio sperans, diu, & graviter „ etiam propter cognationem obsti„ tit. „

(A) Per-

A. C. fruſtra fuit, ac ne de tutela quidem prolis parvulæ inter Proceres conveniret; anceps conſilium cepit, & ad Belam Hungariæ Regem confugiens, id quidquid in Auſtriam Styriamque ſibi eſſe putabat juris, in illum transtulit, novarumque viciſſim nuptiarum ſpem ab illo recepit. (A) Haud ita tamen omnia in præſens abjeciſſe Gertrudis videtur, ut honoris etiam vocabula, quæ ex Auſtriæ, Styriæque Principatu geſſerat, prædiaque ac jura, quæ, hæreditaria partitione, ſua fecerat, ſimul relinqueret: conſtat enim, Anno adhuc MCCLIII. Ducem ſe Auſtriæ, Styriæque ſcripſiſſe Gertrudem, & Alethenſem Parochiam Cœnobio S. Crucis contuliſſe. (B) Sed quidquid de ea juris, Belæ Regi facta, ceſſione ſit: ea res tamen Margaretæ nuptias cum Ottocaro maturavit: nam & Ottocarus eo vehementius cauſam urgebat ſuam, & Ordines Auſtriæ, omne diſcrimen adeſſe rati, conſiliis ac precibus inſtabant; donec boni publici cauſa, Margareta eorum votis annueret. (C) Nec alio reſponſo jam opus erat, Optimatibus in cauſam Bohemi Principis toto pectore inclinatis. Promiſſa igitur, Februarii principio, inter partes ſponſalia, vim roburque, ſi annueret ſummus Pontifex, habitura: obſtabat enim ſanguinis propinquitas. (D)

Gertrudis Medling. conſilia ſibi, Auſtriæque noxia.

Ottocari cum Margareta ſponſalia.

(A) Pernoldus ad Annum 1251. „ Domina *Gertrudis*, his auditis, cito „ venit in *Auſtriam*, ſperans inclinare „ Provinciales ad filium ſuum *Fride-* „ *ricum*. Sed hic infans erat, de cujus „ tutela nulla conſenſio: quia *Otaka-* „ *rus*, & *Bela* pro Auſtria fortiſſime „ pugnabant. Hinc illa ad *Belam* con- „ fugiens, jus, quod ſe habere puta- „ bat, in illum transtulit, novarum „ nuptiarum referens promiſſum. „

(B) Lit. *Gertrudis* San-Crucenſi Cœnobio datæ An. 1253. Ind. XI. Ex Tabul. Cœnob. S. Crucis apud Reverendiſſ. & Cl. Marquardum Herrgottum. „ *Gertrudis* DEI gratia *Du-* „ *ciſſa Auſtrie*, & *Styrie* &c. cum om- „ nium Eccleſiarum utilitatibus &c. „ dilectis in Chriſto fratribus Abba- „ ti, & Conventui ſancte Crucis - - „ parrochiam *Alebt* cum ſuis attinen- „ tiis conferimus, & donamus &c. „

(C) Pernoldus ad Annum 1252. „ Propter hoc *Otakarus* tanto magis „ pro nuptiis Dominæ *Margaretæ* in- „ ſtitit: quæ tandem precibus, & „ conſilio Provincialium pro bono „ publico cedens, initio Februarii „ conſenſit, ſi Dominus Papa impedi- „ mentum tollere vellet cognatio- „ nis. „ Horneck. c. 20.

„ Die Frau jach, ſi wolte phlegen,
„ Als ir Got het gepoten.
„ Darunter jahen die Poten,
„ Und der Miniſter von Wienn:
„ Wolt ſy Got gar wol dienn,
„ Sy ſolt trachten darnach,
„ Daz - - der ungemach,
„ Den daz Lannd het erliten,
„ Furbaz wurde vermiten &c.
„ Daz bewegt ir den mut,
„ Sy ward ainvaltig, und gut,
„ Daz ſy gehiez ze gewern,
„ Waz die Herren nit wolten enpern.
„ Dez waz das Landvolkch vil fro. „

Addit deinde Horneckius, *Brunonem* Olomucenſem, poſt *Margaretæ* conſenſum ſtatim ad *Ottocarum* reverſum, ut rem ex ſententia confectam nuntiaret.

(D) Conſtat ex paulo ante allato loco Pernoldi de conſenſu *Margaretæ*, & impedimento cognationis. Item ex Chron. Salzburg. ad Annum 1251. „ Filius

Sed Pontifex Maximus, ad quem Walaſcus ex Ordine Minorum Orator miſſus eſt, legis veniam, in tanta præſertim rei publicæ neceſſitate, haud gravate facturus videbatur. Quæ etiam cauſa erat, cur nuptias differendas longius novi ſponſi non putarent. (A) Eæ Heimburgi celebratæ ſunt, magna utriusque Ordinis Principum, Procerumque frequentia, quos inter quatuor Epiſcopi Friſingenſis, Paſſavienſis, Ratisbonenſis & Olomucenſis (B) cum Philippo Carinthio, Salisburgenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo deſignato eminebant. Affuere & Styriæ Optimates aliquot, eo præcipue conſilio fortaſſis evocati, ut quæ jura in præſens novo conjugi Margareta tribueret, Styri etiam Proceres cognoſcerent. (C) De die, menſeque variant Scriptores: alii peractas Heimburgi nuptias ad III. Idus Februarii memorant. (D) Pernoldus in id tempus pacta ſponſalia; nuptia- A. C. 1252

Nuptiæ Heimburgi celebratæ.

„ Filius Regis Bohemiæ Auſtriam „ conſilio, & auxilio quorundam Miniſterialium ibidem occupavit, receptus a plerisque civitatibus in „ Dominum & defenſorem. „ Et ex Horneckii c. 18. ubi ait:

„ Dez Kunigs Sun in Oſterreich
„ - - - arm und reich
„ Mit gunſt an ſich gewan. „

(A) Lit. Innoc. IV. PP. ad Walaſcum Ordin. Minor. apud Balbinum Miſcell. Dec. I. Append. ad L. VI. Num. V. datæ III. Non. Julii Aſſiſio An. 1253. quibus benignum impertit aſſenſum „ diſpenſandi cum prædictis conjugibus, ut quarta conſanguinitatis, & tertia affinitatis linea „ - - nequaquam obſtante, in hujusmodi matrimonio remanere valeant. „ Aliæ ejusdem Pontif. Lit. ad eundem Velaſcum, ſeu Walaſcum datæ ſunt prid. Non. Jul. An. 1253. quas laudat Odoricus Raynaldus ad eum annum Num. 30. Ex quo apparet, nuptias ante acceptam Roma diſpenſationem fuiſſe celebratas: niſi forte de ſecunda diſpenſatione eæ Litteræ Pontificis intelligendæ ſint: narrat enim Chronicon Colmar. P. II. p. 41. ter in eo matrimonio obtentam a Rom. Pontifice diſpenſationem. Pernold. vero ad A. 1252. ſcribit: „ Hoc „ valde perurgente *Otakaro*, venit Legatus Pontificis cum his pactis: ut „ Pater *Otakari* Rex Bohemiæ, & ipſe, „ Eccleſiæ jurarent eſſe devoti: *Conrado* Suevo non adhærerent: ſed „ *Wilhelmum* Regem agnoſcerent, & „ juvarent. Juramentum coram Legato, & Epiſcopis, & Clericis factum eſt, ſtatimque nuptiæ in „ Heimburch VI. Id. Aprilis celebratæ fuerunt. „

(B) Chron. Garſtenſe MS. apud Hanſiz. T. I. p. 393. „ *Ottocarus*, Marchio Moraviæ, jam venatus nomen Ducis Auſtriæ, *Margaretam*, „ viduam Regis *Henrici*, filiam Ducis „ *Leopoldi*, duxit uxorem, nuptiis „ apud *Heimburch* ſolenniter celebratis, præſentibus quatuor Epiſcopis, „ *Chunrado* Friſingenſi, *Bertholdo* Patavienſi, *Friderico* (leg. *Alberto*) „ Ratisbonenſi, & *Brunone* Olomucenſi, nec non omnibus Nobilibus „ Auſtriæ & Stiriæ &c. „

(C) Horneck. c. 22. de *Philippo*, *Bernardi* Carinthiæ Ducis filio, & Adminiſtratore Salisburgenſis Archiepiſcopatus. Cap. vero 23. de *Udalrico Liechtenſteinio*, & *Dietmaro Offenbergico* Styris Optimatibus.

(D) Anonym. Pragenſ. apud Peſſinam L. 3. c. 6. „ An. MCCLII. „ *Przemisl* (Ottocarus) filius Regis „ W. celebravit nuptias in *Henburk* „ III. Idus Febr. ducens in matrimonium Dominam *Margaretam* viduam, filiam *Leopoldi* Ducis Auſtriæ. „ Idem confirmat Balbinus in Epit. Bohem. L. 3. c. 14. nuptiasque celebratas in Heunburg. XI. Febr. ſcribit. Chron. Anonymi Erford. apud Schannat Vindem. Lit. p. 105. „ Hoc anno infra Sexageſimam ſoror *Margareta*, Regis Heinrici - relicta - - „ filio Regis Bohemiæ F. (leg. P. Primislao Ottocaro) - - nupſit. „

A. C. nuptiarum vero ſolenne fœdus in VI. Idus Aprilis conjicit; poſtquam Wenceslaus & Ottocarus, ex mente Legati Pontificii, ad obſequium Eccleſiæ, fidemque Wilhelmo Regi, neglecto Conrado æmulo, ſacramento ſe obſtrinxiſſent. (A) Singulare ad memoriam illud erat, quod Margareta productis Friderici I. ac II. Imperatorum literis, quæ ſuccedendi jus in Auſtriam Seniori Ducis ultimi filiæ diſerte tribuunt, communionem Principatus Ottocaro palam contulerit, eumque in juris ac tituli ſocietatem admiſerit. Eæ literæ, ubi in oculis omnium exhibitæ, lectæque ſunt; nemo fuit omnium, qui communicatis inter conjuges juribus, negotioque tam ancipite feliciter expedito non magnopere gratularetur. (B) Sed enim recentis lætitiæ guſtum ingens brevi doloris acerbitas extinxit.

Communicata Auſtr. Principatus jura.

Bela

(A) Pernoldus An. 1252. de *Margareta* ſcribit: „ Initio Februarii conſenſit - - nuptiæ in *Heimburch* VI. „ Idus Aprilis celebratæ fuerunt. „ Erat ea dies Feria II. poſt Dominicam in Albis. De ſacramento fidei Rom. Eccleſiæ, & *Wilhelmo* præſtito *Ottocaro* ipſe teſtatur Literis ad Innoc. IV. PP. datis „ in Chrems XV. Kal. „ Octob. Anno Domini MCCLIII. „ Apud Raynaldum T. XIII. hoc Anno N. 30. „ Significamus Sanctitati Veſtræ, quod nos ad requiſitionem „ Venerabilis Viri, Fr. Valaſci, Ordinis Fratrum Minorum, pœnitentiarii, & nuntii Veſtri promiſimus, „ & juravimus, tactis ſacroſanctis „ Evangeliis - - in manibus ejusdem „ nuncii, in præſentia Venerabilium „ Patrum, videlicet *Conradi* Friſingenſis, *Alberti* Ratisponenſis, & „ *Bertholdi* Patavienſis, præſentibus „ etiam *Friderico* Guardiano Fratrum „ Minorum de *Stein*, & Fr. *Menhardo* „ Sub-Priore Fratrum Prædicatorum „ de Chrems - - quod nos aſſiſtemus per nos, & noſtros - - cum „ toto poſſe noſtro Rom. Eccleſiæ, „ & ſummo Pontifici, qui pro tempore fuerit, & *Wilhelmo*, illuſtri „ Regi Rom. &c. „

(B) Pernoldus ad Annum 1252. „ Tunc Domina *Margareta* protulit „ Aureas Bullas, Friderici Primi, & „ Secundi Imperatorum de Inſtitutione Auſtriæ in Ducatum, & ſucceſſione *Senioris filiæ ultimi Ducis*, & „ ſuum Jus *Otakaro* ſecum commune fecit coram Provincialibus. „ Chron. Garſtenſe MS. ſupra laud. „ Ipſa vidua (*Margareta*) privilegia „ terræ marito ſuo exhibuit, & jus „ ſuum ſibi tribuit ſolenniter, nullo „ penitus in contrarium allegante. „ Horneck. c. 22.

„ Die Kunigin *Margret*,
„ Do ſey gemehelt het
„ Der Herzog von Oſterreich,
„ Sy gab ym aygenleich
„ Vor den wegiſten, und den peſten,
„ Mit guldein Hantveſten,
„ Die ſy het von dem Reich,
„ Uber *Steyr*, und *Oſterreich*,
„ Ob ir Prueder verdurb
„ Und ob er Eriben nicht erwurb:
„ Sy ſolt der Lannde Erib weſen.
„ Da man die Hantveſt hat geleſen,
„ Sy nam ſy ſelb in die hannt,
„ Und gab Hantveſt, und Lannt
„ Von Oſterreich dem Herczogen. „

Et videtur id muliebris ſucceſſionis jus in Auſtria hoc iterum anno a Rom. Pontifice confirmatum, ut patet ex Literis Innocentii IV. PP. ad Epp. Friſing. & Seccovienſem datis „ II. Non. „ Maji. Pontificatus (Innoc. IV.) „ anno nono. „ Apud Steyrer. Collectan. MS. T. III. „ Cum igitur, ſicut ex parte ipſius Nobilis fuit propoſitum coram nobis, progenitoribus ſuis per Imperialia privilegia, „ in favorem Ducatus Auſtrie ſit conceſſum, *ut Duci Auſtrie, qui pro tempore fuerit, filia, non ſuperſtite maſculo, in Ducatu ipſo ſuccedat*; ipſaque per hujusmodi privilegium legitima ſucceſſerit in eodem; Nos „ ipſius ſupplicationibus inclinati, „ conceſſionem hujusmodi ratam habentes, & gratam, eam ſibi per „ noſtras Litteras duximus confirmandam. „

Bellum ab Hungaris Auſtriæ illatum.

Bela enim Rex Hungariæ, ſeu concepta in Ottocarum invidia, ſeu juris quadam ſpecie, a Gertrude Medlingenſi ſibi nuper tranſcripti, cum ingenti Hungarorum ac Cumanorum exercitu in Auſtriam ſe infudit, & rapinis, incendiisque tota, quaqua incidit, provincia exhauſta, Tulnam usque progreſſus, terrore tumultuque omnia complevit. Bellum non cum profanis modo, ſed ſacris etiam locis geri viſum: exuſtum flammis ſacrilegis Medlingenſe Templum, hominesque mille ac quingenti, qui ſacro eo in aſylo perfugium quæſierant, aut igne, aut fumo enecti: perfracta Walterſtorffii ædes ſacra, multique, quos fallacia hoſtium promiſſa ad deditionem pellexerant, in veſtigio obtruncati. Fidem ſuperat cæſorum, captorumque omnis ætatis, conditionisque hominum numerus, qui cum liberis ac conjugibus, aut in triſtem ſervitutem abſtracti, aut Cumanorum telis, gladiisque confecti referuntur. (A) A. C.

Gertrudis Medling. cum Romano Ruſſiæ Principe nuptiæ.

Has inter Auſtriæ turbas Gertrudis Medlingenſis, Margaretæ amitæ ſuæ æmulatione quæſitas cum Romano Ruſſiæ Duce, ac Belæ Regis nepote nuptias feſtinavit. Eæ in Hindbergenſi caſtro celebratæ ſunt: conjugesque novi Judenburgum in Styriam dimiſſi, quam provinciam Bela Rex Stephano filio ſuo magnis largitionibus conciliavit. (B) Id quo modo effectum ſit, operæ pretium eſt enarrare.

Styria in factiones ſciſſa.

Jam dudum nihil non egerat Ottocarus, ut Styriam una cum Auſtria ſui juris faceret: id per Auſtriacos, amicitiæ, ſanguinisque nexu cum Styris colligatos impetrari poſſe

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1252. „ Ungari vaſtaverunt Auſtriam usque „ *Tulnam* rapina & incendio, nullo „ reſiſtente: infantes, mulieres, & „ viros in captivitatem duxerunt, & „ innumerabiles occiderunt. Clauſtra incendiis, & rapina vaſtaverunt, Eccleſiam *Medlich*, quæ eſt in „ foro, incenderunt, in qua referunt periiſſe MD. homines. Illo „ tempore fregerunt Eccleſiam in „ *Walterſtorff*, quam dolo ceperant, „ & multos interfecerunt. „ Chron. Salzburg. A. 1252. „ Rex Ungariæ „ *Auſtriam*, & *Styriam* ſibi volens vindicare, cum maximo exercitu Ungarorum, & Gumanorum *Auſtriam* „ intravit, multas ibi cædes hominum exercens, prædas maximas „ hominum, & pecorum abegit. „ Similia habent Chron. Mellic. Neuburg. & Anon. Leob. ad An. 1252.

(B) Pernoldus ad Annum 1252. „ Poſtea bellum cum Ungaro iterum „ factum, qui in *Auſtria* terribiliter „ vaſtavit, *Stiriam* ſibi pecuniis conciliavit pro filio ſuo *Stephano*. Sed „ hanc Provinciam vaſtavit magna „ parte *Philippus*, Electus Salzburgenſis. Domina vero *Gertrudis* ſimiliter feſtinavit cum nuptiis: cum ei „ *Bela* Rex maritum procuraſſet *Romanum*, quemdam Ruſciæ Ducem, „ cui nupſit in caſtro *Hündberch*, cum „ conjuge dimiſſa ad *Judenburch* Stiriæ, ſperans ſe a *Bela* Rege, poſtquam Auſtriam occupaſſet, in ejus „ Ducatum inſtituendam. In quo „ valde deluſa fuit. „ Horneck. c. 24. Chron. Auſtrale ad Annum 1252. „ Duciſſa de *Medlich* accepit maritum, Regem Ruſciæ, in contumeliam amitæ ſuæ, Duciſſæ Auſtriæ. „

(A) Hor-

A. C. poſſe ſpes erat: (A) Sed enim præter Liechtenſteinios, Offenbergios, ac Traunſteinios pauci erant Nobilium, qui non alium ſibi Principem aut optarent, aut expectarent. (B) Philippus Carinthius, electus Salisburgenſium Archiepiſcopus, hac diſcordia in rem ſuam uſus, per cauſam recuperandi, quæ Babenbergicis Styriæ Ducibus ſua ab Eccleſia fiduciario nomine collata eſſent caſtra oppidaque, (C) non parvam Styriæ ſuperioris partem, quæ Auſtriæ ſuperiori, agroque Salisburgenſi jungitur, in poteſtatem ſuam redegerat. Jamque a Medlico ad vallem Anaſi usque omnia late præſidiis obtinebat: & præter Hochenwartam, ac Rotenmannium, vi aut metu capta oppida, Kriegbergam ac Neſſelbergam munitionibus occupabat. (D)

Philippus Carinthius

partem Styriæ occupat.

His ut progreſſibus irent obviam, Styri non pauci Henricum, Ducis Bavariæ filium, ſibi Principem poſtulabant. Is per id tempus, Ottonis patris voluntate, magnam Auſtriæ ſuperioris partem nuper ſubegerat, (E) nihilque non tentaturus videbatur, ut Styriam quoque ſua in poteſtate haberet. Jamque Ditmarus Weiſſeneckius, claræ inter

Henricus Bavarus quorundam votis in Styriam invitatur:

(A) Horneck. c. 19. de Ottocaro hæc habet:

„ Darnach er fleiſſichleichen pat
„ Ettleich Herren von Oſterreich,
„ Sy taten alle frumleich
„ Daz ſy wurben an die Steyrer,
„ Daz in ir gunſt nicht verper. „

(B) Horneck. c. 21. de Styris Ottocaro addictis:

„ Von *Liechtenſtain* Herr *Ulreich*
„ Wiezig, und manleich &c.
„ Ym folget mit fürbar
„ Von *Offenberg* der *Dietmar*:
„ Auch wen ich, daz mit ym wer
„ Yetweder *Trewenſtainer*:
„ Von *Ernvels* die Herrn
„ Sach man mit ym chern:
„ Die do die *Greczer* hieſſen,
„ Die chund dez nicht verdrieſſen,
„ Sy warn mit ym an den rat. „

(C) Cauſam invaſæ a ſe Styriæ indicat Philippus ipſe apud Horneck. c. 22.

„ Er chlagt ym ſere den gewalt,
„ den ym der Kunig *Welan*
„ Hie ze Steyr het getan:
„ Wan er het ym genomen,
„ Waz in waz anchomen
„ Von Herczog *Fridreichen* &c.
„ Waz der Furſt mer
„ Von ſeinem Gottzhaws het. „

(D) Horneck. c. 21. de Philippo Salzburgenſi Electo:

„ Er unterwand ſich, ſo man gicht,
„ Von der *Medlik* überall,
„ Und waz in den Ens-tall &c. „

Hagenus, & ex eo Haſelbachius in Chron. Auſtr. „ *Philippus* Dux Carinthiæ, Ducis Carinthiæ Ulrici „ frater, plurimam partem Stiriæ ſibi „ vindicaverat, ut *Vallis Anaſi*, Mutæ „ in *Rottenmann*: ſtruxit quoque caſtrum *Kriechberg* in monte *Peſſelberg* „ (al. Neſſelberg) & caſtrum in „ monte *Zinsberg*, habuitque plures „ Barones ſibi conſentaneos. „

(E) Chron. Bavar. Anonymi apud Hier. Pez. T. II. ad An. 1250. „ Dux „ Otto per filium ſuum *Ludovicum* „ obtinuit civitatem *Lintz*, & civi- „ tatem *Anaſum* cum magna parte „ Ducatus Auſtriæ. „ Quem Anonymus *Ludovicum*; Pernoldus *Henricum* appellat: „ Stirienſes tamen (in- „ quit ad Annum 1251.) alio nuntio „ invitarunt *Heinricum* filium *Ottonis* „ Bavariæ Ducis. Sed quia *Bela* Un- „ gariæ Rex has provincias vehemen- „ tiſſime cupiebat pro filio: non au- „ ſus eſt *Heinricus* Bawarus, licet *Bela* „ gener, ſine ejus conſilio occupare, „ nec valuit. Quem etiam *Auſtrales* „ *ſupra Anaſum* prohibuerunt ab in- „ greſſu. „

(A) Hor-

Proceres Styriæ vir prudentiæ, ac in re publica ſpectatus, A. C.
ad Henricum miſſus erat, qui ad capeſſendum ſibi Principatum eum in Styriam invitaret. Cunctantem, & incerta belli ſecum animo reputantem Weiſſeneckius in ſpem erexit, illata Belæ Regis, ac Soceri mentione. Ad hunc igitur Albæ regalis tunc agentem profecti ambo ſunt, opemque ac operam in rem præſentem poſtularunt. Bela, qui dudum oculos in hanc provinciam conjecerat, inopinato Ducis ac generi adventu perculſus, reſponſum conſulto diſtulit; dum quid Styris ea in re animorum eſſet, per otium exploraret. (A) Reverſo in Bavariam Duce, Weiſſeneckium retinet, deridensque Henrici inconſultam fiduciam, abſurdum fore, ajebat, atque ab æquitate alienum, ſi neglecto filio, genero gratificaretur ſuo: quare ſi ſuis rationibus expedire cenſeret Henricus, tam amplam, tam vicinam provinciam ſuæ ditioni ſubjungere; ſibi ne ſuccenſeret, ſi, qui tam Patrem ſe Stephani, quam ſocerum Henrici meminiſſet, filio potius, quam genero operam addicat ſuam. Ageret proinde Weiſſeneckius, rediret ad ſuos in Styriam, atque ut ſuffragia in Stephanum filium conferant ſuum, qua valeret, authoritate perſuaderet. Hæc locutus Weiſſeneckium multo auro donat, additis ad Styriæ Optimates ampliſſimis muneribus, quæ viam tandem ad Principatum Stephano, ejus filio, ſtraverunt. (B) Hæc ſuperiore adhuc anno acta. Reverſus in patriam Weiſſen-

Bela Hungariæ R. conſilium, & auxilium poſtulat.

Sed is pro Stephano filio ſuo ſuffragia colligit.

(A) Horneck. c. 21. in hunc modum: „ Et jam *Ditmarus Weiſſeneckius* „ ad *Henricum*, *Ottonis* Bavariæ Ducis filium, a Styris allegatus erat, „ ut eum ad principatum invitaret. „ Cunctabatur tamen *Henricus*, imbecillitatis virium probe conſcius: „ ſed a *Weiſſeneckio* ſpe auxilii a *Bela* „ Rege ac ſocero ferendi confirmatus, animum induxit, ut *Welam* Regem, Albæ regalis tunc agentem, „ ipſe accederet. *Wela* repentino Ducis adventu perculſus, reſponſum „ diſtulit, dum quod animorum eſſet „ Styris, melius exploraret. „ Hagenus, & ex hoc Haſelbachius in Chron. Auſtr. „ Alii vero deſtinarunt ad Ducem Bavariæ *Henricum* „ Dominum *Dietmarum* Weiſſenecker, offerentes ſibi *Styriæ* Ducatum: qui cum eſſet gener *Belæ*, Regis Ungarorum, ipſius ſuper hoc „ quæſivit conſilium. „

(B) Horneck. c. 21. Reverſo in Bavariam Duce, *Weiſſeneckium Wela* retinet, amplisque promiſſis, ac muneribus oneratum in *Styriam* remittit, ad agendam apud Optimates ejus Provinciæ *Stephani*, filii ſui, cauſam. Hagenus in Chron. & ex eo Haſelbachius: „ anhelabat pro ſe ipſo (*Bela*) præ„ fatum Ducatum habere, & obtine„ re: & miſſis multis xeniis, & pe„ cuniis, per præfatum *Weiſſenecker*, „ potioribus de Styria, quatenus ſe „ pro ſua parte reclinarent; quod & „ plurimum effecit. „ Continuator Mart. Poloni apud Eccardum T. I. corp. Hiſt. „ *Styrienſes* - - principa„ tum Styriæ obtulerunt *Henrico* Du„ ci Bavariæ: qui cum rem ad Soce„ rum ſuum, *Belam*, Regem Hunga„ riæ retuliſſet, & ſuper hoc ejus con„ ſilium & auxilium poſtulaſſet; Rex „ ipſe minus fideliter agens ſubplan„ tavit eundem: nam ſtatim cum „ quibusdam de majoribus Styrienſi„ bus procuravit, quod *Styria* Domi„ nium ſibi fuit oblatum. „

(A) Hor-

A. C. Weiſſeneckius cauſam Regis tam ſedulo egit, ut capti profuſis largitionibus Procerum nobiliſſimi Phannebergius, Wildonius, Petovius, Stubenbergius, Chranichbergius, Ramenſteinius, & qui ultra Dravum habitabant, Seldenhofius & Merenbergius, animos ſtatim ſtudiaque in Principem Hungarum transferrent. (A) His Optimatum ſtudiis freto Hungariæ Regi arduum non erat Styriam ſubjicere, & quæ adverſæ adhuc eſſent factionis oppida, caſtraque in ſuam, filiique poteſtatem paulatim redigere. (B)

Fames per Auſtriam

In Auſtria interim ad belli ſuperioris cladem fames etiam, telum haud levius, acceſſit. Multi mortales, quibus ferrum pepercit, fame extincti, quod in exhauſta nuper Cumanorum rapacitate provincia, frumenti ac reliquæ annonæ id eſſet pretium, cui opes mediocres haud ſufficerent. (C) Mitius in Auſtria ſuperiore actum; quæ tamen ne ipſa quidem ſine clade fuit. Freyſtadium, opulenta ea tempeſtate civitas, ac Bohemorum commercio frequens, ipſis reſurgentis Chriſti feriis, exorto incendio in cineres ſic redactum eſt, nulla ut domus depaſcentis vim flammæ illæſa effugeret: nec in tecta modo, ac parietes calamitas incubuit; ſed civium etiam multos ſeu fumo & incendio extinctos, ſeu fugientium turba oppreſſos abſumpſit. (D) Ottocarus tot uno tempore cladibus perculſus, in Auſtriam ſuperiorem venit, conſulturus haud dubie ei provinciæ, cujus partem bene magnam Bavariæ Dux Otto nuper oppreſſerat. Lincione, ac Laureaco, quas urbes ejus filius ſuperioribus annis patri ſubjecerat, (E)

Ottocarus Auſtriam Superiorem in fidem ſuscipit.

(A) Horneck. c. 21. eos ſic enumerat:

„ In emphie vil fröleich
„ Von *Pettaw* Herr *Fridreich* &c.
„ Die Herren von *Wildon*, -
„ Von *Stubenberig* Herr *Wulfing*, -
„ Und von *Pfannberig* Graf *Hainreich*.
„ Auch chom zu in da
„ Die enhalb der Dra, -
„ Von *Seldenhofen* Herr *Chol*, -
„ Und der von *Merenberg*, -
„ Von *Chraniperig* Herr Seyfrid,
„ Und der Schenck von *Ramenſtain*. „

(B) Horneck. c. 22.

„ Daz gut, daz der von Ungern gab,
„ Damit er ſölich urhab
„ In dem Lannd gewan,
„ Wan ym dinſtes untertan
„ Wurden ſicherleich
„ Arm und reich,
„ Wan er gewaltleichen het
„ Paide burg, und Stet,
„ Die dem Land gehörten zue. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1252.

„ Fames prævaluit in terra, & in tota *Auſtria* frumentum valde carum „ fuit: ita ut modius frumenti venderetur pro XI. talentis, & in aliquibus locis ſola metreta pro tribus ſolidis, & multi homines fame „ interierunt. „

(D) Chron. Auſtrale & Neoburg. ad An. 1252. „ Tertia feria poſt Paſcha *Libera Civitas* exuſta eſt, ita ut „ nec una domus eſſet reſidua: multi „ etiam homines interierunt incendio, plures vero oppreſſi a turba, „ atque conculcati pedibus fugientium mortui ſunt. „

(E) De hoc paulo ante ex Chron. Salzburg. & Anonymi Chron. Bavar. ad Annum 1250.

(A) Ex

vi, metuve exceſſerint Bavari, incertus ſum: (A) id con- A. C.
ſtat, Ottocarum ſextili jam menſe exeunte, hoc anno, Lincii fuiſſe cum Ottone Hardeckio Comite; Ditmaroque de Styra Loſenſteiniam arcem, juraque alia, quæ Styrenſi in caſtro is habebat, confirmaſſe. (B) Styram Ditmarus interregni Auſtriaci tempore, aliaque hujus agri loca ſibi vendicarat, multisque incommodis Ottocarum affecerat: earum nunc injuriarum veniam Ottocarus Ditmaro dedit, & perſoluta ducentorum florenorum ſumma, Styram, ceteraque ejus tractus loca ſuam in poteſtatem recepit. (C)

Hos inter tumultus annus MCCLII. exiit, incertis adhuc Auſtriæ, Styriæque rebus: at ſequens magnam earum converſionem attulit. Januario menſe Viennæ erat 1253
Ottocarus, quo tempore Conradus Friſingenſis Epiſcopus Enzenſtorffium, & quidquid jurium eodem pertineret, ejus tutelæ commendavit. (D) Vere ineunte in Bohemiam

(A) Ex Prevenhuberi Annal. Styrenſ. L. 2. p. 30. conſtat, quod *Otto* Dux Bavariæ adhuc Anno 1251. confirmaverit *Udalrico de Lobenſtein* poſſeſſiones ad *Anaſum*, ad officium Notariatus pertinentes, pro CC. libris monetæ Viennenſis: quemadmodum eas habuit a Friderico II. Imp. Ex quo apparet, Bavarum anno adhuc ſuperiori in *Auſtria ſuperiori* dominatum exercuiſſe.

(B) Lit. Ottocari datæ III. Kal. Sept. An. 1252. apud Linzam, quas affert Prevenhuberus Annal. Styr. L. 2. p. 31.

(C) Lit. eædem: „ Nos *Ottocarus* „ DEI gratia Dux Auſtriæ & Styriæ, „ & Marchio Moraviæ innoteſcimus „ univerſis, quod fideli noſtro *Dietmaro de Steyer*, honeſtatis ſuæ meritis inclinati, jus noſtrum in *Loſtein* duximus conferendum, volentes firmiter, ut feudo ſuo, quod „ Purchlehem vulgariter dicitur, in „ caſtro *Steyer* pleno jure gaudeat, „ velut ante. - - Super hoc, ut favoris noſtri plenitudinem adeſſe - „ ſentiat cum effectu, ducenta talenta perſolvens eidem, ut & ipſe nobis adeſſe debeat perpetuo, omni „ obſequio & fidelitate, nec de cætero teneat civitatem noſtram *Steyer*, „ & alias poſſeſſiones, & alia quæque, quæ contingunt ex debito „ nos, & noſtros, in noſtrum, & noſtrorum præjudicium occupata. - - „ Cæterum contra & ſuis remittimus univerſas injurias, atque damna, quæ nobis & noſtris a morte „ illuſtris Ducis Auſtriæ *Friderici* noſcitur irrogaſſe &c. Actum & datum apud *Linzam* anno Domini „ MCCLII. III. Kal. Septembris. „ Inter teſtes occurrunt „ *Conradus* Friſingenſis Epiſcopus, Comes *Otto* de „ *Hardeke*, - - *Gundakerus* de *Starhenberg*. „

(D) Literæ Ottocari Ducis Auſtr. datæ XIII. Kal. Febr. An. 1253. Ind. XI. Wiennæ, apud Meichelbeck. Friſing. Rerum T. II. p. 39. „ Nos *Ottocarus* DEI gratia Dux Auſtriæ, & „ Styriæ, & Marchio Moraviæ, notum eſſe cupimus univerſis &c. „ cum igitur ex his præfata Advocatia (*Enzinſtorffenſis*) in poteſtatem, „ & Dominium Epiſcopi Friſing. tranſiſſe dinoſcatur; eam nobis & hæredibus commiſit perpetuo, tali „ pacto, ut in ſignum honoris pariter, & laboris, quam pro defenſione ipſius loci, & aliarum poſſeſſionum, & hominum pertinentium „ ad Eccleſiam Friſing. qui in terminis Dominii noſtri ſunt conſtituti, „ triginta talenta in Purificatione B. „ Virginis, & non amplius, ſingulis „ annis perſolvantur: & quod nulli „ viventi, vel victuro, feodali titulo ſæpe dictam Advocatiam conferre debeamus &c. Acta ſunt hæc „ *Wiennæ* in Domo noſtra. Anno „ Domini MCCLIII. XIII. Kal. Febr. XI. Ind. „

Digitized by Google

A. C. miam profectus, Brunoni Olomucenſi Epiſcopo vices interea ſuas per Auſtriam delegavit. (A) Crembſii vero, qua iter habebat, Mannſeenſe nunc Auſtriæ ſuperioris, olim Bavariæ Cœnobium, a vectigalium per Danubium onere liberum eſſe juſſit. (B) Sed enim brevis illi in Bohemia quies fuit: Calendis enim jam Maji menſis Neuſtadii in Auſtria, urbis ejus jura ac privilegia confirmavit, auxitque. (C) Æſtatis deinde principio curas ejus omnes Bellum Hungaricum in ſe avertit. Bela Rex ſuperioris anni ſucceſſibus audentior, jam non Styriam modo, ſed Auſtriam quoque appetebat; raptis igitur ſecum ingentibus Regni copiis, in ulteriorem ſe Auſtriam ac Moraviam infundit, ferroque ac igne obvia quæque populatur. Spem augebant Auſtriorum quorundam, ac Styrorum Optimatum ſtudia, qui conſilio & auxilio ejus fortunam adjuvabant: (D) nec dubium eſt, Henricum quoque, Bavariæ Ducis filium, cum exercitu in Auſtriam tetendiſſe, ut ſuas cum Bela Rege, ac ſocero copias conjungeret: ſed cum firmis ibi munitionibus, & objecto milite clauſa ac impedita videret omnia; iter in Tyrolim flexit, unde per Tridentinam vallem, Mainhardi Comitis Goritienſis, & Ezelini, Tar-

Bruno Olomuc. Ep. in Auſtria pro Ottocaro vicarius.

Bellum ab Hungaris Auſtriæ, ac Moraviæ illatum.

(A) Anonym. Leob. ad An. 1253. „ *Ottokerus* ducta *Margaretha* Regina „ - - *Brunonem* Epiſcopum Olomunczenſem terræ præficiens, eſt in „ Bohemiam reverſus. „

(B) Lit. Ottocari apud Bern. Pez. Cod. Dipl. P. II. p. 101. „ Quia „ venerabilem noſtrum Abbatem in „ *Mannſee*, ejus denique loci conventum in gratiam, protectionem recepimus, & favorem, gratiam eis „ fecimus ſpecialem, ut vinum, & „ alia victualia ſua, ſingulis annis, „ per mutas terræ noſtræ, ſine omni „ exactione libere debeant pertranſire &c. Datum in *Chrembs* IV. Non. „ Martii An. MCCLIII. „ Mirum tamen eſt, *Dominum Regni Bohemiæ* his in literis ſe jam vocare *Ottocarum*, vivo etiamtum Patre: quem titulum, non niſi ſero poſt ejus mortem, aliis in literis adjungere conſuevit.

(C) Lit. Ottocari Ducis Auſtr. datæ An. 1253. Ind. XI. apud Neunſtat Kal. Maji, ex Tabular. civit. Neoſtad. quarum initium: „ Gubernacula Principatus ad hoc aſſumpſiſſe „ nos juſte cognoſcimus, ut ſubje„ ctis &c. „ In his promittit 1mo. nullos unquam obſides a *Neoſtadienſibus* ſe exacturum. 2. Permittit libera iis matrimonia. 3. Ut portæ civitatis in eorum poteſtate maneant, neve nova munitio intra urbem excitetur: & illa, quæ infra unam *raſtam* a *Friderici* Ducis tempore erecta eſt, diruatur. 5. Concedit jura iis vetera, & immunitates. 6. Nundinas per dies XIV. a feſto Natæ M. V. celebrandas, &c.

(D) Pernoldus ad Annum 1253. „ *Bela* populationem *Auſtriæ* facere „ perrexit, & Moraviam quoque va„ ſtavit auxilio Bawarorum, in *Stiria* „ etiam plurima occupans. „ Chron. Mellic. ad An. 1253. „ Rex Ungariæ, „ faventibus, atque opitulantibus ſi„ bi quibusdam Optimatibus *Auſtriæ* „ ac *Styriæ*, Auſtriam atque Moravi„ am rapina, igne, gladio devaſtat. „ Id magis declaratur per Literas Innoc. IV. PP. per Velaſcum Ord. Fr. Minorum, Pœnitentiarium ſuum ad Reges Bohemiæ, & Hungariæ datas, quarum exemplar recitat Raynaldus ad An. 1253. N. 29. Earum initium eſt: „ Si conſiderarent, ut expediret, „ guerrarum diſcrimina &c. Dat. Aſſiſii Kal. Julii anno XI. „

viſini tyranni, ope in Hungariam perveniret. Quo con- A. C.
ſilio id factum, in incerto eſt: niſi forte de Styria adhuc ſpes fuit, aut opprimendi Philippi Carinthii occaſio ſe obtulit. Inanem tamen fuiſſe molitionem exitus oſtendit. (A)

Interea Auſtria ac Moravia rapinis ac direptionibus miſerrime exhauſta eſt: nec modus erat præpotentem hoſtem, ac late per utramque provinciam excurrentem, ex Auſtriæ Moraviæque viſceribus detrahendi; donec caſus infeſtos Principum animos ad pacem inflexit. Caſtra Ottocarus, qui ſacramentum nuperrime Pontifici, de amplectendis, tuendisque Wilhelmi, electi Germaniæ Regis, partibus Cremſii dixerat, (B) Weickendorffii habebat, Zwetlenſis Cœnobii prædio; (C) cum de Wenceslai Regis ac Patris ſui obitu triſtes nuncii afferrentur. (D) Eam ob rem, & quod Otto Dux Bavariæ, qui auxilio eatenus erat Hungaris in extremis ageret, menſe Novembri poſt defunctus, (E) mutuo conſenſu ab armis diſceſſum eſſe videtur, induciis in anni ſequentis vernum tempus extractis. (F)

Mors Wenceslai Regis Bohemiæ.

Neceſ-

(A) Chron. Auguſt. ad An. 1253. „ *Otto* Dux Bavariæ, - - exercitum „ verſus *Auſtriam* movens. - - Volens itaque cum *Hainrico* filio ſuo „ occurrere *Belæ* Regi Ungariæ, qui „ tunc (ſicut priori anno) cum valido exercitu Cumanorum, & Ungarorum Auſtriam, & Moraviam „ intraverat, a munitionibus, & militibus *Superioris Auſtriæ* præpeditur. „ - - Auxilio itaque *Mainhardi* Comitis Goriciæ, & *Ezilini* nobilis de „ Taruiſio, *Heinricus* filius Ottonis „ Ducis, per vallem Tridentinam, vadit in Ungariam ad Socerum ſuum „ *Belam* Regem. „

(B) Lit. *Ottocari* datæ ad Innoc. IV. PP. „ in Chrems XV. Cal. Octobr. „ An. Dn. MCCLIII. „ Earum initium eſt: „ Significamus Sanctitati „ veſtræ, quod nos ad requiſitionem „ Venerabilis Viri Fr. Valaſti, Ordinis Fratrum Minorum: Pœnitentiarii, & nuntii veſtri promiſimus, „ & juravimus, tactis ſacroſanctis „ Evangeliis - - in manibus ejusdem „ nuntii, in præſentia venerab. patrum, videlicet *Conradi* Friſing. *Alberti* Ratispon. & *Bertholdi* Patav. „ Epp. præſentibus etiam *Friderico* „ Guardiano Fratrum Minorum de „ *Stein*, & Fratre *Menhardo* Subpriore „ Fratrum Prædicatorum de *Chrems* „ &c. „ apud Raynald. ad An. 1253. N. 30.

(C) Lit. Ottocari Ducis apud Linckium in Annal. Zwetl. ad An. 1253. quibus Judici, Mutariis, ſeu telonariis in *Horn* ſcribit, velle ſe Zwetlenſe Monaſterium ab onere telonii Hornani eſſe immune. „ Dat. in caſtris „ ante *Weickendorff* XII. Kal. Octobr. „ anno Domini MCCLIII. „ Id beneficium Bohuslaus Abbas a Rege impetravit.

(D) Chron. Bohem. apud Menken. & Ludewig. „ Eodem etiam tempo„ re rex *Wenceslaus* mortuus eſt X. „ Kal. Octobr. „

(E) Chron. Auguſt. ad An. 1253. „ *Otto* (*Dux Bavariæ*) - in vigilia S. „ Andreæ, cum in ſero cum uxore, „ & familiaribus ſuis valde jocundus „ fuiſſet, præſentem vitam ſubitanea „ morte finit. - - *Wenceslaus*, qui „ Rex Bohemorum, moritur menſe „ Septembri. „ Pernoldus ad An. 1253. „ Menſe Septembri *Wenceslaus* „ Bohemiæ Rex, & Novembri *Otto* „ Dux Bawariæ moriuntur: tunc „ bellum abrumpitur. „

(F) Contin. Martini Poloni (ſed perperam ad An. 1255.) „ Rex autem Hungariæ, his auditis, in manu valida ſuper Auſtrales irruens, „ *Wyennam* contendit cum incendiis „ & rapinis. Quod cum Auſtrales „ ſignificaſſent, *Ottocarus* ſcripſit eis„ dem, quod cum tunc Pater ipſius „ diem

A. C. Neceſſariæ Ottocaro hæ erant: nam & hoc, & præcedenti jam anno, tantum cladis in Moravia, quo Cumani excurrerant, acceptum erat, ut jam Pragæ, ſedi Regiæ timeretur. *Inducia cum Hungaris.* Scriptor Bohemus eorum temporum fuſe exequitur, quas cædes Cumani maxime, quas rapinas, quæ ſacrilegia in res ſacras, hominesque exercuerint: everſa nempe altaria, Divorum Reliquias direptas, & aſportatas; profanata, quæ in Religione ſanctiſſima ſunt, myſteria; Templa ipſa flammis ſacrilegis exuſta: hominum deinde non paucos in contumeliam cruci affixi DEI Servatoris noſtri, ſimili & ipſos ſupplicio in crucem actos. Idem multa mortalium millia ad VII. Cal. Julias prope Olomucium cæſa, plura his etiam aut in fuga deleta, aut ſubmerſa memorat. Cumanos ſecuti cum Rege ſuo Hungari, nullo vel ſexus, vel ætatis diſcrimine, cædes miſerorum, & exilia cumularunt. Captæ munitiones, oppidaque ac caſtra everſa pleraque, aut igne corrupta: rapinis nullus niſi a ſatietate modus, cetera etiam flammis abſumpta. Finem tot malis, præter Wenceslai Regis mortem, Legatus Pontificius impoſuiſſe fertur: qui Belam Regem, qua minis, qua authoritate eo tandem perpulit, ut copias in Hungariam revocaret. (A) *Innocentii IV. PP. pro concordia inter Ottocarum, Belamque ſtudia.*

1254 Neque vero parum Innocentius IV. Pontifex ipſe per literas ſatagebat, ut in mutuam rurſus pacem, ac concordiam redirent Reges ambo. Spes erat Pontifici Optimo, fore ut

„ diem clauſiſſet extremum, & propter ejus exequias ordinandas ſubito redire non poſſet; mandabat eis pro treugis cum dicto Rege fieri, & certam diem & locum ad celebrandum colloquium inter ipſum, & dictum Regem ſtatui procurarent, quod & factum eſt. „ Confirmat iſta Horneckius c. 25. & 26. Hagenus & Haſelbach. in Chron. Auſtr.

(A) Anonym. continuator Coſmæ Pragenſis apud Peſſinam L. 3. c. 6. hæc habet ad An. 1252. „ Eodem tempore multitudo Comanorum de finibus Hungariæ prorumpens, multa millia Chriſtianorum in Moravia peremit, nulli penitus ætati, vel ſexui parcens: inter quos multi Clericorum perierunt. „ Ad Annum vero 1253. hæc ſubjungit. „ Eodem anno civitas *Pragenſis* murata eſt verſus Aquilonem, & occidentem. - - Timor ſiquidem magnus Chomanorum, & aliorum extraneorum irruit ſuper Bohemos. „ -- Chomani etiam erumpentes de Hungaria, ſeu alii latrunculi cum iisdem, VII. Cal. Julii multa millia Chriſtianorum occiderunt in Moravia circa *Olomucz*, infinitique ſunt ſubmerſi, fugientes a facie eorum. Rex etiam Hungarorum eodem tempore ſuperveniens cum infinita multitudine ſuorum, & aliarum nationum, multa damna intulit Moraviæ: quosdam occidens gladio, quosdam captivans miſit in exilium, nulli ſexui vel ætati parcens, fere totam Moraviam rapinis & incendiis vaſtavit. Munitiones etiam plerasque, quas obtinere potuerunt, vaſtaverunt, & incenderunt. Campanas Eccleſiarum, & Reliquias de Altaribus fractis rapuerunt, & ſecum aſportaverunt, Eccleſiis in favillam redactis. Sacramenta Eccleſiæ prophanaverunt. Interea Legatus Domini Papæ ſuperveniens ad Regem Hungariæ compeſcuit eum, & ad propria redire coegit. „

ut Ottocarus pro Chriſtianæ rei, quod inſigne in eo relu- A. C.
cebat, ſtudio, bellum in Pruſſiam, Chriſtiano tum nomini perinfeſtam, adornaret. (A) Nec abnuit Princeps, modo compoſita, firmataque in Auſtria ac Moravia pace, tuta prius omnia a tergo relinqueret.

Pax Poſonii confecta.

Paci interim conſtituendæ lecti utrinque arbitri Aprili menſe, Bela Poſonii, Heimburgi Ottocaro, quo propiores tractandis rebus eſſent, in propinquo agentibus. (B) Pax in has leges confecta, ut Styria a Semeringo monte usque ad Carinthiæ fines ad dominatum Regis Hungariæ pertineret: cetera quæ cis Semeringum, & Hartbergam montes eſſent, in ditione Ottocari manerent: atque ne finium cauſa novæ lites exiſterent, limites a monte Semeringio Admontium usque ex rivorum decurſu deſcriberentur. Gertrudi demum, quam maritus Romanus, in Ruſſiam reverſus, gravidam Judenburgi ſuperiore jam anno deſtituerat, neque proli, neque deſertæ per ſummum flagitium conjugi unquam deinceps viſus, pro Medlinga, ceterisque per Auſtriam juribus, nova certaque vectigalia in Styria, a Rege Bela aſſignarentur. Ea Leobii, Knitelfeldæ, Judenburgi, Voytſpergæ, & in vicinia conſtituta ſunt. (C)

Partita

(A) Lit. Innoc. IV. PP. ad Reges Hungariæ, & Bohemiæ in hac cauſa, laudatæ a Bzovio Annal. Eccl. T. XIII. ad An. 1254. quæ ſunt inter epiſt. ejusdem Pontificis N. 570. L. 11. & epiſt. Curial. 30. apud Rayn. hoc anno N. 32.

(B) Horneck. c. 26. de pacificat. inter *Belam* & *Ottocarum* Reges ſic habet:

„ Do ward rat genomen - -
„ - - daz der Kunig von Ungern
„ Dacz *Prespurkch* leg
„ Auch ward hincz *Hainburkch* geſait -
„ Daz man da ſchuef gemach
„ DemKunig (*Ottocar.*) zu der ſprach
„ Gegen der Unger Herren &c. „

Addit tamen: *Ottocari* partes haud ſatis provide ab iis actas, qui ad tanti res momenti tranſigendas lecti erant arbitri: hinc factum, ut Styrorum ingratiis pax eas in leges conficeretur, quibus *Styria* a *Semeringo* & *Hartberga* montibus ad fines Carinthiæ usque in poteſtate *Belæ* eſt relicta.

(C) Pernoldus ad Annum 1254. „ Inter *Belam*, & *Otakarum* Regem fit „ Pax: & *Bela* totam Stiriam, usque „ ad partem proximam Auſtriæ, & „ montem *Schmering*, obtinuit. „ Horneck. c. 26. ſic canit:

„ Die ebnung war ſo ergangen,
„ Als der *Semering* het vervangen,
„ Und der *Hartperig* dez Lannt,
„ Deſelbing ſich underwannt
„ Von Ungern Kunig *Welan*.
„ Er ſolt auch in den Lannde han
„ Die Herzogin *Gertrawt*.
„ Der ward benannt uberlaut
„ Fur irs Rechts meld
„ *Lewben*, und *Knittlfeld*,
„ *Judenburg*, und *Graſslaub* &c.
„ *Voytſperg* und *Tobl*
„ Antwurt man ir darzu &c. „

Chron. Auſtrale, & Paltrami ad An. 1254. „ *Bela* Rex Ungariæ, & *Ottbacarus* Dux Auſtriæ reconciliantur „ in *Poſonio* poſt Paſcha. „ Chron. Mellic. An. 1254. „ *Ottakero* filio Regis Boemorum *Auſtriam*, ac *Styriam*, „ nomine dotis obtinente, plurĩbus „ ac majoribus de *Styria* rebella antibus; imo Regi Ungariæ faventibus, inter ipſum Regem, & *Otrakerum* poſt multas, & graves bellorum tempeſtates amicabilis compoſitio interceſſit tali pacto: quod „ partem *Stiriæ*, videlicet a monte, „ qui dicitur *Semtririch*, donec per „ montana in *Agmund* veniatur, relinquat Regis Dominio, & hoc, ſecundum quod aquæ pluviales diſtinguunt decurrentes. „

A. C. Partita in hunc modum provincia, Stephanus, Belæ filius, Dux Styriæ a Rege parente renunciatus eſt, illique ad novi principatus adminiſtrationem Comes Zagrabiæ, itidem Stephanus, adjunctus. (A) Ex hac Styriæ partitione Auſtria interim id commodi tulit, ut amplus ille tractus terræ, qui ab Hartberga, & Semeringio monte ad Neoſtadienſem usque agrum late procurrit, Auſtriæ deinceps fines in perpetuum augeret: (B) Styra etiam, & quod hanc inter & Traunkirchium ad Anaſi vallem usque locorum ad veteres Styriæ Marchiones, Ducesque pertinebat, ad Auſtriæ ſuperioris fines, acceſſionis jure, paulatim accreſceret. (C)

Styria majore ſui parte Hungaris relicta.

Annus ceterum, quam reſtituta felix quiete publica, tam vini, frumentique inopia infelix extitit; quam acerbum frigus, quod ipſa D. Marco ſacrata luce, vineas omnes, ſegetesque peruſſit, in exhauſtam alioquin rapacitate hoſtium provinciam induxit. (D) Neque vero cauſæ deerant, cur in Auſtriam, continenti multorum annorum clade nondum ſatis edomitam, tam acerbe animadverteret DEUS: fides fluxa, improba habendi cupiditas, direptiones, cædes, & id genus vitiorum germina multo jam tempore liberius ſe efferebant. (E) Eam morum licen-

Anni ſterilitas.

(A) Author Hiſt. Ducum Styriæ in Ottocaro II. refert ad An. 1254. ex membranis publicis hunc titulum: „ Primogenitus *Belæ* IV. Illuſtris Ungariæ Regis Dux Styrenſium. „ De *Stephano* Zagrabienſi Styris præfecto Horneck. c. 23. agit, & Haſelbachius in Chron. Auſtr. „ Styrienſium aſſenſu (Rex *Bela*) quendam „ Comitem Ungarum in *Grätz* ſtatuit „ ſuum capitaneum, Dominum *Stephanum de Zagrabia.* „

(B) Anonym. Leob. ad An. 1253. „ *Ottakerus* Rex Bohemiæ reſignavit „ totam terram Styriæ *Belæ* Regi „ Hungariæ tali conditione, ut quidquid eſſet de terra *Styriæ* ultra montem *Semernicum*, remaneret cum „ tota *Auſtria*. Unde exortum eſt, „ quod iſti in *Nova Civitate*, & circumquaque dicuntur *Auſtrales*, cum „ tamen eadem civitas ſit ſita in terra *Styriæ*. „

(C) Id colligi poteſt ex formula Literarum Ottocari, & Rudolphi Regis apud Rettenbacher in Annal. Cremifan. L. 3. c. 3. „ in quarum prioribus: *Witigo ſcriba Anaſi* primo „ loco inter teſtes ponitur: in alteris diſcrimen adhibetur inter Judices, & Mutarios per *Auſtriam*, & „ *Styriam*, & *Anaſum* „ tanquam partem ab *Auſtria* & *Styria* ſeparatam.

(D) Chron. Auguſtenſe ad A. 1254. „ Eodem anno ſterilitas frugum magna fuit, & maxime circa Danubium, ut nec ſemina poſſint haberi. „ Sed & in nocte S. Marci Evangeliſtæ per maximum frigus vineæ, „ & fructus arborum perierunt, ita „ ut valde modicum vini naſceretur, & illud nimis acerbum. „ Chron. Auſtrale hoc anno. „ Fuit „ magna ſterilitas per plures terras „ in vino & frumento. „

(E) Chron. Auguſt. ad An. 1238. „ Quilibet nobilium, imo magis ignobilium, nec DEUM, nec homines „ reveritus, quæcunque volebat, faciebat; homines ad munitiones, „ vel cavernas terræ fugere non valentes captivando, occidendo, & „ hactenus inauditis tormentis miſerabiliter cruciando. „ Pernoldus etiam ad An. 1246. de *abundanti ſubditorum malitia* acerbe queritur.

tiam, ac pravitatem Ottocarus ut compeſceret, non pau- A. C.
cos hoc anno nobiles in vincula conjecit: duos etiam ex his, Eckartſavium nempe, & Eberanum capite damnavit. Qua cauſa ad ſupplicium rapti ſint, nemo prodidit; jure cæſos omnes fatentur. (A)

Urgebat interim Pontifex ſacrum in Pruſſos bellum, ubi Poppo Oſternius, poſt Conradum de Thuringia, qui ſponſam Auſtriacam, resque humanas omnes, Chriſti militiæ poſthabuerat, (B) Supremus Ordinis Teutonici Præfectus, Chriſtianam rem adverſus barbaros tuebatur. (C)

Bellum ſacrum in Pruſſos

Ejus hortatu igitur, ac opera miſſus in Pruſſiam ingens Cruce ſignatorum exercitus, bellique Imperator Ottocarus, cui exeunte menſe Decembri Otto, Brandeburgicus Marchio, ſuas copias ſociarat, ſumma omnium voluntate deſignatus. (D) Trahebat is conflatum ex Bohemis, Auſtriis, ac Moravis ingentem exercitum, qui cum Alemannis, Rhenanis, Miſniis, Thuringis, ac Saxonibus, ſexaginta facile capitum millibus conſtabat. (E) Elbingam adulta

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1254. „ Prædictus Dux (*Ottocarus*) captivavit quosdam nobiles ob ipſorum „ malitiam; ex quibus duos juſſit decollari: ſcilicet ill. de Eckardſaw, „ & quendam nomine Eberanum. „ In Lit. Ottocari Ducis ad An. 1253. apud Meichelbeck. T. II. p. 40. occurrit inter teſtes: *Eberanus de Erasprunne*, haud ſcio, an ab *Eberano* illo diverſus.

(B) Petrus de Dusburg in Chron. Pruſſ. P. III. cap. 36. „ Frater *Conradus* Landgravius quondam *Thuringiæ*, Magiſter V. Generalis Ordinis Domus Teutonicæ. - - Hic dum „ adhuc eſſet ſecularis, - - in reditu „ *filiam Ducis Auſtriæ*, ſibi in conjugio oblatam, reſpuit, & ſancto „ propoſito inhærens - - cum multis „ aliis militibus, & nobilibus venit „ ad Fratres Domus Teutonicæ &c. „

(C) Idem ibid. c. 69. „ Fr. *Poppo* „ de *Oſterne* Mag. generalis VI. Ordinis Domus Teutonicæ fuit hoc „ tempore. „

(D) Idem ibid. c. 70. „ Reſtabant „ adhuc *Sambitæ* (Pruſſiæ populus) „ ad quorum ſubjugationem Chriſtus anno Incarn. ſuæ MCCLIV. „ miſit *Ottocarum*, Regem Bohemiæ, „ virum utique DEO devotum, & „ exercitatum in armis, *Ottbonem* „ Marchionem de Brandeburg, qui in „ itinere hujus peregrinationis Marſcalcus ejus fuit. &c. „ Anonym. Pragenſis apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ *Przemyslus Ottocarus* - - ſigno Crucis accinctus, quem multa turba „ Nobilium Bohemiæ, Moraviæ, & „ *Auſtriæ* ſequuta eſt. Veniens ergo „ *Wratislaviam* Nativitatem Domini „ celebravit. Eo in *Wratislavia* commorante acceſſit ad eum Marchio „ *Branburg.* cum exercitu ſuo, & ambo pariter profecti ſunt in *Pruſſiam.* „ Dlugoſſus Hiſt. Polon. L. 7. ſcribit *Ottocarum* ad hoc bellum „ Cruce per *Opiſonem* Abbatem de „ *Meſſano*, Apoſtolicum in Poloniæ, „ & Pruſſiæ partibus Nuncium prædicata - - provocatum. „

(E) Petrus de Dusburg. P. III. c. 70. „ Chriſtus an. Incarn. ſuæ MCCLIV. „ miſit *Ottocarum*, Regem Bohemiæ „ - - *Henricum* Epiſcopum Colonienſem, & Epiſcopum Warmienſem, „ & Epiſcopum Olmucenſem cum ingenti multitudine peregrinorum, „ & de Saxonia, Thuringia, Miſna, „ *Auſtria*, & Rheno, & aliis Almaniæ „ partibus Barones, milites & nobiles, quorum animus accenſus fuit „ ad vindicandam injuriam Domini „ crucifixi. Tanta fuit multitudo „ hujus exercitus, quod excedebat „ numerum LX. millium pugnatorum. „

A. C. adulta jam hyeme perventum, ubi nata ex re nihili inter Saxonem, & Auſtriacum altercatione parum aberat, quin tota caſtra inter ſe committerentur. (A) Concordia Brunonis Olomucenſis Epiſcopi interventu reſtituta, in Sam-
1255 biam provinciam bellum opportune translatum eſt: exuſti paſſim vici: cæſi, captique hoſtium plurimi; tantusque terror barbarorum animis injectus, certatim ut obſides offerrent nobiles, fidemque & obſequium, nullam, ſi fallerent, deprecati perjurii pœnam, dicto ſacramento polli- *Res eo bello pro Religione geſta.*
cerentur. (B) Subacti igitur magno numero crudi etiamnum barbari, & Chriſtianis inſtitutis ad humanitatem ac manſuetudinem traducti. Sacris etiam undis abluti a Brunone Olomucenſi plurimi, & hos inter duo gentis Principes: (C) nec jam aliud deeſſe videbatur, quam ut arces aliquot, frena videlicet fluxæ barbarorum fidei, novæ provinciæ imponerentur. Ottocarus his lætus ſucceſſibus, ad Montem usque Regium progreſſus, Teutonicis, quorum fidei obſides commendarat, author eſt, ut caſtrum eo loco ad tutelam provinciæ ſtrueretur, relictaque in id opus magna vi argenti, reditum in Bohemiam adornat. Obſecuti Regiæ voluntati Teutonici, caſtrum non multo

(A) Idem ibid. „ Venit itaque „ exercitus iſte tempore hyemali in „ *Elbingum*, & negotium fidei, quod „ DEUS in ſua providentia diſpoſuit „ ad ſalutem, inimicus humani ge- „ neris Diabolus voluit impedire: „ ordinavit enim, quod inter unum „ virum de Saxonia, & alterum de „ *Auſtria* in quodam molendino tan- „ ta fuit orta altercatio, quis eorum „ primus deberet molere, (deeſt ali- „ quid) verum etiam Rex, & alii „ Principes arma ad pugnam induiſ- „ ſent: ſed vir DEI, Olmucenſis Epi- „ ſcopus, pacis amator, hujusmodi „ diſſenſionis materiam amputavit, „ & pacem priſtinam reformavit. „

(B) Petrus de Dusburg. in Chron. Pruſſ. P. III. c. 70. „ Intravit igitur „ Rex *Sambiam* cum exercitu ſuo circa territorium, dictum *Medenam*, „ & exuſtis omnibus, quæ igne conſumi poterant, captisque & occiſis „ multis hominibus ibidem pernoctavit. Sequenti die venit ad territorium *Rudoviæ*, & caſtrum ibidem potenter expugnavit, tantaque facta fuit ibi ſtrages in populo „ Sambitarum, ut nobiles offerrent „ Regi obſides, ſupplicantes, ut eos „ ad gratiam ſuſcipere dignaretur, „ & totum populum non deleret. „ Poſthæc venit ad territoria Quedenow, Waldow, Caym, & Tapiou, & ne tantam ſtragem faceret „ in eis, ſicut in aliis, obtulerunt „ ſinguli filios ſuos in obſides, obligantes ſe ſub pœna capitum ſuorum, mandatis fidei & Fratrum „ (Ord. Teutonici) humiliter obedire „

(C) Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 72. „ Eodem anno (MCCLIV.) „ Przemislaus (*Ottocarus*) cum maximo exercitu profectus eſt in Pruſſiam, adverſus infideles Prutenos, „ ducens ſecum Brunonem, Olomucenſem Epiſcopum. - - Deinde per „ totum annum dictam *Pruſſiam* undique oppugnantes, ibidem per dictum *Brunonem*, Olomucenſem Epiſcopum, duo Duces Pruſſiæ baptizati ſunt, & omnis infidelis populus per eos Chriſtianam fidem accepit &c. „ Chron. Auguſt. ad An. 1254. „ *Ottokerus* Dux - - tanquam Princeps omni probitate præclarus - - vadens in hyeme ſubſequente in *Pruſſiam* Cruce ſignatus, „ & magnam partem ipſius terræ „ cultui ſubdidit Chriſtiano. „

(A) Pe-

poſt eo loco excitarunt, cui nomen ab authore Montis Regii fecere. (A) A. C.

Alexander IV. Pontifex Maximus, qui Innocentio IV. nuper ſuffectus erat, Principis de Religione tam bene meriti pietatem remuneraturus, datis Anagnia ad VII. Idus Julii plenis officii literis benigne indulſit, ne vel Ottocarus ipſe piorum cœtu ac communione ejici, vel Bohemiæ Regnum Divinis officiis, ſacrorumque uſu interdici, præterquam a ſummo Chriſti in terris Vicario poſſit. (B) Multa præterea cum eo contulit, quæ ad Equitum Teutonicorum, quibus Pruſſiam ſuo in diſceſſu commendarat Ottocarus, rationes pertinebant. (C)

E Pruſſia in Auſtriam reverſus, Martio adhuc menſe, Canonicorum ad S. Nicolai, quod Paſſavio proximum eſt, Collegio; (D) nec multo poſt Cremifanenſi Cœnobio immunitatem a certis per Danubium vectigalibus (E) Crembſii

(A) Petrus de Dusburg. laud. loco. „ His omnibus rite peractis, Rex ob„ ſides prædictos Fratribus aſſignavit, „ procedens usque ad montem, in „ quo nunc ſitum eſt caſtrum *Kun„ nigspergk*, conſulens Fratribus, ut „ ibi caſtrum pro defenſione fidei in„ ſtaurarent, relinquens ipſis magni„ fica, & Regia dona in ſubſidium „ ædificii ejus. Conſummato ergo „ peregrinationis ſuæ labore rever„ ſus eſt Rex ad Regnum ſuum, ſine „ magno præjudicio gentis ſuæ. „ Cap. vero 71. ſubjungit: „ Poſt re„ ceſſum Domini Regis de Bohemia, „ Magiſter & Fratres præparabant ea „ ſucceſſive, quæ ad ædificationem „ fuerunt neceſſaria, & aſſumptis ſi„ bi fidelibus ſuis Pruthenis, cum „ magno exercitu venerunt An. Dn. „ MCCLV. & in eo loco, qui nunc „ dicitur *Caſtrum antiquum*, ædifica„ verunt caſtrum *Kunningsberg*, vo„ cantes illud ob reverentiam *Regis* „ *de Bohemia Caſtrum Regis*. „ Chron. Auſtrale ad An. 1254. „ *Ottokarus* -- „ cum multo comitatu profectus eſt „ verſus *Pruſciam* circa Nativitatem „ Domini, qui ſuperatis, & fidem „ Chriſti ſpondentibus Pruſſis, re„ verſus eſt in terram ſuam. „ Ex his colligi poteſt, quo ſenſu *Königsberga*, & *Brunsberga* (ut habet Chron. Ludewig. L. 2. c. 72. & alii) ab *Ottocaro* R. & *Brunone* Olomucenſi Epiſcopo conditæ ſcribantur, conſilio nempe, & auxilio. Vide de hoc Cromerum L. 9. Rer. Polon. & Joan. Leonem Hiſt. Pruſſ. L. 2. p. 96.

(B) Literæ *Alexandri* IV. PP. ejus argumenti Anagniæ VII. Id. *Julii*, apud Bzovium Annal. T. XIII. ad An. 1255. extant inter Epiſt. ejus Pontif. Num. 494.

(C) Lit. *Alexandri* IV. PP. relatæ ab Odorico Raynaldo T. XIV. ad An. 1255.

(D) Lit. *Ottocari* Ducis Auſtriæ apud Hundium in Metrop. Salisb. T. II. p. 395. Earum initium eſt: „ Ex„ cellentia ſublimitatis &c. Fratribus „ in domo S. *Nicolai* Pat. DEO inibi „ militantibus - - pleniſſimam liber„ tatem per terras noſtras tam in „ aquis, quam in terris, omnium re„ rum ſuarum mobilium tranſitum, „ omnium vectigalium exactione in„ hibita contulimus &c. Actum & „ Datum apud *Crembſam*, Anno Do„ mini MCCLV. XV. Kal. April. „ Ex his literis, niſi mendum irrepſerit, conſtat, *Ottocarum* non toto anno in *Pruſſia* manſiſſe, quod refert Chron. Bohem. Ludewigianum L. 2. c. 72. ſed tertio menſe in Auſtriam reverſum.

(E) Aliæ literæ *Crembſii* itidem, incertum quo die aut menſe datæ, ſimilis argumenti extant apud Rettenpacher in Annal. Cremifan. L. 3. c. 3. Earum initium eſt: „ Cum quarum„ libet actionum &c. Hinc eſt, quod „ nos Cœnobium, ſive Clauſtrum „ Ordi-

A. C. Crembſii dedit: provinciam vero reperit cum fame, annonæque caritate miſerrime conflictatam. Cum enim quarto, tertioque abhinc anno hoſtes Hungari magnam Auſtriæ partem prope in ſolitudinem redegiſſent; annoque proxime præterlapſo ſpem meſſis, ac vindemiæ frigoris inclementia peremiſſet: (A) tanta hoc anno ſiccitate laboratum eſt, ut ſitiente ſolo, humoreque ventis, ſolibusque abſumpto, fruges ac ſegetes areſcerent, vitesque ipſæ, cœleſtibus aquis deſtitutæ, æſtu immodico interirent. (B) *Annonæ inopia,*

1256 Fertilior ac felicior annus ſextus ac quinquageſimus ejus Seculi fuit: conſecuta enim ex ſumma inopia ſumma annonæ vilitas, ſolo, Cœloque ſuperiorum temporum ſterilitatem, mira frugum ubertate, vinique copia compenſante. (C) Ubertatem ſoli pax & quies publica comitata, triſtem facile præteriti temporis memoriam ex animo delevit. *& ſumma rurſus copia.*

Quamquam cum domi tranquillæ res eſſent, bellum foris nec ſatis pium, nec Auſtriæ rebus utile gereretur. Philippus Carinthiæ Ducis frater, & Salisburgenſis Archiepiſcopus dudum electus, pertinaci contentione a ſummo ejus Eccleſiæ Collegio diſſidebat. Cauſam diſſidii duæ maxime res præbebant: prima erat, at jam dudum a ſummo Pontifice rejecta, quod contractorum a ſe partem nominum ejus Collegii majoris ære diſſolvendam vellet: (D) altera, quod militaribus ſtudiis abreptus, ſacris initiari Ordinibus in annum jam decimum differret. (E) *Philippum Carinthiæ copiis ſuis adjuvat Ottocarus.*

„ Ordinis S. Benedicti in *Chremsmünſter* piis ac paternis viſceribus amplexantes, propter Orationes eorum devotiſſimas - - Ipſi Clauſtro liberaliter indulgemus victualia univerſa, quæ ipſis per diſtrictus „ noſtrarum mutarum quocunque „ tempore deducantur, ut ſine muta „ transeant, impedimento, & exactione qualibet prætermiſſa &c. „ Actum Anno Domini MCCLV. „ datum in *Chrembs.* „

(A) De his ſupra actum eſt.

(B) Chron. Mellic. ad An. 1255. „ Hoc anno tanta fuit aeris inclementia, & terra ſiccitate depreſſa, „ ut nec agri ſegetes, nec uvas vineta, nec arbores fructus redderent „ ſuis cultoribus, in tantum, ut divites cum pauperibus famis inediam anguſtiati ſuſtinerent. „ Pernoldus ad An. 1255. „ *Auſtria* per „ pacem aliquatenus reſpirare incepit: ſed frugum ſterilitate afflicta „ fuit. „

(C) Chron. Mellic. ad An. 1256. „ Effuſo cornucopiæ tam proſpera „ tempora divinitus ſunt ſecuta, ut „ conterranei ex felici frugum abundantia, vinique copioſitate vix poſſent præactæ penuriæ reminiſci. „

(D) Chron. Salisburg. ad A. 1251. „ Dominus Papa cognoſcens de cauſa, & intelligens evidenter pecuniam mutuatam, non in uſum Capituli, ſed electi (Archiep. *Philippi*) „ eſſe converſam; ſententiavit de „ redditibus Epiſcopatus eſſe ſolvendam. „ Extat ea de re Epiſtola Innocentii IV. PP. apud Hanſizium T. II. p. 347. & altera An. 1254. pridie Non. Auguſti data apud eundem T. II. p. 348.

(E) Conſtare iſta poſſunt ex bello nupero in Styria, & ex altero adverſus Comites Tyrolenſes & Goritienſes geſto, de quo Chron. Salzburg. ad An. 1252. His Chron. Garſtenſe MS. adjungit ſequentia ad Annum 1256.

„ *Phi-*

Eam igitur cauſam cum Romæ apud Alexandrum IV. A. C. Pontificem agitari ſciret, legibusque experiri in re manifeſte improba non auderet, ad arma confugit; compoſitisque, quas cum Ottocaro Duce Auſtriæ, occupatæ nuper vallis Anaſi cauſa habebat, litibus, auxilia e Bohemicis, Auſtriisque copiis ab eodem impetravit. Hoc apparatu belli in agrum Salisburgenſem irrumpit, rapinisque ac incendiis intra, extraque alpes circumlatis, omnem late provinciam crudeliter devaſtat. (A) Sed dum miles Ottocari, injuſtis Philippi imperiis parum pie obſequitur, Nobiles quidam Auſtriaci Regio ipſi ad Anaſum Procuratori violentas manus injecere: Henricus Wittigo is erat, Bohemus ortu, & nuper Styriæ, nunc amplo ad Anaſum tractui cum poteſtate præfectus. Hunc, neſcio qua intemperie, neque enim cauſa erat, in furorem acti, Ortolphi Wolckenſtorffii manu, in ipſo Canonicorum ad S. Floriani cœnaculo aggreſſi, pugione primum, tum gladio in caput adacto peremere. Patrato tam diro facinore præter fugam triſteque exilium reſtabat nihil: ac nequa ſpes olim ſupereſſet profugis, everſa continuo eorum caſtra ſunt, ſoloque æquata: bonorum quidquid reliquum, fiſco addictum. (B) Mitius in Auſtria compoſitæ lites ſunt, quæ Chunradum Friſingenſem Antiſtitem cum Ottocaro Neideckio commiſerant. Is cum magnis res ejus Epiſcopi damnis affeciſſet, in judicium provinciale de more vocatus eſt, quod cum primo contumaciter abnueret, tandem adactus ad obeundum ea in cauſa vadimonium, centum viginti argenti libris mulctatus eſt Ybſii, cujus

Cædes Wittigonis Regii Procuratoris.

Friſing. quædam controverſiæ compoſitæ.

„ *Philippus* Salzburgenſis poſt magna „ tyrocinia (Militares ludos interpretatur Hanſizius hoc loco) & ſuæ „ Eccleſiæ intolerabilia, quæ apud „ *Muldorf* ſolenniter celebravit, a „ ſuis Miniſterialibus, & Canonicis „ taliter eſt invaſus, quod multi de „ ipſo quoad ſtatum Præſulis dubitarunt, neſcio, quo eventu adhuc finaliter ſuccedente. „ Conſuli ea de re poteſt Marc. Hanſizius T. II. In *Philippo* & *Ulrico* Archiep.

(A) Chron. Salisburg. ad A. 1255. & 1256. „ Dominus *Philippus* intelligens electionem celebratam, aſcitis ſibi auxiliariis a Boemia & Auſtria, armata manu terminos Epiſcopatus invadit, incendiis & rapinis, tam intra montes, quam extra „ montana, omnia devaſtando. „ Horneck. c. 45. 46. & 47. fuſe.

(B) Annal. Garſtenſes ad An. 1256. apud Prevenhub. p. 411. „ *Ortolphus* „ de *Wolckenſtorff* Miniſterialis Auſtriæ *Wittigonem* virum venerabilem, ſcribam Ducis in refectorio „ Fratrum Domus S. *Floriani*, prius „ cultello, poſtea gladio interfecit, „ gratis, & indebite, ſuo malo: nam „ ipſe *Ortolphus*, & *Otto de Rore* nepos „ ipſius, & *Dietericus* frater ejus, ſine „ ſpe redeundi, profligati terram exeunt, omnibus caſtris ſuis ad humum proſtratis, ac bonis eorum „ omnibus confiſcatis. „ *Wittigonem* porro fuiſſe *Styriæ* præfectum ſupra ex Horneckio oſtenſum eſt: *Anaſi* territorio fuiſſe præpoſitum poſtea ex ejus titulo oſtendit Prevenhuberus d. L. qui erat: „ *Henricus Wittigo* „ ejusdem Ducis venerabilis ſcriba „ Anneſenſis. „

A. C. cujus in urbis Cœmeterio Prætoribus Provincialibus Heinrico Habespachio, & Ottone Meiſſavio judicium celebratum eſt ad IV. Kal. Auguſti. (A) Paulo ante ad V. nempe Idus Junias Ottocarus Dux ipſe, Friſingenſis curiæ ac ſacelli, quod Viennæ eſt, jura eidem Epiſcopo confirmavit. (B)

Sub idem pene tempus novæ in Germania diſcordiæ ſemina jaci cœpta. Vacabat Imperium pluribus jam annis, urgebatque impenſe Alexander IV. Pontifex, ne aut optandi novi Regis Germaniæ moras nectèrent, aut Conradum, Conradini nobis nomine notiorem, avo, patrique ſuffectum, ad Imperii faſtigium eveherent. (C) Principes, ut morem Pontifici gererent, Comitia Francofurtum poſt
1257 VIII. Idus Januarii indicunt. Affuere inter ceteros Moguntinus ac Colonienſis Archiepiſcopi, Ludovicus item Rheni Comes Palatinus, fraterque ejusdem Dux Bavariæ Henricus, quorum ſuffragia in Richardum, Regis Angliæ fratrem, facile convenere. (D) Confectæ paucorum con-

Nova Imperii Comitia in factiones diviſa,

aliis Richardo, Angliæ Regis fratri;

(A) Literæ Judicum Provincialium in Auſtria in hac cauſa, quæ exſtant apud Meichelpeckium Friſing. Rer. T. II. p. 19. „ Nos *Heinricus* DEI gratia Pincerna de *Habespach*, & *Otto* de „ *Meiſſawe* Judices Provinciales Auſtriæ, tenore præſentium notum „ facimus tam præſentibus, quam futuris, quod dum coram nobis apud „ *Ypſam* pro tribunali ſedentibus venerabilis Pater Dominus *Chunradus* „ Friſingenſis Epiſcopus pro ſexaginta libris occaſione dampnorum, „ quæ ſibi & ſuis intulerat, *Ottacherum de Neidecke* impeteret, ſic a nobis, omnium aſtantium conſilio & „ aſſenſu accedente, fuit ſententialiter diffinitum, videlicet ex quo „ idem contumaciter a judicio noſtro „ recedens, dum ad illud evocaretur, non reſponderet Domino Epiſcopo memorato, quod præfatas „ ſexaginta libras perſolveret ſub pœna dupli &c. Acta ſunt hæc apud „ *Ypſam* in Cimiterio, Anno Domini „ MCCLVI. Ind. XIIII. IV. Kal. „ Auguſti. „

(B) Lit. Ottocari Ducis Auſtriæ datæ Wiennæ An. MCCLVI. V. Idus Junii Indict. XIII. (leg. XIIII.) in hac cauſa quarum initium eſt: „ Dignum eſt, & rationi conſentaneum &c. Hinc eſt, quod - - jus & „ prærogativam, quam Prædeceſſores noſtri Principes *Auſtriæ* Domui „ ſuæ (*Friſingenſis* Epiſcopi) quam habet in *Wienna*, noſcuntur contuliſſe, innovantes confirmamus, videlicet ut Rector, & hoſpes dictæ „ Domus, ac cæteri dictam domum „ inhabitantes, nec non omnes in „ dote Capellæ ipſius domus commorantes, non niſi pro exceſſibus, „ qui mortem vel pacis violationem „ inducere videntur, a Judice Civitatis debeant ad judicium evocari. &c. „ Extant apud Meichelb. T. II. P. I. p. 46.

(C) Lit. *Alexandri* IV. PP. Anagniæ V. Kal. Auguſti An. 1256. datæ in hac cauſa, apud Bzovium T. XIII. ad hunc annum.

(D) Chron. Auguſt. ad An. 1257. „ Principes Regni pro eligendo Rege, diu habitis jam diverſis conventibus, tandem definitum electionis diem in octava Epiphaniæ „ ſtatuunt, in *Frankenfurt* celebrandum: ubi dum quidam conveniſſent, *Moguntinus*, *Colonienſis* Archiepiſcopus, & *Ludovicus* Comes Palatinus Rheni, ac frater ſuus Dominus *Heinricus* Dux Bavariæ, in „ *Richardum*, fratrem Regis Angliæ „ convenerunt: & electus ab ipſis „ ſubſequenter in die Aſcenſionis Domini apud *Aquisgranum* in Regem „ ungitur, & potenter in Regni ſolio collocatur. „

(A) Annal.

conſpiratione rei tam ancipitis fama iram reliquis Germa- A. C.
niæ Principibus movit, hoc juſtiorem, quod empta Electorum ſuffragia haud levi pecuniæ ſumma dicerentur. (A) Ea Treverenſi, aliisque Imperii Principibus cauſa fuit, ut freti literis & authoritate Regis Bohemiæ, Ducis Saxoniæ, Marchionis Brandeburgici, aliorumque magni nominis Principum, Martio poſt menſe, Alphonſum Caſtellæ Regem, ad ſummum Imperium evocarent. (B) Non deſunt, qui Ottocaro ipſi ſummam Imperii tum delatam memorent; nec conjectura res vacat, præſertim quod ſuperiore anno in Imperii negotio profectum in Bohemiam Colonienſem Archiepiſcopum ſciamus. (C) Sed enim Ottocaro diviſa Electorum ſtudia usque adeo non probata ſunt, ut Regni gloria contentum, inſuper ſe cetera habiturum profiteretur. (D)

aliis Alphonſo Caſtellæ Regi ſtudentibus.

Ea res, quamvis ſtylo potius, quam armis diſceptaretur; alia tamen bella Ottocaro non defuere. Primus eundem in arma egit Philippus Carinthius, Salisburgenſis Antiſtes exauthoratus: is enim, ubi Udalricum Seccovienſem Epiſcopum ſuffragiorum parte maxima ſibi ſuffectum intellexit, immane quantum exarſit. Ergo ut erat iræ nimius, raptis celeriter per alpes copiis, Salisburgo, quidquid ſacri, civilisque Magiſtratus erat, ſuis a rationibus disjuncti, undique exturbat: atque ut dolorem plenius ulciſceretur ſuum, caſtra, prædiaque tum Antiſtitis, tum Nobilium, clientelæ nomine, Salisburgenſi Eccleſiæ obnoxio-

Philippi Carinthii importunitate

(A) Annal. Colmar. ad An. 1257. „ *Richardus*, frater Regis Angliæ, „ donis obtinuit Regnum Romanorum. „ Chron. Salisburg. ad An. 1257. „ *Ludovicus* Comes Palatinus „ Rheni, & *Heinricus* Dux Bavariæ, „ frater ejus, cum Epiſcopis *Moguntino*, & *Colonienſi*, fratrem Regis „ Angliæ in Regem Romanorum, accepta ab eo magna quantitate pecuniæ elegerunt. „

(B) Chron. Auguſt. ad An. 1257. „ Dominus autem *Treverenſis* Epiſcopus, cum aliis quibusdam Principibus, conſentire nolens electioni „ prædictæ, in media Quadrageſima, „ fretus literis & authoritate Regis „ *Bohemiæ*, Ducis *Saxoniæ*, Marchionum de *Brandeburch*, & multorum „ Principum elegit, Dominum *Alphonſum* Regem Hiſpaniæ, qui electioni de ſe factæ conſenſit, perſuaſus a Regibus & Principibus, & „ amicis. „ Chron. Salisburg. ad An. 1257. „ Marchio *Brandeburch* „ cum cæteris Electoribus Imperii, & „ Principibus - - Regem *Caſtellia* in „ Hiſpania in Regem Romanorum „ elegerunt. „

(C) Chron. Bohem. Ludewigianum L. 2. c. 72. „ Præterea anno immediate ſequenti, *Conradus* Archiep. „ *Colonienſis*, ad Regem *Przemislaum* „ venit Boemiam, & cum ipſo ſuper „ quibusdam arduis negotiis Imperii „ Romanorum tractans, honoratus „ a Rege receſſit. „

(D) Continuat. Martini Poloni ad An. 1256. „ Cumque quidam de „ Principibus *Ottocarum*, tunc Regem „ Bohemiæ, in Regem Romanorum „ eligi procurarent, ipſe nimiam vi„ dens eſſe diſcordiam inter Electo„ res, procurantibus hoc fieri non „ aſſenſit, dicens, ſe de data divini„ tus gloria contentari. „

A. C. noxiorum ferro, igneque demolitur. (A) Non tulit clades tam indignas Henricus Dux Bavariæ, immiſſisque in agrum Salisburgenſem copiis, caſtrorum munitionumque defenſionem in ſe recepit. Satis id cauſæ Philippo Carinthio erat, ut Ottocarum Bohemiæ, Auſtriæque Dominum ſibi fœdere adſtringeret, Ducemque Bavariæ ſua in Patria oppugnaret. (B) Ottocaro nondum exciderat, quas res, ſuperſtite adhuc Ottone Patre, Henricus in Auſtriam, Styriamque nuper molitus eſſet: ut Belæ, hoſti tum ſuo, arma ſociarit: ut abſtracta poſt Hermanni Badenſis mortem oppida, Schardingam, Riedam, ac Neuburgum Bavariæ adjecerit: ut in Richardi electione, a ſuis aliorumque Principum rationibus ſe abjunxerit: his cauſis cum Philippi, cognati ſibi Principis, & Antiſtitis preces acceſſiſſent; collecto ex Bohemia, Auſtria, ac Moravia milite, in Bavariam ſe infundit, rectaque Landishutum, quæ urbs ceterarum per id tempus caput erat, tendit. Graſſatus per villarum ſtrages, ac incendia Frauenhofium jam pervenerat, cum evocato propere Ludovico fratre, Bojorumque copiis quartum intra diem tota e provincia contractis, caſtra Henricus ruenti in ſe Bohemo Auſtrioque objicit. Ottocarus, qui, abſente Ludovico Duce, confici bellum poſſe facile credidit, impar jam gemino hoſti, ad mitiora conſilia deſcendit. Ac miſſo quidem caduceatore inducias diei unius ab hoſte poſtulat, impetratque: qua mora temporis uſurus in rem ſuam, nocturna ſe fuga Müldorffium recipit. Sed enim pons Ænofluvio impoſitus, cum tantam equitum, peditumque fugientium turbam ſuſtinere non poſſet; ſolutis compagibus, copiarum magnam partem in flumen effudit. (C)

Ottocarus cum Duce Bavariæ colliſus,

in Bavariam hoſtiliter irrumpit.

Adventu Ludovici Palatini territus,

(A) Chron. Salisburg. ad An. 1257. „ Dominus Papa poſtulationem Capituli (*Saltzburgenſis*) de Domino „ *Ulrico* admiſit. Quod intelligens „ Dominus *Philippus* magis in Capitulum cœpit tyrannizare, Canonicos „ & domeſticos pene omnes a civitate ejiciendo, redditus & poſſeſſiones eorum funditus evertendo, & „ diſtrahendo. Intrans etiam montana, omnia prædia Eccleſiarum, & Miniſterialium, jam vice altera, devaſtavit incendio. „ Nonnullam tamen cauſam *Philippo* præbere poterat, ſi Dux Bavariæ in *Manſeenſis* territorii jure, quod *Philippus*, teſte Hoffmanno Bamb. L. 4. An. 1253. ab *Henrico* Bambergenſi Ep. cc. argenti marcis emit, eum forte impediiſſet: ſi tamen *Philippi* potius, quam Salzburgenſis Eccleſiæ ære, nomineque emptio facta eſt.

(B) Hæc ex Marco Hanſizio T. II. p. 351. quorum conjectura inde deducta eſt: quod teſte Chron. Salisburg. „ Philippus intelligens electionem „ celebratam, aſcitis ſibi auxiliariis a „ *Boemia* & *Auſtria*, armata manu terminos Epiſcopatus invaſit &c. „ Aliam belli Bavarici cum *Ottocaro* cauſam aſſignat Adlzreitt. P. I. L. 24. oppida nempe *Neoburgum*, *Schardingam* & *Riedam* poſt mortem *Hermanni* abſtracta: quam ex Chron. Bavariæ incerti authoris, & ex Aventino Boic. L. 7. hauſiſſe videtur.

(C) Pernoldus ad Annum 1257. „ *Otakarus* malam cauſam *Philippi* Ele- „ cti

non ſine clade in Auſtriam refugit.

Hærebant interim tergo Bavari, fugientem Ottocarum e veſtigio ſecuti, cædemque luctantium cum fluctibus hoſtium cumulabant: & quanquam Ottocarus cum parte Nobilium, equorum pernicitate pontem prætervectus, periculo ſe ſubduceret; major tamen pars militum, aut rapacis fluvii vorticibus, aut telis Bavarorum eſt abſumpta. Multi ſuburbium ingreſſi, ſub turris teſtudine hoſtem intrepidi expectabant: ſed Ludovici, præfervidi Principis, ac in iram præcipitis juſſu, una cum ſuburbii parte ſunt concremati: ceteri, qui in oppidum ſe injecere, novem dierum obſidione clauſi, certis tandem pactorum legibus reditum in Patriam impetrarunt. (A) Eas inter fortaſſe illa fuerit, quam Scriptor affert recentior, ut Schardinga, Rieda, Schüttenhofium, ac Neuburgum in ditione deinceps Bavara permanerent. (B) Nec Ottocarus, amiſſis ſuorum A. C.

„ cti Salzeburgenſis, amóre *Karintiæ* „ obtinendæ, contra Bawaros infeliciter propugnare cœpit, & clade turpem pertulit. „ Chron. Bavar. incerti auth. apud Hier. Pezium T. II. col. 77. ad Annum 1257. „ Non multo poſt potentiſſimus Rex „ Bohemiæ *Ottacker* (qui & *Premizl* „ dictus) partes inferioris Bavariæ „ ingreſſus vaſtare cœpit, maxime in „ loco, qui *Filstal* dicitur, ob hoc, „ quod Dux anno præterito in adjutorio ſoceri ſui, *Belæ* Regis Ungarorum, contra eum fuit. Sed repente ipſe Dux *Heinricus* cum fratre ſuo Duce *Ludovico*, Palatino „ Comite, collecto exercitu ſpatio „ quatuor dierum tantum, potenter „ contra eum venit. Sed *Otacker* fugiens in *Muldorff*: ipſi Duces glorioſiſſimam victoriam habuerunt.„ Arenpeck in Chron. Auſtr. ad An. 1257. „ Rex (*Bohemiæ*) cernens „ animoſitatem Ducum, & Bavariæ „ gentis, timuit congredi cum illis, „ & in feſto S. Bartholomæi Apoſtoli „ - - treugis per illum diem petitis, „ & impetratis, in nocte ac ſubſequenti Sabbatho fugit cum omnibus ſuis verſus *Müldorf*. Ubi dum „ vexilla victricia nobilium Ducum „ dorſa fugientium ſequerentur, pons „ ibi per *Oenum* fluvium trajectus, „ ſtrepitus tot hominum & equorum, „ certatim & impetuoſe tranſire volentium ferre non valens, ſub hoſtibus ruit, & ſic plurimi ſunt ſubmerſi.„ Hæc ad verbum ex Chron. Auguſtenſi accepta ſunt ab Arenpeck.

(A) Chron. Auguſt. ad An. 1258. (rectius ut Arenpeckius habet, ad An. 1257.) „ Videbantur ibi electi „ milites in equis & in armis natantes, quorum aliqui fluvium transierunt, aliqui adverſæ partis littori viciniores, dum applicare nituntur, volentes ſe potius captivitati dare, quam morti, per lanceas „ & ſagittas littus tangere prohibentur. Sed & hi, qui remanſerant „ cis flumen, receperunt ſe in ſuburbio ſub terra „ (Arenpeckius in Chron. Auſtr. ſcribit: „ ſub *turri* „ quadam fugere non valentes, qui „ omnes cum armis, & equis optimis per indignationem ſubitam Domini *Ludowici* Ducis incendio ſunt „ cremati. Tunc itaque in aqua, & „ in igne quaſi quadringenti homines „ perierunt, reliqui fere omnes præter Regem, qui cum nobilioribus „ jam tranſierat, in prædicto oppido „ ſunt incluſi. Inter obſeſſos autem „ hi fuerunt Nobiles de Bohemia, „ *Wocho* de *Roſenberch* &c. De *Auſtria* „ vero *Albertus* & *Hainricus* de *Chunring*, *Ulricus* de *Lobenſtain*, *Ulricus* „ de *Capella*, *Ludovicus* & *Albertus Zelkingarii*, *Sigbardus* dictus *Faber*: Qui „ cum aliis omnibus nono die obſidionis eorum per clementiam Ducum prædictorum, ſub quadam „ forma compoſitionis cum equis & „ rebus, quas tunc habebant, ad propria ſunt remiſſi. „

(B) Aventin. L. 7. „ *Ottocarus* „ *Schardingio*, atque *Neoburgio* exci- „ dit:

A. C. ſuorum pene tribus millibus multo jam modeſtior, pacem reſpuit, cujus authores illi Nobiles erant, qui Müldorffio emiſſi, prima concordiæ fundamenta jecerant: in his Albero & Henricus Chunringii, Udalricus Lobenſteinius, & de Capella, Ludovicus & Albertus Zelckingii, & Sighardus Piberus, omnes Auſtriaci, numerantur. (A)

Capti ex Auſtriacis Nobiles complures.

1258 Annus qui ſequitur MCCLVIII. tranquillus ſatis Auſtriæ rebus fuit; ſed Viennæ Urbi, ſi quis alius luctuoſus. Nonis Auguſti ſeram ſub noctem, exorto, incertum quo caſu, incendio, pars magna ampliſſimæ Urbis in cineres redacta eſt: exuſtum cum Templo S. Stephani, Ptochotrophium Civicum, Domus Equitum Teutonicorum, Ædes S. Joannis, ac Dominicanæ Familiæ Cœnobium, flamma totam, quæ longiſſime excurrit, Carentanorum plateam ita depaſcente, ut liquefacto in turribus Campano ære, ædificiis aliis ad ſolum usque exuſtis, aliis ruina vicinarum domuum proſtratis, buſtum quoddam informe, ac cadaver Urbis remaneret. (B) Quod caſus Viennæ, id Philippi Carinthii immane in adverſarios ſuos odium, Salisburgenſi late agro damnum attulit. (C) Impetratæ nuper ab Alexandro IV. Pontifice ſunt literæ Viterbii pridie Non. Decembres anno ſuperiore datæ, quibus minaciter ad reſtituenda, quæ perperam uſurparet, Eccleſiæ Salisburgenſis jura prædiaque Philippum urgebat. (D) Intel-

Vienna incendio depaſta.

Philippi Carinthii turbæ ab Ottocaro adjutæ.

„ dit: *Ried*, vicum Noricorum limi-
„ taneum in confinio utriusque Boi-
„ ariæ, atque *Schittenhofen* reſtituit
„ *Haintico*: „ Adlzreitt. P. 1. L. 24.

(A) De his paulo ante ex Chron. Auguſt. Prevenhub. Hiſt. ſuper. Auſtriæ p. 412. captivis adjicit *Henricum Piberum* & *Wochonem de Roſenberg*, Auſtriæ ſuperioris Præfectum. Idem refert *Wochonem* hunc cum ſuis jam An. 1256. in Bavariam irrupiſſe, & *Burghuſium* usque omnia in cineres redegiſſe cum *Rannsbofenſi* Cœnobio. Anno vero ſequenti ad 13. Auguſti *Ottocarum* ipſum per vallem *Villuſæ Fronbofium* usque proceſſiſſe, ferro & igne omnia populantem: inde adventu fratrum Ducum, *Vegglapontum* refugiſſe, quo tempore *Mühldorffii* tot Nobiles capti ſunt. Horneck. c. 73. ſcribit: *Ottocarum* ope *Gebhardi de Velben*, & *D. de Torring* periculum evaſiſſe.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1258.
„ Eodem anno in ſecunda Veſpera
„ *Aſræ* in nocte magna pars Civitatis
„ *Viennæ* exuſta eſt, & *Parochialis Ec-*
„ *cleſia* cum Campanis, & *Domus Teu-*
„ *tonicorum*, & Domus ſancti *Johan-*
„ *nis in Hoſpitali*, & *Prædicatorum*. „
Chron. Zwetlenſe ſcribit: „ Domus
„ *Teutonicorum* & *B. Joannis* in ſtrata
„ *Karinthianorum*, & *Prædicatorũ* &c. „
Videri hinc poſſet, *Prædicatorum Cœnobium*, vicinum fuiſſe per id tempus Templo *S. Stephani*, & *S. Joannis*: eo quod in illa vicinia incendium ſit graſſatum: ſed ejus opinionis fundamentum aliud ad manum non eſt.

(C) Chron. Salisburg. ad A. 1258.
„ Dominus *Philippus* intellecta ſua de-
„ poſitione, furiali modo contra Ca-
„ nonicos, ac Miniſteriales ingraſſa-
„ tur, perſecutionem intolerabilem
„ eis inferendo, terras eorum & red-
„ ditus rapinis & incendiis devaſta-
„ vit. „

(D) Lit. Alexandri IV. PP. Viterbii datæ Non. Septemb. An. 1257. apud Raynald. ad hunc annum. Item aliæ ejusdem pridie Non. Decembr. ejusdem anni apud Hanſizium T. II. p. 352.

Digitized by Google

lecta is Romani Pontificis ſententia, majorum in iram exarſit, quodque jure jam retinere non poterat, vi & armis extorquere laboravit. Nec Ottocarus pravis ejus conſiliis defuit, miſſisque jam tertium copiis ad proſequenda impia in Salisburgenſes odia ſuppetias tulit. (A) Hac contumacia exauthorati Antiſtitis, Udalrico Archiepiſcopo ſucceſſori non reſtabat aliud, quam ut fœdera fœderibus opponeret, & Hungariæ Regem in auxilium evocaret. (B) Id quam commodum rebus Salisburgenſis Eccleſiæ, tam parum opportunum erat tempori conſilium. A. C. 1259

Turbæ in Styria. Turbæ per id tempus in Styria exortæ ſunt his de cauſis: Stephano, Belæ Hungariæ Regis filio, ac Styriæ Duci adminiſter rerum, ut ſupra dicebamus, adjunctus erat Stephanus, Zagrabiæ Comes, homo, ſuper ceteram morum cruditatem, faſtu tam intolerabili, ut Styriæ Optimates ac Nobiles, non aliter, ac ſervos quosdam emptitios & tractaret, & appellaret. Ea indignitas Ottocari Regis occulta concitatione, quaſi ſeditionis quodam flabello, identidem ventilata, (C) genti iras tam atroces movit, ut niſi anno vix exacto Catholdum Lindavium Zagrabienſi ſucceſſorem dediſſet Bela, eruptura jam tum in Principem popularis ſeditio timeretur. Sed enim mutato Præfecto ſublata ſimultas non eſt, quæ Styros ac Hungaros, alente diſcordiam Ottocaro, commiſerat. (D) Bela Rex, qui dandum in recenti imperio Styrorum querelis putabat aliquid, remoto Lindavio, Amboldum Comitem ſuffecit, Styris, quorum aures obſeſſas tenebat Ottocarus, nihilo gratiorem. (E) Fruſtratis lenioribus conſiliis, ad extre-

(A) Chron. Salisburg. ad A. 1259. „ Dux Auſtriæ jam miſit tertia vice „ armatos Domino *Philippo* ad deſtruendam terram citra montes & ultra. „ Ex quo colligi poteſt, miſſas hoc, & ſuperiore anno auxiliares copias.

(B) De hoc mox infra.

(C) Pernoldus ad Annum 1258. „ *Stirienſium* conſpirationes contra „ Ducem ſuum *Stephanum* Ungarum „ occulte fovens *Otakarus*, & non deſinens *Philippum* juvare, contra „ quem *Bela* erat, futuri belli ſemina jecit. „

(D) Horneck. c. 23. in hunc ſenſum: Præfectus Styris a *Wela* Rege erat *Stephanus*, Dux *Zagrabienſis*, homo ſuperbus, & qui redemptam auro provinciam palam jactare ſoleret: cumque mores ceteri a ſermonibus non diſſiderent, omnium brevi odia incurrit. Hagenus in Chron. „ Do „ gab Chunig *Wela* Herczog *Stephan* „ von *Agrem* den Steyrern zu ainem „ Haubtman, der waz hochfertig, „ und verſprach ſich offt, wie ſein „ Herr gekaufft hett daz Land. Er „ ſatz zu *Greze* mit hawſe, und „ belaibe do chawm ain jar. „ Eadem omnino ſuis verbis recitat Haſelbach in Chron.

(E) Horneck. ibidem compendio. Exacto vix anno, ſuffectus eidem eſt *Hocholdus* Comes, Lindavienſis; huic *Ainboldus*. Hagenus, & ex eo Haſelbachius: „ *Cadoldum de Lindau* ſucceſſorem recepit, qui ſimiliter ingratus patriæ fuit, una cum *Amboldo* ſibi ſuccedente in Præſidis officio. „ Pernoldus ad An. 1258. paulo ante allato loco.

A. C. extrema ventum, Stephanusque Zagrabienſis ad præfecturam revocatus. Is cum more ageret ſuo, & ad priſtinas injurias nova nunc adderet intempeſtivæ ſeveritatis exempla, omnium ſummorum, ac infimorum odiis deflagrabat. (A)

Hoc nunc Præſide, delatus quorundam criminatione Sigefridus Merenbergicus eſt, neſcio cujus cauſæ reus: quem ut obrueret ex improviſo Stephanus, cum armatorum globo militum, Merenbergam caſtrum repente aggreditur. Odoratus conſilium Præfecti Sigefridus, egregiam Nobilium manum in armorum ſocietatem pertraxit, Stephanique conatus ea ſolertia eluſit. Factionis caput Hartnidus erat Petovius, vir acer, & bello ſtrenuus: is ubi Zagrabienſem Comitem Marburgum receſſiſſe comperit, raptis ſecum conjuratorum copiis eodem confeſtim advolat, hominemque in balneo, cujus gratia eo veniſſe ferebatur, armatus inveſtigat. Verum Stephanus, ad primum adventantis hoſtis indicium occulte ſe ex urbe ejecerat, Dravoque ſuperato flumine, ad Regem Hungariæ convolarat. (B) Facti indignitas ingentes irarum fluctus in Belæ, Stephanique Regum animis excitavit: ſed quod unus maxime author facinoris Hartnidus Petovius audiret, in illum vis omnis verſa eſt, oppidumque Petovium juſto exercitu obſeſſum. At enim Hartnidum ſuus ille, quem adverſus Zagrabienſem Comitem exprompſerat, animus nec adverſus geminos Reges defecit: eluſa vis omnis diurna, nocturnaque propugnatorum opera, nec

Styri Nobiles in Stephanum Præfectum inſurgunt.

(A) Hagenus in Chron. Col. 1077. „ Darnach ſaczt er (*Wela*) ain Un„ gariſchen Graffen dahin, der groſ„ ſen uberlaſt tett den Landvolkh.„ Anonym. Leob. An. 1260. Clarius Horneckius c. 26.

„ Der Herczog von *Agrim*
„ Der ward aber Haubtman,
„ Wez er e ains getan
„ Het, dez tet er nu zway,
„ Umb ſolich chlag und geſchray,
„ Gab er nicht ain har. „

(B) Ottocar. Horneckius in Chron. Rhytmico, cujus hac de re Synopſin Marcus Hanſizius T. II. p. 354. ſequentem affert: „ Erat *Stephanus* Dux „ Zagrabienſis, qui Stiriam pro *Ste„ phano*, *Belæ* filio procurabat. Ad „ eum *Sifridus Merinbergerus* menda„ cio delatus fuerat. Dux ad eum „ comprehendendum cum manu ve„ nit ad caſtrum *Merenberg*. *Sifridus* „ de re per indicem admonitus fa„ ctionem Nobilium, qui in propin„ quo ad *Dravum* fluvium colebant, „ excivit. Ibi & *Petovienſis* cum co„ piis advenit. Nobiles, quibus im„ perium Hungarorum dudum fue„ rat inviſum, ſeſe mutuo exhortati, „ decernunt *Zagrabienſem* invadere, „ *Petovienſi* Duce. Ille contempto „ periculo venit *Marburgum* balnei „ gratia. Continuo *Petovienſis* accur„ rit, hominem veſtigat: ſed eum „ celeritas adjuvit. Nam *Dravo* flu„ mine in hoſtium conſpectu tranato „ evaſit. Eum nobiles usque ad *An„ chenſtein* Caſtrum perſecuti ſunt. „ Conſentit Hagenus in Chron. Auſtr. Col. 1076. „ Der von *Petau* -- flug „ den Hertzogen von Agrem aucz „ dem Land. „

ante ad conditiones deſcenſum, quam Udalricus Salisburgenſis Archiepiſcopus, cujus ſe clientem fiduciarium ferebat, in caſtra Regia profectus, injuriæ Sigefrido veniam, ſibi auxilia adverſus Philippum æmulum impetraſſet. (A) A. C.

Compoſita ad Petovium cum Hartnido pace, reliquorum per Styriam optimatum odia ſopita ſunt potius, quam reſtincta. Jam dudum Styriæ Proceres ſui conſilii pœnitebat: quo disjuncti ab Auſtriis diverſum ſibi Principem conſtituerunt: mores, lingua, cultus animi, corporisque, ut in natione extera, a ſuis alienus, animos primum a ſuo Principe abjunxere: ea animorum alienatio offenſiones quasdam, & voluntatum diſcordias excitavit: cumque nec Principi ulla in charitate civium ſpes eſſet reliqua, civesque ſe hoſtium numero haberi quererentur; ad injurias, mutuasque criminationes ventum, quæ civilem animorum nexum, minus ſemper minusque cohærentem, penitus abrupere. (B) Acceſſit ad has diſſenſiones aliud haud paulo gravius reipublicæ malum, quodlibet audendi licentia

Alienatis ſemel animis,

(A) Idem ibid. „ Is cum ocius „ ad *Stephanum* Regem (*Belæ* filium) „ regio jam tum nomine appellari „ cœptum, properaſſet, eum de mala „ re, quæ ſibi & Hungaris in Stiria „ evenerit, edocet. Ibi Reges Pater „ & filius ad ultionem accenſi, excidium Stiris decernunt. *Zagrabienſis* „ quum noxæ caput unum *Petovienſem* „ arceſſeret, in eum *Stephanus* Rex „ copias duxit. Obſeſſum ſtrenue „ *Petovium*, Comite non ſegnius pro„ pugnante: cui cum quidam eſſent „ auctores deditionis, ille ſe clien„ tem Eccleſiæ Salzburgenſis profeſ„ ſus, negabat oppidum traditurum, „ niſi cui Papa & Capitulares poteſtatem Eccleſiæ detuliſſent. Ibi *Ul„ ricus* Archiepiſcopus advenit: Re„ gem *Belam*, ejusque filium *Stepha„ num* enixis precibus rogavit, ut ſibi „ & Eccleſiæ ſuæ parcerent. -- Tum „ obtulit literas Papæ, quibus Re„ gem hortabatur, uti *Ulricum* & Ec„ cleſiam *Salzburgenſem* in protectio„ nem recipiat. Rex obſequio Papæ „ & Eccleſiæ ſe fore reſpondit. Rur„ ſum *Ulricus* orare, uti - - obſidio„ nem omittat - - ubi cum Rex in „ ſententia perſtaret immotus - - „ conſilio ſuorum *Ulricus* ita tranſi„ git, ut injuriarum oblivione decreta traderetur oppidum Regi pacto „ pignoratitio pro marcis ter mille. „ De quibus confectæ tabulæ jureju„ rando firmatæ, quibus cautum erat „ ab Rege de oppido reſtituendo, „ quamprimum pignus dilutum fue„ rit. *Stephanus* Rex oppidum ingreſ„ ſus, ibi ſedem fixit cum uxore, re„ miſſoque domum *Zagrabienſi*, *Stiriam* „ perſemetipſum aliquamdiu rexit: „ ſtudium etiam ſuum Archiepiſco„ po contra *Philippum* addixit, admo„ nitis Provinciæ Nobilibus, uti ei „ ſubſidium ad ſedem obtinendam „ conferrent. „ *Hartnidum* appello „ *Petovium* hunc, quod apud Hor„ neckium eodem loco inter No„ biles Styriæ, qui *Udalrico* Salis„ burgenſi ſuppetias tulerunt, pri„ mus occurrat *Hartnidus* de *Petau* „ quamvis alias Author Hiſt. Ducum Stiriæ in Ottocaro II. eundem *Fridericum* nominet, uſitato *Petovienſibus* vocabulo.

(B) Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1077. „ Darnach ſaczt er (*Wela*) „ ain Ungeriſchen Graffen dahin, der „ groſſen überlaſt tett dem Land„ volkh. „ Anonym. Leob. ad An. 1260. „ *Stirienſes* ab Ungaria afflicti „ plusquam ante. „ Arenpeck. in Chron. Auſtr. „ *Bela* tamen Rex - „ nec deſiit lædere easdem terras. „ Et rurſum: „ Rex Hungariæ filium „ ſuum in *Gratz* locavit, qui more „ patriæ ſuæ vixit, quod Barones Du„ catus ſuſtinere non volebant. „

(A) Hæc

A. C. tia perverſa. Jam inde a Friderici Auſtrii Ducis morte juris omne diſcrimen ſublatum videbatur: ubi ubi ſpes creſcendi erat, nulla paſſim religio in agros fundosque alienos irrumpere, & quidquid in direptione villarum, pecorisque vis poſſet, id omne in juſti belli ſpoliis numerare. Forte provincialium quidam in Teutonici Ordinis, ac Göſſenſis Virginum Cœnobii jura involarant, prædæque non exiguas manubias reportarant. Re ad Stephanum Principem delata, miſſi continuo repetitum res ablatas rerum capitalium miniſtri: atque ut ne mora, aut exceptione judiciorum vis langueſceret, villæ una reorum, fundique ſequeſtrorum fidei commendati. (A) Nihil non ex æquo, juſtoque ea in re a Principe ſtatutum: non defuere tamen, qui impotentis dominatus criminatione invidiam Duci, genti odium conflarent. Auxit acerbitatem facti rumor tota provincia diſſipatus: compedum numerum ingentem confici juſſum, deſignatum fraudi diem, quo evocati in aulam Petovienſem (ea in urbe enim Stephanus poſt transactam nuper cum Udalrico Salisburgenſi pacem, ſedem habebat) procerum nobiliſſimi repente intercepti, vinctique in Hungariam abducerentur. Ea fama, ſeu ex vero ſparſa, ſeu malevolorum criminatione conficta, uti temere credita, ita ingentes iras in omnium animis excitavit, paſſim frementium: hoc nempe illud eſſe, quod Zagrabienſis ille Styriæ hoſtis jactare toties ore importuno auſus eſſet: venales Styros, ac vernas de lapide emptos: non ferendam liberæ genti tantam hominis improbi licentiam: jugum Hungaricum totis cervicibus excutiendum. His vocibus inſtincti tota e Styria concurrunt valentiſſimi quique, & quod telum cuique ira fecerat, velut furore perciti corripiunt. Hyems erat, montesque omnes ac valles profunda nive impervii; viam tamen per notas ſemitas agreſtium multitudo reperit; atque ubi ſe auctam numero, viribusque conſpicit, in oppida, ubi præſidii militaris quidquam inerat, immani cum tumultu, ac vociferatione irruit. Nullum niſi in fuga militi præſidium: hanc etiam frigoris inclementia, atque omnes montium fauces inſidentium hominum agreſtium turmæ minus expeditam faciebant. Cæſi, oppreſſique, quotquot in Styros inciderant, Hungari; dierumque non amplius undecim brevi ſpatio, tota provincia ſunt ejecti. Manſit tamen in poteſtate

& ſiniſtro rumore territis,

Styri Hungaros expellunt.

(A) Hæc ex Auth. Hiſt. Ducum Styriæ in Ottocaro II. utique ex Actis Provincial. accepta.

ſtate Stephani Principis Petovium, ſeu quod prætoriano militum præſidio ſatis defenſum putaretur; ſeu quod Salisburgenſis id oppidum juris eſſet, & ſua mox ſponte ad Styriam rediturum. (A) A. C.

Ejectis hunc in modum Hungaris continuo in Auſtriam Oratores mittuntur, qui Ottocarum, ad Principatum ſuæ gentis invitarent. Recreatus eo nuncio Dux Auſtriæ, animi tamen lætitiam vultu preſſit, inducias cauſatus cum Rege Bela, jus ſuum in Styriam ſine pugna & ſanguine haud dimiſſuro: gratam ſibi ceterum profeſſus Optimatum Styriæ in ſe voluntatem, nec ubi res & cauſa permiſerit, eorum ſe ſtudiis defuturum: auxilia in præſens ne mitteret, pactorum ſe religione prohiberi. (B) Imperare ſibi tamen haud potuit, quin in Styriam, præſidiario jam Hungaro vacuatam, eadem adhuc hyeme veniret; ſed ſine exercitu, ne pacem prior violaſſe videretur. (C) Rebus, ut tempus ferebat, ibi transactis, revertentem in Auſtriam Comes Hardeckius acceſſit, laudatoque Regis propoſito, pacis jura tam ſancte obſervantis, ratum ſibi eſſe, Styris proceribus opem ferre affirmavit: nullo ſe privatim pactorum jure Hungaris obſtrictum, numeroſum habere in armis militem, momentumque, ſi Styris

Oratores Styriæ ad Ottocarum mittuntur. 1260

Is pacem cum Hungaris cauſatus primum,

(A) Horneckius in Chron. Rhytmico MS. c. 48. & 49. 52. & 53. cujus ſynopſin hac in re præbet Hanſizius T. II. p. 358. „ *Stephanus* Rex, „ qui Petovii per annum & dimidium habitabat, acerbum imperium exercebat. Provincialium odia „ non erant obſcura: eos Rex ad certum diem evocaverat. Erat qui „ eos admoneret, ut ne inermes venirent, paratos eſſe carceres & vincula in caſtro *Plyntenburg* (*Viſegrad*) „ ad quod eſſent deducendi. Ea res „ vulgata mirum in modum animos „ irritavit. Cum deinde Rex ex oppido demigraſſet, præfectum impoſuit arci cum præſidio Hungarorum, a quibus vicini fœda quæque perpeſſi. Audiebantur omnium gemitus ob jugum Pannonicum adeo diuturnum, ac Nobilitati cumprimis intolerabile. Hi „ capita conferunt, Regem Bohemiæ „ per legatum appellant, fidem offerunt, ſi modo juribus Patriæ caveatur. Res Viennæ tractata quam „ occultiſſime. Oratio non ingrata „ Regi: ſed is rem fieri, quam a ſe „ probari malebat, obtentu pactorum, quæ cum Hungaris conventa „ fuerant. Stiris rurſum pro *Stephano* „ Rege Dux Zagrabienſis imperitabat. Hunc adorti, dies non amplius undecim, Hungaros omnes „ e Provincia depellunt incredibili „ omnium gaudio. „ Cetera ex Auth. Hiſt. Ducum Styr. in Ottocaro II. petita ſunt.

(B) Chron. Anonymi Leob. ad A. 1260. „ Stirienſes ab Ungaria affli„ &i plusquam ante, *Ottakerum* invitant. Quod audiens *Bela*, filium „ ſuum *Stephanum* mittit ad Styriam „ devaſtandam. *Ottakerus* treugas habens cum Ungaris, nolens pacem „ infringere diſſimulavit. „ Horneck c. 53. & 54.

(C) Pernoldus ad Annum 1259. „ *Stirienſes* in *Ungaros* inſurgunt, & „ omnes exceptis, qui in *Petovia* fuerunt, ſive occidunt, ſive pellunt „ intra paucos dies ipſa hyeme, & „ Legatos ad *Otakarum Wiennam* mittunt, Ducatum illi deferentes. Statim vero ipſe in *Stiriam* venit, ſed „ ſine exercitu, ne pacem violaſſe „ culparetur. „

(A) Hor-

A. C. Styris ſe conjungeret, haud leve ad communem cauſam allaturum. Ottocarus lætus officio Comitis, ſimulata tamen vultu indignatione, quod ex Auſtriis eſſent, qui nomina eam in militiam dediſſent, aliena ſtipendia ſub Styris facturi; nihil cetera obſtitit, quo minus, & quod videretur, Comes ageret, & jure, quod illi ducta per majorum longam ſeriem tribuiſſet nobilitas, uteretur. Hoc reſponſo dimiſſus in præſens eſt Hardeckius. Rei fama non prius in Styriam, quam Belæ Regis aulam dimanavit: qui miſſo cum copiis Stephano filio, Styriam interim omni hoſtilitatis genere divexari juſſit. Nec moram traxere promiſſa Hardeckii Comitis auxilia: mille erant capita duce Conrado Hardeckio, Ottonis Comitis fratre. Id robur copiarum veritus Princeps Stephanus, tumultuario ſuorum agmini haud ſatis confiſus, e Styria ſe ſubduxit; pactasque Auſtriacorum cum Hungaris pacis leges violari queſtus, irarum ingenti mole Belæ animum implevit. (A)

Hardeckium tamen Comitem ſubſidio iis eſſe permittit.

Ottocarus interim ad bellum, quod in foribus eſſe providebat, curas omnes convertit. Periculi magnitudo facile admonuit, ut auxilia e vicina Germania, Sileſiaque ſibi adjungeret: pertracti in armorum ſocietatem Otto Marchio Brandeburgicus, Udalricus Dux Carinthiæ, & Philippus frater ejus, ac præter Sileſiæ Duces duos, multi

Omnia ad bellum præparat contra Hungaros.

(A) Horneck. c. 54. in hunc ſenſum: Ibi *Conradus*, Comes *Hardeckius*, ævo jam grandior Regem interpellans: Dabis, inquit, Rex ſanguini meo, quem a quatuor proavis liberum ac nobilem traho, ut Te pacato, arma induam, vicinisque, quas deſtituere mihi nefas, præſidio ſim & auxilio. Hortatus deinde præſentes, ut ſiquibus idem eſſet animus, in armis præſto eſſent. *Ottacarus* ſimulata vultu indignatione, quod e ſuis eſſent, qui ſuo injuſſu alieno ſe bello miſcerent, nihil cetera obſtitit, quo minus, quæ viderentur e re ſua, agerent. Profecti igitur in bellum ſunt cum *Hardeckio* complures nobiles, numeroſo ſatis mille ſuorum agmine. Jamque *Stephanus*, *Belæ* filius, primis caſtris in *Styriam* progreſſus erat, cum de *Auſtriacorum* auxiliorum in Styriam adventu certior redditur. Ea res Principem movit, ut copias continuo ſuas in Hungariam revocaret. Eadem refert Hagenus & Haſelbachius. Sed Pernoldus ad An. 1260. rem ſic narrat: „ Permiſit *Otakarus*, ut ineunte „ vere, ambo ſtrenuiſſimi Comites „ *Hardekkenſes*, & mille viri electi, „ quaſi ultro, & propria voluntate, „ pecunia *Stirienſium* conducti, quod „ ipſe clam diſpoſuit, vicinis auxili- „ um ferrent. Quod audientes *Un-* „ *gari*, cum non ſatis numeroſi eſſent, „ ſponte receſſerunt. Sed uterque „ Rex ad ſubſequens bellum grandem „ exercitum præparavit. „ Addit Haſelbachius in Chron. Auſtriaco. „ Elapſis autem treugarum diebus, „ *Ottocarus* ſe iterato de Styriæ Duca- „ tu intromiſit. „ Continuator vero Martini Poloni ad Annum 1260. „ Styrienſes ab Ungaris inceſſanter „ afflicti ſuppliciter *Ottocarum* invo- „ cant, ut eis miſerando ſuccurrat. „ Quod *Bela* præſciens, *Stephanum* fi- „ lium mittit ad *Styriam* devaſtan- „ dam *Ottocarus* violatam ſibi pacem „ aſſerens, in manu forti *Styriam* in- „ troivit, & cum immenſa lætitia „ ſuſceptus ab omnibus, quendam „ nobilem Virum Bohemum *Styriæ* „ Præſidem deputavit. „

(A) Chron.

e Germania Principes, Comitesque: quibus ſe Joannes Pragenſis, ac Bruno Olomucenſis Antiſtites adjunxere. (A) Nullum certius ingentis belli indicium, ac diuturnus præter morem belli apparatus. Vix Junio menſe inclinante in caſtra ventum. (B) Centum facile, ac quadraginta ſub ſignis numerabant Bela, Stephanusque Reges millia, quorum partem non minimam Daniel Rex Ruſſiæ, & Boleslaus Dux Cracoviæ, ex Rutenis, Cumanis ac Tartaris poſt ſe trahebant. (C) Ottocarus, ut hoſti viribus feroci, ac non Styriam modo, ſed Auſtriam quoque ſpe devoranti, parem potentiam objiceret, collecto omnium provinciarum robore, centum fere armatorum millia, hosque inter ſeptem, quibus equi ferreis loricis graves, in armis habuit. His copiis ad magnæ ſpei certamen deſcenſum eſt. (D) Bela promotis ad Marcham, qui fluvius Auſtriam ab Hungaria ſuperiore dirimit, caſtris progreſſus, decem & amplius millia exploratum in ripam ulteriorem transmittit. Trifariam partitæ erant Ottocari copiæ, quarum pars prima cum Brunone, Olomucenſi Antiſtite, Ducibusque Sileſiæ Henrico & Wladislao in Marchici campi planitie; altera ſub Ottone Brandeburgico, & Hardeckio Comite ad Laam; tertia demum ſub Ottocaro Rege, haud longo a poſtremis intervallo, caſtra habebant. Hungari, Cumanique, dum equeſtrem procellam in Moravos, ac Sileſios effundere parant, errore viarum in caſtra

A. C.

Prima belli præludia.

(A) Chron. Bohem. Ludewigian. L. 2. c. 73. „ In exercitu autem „ Przemislai (*Ottocari R.*) fuerunt „ hi Principes: *Philippus* Saltzburgenſis Archiepiſcopus, *Joannes* Pragenſis, *Brunno* Olomucenſis Epiſcopus, „ *Ulricus* Carinthiæ, & Styriæ dux, „ *Otto* Marchio Brandeburgicus, & „ quam plures Saxones, *Henricus* Dux „ Sleſiæ, *Wladislaus Opulienſis*, & multi alii Principes, Comites & nobiles. „

(B) Id colligi poteſt ex pugna cum *Pleigeniis* Comitibus facta 26. Junii, ut mox narrabitur.

(C) Chron. Anon. Leob. ad Annum 1260. „ *Bela* collecto exercitu, centum quadraginta millia equitum „ cum Chomanis & paganis, in Auſtriam, juxta *Marchiam* fluvium, „ caſtra locat. „ *Ottocarus* Rex ipſe in epiſtola ad *Alexandrum* IV. PP. Scripta bellum ſe geſſiſſe memorat „ adverſus *Belam*, & natum ejusdem, „ *Stephanum* Ungariæ Reges illuſtres, „ & *Danielem* Regem Ruſſiæ, & filios „ ejus, & cæteros Rutenorum, & „ Tartaros, qui eisdem in auxilium „ venerunt, & *Boleslaum* Cracovienſem, & *Lazkonem*, *Simonem Laneſatiæ* duces, & innumerabilem multitudinem inhumanorum hominum, Cumanorum, Ungarorum, „ & diverſorum Slavorum, Siculorumque - - ut etiam Græcorum „ Czingarorum &c. „ Extat epiſtola apud Ludewigium T. XI. Reliqu. MS. in Chron. Bohem. L. 2. c. 73. Sed perperam *Adriano* Papæ inſcribitur: feſellit enim litera initialis *A.* quæ & *Alexandri* & *Adriani* nomen inchoat, & ſola poni ſolet in literis, ut frequentiſſimis exemplis conſtat.

(D) Anonymi Leob. ad An. 1260. „ *Otokarus* in occurſum ejus (Belæ) „ cum 100000. equitum, inter quos „ dicitur habuiſſe 7000. equorum, „ de ferro coopertorum, ad reſiſtendum occurrit. „

(A) Chron.

A. C. ſtra Laenſia delati, tumultum inter Saxones, ac Brandeburgicos haud levem excitarunt. (A) Cognito errore, dolo, metuve incertum, celerrima ſe fuga inde proripiunt: quos dum Hardeckius Comes, Ottoque ejusque frater, & qui iis ſe conjunxerant Craffto Schleunzius, & Cadoldus Waiſenius, nobiles Auſtriaci, cum trecentorum fere capitum expedita manu, majoribus animis, quam viribus perſequuntur; converſi in ruentes Hungari ac Cumani, a latere, a tergo, a fronte ſic circumfundunt, ut incluſi velut indagine, omnes fere hoſtium aut gladiis aut ſagittis proſtrati occumberent. Is exitus erat duorum fratrum Comitum, cum quibus altiſſimi ſanguinis familia Pleigenia eſt extincta. (B) *Caſi Pleigenii Comites.*

(A) Chron. Bohem. Ludewig. ibid. c. 72. „ *Stephanus* junior Ungarorum Rex - - miſſis inſidiatoribus comperit, *Henricum* Ducem *Slezia*, & *Wladislaum Opulienſem* una cum *Olomucenſi* Epiſcopo in pratis circa *Pobeczelicz* jam caſtra metaſſe. Quos dum incautos aggredi diſpoſuerat, - - caſu contigit, videlicet ſui ductoris errore, quod non *Pobeczelicz*, ſed verſus *Lavam* applicuit. Jam enim Marchio *Brandenburgicus*, Saxones, Comites de *Hardeck*, & multi de Boemia illic advenerunt. Eratque Princeps Boemiæ cum ſuis ſimiliter jam vicinus. Inde rumor in caſtris inſonuit, Ungaros & Cummanos propinquos adeſſe, & partem exercitus turbare. „

(B) Chron. Auguſt. ad An. 1260. „ *Ottokaro* Regi Boemiæ poſt, videlicet in feſto SS. Joannis & Pauli triſtem obtulerat ſe fortuna. Nam cum X. vel plura millia hoſtium inſultum facerent in *Auſtriam* circa caſtrum *Stentz* dictum, (*Stütz*) duo fratres ſanguine nobiliſſimi, juvenes electi, *Otto* videlicet Comes de *Hardecke*, & *Conradus* Comes de *Plain*, ac cum ipſis *Craſto de Schleinitz*, *Conradus* (al. *Cadoldus*) dictus *Orphanus* (*Wais*) quaſi cum CCC. viris incaute eis occurrerunt, quibus fere omnibus occiſis, pauciſſimi evaſerunt. In morte quoque prædictorum Comitum, ipſo die deperiit ſucceſſio illius nobiliſſimæ progeniei de *Plain*, quod ſine hæredibus deceſſerunt. „ Chron. Auſtrale ad An. h. „ Hoc anno intraverunt Ungari Auſtriam & occurrerunt eis quidam de Auſtria: „ ſed heu pugnantibus eis occiſi ſunt „ duo fratres Comites de *Hardeck*: „ *Conradus* Comes de *Plaigen*, & Dominus *Craſto* de *Schlevvnz*, & Dominus *Chadoldus Orphanus*, in die SS. „ Johannis & Pauli. „ Idem refert Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anon. Leob. ad An. 1260. „ De Auſtralibus ſunt occiſi, *Otto* Comes de „ Hardeck, *Chunradus* frater ejus de „ *Plaien*, Dominus *Kraſto de Sleuntz*, „ & Dominus *Cadoldus Orphanus*. „ Chron. Salisburg. ad Annum 1260. „ Prima vice a Comitibus de *Plain*, „ & a quibusdam Miniſterialibus Auſtriæ dimicatum eſt, qui omnes occiſi ſunt, & captivati ab exercitu „ Ungarorum. „ Vid. Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 72. & Monach. Paduan. ad An. 1260. Chron. Hageni Col. 1077. „ Ains tages „ chamen der Ungern 40000. haimblich geſtrichen, und lagen haimlich „ in ayner hütte bey *Stetz* ym *Arnezztal*: die ſanten ir wol 100., „ mit bögen für *Laa*, und bechumerten die fütrer. Daz geſchray cham „ gen *Laa* in die Statt. Do machten „ ſich auch der beſten mer, wann „ 500. mann, der Graff von *Hardeck*, „ und Graff *Chunrad* von *Plain*: die „ rietten aus die fütrung zubeſchütten. Die Ungern fluhen vor yn „ liſtigleich, uncz daz ſye auf ir hütte chomen. Die Ungern in der „ hütt brachen auff, und ſlugen die „ Tewtſchen alle zu tod, daz 10. „ davon lebendig nit möchten chumen, die darnach zu *Laa* wurden „ begraben, die Chunig *Ottacker* vil „ ſer

Tam triſte belli auſpicium terrorem totis late caſtris A. C.
ſparſit: ut adeo non deeſſent, qui fugam trans Teyam fluvium reſpectarent. (A) Erexit opportune fractos animos Ottocari adventus, qui contractis ab omni parte copiis, totam late Marchæ fluminis ripam rejecto in adverſum litus palabundo hoſte occupavit. Quo minus ad univerſæ rei dimicationem totis caſtris veniretur, Marcha obſtabat fluvius, qui utrumque exercitum dirimebat: totis hic quatuor ac viginti diebus, qui a VI. Cal. Julias, quo Pleigenii Comites extincti ſunt, ad XIII. Cal. Sextiles excurrunt, otium fuit, verito trajectum fluminis utroque Rege, ſuosque ad ſummæ rei diſcrimen conſervare cupiente. (B) Nihil non ab Ottocaro tentatum, ut hoſtem ad pugnam laceſſeret: probris, convitiis militaribus hoſti vecordia exprobrata: immiſſi in flumen velites vadum ſecuturis mox copiis quæſituri: mutatæ aliquoties caſtrorum ſtationes, ſimulato ut metu hoſtium confidentiam augeret: equeſtres etiam ludi, ac certamina in hoſtium oculis celebrata, Ottocaro Rege ipſo ludicra pugnæ imagine futuro certamini proludente. (C) Neque interim nihil de pace actum: miſſi feciales ſemel ac iterum: ſed cum Belæ, Stephanoque Regibus nec pax placeret, nec belli in Auſtriam transferendi conſilium; moræ impatiens Ottocarus, expedito in caſtra hoſtium Ottone Meyſſavio, clari nominis per Auſtriam Optimate, optionem Regibus obtulit, aut ſuos in litus adverſum ſine noxa traducendi exercitus, aut idem Bohemis, Auſtriisque concedendi: poſtulatæ ea cauſa induciæ, quæ XIV. Calendas Auguſti inchoatæ, ad ſequentis diei meridiem durarent. Diu ſatis

Ottocarus caſtra caſtris ad Marcham objicit:

Hungaros ad pugnam laceſſit.

Trajectum fluminis ultro permittit Hungaris:

ea

„ ſer chlagte. „ Pernoldus ad An. 1260. „ *Bela*, & *Stephanus* filius, „ contra Auſtriam ad *Marcham* fluvium cum ingenti exercitu venerunt, „ ingrediente Julio: quibus *Otakarus* „ cum multo paucioribus obviam „ ſtetit. Principio *Stephanus* fluvium „ tranſiens, aliquam victoriam habuit, & perierunt Comites *Hardekkenſes*. „

(A) Chron. Bohem. nunc laudatum ibidem. „ Ob cædem dictorum „ Comitum grandis inter principes „ exercitus oritur diſſenſio, ſicque „ quidam ex eis propria petere voluerunt. „

(B) Lit. *Ottocari* ad *Alexandrum* IV. PP. in eodem Chron. Bohem. L. 2. c. 73. „ Sane cum ad flumen, quod „ *Morawa* (Slavonice, Germanice „ *March*) dicitur, circa locum a caſtro & oppido *Hemburg* duobus milliaribus diſtante, Ungariæ, & Auſtriæ confinia inibi terminantem, „ cum noſtris exercitibus veniſſemus, dictos Reges ad exercitum „ eorum illic caſtra metatos in oppoſita parte ripæ invenimus ex adverſo. Sicque factum eſt, ut & „ noſtra, & adverſariorum caſtra ſolus duntaxat divideret fluvius. „

(C) Chron. Auſtr. ad An. 1260. „ Eodem anno Rex Bohemiæ militavit cum CVIII. militibus, tempore expeditionis, juxta ripam „ *Marcham*, videntibus Ungaris. „

A. C. ea deliberatio tenuit, tandem oblatæ optionis pars ea ab hoſte ſuſcepta, quæ liberum Hungaris trajectum in Auſtriam concedebat: regia ad hæc fide firmatæ utrinque induciæ poſtulatæ. (A) Qua re cognita, Auſtriorum pars magna e caſtris dilapſa, trajecto Danubio Heimburgum excurrit. Non fefellit Hungaros ea Germanorum in caſtris ſuis paucitas, quæſitoque adverſus pactorum fidem fluminis vado, per noctis ſilentium cum Rege ſe Stephano in Auſtriam infudere. Aberat Ottocarus Creſſenbrunna, ubi caſtra erant, paulo longius pabulationis cauſa cum equitibus ad ſuperiorem Marchæ fluvii partem digreſſus. Id enim vero Stephano opportunum vincendi tempus videbatur: inſtructa extemplo acies, caſtraque Germanica militari corona cincta. Improviſa aggreſſione territus Germanus miles dum arma corripit, dum revocati in pugnam equites, dum ordines multorum abſentia hiantes reſtituuntur, accepta non parva clades eſt; ſed Ottocari feſtinato reditu mox in hoſtem verſa. Animos ille militi; magis tamen violata recentis pacti religio addebat, ſtipatoque peditum, equitumque robore, quanquam æſtus eſſet

qui ante finem induciarum impetum in primas ſtationes faciunt.

(A) Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 73. in Epiſtola *Ottocari* ad *Alexandrum* IV. PP. „ Cumque ſic loci poſitio ſe haberet, ut (ad) adverſarios ſine irremediabili noſtrorum jactura votivum non poſſemus conſequi acceſſum, & de formanda inter nos, & eosdem pace fuiſſet aliquoties attemptatum; ipſis vero Regibus de die in diem, & de hora in horam ſuas in diverſas variantibus voluntates, non reſtaret aliquis pacis locus, - - noviſſime unius duorum parti adverſæ obtulimus optionem, ut videlicet vel illa nobis cederet, quatenus ad eandem, gerendi belli cauſa, tranſire poſſemus, vel nos id parti adverſæ concederemus. E quibus diſtincte precibus alteram pars adverſa elegerat, ut videlicet nos cederemus, & noſtra ceſſione iisdem locum daremus. Et ut id ſi per ſe fieri videretur, quovis impedimento ceſſante dicti Regis, & eorum principes & Comites treugas conſtitutas, & ſerio juramentis firmatas per totum diem B. Margarithæ feſtum præcedentem, & medietatem ipſius feſtæ diei, nobis mediantibus idoneis induciis remiſerunt. „ Hagenus in Chron. Auſtr. Col. 1078. „ Chunig *Welan*, und ſein ſun *Stepfan* „ lagen enhalb der *March* in ainer „ awen, und die zway her lagen alzo vierzehen tag gen einander. „ Die Dewtſchen des ligen verdroſſ, „ und wurden des mit den Chunig „ über ain, daz zu den von Ungern „ geſant ward in bottſchafft der *Meiſſawer*; daz der von Ungern hinder „ ſich zuge mit ſeinen here, üntz die „ Tewtſchen uber die *March* chomen, „ ſo wolten ſy do ſtreitten ritterlich „ mit den Ungern. Wolt der von „ Unger des nicht thun, ſo ſolt man „ ain frid machen, üntz daz die von „ Ungern chemen herüber; ſo wolten ſie yn aber nit ſtat thun des „ ſtreittes. Der Chunig von Ungern „ wolt chain antwurtt geben yber „ die Bottſchafft. Doch cham darnach ain Unger gerant, und hiezz „ chömen den *Meiſſawer* zu dem Chunig. Chunig *Wela* entbot herwider bey den *Meiſſawer* Chunig *Ottackern*, es ſolt zwiſchen yn vier tag „ ain frid ſein, üntz der von Ungern „ mit ſeinem her cham uber die „ *March*, ſo wolt er auch dan mit „ yn ritterlich ſtreitten. Die Taydung ward alzo beſtatigt. „ Fuſius adhuc Horneck. c. 60. & 61. rem tractat, quem tu conſulas, licebit.

gravis armaturæ militi pene intolerabilis, ſic in hoſtes itum, A. C.
Pugna, & Victoria Ottocari. ut perrupta prima acie, Rege etiam Stephano, qui inter primos acerrimum in caſtra impetum fecerat, gravi vulnere ſauciato, in fugam ſe conjicerent, nulloque periculi reſpectu, in profluentem ſe Marcham fluvium præcipites agerent. Solutis ſemel ordinibus jam non pugna, ſed ſtrages erat aliorum ſuper alios ruentium, quorum corporibus non ampliſſimus modo campus; ſed fluminis etiam alveus ita conſtratus eſt, ut cumulatis hominum, equorumque cadaveribus pontem quodammodo noſtris militibus ſterneret, per quem in caſtra, quæ adverſo in litore Bela Rex habebat, totis agminibus tranſirent. Sed is viſa, compertaque ſuorum ſtrage, cum parte exercitus ad cuſtodiam relicta, in tutiora ſe ſubduxit. Direpta itaque gemina caſtra, omni opulentia referta; abducti currus, tentoria, & quidquid agi, ferrique potuit, in prædam data. (A)

Fugien-

(A) Lit. *Ottocari* ad Alex. IV. PP. l. c. „ Verum quidem ſua facta, „ pacta & juramenta ſoliti violare, „ per vada inventa, & ſibi aptata, „ clam nocte ad noſtram partem cum „ omni exercitu ſuo tranſierunt, & „ cum diceremus: eſt ſecuritas, ſubito tamen innumerabili multitudine contra nos improviſos apparuerunt in campo, & cum in ſpe treugarum vix decima pars noſtri „ exercitus penes nos pro noſtræ perſonæ cuſtodia remanſiſſet, eo quod „ plures de noſtris, tranſito Danubio, oppidum *Heunburg* intraverant, alii vero cum curribus deſcenderant ad ſtationes, & loca caſtrorum; hoſtes noſtri, fraude pleni, in modum circuli, per ordinatas acies, nos attingentes, niſi Dominus adjuviſſet, vivos forſitan „ deglutiſſent. Itaque in tam inevitabilis neceſſitatis articulo conſtituti. - - data nobis de cœlo fiducia, irruimus confidenter. Quos „ DEUS per manus noſtras, & noſtrorum, imo ſuorum militum exterruit, & proſtravit, & in fugam convertit, ita ut fugientibus cum „ impetu, & ſe invicem comprimentibus, dictus fluvius *Morawa* - - „ multo cæſorum ſanguine rubricatus factus ſit - - ſiquidem in eodem fluvio fugientium a facie DEI, „ interfectorum tanta multitudo, „ quod per cadavera hominum & „ equorum, quaſi per factos pontes, „ nonnulli ex noſtris adverſariorum „ caſtra intrarent, & occupantes currus, tentoria, & exponentes quæque pretioſa ſpolia acceperunt. „ Hagen. Chron. Auſtr. „ Chunig *Ottacker* ſein here ſchicket, und reit auf „ *Stopfereich*. Do wolt ym der Chunig von Ungern ain Ungeriſche „ trew erzaigen. Do er ſach, daz „ die Dewtſchen auf den frid gentzlich hetten gelaſſen, und waren „ nit ſere bey ire Warnung, und „ hetten ſich auch zerſtrewt etwie „ vil; zu hant chomen uber die „ *March* die Ungern haimblich geſchlichen, und greiffen die Dewtſchen an. Man ſant ſnell nach „ Chunig *Ottackern*, der cham herwider und ſchicket ordentlich do „ zu ſtreitten. Chunig *Wela* belaib „ enhalb der *March*. - - Darnach unlang bede tail flugen zuſamen. „ Doch lagen die Dewtſchen ob ritterleich. - Die Ungern namen die „ flucht - - und verluren des Waſſers-furt; domit ir virtauſent ertruncken. „ Similia habet Chron. Auſtrale: Anonymi Leob. Salisburg. ad An. 1260. Chron. Auguſtenſe ad hunc annum: „ Tandem poſt plures dies abit Rex Boemiæ pro commodo equorum & hominum volens ad ſuperiores partes fluminis „ (*Marchæ*) ſe transferre: *Stephanus* „ Rex putans ipſum velle fugere, inſecutus eſt eum, & congreſſione facta

A. C. Fugientem per avia hoſtilem exercitum, quatuordecim vel amplius millibus imminutum, conſecutus gravi cum agmine Ottocarus, tanto terrore Regem, Regnumque omne concuſſit, ut Bela excitum Poſonio Rulandum Comitem confeſtim ad Ottocarum mitteret, pacisque conditiones, quam graves ſibi, tam Regno neceſſarias offerret. Bohemus, quanquam recenti victoria tumidus, animum tamen in poteſtate habuit, pacemque, quas in leges Ottoni Brandeburgico, & Udalrico Carinthiæ Duci videretur, dedit. Earum capita hæc erant: Bela Rex, filiusque Stephanus Styria tota, omnique, quod in eam Provinciam jus haberent, in perpetuum cederent: Stephani frater minor natu, Ottonis Brandeburgici filiam, ex Ottocari ſorore natam, quo firmior pax eſſet, ac concordia, in ſpem matrimonii pronubo interim annulo ſibi devinciret: pacis hæ leges, non a Regibus modo, ſed quo bellis in futurum caveretur certius, a Romano etiam Pontifice firmarentur. Nihil ab Rege Hungaro recuſatum: ad Styriam, quæ tota jam ad Ottocarum defecerat, Petovium quoque, quæ ex ejus Provinciæ oppidis penes Hungaros urbs reſtabat una, Bohemo victori traditum. Sic ab armis utrinque diſceſſum. (A)

Concordiæ capita.

Styria Ottocaro permiſſa.

Non

„ facta apud villam, quæ *Creſſimprunnen* dicitur, victi ſunt Ungari, ubi „ *Stephano* Rege vulnerato de parte „ ſua plurimi ſunt occiſi, plures fugiendo in flumine ſunt ſubmerſi. „ Ex parte etiam *Otakari* Regis multi „ ferro, & ſub armis nimio calore „ perierunt. Factum enim eſt bellum feria II. in die S. Margaretæ „ Virginis, æſtu maximo exiſtente. „ Repetit hanc pugnam infra Scriptor, vel interpolator Chronici hujus ſic: „ Cumque in confiniis regnorum „ bellum inchoatum fuiſſet, & colliſione equorum, & armorum tantus pulvis de terra ſurrexit, ut media & clara die vix homo hominem cognoſcere potuiſſet. Tandem Ungari Rege eorum graviter „ vulnerato, terga vertentes, cum „ redeuntes feſtinaverunt effugere, „ in quodam fluvio profundiſſimo, „ quem tranſire debuerant, præter „ aliquos occiſos, circa XIV. millia „ hominum ſubmerſa dicuntur. „ Monach. Paduan. in Chron. L. 3. ad An. 1260. „ Ex barbaris itaque & „ Ungaris multi gladio ſunt occiſi, „ plurimi vero in fluvio ſunt ſubmerſi. Rex igitur Ungariæ videns „ ſuas acies diſſipatas, armis projectis, cum ſuo exercitu fugam accipit feſtinanter. Victores autem „ non deſtiterunt perſequi fugientes, „ donec eorum caſtra, referta omnibus neceſſariis intraverunt: ibique „ ultra modum ſpoliis hoſtium ſunt „ ditati. „

(A) Chron. Auſtr. ad An. 1260. „ Fugit Rex Ungariæ, & omnis exercitus ejus relictis tentoriis ſuis, „ quæ omnia abſtulit exercitus Ducis *Auſtriæ*. Illo tempore facta eſt „ pax inter Ducem *Auſtriæ*, & Regem „ Ungariæ, & terra *Stiriæ*, quæ a Rege Ungariæ detenta fuerat, reddita „ eſt Duci *Auſtriæ*. „ Chron. Auguſt. ad h. a. „ Rex obtenta tali victoria progreſſus cum exercitu ſuo „ in Ungariam, ab inde poſt paucos „ dies ſub quadam forma compoſitionis recedit, Ducatu *Styriæ* cum „ civitate *Bittonia* (*Petovio*) quam „ adhuc Ungari tenebant, plenarie reſtituto „ & infra: „ Rex Ungariæ pacem quærit, terras, quæ „ diſcordiæ cauſa fuerant, reſtituit,

„ &

An Rudolphus Habſpurgicus in caſtris Ottocari militaverit.

Non deſunt, qui Rudolphum Habſpurgicum, eundem, qui tertio decimo poſt anno ad Imperium vocatus, Ottocarum ſubinde Auſtriæ principatu exuet, interfuiſſe ei prælio, & in Bohemi Regis exercitu Magiſtrum equitum egiſſe velint: (A) alii majore adhuc confidentia, educatum in aula Ottocari, ac Palatinis poſt officiis adhibitum ſcribunt, nulla probabili conjectura veri: (B) nam ut illud A. C.

„ & in futurum amicitiam mediante „ matrimonio confirmavit. „ Thom. de Haſelbach. in Chron. Auſtr. Col. 730. „ Bela vero - - in quodam agro „ & promonticulo, comitante Henrico *Preuſel* (*Auſtriacus* is erat, & „ ab *Ottocaro*, cui præclaram nuper „ operam, præſtitit, neſcio qua cauſa ad *Belam* R. profugus) citra *Marchiam* volens eventum belli proſpicere, conſiſtens, videns ſuos occubuiſſe, & ipſe fugam coactus eſt „ inire cum reliquis. Peracta hac „ igitur victoria An. 1260. ipſa die „ Margarethæ *Ottockarus* procinctum „ movet contra Regnum Ungariæ, „ & dirutis multis apud *Poſonium*, „ tandem per tractatus deventum ad „ concordiam hoc modo: ut filia „ Margravii de *Brandenburg*, quæ ſanguine junĉta erat *Ottockaro*, traderetur in conjugium *Belæ*, filio juniori Regis *Belæ*. „ Similia refert Hagenus in Chron. Auſtr. Chron. Neoburg. Anonym. Leob. Chron. Zwetl. ad An. 1260. Chron. Mellic. ad An. 1259. Sed Lit. *Ottocari* R. ad Alexandrum IV. PP. ſupra Laud. rem extra controverſiam ponunt. „ Quamvis igitur poſt triumphum divinitus datum nobis, quemadmodum communiter videbatur, regnum Hungariæ noſtræ ditioni potuerimus ſubjugare; -- advertentes tamen, quod melius ſit, bonum „ vicinum habere per concordiam, „ quam ſuperare -- cum participibus „ Ungariæ Regibus, & domina regina, & juvene *Bela*, & ſecundum oblatam nobis a magno Comite *Rulando* de *Poſonia* formam, maluimus pacis fœdera reformare, quam vaſtando & debilitando magnum Ungariæ regnum, ad idem & noſtri terras „ dominii, Tartaris aditum aperire. „ Prænotatam igitur compoſitionis „ formam prædictorum Regum, Reginæ, & Ducis *Belæ* ſigillis ſignatam veſtro Apoſtolatui transmittentes petimus, eandem a ſede Apoſtolica confirmari, & ut operæ pretium eſt, Apoſtolico in ævum patrocinio communiri. „ Ita Epiſtola, alicubi mendoſa apud Ludewigium T. XI. Reliqu. MS. quæ nihilo correctior extat etiam apud Menckenium T. III. Script. Rerum Germ. Ex his erroris chronographum *Elwangenſem* convincas, qui captos ea pugna Reges *Belam* & *Stephanum* ab *Ottocaro* ſcribit ad An. 1260. Id enim *Ottocarus* hac in Epiſtola, ſi factum eſſet, ſilentio preſſurus haud fuiſſet. Pernoldus ad An. 1260. „ Deinde „ in die S. Margaretæ, idem (*Stephanus Belæ* Regis filius) cum dimidia parte exercitus penitus contritus eſt. *Bela* ex altera parte fluminis fugit caſtris relictis. *Otakarus* eum ſecutus, vaſtavit usque „ *Poſon*: ubi *Bela* pacem rogavit, & „ obtinuit, totam Stiriam, & jus ad „ illam cedens, atque nuptias filii „ ſui *Belæ* cum nepte *Otakeri* Brandeburgica paciſcens. Pacta pacis fiebant per Patrem ſponſæ, & Ducem „ Karintiæ. „

(A) Gerardus de Roo L. 1. Hiſt. Auſtr. ad An. 1260. „ *Rudolphus* eo „ bello defunctus, ad *Ottocarum* Boemiæ Regem abiit, in cujus aula „ præfectus equitum, quem alias *Marſchalcum* vocant (uti habet Bohemicæ Hiſtoriæ Scriptor) fuit, & ei „ prælio, quod de Styriæ poſſeſſione „ *Ottocarus* cum Hungaro fecit, interfuit. „ Ottocari *Marſchallum* item Peſſina Mart. Morav. L. 3. c. 7. appellat.

(B) Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 75. „ Rex Romanorum (*Rudolphus*) ex eo, quod quondam „ extiterat in curia Regis Boemiæ „ (*Ottocari*) annis pluribus educatus &c. „ Dubravius Hiſt. Boh. L. 17. „ Juſſit tamen præfectum aulæ, quem *Marſchalcum* vocant, is „ erat *Rudolphus* ab *Habſpurgo* Comes, „ antecedere &c. „ Dubravius tamen non primo, ſed ſecundo cum Hunga-

A. C. illud taceam, ejus in Bohemiam profectionis, geſtæque ſeu in curia, ſeu in caſtris præfecturæ nec Colmarienſes, nec qui ab Alberto Argentinenſi conſcripti ſunt, Annales vel verbo meminiſſe, nihil alioquin tacere vel magnæ, vel parvæ rei ſolitos; (A) quis credat vel Rudolphum tot inter hoſtes, quos in vicinia ſemper habuit, ex ultima Alſatia in Bohemiam abiiſſe: vel Ottocarum Regem externo Comiti, vix fama ſibi cognito, & equitatum omnem, & Regni vires commiſiſſe? quam alienum a Rudolphi ſagaciſſima prudentia erat, relinquere tot caſtra & oppida, aut bello nuper vicinis erepta, aut hæreditate ſibi tradita, patriamque omnem æmulorum, ut ea erant tempora, violentis conſiliis lacerandam objicere? an id permitteret Anna Conjux magnarum & ipſa opum brevi hæres futura? an liberi, quos in matrimonio minime ſterili, complures jam numerabat? aut quæ tandem dira vel neceſſitas, vel libido Rudolphum adigeret, ut in exteri Principis obſequium magnæ Provinciæ Landgravius, ac Dominus ſe demitteret? Et vero non deſunt literæ complures omnibus his annis a Rudolpho Habſpurgico in Alſatia datæ, argumento certiſſimo, eum per id tempus in aula Ottocari Palatinum officium geſſiſſe nullum. (B) Quodſi tamen his authoribus tribuendum aliquid, qui Chreſſenprunenſi eum prælio affuiſſe produnt; malim Rudolphum cum aliis Germaniæ primoribus auxiliares adduxiſſe copias, (C) quam ſtabili obſequio in palatio, aut caſtris Ottocari ſtipendia meruiſſe. Illa, quæ Scriptores Bohemici adjungunt

Hungaris bello ad An. 1271. *Rudolphum Ottocaro* Regi affuiſſe cenſet. Lazius Genealog. Auſtriacæ L. 1. c. 11. „ *Rudolphus* -- ſuſcepto ſervitio, apud „ *Ottocharum* Bohemiæ Regem, & Auſtriæ Archiducem, ſeu potius invaſorem, aliquamdiu præfectum Curiæ egit. „ Cuſpinian. in Cæſar. in *Rudolpho* Cæſare: „ Fuit inſuper *Magiſter Curiæ* Regis Boemiæ. „ Meichelbeckius Friſing. T. II. p. 52. Fugger. L. 1. c. 6. & alii paſſim.

(A) Videri poſſunt Annales laudati: nec ullum veterem Scriptorem reperi, qui ea de re mentionem feciſſet: Chron. enim Bohemic. Ludewigianum An. 1467. abſolutum, authoritatis in hoc argumento parum habet.

(B) Rationes hæ reperiri facile poſſunt ex ſerie rerum ab *Rudolpho* geſtarum, relata ab Annal. Colmar. & Argentin. & præcipue ex literis *Rudolphi Habſpurgici*, quas magno numero affert V. Cl. ac Reverendiſſimus Marquardus Herrgottus in Cod. Probat. Geneal. Diplom. T. II. P. I. & II. ad Annos 1260. 1261. 1270. 1271. omnes in Alſatia, & in avitis *Habſpurgicæ* gentis caſtris, oppidisque datas: manifeſto argumento, eum per hos annos in Aula *Ottocari* R. non fuiſſe.

(C) Monachus Paduan. Chron. L. 3. ad An. 1260. de *Ottocaro* ſcribit: „ Tunc Rex Bohemiæ, tam propria „ fretus virtute, quam *Principum Alemanniæ*, qui magnum ei auxilium „ præbuerant, proceſſit illi (*Belæ* R. „ Hungariæ) obviam. „ Conſtat tamen vicinos tantum Principes, non remotos ad Rhenum, *Ottocaro* auxilia adduxiſſe, qui ex Chron. Bohem. Ludewig. colligi poſſunt.

(A) Chron.

prodigia, non moror: ingentis ſpeciei aquilam, candidam cetera, ſed collo capiteque auro micantem, vexillum Regium aſſectari, eandemque in momenta creſcere viſam, donec alis ingentibus totam Bohemorum aciem obumbraret: Jaroſſium Burggravium, qui vexillum id geſtarat, aſſeverare ſæpe auditum: miraculi ſpeciem, locumque apud ſe obtinuiſſe, quod vexillum tot hoſtium telis undique expoſitum, ſine noxa in caſtra referri potuiſſet: frequenti denique aſſenſu per exercitum vulgatum, aſpectabiles e Cœlo Superos Wenceslaum, Adalbertum ac Procopium pugnantibus affuiſſe. (A) Quæ ſi vera ſunt, miror ab Ottocaro in iis, quas ad Alexandrum IV. Pontificem dedit literis, ſilentio transmiſſa. (B) A. C.

Patrato tam utili rebus Auſtriæ bello, ad nuptialia fœdera Reges Hungariæ, ac Bohemiæ curas convertere. Jam dudum tædebat Ottocarum Margaretæ conjugis, infœcundæ pariter, ac ætate provectæ: ſed quod conjugalia vincula perpetua eſſe ſciret; viam tantum modumque rimabatur, quo ſine nota perfidiæ odioſum hunc nexum diſſolveret. (C) Rumor erat, incertis primum authoribus per Bohemiam vagatus, Margaretam, poſtquam Henricum Regem ac conjugem ſuum morte amiſiſſet, perpetuam DEO caſtimoniam voviſſe. (D) Lætis id auribus accepit Ottocarus, novumque ad conjugium continuo animum adjecit. Diſſimulato interim conſilio, duo a Romano Pontifice poſtulat: (E) Habebat e Chunringia, nobili pellice, præter alias proles, Nicolaum nothum, quem orbus

Ottocarus dote jam in tuto collocata,

Margaretham Auſtriacam repudiare cogitat.

(A) Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 73. „ Fertur etiam in congreſſu „ dictorum exercituum a quibusdam „ exercitus Boemorum nobilibus, & „ fide dignis viris viſam fuiſſe aquilam albam, habens aureum caput „ & collum, vexillum B. *Wenceslai*, „ quod tunc per Burggravium caſtri „ Pragenſis in prælio geſtabatur, ſequi & viciſſim creſcere, quousque „ extenſis alis totum Principis Boemiæ exercitum cooperiret. Nam & „ ipſe Burggravius, *Jaroſſius* nomine, „ ut retulit, idem vexillum S. *Wenceslai* Martyris in hujusmodi belli tanto diſcrimine nullam paſſum penitus fuiſſe læſionem. Plura idem „ Wenceslaus (leg. ejusdem Wenceslai) & aliorum patronorum Boemiæ ibidem viſa a pluribus referuntur. „ Balbinus in Epit. Hiſt. Bohem. L. 3. c. 15. Dubrav. Bohem. L. 17.

(B) Lit. Ottocari ad Alex. IV. PP. ſupra adductæ.

(C) Chron. Anon. Leob. ad An. 1261. „ *Otakarus Margaretam* Regi„ nam, quia ſterilis fuerat, repudiat „ *minus juſte*. „ Idem ſentit auth. Annal. Colm. partis ſecundæ p. 41.

(D) Chron. Boh. Ludewig. L. 2. c. 74. „ Compertum eſt, *Margaretham* præfatam poſt obitum quon„ dam Viri ſui, *Henrici* VI. Imperat. „ (*Henrici* Regis Germ. filii *Friderici* „ II. Imper.) jam dudum defuncti, „ in Civitate *Trevirenſe* Ordinis Fratrum Prædicatorum Sanctimonialium Monaſterium (*ingreſſam*, &) „ Monacham profeſſam eſſe. „

(E) Id colligitur ex Reſponſo Alexandri IV. PP. altero XII. Kal. Novemb. An. 1260. dato apud Raynaldum Annal. T. XIV. ad hunc annum.

(A) Fran-

A. C. orbus prole legitima Princeps ad dignos paternis natalibus honores evectum cupiebat: (A) Regni præterea coronam, certantibus Imperii æmulis, nondum ſuſceperat, optaratque eandem, Wernero Moguntino Antiſtite, quem penes imponendi Regii diadematis ad eum diem jus erat, nondum a Rom. Pontifice confirmato, e manibus Pragenſis & Olomucenſis Antiſtitum accipere. (B) Dum reſponſum, dum poteſtatem earum rerum præſtolatur, res incidit, quæ magnas per Styriam turbas datura videbatur. Udalricus, quem Salisburgenſes, rejecto nuper Philippo Carinthio Archiepiſcopum ſuffecerant, per Styriam ſuperiorem in Bavariam profecturus, in valle Anaſi prope Rottenmannium, ab Henrico Turrio loci præfecto interceptus, in arctam Wolckenſteinenſis caſtri cuſtodiam abripitur. Ignaro id facinus Ottocaro ſuſceptum videtur: quamobrem, cum facti infamiam non ferret Princeps, haud multo poſt liberum e cuſtodia abire juſſit. (C)

Alia quadam cum Rom. Pontifice,

cum Salisburgenſi,

Ut æquum ſe Udalrico, ita benignum Conrado Friſingenſi præbuit, cui & mutuo ſe fœdere obſtrinxit; (D) & jus metalli, ſalisque in ejus per Auſtriam, Styriamque

& Friſingenſi Antiſtite pertractata.

(A) Franciſc. Canon. Pragenſ. in Chron. Pragenſ. apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ Rex vero inter cæteras Virgines familiares elegit unam (hanc Chron. Ludewig. L. 2. c. 74. *Nobilem domicellam de Coringen* appellat) „ - - & generavit ex ea primo anno „ filium *Nicolaum*, & poſtea filias plures. „ Pernold. ad Annum 1256. „ *Otakarus* ex Domina *Margareta* nullam prolem obtinens, violata fide „ conjugii, poſt carnem alteram abire cœpit, cum pudore ſuo, & maximo dolore Reginæ. „ Et rurſus ad An. 1258. „ Sed neque ceſſavit „ Dominæ *Margaretæ* thorum violare, tertia jam prole illegitima procreata. „

(B) Conſtat ex Lit. Alex. IV. PP. Anagnia prid. Kal. Octob. An. 1260. datis apud Raynaldum T. XIV. ad An. 1260. N. 18.

(C) Chron. Salisburg. ad An. 1260. „ Dominus *Ulricus* Archiepiſcopus, „ tranſitum faciens per vallem *Anaſi*, „ volens venire in Bawariam, apud „ *Admunt* de conſcientia Monachorum ab hominibus Ducis *Auſtriæ* „ capitur, & in caſtro *Wolchenſtein* „ aliquamdiu detinetur, tandem ad „ mandatum Ducis relaxatur. „ Hagenus in Chron. Auſtr. „ Biſchoff „ *Ulreich* wolt darnach haimblich „ chumen gen Saltzburg, und rait „ gen *Admunt*. Do er von dan ſchied, „ do rait ym nach Herr *Hainrich* von „ *Rottenmann*, unt furt yn gen *Wolckenſtain* do gefangen. „ M. Hanſiz. T. II. p. 359. appellat hunc nobilem *Heinricum Turrianum de Rottenmann*, haud dubie ex Horneckii Chron. Rhythm. quod ibidem laudat. Hagen. vocat eundem *Hainrich* von *Turen*. Horneck. c. 52. ubi & mentio fit D. *Leypoldi de Scherffenberg*, & D. *Nicolai de Lenberg*, ſeu ex gente, ut videtur, *Lambergica* in Carnia.

(D) Meichelbeck. T. II. p. 52. adducit Literas *Ottocari* R. datas *Wiennæ* VIII. Kal. Auguſti An. MCCLX. „ Nos *Otokarus* Dominus Regni Bohemiæ, Dux Auſtriæ & Styriæ &c. „ *Chunrado* Friſingenſi Epiſcopo data „ fide, vice ſacramenti promiſimus, „ quod toto vitæ noſtræ tempore, „ contra omnem viventem hominem „ fidele præſtabimus adjutorium, „ quantumque poſſumus, & juvamen: & ipſe verſa vice nobis per „ ſuæ fidei dationem compromiſit „ præſtare nobis conſimile adjutorium &c. „

Digitized by Google

fundis eruendi dedit. (A) Affuere interim optatæ ab Roma literæ, quarum alteris Nicolaum nothum ad omnes, præterquam Regiæ dignitatis, honores habilem reddidit Pontifex: (B) alteris Pragenſi & Olomucenſi Epiſcopis authoritatem tribuit, regiis inſignibus, Ottocarum in præſens ornandi. (C) Sed enim Regem non tam Regiæ coronæ, quam novi conjugii cupiditas tenebat. A. C.

Pax cum Hungaris firmata,

Opportunitatem temerarii voti concordia dedit anno demum MCCLXI. cum Hungariæ Rege Viennæ inita, & ſolennibus ſponſionum tabulis firmata: quæ ut robur in futurum certius obtinerent, pactis adjecta lex eſt, ut ſelibrarum argenti undecim millibus mulctaretur, uter Regum in pacis leges peccaret. (D) Quo tempore ibi ſponſalia inter Stephanum, & Brandeburgici filiam agebantur. Injecta quoque apud Belam Regem eſt matrimonii novi mentio, quod Ottocarus cum ejus nepte, Cunegunde, Hoſtislai Maſſoviæ Ducis & Conſtantiæ filia, inire exoptaret. Nec quærendus poſtulato improbo novus color erat, qui conſilii fœditatem excuſaret; negabat enim Ottocarus ullum contrahi cum Margareta conjugium potuiſſe: viduam fuiſſe eam, & perpetuæ caſtimoniæ ſolenni ſacramento *DEO* devo- 1261

Novi Matrimonii conſilia.

(A) Lit. *Ottocari* R. datæ apud *Gretz.* anno Domini MCCLX. X. Kal. Januarii, quæ extant apud Meichelbeck. T. II. p. 53. „ *Otakarus* &c. notum „ facimus, quod noſtra eſt permiſſio „ & mandatum, ut ubicunque in poſ„ ſeſſionibus Venerabilis Patris Do„ mini *Chunradi* Friſingenſis Epiſcopi, „ metallum auri vel argenti, vel cu„ juscunque metalli alterius generis „ inventum fuerit, vel etiam ſalis, „ idem Dominus Epiſcopus gaudere „ debeat jure ſuo, quemadmodum „ nos gaudere volumus jure noſtro „ &c. „

(B) Lit. Alexandri IV. PP. datæ Anagniæ XII. Kal. Nov. An. 1260. apud Bzov. T. XIII. & Raynaldum T. XIV. ad An. 1260. „ Scire te vo„ lumus, quod nequaquam noſtræ „ intentionis extitit, quod idem *Ni„ colaus*, vel dictæ filiæ - - obtinere „ vel habere poſſint regnum Bohe„ miæ, vel ejusdem regni regiam „ dignitatem, aut ſuccedere in eis„ dem &c. „

(C) Lit. Alexandri IV. PP. datæ Anagniæ II. Non. Octobr. An. 1260. apud Raynald. T. XIV. ad h. a. N. 18. „ Quoniam ad ſubſiſtentiam multo„ rum &c. Rex Bohemiæ, devotiſſi„ mus Eccleſiæ filius - - nobis hu„ militer ſupplicavit, ut cum -- ipſe „ per dilectum filium Moguntinum „ electum, pro eo, quod nondum eſt „ ejus electio per ſedem Apoſtolicam „ confirmata, inungi & coronari non „ poſſit, eum in Regem inungi, & „ regale diadema ſuo imponi capiti „ curaremus. Nos igitur - fraterni„ tati veſtræ mandamus (*Pragenſi* & „ *Olomucenſi* Epiſcopis) quatenus ſibi „ auctoritate noſtra hujusmodi un„ ctionem impendere, & capiti ejus „ imponere regale diadema curetis. „ Volumus autem - ut nullum ex „ hoc Pontificibus *Moguntinis* - - præ„ judicium generetur &c. „

(D) Anonym. Canon. Pragenſ. apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ Anno „ 1261. facta eſt concordia & pax in„ ter Regem Hungariæ, & Principem „ Bohemiæ, & validata pœna pecu„ niaria, videlicet XI. millibus mar„ carum argenti. „ Pernoldus ad An. 1261. „ *Bela* Rex ad *Otakerum* „ venit *Wiennam*, & pacem firmavit, „ & ſponſalia filii fecit: clam præte„ rea *Otakero* depactus eſt pro uxore „ *Kunegundem*, neptem ſuam ex filia „ *Conſtantia*. „

(A) Per-

A. C. devotam: nomen adhæc in ſacram D. Dominici familiam Treviris dediſſe, eoque tam arcto Religionis vinculo, nulla unquam legitima poteſtate exſolutam: quare non eſſe, cur reprehenderet ſe quisquam, ſi repudiata non conjuge, ſed ſponſa jam olim DEO dicata, veram tandem thori conſortem ſibi deligeret, ac perpetuo deinceps conjugii fœdere devinciret: Margaretam ipſam haud in mora fore, quæ detecta fallacia in beneficii loco habitura ſit, ſi aſſignatis idoneis vectigalibus in patriam remiſſa, vivere deinceps ſuis legibus permitteretur. (A) Perſuaſum facile & Belæ, & Hoſtislai filiæ id commentum eſt, dataque & accepta matrimonii fide, diſceſſum. (B) Margareta, ad quam infamis repudii rumor vix ſero pervenerat, ad XV. Cal. Novembres in Auſtriam remiſſa, & Crembſium, qua in urbe, & in trans-Danubianæ Auſtriæ tractu, cui apud veteres Poygreich nomen erat, conſtituta habebat vectigalia deinceps annua, velut in exilium relegata. (C)

Cauſa pretenſa repudii Margaretha Auſtriaca.

Eadem Crembſium relegata.

(A) Pernoldus ad Annum 1261. „ Abeunte (*Bela*) Rege, *Otakarus* de „ quieta Auſtriæ, ac Stiriæ poſſeſſione jam tutus, auſus eſt facere, „ quod diu jam animo coxit, & Dominam *Margaretam*, cujus oderat „ ſenectutem, ſua voluntate, ſine authoritate Eccleſiæ, repudiavit, non „ ſolum conqueſtus de ſterilitate ejus, ſed etiam falſo ſpargens in vulgus, quod certe jam ſciret, eam „ eſſe *Monialem profeſſam*. Juſſit eam „ ſedere in *Chremis*, deditque ei caſtrum *Crumpenawe*, villam *Grevenberch*, & alia. „ Colligi hæc poſſunt ex iis, quæ ſupra ex Chronico Bohemiæ allata ſunt: „ compertum „ eſt: Margaretham in Civitate Treverenſe Ordinis fratrum Prædicatorum - - monacham profeſſam „ eſſe, & absque diſpenſatione Canonica, habitu & regula prætermiſſis, Przemislao prædicto nupſiſſe. „ Annales Colmarienſes parte altera, vocant eandem „ ſororem Margaretham, monialem in „ Clauſtro fratrum Prædicatorum apud Treverim. „ Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtr. Col. 731. ſcribit eam „ Regi Cælorum ſe in antea „ ſervituram devoviſſe. „ Chron. „ Anonymi Erford. apud Schannat. „ in Vind. Literar. P. 1. p. 105. „ A. „ 1252. Hoc anno infra ſexageſimam „ ſoror Margareta, Regis Heinrici, „ Filii Friderici Imperatoris relicta, „ relicto ſummo ſponſo ſuo JESU „ Chriſto, quem in facie Eccleſiæ, „ publico voto emiſſo, habituque „ Religionis aſſumpto, fideliter elegerat, filio Regis Bohemiæ F. Duci „ videlicet Auſtriæ nupſit, cum tamen affinitate forent conjuncti. „ Verum Litera *F.* pro *O.* (Ottocaro) ſuſpicionem movet interpolationis manu recentiore factæ.

(B) Chron. Mellic. ad An. 1260. (rectius 1261.) „ Ottakarus - *Margaretam* quondam Alemanniæ Reginam, repudiat, & Margaretam „ (Leg. *Cunegundem*) neptem Belæ „ Regis, filiam Annæ (fort. Conſtantiæ) Reginæ de Marſchowe, „ ſuperinducit. „

(C) Anonym. Canonic. Pragenſ. Continuator Coſmæ ad A. 1261. apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ Regina *Margaretha* exivit de Bohemia, verſus „ Auſtriam XV. Kal. Novembr. *quas* „ *ab cauſas*, DEUS novit. „ Chron. Anonymi Leob. ad An. 1261. „ *Ottakerus Margaretham* Reginam, quæ „ ſterilis fuerat, repudiat *minus juſte*, „ & in *Cremſa* locat: aliam, ſcilicet filiam Rutenorum & Mazoviæ „ Principis, quæ fuit filia filiæ Belæ „ Regis, ſuperducens, quam Pragæ „ coronat. „ Chron. Auguſt. ad An. 1261. „ *Ottoker* Rex duxit Kunegundem filiam Regis Ruſciæ, neptem „ Belæ Regis Ungariæ ex filia, Domina

Ottocarum tamen ſuæ cauſæ diffiſum ſatis inde liquet: A. C.
quod cum ab Epiſcopis, ad quos ancipitem hanc controverſiam prudenter retulit, patrocinium malæ cauſæ fruſtra expectaſſet; (A) Pontificem Romanum, cum quo multa illi, ac pene familiaris amicitia erat, edocere ante ſuo de conſilio non auderet, quam ad nuptias jam alteras transiiſſet. (B)

Nuptiæ Ottocari cum Cunegunde.

De loco, temporeque nuptiarum inter Scriptores non convenit: noſtrates Pragæ ſerius; Bohemi Poſonienſi in arce ad VIII. Calendas Novembres celebratas memorant: (C) quibus, ut patriis in rebus, ſi deferamus, reverſus inde Ottocarus cum Regina Cunegunde ad X. Cal. Janua-

„ mina *Margareta* uxore, *ſine judicio* „ *Eccleſiæ*, repudiata. „ Similia habent Chron. Auſtrale, Neob. Zwetl. Paltrami, & Salisburg. ad An. 1261. Territorium Margaretæ Reginæ vectigale ipſa innuere videtur ſuis in literis An. 1264. Zwetlenſi Monaſterio datis: ubi de poſſeſſionibus ſuis agens, addit: „ quæ noſtræ juris„ dictioni ſubjacent per omnes ter„ minos de *Polan*, quibus ſpeciali ju„ re dominamur. „ Ita MS. Codex ſæpe laud. ex Litter. Zwetlenſibus. Porro *Polan*, vulgo *das Poygreich*, veteres appellavere certum Auſtriæ trans-Danubianæ tractum, circa Hornam civitatem. Ut conſtat ex Hiſt. Rhytm. Fundationis Parthenonis S. Bernardi p. 295. T. II. Hier. Pezii. De repudio Margaretæ agit Horneck. c. 77. Hagenus col. 1080. continuator Martini Poloni. col. 1423.

(A) Chron. Colmar. part. alt. p. 41. „ Rex (Ottocarus) *ter diſpenſationem obtinuit a Papa*, ut matrimonium contraheret cum ſorore *Margaretha*, Regina quondam Teutoniæ, „ moniali in clauſtro fratrum Prædicatorum apud Treverim. Paucis annis poſt *per hanc* Auſtriam „ poſſedit. Cum liberos ex ea non „ haberet, petiit ab Epiſcopis licentiam cum alia contrahendi. Cui „ Epiſcopi reſponderunt: *quod DEUS conjunxit, homo ne ſeparet.* Rex ei „ Civitatem - - - cum reditibus aſſignavit, in qua Regina quaſi vidua „ reſidebat, ac paucis annis poſtea „ mortua eſt. „

(B) Odoricus Raynald. T. XIV. ad An. 1260. N. 21. ſcribit extare Literas Ottocari R. ad Pontificem poſtea datas Litt. priv. Rom. Eccl. T. I. pag. 253. quibus excuſat poſteriores nuptias ex eo, quod *Margareta ſervandæ pudicitiæ voto ſeſe ipſa, antequam nuberet, adſtrinxiſſe diceretur.* Reſponſum Pontificis non affert.

(C) Anon. Pragenſ. Canon. ſynchronus Contin. Coſmæ ad An. 1261. apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ Eodem „ anno VIII. Cal. Novembr. Princeps „ Regni Bohemorum duxit in uxo„ rem *Cunegundem* filiam *Hoſtislai* du„ cis Bulgarorum, in Caſtello Unga„ riæ *Poſſen*. „ Idem habet Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 74. Horneck. c. 78. nuptias has in ætatem ob morbum *Ottocari* dilatas ſcribit, & *Pragæ* celebratas:

„ Und do die zeit herczu nacht,
„ Auf die der Kunig het gedacht,
„ Die hochzeit volfurn,
„ Do begund in ein Siechthumb
rurn. &c.
„ Und iſt geheiſſen der Wolf:
„ Und von Mayncz der Piſchof,
„ Der in da Chronen mus,
„ Den irt ſolche unmuſs,
„ Daz er nicht chom zu der Zeit,
„ Davon ward die hochczeit
„ Unczt auf den Sumer gelegt. &c. „

Idem videtur innuere Chron. Salzburg. ad An. 1261. „ Rex Bo emiæ „ repudiata uxore, quam duxerat, „ neptim Regis Ungariæ duxit in „ uxorem, vocatis multis Principi„ bus, volens ſollemnes nuptias apud „ *Pragam* Natali Domini celebrare, „ ibidemque coronari: ſed infirmi„ tate, ut dicitur, præventus, feſtum „ ſuum revocatis Principibus tunc „ temporis fuit intermiſſum. „ Pernoldus ad An. 1261. „ Ipſe vero „ *Pragæ* nupſit *Chunigundi* prædictæ, „ quam ſecum coronari fecit. „

A. C. Januarias Pragam tenuit, exceptus eo hominum concurſu, plauſuque, utſi tum primum Regni, ſoliique avitam poſſeſſionem adiiſſet: longiſſimo omnium Ordinum agmine in principem urbis Baſilicam deductus, ſalutem una, ac felicitatem nova cum conjuge inferre videbatur. Publicam ejus diei lætitiam alia haud paulo major biduo poſt excepit, quando ipſa Natali Chriſti luce, in ea Baſilica, a Wernero Moguntino Archiepiſcopo, aſſiſtentibus ſex Epiſcopis, Ottone Brandeburgico Marchione, multisque Principibus, ac frequentiſſima Nobilitate, regali Bohemiæ Corona, Rex ac Regina ſunt inſigniti. (A)

Ambo Regiis inſignibus Pragæ ornantur.

Peracto hoc ſolenni, ad Provinciarum ſuarum, præſertim Styriæ, ordinandas rationes ſe convertit Ottocarus. Styris, quo tempore ad obſequium rediere, præfectus ſtatim vicario jure eſt Bruno Olomucenſis Epiſcopus, cui uni totoRegni ſui tempore & plurimum, & merito tribuebat. (B) Agebat per id tempus Judenburgi Gertrudis Medlingenſis: hanc ut Hungaris nimis addictam, & rationibus ſuis infeſtam Judenburgo ſtatim ejecerat, & Feuſtrizium ignobile Styriæ inferioris oppidum relegarat, relictis ex annuorum vectigalium ſumma libris vix quinquagenis. (C) Hic cum Mariam, unicam ex infauſtoRomani coñubio ſobolem, ætate nondum nubilem, ſponſam dediſſet Stephani Zagrabienſis filio, (D) tantum

Gertrudis Auſtriaca Judenburgo exturbata, in Misniam fugit.

(A) Anonym. Pragenſ. Canonicus Contin. Coſmæ Pragenſis ad An. 1261. & ſequenti. loc. cit. „ Princeps Regni Bohemorum duxit in uxorem „ *Cunegundem* - - quam venientem „ *Pragam* cum ſolemni Proceſſione „ recepimus in Eccleſia Pragenſi X. „ Kalend. Januarii. In die Nativitatis Domini, Princeps Bohemorum „ Przemysl (*Ottocarus*) conſecratus „ eſt in Regem, cum eadem *Cunegunde* in Eccleſia Pragenſi. „ Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 74. „ Deinde in feſto Nativitatis Domini „ idem *Przemislaus* una cum eadem „ *Cunegunde*, uxore ſua in Eccleſia „ Pragenſi a *Wernhero*, Archiepiſcopo „ Moguntino, regias coronas aſſumens, more Regum Boemiæ conſecratur, præſentibus ſex Epiſcopis, „ Marchione *Brandeburgico*, & aliis „ multis Principibus. „ Confirmant hæc Chron. Auſtral. Auguſt. & Salisburgenſe ad An. 1261. Sed hoc ultimum ſcribit, feſtum ſolemne hoc per ſubitam invaletudinem *Ottocari* fuiſſe impeditum: Horneck. c. 78.

(B) Horneck. c. 55.
„ Do ym daz Lannd ward undertan,
„ Do macht er zu Haubtman
„ Von Olmuncz Biſchof Brawn,
„ Den mueſt er wol getrawn
„ Wan er ſich nie gen in vergaz &c.

(C) Horneck. c. 55.
„ Durch ſeinen groſſen ubermut
„ Nam er der Frawen, waz ſy het
„ Payde Purg und Stet,
„ Die ihr wurden beſchaiden
„ Von den Kunigen paiden,
„ Do ſy wurden vericht,
„ Dez genoz ſy gen yn nicht
„ Do ers von Judenburg verſtiez,
„ Daez Fewſtricz er ir Liez
„ Chaum hundert markch gult &c.
Chron. Anon. Leob. ad An. 1261.
„ *Gertrudem* ex Styria in oppidum,
„ quod dicitur *Feuſtriz*, cum dedecore relegavit: quæ poſtea in Misniam ad *Conſtantiam* migravit. „

(D) Horneck. c. 57.
„ Die Tochter, die ſy bey dem (Rewſſen) het.
„ - Sy die gab gen *Agrim* Herczog Stephans Sun. „

tantum odii, atque invidiæ apud infenſum ſibi Regem conſcivit, ut intra triduum tota Styria excedere juberetur. Adminiſter triſtis imperii Præpoſitus Brunnenſis erat, homo durus, & in exequenda Regia voluntate ſerviliter exactus: a quo, cum tempeſtas eſſet, imbribus, ac tonitruis horrida, noctis ne unius quidem hoſpitium Princeps femina, ac nuper Auſtriæ, Styriæque Domina, impetrare poterat. (A) Sic extorris in Misniam ad cognatos demigravit: ubi in Religioſo Virginum contubernio, quod vitæ per omnes caſus jactatæ erat reliquum, pacato fine concluſit. (B) Quid parvis interea factum liberis, nemo quod ſciam, tradidit. Credibile eſt, Fridericum pubertati jam proximum ad Rudolphum patruum Badenam interim miſſum, donec Conradinum in caſtra ſequeretur. (C) Damnatis ſic exilio Auſtriæ Principibus feminis, ampliſſimo patrimonio Ottocarus jam ſecurus incubuit.

A. C.

Inde etiã pulſa, in Misniam fugit,

ubi poſtea in Cœnobio Virginum eſt extincta.

Multum hoc loco ponunt operæ Bohemici Scriptores, jus ut Regi ſuo Ottocaro in Auſtriam vindicent. Afferunt Provincialium Auſtriæ in eam rem conſenſum; (D) Richardi

(A) Horneck. c. 55.
„ Unlang ſy da belaib,
„ Daz er ſew auch von danne traib &c.
„ Er ſchuef darzu einen Mann
„ Der hiez der Probſt von *Prünne* &c.
„ Er gepot der Frawen - -
„ Daz ſy - daz Lannd palde rawmpt.
„ Chaum man in daz erpat
„ Daz ers liez in der Stat
„ Uncz an den dritten tag,
„ Do der cham, do behag
„ Deu Fraw ſich der rais
„ Nu chomen ein widerfrais
„ Von Donner, und von regen &c.
C. 56. „ Nu chund in niemant dez erpitten,
„ Daz er die Fraw geliten
„ In der Stat die aine nacht,
„ Daz ſy vor regẽ wer bedakt &c.„

(B) Horneck. c. 56.
„ Nu fur die Fraw zehant
„ Hincz *Meichſen* in daz Lannt &c.
„ In ainem Kloſter ſy belaib,
„ Unzt ſy darinne vertraib,
„ Diſew churze jar-zeit. „
Thomas de Haſelbach. in Chron. Auſtr. Col. 729. „ Etiam Dominam „ *Gertrudem* ſupradictam de Stiria ejecit, quæ tandem exul in Misniam „ ad quoddam Monaſterium convolavit, ibique ad vitæ ſuæ terminum „ permanſit. „ Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1077. „ In der zeit vertraib Chunig *Ottocker* Frawen *Gerdrauten* von Oeſterreich, die fur „ gen *Meichſen* elendigleich, und belaib do in ainen Chloſter unz an „ ir end. „ Similia refert Arenpeck. in Chron. Auſtr. Col. 1218.

(C) De nuptiis filiæ ejus infra agetur ſuo loco, uti & de *Friderici* filii in Italiam profectione.

(D) Dubrav. Hiſt. Bohem. L. 16. circa finem. Peſſina L. 3. c. 6. „ Proceres Auſtriaci, quo validiores ad „ reſiſtendum tot diverſis hoſtibus „ evaderent, Regi Bohemorum *Wenceslao* ſe ſubdiderunt; miſſusque a „ Patre *Przemyslus*, ut narrat vetus „ Chronicon, ad poſſeſſionem Auſtriæ capiendam, - - ac deinde, ut „ præter electionem, etiam alio de „ jure titulum haberet traditæ ſibi „ provinciæ, *Margarethan Friderici* ultimi Auſtriæ Ducis ſororem, ei tradiderunt uxorem. - - Brevi deinde etiam *Ulricus* (Dux Carinthiæ) „ - - jus ſuum, quod in Auſtriam „ & Styriam habere ſe profitebatur, „ *Przemislo* ceſſit. „

(A) Afſer-

A. C. Richardi deinde Romanorum Regis confirmationem; (A) Jurium denique, quæ ad Conſtantiam Theodorici, atque Alberti Misnenſium Marchionum matrem pertinebant, factam ab Ottocaro emptionem. (B) Sunt, qui a Pontificis Auſtriam, Styriamque, ne a Friderico II. quondam Cæſare opprimerentur, Bohemo Regi commendantis authoritate juris titulum accerſant: quo etiam nomine ſuam ipſe cauſam Ottocarus defendebat. (C) At enim infirma hæc eſſe cauſæ non optimæ fundamenta, facile quisque videt: nam ut certum ſit, Auſtriæ Ordines conſenſiſſe Margaretæ, dotis loco, Auſtriam ac Styriam novum ad conjugem afferenti; dotem tamen reſtituat, neceſſe eſt, conjugem qui repudiat. (D) Richardum Ottocaro Auſtriam, Styriamque contuliſſe, neque certa ſatis, inter omnes, documenta ſunt; neque ſi eſſent, vim adverſus jus manifeſtum hæredum Auſtriæ habitura. Ut enim Richardum ac Ottocarum rediiſſe in gratiam poſtea demus, cujus nonnulla extant indicia; (E) an convellere Richardus, Princeps

Num jus in Auſtriam habuerit Ottocarus.

Ad ſingula capita

(A) Affertur, ea de re *Richardi* R. Germ. Diploma Caroli IV. Literis inſertum apud Goldaſtum in Comment. de Regno Bohem. in appendice Docum. p. 46. cujus initium eſt „ Cum „ Regalis dignitas poteſtatis &c. noſſe vos volumus univerſos, quod „ -- eidem Regi (Ottocaro) & ſuis „ legitimis hæredibus - - illos duos „ nobiles principatus, ducatum videlicet Auſtriæ, & *Marchionatum Styriæ, ad manum Imperii, & ad noſtram* de jure libere devolutos - - „ in feudum concedimus, eique, & „ hujusmodi ſuis hæredibus in perpetuum præſentis ſcripti patrocinio ſtabilimus &c. „

(B) Conjectura ducitur ex Diplom. Alberti I. Cæſ. dato Moguntiæ III. Cal. Julii ad. A. MCCC. indict. XIII. apud Ludewig. T. V. Reliqu. MS. L. 3. Dipl. IV. p. 438. „ Quoniam „ *cum conſenſu noſtro*, quondam magnificus princeps, *Ottocarus*, Rex Bohemiæ illuſtris oppidum *Sadovia*, & caſtrum *Birchenſtain*, ſita in terra Misnenſi, in *recompenſam quorundam bonorum terræ Auſtriæ*, ſuper quibus actionem Marchio Misnenſis tum temporis ſibi petiit, a regno ſuo alienaverit cum ſuis juribus, & pertinentiis univerſis &c.

(C) Id colligi videtur poſſe ex Epiſtola Innocentii IV. PP. ad *Henricum Raſponem* R. quæ eſt Num. 40. laudata apud Bzovium ad Annum 1247. ſic ſcribentem: „ Cum paulo ante ſcilicet IV. Cal. Febr. eundem *Henricum* electum admonuiſſet, ut *Friderico* Auſtriam invadere & occupare tentanti, totis viribus ſe opponeret, neque permitteret potentiam ejus ea ratione augeri, maxime cum gravi præjudicio Regum „ Hungariæ & Boemiæ, *quorum juris Auſtria cenſeretur.* „ Sed hæc ultima verba, neſcio, an non a Bzovio de ſuo ſint addita: nusquam enim ſimilis juris in *Auſtriam* ullum extat fundamentum.

(D) Sic enim M. Aurelius Imp. Philoſophus apud Julium Capitolinum recte dixiſſe fertur: „ Si uxorem dimittimus, reddamus & dotem. „ Et clara lex eſt in Digeſt. L. 24. Tit. 3. Leg. 2. „ Soluto matrimonio ſolvi „ mulieri dos debet. „ Et ex Leg. 30. Cod. de jure dot. confirmari poteſt.

(E) Apparet ex Literis Clementis IV. PP. An. 1268. ad Ottocarum R. datis apud Raynaldum ad An. 1268. „ Cum in utrumque dictorum electorum (*Alphonſi* & *Richardi*) *tua* „ *vota, licet ſucceſſive*, direxeris &c. „ Datæ eæ erant VII. Idus Novembr. Item ex Literis Urbani IV. PP. ad *Richardum* R. datis, quæ extant apud

Leib-

pugnantibus adhuc electorum ſtudiis in Imperium vocatus, ea per ſe unus potuit, quæ Fridericus I. & Auguſtus, conſentiente tota Germania, Ducibus Auſtriæ, eorumque etiam ſexus ſequioris liberis conceſſit? Quanquam & illud ſatis conſtet, Richardi Regis acta, niſi conſenſu majoris partis Principum eſſent approbata, per Norimbergenſis Conventus Sanctionem, boni publici cauſa, cui ex æmu- A. C.
ex ordine lorum Regum contrariis ſæpe ſtudiis magnum periculum impendebat, a Rudolpho Cæſare irrita fuiſſe declarata. (A) Neque vero de Pontificis mente aliter mihi ſentire fas eſt: præreptam ille Friderico quondam Imperatori Auſtriam; non ereptam legitimis hæredibus eſſe voluit. (B) Quod de redemptis a Conſtantia Misnenſi Auſtriæ juribus quidam addidere, (C) id ut factum admittamus, quantum tamen Ottocari ipſius rationibus adverſatur? Dotis ſe loco Auſtriam cum Margareta conjuge, publicis ad Conradum Friſingenſem Antiſtitem literis nuper profeſſus erat: (D) id proinde ſi juris caput fuit, nihil in Auſtriam juris, Margareta ſuperſtite, aut Conſtantiæ minori natu, aut ejus filiis eſſe potuit. Siquid etiam dotis cauſa ex fundis Auſtriæ tran-

Leibnitium in Cod. Juris Gent. diplom. prodrom. p. 12. & ſequ. „ Cui „ electioni per Chariſſimum in Chri„ ſto filium noſtrum, *Regem Bohemiæ* „ *illuſtrem*, poſt paucos dies conſenſu „ præſtito &c. „

(A) R. P. Antonius Steyererus in Comment. pro Hiſt. Alberti II. Ducis Auſtr. in Addit. ad cap. 1. col. 141. & ſequ. Diploma Richardi Regis vehementer impugnat: quod *Styriam* appellet *Marchionatum*, quæ jam per annos octoginta & amplius *Ducatus* fuit: conſuli Author ipſe ea de re poteſt. Mihi ſatis eſt: non potuiſſe dici: *Auſtriam ad manum Imperii devolutam*, quamdiu legitima hæres ſupererat, qualis erat *Margaretha* An. 1262. quo ſignatum Diploma eſt, adhuc per 5. annos ſuperſtes. Videatur Diploma Frid. I. Imp. Ratisbonæ in Comitiis An. MCCLVI. datum de Jure ſuccedendi feminis in Auſtria conceſſo. Diploma *Rudolphi* Imp. Norimbergæ V. Idus Auguſti An. 1281. datum apud Martene Anecd. T. I. p. 1169. edition. primæ.

(B) Clarum id fit ex Literis ejusdem Innoc. IV. PP. Lugduno datis V. Cal. Febr. apud Bzovium ad An. 1248. quibus „ *Wenceslaum* Bohe„ miæ, atque *Belam* Hungariæ Re„ gem, ut Auſtriæ Duciſſæ ab inimi„ cis Chriſti atque Eccleſiæ oppreſſæ, „ auxilia ſubmitterent, admonuit. „ Quorſum enim auxilia, ſi jus illa in *Auſtriam* non haberet? Agnoviſſe jus penes *Gertrudem* Auſtriacam, conſtat ex Innoc. IV. PP. Literis ad *Hermannum Badenſem* datis, quas ex Baluzio Miſcell. L. 7. p. 410. ſupra retulimus ad An. 1249.

(C) Diplom. Alberti I. Cæſ. datum Mogunt. III. Julii An. 1300. paulo ante relatum ex Ludewig. Reliqu. MS. T. V. L. 3. p. 438.

(D) Diplom. Ottocari R. datum Conrado I. Friſingenſi Epiſcopo pridie Kal. April. An. 1254. Ind. XII. apud Meichelbeck. T. II. p. 41. cujus initium eſt: „ Quoniam, quæ juſtis „ & piis interdum ducti &c. Notum ſit igitur univerſis - - quod „ ex Dominæ *Margaretæ*, dilectiſſimæ „ uxoris noſtræ conſenſu, & bona „ ipſius voluntate plenariter accedente - - univerſos homines cum eorum hæredibus, qui quondam Nobilis Comitis *Albrechti de Weiſſelberch*, & qui nobilis Viri, dicti *Preis*, „ fuerant, qui *nunc vero ad eandem* „ *uxorem noſtram, & ex illa ad nos di*„ *noſcuntur, titulo donationis facta pro*„ *pter nuptias*, devoluti, &c.

A. C. tranſcriptum eſſet Misnenſi Marchioni; arctis limitibus circumſcriptum id eſſe oportuit, quod Ottocarus uno Sadoviæ oppido, unoque Birchenſteinenſi caſtro redimere potuerit. (A) De Udalrici Carinthii in Auſtriam jure, quod Scriptor Moraviæ in Ottocarum translatum eſſe prodidit, (B) agere pluribus piget: quo enim fonte id manarit, aſſequi nulla conjectura poſſis. De Carniolia forte, Carentaniæ olim parte, litem Udalricus moverit; de Auſtria quid controverſiæ eſſe potuerit, haud video. Sed enim Ottocarus male ſibi conſcius, naufragorum more, obviam quamque tabulam arripuit, ut illis ſe fluctibus, in quos ſua illum cupiditas impulit, aliquomodo expediret. *reſpondetur.*

(A) Conſtat ex Diplom. Alberti I. Cæſ. mox laudato ad An. 1300. apud Ludewig. L. c. „ Quoniam - - *Ottocarus* Rex Boemiæ illuſtris, *oppidum Sadoviæ, & caſtrum Birchenſtain*, „ ſita in terra Misnenſi, in recompenſam *quorundam bonorum* (non totius) *terræ Auſtriæ*, ſuper quibus „ actionem Marchio Misnenſis tunc temporis ſibi petiit, a regno ſuo „ alienaverit, cum ſuis juribus & „ pertinenciis univerſis; & nunc illuſtris *Wenceslaus*, Rex Boemiæ, „ princeps & frater noſter dilectus, „ tanquam verus hæres dicti *Ottocari*, „ oppidum & caſtrum reemerit, abſolverit, ſeu redemerit memorata: „ nos dictam redemptionem ratam „ & gratam habentes, cum auctoritate præſentium confirmamus. Datum Moguntiæ III. Cal. Julii An. „ Domini MCCC. Ind. XIII. regni „ noſtri ſecundo. „ Ex his patet, *quorundam* tantum *locorum* Auſtriæ jus fuiſſe penes *Marchionem Misniæ*, idque redemptione per *Wenceslaum* R. facta extinctum. Non capio, cur hoc loco addat *Ludewigius*: „ Sentiant intelligantque Misnenſes *Germaniam principem*, non fruſtra, neque ex ingenio eis jura in *Auſtriam* „ adſeruiſſe, olim quidem certa; licet poſtea lis pactis & voce Imperii univerſi ſopita, ac diſſipata „ an enim ex jure in *quædam bona terræ Auſtriæ*, & quidem redemptione per *Wenceslaum* R. facta extincto, confici recte poſſit, jus in ſucceſſionem *totius Auſtriæ*, quod vult *Ludewigius*, arbitrentur alii, partibus haud addicti.

(B) Peſſina Mart. Morav. L. 3. c. 6. „ Brevi deinde etiam *Ulricus* (Dux „ Carinthiæ) - - jus ſuum, quod in „ Auſtriam & Styriam habere ſe profitebatur, *Przemyslo* (*Ottocaro*) ceſſit. „ Scio, Peſſinam eodem capite 6. referre Bellum inter *Ulricum Carinthium*, & *Hermannum Badenſem* nuper Auſtriæ Ducem, quo captus *Ulricus* ab *Hermanno* in has conditiones pacem inierit: „ *Badenſis* donec ſuperſtes eſſet, Auſtria & Styria potiretur: poſt ejus obitum, ſi absque „ prole maſcula decederet, utriusque Principatus poſſeſſio ad *Ulricum* & filium ejus, quem habebat „ tum parvulum, rediret. Porro ſi „ Badenſis maſculum hæredem relinqueret, *Auſtria* ejus ditionis foret, „ *Ulrici* vero ejusque hæredis *Styria*.„ Sed præterquam, quod hæc ſine teſte antiquiore narret Peſſina, errat in eo, quod *Ulricum* ab *Hermanno* captum ſcribat: id enim factum eſſe ad An. 1246. vivo adhuc *Friderico* Duce Auſtriæ ex Chron. Salisb. & Hageno ſupra oſtendimus. Unde corruat, neceſſe eſt, tota cauſa belli ob ſucceſſionem in orbatas Duce Provincias ſuſcepti temere conficta. Neque enim jam tum habere conjugem *unam de ſtirpe Auſtriaca* (quod Peſſina ibi ſcribit) poterat, quæ annis tribus poſt captum *Udalricum*, primo nata eſt, & An. 1263. demum eidem deſponſa *Agnes* nimirum, *Gertrudis* Auſtriacæ, ac *Hermanni* filia: quam enim prius habebat conjugem, *Agnetem Meranenſem*, a Friderico II. Auſtriæ Duce repudiatam, illa afferre jus in Auſtriam & Styriam, *poſt factum* præſertim *repudium*, utique non poterat. Poſterior vero conjux *Agnes*, Gertrudis filia, ſi etiam jus in Auſtriam & Styriam habuiſſet, id ad Comitem *Heimburgenſem*, cui poſt *Ulricum* Ducem mortuum nupſit, non ad Ducem detuliſſet.

(A) Con-

Tributum belli ſacri adverſus Tartaros Auſtriæ Clero indictum.

Hæc dum maxime gererentur, Tartarorum Poloniæ A. C. ſeſe rurſus infundentium terror ſuſpenſos metu omnium animos tenebat. Romanus Pontifex Chriſtianos Principes ad arma in hoſtes barbaros diſtringenda acerrimis literis ſtimulabat: imperata in hunc finem ſacro Ordini pecuniæ ſumma ingens; cujus colligendæ provinciam Salisburgenſi Archiepiſcopo in his partibus demandarat. Is partitis rationibus, ex bis mille argenti libris, centum ac quinquaginta ex Auſtriæ Cœnobiis, Sacerdotiisque poſtulavit, exiguam in ſpeciem ſummam, niſi temporum iniquitas ærarii nervos omnes ſuccidiſſet. Negotium datum octo Præſulibus, quos inter Gottwicenſium Abbas, Præpoſitus ad S. Hippolyti, Decanus Cremſenſis, ac Viennenſis Urbis Curio ſacer Gerardus erat. Sed quod ea pecuniæ ſumma major erat, quam ut ab exhauſta tot continenter bellis, cladibusque provincia repræſentari poſſet; Abbates Cremifanenſis, Garſtenſis, Seittenſtetenſis, aliique his poſtulatis interceſſere. Otto Paſſavienſis Antiſtes, perſpecta cauſæ æquitate, remiſſo centum librarum onere, quinquaginta tantum exegit. (A) Ea etiam ſumma minus ut neceſſaria eſſet, Hungarorum ſtrenua bello opera, qui barbarorum millia haud minus quinquaginta delevere, commodum effecit. (B)

Ea victoria, ut Chriſtiano univerſim orbi, ita Auſtriæ inprimis ſalutaris fuit: qui enim proxime ſecutus eſt annus 1262

Seculi

(A) Conſtant iſta ex Literis *Ottonis* Epiſcopi Paſſavienſ. ad Thomam Epiſcop. Sguillac. dat. prid. Non. Mart. An. 1262. apud Marc. Hanſizium T. I. p. 402. „ Ex literis veſtris colligimus evidenter &c. vos ſalva veſtri „ reverentia modum & formam literarum prædictarum quodammodo exceſſiſtis, tercentum Marcarum „ onus ſatis impoſſibile imponendo „ &c. „ Item ex aliis ejusdem Literis An. 1261. XI. Kal. Jul. datis apud eundem Hanſiz. T. I. p. 400. „ Volumus eſſe notum, quod cum pro „ negotio Tartarorum &c. elegimus VIII. taxatores, & conſervatores pro „ pecunia colligenda pro expenſis in „ dicto, & aliis negotiis noſtris faciendis: videlicet Venerabiles Abbatem de *inferiori Altach*. Præpoſitum S. *Ypoliti*, Decanum & Cantorem, & archi-Diaconum *Lambacenſem* Patavienſis Eccleſiæ Canonicum. Abbatem de *Chotwico*, Præpoſitum S. *Ypoliti*, Decanum *Chremſenſem*, Magiſtrum *Gerhardum* Plebanum de *Vienna*, dantes eis poteſtatem imponendi, colligendi, exigendi pecuniam centum marcarum „ ſecundum diſcretionem a DEO ſibi „ datam, a ſingulis Eccleſiis, prout „ ſuppetunt cujuslibet Eccleſiæ facultates &c. „ Cetera ex Cod. MS. Biblioth. Cæſar. Marc. Hanſizius adjungit. „ Appellationem ſpeciatim faciunt Abbates de *Garſten* de „ *Chremsmünſter*, de *Sytanſteten*, de „ *Glunich* Ordinis S. Benedicti: Item „ Præpoſiti de Domo S. *Floriani*, de „ *Waldhuſen* Ordinis S. Auguſtini Patav. Diæceſis. Item *Otto* Decanus „ *Laureacenſis* ejusdem Diæceſis, & „ Clerus generaliter &c. „

(B) Raynald. Annal. Eccl. T. XIV. ad An. 1261. „ Magno enim terrore irrupere in Ungariam (Tartari.) „ Verum DEUS attriti toties populi „ ſui miſeratus, victoriam ad Chriſtianos convertit: fuſique ſunt magna ſtrage Tartari, atque ad quinquaginta duo millia cæſi. „ Quod unde acceperit Raynaldus, me latet.

A. C. Seculi ſexageſimus ſecundus, frumenti inopia, pecorum lue, ac villarum, oppidorumque triſtibus incendiis, lætiſſimam alias Provinciæ faciem ita deformavit, ut Auſtriam pene in Auſtria quæreres, & priſtinæ fertilitatis memoriam præſentis anni ſterilitas obſcuraret. Quanquam enim æſtatis principio ſpem non infœcundæ meſſis agri facerent; æſtus tamen immodici, qui ſubinde ingruere, tetra uredine, flaventes jam ariſtas ita decoxere, ut præmortua in herba ſegete ſteriles culmi non falce, ſed vellentium manibus carperentur. (A) Sed graviſſima omnium calamitas, principem Auſtriæ urbem, Viennam oppreſſit. Incendium fortuito exortum in ampla jam tum urbe tam horribili ſtrage deſæviit, ut ex tanta ædificiorum frequentia vix pauculæ domus commune exitium evaderent. Neque vero mitius cum aliis compluribus tum Auſtriæ, tum vicinæ Moraviæ, ac Bohemiæ oppidis actum eſt, quorum ingens hoc anno numerus, neſcio qua fatali ejus temporis calamitate, in cineres ſubſedit. (B)

Fames & incendia per Auſtriam.

Vienna magna ſui parte deflagrat.

Hac perturbatione temporum opportunus plane accidit Bertholdi, Viri e Minorum Ordine Sanctimoniæ fama clariſſimi, in Auſtriam adventus. Incredibile dictu eſt, quanto concurſu hominum, quanta aviditate os illud cœleſti quadam eloquentia nobile ſit auditum: pondus verborum fulminibus, quibus omnium animos percellebat, rara vitæ Sanctimonia, ac prodigia addebant. Concionantis verticem plures e Cœlo coronæ irradiare viſæ, revocata in vitam laſciva muliercula, quam incuſſus dicentis ardore divinorum judiciorum terror exanimarat: pretium

Bertholdi e S. Franciſci familia in Auſtriam adventus.

(A) Chron. Mellic. ad An. 1262. „ Vulgata ſæpe per Auſtriam fertilitas tanta eſt hoc anno uredine ſterilitatis abſorpta, ut ſegetes in herbis præmortuæ præ nimio ſolis ardore, ad ipſas tempore meſſis reſecandas non opus eſſet falcibus, „ ſed magis vellentium manibus. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1262. „ Eodem anno conſumpta eſt Civitas „ *Viennenſis* pro majore parte per incendium. Sed & in Moravia, & „ in Auſtria per civitates & villas „ quasdam maximum damnum per „ incendium receperunt. „ Conſentiunt Chron. Neoburgenſ. Paltrami. Anonym. Leob. & Zwetl. ad h. a. Chron. Anonymi Pragenſ. Canonici ad An. 1262. „ Hoc anno incendia „ multa fuerunt in civitatibus & villis, in Moravia, Bohemia, & *Auſtria*. „ Horneck. c. 78. ad An. 1261.

„ Oeſterreich grozz ungemach
„ Widerfur bey dem jar,
„ Wienne verpran ſo gar
„ Daz niht daz zehen tail belaib.
„ Daz fewr des jar traib
„ In Oeſterreich michel wunder,
„ Ez verbrunnen beſunder
„ Dez jar alle die Stet,
„ Die Oeſterreich daz Land het.
„ Dez Kunigs heyrat zu Stewr.
„ Daz getraid ward auch ſo tewr,
„ Daz die Lewt verczagten darab:
„ Den Mut chorns man gab
„ Umb virczkh, und umb zehen pfunt.
„ Dew rinder auch ungeſunt
„ Wurden, daz ſy ſturben. „

rebus ſacris, pœnarumque condonationibus, pontificia au- A. C.
ctoritate factis, oſtento mirabili additum, poſtquam Syngrapha, quam egenti viduæ denum dierum indulgentia inſcriptam dederat Bertholdus, argentarii irriſoris bene gravatam nummis lancem ſuo pondere exæquaſſet. Hac fama mirabilium operum Viri ſancti adventum prævolante, mirum non eſt, ſexagena interdum, centena alias, & amplius millia ad audiendum hunc Germaniæ Chryſoſtomum confluxiſſe. Nulla cum Templa, nullæ Baſilicæ concionem tam numeroſam caperent, in patentiſſimis tantum campis, in inſulis, in urbium propugnaculis, mœniisque, ad innumerabilem omnium Ordinum multitudinem dicendum erat Viro Apoſtolico, ut famem Chriſtiani populi vel aſpectu, quo vox non pertingeret, ſatiaret. Sic Auſtriam, ſic Hungariam, ſic Moraviam, Bohemiam, Thuringiam, Saxoniam Apoſtolico plenus ſpiritu peragrabat. Ortu Ratisbonenſis erat, inſtituto D. Franciſci Sodalis, ardore ſpiritus quidam quaſi Germaniæ Apoſtolus, rerum abſentium, ac longe poſt futurarum cognitione cum Prophetis connumerandus, dignusque ob eximiam Apoſtolici per Auſtriam fervoris operam, cujus laudatiſſima memoria noſtris etiam in Annalibus extaret. (A) Bertholdo Wolterum, ex eadem diſciplina profectum, ſed ætate ſuperiorem, adjungere licebit, Virum divinæ plenum fiduciæ, & excellentis in revocandis ad DEUM mortalium animis charitatis, cujus hoc inſigne ad memoriam factum literis proditum legitur. In adverſa Danubii ripa, haud procul Lincio ægrotum neſcio quem, ad extrema jam deductum inaudierat, ſupremis necdum præſidiis ad mortem Chriſtianam comparatum. Id ſatis ſancto ejus ardori erat, ut cum nec pons, nec navigium in promptu eſſet, Danubio ſe flumini committeret, calcatisque ſicco pede fluctibus ad ferendum luctanti cum morte auxilium properaret. Probavit Viri mirabilem in ſe fiduciam DEUS, iterque innoxium per calcatum flumen dedit. (B)

Claritudo Viri a patratis miraculis, & Concionum frequentia.

Wolterus ex eodem Ordine ſicco pede Danubium tranſit.

At

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1262. „ Frater *Berchtoldus*, Ordinis Fratrum „ Minorum venit in *Auſtriam* prædi„ cando, & Moraviam, juxta cujus „ Sermonem CC. millia hominum „ currebant, & in campis, & in inſu„ lis, & ſuper eminentia propugna„ cula voluit ſermocinare. „ Similia referunt Anonym. Leob. ad An. 1262. & Thomas de Haſelbach in Chron. Auſtr. Col. 732. Cetera ex Luca Wadingo in Annal. Minorum refert Brunner. Boic. P. III. L. IV.

(B) De hoc *Woltero* nihil alioquin ſcriptum in noſtris Annalibus reperitur. Author tamen Sæculi V. FF. Minor. Conventual. ad S. Crucem Viennæ cap. VII. p. 57. ſic habet: „ In „ hoc Conventu (Lincenſi) vixit „ quon-

A. C. At quo tempore Bertholdus in colligendo animorum quæſtu totus erat, alia longe conſilia in reliqua Germania cudebantur. Sentiebant Imperii Principes paulatim, quo res in Germania per longi interregni turbas evaſuræ eſſent; jamjamque capita conferebant, ut rejectis duobus, quos ſciſſa in factiones Germania nuper elegerat, Imperii æmulis, Richardo atque Alphonſo, in Conradinum, Friderici II. quondam Cæſaris nepotem, adoleſcentem licet admodum, ingentis tamen ſpei principem, corona Imperii transferretur. Advertit ea res Ottocarum, & pro ſuo in Pontificem Romanum ſtudio, occultis ſtatim literis ad Urbanum ejus nominis IV. retulit. Non defuit ſuæ cauſæ Pontifex, literisque graviſſimis non Ottocaro modo, Bohemiæ Regi, ſed ceteris quoque Imperii Principibus interdixit, ne infeſti Eccleſiæ ſanguinis Principem, cum injuria Richardi ac Alphonſi, quorum jura, tametſi ambigua, magnis tamen authoribus defenſa eſſent, ad Imperium vocarent; injecto etiam ſacri fulminis terrore, ſiquis contra faceret, ſuumque in Conradinum ſuffragium conferret. (A) Tempeſtivus hic metus electionem Conradini aut diſtulit, aut diſcuſſit. Sed Ottocarus, qui eam ob rem non mediocrem ab Romano Pontifice iniit gratiam, repetitis jam tertio hortatibus ad tuendam Salisburgenſem
1263 Eccleſiam a Pontifice eſt invitatus. Negotium ejus rei Brun-

De Conradino in Regnum German. evehendo conſilium

Ottocarus ad Pontificem defert.

„ quondam Venerabilis Pater *Wolte-*
„ *rus* Minorita Conventualis, qui An.
„ 1245. dum Danubius adhuc pon-
„ te non proviſus fuerat, & ex altera
„ parte quidam graviter ægrotus ja-
„ ceret, charitate erga proximum
„ permotus, confidens in DEUM,
„ ſiccis pedibus ſuper, & per Danu-
„ bium ambulavit, & ſic huic pau-
„ perculæ animæ ſacris ſubvenit. „

(A) Lit. Urbani IV. PP. ad *Ottocarum* Regem Viterbii XV. Cal. Maji datæ apud Bzov. T. XIII. ad An. 1262. laudantur de hoc argumento. Alias idem Bzovius ibidem ad III. Non. Junii Viterbio datas in hac cauſa datas memorat, quas affert Raynaldus T. XIV. ad An. 1262. N. V. „ Dilectum filium magiſtrum *Petrum* Capellanum, & nuncium tuum, nec non & Literas, quas nobis ex parte regia repræſentavit, affectione paterna recepimus - - uberem tuam circa Romanam Matrem Eccleſiam devotionis affluentiam ex eo ſpecialiter dignis laudum titulis effe-
„ rentes, quod - - ea, quæ circa
„ negotium Romani Imperii in Ale-
„ manniæ partibus diſponuntur - -
„ inter alia ſignificare decrevit - -
„ qualiter etiam in illis partibus vul-
„ garis rumor inſonuit, quod non-
„ nullorum ex prædictis principibus
„ ad hoc tendit intentio, ut videli-
„ cet *Conradus* puer (vulgo *Conradi-*
„ *nus*) natus quondam *Conradi*, filii
„ quondam *Friderici* olim Romano-
„ rum Imperatoris, ad Romani cul-
„ men Imperii ſublimetur. - - Nos
„ conſiderantes, quod in hoc pravo
„ genere, patrum in filios cum ſan-
„ guine derivata malitia, - - prin-
„ cipes coelectores - - monendos,
„ rogandos attente duximus - - ut
„ memoratum *Conradum* puerum nul-
„ lo unquam tempore in Regem eli-
„ gant, nec nominent, neque con-
„ ſentiant in eundem: ita quod ex-
„ communicati exiſtant, ſi contra
„ mandatum noſtrum facere, vel ve-
„ nire præſumpſerint &c. „

(A) Con-

Brunoni Olomucenſium Antiſtiti, Styriæ per id tempus Præfecto, (A) ab Rege datum: qui copiis ex Auſtria, Styriaque contractis, omnes, quæ cis montes ſunt, munitiones, caſtraque ſuo milite inſedit. (B) Rex ipſe, quo erat in Religionis ſtudia animo, Ciſtercienſis inſtituti ſodales e Sanctæ Crucis antiquiſſimo in Auſtria Cœnobio in Bohemiam deduxit. Novæ Coloniæ *a Spinea Corona* nomen factum, quod poſtea ad *Auream Coronam* dici placuit, ex Hungarici belli ſpoliis dotatum. (C) A. C.

Ciſtercienſis Colonia ex Auſtria in Bohemiam ducta.

Miſera ceteroquin hoc anno Auſtriæ, vicinæque Moraviæ ac Bohemiæ erat conditio, quam fames graviſſima afflixit. (D) Exeſa ſuperiore anno, uredine granum depaſcente, ſeges vix ſementem reliquerat: ea, quanquam ſpem nunnullam meſſis ulterioris faceret, incredibili tamen annonæ caritate anni parte maxima laboratum eſt. Lenivit tandem meſſis ſecuta longam inediam, & vindemia præter ſpem uberrima annonæ tarditatem compenſavit. (E) Has inter triſtium lætorumque vices melior etiam fortuna Agnetem, Gertrudis Auſtriacæ filiam, reſpexit. Amiſerat nuper thori ſociam, Agnetem Meranienſem, Udalricus Dux Carinthiæ, morte ereptam: hujus jacturæ dolorem Agnes altera plane adoleſcentula, ex Hermanno Badenſi & Gertrude nata, deletura ſperabatur. Nuptiæ itaque, læto haud admodum Ottocaro, hoc anno contractæ ſunt

Fames per Auſtriam.

Agnes, Gertrudis Medlingenſis filia nubit Ulrico Carinthiæ Duci.

(A) Conſtat ex Literis *Brunonis* Olomuc. Epiſopi: apud Meichelbeck. Friſing. T. II. P. II. p. 40. ubi ſic legitur: „ Acta ſunt hæc apud *Gretz* in „ Domo Domini Plebani anno Domini MCCLXIII. VII. Ydus Februar. quo anno, & die, ac menſe „ Domini noſtri *Ottachrii* Illuſtris Regis Boemiæ vices in partibus Stirie „ gerebamus. „

(B) Chron. Saltzburg. ad Annum 1263. „ Dominus Papa tertio commiſit Epiſcopatum Salzburgenſem „ Regi Bohemiæ, & Epiſcopo Olomucenſi tuendum & reformandum, „ qui omnes munitiones transmontanas de facili obtinuerunt. „

(C) Chron. Auſtrale Anon. Leob. Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1263. „ Hoc anno *Otokarus* Dux Auſtriæ, „ & Rex Boemiæ aſſignavit conventui *S. Crucis* quendam locum in Boemia, convenienter aptum, & ſpacioſum multum ad conſtruendam „ Abbatiam, quæ dicitur ad *S. Spineam Coronam*. In diebus illis ad „ petitionem Regis, feria VI. infra „ octavam Paſchæ, quæ tunc habebatur VIII. Idus Aprilis, miſſus „ eſt Conventus *a S. Cruce* ad prædictum locum cum Venerabili Viro „ Abbate *Heinrico*, qui fuerat quondam Abbas *S. Crucis*. „ Balbin. Boh. Epit. L. 3. c. 15. „ *Premyslaus* „ ob hanc tam illuſtrem, & cœlitus „ partam victoriam poſtea Cœnobium *Aureæ Coronæ* nuncupatum in „ Bohemia, Ordinis Ciſtercienſis, ex „ ſpoliis Ungaricis fundat. „

(D) Chron. Mellic. ad An. 1263. „ Graviſſima fames *Auſtriam* per circuitum vaſtavit. „ Et Chron. Auſtr. ad h. a. „ Hoc anno fuit maxima fames per totam *Auſtriam*, qualis ante raro viſa fuit, & duravit „ ad meſſem usque. „

(E) Chron. Anonymi Leob. ad An. 1263. Clauſtro-Neoburg. & Auſtral. „ Hoc anno fuit vindemia fertiliſſima. „

Digitized by Google

A. C. ſunt, ſed quæ tandem in ſterile matrimonium abiere. (A) Has brevi intervallo ſecutæ ſunt alteræ, quæ triennio abhinc
1264 promiſſæ, vix tandem quarto hoc ſupra ſexageſimum Seculi anno a Bela juniore, & Ottonis Brandeburgici filia celebratæ ſunt. Ottocarus Rex, & avunculus, quo teſtata magis extarent publicæ lætitiæ argumenta, invitatis ex omni Germania, Polonia, Hungaria viris principibus, nuptiale id fœdus, in campo, qui Viſchæ oppido adjacet, exquiſito epularum, ludorumque apparatu, in quem opum vim incredibilem profudiſſe fertur, cohoneſtavit. (B) Mirum videri poſſit, cur in campo, ac non magis in urbe Auſtriæ principe ſolenne id celebratum ſit: ſed præter Friderici Ducis ex Babenbergicis ultimi exemplum, (C) illa potiſſimum cauſa moviſſe Ottocarum videtur, quam Annales noſtri ad annum abhinc tertium conſignant. Primo enim, ac ſexageſimo Seculi hujus anno, cum Viennæ & concordia inter hos Reges, & Sponſalia inter Principes juniores ſancirentur; affuere præter Belam Hungariæ Regem, Regii ambo filii Stephanus & Bela junior, Serviæ itidem reguli totidem, & Ruſciæ cum principibus non paucis. Ottocarus, qui potentiſſimo Hungariæ Regi concedere nulla in re volebat, Auſtriæ Optimates omnes, quibus publici aliquid muneris erat, eodem convocat, ut ſuis quique officiis, quibus in Provincia præpoſiti eſſent, fungerentur. Hoc tanto Procerum conventu territus Rex Bela fertur, ut qui neſcio quæ conſilia in caput ſuum, ſuorumque cuſa formidaret, clam ut fuga ſe ex urbe ejiceret, ſponſamque per Oratores ab Ottocaro in Hungariam mittendam poſtularet. Id ſi (quod Scriptores noſtri, tacentibus Hungariæ, Bohemiæque Annalibus ſoli memorant) contigiſſe tum credimus,

Nuptiæ Belæ junioris in Campo penes Viſchā.

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1263. „ Dux Carinthiæ *Ulricus* Dominam „ *Agnetem* filiam *Hermanni* Ducis Badenſis uxorem duxit. „ Similia referunt Chron. Clauſtro-Neoburg. & Anon. Leob. ad h. annum. Poſterior hic ad Annum 1257. hæc ſcribit: „ Hic (*Ulricus* Dux Carinthiæ) *Agnetem* filiam *Ottonis* Ducis Meraniæ „ accepit, & genuit ex ea filium & „ filiam, & in *Victoria* (*Vitring* Cœnobio Ciſtercienſi) tumulatur. Qua „ conjuge defuncta, duxit aliam *Agnetem*, filiam *Gertrudis* Marchioniſſæ, „ ſororem *Friderici* juvenis Marchionis *Padenſis*. „ Horneck. c. 27.

„ Die Jungfrawen (*Agnes*) nam zu Weib -
„ Von Kernden Herczog *Ulreich*,
„ Da die Hochzeit geſchach - -
„ Zwelif hundert und Drew und ſechczkch jar. „

(B) Chron. Salisburg. Auſtr. Anonym. Leob. Clauſtro-Neoburg. ad A. 1264. „ Juvenis Rex Ungariæ *Bela* „ contraxit cum Domina, filia Marchionis *Brandenburgenſis*. Ob cujus „ honorem Rex Boemiæ avunculus „ ſuus maximum feſtum in campo, „ qui *Vizze* dicitur, celebravit, vocatis ad hoc multis Principibus de „ partibus diverſis, cum quibus expenſas fecit infinitas. „

(C) De Nuptiis *Conſtantiæ* Misnenſis in Stadlau ſupra ad Annum 1234. actum.

cauſæ erat nunc plurimum, cur interrupta nuper ſacra A. C.
nuptialia, remoto hoc terrore panico, in aperta camporum
planitie agerentur. (A)

Pacis hæc otia annus multis, gravibusque fœdus diſ- 1265
ſidiis excepit. Orbatæ Antiſtite Salisburgenſis, ac Paſſa-
vienſis Eccleſiæ, ſuffectis novis Præſulibus recreatæ erant:
Salisburgenſi Uladislaus, Henrici Wratislaviæ Ducis frater;
Paſſavienſi Petrus, ejus nuper in Patavina Academia mo-
rum, ſtudiorumque moderator, dati: (falluntur enim,
qui Petrum a Viennenſis rectione Parœciæ ad Paſſavien-
ſes traductum inſulas prodidere) (B) At quod Ottoca-
rus nuper ad tuendam Salisburgenſem Eccleſiam a Romano
Pontifice excitatus, Archiepiſcopum nunc haberet, non
ſtudiis modo, ſed ſanguine etiam ſibi conjunctiſſimum; (C)
id vero odium in Duce Bavaro immane quantum inflam-
mavit. Henricus is erat, qui poſt caſtra, oppidaque octo,
Bellum in Salisburgenſi agro exortum quæ Salzburgenſi in agro invaſerat, urbem poſtremo ipſam,
Archiepiſcopi ſedem aggreſſus, partem eam, quæ trans
Salzam eſt, captam, ſpoliatamque igne abſumpſit: atque
ut terror geminaretur, Wispachiis authoribus Hallam in-
greſſus, excitata munitione, militumque præſidio firmata,
frenum

(A) Hageni Chron. Auſtrale Col. 1078. & ex eo de Haſelbach in Chron. Auſtr. Col. 731. „ Nuptiæ (rectius „ forte: ſponſalia) quoque celebra- „ ta in *Vienna*, in quibus Rex *Bela* „ cum duobus filiis *Stephano* & *Bela*, „ cum Regibus Rutenorum & Ma- „ ſoviæ genero Regis *Bela*, & Re- „ ge Serviæ cum multis Ducibus (Hagenus ibid. mit funfzig mächti- ger Hertzogen: idem confirmat Hor- neckius: ſed numeri magnitudo ſuſ- picionem latentis mendi affert) præ- „ ſens aderat. Interea dum Miniſte- „ riales Auſtriæ ſua feuda, & mini- „ ſteria, quæ a Ducatu Auſtriæ ha- „ bent, diſponunt ſuſcipere, ortus „ eſt in gaudio tumultus non modi- „ cus. Quem cum Ungari in ſe ſuſ- „ picati ſunt exortum, Rex *Bela* cum „ filiis clam abſceſſit a *Vienna*, & miſ- „ ſis nunciis ſponſam ſibi adduci præ- „ cepit. Quod plurimum moleſte „ tulit *Ottocarus*. „ Eadem narrat Arenpeckius in Chron. Auſtr. ad An. 1261. in quem annum etiam Hage- nus rem conjicit. Horneck. c. 67. & 68.

(B) Chron. Salisburg. ad An. 1265. „ Dominus *Ulricus* Archiepiſcopus „ ceſſit oneri & honori, ceſſionem „ ſuam Domino Papæ litteris trans- „ mittens, quam Papa, & Curia ac- „ ceptavit. Dominus *Otto* Patavien- „ ſis Epiſcopus obiit. Papa ſibi reſer- „ vans proviſionem utriusque Eccle- „ ſiæ, Dominum *Wlodezlaum* Ducem „ Poloniæ præfecit Eccleſiæ Saltzbur- „ genſi; & Magiſtrum *Petrum* Pœda- „ gogum Ducis, Eccleſiæ Patavienſi. „ Lazius in Chron. Vien. L. 2. & Hund. in Metrop. Salisb. Tom. I. de Patav. Epiſc. p. 212. Petrum hunc primariæ Parochum Eccleſiæ *Viennæ* fuiſſe tra- dunt: ſed fuiſſe tum *Gerhardum* Vi- ennæ Parochum ex Literis Ottonis Epiſcopi Paſſavienſis ad An. 1261. re- latis, & ex Chron. Auſtrali ad An. 1267. liquet. *Petrum* hunc Clemens IV. PP. in Lit. An. 1265. VIII. Kal. Decemb. datis, quæ extant in obſer- vat. ad Chron. Auguſtenſe apud Fre- herum T. I. p. 549. ex Canonico *Wra- tislavienſi*, factum Epiſcopum Paſſavi- enſem ſcribit. Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1080. „ Die erwelten Biſchoff „ *Ladislauen*, Herzog *Hainrichs* bru- „ der, von *Breßlaw*, der zu der Zeit „ ſtund zu *Padaw* in der Schull. „

(C) Conſuli ea de re poteſt Marc. Hanſiz. T. I. p. 405.

(A) Chron.

A. C. frenum toti provinciæ injecit. (A) Sed eam quidem confidentiam Bruno illi, Olomucenſis Epiſcopus, nuper jam excuſſerat: at quod damna nondum reſarſiſſet, quod hoſtili etiamnum animo res Paſſavienſis, ac Salisburgenſis Eccleſiæ turbare pergeret; excitatus tot querelis Ottocarus Bohemum, Moravumque militem obſervando Boico limiti immiſit, nonnullo Bavariæ incommodo, Bohemia tamen ipſa, qua transeundum erat Moravis, damnis nihilo leviori-bus affecta. (B) Sed ea infelicis belli, quod anno ſequenti geſtum eſt, quædam tantum erant præludia. *Bavaria infertur.*

Turbata re foris, nec in Auſtria tranquilla erant omnia. Otto Meyſſavius magni inter Auſtriæ proceres nominis, quique cum Henrico Habespachio annis ſuperioribus Prætura Provinciæ cum laude functus erat, (C) incertum qua cauſa, in cuſtodiam datus, & in vinculis, diro mortis genere, extinctus: idem fatum Beneſium quoque, ac Mylotam, Bohemos oppreſſit, quorum tamen iſte in libertatem poſtea aſſertus; ille igne fumoque enectus eſt. (D) Tam cruenti *Cædes Nobilium quorundam ab Ottocaro imperata.*

(A) Chron. Salisburg. ad A. 1262. „ Dux Bawariæ *Hainricus*, qui per „ vim, fas & nefas octo munitiones, „ & plurimas poſſeſſiones Epiſcopatus & Capituli (*Saltzburgenſis*) in „ initio hujus diſſenſionis occupaverat, aſcitis & coadunatis quibusdam Miniſterialibus, & aliis militaribus minoribus, dictis de *Wispach*, „ - - de conſilio eorum inſultum faciens in Civitatem *Salzburgenſem*, „ ſitam trans aquam, ipſam totaliter „ ſpoliavit, & poſtea præſentibus „ Domino *Ulrico* Archiepiſcopo, & „ Squillacenſi Epiſcopo cremari juſſit. Nec illo contentus, iterum „ conſilio eorundem prævaricatorum cum multitudine armatorum „ ſalinam intrans, munitionem in detrimentum Eccleſiæ ſuper ipſam civitatem erexit. „

(B) Chron. Salisburg. ad A. 1263. „ Dominus Papa tertio commiſit Epiſcopatum *Salzburgenſem* Regi Bohemiæ & Epiſcopo Olomucenſi tuendum & reformandum, qui omnes munitiones transmontanas de „ facili obtinuerunt. „ Item ad A. 1265. „ Rex Bohemiæ propter damna *Salzburgenſi*, & Patavienſi Eccleſiis illata a Ducibus Bavariæ, grave prælium Ducibus ipſis movit. „ Anonym. Pragenſ. Canonicus Contin. Coſmæ apud Peſſinam L. 3. c. VII. „ Anno 1265. facta eſt magna diſſenſio inter Regem Bohem. & Ducem „ Bavar. qua neceſſitate compulſus „ Rex miſit Nobiles ad metas Bohem. „ cuſtodiendas, qui transeundo multa damna intulerunt villis Epiſcopi „ Prag. & Canonicorum. Moravi „ etiam tranſierunt ad metas Bohemiæ defendendas, & plurima damna intulerunt in Bohemia, & extra „ metas in Bavaria. „ Horneck. c. 72. 73. fuſe.

(C) Conſtat ex Literis apud Meichelbeck. T. II. P. II. N. 30. p. 19. „ Nos *Henricus* DEI gratia Pincerna „ de *Habesbach*, & *Otto* de *Maiſſawe*, „ *Judices Provinciales Auſtriæ* &c. „ Idem frequenter *Arbitri cauſarum* nomine in Literis occurrit: ut apud Meichelbeck. ibid. N. 35. p. 23. item N. 52. p. 31. & N. 55. p. 33. Ubi rurſus cum *Ottone de Haslawe Judex Provincialis* ad An. 1262. appellatur.

(D) Chron. Clauſtro-Neoburg. ad An. 1265. „ Dominus Boemiæ eodem anno *Myſſowarium*, & *Beneſium*, „ & Dominum *Mylotum* fratrem ejusdem, redegit in captivitatem, in „ qua *Miſſowarius* eſt mortuus: & illo „ anno idem Rex incepit in *Auſtria* „ multa caſtra devaſtare. „ Tragœdiam de *Ottone Meyſſavio* in turrim Aichornenſem innocenter conjecto, & extrema primum fame, dein gladio, ac ubi immiſſo percuſſori obniteretur fortius,

imperii cauſas nemo, quod ſciam, veterum prodidit. Sunt, A. C.
qui libidinem Ottocari, ob Beneſii filiam, ſtupro contaminatam, ream peragant: quam cum Beneſius magna libertate objectaret Principi, immani hoc ſupplicio vindicarit. (A) Sunt qui clandeſtinam inter proceres conſpirationem conflari jam tum cœptam ſuſpicentur: quod ſatis conſtet, ex eo potiſſimum tempore Regem non in corpora modo, ſed caſtra etiam nobilium hoſtiliter graſſatum. Quæ conjectura eo propior vero eſt, quo plura id genus in Styria argumenta annis conſequentibus extiterunt. (B) Hæc inter nihil propius factum, quam ut Friſingenſis etiam, & Paſſavienſis Antiſtites inter ſe colliderentur. Paræcias Waydhoffenſem, & Holenſteinenſem in Auſtria Sacerdotes duo, quorum primo Eberhardus, Henricus alteri nomen erat, ignaro, atque adeo invito Seittenſtettenſi Abbate occuparant. Id cum iſte ferendum non putaret, cauſa ad Paſſavienſem Epiſcopum delata (Otto is erat, paulo poſt defunctus) litis cognitorem Fridericum Glunicenſem Abbatem impetravit, cui negotium ab Antiſtite datum eſt, ut contumaces eos jurium violatores uſitatis Eccleſiæ pœnis ſubjiceret, ac ni reſipiſcerent, dira execratione feriret. Id cum Abbas egiſſet naviter, operam tamen luſit apud homines Friſingenſis Antiſtitis authoritate fretos: quare Ottoni, Laureacenſi Decano, imperatum a Paſſavienſi Epiſcopo, ut ſublatis in utraque Paræcia Divinis officiis, reſtitantes tum cives, tum rei ſacræ adminiſtros ad obſequium revocaret. Nihilo plus profectum: quare Rudolphus, Seitenſtettenſium Præſul, implorata Urbani

Controverſia de jure Eccl. Waydhov. & Holenſteinenſis in Auſtria,

magna contentione agitata.

fortius, igne ad mortem adacto, deſcriptam habes a Poeta Anonymo in Hiſt. Fundat. Parthenonis S. Bernardi apud Hier. Pezium T. II. p. 296. Annus mortis congruit cum Literis Donat. *Eliſabethæ Viduæ* ejusdem, Sororis *Hadmari* de *Sunneberch*, datis in *Myſſowe* An. 1265. apud Linckium hoc anno. De *Beneſio* & *Mylota* hæc Arenpeckius habet, in Chron. Auſtr. Col. 1228. ad An. 1278. „ *Ottokarus* autem habebat *Milotum* Capitaneum „ - - qui *Milotus* videns neceſſitatem „ Domini ſui adeſſe, cogitavit mala, quæ perpeſſus eſt ab eo: quia „ fratrem ejus detentum ab eo in vinculis interfecit, etiam cum exercitu ſuo receſſit. „

(A) Peſſina L. 3. c. 7. „ Sunt qui „ eum (*Milotam*) ob fratris filiam ab „ *Ottocaro* vitiatam, ipſumque fratrem „ de hac injuria paulo acerbius conqueſtum, in turri quadam incendio ſublatum, id feciſſe dicant. „ Id ipſum innuere videtur tectius Dubrav. Hiſt. Boh. L. 17. Idem narrat Fuggerus in ſpeculo Auſtr. L. 1. c. 12. ex Gerardo de Roo L. 1.

(B) Id conjici poteſt ex Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1265. „ Illo „ anno idem Rex incepit in *Auſtria* „ multa caſtra devaſtare. „ Et ex iis quæ infra tradentur. Cauſam odiorum generatim Pernoldus ad Annum 1261. indicat. „ Propter probroſum, & injuſtum hoc (*Margaretæ*) „ repudium, multorum Auſtralium „ affectus, & fides in *Otakarum* valde „ vacillavit, qui ſic ex injuſto poſſeſſore tranſivit in injuſtum. Sed „ contra hos ipſe crudelem ſe gerere „ incepit. „

Digitized by Google

A. C. bani IV. Romani Pontificis æquitate, novos demum cauſæ cognitores poſtulandos ſibi putavit. Ii Cremiſanenſis Abbas, ac S. Floriani Præpoſitus erant: ſed ne poteſtate uterentur ſua, dirasque in contumaces Eberhardum & Henricum latas confirmarent, Friſingenſis Epiſcopi Orator apud Pontificem interceſſit. (A) Hæc jam anno ſuperiore cœpta, hoc & ſequenti, majori longe contentione agitata ſunt. Clemens enim IV. Petri ſedem Romæ adeptus, Conradi Friſingenſis partes haud obſcure ſuſcepit, quem datis Peruſio XVI. Cal. Maji literis, Patronum Eccleſiarum Wayd-hoffenſis, Aſpachenſis, & Holenſteinenſis diſerte appellavit, deſignatis iterum novis cauſæ arbitris Henrico & Calhoho ſummi Ratisbonenſis Collegii Canonicis, quorum imperio Laureacenſis Decanus juſſus eſt, Eberhardum Wayd-hoffenſem, & Heinricum Holenſteinenſem Curionem ſacrum, ubi in poteſtate Judicum futuros ſe ſponderent, cum Eccleſia reconciliare, atque ad omnia Sacerdotii ſui munera admittere. (B) Rudolpho Abbati ea judicum

inter Friſing. Epiſcopum, & Abbatem Stittenſtet.

(A) Lit. Urbani IV. PP. datæ prid. Non. Junii An. 1264. ad Abbatem de *Chremsmunſter*, & Præpoſitum ad S. *Florianum*, apud Meichelbeck. T. II. P. II. N. 70. p. 44. „ Sua nobis Abbas & Conventus Monaſterii S. Mariæ de *Sitanſteten* petitione monſtravit, quod *Fridericus* Abbas Monaſterii de *Cleniaco* (*Gleinck*) Patav. Diœceſis in *Heberhardum* & *Henricum* Presbyteros dictæ Diœceſis pro eo, quod idem *Heberardus* de *Waidhoven*, ac dictus *Heinricus* de *Holenſtein* Eccleſias cum juribus, & pertinentiis ſuis ad eosdem Abbatem & Conventum de *Sitanſtetten* ſpectantes per violentiam occuparunt, & ab eodem de *Cleniaco* moniti diligenter, Eccleſias ipſas eis reſtituere contumaciter denegarunt, cum hoc eſſet ita notorium, quod nulla poſſit tergiverſatione celari, auctoritate Venerabilis Fratris noſtri *Ottonis* Epiſcopi *Patavienſis*, loci Diœceſani, excommunicationis ſententiam, exigente juſtitia, promulgavit: *Otto* quoque Decanus Chriſtianitatis *Lauriacenſis*, præfatæ Diœceſis, presbyterorum ipſorum creſcente contumacia, easdem Eccleſias auctoritate prædicti Epiſcopi, ſuadente juſtitia, Eccleſiaſtico ſupposuit interdicto. Verum præfati Presbyteri hujusmodi excommunicationis ſententiam damnabiliter „ contemnentes, in eisdem Eccleſiis „ interdictis divina officia celebrare „ - - præſumunt &c. „ His literis adjunguntur hæc: „ Eisdem Literis „ *Waldinus* de *Bechona*, Clericus Procurator Venerabil. Patris Epiſcopi „ *Friſingenſis*, pro ipſo in publica audientia contradixit &c. Datum „ apud Urbem Veterem XV. Kal. „ Julii &c. „

(B) Lit. *Clementis* IV. PP. ad *Herbonem* Præpoſitum & *Kalhochum* Canonicos Ratisbonenſes, datæ Peruſii XVI. Kal. Maji An. 1265. apud Meichelb. T. II. P. I. p. 63. quas conſulere licebit. Item Literæ Judicum Delegatorum in hac cauſa, datæ Ratisponæ VII. Kal. Novemb. An. 1265. apud eundem p. 65. „ *Hainricus* DEI „ gratia Præpoſitus, & *Chalhohus* Canonicus Ratispon. Judices a ſede „ Apoſtolica delegati, idemque *Chalhohus*, vicem gerens Domini *Erbonis* „ in eadem cauſa delegati, viro provido & diſcreto Decano *Laureacenſi* „ ſalutem &c. Noveritis, quod nos „ cognitis cauſæ meritis inter Procuratorem Abbatis, & Conventus „ de *Sitanſteten* ex una parte, & Procuratorem *Eberhardi* & *Hainrici* Sacerdotum in *Waidhoven* & *Holenſtein* Eccleſiarum ex altera, qui Sacerdotes conquerebantur coram „ nobis ſe per Abbatem de *Gleunich*, „ &

ſententia parum probata eſt. Quare iterum Romam recurſum, novique controverſæ litis cognitores poſtulati, datique, Marquardus videlicet Auguſtanæ Eccleſiæ, ut vocant, Scholaſticus, & Wernerus Welzenſis in Styria Eccleſiæ vicarius adminiſter: quibus cum morem haud gereret Rudolphus Abbas, Wernerus vibrato in eum ſacro fulmine ſententiam peregit. Nihil eo terrore motus Abbas, Divina officia, perinde ac alias, ſecurus tractabat: donec ad Conradi Friſingenſis Epiſcopi querelas commotus Pontifex Romanus, repetito imperio, Herboni, ac Calhoho Ratisbonenſibus Canonicis in mandatis dedit, ut contemptorem poteſtatis Eccleſiaſticæ a ſacrorum communione removerent. (A) Tam atroci confoſſus ſententia Rudolphus, Petri, Paſſavienſis Antiſtitis, fidem opemque implo-

A. C.

ac tandem deciſa.

„ & a vobis ſententia Excommunica-
„ tionis & Interdicti contra juris de-
„ bitum notatos: & quamvis hac
„ ratione, & aliis multis rationibus
„ dicerent ſententias eſſe nullas ipſo
„ jure, tamen ipſos abſolvimus ab
„ hujusmodi ſententiis ad cautelam,
„ recepta primitus a Procuratore ip-
„ ſorum, & nomine eorum ſatisfa-
„ ctione de parendo juri, & judica-
„ tum ſolvendo. Unum volumus,
„ & mandamus vobis - - quatenus
„ præfatos Sacerdotes publice in Ec-
„ cleſia veſtra denuntietis coram cle-
„ ro & populo ab hujusmodi ſenten-
„ tiis abſolutos ad cautelam, ipſos-
„ que ad omnes actus legitimos ad-
„ mittatis. „

(A) Lit. *Clementis* IV. PP. datæ Peruſii XVI. Kal. Maji An. 1265. „ Cle-
„ mens Epiſcopus &c. Præpoſito *Her-*
„ *boni*, & *Kalhocho* Canonicis Eccleſiæ
„ Ratisponenſis ſalutem &c. Trans-
„ miſſa nobis Venerabilis Frater no-
„ ſter - - Epiſcopus *Friſingenſis*, Pa-
„ tronus Eccleſiarum de *Waidhoven*,
„ de *Aſpach*, & de *Holenſtein* Patavien-
„ ſis Diœceſis petitione monſtravit,
„ quod cum fel. record. *Urbanus* Pa-
„ pa, Prædeceſſor noſter, cauſam - -
„ ab audientia Magiſtri *Gerardi* Cano-
„ nici Patavienſis - - Abbati Mona-
„ ſterii de *Tirbuopt* (*Thierhaupten*) per
„ ſuas literas duxerit committendam,
„ idem Abbas de *Tierboupt* Magiſtro
„ *Marquardo* Scholaſtico Auguſtenſi
„ commiſit ſuper hoc usque ad diffi-
„ nitivam ſententiam vices ſuas. Sed
„ iidem Abbas & Conventus de *Si-*
„ *tanſteten*, ſufficienti confiſto grava-
„ mine ab audientia dicti ſubdelega-
„ ti ad ſedem Apoſtolicam appella-
„ runt - - ſubdelegatus - - aliquam-
„ diu proceſſit in cauſa, & demum
„ ad dictum Abbatem de *Tirboupt* re-
„ miſit eandem, qui cognitis ipſius
„ cauſæ meritis - - pro eodem Epi-
„ ſcopo diffinitivam ſententiam pro-
„ mulgavit. - - *Wernherus* quoque
„ perpetuus Vicarius Eccleſiæ in *Welz*
„ Salzburg. Diœceſis, quem nomina-
„ tus Abbas de *Tirboupt* executorem
„ vice ſui conſtituerat - - in *Rudol-*
„ *fum* Abbatem - - diffinitivæ pare-
„ re contumaciter denegantem ex-
„ communicationis ſententiam, exi-
„ gente juſtitia, promulgavit, quam
„ ipſe *Rudolfus* Abbas dampnabiliter
„ vilipendens, divina officia celebra-
„ re, imo, quantum in eo eſt, verius
„ prophanare præſumit. - - Quare
„ fuit pro parte ipſius Epiſcopi novi
„ humiliter ſupplicatum, ut easdem
„ ſententias curaremus Apoſtolico
„ munimine roborare. - - Quocirca
„ discretioni veſtræ per Apoſtolica
„ ſcripta mandamus, quatenus ſen-
„ tentias ipſas, diffinitivam, ſicut eſt
„ juſta, per cenſuram Eccleſiaſticam;
„ Excommunicationis vero, ſicut ra-
„ tionabiliter prolata, faciatis auc-
„ ritate noſtra usque ad ſatisfactio-
„ nem condignam, appellatione re-
„ mota obſervari &c. „ Hæc apud Meichelbeck. T. II. P. I. p. 63. His reſpondent alteræ ejusdem Clementis IV. PP. Literæ Viterbii IV. Non. Nov. An. 1265. datæ apud Meichelb. T. II. P. II. p. 52.

(A) Lit.

A. C. imploravit: cujus poſtulatu alii delecti ſunt litis arbitri, qui Salisburgi demum anno poſt tertio Epiſcopum & Abbatem in concordiam revocarunt. Leges, in quas conventum, hæ fuere: ut Aſpachenſis deinceps Parœcia cum nuncupandi Curionis ſacri jure penes Abbatem Seitenſtettenſem eſſet; eidemque etiam decimæ ex Waydhoffenſis, ac Holenſteinenſis Eccleſiæ fundis ſolverentur: idem tamen Eberhardo & Henrico, locorum eorundem Curionibus ſacris, quoad in vivis eſſent, ternos quotannis florenos penderet, jusque nuncupandi utraque in Parœcia rei ſacræ adminiſtros Friſingenſi Epiſcopo, ejusque ſucceſſoribus in perpetuum relinqueret. (A) Hic exitus erat longæ, ac difficilis controverſiæ, quæ viros optimos, & jurium ſuorum tenaces inter ſe commiſit. Leviori manu expeditæ ſunt cauſæ, quas alias ſuper alias Friſingenſis Epiſcopus in Auſtria, Styriaque ſuſcepit. Sopita inprimis lis, quam Pilichdorffii fratres in cauſa Enzerſtorffenſi reſuſcitarant, eorumque poſtulatis certa argenti ſumma ſatisfactum: (B) Compoſitæ, quæ cum Wulfingo Stubenbergico, cum Vanſtorffiis in Styria; (C) cum Redelio, & Potendorffio nobi- *Alia de Enzerſtorffio.*

(A) Lit. in hac cauſa apud Meichelb. T. II. P. II. p. 58. „ Prædicta „ quæſtio accedente conſenſu auctoritate Reverendi in Chriſto Domini *Petri* Patavienſis Epiſcopi - - nec „ non & noſtro (*Friderici* Præpoſiti, „ *Conradi* Canonici Friſing. Abbatis „ *Garſtenſis* & *Wernhardi Decani Paſſav.*) „ Salzburgæ taliter eſt deciſa, videlicet, quod dicti Abbas & Conventus de *Sitanſteten* perpetuo tenebunt „ Eccleſiam in *Aſpach* cum omni jure „ præſentandi, quemadmodum eam „ tenuerunt ante litem motam, nullo jure præſentandi *Friſingenſi* Epiſcopo, vel ejus ſucceſſoribus in ipſa „ Eccleſia remanente. Decimas inſuper Eccleſiarum in *Waidboven*, & „ in *Holenſtein* colligent, & recipient „ in uſus ſuos, & Monaſterii ſui perpetuo, quemadmodum receperunt „ ab antiquo. Eccleſia in *Openiz*, ad „ Parochiam in *Holenſtein* tanquam „ ad Matricem Eccleſiam perpetuo „ redeunte - - jure præſentandi & „ eligendi perſonas ad præfatas duas „ Eccleſias *Waidboven* & *Holenſtein* „ perpetuo apud *Friſingenſem* Epiſcopum, ejusque ſucceſſores remanente &c. „ Quæ videri apud Meichelbeckium l. c. poſſunt.

(B) Documenta aliquot in hac cauſa extant apud Meichelbeckium T. II. P. II. ex his primum ſunt Literæ *Ottocari* R. An. 1262. *Iglaviæ* datæ: ſecundum, Literæ ejusdem eodem anno *Lipzichiæ* datæ: tertium Literæ Domus Teutonicorum *Viennæ*: quartum denique Literæ *Ulrici*, *Marquardi*, & *Conradi* fratrum de *Pilichdorff*, quæ apud eundem a Num. LII. ad Num. LV. legi poſſunt. Cauſa compoſita eſt ad hunc modum: *Conradus* Epiſcopus Friſingenſ. pro 500. libris Monetæ Viennenſis dudum ſolutis, quas tamen *Pilichdorffii* nunquam receperant, alias 200. libras pro redimendo jure Advocatiæ in *Enzinſtorff* fratribus de *Pilichdorff* perſolvere juſſus eſt per delectos arbitros, Judices Provinciales *Ottonem de Meiſſau*, & *Ottonem de Haslau*; 30. vero libras uſualis monetæ pendere quotannis ad Cameram Ducis *Auſtriæ*, ex voluntate *Ottocari* R. An. 1262.

(C) De cauſa cum *Wulfingo de Stubenberch* ob injurias quasdam hominibus *Friſingenſis* juris apud *Welz* & *S. Petram* in Styria ſuperiore irrogatas extant Lit. Olomucenſis Epiſcopi *Brunonis* apud Meichelbeck. T. II. P. II. Num.

nobilibus Auſtriis exortæ turbæ ſunt: (A) ampla Wayd- A. C.
hoffenſibus & Welzenſibus privilegia ab Ottocaro impetrata: (B) aliæque acceſſiones factæ. (C)

Bellum in Salisburgenſi agro,

Interim belli Bavarici curam non depoſuit Ottocarus. Februario ſtatim menſe An. MCCLXVI. Bohemicæ, Moravicæque copiæ ad fines Bojariæ ſunt admotæ: conſecutæ brevi poſt intervallo aliæ menſe Martio, Brunoque, Olomucenſis Epiſcopus, ducto in Salisburgenſem agrum juſto exercitu, Hallenſe oppidum, quod unum adhuc 1266

Num. 63. De cauſa cum *Vanſtorffiis* fratribus ob controverſos ſylvæ limites extant Literæ *Conradi* Friſingenſ. Epiſc. in *Welz* datæ eodem anno 1263. apud eundem Num. 66.

(A) Literæ R. de *Valchenberch* datæ apud *novam Civitatem* An. 1263. VI. Cal. Aug. quibus ſe & filium obſtringit ad mulctam quinquaginta talentorum (*florenorum*, ſeu *Pfund*) ſi Henricus *Redel a Friſingenſi* Epiſcopo in cuſtodiam datus, injuriam porro inferat, vel vim ſubditis Friſingenſ. extant apud Meichelb. ibid. Num. 68. In cauſa cum D. *Offemia de Pottendorff* de jure patronatus & fundo Eccleſiæ in *Herrantſtein* extant apud eundem Documenta duo Num. 85. & 88. quibus fundus & jus Patronatus Epiſcopo *Friſingenſi* vindicatur.

(B) Lit. Ottocari R. datæ in *Graz* An. 1266. apud Meichelb. T. II. P. II. Num. 86. „ Volumus & mandamus „ noſtræ gratiæ ſub optentu, quatenus fori in *Waidhoven* in illa conſuetudine, ac libertate, quam cives „ ejusdem *fori* circa fenum emendum, aut vendendum, aut ſuper „ aliis mercimoniis ſe habuiſſe ab antiquo, temporibus quondam Ducum *Auſtriæ*, per legitimum coram „ vobis (Com. de *Hardeke*, & aliis „ Capitaneis & Judicibus Auſtriæ) „ oſtenderint documentum, non ſinatis per *Huſpach*, aut per alios quoscunque aliquatenus impediri &c. „ Item aliæ Lit. Ottocari R. datæ *Viennæ* An. 1265. apud eundem T. II. P. I. p. 62. „ Dominum *Chunradum* Venerabilem Epiſcopum Friſingenſem „ omnibus juribus, provinciali judicio in *Heybs* (notat Meichelbeck. „ ibidem, coæva manu in margine „ annotatum: in *Waidhoven.*) attinentibus, quibus prædeceſſor ſuus „ fel. mem. gaviſus eſſe dinoſcitur, „ libere & plenarie volumus congaudere: ipſius judicii provincialis homines ad jurisdictionem & Dominium jam tacti Domini Epiſcopi „ pertinentes, ab exactionibus quibuslibet, & venationibus indebitis, & tractionibus ad fora aliena, „ videlicet Judicum noſtrorum provincialium, vel aliorum quorumcunque Judicum & Subjudicum penitus eximentes; ita tamen, quod „ in ſignum exemptionis hujusmodi, „ & indicium tria talenta denariorum *Wiennenſium* ſingulis annis ad „ noſtram Cameram - - faciat aſſignari &c. „ De *Welzenſibus* in Styria ſuperiore extant Literæ Ottocari R. An. 1265. *Gracii* datæ apud Meichelb. T. II. P. I. p. 64. „ Homines „ ipſius Domini Epiſcopi ab exactionibus, pernoctationibus, herbergariis, vexationibus indebitis liberos „ eſſe volumus & exemptos &c. „

(C) Lit. *Engelſchalci de Remſperch* de caſtro *Randeke* ad Eccleſiam Friſingenſem devolvendo, ſi ſine hærede decedat, datæ apud *Udmarveld* in Auſtria XV. Kal. Auguſti An. 1263. teſte Marquardo de *Zinzindorff* &c. apud Meichelbeck. T. II. P. II. Num. 67. Lit. *Otachari* Regis datæ apud *Frieſtat* prid. Non. Decemb. A. 1266. ibid. Num. 83. „ Venerabili Domino *Chunrado* Friſingenſi Epiſcopo - - quotiescunque ipſe, aut venatores ſui in prædio *Friſingenſis* Eccleſiæ in *Auſtria* „ fuerint conſtituti, indulſimus de „ gratia ſpeciali, ut venationes pro „ ſui ſolatii deductione per totum „ noſtri diſtrictus dominium valeat „ exercere, habeatque pro ſuæ venationis promotione in noſtro diſtrictu, quod *Volge*, & *Schefwart* vulgariter nuncupatur. „ Lit. Conradi Friſing. Epiſcopi An. 1265. datæ de Inſula *Chleinwerde a Leopoldo de Sachſengang* pro ſubditis ſuis in *Reuchlinſtorff* & *Müllenten* redempta apud Meichelb. T. II. P. II. Num. 76.

(A) Anonym.

A. C. huc in poteſtate Henrici Bavari erat, incendio delevit. At enim levia hæc erant belli diſpendia, ſi cum iis, quæ Auguſto demum menſe Ottocarus Rex ipſe importavit, comparentur. Anno jam ſuperiore Bojos inter Bohemosque hoſtiliter agi cœptum: ac Bohemi quidem Nobiles, Moravique ad Regni limitem excubare juſſi, Bavariam, qua parte ſylvæ Bohemicæ contigua eſt, damnis haud levibus affecere. Februario ſubinde ac Martio anni præſentis majores ex Moravis, Bohemisque coactæ ſunt copiæ, quas ſub Auguſti principium Rex ipſe, conflato ex Auſtriis, Styris, Carnis ac Sileſiis ingenti exercitu auxit. (A) Quæ de annona ceteroque commeatus bellici apparatu, cujus inopia ſuperior expeditio pene irrita fuit, Annales noſtri memorant, fidem vix invenient: plauſtrorum multa millia erant, quibus annona in provinciam omnium rerum inopem, & nupera direptione omnino exhauſtam conveheretur. (B) Iter per Chambenſem Boicæ limitem fuit, immani hominum, villarumque ſtrage. Poſt Deckendorffium, haud ſatis ad arcendam vim tantam comparatum, breviſſima oppugnatione captum, dirutumque, caſtra Nidaviæ ſunt admota. Haud modicum ibi erat ex Bojis præſidium, & curſum ruentis exercitus diutius moraturum: & jam catapultis omnis generis quaſſari cœptum firmum alioquin muris oppidum, cum injectis noviſſime flammis totum in cineres reſedit. Triduum ipſum

Et in Bavaria redintegratum.

(A) Anonym. Pragenſ. Synchronus apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ An. „ 1265. facta eſt magna diſſenſio inter Regem Bohem. & Ducem Bavar. qua neceſſitate compulſus Rex, „ miſit Nobiles ad metas Bohemiæ „ cuſtodiendas; qui transeundo multa damna intulerunt villis Epiſcopi „ Prag. & Canonicorum. Moravi „ etiam transierunt ad metas Bohemiæ defendendas, & plurima damna intulerunt in Bohemia, & extra „ metas in Bavaria. *Anno 1266.* iterum transeuntes & Bohemi & Moravi circa Purificationem S. Mariæ, „ & in quadrageſima rurſum, plurima damna intulerunt villis Epiſcopi. VI. Idus Auguſti Rex proceſſit verſus Bavariam cum multitudine copioſa Bohemorum, Morav. „ Auſtral. Carinthian. Polonor. &c. „ Bavariam ad Ratisbonam usque „ crudeliter devaſtantes. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1267. (leg. 1266.) „ Odoccarus Rex Boemiæ manu valida intravit Bavariam „ cum magna potentia usque in Ratisbonam cum X. millibus militum, & alia innumerabili multitudine ad arma peroptime expeditorum, ubi etiam habuit CD. millia curruum oneratorum cum expenſis, quibus exercitus plurimum „ indigebat, quia in tantum terra illa ante introitum regis fuit vaſtata, quod volatilia non reperiebant „ ſolidum victum. Et ſic idem Rex, „ occupatis quibusdam caſtris munitiſſimis, cum compleviſſet ſpatium „ unius menſis ſtando in terra, & nullus adverſariorum compareret, qui „ comparituros ſe ſpoponderant, ad „ propria eſt reverſus. „ Anonym. Leob. ad An. 1267. qui eadem narrat, ponit „ 200000. curruum oneratorum. „ Sed & is numerus fidem ſuperat.

(A) Chron.

edax flamma deſæviit, facileque nongenta ex imbelli plebe A. C. capita extinxit. Deckendorffii, ac Nidaviæ fortunam Regenſtauffium, aliaque minora oppida, caſtraque ſecuta ſunt. (A)

Ratisbona neutrarū partium.

Et jam Ratisbonæ, a qua urbe liberum copiis ſuis tranſitum poſtularat Ottocarus, appropinquabat: ſed cum cives viam quidem per urbis medium daturos ſe reciperent, vias tamen ac plateas ad arcendam vim armato milite complerent; veritus periculum Rex ſuis, cum annona alioquin deficeret, & equorum multa millia perirent, exacto vix biduo, copias in Bohemiam remiſit. Sed quo dolorem ulciſceretur ſuum, reverſus in Auſtriam continuo mandata dedit, ut quidquid Ratisbonenſium per Auſtriam eſſet civium, in vinculis haberetur, res vero, mercesque eorundem in publicum conferrentur. (B) Interea belli Bavarici curæ nihil remiſerant. Præmiſſus Paſſavium, urbem in fœdus nuper adſcriptam, Bernardus Preuſſelius, equeſtri vir dignitate, & in armis ſtrenuus, qui cum octingentis, quos ſecum habebat, equitibus agrum, qui Ænum inter, Vilſamque, ac Rotam fluvios jacet, Braunaviam usque direpto etiam Aſpachenſi Cœnobio, populatus eſt: Henri-

(A) Chron. Steronis ad An. 1266. „ Tunc etiam Otakerus Rex Bohemiæ inimicitias jam dudum contra „ *Ludovicum*, & *Hainricum*, Duces Bavariæ conceptas totis viribus in arma convertit, adſciſcens ſibi Salzburgenſem, Patavienſem, Ratisponenſem Civitates cum munitionibus earundem, ex quibus tunc facta ſunt in Bavaria multa incendia, occiſiones hominum & rapinæ. Ipſe quoque in menſe Auguſto cum multis millibus armatorum verſus *Chamb* Bavariam intravit, deſtruens *Regenſtauf* & *Nidavv*, & alia caſtra, in quibus per incendium & jacula ſagittarum magna periit hominum multitudo; & morante ipſo per biduum Ratisponæ, per *Egram* revertitur in Boemiam, exercitu penuriam victualium patiente. „ Recedente autem ipſo Rege de Bavaria, Dominus *Hainricus* Dux miſſo exercitu ultra flumen *Itſam* (f. *Iltzam*) oppidum in *Velden*, & alias munitiones cum tota provincia ibidem incendio devaſtavit. „ Chron. Saltzburg. ad An. 1266. „ Epiſcopus Olomucenſis ex mandato Regis Bohemiæ veniens cum magno exercitu, deſtruxit civitatem *Hallis* per incendium - - - Rex Boemiæ collecto maximo exercitu, nemine ſibi reſiſtente, vaſtavit terram Ducum Bavariæ ex altera parte Danubii, obtentis & deſtructis pluribus munitionibus eorundem. „ Chron. MS. apud Linckium ad Annum 1266. „ *Ottocarus* Rex Bohemiæ hoc anno cum Auſtralibus, & iſtis de Stiria, conducto etiam exercitu peregrino movit expeditionem contra Bavariam in *Inventione S. Stephani*, quam in magna parte, & usque *Ratisponam* rapinis, incendiis, & cædibus valde conſumpſit. Plures tamen ex his, quos cuſtodes confiniorum poſuerat in *Patavia*, perierunt, ex quibus quidam captivati, quidam autem truncati, aliqui vero in toto perempti. Equi etiam plusquam 40. millia invaleſcente clade in prædicta expeditione perierunt. „ Horneck. c. 75. & 76. qui tamen confuſo temporum & rerum ordine, corrigendus eſt ex ceteris Scriptoribus: uti & ejus interpres Hagenus p. 1080.

(B) Horneckius c. 74. quem Lector poteſt conſulere.

A. C. Henricus interim Bavarus, ne nihil agere videretur, Novum Forum, a Bohemis adhuc infeſſum recuperat, miſſoque trans Ilzam fluvium cum copiis Alberto Halſio Veldenam primum, Auſtriæ ſuperioris urbeculam, tum alia ex aliis oppida, pagosque ferro flammaque exſcindit. (A) Vaſtata omni circum regione Paſſavium copiæ redire juſſæ. Nihil propius factum, quam ut ea quoque urbe Dux Bavariæ potiretur. Civium quorundam proditione aditum in urbem nactus, noctu ad III. Cal. Novembres intra portas receptus eſt: jamque foro novo, magnæque Civitatis parti injectis ignibus, non paucis etiam civibus, nocturni doli ignaris, inter primum tumultum obtruncatis, in poteſtatem redegiſſe totam urbem ſibi videbatur; cum verſi ad rapinam militis avaritia victoriam corrupit. Coorti ex omni parte cives, cum res ſuas, vitamque tanto in diſcrimine verſari conſpicerent; correptis armis, in ignaros locorum, ac nocturnis tenebris hinc illinc palabundos invecti, & prædam manibus, & jugum cervicibus excuſſere. Sunt qui Bavaros objecto divinitus terrore ob effractum Templi ſacrarium conjectos in fugam, civeque trepidante, armatos in hoſtem Cœlites ſtetiſſe velint. (B) Excitatus

Paſſavii periculum a Bavaris.

(A) Aventinus Boic. Annal. Lib. VII. c. 8. Num. 10. & Prevenhub. in Chron. ſuper. Auſtriæ pag. 412. quos ſequi hac in re libuit, quod Horneckius plura omittat; Hagenus etiam Horneckium haud bene reddat: & univerſim Chronicon Auſtrale & Anonymus Leobienſis cum Sterone & Salzburgenſi Chronico non ſatis conveniat. Quæ ad extremum addit Aventinus hoc loco, de *Flinsberg*, *Kurnberg*, & *Mos* caſtris ab *Hermanno* Altahenſi Abbate hoc tempore everſis, ex Sterone quidem accepta ſunt; ſed haud ſcio, an hoc bello Auſtriacis erepta ſint: quod ſi ita factum, facile intelligi poſſunt, quæ Chronicon MS. apud Linckium narrat: „ Plures tamen, ex his, quos cuſtodes confiniorum poſuerat (Ottocarus) in Patavia, perierunt &c. „

(B) Chron. Steronis ad An. 1266. „ Subſequenter III. Kal. Novembr. „ Idem *Hainricus* Dux per portam quandam Civitatis *Patavienſis*, procuratione ſive traditione quorundam, per adulterinas claves obtentam, novum forum cum quibusdam domibus & etiam cellario Canonicorum, ac magna parte civitatis exuſſit, aliquibus ibidem civibus interfectis: totamque civitatem cepiſſet, ſi ſui non fuiſſent propter invaſionem rapinæ, & noctis tenebras hinc & inde diſperſi. „ Biographus S. Maximiliani apud Hier. Pezium T. I. Col. 31. „ Anno - - „ 1265. IV. Kal. Nov. circa tertiam vigiliam noctis porta Civitatis *Patavienſis* ſuper ripam *Oeni* verſus Monaſterium *S. Nicolai* per adulterinas traditorum claves aperta, liberum hoſtibus patefecit introitum. Qui clanculo intrantes, occupaverunt majorem Eccleſiam, & ſuperiorem curiam, & ſacrarium irruperunt potenter, & patenter tenuerunt divina usque ad ortum Solis, civibus non ad arma defenſionis, ſed ex deſperatione ad fugæ ſolius remedium præparatis. Quid multa? contigit miraculum evidens & inſigne. Hoſtes cum poſſent, nullo reſiſtente Civitatem, & omnia, quæ in ea erant, quietiſſime poſſidere, ultro terga verterunt, & unde venerant, reverſi ſunt: nullo hominum perſequente, ſed ſolo beatorum noſtrorum ſuffra-

hoc belli tumultu Ottocarus, ſub Decembris adhuc menſis principium, copias ſecum in Bavariæ fines rapit; rapinis, ac incendiis aliquamdiu per agrum Paſſavienſem graſſatus, Rieda etiam per dolum capta, cogente vi frigoris in Bohemiam revertitur. (A) A. C.

Dum alternis per Bavariæ fines cladibus ſævitur, agerque alias feraciſſimus populatione ac direptione ad vaſtitatem redigitur; Auſtria, qua Styriam ſpectat proxime, non ſine damno fuit. Quarto decimo Cal. Auguſti intra altiſſimorum montium fauces, qui Styriam ab Auſtria ſejungunt, tam ſpiſſæ ſe cœlo nubes intenderant, ut lucem pene diei eriperent: ad hos ubi ſub noctem immanis ventorum procella acceſſit, colliſæ intra montium anguſtias nubes tantum repente cœleſtium aquarum effudere, ut retardatæ primum inter arctiſſimas rupium fauces; aucto deinde, perrupto velut aggere, impetu, & lapidum vim ingentem ex Semeringio monte in ſubjectum Schadwiennæ oppidum devolverent, & avulſis, quaqua torrens ferebatur, ſcopulis, tecta, domus, homines, pecudesque una, continentique ruina involverent. Everſum, quod unicum oppido Templum eſt, hominum ad quingenta capita momento prope temporis extincta. (B) Ottocarus interea, quanquam belli curis diſtrictus, Principis tamen officio ceteris in rebus non defuit: ac imprimis quidem pro egregio in res ſacras ſtudio, publico edicto cavit, ne aut belli tempore ſacris vis ulla Ædibus afferretur, (C) aut Præſulum, ſacrorumque Curionum res ac fortunæ, a morte relictæ, violentæ hominum rapacitati, qui mos in legem pene

Schadwienna nubifragio everſa.

Ottocari juſta ſeveritas in Templi violatores, & raptores.

„ ſuffragio, hoc apud Divinam clementiam impetrante. „ Conſuli de hoc poteſt Chron. Salzburgenſe ad An. 1266. Hagen. in Chron. Auſtrali Col. 1079. „ Das geraw darnach „ die Paſſawer, und vachten mit den „ Bayern, den ſi oblagen mit groſſen „ ſcheden. „

(A) Chron. MS. Auſtr. continuat. usque ad Annum 1330. apud Linckium ad hunc annum 1266. „ Hoc „ ipſo anno in feſto B. Andreæ Apoſtoli convocavit (*Ottocarus*) expeditionem verſus Bawariam alteram, cujus fines circa *Pataviam* iterum devaſtans incendiis & rapinis, caſtrum *Ried* dolo traditum recepit: ulterius procedere, ut plus „ mali faceret, vehementia hyemis „ non permittebatur. „

(B) Chron. Anonymi Leob. ad A. 1266. „ XIV. Kal. Auguſti oppidum „ in *Schadwien* ex inundantia pluviæ, „ & ex procellis nubium & ex colliſione lapidum in torrente fere totum eſt everſum cum Eccleſia in eodem foro, & bene D. homines ſunt „ ibidem tunc extincti. „ Chron. Paltrami ad h. a. „ in *Schadwienna* „ tanta in nocte ex concurſu & colliſione nubium facta eſt inundatio, „ ut quingentos homines extingueret, & Eccleſiam ibidem, pluresque domos, ædificia funditus devaſtaret. „

(C) Peſſina L. 3. c. 7. „ In hac „ expeditione Rex edictum tulit die „ 7. Auguſti, ut qui ſacras ædes cremaſſet, vivus cremaretur. „

(A) Lit.

A. C. pene jam verterat, in prædam cederent: (A) primumque eorum capitum tam ſevere urſit, ut flammis addiceret hominem, qui faces impias in templum jactaſſet. Neque minori ſua laude improbam militum licentiam, in innoxios cives, agreſtesque quidlibet audentium, repreſſit: conſtatque ſatis, ducem militiæ fortunis vitaque exutum a Principe, quod agreſtium hominum querelas, in quos milites importune graſſati erant, audire renuiſſet. (B) Atque ne minus Paſſavienſi Antiſtiti, quam nuper Friſingenſi, tribuere videretur, ſubjectos ei Eccleſiæ cives, agreſtesque a Provincialium per Auſtriam Judicum poteſtate exemptos eſſe voluit, adjecto ad cetera privilegio, ut Mauterenſes ac Everdingenſes municipes, qui in Paſſavienſis Epiſcopi ditione eſſent, eodem, quo ceteri Auſtriaci, jure in mercatibus, rebusque civilibus gauderent. (C)

Benevolentia in Paſſav. Antiſtites.

Bello Bohemos inter, ac Bavaros alternis fere cladibus, mutuisque damnis geſto (D) finem tandem An-

(A) Lit. *Ottocari* R. datæ *Pragæ* XI. Cal. Febr. An. 1266. Ind. IX. apud Duell. Miſcell. T. I. p. 406. „ Certa „ relatione intelleximus, quod quædam deteſtabilis conſuetudo, imo „ potius corruptela - - in veſtris partibus inolevit, videlicet, quod „ Prælatis, Rectoribus ſeu Plebanis „ Eccleſiarum decedentibus, quidam „ improbi laici, imo potius crudeles „ tyranni, res mobiles, & immobiles „ quandoque decedentium Clericorum præſumunt temere uſurpare, „ ac rapere violenter. - - Fidelitatem veſtram commonemus diligentiſſime, & hortamur, addentes nihilominus preces Regias, & diſtrictum mandatum, quatenus factum „ tam impium, & enorme per totum „ noſtrum Dominium impune fieri „ nullatenus de cetero permittatis. „ Literæ hæ inſcriptæ ſunt *Judicibus Provincialibus, & Civitatenſibus, per Auſtriam & ſupra Anaſum conſtitutis.*

(B) Peſſina L. c. „ Cumque anno ſuperiori accepiſſet copiarum „ ſuarum Ducem, quosdam pauperes „ ruſticos a milite vexatos, & opem „ implorantes non audiiſſe, Ducem „ illum, & bonis & capite multavit. „ Hæc ille ex Anonymo, ut videtur, Canonico Pragenſi.

(C) Lit. *Ottocari* R. Idibus Martii *Egenburgi* datæ An. 1266. apud Hundium in Metrop. Salisb. T. I. p. 258. ex addit. Gewoldi. „ *Ottocarus* &c. „ licet omnium Eccleſiarum profectibus, & quieti ſemper intendere totis viribus teneamur, Venerabilis „ tamen Patris Domini Patav. Epiſcopi - - & Eccleſiæ ſuæ Patav. ac „ hominum ſuorum jura, & libertates, quibus ab aliquibus ſæpius derogatum, volentes firma, & illibata impoſterum conſervare, ſub obtentu gratiæ noſtræ vobis univerſis „ & ſingulis damus firmiter in mandatis, ut in bonis & poſſeſſionibus „ ipſius Domini Epiſcopi, quocunque cenſentur nomine, nullam præſumatis exercere judiciariam poteſtatem; his tamen exceptis caſibus, qui damnationem mortis requirunt - Præterea cum ſui & noſtri homines gaudere merito debeant æquo jure, veſtræ ſimiliter univerſitati præcipiendo diſtricte committimus, ut cives ipſius de *Mautern*, de *Everdinge*, & quoscunque „ alios homines per aquas & terras, „ omni jure & libertate perfrui ſecure, ac libere permittatis, quo „ noſtri cives, & homines gaudere „ in hujusmodi cognoſcuntur, nec „ ipſos in aliquo, contra hujusmodi „ mandati noſtri ſeriem, de cetero „ vel impedire, vel artare, ſuper „ quo turbaremur graviter, attemptetis &c. „

(D) Chronic. Paltrami Conſulis Vienn. ad An. 1266. „ Eodem anno „ Au-

nus MCCLXVII. dedit: tametsi non desint, qui hujus adhuc anni principio bellum ab Ottocaro redintegratum scribant. (A) Ne diutius in armis essent potentes hi Principes, Guidonis, ut reor, Pontificis per Germaniam Legati authoritas effecit, qui, ut Religionis morumque ad veterem Ecclesiæ disciplinam revocandorum causa esset expeditior, pacem ac concordiam inter Principes sanciendam summo studio procurarit. (B) Sublatis his bellorum turbis Synodus Viennæ in Austria ad Maji mensis principium est indicta. Præses Concilii Guido ipse erat Apostolicæ Sedis per Germaniam, Sueciam, Daniam, Poloniam Legatus, ex sacra Cistercienſium familia ad Romanæ purpuræ honores evectus, Vir non Religione magis, quam prudentia, rerumque gerendarum dexteritate spectatissimus. Affuere ex Episcopis Joannes Pragensis, Petrus Passaviensis, Bruno Brixinensis, Conradus Frisingensis, Leo Ratisbonensis, Amelricus Lavantinus, cum minorum gentium Præsulibus, Abbatibus, Præpositis, Archidiaconis, Decanis, quos inter universim sexdecim sacris infulis conspicui in Synodo confedere. Initium sacris conventibus in Æde D. Stephani ad VI. Idus Maji datum est, qui totum exinde triduum tenebant. (C)

A. C. 1267

Pax inter Bavaros & Bohemos restituta.

Concilium Viennæ celebratum

in Templo S. Stephani.

Acta

„ Australes & Bohemi in diversis locis rapinis & incendiis vastaverunt „ Bavariam, insultibus autem hujusmodi viriliter a Bavaris propulsatis, & repressis, & ex utraque parte plurimis captivatis & abductis, „ ad propria revertuntur. „

(A) Chron. Australe, & Anonymus Leob. ad An. 1267.

(B) Chron. Steronis ad An. 1267. „ *Otakerus* Rex Boemorum, & *Henricus* Dux Bavariæ rursus per pacis osculum ad concordiam redierunt. „

(C) Author. Anonym. Synchronus ex Codice MS. Biblioth. Cæsar. a Marco Hansizio relatus T. I. p. 410. „ Anno MCCLXVII. Dominus *Gwido* Apostolicæ sedis Legatus Tituli S. Laurentii in Lucina, Præsbyter Cardinalis, Abbas Cistercienſis, magna fultus Authoritate venit „ *Wiennam*; omnes Episcopos, Prælatos, Abbates, Præpositos, Decanos in Salzburgensi Episcopio constitutos convocat; post Joannis „ ante portam Latinam feria tertia „ in Parochiali Ecclesia *Wiennæ* tribus „ diebus concilium celebrat; cum „ jam dictis Prælatis de profectibus „ S. Ecclesiæ, & utilitatibus, sicuti „ Vir Apostolicus, pertractat, honorifice suæ Legationis officium adimplendo &c. Convenerunt non pauca lucentia sanctæ Matris Ecclesiæ „ luminaria, inter quæ & Venerabilis Pragensis Episcopus cum Prælatis quibusdam sui Episcopatus aderat, ita ut in numero decimus sextus cum infulis Pontificalibus in „ eodem concilio resideret. „ Stero ad An. 1267. „ Dominus *Gwido* „ Cardinalis Apostol. sedis legatus „ VI. Idus Maji apud *Wiennam* Concilium celebravit, cui interfuerunt „ *Johannes* Pragensis, *Petrus* Patavienſis, *Bruno* Brixinensis, *Conradus* Frisingensis, *Leo* Ratisponensis, *Almaricus* Lavendinensis Episcopi, & alii „ quam plures de ipsis Diœcesibus „ Prælati, Archidiaconi, & Decani. „ Similia referunt Chron. Claustro-Neoburg. Paltrami. Anonym. Leob. ad Annum 1267.

(A) Con-

A. C. Acta ejus Synodi undeviginti capitibus comprehensa ad mores fere Chriſtiani populi, quique eidem ex Sacerdotali Ordine præſunt, ſeverioribus legibus adſtringendos pertinent, quorum ſumma hæc eſt: Eccleſiæ Miniſtri, & Divino obſequio ſingulariter addicti, in victu, cultuque corporis modum adhibeant, neque a modeſta gravitate, ac decentia usquam deflectant. (A) Præſules cum alias, tum maxime, cum pro munere Parœcias inſpiciunt, exactionibus graves ne ſunto. (B) Sacerdotes, ceterique Divini cultus adminiſtri caſte, ſancteque vitam exigant: ſecus ſi faxint, neque intra menſem a concubinarum nefaria ſe conſuetudine abſtraxerint, Sacerdotii ſui juribus, fructibusque excidant. (C) Siqui rebus juribusque Sacerdotum manus injecerint, neque damnum ante VIII. Cal. Julii reſarſerint, a Templis, Divinisque myſteriis arceantur: ſin vero aut vim, aut manus ipſis Eccleſiæ miniſtris attulerint, nomina eorum ad proximam Synodum deferantur, reique Pontificio fulmine feriantur. (D) Quod ſi atrocem in modum eorum aliquem aut læſerint, aut violarint, iis pacem Eccleſiaſticam reſtituere, præterquam Summo Chriſti Vicario fas ſit nemini. Ad hæc, qua in Pro-

Synodi Viennenſis Canones.

De vitæ Cleric. moderatione.

De modo viſitandi.

De Caſtit. Cleric.

De injuriis in res, ac perſonas Eccl.

earumque pœnis.

(A) Concilii Viennenſis in Auſtria ad Annum 1267. celebrati Acta, quæ extant apud Lambecium Comment. Bibl. Cæſar. Vind. L. 2. c. 3. & apud Labbeum Conc. T. XIV. col. 360. capit. I. „ Univerſis Eccleſiaſticis perſonis Provinciæ Salzburgenſis, & Civitatis & Diœceſis Pragenſis præcipimus, ut in victu, geſtu, & aliis operibus ac circumſtantiis ſtatus ſui ſic honeſte ſe habeant, & decenter, ne propter ipſos nomen Eccleſiaſticum inter laicos blasphemetur: - - in conviviis ſuis modeſtiam & mediocritatem obſervent, ſuperfluitatem indebitam reſecantes, & ebrietatem, omnium vitiorum fomitem, & nutricem devitent. „

(B) Ejusdem cap. 2. „ Prælati vero a gravaminibus ſuorum abſtineant ſubditorum; & maxime cum Eccleſias viſitant, moderentur expenſas &c. „

(C) Ejusdem cap. 3. „ Præcipimus, ut Clerici continenter & caſte vivere ſtudeant; quatenus puro corde, & mundo corpore DEO poſſint in officio eccleſiaſtico miniſtrare. Siqui vero de cetero deprehenſi fuerint detinere publice concubinas, niſi infra menſem ſe ab eis, & ab earum conſortio ſeparaverint - - ex tunc enim beneficio eccleſiaſtico ſint privati &c. „

(D) Ejusdem cap. 4. „ Cum in quibusdam locis iniquitas quorundam laicorum invaluerit, quod in rebus eccleſiæ furtum reputetur ſagacitas, rapina probitas, & violentia fortitudo; Synodali judicio diffinimus, ut qui bona Eccleſiarum ſcienter detinent occupata, nec infra inſtans feſtum B. Joannis Baptiſtæ eadem reſtituerint, & de damnis ac injuriis ſatisfecerint competenter; extunc introitum Eccleſiæ ſibi noverint interdictum, nec ab Epiſcopis, aut aliis eccleſiarum prælatis ad Communionem Dominici Corporis admittantur. Qui vero obſtinata mente dum vixerint, ſatisfacere non curaverint, nullus Clericus ſæcularis, vel regularis ſepulturæ eorum intereſſe præſumat: adjicientes, ut ſingulis annis in Synodo illi, qui Clericos capiunt, verberant, vel occidunt, aut alias in ipſos manus injiciunt violentas, excomunicati denuncientur &c. „

Provincia Præſulum aliquis in vincula ſit conjectus, in ea aris ſilentium, Templisque omnibus indictum eſto: idem in Parœciis obſervetur, quarum Sacerdotibus res juraque per vim ablata, necdum reſtituta ſunt. (A) Sacerdotiis ſingulis ſinguli contenti ſint, niſi veniam ejus legis Archiepiſcopo approbarint. (B) Decimarum ratio ita habeatur, ut ne Sacerdotum juribus derogetur, neve aliis præterquam DEO dicatis hominibus dependantur: ſiquis alter profanas iis manus injecerit, Templi ſe aditu interdictum norit. (C) Uſura abſit, aut ſicubi irrepſerit, injecta graviſſimarum, quas Eccleſia habet, pœnarum metu arceatur. (D) Eadem ſeveritate plectantur, ſiqui ſacri aut Religioſi Ordinis homines aut vi externa, aut armatis precibus, legitimos Magiſtratus ſacros, ne vim poteſtatis ſuæ in ſe expromant, prohibere auſint. Cautum deinde eſt graviter ſancteque, ne citra ætatis veniam a ſummo Pontifice obtentam, adoleſcentibus duodeviceſimum nondum annum egreſſis Sacerdotia ea, quibus animorum cura annexa

A. C.

De plur. Benefic.

De decimis.

De uſura.

De contumacia Cler.

De Benef. curatis.

(A) Ejusdem cap. 5. „ Quicunque vero Perſonam eccleſiaſticam „ enormiter vulneraverit, mutilaverit, vel occiderit, aut captivaverit, non niſi per ſedem Apoſtolicam abſolvatur: & ipſo facto, ſiquid tenebat ab Eccleſia, illud perdat, & in utilitatem Eccleſiæ convertatur. Adjicientes, quod in illa „ Diœceſi, in qua aliquem Canonicum Cathedralis Eccleſiæ, vel in „ dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum „ capi contigerit, vel captum detineri, usque ad liberationem ipſius, „ & exhibitionem debitæ ſatisfactionis, ceſſetur generaliter a Divinis. „ Similiter & in illa parochia, in qua „ res Clericorum violenter ablatas „ detineri, vel clericos ipſos capi „ contigerit, usque ad reſtitutionem „ congruam, a Divinis ceſſetur. „

(B) Concil. Vienn. cap. 6. „ Statuimus, ut omnes, qui - - dignitatum, perſonatuum, ſeu beneficiorum cum cura, pluralitatem detinent - - ſuper hoc ſecum diſpenſatum fuiſſe coram Venerabili Patre DEI gratia electo Salzburgenſi, „ infra inſtans feſtum B. Joannis Baptiſtæ, doceant manifeſte. Alioquin ex tunc ultimo beneficio recepto ſint contenti: - - ſi vero utrumque retinere contenderint; nos ipſos & primis & ultimis extunc decernimus manere privatos. „

(C) Ejusd. cap. 7. „ Diſtricte præcipimus, ut juxta laudabilem conſuetudinem patriæ, decimæ tam antiquæ, quam etiam de novalibus, „ majores & minutæ plenarie perſolvantur: nec liceat alicui Laico, „ nobili vel ignobili, cujuscunque „ dignitatis vel principatus exiſtat, „ ſibi decimas, maxime de minutis „ & novalibus uſurpare: alioquin, ſi „ contra fecerit, ab ingreſſu Eccleſiæ „ usque ad ſatisfactionem condignam „ ſe noverit eſſe ſuſpenſum. „

(D) Ejusdem cap. 8. „ Item dolentes referimus, quod quidam - „ tam Clerici, quam Laici, per Salzburgenſem provinciam conſtituti, „ uſuras, & uſurarios contractus exercere præſumunt: ad quorum cupiditatem refrenandam ſtatuimus, „ ut - - a talibus abſtineant: alioquin nos ipſos excommunicamus „ in ſcriptis: & ter in anno, videlicet in Cœna Domini, in Aſſumptione B. V. & in Nativitate Domini „ præcipimus per plebanos & majores ſuos in locis ſuis excommunicatos publice denunciari: Clerici „ vero beneficiati, qui per tempus „ trium menſium ſententiam excommunicationis ſuſtinere præſumpſerint animo indurato, per ſuos diœceſanos ſuis beneficiis ſpolientur „ &c. „

(A) Ejusd.

A. C. annexa eſt, committantur. (A) Sublatus, qui dudum obrepſerat, temerarius abuſus, quo Patroni Eccleſiarum, judicesque in decedentium res fortunasque Sacerdotum involare conſueverunt, intentato etiam dirarum Pontificiarum fulmine, ſiquis adverſus hanc Legem feciſſe, deinceps notaretur. (B) Interdictum pariter, nequis Sacerdotium ullum, niſi authore Epiſcopo, aut Epiſcopi Vicario, a Patrono Eccleſiæ ſuſcipiat: ſecus & munere ipſe ſuo, & ſuo Patronus jure (quæ pœna & alienantibus Eccleſiæ dotem conſtituta eſt) excidiſſe declaretur. (C) Statutum deinde provide, ne animorum curatores a credito ſibi populo abſint longius, Sacerdotii ſecus fructibus carituri: (D) ut Cœnobia, niſi quæ ſummo ſolum Pontifici ſubjecta ſunt, intra ſex menſes ab Epiſcopis inſpiciantur, & ubi morum diſciplina defluxerit, Ciſtercienſibus ſemper binis adhibitis Præſulibus, ad priſtinam ſanctitatem revocentur. (E)

De rapina defunct. Cleric.

De collat. Benef.

De perſon. reſid.

De Viſitat. Monaſt.

(A) Ejusd. cap. 9. „ Item ordinamus & ſtatuimus, ut Clerici, & „ Eccleſiaſticæ perſonæ tam ſæculares, quam regulares, prælatorum „ ſuorum correctiones legitimas cum „ debita humilitate ſuſcipiant: & ſi- „ qui ex eis hac occaſione contra „ correctores ſuos, auxilium brachii „ ſæcularis invocaverint, vel potentum preces armatas impetraverint, „ vel impetratis uti præſumpſerint, „ a ſuis beneficiis deponantur. Ipſis „ quoque prælatis diſtrictius inhibemus, ne pueris minoris ætatis, videlicet octodecim annorum, dignitates, perſonatus, ſeu beneficia curam animarum habentia conferre „ præſumant, vel ad ipſa recipere „ præſentatos: niſi cum eis ſuper hoc „ a Sede Apoſtolica, vel ab ejusdem „ Legatis extiterit diſpenſatum. „

(B) Ejusdem cap. 10. „ Item ad „ aures noſtras per clamoſam inſinuationem multorum pervenit, quod „ patroni Eccleſiarum tam Clerici, „ quam Laici, advocati & judices, „ & præcones, bona decedentium „ Clericorum occupant, & uſurpant. „ - - Quare provide duximus ſtatuendum, ut patroni eccleſiarum, & „ alii ſupradicti, a talibus de cetero „ abſtineant: & niſi abſtinere voluerint, quousque ſic ablata reſtituant, excommunicationis vinculo „ innodentur. „

(C) Ejusd. cap. 11. „ Item diſtrictius inhibemus, ne aliquis Clericus eccleſiam parochialem a Laico „ patrono recipere (in) beneficium „ audeat, niſi ab Epiſcopo, vel Archidiacono fuerit inſtitutus: alioquin ab officio, & beneficio ſe noverit eſſe ſuſpenſum. Et Laicus, „ qui auctoritate propria inſtituere „ præſumpſerit, ipſo facto a jure cadat Patronatus. Adjicientes, ut „ nullus Patronus, Clericus vel Laicus, dotem Eccleſiæ, in qua jus „ obtinet patronatus, alienare præſumat. Quodſi contra fecerit, ipſo „ facto a jure cadat Patronatus, ut „ res alienata ad jus & proprietatem „ Eccleſiæ revertatur. „

(D) Ejusd. cap. 12. „ Item ordinamus & ſtatuimus, ut prælati, „ & curam animarum habentes, in „ ſuis Eccleſiis corporaliter reſideant, „ & ad hoc a ſuis Epiſcopis per ſubtractionem fructuum compellantur, niſi cauſa legitima ſe potuerint excuſare. „

(E) Ejusd. cap. 13. „ Univerſis Epiſcopis Salzburgenſis Provinciæ, „ ac Epiſcopo Pragenſi diſtricte præcipimus, ut quilibet ipſorum intra „ dimidium annum, aſſumptis ſecum „ duobus Abbatibus Ordinis Ciſtercienſis, omnia clauſtra nigrorum „ Monachorum ſuæ Diœceſis viſitet, „ corrigat & reformet tam in capite, quam in membris: illis tamen „ exceptis, qui Rom. Eccleſiæ nullo „ medio ſubeſſe noſcuntur; quos per „ nos vel alios a nobis ſpecialiter deputandos intendimus viſitare. „

(A) Ejusd.

De poteſt. conſecrandi S. Vaſa. Calices ſacros, & id genus vaſa, veſtesque, niſi qui potestatem ſingularem a Romano Antiſtite accepiſſent, conſecrare Præſulibus fas ne eſſet. (A) Poſtrema quinque capita de Judæis agunt, legesque utiliſſimas continent: ne Chriſtianorum balnea, ne tabernas frequentent: ne ſervos, ancillasve e plebe Chriſtiana ſibi adſciſcant: ne ad recipienda vectigalia, neve ad gerenda alia publici juris munia admittantur: (C) Si libidine prolapſi cum femina Chriſtiana miſceantur, carceris pœna, niſi argenti ſelibras decem perſolvant Magiſtratui, mulctentur; mulierque in flagitio deprehenſa, caſtigata fuſtibus, ex urbe perpetuum in exilium ejiciatur. (C) Ceterum, ut indicio aliquo a Chriſtianis diſcernantur, cornuto utantur pileo, mulctandi argenti certa ſumma, ſicubi ſine hac perfidiæ ſuæ teſſera in publicum prodiiſſent. Si locum Chriſtiani, ſi fundum oppidi, pagive occupent, & decimas ſolvant Curioni ſacro, & damnum fructuum, qui a Chriſtianis familiis ad eum pertinerent, Epiſcopi arbitrio præſtent. (D) Chriſtiani ne ad menſam, aut convivium ex gente hac perfida quenquam admittant; neque aut feſti diei communione aliqua, aut nuptialibus ludis miſceantur, ſacro alioquin percellendi fulmine, & a piorum communione ſegregandi: atque

A. C.

De Judæis ſpeciatim.

De Servis Chriſtian.

De nota veſtitus.

De decimis.

De conviviis.

(A) Ejusd. cap. 14. „Prohibemus „ etiam Abbatibus, ne calices, vel „ patenas, ſeu ſacras veſtes benedicere, vel conſecrare; aut alia epiſcopalia officia exercere præſumant: „ niſi ſuper hoc a ſede Apoſtolica privilegium habuerint ſpeciale. „

(B) Ejusd. cap. 16. „ Prohibemus inſuper, ne ſtubas balneares, „ ſeu tabernas Chriſtianorum frequentare, ſeu intrare præſumant „ (Judæi) nec ſervas, vel ancillas, „ aut nutrices, ſeu quæcunque Chriſtiana mancipia die, noctuve in „ domibus ſuis retinere præſumant: „ nec ad recipiendum telonium, ſeu „ ad alia publica officia aliquatenus „ aſſumantur. „

(C) Ejusd. cap. 17. „ Siquis vero Judæus cum aliqua Chriſtiana „ fornicationis vitium deprehenſus „ fuerit commiſiſſe, quoadusque decem marcas argenti ad minus pro „ emendatione ſolverit, diſtricto carceri mancipetur: & mulier Chriſtiana, quæ tam damnoſum coitum „ elegerit, per civitatem fuſtigata, „ de ipſa civitate ſine ſpe redeundi „ penitus expellatur. „

(D) Ejusd. cap. 15. „ Non tam „ nova cudentes, quam ſummorum „ Pontificum ſtatuta vetera renovantes, diſtricte præcipimus, ut Judæi, qui diſcerni debent in habitu „ a Chriſtianis, cornutum pileum, „ quem quidem in iſtis partibus conſueverunt deferre, & ſua temeritate deponere præſumpſerunt, reſumant, ut a Chriſtianis diſcerni „ valeant evidenter. - - Quicunque „ autem Judæus ſine tali ſigno deprehenſus fuerit incedere, a Domino terræ pœna pecuniaria puniatur. Adjicientes, ut Judæi Sacerdoti parochiali, infra cujus Parochiæ terminos manſerint, pro eo, „ quod loca, in quibus Chriſtiani habitare deberent, occupant, juxta „ quantitatem damni, quod ei ex hoc „ inferunt, ad arbitrium diœceſani „ loci, omnes proventus, quos ex „ Chriſtianis, ſi ibidem manerent, Sacerdos perciperet, refundere compellantur. Decimas etiam prædiales cum omni integritate perſolvant. „

(A) Con-

A. C. atque ut periculum fraudis abſit longius, cibariorum quidquid venale apud Judæos eſt, a Chriſtianis ne ematur. (A) Quodſi, ut ad eum diem frequenter factitatum eſt, fœnore iniquo opprimere, ac trucidare cives pergant, a Chriſtianorum contubernio, dum ſatisfecerint, proſcribantur. *De uſuræ pœna.* Sacra Religionis Myſteria ſicubi publice per urbem deferantur, in domos ſe ſuas illico recipiant, oſtioque ac feneſtris clauſis tantiſper deliteſcant. Sacra Chriſto morienti die, quæ Paraſceves nomine in Eccleſia celebratur, prodire in publicum ne auſint. *De cautione in reb. relig.* Religionis capita, apud eundem populum diſceptando, in controverſiam ne vocent. Uxores, liberosque ad noſtra ſacra tranſeuntes ne morentur: Chriſtianos ad ſectæ ſuæ perfidiam ne pelliciant, vel auſu temerario circumcidant. Medicam artem apud Chriſtianos ne exerceant: *De arte medica.* Synagogas novas ne erigant: veteres quidem reficere venia eſſet; at educere altius, aut ornatum & elegantiam adjicere penitus interdictum. *De Synagogis.* Sacro verni jejunii tempore carnem publice domum ne deportent: ne Chriſtianis, quibus veſci per id tempus carne nefas eſt, inſultare videantur. Ad extremum lege ſancitum eſt, ut Concilii hujus capita annis ſingulis in provinciali Synodo in memoriam revocentur: quorum vero notitia ad Civiles Magiſtratus pertineret, ea ſingulis in Paroeciis e Templi ſuggeſto publice promulgentur. *Concilii finis.* Finita ad IV. Idus Maji laudata Synodo, acta ejusdem a ſacris Præſulibus ſubſcripta ſunt, & ſubſignata. (B)

(A) Concil. Vienn. c. 18. „ Item „ omnibus iſtius provinciæ, & civitatis & Diœceſis Pragenſis, ſub pœna excommunicationis diſtrictius „ inhibemus, ne Judæos, vel Judæas „ ſecum ad convivandum recipiant, „ vel cum eis bibere, vel manducare „ audeant, aut etiam cum ipſis in ſuis „ nuptiis vel neomeniis, vel ludis „ ſaltare, vel tripudiare præſumant: „ nec Chriſtiani carnes, vel alia cibaria a Judæis emant: ne forte Judæi per hoc Chriſtianos, quos hoſtes reputant, fraudulenta machinatione venenent. „

(B) Ejusd. cap. 19. „ Adjicientes, „ ut ſi de cetero, quocunque prætextu Judæi a Chriſtianis graves ſeu „ immoderatas uſuras extorſerint, „ Chriſtianorum eis participium ſubtrahatur, donec de immoderato „ gravamine ſatisfecerint competenter - - - ſi vero Sacramentum altaris ante domos eorum deferri „ contigerit: ipſi Judæi, audito ſonitu prævio, intra domus ſuas ſe „ recipiant, & feneſtras, ac oſtia ſua „ claudant. Hoc etiam in quolibet „ die Paraſceves per prælatos Eccleſiæ facere compellantur. Ne præſumant de fide Catholica cum ſimplicibus diſputare; nec filios & „ uxores Judæorum ad fidem Chriſtianam venientes, invitos audeant „ detinere. Nec Chriſtianos ad Judaiſmum alliciant, aut aliquo uſu „ temerario circumcidant. Nec Chriſtianos infirmos viſitent, vel circa ipſos exerceant opera medicinæ. „ Synagogas novas ne erigant: & „ ſiquas erexerint, eas removeant, „ aut deponant. Vetuſtam, ſi opus „ fuerit, reficiant: non ampliorem, „ pretioſiorem faciant, ſeu etiam altiorem. Carnes in quadrageſima, „ quando

Commodum per id tempus, quo ſacra Viennæ col- A. C.
lecta eſt Synodus, & Virginum Cœnobio, cui a Cœli Por-
ta nomen eſt, & Noſodochio extra urbis mœnia, quod re-
cipiendis lepra aſperſis in Clagpaum a Gerhardo Viennenſis
Paroeciæ Rectore conſtructum eſt, ſuprema manus acceſ-
ſerat. Datum proinde & publicæ utilitati, & ingentibus
Viri in pias cauſas liberaliſſimi meritis, ut præſente, ac ap-
probante Guidone Cardinali, & Templum & Cœnobium
ſolenni Eccleſiæ ritu a Petro Paſſavienſi Antiſtite conſecra-
retur. (A) Hæc inter ſemel ac iterum magnum in timo-
rem conjecta eſt Auſtria. In vicina enim Hungaria orta
ſeditio Stephanum filium in Patrem Regem Belam arma-
vit: qua cauſa, haud explicate ſatis proditur; niſi quod
Stephanus graviſſimis ſe appetitum odiis a Parente ſuis in
literis conqueratur. Auſtrios quosdam optimates in par-
tes pertractos inde conjectura eſt, quod Henricus Preuſſe-
lius, Vir armorum peritia, ac bellicæ fortitudinis laude in
primis celebratus, dolo hoſtili in poteſtatem Regis Stephani
venerit, ejusque aut manu aut imperio, haud decoro ſatis
in bello captum nobilem vindictæ genere, ſit occiſus. (B)

Noſodochium, Clagpaum, & Cœnobium Virginum ad Cœli Portam conſecratur,

Bellum Hung. inter Belam, & Stephanum ejus filium Reges.

Metus

„ quando Chriſtiani a carnibus abſti-
„ nent, & jejunant, aperte vel pub-
„ lice non deportent. Præcipimus
„ autem Epiſcopis, ut ad hæc omnia
„ obſervanda in ſingulis articulis Ju-
„ dæos per abſtractionem commu-
„ nionis Chriſtianorum compellant.
„ Ipſos quoque principes ac judices
„ eorundem diſtrictius admonemus,
„ ne Judæis ſtatuta noſtra ſervare no-
„ lentibus, alicujus protectionis ſeu
„ defenſionis favorem impendant: --
„ alioquin introitum Eccleſiæ, &
„ communionem divinorum officio-
„ rum ſibi noverint interdicta. Vo-
„ lumus etiam, & ſub pœna Excom-
„ municationis præcipimus, ut do-
„ minus electus Salzburgenſis, ejus-
„ que ſuffraganei, nec non & Epi-
„ ſcopus Pragenſis, has conſtitutio-
„ nes noſtras, ſigillo noſtro munitas
„ habeant, easque ſingulis annis in
„ Synodis Epiſcopalibus, & in pro-
„ vinciali concilio faciant recitari,
„ & diligentius obſervari, & ea, quæ
„ tangunt Laicos, faciant per paro-
„ chiales Eccleſias ſuarum Diœceſum
„ publicare. Acta ſunt hæc *Wienna* in
„ Auſtria anno Domini MCCLXVII.
„ IV. Idus Maji. Pontificatus Cle-
„ mentis Papæ IV. anno tertio. „
Extant hæc acta apud Lazium com-
ment. Rer. Vienn. L. 2. c. 4. apud
Lambec. comment. Bibl. Cæſ. L. 2.
c. 3. & apud Binium Coll. Concil. T.
III. apud Harduin. T. VII.

(A) Chron. Auſtrale & Anonym.
Leobienſis ad An. 1267. „ Eodem
„ anno Magiſter *Gebhardus* (*Gerhar-*
„ *dus* alias in Diplom. ſcribitur) Ple-
„ banus *Wienna* conſtruxit Clauſtrum
„ Monialium *Wienna*, quod *Porta Cœli*
„ nuncupatur. Etiam eodem anno
„ Venerabilis Epiſcopus Patavienſis,
„ Dominus *Petrus* prædictum clau-
„ ſtrum conſecravit. Item eodem
„ anno Magiſter *Gebhardus*, Plebanus
„ *Wienna*, domum Leproſorum *Wien-*
„ *na* in loco, qui dicitur *Clagpaum*,
„ ſuis facultatibus conſtruxit: etiam
„ Venerabilis Epiſcopus Patavienſis,
„ Dominus *Petrus*, præſente Domino
„ Cardin. *Gwidone*, Eccleſiam ibidem
„ conſecravit. „

(B) Chron. Auſtrale & Anonym.
Leob. ad An. 1267. „ Eodem anno
„ Dominus *Bela* Rex Hungarorum
„ cum filio ſuo *Stephano* bellum iniit:
„ in quo bello fortiſſimus, & ſtre-
„ nuiſſimus armorum, & bellorum,
„ *Heinricus Pruzlo* (*Preuſſel*) miles de
„ Auſtria cecidit. „ Chron. Clau-
ſtro-Neoburg. ad An. 1267. „ Eo-
„ dem

A. C. Metus præſentior a terræ motu fuit. Principio enim Maji, ſub horam diei tertiam terra ita contremuit, ut non moveri, ſed everti omnia crederentur. Multæ multis in locis collapſæ ædes, maxime in Styria, ubi Chynbergenſe caſtrum, cujus parietinæ, ruderaque informe adhuc ſpectaculum præbent, immani cum fragore lapſum, ſic, ut ſolo inſtabili & turres pulſato campano ære ſua ſponte reſonarent, & ſubjectum eidem caſtro oppidum emovendum ſuis ſedibus putaretur. Exeunte Octobri menſe Viennam idem terror oppreſſit. Nocte V. Cal. Novembres conſequente, ante tertiam noctis vigiliam primus auditus eſt ſubſultantis telluris fragor, conquaſſatis ſtatim tectorum faſtigiis, factaque murorum ac parietum labe, tota urbe vulgatus. (A) Mali vis tamen fere intra terrorem ſtetit. *Terræmotus in Styria & Auſtria.*

Eadem octava, ac viceſima Octobris die diuturnæ calamitatis finem Crembſii attigit Margareta Auſtriaca, Germaniæ quondam, poſt Bohemiæ Regina, & bis vidua, marito licet Rege ſuperſtite. (B) Veneno ſublatam, ejusdem, qui conjuge abjecta dotem ſervarat, perfidia, multorum opinio erat, cui ſubſcribere tamen ipſe haud velim. Quid enim ab annoſa Principe rerum jam potens *Margaretha Auſtriacæ mors.*

„ dem anno occiſus *Hainricus Pruzelo*, „ per manum *Stephani* Regis Ungariæ, „ traditus perfidia, & dolo nequiter „ Ungarorum. „ Literas affert *Stephani* Regis R. P. Timon. in Chron. Hung. pag. 36. „ *Stephanus* DEI gratia junior Rex Hungariæ, & Dux „ Tranſilvaniæ. Cum per parentes „ noſtros extra meritum graves perſecutiones pateremur &c. „ De *Henrico Preuſſelio* ſupra jam ad A. 1260. memoratum eſt, eundem apud R. *Belam* fuiſſe, cum de Styriæ principatu inter *Ottocarum* & *Belam* certaretur, ut refert Haſelbachius in Chron. Auſtral. pag. 730.

(A) Chron. Auſtrale, & Anonym. Leob. ad An. 1267. „ Eodem anno „ Nonis Maji, die Dominica, hora „ tertia, terræ motus factus eſt magnus, qui duravit per mediam horam, & ex eo multa ædificia corruerunt, & caſtro *Chünberg* corruente, cecidit Avarius, & expiravit, „ & Eccleſiæ tremerent in tantum, „ ut Campanæ ſonarent. Eodem anno terræ motus factus eſt *Viennæ* „ proxima die poſt *Simonis*, & *Judæ*, „ in media nocte, ſive in primo Galli „ cantu. „ Ubi tamen notandum: Diem Dominicum non fuiſſe Nonis Maji, ſed VIII. Idus Maji: ut adeo utrum Nonis Maji, an die ſequ. terræ motus is fuerit, ſtatui pro certo non poſſit.

(B) Chron. Mellic. ad An. 1267. „ *Margareta*, quondam Alemanniæ Regina, carni debitum ſolvens, in *Lilinvelde* ſepulturæ traditur. „ Pernold. ad An. 1267. „ Afflicta Regina „ (*Margareta*) - - vixit usque ad annum MCCLXVII. ubi V. Kal. „ Novembris pie obiit. „ Chron. Zwetl. Recentius ad Annum 1266. „ Obiit Domina *Margareta*, verus hæres terræ; & ſic terra vero hærede „ orbata. „ Item aliud Zwetlenſe apud Linckium usque ad An. 1330. continuatum ad An. 1266. Tabulæ Clauſtro-Neoburg. Col. 1041. „ Als „ man zalt nach Chriſti gepurd MCC, „ und LXVII. jar, lies Künig *Otaker* Fraw *Margarethen* vergeben zu „ *Krembs*. „ Necrolog. Clauſtro-Neoburg. „ IV. Kal. Novemb. *Margareta*, filia Ducis *Lwpoldi*, Regina „ Romanorum, Duciſſa Auſtriæ, & „ Styriæ. „

Ottocarus timeret? aut ſi quis metus erat, cur violentam A. C.
id genus necem in ſextum a divortio annum diſtuliſſet, haud nullo compendio ſecundarum infamiæ nuptiarum conſulturus? Quanquam ſi mors violenta Matronam duris fere ſemper exercitam ſuſtuliſſet, haud diſparem vitæ ſortitura fuiſſet exitum. (A)

Genus, nuptiæ,

Nata erat Leopoldo Patre, Auſtriæ, Styriæque Duce, omnium fere, qui ad eum diem Provinciæ præfuerant, virtutis, prudentiæ, eloquentiæ, rerumque geſtarum laude clariſſimo: nubiles ingreſſa annos in manus Henrici Romanorum Regis convenit, quem & gemina virilis ſexus prole bis parentem jam fecerat, & regiam Germaniæ coronam, ex Henrici Colonienſis Archiepiſcopi manibus acceperat. (B) Sed enim Princeps ambitioſus, qui ex Regis Bohemiæ, cujus filiam ſibi optarat, opibus neſcio quas vires ad prava ſua in Patrem forte conſilia pollicitus, pene in eo jam erat, ut Margaretæ, ſuſcepta jam ſobole, nuntium remitteret, ſuasque ſibi habere res juberet. Sed Abbas Sancti Galli, cujus apud Henricum Regem magna erat authoritas, ſceleſtam molitionem impedivit. (C)

Matrimonium infelix.

Henricus Conjux ejus a Patre in Cuſtodiam datus:

Nihilo tamen feliciùs matrimonium fuit, quam divortium futurum erat: nam cum anno MCCXXXIV. aperte jam in Patrem inſurrexiſſet Henricus; nec caſtrum Trivelſenſe, quod anno ſequenti Wormatientibus in Comitiis reſtituendum Patri receperat, reddidiſſet; in vincula conjectus eſt, & Ottoni, Bavariæ Duci, quem bello nuper

(A) Thom. de Haſelbach. Chron. Auſtr. Col. 731. „ *Margareta* ſedit „ diu private in *Crembs*, donec hauſto veneno vitam finivit, & in *Campo-Liliorum* cum Patre ſepelitur. „ Arenpeckius in Chron. Auſtral. Col. 1222. „ Poſuit eam (*Ottacarus Margaretam*) in *Krembs* ſatis miſere, ibi „ poſtea eam intoxicavit. „ Idem ſcribit Sundheimius in Tabulis Clauſtro-Neob. ſupra relatus. Contin. Martini Poloni ad An. 1261. „ *Ottocarus* -- *Margaretam* repudiavit, non „ aliud ei, quam ſterilitatis defectum „ imputans, & tandem, ut fertur, „ extingui per toxicum procuravit. „ Horneck. c. 79.

„ Daz *Chrems* er ſew ſiczen liez
„ Mit ungemach, und mit not:
„ Und do ſy nicht wolt ligen tot,
„ Do liez er ir vergeben &c. „

(B) De his ſupra ſuis locis actum, ex Richardo de S. Germano ad An. 1225. & ex Chron. Godefridi Colonienſis ad An. 1227.

(C) Conradus de Fabaria cap. 15. de Caſibus Monaſt. S. Galli apud Goldaſtum. „ Habuit Rex *Henricus* voluntatem faciendi divortii in contractu filiæ Ducis *Auſtraſiorum*, hortatu quorundam Principum, poſtquam ſobolem de ipſa perceperat. „ Fuit autem cauſa divortii, quia filiam Regis Boemiæ deſponſaverat, „ de futuro tamen, & non contractu „ præſenti. - - (*San-Gallenſis*) vero „ Abbas reverendus, difficulter licet, „ hunc non bene ſapidum revocavit „ infelici divortio, & a Regis Bohemiæ filiæ contractu. „

(A) Go-

A. C. nuper oppreſſerat, in cuſtodiam traditus. (A) Neque tamen vel ſic ſecurum ſe ſatis Fridericus putabat, quamdiu in Germania eſſet filius; ſed coacto Moguntiæ conventu exauthoratum in Apuliam miſit, fame aut veneno in carcere mox necandum. (B) Margaretam Reginam una in Italiam traductam, Pernoldus author eſt: (C) nec dubium, Fridericum & Henricum filios eodem deportatos: quorum prior, res Friderici, avi ſui, Imperatoris tractandas in Longobardia ſuſcepiſſe, (D) & in ſupremæ voluntatis tabulis, quarum tamen fidem ſupra jam exploſimus, hæres Auſtriæ, Styriæque ſcriptus a Cæſare reperitur. (E) Ambos cum Henrico Rege patre, eodem mortis genere, extinctos a Friderico Cæſare, Pernoldus non uno loco memorat; (F) ſed noſtrates Scriptores ceteri, & externi plerique alii Manfredum Friderici Cæſaris nothum, authorem illatæ necis fuiſſe produnt. (G)

Amiſſo

(A) Godefr. Colonienſ. ad Annum 1234. „ Rex *Heinricus Bopardiæ* conventum quorundam Principum habuit, „ ubi a quibusdam nefarium conſilium accepit, ut ſe opponeret Imperatori Patri ſuo, quod & fecit. „ Idem ad An. 1235. „ Rex *Henricus* „ conſilio habito VI. Non. Julii apud „ *Wormatiam* in gratiam Patris recipitur; ſed non perſolvens, quæ promiſerat, nec reſignans caſtrum *Drivels*, quod habuit in ſua poteſtate, „ juſſu Patris Imperatoris eſt cuſtodiæ „ mancipatus. „ Richard. de S. Germano ad A. 1235. „ *Henricum* Regem „ filium ſuum redeuntem ad mandatum ſuum recepit, quem Duci Bavariæ cuſtodiendum permiſit. „

(B) Richardus a S. Germano ad An. 1236. „ Menſe Januario Imperator filium ſuum *Henricum* ſub fida „ cuſtodia - - mittit in Regnum, & „ in Apulia, & in Rocca, quæ dicitur S. Felix, ſervandus traditur. „ Videri hac de re poſſunt Monachus Paduanus L. 1. Albertus Stadenſis ad An. 1235. Auth. Geſtor. Friderici II. & filiorum ſub initium.

(C) Pernold. ad An. 1235. „ Imperator filium *Heinricum* - - in Apuliam, cum Regina & duobus filiolis transmiſit. „

(D) Lit. Friderici II. Imper. apud Petrum de Vineis L. 2. N. 40. „ *Fridericus*, dilectus *Nepos noſter*, quem „ ad ſuperiores partes Lombardiæ pro „ ſalubri ſtatu provinciæ Majeſtas noſtra præmiſerat, &c.

(E) Teſtamentum Frider. II. Imperat. apud Murator. T. X. Script. Ital. „ Statuimus, quod *Fridericus*, *nepos* „ *noſter*, habeat Ducatus Auſtriæ & „ Styriæ &c. „

(F) Pernoldus ad An. 1236. „ Sed „ Princeps, cum ſciret, non tantum „ *Heinricum* Regem, ſed & parvos filios ejus, *Fridericum* & *Heinricum*, „ qui tamen nihil peccaverunt, in „ carcere fame & toxico necatos, & „ ſororem ſuam Reginam in Calabris „ detineri, quamvis Imperator Nepotulorum interitum ſtudioſiſſime „ celaverit, ut putarentur vivere, & „ poſt mortem Imperatoris a Manfrido potionati &c. „ Item ad An. 1246. & An. 1248.

(G) Horneck. c. 12. Hagenus in Chron. Auſtr. Tabulæ Clauſtro-Neob. Ricobaldus Hiſt. Imp. ad An. 1250. „ Moritur *Fridericus* (Imp.) - - relictis - - duobus filiis, *Henrici*, ſui „ primogeniti, carcere mortui. „ Joan. Villani Hiſt. Univ. apud Murat. T. XIII. „ Lo Imperadore (*Federigo*) „ il (*Arrigo*) - - fece morire d' inopia a gran tormento, & i figliuoli „ fece poi morire *Manfredi*. „ Barthol. de Neo-Caſtro in Proœmio Hiſt. Sicul. hæc tantum habet: „ *Henricus* „ (Rex) duxit Dominam Alamanniæ, ex quibus nati fuerunt filii „ duo, *Henricus* & *Fridericus*, qui poſt „ deceſſum patris, inopinatæ morti, „ cum eſſent parvuli, traditi ſunt. „

(A) Per-

Digitized by Google

Amiſſo igitur Rege conjuge, filiisque a latere avul- A. C.
ſis, vix ſero in Germaniam remiſſa, in Cœnobium Trevirenſe, velut ad tranquillum refugii portum, ſe recepit. (A) Nomen inter loci ejus Sacras DEO Virgines, quæ D. Dominici inſtituta profitentur, ſacramentum DEO dixiſſe, multi, veteresque ſatis Scriptores tradunt: (B) ſed id Pernoldus, ejusdem Inſtituti Sodalis, ac conſcientiæ moderator, aperte negat. Neque dubium eſſe poteſt: quod *Innocentius* IV. Pontifex Maximus iis in literis, quibus ad ineundum novum matrimonium Margaretam hortatus eſt, (C) ne verbo quidem de Religioſa ejusmodi profeſſione meminerit: quod in Auſtriam redux eadem, Heimburgi aliquamdiu, viduarum more conſederit: (D) quod res in omnium oculis geſta, conſcia utique ſacra ejus Ordinis familia, quæ Viennæ jam Cœnobium habebat, (E) latere Regem Ottocarum tamdiu, Sacrosque Antiſtites non potuiſſet; quod repudiata denique a Rege, Crembſii non in Cœnobio (quod ſacris ejus Ordinis Virginibus ea in urbe nullum eſt) aut Crumpenaviæ, ſuæ ditionis caſtro, nec ſine palatina ac nobili familia vitam egerit; (F) ſuisque in literis & Reginæ, & Ducis Auſtriæ, Styriæque titulis nonnunquam uſa, nec reprehenſa unquam a ſummo Pontifice; neque ad repetendum Inſtituti ſui Cœnobium Anti-

An religionem profeſſa ſit?

(A) Pernoldus ad An. 1246. hæc habet de *Margareta* Regina: „ Anno „ MCCXLV. cum ſuis theſauris, „ multisque donis dimiſſa, intravit „ Germaniam. Et - - ad Monaſterium Monialium ſanctæ Catharinæ „ Ordinis Beati Dominici apud Treviros receſſit, non Monialis facta, „ nec Ordinem profeſſa, ſed in Domo „ Sancta pie & quiete victura. „

(B) Chron. Colmar. pars altera p. 47. „ Rex (*Ottocarus*) ter diſpenſationem obtinuit a Papa, ut matrimonium contraheret cum Sorore „ *Margareta*, Regina quondam Teutoniæ, Moniali in Clauſtro Fratrum „ Prædicatorum apud Trevirim. „ Haſelbach in Chron. Auſtr. Col. 731. Chron. Anonymi Erfordienſis apud Schannat in Vindem. Litt. P. I. p. 105. „ An. 1252. Hoc anno infra Sexageſimam Soror *Margareta*, Regis *Heinrici* - relicta, relicto ſummo Sponſo ſuo JESU Chriſto, quem in facie Eccleſiæ, publico voto emiſſo, „ habituque Religionis aſſumpto, fideliter elegerat, filio Regis Bohemiæ F. Duci videlicet Auſtriæ nupſit. „ Similia habet Chronicon Bohemiæ Ludewigian. L. 2. c. 74. Anon. Leob. ad An. 1251.

(C) Lit. Innoc. IV. PP. L. 4. epiſt. cur. 79. apud Raynaldum ad Annum 1247. laudatæ.

(D) Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1072. „ Chunigin *Margaret* chlogt „ ir Sun mit groſſen Herzenlaid, und „ fur hinwider zu irem Vetterlichen „ erb, gen *Oeſterreich*, die die Landherren ſchön auffnamen. „

(E) Conſtat ex dictis ad An. 1225. & ex Chron. Auſtrali ad An. 1258. „ Magna pars civitatis *Viennæ* exuſta „ eſt - - & domus S. *Joannis* in Hoſpitali, & *Prædicatorum*. „

(F) Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1080. „ Fraw *Margareth* ſaz zu *Krems* „ als lang, untz ir Chünig *Ottaker* hiez „ vergeben. „ Thom. de Haſelbach „ in Chron. Auſtr. Col. 731. „ *Margareta* ſedit diu private in *Chrembs*: „ donec hauſto veneno vitam finiit.

(A) Lite-

A. C. Antiſtitum imperio ſit adacta. (A) Certum igitur videtur, eandem ſacra illa in ſolitudine, more multarum Principum hodiedum etiam recepto, nullis legibus, votorumque vinculis adſtrictam, vitam traduxiſſe cælibem, dum calamitatum Auſtriæ miſerta, novo ſe, infelicique conjugio implicaret. Ceterum ingentis animi teſtimonium Margaretæ dat Æneas Sylvius, Pii deinde ſecundi nomen in Pontificatu conſecutus: nam cum incertis adhuc ſucceſſionis fœmineæ rebus, hinc Bavarus, illinc Hungarus Auſtriam invaderet; multique Provincialium Margaretæ authores fierent, ut hoſtium altero in matrimonium accepto, alterius injurias propulſaret: negabat omnino fœdus domeſticum cum hoſte ſe inituram; ſed Bohemo in ſpem Conjugii ac Principatus evocato, & Bavaro & Hungaro ſe vices reddituram minabatur. (B) Sed enim ejus conjugii quam acerbi poſtea fructus extiterint, ſatis ſuperque enarravimus. Illud longe indigniſſimum, quod a repudii injuria per Ottocarum illata nec contumeliæ abeſſent, quibus eadem viva, mortuaque, a malevolis aut credulis Scriptoribus laceratur. (C) Ac ſacrilegam quidem religioſi inſtituti deſertionem noſtri paſſim, Bohemique Scriptores illi objiciunt; ſed impiam ſuperſtitionem alius

Indoles magnanima.

Conjugii alterum nihilo felicius.

(A) Literæ *Margaretæ* datæ A. 1264. Ind. VII. apud Linck. in Annal. Zwetl. ad h. a. „ *Margaretha* DEI gratia „ Romanorum quondam Regina, „ Ducissa Auſtriæ & Styriæ omnibus „ Chriſti fidelibus ſalutem. Progenitorum noſtrorum pietatem imitari deſiderantes &c. Teſtes ſunt „ *Leopoldus* Camerarius. *Aloldus* de „ *Khambeck*. *Fridericus* frater Camerarii. *Ulricus*, *Otto*, & *Chunradus* „ Sacerdotes. *Symon* Notarius. „ Ex quibus redarguas Chronicon Bohem. Ludewigianum L. II. c. 74. ubi ſcribitur: „ *Margaretha* prædicta, a viro „ ſuo totaliter ſeparata, revertitur in „ *Auſtriam*, *intrat Monaſterium*, abjectum Ordinem & habitum iterum „ reaſſumens. „ Nullum certe in his literis indicium Monaſtici Ordinis, quin titulus, teſtes, donatio ipſa aperte, hoc commentum refellunt.

(B) Æneas Sylvius in Parallelis, apud Balbinum in Epit. Bohem. L. 3. c. 15. in Notis. „ De hac *Margaretha* „ eſt illa Æneæ Sylvii narratio regio „ Matronæ ingenio digna: ſub imperio fœminæ cum eſſet Auſtria (decerat enim virilis S. *Leopoldi* proles,) hinc Ungarus, inde Bavarus „ Provinciam prædabatur. Fœminæ, quæ contemneretur, ſuadebant „ amici, alterum ex hoſtibus virum „ acciperet, qui alterius contumeliam propulſaret; quibus illa: minime, inquit, inimico nubam, *Ottogarum* ex Bohemia potius accerſam, „ qui meo conjugio ditatus, & Bavaro & Ungaro vicem reddat. „ Hæc Sylvius.

(C) Chron. Bohem. Ludewigian. L. 2. c. 74. ſupra allatum, Dubravius Boh. Hiſt. L. 17. Peſſina L. 3. c. 17. Balbinus Bohem. epit. L. 3. c. 15. ex Pulkava in Hiſt. Boh. ad An. 1267. Ex noſtris Thomas de Haſelbach. Chron. Auſtr. Col. 731. „ Dum hæc *Margaretha* - - Regi Cœlorum ſe in antea ſerviturum devoviſſet, & his „ oblita, ſolatio mortalis hominis incumbere decreviſſet, etiam deſpecta tandem ante tempus, miſeram „ cogitur inire mortem: omnibus „ in exemplo votivis DEO, ne poſt „ vota retro reſpiciant. „

(A) Hagen.

Digitized by Google

ignoti nominis, non ſine deteſtabili in matrimonii jura A. C.
ſcelere impingit: ſterilitatem nempe, qua ipſa laborabat, objectare Regi Conjugi ſolitam propterea, quod feſtam D. Petro Apoſtolo lucem, natalem habuiſſet Ottocarus, quo videlicet die nati, genus haud propagarent: Regem contumelia irritatum, ut probrum in ſe conjectum a ſe removeret, petiiſſe ex Palatino comitatu Margaretæ Virginem, in qua periculum faceret: annuente illa, delectam eſſe Chunringiam, nobili inprimis inter Auſtriæ familias ſtirpe natam, quæ diſcriminata virorum more cæſarie Principis animum præ ceteris ſauciarat: ex hac primo mox anno Nicolaum natum eſſe, Oppaviæ poſtea renunciatum Ducem; tres deinde continuata annorum ſerie filias, quæ in Strackoniziam, Wartenbergicam, ac Krawarziam familiam poſtea ſint enuptæ. (A) Non quæro, quam indigna & Rege, & Regina fuiſſet hæc conditio: illud quis perſuadeat, capto jam adulteri mariti documento tam ubere, poteſtatem feciſſe longiorem Ottocaro Regiam conjugem, poſt Nicolaum jam natum, fœcunditatis periculum in fœmina nobili faciendi? an vero infamiæ non ſatis vaga illa libidine quæſitum Regi eſt, niſi in criminis etiam ſocietatem Regina conjux, tanquam author flagitii vocaretur? Quam vanis, ac male fultis rationibus matrimonium denique ipſum poſtea diſſolutum ſit, ſupra oſtenſum eſt. Quod exiguum reſtabat vitæ, Margareta inter pietatis ſtudia exegit, quodque aliena injuria illi reliquum fecerat, id in ſacras largitiones expendit. Sacerdotalium veſtium apparatum Zwetlenſis Cœnobii Templo tranſcripſit: jura ejus Monaſterii confirmavit, auxitque. (B)

An Ottocaro poteſtatem fecerit liberos expellice procreandi.

Vita reliquum Cremſii.

Sepulturæ locus.

Mor-

(A) Franciſcus Canonicus Pragenſ. in Chronico Tract. 2. c. 2. apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ Quia prædicta „ *Margareta* ſterilis fuit, obprobrium „ ſterilitatis Regi adſcripſit, aſſeverans ipſum propter hoc ſterilem, „ quod natus in die *S. Petri* fuiſſet: „ (credebant enim ſuperſtitioſæ quædam mulieres, eo die natos genus non propagare.) Rex vero „ ait: da mihi unam de Virginibus „ tuis, & infra annum ex ea puerum „ generabo: cui Regina præbuit aſſenſum: Rex vero inter cæteras „ Virgines familiares elegit unam, „ quæ habebat tonſuram virilem, & „ ideo *Palczerzik* vocabatur; & generavit ex ea primo anno filium „ nomine *Nicolaum*, & poſtea filias „ plures habuit. „ Similia narrant Dubrav. L. 17. & Balbinus Epit. Boh. L. 3. c. 15. qui tres etiam filias illas (quartam Peſſina addit *Wikardo* de *Polna* nuptam) *Strakonizio*, *Wartenbergico*, & *Krawarzio* datas in matrimonium ſcribit.

(B) Liber Fundat. Zwetlenſ. apud Linckium ad An. 1264. „ Quæ bona „ Domui noſtræ Domina Margaretha, „ relicta prædicti *Ottocari* Regis Bohemiæ, ſoror etiam *Friderici* Ducis „ Auſtriæ, & vera hæres terræ Auſtriæ ex Patre Duce *Leopoldo*, Romanorum quondam Regina impenderit, videamus. Dedit enim integrum ornatum Miſſæ Domui noſtræ, videlicet ſubtilem dalmaticam „ cum

Digitized by Google

A. C. Mortuam Campus Liliorum, cui Grevenbergam legarat vivens, excepit, (A) inter ſinceras multorum lachrymas tumulandam. (B)

Fallitur Scriptor Bohemus, vir pius alioquin, ac Pietatis Auſtriacæ aſſertor induſtrius, Margaretam Treviris in eo, quod ante infauſtas cum Ottocaro nuptias aliquantiſper incoluerat, Virginum Cœnobio, extremum etiam vitæ diem morte confeciſſe: (C) neque enim,

„ cum caſula, cum aliis ornamentis „ Eccleſiæ, libertatesque hominum „ noſtrorum & confirmavit, & auxit. „ Addit Linckius: „ De ornatu vero Reginæ, quem obtulit, videntur hodie duæ Dalmaticæ cum „ caſula ſua ex ſerico, ſeu holoſerico rubro ſupereſſe: item pluviale „ ex panno ſubtili nigrum, textis ex „ aureo filo floribus, & ex floribus „ per totum aquilis & leonibus prominentibus ſparſum ac variatum, „ quæ ſæculum illud ſapiunt. „

(A) Lit. *Margaretæ Reginæ Germ.* datæ VI. Cal. Novemb. An. 1266. in caſtro *Crumbenawe.* apud Chryſoſt. Hanthalerum Faſt. Campilil. T. II. p. 1045. „ Cum Redemtor noſter a DEO Patre acceperit omnia, & cum ipſe „ det omnia, & ab eo plus exigat, „ cui plus donaverit: Nos *Margareta* „ hoc animadvertentes, ipſi Creatori noſtro de ejus gratia Nobis collatis mundi rebus, & tranſitoriis „ honoribus gratias agimus: & ad „ honorem Nominis ejus, & ad laudem Genitricis ſuæ Virginis MARIÆ, libera & bona voluntate, „ habito diu, & deliberato conſilio „ prudentum, damus & legamus *Monaſterio de Lirenveld, ubi eligimus ſepeliri*, & Fratribus ibidem Domino „ ſervientibus, pro remedio animæ „ noſtræ, & pro ſalute Progenitorum „ noſtrorum, villam *Graevenberch*, „ ſitam in plebe de Egenburch, cum „ omnibus attinenciis, ſpectantibus „ ad eandem, tam jure Donationis inter vivos, quam jure defunctorum „ ex noſtro condito Teſtamento &c. „ Præſentibus Teſtibus, & Executoribus noſtri Teſtamenti: Fr. *Pernoldi, Pœnitenciarii noſtri*, Ordinis „ Prædicatorum: *Ottonis* de *Chornſpach* Camerarii noſtri: *Aloldi* de „ *Chiawe: Ortolfi* de *Ronnberch: Marquardi* de *Stritwiſen: Friderici* de *Horſendorf: Hugonis Hartungi* de *Gevelle*, de Familia Curiæ noſtræ. *Pilgrini* de *Zwarzenawe: Friderici* de „ *Porſenpranne*, & aliis quam multis. „ Actum, & Datum in caſtro noſtro „ *Crumbenawe* An. Dom. MCCLXVI. „ VI. Cal. Novembris. „ Titulo in his utitur: „ *Margareta* quondam Filia *Liupoldi* Illuſtris Ducis Auſtriæ, „ & Stiriæ, & Romanorum *Regina.* „ Omiſſis aliis honorum vocabulis.

(B) Pernoldus ad Annum 1267. „ Affliƈta Regina cum honeſta tamen curia vixit usque ad Annum „ MCCLXVII. ubi V. Kal. Novemb. „ pie obiit, ſepulta in Monaſterio „ *Lilienvelt* Griſeorum Monachorum. „ Nam in illa fundatione ſui piiſſimi „ Patris *Liupoldi* Ducis, teſtamento „ ſibi ſepulturam elegit, donans illi „ Monaſterio villam *Grevenperch.* Benefecit & aliis Monaſteriis, & pauperibus multas eleemoſynas dedit. „ Quorum magna turba eam cum „ lacrymis ad ſepulturam deduxit, „ præter multam nobilitatem. „ Hic finit Pernoldus ſuum Chronic. ſubjungitur enim: „ Hæc ſcripſit fidelis teſtis, & devotus Reginæ Capellanus Fr. *Pernoldus* de Ordine „ Fratrum Prædicatorum. „ Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtr. Col. 731. „ *Margaretha* - - hauſto veneno vitam finivit, & in *Campo* „ *Liliorum* cum patre ſepelitur. „ Chron. Mellic. ad An. 1267. „ *Margarita* - - in *Lilenvelde* ſepulturæ „ traditur. „

(C) Wencesl. Czerwenka Annal. Piet. Auſtr. L. 2. §. 5. p. 224. „ Injurius eſt Vernuleus Regi *Ottogaro* „ aſſerens, *Margaritam* priorem uxorem veneno ab eo ſublatam, cum „ clare conſtet ex Annalibus Trevirenſibus illam, deſiderio (ut Scriptor Annalium exiſtimat) progenitorum, Leopoldi & Popponis „ Auſtriæ ſtirpis, poſtquam repudiata fuiſſet, Treviri in B. Catharinæ „ Monaſterio S. Dominici inſtitutum „ amplexam, & ibidem mortuam. „

quem laudat, Annalium Trevirenſium Scriptori unquam in mentem venit, Margaretam eo loci obiiſſe: ſed cum Colmarienſibus Annalibus, & Religioſam Margaretæ profeſſionem, & ſolutum a Pontifice ſacræ ſponſionis ejus vinculum referentibus, fidem adhibuiſſet; conſumptam ſolum mœrore Margaretam ſcripſit, *quam Monaſterium deſiderabat:* (A) aliud haud dubie ea etiam in re & ſenſurus, & ſcripturus, ſi quæ de privatæ pietatis ſeceſſu Pernoldus ſupra allatus ſuos in commentarios retulit, legere potuiſſet. A. C.

LIBER

(A) Browerus Annal. Trevir. L. 16. ad An. 1278. Num. CI. hæc de Margareta habet: „ Deſiderio credo progenitorum, *Leopoldi* & *Poponis* Auſtriæ ſtirpis, Treviri in B. „ Catharinæ monaſterio S. Dominici inſtitutum arripiens (*in margine:* Chron. Colmar. Domin. p. 2.) „ - - Sanctimonialis tam diu iſtic „ commorata, quoad Pontificis ſummi imperio, *Odoacri* thalamis, licet „ ægre, ceſſit. - - - Auſtria ei conciliata, ubi prolis ſpe depulſa fuit, „ repudiata, & pellicem ſuſtinere „ coacta, bis vidua, quam monaſterium deſiderabat, ſæculi mœror „ brevi conſumpſit. „ Ubi vides, nec verbulo de *Margareta* poſt repudium ad Treverenſe Cœnobium reditu, aut *morte ibidem obita*, a Browero mentionem fieri.

(A) Chron.

Digitized by Google

LIBER SEPTIMUS.

A. C. 1267

Ætus Conjugis ſuæ morte Ottocarus, bellum interea in Pruſſos ſuſcepit. (A) Scripſerat non ſemel Pontifex Clemens IV. Regemque ad opitulandum laboranti Chriſtianæ rei iis in locis invitavit: atque ut vehementius incitaret Principem, gloriæ nominisque cupiditate alioquin inflammatum, poteſtatem etiam dederat, novæ, quam ſubacturus eſſet, provinciæ Orthodoxum Principem præficiendi. (B) Morem itaque geſſit Ottocarus, bellumque appetente jam hyeme in Pruſſiam deportavit. Comitati Regem præter Bohemos, Moravosque Auſtrii & Styri ſpe, quam exitu lætiore: nam cum paludibus ea abundet regio, hyemsque ſolito mollior, paluſtria itinera glacie haud adſtringeret, tota pene expeditio vana ac irrita evaſit. (C)

Bellum II. Ottocari in Pruſſiam.

(A) Chron. Salisburg. ad A. 1267. „ Rex Boemiæ movit expeditionem „ contra Bruthenos. „ Horneck. p. 94. c. 84.

(B) Lit. *Clementis* IV. PP. ad *Ottocarum* Regem An. 1267. datæ Viterb. XIII. Kal. Febr. quarum initium: „ In „ tui magnificentia culminis mater „ Eccleſia quamplurimum delectatur „ &c. Hoc igitur providentia Sedis „ Apoſtolicæ digne conſiderans, tibi „ per ſuas literas olim dicitur conceſſiſſe, ut terras, quas de manibus Lituanorum & aliorum infidelium - - eriperes - - ad manus tuas „ libere poſſes, ac licite retinere. - - „ Præſentium tibi auctoritate concedimus, ut ſi terram *Letoviæ* - - „ de manibus inimicorum tuo miniſterio eripi Domino præſtante contigerit, in illa Regni ſolium, ſicut „ primo, erigere libere valeas, ac „ illius regimini perſonam fidelem, „ & Eccleſiæ Romanæ devotam præficere &c. „ Extant Literæ apud Raynaldum T. XIV. ad An. 1267. N. 46.

(C) Chron. Zwetl. apud Linck. ad An. 1267. „ Hoc etiam anno Rex *Ottocarus* Nobilibus Bohemiæ, Moraviæ, Auſtriæ, & Stiriæ in unum „ convocatis, expeditionem movit „ verſus Pruſſiam, ubi tamen nihil „ dignum egit, aura nimis intemperate ſe habente. „ Petrus de Dusburg in Chron. Pruſſ. P. III. c. 120. „ *Otto* Marchio Brandenburgenſis, & „ filius

Flagellantium Secta.

Non tacenda hoc loco ſuperſtitioſorum Secta hominum, quæ aliquot abhinc annis in Italia exorta, ſerius aliquanto, & ſi Scriptori vetuſto credimus, Anno Seculi hujus LXVII. in Carinthiam, Styriam, Auſtriam, Moraviam ac Bohemiam penetravit. (A) Natam Peruſii in Hetruria alii, alii in Sicilia memorant, & longa propagine per Longobardiam in Germaniæ multas provincias late diffuſam. *Flagellantibus* nomen ab re factum. Inſtitutum fanaticorum hominum ejusmodi erat: nudi lumborum tenus, Lupercorum veterum exemplo, in publicum prodibant velata facie, homines omnis ordinis ac ætatis; coactoque multorum ſæpe millium agmine ex oppido in oppidum lugubri pompa procedebant. Præibant vexilla, facesque; tum vero miſerabile pœnitentium agmen triſti cantu, horribilique flagellorum ſtrepitu terrorem late per compita ſpargebat. Non deerant in hac turba, qui cœno lutoque, aut profunda nive nudo ſe corpore volutarent, cruentisque veſtigiis, quaqua incederent, iter omne ſignarent. Hoc corporum habitu bis quotidie, mane ac veſpere, per dies tres & triginta comparebant, tanto populi undique confluentis motu, ut planctu, gemituque montes circum, vallesque reſonarent. (B)

Eorum inſtituta,

A. C.

Si

„ filius ejus, & frater carnalis An. „ Dom. MCCLXVIII. *Ottocarus* Rex „ Bohemiæ multis ſtipati militibus, „ & potentia armatorum venerunt „ *Pruſcbiam* in ſubſidium dictæ terræ, „ ut videlicet rebellionem compeſce- „ rent Pruthenorum. Sed - - deſi- „ deratum deſiderium dicti Princi- „ pes propter molliciem hyemis non „ poterant deducere ad effectum; „ ſed derelictis Chriſti fidelibus terræ „ *Pruſcbiæ* in magnis periculis, ad pro- „ pria ſunt reverſi. „

(A) Chron. Anonymi Leobienſ. ad A. 1267. „ Hoc anno fuit publica „ pœnitentia, quæ orta eſt in Sicilia, „ & tranſiit Longobardiam, Karinthiam, Carnioliam, Stiriam, *Auſtriam*, Bohemiam, Moraviam, cum „ flagellationibus & canticis pœni- „ tentialibus, quæ pro magno mira- „ culo habebatur. „ De Secta *Flagellantium* agit Chron. Auguſt. ad An. 1260. Auſtral. An. 1261. Colmar. & plura alia. Sed quod Anon. Leob. diſerte 1267. exprimat, quo in *Auſtriam* ea Secta tranſiit, conſignare ad hunc & nobis iſta libuit, quanquam prius aliquanto contigiſſe, non dubitemus.

(B) Chron. Auſtrale ad An, 1261. „ Hoc anno orta eſt publica pœni- „ tentia per multas provincias, quæ „ pro magno miraculo habebatur. „ Multi homines pauperes & divites, „ miniſteriales, milites, ruſtici, ſe- „ nes & juvenes ibant nudi a cingu- „ lo & ſupra, & caput totum texe- „ rant cum lineo panno, portantes „ ſecum vexilla, & ardentes cande- „ las, & flagella in manibus, quibus „ ſe quidam percutiebant usque ad „ effuſionem ſanguinis, & cantabant „ devotos cantus: ibant de provin- „ cia in provinciam, de civitate in „ civitatem, de villa in villas, & de „ eccleſia ad eccleſiam: quod viden- „ tes multi compuncti ſunt, & fle- „ bant, ponebant ſe, & proſtrati to- „ to corpore ad terram nudi, vel in „ nivem, vel lutum. In hac pœni- „ tentia comparuit quisque XXXIII. „ diebus, bis in die, mane & veſpere. „ Eadem repetit Anon. Leob. ad An. 1267. Thom. de Haſelbach in Chron. Auſtr. ad An. 1263. Chron. vero Auguſt. ad An. 1260. fuſe rem narrat. „ His etiam diebus ſurrexerunt quidam

Digitized by Google

A. C. Si fides Scriptori eorum temporum, ſpectaculi tam triſtis initium non ſine cœleſti inſtinctu factum videtur: nam cum ultimis retro annis flagitiorum per Italiam tanta eſſet licentia, morum ut pernicies, niſi per nova, & inuſitata remedia, inſanabilis videretur; Perusinos primo, tum Romanos, ac brevi poſt ceteros Italiæ populos ardor is inceſſit, ut ad conſpectum pœnitentis multitudinis non viri nobiles, non matronæ, non Virgines teneræ a voluntariis id genus cruciatibus abſtinerent. Illud tamen provide modeſteque cautum, ne ſexus infirmior extra domeſticos parietes ſua in corpora ſæviret: ornabant principio ſupplicantium ordines Sacerdotes linteati, crucibusque ac vexillis ex Eccleſiæ more prælatis, pœnitentium agmen in Templa deducebant: nullæ tum voces, niſi pacem Superum, niſi veniam ac miſericordiam poſcentium audiebantur: ſilebant Feſcennini cantus; muſicaque profanæ lætitiæ inſtrumenta, & quidquid luctui officeret publico, in tenebris jacebat. (A) Hoc conſpecto vel audito lamentabili agmine, non raptores, non uſuris publicis infames, non flagitiis ceteris cooperti quique, tam *principio haud mala,*

„ dam pœnitentes, qui *Flagellatores* dicebantur, qui primo, pauci numero *a Perusio*, civitate Tuſciæ proceſſum habuiſſe feruntur, quorum ſectam non ſolum tota Italia, ſed & regiones plurimæ ſunt ſecutæ, ita quod eam ſibi imprimis multi nobiles, & mercatores, poſtea ruſtici & privati aſſumpſerunt. Erat enim modus ipſius pœnitentiæ ad patiendum durus, horribilis & miſerabilis ad videndum. Nam ab umbilico ſurſum corpora denudantes, quandam veſtem partem corporum inferiorem usque ad talos tegentem habebant, & nequis eorum agnoſceretur, cooperto capite & facie incedebant. Procedebant etiam bini vel trini, tanquam Clerici vexillo prævio, vel Cruce &c. „

(A) Monach. Paduan. L. 3. p. 612. ad An. 1260. „ Cum tota Italia multis eſſet flagitiis & ſceleribus inquinata, quædam ſubitanea compoſitio, & a ſæculo inaudita, invaſit primitus *Perusinos*, Romanos poſtmodum; deinde fere Italiæ populos univerſos. In tantum itaque timor Chriſti irruit ſuper eos, quod nobiles pariter & ignobiles, ſenes & juvenes, infantes etiam quinque annorum, nudi per plateas civitatum, opertis tantummodo pudendis, depoſita verecundia, bini & bini proceſſionaliter incedebant. Singuli flagellum in manibus de corrigiis continentes, & cum gemitu & ploratu ſe acriter ſuper ſcapulis, usque ad effuſionem ſanguinis verberantes &c. - - Non ſolum itaque in die, verum etiam in nocte cum cereis accenſis in hyeme aſperima centeni, milleni, decem millia quoque per civitates, & Eccleſias currebant, & ſe ante altaria humiliter proſternebant, præcedentibus eos Sacerdotibus cum Crucibus & vexillis. Similiter in villis & oppidis faciebant: ita quod a vocibus clamantium ad Dominum reſonare videbantur ſimul campeſtria & montana. Siluerunt tunc temporis omnia Muſica inſtrumenta, & amatoriæ cantilenæ. Sola cantio pœnitentium lugubris audiebatur ubique - - ad ejus flebilem modulationem corda ſaxea movebantur. - - - Mulieres quoque tantæ devotionis fuerunt minime expertes, ſed in cubiculis ſuis non tantum populares, ſed etiam matronæ nobiles, & virgines delicatæ cum omni honeſtate hæc eadem faciebant. „

Digitized by Google

tam ferrea eſſe fronte poterant, quin reſciſſis pactionibus improbis, reſtitutis inique partis, ſcelerum quorumvis corruptelis procul a ſe amandatis, ad frugem, bonamque mentem ſe reciperent. Aperti continuo reorum, ac ære fœnebri merſorum carceres, dataque ac recepta offenſionum venia, exules in patriam revocati: verbo omnia ſic acta & probata, ut flexiſſe ad miſericordiam Superos, irasque cœleſtes a mortalium cervicibus avertiſſe videri poſſent. (A) Sed brevi, ut ſunt humana, inſolita hæc pietas in ſuperſtitionem vertit. Parum plerisque Principibus probabatur promiſcua hæc vulgi colluvies, ſine certis authoribus, ſine Pontificum approbatione, eo ardoris progreſſa: (B) cumque non deeſſent in rudi populo, qui vim delendi culpas quaslibet expreſſo cruenta hac verberatione ſanguini tribuerent; parumque univerſim ſanctiori Magiſtratui a turba incondita deferretur; occaſio poſtea data eſt Principibus, & inter hos Ottocaro inprimis Regi, Sectam eam tanquam moribus ac legibus peſtilentem, ferro ac igne perſequendi. (C) Major de Beguinis quæſtio eſt, an ea jam ætate impiis erroribus fuerint implicati. Neoſtadii Beguinos fuiſſe Yvo Narbonenſis author eſt, qui eo in oppido inter

poſtea in ſuperſtitionem verſa.

Beguini Neoſtadii in Auſtria.

A. C.

(A) Idem ibidem. „ Tunc fere „ omnes diſcordes ad concordiam redierunt: uſurarii & raptores male „ ablata reſtituere feſtinabant, cæterique diverſis criminibus involuti, „ peccata ſua humiliter confitentes, „ ſe a ſuis vanitatibus corrigebant. „ Aperiebantur carceres, dimittebantur captivi, & exules redire ad propria ſunt permiſſi &c. „

(B) Idem ibid. „ Super iſta vero „ pœnitentia repentina, quæ ultra „ etiam fines Italiæ per diverſas Provincias eſt diffuſa, non ſolum viri „ mediocres, ſed & ſapientes non irrationabiliter mirabantur, cogitantes, unde tantus fervoris impetus proveniret; maxime cum iſte „ modus pœnitentiæ inauditus, non „ fuiſſet a ſummo Pontifice inſtitutus - nec ab alicujus prædicatoris, „ vel auctorizabilis perſonæ induſtria, vel facundia perſuaſus: ſed „ a ſimplicibus ſumpſit initium &c. „ Chron. Auguſt. ad An. 1260. „ Sed „ quia origo ejusdem pœnitentiæ nec „ a Sede Romana, nec ab aliqua perſona auctorabili fulciebatur, a quibusdam Epiſcopis & Domino *Heinrico* Duce Bavariæ cœpit haberi „ contemptui, unde tepeſcere brevi „ cœpit, ſicut res immoderate concepta. „

(C) Siffridus in epit. L. 2. ad An. 1261. „ Eodem anno multa millia „ *Flagellatorum* prodierunt in mundum, dicentes, neminem ab omnibus peccatis abſolvi, ſi in tali ſecta per menſem non verſaretur. „ Dlugoſſus Hiſt. Polon. L. 7. „ Mutuo inſuper ſe, quamvis non ordinati, ſed laici eſſent, de quantumcunque enormibus peccatis, confeſſione audita abſolvebant. - - „ Aſſerentes ſectam ſuam a DEO „ placitam exiſtere, & animabus propinquorum ſuorum, etiam damnatorum in inferno exiſtentium, & „ ſuis dum obirent, adferre magnas „ conſolationes & profectus. - - Poloniæ principibus, nequis Polonorum errores hujusmodi ſectaretur, „ ſub gravi pœna, & bonorum confiſcatione mandantibus, ſecta ipſa „ irriſa, & ſpreta eſt; apud vero alia „ regna igne & gladio deleta. „ Videri de his poſſunt Dubrav. L. 17. Monachus Paduan. L. 3. de Manfredo & Pallavicino. Continuator Guill. Nangii, & Albertus Argentinenſis in Chron.

(A) Yvo

A. C. inter novos hos religioſos egiſſe ſe teſtatur, quo tempore Tartari ex Auſtriæ finibus ſunt rejecti. (A) Non me latent impia eorum dogmata, qui *Fraticellorum* æmuli, e Segarelli & Dulcini Schola prodiere, *Beguini*, ſeu *Beguardi*, incertum unde, appellati. Hos enim & Alvarus Pelagius, Silvenſis Epiſcopus, refellit ſedulo, & Clemens V. Pontifex Maximus, juſtiſſime damnavit. Sed cum a Tartarorum in Auſtriam irruptione ad Clementis V. Pontificatum anni ſint admodum ſexaginta; vix credibile ſit, permiſſos ita inveteraſcere errores illos, quin ulla prius Pontificum cenſura notarentur. Siquid igitur conjectandum, Beguinorum nomen hæreſi antiquius eſſe exiſtimem; & a Viris fortaſſe bonis, ad homines improbos, qui ſe ſacræ Minorum familiæ adſcriptos impie mentiebantur, poſtea translatum: neque enim Concilium, quod Viennæ nuper in Auſtria habitum eſt, ſilentio transmiſſurum erat Beguinorum ſectam, ſiquos poſtea errores docuit, in eos jam tum aperte incurriſſet: (B) niſi forte Beguini ab Ivone dicti

(A) Yvo Narbonenſ. in epiſtola ad Giraldum Burdegal. Archiepiſcop. apud Pariſium in Henrico III. p. 590. „ Deinde in quodam oppido *Auſtria*, „ quod Theutonice *Neuſtat* dicitur, „ id eſt, *Nova Civitas*, inter quosdam „ *novos religioſos*, *qui Beguini vocantur*, „ hoſpitabar. „ *Patarenos*, ſeu *Catharos* exiſtimat hos fuiſſe Spondanus ad An. 1241. quos dudum damnatos a Pontificibus notat Raynaldus, & infamia notatos ab Othone IV. & Friderico II. Impp. obſervat Muratorius T.V. Antiquit. medii ævi Diſſert. 60. Godefridus etiam Monachus Colonienſis non uno in loco *Waldenſes* ſeu *Patarenos Begginos* appellat: tales ſi fuere novi illi *Neoſtadii* religioſi, haud dubie hæretici fuere. De *Beghardis*, ſeu *Beguinis* fuſe agit Cangius in Gloſſario, quem conſulas, licebit.

(B) Alvarus Pelagius de planctu Eccl. L. 2. arti. 52. *Beguardorum* ſeu *Beguinorum* errores ſic recenſit: „ Unus error eorum eſt: Homo in „ præſenti vita tantum & talem gradum perfectionis poteſt accipere, „ quod redditur penitus inpeccabilis: & amplius in gratia proficere „ non valebit &c. ſecundus error „ *Begardorum* eſt, quod jejunare non „ oportet hominem, vel orare, poſtquam gradum ultimum perfectionis fuerit aſſecutus &c. Tertius „ error *Begardorum* eſt, quia dicunt, „ quod illi, qui ſunt in prædicto „ gradu perfectionis, & ſpiritu libertatis, non ſunt humanæ ſubjecti „ obedientiæ &c. Quartus error „ iſtorum *Begardorum* eſt, quod homo poteſt finalem beatitudinem ſecundum omnem gradum perfectionis in præſenti vita conſequi: ſicut „ eam in vita obtinebit beata &c. „ Quintus error iſtorum *Begardorum* „ eſt, quod quælibet intellectualis „ natura ſe ipſa naturaliter eſt beata, „ quodque anima non indiget lumine gloriæ ipſum elevante ad DEUM „ videndum, & eo beate fruendum „ &c. Sextus error iſtorum *Begardorum* eſt, quod ſe exercere in actibus virtutum eſt hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat a ſe „ virtutes &c. Septimus error *Begardorum* eſt, quod oſculum mulieris: „ quum ad hoc non inclinet natura, „ eſt mortale peccatum. Actus autem carnalis, cum ad hoc natura „ inclinet, peccatum non eſt, maxime cum tentatur exercens &c. „ Octavus error *Begardorum* eſt, quia „ dicunt, quod in elevatione Corporis JESU Chriſti non debent aſſurgere: nec ei reverentiam exhibere, aſſerentes quod eſſet imperfectionis eisdem, ſi a puritate, & altitudine ſuæ contemplationis tantum deſcenderent, quod circa myſterium,

ſint, quos alii Catharos, vel Patarenos, dudum jam Cæ- A. C.
ſareis, Pontificiisque legibus proſcriptos, appellant; atque adeo, dudum ante Concilium Viennenſe, tota ex Auſtria ſint ejecti. (A)

Styriæ Optimates complures in cuſtodiam dati ab Ottocaro,

Reverſus e Pruſſia Ottocarus, unde ſub Anni MCCLXVIII. principium re infecta copias reduxit, ho- 1268
ſtilia ſimul odia in Styros retulit. Conjecti in cuſtodiam Optimatum primi quique, Bernardus & Henricus Comites Phannenbergici, Hartnidus Wildonius, Fridericus Petovius, Udalricus Liechtenſteinius, & Wulfingus Stubenbergicus, atque ut aſpectum etiam mutuum, & colloquendi poteſtatem captis adimeret, alius alio in caſtro, incertum quibus de cauſis, in vincula ſunt conjecti. (B) Hageno ſi credimus, Wratislavia, quam in urbem redux e Pruſſia diverterat Ottocarus, tragœdiæ huic theatrum aperuit. Hic cum ſuſpectos accerſiiſſet optimates, Fridericum Petovium edicere palam juſſit, quæ clam nuper & remota hominum conſcientia ultro ſibi faſſus eſſet. Ille, ut qui frontem jam exuiſſet ſemel, nihil cunctatus: hos, inquit Rex, quos vides, ſeceſſionem moliri ſcito: pertæſi jam Principatus tui, ut nuper Hungarici, alium ſibi Dominum quærunt: me, quod nonnullas mihi eſſe vires, quod ad patrandum facinus facultatem viderent aliquam, idoneum putavere, quem in ſocietatem conſilii hujus improbi adſcriberent, & ad velificandum temerariis ſuis conatibus invitarent. Ea res, ne damno tibi, mihi olim fraudi eſſet, me impulit, ut ſceleſti conſilii indicium, quod latere alioquin diu non poterat, ipſe ad te deferrem. Quo vultu, qua animorum conſternatione hanc ſeu veram, ſeu falſam

„ ſterium, ſeu Sacramentum Eucha-
„ riſtiæ, aut circa Paſſionem huma-
„ nitatis Chriſti aliquid cogitarent.
„ &c. „ Damnavit hos errores Clemens V. PP. in Concil. Viennenſi Galliæ An. 1311. celebrari cœpto. Vide Raynaldum ad An. 1312. Natalem Alexandrum T. VIII. Sæc. XIII. & XIIII. cap. 3. Art. 11. & Conradum de Monte puellarum, *Rectorem* quondam *Schola Viennenſis* in Auſtria, poſtea Canonicum Ratisbonenſem, in Fragmento de erroribus Begehardorum edito a Gretſero, & relato in Biblioth. Max. PP. T. XXV. pag. 310.

(A) De Patarenis, ſeu Catharis, de quibus T. XXV. Bibl. Max. SS. PP. p. 253. & aliis in locis agitur, extant complura Pontif. & Cæſ. edicta apud Baronium, Raynaldum, Muratorium Antiq. Ital. T. V.

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1268. „ Rex Boemiæ infecto negotio a *Pruſcia* revertitur, & quosdam *Styrienſes* ſuſpectos habens de proditione „ captivavit. „ Chron. Leob. ad An. 1268. „ Hoc anno (*Ottocarus*) Nobiliores Stiriæ, *Bernardum & Henricum* Comites de *Phannberg*, de *Wildonia*, *Petovia*, *Liechtenſtain*, de *Stubenberg* captivavit, & per caſtra ad „ invicem ſequeſtravit, caſtris eorum „ plurimis usque hodie diſſipatis. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1269. „ Comites de *Phanberg*, & Nobiles „ Styriæ a Rege Bohemiæ captivantur, & eorum caſtra meliora deſtruuntur. „ Horneck. c. 85.

Digitized by Google

A. C. falſam criminationem Viri nobiliſſimi acceperint, conjici facile poteſt. Modeſte Henricus Phannbergius; at Hartnidus Wildonius, irarum jam impotens, manu ad enſis capulum admota, iſto ſe calumniam depulſurum minabatur: fremebant item ceteri, ſtomachumque in nobilem Sycophantam erumpebant. (A) Altercationi finem Rex impoſuit, cum accerſito in conclave regium cuſtodiæ præfecto, ſervari in vinculis nobiles reos juberet. Ex his Bernardus Phannbergicus Burglemium; Frenam Liechtenſteinius, & Stubenbergicus; Wildonius Chinbergam, Petovius Aichornam eſt abductus. Henricum Phannbergicum ſub fida cuſtodia Rex ipſe ſecum duxit. Hæc cum maxime agerentur, Bohemi jam in eo erant, ut res impedimentaque Styrorum procerum diriperent; cum e nobili apud Carnos Mordaxiorum gente quispiam Regem trepide admonet, ut vim manumque ab indemnatorum fortunis arceret. Datum id æquitati cauſæ, miſſusque Regii cubiculi præfectus, qui res famulosque captorum procerum ab injuria Bohemorum prohiberet. Perlata in Styria earum rerum fama, exanimati terrore cognati omnes, haud ægre in poſtulata Regia conſenſere. Poteſtatem is propinquis ac conjugibus faciebat captivorum vitæ, libertatique conſulendi, ſi caſtra eorundem, arcesque in manus Regis conſignarent. (B) Id cum prolixe concederetur

& Caſtris ſuis exuti.

(A) Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1081. „ Ains tags hiez ſie der Chu- „ nig zu ym chomen in ain Kemp- „ naten, und ſprach zu Herren *Frid-* „ *richen* von *Petav*: *Fridrich*, ſag mir „ hie offenleich die Mer, die du mir „ haimleich haſt geſagt. Der ſtund „ auf, und ſprach: Es habent die „ Herrn, die vor euch ſtent, an mich „ geſucht, das ich In hulff daz land „ von Ew zuwenden an ainen. Mit „ newn Herren Graff *Bernhart* von „ *Pfannberg* ſich berietten, und von „ *Wildon* Herr *Hertneid*, und Herrn „ *Wülfing* von *Stubenberg*, und von „ *Liechtenſtain* Herr *Ulreich*. Graff „ *Hainrich* ſprach: *Petawer*, zeicht du „ mich ycht. Ew iſt unchund? Da- „ rum do ſprach der *Hertneyd* von „ *Wildon*: *Petawer*, ich will weiſen „ mit meiner hand, daz ir mit lugen „ für meinen Herrn ſeyt chomen. „ Die Herrn ſprachen, all kempfleich „ zu dem *Petawer*, und beredten ſich „ vor dem Chunige. „

(B) Idem ibid. „ Der Chunig „ gieng aucz der Cammer, und ſchüff, „ das man die Herrn fieng, und ſant „ yeden beſonder auf ain veſten. „ Graff *Bernhart* von *Pfannberg* ſant „ er gen *Burglems*; ſein bruder Graff „ *Hainrich* beleib allein hie gar traw- „ rigleich. Den von *Liechtenſtain*, „ und den von *Stubenberg* ſant er ge- „ fangen gen *Fren* in den Kercher. „ Herren *Hartneyden* von *Wildon* gen „ *Chingberg*. Der von *Petaw*, der auch „ domit des Chunigs huld verlos, „ ſant er gefangen hin zu *Aicboren*. „ Yber derſelben Herren varnung, „ gut, und diener wolten ſackman „ machen die Behem. Do rant *Mor-* „ *dax* zu dem Chunig und tett ym „ daz zu wiſſen, und bat umb gelait. „ Do gebott der Chunig ſeinen ob- „ riſten Kammerer, daz er ſy ſolt ge- „ laitten. Die diener darnach haim „ laidige Mer brachten. Darnach „ embat der Chunig der gefangen „ frewn-

Digitized by Google

ab iis; pro Bernardo Comite arx Phannbergica, Pecka, A. C.
vicus S. Petri; pro Henrico ejus fratre Kayſerſperga, Straſſelba, & Loſchentalia Regi tradita ſunt, ejusque imperio diruta & everſa. Arx Rabenſteinia ſolum, ne exinanire illuſtrem velle familiam videretur, Henrico Comiti relicta. (A) Liechtenſteinio, everſis Muravia, & cognomine genti arce, Frauenberga reddita: Wildonio Eppenſteina ſervata, Premſperga, & Gleichenberga periere. Stubenbergicus Caphenbergam, Wulfingſteinam, Stubenbergam cedere compulſus: nec Petovio ſua ſeu fides, ſeu perfidia profuit, Würmbergæ, ac Schwambergæ caſtris multato. Acciſis ſic viribus opibusque, vix ſeptimo tandem menſe e cuſtodia dimiſſi ſunt. (B)

Marcheggium ab Ottocaro conditur.

Securitati id ſuæ Ottocarus tribuebat; illud gloriæ, ut eo ipſo in loco, quo octo abhinc annis, Belam Stephanumque Hungariæ Reges memorabili pugna ſuperaſſet; monumentum ejus victoriæ ad Marchæ fluminis ripam conderet, Marcheggiam urbem, adſcito ab re nomine deinceps appellandam. (C)

His

„ frewnden: wolten ſie ire frewnd „ bey dem leben behalten, ſo muſt „ man ym geben alle bürg, und veſten, die ſy hatten in dem Land „ zu *Steyr*. Daz geſchach alſo nach „ des Chunigs willen. „

(A) Idem ibid. „ Man gab ym „ für Graff *Bernhartten Pfannberg* die „ veſten, und *Pekak*, und *Sand Peter*, „ der luczel mer veſten hett. Für „ Graff *Hainreichen* antwürtet man „ Chunig *Ottakern Chaiſerberg*, *Straczelb*, „ und *Loſchental*; ym belaib dennoch „ *Rabenſtain*. Herr *Seyfrid* bracht daz „ zu wegen, daz man Graff *Hainreichen* von *Phannberg* auch heſpel anleget, uncz daz er gab die vorgenante veſten *Pfannberg*, *Loſchental*, „ *Straczelb*, und *Pekak*: die hewſer der „ Chunig all hiez zuprechen: aber „ *Rabenſtain* word nich zubrochen. „

(B) Idem ibid. „ Der von Liechtenſtain antwort Chunig *Ottakarn* „ *Frawburg*, *Muraw* und *Liechtenſtain* (arx eſt *Judenburgo* incumbens) liez „ zuprechen. *Hertneyd* von *Wildon* „ antwurt den Chunig *Eppenſtain*, „ *Premerſpurg*, und *Gleichenberg*: der „ hett nicht mer veſten. Der Chunig hiez *Eppenſtain* nicht zubrechen, „ und hiez die andern zwee Veſten „ zubrechen. Dem von *Stubenberg* „ liez Chunig *Ottacker* drey veſten „ zuprechen: *Chapbenberg*, *Tetſch*, *Wulfingſtain*, und *Stubenberg*. Dem *Petawer*, wie gehaim er vormaln war „ geweſen Chunig *Ottackern*; doch „ nam er ym *Wurmberg*, und füllet „ do dem graben mit der Ringmaur, „ und nam ym auch *Schwamberg*. Und „ die Herren lagen auch all woll „ ſechs wochen, und zwanzig wochen gefangen, unz das ain tag zur „ Chunig *Ottockern* gen *Prag* ward „ gemacht, die darnach am Palmtag „ wurden ledig. „ Chron. Anon. Leob. ad An. 1268. „ Ottakerus Captivos eximens, & promotionis „ gratiam in reliquum promittens, „ *Stephano* (Hungariæ Regi) properat in occurſum. Sed intervenente ſorore *Stephani*, ſocru *Ottokari*, „ concordia eſt compactata: & Nobiles Stirienſes, exactis in captivitate 46. (26. tantum numerat Horneck. c. 86.) hebdomadis, ad propria revertuntur. „

(C) Chron. Auſtr. ad An. 1268. „ Civitas in *Marneke* (leg. *Marchecke*) „ ab *Ottocaro* Rege Boemiæ conſtruitur juxta flumen *Marchiæ*, ubi aliquando idem Rex Boemiæ a Regibus „ Ungariæ, videlicet *Bela*, & *Stephano* „ victoriam acceperat glorioſam. „ Confirmat id Chron. Anon. Zwetl. & Arenpeck. in Chron. Auſtr. ad An. 1268. & Thom. Haſelbach. ad h. a. uti & Anon. Leob.

A. C. His curis intentum Regem Clemens IV. Pontifex de capto nuper Conradino Sueviæ, ac Friderico Auſtriæ Duce literis certiorem reddidit. (A) Nihil alienum ab inſtituto opere facturus videor, ſi tragœdiam, omnibus quidem theatris decantatam, cum rebus tamen Auſtriæ tam connexam, pluribus hoc loco exequar. Conradinum filium Rex Conradus pater hæredem regnorum ſuorum ſcripſerat, quæ a Friderico II. quondam Cæſare ac utriusque Siciliæ Rege, patre ſuo, teſtamento acceperat. Eam hæreditatem ut adiret Conradinus adoleſcens, exeunte jam ſexto ac ſexageſimo Seculi hujus anno per Tyrolim in Italiam movit. Aſſectatus Conradinum Fridericus eſt, Hermanni Badenſis, ac Gertrudis Auſtriacæ filius, Conradino ætate prope gemellus. (B) Veronæ, ubi ſubſtitit Conradinus, omnia ad bellum comparantem Ludovicus Bavarus, & Mainhardus Tyrolenſis, Pontificii metu fulminis, quod Clemens IV. niſi duos intra menſes ab ejus ſe fœdere abrumperent, nominatim vibraverat, deſtituere. (C) Ve-

Fridericus Hermanni Badenſis fil. Conradinum in Italiam comitatur.

(A) Lit. Clementis IV. PP. de capto *Conradino*, & *Friderico* Duce Auſtriæ ad R. Ottocarum datæ Viterbii XVIII. Cal. Octob. An. 1268. apud Raynaldum ad hunc annum.

(B) Lit. *Conradini* (qui ſe in iis *Conradum* II. Regem Jeruſalem & Siciliæ appellat) datæ *Oeniponti* A. 1266. Indict. IX. 6. Novembris. „ In his „ oppignorat pro 2000. marcarum „ argenti, dote nimirum Matri ſuæ „ *Eliſabethæ*, *Maynhardi* Comitis Ty„ rol. & Goritienſis conjugi promiſ„ ſa, munitiones & poſſeſſiones ſuas, „ *Ambergen*, *Schangeu*, *Pitengeu*, *Mö„ ringen*, & totum *Heibiſch* cum om„ nibus pertinentiis. Inter teſtes ſub„ ſcriptos leguntur *Leo*, avunculus „ *Conradini*, & Epiſcopus Ratisponen„ ſis, *Ludovicus* Dux Bavariæ, *Alber„ tus* Goritiæ & Tyrolis Comes - - „ *Jacobus* & *Ditmarus Trautſon* &c. „ Extant hæ literæ inter MS. Collectan. P. *Antonii Steyerer* S. J. ex Tabul. Oenipontano: uti & alia ejusdem Literæ Veronæ VI. Cal. Januarii A. 1267. datæ in ſimili cauſa, in quarum fine ſubjungitur: „ Teſtes ſunt - *Frideri„ cus* Dux Auſtriæ dilectus *conſangui„ neus noſter* - - *Jacobus Trautſon* &c. „ Chron. Steronis ad An. 1268. „ *Fri„ dericus* Dux, filius *Hermanni* quon„ dam Marchionis de *Paden*, Ducis „ Auſtriæ, de quo ſpes non modica „ fuerat, quod deberet aliquando pa„ ternos Ducatus *Auſtriæ* videlicet, „ & *Styriæ* obtinere. „ Idem habet Bernardus Noricus in Chron. brevi Auſtr. Vid. Horneck. c. 30.

(C) Monachi Patavini Chronic. apud Muratorium T. VIII. „ Pro„ tinus egregius adoleſcens (*Conra„ dinus*) cum auxilio amicorum ex„ ercitum congregavit, deſcendens„ que de Alemannia venit *Veronam*, „ comitantibus eum Duce Bavariæ, „ avunculo ſuo Comite de *Tiraulo*, „ qui matrem ipſius duxerat in uxo„ rem. Manſit interim *Verona* tribus „ menſibus - - pro defectu pecuniæ „ venditis equis & armis, magna pars „ exercitus ad propria remeavit. Si„ militer Dux Bavariæ, ac Comes de „ *Tiraulo*, ipſo relicto, ad ſedes pro„ prias ſunt reverſi. „ Vid. Ricobaldum Ferrar. in Hiſt. Imp. Ricordanum Maleſpinam in Hiſt. Florent. cap. 190. Sabam Malaſpinam L. 4. c. 1. Decretum Clementis IV. PP. apud Raynaldum T. XIV. ad Annum 1268. „ Omnes & ſingulos, qui eidem *Con„ radino* in prædictis præſtarent auxi„ lium & favorem, & ſpecialiter *Lu„ dovicum* Ducem Bavariæ, Comitem „ *Tyrolis* - - excommunicavimus. - - „ Civitates vero & caſtra, & cæte„ ra loca - - ſpecialiter vero terram „ *Ludo-*

Digitized by Google

rona Ticinum, Ticino poſt longam trium menſium cunctationem Piſas juvenis Regius conceſſit: (A) inde evaſtato per dies aliquot Lucenſium agro, Romam, quo ingratiis Pontificis ab amicis invitatus erat, inter incredibiles inſanientis vulgi plauſus, cum Friderico Auſtrio, cognato ſuo ingreditur. (B) Sed is poſtremus illi popularis plauſus, ac lætitiæ dies erat: Carolus enim, quem ex Andegavenſium Duce Regem Siciliæ renunciarat Pontifex, magnis itineribus in agrum Romanum profectus, acie quamprimum decernere cupiebat. Forte Palentina in planitie ambo exercitus concurrere: fit pugna, qualis inter regni æmulos, atque ab ultima ſpe præliantes ſolet, victoria in Conradinum haud dubie inclinante: cæſi ad internecionem Galli, totoque agro diſperſi: caſtra omnis opulentiæ plena victorum inſatiatæ libidini permiſſa: at ii de præda magis, quam Domino ſoliciti; partam jam prope victoriam e manibus dimiſere. (C) Reſtabat Carolo tertia adhuc acies octingentorum non amplius capitum; ſed quæ animos ingentis exercitus in prælium afferebat: his copiis in ſolutos jam Germanorum ordines invectus, prælium reſtituit. Quanquam non tam pugna, quam cædes videri potuit, attonito ad redintegrati diſcriminis ſpeciem Germano milite, & ſolutis ordinibus ad vim retundendam imparato. (D) Conradinus, & qui ab ejus ſe latere nunquam

A. C.

Conradinus, & Fridericus victores primum,

„ *Ludovici* Ducis Bavariæ, niſi Dux „ ipſe infra duos menſes exinde com- „ putandos - a *Conradini* in præmiſ- „ ſis favore deſiſteret, Eccleſiaſtico „ ex tunc ſupponimus interdicto. „

(A) Ptolomæus Lucenſis Hiſt. Eccleſ. L. XXII. „ *Conradinus* - - de „ *Verona* venit *Papiam* cum intentione occupandi regnum *Siciliæ*, venitque per terram usque ad locum, „ qui dicitur *Finara* - - ibi autem „ cum adjutorio *Januenſium* intravit „ mare, & venit *Piſas*. - - Ad petitionem *Piſanorum* intravit territorium *Lucenſe*. „ Monachus Paduanus in Chron. ad An. 1268. „ Poſt „ Regis *(Caroli)* itaque diſceſſum inſurrexit *Conradinus* contra *Lucanos*, „ eorum diſtrictum vaſtavit. „

(B) Monach. Paduanus in Chron. „ Romani *Conradinum* cum ſuo exercitu convocantes, ipſum in urbem „ contra mandatum ſummi Pontificis induxerunt. „ Cetera ex Saba Malaſpina L. IV. c. 6. apud Murator. T. VIII. peti poſſunt.

(C) Ptolom. Lucenſis Hiſt. Eccl. L. 22. apud Murat. T. XI. „ Rex „ *Carolus* ad pugnandum contra Principem toto proficiſcebatur conatu. „ In partibus ergo *Romæ* ſibi invicem „ obviarunt, in loco, qui dicitur „ *Tagliacoſſo*. „ Amalricus Augerius de Biterris in Hiſt. Rom. Pont. „ *Conradus* & *Carolus* in planitie *Palentina* „ ad invicem præliaverunt - - in vigilia B. Bartholomæi Apoſtoli anno „ a nativitate Dom. MCCLXVIII. „ Ptolom. Lucenſis dicto libro: „ In „ prima pugna militia Regis *Caroli* „ occubuit, & magna ſtrages facta „ eſt de ipſa. - - Unde gens *Conradini* „ credens *Carolum* eſſe devictum, ad „ ſpolia ſe convertit. „ Similia referunt Saba Malaſpina L. 4. c. X. Riccobald. Ferrarienſ. in Hiſt. Imperatorum. Monachus Patavinus L. 3.

(D) Saba Malaſpina L. IV. cap. 9. „ Tertia (acies *Caroli*) fortaſſis octingentorum Nobilium ſtrenuorum, „ qui totum Regis, ſi expediret, exercitum „

A. C. quam abjunxerat Fridericus, viſa tam atroci ſuorum cla- *victi demum, ac in fugam verſi,*
de, conſilio deſtituti, fugam propere ad maris litus ador-
nant, unde Piſas, amicam in urbem revolarent: jamque
navim mutata veſte conſcenderant, cum Joannes Frange-
panius, claro inter Romanos genere, nauli magnitudine,
aut quod alii tradunt, annuli gemmati indicio proditos, fu-
gientes inſequitur, & ſpe præmii a Rege Carolo conſe- *capiuntur;*
quendi, in terram retrahit. Eam tamen illi prædam Ro-
bertus de Lavena, triremium præfectus, de manibus ex-
cuſſit, captosque nobiliſſimos duos Principes Neapolim
deportavit. (A) Carolus quanquam mortem Conradini
vitam duceret ſuam; veritus tamen, ne, ſiquid acerbius in
captivum Principem ſtatueret, ad cetera Siculorum odia,
nova etiam crudelitatis infamia deflagraret; Jurisconſultos
plures ex omnibus Regni provinciis evocat, quorum e ſen-
tentia

„ ercitum poterant relevare ruen-
„ tem - - poſt colles denſis cinctos
„ nemoribus - - adverſariorum ze-
„ labat aſpectum, utſi videretur expe-
„ diens, opportune prodiret in cam-
„ pum: „ C. 12. „ Confeſtim igi-
„ tur - - Regem horrifico fremitu
„ conſequuntur. - - Tendunt electi,
„ qua denſiſſima hoſtium conſtanti-
„ um agmina juncta vident. - - Late
„ igitur *Corradinides* conſternuntur,
„ - - relinquunt inviti occupata ſpo-
„ lia, & propria non reportant. „
Monachus Paduanus L. III. apud Ur-
ſtiſium. „ (Carolus Rex) cum im-
„ petu ruit ſuper hoſtes, & ex eo-
„ rum multitudine multa millia vi-
„ rorum mira virtute proſtravit. „
(A) Monachus Paduanus L. III.
„ *Conradinus* vero fugiens, de bello
„ quidem evaſit, ſed dum de loco ad
„ locum tremebundus transiret: de-
„ ficiente ſibi conſilio evadendi, tan-
„ dem incidit in manus quorun-
„ dam Civium Romanorum, qui pro
„ immenſa pecuniæ quantitate ip-
„ ſum Regi potentiſſimo tradiderunt.
„ Rex autem excepit illum gaudens,
„ ipſumque fecit cum ſumma dili-
„ gentia cuſtodiri. „ Ricobaldus
Ferrar. in Hiſt. Impp. apud Mura-
tor. T. IX. „ *Karulus* cruentam vi-
„ ctoriam habuit: nam pene omnis
„ exercitus prælio cecidit. *Conradus*
„ igitur cum *Duce Auſtriæ* ac paucis
„ nobilibus ſtatuit furtivo aditu in
„ Regnum prodire. - Quod non par-
„ vi conducta eſt navis, ſuſpicio fuit
„ Caſtelli Domino, quod magnæ for-
„ tunæ Viri hanc forent aſcenſuri. „
(Collenutius L. IV. ſcribit: annu-
lum pretioſum Piſcatori defectu pe-
cuniæ datum ad emendos panes, ejus-
que rei indicio fugitivos eſſe prodi-
tos.) „ Conradus cum comitibus
„ plebejo habitu navim aſcendit, &
„ in altum remigant, confeſtim al-
„ tera Liburna, qua vehebantur Ca-
„ ſtelli (*Aſturæ*) Dominus (*Joannes*
„ *Frangipanus*) ſubſequitur: nec mo-
„ ra, ut ad Primum appropinquant,
„ imperatis remigibus, ut egredian-
„ tur confeſtim, *Conradus* & ſocii ſci-
„ ſcitantur, quisnam ſit is, in cujus
„ poteſtatem pervenerint. Ut au-
„ tem audiverunt, eſſe de gente Ro-
„ mana, familia *Francipanum*, quæ
„ quondam *Friderici* Imperatoris fuiſ-
„ ſet amiciſſima, clam illum affantur:
„ hunc eſſe *Conradum* produnt. Ex-
„ cluſis precibus prædo maris eos in
„ caſtellum reducit. „ Saba Mala-
ſpina L. IV. c. XV. „ *Joannes* de *Fran-*
„ *gipanis* Dominus prædicti caſtri *Au-*
„ *ſtura* armat aliam ſaguntiam, &
„ *Conradinum* - - invadit, capit, &
„ reducit ad terram. - - Verum *Ro-*
„ *bertus* de *Lavena* capitaneus galea-
„ rum Provincialium - volens ſal-
„ tem per vim, ſi valeat, ab eodem
„ *Johanne* ſubducere, & extorquere
„ concaptos - - *Johannes* tum pollici-
„ tationibus amplis illectus, tum in-
„ ductionibus terroreque devictus,
„ non propriam reſtituit prædam ve-
„ natoribus venantibus prædam ſu-
„ am. „

(A) Ri-

tentia judicium capitis informaret. Erat per id tempus magni in Italia nominis Guido de Sucaria Legum interpres, cujus ſententiæ jurisconſulti deinde plurimi ſubſcripſerunt: is diſerte negabat Carolum ex æquo bonoque facturum, ſi nobiliſſimi ſanguinis Principes, eosque adoleſcentes & bello captos ſecuri ſubjiceret. (A) Sunt qui conſultum ea de re Romanum Pontificem Clementem IV. eſſe ſcribant, atrocemque ejus ſententiam: *Vita Conradini mors Caroli; vita Caroli mors Conradini*, in literas retulerint. Sed ea illum calumnia, cum alii, tum Ricordanus Maleſpina, Scriptor eorum temporum nobilis, aperte vindicant, teſtanturque tam atrocis in captos Principes judicii ſeveritatem, & a Pontifice ipſo, & a toto Cardinalium Collegio fuiſſe reprehenſam. (B) Major de Ottocaro Rege ſuſpicio eſt, Caroli Regis animum, ſuapte ſponte in eam partem inclinantem, ad præcipitandam mortis ſententiam ab eo, vicem & ipſo ſuam anxio, ſi Fridericus Auſtrius in Germaniam rediret ſalvus, eſſe impulſum. (C) A.C.

& capite damnantur.

Sed hæc utcunque ſe habeant: Carolus Rex Leguleji, neſcio cujus, perſuaſione inductus, Conradinum, Fridericum Auſtrium, Gerardum, Piſanum Comitem, cum aliis octo clari ſanguinis viris mori juſſit. (D) Feralis ſupplicii dies VI. Cal. Novembris erat; locus Neapolis forum mari propinquum, qua urbis parte Religioſæ familiæ nunc

(A) Ricobald. Ferrar. in Hiſt. Imp. „ Convocat ergo juris peritos (Rex „ *Carolus*) quos conſulit, ſi *Conradum* „ & cæteros legitime poſſit morti „ damnare: diu de eo judicio acto, „ plurimorum erat ſententia, & maxime *Guidonis de Sucaria*, præſtantiſſimi legum Doctoris, *Conradum* „ non eſſe mortis reum; captum fugiendo a prælio, tum etiam quod „ regnum, quod paternum & ſui juris credebat, armis peteret, ut eo „ poſſet potiri. „ Vid. Saba Malaſpina L. IV. c. XVI. & Chron. Franciſci Pipini L. 3. c. 9. Triſtanus Calchus L. XVI. Æneas Sylvius in Friderico III. Collenutius L. IV.

(B) Albert. Argentin. in Chron. p. 98. „ Scripſit autem *Carolus Clementi* tum Papæ exiſtenti, quid faciendum eſſet de *Conradino* capto: „ qui reſcripſit eidem, quia ei favebat: *Vita Cunradini mors Caroli; mors Cunradini vita Caroli.* Quo ſcripto „ viſo ſtatim *Carolus Conradinum* cum „ Duce *Auſtria* & cæteris decollavit. „ Ricordanus Maleſpini in Hiſt. Florent. cap. 193. „ Della detta ſentenzia data contro a *Curradino* Lo Re *Carlo* „ ne fa multo ripreſo dal Papa, & „ da Cardinali. „ Eadem pene ad verbum repetit Giovan. Villani L. 7. c. 29. pluraque memoratu digna adjungit, quæ legi apud eundem poſſunt.

(C) Hagen. in Chron. Auſtr. Col. 1075. „ Do tett Herzog *Ottacker* dem „ *Karelloten* haimleich ſein Bottſchafft, „ domit er diſter baz möcht beher- „ ten *Oſterreich*, daz er nicht liez le- „ ben Chunig *Chunradin*. Daz alzo „ geſchach. „ Confirmat continuator Martini Poloni, apud Eccard. in corpore medii ævi T. I. & ante alios Horneck. c. 31.

(D) Ricobaldus Ferrar. in Hiſt. Impp. „ Quidam Juris peritus hoc „ poſſe juſte fieri, quod *Karulus* allegabat, aſſeruit. *Karulus* hujus conſilium amplexus, *Conradum* & ceteros morti addicit. „

(A) Rico-

A. C. nunc ſtatio eſt, a monte Carmelo nuncupatæ. (A) Prior infelicium Principum (ut vult Horneckius aliique, Ricobaldo Ferrarienſi diſſentiente) ferrum cervice excepit Fridericus Auſtrius, feruntque caput a collo jam reſectum MARIAM, in quam rara pietate ferebatur juvenis, bis inclamaſſe. Conradino ea animi præſentia erat, ut ſublatum manibus cari propinqui ac ſodalis caput pectori apprimeret, multosque inter gemitus & oſcula cervici impreſſa, illud lamentaretur unum, quod innocenti Principi calamitatis una ipſe cauſa eſſet, materno prope e gremio in atrocem hanc fortunam abſtracto. (B) His lachrymis ubi Friderici manibus parentavit, collum ipſe nudavit, cervicemque lictori recidendam præbuit. (C) *Mors eorundem.*

Egregium conſtantiæ teſtimonium Scriptores Conradino tribuunt, qui fatali eo articulo, cum ſublatis in Cœlum manibus ſpiritum ſuum procreatori DEO commendaret, confuſum triſtis miniſterii inſolentia carnificem immotus ipſe aſpexit, pronaque in ictum cervice ſecurim excepit. (D) Expiatas ante ſupplicium Chriſtiana pœ-

(A) Ricobald. Ferrar. ibid. „ Ludente ergo Schachis *Conrado*, ei defertur Regis judicium, & modicum „ temporis aſſignatur, ut animæ ſaluti poſſit conſulere. Condito igitur teſtamento, & *confeſſione acta* „ VI. Kal. Novembris urbe Neapoli „ in litus ducitur, mortis ſententia „ legitur, *Conradus* ſuperius veſtimentum exuit, & genibus flexis orato, „ cervicem lictori porrexit. „ Stero in Chron. ad An. 1268. diem mortis IV. Cal. Novembris feriamque ſecundam ſtatuit. Major de anno controverſia eſt: alii enim An. 1268. obtruncatos ſcribunt, ut Ricobaldus, Ricordanus, Monachus Patavinus, Stero, aliique; alii ad An. 1269.

(B) Pandulphus Collenut. L. IV. „ Amputatum caput eſt primum quidem *Auſtriæ Duci*: *Conradinus* vero „ id, quod etiam amputatum, bis „ MARIÆ nomen inclamaſſe dicitur, complectens exoſculatus eſt, „ & pectori ſuo admovens, infortunium deplorabat, ac ſe ipſum accuſabat: quod illum ex materno complexu quodammodo abſtractum in „ tantas anguſtias ſecum adduxiſſet, „ & illius interitus cauſa extitiſſet. „ Ricobaldus Ferrar. in Hiſt. Imp. apud Murator. T. IX. p. 138. aliter rem narrat: „ *Dux Auſtriæ*, ut vidit *Conradi* „ propinqui cervicem feriri, quanta „ potuit indignantis animæ voce rugitum emiſit, & doloris deſperatione, nec erga DEUM culpam „ voluit profiteri: & cæſi ſunt deinde *Dux Auſtriæ*, Comes *Gerardus de* „ *Piſis* &c. „ Bzovius in Annal. T. XIII. ad An. 1268. Collenutio adſtipulatur: & ex noſtratibus Anonym. Leob. ad annum 1267. & utroque antiquior, & pene Synchronus Horneck. c. 32.

„ Er (*Conradinus*) und ander Leut
„ Hörten all bedewt,
„ Da daz Haupt (Friderici Auſtr.) hindan ſprang
„ Von dem hals wol ellen lang,
„ Daz der Mund ſcheindleichen da
„ Sprach, Ave MARIA &c.
„ Der drukchet ez ſchreyund an die pruſt,
„ An den Mund er ez chuſt &c. „

(C) Ricobald. Ferrar. ſupra. Collenutius L. IV. „ Flexis genibus, „ dum debitorum remiſſionem a Deo „ peteret (*Conradinus*) ei collum percutitur. „

(D) Saba Malaſpina L. IV. cap. 16. „ *Corradinus* - - ad Cœlum jungebat „ palmas, mortemque inevitabilem „ patienter expectans, ſuum Domi-

„ no

nitentia, & ſacerdotali poteſtate criminum vinculis exſo- A. C.
lutas nobiles has alienæ ambitionis victimas, Siffridus au-
Alia memoratu digna in eorundem morte. thor eſt. (A) Haud pro certo affirmem, quod Annales quidam ex populari acceptum fama referunt: aream nobiliſſimo horum Principum ſanguine cruentatam, impreſſo mirabiliter circulo circumſcriptam, guttisque jugiter manantibus velut lachrymis madentem ad poſteros perduraſſe. (B) Inter cetera, quæ credula vulgi fama affinxit, haud ſcio, an illud referendum, a magnis alioquin Scriptoribus traditum: Conradinum poſtquam cauſas belli in Italiam deportati, ferali illo in loco renarraſſet, detractam dextra manicam, tanquam ſupremæ voluntatis ſuæ teſſeram in confertam populi multitudinem jeciſſe, hæredemque juris ſui in utramque Siciliam Regem Arragonium nominaſſe: exceptam ab homine nobili chirothecam, ad Petrum ſubinde Arragonem delatam, ſerumque tandem ultorem ab Hiſpania excitum, qui millium multorum ſanguine Regii Adoleſcentis manibus parentarit. (C) Trunca interim cadavera, nequid immanitatis deeſſet, eo ipſo, quo cecidere loco, informi primum lapidum acervo tumulata, poſt tamen ad preces Eliſabethæ, Conradini matris, alio trans-

„ no ſpiritum commendabat: nec di-
„ vertebat caput, ſed exhibebat ſe
„ quaſi victimam, & cæſoris truces
„ ictus in patientia expectabat. „
Bartholom. de Neocaſtro in Hiſt. Sicula. c. 10. „ Spiculatorem, & ſo-
„ cios ad oſculum recipit, & oculos
„ ad ſuperos erigens ait: Creator
„ omnium *Chriſte* - - in manus tuas
„ commendo ſpiritum meum. Et
„ deinde terræ acquieſcens, collum
„ compoſuit ſupra petram, cujus cer-
„ vicem nudato gladio ſeparavit ab
„ humeris ſpiculator. „

(A) Siffridus in epit. L. II. ad An. 1268. „ Poſt paucos dies *a Carolo* „ capitalem ſententiam acceperunt, „ prius tamen *confeſſione* facta. „ Ricobald. Ferrar. Hiſt. Imp. Nangius in vita S. Ludov. „ Antequam eos fe-
„ riret lictoris gladius, juxta quan-
„ dam capellulam Miſſam pro anima-
„ bus ſuis, ſecundum morem Chri-
„ ſtianæ religionis, propriis auribus
„ audierunt: indulto etiam ſibi ſpa-
„ cio crimina confitendi. „ Horneckius cap. 31.

(B) Bzovius in Annal. T. XIII. ad An. 1268. Num. XI. „ Iſtud quo-
„ que in manifeſtis ponunt, in loco
„ cædis circulum impreſſum, quaſi
„ artificis manu circumductus eſſet,
„ divinitus & miraculoſe extare, to-
„ tumque ſphæricum etiam ardentiſ-
„ ſima æſtate madere; ex angulis ve-
„ ro quadraturæ ambientis perpetuas
„ guttas ſudare. „

(C) Continuator Martini Poloni apud Eccard. T. I. „ *Conradinus* an-
„ te ſuam decollationem omnia jura
„ ſua, quæ habebat in Sicilia & Apu-
„ lia conſanguineo ſuo *Petro* Regi Ar-
„ ragoniæ legavit, & publice per ſu-
„ am chirothecam projectam in aere
„ conſignavit. „ Idem refert Æneas Sylv. in Friderico III. Collenutius L. IV. Gerardus Roo L. I. Bzovius in Annal. T. XIII. ad An. 1268. N. IX. Anon. Leob. in Chron. ad An. 1267. „ *Chunradinus* amplexatus & deoſcu-
„ latus *Friderici* (*Auſtriaci*) caput,
„ horribiliter ejulans, chirotheca in
„ aere projecta omne jus, quod in
„ regno Siciliæ habuit & Apuliæ,
„ *Petro* Regi Arragoniæ, & filiis ſuis
„ *Petro* & *Friderico* per quendam mi-
„ litem proximis conſanguineis deſti-
„ navit, ſuamque Sodaliumque mor-
„ tem innoxiam exquirendam in exa-
„ mine diſtrictiſſimi Judicis com-
„ mendavit. „

(A) Rico-

A. C. translata, & in ædicula ſanctis Eligio & Martino ſacra, quam ſuis ipſa ſumptibus excitarat, condita. (A) Sero tamen poſt tempore Coriariorum, quod Neapoli eſt, collegium ædem etiam ſacram loco impoſuit, ubi ſuprema illa Sueviæ Auſtriæque lumina ſunt extincta. Epitaphio manifeſtus error irrepſit, quod Fridericum Auſtriæ Ducem Asburgicæ gentis ultimum appellat. Laudanda tamen in eam gentem pietas, error rudi noſtratium rerum populo condonandus. (B) Conradini fatum cum alii plurimi, tum Henricus Bavariæ Dux diu multumque luxit: extant ejus geminæ ad Gregorium X. qui Clementem IV. in Pontificatu excepit, & ad Cardinalium Senatum Epiſtolæ, ſinceri doloris indices, poſt triennium a Nepotis morte nondum extincti. (C)

Epitaphii error

Sed quo triſtior ceteris is Principum caſus fuit, hoc jucundior Ottocaro extitit, magna deinceps cura per mortem Friderici Auſtrii defuncto: quo enim animo in
1269 illum, omnemque ejus familiam fuerit, eodem mox anno patuit, quo Udalricus Dux Carinthiæ, qui Agnetem, Friderici ſororem, in matrimonio habebat, e vita exceſſit. (D) Extincto is nuper Aquilejenſi Patriarcha in ſpem venerat ampliſſimæ ejus dignitatis in Philippum fratrem transferendæ. Profectus itaque in Forum Julium, non ſine commendatitiis Ottocari Regis literis, negotium fratris exquiſita cura egit. Sed morbo repente implicitus, antequam in Carinthiam rediret, funus fuit, in civitate, cui ab Auſtria nomen eſt, ſepultus. (E) Ea mors Ottocarum Ca-

Udalrici, Ducis Carinthiæ obitus.

(A) Ricobald. Ferrar. in Hiſt. Imp. „ Cadavera maris litore ſunt humata more cadaverum pelago ejectorum; nec licuit cuiquam religioſo ea Cœmiterio condere. - - At vero hujus pii *Karuli* nutu, ſuperioris *Karuli* filii, ſuper illorum tumulos conſtructa eſt Eccleſia, quam „ Fratres de *Carmelo* concelebrant. „ Joannes Villanus L. I. c. 29. Brunnerus Boicorum P. III. L. IV.

(B) Bzovius in Annal. T. XIII. N. X. ad An. 1268. „ Pium Coriariorum Collegium iſtud ei epitaphium „ ſuperſcripſit. - -

„ Oſſibus & Memoriæ
„ *Conradini de Stuoffen*, ultimi ex ſua „ progenie Sueviæ Ducis - - qui - „ cum *Friderico de Asburgh (de Baden)* „ ultimo ex linea Auſtriæ Duce hic „ cum aliis, proh ſcelus! a victore „ Rege ſecuri percuſſus eſt. Pium „ Neapolit. Coriariorum collegium, „ humanarum miſeriarum memor, „ loco in ædiculam redacto, illorum „ memoriam ab interitu conſecravit. „

(C) Lit. *Henrici* Ducis Bavariæ inferioris ad Gregorium X. PP. datæ circa An. 1271. Item aliæ ejusdem ad Collegium Cardinalium apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 137.

(D) Chron. Salzburg. ad A. 1269. „ Dux Karinthiæ *Ulricus* obiit. „ Chron. Paltrami An. 1269. „ *Ulricus* Dux Karinthiæ ſine liberis moritur. „

(E) Chron. Anon. Leob. ad An. 1268. „ *Ulricus* Dux Karinthiæ ad „ Aquilegienſe Capitulum venit cum „ interceſſoriis *Otakeri*, ut fratrem „ ſuum *Philippum* ad hanc Kathedram „ pro-

rinthiæ principatu auxit. Dudum illi Udalricus, quidquid A. C. Philippus frater intercederet, ſucceſſionem in Carinthiæ dominatu, ſi virili ſine ſtirpe decederet, ſtipulatus erat: (A) ejus nunc principatus poſſeſſionem ut adiret, Brunnenſem Præpoſitum in Carinthiam miſit, vicario interim nomine ei provinciæ præfuturum. Ne ipſe, quod optabat, confeſtim ſequeretur Ottocarus, turbæ ſe aliæ ex aliis objecere.

Diem nuper obierat Bela IV. Rex Hungariæ: huic morienti cum ultimis adeſſet officiis filia, Anna Matſoviæ Regina, vaſa quædam aurea, & ingentis pretii gemmis ornata eblandita eſt, ignaro Stephano fratre, ac regni hærede: quæ ſubinde in Bohemiam ſecuritatis cauſa, ad Ottocarum generum ſuum, transmiſit. Latere res diu non poterat, quod inter Regios theſauros, jam inde a proavis, gemmata ea pocula cenſerentur. (B) Ergo ab Ottocaro 1270 Stephanus ea repetit: inficianti bellum denuntiat. Jamque ad Danubium Reges ambo, adverſo quisque in litore caſtra conſtituerant; cum Hungarorum inprimis Optimatum interventu de colloquio agi cœptum, in vicina Poſonio inſula per duodenos arbitros inſtituendo. (C) Et compoſita tum quidem lis eſt, Ottocaro quadruplum vaſorum pretium offerente. Pax deinde in proximum biennium concluſa, quo elapſo integrum eſſet Regibus, jura

Negotium Ottocaro faceſſit Stephanus R. Hung.

„ promoveret; ſed modicum fru- „ ctum attulit ſpes concepta: Dux „ enim in *Foro Julii* infirmatus moritur, & in civitate, quæ *Auſtria* dicitur, tumulatur. „ Horn. c. 87.

(A) Lit. *Ulrici* Ducis Carinthiæ datæ in *Bodiebrad* A. 1267. Prid. Non. Decemb. apud Peſſinam in Marte Moravico L. 3. c. 7. „ Nos *Ulricus* DEI „ gratia Dux Carinthiæ, Dominus „ Carnioliæ & Brzedlaviæ &c. cum „ ex Divina diſpoſitione hæredibus „ careamus, Dominum *Ottocarum* ſereniſſ. Regem Bohemorum, Ducem Auſtriæ & Styriæ, ac Marchionem Moraviæ &c. præſertim cum „ ſit nobis conſanguinitatis vinculo „ alligatus - - hæredem noſtrum conſtituimus, ita quod poſt mortem „ noſtram, ſi ſine filiis & filiabus deceſſerimus, per nos legitime generatis, terras noſtras & proprietates, ac feuda, ſeu alia bona noſtra „ quæcunque nunc poſſidemus, poſſidere debeat libere & quiete &c. „ Chron. Paltrami ad An. 1269. „ *Ulrius* Dux Karinthiæ ſine liberis moritur: qui dum in hac vita eſſet „ Regi Bohemiæ, conſanguineo ſuo, „ viva voce, & fide privilegiata terram Karinthiæ contradidit: quam „ tamen idem Rex Bohemiæ *Ottbacarus* poſtea bellorum potentia ſubjugavit. „

(B) Horneck. c. 87. & 88. fuſe, quem conſulas licebit. Hagenus ex eo breviter p. 1082. niſi quod pro *Bela Seniore*, fratrem Reginæ *Belam juniorem* fuiſſe velit, cujus aurea vaſa clam ad generum ſuum *Ottocarum* miſerit. Præter vaſa enumerantur in Literis concordiæ inter eosdem Reges Pragæ datis pridie Idus Julii An. 1271. quas affert Balbinus Miſcell. Dec. I. L. 8. Epiſt. XVIII. „ Corona, gladius, „ monile, ſtella, ſcutellæ, & alia „ clenodia. „

(C) Horneck. c. 88. quem vide, ſi lubet. Hagenus eo ſolum diverſus eſt, quod caſtra Regum ad *Leytham* fuiſſe ſcribat.

(A) Hor-

A. C. jura ſua per delectos Quatuorviros perſequi, quorum arbitrio controverſiæ ex æquo bonoque dirimerentur. Sic ex inſula diſceſſum. (A) Redeunte Viennam Ottocaro nuntius occurrit ex itinere, qui Brunnenſis Præpoſiti proditione occupatam a Philippo Carinthio, Ulrici Ducis fratre, Carinthiam ac Carnioliam referebat. Commodum ex Styris Auſtriisque Optimatibus complures aderant, qui Regem honoris cauſa deducebant. His ille Viennam evocatis, cum & Brunnenſis præfecti ſui perfidiam, & Philippi temeritatem acerbe perſtrinxiſſet, Ulrico Liechtenſteinio negotium dat, recta cum Styris ſuis Labacum contendendi. (B) Liechtenſteinium Dux ipſe ceteris cum copiis propere conſecutus, proniora ad obſequium omnia opinione reperit. Uni Labaco, quod arce munitum fluvioque defenſum, vis admovenda erat: vallo itaque, foſſaque cinctum, & continente trium dierum terrore fractum, cum aſſultu noviſſime urgeretur, victorem hoſtem intra mœnia admiſit. Urbis fatum, arx etiam propediem ſecuta eſt. Eadem Landſtroſtenſis caſtri pertinacia, nec diſpar fortuna fuit. (C) Non magni laboris exinde erat, cetera

& Philippus Carinthius.

Ottocarus Carniolia ſubigit:

(A) Horneckius cap. 88.
„ Chunig *Stephan* ſprach: Ich wil
„ Ew verweiſen, Herr von Pehaim
„ Daz ew mein Chlainat chomen haim &c.
„ Er (*Ottocarus*) ſprach: - -
„ Wolt ir Euch laſſen geczemen
„ Chlainat von mir ze nemen &c.
„ Ich gib ewch virſtund ſo tewr,
„ Als die ir habt verlorn.
„ Hiemit waz hin der Zorn.
„ Die do bey im warn,
„ Die machten frid zu zwain jarn,
„ Und ſo die heten ain ennd
„ So ſolt in vir mannen hennd
„ Sten aller der gewalt &c. „
Confirmat hanc pacem Chron. Auſtrale ad An. 1270. & Anon. Leob.

(B) Horneck. cap. 89. fuſe
„ Dez gevars gegen *Chrain*
„ Her *Ulrich* von *Liechtenſtain*
„ Waz auf der rais Marſchalich &c. „

(C) Horneck. cap. 90.
„ Vor *Laibach* er lag
„ Stille unczt an dem dritten tag:
„ Do hiez er vil frue
„ Mit einem ſturm greyffen zu
„ damit gewan man die ſtat.
„ Und do Dew burkch nicht enhet
„ Dhainen won noch troſt,
„ Daz ſew Herr *Philipp* erloſt,
„ Do mueſten ſis den Kunig geben &c. „
Chron. Anon. Leob. ad An. 1269.
„ *Otakerus* Karinthiam ingreditur, &
„ primo *Laybacum* obſidet, *Philippi*
„ fautores opprimens: & in brevi
„ utrasque terras ſibi ſubjicit, quod
„ nemo reſiſtere potuit. „ Chron. Auſtral. ad An. 1270. „ Idem eodem
„ anno Rex *Ottocarus* manu valida
„ Carinthiam intravit, & cum magna multitudine virorum armatorum civitates ibidem: dictas *Laybach*, *Landſtroſt*, expugnavit, & ibidem quædam munitiones eisdem
„ civitatibus adjacentes ſibi fuerant
„ aſſignatæ. „ Horneckius in Chron. Rhytm. rem ſic narrat: conveniſſe jam dudum pactis ſolennibus inter *Ottocarum* & *Ulricum*, ut alter alteri ſine liberis defuncto ſuccederet: audita proinde morte *Ulrici* Ducis, miſſum in *Carinthiam* Præpoſitum *Brunnenſem* poſſeſſionis capiendæ cauſa; ſed eundem ad *Philippi* partes defeciſſe: ea re comperta, iratum *Ottocarum* *Haimburgo*, ubi Octobri menſe An. 1270. inducias cum Ungaris firmarat, *Viennam* revertiſſe, miſiſſe cum copiis in Carniolam *Ulricum Liechtenſteinium*. Ibi Labacum poſt triduum aſſultu captum,

Provinciæ ejus oppida, caſtraque ad deditionem adigere, A. C.
quorum pleraque victorem exercitum apertis ultro portis excepere. Provinciæ toti præfectus eſt Hauspachius Auſtriacus. Rex cum exercitu in Carinthiam flexit. (A) Sed maturo Procerum conſilio de deditione actum, cauſaque tota delectis Quatuorviris commiſſa, quorum ex arbitrio ea lege ſancita pax eſt, ut traditis, quæ in ejus poteſtate erant caſtris oppidisque, Philippus coram ipſe admiſſorum veniam peteret, jusque omne in Carinthiam ac Carnioliam Regias in manus conſignaret. (B) Demum nequid tumultus deinceps ejus cauſa exiſteret, Cremſium in Auſtriam e Carinthia demigraret: ubi aſſignatis ea ex urbe, & Peſenbeugenſi caſtro vectigalibus contentus viveret, nec publicis ſeſe rebus privatus miſceret. (C)

Carinthiam in deditionem accipit.

Compoſitis in hunc modum rebus, ac Carinthia, ubi per id tempus Agnes, Udalrici defuncti nuper Ducis vidua, Udalrico, Comiti Heunburgico, nupſit, (D) Alberti Frenii fidæ cuſtodiæ demandata, (E) rediturus in Au-

captum, arxque in deditionem accepta eſt: dum interim *Ottocarus* ipſe, evaſtatis eorum, qui *Philippo* ſtuduerant, agris, *Steinenſe* caſtrum, ceteraque ad obſequium coegit: impoſitum denique Provinciæ Prætorem Pincernam de *Hausbach*.

(A) Horneckius cap. 90.
„ Darnach ſach man den Kunig varn
„ Hin und her in *Chrain*
„ Die guten Purg ze *Krain* &c.
„ Die cherten all an in:
„ Ze Haubtmann ſaczt er dahin
„ Den Schenkchen von *Hauspach*,
„ Dem man groſſer frumchait jach.„

(B) Horneckius cap. 90.
„ Er chert den rechten ſtrich
„ Gegen *Kernden* fürſich &c.
„ Zu ainem frid man ez pracht
„ Dez waz daz Lantvolckh fro,
„ Der frid ward gemacht ſo
„ Daz Herr *Philipp* ze Hof chem,
„ Und dem Kunig da benem
„ Waz er het wider in getan.
„ Daz ward gelaſſen an vir man,
„ Die ſolten ez verrichten &c.
„ Herr *Philipp* nicht vermait,
„ Zu dem Kunig er rait
„ Und tet, waz er gelobt het,
„ Lannt, Purg, und Stet,
„ Waz er der het überwunden
„ Die gab er in den ſtunden
„ Dem Kunig in ſein gewalt &c. „

(C) Horneck. c. 90. de *Ottocaro*:
„ Er wolt im nicht getrawn,
„ E daz er danne wannd
„ Von *Kernden* aus dem Land. „
Et cap. 91. „ Nu hört von der Herren Suen,
„ Herr *Philipp* muſt tuen
„ Auf dew Lannt fürczicht,
„ Dacz *Chremzz* daz gericht,
„ Und die Mawtt man ym liezz,
„ Und waz er het geniez
„ Der Purge dacz *Poſenbewg*,
„ Er muſt ſich mit dem Smewg
„ Betragen unczt an ſeinen tot. „

Eadem compendio refert Hagenus col. 1082. „ Do ergab ſich Herr „ *Philipp*, und muſt ſich des Lanndes „ verzeichen. Dem liez der Kunig zu „ Crems daz gericht mit der mawtt, „ und die Veſten *Pörſenbeug*: darvon „ muſt er ſich ſein lebtag betragen. „ Anonym. Leob. MS. ſed perperam ad An. 1269. „ *Philippus* videns ſe minorem, reſignavit omnia, & acceptis proventibus ab (Ottocaro) „ neceſſariis in *Chremſam*, civitatem „ Auſtriæ, commigravit. „

(D) Chron. Auſtrale, & Anon. Leob. ad An. 1270. Horneck. c. 26. de *Agnete* Auſtriaca:
„ Ze Chonen man die Frawen geit
„ Von *Hewnburg* Graf *Ulreichen*, &c. „

(E) Horneck. c. 90. de Carinthia:
„ Da gepot er, als ich wen,
„ Herrn *Albrechten* von *Fren*,
„ Daz er von ſeinen wegen
„ Dez Lanndes ſolde phlegen &c. „

A. C. Auſtriam erat Ottocarus: cum in armis eſſe Hungaros, & Semeringii montis, ac Schadwiennæ fauces, qua in Auſtriam iter illi futurum erat, obſideri intelligit. (A) Incredibilis pene res viſa omnibus, qui firmata nuperrime pacis fœdera, regiaque utrinque fide, & multorum Antiſtitum, Procerumque, qui rebus ibi transactis intererant, authoritate conſtabilita norant. (B) Sed enim ingens illa, ex Carinthia, Carniolaque, novis provinciis acceſſio, ſeu quæ aliæ, ignotæ nobis, cauſæ tantum doloris Regi Stephano dedere, ut occupatis iis Auſtriæ, Styriæque clauſtris, redeuntem ſine milite Ottocarum intercipere; vel ſiquid hoſtile aliud in Auſtriam moliri animus erat, intercludere aditu niteretur. (C) Ottocarus, qui Judenburgum interea venerat, nequid inexplorata re temere aggrederetur, celerem nuncium Neuſtadium expedit, certiora e propinquo cogniturum: is per nota viarum compendia poſt triduum reverſus, cum rumori primo affirmaſſet fidem; Regem facile permovit, viam ut inter montes & nives, incommodiſſimo anni tempore, in Auſtriam rimaretur. (D) Et

Inſidias ab Hungaris locatas

difficili itinere declinat.

(A) Horneck. c. 91. De rumore Hungaricæ excurſionis:

„ Do er von danne wolt
„ Do cham ein pot mit dem mern,
„ Daz die Ungern auf wern
„ Mit grozzer macht gerannt
„ Her ze *Oeſterreich* in daz Lañt &c. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1270. „ Eodem anno Rex Ungarorum *Bela* „ potentiſſimus, una cum uxore ſua „ obierunt, cui filius ſuus Rex *Stephanus* ſucceſſit. - - Eodem anno *Ottokarus*, Rex Boemorum, Dux Auſtriæ colloquium in inſula, ſita infra *Presburch*, & *Potenburch*, cum Ungarorum Rege *Stephano* celebravit, „ ibidem perpetuam pacis concordiam, & ſinceram amicitiam ſigillis & privilegiis ſub forma juramenti, coram Epiſcopis, Prælatis, „ Baronibus ex utraque parte aſſiſtentibus confirmantes. „

(C) Cauſam aſſignare videntur Chron. Auſtrale, Anonymus Leob. ad An. 1270. & Chron. Mellicenſe ad An. 1272. Poſtremum ſic habet: „ *Ottakerus* - - *Karinthiam* ingreſſus, partem ejusdem ſibi ſubjugavit. In „ cujus ultionem Cumani cum Ungaris ultra *Littam* fluvium inſultum „ facientes, per campeſtria usque ad „ montana *Auſtriam* vaſtaverunt, tam „ homines, quam jumenta abigentes. „ Auſtrale vero, & Anonymus Leob: „ Cum prædictus Rex „ *Stephanus* Regem *Ottokarum* audiret „ in Carinthia tantis factis occupatum, fraudulenter violata pace, „ cum L. millibus Ungarorum, & „ Komanorum manu valida *Auſtriam* „ intravit, & abductis XX. millibus „ virorum, mulierum, & parvulorum, Ungariam eſt reverſus. „

(D) Horneck. c. 91.

„ In groſſen zorn daz geſchach,
„ Daz der Kunig auf prach,
„ Und chom ze *Judenburg* gefarn,
„ Von den, die da warn,
„ Ward er enphangen wol.
„ Der Kunig ſprach: man ſol
„ Mir ervarn zehannt,
„ Wie ez lig in dem Lannt,
„ Und wo der Kunig von Ungern lig,
„ Ob ich über dem *Semerig*
„ Mug chomen mit gewarheit:
„ Zehannt ein pot dahin rait:
„ Der chom dez dritten tags &c.
„ Vorn Kunig er do ſait,
„ Daz ym die *Newnſteter*
„ Empoten heten dew mer,
„ Daz der Chunig *Stephan*
„ Da leg auf dhainen wan,
„ Und auch anders nicht vart,
„ Denn daz er ſein da wart &c. „

(A) Hor-

Et ſalvus ille quidem, ſed arduo admodum itinere, nec A. C.
ſine multa jumentorum jactura, per egeſtas undique nives Lilienfeldam in Auſtriam evaſit: unde Maurbergam, trajecto ponte Danubio, profectus aliquantum ſubſtitit, animumque ac vires ex terrore, viæque moleſtiis collegit, multa fremens in Regem Hungarum, pacemque fœdo perjurio violatam. (A)

At enim Stephanus, ubi fruſtratas inſidias, Regemque in Bohemiam elapſum accepit, dolorem ulturus ſuum, ſero adhuc Decembri, Auſtriam invaſit, regionemque omnem, quæ a Leytha hinc ad Danubium, illinc ad montes usque porrigitur, immani populatione percurrit. Trahebat ingens ex Hungaris, Comanisque conflatum agmen quinquaginta facile millium, eoque confidentius amplam illam planitiem perſultabat, quo minus aut ſtipulata recens concordia, aut hyemis præter modum ſævæ aſperitas ſuſpicionem improviſi periculi movebat. Cæſa, abductaque more pecudum, viginti facile promiſcui ſexus millia, nulla ætatis teneræ, nulla muliebris conditionis verecundia, donec prædæ ſatietas, aut cœli inclementia reditum in Hungariam perſuaderet. (B)

Hungari Auſtriam populantur.

Actum

(A) Horneck. c. 91.
„ Der Kunig dahin ſannt,
„ Wenn ez waz winter-czeiten,
„ Und hiez die weg weiten,
„ Und ſchaufflen vor dem Snee &c.
„ Man ſagt, daz er verlur
„ Manig phert von dem weter,
„ Gegen *Lilienfeld* het er
„ An der raiz gedacht,
„ Do er die volbracht,
„ Er cherte nach der ſlicht,
„ Gegen *Mauerperig* gericht:
„ Da belaib er ain weil,
„ Und gepot, daz man mit
„ Die Herren chomen hiez zu im dar,
„ Waz ym laides gewar
„ Von der Unger untrewen,
„ Daz ſy ſich daz lieſſen rewen,
„ Die Herren pat er dez ſere,
„ Damit tet er chere
„ Gegen Pehaim. „

Eadem narrat Chronicon Clauſtro-Neoburg. MS. apud M. Hanſizium ad A. 1270. quod mox afferetur: & confirmat Arenpeckius in Chron. Auſtr. „ *Ottocarus* - terram Karinthiæ forti „ manu pertranſiit, & ſibi uſurpavit. „ - - Sed dum rediret, in loco *Seranig* „ (Semerig) obſervavit eum *Stephanus* Rex Hungariæ, ſororius ſuus, „ quocirca coactus fuit per Campum „ Liliorum exire. „

(B) Chron. Clauſtro-Neob. MS. ad An. 1270. „ *Otakarus* Rex Bohemiæ cum *Stephano* Rege Ungariæ „ per juramentum utriusque, & Epiſcoporum, & Nobilium fœdus amicitiæ, & pacis confirmans, in *Karinthiam* cum Nobilium militia progrediens, ibidem caſtra, & munitiones, quas ſibi legarat *Ulricus*, „ Dux Karinthiæ, expugnatas poſſedit: cui etiam per *Styriam* verſus „ *Auſtriam* redeunti Rex *Stephanus* inſidias per multos Comanos, & Ungaros obviam deſtinavit, ut ſic poſſet eum occidere, vel captivare: „ quo comperto Rex *Otakarus* per aliam viam *Auſtriam* intravit. Inſidiæ „ vero ſentientes ejus evaſionem, totam terram inter *Novam Civitatem*, „ & *Wiennam*, occiſione hominum, „ vel captivatione, nec non & præda deſtruxerunt, multam ſtragem „ in Clericos, matronas, pueros, „ juvenes & ſenes tempore hyemis „ exercentes. „ Chron. Steronis ad An. 1270. „ *Stephanus* Rex Ungariæ „ circa feſtum S. Thomæ Apoſtoli, „ miſſo exercitu in *Auſtriam*, a parte „ meri-

A. C. Actum quidem de armorum ſocietate inter Auſtriæ optimates, militiæque extemporalis dux Siffridus Wæhingerus lectus eſt, ſed exitu infelici. Coiere in fœdus id quadraginta nobiles, qui tumultuario trecentorum capitum agmine Hungaris hoſtimentum redderent: ſpem dabant adſtricti gelu per id tempus fluvii, lacusque in ipſa Hungariæ viſcera penetrandi: jamque Neuſidlenſem, qui proximus Auſtriæ longiſſime patet, lacum ingreſſi erant; cum dehiſcens ſub tanto equorum, hominumque pondere glacies, totum illud nobilium, plebejorumque agmen momento abſorpſit. (A) *Auſtriaci Hungariã tentant: ſed infeliciter.*

Pragam interea longo ex itinere Ottocarus tenuit, unde intellecta noviſſima Auſtriæ populatione, feciales continuo in Hungariam miſit, qui ob violata pacis jura, cladem que Provinciæ importatam decem librarum millia, damni præſtandi cauſa, repeterent. (B) Id ubi fruſtra fuit; omnia ad bellum, ut in ſummo diſcrimine, comparata. Conſcriptæ ex omnibus Provinciis copiæ, pertracti in armorum ſocietatem multi Germaniæ, Sileſiæque Principes, exercitus centum & amplius millium, raro ad eum diem in terris noſtratibus exemplo, tempeſtive conflatus: additus ad belli uſus pons ſolubilis, novo artificio fabricatus, *Ottocarus bellum in Hungaros apparat:*

„ meridiana Danubii illam provin-
„ vinciam devaſtavit, occiſis, & in
„ captivitatem abductis plusquam
„ ſedecim millibus hominum. „ Similia referunt Chron. Clauſtro-Neob.
„ Mellic. Anonymus Leob. qui cum Chronico Auſtrali ſupra relato „ ab-
„ ducta & interfecta XX. millia vi-
„ rorum, mulierum, parvulorum „ numerat. Nec diſſentit Chron. Salzburg. ad Annum 1270. ſic enim ibi:
„ Rex *Stephanus* Ungariæ poſt factas
„ treugas inter eum, & Regem Boe-
„ miæ, per propria, & aliorum Prin-
„ cipum privilegia firmatas, per Cu-
„ manos, & Ungarios inſultum fecit
„ in *Auſtriam*, occidendo & captivan-
„ do Chriſtianorum plurima millia
„ utriusque ſexus. „

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1270. „ Eadem fere hyeme, quædam ſocie-
„ tas Nobilium, quorum Capitaneus
„ erat *Syfridus Wahingarius*, conſan-
„ guineus *Orphanorum*, volens per ra-
„ pinam Ungariam intrare, & frigus
„ erat maximum: & cum lacum
„ quendam tranſire vellent congela-
„ tum, pondere equorum, totque
„ virorum armatorum confracta gla-
„ cie, ſubmerſi ſunt ibidem, qui erant
„ noti Nobilium XL. aliorumque fe-
„ re fortium numerati CCC. „ Quæ Anon. Leob. ad verbum repetit.

(B) Horneck. c. 91. fuſe, & ex eo Hagenus in Chron. Auſtr. col. 1082. „ Der Chunig cham gen *Judenburg*,
„ dem entpütten die *Newnſteter*, daz
„ Chunig Stephan von Ungarn bey
„ dem *Semerinck* auf yn wortet. Dar-
„ umb Chunig *Ottacker* rayt für *Vien-*
„ *feld* gen *Mawrberg*, und cham des
„ gefertes gen *Behem*: Do er ſich be-
„ ſambt krefftigleich. Da widerpot
„ er Chunig *Stepfan* von Ungern,
„ und mannt yn an ſeinen ayd, trew,
„ und gelübt, die er ym het gethan
„ in den Werd. „ Horneck. c. 91. addit: „ Begund er in manen an
„ ſeiner Trewen pruch mit vodrung
„ an die Unger *zwainzik tawſend Marck*
„ &c. *Oeſterreich* het er behert Lewt
„ und gutes ſo vil &c. „

(A) Fuſe

centumque ſemper plauſtris cum exercitu deportandus. (A) A. C.
Ne vindictam ſtatim Rex ſumeret, ſumma hyemis aſperitas in mora fuit. (B)

Et jam Styri, Carinthi ac Carnioli, Milota, Frenio, & Hauſpachio ductoribus, Martio menſe Neuſtadii convenire juſſi: quibus exeunte verno jejunio cum Auſtriacis, 1271
Moravis, Luſatiis ac Bohemis Otto Brandeburgicus, Henricus Dux Wratislaviæ, Landgravius Thuringiæ, Marchiones Miſnenſis, & Pfeilius ſua auxilia adjunxere. (C) Aprilis medio caſtra in Hungariam promota ſunt, pulcherrimi operis ponte Danubio injecto. Primus belli impetus Poſonio incubuit, & expugnata urbe, vis etiam arci munitiſſimæ admota. Sed his viribus invictum erat nihil: exiguo tempore in poteſtatem redacta, ac una cum urbe Viennenſium civium fidei, qui cum mille quingentis equitibus eam inſederunt, commendata. Poſonium minora deinde oppida, caſtraque S. Georgii, Pœſinga ac Biberſpurgum ſecuta ſunt, pari felicitate, unoque victoriæ velut curſu expugnata. Tyrnavia viribus diffiſa, feſtinata deditione direptionem redemit. (D)

Poſonium capit, & alia ejus tractus oppida.

Nihil

(A) Fuſe de hoc Horneck. c. 92. ubi de ponte illo ſcribit:

„ Choſtleichen hiez er machen
„ Von holczwerich ein prukken
„ Dew waz von manigen ſtukhen
„ Cluegleichen gevalten &c.
„ Do waz dew prukken berait
„ Uber die *Tunaw* weit,
„ Die prukken muſten alle zeit
„ Wol hundert wegen tragen. „

Chronicon Auſtrale ad Annum 1271.

„ Rex Boemiæ multis Principibus in „ unum collectis: inter quos erat „ Marchio de *Brunswich*, & Duces Po- „ loniæ, & alii quidam plures, & cum „ maxima multitudine armatorum, „ bene ad CL. millia intravit Unga- „ riam, ponte pulcherrimo per Da- „ nubium præparato. „ Chronicon tamen Anonymi Leob. eadem referens, millia tantum XC. armatorum numerat.

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1270. „ Rex vero Boemiæ, præ nimia hye- „ mis ſævitia, adhuc nihil facere va- „ lens, diſtulit bellum usque ad pro- „ ximum Paſca. „

(C) Hos enumerat Horneck. c. 92.

„ Herrn *Milot* er poten ſant
„ Der waz hie ze Steyr-Lant
„ Haubtman zu der ſelbing zeit
„ Und gepot im, daz er ane ſtreit
„ Chem mit den *Steyrern*:
„ So ſolt mit den *Kernern*
„ Der von *Fren* Weſen gach,
„ Und der Schenkch von *Hauſpach*
„ Mit den Lewten von *Chrain* &c.
„ Mit manigern erbern Rot
„ Chomens unczt der *Newnſtat* &c.
„ Da chom ein pot enkegen,
„ Sy ſcholden ſich da niderlegen &c.
„ Wan ez waz in der Vaſten. „

(D) Chronic. Auſtrale, Anonym. Zwetl. & Leob. ad An. 1271. „ In „ primo ipſius Regis Bohemiæ in- „ greſſu *Poſonium*, quod vulgariter „ *Preſpurg* dicitur, potenter expugna- „ vit, quod factum eſt infra horam „ primam, & tertiam. Rex vero „ Bohemiæ cives *Wiennenſes* cum MD. „ equis prædicti caſtri fecit eſſe cu- „ ſtodes. Poſtea vero aliud caſtrum, „ dictum apud S. *Georium* (Geor- „ gium) & caſtrum dictum *Poſinge*, „ & *Piberſpurg*, & civitatem dictam „ *Tyrnam*, hæc omnia in illo loco „ exiſtentia viriliter expugnavit. „

Chron. Paltrami ad An. 1271. „ Rex „ Bohemiæ maximum exercitum tra- „ xit, Auſtrales cum Stirienſibus ſibi „ adunat, invadit Ungariam, & ad „ civitatem *Tiernam* usque pervenit, „ quæ ultro ei ſe obtulit. „ Similia

refert

A. C. Nihil jam erat toto illo, qui ſupra Danubium, Marcham inter, Vagumque patet, tractu, quod obſequium detrectaret. Sed Ottocarus, qui ſecuritati ſuorum utroque ab litore conſultum volebat, revocato in citeriorem Hungariam exercitu, bellum per oppida, hoſte nusquam viſo, circumtulit. Primas victoris iras Cherflenburgum, Wartaque ſenſere: ſævius etiam cum Mueſenburgo, urbe quondam non ignobili, actum: quæ, quanquam deditionem feciſſet, tota tamen aut ferro, aut flamma deleta eſt. (A) Altenburgum deinde tormentis, qualia ætas ferebat illa, & catapultis acriter verberatum, captumque: majore vi opus erat ad caſtrum, quod firmo ſatis Hungarorum præſidio tenebatur, expugnandum: Styris tamen, Auſtriisque ad ſumma nitentibus, deditio tandem facta, præſidiariis militari cum honore excedere permiſſis. (B) Munito interim caſtro, menſem reliquum, reſiſtente jam nemine in caſtris exegerat Ottocarus; cum excitis Hungariæ univerſæ viribus, Stephanus Rex ad Rabnizam ſe hoſtibus objecit. Segne exinde bellum fuit, Rege utroque ſua ſe intra litora tenente. Tentavere Hungari ſemel iterumque tranſitum; ſed rejecti toties, nec ſine clade, ſatis deinceps habuere, ſi trajectu Rabnizæ Bohemos, Auſtriosque prohiberent. (C) Ne tamen nihil ageretur, Oeden-

Bello in citeriorem Hungariã translato,

Altenburgum occupat,

refert Stero in Chronico ad An. 1271. Horneckius de *Poſonio* hæc habet:

„ *Ottakcher* der Fürſte Churkch
„ Dez erſten fur für *Preſpurkch*
„ Dez gewunnen die Unger graws
„ Wan er daz Waſſer-haws
„ Mit rechten ſturm gewan:
„ Dennoch chom er nicht von dan,
„ Unczt daz er die purkch geobert.„

(A) Anon. Zwetl. & Leob. Chron. Auſtrale ad An. 1271. „ Poſtmodum „ vero per pontem, quem per Danubium fieri juſſit, cum omnibus ſuis „ tranſiens, ad aliam partem Ungariæ ſe recepit, quoddam caſtrum „ dictum *Cherfullenburch*, & *Wart*, & „ *Altenburch* potenter expugnavit, „ & civitatem *Miſenburch* cum caſtro „ totaliter devaſtavit. „ Horneck. tamen *Müſenburgum* deditione captum ſcribit:

„ Darnach für *Miſſeburch* er zogt,
„ Die ergaben ſich im da. „

(B) Hæc ex Horneck. c. 93. qui de *Altenburg* a Styris & Auſtriacis acri aſſultu territo, & ad deditionem adacto, ſubjungit:

„ Er hiez in bedewten,
„ Daz yeder man heraus gieng,
„ Als in die Gürtel umbvieng,
„ Und ſein ſwert in der hannt,
„ Waz man anders da vannt,
„ Daz waz alles verlorn. „

Hagenus hæc omnia compendio col. 1082. „ Darnach fur Chunig „ Ottacker für *Preſpurg*, und gewan „ die Stat, die er mit *Behem* beſaczt. „ Darnach legt er ſich für *Meiſſenburg*. „ Die darinn waren, ſich auch kurzleich ergaben. Darnach fur er für „ *Altenburg*, und liez den graben da „ füllen, und ſteigen in die Stat, die „ ſich auch ergab, die er mit den „ ſeinen beſeczet. „

(C) Chronic. Auſtrale ad A. 1271. „ Interea Rex *Stephanus* Hungariæ maxima multitudine tum Comanorum, tum Ungarorum collecta, in „ oppoſitum Regi Boemiæ venit, & „ in aquam, dictam *Rebniz* ſe locavit; ſed contra Regem Boemiæ nihil facere potuerunt; tamen ex „ ipſis ſcil. Ungaris, qui prædictam „ aquam occulte tranſierunt, plurimi ſubmergebantur, & ab adverſariis ſunt occiſi. „

& Sopronium. burgum obſideri placuit: & fuit ea fides civibus, ut quan- A. C.
quam quatuordecim e ſuggeſtis muri quaterentur; nulla tamen res alia præter obſidionis diuturnitatem animos ad deditionem flexerit. (A) Urbe capta, firmoque militum præſidio munita, caſtra Valbachum mota ſunt. Hic vero Henrici Guſſingii Comitis dolo in ſummum diſcrimen adducta res eſt. Joannes (Ybanum appellant Hungari) filius in caſtra ab eo miſſus, poſtulatis tridui induciis Henricum Phannebergicum Comitem nominatim ad ſingulare certamen poſcit: cunctantem, & genus id pugnæ abnuentem cum exercitus, tum Ottocarus Rex ipſe oravit, conditionem ut acciperet. Induciæ igitur ea cauſa per triduum promulgatæ: quo tempore Henricus ſe Comes, ejus ætatis more, ad ſubeundam periculoſæ pugnæ aleam omnibus Chriſtianæ pietatis officiis comparavit. Sed enim aliud ſpectavit Guſſingius, ea temporis mora in rem ſuam uſus, perfractisque piſcinarum aggeribus, aquas repente in ſubjectam vallem, ubi caſtra habebat Ottocarus, immiſit, ut abreptis nocturni torrentis impetu rebus omnibus, ſalva vix corpora enatarent. (B) Fraudem primus detexit Bertholdus Emerbergius, Regemque Ottocarum permovit, ut rapto Jaurinum exercitu, cædibus ac incendiis tota ea regione ſparſis damnum ulciſceretur ſuum. (C)

Bellum Guſſingii Comitis dolo retardatum primo;

Id

(A) Horneckius cap. 94.
„ Darnach er mit ſeiner macht
„ Gegen *Oedenburg* chert &c.
„ Der Kunig liez do drat
„ Virczehen antwerich richten auf
„ Manigen turn ze hauf
„ Liez er werffen damit &c.
„ Doch hat ez in luczel vervangen &c. „
Cap. 95.
„ Unlang waz da ergangen,
„ Daz man ſew ſach die Stat geben,
„ Daz er lie die gevangen leben. „
Nemo Scriptorum præter Horneckium hoc loco, Hagenum & Arenpeckium, *Sopronii* hoc bello capti meminit: bello ſequenti occupatum, Noſtri, Hungaricique Annales fatentur, de quo nihil Horneckius & Hagenus.

(B) Horneck. c. 95. de hoc fuſe, quem conſulas licebit. Hagenus p. 1083. Hæc tantum ex eo: „ Chu-
„ nig *Ottacker* zog herwider, und legt
„ ſich für *Oedenburg*. Die Stat er
„ auch gewann, und beſeczett. Dar-
„ nach zog er fur *Valbach*. Da liez
„ Graf *Yban* aines nachts die Tem des
„ Waſſers auffbrechen, und tet mit
„ dem waſſer Chunig *Ottacker* groſ-
„ ſen ſchaden. „

(C) Horneckius cap. 96.
„ Von *Emerberig* Her *Berichtold*
„ Sagt dem Kunig die Mer &c.
„ Nu liez der Kenig aufprechen
„ Damit daz Her überal
„ Gegen Rab fur zetal.
„ Da wueſt er daz Lannd
„ Mit Raub und mit prannd. „
Haſelbachius ex Hageno ad Annum 1271. ſic habet: „ Deinde *Ottocarus*
„ facto ponte per Danubium, obſi-
„ dione cinxit *Sopronium*, id eſt, *Oe-*
„ *denburg*, & in deditionem ſuſcepit.
„ Poſtea vero cum *Wallbach* attenta-
„ ret, Comes *Ibanus* dimiſſis piſcina-
„ rum ſuarum aquis magnam ſtragem
„ in exercitu *Ottocari* fecit, qui &
„ *Jaurinum* declinat, & per gyrum
„ prædis & ferro cuncta vaſtavit: in
„ quo loco ſocrus ſua de *Maſſovia*
„ ipſum, licet plurimum malæ ſuſpi-
„ cionis fuerit, viſitavit, & ab eo
„ obtinuit, quatenus a vaſtatione Un-
„ gariæ ſe temperaret. Ideo *Ottoca-*

„ *rus*

A. C. Id consilium haud scio, an hostium rebus, an nostratium magis noxium fuerit: cum enim annona laboraretur graviter in castris nostris; & hostilis nunc ager ferro igneque vastaretur, brevi ad receptum cogebatur Ottocarus: quem profecta in ejus castra socrus, Matsoviæ Regina, muliebribus ei blanditiis penitus persuasit. (A) Majo itaque exeunte mense in Austriam reditum, consilio utique, nisi præsens necessitas excusaret, pessimo, milesque ad sua dimissus. Id unum expectare visus Rex Stephanus, qui simul ac sublata castra, militemque sacramento solutum, abire in diversa audiit, Cumanorum statim triginta millia, deterrimam ea tempestate hominum, sacrorumque pestem, in Austriam ulteriorem, ac Moraviam immisit, acceptasque suo in Regno clades, rapinis, cædibus, incendiis in hostico vindicavit. (B) Modum tandem his belli calamitatibus tempestiva sacrorum Antistitum pro pace communi studia posuere. Junio adhuc mense convenere præter Episcopos multi Hungariæ optimates: quibus cum egregiam etiam operam Salisburgensis, Pataviensis, ac Babenbergensis Antistites contulissent, pridie Idus Julias pax ea Pragæ confecta est, quæ si quiescere nosset ambitio, æternitatem sibi polliceri poterat. Restituta Hungariæ Regi omnia, quæ cis, ultraque Danubium ab Ottocaro occupata fuere: Reges ipsi injecto hinc a Salisburgensi, inde a Strigoniensi Archiepiscopo Pontificii fulminis terrore, ad tuendam promissorum fidem adstricti: pacta ipsa, fœderaque

tum annonæ inopia abruptis.

Hungari Austriam & Moraviam depopulantur.

Pax inter ambos Reges concluſa.

„ *rus Viennam* advenit anno Domini „ 1271. „ Hagenus addit: „ Do „ cham zu ym die von *Maſchaw* ſein „ ſchwiger, die waz unlewntig et„ weil: mit der rait derſelbe Chu„ nig *Ottacker*. Die buben yn all an„ ſchrien. Er liez den buben ab„ ſlahen die hende. Doch ward es „ in ain ſchimpff gezogen. „

(A) Horneck. c. 96. Hagenus & Haſelbach. ut mox vidimus. Chron. Auſtrale ad An. 1271. „ Rex Boemiæ „ videns, quod nimia fame, quæ tan„ tum invaluit, & usque ad meſſem „ plenarie perduravit, diu cum tan„ ta multitudine ſtare non poſſet, ſe„ ceſſit inde, & in *Wiennam*, ſuam „ Civitatem ſe recepit, & alii omnes „ ad propria ſunt reverſi. „ Idem refert Anonym. Leob. ad An. 1271. Sed tempus apertiſſime deſignat Stero in Chron. ad An. 1271. „ *Otakerus* „ Rex Boemiæ congregato valido exercitu infra Octavam Paſchæ invaſit Ungariam, & devictis munitiſſimis caſtris, videlicet Presburg, & Altenburg, & Tyrnau, & caſtro S. Georgii, & aliis pluribus munitionibus captis & devictis, circa feſtum Pentecoſtes, propter conſumptionem victualium reverti cogitur in Boemiam exercitu relaxato.„

(B) Chron. Auſtrale & Anonym. Zwetl. ad An. 1271. „ Quod videns „ Rex Ungariæ miſit triginta millia „ Comanorum in *Marchvfeld* & Moraviam: qui plurimam partem terræ per incendia & rapinas vaſtaverunt, & proh dolor! multi ſunt occiſi, captivati quoque, & in Ungariam abducti. „ Idem habet Chron. Anonymi Leob.

(A) Chron.

raque, poſtulato utriusque Regis, authoritate ſummi Pontificis confirmata. (A) A. C.

Pace utrinque reddita, quies tamen haud erat, alia mox calamitate, bello nihilo mitiore, Hungariam atque Auſtriam depaſcente. Ingens erat toto eo terrarum tractu annonæ inopia ſuperiore jam anno: ea in peſtilentes demum morbos exiit, qui immani ſtrage in eos, quibus bellum pepercerat, graſſati ſunt. Innumeri mortales ea lue conſumpti, quorum corpora, ne auram vitiarent, in ingentes tandem ſcrobes defoſſa, nec tempus nec locum juſtis funebribus reliquere. (B)

Peſtilentes morbi per Auſtriam, & Hungariam.

Inter inſignes ejus ætatis viros Catholdum Wæhingerum Auſtria; Vienna Gerhardum ejus Eccleſiæ rectorem ac curionem luxit, morbo extinctum. Difficillimis temporibus ea in urbe ſacris præfuit Gerhardus, tanta religionis, pietatis, miſericordiæ ac liberalitatis laude, paucos ut Præſules conferre cum privato hoc ſacerdote poſſis. Extat ejus viri memoria, extabitque, dum ſacra illa monumenta, quorum author, parensque Viennæ erat unicus, extabunt. (C) Jacturam ex ejus viri morte cumulavit alia, procul quidem in Palæſtina facta, Auſtriæ tamen ſuo quodam jure propria. Caſtrum eo locorum erat, & ſoli ingenio, & artis operibus permunitum: Starckenbergæ ab re nomen fuit: id quondam Auſtriæ Dux Leopoldus, antequam cum Richardo Rege colliſus eſſet, ſua opera, ſumptuque repararat, præſidium Palæſtinæ, frenum barbaris futu-

Arx Starckenberga in Palæſtina a Leopoldo Virt. Duce Auſtriæ munita, a Saracenis capta.

(A) Chron. Auſtr. Zwetl. & Leob. Anonym. ad An. 1271. „ Poſt hæc „ tamen pace firma per Epiſcopos & „ Comites Ungariæ apud Regem Boemiæ impetrata, reddidit ei, ſcilicet Regi Hungariæ omnia, quæ per „ eum manu valida fuerant expugnata. „ Confirmant iſta Chron. Mellic. & Clauſtro-Neoburg. uti & Salzburgenſe ad An. 1271. Extant præterea literæ R. *Ottocari* Pragæ prid. Idus Julii; & *Stephani* Regis Ungariæ Poſonii V. Non. Julii ad Pontif. datæ apud Odoric. Rainaldum T. XIV. ad An. 1271.

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1270. „ Magna cariſtia fuit hoc anno per „ circumjacentes terras. „ Chron. Steronis ad An. 1270. „ In ipſa etiam „ æſtate tanta ſiccitas fuit, ut ſata „ omnia areſcerent: & ex hoc fames „ maxima eſt ſecuta. „ Chron. Paltrami ad An. 1271. „ Eodem anno „ tam inaudita facta peſtilentia in „ *Auſtria*, & in Ungaria, ut ex tam „ vehementi plaga peſtilentiæ hujusmodi in foſſatis maximis ſimul & „ ſemel homines mortui tanquam „ pecora infoderentur. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1271. „ *Chadoldus* Wæhingerus obiit. Magiſter *Gerhardus* Plebanus Viennæ „ obiit. „ Anon. Leob. ad An. 1271. „ Hoc anno *Gebhardus* Plebanus Wiennenſis obiit. „ Idem memorat Anonym. Zwetl. ad hunc Annum. Is eſt Gerardus, „ *Pontificius Capellanus*, *Canonicus Paſſavienſis*, *Plebanus* „ *Viennenſis*, & *Garſenſis*, „ ut eum appellat Steyererus noſter in Collectan. T. I. p. 306. cui initia ſua debet Parthenon Vienn. ad *Cœli Portam*, & Noſodochium *Klagbaum* extra urbem, cui etiam conſtitutiones ſcripſit, & regulas proprias, quas idem Steyererus Collectaneis ſuis T. I. inſeruit.

A. C. futurum: cumque collapſis jam dudum Palæſtinæ rebus, admirabili militum fortitudine pene unicum Saracenorum vim terroresque ad eum diem eluſiſſet; extincta tandem penitus Babenbergica per Auſtriam gente, in barbarorum hoc anno manus, poteſtatemque venit: perinde ut ſi ſalva ea gente perire; extincta ſupereſſe non poſſet: (A) quæ enim una reſtabat, Agnes Gertrudis Auſtriacæ, ac Hermanni Badenſis ſoboles, rapto nuper ſine prole Udalrico, Duce Carinthiæ, conjuge ſuo, Ottocari ut ferunt, tyrannide, ad obſcurandam generis ſui claritatem Udalrico, Comiti Heunburgico in Carinthia, in matrimonium tradita, (B) prolem quidem poſt ſe reliquit; ſed avitis honoribus pene imparem, & Comitum dignitate contentam. *Agnes Auſtriaca Comiti de Heunburg nupta.*

Sed dum parum decoris regio nomini artibus feminam deprimit, ipſe pene, ſi fides ea in re Bohemis Scriptoribus, ad ſummi Imperii faſtigium evaſit. Conradum Colonienſem Archiepiſcopum, menſe ſextili hujus anni, cum aliis Germaniæ proceribus Pragam veniſſe perhibent, & ſacri Impe-

(A) Chron. Auſtral. ad An. 1271. „ Caſtrum nobiliſſimum & fortiſſimum dictum *Starckenberg* in transmarinis partibus Saraceni occupant, „ & expugnant, quod comparaverat „ Ludwicus (leg. *Luitpoldus*) Senior „ Dux Auſtriæ. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1270. „ Domina *Agnes*, proneptis inclyti „ *Leupoldi* Ducis Auſtriæ relicta *Ulrici* „ Ducis, ab *Oddocaro* Rege tradita *Ulrico* Comiti, dicto de *Heunburg*, in „ depreſſionem generis. „ Chron. Anonym. Leob. ad An. 1270. „ Eo „ anno Illuſtris Domina *Agnes*, proneptis Inclyti *Leupoldi* Ducis Auſtriæ „ relicta *Ulrici* Ducis Karinthiæ, ad „ generis depreſſionem ab *Otakero* Rege Bohemiæ, cuidam Comiti *Ulrico* „ de *Haynburg* tradita eſt in uxorem.„ Arenpeckius in Chron. Auſtral. col. 1211. „ *Agnes* filia *Hermanni* Ducis „ Auſtriæ & Comitis Badenſis & Dominæ *Gertrudis de Medling*, uxoris „ ſuæ, deſponſata fuit *Ulrico* Duci Carinthiæ, cum quo non habuit liberos. Poſt cujus mortem per Regem *Ottakarum*, Ducem Auſtriæ, „ fuit coacta ad ducendum *Ulricum* „ Comitem de *Hewnburgk*, ex quo genuit filios & filias: ex quibus deſcenderunt *Ulricus* Comes de *Pfannberg*, *Fridericus* liber de *Cilia*, poſtea „ Comes de Cilia, & plures aliæ potentes progenies. „ Idem referunt Haſelbachius in Chron. col. 733. & Tabulæ Clauſtro-Neoburg. conſtatque certo ex Literis *Ulrici* Comitis de *Heunenburg*, itemque filiorum ejus *Friderici* & *Hermanni* Comitum de *Heunnenburg*, quas ex Tabulario Gryphenſi Ord. Præmonſtrat. in Carinthia deſcripſit & in ſua Collect. MS. Tom. III. inſeruit R. P. Antonius Steyerer S. J. cum pluribus analectis Hiſtoricis de eadem *Agnete* Auſtriaca, & Comitibus de *Heynburg*. Confirmat Horneck. cap. 28.

„ Ze chonen man die Frawen geit
(*Agnetem*)
„ Von *Hewnburg* Graf *Ulreichen* &c.„

In hoc tamen a Chronicis reliquis diverſus, quod *Agnetem* non *ab Ottocaro in depreſſionem generis*; ſed a *Gertrude* matre deſponſam *Udalrico* Comiti *Heunburgico* eſſe velit: ſic enim ſcribit cap. 28.

„ Die Herczogin *Gedrawten*
„ Sy gab ym die trawten
„ Ir tochter ze weib. „

Et paulo ſuperius:

„ Do waz ſy werdichleichen
„ Wol mit behalten. „

Sed enim ea in re aſſentiri Horneckio vix poſſum propterea, quod *Gertrudis* dudum ante in Misniam expulſa fuerit, quam *Agnetem* filiam *Udalricus* Dux accepit conjugem, a cujus morte demum *Udalrico* Comiti nupſit.

(A) Chron.

Ottocaro Imperii defertur: Imperii diadema, Principum Electorum nomine, ac voluntate obtuliſſe: acceptos pro dignitate tantos hoſpites, dierumque aliquot lautitiis magnifice, regaliterque habitos, dum Bohemorum Rex procerum ſententiam in re tanti momenti exquireret. (A) Joannes Pragenſis Epiſcopus, ejusque parens Georgius Drazicius, Arcis præfectus, ut oblatam acciperet dignitatem, ſuadebant maxime; ſed Andreas Rziczanius, regio tum ærario præfectus, in diverſam longe abiit ſententiam: de Germaniæ Regno, inquiebat, deliberatio eſt, non magna, ut iſtis videtur; ut mihi, nulla: quid enim adjicere rebus tuis nova hæc dignitas poteſt? *Quod ille ſuaſu Riczani ſui* an te, an fortunam tuam, an Regni vires, ac amplitudinem terrarum, quibus imperas, ignoras? potuiſti Rex fortiſſime, paucis hiſce annis altero pene tanto augere fines tuos, tuo milite, tuo ductu, tuis auſpiciis, ut quidquid a mari Balthico ad Adriaticum terrarum interjacet, in patrimonio numeres tuo: quid amplius expectes? ſed magnum eſt, atque ad gloriam inſigne Imperatoris nomen? eſto; ſed invidiæ plenum, & quantis proh turbis hac tempeſtate obnoxium! imperare latius potes inter ignotos ut plurimum, & incertum, qua aliena ex ſpe pendentes populos; tutius non potes. Quanto tranquillius in ſolio Patrum tuorum ſedes. Novus tibi, Rex maxime, inſolitus, atque ad hunc diem inauditus quærendus honos eſt: ut Imperator, quisquis is fuerit, ſpes in te reclinet ſuas, tuis conſiliis ac voluntatibus obſecundet. Age modo, & quam veram tibi ad ſummam gloriam viam deſignem, vel temet judice, facile aſſequeris. (B) Movit

A. C.

(A) Chron. Boh. apud Menkenium T. III. apud Ludewigium in Reliqu. MS. T. XI. „ Anno Domini 1271. „ Colonienſis Archiepiſcopus cum „ multis Nobilibus de Alemannia, ab „ Electoribus Principibus Imperii deſtinati Boemiam, *Ottocarum* Regem „ adeunt, & inſtant: Imperii dignitatem, & faſces aſſumat, eo quod „ Romanorum in Regem concorditer foret electus. Quos Rex gratanter ſuſcipiens habito conſilio „ de (perſuaſione) Nobilis de Rziczan, Burggravii Pragenſis, & aliorum aliquorum nobilium, ſtultam „ & inſanam eorum opinionem, de „ qua & tanti honoris augmentum, „ & poſtea perſonam perdidit, imitatus, Imperialis dignitatis onus noluit acceptare. „ Chron. Pragenſis Canonici Synchroni, ſed Anonymi apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ An. Dom. „ Incarn. MCCLXXI. menſe Auguſto, miſſus eſt Colonienſis Archiepiſcopus *Conradus*, & alii cum eo „ plures Nobiles ad Regem *Ottocarum*, rogantes ipſum ex parte Electorum, qui habebant poteſtatem, „ & jus eligendi Imperatorem, quatenus dignaretur aſſumere apices „ Imperatoriæ dignitatis. Quos *Ottocarus* Rex ſereniſſimus benigne & „ gratioſe recipiens, honeſtiſſime tractat intra aliquot dierum ſpacia: & „ convocatos nobiliores milites Bohemorum, & maturiores ætate, „ quid opus ſit facto in hujusmodi „ negotio, ſtudioſius inquirit. „

(B) Chron. idem Pragenſis Synchroni ibid. „ Congreſſis itaque in „ unum locum Magnatibus, juxta „ mandatum Regium, & conſilio habito, unus ex ipſis, eminentior „ digni-

A. C. Movit ambitioſum Principem Rziczanii oratio, ſuaſorique magnam gratiam conciliavit: quare actis Electori Colonienſi gratiis, additisque, pro ſolita magnificentia, auri gemmarumque amplis muneribus, gravem nimium ſuis humeris Imperii dignitatem deprecatur, experiundo ſe didiciſſe teſtatus, quantas vires regnorum hoc onus ſibi poſceret: non defuturos inter tot Imperii Candidatos, Principes bellorum avidos, in quæ neceſſe foret novum Cæſarem ſe induere: ſibi unum hunc vergenti jam in ſenium fructum eſſe ſepoſitum, ut tranquillo tandem pacis otio, quod tot annis deguſtare vix licuerit, ſenectutem oblectet ſuam: curarum vel in pace ſatis eſſe Principi: quid bella ferant incommodi, omnibus retro, quibus regno præeſſet, annis, abunde ſe ſenſiſſe. (A) Hæc Bohemi Scriptores: quæ ſi vera ſunt, neque enim Annales ceteri quidquam ea de re memorant, neceſſe eſt, ſui Regem conſilii nimis cito pœnituiſſe. *non acceptat.*

1272 Anno ſequenti, cum pacata jam eſſent in Provinciis ſuis omnia, e Bohemia in Styriam ac Carinthiam profectus eſt Ottocarus, ut Fridericum Salisburgenſium Archiepiſcopum nuper electum ſalutaret. Neque is Regis officio ac humanitati minus benevole reſpondit, collatis, quæ fiduciario alias nomine Duces Styriæ, Carinthiæque habuiſſent, Eccleſiæ ſuæ juribus Friſaci Ottocaro gratificatus. (B) Inde cum rediret Rex, viaque in inferiorem

„ dignitate, qui eo tempore erat Camerarius Regni, & facundior, *Andreas* nomine, familia de *Rziczan*, „ talibus dicitur uſus fuiſſe ſermonibus: O Rex invictiſſime, & Excellentiſſime! quis mortalium poteſt „ in terris tuæ æquiparari potentiæ? „ DEUS in Cœlis regnat, tu in terris ex permiſſione ejus, & Ducibus, „ & Principibus terrarum dominaris: & non eſt, qui reſiſtat tuæ voluntati. Incognitæ enim tibi ſunt, „ ad quas invitaris, diverſarum gentium nationes; & rerum dubius „ eventus. Sede in ſolio Patrum „ tuorum; tuum Regnum & potentia per climata mundi famoſius dilatatur; & ad mare nomen tuum „ inſonuit; jam & nutibus tuis cuncti terrarum Principes famulantur. „ Ipſe etiam, ſi neceſſe fuerit, Imperator tuis parebit mandatis, ſcuto „ & clypeo in auxilium tuæ neceſſitatis. „ Vide Balbinum in Epit. Bohem. L. 3. c. 15. & Dubrav. Boh. L. XVII.

(A) Chron. Canonici Pragenſis Synchroni ad An. 1271. „ Rex auditis his ſermonibus, conſideransque potentiam ſuam extolli, & magnificari, acquievit ſermonibus: „ & recuſans ad tantæ dignitatis faſces aſſurgere, remunerat nuncios „ muneribus magnificis in auro, & „ argento, gemmis pretioſis, annulis, dexteriis, palefridis, & diverſis „ - - clenodiis veſtiens ipſos, & totam curiam eorum, remiſit ad Electores cum uberrima gratiarum „ actione. Venerunt & pluries nuncii ſimilia deferentes: quos Rex „ benigne ſuſcipiens, petitionibus „ ipſorum nullo modo acquievit; „ ſed muneribus ornatos ad Electores remiſit. „ Confer. ea, quæ paulo ante ex Chron. Bohem. Ludewigiano allata ſunt.

(B) Chron. Salczburg. ad An. 1270. „ *Ottakerus* Rex Boemiæ, conditionibus quibusdam mediantibus, feuda „ Principum Auſtriæ, Stiriæ & Karinthiæ „ rinthiæ

Siffridi Marenbergici Styriam flexa, Marenbergam attigiſſet; Siffridus, loci Dominus, valetudine impeditus, quominus occurrere honoris cauſa Principi poſſet, in ſuſpicionem venit ſiniſtri erga Regem animi. Id cum affirmari documentis nullis poſſet; non defuere calumniatores alii, qui cædium, ac latrocinii eum virum, culpæ nullius conſcium, arceſſerent. Satis id cauſæ Regi viſum, ut Siffridum in vincula conjici, captumque in Bohemiam deportari juberet. Miniſterium triſtis imperii Dürrenholzio demandatum, qui Siffridum Ortolphi Windiſchgræczii, vetuſta inter Styros nobilitate viri, opera inter cœnandum oppreſſit, captumque in vinculis ad Regem militari ſub cuſtodia Pragam miſit. (A) Quæſtiones confeſtim habitæ, admotusque ad faſſionem criminis tormentorum terror: at cum intolerandis omnibus humanæ patientiæ cruciatibus laceratus, nihil niſi innocentiam teſtaretur ſuam, mori tamen juſſus eſt. Raptatus igitur ad ſupplicium feroci equo, atque e patibulo pedibus ſuſpenſus, expiraturus jam inter manus tortorum videbatur: ſed Regi, publici in ſe odii non ignaro, conſultius viſum, reum nullius criminis convictum clam morti dedere. Immiſſus igitur intempeſta jam nocte carnifex, qui clava in caput impacta, vix ſpiranti jam cadaveri animam extorqueret. Ferunt conſpecta ab ejus morte in loco A. C. *indigna cades.*

„ rinthiæ *Friſaci* manualiter recepit,
„ homagium ſibi cum juramento faciens, & Eccleſiæ Salczburgenſi. „ Anon. Leob. ad An. 1271. Marcus Hanſizius propter bellum An. 1270. & 1271. & lites quasdam nondum Romæ transactas rem in An. 1273. conjicit: ſed quod bellum eo anno renatum, Februario menſe jam in *Carinthiam* usque *a Comanis* ſit importatum, vix credibile eſt *Ottocarum* & *Fridericum* Archiep. oberrare eam Provinciam per otium voluiſſe. Quare Horneckium ſequi libuit, qui iſtud iter ſtatim poſt mortem Stephani Regis An. 1272. ſubjungit c. 99.
„ Wie Piſchof *Fridreich*
„ Dishalb der berg gefur &c.
„ Do erpot im michel ere - -
„ Kunig *Ottakcher* von Pehaim,
„ Der ſuecht in do haim
„ Unczt hincz *Frieſach*,
„ - - rait er im nach
„ Und amphie do ſeine Lehen &c. „ (A) Horneck. cap. 99.
„ Ottacker der Kunig reich
„ Chert bey der *Tra* ze tal
„ Do chomen überall
„ Die Herren zu im all &c.
„ Nu waiz ich, waz gewar
„ von *Merenberig* Herrn *Seyfrid*,
„ Daz er ward ſo chrankcher glid,
„ Daz er den Kunig nicht wolt ſehen &c.
„ Ain pöſer man ſich vergaz
„ Daz er den *Merenberiger* verriet &c.
„ Do er dhainer Schulden
„ Nie tail an gewan &c.
„ (*Ottocarus*) ſchied haimleichen herwider
„ Zu den von *Durnholcz*
„ Ob Ymant wer ſo ſtolcz
„ Der do manhait pegieng
„ Daz er den Merenperiger vieng &c.
„ Von dem *Durnholcz* der *Wolf*
„ Mit Herren *Ortolff*
„ Von *Windiſchgrecz* daz antrug &c.
„ Wan do der *Merenperiger* az - -
„ - er in ob dem Tiſche vieng &c.
„ Darnach in churczen ſtunden
„ Gefangen und gepunden
„ - - - ſant er in
„ Dem von *Durnholcz* hin.
„ Nach dez Kunigs behag
„ Furt in derſelb hincz *Prag*.

A. C. loco ſupplicii clariſſima identidem lumina, teſtimonium innocentiæ præbere plerisque viſa. Corpus exanime in Cœnobium Märenbergenſe, cujus ipſe Conditor erat, delatum, juſtisque funebribus a ſacris ejus loci Virginibus parentatum. (A)

Quod reliquum erat anni, magnarum per Auſtriam vicinaque Regna turbarum ſementem jecit. Stephano enim Hungariæ Rege, inclinante jam æſtate, e vivis exempto, filiorum, quos duos reliquerat, ſenior Ladislaus in Regem electus eſt, decennis puer. (B) Ea Regis ætatula occaſionem factioſis præbuit, capitalibus odiis inter ſe digladiandi. Erat in eo Regno Ægidius Comes, magna nuper apud Stephanum Regem gratia, & authoritate: quæ res illi invidiæ non ad ceteros modo Hungariæ proceres, ſed ipſam adeo Reginam fuit. Hanc ille veritus, occupata per fraudem Poſonii arce, ex Hungaria ſe ejecit, receptum apud Regem Ottocarum quæſiturus. (C) Acce-

Ladislaus decennis in Regem Hungariæ eligitur.

Ægidius Comes ex Hungaria fugit, & ab Ottocaro benigne recipitur.

(A) Anonym. Leob. ad An. 1271. „ Ordinatis autem terris, per deſcenſum *Trahæ* (Dravi fl. *Ottocarus*) „ tendit in Styriam. Cui cum Syfridus de Merenberg feſtine non occurreret, ægritudine corporis præ„ peditus, Rex movetur, & perſecutionem ſuſcitans contra eum, mandat eum ſibi cum promiſſione præ„ mii in Bohemiam præſentari. Quem „ quidam Miles *Ortolfus* de *Gracz* invitatum cepit, & *Ulrico* de *Dürrenholz*, ſuo Officiario exhibuit, & „ hic eum Regi in Bohemiam præſentavit: ubi morte acerrima tormentatus interiit, & viſa ſunt clariſſima luminaria in loco mortis „ ſuæ, frequentius viri innocentiam „ conteſtantia, a pluribus fide dignis. „ Corpus ejus ad Clauſtrum Monialium Ordinis S. Dominici, ſub caſtro *Merenberg* poſitum, eſt translatum. „ Horneck. cap. 99. & ex eo Hagenus in Chron. „ Herr *Seyfrid* von *Merenberg* ward fürgeben „ Chunig *Otakern* von ſeinen feinden, er ſolt ein rawber ſein, der „ doch waz ein gerechter man, gottleicher, und frummer. Do liez „ der Chunig vahen den unſchuldigen, und in aiſnen banden füren „ gen *Prag*: lieſs er ym ſchlaipffen „ jemerlich, und darnach lieſs er ym „ ſenden auf den galgen bitterlich mit „ den fueſſen. Und do der frumm „ Man nichts wolt veriehen, und „ ſchray, daz er litt den todt unſchuldigleich; do liez der Chunig „ ains nachts ain Man gen auf den „ galgen, der den unſchuldigen mit „ ainem cholben erſchluge. Dy „ leich ward darnach ab den Chunig „ erbetten, daz er ſie liez füren zu „ ſeinen Stüfft gen *Merenberg*, do der „ ſelb Herr Seyfrid in dem Chloſter „ würdigleich leit begraben. Die „ ſach bracht Chunig *Otackern* groſs „ unglück gen menikleich und ungunſte. „

(B) Chron. Auſtr. ad An. 1272. „ *Stephanus* Rex Ungariæ obiit, qui „ relinquens duos filios, ſenior nomine *Ladislaus*, habens decem annos, „ in Regem eſt electus. „ Chron. Steron. ad An. 1272. „ *Stephanus* „ Rex Ungariæ circa Kal. Auguſti „ moritur, relinquens duos ſucceſſores. Tunc etiam *Ladislaus* primogenitus ipſius ſtatim in Regni ſolio collocatur. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1272. „ Eodem anno poſt mortem *Stephani* „ Regis Ungariæ, quidam Comes dictus Magiſter *Ægydius*, quem Rex „ Ungariæ ſupra modum diligebat, „ timens Reginam, & Ungaros, profugus venit ad Regem Boemiæ, „ una cum fratre ſuo Comite *Gregorio*: hic de caſtro, quod *Presburch* „ dicitur, & aliis quibusdam caſtris „ fraudulenter, ac caſualiter tunc „ temporis ſe intromiſit, Regique „ Bohemiæ in omnibus ſpopondit ſe „ ſerviturum. „

ptus ab eo non benigne modo, ſed ampliter; & ne exilii A. C.
eum ſui pœniteret, oppidorum quorundam, ac caſtrorum
in Auſtria dominatu, præter argenti vim ingentem repræ-
ſentari ſtatim juſſam, donatus eſt: in his Laa, Neunburgum,
Stockeravia, caſtrumque Greizenſteinium erat, quæ annui
vectigalis libras plusquam mille dependerent. Poſonienſe
interim caſtrum adverſus repentinam vim milite, annona,
vino, tritico, & avena provide inſtructum. (A) Tanta
Henricus Guſſingenſis Comes in Hungariã recedit: Ægidii transfugæ apud Ottocarum gratia Henricum Guz-
zingenſem Comitem, qui vivo adhuc Stephano Rege, ex
Hungaria in Styriam receſſerat, belloque nupero, hoſtili
cum agmine in Hungariam invectus, rapinis ac incendiis
triſtem ſui memoriam reliquerat, uſſit graviſſime, atque
ad nova, regnisque ambobus funeſtiſſima conſilia impu-
lit. (B) Facinus indignum auſpicatus a conjugis repudio,
quam Leuchenburgica e gente nobiliſſimam nuper duxe-
rat, in Hungariam ſe recepit. Admiſſus a Ladislao Rege,
Matreque Regina, atque omnium Hungariæ Ordinum
conſenſu, gratulationeque in priſtini honoris gradum re-
poſitus: quanquam brevi poſt patuit, quantam perniciem
rebus Hungariæ vir ſanguinarius importarit. Forte cum
Belam Maſoviæ Ducem barbare necat. Bela, Marſaviæ Duce, qui ſanguine Ladislao, Ottocaro
affinitate junctus erat, jurgii aliquid exortum Henrico Co-
miti: is ut erat irarum impotens, non modo proditionis
crimen Belæ palam objicit; ſed velut majeſtatis ſcelere con-
victum in inſula Leporum, quæ Budæ eſt proxima, im-
miſſis percuſſoribus immaniſſime contrucidat: atque ut
odium exſatiaret ſuum, in cadaver etiam mortui ſævitum:
laniatum corpus totum, atque in fruſta diſſectum, quæ
conſobrinæ poſtea Belæ, ac Stephani Regis filiæ, collecta in
proximo Ordinis ſui Cœnobio, D. Claræ inſtituta profeſſo,
dolore, planctuque maximo ſepelierunt. (C) Accepto
tam

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1272. „ Quem (Ægidium) Rex Boemiæ „ benigne ſuſcipiens, & ei adhæc plu- „ rima etiam donavit; nam tradidit „ civitates *La*, *Nivenburch*, *Stocheraw*, „ *Greizzinſtein*, & alia quamplura, & „ duo millia marcarum ſolventium „ annuatim: inſuper dedit ei maxi- „ mam pecuniam, & caſtrum *Pres-* „ *burch* vino, tritico, & avena opti- „ me præmunivit. „ Eadem refert Anon. Leob. & Zwetl. ad An. 1272.

(B) Chron. idem ibid. „ Quod „ videns Comes *Henricus* de Guzzinge „ (Güſſing) qui adhuc Rege *Stepha-* „ *no* Ungariæ ſuperſtite, Ungariam „ exierat, Regi Bohemiæ adhærens, „ Ungaris poſtea multa mala de Stiria „ per rapinas & incendia faciebat ob „ invidiam prædicti Comitis *Ægidii*, „ quem ex corde intime odiebat, a „ Rege Boemiæ receſſit, in Ungariam „ receſſit, a Regina & cunctis Unga- „ ris honorifice eſt receptus. „

(C) Chron. Steronis ad An. 1272. „ Comes *Heinricus* de *Gruzzing* (Guz- „ zing) qui ab eorum Rege de Un- „ garia ejectus fuerat, & receptus a „ Rege Boemiæ, filiam Domini *Zim-*

lonis

A. C. tam atrocis facinoris nuncio, Ottocarus, cujus amicitia Belæ fraudi erat, ira incredibili exarſit, ejurataque, quam nuper cum Rege Stephano initam, Gregorius X. Pontifex Romanus confirmarat, pace, (A) bellum continuo in Hungariam pronunciavit. Nihil Hungari Oratoris confeſtim in Bohemiam miſſi, nihil ſummi Pontificis authoritas, utrumque Regem ad ſervanda, quæ nuper tam ſancte juraſſent, pacis fœdera graviſſime adhortantis inflexit. (B) Miſſæ ſtatim ad Hungariæ limitem utrumque copiæ, & hoſtilibus populationibus initium datum. *Bellum ab Ottocaro in Hungariam inſtauratum.*

Has inter bellorum flammas neque cœleſtes aquæ periclitanti Auſtriæ pepercere: reſolutum inclinante jam æſtate in diuturnas pluvias Cœlum, rivos, fluviosque tantis auctibus tumefecerat, ut effuſi ſuper ripas amnes magna in flumina excreſcerent, evulſisque, qua declive ſolum in valles deſidebat, domibus, ſtragem late per agros, camposque non avenæ modo, fœnique; ſed pecorum etiam, hominumque ingentem ederet. Ea calamitas in Bavaria maxime, Auſtriaque deſæviit, miſerabili provinciæ hujus fato, quæ continentibus propemodum cladibus per annos jam quadraginta & amplius attrita, omnes belli, peſtilentiæ, famis, incendiorum, ac eluvionum terrores pertulit. (C) *Eluviones per Auſtriam.*

„ *Ionis de Leuchenburch* duxerat in uxo-
„ rem, dimiſſa eadem uxore in Un-
„ gariam eſt reverſus, & reconcilia-
„ tus Domino *Ladislao* primogenito
„ præfati *Stephani* Regis, tum in Re-
„ gem ſolenniter coronato. Acci-
„ dit autem, ut cum Domino *Bela* Du-
„ ce de *Maſſowe*, avunculo Regis præ-
„ dicti, & conſobrino Regis Boemiæ,
„ Comes idem in contumelioſa ver-
„ ba prorumpens, occaſione præſump-
„ ptæ proditionis contra ſupradictum
„ Dominum *Ladislaum*, ipſum Ducem
„ *Belam* in inſula apud *Budam* miſera-
„ bili nece proſterneret, ita ut mem-
„ bra ipſius in fruſta conciſa mater-
„ teræ ſuæ, videlicet Dominæ con-
„ ſobrinæ, filiæ Domini *Stephani* Re-
„ gis in Monaſterio ibidem conſtitu-
„ to colligerent, ac cum planctu &
„ dolore maximo ſepelirent. „

(A) Lit. Gregorii X. PP. confirmatoriæ pacis inter Reges Bohemiæ & Ungariæ datæ III. Non. Maji, quæ extant apud Raynaldum T. XIV. ad Annum 1272.

(B) Chron. Steron. ad An. 1272. „ Ob quam cauſam Rex Boemiæ ma-
„ ximo furore commotus, initam
„ olim cum Regno Ungariæ concor-
„ diam, & ad magnam utriusque par-
„ tis inſtantiam, auctoritate ſedis A-
„ poſtolicæ confirmatam reſcindens,
„ nec treugas, nec pacem ſolennibus
„ nuntiis Ungarorum poſtulantibus
„ voluit indulgere, ſed in confiniis
„ eos juſſit invadi, & ſtatuit cum
„ grandi exercitu ipſum Regnum ſe
„ hoſtiliter aggreſſurum. „ Simi-
lia memorat Chron. Auſtrale ad An. 1272. Extant præterea literæ Gregorii X. PP. Reges a bello dehortantis apud Raynaldum T. XIV. ad hunc annum.

(C) Chron. Steronis ad An. 1272. „ In ſequenti etiam autumno tanta
„ inundatio pluviæ erupit, ut par-
„ vuli rivi in tam magna flumina ſu-
„ bito excreſcerent, ut evulſis domi-
„ bus multis, in ſubmerſione peco-
„ rum, abductione fœni, & ave-
„ næ, homines circa valles reſiden-
„ tes damna plurima paterentur. „
Chron. Salzburg. ad An. 1272. „ In
„ inundationibus maximis, quæ fue-
„ runt, multi tam in *Auſtria*, quam
„ in *Babaria* damna plurima recepe-
„ runt. „

Circumacto hos inter metus, calamitatesque anno, A. C. belli cura majori, quam unquam, contentione reſumpta eſt.

Hungari, Auſtriam, Styriam, Moraviam incurſant.

Hungari, quorum vis omnis in equitatu eſt, celeritate ſumma, Februarii adhuc menſis principio An. MCCLXXIII. 1273 Auſtriam, Styriam, ac Moraviam incurſabant, incredibili provinciarum damno, quas promiſcua omnium ordinum ſtrage funeſtarunt. Bis in Carinthiam usque, unius non amplius menſis ſpatio, penetratum: cæſi mortales plurimi, villæ, pagi, oppida ferro, igneque deleta: abducta in longam ſervitutem viginti pene hominum millia, agerque is omnis, qui montibus, Dravoque flumini ſubjacet, in vaſtam ſolitudinem redactus. (A) Exulcerati, non fracti animis Auſtriaci, armorum ſocietate inter nobiles inita, cum non magno armatorum agmine in Hungariam

Auſtriaci Jaurinum capiunt.

irrupere. Jaurinum petebatur, cui loco Quinque-Eccleſienſis Antiſtes præerat, vir non corporis minus, quam animi viribus prævalidus. Sed enim tam acris erat obſidentium impreſſio, ut reſiſti tantis viribus humana jam nulla ope poſſet: captus cum multis nobilium militaris Præſul, & in Auſtriam abductus: (B) ex qua iterum

Ægidius Comes iterum in Hungariam recedit.

Ægidius Comes, nulla, quod conſtet, injuria laceſſitus, in Hungariam profugit, Poſonienſi caſtro, quod in fidem Ottocari adſtrinxerat, Cumanis ac Hungaris reſtituto. (C) Id quanquam proviſum minime eſſet Auſtriacis, Moravisque, qui accepto de Jaurinenſis expeditionis ſucceſſu nuncio, in fœdus & ipſi coierant; tentandam tamen aleam rati, Majo menſe in ſuperiorem Hungariam impetum fecere. Duo non amplius erant armatorum millia, & ſi ſacrorum major fuiſſet reverentia, ab armis, animisque probe

(A) Chron. Steronis ad An. 1272. (rectius 1273.) „ Ungari & Cumani prævenientes motum prædicti „ Regis Boemiæ, poſt feſtum Purificationis, quasdam partes Auſtriæ, „ Stiriæ & Moraviæ ſub magna ſtrage promiſcui ſexus hominum intraverunt. „ Chron. Auſtrale ad An. 1273. „ Comani cum Ungaris „ *Karinthiam* infra unum menſem duabus vicibus intraverunt, omnia devaſtaverunt, multos occiderunt, „ etiam numero ad XX. millia hominum deduxerunt: inſuper alii „ Moraviam intrantes infinitos occiderunt, plurimos deduxerunt. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1273. „ In eodem anno quædam ſocietas „ nobilium de *Auſtria* intraverunt Ungariam fere mille armati, & caſtrum, quod dicitur *Raab*, manu „ valida expugnaverunt, & in eadem urbe Epiſcopus de *Quinque Eccleſiis*, qui fuit Capitaneus ibidem, „ robuſtus & animoſus valde, captus „ eſt, & cum eo nobilium alii quamplures, & in *Auſtriam* introducti. „ Eadem refert Anon. Leob. & Zwetl.

(C) Chron. Auſtrale Anon. Zwetl. & Leob. ad Annum 1273. „ Comes „ *Ægidius* non per medium annum „ permanens, quamvis a nullo, vel „ a Rege, vel a ſuis aliquibus unquam „ læſus eſſet, penitus in terram propriam ſcilicet Hungariam, confuſe „ ac peſſime eſt reverſus, & prædictum caſtrum *Preſburg* aliis Hungaris & Comanis recommiſit. „

Digitized by Google

A. C. be comparata. Primus furor oppidum S. Georgii, a nupera adhuc clade invalidum, oppreſſit: inde Nitriam usque excurſum: loci Antiſtite in fugam converſo, vis omnis in Templum incubuit, cujus munitione oppidani ſe tuebantur. Sed ubi incaluere ſemel animi, religio in poſtremis fuit: perruptæ Templi portæ, hominum non minus centum inter ipſa ſacræ Ædis adyta, barbara immanitate interfecti, totusque ſacrarii apparatus inter ſpolia abſtractus. Hoc patrato facinore, tanquam magna potiti victoria, in Auſtriam ac Moraviam ſunt reverſi. (A) Sed hæc præludia tantum belli erant, quod in æſtatem Ottocarus apparabat. *Auſtriaci, Moravique ſuperiorem Hungariam invadunt.*

Et jam ſevero ab Rege edicto ad Auſtriæ Moraviæque confinia Bohemi, Luſatii, Moravi, Auſtrii, Styri, Carinthi ac Carnioli evocati erant ad VIII. Cal. ſextiles, prope Laam, urbem Auſtriæ, luſtrum ſubituri. Et vero in idem tempus Hungariæ etiam Regina, Proceresque, uſitato eorum temporum more prælium indixerunt. Prævertere diem Hungari, & Henricus Guzzingius Comes, fax belli hujus, raptis ſecum triginta equitum millibus, reperto per Marcham vado, repente in Auſtria conſtitit, cæſoque in itinere Udalrico Dürrenholzio, Ottocari legato, Regem ipſum collecto nondum toto exercitu, intra Teyæ ſe ripas tenentem, toto biduo infeſtavit. Verſo dein ad rapinam agmine, per incendia villarum reditum ſibi in Hungariam præmunivit. (B) Neceſſitatis, haud conſilii id *Henricus Comes Guſſingenſis magnis cum copiis in Auſtriam præcurrit.*

(A) Eadem ibidem: „ Item eodem anno in menſe Majo quædam „ ſocietas prædictorum *Auſtralium*, „ conſortio aliquorum *Moravienſium*, „ fere duobus millibus armatorum „ collectis, hoſtili animo ſunt ingreſſi „ Epiſcopatum, ſive urbem *Neytrach*, „ quemadmodum & *Georium* (oppidum *S. Georgii*) manu valida expugnarunt, effugato Epiſcopo cum „ Canonicis: bene 50. (Chron. Auſtrale 100. ſcribit) perſonæ Ungarorum in Templo ſunt occiſæ, ablato ornatu totius Eccleſiæ, & incenſa urbe circumquaque, Theutonici & Bohemi illæſi ad propria „ ſunt reverſi. „

(B) Eadem ibidem: „ Ad reprimendas adhuc iniquorum Ungarorum verſutias, *Otakerus* Rex Bohemiæ expeditionem ſuarum videlicet novem terrarum edixit in feſto „ S. Jacobi Apoſtoli affuturo proxime juxte *Laa* congregandam: cum „ ſolito more Principum, Regina, „ & Barones Hungariæ, ac Comani „ abſente ipſorum Rege puerulo, bellum inire ſpoponderunt. Sed ecce „ antiquam fraudulentam conſuetudinem! Comes *Hainricus de Guzzinge* „ cum 30000. expeditorum optime, „ usque in *Laa* curſitando pervenerunt: ibique Regem *Otakerum* nondum collecto exercitu ſuo, occiſo „ *Ulrico de Durrenholtz*, per duos dies, „ infeſtarunt, & ſic ſumptis ſpoliis „ trans flumen *Marchiam* feſtinanter „ ad Reginam ſunt regreſſi. „ Arenpeckius in Chron. Auſtr. ad An. 1272. „ Rex Bohemiæ - - ſtatuit cum magno exercitu ipſum Regnum hoſtiliter ingreſſurum. Unde ſequenti „ anno Hungari & Cumani prævenientes prædicti Regis Bohemiæ „ quasdam Civitates Auſtriæ, Styriæ, „ & Moraviæ cum magna ſtrage hominum utriusque ſexus intraverunt. „

id fuit: confluentibus enim jam ab omni parte copiis, au- A. C.
Ottocarus recedentem hoſtem ſecutus, ctoque ad ſexaginta capitum millia exercitu, Ottocarus fugientes recta inſecutus, iisdem prope veſtigiis in Hungariam penetravit. Jamque ad Vagum usque fluvium, longiſſimo itinere promota caſtra ſunt, hoſte ſui copiam nusquam faciente: ſegne tamen toto ſextili menſe bellum fuit: nec ullo inſigni facto memorabile. Moræ in ſpeciem inutili juſta cauſa ſuberat: ſpes enim fuit, bellum uno prælio terminandum. Eam cum Hungarorum fuga irritam feciſſet; commutanda erat belli ratio, & oppugnandis oppidis, caſtrisque apparatus bellicus Vienna accerſendus. *Superiorem primo,* Ea in cura menſis exactus eſt: ſed ubi balliſtæ, ceteraque nocendi inſtrumenta ex Auſtria advecta ſunt, haud diu in ea Hungariæ parte bellum conſtitit. Perfractæ aliquot arces, Poſonium, S. Georgii oppidum, & quidquid præterea erat ex locis munitum, Nobilium Auſtriæ fidei commendatum. *mox & citeriorem Hungariam late percurrit.* Retractus deinde in citeriorem Hungariam exercitus, ac conſtructo ad Rotenſteinam ponte, arma inter Arabonem, Leythamque circumlata: ac nequid a tergo tumultus eſſet, Trans-Danubianis Hungariæ incolis tutus ad ſua reditus, eadem, qua ſub Hungariæ Regibus fuiſſent, conditione conceſſus. Nec in citeriore Hungaria quidquam arduum, aut impeditum: munitiones omnes, caſtraque Jaurinum usque, qua vi, qua terrore ad deditionem ſunt adacta. (A)

Ad Jaurinum nobile equeſtrium ludorum ſpectaculum fuit, Rege Ottocaro filium (Nicolaum, opinor, natu jam grandiorem) cum quinquaginta Nobilibus, accinctum equeſtri gladio primis militiæ honoribus donante. (B)

Reſta-

(A) Chron. Auſtrale Zwetl. ac Leob. ad An. 1273. „ *Otakerus* Rex „ Bohemiæ die tertia, poſtquam exercitum ſuum ad numerum 60000. „ expeditorum inſimul collegiſſet, „ fugientes ſequitur ad flumen *Wach* „ (*Vagum*) non eſt viſus deinceps „ Ungarorum aliquis repugnando. „ Itaque Rex Bohemiæ per integrum „ menſem Auguſtum ex ea parte, qua „ *Tirna* conſiſtit, in Hungariam intravit, donec cives *Wiennenſes* & „ *Novæ Civitatis* ad juſſum ſuum aulam *Poſonium*, & caſtrum ad *S. Georgium* cum aliis munitionibus pugna „ & machinis devicerunt. Humiliatæ vero civitates & munitiones „ Nobilibus *Auſtriæ* collocantur: auf- „ fugitivis civibus, & expulſis ruſticis ad laborandum, & ſervien- „ dum ſtatu priori ac obſequio ad „ propria redire volentibus, edicto „ Regis Bohemiæ gratia, & pax univerſis publice promulgatur. His „ itaque ſuperatis *ultra Danubium* per „ pontem ligneum magnis ſumptibus „ nunc quarto, tempore Regis *Otakeri* conſtructum (quod antiquitus inauditum fuerat) *Rotenſtain* „ (Chron. Auſtr. vocat: *Pottenſtain*) „ caſtrorum acies pertranſivit: illic „ ſimiliter omnes munitiones machinis & pugna fortiſſima usque in „ *Raab*, Rex ſuo dominio ſubjugavit. „

(B) Chron. eadem ibidem: „ Ibique quinquaginta milites cum filio Regis Bohemiæ gladio ſunt accincti. „

A. C. Reſtabant aliquot ad Wertenſem lacum oppida, ſed ea citra pugnam in poteſtatem Ottocari ſeſe ultro conferebant. Ad Sopronium, quod Oedenburgum Germanis eſt, nonnihil, ut noſtrates ſcribunt, reſtitum; ſed ubi vis admota, machinæque quatuordecim ad verberanda mœnia ſunt advectæ, imperata fecit, dictoque Ottocaro fidei ſacramento, obſides dedit. Rex, qui tam vicinam Auſtriæ urbem adſtringere ſibi arctius cupiebat, eodem cum Auſtriacis jure, eademque immunitate gaudere voluit. Patrato feliciter bello, poſt trium menſium haud admodum laborioſam expeditionem in Bohemiam reverſus eſt Ottocarus, gravioribus haud paulo, quæ ex nuperis Imperii Comitiis enatæ erant, curis revocatus. In diſceſſu Tewenſem, & quæ ad Prodenſtorffium, Burgbachium, & ad S. Margaretæ erant, munitiones dirui juſſit, nequid belli apud gentem nondum ſatis edomitam naſceretur. (A)

Sopronium captum.

Et erat, cur bello Hungarico defungi quamprimum cuperet: jam enim coactis Francofordiæ Comitiis, electus Germaniæ Rex erat Rudolphus Habſpurgicus, rebus Ottocari haud ſane opportunus. (B) Gregorius ejus nominis X. Pontifex Maximus ſedem Petri vix conſcenderat, cum primas Pontificatus ſui curas in Germaniam vertit, jam inde ab anno Seculi ejus quadrageſimo quinto Imperatore certo orbatam. (C) Ex poſtremis Imperii æmulis Alphonſus reſtabat unus, ſed intra Hiſpaniam abditus, nec turbatis Germaniæ rebus remedium allaturus. (D) Non

Rudolphus Habſpurgicus ad Imperium vocatur.

(A) Chron. eadem ibidem: „ Poſtea juxta piſcinam *Vertſee*, omnes „ munitiones absque pugna ſe Regi „ ob metum humiliaverunt. *Supronium* ſive *Oedenburg* vallata quatuordecim machinis, diverſaque impugnatione ad inclinationem Regis „ *Otakeri* eſt coacta: quæ etiam præſtito juramento, datisque hæredibus in obſides, pacem & juſtitiam civium *Auſtralium* in omnibus terris „ Regis Bohemiæ, acceptoque privilegio conſecuta eſt. Et ſic Rex Bohemiæ, qui jam 9. (Chron. Clauſtro-Neoburg. & Paltrami ſcribunt: „ 14.) hebdomadis in Hungaria potenter metaverat, ſanus & incolumis, Dominica favente clementia, „ ad propria eſt reverſus. *Tewen, Prodanſtorff, Purgbach*, & ad *S. Margarethan* munitiones ſunt deſtructæ. „ Hanc *Sopronii* oppugnationem Horneckius ad An. 1271. refert: ſed fortaſſe hoc, & illo anno captum eſt.

(B) Chron. Mellic. ad An. 1273. „ Ipſo (*Ottocaro*) vero ſtante in Ungaria, *Rudolfus Comes de Abespurch*, „ in Regem Romanorum eligitur. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1273. „ Eodem anno eligitur in Imperatorem Comes *Rudolfus de Alſatia*, de „ caſtro, quod dicitur *Habſpurch*. „ Guil. Nangius: „ *Radulfus de Alſacio*, „ Comes Rufus „ eligitur. Idem habent Annal. Colmar. ceterique Scriptores omnes cum Horneck. c. 105.

(C) An. 1239. promulgata eſt Gregorii IX. PP. Excommunicatio in Fridericum II. Imp. ut videre eſt apud Bzovium Annal. Eccl. T. XIII. ad An. 1239. Num. 2. quanquam abrogatum ei Imperium primo ab Innocentio IV. PP. in Concil. Lugdun. An. 1245. ut conſtat ex ejus Bulla apud Bzovium ad hunc annum.

(D) *Richardus* enim Regis Angliæ frater obiit An. 1271. ut conſtat ex

ignarus rerum noſtratium Pontifex, Principes Electores commonere officii non ceſſabat, donec exeunte Septembri menſe Comitia Francofurtum indicerent, & conjunctis ſuffragiis idoneum ſummo Imperio Principem ſufficerent. (A) Tam ancipiti in negotio, opinione citius Electorum ſententiæ, ſi Ottocarum Bohemiæ Regem demas, conſpiravere. Præclaræ author ſententiæ Wernerus erat Moguntinus Archiepiſcopus, qui laudata Rudolphi Habſpurgici excellenti prudentia, virtute, animi magnitudine, ac in rebus gerendis ſolertia, Engelbertum Colonienſem, ac Henricum Treverenſem facile in ſuas partes pertraxit. Momentum præter ceteros ingens Ludovicus, Rheni Palatinus adjecit, qui cum viduo adhuc thoro eſſet, & ex Friderico, Norimbergenſi Burggravio, Rudolpho affinitate juncto, de filiarum Habſpurgicarum nubili jam ætate cognoviſſet, primus ad Moguntini ſententiam acceſſit: exemplum ſecuti ſubinde ſunt Dux Saxoniæ, Marchioque Brandeburgicus, conjuges ſibi pariter, ut fama ferebat, futuri Cæſaris filias pacti. Hac tanta animorum conſenſione, haud dubium, quin divinitus injecta, Rudolphus Habſpurgi Comes, & Landgravius Alſatiæ Imperator abſens acclamatur. (B)

A. C.

Quibus potiſſimum authoribus.

Lega-

continuatore Pariſii ad hunc annum. „ Eodem anno *Richardus* Rex Romanorum, frater Regis Angliæ IV. „ Non. April. apud caſtrum de *Markamſted*, viam univerſæ carnis eſt „ ingreſſus. „

(A) Bzovius & Raynaldus in Annal. Eccl. ad An. 1273. ex Ricordano Maleſpini, Villano, & Nauclero. Ricordanus Maleſpini in Hiſt. Florentina cap. 197. hæc habet: „ Papa *Ghirigoro* decimo - - ordinò concilio generale a Lione - - e per ſuo „ mandato gli Elettori dello Imperio eleſſero Re de Romani *Ridolfo* „ Conte di *Furinborgo* valente uomo „ d'arme. „ Fragm. Hiſt. incerti authoris apud Urſtiſium P. II. p. 93. „ Inito conſilio præcepit Principibus „ Alemaniæ electoribus duntaxat, „ ut de Romanorum Rege, ſicut ſua „ ab antiqua, & approbata conſuetudine intererat, providerent, infra tempus eis ad hoc de Papa *Gregorio* ſtatuto: alias ipſe de conſenſu „ Cardinalium Romani Imperii providere vellet deſolationi. „

(B) Idem Fragm. ibid. „ Mandato autem Apoſtolico viſo ab ipſis „ Principibus, & recepto convenerunt apud *Franckofurt*, de electione „ Romanorum Regis tractaturi &c. „ Albert. Argentin. in Chron. „ Congregatis autem Principibus electoribus in *Franckfurt*, Rege Bohemiæ „ dempto - - ac de perſona eligenda, quæ Imperio expediret, tractantibus, Moguntinus *Rudolphi* „ Comitis de *Habſpurg* magnanimitatem ac ſapientiam commendavit „ - - pro *Rudolpho* Comite inſtitit: „ Colonienſem quoque, & Treverenſem ad id ipſum inducens. Dux „ autem Bavariæ, qui clariſſimam „ uxorem ſuam - - ob falſam adulterii ſuſpicionem decollaverat, - - „ convocans Burggravium *de Norimberg* præſentem - - ait illi: ſi *Rudolphus* præfatus promoveretur in „ Regem, quomodo eſſem ab ejus „ læſione ſecurus? Habetne aliquam „ filiam, quam mihi daret in uxorem? & illo aſſerente - - Dux annuit - - Dux annuit Moguntino. „ Quod audientes Dux Saxoniæ, & „ Marchio Brandeburgenſis, qui & „ ipſi non habebant uxores, receptis „ cautionibus de dandis ſibi *Rudolphi* „ filiabus, ſimiliter conſenſerunt, ſicque concorditer eſt electus Anno „ Domini MCCLXXIII. - - pridie „ calendas Octobris. „

Digitized by Google

A. C. Legatus Alphonſi, Caſtellæ Regis, cum extincto nuper Richardo, novum Regi ſuo æmulum, tamque concordibus ſuffectum ſuffragiis comperiſſet, a Comitiis ſe illico, non ſine acri indignatione ſubduxit. (A) At vero Bernardus, Seccovienſis Epiſcopus, qui ab Ottocaro Rege ad Comitia miſſus erat, pene ſibi excidit, cum præterito Rege ſuo, ad quem, velut explorato jam ſuffragiorum exitu, Equeſtris nobilitatis virum, Maurbergæ in Auſtria Præfectum, ipſis e Comitiis gratulatum miſerat, converſis nunc ſtudiis Rudolphum Habſpurgicum ad ſummum Imperium repente evocatum audiiſſet. (B) Sed hæc nihil movebant Principes ceteros, quo minus Rudolphi electionem ratam facerent, fauſtisque acclamationibus approbarent. (C)

Dies electi Regis novi, quod in re tanta mirum videtur, incerta manet, aliis Septembris ultimam; aliis III. Calendas Octobris aſſignantibus: cum non deſint interim, qui Calendas, qui IV. Nonas Octobres, qui Idus ejusdem menſis natales Imperii Habſpurgici eſſe velint. (D) Sed enim, cum abſens electus eſſet Rudolphus, facile fieri potuit, ut Scriptores alii de die loquerentur, quo electio eſt facta; alii de tempore, quo a Rudolpho acceptata; alii demum de die, quo novi Regis aſſenſus ad Comitia eſt relatus, & publica Imperii voce promulgatus: ejus enim aſ- *Tempus electionis.*

(A) Horneck. cap. 107. & ex eo Hagenus in Chron. col. 1085. „ Die „ Poten von *Engelland*, und von *Caſtell* „ mit groſſen unmut ſchieden von „ dan. „ Sed quæ de Legato Angliæ hic dicuntur, extincto jam *Richardo* Rege, fidem vix merentur.

(B) Horneck. c. 105. de Ottocari Legatis.

„ Von *Seccaw* Piſchof *Wernhart*,
„ Mit dem der Maiſter wart
„ Von *Mauriperich* geſannt,
„ Und der Comitewr uber daz Lannt,
„ Waz daz Oeſterreich
„ Und zwen Herren reich
„ Die pait Layen warn
„ Die hiez der Kunig varn
„ In ſeiner Potſchaft dahin &c.

Inde poſt electionem *Rudolphi* ſubjungit:

„ Pey dem Har ob den Orn
„ Nam ſich Piſchof *Wernhart*:
„ Och daz ich ye geboren wart!
„ Herrn von Maincz, wie habt ir
„ Alſo gevarn an mir,
„ Daz ich han Poten furgeſannt
„ Dem Künig aus Pehaim-Lannt
„ Im ſey dacz Reich gegeben? „

Nuncium porro Moguntini voluntate mittendum ibi nominat: „ den „ Maiſter von *Mauriperig*. „

(C) Horneck. cap. 105.

„ Manig wunſch wart getan
„ Hails dem Erwellten
„ Den ſy zu Künig zellten. „

(D) Chron. Colmar. Part. alt. p. 40. „ *Rudolfus* de *Habſpurc* Comes-eligitur in *craſtino Michaëlis*. „ Siffridus Presbyter L. 2. „ In *Feſto S. Michaëlis*, in Francofordia electus eſt „ in Regem Romanorum *Rudolphus* „ *de Habrsburg*, Comes Provinciæ Alſatiæ. „ Chronicon MS. Collegii Vienn. apud Steyererum: „ In „ *die S. Remigii* (1. Octobr.) Die Dominica electus eſt Rex *Rudolphus* „ apud *Francenfort*. „ Gerardus Roo L. 1. Ludovicus Palatinus „ IV. Non. „ Octobris *Rudolphum Habesburgicum* „ Cæſarem dicit, reliqui auctores fi- „ unt. „ Ciaconius, & Pontus Heuberus IV. Idus Octobr. Calmetus in Chronol. ad An. 1273. *Rudolphum* Habſpurgicum 15. Octobr. electum Imperatorem ſcribit: alii aliis diebus.

Digitized by Google

ſenſum ab Electoribus expectatum, ex ipſius Rudolphi A. C.
literis aperte conſtat. (A) At enim manifeſtus illorum
error eſt, qui Bernardum Carinthiæ Ducem, cum Alberto
Goritienſi, ac Rudolpho Habsburgico commendatos iis in
Comitiis a Meinhardo Tyrolenſi ſcribunt. (B) Ut enim
Viro Principi tantum authoritatis in publicis Regni Comi-
tiis tribuamus; Bernardum Carinthium proponere *inter*
Imperii Candidatos hoc tempore qui poterat, quem con-
ſtat, annis jam abhinc ſeptendecim, in vivis eſſe deſiiſſe? (C)
Deinde nec illud veriſimile ſatis, quod plerique tradunt,
nuncium delati Imperii in ipſa caſtra Rudolphi, ante urbem
Baſileam poſita, a Friderico Norimbergenſi Burggravio
eſſe allatum; ac tum primum pacem cum Henrico Baſi-
leenſi Antiſtite, quicum Rudolpho bellum erat, redinte-
gratam: (D) Conſtat enim, ambos jam ad X. Calendas
Octobres ab armis diſceſſiſſe; ac proinde nullam Rudol-
pho cauſam fuiſſe, militem in caſtris ad Septembris exi-
tum, quo electus Rex eſt, Baſileæ continendi. (E)

& coronationis. Sed hæc, utcunque ſint; compoſitis certe ex ſen-
tentia rebus, Moguntiam profectus Rodulphus, ubi *inſignia*
Impe-

(A) Hanc rationem affert Steyererus noſter in Notis ad Litt. Rudolphi I. Imp. quibus Gregorio X. PP. ſuam electionem ſignificat apud Clar.i & Rdmum Herrgottum: Harum initium eſt: „ Romano jam pridem vacante „ Imperio &c. „ ubi teſtatur Rudolphus Imperium ſibi præter ſpem oblatum „ acceptione (f. acceptatione) „ noſtra nihilominus importuna inſtantia poſtulata. „

(B) Gerardus Roo L. 1. cui errandi occaſionem præbuiſſe videtur Chron. Anonym. Leob. male intellectum: quod L. 2. ſic habet: „ *Meinbardus* Comes Tyrolis tres Magnates exceptive ſemper inter colloquia familiaria commendavit, ſcilicet hunc *Rudolfum*, Ducem Karinthiæ *Bernardum*, - - & *Albertum* ſeniorem, Tyrolis & Goritiæ Comitem, ſuum ſcilicet Genitorem, „ utrumque dudum defunctum.

(C) Idem Anon. Leob. ad Annum 1257. „ Hoc anno moritur inclytus Dux *Bernhardus* Karinthiæ. „ Chron. Salzburg. ad A. 1256. „ Dux „ Karinthiæ *Bernardus* obiit. „ quem ad annum mortem ejus conſignat etiam Chron. Auguſt. & contin. Martini Poloni.

(D) Albert. Argent. in Chronic. „ Burggravius autem de *Nurinberg* „ acceptis de electione Principum literis, *Baſileam* ad *Rudolphi* exercitum „ properavit, & venit ibi repentine „ in media nocte: & excitato Comite, dixit ſibi, quod eſſet Rex novus electus. Ille credens ſe deludi, contra Burggravium commovebatur. Ille vero dixit: abſit quod „ vos deludam, valentiſſimum dominorum: & ſibi expoſuit ſeriem „ rei geſtæ. „ Annales Colmar. „ Comes *Rudolfus de Habſpurc* in Regem eligitur Romanorum. Milites *Stelliferi* intraverunt Baſileam. „ Exercitus Comitis *Rudolphi*, quo „ *Baſileam* obſidere voluerat, redit ad „ ſua. „

(E) Extat apud Rdmum. & Clar. Marquardum Herrgottum Genealog. Habſpurg. Vol. III. p. 436. Inſtrumentum pacis Rudolphi Habſpurgici cum Epiſcopo Baſileenſi. „ Datum *Anno* „ MCCLXXIII. Feſto S. Mauritii. „ id eſt, 22. Septembr. *Treugas* appellant Annales Colmarienſes: ſic enim illi ad An. 1273. „ In feſto S. Mauritii factæ ſunt treugæ usque ad „ feſtum S. Galli, inter Baſilienſem „ Epiſcopum, & Comitem Rudolphum de Habſpurc. „

A. C. Imperii recepit, quibus exeunte Octobri menſe, cum Regina Conjuge, Aquisgrani ſolenni more inauguratus eſt. (A) Memorabile pietatis exemplum Scriptores eorum temporum referunt: id num Moguntiæ, an alibi ex itinere, priusquam Imperii inſignia Rudolpho eſſent tradita, ab eo exhibitum, pro certo haud affirmem: exegiſſe nempe Rudolphum ab utroque ordine ſolenne fidei ſacramentum: ſed quod Principes Nobilesque, qui per ſceptrum, quod ad manum nondum erat novo Cæſari, id alias reddere conſueviſſent, eam rem ſibi fraudi fore pertimeſcerent; arrepto ex ara Crucis ſimulacro in hæc verba præſentes allocutum: En, inquit, ſignum, in quo nos, totumque genus hominum redemptum eſt! ecquod ſanctius, auguſtiusque iſto Sceptrum expectamus? impreſſoque pio Cruci oſculo, & ſua illis jura confirmaſſe Cæſarem, & ſolitum fidei ſacramentum ab iis excepiſſe. (B) Aliud portento non

Cruce pro ſceptro utitur.

(A) Annalium Colmar. pars alt. „ *Rudolfus de Habſpurc* - - venit *Moguntiam*: hinc præſentantur ei regalia. - - Hinc *Aquisgranum*. Multitudinem hominum ſtrata publica, „ usque ad tria milliaria vix commode recipiebant. Occurrunt Dux „ Bavariæ, Saxoniæ, & alii cum XX. „ millibus equitum. - - In Vigilia „ omnium Sanctorum *Rudolfus* Rex „ coronatur. „ Sed enim ex Literis Engelberti Colon. Archiep. & Electoris ad Gregorium X. PP. quas affert Rdmus Herrgottus, docemur, RudolphumRegem in feſto SS. Apoſtolorum Simonis & Judæ, 28. Octobr. fuiſſe coronatum, Reginæ Conjugis coronatione fortaſſe in Vigiliam OO. SS. dilata. Literæ Engelberti, quarum initium eſt: „ Luxit hactenus „ & elanguit terra &c. „ Sic habent: „ Electione Canonice, imo „ Divinitus procul dubio celebrata, „ eundem (Rudolphum) cum in„ enarrabilis immenſitate tripudii, „ omnium applaudente caterva No„ bilium, nec non populi comitiva „ lætante, ac in ſupernæ laudis can„ ticum gratulabundius exurgente, „ apud *Aquisgranum* - magnifice du„ ximus: ubi *in die Apoſtolorum* (utique Simonis & Judæ proximo) a „ nobis - - fuit in ſede magnifici „ Karoli Coronatus, & unctionis „ ſanctiſſimæ oleo delibutus. „ Pergit deinde Rudolphi laudes pertexere: „ Idem Rex eſt fide Catholicus, „ Eccleſiarum amator, juſtitiæ cultor, pollens conſilio, fulgens pietate, propriis potens viribus, & „ multorum potentium affinitate „ connexus, DEO, ut firmiter opinamur, amabilis, & humanis aſpectibus, ut cernitur, gratioſus; inſuper corpore ſtrenuus, & in rebus bellicis contra perfidos fortunatus. „

(B) Chron. Steron. ad An. 1273. „ Principes Imperii circa Octavam „ S. Michaëlis ad eligendum alium „ Regem in *Franckenfurt* convenerunt, & dum omnes, qui vocandi „ erant, intereſſent, præter *Heinrirum* Ducem Bavariæ, qui & ſolennes miſerat nuncios, & per ratihabitionem ſuam eidem electionis „ præbuit conſenſum, electus eſt *Rudolphus* Comes de *Habſpurg* in Romanorum Regem, poſtea in Imperatorem conſecrandus. Qui *Rudolphus* ſtatim exegit a Principibus, „ Clericis & Laicis fidei juramentum. „ Quod cum recuſarent propter ſceptri abſentiam, ipſe electus ſignum „ Crucis accipiens, talia dixiſſe fertur: *Ecce ſignum, in quo nos & totus „ mundus eſt redemptus, & hoc ſigno utamur loco ſceptri.* Et deoſculata Cruce omnes Principes tam ſpirituales, „ quam ſæculares, ipſam Crucem loco ſceptri oſculantes, recipientes „ feuda, ſibi fidelitatis juramentum „ præſtiterunt. „ *Annam* porro Reginam fuiſſe cum *Rudolpho* coronatam ex Chron. Colmar. part. alt. patet: „ Uxor

Digitized by Google

abſimile Colmarienſes Annales memorant: quo tempore A. C.
nempe Rudolphus ab Engelberto, Colonienſi Archiepiſcopo, cum Regina conjuge Imperii diadema ſuſcepit, nubem
Oſtentum Crucis in aere. candidam, ſed in formam Crucis decuſſatam, horæ unius ſpatio ſupra urbem conſtitiſſe, ac poſtea in ruborem ſanguineum paulatim deſiiſſe. (A) Ea de re, cum certiorem
Filiæ Rudolphi I. Electoribus deſponſæ. feciſſent Regem Principes; Rudolphum illud tantum ſubjeciſſe, agnoſcere ſe omen belli ſacri, neque in ſe moram fore, quin ſuum ipſe ſanguinem, ſi modo res Imperii id permitterent, pro recuperanda e Saracenorum manibus Palæſtina devoveret. Aquisgrani dum ageret, de nuptiis filiarum duarum actum eſt ab Electoribus totidem: Mechtildis Ludovico Rheni Palatino, Alberto Saxoniæ Duci Agnes deſponſæ; (B) Friderico vero Zollerano Comiti ex Clementia, Rudolphi Cæſaris ſorore, nato, confirmatus Norimbergenſis Burggravii honor: qui deinde ejus familiæ gradus fuit, ad Brandeburgici Electoris, ac Pruſſiæ Regis titulos Zolleranæ genti inferendos. (C)

Comitia tam tranquilla, auctaque tam repente tot affinitatibus maximorum Principum novi Cæſaris poten-
Ottocari Regis ſollicitudo. tia Ottocari curas magnopere exacuit. Fracta quidem ejus armis nuper erat Hungaria, ſed minime exarmata: Auſtrii, Styri, atque adeo Bohemorum Procerum permulti grave Regis jugum excuſſuri facile videbantur, modo libertatis authorem ducemque aliquem nanciſcerentur. Odium
Odium ſuorum. illi ingens apud Bohemos Witkoveciorum, Wartenbergicorum, Zerotiniorum calamitas, quibus arces avitasque poſſeſſiones eripuerat; Beneſſii deinde cædes, aliorumque vincu-

„ Uxor *Rudolfi* - - deſcendit multis „ navibus ad Regem, ut cum ipſo „ coronaretur. „ Et Chron. Anon. Leob. ad An. 1273. „ *Rudolfus* - - „ cum Regina de palatio, ſuper pa- „ ludamento - - ac aliis inſigniis & „ regalibus decoratus, in ſedem *Karoli* locatus coronatur. „

(A) Chronic. Colmar. pars alt. „ In Vigilia omnium SS. *Rudolphus* „ Rex coronatur: & tum ſpacio horæ apparuit nubes candida, in modum Crucis formata, quæ poſtea „ in ruborem ſanguinis eſt transformata. Cum Principes hoc Regi „ retuliſſent, dixit *Rudolfus:* ſi Dominus mihi vitam, proſperitatemque dederit, transmarinas partes „ adibo, & pro peccatis meis maximis ſanguinem meum conſecrabo „ Domino *JESU Chriſto.* „

(B) Chron. Steron. ad An. 1273. „ Ipſe etiam Rex adhuc exiſtens in „ palatio *Aquenſi*, ad quod jam pridem inthronizatus a Principibus „ fuerat, duas filias ſuas, unam Domino *Ludowico*, Comiti Palatino „ Rheni, alteram Duci Saxoniæ matrimonialiter copulavit. „ Horneck. cap. 109.

(C) Lit. Inveſtituræ *Friderico Comiti de Zoller* datæ a Rudolpho Imp. Aquisgrani VIII. Kal. Novembr. An. 1273. apud Wagenſeilium Comment. de Rep. Norimb. L. 2. c. 1. & Falckenſteinium Nordgav. T. III. p. 115. De *Clementia* matre agit idem ibid. p. 103.

A. C. vincula confecerant: (A) nec major Auſtriacorum in Regem exterum, Margaretæ Reginæ, multorumque, quos Viennæ clam ferro igneque ſuſtulerat, invidia deflagrantem benevolentia. (B) At vero Styros tum ereptarum nuper arcium dolor, tum recens Siffridi Merenbergici cædes inexpiabili in Ottocarum odio inflammarant.

Ottocarus Rex cum Henrico Bavariæ Duce fœdus init.

Hoc igitur tanto ſuorum odio, neceſſe erat Ottocaro ad externa præſidia curas convertere. Peridoneus ejus conſiliis (ut Ruſſos, Tartarosque prætermittam, quorum fœdera prenſaſſe Ottocarum, Epiſcopi poſtea arguerunt) (C) Henricus Dux Bavariæ videbatur; hoſtis is quidem nuper, ſed uno alterove oppido ex Auſtria avulſo facile in gratiam rediturus. Concordiæ Leges hæ fuere: Bohemus Bavaro Scherdingam, & ſiqua alia eſſent Bavarici juris, cum fide reſtitueret: mutuis alter alterum auxiliis juvaret: eosdem uterque hoſtes, eosdem amicos haberet. (D) Bavaro in fœdus pertracto, ad ſolicitandam ſuorum fidem animum adjecit. De Bohemia minus periculum; major a ceteris metus erat. Exacti igitur obſides nobiliſſimi ſingulis e provinciis, datique. Quanquam jam tum non pauci cun-

Exacti Obſides ab Auſtriacis, Styriſque.

1274 ctanter imperata facerent, principemque alium ab offenſo Ottocari faſtu Cæſare aut ſperarent, aut exoptarent. (E) Intem-

(A) Balbinus Epitome Rerum Bohem. in Notis ad L. III. cap. 18. ubi agit de vetuſtiſſimo Bohemici Chron. Scriptore, quod MS. reperit unicum, ſubjungit: „ Is ergo narrat, Regem „ *Ottogarum*, antea egregium Principem Anno demum 1264. ferinos „ prorſus mores induiſſe, ut etiam „ nationem Bohemicam peſſumdare „ velle videretur: Germanos igitur „ in Bohemiam advocaſſe, agros, arces & urbes donaſſe, muneribus „ publicis admoviſſe; contra vero „ Bohemos Proceres - ac potiſſimum „ *Witkovecios* ſeu *Roſenſes* - - omnibus „ modis vexaſſe, *Zaviſſium* Bohemia „ ejeciſſe, - - *Witkoveciis Bezdiczium*; „ *Budwicium Czenkoni*; *Podiebradium* & „ *Glacium Wartenbergicis*; *Lunam Zerotiniis* &c. rapuiſſe; *Beneſſium de Chauſtnick* - in turrim conjeciſſe &c. „

(B) De *Margaretæ* Conjugis exilio ſupra actum eſt ad An. 1261. Hiſtoria Auſtralis plenior apud Freher. ad An. 1278. „ Quosdam etenim nobiles idem Rex ad caudas equorum „ per Civitatem ſecum traxerat, ultimo catenis ferreis ad commune „ patibulum ſuſpenderat: quosdam „ etiam in turribus *Viennæ* combuſſerat, alios vero decollaverat: taliaque & ſimilia multa ipſe, & ſui „ homines perpetraverunt. „

(C) Lit. Archiep. Salzburg. & ſuffrag. ad Rom. Pontif. An. 1276. datæ apud Marq. Herrgottum T. III. p. 465. „ Cum tyrannis, & Regibus Tartarorum fœdo ſocietatis fœdere ſe „ conjunxit. „

(D) Chron. Steronis ad An. 1273. „ Eodem anno Rex Boemiæ *Otakerus*, „ & *Heinricus* Dux Bavariæ ad plenam „ concordiam redierunt, Rege Boemiæ de caſtro in *Scherding*, & quibusdam juribus, quæ pertinebant „ ad Ducem, refutationem faciente. „ Ipſi etiam contra omnem hominem „ hujus mundi juraverunt mutuo ſe „ juvare. „

(E) Chron. Auſtrale ad An. 1274. „ Eodem anno *Ottokarus* Rex Boemiæ, „ dum adhuc contrarius eſſet *Rudolfo*, electo Regi Romanorum, conſiderans futura, obſides terrarum „ *Auſtriæ*, *Styriæ*, *Carinthiæ*, & *Carniolæ*, a miniſterialibus, & civitatibus „ exegit, quamplurimos etiam recepit. „ Horneck. cap. 122.

Digitized by Google

Intempeſtiva ea conſilia multis de inceps fraudi fuere. Ru- A. C.
dolphus enim, qui ſatis proſpiceret, quantas adhuc turbas tum Alphonſus Rex Caſtellæ, tum Ottocarus, & qui ab eo totus jam pendebat, Henrirus Bavarus daturi eſſent, curam in eo maximam defigebat, ut Romani authoritate Antiſtitis Electorum ſuffragia firmarentur.

Gregorius X. P. P. Rudolphi electionem, adverſus Alphonſum Caſtellæ Regem,

Forte Concilium ad proximas Maji Calendas Lugduni indixerat Gregorius Pontifex: (A) illuc deſtinati ab Imperio Oratores, Germaniæ Antiſtites, Principesque Rudolphum Cæſarem tantis laudibus extulerunt, ut Pontifex maximam jam tum in ſpem venerit, non pacandæ modo, quæ inteſtinis lacerata diſcordiis tot jam annis erat, Germaniæ; ſed Italiæ quoque ad tranquillitatem, & Palæſtinæ ad Chriſti Imperium revocandæ. (B) Nihil quidem non tentatum ab Alphonſo æmulo, Caſtellæ Rege, ut ſua in Germaniam jura adverſus Rudolphum revocaret: ſed quieſcere juſſus, & bono publico privatum transmittere, ægre quidem, ſeroque bene monenti paruit. (C) Gravius cum Ottocaro, Bohemiæ Rege, certamen erat: is enim non calumniis modo, ſed auro etiam, ac muneribus ad corrumpendam Romani Pontificis curiam deſtinatis, Rudolphi Imperium apertius oppugnabat: nec pudebat ambitioſum Principem prenſare nunc coronam, quam nuper, cum pene jam in manibus eſſet, reſpuiſſe fertur. Sed enim Gregorius X., Germanici nominis mire ſtudioſus, negabat ſe alium, præter ejusdem nationis Principem, in Imperii Germanici ſolio firmaturum: Slavicas ſane gentes premeret imperio Ottocarus, Slavus ipſe; eum qui Germanis imperitaret, Germanum eſſe oportere. (D) Ceterum,

& Ottocarum tuetur.

(A) Chron. Auſtrale ad An. 1274. „ *Gregorius* PP. X. Concilium *Lugduni* „ in menſe Majo - - celebravit. Ibi „ - - vigiliam Epiphaniæ, & vigiliam „ Apoſtolorum Philippi & Jacobi, & „ feriam III. in diebus rogationum, „ quæ prius per diœceſim Archiepiſcopatus Salzburgenſis dubitanter „ jejunabatur, indubitanter depoſuit jejunare &c. „ Inchoatum tamen Concilium nonniſi Nonis Maji eſſe, docet Raynaldus Annal. T. XIV. ad An. 1274. ex regiſt. 3. Gregor. X.

(B) Hagenus in Chron. Auſtrali: „ Do ſtund auff Bruder *Albrecht (Albertus M. in Concilio Lugdun.)* der „ waz ain hocher Maiſter der Gottleichen Schrifft, und waz vormahls „ Biſchoff zu *Regenſpurg* geweſen, „ und tet daz wort von Chunig *Rudolfn:* - - und nam für ſich daz „ wort zu ancfang der Predig: *Ecce ego mittam eis propugnatorem, & ſalvatorem.* „

(C) Conſtat id ex Lit. Gregorii X. PP. ad *Alphonſum Caſtellæ* Regem, quas recitat Raynaldus Annalium T. XIV. Num. 45. & 50. Magnum Chron. Belgicum ad An. 1274. „ *Alphonſus* „ Rex Hiſpaniæ - - ad inſtantiam „ *Gregorii* Papæ, omni juri, ſiquod „ ſibi competebat in Imperio, per literas ſuas ceſſit. „

(D) Siffridus Presb. in epit. L. 2. ad An. 1274. „ Rex Bohemiæ „ *Odocarus* ſolennes nuncios, & multam pecuniam, & munera ad curiam

A. C. terum, quamvis VIII. adhuc Idus Septemb. ratam habuiſſet Pontifex novi Cæſaris electionem, eundemque primo quoque tempore Romam evocaſſet; literas tamen Regio nomine præfixo, non niſi VI. Kal. Octobr. ad Rudolphum dedit, poſtquam Cæſar Junio jam menſe per Ottonem Cancellarium ſuum, confirmatis Romanæ Eccleſiæ juribus, fidem & obſequium Chriſti Vicario promiſiſſet. (A)

Varii Conventus Imperii.

Confecto periculoſiſſimo hoc negotio, ad pacandam Germaniam verſus Rudolphus, Comitia primum Francofordiam, (B) tum Norimbergam ad III. Idus Novembres indixit. Convenere magna frequentia Germaniæ Principes: ſed Ottocarus Rex Bohemiæ, & Bavariæ Dux Henricus, quorum cauſa conventus præcipue is indictus eſt, neque per ſe ipſi, neque per Oratores comparebant. (C) Ne tamen nihil his Comitiis actum videretur, jurium ſuorum confirmationem Proceres multi, quibus ad eam diem impedimenta ſe aliqua objecerant, a Cæſare ſuſceperunt. In his Fridericus erat Salisburgenſis Archiepiſcopus: ſed cui ſua in Cæſarem obſervantia pene exitio fuit. (D) Ottocarus enim, qui hoc damno ſibi futurum facile perſpexit propterea, quod Salisburgenſium jura Antiſtitum late per Styriam maxime, ac Carinthiam patent; Miloto, rei militaris per Styriam Præfecto, negotium dedit, Salis-

„ riam Domini Papæ *Gregorii* transmiſerat, eo quod ipſe ad Imperium „ aſpiraret. Papa munera non attendens, circumſidentibus ſic dicebat: „ cum in Alemannia plures Principes „ & Comites habeamus, quare velle„ mus Sclavum ad Imperium ſubli„ mare? „ *Gregorius* X. PP. ut *Ottocarum* a contumacia abduceret, literas repetitas, blandiores primum, acriores deinde Belliquadrio XI. Kal. Auguſti An. 1275. dedit: quæ extant apud Raynaldum Annal. T. XIV. Num. 7. & 10. ad An. 1275.

(A) Literæ Rudolphi I. Imp. VI. Junii ad An. 1274. datæ ad Gregorium X. PP. extant apud Raynaldum T. XIV. Num. X. ad An. 1274. Literæ vero *Gregorii* ejusdem anni extant apud eundem hoc anno Num. 55. „ Licet „ itaque non ſine cauſa diſtulerimus „ hactenus tibi denominationem ad„ ſcribere, cum fratribus tamen no„ ſtris nuper deliberatione præhabi„ ta, te *Regem Romanorum de ipſorum conſilio* nominamus. „

(B) Chron. Steron. ad An. 1274. „ Ad curiam novi Regis in *Franckfurt* Principes evocantur. „

(C) Chron. Anon. Leob. ad An. 1274. „ *Rudolfus* Rex venit in *Spirenſium* Civitatem. - - Deinde in „ urbem *Nuerimberg* curiam præconi„ zat, ad quam Regni Proceres, Præ„ lati, Nobiles convenerunt, ibique „ de pace terrarum, de feodis, ac „ aliis diverſis caſibus leges ſtatuit. „ - - *Otakerus* Rex & *Hainricus* Dux „ Babariæ non comparentes, ad pro„ ximam curiam in *Herbipolim*, Orien„ talis Franciæ Civitatem primariam, „ citantur. „ Chron. Salzburg. ad An. 1274. „ *Rudolphus* Rex Rom. „ indixit Principibus, ſe curiam apud „ *Nürenberg* in feſto S. Martini cele„ braturum - - ubi cum conveniſſet „ magna multitudo Principum, & „ aliorum, Rex *Boemiæ*, & H. Dux „ *Babariæ* ſe præſentare non curave„ runt. „ Horneck. cap. 109.

(D) Anonymi Leob. ad An. 1274. „ Ad hanc curiam venit *Fridericus* „ Archiepiſcopus *Salzburgenſis*, ſuſci„ piens a *Rudolfo* ſua regalia. „

Ottocarus Salisburgenſis juris oppida in Carinthia vaſtat.

burgenſis Eccleſiæ oppida, caſtraque vi & armis invadendi. A. C. Paruit injuſtis imperiis Milotus, ac Friſacum primum, urbem quondam Carinthiæ nobilem, nec una, ut tum bellorum ferebat ratio, arce montibus impoſita munitam aggreſſus, cives brevi in poteſtate habuit. Sed quod non tam creſcere Ottocarus, quam nocere Antiſtiti velle videretur, oppidum ſubjecto igne in cineres redegit. Perrupto hoc Carinthiæ aditu, ferro igneque in cetera Salisburgenſis ditionis prædia, fundosque crudeliter ſævitum: ſic ut damna ei Antiſtiti illata viginti librarum millibus æſtimarentur. (A) Hæc in Carinthia. 1275

Nec aliud expectabant ſacri Antiſtites ceteri, qui caſtra, oppidaque, in ſubjectis Ottocaro Provinciis, ſibi vectigalia habebant. Is enim, quod ipſorum communibus ex literis conſtat, adeo ſibi excidit, ut redeuntes ex Lugdunenſi Concilio ad ſe accerſeret, deſtinatum argenti in Palæſtinam ſubſidium colligi; ſacræ militiæ per Crucem in Saracenos auctorari quenquam ſuis in provinciis prohiberet: (B) poſtularet deinde, ut cum ipſi, tum inferiores quicunque eccleſiarum Præſules jurejurando ſe obſtringerent, nulli vel Apoſtolico vel Cæſareo edicto, quod a regiis rationibus abhorreret, morem ſe geſturos: id ni facerent, villas ipſorum, caſtra, oppida, civitates ferro igneque exſcindenda. Quæ cum illi auribus, animisque

(A) Idem ibid. „ Super quo indignatus *Otakerus*, Capitaneo ſuo „ *Miloto* mandat, ubicunque Epiſcopium devaſtari: qui *Fryſacum* obſedit, & obtentum oppidum incendio deſtruxit, & omnia prædia „ Epiſcopalia multa crudelitate laceravit. „ Chron. Salzburg. ad An. 1275. „ Rex Boemiæ *Salzburgenſem* „ Eccleſiam hoſtiliter invadit, ad æſtimationem publicam ad quadraginta millia marcarum (ipſam damnificando) & maxime in diſtractione, & exuſtione prædiorum. „ Marcus Hanſizius T. II. p. 380. *Milotam* vocat *Zawiſchium*: præfectos *Friſaci* Salisburgenſes *Hartwicum Preſingium*, & *Ottonem Ungnad*, qui pro *Godefrido Thonbauſen* Salisburgenſi per Carinthiam Prætore tunc abſente, oppidum ſtrenue aliquamdiu defenderunt. Rem totam illuſtrat Epiſtola *Friderici* Archiep. ad *Rudolfum* Imp. apud eundem Hanſizium: „ Capitaneus Stiriæ nomine Regis prædicti, omnia „ Eccleſiæ *Salzburgenſis* prædia, fora, „ caſtra & oppida, exercitu congregato invaſit hoſtiliter, captis hominibus, plerisque occiſis, deductis rebus mobilibus, immobilibus „ vero per ignem & gladium - crudeliter devaſtatis &c. „ Eadem refert Hagenus in Chron. Auſtr.

(B) Lit. Archiepiſcopi Salzburg. & Suffraganeorum ad Rom. Pontif. datæ A. 1276. apud Rdmum. & Clar. Herrgottum Vol. III. p. 465. quarum initium: „ Elevatis in Cœlum manibus &c. Nuper nobis ad propria „ redeuntibus a Concilio Lugdunenſi, & volentibus ea proſequi, quæ „ in ipſo Concilio fuerant ſalubriter „ ordinata, Illuſtris *Ottocarus* Rex Bohemiæ ad ſui præſentiam nos vocavit, vocatis expreſſe prohibuit, „ ne decimam deſtinatam in Terræ „ ſanctæ ſubſidium in ſuis territoriis „ colligi faceremus, neve aliquis noſtrum ſalutiferæ Crucis gloriam „ prædicaret. „

(A) Lit.

A. C. que reſpuerent; conjici facile poteſt, quanto in diſcrimine verſarentur. (A) At in Auſtria, Styriaque, quanquam ab incendiis abſtineret, nihilo tamen mitius cum nonnullis optimatibus agebat. Et Philippus quidem Carinthius, is quem poſt amiſſas Salisburgenſes, & Aquilejenſes inſulas Crembſii interea ſubſtitiſſe diximus, ad Rudolphum Cæſarem ſtatim tranſiit, avita Carinthiæ jura, in quæ Ottocarus, Udalrici fratris voluntate involarat, recuperandi ſpe inductus: (B) quem cum Hartnidus Wildonius in Styria; Bernardus Wolckenſtorffius, & Ulricus Viechovius Auſtriaci Optimates æmulati, maturis nondum rebus Ottocaro reſtitiſſent; in ſummum diſcrimen ſe, ac familiam omnem temere conjecerunt. Miſſæ continuo Regiæ in eos copiæ, arcesque ac caſtella, quibus fidem ſuam, vitamque delegarant, vallo foſſaque cincta, & omni telorum genere verberata. Atque ubi vim eluſam ſenſit Ottocarus, aliud commentus eſt teli genus, quo expugnatis prius obſeſſorum animis, corpora etiam, arciumque munimenta ad obſequium flecteret: obſides enim, quos adhuc in poteſtate habebat Princeps, machinis impoſitos jaci ante ora parentum jubet: quo ſpectaculo viſu tam atroci nobiles fregit animos, ut traditis arcium ſuarum munitionibus, in poteſtate Regis futuros ſe promitterent. Gravius in Wildonium ac Wolckenſtorffium conſultum, quos ereptis avitæ paternæque hæreditatis arcibus prædiisque, in exilium una cum liberis ejecit. (C)

Philippus Carinthius ſpe recuperandi principatus ad Rudolphum Imp. confugit.

Hunc ſecuti Auſtriæ, Styriæque Proceres aliquot

ſe ſuosque in ſummum diſcrimen adducunt.

(A) Lit. eædem. „ Poſtulavit „ etiam, ut jurejurando, & aliis diverſis cautionibus, caveremus eidem, quod nec ad mandatum Sedis „ Apoſtolicæ, nec prætextu ſententiæ vel præcepti, a quocunque hominum proferendi, aliquid faceremus, quod a ſuo diſtaret propoſito, quo S. Sedi Apoſtolicæ, & Romano Imperio proterve reſiſtere „ diſponebat, non ſolum a nobis, „ verum etiam ab inferioribus quibuscunque Prælatis noſtrarum partium exigens metu terribili illicita „ juramenta; nobis autem nolentibus inquinari hoc ſcelere, ſervitutis aſperæ jugum impoſuit, & defixa mente tandem diſpoſuit innocentiam noſtram perdere exquiſitis „ tortoribus, & tormentis, eccleſiarum noſtrarum civitates, & caſtra, „ villas & oppida a fundamentis ſubverti conſtituit per incendia, & „ rapinas. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1275. „ *Philippus* hæres Carinthiæ, quondam electus Salzburgenſis, deinde „ *Aquilejæ* in Patriarcham poſtulatus, „ ſed propter inconſtantiam utraque „ prærogativa privatus. *Ottocharus* „ autem Rex Bohemiæ ipſum in Carinthia Capitanei loco conſtituit: „ hic aſſumptis munitionibus aliquibus ſtatim violata fide Regem Boemiæ reliquit, *Rudolfo* electo adhæſit. „ Chron. Anon. Leob. ad A. 1274. „ *Philippus* vero Ducis *Bernardi* filius in ſede Salzburgenſi & „ Aquilegienſi fruſtratus, dolens de „ pactis, quæ frater ſuus habuit cum „ *Otakero* ad Curiam (*Norimbergenſem*) Regis venit, & ibidem terras, „ *Karinthiam*, *& Carnioliam* ſuſcepit „ de manu Regis in feodo, ſicut fieri „ eſt conſuetum. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1275. „ Item *Hartnidus de Wildonia* in Styria; „ *Wern-*

Digitized by Google

Ottocarus Rex Viennam munit.

Viennæ, quamvis nihil tumultuatum, aliisque Auſtriæ urbibus novi, pluresque obſides imperati: facile ut appareret, in charitate civium, neque ſpei ſibi quidquam, nec præſidii relictum. (A) Cumque de bello ſibi inferendo nihil jam dubitaret Ottocarus; animum etiam ad muniendam urbem Auſtriæ totius principem adjecit. Diruta primum, quæ urbem ad eam diem defenderant, aggerum munimenta: everſisque, quæ conſilio officerent, publicis, privatisque ædificiis, urbis velut novæ facies infra pomœria ſurrexit. Ea a porta, turrique Peileriana ad Palatinam excurrebat, forumque Carbonarium, magnamque ejus tractus partem, quæ Widmeriani Quadrantis nomen hodiedum obtinet, complexa, vicum Dominorum, & quidquid poſt Scotos ad Navale Cæſareum, quo loco fere porta tum Flumentana erat, intervalli eſt, continebat. (B) Aucta hoc modo Civitas; ſed civitatis vectigalia ex continentibus prope æſtivorum menſium imbri-

Eluviones in Auſtria

bus valde acciſa ſunt & diminuta. A Majo enim menſe ad Novembrem fere, aquarum tanta ubique erat eluvies, ut rivi omnes extra ripas egreſſi, totam late planitiem alga, limo-

A. C.

„ *Wernhardus de Wolckenſtorff, & Vichovarius* in Auſtria, receptis occulte „ *Rudolphi* electi literis, & vana ſpe „ ſeducti, Regi Boemiæ ſe oppoſuerunt, quos idem Rex toto niſu „ proſequitur, & obſedit: nam hæredes ipſorum, quos ſibi prius obſides dederant, jubet machinis jacere ante ora, quo viſo parentes „ miſericordia moti ſunt, & munitiones regi tradiderunt, *Hertnidus* „ vero *Wildonius, & Wernhardus Wolkerſtorff* receptis ſuis hæredibus, relictisque hæreditatibus, metas Regis Boemiæ, ſine ſpe redeundi, penitus ſunt expulſi; alii vero ſunt „ gratiæ Regis reconciliati. „ Horneckius cap. 121.

(A) Idem ibid. „ His itaque ſuperatis, plures & potiores Rex a „ *Viennenſibus*, & ab aliis civitatibus „ obſides requiſivit. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1275. „ Urbem quoque *Vienna* infra muros, „ apud portam *Witmarck*, valde munitam cœpit conſtruere, & munitiones ex novo in terra ædificatas „ plurimas *extirpavit* (forte: *excitavit.*) „ Illuſtrat hunc locum notitia portarum Viennenſium, quam præbet P. Anton. Steyerer in *Alberto ſuo* in addition. ad cap. III. p. 261. „ Porta - - *Widmarthor* dicta nunc „ omnino clauſa eſt, ejusque loco „ altera, CC. fere paſſibus, occidentem verſus, inde diſtans aperta eſt, „ & *Palatina* dicitur. „ Eandem latine *Lignariam* olim dictam docet, alias *Widmarcker-thor*. 2dam *Frumentariam* ſeu *Granariam* (*Kerner-thor*) ex vico vicino, ubi frumentum venale erat, non a *Carinthis* appellatam cenſet. 3tiá *Stubenſem* a *Baad-ſtuben*, ſeu tabernis Balnearibus, *Balnearem* nominat. 4tam ad *Rubram Turrim* olim unico, nunc triplici exitu patentem perhibet. Quintam ad Septentrionem *Novam Portam* (*Neu-thor*) ſubſtitutam illi cenſet, quæ olim L. paſſibus in occidentem remota, *Werder-thor*, ſeu *Inſularis* dicebatur, & a qua alia centum fere paſſibus diſtabat in Orientem *Porta Salaria* (*Salz-thor.*) Sextam *Scoticam* olim intra ædes DD. *de Hayden*, vulgo *Haydenſchus* quærendam exiſtimat. Septimam (vulgo *Peiler-thor*) nuper dejectam, *Sagittariam*, quaſi *Pheiler-thor* ab armorum fabris dictam arbitratur: quemadmodum vicus illi vicinus *Pogner-gaſſen* etiamnum appellatur. Hæc ille, quæ ex ſynchronis documentis confirmare ſe poſſe profitetur.

(A) Chron.

A. C. limoque replerent: & Danubius tertium jam intumeſcens, autumni tandem tempore tantas ſtrages ſatorum, domorumque dedit, ut quidquid grani fœnique in vicinis agris erat, aut aquis obrueret, aut uligine ſepeliret. Quanquam nihilo melius haberent remotiores etiam agri, campique, ex quibus frumenti, fœnique, aſſidua jam pluvia corrupti, inferri in horrea nihil potuit. Cum meſſis exigua eſſet, aut verius nulla; vindemia, quamvis uberior, nihilo plus commodi afferebat, vino, ut ex continenti pluvia, rarisque ſolibus acerbo, humanis fere uſibus inutili. (A) Hæc inter triſtia, illud ominoſum: XII. Cal. Auguſti planetæ duo, Venus ac Luna majori diei parte claro in lumine ſunt conſpecti. Id quanquam ſupra naturæ ordinem non eſſet; raritate tamen ſpectaculi, rudes hominum mentes ita ſtupefecit, dignum ut ducerent, quod temporis ſui Annalibus ad poſterorum memoriam commendarent. Neque tamen has inter temporum calamitates pietatis ſtudia neglecta ſunt. (B) Surrexit hoc ipſo tempore nova Templi, Cœnobiique Viennæ fabrica, quæ anno demum ſequente a Petro Paſſavienſi Antiſtite ad IV. Idus Novembr. conſecrata, Ciſtercienſis inſtituti Virginibus attributa eſt, & a S. Nicolao Myrenſium Epiſcopo appellata. Conditorem ſacræ Ædis hujus nondum comperi: haud a vero tamen abhorret, Henricum S. Crucis in Auſtria Abbatem, & Paltramum, poſtea Conſulem Viennenſem, cujus in Ciſtercienſem Familiam complura extant beneficia, inter primos novelli hujus Cœnobii authores, patronosque extitiſſe. (C)

Templum S. Nicolai Viennæ conditi.

(A) Chron. Auſtr. ad An. 1275. „ Tempore menſis Maji nubes aquis, „ quas a mari, & ab aliis fluminibus „ immoderate anno proximo præcedenti hauſerant - - absque grandine, & ſine magno impetu refundentes, per ſingulos eo ſubſequentes menſes, dum ad hiemalem terminum in tantum imber continuare ſtuduit, quod ex inundationibus per Italiam - & Alemanniam „ univerſi rivi ſtatutos terminos excederent. In *Auſtria* autem - - Danubius bis inundans, tertia vero „ inundatione tempore autumni longe lateque diffuſus molendina & „ ædificia, acervos quoque cujuslibet grani - ſtraminis & fœni - deſtruxit. Annona etiam, quæ pro „ continuatione pluviæ ad horrea „ congregari non poterat, putrefacta „ eſt in campis: & quoniam repleta „ eſt terra - pluvia, multa montium „ cacumina, & arbores una cum radicibus proni ad planitiem delapſa, „ ſemitas & convallia obſtruxerunt. „ Vina etiam inconſueto gelu pro botris ex ſe labruſcas producentes, „ - & aliquæ vineæ Idibus Novembris ſunt vindemiatæ: & ecce vina hoc anno per Auſtriam amara „ ſunt communiter, & nimis acerba „ ad potandum. „

(B) Idem ibid. „ XII. Kal. Auguſti Luna XXIII. ſtella *Venus*, & *Luna* a mane usque ad veſperam „ claruerunt. „

(C) Chron. Auſtr. ad An. 1275. „ Eodem anno Clauſtrum *de S. Nicolao Viennæ* infra muros (Steyererus noſter in Collectan. ſuis, Templum S. Nicolai primitus extra urbem (in der *Alſtergaſſen*) conſtructum „ eſſe

Quo caſu deinde, quave temporum viciſſitudine ad S. A. C. Claræ filias, quarum hodie in urbe ſtatio eſt, translatum ſit, hujus loci non eſt inveſtigare.

Conventus Wirzburgi indictus, & demum Auguſtæ Vindel.

Paulo ante, quam hæc Viennæ gererentur, Comitia Wirzburgi cœpta ſunt, IV. nempe Nonas Junii, ſacro Divini Spiritus adventui die: quorum de eventu priusquam conſtaret, nolebat Rex ſapiens in Ottocarum hoſtile quidquam decernere, quidquid ſecus Fridericus Salisburgenſis Archiepiſcopus iteratis urgeret literis, ne calumniæ pateret. (A) Sed & hic quoque Ottocarus, Henricusque Bavarus, quorum cauſa indicta erant, fruſtra expectati: datum id tamen utriusque honoribus, ut ampliata cauſa, ultima, certaque iis dies exeunte jam menſe Junio, Auguſtano in conventu conſtitueretur. (B) Affuere magno numero Auguſtæ Vindelicæ Viri principes, ſed Electorum nemo præter Ludovicum Palatinum eo acceſſit. Patuit tamen, Comitiorum, quæ alia ex aliis jam præceſſerant, terrorem nonnihil in Ottocarum potuiſſe. Miſſus ab eo Bernardus, Seccovienſis Antiſtes; ab Henrico vero Duce Bavariæ Oetingenſis Præpoſitus, itidem Henricus, qui Oratorum publicorum nomine, Principum ſuorum cauſas eo in conventu pertractarent. (C) Sed quod Salis-

Adſunt Ottocari Regis & Henrici Bavariæ Ducis Oratores.

eſſe ſcribit: nec diſſentiunt alia documenta) a Domino *Petro* Epiſcopo Patavienſi eſt dedicatum in honorem Stæ, & individuæ Trinitatis, præcipue vero in honorem Stæ *Mariæ* Virginis, in cujus veneratione omnia Cœnobia Griſeorum Sti *Bernhardi* cenſecrantur, & in honorem *S. Nicolai*, *S. Bernardi*, XI. mille Virginum, & aliorum plurimorum Sanctorum, quorum ibi Reliquiæ continentur, Domini *Henrici* Abbatis *S. Crucis* Cœnobii, *Paltrami* dicti *Vatzonis*, & aliorum idoneorum ibidem civium conſilio & auxilio mediante. „ Plura de *Paltramo Vaczone* refert Linckius in Annal. Zwetl. ad An. 1274.

(A) Rudolphi I. Imp. Lit. ex Cod. Rudolph. L. II. Epiſt. VIII. apud Rdmum Herrgottum. „ Super diffidatione Regis Bohemiæ, ut ſcripſiſti, conſultius exiſtimantes, ut magis congrui temporis opportunitate captata, quando videlicet contra eum definita fuerit prolata ſententia, ut proceſſus calumnia careat, ipſa diffidatio celebretur &c. „

(B) Annal. Colmar. ad An. 1275. „ *Rudolphus* Rex in feſto Pentecoſtes „ in *Wirceburck* curiam celebravit: „ Regem Bohemiæ ſecundario citavit. „ Chron. Anon. Leobienſ. ad An. 1274. & Chron. Salzburg. ad An. 1275. „ Rege *Rudolffo* - - *Erbipolim* veniente, Rex *Boemiæ*, & Dux „ H. *Babariæ* comparere non curaverunt. Sententialiter igitur a Principibus curia indicitur *Auguſtæ* celebranda circa ſolſtitium. „

(C) Chron. Salzburg. ad An. 1275. „ Convenerunt magni viri, ſed de „ Electoribus non niſi Dux *Ludowicus*. „ Ibi miſſi ſunt pro parte Regis *Boemiæ* Venerabilis Dominus *Wernhardus Secovienſis* Epiſcopus: ex parte „ H. Illuſtris Ducis *Babariæ* H. Præpoſitus *Ottingenſis* cum honeſto comitatu. Et propoſitis quæſtionibus de jure electionis Imperii, nuncii Principum prædictorum ſi non diſcordes, tamen non pariter (deeſt fort. concordes) curiam exierunt, poſitis prius ſufficientibus allegationibus ſuper juribus Imperii „ quoad

A. C. Salisburgenſis Archiepiſcopus Fridericus illatas ſibi, ſuæque Eccleſiæ ab Ottocaro injurias amariſſime queſtus; (A) quod Auſtriæ quidam proceres Styriæque, Wolckenſtorffius nempe, & Wildonius, gravi oratione in Ottocarum invecti, totum conſeſſum Principum in ſe averterint; præbita Bernardo Seccovienſi materia eſt, multa pro Rege, multa in Cæſarem dicendi. Erat Viro in Dialectica palæſtra minime hoſpiti, acris, ſpinoſa, & ſuapte natura incitata Oratio: utque ſemel adverſariorum contentione auferri ſe longius paſſus eſt, nec clamoribus, nec verborum contumeliis parcebat. Exorſus ab Ottocari juribus Latine declamabat, Auſtriam dote, enſe Styriam, Carinthiam ac Carnioliam pacto & hæreditate acquiſitam: defenſas has provincias adverſus Friderici II. filiorumque ejus improbas molitiones, præmium operæ a ſummo Pontifice conceſſum: Auſtriæ, Styriæque proceribus ſi ſeverum ſe præbuiſſet; ſuæ id perfidiæ, ac ſeditioſis in Principem legitimum conſiliis, non Regi adſcriberent, clementi alioquin Principi, ac in omne genus hominum beneficentiſſimo: non ignoraſſe eundem, Rudolphi clandeſtinis literis, velut flabel-

Bernardi Seccov. Epiſcopi vehemens Oratio.

„ quoad electionem ex utraque parte. Et quia jam dudum nobiles „ Viri *Ludwicus* & *H.* Duces *Babariæ* „ hæreditate paterna ſecreta, ad invicem de titulis, videlicet *Comitiæ Palatii Rheni*, & Ducatus *Babariæ* „ contendebant; gravis inter eos oritur diſcordia, quæ pluribus Principibus & nobilibus laborantibus „ ad concordiam non poterat revocari. „ Huc referenda eſt controverſia de ſuffragiorum jure, de qua extat Diploma *Rudolfi I.* apud Tolnerum Cod. Diplom. Palatino, Num. CVII. p. 75. valde memorabile ratione *compromiſſi*, ex quo ſuo & *Henrici* Fratris & omnium aliorum Principum nomine *Rudolphum* elegiſſe ſcribitur. Ignotum tamen eſt, quænam illa curia fuerit *Auguſta Idibus Maji*, ut ibi legitur, habita An. 1275. cum ea, de qua Chron. Salzburg. & Annal. Colmar. memorant, habita ſit poſt Pentecoſten, ſeu curiam *Wirzburgenſem*, circa ſolſtitium: Pentecoſte autem inciderit An. 1275. in *ſecundam Junii*: neque de alia prius *Auguſtæ* celebrata ulla usquam extet mentio: ut ante me obſervavit P. Marcus Hanſiz. T. II. p. 381.

(A) Liter. *Friderici* Salisburg. Archiep. apud M. Hanſizium T. II. p. 380. „ Indignatio, quam concepit indigne „ adverſus Salzburgenſem Eccleſiam „ Dominus Rex Bohemiæ, ſicut experimento didicimus, non quieſcet, donec noſtrum, & Eccleſiæ „ noſtræ veſtigium deleatur de terra. „ Poſtquam omnes, & ſinguli perierunt in Auſtria, Styria, & Karinthia, qui colebant juſtitiam, & Romani Imperii legibus paruerunt &c. „ quamvis autem cum devota humilitate proſtrati pacis gratiam, vel „ ſaltem treugarum inducias petiverimus ab eodem Rege, nulla tamen „ circa hoc conditione perficere quivimus, niſi adverſus Romanam Eccleſiam, ſacrumque Romanum Imperium temerato fidei noſtræ debito voluiſſemus effici infideles. „ Nos igitur in anguſtiis pro Auguſti „ reverentia conſtituti, imploramus „ auxilium, & ſubſidium expectamus, veſtræ feliciſſimæ Majeſtati „ cum dolore, & gemitu ſupplicantes, quatenus ſaltem reliquiis dictæ „ Eccleſiæ miſerabiliter derelictis, ne „ & ipſum tenue, & modicum facultatis, quod ab unguibus depredantium cecidit, abſorbeatur iterum „ ab eisdem, feſtino ſuffragio ſuccurratis, antequam contingat totaliter conſummari. „

Digitized by Google

ſtabello ſeditioſa ſubjectorum ſibi procerum conſilia eſſe A. C.
inflammata: eum ne Regem, ne Cæſarem agnoſcat, religione prohiberi. Nimio plus conſtare, quas res Rudolphus in Baſileenſem Epiſcopum, quas in Templa, locaque Divino cultui dicata non ſemel molitus eſſet: mirari ſe, qui ſapientiſſimorum alioquin Principum concilio venire in mentem potuerit, ſuis ſuffragiis deligere Eccleſiæ primarium Defenſorem eum, qui ob violata jura ſacra devoveri diris non una execratione ſit commeritus: vitio creatum Imperatorem pro nullo eſſe. At quod tandem certius manifeſtiusque electionis vitium, quam ſi caput eccleſiis tam infeſtum ſummo Imperio præficiatur? (A)

Ferrea adhuc patientia Rudolphus oggeſta ſibi probra devorarat: ſed cum finem maledictorum nullum faceret Bernardus; commotior jam Cæſar, quin tu, inquit, Legulejis iſta, ac Sophiſtarum ſcholis deblateras: in Principum te conſeſſu loqui noveris, qui de tuis his argutiis nihil intelligunt. Quanquam iſtud in lucro ſit, quod ea lingua maledicta tua effuderis, quam pauci calleant, quaque nemo tibi reſpondeat: ſi enim oris eam tui acerbitatem Principes hi intelligant, næ tu grande tibi accerſas *malum*, cauſamque una tuam, Regisque, a quo miſſus es, penitus affligas. *Si cum Epiſcopis, ac Sacerdotum ordine res tibi eſt,*

Rudolphi I. modeſta reſponſio.

(A) Anonym. Leob. Col. 839. „ *Philippus* (Carinthius) cum Baronibus Styriæ Domino de *Wildonia*, „ & Domino de *Lanſſe*, & aliis Regem *Rudolfum* Romanorum adierant. „ Sed non addit, quo loco, vel anno. Idem ad An. 1275. „ Eodem anno Auſtrales nobilem Virum de *Wolfgerſtorff* dirigunt ad „ *Rudolfum*: venit & *Hartnidus de Wildonia* de partibus Styriæ ad eundem, uterque ſuorum contribulium, & terræ angariam deplorantes. „ Gerardus de Roo L. 1. „ *Fridericus* Archiepiſcopus Salisburgenſis, *Fridericus a Petovione* Stirus, „ *Bernardus Wolckendorffius*, & *Udalricus de Viechoven* Auſtriaci querebantur pulcherrimas regiones contra „ jus occupatas, tyrannide opprimi „ ab *Ottocaro*. „ Horneckius veroſimilius negat cuiquam per obſeptas undique vias, minasque *Ottocari* licuiſſe adire curiam *Auguſtanam*, præterquam *Hartnido de Wildonia*, & *Bernardo Wolckensdorffio*, nuper in exilium ejectis. Chron. Anon. Leob. ad An. 1274. (rectius 1275.) „ Surgens „ *Wernhardus* (*Sekovienſis*) in medio „ Procerum, electionem *Rudolfi* multis verborum phaleris niſus eſt, „ quam poterat, viciare: probans „ eum excommunicationis vinculo, „ eo quod quasdam eccleſias ſpoliaverat, irretitum, & propter hoc inhabilem ad hoc culmen. „ Chron. Steron. ad An. 1277. cauſas affert, quibus jus ſuum defendere nitebatur *Ottocarus*: „ Dicens, quod easdem „ terras bona fide, & juſto titulo poſſideret, ac ex mandatis ac commiſſionibus Apoſtolicorum, qui tempore ſuo fuerant, contra inſultus „ Ungarorum, Cumanorum & Tartarorum per XXIV. annos cum „ gravibus ſumptibus & laboribus, „ imo & multa impenſa non ſolum „ ſuorum, ſed etiam proprii ſanguinis defenſaſſet. „ Fuſius iſta tractat Horneck. cap. 112., & Gerard. Roo L. 1. quem conſulas licebit. De Rudolphi clandeſtinis literis intelligere poſſis id, quod ex Chron. Auſtrali ad An. 1275. p. 502. allatum eſt.

A. C. *eſt, Latine dicito; in me meique Ordinis dicturus, ea lingua utere, qua pro ſe quisque reſpondere poſſimus.* (A)

Non terruit Oratorem interpellantis ſe Cæſaris authoritas, ſed plura parantem dicere Ludovicus Palatinus, vir animi alioquin nimius, atque iræ impotens, admota ad enſem manu, confecturus in veſtigio videbatur, ni Cæſar, ni aſſidentes proxime Principes vim continuiſſent. (B) Faceſſere tamen ocyus a conſpectu Principum juſſus eſt Bernardus, ne commotis ſemel indignitate ſermonis audientium animis, facinus atrox patraretur, & violato gentium jure, inter ipſa Comitia Sacerdotum ſanguis funderetur. (C) Non deſeruit Bernardum, quæ dicenti affuit, animi præſentia: cumque facta diſcedendi venia, publici commeatus cauſa deductores peteret, eos a Cæſare nominatim poſtulavit, quorum a manibus ſummum alioquin periculum inſtabat: ſapienter ratus, officii, Cæſarisque cauſa a vi temperaturos, qui, niſi fidem Cæſari obligaſſent ſuam, manus ab injuria ægre cohiberent. (D) Diſceſſu legatorum acrius coorta Principum odia, Ottocarum, & Henricum contumaciæ cauſa, ſuis excidiſſe juribus, honoribus, fiduciariis provinciis pronunciarunt: prodendum juſtæ ſeveritatis exemplum: opprimendos bello ambos Principes, & quæ adverſus rem publicam feciſſent, præſenti legum pœna, majorum more vindicanda. (E) Decretum deinde publicis tabulis conſignatum, quo Rudolphus Cæſar Salisburgenſis, Paſſavienſis, ac Ratisbonenſis

Ira Principum in Ottocari Oratorem.

Sententia Principum in Ottocarū.

(A) Chron. Anon. Leob. ad An. 1275. „ Rex autem literaturæ expertis Principibus aſſerit, hujusmodi in Collegiatis Conſiſtoriis, dicens, literaliter potius, quam coram ſæcularibus Principibus contractanda: & Principes ſi intelligerent, ſine offenſa nullatenus pertranſirent. „

(B) Gerardus de Roo L. 1. & ex eo Brunnerus P. III. Boic. L. 5. Hagenus in Chron. Auſtr. „ Biſchoff „ *Bernhart.* - - wolt die Wal ſchelden, und ſprach: der Chunig wer „ zu der zeit, do die wal beſchach, „ in den bann geweſen. „

(C) Chron. Anon. Leob. ad An. 1274. (ſeu 1275.) „ Qui (Legati „ *Bohemi* Regis & Ducis *Bavariæ*) vix „ obtento ſecuritatis conductu inaniter ad ſuos dominos ſunt reverſi: „ Hagenus in Chron. Auſtr. „ Daz „ müt ſere den *Pfallenz graffen*, und „ die andern, und ward dem Biſchoff „ auff daz leben gedrot; daz doch „ der Chunig weisleich underſtund. „ Gerardus Roo L. 1. Auſtr. Annal.

(D) Hagenus in Chron. Auſtrali. „ Do der Tag verguend, bat der Biſchoff von dem Chünig gelait. „ Der Chunig fragt yn, wenn er in „ gelait wolt haben? do nam der „ Biſchoff zu fleiſs, die ym allerheſſigſt waren: wan er weſt wol, ob „ er ſich in ir trew empfulich, daz „ ſie ym mit nichte ybel tetten. „

(E) Chron. Anon. Leob. ut ſupra: „ vix obtento ſecuritatis conductu „ inaniter ad ſuos dominos ſunt reverſi. *Otakerus* autem, & *Hainricus* Dux in ſuis juribus, officiis, „ & feodis ab Imperio dependentibus, communi omnium ſententia „ ſunt damnati. „ Horneck. c. 113.

(A) Lit.

Digitized by Google

Eccleſiarum jura peculiariter protecturum ſe recipit: (A) A. C.
Ceteris interim ſpes oſtenſa, ſua propediem recuperandi, cum primum per reliqua Imperii negotia Cæſari liceret.

Exactis Auguſtæ ad hunc modum Comitiis, Rudolphus Ulmam movit, alteram magni nominis Sueviæ urbem: inde Burggravium Norimbergenſem ad Ottocarum cum mandatis deſtinat. (B) Viennæ tum agebat Ottocarus, rerum ſuarum, ut locus tempusque monebat, ſane ſolicitus: ab hoc cum Auſtriam, Styriam, Carinthiam, Carnioliam, quas ille provincias magni interregni tempore occupaſſet, repeteret Fridericus Burggravius; adderetque Principum ſententia Bohemiam etiam, ac Moraviam, contumaciæ cauſa eidem abjudicatas; non tenuit ſe Ottocarus, quin ſtomachum ſimul omnem in Cæſarem erumperet, fidemque ac obſequium ejuraret, nihil in ſe, clamitans, nihil in terras ſuas juris eſſe Germaniæ Regi, heri nato: ſe quæ armis, quæ juſtis pactis, pretiove ſua fecerit, ventoſi alicujus Comitis, & fortunam ſuam per anguſtias pectoris nondum capientis comminatione tam facile non dimiſſurum: alia ſe bella, aliis viribus, ac quibus Rudolphus adhuc inſueverit, geſſiſſe: eas ſi experiri libeat, arma induat, oportet: & ſiquid curta res domi reliquum illi fecerit, in militem expendat: illud tamen meminerit, non cum inermi civium manipulo, non cum Sacerdotibus, quibus cum hoſtibus adhuc illi res fuit; ſed cum invicta Bohemorum gente, cum Rege inter arma nato, & magnis victoriis aſſueto bellum fore: pugnare ſe poſſe, ſervire non poſſe. Hoc reſponſo dimiſſus Burggravius eſt. (C)

Burggravius Norimbergenſis cum mandatis ad Ottocarum miſſus,

cujus poſtulata cum ſtomacho rejicit Ottocarus.

Quo

(A) Lit. Rudolphi I. Imper. quibus in tutelam ſpecialem recipit Eccleſiæ Salisburg. Ratisbon. & Patav. res & homines, datæ per modum Decreti in Curia Auguſtæ celebrata apud M. Hanſizium T. II. p. 381.

(B) Chron. Anon. Leob. ad An. 1274. (verius 1275.) „ Exacta curia Rex *Ulmam* venit, & *Hainricum* „ Purggravium de *Nuernberg* dirigit „ ad *Otakerum*, poſcentem ſuo nomine, & Regni, *Auſtriam*, *Karinthiam* „ *& Carnioliam*, quas injuſtæ uſurpationis titulo poſſidebat: declarantem etiam, quod Regnum *Bohemiæ*, „ & Marchionatum *Moraviæ* ſibi propter contemptum, & contumaciam, abjudicavit ſententia Principum, & decretorum. „

(C) Hagen. in Chron. p. 1086. „ Darnach rait der Chunig *Rudolph* „ gen *Ulm*, und nach ratt der Weiſen ſant er den Burggraffen von „ *Nurenberg* zu den von Behem, und „ embott ym, daz er dem Reich wideret, waz er davon inne hiett: „ und lieſs yn ſagen, daz er mit frag „ und urtail verloren hiett alle die „ rechte, die er von ym zu lehen „ hett von dem Reiche: wan er zu „ rechter zeit nicht hiett domit gedient. Der Burggraff von *Nurenberg* fand zu *Wienn* Chunig *Ottackern* „ von Behaim, und warb redleich „ die Bottſchafft. Chunig *Ottacker* „ verantwurtt, wie ym ſein Hausfrau *Margareth* zu Oeſterreich hiet „ gemacht, und mit dem ſwert hiet „ er *Steyr* gewunnen, und empot „ Chu-

A. C. Quo alienior a Rudolpho Ottocarus, hoc ſtudioſius benevolentiam Cæſaris Ladislaus, Rex Hungarus, captabat. Eadem ille, quæ Ottocarus, in Auſtriam, Styriamque jura obtendebat, & inter æmuli cum Cæſare diſſidia, in ſpem veniebat, fore, ut conciliato per Oratorem Rudolpho Cæſare, cauſam haud paulo felicius urgeret ſuam. Acceptus omni honoris ſignificatione Orator Hungarus, Regis Cubicularius, mutuæque amicitiæ inter Reges vinculum arctiſſime adſtrictum: ſed quod extinctis Auſtriæ, Styriæque Principibus, provinciæ eæ ad jus Imperii rediiſſent, negabat Rodulphus ea in re gratificari ſe Ladislao poſſe, alia omnia, quæ ſalvis Imperii juribus, præſtari a ſe poſſent, officia prolixe pollicitus. (A) Eo reſponſo ſatisfactum Hungaris, nec ultra tendere in præſens viſum.

Ladislai Hung. Regis Legatio ad Rudolphum I.

Rudolphus interim ad ſolennem cum ſummo Pontifice congreſſum, qui Lugdunenſi e Concilio redux Lauſannam Octobri ineunte venturus nunciabatur, omnia comparavit: expenſæ in veſtium ornatum nongentæ & amplius argenti ſelibræ, nihilque ad exquiſitum ſplendorem, pompamque majeſtatis prætermiſſum. Lauſannam Valeſiæ præcipuum ea tempeſtate oppidum, haud longe a lacu Lemano ſitum, Gregorius X. Pontifex pridie Non. Octobres tenuit, moleſto cum Alphonſo Caſtellæ Rege, de abdicandis Imperii juribus colloquio Belliquadrii defunctus. (B) Rudolphus Cæſar eam ad urbem XV. Kal. Novembres cum Auguſta conjuge, liberisque pene univerſis acceſſit: præ-

Rudolphus I. Lauſannæ Gregorium X. PP. convenit.

„ Chunig *Rudolffn* ſpöttleich bott-
„ ſchafft. „ Chron. Anon. Leob. Col. 843. „ Ad quos Rex: non de-
„ crevimus ait, tam facile reddere,
„ quæ arcu & gladio noſtro tam fu-
„ doroſe conquiſivimus: vel quæ ad
„ nos conſanguinitatis & affinitatis
„ tramite manaverunt: adjiciens, ſe
„ non modicum mirari, quod Pro-
„ ceres Regni omiſſis potentioribus
„ tam exilem Comitem ad Regni fa-
„ ſtigium extulerunt. „ Horneck. fuſe de his cap. 114. 115. & 116. Dubravius Boh. L. XVII. „ Vehe-
„ mentiſſime ad ſingula excanduit
„ *Otthogarus*, ipſa re, inquiens, verum
„ experior, - inſolentius nihil eſſe
„ humili, cum ſurgit in altum. - -
„ iratus denique reſpondit: nihil ſe
„ *Rudolpho* debere, nihil etiam velle
„ ei reddere. „ Gerardus Roo L. 1. Arenpeckius in Chron. Auſtr. Æneas Sylvius in Hiſt. Bohem.

(A) Rudolphi I. Imp. Lit. excuſatoriæ ad Hungariæ Regem apud Seyfridum Abbat. in Cod. Rudolphino L. II. ep. VII. quas affert Rdmus Marquardus Herrgottus, hoc initio: „ Regalibus veſtris Literis nuper Culmini noſtro directis &c. „

(B) Annal. Colmar. ad An. 1275. „ Pridie Nonas Octobr. *Gregorius* Papa venit *Lauſannam*. - - Rex plus-
„ quam DCCCC. marcas expende-
„ rat in veſtes pretioſas. „ Negotium *Gregorii* X. PP. cum *Alphonſo* Caſtellæ Rege de Auguſti nomine, & inſignibus abdicandis multis proſequitur Raynaldus Annal. Eccl. T. XIV. ad An. 1275. ex Surita L. 3. Annal. c. 93. Ptolom. Lucenſi in Hiſt. Eccl. L. 23. c. 5. ex Marianæ Hiſt. Hiſpan. L. 13. c. 22. & ex Libro 4. Epiſt. curial. Gregorii X. Pontif. qui conſuli poteſt.

(A) Annal.

Digitized by Google

ſtitoque ſolenni fidei ſacramento Romanam Provinciam, A. C.
cum Ravennate Exarchatu eidem confirmavit. (A)
Crucem ſacræ adverſus Saracenos militiæ teſſeram ea occa-
Quid ibi actum. ſione a Cæſare, Anna Regina, ac Theobaldo Phiretenſi
Comite ſuſceptam Annales Colmarienſes memorant: quæ
res poſtea Rudolpho in calumniam vertit. (B) Cæſarem
Lauſannam profectum conſecutus eſt Henricus, magni
inter Sodales Divi Franciſci Vir nominis, multisque in re-
bus egregia cum laude verſatus. Hunc Gregorius Ponti-
fex orbato nuper Baſileenſi Eccleſiæ Antiſtitem dedit, de-
mandata illi Decimarum cura, quas in ſacri uſus belli ex
Sacerdotali per Germaniam Ordine colligi juſſerat. Ex
ea pecunia magnam argenti ſummam Rudolpho Cæſari
repræſentari voluit, quo primum tempore ad accipiendam
Imperii Coronam Italiæ alpes tranſcendiſſet. Id ut Junio
ſummum menſe anni ſequentis, neque cum majore, quam
duorum millium, militari comitatu fieret, Pontifex opta-
bat. (C) Sed id conſilium tum Gregorii X., tum ſuc-
ceſſorum ejus feſtinati obitus, ac magis bellici adverſus Ot-
tocarum apparatus diſſcuſſere.

Rudolphi l. ad Henricum Duc. Bav. monita.

Non indormiit interea cauſæ ſuæ Ottocarus, pacem-
que cum Rege Hungaro, ne gemino diſtrictus hoſte vires
diſtrahere cogeretur ſuas, conciliatore Henrico Bavariæ
Duce, redintegrare ſatagebat. Odoratus rem Cæſar, lite-
ras continuo ad Henricum dedit, Alphonſo Caſtellæ, &
Ottocaro Bohemiæ Regibus tam addictum, quam a Ludo-
vico Palatino fratre averſum. Hunc igitur, meliorem ut
animum induat, (D) atque ab Alphonſo, qui jam nuper,
quid-

(A) Annal. Colmar. ad An. 1275. „ Pridie Non. Octobris *Gregorius* Pa- „ pa venit *Lauſannam*. Rex *Rudolfus* „ venit ad eum feſto *Lucæ* cum Re- „ gina, & pene cum liberis ſuis uni- „ verſis. „ Literæ, ſeu forma, qua ſe *Rudolphus* Rex Pontifici obſtrinxit Ravennæque Exarchatum, & alia Rom. Eccleſiæ jura defenſurum ſpo- pondit in Templo Lauſannenſi XIII. Kal. Novembr. Indict. III. An. 1275. extant apud Raynald. T. XIV. Num. 37. ad hunc annum.

(B) Annal. Colmar. ad An. 1275. „ Rex accepit Crucem & Regina - - „ & pene nobiles, qui ad curiam Pa- „ pæ pervenerant, univerſi. „ Ea- dem de *Rudolpho* memorant Bernard. Guido in Chron. Rom. Pont. Andr. Dandulus L. 10. cap. 8. Ptolom. Lu- cenſ. in Hiſt. Eccl. L. 23. c. 4. Chron. Salzburg. ad An. 1275.

(C) Annal. Colmar. ad An. 1275. „ Papa Fratrem *Henricum* Ordinis Mi- „ norum in Epiſcopum Baſileenſem „ conſtituit, & conſecravit *Lauſannæ*. „ Eundem Legatum Teutoniæ ſuper „ congreganda Decima Clericorum „ conſtituit, & ut XII. millia mar- „ carum Regi *Rudolfo* daret, poſt- „ quam montana tranſiret. „ Iidem paulo ante: „ Papa Regi conſulue- „ rat, ut *Romam* ad feſtum *Pentecoſtes*, „ cum duobus millibus militum ve- „ niret, ut eum in Imperatorem Ro- „ manorum ſolenniter coronaret. „

(D) Lit. Rudolphi R. ad Henri- cum, Bavar. Duc. apud Herrgottum T. III. pag. 457. quarum initium: „ Quod

A. C. quidquid juris in Germaniæ Regnum habere videbatur, ultro ſe abdicaſſet, (A) nihil ſibi deinceps polliceretur, monet: Ottocari demum in componenda cum Hungaro pace, ni contra rem publicam facere, & favere manifeſto Imperii hoſti velle videretur, partes ne ſuſcipiat, graviter prohibet. (B) Quantum detulerit Cæſareis his literis Henricus, haud ſatis liquet: quanquam ea, quæ de componenda cum fratre diſcordia Rudolphus monita dabat, admiſiſſe in animum videretur. (C) Ottocari tamen cum Rege Hungariæ diſſidia ſopita potius ſunt, quam extincta. (D) Conatus etiam tanti multis interim, gravibusque impedimentis ſufflaminati ſunt.

Viennæ jam ſuperiore anno altera pene civitas adjuncta eſt, palatinæ portæ vicina: nova nunc demum acceſſio in adverſa urbis parte; ad portam Pyberanam addita. Eo loco creviſſe urbem opinio eſt, ubi propugnaculum ejus nominis hodiedum extat. (E) Verum hæc urbis incrementa *Vienna amplificata;* *Sed gemino incendio*

„ Quod ſolitæ tibi ſalutationis forma &c. licet alias incaſſum noſtras „ injecerimus operas, ut cum fratre „ tuo prædicto (*Ludovico*) reduci „ poſſis ad fraternæ concordiam unionis; non piget tamen adhuc, „ dummodo tempeſtive acquieſcere „ volueris, ad concordandum vos „ omnem adhibere ſollicitudinem, „ & laborem. „

(A) Liter. eædem. „ Ut autem „ evidenter poſſis intelligere, qualiter quidam in tui diminutionem „ ſtatus circumvenire te hactenus „ ſunt conati, baculum *Regis Caſtellæ*, „ ad te ſuſtentandum, harundineum „ prætendentes; nolumus amplius „ te latere, quod dictus Rex omni „ juri, actioni & quæſtioni, quam „ ſibi in Imperio competere aſſerebat, in manibus ſummi Pontificis „ ſimpliciter renuntiavit &c. „

(B) Lit. eædem. „ Cæterum cum „ Rex Bohemorum manifeſtus ſit hoſtis Imperii, & in proſcriptione Regia perſeveret, tibi firmiter, & „ Imperialis gratiæ præcipimus ſub „ obtentu, quatenus ad concordandum N. cum ipſo N. (Ottocarum cum Stephano R.) te nullatenus intromittas: quia hujusmodi concordia videtur in conſpirationem contra nos, & ſacrum Imperium manifeſtius aſpirare. Alioquin, ſi contra inhibitionem noſtram concordare dictos Reges aliqualiter attemptares, hoſtibus & „ inimicis noſtris favere luce clarius „ videreris &c. „

(C) Lit. aliæ Rudolphi R. ad Henricum Duc. Bavar. apud eundem T. III. p. 458. quarum initium: „ Quod „ Regalium litterarum emiſſio &c. „ Ven. N. (*Leone*) Epiſcopo Ratisponenſi gratanter nobis inſinuante „ didicimus, tua quod præcordia, „ viſitata Spiritus fervore Paracleti, „ priſtino mitigato rancore, ac intumeſcentiæ impetu temperato, ad „ bonum concordiæ conſpirent. Magnificat anima noſtra Dominum, „ qui tibi dedit, ut ſperamus, quid „ ſaluti tuæ expediat, quid honori: „ cum ſit turpe nimis, plenumque „ periculis odioſis, lethale ferrum „ in viſcera propria (fratrem videlicet) contorquere &c. „

(D) Chron. Salzburg. ad An. 1275. „ Pax inter Ungaros & Boemos pro „ tempore reformatur. „

(E) Chron. Anon. Leob. ad An. 1275. „ His temporibus (*Ottocarus*) „ urbem quoque *Wiennenſem* infra „ muros apud portam *Wytmarkt* valde munitam cœpit conſtruere. „ Quem ad locum Ant. Steyerer Comm. in Hiſt. Alberti Duc. addit. ad C. III. p. 263. adjungit: „ Porta hæc *Saggittaria* (Peiler-thor) terminus „ Civitatis fuit ad meridiem, donec „ circa An. MCCLXXIV. ab Otto-

„ caro

multiplex brevi calamitas excepit: V. enim Kal. Aprilis, A. C. 1276
quæ ſexta erat ante Ramalia feria, exortum caſu incendium nobilem urbis vicum, qui a Cantoribus hodie nomen habet, totum pene in cineres redegit. (A) Conſecuta primam hanc urbis cladem altera, quæ ad XVI. Kal. Maji, fora urbis duo: Hochenmarck & Kienmarck, noctu depaſta, multorum fortunas, mercatorum maxime, quorum ibi tabernæ erant plurimæ, in perpetuum afflixit. (B) Sed hæc præludia tantum videri poterant ejus calamitatis, quæ quarto ac decimo poſt die, urbem ipſam magna ſui parte hauſit. Pridie Kal. Maji, non longe a porta Scotenſi extra urbis muros excitatum novum incendium eſt, quo loco tunc lateres coquebantur: id ubi proximam domum depaſtum, ventorum impulſu intra mœnia illatum eſt, tanta ſacrarum profanarumque ædium ſtrage deſæviit, ut præter duas urbis portas, centumque ac viginti civium domos, quæ novo, quod appellant, foro proximæ incolumes perſtitere, Civitas pene tota continenti incendio deflagraret. Hauſta eadem furentis elementi rapacitate Scotorum ac Minorum Cœnobia; Templum S. Stephani princeps, S. Michaelis, & S. Petri Ædes ſacræ: turres adhæc, quæ urbis ambitum coronabant, in rudera, triſtesque ruinas conſedere. Fornices, ſtratæque lapide teſtudines, quanquam flammæ reſiſterent, ſuapte tamen mole aut corruentes, aut labem minitantes, terrorem extincto jam incendio continuabant. Multa ad eum diem ab igne perpeſſa erat civitas; ſed ea calamitas, omnes ſuperiorum temporum clades longiſſime ſuperabat. (C)

graviſſime depaſta.

Otto-

„ caro Boemiæ Rege adjecta eſſet „ pars altera, quæ ab ea turri, & „ porta per *VicumCarbonarium ad Pala-* „ *tium* usque protenditur.„ Chron. Auſtrale ad An. 1276. „ Secunda „ urbs *Viennæ* ad portam *Pybonis* (*Py-* „ *beronis*, Pyberthor) conſtruitur.„ Idem refert Anon. Zwetl. & Leob. media igitur fuerit inter Portam *Rubræ turris*, *& Stubenſem.*

(A) Chron. Anon. Leob. ad An. 1275. „ Item V. Kal. Aprilis, quædam platea *Viennæ*, dicta *Sunckin-* „ *ger-Straz* (nunc *Singer-Straß*) domeſtico igne magna parte crema- „ tur. „ Chron. Zwetl. An. 1276. appellat: *Sinigerſtraß*; Chron. Auſtr. ad An. 1276. vocat *Sychinger Stracz.*

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1276. „ Item V. Kal. Aprilis quædam platea *Vienna* dicta *Sychinger Straz* domeſtico igne magna parte crema- „ tur. Item VI. (Chron. Anonym. „ Leob. ac Zwetl. rectius ponunt: „ XVI.) Kal. Maji nocte exortus eſt „ ignis in domo Camerarii in *Chien-* „ *Marck*, & exuſta eſt pars magna Civitatis Viennæ, videlicet *Altum Fo-* „ *rum* plusquam medium ex ea parte, qua inſtitores reſident; *Chien-* „ *marck* quoque penitus & *Arena.* „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1276. „ Deinde XIV. die, pridie Kal. Maji, „ quæ eſt Vigilia Apoſtolorum Phi- „ lippi & Jacobi, feria V. ante por- „ tam *Scotorum*, non longe a foſſa- „ to, ſc. in modum ictus mallei, in „ quadam curia, ubi lateres confici- „ untur, ex improviſo hominum,

„ proh

A. C. Ottocarus, ad quem urbis hujus caſus maxime pertinebat, nihil curæ, operæque ſibi reliquum faciebat, ut Auſtriæ, rerumque adeo ſuarum firmiſſimum præſidium ſuo quamprimum robori, ſplendorique reſtitueret. (A) Amabat eam urbem Princeps, nec ſine cauſa, ut quæ viginti his quinque annis; quibus Auſtriam ſua in poteſtate habebat, ejus imperiis, votisque neque bello, neque pace unquam defuit: cumque id tempus maxime & charitatem civium, & conſtantem in bello, quod jamjam imminebat, fidem poſtularet; nulla non re gratificari civibus tam bene de ſe meritis cupiebat. Conditorem ſe alterum magnæ urbis ferebat, relaxabat in ſequens quinquennium vectigalium onera: artificum, opificumque collegia, quæ emendi, vendendique, non ſine injuſta pretiorum exaggeratione, jura ſibi unis vendicabant, ſublata eſſe voluit; poteſtate civium unicuique facta, & rem annonariam, & quidquid rerum erat venalium, undecunque comparandi. Jam, quod ad inſtaurandam urbem cædua maxime opus eſſet materia; ſilvam etiam civium uſui, ſubſidioque tribuit, unde trabes, lignique copia ſine pretio haberentur. Demum & nundinarum, per ſex continenter menſes habendarum, jus conceſſit: ut adeo præter uſum hujus beneficii longiorem, deſiderari majus a civibus nihil poſſet. (B)

Ottocari R. in reſtituenda ea urbe ſolicitudo, & munificentia.

Sed

„ proh dolor! exortus eſt ignis, auſtro meridionali vento vehementer conflante, & ecce iterum, & tertio ipſa Civitas Vienn. infra & extra muros, omnes portæ, præter duas in *Witmarcht*, & *Karinthianorum* (Anon. Leob. ſcribit, præter duas portas *lignorum* & *Karinthianorum*) turres quoque in gyro ſingulæ, clauſtra denique *Scotorum*, & Fratrum *Minorum*, nec non Parochiales eccleſiæ *S. Stephani*, & *S. Michaelis*, & *S. Petri*, usque ad CL. hoſpitia circa *Novum Forum* remanentia, in favillas & cineres penitus ſunt redacta. Teſtudines vero & ſtructuræ lapideæ conſummato igne, pronæ quam plurimæ corruerunt. Tale namque damnum honeſta Civitas a conditione ſua non eſt hucusque præda, vel incendio adeo conſecuta. „ Idem ſcribunt Anon. Leob. & Zwetl.

(A) Chron. Auſtr. Zwetl. Leob. ibidem. „ Porro *Otakerus* Rex, cui „ dicta Civitas rebus & perſonis, dignisque obſequiis per quinque luſtra obedivit, hoc percepto compatiens - de ſua regali gratia juxta nobilium, ſapientumque Conſiliariorum induſtriam, prælibatam Civitatem, quaſi ex novo conditam nititur ſublimare. „

(B) Chron. Auſtrale ad An. 1276. „ Ab omni namque exactionis gravamine, & Mutarum, per luſtrum liberam penitus relaxavit: Unanimitates vero omnium artificialium, præter monetæ conſortium, omnino depoſuit, ut emendi & vendendi tam in cibariis, quam in mercimoniis omnes per prædictorum quinque annorum ſpacium liberam habeant facultatem. Quandam etiam ſylvam in ſubſidium civibus libere tribuit, & nundinas per ſex menſium ſpacium perenniter, prout civibus expedire videbitur, fieri illic juſſit. „ Sic mendoſum Chronici Auſtralis locum corrigit Anonymi Leob. Chron.

(A) Chron.

Digitized by Google

Annonæ inopia per Auſtriam

Sed enim Regiis voluntatibus cœlum ipſum adverſari vi- A. C.
debatur. Ingens eo anno a ventis, ſolibusque ſiccitas conſecuta eſt: ſic ut humore hac aeris intemperie deterſo, fruges, ſegetesque exareſcerent; fameque ac pabuli inopia pecora ipſa magnam partem interirent. (A)

Hæc cum æſtatem omnem incolis gravem redderent; autumnum tamen graviores longe terrores exceperunt. Rudolphus enim Cæſar, qui ut nullam ex æquo, juſtoque tranſigendæ rei viam omitteret, Gregorio X. Pontifici Romano, tum adhuc ſuperſtiti, totam, quæ de Provinciis Auſtriacis inter Ottocarum, & Imperium verſabatur, controverſiam, dirimendam ſapienter permiſerat; (B) eo nunc defuncto, per Legatos, ipſum apud Regem jus urgebat ſuum. Sed cum Legati ad Ottocarum miſſi, ſuper ceteras verborum contumelias pacati nihil retuliſſent, mente ac animo totus in belli curam incumbebat. Invitati in armorum ſocietatem vicini Germaniæ Principes: (C) imperata aliis certa militum ſubſidia, omnia ad longi, ut tum opinio erat, difficilisque belli neceſſitatem comparata. (D) Favebat Cæſaris con-

Rudolphus I. bellum adverſus Ottocarū parat.

(A) Chron. Clauſtro - Neoburg. ad An. 1276. „ Civitas *Wiennenſis* „ incendio vaſtatur proprio fere tota: ventus etiam vehementiſſimus „ fuit, & tanta ſiccitas terræ, ut pecora multa perirent fame. „

(B) Lit. Rudolphi Imp. ad Gregorium X. PP. (An. 1276. X. Januar. defunctum) in hac cauſa apud Rdiſſimum Herrgottum: quarum initium: „ Eja Beatiſſime Pater &c. &c. licet „ Illuſtris Rex Bohemiæ - diu fuerit „ in exhæreditationem Imperii degraſſatus; quia tamen in Vobis „ adeo Divinæ gratiæ & juſtitiæ plenitudo exuberanter habundat, -- „ controverſiam, quæ inter nos, & „ ipſum pro bonis Imperii vertitur, „ occupatis ab ipſo, fiducialiter Ordinationi Divinæ, & Auctoritati „ Apoſtolicæ relinquimus, & exponimus dirimendam. „

(C) Colligi id poteſt ex Literis Rudolphi I. Imper. apud Seyfridum Abb. Cod. Rudolph. L. II. ep. XVII. quæ incipit: „ Verſutæ calliditatis „ inſidiis &c. „ ex Reſponſo *Raymundi a Turri* Patriarchæ Aquilejenſis apud eundem Seyfridum, negantis quidem, in præſens ſibi eſſe cum Ottocaro diſcordiam; ſed pacem diuturnam eſſe non poſſe, niſi caſtrum in præjudicium Eccleſiæ ſuæ ab Ottocaro erectum diruetur.

(D) Annal. Colmar. ad An. 1276. „ In feſto S. Dominici præparavit „ *Rudolfus* Rex expeditionem ſuam „ contra Regem Bohemorum. „ Chron. Steron. ad An. 1277. (rectius 1276.) „ Dominus *Ottakerus* V. Boe„ morum Rex, qui Auſtriam, Sty„ riam, & Karinthiam, Carnioliam „ ac portum Naonis tempore vacantis Imperii tenuerat, reſignare no„ luit, dicens, quod easdem terras „ bona fide & juſto titulo poſſideret, ac ex mandatis, ac commiſſionibus Apoſtolicorum, qui tem„ pore ſuo fuerant, contra inſultus „ Ungarorum, Cumanorum & Tar„ tarorum per XXIV. annos cum „ gravibus ſumptibus & laboribus, „ imo & multa impenſa, non ſolum „ ſuorum, ſed etiam proprii ſangui„ nis defenſaſſet. Quam allegatio„ nem Dominus *Rudolphus* Romano„ rum Rex non advertit, ſed vali„ dum exercitum congregans intra„ vit terram Auſtriæ &c. „ Si Stero ſcripſiſſet, *Ottocarum* ex commendatione Pontificum curam ſuſcepiſſe, ne

A. C. conſiliis Ludovicus inprimis gener, Rheni Palatinus, cujus præſtanti opera, fideque nuper Eberhardum Wirtenbergenſem, generis humani, uti ipſe ſe appellabat, hoſtem; ſubinde Friburgenſem, aliosque tumultus authores Sueviæ Comites, Nobilesque in ordinem redegit: (A) cumque in ejus belli, quod adverſus Ottocarum parabatur, ſocietatem certatim ſe Antiſtites multi, ac Rheni, Sueviæ, Franconiæque Comites, Nobilesque offerrent; brevi is exercitus conflatus eſt, qui ad frangendam Bohemi Regis contumaciam ſuffecturus videretur. (B) Fridericus interim, Salisburgenſis Archiepiſcopus, fatigare Rudolphi Cæſaris aures non ceſſabat, ut laboranti Eccleſiæ ſuæ, in quam Ottocari furor unam maxime, graviſſimeque incumbebat, celeres ſuppetias afferret. (C)

Rhenani Suevique auxilia pollicentur.

ne Auſtria in Friderici II. Imp. manus veniret; fundamentum habuiſſet ex epiſt. *Innocentii* IV. PP. ad *Wenceslaum*, *Ottocari* Patrem, in hac cauſa data: de defenſione contra Ungaros & Cumanos nihil reperio a Pontifice eidem fuiſſe demandatum.

(A) Chron. Auſtrale plenius, ſeu ſupplementum ex MS. Collegii Neoſtadienſis: S. J. ad Chron. Auſtrale apud Freher. Script. German. T. I. „ *Rudolphus* Romanorum Rex Marchionem de *Baden*, qui contra eum „ rebellabat, auxilio *Ludovvici* Palatini Rheni, & aliorum multorum „ Epiſcoporum, Marchionum Comitum, & Baronum, diverſarum provinciarum collecto exercitu grandi, ipſum & alios complures nobiles in Suevia, Franconia & Alſatia - - humiliavit & devicit. „ Vid. Cuſpinian. in Rudolpho Imp. & Gerard. Roo L. 1. Trithem. Chron. Hirſaug. An. 1275. Aliqua etiam referunt Annal. & Chron. Colmar. ſed ſparſim.

(B) Chron. Colmar. pars alt. p. 42. „ *Rudolphus* Rex Romanorum inclinatus precibus Dominorum rogavit omnes perſonaliter milites (*Nobiles equeſtris Ordinis*) quos rogare „ poterat, inſuper omnibus ſuis præcepit, ut armati ſecum venire non „ differant. - - Multi ſibi bona promiſerunt, ſed ſolvere minime potuerunt. Rex terram ſuam cum „ paucis exivit, ſed de die in diem „ plures milites acquiſivit.„ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1276. „ Eodem anno *Rudolfus* Rex Romano„ rum intravit *Auſtriam* cum militia „ copioſa, & Principibus XVI., inter quos erant Epiſcopi, & Comites, & Nobiles Liberi plures quam „ centum. „ Plura de his infra.

(C) Literæ *Friderici* Archiep. Salisburg. ad Rudolphum Regem in hac cauſa aliæ ſuper alias, quas recitat M. Hanſizius T. II. pag. 384. Memoratu digna ſunt epiſtolæ II. verba: „ Inter anguſtias poſitus, morti expoſitus, & quotidie pro juſtitia moriens, expectavi Vos Dominum Salvatorem: - - ſollicitatus multoties, ut efficerer adverſus vos Apoſtata fidei, & transfuga Veritatis, immobilis perſtiti „ - - vivat igitur anima tua Domine. Vivat, & valeat, & non tardet, ut non videamus mortem, „ cujus timor eſt proximus &c. „ In tertiis Literis, quibus *Rudolphi* R. adventum urget, facilem pollicetur victoriam: „ Credo rem eſſe de „ cætero facilem, & vincendi, ſi libet vincere, bene diſpoſitam facultatem. Adverſantium tibi vultus, & animos ſic tremulos, & „ dejectos formidine, ſic video viribus deſtitutos, ut qui nondum „ te cognitum metuunt, nondum te „ viſum vident, a facie arcus fugiunt, & abhorrent nominis tui vocem: quid facient, & qualiter a „ voce tonitrui formidabunt, cum „ venient aquilæ ſuper eos in ſimilitudinem fulguris coruſcantis? „ Ad extremum monet Rudolphum Regem: „ Sis cautus cuſtos, & proviſor

Ottocari atrox in tabellarios Cæſaris facinus.

Moras denique belli abrupit omnes atrox, ut narrant, Regis Bohemi facinus, qui tabellarios Cæſaris cum mandatis ad ſe miſſos, violato jure gentium, Pragæ ad urbis portas in crucem egit. Addunt Scriptores aliqui, inductas ab eodem veneficas e Styria mulierculas, quæ magicis carminibus, peſtem Rudolpho & exitium crearent: munere tamen Divino factum, ut artes illæ ſtygiæ, aliis præterea omnibus pernicioſæ, vim in ſacrum illud Imperii caput non haberent. (A) Sed his in medio relictis, bellum, quod in Auſtriam exinde ſuſceptum eſt, proſequamur. A. C.

LIBER

„ viſor vitæ tuæ: cave tibi ab illo-
„ rum inſidiis, qui circumſtant ali-
„ quoties latus tuum: „ Quæ quor-
ſum pertineant, ex infra dicendis pa-
tebit.

(A) Chron. Auſtral. plenius ſeu Neoſtad. ad Annum 1276. „ Quum
„ autem illuſtrem Regem Boemiæ
„ *Ottocarum* - - ſibi adhuc reſiſten-
„ tem, per plures literas & amicos
„ vocaſſet iterum atque iterum ad
„ ſuam curiam (more ſolito alio-
„ rum Principum) & ille venire con-
„ tumaciter recuſaret; nec non quos-
„ dam brevigerulos ſuos, (quod
„ dictu nephas eſt) ad portas civi-
„ tatis ſuſpenderet; demum ad Sty-
„ riam pro quibusdam ſacrilegis mu-
„ lieribus Pythoniſſis ad eum occi-
„ dendum ſuis veneficiis miſit, quæ
„ mulra contra eum ſuis magicis ar-
„ tibus attentantes, nullatenus eum
„ lædere potuerunt, Domini fretum
„ auxilio. „

LIBER OCTAVUS.

A. C. RUdolphus Cæſar, ut qui ſatis ſciret, quo cum Principe ſibi res futura eſſet, per autumnum omnia ad longinqui belli procinctum expedita voluit. Conſilium primo Rudolpho fuit, deductis breviſſimo itinere Egram copiis, Bohemiam ipſam aggredi, miſſo interim cum exercitus parte in Auſtriam Alberto filio, qui cum Meinhardo Tyrolenſi Comite, in Carinthiam, Styriamque deſtinato, Ottocari vires diſtraherent. Sed id ne contingeret, Ottocarus obſtructis, munitisque ſumma cura, feſtinationeque iis Bohemiæ clauſtris, in tempore cavit. (A) Ergo mutata belli ratione, iter in Auſtriam ſecundo Danubio decretum eſt. Exercitus erat robore magis, & uſu bellorum, quam numero formidandus: adjecta huic navium claſſis, armata caſtellorum ſpecie viſenda, quæ Danubii clauſtra, ſiquid moveret Henricus *Rudolphus Imp. in Ottocarum movet.*

(A) Lit. *Rudolphi* Imp. ad N. Principem (*Fridericum* Salzb. Archiep.) ex Cod. Seyfridi Abb. Zwetl. apud Rdmum & Cl. Marquardum Herrgottum T. III. p. 465. quarum initium: „ Turbatur non immerito &c. ferventibus, atque irremiſſis deſideriis tibi, cæterisque noſtris Principibus, inique tribulatis ſimiliter, & oppreſſis, operoſo ac feſtino ſuccurſu, & ſubventione potenti oſtendere diſponimus, & in voto gerimus *Egram* verſus, una cum filio L. (*Ludovico* Palatino, genero) Rege Regum feliciter dirigente greſſus noſtros, feſtinis progreſſibus nos conferre, Primogenito noſtro (*Alberto*) verſus partes Auſtriæ, cum armatorum multitudine - deſtinato. Qui cum neceſſe habeat tuos tranſire terminos, absque alicujus hominum læſione, dispendio, vel jactura: petimus, ut eidem noſtro Primogenito viam & introitum, juxta quam de tua fidelitate, & diſcretione inconcuſſam fiduciam gerimus, ſtudeas præparare. - - Dictum noſtrum filium tuæ fidei puritati, examinatæ diſcretionis conſilio in totum committimus, & quaſi pro filio tibi tradimus inſtruendum, gubernandum, & ad omnia, quæ liberationem Patriæ reſpiciunt, dirigendum. „

(A) Chron.

Bavarus, Ottocaro fœdere ſociatus, perrumperet. (A) A. C.
Mora ab Henrico Bavaro injecta, & ſublata. Sed is, quanquam moram nonnullam injiceret, Bohemico fretus milite, quem Ottocarus Bavariæ admovit; brevi tamen ſe collegit, & Ludovici fratris inductu in gratiam cum Cæſare rediit. Ferunt, per eam occaſionem conciliatas eſſe nuptias, inter Rudolphi & Henrici liberos, Henrico pro Ottone filio ſex & quadraginta nummum aureorum millia; Cæſare pro Catharina, futura Ottonis conjuge, Auſtriam ſuperiorem, ſeu dotis, ſeu pignoris nomine, ſtipulante. (B) Compoſita inter hos pace, nihil jam erat, quod Rudolphum moraretur.

Miſſo in Carniam Mainhardo Comite, Præmiſſus jam in Carinthiam & Carnioliam erat Mainhardus, Tyrolis Comes, ut qua valeret apud eas gentes gratia ac authoritate, in fidem Imperii, Cæſaris nomine, volentes ſuſciperet. (C) Petierat a Mainhardo Rudolphus, non-

(A) Chron. Salzburg. ad An. 1276. „ Rex *Rudolfus* expeditionem movit „ verſus Auſtriam cum exercitu non „ tam numeroſo, quam valido, habens naves caſtellatas, quibus meatus Danubii obſtructos obtinere „ conatur. „ Chron. Steron. ad An. 1277. (leg. 1276.) „ *Rudolphus* Roman. Rex - - validum exercitum „ congregans intravit terram *Auſtriæ*, „ euntibus ſecum in exercitu Moguntino & Colonienſi Archiepiſcopis, „ Herbipolenſi, Ratisponenſi, Patavienſi Epiſcopis, *Ludwico* Comite „ Palatino Rheni, *Hainrico* Duce Bavariæ, & aliis multis nobilibus de „ Rheno, Franconia & Suevia. „

(B) Chron. Auſtr. plenius ad An. 1276. „ Rex *Rudolphus* contra eum „ (*Ottocarum*) collecto ingenti exercitu multarum nobilium diverſarum provinciarum, Ratisponam „ usque pervenit, Ducemque *Henricum* Bavariæ, qui tunc temporis „ prædicto Regi Boemiæ per ſuas pecunias aſtabat, potenti manu devicit: filiam quoque ſuam *Ottoni*, „ filio præfati Ducis, matrimonio „ legitime copulavit, & ab ipſo Rege „ *Rudolpho* ſæpe dictus Dux terram „ ſuam recepit titulo feudali. Igitur *Rudolphus* Rex Bavariam potenter pertranſiens, *Pataviam* pervenit: ſed quum per arctas vias, & „ aquas diverſas cum ſuo exercitu „ tranſire nequiret, ſupra dictus Dux „ iterum muneribus Regis Boemiæ „ corruptus, conabatur eum inter „ devia & abrupta relinquere, ne „ (fort. *ut*) terram ſuperiorem ultra „ *Anaſum* ſibi pro dote filii ſui pro „ quadam ſumma pecuniæ obligaret. „ Sicque factum eſt. „ Chron. Salzburg. ad An. 1276. „ Mediante magnorum virorum conſilio ſine omni ſtrepitu belli ipſi meatus in *Straubing*, & *Patavia* patefiunt, & ſic ipſe „ Rex cooperantibus Dominis *Ludwico*, & *Henrico* Ducibus Babariæ „ Auſtriam occupavit. „ Horneck. cap. 123. Similia referunt Hagenus, Haſelbachius, Arenpeckius in Chron. Auſtr. quos ſequuntur Gerardus de Roo L. 1. Cuſpinianus in *Rudolfo* Imp. & Avent. Boic. L. 7. cujus hæc de nuptiis dictis verba ſunt: „ Deinde „ a Cæſare veniam petit (*Henricus* „ *Dux* Bav.) quam per *Ludovicum* „ germanum impetrat: dat *Rudolpho* „ mille drachmas ſexies & quadrageſies. *Rudolphus Catharinam* filiam „ ſuam *Ottoni*, filio *Hainrici*, conjugio „ jungit, regionemque ſupra *Anaſſum* „ *Hainrico* oppignorat. „ Gerardus Roo L. 1. „ Data etiam in matrimonium *Ottoni* (*Henrici*) filio *Catharina*, *Rudolphi* filia, ſex & quadraginta aureum nummum millia „ Cæſar ab eo mutua accepit, regione ſupra *Anaſſum*, pignoris & dotis nomine conceſſa. „ Hagenus, Haſelbach, & vetera Chronica alia de his pignoribus nihil memorant.

(C) Horneck. cap. 124.
„ Und do der Kunig hin nider wolt
„ Graf *Mainharten* er enpot &c.
„ Daz er ſich an der Stund

„ *Kern-*

A. C. nondum in Imperium electus, Alberto filiorum maximo, Sponſam Eliſabetham ejus filiam: ſed cum paulo poſt nova Auguſti dignitate auctus eſſet Rudolphus, vereri Mainhardus prudenter cœpit, ne ſponſalia, quæ ante jam contracta eſſent, vim ſuam, roburque non eſſent habitura. Placuit Viri Principis modeſta Rudolpho interrogatio, fidemque ſponſalium iterum confirmavit. (A) Hoc vinculo obſtrictus Comes in Carniam continuo movit. Nihil hic aut laboris fuit, aut diſcriminis, Bohemis locorum præfectis ultro fugientibus, Carinthisque ac Carniolis fidem Imperii toto pectore complexis. (B) Hæc cum Cæſari nuntiat Mainhardus, cum eadem Vicarii poteſtate in Styriam mittitur. Rudolphus interim terreſtri itinere ſuperiorem Auſtriam ingreſſus, proniora omnia ad obſequium, quam ſpes erat, reperit. (C) Erant in caſtris ejus multi, magnique Germaniæ Principes, quos inter Ludovicus, Henricus & Otto Bavari, Henricus Catimelibocus, Landgravii Thuringiæ & Haſſiæ, Dux Teccenſis, Fridericus Burggravius, Albertus Hachburgicus, Hugo Werdenbergicus, Fridericus Leiningius, Otto & Henricus Spanhemii, Otto Eberſteinius, Manegoldus Nellenburgicus Comites eminebant. His ſe Wernerus Moguntinus, Fri-

Carinthi & Carniolli Cæſari ſe dedunt.

Auxiliares eidem Principes, Comitesque.

„ *Kernden* underwund,
„ Und dez Reichs wegen
„ Ez het in ſeinen phlegen. „

Primos *Carinthos ab Ottocaro* deſciviſſe, patet ex epla 33. L. 2. Cod. Rudolphini, qua *Rudolphus* ipſe *Maynhardo* Tyrolenſi eorum ab *Ottocaro* ſeceſſionem ſignificat. Incipit porro: „ Accedentibus nuper &c. „

(A) Horneckius cap. 124.
„ Und do ze Römiſchen Künig - -
„ Graf *Rudolf* erwellt ward,
„ Da erzaigt Graf *Mainhart*
„ Sein wicz daran - -
„ An den Kunig er verſuecht
„ Ob er noch gerucht
„ Der Heyrat zwiſchen in paiden:
„ Ja ſy ſind ymer ungeſchaiden,
„ Der Kunig *Rudolf* ſprach &c. „

Hagenus pag. 1087. „ In der zeit „ wart die Heirat wolfurt zwiſchen „ Chunigs *Rudolff* Sun Herczog *Albrecht*, und Graf *Mainhartes* Tochter von Tyrol, Fraw *Elspeten*. „

(B) Horneckius cap. 124.
„ Hincz *Kernden* er chom - -
„ Und nam do daz Lannt
„ In dez Reichs gewalt.
„ Die man ze Hawbtlewten zalt
„ Von dezwegen von Pehaim,
„ Die eylten bald hin haim &c.
„ Niemant waz dez widerſtreit
„ Sy ſwurn an der ſelbing zeit
„ Dem Reich ze dienn &c. „

Affert ejus rei Literas Steyererus noſter Collectan. T. V. p. 104. quibus *Carinthi*, *Styrique* fidem *Rudolphi* Regi, ac defenſionem ſub pœna infamiæ pollicentur.

(C) Chron. Anon. Leob. ad An. 1275. (leg. 1276.) „ Ad juſſum „ etiam Regis *Meinhardus* Comes de „ *Tyrol Karinthiam* intravit & *Styriam*, & accurſu Nobilium, civitates & populum ad Regis voluntatem celeriter inclinavit. „ Idem refert Horneck. c. 124. Hagenus in Chron. Auſtr. Col. 1087. Chron. Auſtrale plenius ad An. 1276. „ Rex „ vero *Rudolphus*, *Enum*, *Anaſum*, „ *Trunam* - tranſiens ad Auſtriam pervenit: quem Miniſteriales honorifice ac ſolenniter recipientes, relicto - Rege Boemiæ, *Rudolpho* Regi adhæſerunt, oblitique ſunt pacti „ & juramenti, quod pepigerant cum „ eo, poſtpoſitis hæredibus eorum, „ quos ei in obſides tradiderant. „

Digitized by Google

dericus Salisburgenſis, Bertholdus Wirzburgicus, Leo Ra- A. C.
tisbonenſis, Conradus Friſingenſis, Petrus Paſſavienſis, &
Joannes Chiemenſis Epiſcopi adjunxere. (A) Ingens ad
cetera momentum Religioſi quidam Sodales e DD. Domi-
nici, ac Franciſci familia addiderunt, qui, dum ſubjectos
ad eum diem Ottocaro cives, Nobilesque, mandato Sa-
lisburgenſis Archiepiſcopi, ſacramento ſolverent, contu-
macibus etiam diras Pontificias intentarent; viam non mo-
do exercitui munivere, ſed oppida paſſim arcesque ad ma-
Lincium, & Anaſum capta. turandam deditionem impulere. (B) Eberſpergæ, quo
conſpectior eſſet bellica ea expeditio, centum viginti ex
omni nobilitate creavit equites Rudolphus, rectaque Lin-
cium tetendit.

Promota in Auſtriam Infer. caſtra. Admotis ad urbem caſtris, quæ vim expectare vi-
debatur, de deditione actum. Exemplum imitata alia
ejus tractus oppida, urbesque Cæſarem jam ſummæ rei
imminentem haud multum ſunt morata. (C) Anaſum,
veteribus Laureacum, quod Conradus Summeravius cum
præſidio obtinuerat, celeritate obſequii obſidionis incommo-
Ipſium, Tulna, Neoburgū occupata, da prævertit. Idem Ipſio, idem Tulnæ conſilium placuit.
Neuburgo præſidium, quod Ottocarus injecerat, ut Da-
nubium ſimul & montis Cetii anguſtias hoſti impervias
redderet, damno fuit: equites enim Cæſarei celerrimo
curſu prævecti, incumbente jam veſpere portis infuſi, urbe
prius potiti ſunt, quam adeſſe crederentur. (D) Res tantæ
viginti

(A) Id conſtat ex teſtibus ſub-
ſcriptis Diplomati *Rudolphi I.* Imper.
quod dedit in caſtris *Paſſavii*, VI. Kal.
Octobr. An. 1276. apud M. Hanſiz.
T. I. & ex altero ejusdem Diplom.
Wiennæ in caſtris VIII. Cal. Decembr.
dato apud Bernard. Pezium Cod. Di-
plom. P. II. p. 130.

(B) Chron. Auſtrale plen. ad An.
1276. „ Per conſilium, & informa-
„ tionem *Prædicatorum*, & *Minorum*
„ *Fratrum*, & totius Cleri, qui autho-
„ ritate Papæ tollentes juramento-
„ rum ſcelera, omnes Regem *Rudol-*
„ *phum* in Dominum receperunt. „
Aventinus L. 1. „ *Franciſcanos* atque
„ *Dominicanos*, qui ubique incolas,
„ juſſu Pontificis Rom. ſacramento
„ ſolvant, *Ottocaro* diras dicant, præ-
„ mittit. „ Formulam in ſolvendo
fidei ſacramento adhibitam refert M.
Hanſiz. T. II. p. 386. Eplam vero
Frid. Salzburg. recenſet ex Cod. Ru-
dolph. Seyfridi Abb. Lib. II. N. XIII.
Rdmus Herrgottus: „ Ex quo juris-
„ jurandi ſancta religio non eſt vin-
„ culum iniquitatis &c. *Nos autho-*
„ ritate DEI omnipotentis ipſa vo-
„ bis remittimus, & abſolvimus &c.„

(C) Chron. Bohem. Ludewigian.
L. 2. c. 74. „ *Rudolfus* - per *Pata-*
„ *vium* usque *Lincz* perveniens, ibi
„ caſtra metatus eſt: „ Prevenhu-
ber in Annal. Styrenſ. L. 2. „ Der
„ Kayſer kame mit gemeldten Fur-
„ ſten, und 700. Cüraſiern gen *Eber-*
„ *ſperg*, machte alda 120. von Für-
„ ſten und Herrn zu Rittern: zoge
„ vor *Linz*, bezwingt dieſelbe Stadt
„ zur ergebung, ſchlagt ſein lager
„ für *Enns*. „ Unde id acceperit,
me latet. Chron. Salzburg. An. 1276.
„ *Rudolphus* Rex - *Auſtriam* occupa-
„ vit, deſtructaque multa parte ter-
„ ræ circa *Anaſum* fame ibidem mul-
„ ti perierunt. „

(D) Chron. Auſtr. plen. ad An.
1276. „ Itaque civitas *Anaſus* per
„ C. de *Summerawe*, A. (ſ. Artacker)
„ quo-

A. C. viginti non amplius dierum ſpacio mira felicitate confectæ: nam cum VI. Kal. Octobres Paſſavii adhuc eſſet Cæſar, ad XV. Kal. Novembres, exercitum jam Viennæ admovit. Ottocarus, cui Provinciarum defectio tam feſtinata conſilium pene omne eripuerat, collecto quantum poterat, exercitu Freyſtadium primo, ſuperioris Auſtriæ urbem; dum ubi ſerum id vidit, Droſendorffium, inferioris Auſtriæ oppidum occurrit. Occupata per quatuor milliaria agri ejus parte, qui Hanſelveldicus appellatur. Sed enim hic loci pro dignitate actum nihil. Hærebat otioſus ſpectator, urbemque Auſtriæ principem ſolutis Danubii pontibus, ſuæ fortunæ relictam, medios inter hoſtes deſtituebat. (A) *in conſpectu pene Ottocari.*

Interim Styria quoque ad Cæſaris partes adjuncta eſt. Mainhardus Tyrolenſis, cujus notæ jam benevolentiæ multi certatim ſe Nobilium, civiumque ſubmiſerant, haud ab omnibus tamen ſtatim receptus eſt, primique Græcenſes, Milotam credo Præfectum veriti, moram objecere: quos dum lenta obſidione cingit Mainhardus, Henricus interim Comes Phannbergicus Judenburgum, Waſſerburgum Dietmarus Geilius occupat. Impulſis ſemel Bohemis in Styria partibus, Hartliebus Neoforo, Offenberga Jungreichius, Seuchwinckius Kayſerſperga excedere ſunt coacti. Hartnidus vero Wildonius, qui nuper a Cæſare reverſus, non ceſſabat Optimates Styriæ ab Ottocaro ad Rudolphi partes inflectere, novam Wildoniam ſibi ipſe, Eppenſteinam Herrando fratri ſuo occupandam deſtinarat. Ac Wildonia quidem ceſſit facile: at Eppenſteina, quæ præter ardui montis difficiles aditus, firmum ſatis ſub Hermanno præfecto præſidium opponebat, Herrandi conatus diutius eluſit. Forte Bohemos aliquot, longius extra caſtri portas *Styriæ Caſtra, & oppida,*

„ quoque & *Tulna*, & aliæ Civitates „ minores per alios miniſteriales una „ cum ſuis munitionibus Regi *Rudolpho* traditæ ſunt. *Neuburgam* „ vero ex parte Clauſtri præcurſores „ ſui veſpertino tempore manu valida, & forti, occiſis cuſtodibus „ inermibus ſub porta, civitatem obtinuerunt. „ Sed de hoc infra recurret mentio.

(A) Chron. Auſtral. plen. ad An. 1276. „ Interim vero - - Rex Boemiæ collecto magno & forti exercitu egreſſus de Bohemia contra „ eum veniens, Auſtriamque defendere cupiens, a *Libera Civitate*, usque *Neupurgum*, in campis, qui vulgariter dicuntur *Hanſelvelt*, caſtra „ cum ſuis metatus eſt. Rex autem „ Romanorum Dominica proxima „ poſt *Colmanni* cum ſuis Civitatem „ *Viennam* potenter obſedit V. Septimanis. „ Chron. Bohem. Ludwigianum L. 2. c. 74. „ *Ottocarus* potentiſſimo exercitu congregato iter „ faciens, pervenit usque *Droſendorff*, „ fines illos in longitudinem & latitudinem quatuor milliarium occupavit, ibidemque ſua fixit tentoria, Romano Rege ex parte alia „ Danubii perſiſtente. „

(A) Hor-

tas digreſſos, interceperat: hos cum reſte mulctandos mi- A. C.
naretur Wildonius, ni caſtrum dederetur, miſertus loci gubernator populares ſuos, deditionem fecit; liberum ſibi tantum, ſuisque diſceſſum pactus. (A) Hæc cum Græcii audirentur, totaque jam urbe & populus & Nobilitas in partes Cæſaris inclinarent; haud cunctandum diutius rati cives, urbem in certas conditiones Mainhardo dediderunt. Milotas, animadverſis populi contrariis jam ſtudiis, cum virium ſatis ad continendam in officio plebem non haberet, mature ſe periculo ſubduxit, modico tantum in arce relicto præſidio: cujus exemplum haud ita poſt ſecuti milites, arcis cuſtodes, liberum & ipſi paciſcentes abitum, ex arce, totaque Styria exceſſere. (B)

a Mainhardo Cæſari vindicantur.

Mainhardus confecto tam feliciter negotio, Viennam in caſtra Cæſaris cum Styris Optimatibus, magnisque de plebe copiis profectus, Provinciam omnem in manus tradidit. Rudolphus ſucceſſu lætus, & Styros, & Auſtrios in conſilium adhibuit de via modoque Viennam urbem, quæ una pacata ejus conſilia moraretur, in poteſtatem redigendi. (C) Et erat Viennenſibus ea vel Ottocari charitas, vel in fide conſtantia, ut quanquam hortorum ſuorum delicias ante oculos exſcindi, ædes ſuburbanas diripi, ferroque ac igne devaſtari cernerent, deditionis tamen mentionem ad Novembris fere exitum nec audire ſuſtinerent. (D) Multum haud dubie ad continendos in fide Ottocari civium animos Paltrami Conſulis authoritas conferebat, quo cum Princeps ante multis in rebus ſæpe uſus eſſet,

Vienna a Rudolpho Imp. obſeſſa.

(A) Horneckius cap. 124. Fuſe, quem conſulas, licebit.

(B) Horneck. c. 125. Quem vide.

(C) Horneck. c. 125.
„ Mit den (*Maynbart*) beraiten ſich geleich
„ Paide arm und reich
„ Waz man in dem Lannd
„ Werleiches erchannt &c.
„ Hincz *Wienn* zu Kunig *Rudolfen* &c.
„ Der Kunig ſew pat und mannt - -
„ Daz ſy um rieten darzu
„ Wie er *Wienn* betwung. „
Hagenus p. 1087. „ In den Lannden (*Steyr* und *Kernden*) ſich reich
„ und arm darczu beraiten, daz ſy
„ Chünig Rudolff weren gehülffig.
„ Mit den allen zoch Graff *Meinbart*
„ Zu Chunig *Rudolffen* für *Wienn*. „

(D) Chron. Salzburg. ad An. 1276.
„ Cum Rex *Rudolfus* in obſidionem
„ *Wiennenſem* ſe reciperet, civibus
„ rebellantibus, multa eorum pomœria ſunt ſucciſa. „ Chron. Anon. Leob. „ Rex - - tranſiens *Pataviam*
„ Auſtriam attigit, munitiones ſibi
„ contrarias vel ad gratiam ſuſcepit,
„ vel ſi opponebant ſe, penitus devaſtavit: *Wiennam* obſedit, & circumquaque vineas, agros, pomœria demoliens, obſidionem continuat per ſex menſes (lege: *hebdomadas.*) „ Tempus obſidionis a Dominica poſt S. Colmanni, ſeu 18. Octobris usque ad 26. Novembris durabat, ut conſtat ex Chron. Auſtrali pleniori, & Annal. Colmar. „ Craſtino S. Catharinæ facta eſt compoſitio inter Regem Bohemiæ, & Regem Romanorum. „

(A) Chron.

Digitized by Google

A. C. eſſet, in defendenda etiam urbe, Provinciæ capite, ejus perſpectæ fidei plurimum tribuebat. Is nunquam ceſſabat Viennenſium animos, ſpe certi ſubſidii erigere, atque ad fidem Regi tam benevolo, & veteribus, novisque ſemper beneficiis cognito præſtandam incitare. Nec deerat homini ſpectatæ probitatis ac famæ ſua factio, quæ obſidentium vires ac conſilia diutiſſime eludebat. (A) Sed quod Cæſaris Rudolphi copiæ, acceſſu Mainhardi Tyrolenſis, jam Styria ac Carinthia potiti; novaque cum Ladislao, Hungariæ Rege, armorum ſocietate indies creſcerent: terrorque noviſſimus civibus de exſcindendis, unde quæſtus iis maximus ac certiſſimus, undique vineis opportune admoveretur, nutare tandem obſeſſorum fides, & ad alia conſilia verti cœpit. (B) Et jam plebs incondita, intercluſa annona, palam fremere, concurſare Paltrami ædes, direptionem, cædemque, ni fami remedium faceret, comminari. (C) Triduum inter hæc abſumptum: longiorem moram jam nec fames, nec opificum contumacia ferebat. Deſcenſum deinde ad dedendæ urbis conditiones, quas e Senatu optimus quisque perferebat: quæ ubi a Rudolpho Cæſare probatæ acceptæque ſunt, portæ urbis, ut narrat Horneckius, apertæ, victorque in urbem admiſſus eſt. (D) Non deſunt tamen Scriptores veteres, qui urbis deditionem, ante

ad deditionis conſilia adigitur.

(A) Chron. Anon. Leob. ibidem: „ Cives autem *Wiennenſes* cujusdam „ *Paltrami*, qui partium *Otakeri* fuerat, factione perſuaſi, obſidionis „ pericula parvi pendunt. „

(B) Horneck. c. 25. Hagen. in Chron. Auſtr. „ Dieweil ſant Chünig *Rudolff* zu *Wien* in die Stat, und „ liez ſagen den Burgern: Warumb „ ſie ſich wolten laſſen verderben, „ wan ob ſie ſich nicht churzleich ergeben, er wolt erlauben, daz man „ inn alle ire weingarten verwüſtet. „

(C) Horneckius cap. 125.
„ Die red die ward ſo ſwer
„ Dem gemain volkch in der Stat,
„ Daz Herr *Paltram* vil nach hat
„ Von in ybel gevarn &c.
„ Sy ſagten im fur den mund
„ Ob er nicht in churczer ſtund &c.
„ Ir notdurfft zu rat zug
„ Anders er ſich ſelb trug:
„ Wan e ſi wolten verderben,
„ Sy lerten yn e ſterben
„ Und ſein Gſlecht darczu. „

(D) Horneck. c. 126. & ex eo Hagenus p. 1087. „ Do der *Paltram* ſach, „ daz der von Behem nicht möcht „ lenger gehelffen; do wurden zu „ Wienn ausgeleſen die weiſiſten, „ die uber ain chamen, daz in Chunig *Rudolff* ſolt verbrieffen, und „ verhandveſten, daz ſie bey alten „ gewanheiten und rechten furbaz „ beliben. Daz alzo der Chunig tet. „ Do wart er zu *Wienn* in die Stat „ gelaſſen, und do ſchwuren ym die „ Wienner, Oeſterreicher, Steyrer, „ Kerndner, daz ſie ym getrew weſen ſolten, und gehorſam. Darnach ander Stat ſich zu ym cherten. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1276. „ *Rudolfus* Rex - - obſedit Civitatem *Wiennenſem* plusquam menſem unum: ſpoliataque „ terra: & ſucciſis pomariis, Civitas ultro ſe obtulit ei. „ Chron. Anonym. Leob. „ Noviſſime nimis „ conſtricti anguſtia regiæ gratiæ ſe „ ſubmittunt, libertates & jura ſuæ „ civitatis poſcentes inſtrumentis Regis ſolidari. Quod Rex libenter annuens, civitate potitur. „

Digitized by Google

concordiam inter Reges initam, factam negent: (A) id A. C.
certum videtur, Cæsarem Rudolphum in castris mansisse, donec de plena pace cum Ottocaro transactum esset. (B) Author concordiæ ineundæ Bruno Olomucensis erat, consuasores, quotquot in urbe Ottocari partibus favebant. Is Antistes Viennæ per id tempus Gubernator erat: cumque Cæsaris permissu, qui jam dudum mutuæ benevolentiæ pignus, literas, ad Brunonem dedisse creditur, (C) in Moraviam reditum adornaret; Moguntini ac Frisingensis Antistitum consilio, molles ad Ottocarum aditus captare jussus est. Verum is, Viennæ, Austriæque jactura cum fremitu accepta, pacis consilia ne ad aures quidem admittere sustinebat. Sed ubi prima doloris acerbitas, iraque conquievit, Brunonem ultro accersiit: qui ubi acceptæ injuriæ opinionem modeste, prudenterque dedocuisset Regem, facta cum Rudolpho transigendi potestate, Viennam in castra Cæsaris est remissus. (D)

Bruno Olomuc. ad Ottocarum mittitur.

Quid

(A) Chron. Steron. ad An. 1276. „ *Rudolphus* Romanorum Rex - intravit terram *Austriæ* - - & civitates ibidem, & castra se suo dominio subdiderunt, excepta Civitate „ *Wiennensi*, quam etiam obsidione „ cinxit, nec tamen per violentiam „ cepit, sed per quoddam arbitrium, „ quod ipsi ambo Reges inierunt, accepit ipsam civitatem *Wiennensem*.„ Et Chron. Australe Neostadien. ad An. 1276. „ Rex Boemiæ in castris Regis „ Romanorum cum XXXVI. vexillis „ ante *Viennam* circa Danubium - - „ terras suscipiens supradictas - - „ obsides & captivos quoque firmiter spopondit restituere. *Tunc primo Vienna*, & aliæ civitates, ad resignationem ipsius Regis *Ottocari*, „ Regi Rom. sunt apertæ. „

(B) Id constare videtur ex Literis *Rudolphi* Imper. de foro seu mercatu *Claustro-Neoburgi* in diem Lunæ transferendo datis „ in castris ante Wiennam VIII. Kal. Decembris Ind. V. „ An. MCCLXXVI. „ & ex Diplom. *Rudolphi* ejusdem, quo recognoscit investituram *Ottocari* Regis in Bohemiam & Moraviam apud Goldastum, & Balbinum Miscell. Dec. I. L. VIII. quod datum legitur „ in castro „ (utique mendose pro: in castris) „ ante Viennam VII. Cal. Dec. Ind. V. „ Cum his Literis accurate consentiunt Annal. Colmarienss. ad hunc annum: „ Crastino S. Catharinæ (est is VI. „ Cal. Decemb. seu 26tus Novemb.) „ facta est compositio inter Regem „ Bohemiæ, & Regem Romanorum.„ Nec dissentit Historia Australis plenior, quæ a Dominica post Colmani (quæ fuit XVII. Octobris) V. Septimanis *Viennam* obsessam tradit, & post Renunciationem *Ottocari* primum Cæsari apertam: quod ipsum Stero mox laudatus affirmat.

(C) Extat Brunonis Olomuc. Ep. de uno ex duobus electis confirmando Germaniæ Rege sapiens consilium in Literis, quas ad Gregorium X. PP. dedit, apud Odoric. Raynaldum Hist. Eccl. T. XIV. ad An. 1273. quo permotum præcipue Pontificem Raynaldus existimat, ut excluso *Alphonso*, *Rudolphum* solum Regem Germaniæ agnosceret. Quod si Rudolpho innotuit, haud incredibile videtur, Literas Rudolphi R. quæ extant apud Seyfridum Abb. Cod. Rudolph. L. 1. N. 34. ad Brunonem Olom. Ep. (quæ eruditissimi Viri opinio est) esse datas: Initium est: „ Ascendit, ut fumus aromatum &c. dum nullo tracti præambulo beneficentiæ nostræ „ funiculo - - ad causæ nostræ justitiam - - insurrexistis &c. „

(D) Horneck. c. 126. & sequenti fuse.

„ Nu waz der Pischof *Brawne*
„ Gewesen Haubtman dacz *Wienn*
&c.
„ Der fur nu mit gelait haim
„ Und do er von danne schied
„ Vleizz man in riet - -
„ Wie er ez zu gut precht
„ Zwischen den Kunigen - - „

Cap.

Digitized by Google

A. C. Quid Regem terrore alias invictum ad concordiam flexerit, conjici facile potest. Ladislaus Rex Hungariæ jam ad Austriæ limites stare nunciabatur, novum exercitum ad Cæsaris copias adjuncturus: Vienna, rerum suarum ab hac parte columen, extremum vix ægre spiritum trahebat: Rudolphi castra novo indies milite ex Rhenanis provinciis, ex Tyroli, Carinthia, Styria augebantur. Stabat haud longe ab obsessa urbe numerosa navium classis, bellum, ut fama erat, capta Vienna in litus adversum Danubii deportatura: apparebatque, haud meliorem Ottocaro sua in Moravia ac Bohemia, Regis sui pertæsa, fortunam fore; cujus Nobilitatem cædibus ac exiliis intempestive alienarat. (A) Is metus indomitum Principis animum tandem flexit, ut misso in castra Cæsaris Brunone, Olomucensi Antistite, agendum sibi de pace putaret. (B) Datis dierum aliquot induciis, designati concordiæ arbitri Ludovicus Rheni Palatinus, & Bertholdus Wirzburgensis Episcopus a Rudolpho; quibus Ottocarus Ottonem Marchionem Brandeburgicum, & Brunonem Olomucensem Episcopum pari cum potestate adjunxit. (C)

Quid Ottocarum ad pacis consilium impulerit.

Concordiæ arbitri delecti.

Cap. 127. „ Der von Mainez, der in chront hat,
„ Und von Freysing Pischof *Chunrat*,
„ Auch rieten yms ungever
„ Ettleich Wienner &c. „

Hagen. in Chron. p. 1087. „ Bischoff *Prawn* waz die zeit Hauptman zu *Wien* an des von Behaim stat: der fur dawon mit gelaitt. „ Mit dem ward geredt, er solt sehen, wie er zwischen den zwayen „ Furſten ain Synn erfunde. Der „ raytt zu hant zu Chunig *Ottackern*, „ und sagt, daz ym die rietten trewlich, die ym wol gutes gunden, „ daz er auf frid gieng mit Chunig „ *Rudolffen*, so mocht er disster besser zuspruch zu den Landen gewinnen. Darumb der von Behaim alzo „ zornig ward, daz er in dreyen tagen „ nicht wolt ansehen den Bischoff. „ Darnach sazt er den Bischoff zu red: „ der ryet im nach auff aynen suen „ trewlich: wan aber nu mit rechten obleg Chunig *Rudolffen*, dannoch „ wurd ein anderer Romischer Chünig, der ym des Reichs hab nich „ luss. Des der von Behaim ercham; „ und batt Bischoff *Braun* von Olmücz, er sol daz thun an seiner stat, „ wan er wolt ym folgen des rattes. „ Bischoff *Brawn* raytt gen Wien in „ vollen gewalt: do ward von den „ Herren ein lenger tag zwischen „ den Furſten gemacht. „

(A) Chron. Austral. plen. ad An. 1276. „ Cum autem Rex Boemiæ „ terram prædictam defendere non „ posset; exercitus autem Regis Roman. cottidie adcrescceret per Stirienses & Karinthianos, ipse & *Ladislaus* Ungarorum (Rex) usque „ ad metas Austriæ in subsidium Regis Romanorum cum ingenti exercitu Kommanorum & Ungarorum „ veniſſet; demum per arbitros &c. „ Chron. Salzburg. ad An. 1276. „ Rex „ Boemiæ nulli se audens committere, a Rege Romanorum *Rudolfo* in „ deditionem accipitur. „

(B) Chron. Anon. Leob. „ *Otakerus* se videns artatum, Regis colloquium per *Brunonem* Episcopum „ affectavit. „ Hagenus in Chron. Austr. sup. laud.

(C) Chron. Austral. plen. ad An. 1276. „ Demum per arbitros, videlicet, Dominum *Bertholdum* Herbipolensem Episcopum, & illustrem „ *Ludowicum* Palatinum Rheni ex parte Regis Roman. & Dominum *Brunonem* Episcopum Olomucensem, „ & Virum strenuum *Ottonem* Marchio-

Concordiæ capita. Pacis ac concordiæ capita hæc fuere: Ottocarus Rudolphum Cæſarem agnoſcat: Bohemiæ Moraviæque poſſeſſionem more ceterorum Germaniæ Principum a Cæſare petat, habeatque: Auſtria, Styria, Carinthia, aliisque Italiæ vicinis terris, præter Cæſaris ac Imperii authoritatem occupatis, cedat, cognitionemque de iis Principum Collegio permittat. Hungaris deinde ablata reddat, obſides & captivos reſtituat, fidem denique Cæſari ſolenni ſacramento adſtringat. Actum poſtremo de nuptiis Wenceslai, & Agnetis Ottocari liberis, cum Rudolpho Cæſaris filio, Gutaque ejus ſorore contrahendis. Rudolphus Cæſar pro dote Gutæ filiæ marcarum XL. millia pollicitus, Transdanubianam omnem Auſtriam, demptis Steina, Crembſioque urbibus, pignoris loco tranſcripſit. (A) Conditiones, quan- A. C.

„ chionem de *Brandeburg*, ex parte „ Regis Bohemiæ, arbitrando hac „ forma eſt definitum, quod Rex „ Rom. &c. „ Hagenus in Chron. arbitros pacis nominat *Brunonem* Olomucenſ. & *Fridericum* Burggrav. Norimberg. ſed Laudum concordiæ cum Chronico Auſtrali conſentit.

(A) Laudum concordiæ inter Rudolphum Rom. & Ottocarum Bohemiæ Reges, quod recitat Leibnitius in Mantiſſa Codicis Juris gentium Diplomat. p. 100. Ejus Autographum extat in Tabular. Auſtr. Princip. Viennæ, teſte P. Antonio Steyerer in Comm. Alberti p. 147. qui id X. Cal. Decemb. An. 1276. pronuntiatum ac ratum eſſe habitum, ibidem notat. „ Nos *Bertholdus* Herbipolenſis, *Bruno* „ Olomucenſis Epiſcopi; *Lud.* Comes Palatinus Rheni; *Otto* Marchio „ Brandeburg. arbitri Dominorum „ Romanorum, & Bohemiæ Regum -- arbitrando pronunciamus: „ quod revocentur, & retractentur, „ immo revocatæ ſint omnes ſententiæ proſcriptionis, excommunicationis, & interdicti, privationis, & „ quæcunque aliæ promulgatæ contra Regem Bohemiæ, & adhærentes ſibi, quocunque nomine cenſeantur. 2. Item pronunciando „ arbitramur, quod inter ipſos Romanorum & Bohemiæ Reges plena ſit „ concordia, pax firma, & ſyncera reconciliatio ſine qualibet captione, „ & ſervitores utriusque Regum -- „ huic paci - includantur, caſtris eorum - & hominibus - cum integritate debita reſtitutis. 3. Item „ arbitramur, quod Dominus *Ottocarus* Rex Bohemiæ cedat ſimpliciter, & præciſe, omni juri, quod „ habebat, vel habere videbatur in „ terris & hominibus, cujuscunque „ conditionis exiſtant, *Auſtria* videlicet, *Styria*, *Carinthia*, *Carniolia*, „ *Marchia*, *Egra*, & *Portu Naonis* (apud Ant. Steyererum, ex quo iſtud deſcriptum eſt, quique autographum, ut plura alia, ipſe inſpexerit, abeſt vox: *Goritia*, & recte, utpote quæ Comites alios habebat.) - - 5. „ Item pronunciamus liberos & ſolutos omnes, utriusque partis obſides, & captivos, & fidejuſſores. - - „ 6. Item pronuntiamus, quod Dominus Rex Romanorum exceptis „ terris & hominibus ſupradictis infeudabit Dominum O. Regem Bohemiæ & liberos ſuos de omnibus „ feudis ſcilicet *Bohemiæ*, *Moraviæ*, & „ aliis quibuscunque, quæ Ipſe & „ Progenitores ſui de jure ab Imperio noſcuntur hactenus tenuiſſe. „ 7. - - pronunciamus arbitrando, „ quod Dominus O. Bohemiæ Rex „ tradat ſuam Filiam in uxorem Filio „ R. Regis Romanorum, & idem Rex „ Bohemiæ dabit, ſeu reſignabit ſimpliciter, & præciſe Domino R. Regi „ Roman. terras & poſſeſſiones in „ *Auſtria*, quas hactenus proprietatis vel feudi titulo tenuit, vel ſua „ pecunia comparavit, & easdem „ terras ſeu & poſſeſſiones Dominus „ Rex Rom. ſuo filio obligabit pro „ XL. millibus marcis argenti, quas „ eidem Filio ſuo in donationem propter nuptias deputabit &c. Et ſi „ idem Filius ſine hæredibus deceſſe-

„ rit,

A. C. quantumvis duræ, haud aſpernandæ videbantur Ottocaro, neſcio quam in ſpem ingreſſo, fore, ut compoſitis Imperii rebus ablatæ ſibi provinciæ redderentur. (A)

Hæc cum tranquille ſatis transacta, probataque eſſent, dies edicto ſancitur, ante Novembris exitum, quo jurata Cæſari fide Ottocarus Regnum Bohemiæ, ac Moraviæ Marchionatum de manu Rudolphi Cæſaris reciperet. (B) Mire hic variant Scriptores tum de loco, tum de ritus beneficiarii modo: alii Kaumbergam, modicam ſupra Vien-

„ rit, prædicta bona apud Imperium „ remanebunt, nec ad uxorem ipſius, „ Filiam Regis Bohemiæ - - devol- „ ventur. Et Dominus noſter Rex „ Romanorum tradet Filiam ſuam in „ uxorem Filio Domini O. Regis Bo- „ hemiæ, & dabit Rex Roman. Filio „ Regis Bohemiæ XL. millia marca- „ rum argenti, dotalitii nomine, & „ pro illis obligabit ſibi redditus qua- „ tuor millium marcarum argenti in „ terra *Auſtriæ* ultra Danubium ver- „ ſus Bohemiam, Moraviam, & Un- „ gariam, *Cremſa & Stain* oppidis dun- „ taxat exceptis cum ſuis pertinen- „ tiis &c. - 8. Si vero Filius Regis „ Bohemiæ ſine hærede deceſſerit, „ dicta terra ultra Danubium penes „ Regem Bohemiæ titulo pignoris „ remanebit, nec ad uxorem, Filiam „ Regis Romanorum de bonis hujus- „ modi devolvetur: & Dominus Rex „ Rom. vel ſucceſſores ipſius dictam „ terram XL. millibus marcarum, a „ Rege Bohemiæ redimendi habe- „ bunt liberam facultatem. 9. In- „ ter cetera ſpecialiter arbitramur, „ quod Dominus R. noſter Rom. Rex „ recipiat ſpecialiter in ſuam gratiam, „ & favorem *Baltramum* Civem Vi- „ ennenſem & Magiſtrum *Ch.* Not., „ cum ſuis parentibus, & amicis, & „ Civitatem *Wiennenſem* cum omni- „ bus Civibus, & hominibus, juri- „ bus & poſſeſſionibus, ipſis attinen- „ tibus, quocunque vocabulo cen- „ ſentur, nec permittat eos indebite „ moleſtari. 10. Item ſpecialiter „ arbitramur, quod Magiſter *Ulricus* „ in Eccleſia Wiennenſi per Regem „ Bohemiæ præſentatus, Notarii, Ca- „ pellani & alii Clerici in terra Au- „ ſtriæ, & Styriæ, & alibi Eccleſias „ & Eccleſiaſtica beneficia, vel poſ- „ ſeſſiones alias obtinentes, contra „ jus nullatenus offendantur, vel ſuis „ poſſeſſionibus contra juris ordi- „ nem ſpolientur; imo in ſuo jure, „ favore & gratia regia defendantur. „ 11. Item pronuntiamus arbitran- „ do, quod Illuſtris Rex Ungariæ „ cum ſuis - - præſenti concordiæ „ & amicitiæ ſpecialiter includantur: „ quod quidquid de caſtris, munitio- „ nibus, juribus, poſſeſſionibus & „ hominibus Regis Ungariæ tenet, „ vel poſſidet Dominus Rex Bohe- „ miæ, ſive ſui, ſine difficultate qua- „ libet reſtituat, & dimittat - - & „ hoc idem pro Rege Bohemiæ & „ ſuis, per Regem Ungariæ & ſuos „ erit ſine captione qualibet obſer- „ vandum &c. „

(A) Chron. Bohem. Ludewig. L. 2. c. 74. „ *Ottocarus* itaque Rex - - „ quinque principatuum vexilla re- „ ſignat, credens ſe per eum de his „ inveſtiri debere. - *Rudolfus* ſolum „ duo contulit, videlicet Regnum „ Bohemiæ, & Moraviæ Marchiam; „ *Styriam*, *Auſtriam & Carinthiam* pro „ ſe reſervans, promittens tamen *Ot-* „ *tocaro* Regi, quod poſtquam majori „ rerum augmento, & proſperitate „ temporis, dante Domino potire- „ tur, etiam & aliorum ſibi reddere „ principatus. „ Sed iſta vulgi opi- nio fuerit: nam Laudum Concordiæ ſatis indicat, nullam Regi ſpem potuiſſe eſſe reliquam.

(B) Annal. Colmar. ad An. 1276. „ Craſtino *S. Catharinæ* facta eſt com- „ poſitio inter Regem Bohemiæ, & „ Regem Rom. „ Diſſentit hoc loco Horneckius, & XIII. Cal. Decemb. colloquio diem ſtatuit: Steyererus vero X. Cal. Decembr. *Laudum* eſſe confectum ſcribit in Comm. Albert. p. 147. ſed forte primus arbitrorum congreſſus fuit XIII. Cal. Decembr. *Laudum* deinde X. Cal. Decembr. confectum & approbatum. VI. demum Cal. Decembr. Homagium ſolenne præſtitum eſt.

Digitized by Google

nam Danubii insulam, solenni fidei, juriumque confirmatione delectam volunt: alii in castris Cæsaris prope Viennam; alii in Palatio Ducis rem omnem transactam scribunt. Et Antistites quidem sacri iis in literis, quas ad summum Pontificem ea de re communi consilio dedere, venisse in castra Cæsaris Ottocarum memorant, petitaque actorum venia, in frequenti Principum & Antistitum conventu, fidem & obsequium Cæsari solenni sacramento spopondisse: cessisse Austria, subjunctisque illi provinciis Styria, Carinthia, Carniola; Regnum vero Bohemiæ per sceptrum, Moraviam per gladium a Cæsare recepisse: (A) tum vero Viennam reseratam Cæsari, dum alias urbes, castraque Imperio (B) restituta. At vero Horneckius, Ottocarum Bruna Corneoburgum venisse, indeque conscensa navi in adversum litus, ubi a Rudolpho Cæsare obviam progresso benigne receptus est, trajectum, Viennam descendisse narrat: ibi in diversorio Principis ad XIII. Kal. Decembris colloquium inter utriusque partis Principes esse habitum: Rudolpho assedisse Ludovicum Palatinum Rheni Comitem, Moguntinum & Salisburgensem Archiepiscopos cum Bambergensi, Frisingensi, Basileensi Antistitibus; Norimbergensi item Burggravio Friderico, Comitumque magno numero: (C) Ottocari vero latus Brunonem Olomucensem, Henri-

A. C.

Feuda ubi & quomodo acceperit a Cæsare Ottocarus:

(A) Literæ Episcoporum ad Pontificem apud M. Hansizium T. I. p. 416. „ Bohemorum Rex sano quidem, sed „ tardo fretus consilio, paucorum „ dierum trewgas petiit, petitas obtinuit: infra quas ad prædicti Domini nostri *Rudolphi* venit exercitum, & ibidem præsentibus nobis, „ fracto quidem animo, genibus incurvatis devote petitam veniam „ obtinuit, resignatis prius obsidibus, civitatibus, castris & oppidis „ universis, quæ dictis principatibus „ attinebant. De terris vero Bohemiæ & Moraviæ præstito fidelitatis homagio meruit investiri. „ Chron. Anonym. Leob. „ *Otokarus* „ Bohemiam & Moraviam per sceptrum & gladium de manu Regis „ suscepit, omnes alias terras reddidit. „

(B) Chron. Steron. „ *Rudolphus* „ Romanorum Rex - intravit terram Austriæ - - & civitates ibidem, & castra se suo dominio subdiderunt, excepta civitate *Wiennensi*, quam etiam obsidione cinxit, „ nec tamen per violentiam cepit, „ sed per quoddam arbitrium, quod „ ipsi ambo Reges inierunt, accepit „ ipsam civitatem *Wiennensem*, & totam terram Austriæ trans Danubium versus meridiem pacifice possidere; alia parte ejusdem terræ „ trans Danubium versus Aquilonem, „ sive Boemiam, ejusdem Regis Boemiæ per idem arbitrium remanente. „ Chron. Austral. plenius ad An. 1276. „ Rex Boemiæ in castris „ Regis Roman. cum XXXVI. vexillis ante *Viennam* circa Danubium - - „ terras suscipiens supradictas - - obsides & captivos quoque firmiter „ spopondit restituere. Tunc primo „ *Vienna*, & aliæ civitates ad resignationem ipsius Regis *Ottocari*, Regi „ Rom. sunt apertæ. „

(C) Horneckius cap. 129. „ Und do der Pehaim chom gevarn „ Her zu *Nurnberig* (leg. *Newnburg*) an das Urfar, „ Nu chom auch Kunig *Rudolf* dar, „ Als er im wolt emphahen &c. „ - - Sie giengen an die zällen „ Und furen uber den phlawm &c.

„ Do

A. C. Henricum Wratislaviæ Ducem, cum Wiſehradenſi Præpoſito, Marchione Pfeilio, multisque Bohemiæ Optimatibus ambiiſſe: (A) poſt breve utrinque colloquium ſurrexiſſe Ottocarum, ac per aulæ medium, arrectis ad ſpectandum confluentis turbæ oculis, ad Cæſarem acceſſiſſe: atque ubi conſidentem in ſolio Cæſarem ſtans allocutus, fiduciariam Principatuum ſuorum clientelam oravit, poſito deinde ex more genu, collata per Sceptrum Bohemiæ, Moraviæque jura recepiſſe: atque ad hunc modum ſolenni cerimoniæ finem eſſe impoſitum: (B) poſtquam fidelitatem juraſſet Cæſari, & ſuis in Auſtriam, Styriam, ac Carinthiam juribus dicto ſacramento ſe abdicaſſet. (C)

ex mente Horneckii.

Ab

„ Do der Pehaim ward emphang
„ Von dem Romiſchen Vogt,
„ Mit in er hincz *Wienn* zogt.
„ Do man der red began &c.
„ In dez *Furſten Herberig.* „

Horneckius cap. 130.

„ Herczog *Ludweig* von der *Phalcz.* --
„ Und von Salczpurg Piſchof *Fridreich*
„ Piſchof *Berichtold* von *Pabenberig*
„ Und Purgraf *Hainreich* (leg. *Fridreich*) von *Nurnberig*
„ Saſſen da an ſeinen Rat
„ Und von *Freyſing* Piſchof *Chunrat*,
„ Und von *Paſel*, und der von *Hochenloch*,
„ Und ander manig Graf hoch. „

De die tamen Horneckio cum Colmarienſibus Annalibus, & Literis ſupra a me allatis non convenit: is XIII. Kal. Decembris, ſeu feſtum S. Eliſabethæ ſtatuit diem concordiæ inter Reges Viennæ initæ: ſic enim ſcribit: cap. 131.

„ Die ſuen geſchach dacz *Wienn*
„ An ſand *Elspeten* tag. „

Quæ eſt dies XIX. Novembr. Horneckium tamen erraſſe nonnunquam, quamvis pene ſynchronum, ſatis conſtat ex cap. 126. ubi Regem *Rudolphum* una cum Regina conjuge a Viennenſibus honorifice exceptum ſcribit:

„ Wol ward emphangen hincz *Wienn*
„ Der Kunig, und die Kunigin &c. „

Atqui certum eſt, Reginam non niſi Anno ſequenti Viennam deſcendiſſe: ſic enim Añal. Colmar. qui pene ephemerides contexunt: „MCCLXXVII. „ Regina Teutoniæ tempore Quadra- „ geſimæ pluribus diebus cum ſex „ tantum Dominabus in Clauſtro „ *Klingintal* morabatur. „ Et paulo poſt: „ Poſt Paſcha Regina de *Rinfelden* proficiſcens venit *Conſtantiam*, „ inde Bavariam &c. „ rurſus infra: „ Regina Teutoniæ in *Vienna* recipi- „ tur. „ Unde non facile ſtatui poteſt, Horneckione, an Colmarienſibus de die factæ concordiæ fides habenda ſit.

(A) Horneck. cap. 130.

„ Bey dem Behaimiſchen Kunig. --
„ Von *Olmuncz.* Piſchof *Prawn*,
„ Und der Comitewr von unſer Frawn: --
„ Herczog *Hainreich* von *Preßla*
„ Und der Margraf mit dem *Pfeil* &c.
„ Der Probſt von *Wiſcherat*
„ Und manig Pehaimiſcher Suppan.

(B) Horneck. cap. 130.

„ Daz geſprech ward churcz &c.
„ Wan ez gewan chain ſturcz &c.
„ Do daz geſprech ain end het,
„ Do ward daz gedrang groz,
„ Do man den Fürſten zagheit ploz
„ Sach *uber den Soller gen*,
„ Und für den Konig *Rudolfen* ſten,
„ Der ſaz ſtill an ſeiner ſtat.
„ Mit fleiz er in pat,
„ Daz er im lich gutleich,
„ Waz er het von dem Reich,
„ Waz er daran gert,
„ Dez ward er gewert.
„ Kniende auf ainem knie
„ Mit dem Zepter er emphie -
„ Daz Kunigreich, und die Chrone,
„ Und die Margrafſchafft von *Merchern* &c. „

(C) Horneck. cap. 131.

„ Zwen ayd im ſwur
„ Von Pehaim - -
„ Der ain ayd muſt geſchehen
„ Als gewonhait iſt nach Lehen.
„ Den andern muſt er tuen

„ Durch

Quid de tentorio artificioſo in inſula Caumberga ſentiendum.

Ab utrisque non parum recedunt Colmarienſes Annales, quos conſenſus fere ſcriptorum, & noſtratium, & Bohemorum ſequitur: iſtis ſi credimus, Ottocarus cum jam perditis in Auſtria rebus ſuis, pacem a Rudolpho impetraſſet, magno militum, equorum, auri, gemmarumque paratu, ad ſuſcipienda e manu Cæſaris terrarum ſuarum jura ſe accinxit; unum id gratiæ loco a Rudolpho poſtulare auſus, ut, quod in utriusque conſpectu exercitus grave ſibi futurum eſſet, id paucis tantum Principibus, rei geſtæ arbitris, ac teſtibus futuris, in Cæſaris tentorio agere liceret. (A) Conceſſum id Regis poſtulato, paratumque eos in uſus in vicina Danubii inſula, Kaumberga, tentorium, quo Rex media inter militum agmina, qui latus utrumque honoris cauſa ſtiparent, ad Cæſarem duceretur. At Rudolphum, qui objectam ſibi in maledicti loco egeſtatem ſuam ab Ottocaro meminiſſet, faſtum Regium novo A. C.

„ Durch beſtetichait der Suen.
„ Er tet auch fürzicht zehant
„ Uber alle die Lannt
„ Der ſich vor in churczen ſtunden
„ Kunig *Ruedolf* het underwunden &c.
„ Und waz et het in ſeinen phlegen
„ Ze Geiſel der Herren kind - -
„ Er zehant ledig liez
„ Dem Kunig er da gehiez
„ Und ewigleich zu dienn &c. „

Hagenus de more Ottocarum Horneckium ſequitur p. 1088. errat tamen, dum ſcribit: „ Daz iſt geſchehen nach Chriſti geburt, zwelf „ hundert, und achtzigiſten Jar. „ Ut conſtat ex dictis, dicendisque.

(A) Chron. Colmar. pars altera p. 44. „ Videns autem Rex Bohemiæ, quod non poſſet Regi Romanorum reſiſtere, humiliavit ſe, & commiſit ſe gratiæ ſuæ - - Rex Bohemiæ multis militibus, equis, veſtibus deauratis gemmisque decoratus ſe præparavit, ut Regalia ſtatim a Rege ſuſciperet Romanorum. „ Hæc cum Principes Rudolphi Regis intellexiſſent, Regi cum gaudio retulerunt: Domine, præparate vos, ſicut decet Regem, veſtibus pretioſis. Tunc Rex dixit: Rex Bohemiæ griſeam veſtem meam ſæpius deriſit, nunc autem ipſum mea veſtis griſea deridebit. Dein Notario ſuo dixit: Da pallium tuum mihi, ut Rex Bohemiæ meam derideat paupertatem. Adveniente Rege Bohemorum dixit Rex Romanorum militibus ſuis: armis veſtris induimini, dextrarios veſtros loricate, & ad bellum, ut melius poteritis, præparate, utramque partem viæ, per quam Rex venturus eſt, proceſſionaliter occupate, & armorum Theutonicorum gloriam barbaris nationibus oſtendite. His ſic ad Regis voluntatem præparatis, venit Rex Bohemiæ, cum veſtibus deauratis, & gloria regia fulgente, procedit ad pedes Regis Romanorum, humiliter ab eo ſua Regalia mendicavit. - - Tunc Rex Rom. Regi Bohemiæ regnum, nec non & regalia conceſſit - - indutus veſte griſea, deſpectus & humilis apparebat, & in tripode reſidebat. „ Alb. Argentin. in Chron. p. 101. „ Venit autem (*Ottocarus*) ad Regem cum ineffabili pompa, & oſtenſione potentiæ, & divitiarum. Rex autem longus, & gracilis ſtatura valde, aquilum habens naſum, indutus griſea ruſticali tunica, cum alto galero, in communi ſtrata ſedens, *Ottocharum* indutum pretioſiſſime, genu flexum, more regio inveſtivit de feudis. „ His poſteriores Æneas Sylvius in Hiſt. Bohemica. Dubrav. L. 17. Cuſpinian. in Rudolpho Imp. Gerardus Roo L. 1. Fuggerus L. 1. c. 11. Ex Bavaris Arenpeckius in Chron. Auſtr. Col. 1225. aliique recentiores illud de inſula *Kamberga*, & de tentorio doloſe ſtructo, neſcio quibus e documentis vetuſtioribus, adjecerunt.

Digitized by Google

A. C. novo faſtu conculcare voluiſſe: indutum proinde vili, venetique coloris tunica, pallio etiam a ſcriba Regio commodato uſum, humilique conſidentem tripode, Regis adventum expectaſſe: qui ubi auro, gemmisque gravi paludamento, ceteraque inſoliti ſplendoris pompa omnium in ſe oculos avertiſſet, rituque ſubinde ſupplicis ante Cæſarem in genua ſe demiſiſſet; ſolutis repente funibus, quorum e nexu, accommodato ad eludendam Regis ſuperbiam artificio, ſuſpenſa erant, quatuor tentorii latera corruiſſe, ſubjectoque ad eum modum utriusque exercitus oculis Rege, genibus ante Cæſarem nixo, tacitum Germanis riſum, ſtomachum Bohemis, incaſſum frementibus, moviſſe. (A)

Nihil de hoc noſtrates vetuſtiores.

Sed fabulam mihi iſta redolere videntur: nam ut nihil de inſula Camberga, cujus ne notum quidem noſtris auribus nomen eſt; nihil de Annalium noſtrorum, quos vetuſtiſſimos habemus, ſilentio dicam: quæ tandem ratio perſuadebit, Cæſarem ſapientem ſui, Principum, Antiſtitum, Regiæ dignitatis Ottocari, cum quo affinitatem mutuis Liberorum ſponſalibus ſibi eſſe voluit, tam immemorem ac oblitum, ut mulctatum tot provinciis Regem modis tam indignis ludum faceret? an neſcirent Bohemi, Germanique Regem ſe Cæſari ſubmiſiſſe, ſi in caſtra ipſe veniat, ſi juribus in tot provincias ſe abdicet, ſi urbes, arcesque tradat, ſi militem & exercitum pacato itinere in Bohemiam reducat? næ iſti majorem Rudolpho, quam Ottocaro labem aſpergerent, ſi contemptum is ſui, contemptu tam acerbo vindicarit. (B) Nondum ita collapſæ Ottocari res

(A) Peſſina in Marte Moravico L. 3. c. 7. laudat ejus narrationis authores Æneam Sylvium Hiſt. Boh. c. 27. Pulckavam ad An. 1276. Hagecium ad eundem annum. Dubravium L. 17. aliosque, & rem ſic narrat, verbis fere Æneæ Sylvii. „ Urgebat „ Rex, quatenus in præſtando juramento honoris ſui haberetur ratio, liceretque id intra tentorium „ coram paucis exequi. Accipitur „ conditio, inque inſula Danubii, „ *Camberga* dicta, inſtruitur tentorium, & tribunal apparatu magnifico, ubi cum Rex Cæſari diademate, & Imperialibus inſigniis conſpicuo (aberrat hæc narratio multum a Chronico Colmarienſi, & „ Alberto Argentin.) conſidentibus „ Electoribus Imperii, ac cæteris Baronibus circumſtantibus, genu poſito fidem conceptis verbis præſtaret; ecce derepente tentorium, „ quod ex compoſito ita erat concinnatum, ut quando opus eſſet, decideret, a ſummo usque deorſum „ in quatuor proſciſſum partes decidit, Regemque, ut erat in alto loco „ ad Imperatoris genua ſupplex, videndum cunctis præbuit, acclamantibus, & plaudentibus Germanis, Bohemis vero torvum frementibus, & fraudem tacite & palam „ execrantibus. „

(B) Nihil de his Horneckius, vir in aula verſatus, & pene ſynchronus: nihil Hagenus ætati huic proximus, qui ſcribit: „ Da nun der „ Römiſch Chunig mit dem Scepter „ an ſeinen ſezzel ſacz - - für In kniet „ Chunig, und emphieng daz Chunigreich von Behem, und die Margrafſchafft zu Merern, und ſwur „ veſti-

erant, ut timeri deſineret: nec iſtud tempus erat, ut Rudolphus uno in Principe omnes ceteros ea vindictæ acerbitate infenſos ſibi redderet. Satis ignominiæ erat Ottocaro, fuiſſe jam non prælio, ſed bello victum: amiſiſſe pulcherrimas Regni ſui provincias, quod a Balthico ad Adriaticum mare pertinere gloriabatur: quidquid per hos annos ſex ac viginti bello paceque egerat, infami velut naufragio periiſſe. A. C.

Ottocari ex Auſtria diſceſſus.

Et redibat is in Moraviam triſti rerum imagine confuſus undique, quæſitisque itinerum diverticulis pudori ſuo, qua licuit, conſulebat. (A) Cum interim Rudolphus, receptis per pacis leges oppidis, caſtris, urbibusque ceteris, (B) Auſtriæ, Styriæ, Carinthiæ conſtitutis novis Provinciarum Præſidibus, confirmatis ſacrorum Præſulum, urbiumque juribus ac immunitatibus, omnes providi clementisque Principis partes adimpleret. (C) Primum clementiæ ſpecimen Neuburgenſis Civitas a Rudolpho vidit, cui ſecunda quavis feria mercatum ſtabilem, jura præterea reliquarum Auſtriæ urbium publicis literis, cum in caſtris adhuc ante Viennam urbem ageret, conceſſit. (D) Moverit Principem accepta nuper urbis calamitas, quæ per Rhenani militis improviſam irruptionem damnis haud levi-

Privilegia Neuburgenſibus a Rudolpho I. Imp. data.

„ veſtigleich da zwen ayd. „ nihil Chron. Auſtr. plenius, cujus hæc verba ſunt: „ Rex Bohemiæ in caſtris „ Regis Romanorum cum XXXVI. „ vexillis, ante *Viennam* circa Danu„ bium, flexis coram eo genibus, „ in præſentia multorum Principum „ ſpiritualium ac ſecularium, terras „ ſuſcipiens ſupra dictas &c. „ Nihil Henr. Stero; nihil Anon. Leob. nihil Sifridus Presb. tempori, rebusque geſtis propiores.

(A) Hagenus in Chron. Auſtral. „ Darnach Chunig *Ottacker* nicht gen „ Prag cham, ünz in daz ander jar. „ Idem refert Haſelbach. in Chron.

(B) Chron. Auſtr. plen. An. 1276. „ Tunc primo *Vienna*, & aliæ civita„ tes ad reſignationem ipſius Regis „ *Ottocari*, Regi Rom. ſunt apertæ. „ Chron. Steron. ad An. 1277. „ *Rudolphus* Rom. Rex - - per quod„ dam arbitrium, quod ipſi ambo „ Reges inierunt, accepit ipſam Ci„ vitatem *Wiennenſem*, & totam ter„ ram Auſtriæ trans Danubium ver„ ſus meridiem pacifice poſſidere. „

(C) Hæc ex ſequentibus patebunt. Prevenhuberus in Annal. Styrenſibus ſcribit L. 2. p. 33. *Stephanum Meiſſavium* Vicario jure Auſtriæ interim Præfectum *a Rudolpho* Cæſare datum.

(D) Diploma Rudolphi I. Imper. VIII. Cal. Decembr. in caſtris ante *Wiennam* datum *Neuburgenſi* Civitati: quod extat apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 131. „ Cum ea, quæ „ ad illius cultum pertinere noſcun„ tur, qui nos &c. in recompenſa„ tionem damnorum ibi datorum, „ idem forum ob reverentiam Diei „ Dominicæ - - in diem Lunæ cum „ omni jure forenſi - transferimus. „ - - Volumus etiam - ut omnes ci„ ves & homines prælibatæ Civitatis „ *Nuvvenburgenſis* - - in omnibus ci„ vitatibus & foris Auſtriæ, omne „ jus de cætero habeant, quod cives „ & homines aliarum civitatum Au„ ſtriæ - - Transeuntes etiam Danu„ bium in eodem loco, & revertentes ipſius civitatis homines, in „ utroque littore, illo jure gaudeant, „ quo cives univerſarum civitatum „ Auſtriæ, & coloni Principum per „ totam Auſtriam hactenus ſunt mu„ niti &c. „

(A) Diplom.

A. C. levibus eſt mulctata. (A) Rem Colmarienſes Annales ſic commemorant: Ottocarus qui eam urbem, modico colli impoſitam, ſedem belli delegerat, ut inde Rudolpho Cæſari vel tranſitum, vel Viennenſis obſidionem urbis difficilliorem redderet: ea de cauſa Brunoni Olomucenſi datum ab Rege negotium, ut urbem in fide cum ceteris Auſtriæ oppidis nutantem Bohemico præſidio firmaret. Ludovicus Palatinus Rheni Comes, cum feſtinatum Epiſcopi iter, qui uno forte die milliaria quatuordecim confecerat, certis nunciis comperiſſet, a Cæſare trecentos milites, eosque ad Rhenum conſcriptos, quod iis plus confideret, impetravit: ut poſitis ſylveſtres inter tumulos inſidiis Brunonem interciperet. Rei indicium ad Epiſcopum in tempore perlatum periculo eum exemit. (B) Ludovicus, ne nihil egiſſe videretur, conſilio ſuorum fallaciam urbi ipſi machinatur. Præmiſſi ſerum ſub veſperum milites duo; hos ſecuti alii quatuor, qui Bohemicarum ſe partium ferebant. Recepti in urbe facile, quod tantillo in numero fraudi locum eſſe haud putarent. Sed cum alii ſubinde decem ſuccederent, ſeſeque ex comitatu Brunonis Epiſcopi redire mentirentur; ſuſpicionem movere urbis excubiis, portam advenarum huic turbæ cunctanter recludentibus. Verum dum fidem iſti mendacio adſtruunt; dum cuſtodum quæſitis longis verborum ambagibus reſpondent; adſunt quadraginta alii, qui mœnibus latenter ſuccedunt: hos ut adeſſe decem illi priores advertere, ſtrictis ex improviſo gladiis in cuſtodes irruunt, nihilque periculi veritos in fugam conjiciunt.

Urbs ea, quo aſtu nuper capta ſit.

(A) Diplom. idem: „ Ad petitionem & clamorem electorum noſtrorum civium Civitatis ejusdem „ (*Neuburgæ Clauſtralis*) qui per inopinatum noſtri exercitus ingreſſum „ læſi fuerunt graviter, & attriti. „

(B) Chron. Colmar. pars alt. p. 42. &c. „ Rex Bohemiæ totam ſuam „ fiduciam in Civitatem, quæ *Nuenburch* dicitur, poſuerat, eo quod „ inexpugnabilis videretur. Eſt enim „ Civitas in monte poſita, forti muro, turribus multis circumdata. In „ hanc Bohemos multos ad cuſtodiendum miſerat, eisque victualia „ plurima miniſtrabat. - - Rege Romanorum *Viennam* diebus plurimis „ obſidente, miſit Rex Bohemiæ Epiſcopum de *Ulmize* cum equis phaleratis multis, ut Bohemis *Nuenburch* aſſignaretur, ne a Bavaris Regi Romanorum traderetur. Feſtinavit igitur Epiſcopus cum ſuis „ propter diverſos timores, quod „ uno die milliaria quatuordecim cucurrerunt, & ob hoc ipſis multi „ nobiles equi perierunt. Dux Bavariæ Senior, cum hæc a fide dignis audiviſſet - - acceptis militibus trecentis Rheni, quibus præ „ aliis melius confidebat, in ſylvam „ prope Civitatem *Nuenburch* collocavit, & eos prout melius poterat, „ occultavit. Epiſcopus autem ſibi „ inſidias poſitas intellexit, Bohemisque civitatem tradidit: & acceptis „ multis ex civibus, qui ſibi ſuisque „ ducatum præberent, inſidias occulte per devia fugiens, ad amicos „ ſalvus noſcitur deveniſſe: Dux autem in inſidiis ad horam nonam „ creditur permanſiſſe. „

Ea res non quadraginta modo commilitonibus, ſed reliquis etiam Ludovici copiis aditum in urbem dedit. (A) Capta ſic urbe libertas quidem civibus edicto promiſſa, ſolæque urbis excubiæ in vincula conjectæ; caveri tamen ſatis haud potuit, quin militari licentia detrimenti aliquid Civitas innoxia pateretur. Ferunt ex capta hac urbe tantum annonæ ad caſtra Cæſarea Viennam evectum, ut dies ipſos XIV. toti exercitui ea ex præda ſit proſpectum. (B) A. C.

Alia aliis clementer indulta.

A Neuburgenſibus proximum Petro Paſſavienſi Epiſcopo gratiæ locum præbuit Rudolphus. Petierat is a Cæſare, ut juris ſui oppida, S. Hippolyti Fanum, Everdingam, & Amſtettenam foſſis, mœnibusque cingere ſibi liceret: id prolixe Epiſcopi meritis datum, literisque ad Idus

(A) Idem ibid. „ Conſternatus „ Dux militibus ſuis dixit: quid ergo „ faciemus? - - unus autem ex illis „ dixit: Domine viam noſtram di„ rigamus ad civitatem, & amicos „ nos eſſe ſimulemus: forte recipi„ ent nos ut amicos, & ſic poterimus „ comprehendere civitatem. -- Poſt „ hæc quidam ex ſapientibus ſuis di„ xit: Domine, primo duo milites „ præmittantur, poſt eos quatuor, „ poſt quos decem, poſtea quadraginta, & hi omnes cives & amicos ſe „ Regis Bohemiæ proteſtentur. Poſt „ hos exercitus ſubito ſequatur, ut „ ſi primi civitatem fuerint ingreſſi, per conſequens ingredi liberam „ exercitus habeat proteſtatem. Si„ cut deliberaverunt, ita omnia per„ fecerunt. Appropinquantes autem „ primi nuntii civitati, clara voce „ pariter cantaverunt. Bohemi cuſtodes civitatis - - ſuſpicabantur - „ cives & amicos ſuos cum lætitia „ rediiſſe: Pontes demittuntur, portæ reſerantur, pacifice ſalutantur, „ & ingredi libere permittuntur. „ Quatuor autem milites ſequentes „ benigniſſime receperunt, quia proſpera de ſuis civibus retulerunt. „ Milites autem decem, qui quatuor „ ſequebantur, ſuſpecti cuſtodibus „ habebantur, & portas aperire, ſicut „ cæteris præcedentibus noluerunt. „ Tum hi decem Bohemis cuſtodi„ bus verbis mendacibus referebant: „ Nos de veſtris ſumus, & Epiſco„ pum de *Ulmize* cum civibus ad tuta „ loca deduximus, & nunc ad pro„ pria remeamus. Tunc cuſtodes „ portas aperuerunt, & intrare libere „ permiſerunt. Milites hi prædicti „ feſtinanter intrare noluerunt, ſed „ in porta permanentes cuſtodes ver„ bis fallacibus deceperunt, donec „ quadraginta frequentes ad civitatis „ mœnia pervenerunt. Decem mi„ lites prædicti, cum hos adeſſe vi„ diſſent, cuſtodes portæ evaginatis „ gladiis invaſerunt, & de porta fu„ gere coegerunt. Cuſtodes - ad ſua „ hoſpitia fugientes - - civitatem ca„ ptam omnibus nunciabant. Quin„ quaginta milites prædicti civitatis „ portas violenter tenuerunt, & Du„ cem cum exercitu ſuo ſuperveniente„ m, libere intrare permiſerunt. „

(B) Idem ibid. „ Cum ſic Dux „ Civitatem - - obtinuiſſet, cœpit „ per præconem hæc civibus nuntia„ re: *Nulli malum ex civibus in re*„ bus, vel corpore, vel *familiis in*„ feretur: Bohemi tantum adverſa„ rii noſtri in cuſtodiam publicam „ perducantur. Poſt hæc viri, mu„ lieresque militibus Ducis Bohemos „ in domibus ſuis abſconditos oſten„ derunt: & captivitati publice tra„ diderunt. - - - - Expugnata civi„ tate hac: venit ad eam Rex cum „ exercitu ſuo, prædas diviſit, & „ XIV. diebus de rebus Regis Bohe„ miæ, quas in civitatem deduxerat, „ exercitui ſuo Rex neceſſaria tribuit „ abundanter. „ Multa in hac narratione ſubleſtæ fidei videntur: Annus imprimis 1277. ad quem conſignatur: *Bruno* Olomucenſis Epiſcopus, quem conſtat *Viennæ* præfectum fuiſſe: ſermo militis Germani cum Bohemis, ſuos a Rhenanis non dignoſcentibus &c. Res tamen ipſa, quanquam adjuncta minus ſint veroſimilia, ex Chron. Auſtr. confirmatur.

Digitized by Google

A. C. Idus Decembres Viennæ conſignatis, conſilium rebus Auſtriæ opportunum approbatum. (A) Tam prono in Antiſtitum poſtulata Cæſare, Conradus quoque Friſingenſis Epiſcopus, immunitatem a vectigalibus per Danubium iis in rebus, quæ ſive ad annonam ſuæ familiæ, ſive ad materiam cæduam ædificiis neceſſariam pertinerent, multaque alia, impetravit. (B) Conſimilis libertas a civilium onerum exactione domui, quam S. Crucis in Auſtria Cœnobium Leythæponti habuit, conceſſa. (C) His in aliorum commodum pie indulgenterque conceſſis, rebus ſuis non deſuit ſapiens Princeps: ſive enim jam tum, fide haud optima, iniiſſe concordiam Ottocarum adverteret; ſive mutabilem Regis animum, & ab Reginæ conjugis imperiis ſuſpenſum vereretur; Principes ac Epiſcopos, qui Viennæ ad eum diem ſubſtiterant, non ante a ſe dimiſit, quam pactas nuper Concordiæ Leges ſuo teſtimonio roborarent. Extant earum literarum, quas III. Cal. Januarias Leo Ratisbonenſis, Ludovicus Palatinus Comes, & Henricus Haſſiæ Landgravius dedere, documenta: nullum ut ſupereſſe dubium poſſit, quin Ottocarus Auſtriæ, Styriæ, Carin-

Principes complures Legibus Concordiæ ſubſcribunt.

(A) Lit. *Rudolphi* I. Imp. datæ *Viennæ* Idib. Decembris An. 1276. quas laudat; non tamen affert Hundius in Metropoli Salisb. p. 213. T. I. „ Rudolphus Rex permittit huic *Petro* „ Epiſcopo (Patav.) villas ſuas S. „ *Hippolytum*, *Everding*, *Amſtetten* munire foſſis, ut vult. Viennæ - - Idus „ Decembris An. 1276. regni IV. „

(B) Lit. *Rudolphi* I. Imp. dat. *Viennæ* ad An. 1276. XVI. Kal. Januarii apud Meichelbeckium Friſing. T. II. p. 85. „ Equitatis vigor poſtulat &c. „ Eapropter - - liberaliter duximus „ concedendum, ut univerſa ipſius „ (*Chunradi* Epiſc. Friſing.) victualia „ & ligna, quæ pro ædificiis & familia neceſſaria habuerit, quotieſcunque eadem in deſcenſu, vel aſcenſu per terras & aquas deduci contigerit, libere tranſeant, ſeu procedant, abſque cujuscunque exactione thelonei ſive Mute &c. &c. „ Plura privilegia a *Rudolpho* Cæſare Friſingenſi Eccleſiæ collata, aut confirmata recenſet Carolus Meichelbeck. his annis, quæ videri apud eundem poſſunt T. II. p. 86. & Part. ejus II. a Num. 133. usque ad Num. 157. Inter cetera refert confirmativam tractatus de diviſione liberorum: Privilegiorum *Waidhovenſium*: uſurpandi metalla in fundis propriis repertorum: prærogativæ Ædium *Friſingenſium Viennæ*: poteſtatis judiciariæ in ſuos ſubditos per *Auſtriam*, juris venandi, &c. narrat deinde Rudolphi I. filiis jus Advocatiæ in *Enzersdorff* & *Aſpach a Conrado* feudi nomine collatum: bonorum item *Friſingenſium* per Auſtriam ſuperiorem curam *Conrado Summerawe*, Capitaneo *Anaſi*, ut T. II. P. II. N. CLX. appellatur, demandatam: lites denique varias compoſitas.

(C) Lit. *Rudolphi* I. Imp. datæ Cœnobio S. *Crucis* in Auſtria An. 1276. *Viennæ* X. Kal. Januarii, anno Regni IV. „ Ad univerſitatis notitiam volumus pervenire, quod nos - - Abbati & conventui Monaſterii *S. Crucis* hanc gratiam fecimus ſpecialem, „ quod Domus ipſorum in *Prugge* eadem libertate gaudere debeat per „ omnia, qua Domus eorum in aliis „ civitatibus noſtris - quod a ſteuris perſolvendis, nec non & ab „ aliis exactionibus quibuscunque „ deinceps, authoritate præſentium „ ſit libera penitus, & exempta. „

(A) Lit.

thiæ, Carnioliæ, Marchiæ, Egræ, Portus Naonis ſe juri- A. C.
bus, quocunque ex capite ſibi arrogatis, abdicarit. (A)

Alia Indulta, & Privilegia.

Sequentis anni pars prior continuatis Rudolphi Cæ- 1277
ſaris in ſacrum, profanumque ordinem beneficiis; poſterior renovatis cum Ottocaro diſſidiis inſignis fuit. Primi Admontenſes, quibus jus pontis Anaſo injiciendi, (B) quemadmodum & anno ſequenti, Gallenſteinii caſtri muniendi poteſtatem tribuit: (C) tum vero Seizenſes Carthuſienſium inſtitutum in Styria profeſſi, ſtudium religioſiſſimi Cæſaris ſunt experti: horum enim res juraque in tutelam ſe ſuam recipere profeſſus, datis Viennæ ad IV. Idus Januarii literis Comiti Phannenbergico, ac Friderico Petovienſi Styriæ Prætoribus ita commendavit, ut immunes deinceps ab iis, quas Styriæ Præſes, aut rationum publicarum adminiſtri facturi eſſent, exactionibus omnino vellet. (D) Quarto deinde X. Cal. Febr. Judenburgenſis Civitatis jura, ac privilegia

(A) Lit. Principum Imperii, *Leonis* Ratisbon. Epiſc. *Ludovici* Com. Palatini Rheni, *Henrici* Landgravii Haſſiæ datæ de hac cauſa III. Cal. Januarii An. 1276. quarum autographum, extat in Tabul. Princip. Auſtr. Vienn. ex quibus hæc Anton. Steyererus S. J. *αὐτόπτης* excerpſit in Comm. Albert. p. 147. „ Talis inter dictos Reges „ compoſitio interceſſit - - quod „ magnificus Princeps Dominus *Ottocarus* Rex Bohemiæ renunciaret „ ſimpliciter & præciſe, ſicut & poſtmodum fecit publice, principatibus „ & terris, caſtris, munitionibus, „ poſſeſſionibus & hominibus, cujuscunque conditionis exiſtant, Auſtrie, Styrie, Carinthie, Carniole, Marchie, Egre, & Portu Nahonis, & omni juri, ſiquod ei in prædictis, venditionis, permutationis, „ feudi, vel quocunque alio titulo „ competebat, vel competere videbatur. - - Quibus omnibus nos interfuiſſe, præſentibus profitemur, „ & teſtimonium in noſtras conſcientias perhibemus, prædicta omnia „ ita eſſe facta &c. „

(B) Liter. Rudolphi I. Regis Admunt. datæ Wiennæ V. Id. Januar. An. 1277. Ind. V. Regni anno IV. quarum initium: „ Etſi de regalis „ beneficentiæ largitate &c. Abbati „ & Conventui liberaliter indulgemus, ut in loco, qui *Urvar* dicitur, ad jus, & proprietatem prædicti Monaſterii pertinente, ultra „ fluvium *Anaſum* pontem conſtruere valeant pro utilitate publica, „ nec non vicinie commodo &c. „

(C) Lit. Rudolphi I. R. *Henrico* Abb. Admunt. datæ *Wienne* prid. Kal. Maji Ind. VI. An. 1278. Regni V. de caſtro *Gallenſtein*, & jurisdictione, ac judicio inter *Cluſam* apud Rdmum Herrgottum. „ Facultatem liberam „ concedimus - - munitionem in „ fundo ipſius *Admuntenſis* Eccleſiæ „ erigendi &c. jurisdictionem, & judicium inter Cluſam concedimus „ &c. „

(D) Diplom. Rudolphi I. Imp. datum *Seizenſibus* Carthuſianis *Viennæ* IV. Idus Januarii Ind. V. An. 1277. anno Regni V. quod ex Tabul. Seiz. depromptum refert Bern. Pezius Cod. Dipl. P. II. p. 134. „ Rudolphus - - „ Nobilibus Viris Comiti de *Phannenberch*, & - - de *Petovia* Judicibus „ Styriæ &c. volentes Religioſos Viros Priorem & Fratres Monaſterii „ *de Seitz* Cartuſienſis Ordinis, obſervantia regulari, cœlibis vitæ „ fragrantia, ſanctisque operibus mirifice coruſcantes - - perpetuo reſpirare, ipſos vobis ducimus perpetualiter committendos - quatenus prædictos Fratres una cum perſonis & rebus defendere curetis „ authoritate regia - - non permittentes eosdem Fratres ab aliquibus „ Capitaneis, & Officialibus Styriæ „ ulla exactione ſeu ſteura de cetero „ fatigari &c. „

A. C. vilegia affirmavit. (A) Minnebachenſes ſubinde Virgines, quæ ad ripam auream Imbachii, ut nunc loco nomen eſt, uno fere a Cremſio lapide S. Dominici inſtituta ſequuntur, judiciarii fori juribus, exceptis capitalium rerum gravioribus cauſis, XII. Cal. Martii donavit. (B) Quo ipſo die Styriæ immunitati publicis literis cautum voluit. (C)

Styriæ nuper Hartnidum Wildonium Præfectum dederat; cum interim Carinthiæ Conradum Auffenſteinium, Auſtriæ Stephanum Meiſſavium, Prætoria poteſtate præfeciſſet. (D) Sed Meiſſavii nova dignitas Chunringios a Cæſare poſt avertit. Dudum eorum alterum Henricum Ottocarus Auſtriæ Mareſchalcum juſſerat: is honor, nunc in Meiſſaviam familiam translatus, tantum in exacerbato ejus animo potuit, ut gliſcente novo inter Ottocarum Cæſaremque bello, ab Rudolphi ſe partibus ad Bohemicas conferret. (E) Leutholdum Tirnſteinium, ex eadem Chunringiorum gente, ſimili vertigine abreptum ſuſpicor, cum onerarias Salisburgenſis Cœnobii ad S. Petrum naves, injuſtis exactionibus gravaret, Cæſarique Rudolpho neceſſitatem injiceret, a violenta hac rapina datis pridie Non. Apriles literis hominem avocandi: aucta præterea injuſ-

Meiſſavii Auſtriæ Prætorem creat Rudolphus Imp.

Chunringiorum offenſa.

(A) Lit. Rudolphi I. Imp. *Judenburgenſibus* datæ XIV. Kal. Febr. An. 1277. ex Collectan. P. Sigism. Puſchii S. J. Cancell. Acad. Græcenſis.

(B) Lit. Rudolphi I. Imper. datæ *Minnepachenſi* Parthenoni Ord. S. Dominici XII. Kal. Mart. An. 1277. extant apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 132. „ Cum Regalis noſtra „ Magnificentia &c. ſpeciali tamen „ favore Cœnobium Sororum, Fratrum Ordinis Prædicatorum in „ *Minnepach*, ex animo proſequentes, „ concedimus ipſis, ut ſi homines „ ipſarum exceſſus aliquos commiſerint, ſeu reatus, ſuper iis omnibus, „ qualescunque fuerint per officiales „ ipſarum debeant judicari, exceptis „ duntaxat tribus culpis, videlicet „ homicidio, furto ac oppreſſione „ virginum &c.

(C) Lit. Rudolphi I. Imp. *Styriæ Ordinibus* datæ XII. Kal. Mart. ex Collectan. P. Sigism. Puſch, apud Authorem Hiſtoriæ Ducum Styriæ relatæ. „ Univerſos & ſingulos tam Miniſteriales, quam ceteros in eodem Ducatu Styriæ conſtitutos fideles noſtros, ſub noſtram & Imperii recipimus ditionem, ut non niſi a nobis Imperatoribus & Regibus ſucceſſoribus noſtris perpetuo teneantur. Si autem prædictorum Miniſterialium Styriæ favorabilis inſtantia noſtram providentiam pulſaverit, ut eundem Ducatum de manibus noſtris & Imperii alicui Principum - - porrigamus; illum ad hujusmodi Principatus honorem curabimus exaltare, de quo pars major, & melior Miniſterialium terræ nobis duxerit conſulendum, nolentes, ut eis ex cauſa rationabili renitentibus, & invitis jugum novi dominii, quod eorum ſtatui non conveniat, imponatur &c. „

(D) Hæc ex Gerardo Roo L. 1. Sed Horneck. c. 183. ſcribit duos fuiſſe Styriæ Capitaneos: *Henricum* Com. de *Phannberg*, & *Hartnidum* de *Wildon*. quibus brevi ſucceſſit *Otto de Liechtenſtein*. Item ex Prevenhubero L. 2. Annal. Stirenſ. p. 33. ex Unreſti Chron. Carinth. p. 529. & Anonymo Poeta de fundat. Parthen. S. Bernardi apud Hieron. Pezium T. II. p. 299.

(E) Conjecturam eam præter alias cauſas, quas infra afferemus, ſuggerit Linckius in Annal. Zwetl. ad An. 1278.

(A) Lit.

injuriæ depulſæ gratia novo beneficio, ac poteſtas Cœnobio data, tricena quotannis vini dolia ſine vectigalium onere ex Auſtria evehendi. (A) A. C.

Rudolphus I. ſtipendii militaris inopia conflictus,

Sed dum clementem ſe ac munificum in omnes præbet, ſtipendii ipſe militaris inopia laborare cœpit. Ingens erat alendus exercitus, quoque longiorem in Auſtria moram, eo majores indies ſumptus in peregrinum maxime militem fieri neceſſe erat. Id Cæſarem eo neceſſitatis adegit, ut novis, & ad eum diem inſolitis vectigalium exactionibus occupatas nuper provincias gravaret. Exacta de curiis ſingulis, de horreis, vineis, agreſtium mapalibus, molis, aratris tributa: quanquam ſubinde Antiſtitum ſacrorum præſentanea æris ſubſidia militari ærario ſuccurrere. (B) Id ne olim fraudi, damnove eſſet Epiſcopis, publicis ea de re literis Viennæ ad V. Kal. Junias datis, Rudolphus Cæſar provide cavit. (C) Interea & Anna, poſt annuum fere Rudolphi Conjugis deſiderium, Viennam appulit, clara virtute mulier, & numeroſa, regiaque ſobole feliciſſima. (D) Quam læta reperto incolumi Cæſare, tam gravi mœrore affecta eſt, cum Hohenbergicum Comitem, cujus ex gente ſanguinem ipſa traxit, ante oculos Cæſaris gravi vulnere ſauciatum ab Hagineckio, intellexit. Ne

gravia tributa imponit.

Anna Imperatricis in Auſtriam adventus.

in

(A) Liter. Rudolphi I. Imp. prid. Non. April. alteræ vero III. Non. April. *Viennæ* datæ, ex Cod. MS. Monaſterii S. Petri Salisburgi.

(B) Chron. Colmar. ad An. 1277. „ Rex *Rudolphus* novam exactionem „ adinvenit, & a quolibet aratro „ quinque ſolidos poſtulavit. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1277. „ Hoc anno impoſuit *Rudolphus* Rex „ Romanorum exactiones graviſſimas toti Auſtriæ, exigens de curia „ 60. denarios, de area 12. den. de „ jugere vinearum 30. den. de rota „ molendini 30. den. „ Chron. MS. Zwetl. apud Linckium hoc anno addit. „ de manſo triginta. „

(C) Lit. Rudolphi I. Imp. in hac cauſa datæ *Viennæ* An. 1277. V. Kal. Junii Indict. V. Regni IV. apud Marc. Hanſizium T. I. p. 417. & Rdmum Herrgottum T. III. p. 473. „ Inter „ alia magnæ devotionis, & fidei argumenta, quibus Principes noſtri „ Chariſſimi, *Fridericus* Venerab. Archiepiſcopus Salisburgenſis, *Bertholdus* Bambergenſis, *Leo* Ratisbonenſis, *Joannes* Chymenſis, & *Wernhardus* Seccovienſis Eccleſiarum Epiſcopi, per effectum operis oſtenderunt, quo affectu perſonam noſtram reſpiciunt &c. Cumque nobis moram trahentibus in eisdem „ partibus ſumptus militiæ noſtræ „ neceſſarii, *penitus* defeciſſent - - „ voluntarie conſenſerunt, ut tam „ de bonis ipſorum Dominicalibus, „ quam de prædiis Monaſteriorum „ & Eccleſiarum eorum jurisdictioni „ in partibus Auſtriæ, Styriæ, Carinthiæ, Carnioliæ & Marchiæ ſubjectorum, ſubſidium tolerabile peteremus &c. Nos qui eorum indemnitati conſulere volumus, & cavere tenemur; edicto perpetuo ſtatuimus, ut nullus ſucceſſorum noſtrorum in Rom. Imperio, ſive Regno, ac etiam prædictarum terrarum Dominorum - - prædictam „ gratiam ex ſola liberalitate prædictorum Principum nobis factam, „ ad conſequentiam trahere - - audeat, vel contendat &c. „

(D) Annal. Colmar. ad An. 1277. „ Regina Teutoniæ in *Vienna* recipitur. „

(A) Annal.

A. C. in feralia id facinus odia exiret, Cæſaris authoritas interceſſit. (A)

Multæ per id tempus curæ Principem optimum angebant. Profectionem in Italiam jam dudum animo deſignarat, cum ut auguſtum Imperii diadema a Pontifice acciperet; tum ut Imperii res, longi interregni tempore, in Italia pene collapſas reſtitueret: neque enim, qua erat pro Imperii juribus vigilantia, concoquere ſatis poterat, Carolum Andegavenſem, Siciliæ Regem, Vicarium Imperii per Italiam, Cæſare invito appellari; habere ſub ditione Hetruriam, Imperii Romani provinciam, magnæque parti Italiæ dominari. Neque vero etiam facile erat ea de dignitate deturbare Carolum, principem & ſummis in Eccleſiam meritis inclytum, & Galliæ cognatæ totis viribus ſubnixum. Itaque monebant, hortabanturque Rudolphum Pontifices, ut controverſias eas cum Rege Siculo quamprimum componeret, neque ante transactam pacem in Italiam moveret, ne bello iterum Sicilia & Italia miſceretur. (B) *Res Italiæ*

Rudolphus, qui renovato in Ottocarum bello adeſſe coram ipſe non poterat, non defuit tamen ſummorum Pontificum deſideriis, miſſoque eam ob cauſam Tridentino Epiſcopo, diſceptandam eam controverſiam viris doctiſſimis demandavit. (C) Sed anceps negotium feſtinata trium Pontificum funera abrupere. Joanne igitur XXI. ad XVII. Cal. Junias collapſi cubiculi ruina oppreſſo. (D) Cardinalium cœtus urgendam Regis Siculi cauſam ſuſcepit, miſſoque ad Cæſarem Martino Cuſano, e Dominicana fa- *per Oratores agi tacta.*

(A) Annal. Colmar. ad An. 1277. „ Comitem de *Hobinberch*, cognatum „ Regis, Dominus *Haginecke* in Regis præſentia vulneravit. „

(B) Conſtant iſta ex Epiſtola Cardinalium vacante ſede Apoſtolica ad Rudolphum I. Imp. ſcripta Viterbii, quæ extat apud Raynaldum Annal. Eccl. T. XIV. Num. 48. ad An. 1277. „ Varios idem Pontifex (*Gregorius X.*) „ perutiles tractatus aſſumpſit (in „ hac cauſa) quos finaliter conſummari, ejus, prout Domino placuit, „ de hoc mundo vocatio non permiſit. - - *Innocentius* Papa V. - - „ paterno intendebat affectu - ut tractatus hujusmodi ante veſtræ Serenitatis adventum in Italiam firmitate debita vallarentur. „ Similia de *Adriano* V. de *Joanne* XXI. refert eadem epiſtola.

(C) Epiſtola eadem: „ Verum licet & vos memorato Pontifice *Joanne* adhuc vivente, Venerab. fratrem noſtrum *Tridentinum* Epiſcopum propter hoc ad eandem ſedem „ duxeritis deſtinandum - - tamen „ propter memorati obitum Pontificis *Joannis*, & ipſius Epiſcopi Tridentini receſſum, nullus in eisdem tractatibus potuit haberi proceſſus. „

(D) Ptolom. Lucenſ. in Hiſt. Eccl. L. 23. c. 24. „ Camera cecidit ſuper eum (*Joannem* XXI. PP.) & „ inter ligna & lapides colliſus, VI. „ die poſt caſum expirat. „ Chron. Salzburg. ad An. 1277. „ *Johannes* „ Papa pridie Idus Maji, corruente „ palatio Papali Viterbii, oppreſſus „ interiit. „ Anton. Brandanus in Hiſtor. Luſitan. ex Necrol. Kalend. „ XVII. Kal. Junii obiit Papa *Joannes* „ XXI. „

(A) Epiſt.

milia Viro illuſtri (A) tam feliciter promovit, ut Rudol- A. C.
phus Conrado ex Ordine Minorum Romam ablegato, miſ-
ſurum ſe Oratores ad componendam eam controverſiam
reciperet, quamprimum novo de Pontifice Eccleſiæ pro-
vidiſſent. (B) Sero, nec ante Novembris diem V. ac Vi-
ceſimum Cardinalium ſuffragiis electus eſt Pontifex Nico-
laus III. (C) Cum interea curas Rudolphi omnes belli
Bohemici novum diſcrimen alio avocaſſet.

Nova inter Rudolphum Imper. & Ottocarū R. diſſidia.

Ottocarus enim, & ſuopte dolore amens, & mulie-
bribus inſtinctus furiis, quas Cunegundis uxor imperioſa
identidem oggerebat, obſides, quos Auſtriæ, Styriæ, Ca-
rinthiæ, ac Carnioliæ Nobilibus, civibusque expreſſerat,
remittere, violata pactorum religione, cunctatus, Cæſa-
rem rurſus in arma egit. (D) Immiſſæ igitur in Auſtriam
Transdanubianam, quam pignoris loco Bohemo Regi inte-
rea reliquerat, copiæ, ut eo velut terrore ad liberandam
pactorum fidem perjurum ſibi Principem compelleret. (E)
Belli graviſſimi, & rebus Bohemiæ funeſtiſſimi id princi-
pium fuit, ſed cauſa non una. Inter ceteras concordiæ
leges, quas Ottocarus acceperat, una erat, ut præter urbes,
oppidaque bello noviſſimo Hungaris erepta, theſaurus quo-
que regius, aureæ videlicet coronæ duæ, totidem ſceptra,
vas deinde aliud auro, gemmisque nobile, pluraque id
genus, jam ab Attilæ temporibus, ut tum opinio erat ve-
lut per manus tradita, quæ Ladislai Regis amita, clam ſub-
lata, Ottocaro dederat, redderentur: altera, ut Ottocari
filiarum una Rudolphi Cæſaris filio minori natu, quampri-
mum in manus conveniret. (F) Hæc ubi ad cetera tri-
ſtium

(A) Epiſt. Cardinal. laudata. „ Re-
„ ligioſum Virum *Martinum* de Tu-
„ ſcan. Ordinis Prædicatorum, quem
„ fide dignum perhibet Religionis
„ ipſa profeſſio ad veſtram præſen-
„ tiam deſtinamus &c. „ *Martinum Cuſanum* appellat eum Raynaldus ad hunc annum.

(B) Raynaldus Annal. Eccl. T. XIV. ad An. 1277. Num. 52. ex Cod. MS. Vallicell.

(C) Jordanus MS. apud Raynaldum loco laud. „ *Nicolaus*, natione Ro-
„ manus de *Urſinis* - - electus eſt in
„ feſto B. Catharinæ Viterbii. „

(D) Chron. Auſtral. plen. ad An. 1277. „ Rex Boemiæ *Ottocarus* du-
„ ctus pœnitentia, graviterque ferens
„ in corde ſuo, Regina quoque Boe-
„ miæ, conjux ſua frequenter eum
„ increpabat, quod terras prædictas
„ reſignaverat, obſides Miniſteria-
„ lium Auſtralium, & civium, dia-
„ demata quoque Regis Ungariæ, &
„ alias compromiſſiones factas, ſicut
„ anno priori per arbitros diffinitum
„ extiterat, reſignare recuſavit. „

(E) Chron. Auſtral. plen. ad An. 1277. „ Tunc Rex Rom. partem
„ Auſtriæ, quam Regi Boemiæ ſub
„ obligatione pro XX. (*alias* XL.)
„ millibus marcis (videlicet copu-
„ latis hæredibus) pro dote aſſigna-
„ verat, reſumpſit. „

(F) Idem ad An. 1276. „ Sane
„ inter cætera - - extitit arbitratum
„ ſub hac conditionis forma, quod
„ ſupradicti Reges quatuor pueros
„ ſuos (intel. *liberos*) legitimali to-
„ ro ad invicem copularent, - - ni-
„ hilominus tamen promittens Rex
„ Boe-

A. C. ſtium conditionum capita, Cunegundi Reginæ ſunt relata; adeo ſibi excidit ambitioſa mulier, ut verecundiæ ſexus, debitæque Regio conjugi reverentiæ oblita, cavillis ſannisque verberare quotidie aures regias non formidaret. (A) Regi, ajebat, olim nupturam me putavi; error fefellit, clientem Comitis, neſcio cujus, maritum nactam. Atque utinam vir eſſet, cui matrimonio juncta ſum: hoc quoque ut in incerto habeam, tua nupera præclara pax fecit. Itane virum eum dicam, qui concitato in arma ſeptentrione toto, non ad pugnam; ſed ad ſpectandam Regnorum ſuorum cladem, bellicoſas tot nationes, velut teſtes totidem ſuæ ignaviæ convocarit? Regem, qui laciniam unam ſaltus Hercinii precariam ut haberet, in genua ſe demittere, ac ſuperbo victori ſupplex fieri non dubitarit? Dic, quæſo, nationum terror, victor omnium a Balthico ad Adriaticum gentium! quid provinciis illis tuis, tot ac tantis, quas armorum fulgore uno perſtrictas, tui olim juris feciſſe ferebare, factum ſit? Auſtriam ne tentato quidem certamine, prædam victori hoſti reliquiſti: Styriam, Carinthiam, & quos Italiæ propiores dominatu premebas populos, metu prodidiſti: affinitatem cum Alſatiæ regulo contraxiſti. En virum, qui magnitudine animi reſpuiſſe ſummum Imperium videri velit! Verum ſit hæc tua tibi gloria præ Regno, ac Imperio: illud qui poteras, me inconſulta, me invita, nullisque aut minis, aut promiſſis inducenda concedere, ut communis utrique filia hoſtibus

Cunegundis Regina conjugis animum, alioquin agrum, magis irritat.

„ Boemiæ - - Regi Ungariæ omnes „ Theſauros reddere, quas illi amita „ ipſius Regis *Ladislai*, *Anna* Regina „ de *Marſovve*, aſportaverat, eique „ tradiderat, videlicet duas coronas „ aureas & ſceptra regalia, ac pretioſiſſimam amphoram auream nobiliſſimis gemmis undique adornatam miræ pulchritudinis, & alia „ quamplura clenodia aurea, quæ a „ tempore Regis Ungariæ Attilæ, & „ ab aliis ſucceſſoribus ſuis usque „ nunc in Ungaria fuerant conſervata. „

(A) Chron. Hageni Auſtral. Col. 1088. „ Darnach Chunig *Ottacker* „ nicht gen *Prag* cham, üntz in daz „ ander jar. Do er nun dohin cham, „ do wort er vaſt von ſeinen weipp „ geſchmecht, darum daz er ſich alzo „ mit dem Chünig *Rudolffen* hett ver„ aynt. Sy ſprache zu Chunig *Otta„ cker*: Es ſolt Got geklagt ſeyn, daz „ Ir ye ſo in groſſen wirden: ſeyt „ Ir aufgenomen habt den Habſpur„ ger zu ainen Herren, und redt ym „ zur manige üppige rede. „ Chron. Anon. Leob. „ *Otakerus* autem re„ diens Bohemiam, Reginæ conſorti „ ſuæ retulit reconciliationis & nu„ ptiarum fœdera, & alia placitata, „ quæ ironice inſultans ait ei: O „ quam grandis authoritatis es Rex! „ qui *Rudolfum* longe poſitum juxta „ canum conſuetudinem hoſtiliter al„ latraſti; ſed prope poſitum oblatio„ ne quatuor terrarum nobilium, pro „ pincernatus officio ſalutaſti &c. „ Thom. Haſelbachius in Chron. Auſtr. Col. 736. „ *Ottocarus* a conjuge ſua „ cum conviciis - - irridetur: ſub„ inferens, ipſum indignum vita, qui „ poſtquam tot donis & potentia ela„ tus extitit, genua curvare coram „ Comite de *Habſpurg*, tanquam co„ ram Domino ſuo non erubuit. „

Digitized by Google

non ad conjugium, ſed ad piaculum dedatur: ut aviti patrimonii theſaurus, dos ac hæreditas mea, in manus Regis adoleſcentuli, ſeu quod idem eſt, in pretium libidinis Cumanorum ſcortis tradatur? An tu ſi vir eſſes, probroſas has pactiones non continuo reſcinderes? an jugum, quod totis jam cervicibus induiſti, non excuteres? Atſi ferri fulgor perſtringit oculos, ſi manus ad bella torpent; me, me copiis tuis ducem conſtitue: videbis, quid vel muliere Rege Bohemi in Germanos poſſint. Egone, ut ſupplex externo Principi ad genua accidam? ego leges mihi dictari finam? ego, quod jus, quod natales Regii, quod ſanguis jam inde ab Attila derivatus mihi dedere, ſine cæde, & ſanguine prodigam, ac effundam? hominem me prius, quam Reginam obliviſcerer. (A) A. C.

Ottocarus Bohemos aliquot clari nominis opprimit.

Hæc & his atrociora cum auribus quotidie inſonaret regiis ferox ingenio conjux; iras primo in Bohemiæ proceres, qui aut repudiati prius Imperii, aut probroſæ deinde pacis ſibi authores erant, vertere cœpit: primus aſſentationis inſanæ præmium Riczanus, erepto, quem gerebat, inſigni magiſtratu, tulit: inde alii ex aliis, nominatim Wartenbergici, & Roſenſes, arcibus, caſtrisque mulctati ſuis: id quod Regi poſtea exitio fuit. (B) Sunt qui tumultum jam tum excitaſſe exauthoratos proceres velint, eamque

(A) Æneas Sylv. Hiſt. Bohem. c. 27. hanc Kunegundi Reginæ orationem tribuit: „ Hæccine nobis ſpolia, hæc belli adorea domum refers? Dediti omnes hodie tua opera, veluti mancipia, veluti pecudes ſumus. Regina Provinciarum Bohemia, tributaria facta. Quum te olim ſuperaſſe Tartaros, exuiſſe caſtris Hungaros, Stiriam armis adeptum eſſe, Italiam cum exercitu penetraſſe audiveram; felicem me, quæ tali nupſiſſem viro; patrem, qui me Regi magnanimo tradidiſſet, ſapientem exiſtimabam; neque Reginam eſſe ullam orbe toto, cui me cedere oporteret. Nunc falſa omnia experior: nam quæ mulier me infelicior? quis te virorum omnium ignavior? Auſtriam Provinciarum nobiliſſimam, tot urbibus, tot Proceribus inſignem, nulla neceſſitate coactus, e manibus tradidiſti: Styriam, Carinthiam, & quas poſſidebas in Italia civitates, turpi metu reliquiſti: cum Comite Habſpurgenſi, infimi generis affinitatem contraxiſti - - En virum, qui magnitudine animi renuiſſe Imperium videri vult! laudarem, ſi te *illi* non ſubjeciſſes. Age ſi tibi animus virilis deeſt, neque gladios exertos intueri potes; ſine me Regem eſſe: experiar profecto, Bohemis an Teutonibus regnum debeatur. Sunt Poloni, ſunt Saxones ac Francones, qui noſtra ſigna ſequuntur; ſunt Sileſitæ, Moravique: & verebimur belli tentare fortunam? utinam aut tibi meus animus eſſet, aut mihi obedientia, quam te habere animadverto! ſentiret profecto Rudolphus, neque vires adverſus Dominos valere, neque dolos. „ Horneck. cap. 132. & ſequ. fuſiſſime.

(B) Peſſina in Marte Morav. L. 3. c. 7. ex Dubravii L. 17. Pulckava & Hagecio ad An. 1276. „ Ergo *Rziczano* magiſtratum inſignem, quem gerebat, *Wilhelmo* arcem *Podiebradam*, *Wartinbergo Glacenſem* adimit, & aliis alia, præſertim *Witkoveciis*, ſeu *Roſenſibus*. „ De his ſupra.

A. C. eamque Ottocaro cauſam fuiſſe, ut obſides Rudolpho ex pacto redderet. (A) Iſtud ſi credimus, Regem, neceſſe eſt, brevi ad ingenium rediiſſe. Fortaſſe & ſpes erat, oppreſſas nuper vectigalium novorum onere Auſtriacos, Styrosque veteris dominatus deſiderio nonnullo teneri: alienatos alioquin a Cæſare Chunringios, quique cum ea gente magno numero colligati eſſent aut ſanguinis, aut affinitatum vinculis Nobiles, ad veterem Dominum reſpecturos: conciliandos eſſe novo hoc beneficio populi animos: & ſiquid hoſtile pararent Hungari, Gunzienſium Comitum ſtrenuam bello operam magnis promiſſis promerendam: Bohemos ereptis caſtris, opibusque, hoc eſt, ſucciſo ſeditionum nervo, iraſci poſſe, nocere non poſſe: placabiles etiam iras fore, ſi qui bellicis præſtarent artibus, militaribus præfecturis ornarentur: pacem alioquin eſſe haud poſſe; bellumque aut foris, aut domi rixoſa cum conjuge gerendum. (B)

Fluctuanti adhuc, & incerta bellorum reputanti conſilium in mentem venit, temerarium id quidem; ſed bello, in quod animus inclinabat, redintegrando opportunum. Filiam Rudolpho Habſpurgico, Cæſaris filio, deſponſam, materiem querelarum, quas Regina conjux identidem occinebat, religioni devovet, nobilique cum puellarum comitatu in Cœnobium detrudit, ſpes omnes ac affinitates uno ictu perempturus. (C) Id ubi Viennæ cognitum, redditæque

Filiam Habſpurgico deſponſam in Cœnobium detrudit.

(A) Chron. Salzburg. ad An. 1277. „ Rex *Rudolfus Viennæ* dominatur, „ cui, rebellantibus pluribus Nobilibus Boemis, Rex Boemiæ reconciliatur, Domino *Brunone* Olomucenſi Epiſcopo mediante, redditis „ obſidibus & captivis. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1277. „ Eodem anno Rex *Otocharus* omnes obſides, quos ante adventum Regis „ Rom. ab Auſtralibus acceperat, remiſit Regi Romanorum. „

(B) Hæc per conjecturam ex dictis, dicendisque. Hagen. in Chron. Col. 1088. & ex eo Haſelb. Col. 736. „ Iſta (*Kunegundis* Regina) more fœmineo convitiorum tela amplius „ exaggeravit in eundem. At ille: „ omnia, quæ usque tuo exorſus ſum „ conſilio, ſemper in deterius mihi „ ſunt converſa. Nihilominus in hac „ furia fecit literas conſcribi ad Regem Rom. *Rudolphum*, quod ſibi „ nequaquam obſequioſus eſſe vellet, „ niſi ſibi Auſtriam & alias terras ſibi „ ademptas reſtitueret. Super quo „ dum ſui Magnates plurimum, ut „ abſtineret, arguerent - literas deſtinavit: etiamſi corpus & animam „ perdere debeo, inquiens, uxoris „ convitia ferre non valeo. „

(C) Chron. Bohem. Ludewigian. T. XI. L. 2. c. 75. „ Dum anno immediate ſequenti Rex *Ottocarus*, ſecundum tractatam concordiam, & „ ſponſaliorum contractum, eorundem conſummationem deberet intendere; quorundam ſuorum inductione filiam Regis Romanorum - „ filio promiſſam, in Monaſterium S. Franciſci *Pragæ* dedit, faciens eam „ ibidem regulam & obedientiam „ profiteri. Hoc facto - Romanum „ Regem per nuncios & literas non „ ad pacem, ſed diſſenſionem & odium concitavit. „ Dubrav. L. 17. „ Filiam ſuam, quam Filio *Rudolphi* deſpondit, DEO cum aliis decem puellis conſecrat, ut mutuam dirumpat „ affini-

ditæque ſunt literæ, quas Ottocarus, diſſuadentibus nequid- A. C.
quam Bohemiæ Proceribus, plenas irarum ad Rudolphum dedit, obſequium, fidemque, ni Vienna, ni Auſtria, ceteræque, quas paulo ante ejurarat, Provinciæ redderentur, renunciare ſe profeſſus; (A) Cæſar dotalem Auſtriæ partem continuo repetit: Ottocarus, ne pignus tam quæſtuoſum amitteret, bello perſequendam oppignoratam Provinciam ſtatuit. Hoſtili aggreſſioni, autumno jam inclinante, initium datum videtur: quo tempore miſſis in Auſtriæ eam partem ingentibus copiis, quidquid munitarum eſſet arcium, inventis novi generis machinis (catos appellabant) ad ſuffodiendos videlicet muros opportunis, expugnavit. (B)

Bellum renovatur. Perfacile id erat Bohemo Regi, tum quod Henricus Chunringius & Paltramus ad ejus ſe partes adjunxerit; tum quod dimiſſis jam Imperialibus copiis, Auſtriaco fere tantum milite in numeroſum Bohemorum exercitum depugnandum Cæſari fuerit. (C)

Hoc ſtatu rerum anxius haud parum Rudolphus Cæſar, præter alios Germaniæ Principes (D) Ladislaum Hungariæ Regem, humaniſſimis ad Regni ſimul Optimates

Regem-

„ affinitatem. „ Chron. Colmar. pars altera p. 44. „ Rex Bohemiæ „ filiam ſuam, quam filio Regis *Rudolphi* matrimonio copulaverat, monialem fecit, & in Clauſtrum Dominarum Ordinis Minorum ſolleniter collocavit. „

(A) Horneck. c. 133. 134. 135. & ex eo Hagenus p. 1088. „ Doch „ liecz er vor zorn ain Brieff ſchreiben dem Romiſchen, Er wolt ym „ nymer gedyenen, er geb ym dan „ hinwider Wienn und Oſterreich „ mit den Landen. Darumb yn ſeine Herren ſtrafften &c. Der Chunig widerwant nicht. Er ſant daz „ widerbot Kunig *Rudolffen*. Der „ verantwurt weisleich die Bottſchafft: Seyt denmalen Chunig „ *Ottacker* an all not dem Reich hat „ widerboten, ſo ſol er auch des „ Reichs fürdrung emperen, und wil „ ym geweren, waz er begert. „

(B) Chron. Auſtral. plen. ad An. 1277. „ Tunc Rex Rom. partem Auſtriæ, quam Regi Boemiæ - - pro „ dote aſſignaverat, reſumpſit. Itaque Rex Boemiæ iterato collecto „ exercitu grandi Auſtriam intravit, „ & omnes munitiones novis inſtrumentis & machinis, qui *cati* vocantur, expugnavit, & ſic diſſenſio „ & guerra gravis orta inter eos. „

(C) Chron. Salzburg. ad Annum 1278. „ In Auſtria *Heinricus de Chunringe*, Marſchalcus Auſtriæ, & *Paltramus*, civis Wiennenſis a Romanorum Regis devotione recedunt, multosque nituntur corrumpere. „

(D) Lit. Rudolphi Imp. ad cognatum apud Herrgottum Vol. III. p. 476. „ De generoſi ſanguinis unione, qua „ nobis aſtringeris, te degenerare „ nullatenus arbitrantes, ſinceritatem tuam, de qua non dubia fide „ confidimus, ampliori, qua poſſumus, precum inſtantia duximus exhortandam; quatenus tractus naturalis funiculo parentelæ, qua jungimur - - nobis, noſtrisque fautoribus, ſtudeas in inſtantis caſus „ articulo, contra graſſatoris iniqui „ potentiam tam viriliter, quam conſtanter aſſiſtere, & nos impugnantes fideliter expugnare: in hac etenim cauſa tua res agitur, procul dubio, ſicut res noſtra. Quare &c. „

(A) Lit.

A. C. Regemque (A) nuper jam fœdere ſibi adſtrictum literis, Novembris principio ad congreſſum invitat. (B) Convenere ambo ad Heimburgum, Hungariæ Auſtriæque limitem, magna utrinque Nobilitatis frequentia ſtipati, bellique rationem in Ottocarum gerendi communi conſilio iniere. Datum id amicitiæ maximorum Principum, ut Ladislaum Rudolphus parentis amore, Rudolphum Ladislaus charitate filii proſequeretur, Hungarique Optimates tanta animorum conjunctione læti, vitam ac ſanguinem certatim pro utriusque ſalute profuſuros ſe promitterent. Leythæpontum ſubinde ambo Principes conceſſere, ubi Regem adoleſcentem Cæſar, regali convivio exceptum, tam arcta ſibi neceſſitudine devinxit, ut periculoſiſſimo eo bello, quod anno mox ſequenti ſummis viribus geſtum eſt, maximum præſidium in ejus fide, acerrimoque partium ſtudio habuiſſe ſe ſentiret. (C)

Rudolphus Imp. Ladislaum Hungariæ Regem in fœdus pertrahit.

Inter-

(A) Lit. Rudolphi Imp. ad *Ladislaum* Hung. R. & N. Ducem Sclav. datæ apud R. P. Steyererum Collect. MS. & Herrgottum Vol. III. pag. 481. quarum initium: „ Placidæ parentelæ conjunctio &c. Eja ergo Princeps, in quem proavorum generoſa ſtrenuitas vires & animos derivatione gratuita propagavit, virum induite, quæſumus, virtuoſum, vos robore fortitudinis accingentes. Confidimus autem in Divina clementia, quod non deerit nobis proſper eventus ad omnia, dum in cauſa felici, & æqua militabitis, & ſub Principe Zelatore juſtitiæ fortunato. „ Lit. Rudolphi Imp. ad *Proceres Regni Hung.* apud eosdem, quarum initium: „ Quod illibatæ fidei veſtræ &c. lucidis operum argumentis apparuit, & realibus claruit documentis, dum inclytos *Ladislaum* Regem Hungariæ, & *Andream* Ducem Sclavoniæ, filios noſtros chariſſimos, ſorte fatalitatis humanæ paternis orbatos ſolatiis (quos ut carnem ex carne noſtra, & os velut ex oſſibus noſtris, amplexu ſinuque paterno fovendos aſſumpſimus) gratis non deſinitis prævenire ſervitiis. - - Volentes igitur erga vos propter hoc realiter potius, quam vocaliter affluentius abundare, pro munere petimus ſpeciali; quatenus, ſiquæ in Regno Romano, vel apud nos hujusmodi prærogativæ refulgeant, quod ex his veſter animus oblectatur, a nobis eas cum obtinendi fiducia requiratis. Sic enim procul dubio nobis eſt cordi & curæ, illud magnificum & famoſum *Hungariæ* Regnum in antiquæ gloriæ faſcibus rediviva reformatione dirigere, ſicque ipſo illæſo perſecutoris illius (*Ottocari*) illidere feritatem, quod nulla prorſus perſonarum aut rerum diſpendia evitare proponimus, quin ad edomandam ejusdem faſtuoſi ſuperbiam, ſub victricibus aquilis, duce Domino Exercituum intendamus; ut diſcat amodo, poſito ſupercilio, per ſe ipſum, quam ſit durum, quamque difficile, contra ſtimulum calcitrare. „

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Romanorum Rex, ut vidit ſuorum voluntariam tarditatem - - auxilium Regis Ungariæ invocat, & obtinet invocatum. „

(C) Chron. Auſtrale plen. ad An. 1277. „ Eodem anno circa feſtum Omnium Sanctorum, Rex Rom. & Rex Ungarorum in confinio circa *Haimburgam* colloquium habuerunt, ubi Rex Rom. eundem Regem Ungariæ in filium adoptavit, & omnes Regi Rom. ſervire promiſerunt. Eodem tempore Rex Roman. eundem Regem Ungariæ apud *Brucam* ad prandium invitavit. „

(A) Idem

Excurſiones hoſtiles in Auſtriam, & Moraviã.

Interea nec ſæviente hyeme a rapinis & incendiis ceſſatum: in Moraviam Auſtrii, in Auſtriam Moravi ac Bohemi frequentes irrupere: (A) atque ut ne Styria etiam ſine noxa eſſet, Joannes & Henricus Gunzienſes Comites agrum omnem Hungariæ vicinum immani populatione infeſtum reddidere. Hos Ottocarus veteribus beneficiis obſtrictos, novorumque ſpe allectos, Paltrami, Viennenſis nuper Conſulis, opera in Rudolphum armavit: fuitque viri Bohemicis partibus pertinaciter addicti tanta ſolertia, ut Auſtriorum ac Styrorum procerum non paucos ad defectionem pertraheret. (B) Ejus rei indicium cum ad Rudolphum Cæſarem perlatum eſſet; Paltramum ille, & Henricum Chunringium, qui aperte Ottocari partes amplexus, ulteriorem Auſtriam in verba Bohemi Regis adegerat, majeſtatis damnatos, oppugnandos ſuſcepit. (C) Chunringium Agnes Conjux, Ottocari filia, ſed impari thoro nata, transverſum egit, & generum ſocero, quemadmodum culpæ affinitate, ita pœnæ ſimilitudine coæquavit. (D) Chunringio Stephanus Meiſſavius, Gunzienſibus Comitibus Otto Berchtholdſtorffius juſſu Cæſaris ſeſe objecere, ſtrenui bello duces, ac minutis his velitationibus, quales hyeme fere contingere ſolent, ex æquo pares: Paltramus in exilium eſt ejectus. (E) Rudolphus interim Leuthæponto Neuſtadium ſe retulit, cujus urbis cives ampliſſimis privilegiis honeſtavit. (F) Eadem in urbe Petrus Paſſavienſis Epiſcopus res ac jura ſua, quæ fiduciario nuper nomine Ottocarus acceperat, *in Rudolphi Cæſaris filios,*

Henricus Chunringius, & Paltramus a Rudolpho Imp. pulſi.

A. C.

(A) Idem ibid. „ Tota hyeme „ Auſtrales Moraviam, & contra Boemi Auſtriam diverſis rapinis, prædis & incendiis vaſtaverunt. „

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Rex Boemiæ partem Auſtriæ trans „ Danubium vaſtavit incendiis & rapinis: & procurante *Paltramo*, induxit *Ybanum*, Comitem Ungariæ, „ ad aliam partem Auſtriæ, & Styriæ devaſtandam. „

(C) Idem ibid. „ Hos (*Henricum de Chunringe, & Paltramum*) Rom. „ Rex de læſæ Majeſtatis crimine „ condemnavit. „

(D) Liter. Fundat. Zwetl. apud Linck. in Not. ad An. 1278. „ Habuit enim conjugem idem (*Henricus de Chunring*) Marſchalcus filiam Regis Bohemiæ *Otochari* ex obliquo. Igitur uxor ejus, nomine „ *Agnes*, animum ipſius *Henrici* Marſchalci crebris ammonitionibus immutavit, & ut Regi Bohemiæ, videlicet ſocero ſuo adhæreat, inſtigavit. „

(E) Hæc ex Gerardo Roo L. I.

(F) Dipl. Rudolphi I. Imp. Datum apud *Novam Civitatem* Kal. Decembr. ad An. 1277. Ind. VI. Regni V. apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 132. „ Cum omnis gloria &c. „ Inter privilegia hæc, rariora ſunt ſequentia: „ Ex plenitudine poteſtatis prædictos cives habilitamus, ut feoda „ poſſint tenere, & a Miniſterialibus, „ & Militibus - comparare &c. - - „ volumus, ut portæ Civitatis, & „ turres in civium maneant poteſtate &c. „

(A) Lit.

A. C. filios, posterosque transtulit: (A) postquam Conradus Frisingensis, Majo jam mense, in possessionem Frisingensium per Austriam, Styriam ac Carnioliam eos jurium simili conditione misisset. (B) Gratia utrique a Rudolpho reddita, eorumque jura ac privilegia aucta ac confirmata. (C)

Res cum Pontifice per Oratores composita.

Has inter turbas Nicolaus III. simul ac Pontificia tiara redimitus est, pridie Idus Decembres literas ad Cæsarem dedit, quibus eundem ad mittendos exortæ nuper controversiæ disceptatores, & restituendum primo quoque tempore Ravennatensem Exarchatum gravissime hortabatur, allegato ea de causa Bartholomæo de Amelia, e Minorum familia viro industrio, & jam nuper sub Joanne XXI. legatione apud Rudolphum perfuncto; qui suspensum tanto tempore negotium sua solertia expediret. (D) Non defuit Pontificis voluntati Cæsar, sed datis Viennæ ad XIV.
1278 Cal. Februarias literis, scripto professus est: jura se omnia ac privilegia ab Imperatoribus alias concessa, rata habere; ac proinde potestatem Pontifici facere, possessionem earum urbium, locorumque adeundi, quæ ex donatione aliorum Cæsarum ad Ecclesiam Romanam pertinerent. (E) Eam ob causam Conradum ex Ordine Minorum Provincialem superioris Alemanniæ Præsidem; procuratoris Cæsarei nomine Romam destinavit, qui & ea, quæ Lugduni per Ottonem Cancellarium transacta, & quæ a superiorum temporum Imperatoribus, Ottone præsertim IV. & Friderico II. concessa erant, Romæ in Pontificii Senatus consessu IV. Nonas Maji nomine Cæsaris confirmavit. (F)

Novæ difficultates exortæ,

Peracta jam causa nova difficultas incidit, non nisi per novum Procuratorem complananda. Miserat in Ita-

(A) Lit. Petri Passav. Episcopi Datæ apud *Novam Civitatem* An. 1277. VIII. Kal. Decembr. Ind. VI. apud Marc. Hansizium T. I. p. 418.

(B) Dipl. Rudolphi I. Imp. datum *Conrado* Frising. Episcopo *Viennæ* An. 1277. XIV. Kal. Junii Ind. V. Regni IV. apud Meichelb. T. II. P. II. Num. 138.

(C) Dipl. Rudolphi I. Imp. datum apud *Novam Civitatem* VIII. Kal. Sept. (forte *Decembr.*) An. 1277. Indict. VI. Regni V. extat apud Hundium Metrop. Salisburg. P. I. p. 261. conjecturam de *Decembri* mense firmat etiam opinio Marci Hansizii T. I. p. 423. quod eodem die menseque literas has etiam *Petrus* Episcop. Passav. *Neostadii* signarit: & alioquin nec Ind. VI. nec An. Regni V. convenire Augusto mensi An. 1277. possit.

(D) Lit. Nicolai III. PP. ad Rudolphum I. Imp. datæ Romæ pridie Idus Decembr. quæ extant apud Raynaldum Annal. Eccl. T. XIV. ad An. 1277. Num. 54.

(E) Diplom. Rudolphi I. Imp. ad Nicolaum III. PP. datum *Viennæ* ad An. 1278. XIV. Kal. Febr. Anno Regni V. quod extat apud Raynaldum ad An. 1278. Num. 45.

(F) Literæ Fr. *Conradi* Ministri FF. Minorum super. Alemanniæ, & Procuratoris ac Nuncii Rudolphi I. Imp. in hac causa signatæ An. 1278. IV. Maji Ind. VI. extant apud Raynaldum T. XIV. ad hunc annum Num. 47.

liam Cæſar Rudolphum Cancellarium ad recipienda Imperii jura: is Bononienſes, Immolenſes, Faventinos, Forolivienſes, Ariminenſes, Ravennates, pluresque alios Pontificiæ ditionis populos in Rudolphi fidem, ignaro Cæſare, ſacramento adegerat. Id cum a nupera jurium conceſſione alieniſſimum videretur, novis querelis pulſatus Cæſar, Godefridum, Solienſem in Carinthia Præpoſitum, mittere neceſſe habuit, qui Cancellarii Imperialis acta reſcinderet, & ſublata. populosque errore deceptos ad Pontificis obſequium revocaret. (A) Nihil non ex mente Pontificis Cæſarisque a Godefrido actum: (B) erat tamen Nicolao id jurium ſuorum ſtudium, ut quanquam ſatisfactum ſuperioribus poſtulatis ſuis per Godefridum fateretur; cuperet tamen ſingula Donationum capita, quæ ſeu a Ludovico Pio, ſeu ab Ottone I. & Henrico Imperatoribus Romanæ Eccleſiæ attributa ſunt, nominatim a Rudolpho Cæſare exprimi, & ad tollendam omnium conſequentium ætatum controverſiam de integro donari ac confirmari, maxime poſtquam Auguſtale Diadema de manu Pontificis accepiſſet. (C) Huic quoque poſtulato Rudolphus Cæſar vel ex ipſis caſtris Nonis Septembribus morem geſſit: juſſitque Conradum & Godefridum, ſuos ad Pontificem Procuratores, omnia ex formula a Pontifice præſcripta exequi, dum ipſe poſt acceptam Imperii coronam ea plenius ſtabiliret. (D)

A. C.

An Nicolaus III. PP. Rudolphum Imper. excommunicaverit.

Mirari interim ſubit, quid in mentem venerit Scriptoribus nonnullis, cum Rudolphum Cæſarem a Nicolao III. Pontifice diris devotum, & Romani Ducatus largitione cum Eccleſia tandem reconciliatum *produnt propterea*, quod expeditionem in Saracenos Lauſannæ promiſſam neglexiſ-

(A) Lit. Rodolphi I. Imp. ad Nicolaum III. PP. Datæ *Viennæ* IV. Kal. Junii An. 1278. quæ extant apud Odor. Raynald. T. XIV. ad hunc annum N. 51. „ Verum qui poſtmodum absque noſtro conſenſu, conſcientia, vel mandato *Rudolphus* „ Cancellarius noſter a Civibus Bononienſibus, Imolenſibus, Faventinis, Forojulienſibus, Cæſenatibus, Ravennatibus, Ariminenſibus, „ Urbinatibus, nec non & aliis - - „ juramentum fidelitatis noſtro nomine dicitur recepiſſe: nos dilectum familiarem Clericum noſtrum, magiſtrum *Godefridum*, Præpoſitum *Solienſem*, regalis aulæ Protonotarium, transmittemus ad veſtræ præſentiam ſanctitatis, cui damus præſentibus noſtris patentibus „ literis in mandatis, ut - - prædicta juramenta ſpecialiter revocet, caſſet, annullet, irritet &c. „

(B) Lit. Solienſis Præpoſiti *Godefridi*, prid. Kal. Julii An. 1278. ſignatæ, quæ extant apud Raynald. ad An. 1278. Num. 53.

(C) Lit. Nicolai III. PP. ad Rudolphum I. Imp. datæ Romæ Non. Julii ad An. 1278. apud Raynaldum ad hunc annum Num. 57.

(D) Lit. Rudolphi I. datæ in caſtris apud *Dyax.* Non. Septembr. Indict. VI. anno Regni V. extant apud Raynaldum ad hunc annum 1278. quo datæ ſunt. Num. 64.

A. C. glexiſſet. (A) Nam ut illud præteream, quam indignum ſapiente Pontifice factum eſſet, ſi Principem bello tam gravi, rebusque Germaniæ tam neceſſario diſtrictum a piorum communione removiſſet, quod neglecta juſtitia pietati non ſerviret: quam injurioſa ſanctitati ſummi Antiſtitis pactio fuiſſet illa, ſi ut Bononia, ac Immola potiretur Pontifex, Syriam omnem ac Palæſtinam Saracenorum libidini reliquiſſet? (B) Quod deinde usquam tot in literis Nicolai, vel pœnæ talis, vel terroris Pontificii veſtigium? quando non Filium ſibi chariſſimum, nomine haud quaquam diris devoto Principi dari ſolito, ſuis in literis appellavit? quantum fiduciæ ſemper in ejus pietate, religioſaque erga Eccleſiam obſervantia collocat? an vero credibile ſit, fulmen Apoſtolicum diſtrinxiſſe in eum Principem, ad quem Nuncios identidem mitteret ſuos, cujus Oratores ſecum Romæ, & in ipſo Cardinalium Senatu cum omni honoris ſignificatione retineret? (C) Ignorare poterat Pontifex, quam juſtæ, quam graves cauſæ Rudolphum ab expeditione promiſſa revocarent, tot ſuis, Cæſarisque legatis ultro, citroque commeantibus? Bellum illi procul ab Europa gerendum imponeret, tumente civilibus diſcordiis Germania, hoſteque Ottocaro, ni obſiſtatur, in Auſtriæ jam viſcera graſſaturo? quæ quemadmodum alieniſſima ſunt ab æquitate, ita a Pontificis ſapientis

Id incredibile eſſe oſtenditur.

(A) Ricordanus Maleſpini in Hiſt. Florent. cap. 204. „ Anche ſi fece „ privilegiare per la Chieſa la Contea „ di Romagna alla citta di Bologna „ a Ridolfo Re di Romani: e il detto Ridolfo il fece per cagione, „ ch' egli era caduto in ammenda della chieſa, perche egli non avea attenuta la promeſſa - - di paſſare „ in Italia per fornire il paſſaggio „ d'oltremare. „ Idem repetit Villanus L. 7. c. 33. Et ex noſtris Trithem. in Chron. Hirſaug. ad A. 1273. & Naucler. Vol. II. Gen. 43. Verum eſt, *Rudolphum* Imp. in animo habuiſſe Palæſtinæ ſuccurſum: id conſtat ex ejus Literis ad Gregorium X. PP. apud Rdmum Herrgottum: „ Gerentes ferventi ſpiritu in mentis „ deſiderio illi *Terræ Sanctæ* - - tam „ potenter, quam patienter ſuccurrere - - ad quod ardor deſiderii „ in nobis eo vehementius accenditur, quo naturalis genitoris noſtri „ (*Alberti* Habſpurgici) oſſa ob Cru„ cifixi gloriam, extra natale ſolum „ peregre inibi quieſcentia, ſollici„ tius quotidie in noſtris cordibus „ revolvuntur. „ Sed enim negleætæ ejus expeditionis cauſa *Rudolphum* cenſuram incurriſſe, id vero nec credibile, nec ullo idoneo documento oſtenſum.

(B) Lit. Nicolai III. PP. hoc anno Non. Junii Romæ datæ titulum hunc habent: „ Chariſſimo in Chriſto fi„ lio *Rudolpho* Regi Romanorum il„ luſtri, Salutem & Apoſtolicam be„ nedictionem. „

(C) Id conſtat ex tota ſerie horum negotiorum ſuperius relata. Adde quod in literis tam Nicolai III. quam Rudolphi I. nulla uspiam fiat mentio, vel intorquendi, vel redimendi per ceſſionem urbium Romano Pontifici conceſſarum anathematis Pontificii, quod omiſſum inter cauſas non eſſet.

(A) Id

Digitized by Google

voluntate longiſſime abfuere. (A) Nihil plus fidei, momentique habet altera criminatio, quæ ab Auſtriacæ gentis hoſtibus paſſim circumfertur, tanquam familiæ ſuæ augendæ amplificandæque ita intentus fuiſſet Rudolphus Cæſar, ut Imperii interim per Italiam rationes aut negligeret, aut prodigeret. (B) An vero iſta objicerent homines malevoli, ſi quæ a Rudolpho Cæſaris Cancellario in Italia, quæ de Hetruria adverſus Carolum Siciliæ Regem per legatos ejus acta ſunt, publicis e literis cognoviſſent? ſed nos a longo diverticulo in viam redeamus. (C) A. C.

An Rudolphus Imp. res Italiæ neglexerit.

Quo tempore hæc inter Cæſarem, Romanumque Pontificem tractata ſunt, bellum ab Ottocaro totis viribus parabatur. Conſcriptus e Bohemis Moravisque ingens exercitus, corrupti magnis largitionibus Germani quidam Principes, ut promiſſa Cæſari auxilia aut negarent, aut retardarent. Henricus, Dux Bavariæ aperte a Cæſaris partibus abſtractus: nec nulla ejus rei ſuſpicio Ludovicum Palatinum Rheni Comitem afflavit: qui cum copias ſuas fero admodum, nec niſi ad Anaſum fluvium adduxiſſet; materiem ſermonibus præbuit, tanquam Auſtriam non tam Cæſari, quam, ſi fors belli a Rudolpho in Ottocarum tranſiret, ſuæ familiæ vindicare voluiſſet. (D) Suevi tamen

Ottocarus Rex Principes Germaniæ a Cæſare diducere ſtudet.

(A) Id tum ex ſequentibus patebit, tum ex eo, quod memorant Annal. Colmar. ad hunc annum 1278. „ Dominus Papa excommunicavit „ omnes adverſarios Regis *Rudolphi*.„

(B) Struvius in corpore Hiſtor. Germ. Periodo IX. in *Rudolpho* Imp. p. 532. „ Is (*Henricus* Baſileenſis) „ in mandatis habere dicebatur, ut „ Pontifici nunciaret, *Rudolphum* ex„ archatu cedere. Id quidem *Rudol„ phum* feciſſe conſtat, tempori ſer„ vientem. Idem Bononienſibus, Ge„ nuenſibus, Lucenſibus, Florenti„ nis pro magna pecuniæ ſumma li„ bertatem vendidit. Hinc ob ava„ ritiam a plerisque reprehenditur, „ familiæ ſuæ cupiens proſpicere. „ Cuſpinian. in Rudolph. Imp. p. 354.

(C) Raynaldus Annalium Eccl. T. XIV. ad An. 1277. & An. 1278. de negotio Imperii fuſe rem tractat: videri etiam de hac re poteſt Giachetto Maleſpine in appendice Hiſt. Florent. cap. 213. apud Murat. T. VIII.

(D) Chron. Salzburg. ad A. 1278. „ *Otokarus* Rex Boemiæ gravi corde „ ſufferens, ſe terras Auſtriæ &c. ſine „ bellico opere reſignaſſe; Principes „ & alios ſubjectos Romani Imperii „ in diverſis mundi partibus ad con„ ſpirationem ſollicitat, & pecunia „ mediante plurimi corrumpuntur. „ Quorum alii ſe Regi Romanorum „ *manifeſte objiciunt*, *alii occultis* „ inſidiis fidem frangunt. - - Ali„ qui venturos ſe dixerunt, ſed male „ decipiunt ſuſpenſum pro adventu „ ipſorum animum expectantis. „ Chron. Auſtr. plen. A. 1278. „ *Hain„ ricum* illuſtrem Ducem Bavariæ: „ ac alios Principes circa Rhenum: „ tum ſæculares, tum ſpirituales ſua „ corrupit pecunia (*Ottocarus*) qui „ omnes obliti juramenti & fidei ſuæ, „ ſereniſſimum Regem Roman. *Ru„ dolphum* penitus ſolum dereliquerunt. „ Chron. Hageni Col. 1089. „ Im (*Rudolff*) hælff auch von der „ Pfalz Herzog *Ludweig* ſein ayden, „ der doch nicht verrer cham, nur „ hinz gen *Ens*: daz tet er auf dem „ ſün: ob Chünig *Rudolff* wer ni„ dergelegen des ſtreits, daz er ſich „ der Lande vor menigleich hiet un„ terwunden. „ Idem habet Haſelbach. L. 3.

(A) Chron.

A. C. men, & qui Alſatiæ, Helvetiæque proximi, auxilia Rudolpho Cæſari firma magis, quam numeroſa adduxere. (A) Wilhelmi vero Juliacenſis Comitis non tam præſens ſubſidium, quam voluntas ampliſſima laudanda fuit: is enim cum Aquisgranum Cæſaris mandato profectus, ſtipendia cogeret, exorto civili tumultu, duobus cum filiis, ac trecentis fere militibus, quos Cæſari ſuppetias deſtinarat, ante ipſam DEI Parentis Baſilicam, ſacro verni jejunii tempore trucidatus eſt, tanta immanitate, rabieque populi, ut totam ejus familiam inferias Comiti mactatam adjicerent. (B) Nec Henrici Baſileenſis Epiſcopi, nec Friderici Norimbergenſis Burggravii, qui centum ſinguli & amplius equitum comitatu in Auſtriam ituri erant, profectio ſatis expedita fuit, Henrico Bavariæ Duce, objectis utrinque copiis iter iis præcludente: ſic ut via, qua equeſtrem manipulum ad Cæſarem traduceret, Friderico per Tyrolenſes; Henrico per Salisburgenſes alpes rimanda eſſet. (C)

Rudolphi Imp. auxiliares copiæ impedita.

Id Julio menſe factum: quo tempore Ottocarus jam in Auſtriam caſtra promovit. (D) Adjecerat is ad

Ottocari R. copiæ & auxilia.

(A) Chron. Hageni ibid. „ Chunig *Rudolffen* halff auch der Biſchoff „ von *Salzburg*, von Swaben chamen yn zu hilff ſeine frewnd nur „ drey, der Graff von *Hobenberg*, und „ der von *Fürſtenberg*, und der von „ *Hobeneck*. „

(B) Annal. Colmar. ad An. 1278. „ XVI. Cal. Aprilis interfectus eſt „ Comes de *Gülich* in Civitate, quæ „ dicitur *Aquisgranum*, cum duobus „ filiis, & CCC. militibus, & cum „ alia familia ſua multa. „ Chron. Clauſtro-Neoburg. ad Annum 1278. „ Eodem anno Civitate *Aquisgranis* „ interfectus eſt Comes *Guliacenſis* „ cum quingentis militibus, quorum „ unus non evaſit. „ Chron. Auſtr. plenius ad An. 1278. „ Inclytus „ Comes *Juliacenſis*, dum ad expeditionem Regis Rom. ſe præparat, & „ ad Civitatem *Aquisgranum* usque „ perveniſſet, & exactionem, quam „ ei Rex Romanorum ordinaverat, „ a civibus exigeret, ſubito lite exorta, ſuadente peſtifero conſilio, „ cum duobus liberis ſuis, ac ducentis militibus, & fere mille aliis hominibus ſuis (proh dolor!) in „ Quadrageſima ante Eccleſiam B. „ Virginis, a prædictis civibus & „ vulgo eſt miſerabiliter occiſus. „

(C) Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Verum de partibus Reni & Franconiæ veniunt *Baſilienſis* Epiſcopus, „ & *Fridericus* Burgravius de *Nurenberg* cum militibus centum, vel parum pluribus. *Baſilienſis* Epiſcopus „ *Salzburgam* invito Domino H. Duce Babariæ, qui partem Regis Boemiæ adjuvabat; Burgravius terram peragrat Comitis *Tyrolenſis*. „ Annal. Colmar. An. 1278. „ Epiſcopus *Baſilienſis*, & Advocatus Alſatiæ „ (*Wernerus de Hadiſtat*, ut in Chron. „ Colmar. part. altera appellatur) „ cum exercitu ad Regem *Rudolphum* „ in Auſtriam perrexerunt in menſe „ Julio. „

(D) Lit. Rudolphi Imp. ad Nicolaum III. PP. apud Rdmum Herrgottum Vol. III. p. 484. „ Intimandum „ fore credimus Apoſtolicæ Sanctitati, quis eventus finiverit litem illam, qua quondam Illuſtris Rex „ Bohemiæ, infatigabilis Reipublicæ „ fatigator, noſtræque ſalutis, & vitæ notorius perſecutor, ſe adverſum nos, & Romanum Imperium „ improvide elevavit, poſt præſtita „ nobis, & ab ipſo male contempta „ fidelitatis, & homagii ſacramenta. „ Dictus ſiquidem Rex in Feſto Pen-

„ teco-

Digitized by Google

decem ſuorum millia, peregrini auxilii alia viginti, à Leone A. C.
Rutenorum Rege, a Caſimiro Polono, Henrico Wratislavienſi, Dietrico Misnenſi, Ducibusque Glogoviæ, Caliſii, ac Pomeraniæ collecta: (A) quibus cum copiis ſi in tempore Danubium transmiſiſſet; actum erat de Habſpurgico per Auſtriam imperio: cum præter Auſtriacos, paucosque cognatarum e Suevia familiarum Comites, copiarum adhuc nihil ad reſiſtendum adeſſet. Interea dum ad V. Cal. Julias, Regia, religioſaque ſacri Ordinis pompa, Praga digreditur Ottocarus: dum ad Laam, Auſtriæ urbem, opportunum rebus gerendis tempus otio terit: dum ſero ad lentam Droſendorffii obſidionem copias admovet; potiundæ opportunitas Auſtriæ e manibus elapſa eſt. Et Meiſſavius quidem, loci dominus, cum ingruere jam vim, Regemque ipſum expugnandæ urbeculæ rationes expedire cerneret, ſe, urbemque ejus poteſtati ſubmiſit: (B) ſed inutili ea obſidionis mora nihil aliud profectum eſt, quam ut contractis interea ex Styria, Carinthia, Salisburgo, Tyroli, Goritia copiis,

Droſendorffium ab eo captum.

„ tecoſtes proxime præterito, contra terras Imperii caſtra movens, ipſasque rapinarum, & incendiorum vaſtitati ſubjiciens, caſtra quædam & oppida hoſtiliter expugnavit, tot & tantis damnoſis injuriis, & probroſis contumeliis, & contemptibus nos impellens, quod ad ſtatum reipublicæ defendendum, cujus idem Rex pœne ſuffoderat fundamenta, oportuerit ſaltem ſero gladii uſus, nobis a DEO commiſſi, educere poteſtatem. „

(A) Chron. Hageni, Haſelbach. Chron. Auſtr. L. 3. „ Rex *Apuliæ* (lege: *Poloniæ*: *Puln.* ut ſcribit Hagen.) Duces *Glogoviæ*, *& Henricus Uratislavienſis*, *Caſimirus de Polonia*, Dux *de Caleis*, *de Syras*, *de Pomerania*, *Theodericus* Comes *de Miſna*, Rex *Leo de Ruſſia* ipſius (*Ottocari*) cognatus. Adglutinavit ſibi denique *Ottocarus* ſub ſtipendio gentes non paucas de Saxonia: de *Magdeburgo* vero & *Mersburg* multæ ſibi in adjutorium ſunt gentes deſtinatæ. „ Annal. Colmar. An. 1278. „ Rex Bohemiæ X. millia militum congregavit, ut Regem *Rudolfum* de Auſtriæ finibus extirparet. „ Chron. Anon. Leob. p. 848. „ Æſtimatus eſt autem (*Ottocarus* Rex) habuiſſe XXX. millia pugnatorum. *Rudolfus* vero vix hujus numeri quartam partem habuit. „

(B) Chron. Bohem. apud Peſſinam L. 3. c. 7. p. 381. „ A. Domini 1278. V. Kal. Julii Rex *Ottocarus* eſt ad expeditionem contra R. electum, verſus Moraviam, reſeditque in *Bruna*, expectando Duces *Poloniæ* & militiam ipſorum: Nobilitas etiam Bohemiæ atque Moraviæ. - - Collectis itaque exercitibus proceſſerunt ad *Lavam* (*Laam*) ibique immorati ſunt, quamdiu poterant pabulum pro equis, & victualia per ſpoliationes pauperum habere. Deinde venientes applicuerunt munitioni, quæ dicitur *Drozndorf*, & ibi metati ſunt caſtra, & vallarunt prædictam munitionem, & locaverunt machinas, & alia varia inſtrumenta ad expugnandum. Videns hæc, quæ fiebant *Meiſſou* (Meiſſavius) miles ſtrenuus, qui præerat ei munitioni, quod reſiſtere nequiret, ſubdidit civitatem, ſed & omnia, quæ poſſidebat, Dominio Regis. „ Chron. Auſtr. plen. ad An. 1278. „ Rex Boemiæ - prius *Pragæ* licentiatus, & ab omni clero, & populo univerſo, cum multis gemitibus proceſſionaliter de civitate eductus, quamvis, quod dictu nefas eſt, nunquam literas diffidentiæ Regi Romanorum præmiſiſſet. „ Horneck. cap. 140.

(A) Chron.

A. C. copiis, Rudolphi vires convaleſcerent, bellumque occupato jam Danubio, Moraviæ immineret. (A) Libet militum, ducumque, per quos nobiliſſima patrata eſt victoria, minutum quamvis numerum e veteri tabulario afferre: quo conſpectior fiat belli præſentis ratio a noſtri temporis more tam diverſa. Salisburgenſis Archiepiſcopus trecentorum equitum lectam cohortem, Henricus Baſileenſis centum, totidem Burggravius Fridericus in caſtra miſerat: quibus Henricus Hachbergicus Marchio ſuos, Furſtenbergicus, & Hocheneckius cognati ſanguinis Comites ſexcentos alios addidere. Mainhardus Tyrolenſis cum trecentis ſuorum, Albertus Goritienſis cum centum ac quinquaginta equitibus in tempore affuere: ad hos Fridericus & Albertus Ortenburgici Comites armatos trecentos, bis centum Udalricus Heunburgicus, centum Henricus Pfannebergicus adjunxit. Styria mille armatos, Ducibus Friderico Petovio, Ottone Liechtenſteinio, & Colone Seldenhovio ſuis ſtipendiis aluit: (B) ceteros Auſtriæ Ordines ſub ſigna coegerunt. Exiguis per ſe copiis, magnum ſubſidium ab Hungaris ac Cumanis, quos Hugo Comes a Taufers a Ladislao Rege impetraverat, acceſſit. Viginti fuere millia, acerrimus bello miles, ſed Cumanis,

Rudolphi Imper. tenues copiæ:

Sed Hungarorum magnis auxiliis aucta.

(A) Chron. Bohem. modo laud. pag. 382. „ Cumque hæc innoteſcerent electo *Rudolpho*; jam enim „ dudum collegerat multitudinem „ copioſam Ungarorum, Comanorum, Suevorum, Saxonum, Auſtralium, Stirienſium, Colonienſium, Rhenenſium & aliarum diverſarum nationum, transfretato „ Danubio venit in occurſum ejus. „

(B) Hageni Chron. Auſtral. Col. 1089. & ex eo Haſelbach. in Chron. L. 3. p. 737. „ Miſſis nunciis ad *Ladislaum* Regem Ungariæ mutuo ſe „ colligant, ut unus alteri contra „ quemcunque ferret auxilium. Stirienſes, & Carinthiani omnes usque ad mortem ſpoponderunt: „ quod & cum magna gente fideliter „ effectui demandaverunt. Comes „ *Udalricus de Heunenberg* (leg. *Heunburg*) venit cum CC. equitibus; „ de *Ortenburg* cum CL. Comes *Fridericus* (Hagen. vocat hunc *Albertum*, priorem vero *Fridericum*) cum „ multis Comitibus Sueviæ, de *Hohenberg*, *Furſtenberg*, & *Hobeneck* cum „ multo venerunt populo. „ Gerardus de Roo L. 1, „ *Salisburgenſis* „ Archiepiſcopus ad primum nuncium cum CCC. equitibus advenit: „ *Baſileenſis* Præſul, Burggravius *Norimbergenſis*, & *Henricus Hachbergicus* Marchio DCCC. - per Carnos „ adducebant; quibus *Hennebergici*, „ *Furſtenbergici* & reliqui cognati quidam DC. adjunxerant. His acceſſere *Albertus* Goritienſis cum CL. „ equitibus, *Meinhardus* Tirolenſis „ cum CCC. totidem ducebant *Fridericus & Albertus Orttenburgici. Udalricus* Hainburgicus Carnus cum CC.; „ *Henricus Pfannenbergenſis* Stirienſis „ cum centum aderant. Mille præterea Stiris Provinciæ nomine conductis præerant *Fridericus a Patovione*, *Otto Liechtenſteinius*, & *Colo a Seldenboven.* „ Verum Colmar. Chron. part. altera p. 45. „ *Henricus* Epiſcopus Baſilienſis - & Dominus *Wernerus* Advocatus Alſatiæ „ dictus de *Hadiſtat*, exercitum centum militum „ adduxiſſe ſcribitur, quibus ſe Comes alius cum centum militibus adjunxerit.

(A) Hæc

nis, cruda adhuc moribus gente, quaqua incideret, formidandus. (A) A. C.

Rudolphus Imp. & Rex Hung. Ladislaus castra conjungunt.

Pridie Idus Augusti Rudolphus Vienna Heimburgum movit, a Liechtensteinio, & Seldenhovio comitatus: ubi trajecto pontibus Danubio in amplam Marchici campi planitiem egressus, Styrorum ac Carinthiorum propinquas jam copias expectavit. Dies non minus quatuordecim stativa ad Marchiam tenuere: cum Ladislaus Rex Posonio cum exercitu in castra Cæsaris pervenit. (B) Perfuncti salutationum officiis, dieque una, altera, ac tertia militum quieti data, missi ad explorandas res hostium bis mille Hungari, qui levibus armis, & equorum pernicitate freti, in primas Bohemorum stationes impetum fecere. Erat inter utriusque partis castra locus cannis paluſtribus obsitus, eaque de causa paludis etiam speciem haud sine veri similitudine referebat. Sed eum oculis errorem exploratorum sagacitas detraxit, qui transmisso eo arundineto, in planiora elapsi, speculæ excubias, quæ vicino in monte ad observanda Austriacorum castra, excitata stabat, primo incursu deturbarunt: inde, ut sese occasio dabat, in palabundos Saxones, & Silesios invecti, centum ferro concisis, ducentis in vincula conjectis, suspensis de more ex ephippiis cæsorum capitibus, triumphantium ritu in castra reverterunt. (C) Ea ad XI. Cal. Septembres vix duarum horarum

Felix Hungarorum excursio.

(A) Hæc fide Gerardi de Roo L. 1. „ *Hugo* Comes *a Taufers* Tirolensis in „ Hungariam missus, auxilia impetrat. Chumanorum viginti millia „ venerunt cum *Ladislao* - Erant *Chumani* gens nondum Christianis ritibus addicta, bello acerrima. „

(B) Hageni Chron. „ Do Chunig *Rudolff* daz vernam, er macht „ sich auf, und rayt gen *Haimburg*. „ Mit ym waren da berait Herr *Ott* „ *von Liechtenstain*, und Herr *Chol* „ *von Seldenhofen*, und fur da uber, „ und liez sich nieder dacz *Marcbeck*; „ von dan tett er sein Bottschafft „ umb hilff den von Ungarn. Und „ daz verzoch sich wol alzo vierzehen tag, dieweil chamen ym zu „ hilff Steirer, Cherndner, Krainer. „ Do zogt auch zu enhalb der *March* „ von Ungern Chunig *Ladislaw*. „ Haselbach. L. 3. Chron. Salzburg. An. 1278. „ Rex Ungariæ venit cum „ exercitu, & in *Posonio* transcendit „ Danubium. Ac in Vigilia Assumptionis B. Mariæ semper Virginis „ Rex Roman. descendit Danubium „ in *Haimburg*, & ibi transiens in „ *Marcbeck* colligit exercitum Austrialium & Stirienſium, non quidem „ omnium, quia multi ex ipsis in lacum perfidiæ ceciderunt. „

(C) Chron. Salzburg. ad A. 1278. „ Ungari ad investigandum militiæ „ potentatum in exercitum Regis „ Boemorum miserunt ex Ungaris „ duo millia in armis levibus: quorum insultibus Rex Boemiæ provocatus ab oppido *La*, quod obsederat, castra movit, ad Romanum „ exercitum faciem dirigendo. „ Haselbachius ex Hageno L. 3. „ Rex „ *Rudolphus* castra movit ab ea parte „ Marchiæ circa *Marcbeck* obviam Regi Ottokaro, & in *Waydenbach* in „ unius milliaris distantia ab exercitu *Ottokari* resedit. Videbatur in „ medio duorum exercituum, arundinetum grande, unde & paludes „ sunt suspicati utrinque, per quod „ arundinetum Ungari siccis pedibus „ præ-

A. C. horarum intervallo ab hoſtium caſtris aberant. Quo loco inſigne ad memoriam æquitatis exemplum de Rudolpho memoratur. Compererat e Bohemis transfugis, omnia in caſtris Ottocari perfidiæ ac inſidiarum plena, verebaturque, ne impetu ab ſuis in Regem facto pulcherrima ſibi pars victoriæ per impium facinus eriperetur: mittit igitur fidum de ſuis hominem, qui Regem, quo in diſcrimine verſaretur, edoceret. Sed enim Ottocarus, quem fata jam urgebant ſua, monitorem cum ſtomacho rejecit: atque ut inſigni aliquo maleficio, benevolentiæ Cæſaris hoſtimentum redderet, propoſito ampliſſimo præmio percuſſorem in caput Cæſaris comparavit. (A)

Rudolphus Imp. de inſidiis edocet R. Ottocarſh.

Deluſus ſpe ſua Rudolphus, VIII. Cal. Septembris, omnia in craſtinæ diei ſupremum prælii caſum ſapienter ordinat: ſexta erat feria feſtam D. Bartholomæo diem conſecuta: hanc enim ut rebus ſuis ſecundam, deligere ad bellum, quoties pugnæ arbitrium penes ſe eſſet, in more habuit. (B) Atque ut militum animos alacriores redderet, ſolenni ejus ætatis inſtituto, equeſtris militiæ honoribus permultos ornat. Hos inter Tigurinos centum fuiſſe memorant, omnes tamen poſt editam ingentem hoſtium ſtragem, acceptis adverſo corpore vulneribus poſtridie victoriæ immortuos. (C) Vix dies illuxerat certamini conſtituta, cum Cæſar conſilio Hugonis de Taufers, cui toto eo bello multum a Cæſare tribuebatur, exercitum omnem

Pugna ſuprema.

„ præcedentes, exercitum *Ottocari* „ conſpicere volentes, ſpeculatores „ Boemorum in quodam promonti- „ culo conſiderantes, ipſos aggreſſi „ ſunt, & occiſis Polonis & Saxoni- „ bus, tunc promonticulum ſuſce- „ perunt, & ducentos ſecum captivos „ adduxerunt, cum centum capitibus „ una cum galeis abſciſſis ex parte ho- „ ſtium. „ Horneck. c. 141. & ſequ.

(A) Longinus Hiſt. Polon. L. 7. p. 815. „ *Rudolphus* interea Rom. „ Rex - mittit ad Przemislaum (*Ot-* „ *tocarum*) Regem nuncios, qui mo- „ nerent, ut ad bonam mentem re- „ diens, cum fortiori, ſuorum etiam „ ſeptus inſidiis, ſigna conferre omit- „ teret. „ Stero in Chron. *Ottocarum* a Nobilibus Auſtriæ de inſidiis commonitum eſſe ſcribit: ac propterea Bohemos Nobiles ab eo evocatos, fidem denuo juraſſe Regi ſuo. De percuſſore *Rudolphi* empto ex *Alberto Argent.* infra dicetur.

(B) Lit. Rudolphi Imp. ad N. Principem apud RdmumHerrgottum Vol. III. p. 483. „ Scias itaque, quod „ nos feria quinta proxima poſt feſtum *Bartholomæi* Apoſtoli, eo loco „ locavimus caſtra noſtra, quo a tentoriis dicti Regis *Bohemiæ* vix ad „ ſpacium dimidii milliaris Teutonici diſtabamus. Mane vero ſextæ „ feriæ ſubſequentis, una cum dilecto „ filio noſtro Rege Hungariæ procedentes, cuneos acierum noſtrarum „ adjunximus hoſtium ſtationi, ſicque hora diei quaſi ſexta inter nos „ gravis pugna committitur &c. „ Hageni Chron. Col. 1090. „ Er „ (*Rudolphus*) het auch den ſyten, „ daz er nit gern ſtrait, den allein „ an den Freytag. Am Pfingſtag ver- „ ordnet er ſein Volch, nach ratt „ der, die darzu wol chunden. „ Haſelbach. L. 3. aliique.

(C) Gerardus Roo L. 1.

(A) Hor-

quatuor in turmas diſtribuit. Ex Hungaris duo erant agmina: quorum alteri Mathias Trentzius Eques; alteri Stephanus Comes Schildbergius, de conſilio Hugonis Tauferii, præfuiſſe videtur. (A) Tertium ex Styris, Carnis, Salisburgenſibus, ac Suevis conflatum agmen Imperator ipſe ſibi, tanquam cohortem prætorianam delegit: quartum, quod Auſtriacis conſtabat ſolis, Optimates ipſi curare juſſi. (B) Bertholdo Capellero, claro inprimis militari ſcientia viro, extra ordines decreta ſtatio, ut cum parte exercitus, quocunque neceſſitas poſceret, in hoſtem ſe inferret. (C) Ladislao Regi provide a Rudolpho cautum, ut vicino e colle, expers diſcriminis (id enim gentis inſtituta poſtulabant) ſpectator tantum prælii, ac victoriæ teſtis eſſet, numeroſo Hungarorum agmine ſtipatus undique, & adverſus vim munitus: Cumanis interim, velitum inſtar, & procurſu equorum pugnam laceſſere, & tutari latera Hungarorum juſſis. (D) Parte ab altera, triginta fere millium exercitum Ottocarus trahebat, in ſex ordines, ſeu turmas potius diviſum. Primus ex Bohemis, ex Moravis alter, tertius ex Misniis ac Thuringis conſtabat: Poloni, Sileſii, ac Ruteni duas item in phalanges

Aciei ordines.

A. C.

(A) Horneckius cap. 145.
„ Er rotirt, und ſchart
„ Sein Heer zu vir Scharn,
„ Derſelben zwo warn
„ Der Ungriſchen Diet
„ Graf Hawg von Taufers riet &c.„
Hagenus in Chronic. Horneckium compendio refert hoc modo: „Graff „ *Hawg* von *Taufers* riett Chünig Rudolffen, daz er in vier tail tailt den „ hauffen: und der ain hauffen ſolt „ weiſen von Teutſchmaiſter Mathias (Trentſch;) den andern Graff „ Stephan von Schildberg. „ Eadem narrat Haſelbach in Chronico. Sed Anonymus Leob. p. 848. de Rudolpho ſcribit. „ Capto campo in quatuor ordines ſuos ſcindit: primum „ & ſecundum *Ungaris*, aptis ad jacula commendavit. „

(B) Horneck. c. 145. & ex eo Hagenus in Chron. Col. 1090. „ Chunig *Rudolff* nam in ſein ſchar die „ *Steyrer*, und etleich *Swaben*, und „ die von *Chernden*, und *Chrain*. Er „ nam auch zu ym, die ym het geſant der von *Salzburg* zu hilff. Die „ vierden ſchar hieſs er haben all die „ von *Oeſterreich*. „ Anon. Leob. in Chron. „ Ad tertium Suevos, Stirienſes, Carinthianos, Carniolanos, Salzburgenſis Præſulis familiam collocavit: quartum Rex cum „ Auſtralibus gubernavit. „

(C) Anonym. Leob. in Chronico. „ Sequeſtrans virum ſtrenuum *Capellarium* cum electis, ut laſſis, prout „ cerneret, ſubveniret. „

(D) Horneck. c. 153. & ex eo Hagenus in Chron. Col. 1091. „ Chunig Ladislau den Jungen fürten die „ Ungern auf ainen berg ob dem „ plan, do er wol möcht ſehen, und „ hören den ſtreit: wan der Ungern „ gewonhait iſt, daz der Chünig mit „ ſein ſelbs Leib nicht ſol vechten. „ Chron. Salzburg. ad Annum 1278. „ Rex etiam Ungariæ ſuum exercitum tribus diviſit aciebus: *Gumani* „ vero ſine ordine curſitabant, & „ aliis procedentibus ad caſtra hoſtium ordine bellicoſo, iſti per latera „ utriusque exercitus vagabantur. „ Addit Haſelbachius L. 3. Chron. Col. 738. ex Hageno: „ Quidam *Ungari* „ ab *Ottocaro* pecunia corrupti clam „ abierunt; alii vero etiam recepta „ pecunia perſtiterunt. „

(A) Hor-

A. C. langes tributi: Saxones poſtremo, Bavarosque Rex ipſe ducebat. (A)

Structa hunc in modum acie in hoſtes itum. Præibant Cæſareos ordines tria de more ſigna: quorum primum, Imperii videlicet Aquilam, Henricus Hochbergicus Marchio præferebat; alterum, Auſtriacæ nempe gentis insigne Conradus Haslavius; tertium, idemque maximum, & tota acie conſpicuum, ante Rudolphum Cæſarem, Albertus ipſe, filiorum maximus, gerebat, Servatoris Chriſti e Cruce pendentis imaginem. (B) Et erat ea Rudolpho in Chriſtum cruci affixum religio, ut in ipſo adhuc pugnæ procinctu (quæ vetus opinio eſt) honori ſanctæ Crucis Ædem ſacram voveret, ſi auſpice illo rerum Domino victoria potiretur. (C) Aliud quoque conſimilis pietatis argumentum militaris ipſa teſſera præbebat: nam cum *Pragam* Bohemi, mandato Regis ſui, eo prælio inclamarent; Cæſarei exercitus teſſera *Chriſtus* erat, quem ituri in prælium milites magnis vocibus conclamabant. (D) Rivum, qui media caſtra interſecabat, & vicino pago Weidendorffii nomen dat, ubi transmiſere

Vexilla in acie Cæſaris.

Teſſera militaris.

(A) Horneckius c. 146. & ex eo Hagenus & Haſelbachius in Chron. „ *Ottocarus* ſuum in ſex turmas diviſit „ exercitum, quarum primam ex Bohemis conſtituit - - (Hagen. „ Zu „ der andern die von Marherrn. „) „ in tertia Misnenſes & Turingos: „ de Polonis vero ob pluralitatem „ duas turmas conſtituit. Ipſe vero „ in ſexta turma cum Bavaris & Saxonibus ſe conſtituit. „ Aliter paulo Chron. Anon. Leob. „ *Otakerus* „ acies ſex diſtinxit: in prima cum „ Rege fuere Saxones, in ſecunda „ Moravi, in tertia Pilsnenſes, in „ quarta Thuringii & Misnenſes, in „ quinta & ſexta cum Babaris Polonicæ gentis fortiſſima armatura. „

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Exercitus Regis Rom. tribus diſtinguitur aciebus, & ſignis totidem. „ Nobiles *Auſtriæ* dividebantur in „ duas turmas: una portavit vexillum Romanæ *Aquilæ*: ſub vexillo „ Auſtriæ altera militavit, alia turba „ victorioſiſſimæ *S. Crucis* inſignia, „ juxta morem Imperii ſequebatur. „ Sub hoc ſigno ſalvifico Rex Romanorum militat, nec triſti facie, nec „ fracto animo. „ Cetera fide Gerardi Roo L. 1. adjecta ſunt. Hagen. Chron. Col. 1091. „ Der *Haslawer* „ waz an der Dewtſchen tail Panyrfürer, der wol 100. jar alt waz, „ dem doch durch ſeiner chranchait „ willen nam die Panyr Herr *Hainreich von Liechtenſtain.* „ Horneckius cap. 148.

(C) Gerard. de Roo L. 1. & confirmat rem Chron. Anon. Leob. L. 2. in fine. Chron. Paltrami ad A. 1291. & Dipl. Rudolphi I. apud Bern. Pezium in Cod. Diplom. P. II. p. 144. in quibus tamen de voto occaſione pugnæ facto nulla fit mentio.

(D) Chron. Auſtr. plen. ad An. 1278. „ Rex Romanorum tam Cumanis, quam Chriſtianis pro ſigno „ nomen *Chriſti* præcipit invocare. - „ Itaque - repetitis vicibus *Chriſtus*, „ *Chriſtus* alta voce ab omnibus proclamatur. Rex vero Boemiæ ſuis „ exercitibus pro ſigno dederat clamare: *Praga, Prago.* Cuilibet album „ peplum circa collum ante & retro „ usque ad cingulum in modum ſtolæ diaconi. „ Idem narrat Anon. Leob. in Chron. Addit Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Tam Teutonici, quam Ungarici & Germani „ poſuerunt in ſuperiori veſte ſignum „ *S. Crucis.* „ Hagenus tamen & Haſelbachius in Chron. ſcribunt clamorem Teutonicorum fuiſſe: *Romanum Imperium*; Bohemorum *Praga.*

(A) Chron.

Digitized by Google

miſere noſtri, aciem productis in latera cornibus ſinuari A. C. Cæſar juſſit, ut irruentem in ſe hoſtem a fronte, ac lateribus conſtringeret: paucis pro more hortatus milites, violata jura, conculcatam pactorum fidem, majeſtatem Imperii verbis, factisque indigniſſime laceſſitam meminiſſent: affuturos haud dubie juſtæ cauſæ ultores temeratæ fidei Superos, & contemptorem religionum contumaciæ ſuæ pœnas quantocius daturum: urgere manes tot innocentum Procerum inter ultimos cruciatus a Rege enectorum maturum de ipſo ſupplicium: terrorum, cladiumque, quas tot annis pertuliſſent, finem hunc adeo diem allaturum. (A)

Nondum finierat, cum Schorlinus ex equeſtri Baſileenſium nobilitate, equi ferocientis impetu in hoſtem illatus, totam ſecum aciem in pugnam traxit. (B) Rudolphus, quid id rei eſſet, ignarus non ſine metu fuit. *Pugnæ initium fortuitu.* Advertit ea res Henricum Baſileenſem Epiſcopum, virum e Monaſtica diſciplina ad Infulas evectum, ſed artium civilium, ac bellicarum minime imperitum: is ante aciem prævectus equo, animos militum exterritos, qua voce, qua exemplo a timore revocavit. (C) Primum certamen inter equites loricatos fuit: concurſum infeſtis haſtilibus, Baſileenſi Antiſtite *Mariam*, DEI Matrem, magna voce inclamante: (D) & quanquam Ottocaro eſſent nongenti fere equi, ferro & ipſi toto corpore contecti, quibus Auſtriaci ne trecentos quidem poſſent opponere; longi tamen erat res certaminis, & duabus horis ipſis in ſpem victoriæ conflictatum. (E) Perrupere tamen *Auſtriaci* Bohemam tandem aciem, quos inter & Polonos ſtrages maxi-

(A) Chron. Auſtr. plen. An. 1278. „ VII. autem Kal. Septembris, quæ „ fuit feria VI. proxima poſt Bartholomæi, in campo, qui vulgariter „ dicitur *Idunspeugenſis*, circa *Marchiam*, ex utraque parte ad prælium „ convenerunt. „ Haſelbachius L. 3. Col. 739. vocat campum *Chruterfeldt*. Idem ſcribit paulo ſuperius: „ Exercitibus igitur appropinquantibus utroque Rege ſuos exhortante, „ inſurgunt altrinſecus acies. „

(B) Hoc ex Gerardo de Roo L. 1. & Alberto Argentin. qui tamen aliter paulo rem deſcribit. „ *Henricus* „ quoque *Schorlin* Suevus, Epiſcopi „ *Baſileenſis* ſervitor, habens equum „ indomitum, - - tacto equo cum „ calcaribus, primus Bohemos invaſit. „

(C) Hagen. in Chron. „ Biſchoff „ *Hainreich von Baſel* tröſt der Dewtſchen hauffen mit maniger weis, „ und menlicher red, damit er ſy auf „ Ritterleiche ſach erhaiczte. „

(D) Horneckius cap. 153. „ Der Biſchof von *Paſel* pegan „ Diſen rueff heben an: „ Sand *Marey*, Muter und Maid, „ Alle unſrew Not ſey dir gechlait.„

(E) Horneck. c. 154. & ex eo Hagenus p. 1091. Chronicon Auſtr. plenius ad A. 1278. numerum cataphractorum equorum Ottocari auget: „ Rudolphus cum vix unum pugnantem adhuc contra duos adverſarios, & non niſi CCL. dextrarios „ faleratos contra MC. parte ex adverſa haberet &c. „

(A) Hor-

A. C. maxime deſæviit. Et quanquam Ottonem Haslavium, ſigniferum centum jam annos natum, vires deficerent; Henricus tamen Liechtenſteinius, ſucceſſor illi jam ante prælium deſignatus, tanta vi ac contentione in hoſtes invectus eſt, ut ejus, ac Valchenbergii opera inſignis ante alios ea pugna appareret. (A) Cumque & Carinthi Heunburgio & Ortenburgio Comitibus, & Carnioli Mainhardo Tyrolenſi ductoribus, ſtrenue & ipſi rem gererent, & Salisburgenſes Polonos maxime fatigarent; Styris eam laudem tribuit Fridericus Norimbergicus, ut de victoria ea die deſperaturum ſe palam affirmaret, niſi Styrorum animos manusque tam ſtrenuas comperiſſet. (B) Jam vero Hungari, qui ſub Mathia Trentzio & Schildbergio Comite geminam & ipſi formabant aciem, ſive ſuopte in Ottocarum odio, ſive tot nationum æmulatione, tanto ardore, tantaque conſtantia toto prælio decertabant, ut & armorum tractatione, & pertinaci vincendi contentione ſeſe ipſos ſuperarent. (C) *Æmula nationum ſtudia.*

Neque vero Rudolphum concepta de ſuis Suevis ſpes fefellit: ii in Saxones, qui ſub Marchione Pfeilio nervus erant Bohemici exercitus, ſic coorti ſunt, ut præter fugam cædemve nihil iis eſſet reliquum. (D) Dum ſic pugna undique calet, Herbotus Fullenſteinius, qui ſe Cæſarem equo dejecturum Ottocaro receperat, repente invehitur in Rudolphum, admiſſo calcaribus equo, in frontem aciei procurrentem: ſed is id genus pugnæ non ignarus, ruentis impetum eluſit, haſtaque per galeam adacta, Fullenſtei-

(A) Horneck. c. 155. fuſe.
„ Die von *Oeſterreich* erczaigten daz,
„ Daz ſy den *Behaim* waren gram,
„ Waz in enkegen cham
„ Und die - - warn *Polan* genannt,
„ Mit den tungenden ſy daz Lannt
&c. „
Quæ legi apud eundem poſſunt. Hagenus pag. 1091. breviter. „ Der
„ *Haslawer* waz - - Panyr fürer, der
„ wol hundert jar alt waz, dem
„ doch ſeiner chrancheit willen nam
„ die Pannyr Herr *Hainreich Liechtenſtain.* „

(B) Horneck. c. 156. & 157. fuſe, ex quo iſta Hagen. p. 1091. pariter de Styriis: „ Der Burgraf von *Nurnberg* ſeyt offt geſagt hat Chunig
„ *Rudolffen*, daz er ſich gar hiett verwegen des ſiges, uncz daz er die
„ *Steyrer* groſſer frummichaite beſunderleich ſach beggunen. „

(C) Horneck. c. 155.
„ Von *Ungern* ich nie gehört
„ Weder vor, noch ſeid,
„ Die ye chomen in ſtreit,
„ So mendleich wern geweſen &c.
„ Sy beleibent ungeczallt,
„ Die ſy *Unger* velhen nider,
„ Sy drukchten hin herwider
„ In dem ſtreit hertichleich,
„ Als ſy daz *Frankchreich*
„ Hieten vechten gelernt &c. „

(D) Horneck. c. 158.
„ Wunder macht man ſchawen
„ Wie da begunden hawen
„ Die - - da von *Schwaben* chomen herab &c.
„ Wie unwerhafft daz Pley
„ Vor grozzes fewr hicz ſey,
„ Und wie davon zerget daz wachs
„ Als wenig mochten die *Sachs*
„ Vor gehalten, noch gehaben
„ Der Ritterſchafft von *Swaben* &c. „

nium ipſum & oculis & vita exuit. (A) Hujus caſu ne- A. C.
quaquam territi, qui decus idem petebant, ceteri, equos
Rudolphi Imper. diſcrimen. in Cæſarem concitant: ſed fruſtratis ſpe ſua reliquis, humique, antequam ad latus Rudolphi ſe penetrarent, afflictis, unus e Thuringia eques, & corpore ingens, & viribus prævalidus, ictum pertulit, ſuffoſſoque, qua inter armos patet, equi pectore, Cæſarem in terram dedit. Exanimati hoc caſu Cæſaris Auſtriaci Proceres certatim ex equis deſiliunt, Thuringo interim equite inter eam trepidationem incolumi ad ſuos evadente. (B) At cum Cæſar neque vulnere, neque prolapſi ſuper ſe equi pondere quaſſatum ſe oſtenderet, timor in iram vertit. Sublatus interea ab accurrente Bertholdo Capellero alterum in equum Rudolphus eſt, pugnæque reſtitutus. (C) Sed dum animos ille ſuis,

(A) Horneckius cap. 159.
„ Nach Kunig *Ottakers* gepot
„ Von *Fullenſtain* Her *Herbot*
„ An dem Kunig von Rom drang &c.
„ Chunig *Ruedolf* liez da ſehen
„ Daz - - er da und zu aller zeit
„ Zur Ritterſchaft wol chund:
„ Wan er ſich an der ſtund
„ An dem von *Fullenſtain* rach,
„ Durch dez helm fenſter er in ſtach
„ - - paide augen aus den choph,
„ Daz er ſich ſterbens mueſt genieten &c. „

Idem narrat Hagenus p. 1091. & Haſelbach. p. 739. qui eum *Harwardum de Fullſtein & Polonum* appellat: Sileſium fuiſſe multi autumant, qui per id tempus ſub *Polonorum* nomine latebant.

(B) Horneckius cap. 159.
„ Der Ritter auch nicht liez
„ Der do cham von *During* &c.
„ Gegen den Kunig *Ruedolfen*,
„ Dez wolten im haben geholffen
„ Vir ellenthafft Ritter &c.
„ Und do ſy chomen an die ſchar,
„ Darinn der Kunig von Rom waz,
„ Sy wurden tod auf daz graz
„ Von den Orſſen gerert.
„ Der Furſt do chert &c.
„ Daz er mit ainen ſtich unfueg
„ Kunig *Ruedolfen* daz Orzz flueg
„ Daz ez viel danider: &c.
„ Yedoch die Ritter gut
„ Die im (*Rudolf*) da ze huet
„ Zue geſchaffen warn,
„ Die begunden dez varn,
„ Daz im anders nichts geſchach.
„ Do der Ritter daz erſach &c.
„ Sy mueſten im ain ſtraſſen
„ Hindurch wider laſſen,
„ Daz ſchueff ſein ellenthaffte hant.

Stero Altahenſ. in Chron. ad Annum 1278. „ Idem Rex Boemiæ cuidam „ ſtrenuo militi promiſit plurima ſe „ daturum, ſi vel dominum Romanorum Regem, vel ſaltem equum „ ejus occideret in congreſſu: qui „ miles hac promiſſione accepta cuneum fortiſſimorum militum penetrans, ipſum Regem Romanorum „ vehementi ictu ad terram proſtravit, & equum ejus occidit. Sed „ Nobiles, qui latus ejus Regis ſtipaverant, eundem captivaverunt militem, & Regem in alio equo locaverunt. „ Narrat hoc idem Haſelbachius p. 739. „ Quidam *miles* „ pretio animatus ab *Ottocaro*, tanto „ impetu equum *Rudolphi* ferire præſumpſit, ut ipſe de equo labi cogeretur. Quo mox a ſuis erecto, „ & *milite detento*, venit Dominus de „ *Capellis* - - cum ſua a retro cuſtodia, & per medium Bohemorum „ ſibi ferro iter aperuit, quod cernentes Bohemi, animo ceciderunt „ deſperantes. „

(C) Chron. Colmar. pars altera p. 46. „ Tandem vir fortis veniens „ Regem percuſſionibus affligebat: „ ſed cum vincere non poſſet, equum „ Regis lancea perforavit. Cum Rex „ & equus pariter ceciderunt. Rex „ in terra jacens omni ſolatio deſtitutus, clypeum ſuum ſupra ſe poſuit, ne ſubito ſub pedibus equorum turpiter moreretur. Poſt tranſitum caballorum quidam volens „ eum a mortis periculo liberare, de „ terra, prout potuit, elevavit. „

Albert.

Digitized by Google

A. C. ſuis, ſuo e caſu jam conſpectior, reddit undique, & Ottocarus velut ab ultima ſpe pugnam redintegrat, Capellerus cum recenti ſuorum agmine in hoſtem illatus, tantum cædis, ſanguinisque dedit, ut redeunte in pugnam Cæſare inclinari jam hoſtium acies, fugamque reſpicere videretur. (A) Ferunt militari mendacio fugæ initium eſſe datum: nam cum Henricus, Hochbergicus Marchio, fugere jam hoſtes, vaſaque colligere, clamaſſet; accepta a vicinis vox eſt, & ad proximos propagata: nec mora totis caſtris vulgata hoſtium fuga, fremitusque idem ad aures adverſæ partis perlatus. Hic cum alios quisque ab ſua parte terga vertere jam crederet, inter pugnæ, fugæque conſilia ancipites hærebant omnes. Eadem vox, quæ hoſtibus animos minuit, noſtris addidit, coortisque novo impetu una omnibus, viam ad victoriam ſtravit. (B) Ottocarus, cum rareſcere ſuorum aciem, cum premi ſe undique ac urgeri conſpicit, Milotam, ultimum ruentis fortunæ ſuæ columen, contenta voce inclamat. (C)

Militaris fraus pugnam inclinat.

Moraviæ per id tempus Milota præerat, ſuisque cum copiis, ad ultima ſubſidia ſervatis, redintegrandæ ſpem pugnæ facturus erat Ottocaro, ni priſtinam fidei laudem præſenti perfidia corrupiſſet. At cum is jam dudum Beneſſii

Ottocarus a ſuis deſtitutus,

Albert. Argent. p. 102. „ Cum ſervitores Regis pro illius erectione „ ſe occupare vellent, dixit Rex: „ non curetis de me, non eſt vis de „ uno homine, ſed progredimini ad „ conflictum, & juvetis alios. „ Chron. Salzburg. ad A. 1278. „ Corruens (dextrarius) obruit aſcenſorem - ut jacenti mortem equus „ moriens minaretur. - Tandem quidam nobilis Comes *Bertholdus*, videns Regem Rom. cadavere mortui dextrarii obvolutum, ad terram proſiliens erexit Romanum „ Principem ſemivivum, qui reſpirans modicum, aſcendit alium dextrarium. „

(A) Chron. Anon. Leob. „ Cui „ (*Rudolpho*) inter cruentos gladios „ *Capellarius* - - ſubvenit, & non ſolum Regem, ſed totius belli fortunam labentem relevavit. „ Hagenus in Chron. „ Darnach cham „ der *Capeller* mit der nach hutt, und „ drang durch des von Behaim hauffen. Zu hant verzagten die Behaim, und die Dewtſchen diſter „ baz wurden beherczent. „

(B) Albert. Argent. p. 102. „ Præordinaverat autem *Henricus* Marchio de *Hochberg*, quod quandocunque ipſe tempore conflictus acclamaret: *ipſi fugiunt*, *fugiunt*, id- „ ipſum cæteri etiam acclamarent, „ quod & factum eſt, per quod territi ſunt Bohemi. „ Aliter tamen rem narrat Chron. Colmar. pars alt. p. 46. „ Anterior pars exercitus Bohemorum clamaverunt: *fugiunt*, „ *fugiunt*, exercitum *Rudolfi* decipere „ cupientes: ſed quanto plus illi clamoribus inſtabant, tanto magis „ Teutonici percuſſionibus eos infeſtabant: poſteriorem partem Rudolfus Rex fortiter impugnabat, „ qui tandem timore territi fugerunt. „

(C) Hagen. Chron. p. 1091. „ Der „ von Behaim hett noch ein verübte ſchar, dobey waz Herr *Milott*. „ Dem empott Chunig *Ottacker*, daz „ er chem mit ſeinem hauffen, es „ wer ſicherleich an der zeit. „ Idem narrat Haſelbachius in Chron. Auſtr. L. 3.

(A) Ha-

neſſii fratris innocentis mortem, quem Rex in Aichornenſis turris cuſtodia multis modis excruciatum, noviſſime ignis ſupplicio enecarat, ulciſci cuperet, cauſamque communem cum Roſenſibus ac Diedicziis faceret; deſtituto inter adverſas acies Rege, in fugam & ipſe ſe dedit. (A) Hoc ſublato rerum ſuarum perfugio, inops jam conſilii Ottocarus fugam & ipſe circumſpicit. Sed dum hæret, dum in quam partem ſe daret, aut qua via ingruenti ſe hoſti eriperet, animi incertus fluctuat, cæſis duobus fugæ comitibus, aliis totidem a latere avulſis, unus ipſe a circumfuſo hoſtium globo cingitur, & ex equo dejicitur: jacentem & magnis pollicitationibus vitæ gratiam paciſcentem, adacto in pectus gladio Nobilium aliquis transverberat; pugionem alter in jugulo defigit: palpitantem ſuo in ſanguine ceteri multis vulneribus conficiunt. (B) A. C.

ab hoſtibus occiditur.

Atro-

(A) Hagenus in Chron. ibidem. „ Herr *Milott* gedacht, wie ym der „ Chunig ſein bruder verbrennt hiet „ in den turren zu dem *Aich-born:* „ darum er mit ſeinem hauffen, fü„ der drabt, und liez ſteckhen den „ Chunig *Ottackern* in noth. „ Idem refert Haſelbach. loco laud. Albert. Argent. p. 102. „ *Ottocarus* - acceſ„ ſit prædictum *Zewuſch*, Bohemum „ potentem, cujus fratris filiam ipſe „ *Ottocharus* doloſe cognovit, & pa„ trem ejus in turri igne occidit, di„ cens illi, quod ignoſceret. - - Ille „ vero reſpondit, quod pro eo fide„ liter pugnare non poſſet, ſegregans „ ſe ab *Ottocharo* cum electis duobus „ millibus Bohemorum. „

(B) Horneck. c. 160. & ſequentibus.

„ Do wurden der vir
„ Die zwen ze tod erſlagen
„ Do mueſt er ſich lazzen jagen &c. „ Hagenus ex eodem p. 1091. „ Do „ tracht er mit vieren ab dem felde „ zu komen. Daz ſahen ettleich, „ den er vormaln ungüttlich gethan „ hett ob der *Steyermarch*, die ym be„ ſonderleich vaſt nacheylten. Da „ wurden zwen erſlagen der fürer, „ und von ſeinen ros Chunig *Otta„ cker* wort gefellet. Der Chunig „ groſs verhaiſſen tet, damit er gern „ hiet ſein leben gefriſtet. Daz ym „ alles nichts halff, wann ainer zu „ ym ſprach: er hiett ym ſein frünth „ den *Merenberger* getöttet an alle „ ſchuld, darum er auch leydem mü„ ſte den tod. Und ainer durchſtach „ yn mit ſeinen ſwert: der ander „ ſtach yn in den hals mit ainem „ meſſer, do der Kunig alſo ſtarb. „ Die zwen ritten hinwieder zu den „ Here, und tetten den nyndert „ gleich. Die Buben Kunig *Ottackern* „ gar emblöſten. „ Lit. Rudolphi I. Imp. ad Nicolaum III. Pontificem apud Marcum Hanſizium T. II. pag. 388. „ Tandem vero militia noſtra „ - - milites Regis Bohemiæ in vici„ num amnem impulit, ubi fere om„ nes aut gladio interempti, aut flu„ mine ſuffocati, aut capti ab hoſti„ bus defecerunt -- licet autem Rex „ prædictus *militum ſuorum agmina* „ diſſipata videret, ſeque fere ab „ omnibus derelictum, adhuc tamen „ victricibus ſignis noſtris cedere no„ luit, ſed more & animo gyganteo, „ virtute mirabili ſe defendit, donec „ quidam ex noſtris militibus ipſum „ mortaliter vulneratum una cum „ dextrario dejecerunt. Tunc de„ mum ille Rex magnificus cum vi„ ctoria vitam perdidit. „ Chron. Auſtr. plen. An. 1278. „ Ipſe autem „ Rex Boemiæ inclytus ab hoſtibus „ capitur, trahitur, percutitur, ab „ equo ejicitur, a *Bertholdo* Dapifero „ de *Emmerberch*, ac aliis multis no„ bilibus nimium feſſus ad terram de„ jicitur, & per cervical lancea per„ foratur, ac aliis plagis affectus, ul„ timo gladio tranſfixus in eodem „ loco mortuus eſt. „ Chron. Salcz„ burg. ad An. 1278. „ Tunc quidam „ ex Auſtralibus Regem Boemiæ,

„ ſuimet

A. C. Atrocis author cædis Merenbergici cognatus erat, regalem victimam Seyfrido propinquo ſuo inferias daturus: nomen in incerto eſt. (A) Bertholdus tamen Emmerbergius, quamvis ignarum patrati facinoris ſe ferret, caputque Regis, jam vix ſpiritum trahentis, ſuo gremio ſuſtineret, facti invidiam non effugit. (B) Perchtoldſtorf-

„ ſuimet non bene compotem, circumdantes, capiti ſuo galeam multorum ictuum tunſionibus malleatam evellunt, & dum rogaret ſe capi, captus quaſi decem & ſeptem vulneratus vulneribus, ad terram proſternitur, ſicque in manibus hoſtium exhalavit. „ Aliter rem narrat Eynwicus, Præpoſ. San-Florian. in vita Wilbirgis Virginis cap. XX. apud Hier. Pezium T. II. „ Wilbirgi (ſcribit ille) ejus Confeſſor inſtantiſſime ſupplicavit, ut pro ſalute Regis Bohemiæ divinam deberet clementiam exorare. - - Quæ cum ipſius videret, & audiret inſtantiam, fere reſpondit ſibi verbum Domini de Saule ad Samuelem: cur fletis, inquiens, eum, cujus jam Regni dies coram divinæ prædeſtinationis providentia finem habent? Poſthæc congredientibus duobus Regibus cum ſuis exercitibus, acies illa, quam Rex ſpecialem ſui capitis cuſtodem poſuerat, dolo ſeducta ſubſtitit, & ipſe cum pauciſſimis inſultum in hoſtes fecit. Qui cum diutius viriliter cæſis ab utroque latere hoſtium cuneis dimicaſſet, percuſſo tandem equo ſuo, in quo quaſi volitans ferebatur, ſine qualibet læſione vulneris eſt detentus. Illi autem, ſub quorum manibus tenebatur, ſui capitales æmuli, timentes, ſi eum vivum Regi Romanorum offerrent (quia non erat pronus ad effundendum ſanguinem) quocunque pacto idem Rex Bohemiæ gratiæ reformatus, illis ſuis traditoribus aliquando redderet talionem; ipſum in inguine, ſublato amictu regio, transfixum gladio peremerunt. „

(A) Horneck. c. 162. obſcure percuſſores duos innuit, quos prodere non eſt auſus.

„ Nieman Mich darum frag,
„ Wann ichs doch niempt ſag,
„ Wer die ſelbing wern &c.
„ Stetleich ſiecht man han
„ Ainen Ambtman
„ In Ir höfen die Furſten
„ Wen die Lewt erdurſten
„ Die in daz ziechen zu Rat
„ Des ambtes nam der ain hat &c.
„ Wer der ander waz
„ Der - - da ergeczt
„ Mit ſeinen pluet rot
„ Seins Freundes tod &c.
„ Den mugt ir hie zu ſtet
„ Pey der ſipp (*cognatio*) wol erchenen. „

Hagenus pariter generatim tantum *Cognatum Merenbergici* appellat authorem cædis: Haſelbachius p. 739. rem ſic deſcribit: „ *Ottakerus* cum quatuor ex ſuis fugam inire deliberavit, quem inſequentes aliqui Stirienſes, duobus e ſuis occiſis, ipſum „ *Ottakarum* equo proſtraverunt: qui „ multa dona pro vitæ ſuæ ſalute ſpopondit propter offenſas, quas ipſis „ crudeliter irrogaverat. Unde quidam ad eum ait: Tu *Cognatum* meum *Merenberg* ſine omni culpa neci „ tradidiſti, igitur & cogeris in mortem: & ſic gladio confoſſus, & „ per collum cultro transfixus, animam miſere cogitur exhalare, VII. „ Kal. Septembris, quæ eſt *Ruffi Martyris*, in campo *Chruterfeld*, anno „ Dom. 1278. Quorum unus fuit „ *Sauregker* (legendum forte: *Sonnegker*, ut conſtat ex Chronico *Cilejenſi* apud Hahnium in Collect. Manuſcript. Veterum P. II. p. 675.) qui „ nunc Comites *Ciliæ* feruntur; alter „ vero ſuus frater conjuratus Baro „ Auſtriæ, genealogia de *Khunring*. „ Sed quod ea familia Ottocaro ſemper addicta fuerit, & plures in Auſtriacis Provinciis Pincernæ eſſent, ut *Hauspachii* &c. Haſelbachio aſſentiri vix poſſum: & alioquin ex verbis Horneckii:

„ Des Ambtes nam der ain hat. „

Videtur potius *Schenck*, vel ex ſitula, ſive urna *Emmerberg* appellatus, qui cædem perfecit.

(B) Chron. Auſtr. plenius ad An. 1278. „ Rex Bohemiæ - - *a Bertholdo* Dapifero de *Emmerberch*, ac „ aliis multis nobilibus nimium feſſus ad terram dejicitur, & per cervical lancea perforatur. „

fius vero Auſtriacus ſua laude fraudandus non eſt, qui cum A. C. incertum vitæ, & a calonibus indigniſſime ſpoliatum Regem aſpiceret; & derepta, neſcio unde, lacinia nudum texit, & aſperſa, quanquam incaſſum aqua, fugientem jam ſpiritum revocare tentavit. (A)

Cladis magnitudo.

Hæc in acie dum geruntur, Hungari interim, Cumanique effuſis habenis in fugientes invecti, edita ingenti ſtrage, tota agmina ad Marcham usque fluvium perſequuntur: pauci, quibus animus aut vires deerant, dati in vincula, plures præterfluentis Marchæ gurgitibus ſunt abſorpti: in ceteros, Saxones maxime, ac Sileſios, quos aut pudor, aut gravis armatura retardabat, coorti victores, tanta cæde debacchati ſunt, ut non pauciora quam XIV. millia, qua ferro, qua fluminis, in quod certatim ſe jactabant, violentia, extincta memorentur. (B) Memorabilis toto eo prælio Rudolphi Cæſaris, qui victoriam non ſibi, ſed DEO tribuebat, (C) clementia erat: nam & Thuringum equitem, a quo graviſſimum vitæ diſcrimen adiit, in pugna, ut ferunt, captum mori prohibuit: & intellecto Ottocari diſcrimine, optimates de ſuis continuo miſit, qui furentium manibus Regem eriperent, nec tanto funere victoris clemen-

Rudolphi Cæſaris clementia.

(A) Horneck. c. 163.
„ Der von *Prichtoltſtorff*
„ Uber in do warf
„ Ain ſchapprawn,
„ Den nam er ſeinem Garczawn (armigero)
„ Er begund in mit wazzer laben.„

(B) Chron. Colmar. pars alt. p. 46.
„ Illis autem terga vertentibus Ungari ſubſequuntur, pugnantes impugnant, fugientes ſequuntur, capiunt & occidunt: communiter dicebatur, quod in illo prælio 14000. occubuerunt. „ Eadem narrant Annal. Colmar. ad An. 1278. Chron. Hageni p. 1092. „ Etleich Behem fluhen, und lieſſen do die armen geſt ſtecken in nöten, und ertruncken da von der geſten manig man: wann ſie ſich nit verweſten zu fliechen, und die andern wurden gefangen, und weliche zu tail wurden den Ungern, die wurden alz daz viech an den ſtricken gefürt.„

(C) Lit. Rudolphi Imp. ad Nicolaum III. PP. apud Rdmum Herrgottum Vol. III. p. 484. „ Tunc demum ille Rex magnificus cum victoria vitam perdidit, quem non noſtræ potentiæ fortitudo, ſed DEI excelſi dextera, cauſam noſtram miſericorditer judicans interemit. Nos igitur hæc & alia beneficia ab eo, qui eadem nobis contulit, humiliter cognoſcentes, & ad laudem, & gloriam ſui ſanctiſſimi nominis referentes, ad omne illud, quod gratum Altiſſimo Regi, DEI Filio, *JESU Chriſto* eſſe ſciverimus, devotiori promptitudine noſtram ſollicitudinem convertemus. „ Et aliis in Lit. ad *Frid.* Salzb. datis apud eundem Vol. III. p. 483. „ Non noſtra, ſed ſummi DEI vitam noſtram in tanto diſcrimine miſericorditer protegentis potentia triumphavit; præſentem præclaram victoriam illius titulis, & honori adſcribimus, qui ad noſtræ humilitatis anguſtias finiendas immenſæ clementiæ ſuæ miſericordes oculos tunc miſericorditer inclinavit, dum extremæ neceſſitatis periculum imminebat. Tu igitur Princeps Chariſſime, grates Altiſſimo referas, & ad laudes glorioſæ MARIÆ Virginis cor reſolvas, quorum præſidiis vita noſtra, morti proxima, ſalva ſubſiſtit, & honor Romani Imperii miſerabiliter incurvatus, virtute mirabili reſpiravit. „

(A) Chron.

A. C. clementiam dehoneſtarent. (A) Id ubi ſerum jam conſilium intellexit, ſuos tamen a cæde inhibuit: & quanquam victoriam perſequi diei, quod ſupererat, ſpatium permitteret; parcendum tamen ferro & ſanguini, nec ultra Regis mortem in innoxios ſæviendum cenſuit. Quantumcunque tamen caveret, Hungaros tamen, & Cumanos jam longius prætervectos, & aliena ſub poteſtate conſtitutos revocare non potuit, dum ingruentis noctis tenebræ, amorque prædæ in campo relictæ reditum in caſtra perſuaderent. (B) Prædæ ſpoliorumque non alias aut numerus major, aut pretium fuit, auri præſertim, argentique, quod Ottocarus cum armorum, veſtiumque apparatu pretioſo circumferre ad pugnam, luxusque oſtentationem ſolebat: nec minor ex captivis quæſtus, quos barbaro pene eorum temporum more cuſtodia diuturna, carcerumque ærumnis vexatos, ad redimendam ingenti lytro libertatem adigebant. (C)

Spolia, & captivi.

A ſpoliis ad cadavera verſi milites, inter denſos cæſorum cuneos, Ottocarum ſeptendecim vulneribus deformatum, vixque jam ſuis noſcendum reperere. Cadaver plauſtro impoſitum, Marcheggium primo, quam ille urbem nuper ad victoriæ de Hungaris relatæ monumentum

Cadaver Ottocari repertum,

(A) Chron. Steron. „ Sed ecce „ mirabilem prædicti Regis Romanorum clementiam, quia eundem „ militem (*Fullenſteinium*) ſibi captivum præſentatum, abire permiſit „ illæſum, dicens, quod Reipublicæ „ damnum eſſet, ſi miles adeo fortis „ & ſtrenuus deperiret. „ Hagenus tamen ſcribit *Fullenſteinium* in ipſa aggreſſione lancea confoſſum eſſe ab ipſo *Rudolpho* Rege. Syfrid. Presbyt. epit. L. 2. „ De cujus (*Ottocari*) „ morte Rex Rom. ſupra modum turbatus eſt, quia commiſerat ſuis, ut „ ipſum incolumem conſervarent. „

(B) Chron. Auſtr. plen. An. 1278. „ Rex igitur Ungariæ - - cum ſuis, „ ſumptis ſpoliis, & captivis per Boemiam remeare proponebat; ſed „ Roman. Rex nullatenus permiſit, „ tanquam homo pacis amator, ne „ Chriſtiani per Bohemiam degentes, Cumanorum rabie penitus in„ ficerentur, & deſtruerentur. „ Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Pars „ Regis Romani ſubintrat tentoria „ Boemorum, & inſequitur fugientes: in hoc tamen Ungari & Gumani, plusquam Teutonici ſe exercent, iſti quidem prælia ſuſtinebant. „

(C) Chron. Anon. Bohemi apud Peſſinam L. 3. c. 7. „ Capta eſt autem præda innumerabilis a parte „ *Rudolphi* in curribus partis adverſæ, in auro & argento, ciſtis, ſcutellis argenteis, Balkinis, & aliis „ clenodiis, & diverſis rebus, ornatu Capellæ Regiæ, armis Nobilium, „ dextrariis, & aliis equis majoris & „ minoris valoris; cujus damni & „ jacturæ rerum ratio humana æſtimationem computare non valet. „ Idem paulo ſuperius: „ Nobiles vero multi Bohemiæ, Moraviæ & „ Poloniæ capiuntur - eliguntur potiores, ditiores & meliores, & deducuntur ad oppida, & munitiones, & recluſi in carceribus, in manicis ferreis & compedibus, graviſſimis cruciatibus, & pœnis variis „ torquebantur, ut darent pecuniam „ non modicam auri & argenti detentoribus ſuis: captivi vero - - „ vendentes bona progenitorum ſuorum, redemerunt ſe ipſos. „

(A) Chron.

Viennam primo, condiderat; inde Viennam devectum, & apud Scotos interea depositum; dum mane sequenti numeroso quidem sacri, profanique Ordinis comitatu, nullo tamen cantu, Campani etiam æris tristi silentio ad Minorum, quod a S. Cruce nomen habet, Cœnobium deportaretur, nullis etiam ibi Christiani moris exequiis, Pontificiæ execrationis metu, tumulandum. Hic vero, nequod existeret de morte Regis dubium, in feretro expositum; atque ut erat pollinctum, ac byssо purpuraque, quod illi donum Anna Imperatrix dederat, regaliter amictum, nudata facie accurrenti acervatim populo ostensum est, septimo primum mense post Bohemis poscentibus, ad sepulturam reddendum. (A) A. C.

Znoymā deinde, ac postremo Pragam deportatum.

Exitii ejus causa. Hic Principi nuper potentissimo luctuosus Regni, vitæque fuit exitus: qui si animo inprimis suo, tum vero maxime Reginæ conjugi imperare novisset, & Regno & vitæ suæ haud paulo melius consuluisset. (B) Sed dum ambitioni, dum cupiditati indulget suæ; dum cæde promiscua noxium, innoxiumque sanguinem haurit; (C) dum violata denique sacramenti religione, iram & Cæsaris, & Romani Pontificis exercrationem in caput suum provocat, (D) Regnum & vitam perdidit.

Non

(A) Chron. Anon. Leob. & Austr. plenius ad A. 1278. „ Rex autem Bohemiæ illa die, qua occisus fuerat, „ nudus, ut egressus de utero matris „ suæ est, per prædictum *Berchtoldum* „ Dapiferum de *Emmerberch* plaustro „ super imponitur, & in *Marchecken* ducitur. - - De *Marchecke* vero ducitur „ in *Wiennam*, ibi lamentabiliter suscipitur, & ad *Scotos* ponitur. Nunc „ de domo *Scotorum* cum toto clero „ & Religiosis sub silentio, sine ullo „ cantu præmisso, nullis campanis „ pulsatis, ad domum Fratrum *Minorum* deportatur, ibique nuda facie „ omnibus ostenditur. Postea ejectis interioribus corpus speciebus „ conditur, lineis mundis, & purpura a Regina Romanorum datis „ involvitur, & in Capitulo Fratrum „ *Minorum* intumulatus nullis, in fidelium (funere fieri solitis) obsequiis (forte: *exequiis*) pro eo celebratis, nec campanis pulsatis, nec „ Missis dictis, fere XXX. hebdomadis in feretro conservatur. Deinde venientes sui Bohemi receperunt, & assignaverunt eum FF. „ *Minoribus in Znoyma*, ubi jacet: postea translatus in castrum (*Pragense*) „ ibi honorifice sepelitur. „ Sifrid. Presb. epit. „ Corpus quoque Regis *Odocari* servabatur multo tempore insepultum, quia ipse fuerat „ a Domino Papa excommunicationis sententiis innodatus. „ Idem scribitur in Chron. Colmar. part. alt. p. 46. Horneck. c. 164.

„ Er must pegraben werden
„ Enpor ob der erden,
„ Also het er ez geschaffen,
„ Daz in die Pfaffen
„ Getorfft gelegen nicht
„ In die erden, als man nu gicht,
„ Die do haben verdient den Pan. „

(B) Hagenus in Chron. p. 1088. „ Der Chunig sprach zornigleich: „ waz ich nach ewren (Reginæ) „ synne thun, daz ist mir noch nye „ wol geratten. „

(C) De his supra: & testatur Chron. Colmar. p. alt. p. 43. „ Rex Bohemiæ - - longo tempore Nobilium „ patres, fratres, consanguineos & „ affines vi, sive fraudulentia pro „ viribus occidebat. „

(D) Chron. Colmar. P. alt. p. 46. de Ottocaro: „ Mortuus enim fuit „ in Excommunicatione Papæ. „ Et constat ex supra dictis.

Google

A. C. Non tam injurius ero Principi ſui temporis clariſſimo, ut præteritis ejus virtutibus ſola vitia recenſeam. Egregium in eo Religionis ſtudium, ſeu Pruſſis, Fidei Chriſtianæ hoſtibus, bellum inferret; (A) ſeu vanam ſuperſtitioſamque *Flagellantium* ſectam, nequid monſtri deliris ritibus ſuis pareret, exquiſitis ſuppliciis compeſceret. (B) Seu Templorum ſanctitati propoſitis in ſacrilegos pœnis graviſſimis conſuleret. (C) Sacerdotibus rem Divinam facturis ſtipendium ſua ipſe manu, nec minus fere binis aureis conferebat: (D) tremendo Sacrificio ſic intererat, ut Regem non a ſatellitum magis comitatu, quam a pietate dignoſceres: obſervatus non ſemel, cum Wenceslaum filiolum in Templum deduceret, ſublato inter brachia puerulo, Divinam Hoſtiam, ubi a ſacerdote adoranda proponebatur, oſtendiſſe: ut quo ipſe afflueret pietatis ſenſu, eodem tenelli adhuc pueri ſenſus tempeſtive imbueret. Nec raro unico tantum ſervo ſtipatus, ad Templum ſe conferebat, ubi vultu in terram prono, magnam noctis partem in precibus collocaret. (E) Par in res, hominesque ſacros erat Ottocari munificentia: vim auri magnam ex belli Hungarici ſpoliis ſacros in Calices, & altarium apparatus conflari juſſit: pannorum aliquando, quidquid ex teloniis Lincii, Ipſii, Crembſii ad Regiam miſſum, in ſacerdotes pia donatione diviſum. (F) Illud pulcherrimum,

Ottocari Virtutes

Religio.

In res, hominesque ſacros munificentia.

(A) De hoc ad An. 1253.

(B) Dubrav. L. 17. edit. Francof. pag. 457.

(C) Anon. Prag. apud Peſſinam: L. 3. c. 7. p. 369. ut ſupra.

(D) Anon. Chron. Bohem. apud Peſſin. L. 3. c. 7. p. 383. „ Veniens „ etiam ad Eccleſiam Pragenſem, tempore quadrageſimali, perſonaliter „ accedebat ſacerdotes, inducens eos „ petitionibus ſuis, ut *Miſſas* cantent „ pro ſalute vivorum &c. Ad manum autem cujuslibet ſacerdotis „ *Miſſam* dicentis offerebat duos aureos, vel duodecim argenteos denarios. Hæc vidimus, & teſtimonium perhibemus. „

(E) Idem ibid. „ Tempore Quadrageſimali nocturno, ſolo ſervo „ contentus, latenter Eccleſiam ingreſſus, & ſuper pavimentum humi proſtratus, tamdiu perſeverabat in precibus, quoadusque largo „ imbre lachrymarum madida fuit, „ cui incubuit, humus. „ Chron. Paltrami ad An. 1278. „ Dum Divinis Miſſarum ſolenniis una cum „ dilecto ſibi parvulo filio intereſſet, „ ad Elevationem ſanctiſſimi Corporis Chriſti, dilectus ſibi filius per „ ſe, aut per ſuos ſurſum attollitur, „ ut ejus oculi Euchariſtiæ, tanquam „ ſuæ ſalvationis ſpeculo, infigantur; „ & ut in pueritia alumnum æternæ „ vitæ diſcat ſaltem reſpicere, quem „ nondum matura parvulus rationis „ indagine ſapiebat. „

(F) Chron. Anon. Pragenſis Synchroni: apud Peſſinam L. 3. c. 7. & Balbin. in epit. L. 3. in Not. ad c. 15. „ Ornatus Capellæ Regiæ non „ niſi de pretioſiſſimis balkinis, purpura & byſſo contextus erat, in „ caſulis, Dalmaticis, cappis & aliis „ ornatibus. Calices & alia vaſa ad „ officium divinum deſtinata, usque „ ad pelves omnia ex auro confecta „ ſunt. „ Franciſcus Canon. Pragenſis apud eosdem: „ Omnes Principes, & Prælatos ſuos incipiendo „ ab Archiepiſcopo Salisburgenſi bis „ in

Digitized by Google

quod in morem jam dudum induxerat, ut verni jejunii tempore, quingenti paſcerentur pauperes, quos VI. deinde ſanctioris Hebdomadis feria veſtibus donabat, poſtquam pridie duodenis pauperibus, pro Apoſtolorum numero, pedes ſuis ipſe manibus laviſſet. (A) Neque vero judiciorum ſeveritas, ſi cum temporum illorum pravitate comparetur, reprehendi magnopere poteſt: ferro quidem, reſte, ac igne in reos animadvertere ſolitus, eos tamen maxime, qui aut pauperes per injuriam oppreſſiſſent, aut Templis manus ſacrilegas admoviſſent. Rapinarum licentiam, quibus impunitatem per id tempus ipſa frequentia dare videbatur; mercatorum fraudes, & ponderum corruptelas acerrime caſtigabat: id ſi ægre ferebant nobiles quidam, quod ob paria flagitia pari cum plebejis pœna plecterentur; culpa id ipſorum accidit, qui natalium ſplendorem plebejis ſuis vitiis obſcurarint. (B) Clementiam Regis urbes, oppidaque aut igne, aut inopia exhauſta ſenſerunt: Vienna præſertim, quam poſt repetita incendia non modo vectigalium onere in quinquennium liberam; ſed multis privilegiis auctam, munitam operibus, ornatam ædificiis, alteraque pene ſui parte amplificatam eſſe voluit. (C) Plus adeo Marcheggium, Hradiſtium, Novum Budwicium, Zittavia, Regiomontium, & celebertimum Ciſtercienſis inſtituti Cœnobium, quod *Coronæ ſpineæ* (*aureæ* nunc nomen habet) Ottocaro debent, cujus cura opibusque ſurrexerunt. (D) Ad ceteram magnificentiam, quæ in ſuſcipiendis rebus maximis elucebat, ille etiam ſplendor domeſticus acceſſit, qui magnorum majeſtatem

A. C.

Liberalitas in pauperes.

Juſtitiæ ſtudium.

Clementia.

Magnificentia regia.

„ in anno ſolenniter veſtiebat, aliis „ eleemoſynas largiſſimas tribuendo. „ De telonio, quod habebat in Danubio allati ſunt multi panni nobiles & diverſi, quos ille ad proprios uſus nolens convertere, iis „ totum Clerum in Regno decentiſſime veſtivit. Milites vero, & ſcutiferos ſuos bis in anno exquiſitiſſime veſtiebat. „

(A) Anon. Prag. laudatus ſupra: „ Erat ei mos omni quadrageſimali „ tempore quingentos pauperes paſcere, & in Paraſceve eosdem veſtire; lavabat etiam pedes pauperum in Cœna Domini juxta numerum XII. Apoſtolorum, dividens „ cuilibet ſolidum denarium. „

(B) Chron. Steron. Altach. ad An. 1278. „ Rex Boemiæ Nobiles & populum prædictarum terrarum Boemiæ, Auſtriæ, Moraviæ, Styriæ, „ Karinthiæ, & Karnioliæ, qui ante „ ſua tempora rapinis & ſpoliis aſſueti fuerant, multa auſteritate compeſcuerat, & ſine delectu perſonarum in ſeveritate juſtitiæ ita magnum judicaverat, ſicut parvum. „ Cetera ex Dubravio L. 17. petenda ſunt.

(C) De hoc ſupra actum eſt ad Annum 1276.

(D) De *Marcheckio*, *Regiomonte*, *Cœnobio ſpineæ Coronæ* condito ſupra actum eſt, uti de *Vienna* ampliata. De *Hradiſtio* agit Dubrav. L. 17. p. 450. De *Budwicio* Balbin. in epit. Boh. L. 3. c. 18. p. 276. De *Zittavia* Carpzovius in analect. faſtor. Zittav. & Zeilerus in Topogr.

A. C. ſtatem Principum commendare inprimis ſolet. Sacelli Regii ſupellex omnis ex auro erat: cumque ante bellum Hungaricum ſecundum, argenteis tantum lancibus cœnaret, illa a victoria omnia abaci vaſa, totamque menſæ ſupellectilem aurea eſſe juſſit. Munerum in Principes, Duces, Antiſtites, Nobiles, milites largitione nemo cum illo Regum concertaverit: adeo magna ſunt, & inſolita, quæ in hos uſus a liberaliſſimo Principe expenſa referuntur. (A) Sed enim tantas laudes, intemperantia libidinis, irrogata deinde Margaretæ conjugi injuria, ac poſtremo ſuperbia, & ſævitia corrupit. (B)

Rudolphus toto triduo in loco prælii perſtat.

Sublato Rege æmulo Rudolphus triduum ipſum in loco prælii ex more ſubſtitit. Sed quod diſcordiæ jam aliquid inter Hungaros, Germanosque gliſceret, Miſtelbachium Cæſar ſe recepit. (C) Cauſam diſſidii Cumanos præbuiſſe ferunt, qui cum prima ſtatim nocte, prædæ haud dubie cauſa in locum prælii ſubirent; excuſſi ſomno non ſine horrore milites, neſcio quid hoſtilis aggreſſionis, patrata jam victoria, metuebant. Perterritis inopina re, excubiæ juſtum metum affirmabant: nam & audire ſe armatorum fremitum, & videre hoſtium catervam, contenta, ut totis caſtris audiri poſſent, voce exclamabant. Hoc velut claſſico excitatus miles, raptim ad arma currit: & quanquam armatorum illa ſpecies paulatim a caſtris declinaret; id quod reliquum tamen erat noctis, in armis excubat.

Nocturni terrores militum

(A) Anon. Pragenſ. Canon. apud Peſſinam loco laud. „ Iſte Princeps, „ quantum fuerit largus, mens humana apprehendere, nec enarrare „ poteſt: quam innumera dona dederit extraneis Ducibus, Principibus in auro, argento, equis, annulis, veſtibus exprimere non valeo: qualis comitatus ſequebatur „ eum quotidie Militum, Principum, „ balliſtariorum, dinumerari non poterat. „ Agit deinde de ornatu Capellæ Regiæ ſupra relato, & ſubjungit. „ Scutellæ, & menſæ ejus ex „ auro puro, & argento, ſubtili opere fabricata, ad omnia fercula, licet infinita menſæ ejus inferebantur. Quid plura? a ſolis ortu usque ad occaſum in Europa eo tempore vix inveniebatur, qui tanta „ largitate, & poteſtate, atque morum fulgeret honeſtate. „ Paltramus in Chron. ad An. 1278. „ Ottocarus *ſuis* temporibus laudabilis „ & famoſus Princeps, prudens, diſciplinatus, amator Divini cultus. „ Chron. Clauſtro-Neob. ad Ann. 1278. „ *Otocharus* - - honeſtiſſimis moribus „ ornatus - - cui etiam inimici ejus „ dabant teſtimonium, quod in exercitu non fuerit ei ſimilis. „

(B) Horneck. cap. 164. p. 156. & 157. quem conſulas, licebit: exaggerat autem maxime nimiam in delictis etiam parvis ſeveritatem: mortem *Friderico* Badenſi, *Conradini* ſocio, ejus hortatibus allatam: expulſam e Styria in ſumma cœli intemperie, neque mora unius noctis conceſſa, *Gertrudem* Auſtriacam Medlingenſem: in ſervandis promiſſis inconſtantiam, & libidinis intemperantiam.

(C) Hagen. in Chron. Col. 1092. & ex eo Haſelbachius L. 3. p. 739. „ Poſtea Rex *Rudolphus* per triduum „ ſtetit in loco conflictus, præſtolans „ adverſarios, deinde tertio die ſe „ contulit ad *Miſtelbach*. „

cubat. Dies ubi illuxit, ridere primum nocturnam ipſi formidinem ſuam; manes deinde infeſtos ac lemures, neſcio quos, cæſorum corporibus immiſſos credere; ad extremum ea tandem ſententia vicit, quæ nocturni tumultus authores Cumanos fuiſſe perhibebat. Creditum vulgo eſt, gentem moribus adhuc barbaram, nec Chriſtianis adhuc legibus ex toto ſubactam, Cæſari, totique exercitui per noctis tenebras ſtragem, mortemque machinatos, ut victis victoribusque ſublatis, omnium ſpolia ſua faceret, & excluſo omni deinceps metu, Moraviæ ac Bohemiæ tutius incubaret. (A) Qualiscunque is metus fuerit, Rudolphum tamen Cæſarem permovit, ut actis Ladislao Regi pro egregia eo bello opera gratiis Cumanos, Hungarosque in Pannoniam remitteret, bellique reliquias ſuis copiis perſequeretur. (B)

A. C.

unde orti.

Ladislaus Rex in Hungariam redit.

Bellum in Moraviā illatum.

Liberatus ea cura, in Moraviam iter flectit. Nihil erat, quod victoris arbitrio ſe non dederet, Milota præſertim, qui Provinciæ præerat, animo in partes Rudolphi dudum digreſſo. Jamque de invadenda etiam Bohemia cogitatum, ut belli expenſas, quæ XL. marcarum millibus haud minores erant, his provinciarum acceſſionibus ſarciret. (C)

Regina

(A) Chron. Salzburg. ad A. 1278. „ Cumque nox proxima ſequens victoriæ adveniſſet, circa noctis medium, dum milites feſſi tute quieſcerent; vigiles proclamabant ſe audire, & videre multitudinem armatorum, ſicque totus exercitus rearmatur. Sed qui viſi fuerant & auditi, ab exercitu a latere diverterunt. Mane quidam dixerunt, ſpirituales fuiſſe nequitias vexantes corpora mortuorum. Poſtea tamen inſonuit, quod *Gumani* fuerint: contra quos orta fuit ſuſpicio ſatis notabilis, quod in exercitum Romanorum irruiſſe, & Regem ac milites occidiſſe voluerunt, ſi non eis dormientibus ſuper eos Rex gloriæ vigilaſſet. „ Chron. Colmar. pars alt. pag. 47. „ In loco occiſorum fætor tantus extitit, ut plures vel infirmi, vel mortui extiterint, in ea villa (*Waidenbach* vocat locum conflictus Hagenus; Chron. Mellicenſe vero *Stilvrit*: Chron. Auſtr. plen. campum *Idunſpeug*; Haſelbachius *Chruterfeld* appellat.) habitantes. „

(B) Chron. Hagen. & Haſelbach. „ Ibi Rex Ungariæ cum ſuis, amicis „ ſalutationibus præmiſſis, ad propria remeavit. „ Chron. Salzburg. „ Poſt tres dies Ungari & Gumani „ a Romano exercitu ſeparantur. „ Chron. Auſtral. plen. „ Rex igitur „ Ungariæ - - cum ſuis, ſumptis „ ſpoliis, & *captivis per Boemiam* remeare proponebat, ſed Romanorum Rex nullatenus permiſit, tanquam homo pacis amator, ne Chriſtiani per Bohemiam degentes Comanorum rabie prorſus inficerentur, ac deſtruerentur. „

(C) Chron. Auſtr. plen. ad An. 1278. Chron. Salzburg. Chron. Anon. Leob. Hagenus in Chron. & ex eo Haſelbachius. „ Rex denique *Rudolphus* hac potitus victoria, intelligens ſibi vias apertas ad recuperandum damna illata ſibi, & ad quadraginta millia marcarum æſtimata, collecta gente hoſtiliter primo Moraviam aggreditur, & vaſtatis *Eybetſchüz*, & cunctis per gyrum ad locum, qui *Avenarum*, vulgariter zu dem *Habern* divertit, ubi pauſans duodecim diebus, graviter afflixit provinciam. „ Horneck. c. 166. eadem refert fuſius: unde ceteri hauſere.

A. C. Regina, quæ ſero quidem, quas in calamitates maritum Regem, ſe, regnumque, ac liberos ſuos ſua culpa conjeciſſet, agnovit, imbecillitatem virium confeſſa, legatos quamprimum in caſtra mittit, qui Cæſarem victorem ad mitiora conſilia inflecterent. Nulla in Rudolpho mora erat, dum pactæ liberorum, quoad integrum eſſet, nuptiæ novo ſacramento firmarentur; & belli, ad quod adactum ſe Ottocari perfidia querebatur, expenſæ ſolverentur. Pax ne in has leges ſtatim confieret, Otto Marchio Brandeburgicus interceſſit: is enim tutelam Wenceslai, Regii Principis ad ſe, qui ſanguine Ottocaro proximus, & ex ejusdem ſorore Beatrice natus eſſet, pertinere contendebat. (A) Jamque collecto ſuorum, Saxonumque exercitu in Bohemiam accurrerat, bellum inſtauraturus, quod Rudolphus ſoluto jam exercitu, paucis cum copiis ſuſtinebat. Verum adventantis novi exercitus fama Cæſarem brevi ad revocanda Styrorum, Carnorum, ac Salisburgenſium ſubſidia permovit. Et affuere non milites modo, ſed duces etiam Epiſcopi Salisburgenſis, Chiemenſis, Seccovienſis, Gurcenſis, & Lavantinus, qui Rudolphum jam in Bohemiam progreſſum, ad Schazlabam ſunt conſecuti. (B)

Pacis conſilia

ab Ottone Brandeburgico interrupta:

Fidem vix invenient, quæ Scriptor Bohemicus ejus temporis, hoc loco commemorat de direptis Cœnobiis Templisque, quorum ſpoliis, irritatus renovato bello, miles dolorem ultus eſt ſuum. (C) Sed enim ea tempeſtas brevi detonuit: nam cum inter Kolinum, & Guttenbergam ambo exercitus conſtitiſſent; Otto Brandeburgicus, qui ſuam magis, quam Regni cauſam agebat, ſpeique haud paulo amplius in pace, quam belli conſiliis ponebat; Brunonem Olomucenſem Antiſtitem ad Fridericum Salisburgenſem de pace tractanda allegavit. (D) Ea ut citius ob-

& iterum reſumpta.

(A) Chron. Salzburg. ad A. 1278. „ Rex vero Romanorum caſtra movit verſus Moraviam, quam in deditionem accepit quaſi totam. Regina Boemiæ legatos ſuos mittit ad Roman. Regem, offerens ſe ipſam, & pueros ſuos gratiæ Regiæ Majeſtatis: at *Otto* Marchio Brandeburgenſis hoc ipſum finaliter impedivit. „

(B) Hagenus in Chron. & ex eo Haſelbachius L. 3. „ Recepit quoque ibidem nuntium, qui *Ottonem* Marggravium Brandeburgenſem ſibi venire obviam denunciabat, proponens *Ottocarum* patruelem ſuum, „ pro eo, quod ſororis ſuæ filius erat, „ vindicaturum. Qui mox vocatis „ Auſtralibus & Stirienſibus (*Carinthos* addit Hagenus) ſe ad ſecundam expeditionem improviſe citius præparantes, potenti manu „ profecti ſunt: venit Dominus *Fridericus* Salzburgenſis, Chiemenſis, „ & *Herwardus* Lavantinus propriis in „ perſonis juxta *Schazlab*, ubi caſtra „ metati ſunt. „

(C) Anon. Pragenſis apud Peſſinam L. 3. c. 7. p. 382. Horneck. c. 166.

(D) Hagen. in Chron. Col. 1092. „ Darnach legt er ſich mit ſeiner Here „ nider

tingeret, arbitros utrinque geminos deligere placuit, qui concordiæ capita deſcriberent, & quid fieri ex æquo poſſet, collatis conſiliis præfinirent. Rudolphus Cæſar Meinhardum Tyrolenſem, & Fridericum Zoleranum, Norimbergæ Burggravium, nominavit: Brandeburgus Brunonem Olomucenſem, & Marchionem de Pfeile, Wenceslai Regis pupilli nomine, pacis arbitros eſſe juſſit: adjunctus his Quatuorviris Fridericus, Salisburgenſis Archiepiſcopus, partium conſenſu, momentum cauſæ, quamcunque in partem ſe daret, noviſſimum additurus. Hoc in congreſſu ſancita rurſum inter Rudolphi & Ottocari liberos matrimonii fœdera, & Wenceslaus pupillus Ottonis Brandeburgici fidei ac tutelæ eſt permiſſus: facta deinde provinciarum diviſio: & cum Regina, ac Wenceslaus filius partem Bohemiæ magnam, voluntate Cæſaris, accepiſſet; majorem tamen interim cum Pragenſi arce Otto Brandeburgicus; Glacenſem provinciam Dux Wratislaviæ Heinricus, qui ad cæteras clades, Bohemiam noviſſime ferro & igne populatus erat, impetravit. (A)

A. C.

In concordiam itum,

quas in leges.

His conſtitutis, firmatisque, ab armis utrinque diſceſſum eſt ante Idus Octobres: atque ne pactorum pœnitet

teret

„ nider bey *Czedſez*, und der Margrav „ legt ſich gen *Cholen* hinengegen, „ und zwiſchen In waz nicht vollen „ ain Meil. - - Darnach cham Biſchoff *Brawn* von *Olomuz*, mit gelait in daz Here, und redt mit dem „ von *Salczburg* auf ainen ſuen den „ Fürſten. „ Chron. Auſtral. plen. ad An. 1278. „ Quum autem verſus *Pragam* iter vellet arripere (*Rudolphus*) illuſtris *Otto* Marchio de „ *Brandenburg*, qui poſt obitum avunculi ſui Regis Boemiæ, Civitates „ & caſtra in Regno Boemiæ, theſauros quoque ipſius Regis arripuerat, „ ei reſiſtere nitebatur. Venientes „ autem ambo cum ſuis exercitibus „ fortiſſimis, & ingenti apparatu armorum usque ad *Coloniam* juxta *Albiam*, mediantibus Principibus & „ aliis nobilibus multis - - amicabiliter inter ſe convenerunt &c. „ Fuſe ſuo more narrat hæc Horneckius c. 167. qui conſuli poteſt.

(A) Hagen. in Chron. Col. 1092. Horneck. cap. 167. 168. 169. „ Darnach über vil taidung ward die „ ſach an vier Herren geſeczt. An „ Chunigs *Rudolffs* tail wurden genommen Graff *Meinhartt* von *Tyroll*, „ und der Burgraff von *Nurenperg*. So „ nam der Margraff von *Brandenburg* „ an der jungen Behaim ſtat Biſchoff „ *Brawn* von *Olumuz*, und dem Marggraffen mit den *Pfeile*: und der von „ *Salczburg* ward am beden tailen zu „ obman genomen. „ Chron. Salzburg. ad An. 1278. & Auſtrale plen. „ Inter eos pace reformata ſub hac „ conditionis forma amicabiliter inter ſe convenerunt: quod relictus „ juvenis filius Regis Boemiæ - filiam Regis Romanorum, ſicut olim „ adhuc patre vivente ordinatum fuerat, legitime duceret in uxorem: fratri vero Marchionis prædicti (*Brandeburgici*) etiam filia Regis Romani ibidem deſponſatur. „ Sicque Regnum Bohemiæ, & puer, „ juvenis regulus, ſuper fidem ſuam „ Marchioni eſt commiſſus. „ Anon. Pragenſ. Canon. apud Peſſinam L. 3. c. 7. p. 383. „ Facta eſt autem diſtractio Regni Bohemiæ, & diviſio „ juxta placitum, & voluntatem Regis *Rudolphi* - : *Brandeburgenſis* Marchio obtinuit *Pragenſe* caſtrum, cum „ majori parte Bohemiæ: Dux *Poloniæ Kladsko* provinciam: Regina „ partem cum filio *Wenceslao*. „

A. C. teret olim, ſponſalia ſtatim Iglaviæ, quanto poterant apparatu, inter Regiam utrinque ſobolem celebrata. Redux Viennam Cæſar incredibili omnium gaudio, a civibus & Optimatibus triumphantis in morem eſt exceptus. Augebat lætitiam Moraviæ Provinciæ acceſſio, quæ iisdem concordiæ pactionibus Cæſari in annos quinque eſt permiſſa. (A) Addita lætitiæ publicæ nova a ſpectaculis equeſtribus gratia: quæ inter illud inprimis raritate ſua Cæſarem, Principesque tenuit, cum Otto Haslavius, vetuſta inter Auſtrios nobilitate vir, tumque centeſimum jam ætatis annum ſupergreſſus, cum abnepote ſuo Hugone Tuerſio honorariam in arenam deſcendit, juvenemque militari tum primum gladio accinctum ad equeſtre certamen provocavit. (B)

Rudolphus Imp. Viennam redit, magna gratulatione exceptus.

Sub id tempus Andreas, Dux Sclavoniæ, adoleſcens admodum, ſed jam gener Rudolphi Cæſaris deſignatus, diem obiit. Ea occaſione uſus Cæſar, literas ad Ladislaum Regem dedit, dolorem ſuum de prærepto ſibi immatura morte genero teſtaturus: in his de ſtatu Moraviæ Regem edocet, deque fidei ſacramento, a Brunone, Olomucenſi Epiſcopo, ceterisque ejus Provinciæ optimatibus ſibi præſtito: ad extremum de Joanne, Giſſingenſi Comite, mentionem injicit, negatque ſuam in fidem, invito Rege, ſe accepturum; gratum tamen habiturum, ſi Rex, quanquam male de ſe meritum, priſtinum in gradum, gratiæque locum reſtitueret; modo damna, quæ Auſtriæ, Styriæque, Ottocaro nuper fœdere adſtrictus, & plurima & maxima intulit, præſtarentur. (C) Quid ab Rege reſpon-

Agit cum Ladislao Hung. R. de Ybano Giſſingenſi Com.

(A) Hagen. in Chron. ex Horneck. c. 181. Chron. Salzburg. ad A. 1278. Chron. Auſtral. plen. „ Regi vero „ Romanorum *Moravia* ad quinque „ annos eſt commiſſa, & ſic ad Auſtriam rediit cum triumpho, totus „ etiam Clerus & congregationes Religioſorum virorum cum Crucibus „ & vexillis, & Reliquiis ei occurrentes cum gaudio eum receperunt, „ cantantes R. in hymnis & confeſſionibus &c. „ Chron. Salzburg. „ *Moravia* vero remanet ſub Regis „ (Rom.) poteſtate. - Filia etiam „ Rom. Regis, filio Regis Boemiæ „ deſponſatur, matrimonium inter „ ipſos eatenus contrahitur, quatenus minor ætas ſuſtinuit in utroque. „ Hagen. in Chron. „ Darnach rayt Chunig *Rudolff* gen *Trigla*, „ do wurden bede Hochzeit zu *Trigla* „ wol volfürt. „ Chron. Colmar. pars alt. p. 47. „ Regina Bohemiæ „ cum *Rud.* Rege ita compoſuit, quod „ filius Reginæ, filiam Regis *Rudolphi* „ duceret uxorem: quod factum eſt „ intra octavas S. Franciſci. „ Horneck. cap. 167. & ſequ.

(B) Chron. Auſtr. plen. ad A. 1278. „ *Otto de Haslowe*, Miniſterialis Auſtriæ jam centenarius, & ultra, cum „ filio pronepotis ſui *Hugone* dicto „ *Tuers*, qui eodem die a Rege Rom. „ accinctus eſt gladio, haſtiludium „ honorifice exercuit. „

(C) Lit. Rudolphi I. Cæſ. ad Ladislaum R. Hung. apud Rdmum Herrgottum: quarum initium: „ Lumi„ noſa ſunt opera probitatis &c. Et „ licet dilectus nobis quondam N. „ Illuſtris filiæ noſtræ ſponſus, ut di„ citur, curſu, pro dolor! nimis „ præpeti, metam tranſiverit brevis „ vitæ

ſum ſit, non conſtat; Ladislao jucundam fuiſſe Cæſaris A. C.
hanc amicitiam, nemini dubium: is enim ſublato æmulo
Bohemiæ Rege adeo exultabat, ut ejus victoriæ memo-
riam ludis deinceps annuis, ad VII. Calendas Septembres,
toto regno celebrari vellet. (A)

Rudolphus Cæſar cum Henrico Bavariæ Duce in gratiam redit,

Hæc inter curas Rudolphus non ita poſuit, quin de
Henrico Bavariæ Duce, qui & ære & milite Ottocarum
poſtremo hoc bello juverat, vindictam ſumere cogitaret.
Sed enim prævertit iras Cæſaris Henrici modeſtia, preci-
busque Ottonis filii, quem generum ſibi Rudolphus de-
ſponſa Catharina filia delegerat, in gratiam receptus eſt;
reſtitutis tamen prius, quam pignoris loco habebat ſupe-

qua conditione.

rioris Auſtriæ urbibus, Welſa, Styra, ac Lincio, aliisque
locis minoribus. Id ne damno eſſet Ottoni genero, Neu-
burgum Cæſar, Scherdingam, ac Freyſtadium dotis in mo-
dum interim Catharinæ filiæ aſſignavit, vectigalia eidem
futura, dum viveret, oppida; a morte ad Auſtriæ Princi-
pum manus reverſura. (B) Aliam itineris cauſam Scri-
ptores

„ vitæ &c. Venerabilis Olomucenſis
„ Epiſcopus, & quidam Barones Mo-
„ raviæ Nobis, & Rom. Imperio fi-
„ delitatis homagia præſtiterunt. - -
„ Cæterum Joannes (alias *Ybanus*
„ Giſſingæ, hodie *Nemetuivarini*) Co-
„ mes nos multum ſolicitat, ut ſibi
„ factam nobis injuriam ex animo
„ remittentes, ipſum volentem ad
„ nos divertere, ſub protectionis gra-
„ tia colligamus, cui aliud non cu-
„ ravimus reſpondere, quam quod
„ Regis, & Regni Hungariæ inde-
„ votos ad ſervitia noſtra colligere
„ dedignamur. Quodſi forte dicti
„ Joannis, & fratrum ſuorum exceſ-
„ ſibus dignatio veſtra Regia dignum
„ duxerit miſereri; attente petimus,
„ ut damnorum noſtrorum innume-
„ rabilium, per ipſos nobis hoſtili-
„ ter illatorum, mentio (f. ratio)
„ habeatur. „ Sponſus filiæ *Rudolphi* aliis in literis appellatur *Andreas*, Dux Sclavoniæ, incertum, an Ladislai ut ibi videri poteſt, germanus frater; an potius propinquus: fratrem enim unicum *Ladislao* tribuit Horneckius cap. 97. eumque *Colomannum* nominat: ſic enim ibi ſcribit:

„ Do man den Herrn (Stephanum
R. Hung.) begrub,
„ Zwen Sün er liez,
„ *Ladisla* der ain hiez,
„ Der ander der hiez *Cholman*:
„ Dez unterwant ſich Graf *Yban*,
„ Wan er im empholhen wart
„ Daz er in zug nach ſeiner art,
„ Der ſtarb auch darnach churcz-
leich. „

(A) Chron. Auſtral. plen. ad An. 1278. „ Rex autem Ungariæ - cum „ ſuis reverſus ad propria per totum „ Regnum ſuum mandavit diem oc- „ ciſionis Regis Boemiæ ſolenniter „ celebrari, nec quippiam operis illa „ die faciendi, niſi choreas ducere. „

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1278. „ Dominus *Hainricus* Dux Babariæ la- „ borat ad Regis gratiam: quam tan- „ dem conſequitur per *reſignationem* „ *terræ inter Danubium & Anaſum* po- „ ſitæ, quam ab ipſo Rege Romano- „ rum receperat, titulo hypothecæ „ propter hoc ſpecialiter, ut Roma- „ num Imperium contra Regem Boe- „ miæ adjuvaret. „ Chron. Hageni Col. 1093. „ In der zeit cham zu „ Ihm (*Rudolffn*) der *Pfallenzgraff*, „ der von Im begert groſs gut: auch „ cham zu ym Herzog *Hainreich* von „ Bayern. - - Der von Bayern gab „ hinwider all ſein brieff, und hand- „ veſten Chünig *Rudolffen*, die er ym „ gegeben hett, daz er In des erſten „ durch ſeine land gen Oeſterreich „ hett laſſen varen: und tröſt, Kü- „ nig *Rudolff* wurd ym geben *Steyer*

und

A. C. ptores plerique addunt, Auſtriæ nempe, Styriæque ſpem a Cæſare impetrandæ: id pro ſe Ludovicum Palatinum, Rudolphi generum, eodem conſilio Viennam profectum; id Henricum Bavarum egiſſe: ſed eluſiſſe in præſens eorum poſtulata Cæſarem, & id genus cauſas ad Imperii, cujus nomine eas provincias vindicaſſet, comitia rejeciſſe. (A)

Compoſitis undique bellis, quæ Auſtriam, adjunctasque illi provincias premebant, ad res Imperii cum Pontifice, & Rege Siciliæ componendas curam convertit Cæſar. *Res Italiæ per legatos.*

1279 Februario adhuc menſe datis Viennæ literis ea, quæ Conradus & Godefridus, Cæſaris ad Nicolaum III. Pontificem oratores egerant, confirmavit. Subſcripſere iis præter Chiemenſem & Seccovienſem Epiſcopos Albertus, & Hartmannus filii, quos adeo liquet, Bello Bohemico Rudolphum Cæſarem cum Burggravio Norimbergico, Hahenbergico Marchione, Furſtenbergio, & Hohinbergio Comitibus, in caſtra ſecutos. (B) Rudolphi porro eas ad Pontificem literas Electores etiam Principes ſuis poſt ſuffragiis approbarunt. (C) Reſtabat altera adhuc Pontifici cura, ut ſublatis diſſidiorum cauſis, Cæſarem, ac Siciliæ Regem Carolum mutuam in gratiam revocaret. Eam in rem nuptiarum vinculis inter Rudolphi ac Caroli liberos uten-

„ und *Oeſterreich*, daz doch wiezigleich
„ word underſtanden. „ Chron. Anonymi Leob. ad An. 1277. „ Hoc
„ tempore *Hainricus* Dux & *Ludwicus*
„ frater ejus, & *Meinhardus* Comes
„ de *Tyrol* ad Regem (*ſupple:* venerunt) poſtulantes eis, & hæredibus ſuis de terris acquiſitis donationem fieri, pro eorum & ſuorum
„ hæredum, ad regni æterna ſervitia
„ (*ſupple:* adjumento) qualemcunque. Quibus Rex reſpondit, hoc
„ non poſſe fieri ſine Principum conſenſu, ſed illa in curia, quam in
„ *Auguſta* concepiſſet agere, pertractanda, & ſic diſtulit reſponſiva. „ Cetera, quæ adjecta ſunt, fide Gerardi de Roo L. I. nituntur. Vitalitium tantum fuiſſe cenſum ex oppidis *Ottoni* genero conceſſum, veroſimile fit ex eo, quod ſtatim a morte ſororis ſuæ ab Alberto I. Duce Auſtriæ, vivo adhuc *Rudolpho* Patre repetita ſint omnia.

(A) Horneck. c. 182.
„ Do chom in churczer weil
„ Der *Phalczgraf* mit eyl
„ Gefarn gen *Wienn* &c.
„ Daz er im lich die zway Lannt,
„ Die er dem Reich het erſtriten.
„ Auf den geding chom auch geriten
„ Von *Payrn* Herczog *Hainreich*
„ An dem Künig warb er ſtarckleich
„ Daz er chert mit ym zu heyrat.
„ Den Kunig er ſchir dez erpat &c.
„ Herczog *Hainreich* dem Künig gab
„ Die Hantveſt all wider &c.
„ Daz tet er durch den genicz,
„ Wan er het dez guten won
„ Im macht der Kunig untertan
„ *Steyr* und *Oeſterreich*.
„ Sy wurben liſtichleich
„ An den Romiſchen Künig
„ Nu waz er ſo frummig,
„ Daz er ſich nicht lie überliſten. „

(B) Lit. Rudolphi I. Imp. Viennæ datæ ad Nicolaum III. PP. XVI. Kal. Martii An. 1279. Ind. VII. apud Raynaldum T. XIV. ad An. 1279. Num. 1. & 3.

(C) Lit. Electorum Imperii apud eundem ibid. Num. 6.

(A) Ray-

dum ratus Pontifex, Tripolitanum Epiſcopum cum literis A. C.
ad Rudolphum Cæſarem allegavit. (A)

Aliæ in Auſtria a Cæſare compoſitæ.

Res ea dum matureſceret, Auſtriam interim, Styriam, ac Carinthiam ſublatis odiis, ac diſſenſionibus pacatas reddidit. Querebantur Mauterenſes in Auſtria cives, jura ſua aliquot jam annis vehementer læſa, ac imminuta: eos ut in integrum reſtitueret, gaudere eodem, quo Steinenſes ac Crembſenſes jure per Danubium voluit. (B) Querelarum ad hæc aliquid de Egenburgenſibus fuit, qui Zwetlenſis Cœnobii colonos, neſcio quibus exactionibus premebant, inſtigante Euphemia Potendorffia, amiciſſimæ quondam Chunringiorum gentis ſobole, ſed Zwetlenſibus nunc ſupra modum infeſta: iis incommodis Rudolphus ſeveriſſime cavit, mandatis etiam ad Stephanum Meiſſavium, Auſtriæ Prætorem, datis, ut turbatores religioſæ pacis omni pœnarum ſeveritate coerceret. Id cum Egenburgenſes haud ad ſe pertinere rati, injurias continuarent ſuas, repetita Cæſaris ſententia ab ulteriore maleficio revocati ſunt. (C) Junio ſubinde menſe jura ſua ac privilegia Erlahenſi Virginum Cœnobio confirmavit, adjecto liberaliter piſcatus jure, quod per inſulæ Renninchiæ ambitum ad Cœnobii ejus viciniam pertineret. (D)

Philippus Carinthius Crembſii moritur.

Hæc dum ageret maxime Rudolphus Cæſar, Philippus Carinthius, is, quem ſupra memoravimus poſt Salisburgenſem & Aquilejenſem amiſſam inſulam, Udalrici Ducis

(A) Raynaldus ad An. 1279. ex epiſtola 41. Nicolai III. PP. quæ extat inter ejus epiſt. T. II. L. II.

(B) Diplom. Rudolphi I. Imp. datum *Vienna* IV. Non. April. An. 1279. Ind. VII. Anno Regni VI. apud Hund. Metrop. Salisb. T. I. p. 262. „ *Rudolphus* Dei gratia Rom. Rex, ſemper „ Auguſtus univerſis civibus de *Mautarn*, dilectis fidelibus ſuis gratiam „ ſuam, & omne bonum. Quia Venerab. Petr. Patav. Epiſcopo, principe nobis chariſſimo, nobis referente cognovimus, vos in juribus „ veſtris, quæ vobis circa *Danubium* „ competunt ab antiquo - - turbari „ contra juſtitiam, & offendi - - indulgemus, ut omnibus juribus veſtris antiquis, tam in terris, quam „ in aquis ubique, tanquam cives „ noſtri de *Stain*, & de *Crembs*, integre & complete perpetuo gaudeatis. In cujus &c. „

(C) Lit. *Rudolphi* I. Imp. datæ ad *Egenburgenſes Vienna* IV. Idus Maji An. 1279. quæ extant apud Linckium in Annal. *Zwetlenſ.* ad hunc annum: alteræ vero ejusdem datæ ſunt prid. Idus April. An. 1280. apud Linck. eo anno.

(D) Diplom. Rudolphi I. Imp. datum *Vienna* XV. Kal. Julii An. 1279. apud Bern. Pezium Cod. Diplom. P. II. p. 140. cujus initium: „ Ad hoc „ æquitas rationis, & cenſura juſtitiæ nos invitant &c. Præterea ad „ imitationem & conceſſionem *Friderici* Ducis prædicti volumus, & „ mandamus, quatenus Abbatiſſa antedicta in inſula *Renninch*, pleno „ jure ſuo utatur libere & quiete. - - „ Item donamus Eccleſiæ ſæpe dictæ „ per omnem ambitum inſulæ dudum dictæ, in quovis fluente Danubii ibidem omnem piſcationem, „ & abinde ſurſum ſecundum meatum Danubii, donec ad locum vicinum dictæ Eccleſiæ, qui *Steyne* „ nuncupatur &c. „

A. C. cis ac fratris hæreditati inhiantem, ab Ottocaro compreſſum, atque in Auſtriam rejectum; e vivis exceſſit Crembſii. Inquieto vir ingenio, cum ereptam ſibi avitam Carinthiæ hæreditatem concoquere non poſſet; Norimbergam ad Comitia jam anno abhinc quinto profectus, ab Rudolpho Cæſare id impetrarat, ut in amiſſa patrimonii jura reponeretur: clientelam Cæſari de Carinthia & Carniolia profeſſus, anno mox ſequente in Comitiis Auguſtanis inter Principes aſſedit, Carinthiæ Ducis nomine: quod tamen turbæ Bohemicæ Cæſarem diſtringerent, novaque inter Carinthos ac Salisburgenſes diſſidia ab irritato tot annis Principe timerentur, in poſſeſſionem Principatus ſui miſſus nondum erat. Præſtolantem in horas Cæſaris aſſenſum mors oppreſſit: ſepultus in Templo Prædicatorum eſt Crembſii, tumuloque honoris ergo Ducis, Epiſcopi, Patriarchæ titulus inſcriptus. (A) *Ejus fata.*

Extincto hoc ſeu Duce, ſeu Præſule Carinthia Imperio vacabat. At vero in Auſtria Styriaque cum Udalricus, Comes Heunburgicus, tum Agnes maxime, ejus conjux, Gertrudis Medlingenſis, & Hermanni Badenſis filia, juris adhuc aliquid obtendebant. (B) Et ille quidem, Perneckenſem in Auſtria Comitatum, cum Droſendorfio oppido, aliisque eodem pertinentibus, hæreditario ad ſe jure devolutum contendebat: Agnes vero, præter dotales fundos, caſtraque, quæ a priore marito, Udalrico Carinthiæ Duce, nuptiarum cauſa tranſcripta ſibi meminerat; ex avita Auſtriacorum Progenitorum, ac Propatrui inprimis ſui, Friderici II. quondam Auſtriæ Ducis hæreditate, qua ſe injuſte ab Ottocaro excluſam querebatur, (C) partem modeſte repetebat: nefas rata, ſua, quæ aliarum ſuæ Stirpis Principum feminarum more haberet jura, ſuo ſilen- *Res cum Agnete filia Herman. Bad. & Gertrud. Medling.*

(A) Anon. Leob. Chron. ad An. 1279. „ Hoc anno *Philippus* Salczburgenſis Electus moritur apud *Gremſam*. Teſtamentum condidit ſub „ titulo Ducatus *Karinthiæ*, & *Laybacum* Eccleſiæ Aquilegienſi diſponit, „ & fratris donationem ratificavit. „ Titulus ſepulcri ſui habet, quod „ fuerit *Dux*, *Epiſcopus*, *Patriarcha*. „ De ceteris fuſe ſuis locis actum eſt, quæ uberius exequuntur Marc. Hanſiz. Tom. II. a pag. 344. usque ad pag. 365. & Bern. de Rubeis in Monum. Aquil. cap. 76.

(B) Acta hujus transactionis Rudolphi I. Imp. cum *Agnete* Auſtriaca, *Hermani* Badenſis & *Gertrudis Medlicenſis* filia, ejusque marito Comite *Ulrico Heunburgenſi* extant in Tabulario Græcenſi: Scrinio 44. Faſc. I. Num. 15. ſubſcriptaque & ſignata ſunt XI. Kal. Novemb. Judenburgi An. 1279.

(C) Acta eadem. „ Quidquid „ cum Rege Boemiæ tractavimus, vel „ contraximus, in præmiſſis, hoc totum a nobis extorſit ejus improbitas violenta, & terribilis metus incuſſio nobis facta, qui merito cadere poterat in conſtantes. „

(A) Acta

a Rudolpho Imp. compoſita.

ſilentio negligi. (A) Miſeratus Principis modeſtæ vicem Rudolphus Cæſar: non eo quidem, ajebat, rem loco eſſe, ut reſtitui in integrum poſſit, Auſtria, Styriaque Imperio jam vindicata: verum, quod unum eſſet reliquum, in pretium conferret ſua, & mariti jura, aut præſenti pecunia, aut certo fundorum, prædiorumque pignore redimenda. (B) Annuit non invita mulier ſapiens, modeſtaque, pactaque ſex marcarum millia, partim præſentem pecuniam, partim annuum cenſum ex pignoratitiis Voitſpergæ, Tobelæ, Tiferæ, Sachſenfeldæ, Sachſenwerdæ, Freydeneckii, ac Clauſenſteinii vectigalibus, cum marito accepit, alioque ſe omni jure abdicavit. (C) A. C.

Henricū Chunringium in exilium mittit:

Ancipiti negotio expeditus Cæſar, ad comprimendam Henrici Chunringii contumaciam animum adjecit. Is Weitræ Dominus, arma nuper cum Ottocaro ſociarat, Regeque jam interfecto, arcis ſuæ firmitate fretus, repetenti eam Cæſari dedere recuſavit: miſſus igitur cum copiis Stephanus Meiſſavius: ſed quod hyems inſtaret, arcisque munitio longiorem obſidionem poſceret; negotium in annum Seculi octogeſimum eſt extractum: quo cum 1280

vis

(A) Acta eadem. „ Nos *Ulricus* „ Comes, & *Agnes* Comitiſſa de *Heun-* „ *burch* tenore præſentium declara- „ mus, quod poſtquam Sereniſſimus „ Dominus noſter, *Rudolphus* Roma- „ norum Rex ſemper Auguſtus pro- „ vincias *Auſtriam*, *Styriam*, *Karint.* „ *Carniol. & Marchiam*, quas quon- „ dam Dn. O. Boemiæ Rex Illuſtris „ tenuit occupatas, ſibi ſubjecit, & „ Rom. Imperii dicioni adjecit; Ego „ *Agnes* prædicta prædicto Domino „ cum humilitate debita ſupplicavi, „ ut jura mihi in prædictis terris „ competentia - - recognoſceret gra- „ tioſe: petivi etiam bona illa, qui- „ bus magnificus Princeps quondam „ *Ulricus* Dux Karinthiæ, olim ma- „ ritus meus, & Dominus, me do- „ tavit, & mihi in donationem pro- „ pter nuptias aſſignavit. Ego quo- „ que *Ulricus* Comes prædictus a præ- „ dicto Domino meo, Rege Roma- „ norum petivi, ut Comitatum de „ *Pernekke*, & oppidum *Drozendorf* „ cum omnibus eorum attinentiis, „ & quædam bona alia in partibus „ Auſtriæ, ad me ex hæreditaria „ ſucceſſione ſpectantia mihi faceret „ aſſignari. „

(B) Acta eadem ſubjungunt, quid a Nobilibus, & Rudolphi Cæſaris adminiſtris reſponſum ſit: nempe per pacta Ulrici Comitis, & Agnetis cum Rege Boemiæ inita, jura ea in Ottocarum; ab Ottocaro in Rudolphum, ac Imperium tranſiiſſe &c.

(C) Acta eadem fuſe, quorum ſynopſin Repertorium Archivi Aulici Vienn. pag. 1004. L. 3. ſic exhibet: „ Graf *Ulrich* von *Heunburg*, und ſein „ gemahl Frau *Agnes*, Hertzog *Ulrich* „ von *Karnten* Wittib - - verzeichen „ ſich aller anſpruch der eignen gütter in *Oſterreich*, und *Steyr*, darumb „ ſye hervor König *Ottocker* von Böheimb, doch aus forcht, quittirt „ hatten, welcher König *Ottocker* „ nachmahlen alle ſeine Recht König *Rudolfen*, Romiſchen König „ übergeben: gegen ſolche verzeichung hat ihnen König *Rudolf* „ 6000. march ſilber zu geben verſprochen, und ihnen darumb die „ gericht, und gülten zu *Voitſperg*, „ *Tobel*, *Tifer*, *Sachſenfeld*, *Sachſenwerd*, „ *Freydenegg*, und *Clauſenſtain* verſezet. Datum *Judenburg* XI. Kal. „ Nov. 1279. „ Steyererus in Diſſert. MS. ad *Excell. & Illmum Com. J. G. a Wurmbrand* meminit duorum ea de re documentorum, datorum A. 1281. & An. 1291.

(A) Liber

A. C. vis iterum inferretur gravior, amicorum tandem precibus expugnatus Chunringius, ſeſe ac familiam, arcis deditione facta, Cæſari permiſit. Spes erat, caſtrum oppidumque ejus nominis reſtitutum iri ſupplici reo: aliud viſum Cæſari, qui Henricum Chunringium, ſua cum conjuge, notha videlicet Ottocari filia, in exilium ejecit. (A)

Controverſias in cauſa Caroli Siciliæ Regis expedit.

Repurgata perduellibus Auſtria, cum Pontifice & Carolo Siciliæ Rege res compoſitæ, quæ ad Comitatum Provinciæ & Forcalqueriæ, in quem juris quiddam Margaretæ, Galliæ Regina, vidua, ſibi quæſierat, pertinerent. Adſcriptus uterque Carolo; ſed fiduciario tantum jure, quod a Cæſare Rex idem, ac hæredes ſucceſſores poſtularent. (B) Interim rumor crebreſcebat ſpectare ad arma Bohemiam, bellumque declinari vix poſſe. Rudolphus jam dudum ſolicitus, milites ab Rheno indies expectabat: jamque Albertus filius Enſishemii, aliisque Sueviæ & Alſatiæ in locis ſupplementa conſcripſerat, & Henricus Baſileenſis Epiſcopus cum delecta armatorum manu in Auſtriam deſcenderat: ſed quod turbas Bohemicas pacatis conſiliis componi adhuc poſſe ſpes erat; bellum in autumni principium eſt rejectum. (C) Multi per id tempus in Auſtria terrores erant: nam & Saturni ſidus, contra Aſtronomorum fidem, IV. Cal. Febr. mane ab nona ad undecimam diei horam claro in lumine refulſiſſe creditum: (D) & terra movit Neuſtadii Majo, & Julio poſt menſe aqua-

Novus ex Boemia belli metus.

(A) Liber Fundat. Zwetl. apud Linckium ad An. 1279. & 1280. in addit. ad Annal. Zwetl. „ Poſt hanc „ ſponſionem (de caſtro *Weitra Rudolpho* Regi tradendo) prædicta „ uxor ejus (*Agnes*) animum ipſius, „ ut prius, in deterius commutavit, „ & ut ſocero (*Ottocaro*) adhæreret, „ inſtantius perſuaſit. Sed poſt hanc „ immutationem Rom. Rex caſtrum „ *Weitra* cum ſuis pertinentiis popoſcit, cui ſe prædictus *Hainricus* Marſcalcus, una cum patre oppoſuit. - „ Fuit autem prædictum caſtrum „ *Weitra* in gratiam Romanorum Regis aſſignatum Anno Domini 1280. „ Sicque prædictus Marſcalcus Auſtriæ *Hainricus* in exilium eſt miſſus, & in *Tropau* defunctus. „ Cetera Linckius ſuis verbis exequitur ad An. 1278. 1279. 1280.

(B) Lit. *Nicolai* III. PP. in hac cauſa datæ *Romæ* X. Kal. Febr. An. 1280. Literæ *Rudolphi* I. Imp. datæ *Viennæ* V. Kal. April. Ind. VIII. An. 1280. Lit. *Caroli* Regis Jeruſalem & Siciliæ datæ *Neapoli* X. Maji An. 1280. Ind. VIII. quarum initium: „ Munificentiæ „ gratiam, & affabilitatis affectum, „ quibus magnificus Princeps, Dominus *Rudolphus* Romanorum Rex, „ nos & domum noſtram proſequitur, cognoſcentes &c. „ Extant apud Raynaldum Annal. T. XIV. ad An. 1280. a Num. 1. usque ad 5.

(C) Annal. Colmar. ad An. 1279. „ Filius Regis *Rudolfi* major venit in „ *Enſisheim* XIV. Calend. Junii, convocavitque Scultetos civitatis, & „ deliberavit cum eis, quomodo Patri ſuo mitterent milites in armis „ præparatos. „ Ad Annum vero 1280. „ Dominus *Baſilienſis* ivit in „ *Auſtriam* ad Regem cum multis militibus. „

(D) Chron. Auſtr. plen. Clauſtro-Neoburg. Paltrami ad Annum 1280. „ Saturnus planeta apparuit IV. Kal. „ Februarii ab hora IX. usque ad XI. „ horam diei artificialis. „

Digitized by Google

Eluvio in Auſtria, rum tanta eluvio continentibus a pluviis extitit, ut exun- A. C.
dante Danubio, fluviisque, ac rivis extra ripas egreſſis, multa paſſim ædificia labefacta & everſa ſint. (A) Con-

& ventorum procella. ſecuta deinde IV. Non. Auguſti imbrium ventorumque procella, crebris tonitruis, ac fulminibus infeſta, turbinis violentia tam inuſitata, ut ad Campum Liliorum tectorum aſſulæ, doliaque ventorum impetu ultra montes per quatuor ſtadia, quingentorum fere paſſuum ſpatio efferrentur. (B) At ne voti dilata religio belli, quod præ manibus erat, ſucceſſibus impedimentum afferret, Tulnenſe Virginum Cœnobium Dominicanæ familiæ Cæſar datis pridie Cal. Septembres ſolennibus literis ad perpe-

Cœnobii S. Crucis a Rudolpho Imp. Tulnæ fundatum. tuitatem ſtabilivit. (C) Novo ædificio vetus Ædicula S. Crucis ea in urbe attributa: quæ cum Scotorum Viennenſium juris eſſet; res cum Præſule ejus Cœnobii VIII. Idus Junii ita transacta eſt, ut Gaunerſtorffenſis Parœcia in jus Scotorum tranſiret, abdicatis prius decimis, quas ex Principis coquina Henricus iis Dux, Monaſterii conditor, præbendas conſtituit. (D) His

(A) Chron. Anonym. Leob. An. 1281. Chron. Auſtral. plen. ad An. 1280. „ Menſe Julio inundatio maxima fit, Danubius multa ædificia circumquaque deſtruxit. „

(B) Chron. Auſtr. plen. & Zwetl. ad An. 1280. „ Menſe Auguſto IV. Non. tonitrua, grando, coruſcationes, & impetus pluviarum fit in Auſtria ita, quod minimæ ripæ ex inſperata velocitate accreſcendo homines extinxerunt. Venti quoque nimium validi circa *Lilienvelt*, ſupellectilia, veluti ſunt dolia & ſcrinia, ultra montes ad quatuor ſtadia detulerunt. „

(C) Lit. Fundat. Parthenon. Tulnenſis datæ a Rudolpho I. Imp. ad A. 1280. apud Wenceslaum Czerwenka L. 1. c. 15. in Actis Pietat. Habſpurg. Harum initium eſt: „ Æternam laudem de obtenta victoria &c. in exaltationem, & venerationem *SS. Crucis* Chriſti ob vitæ conſervationem, & memoriam victoriæ obtentæ, fundavimus & ereximus Clauſtrum Monialium ſub Regula S. Auguſtini, & inſtituto ſororum Ordinis *Prædicatorum* in Civitate noſtra *Tullnenſi*. - - Proinde volumus omnibus fidelibus Regni innoteſcere, quod præfato Cœnobio dederimus in fundationem ſequentia bona & reditus: inprimis villam (*alit.*) curiam M. *Conradi* cum Capella *S. Crucis* villæ conjuncta, quæ immunis eſt a jurisdictione Abbatis & Conventus *Schottenſis* Viennæ. Item ditionem *Cronavia* dictam, civitati *Tullnenſi* conterminam cum omnibus privilegiis & juribus. - - Item donamus eidem Cœnobio duo prædia in ſuburbio urbis jam dictæ locata, quæ legitime coemimus a fideli nobis *Friderico* de Legenbach (*Lengenbach.*) Præterea ſpopondimus *in fundationis incrementum* conventui dare viginti modios tritici, totidem ſiliginis & avenæ, viginti vecturas vini, & centum libras pecuniæ, monetæ Viennenſis &c. „ Datæ ſunt *Viennæ* pridie Cal. Septembr. Ind. VIII. An. 1280. Regni VII. Sed correctius leguntur apud Rdmum Herrgottum, dum hæc ſcriberem, nondum editæ.

(D) Lit. Rudolphi I. Imper. datæ „ *Viennæ* VIII. Id. Junii Indict. VIII. An. 1280. apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 144. quarum initium: „ Cum ratione plasmationis &c. jus patronatus Eccleſiæ in *Gaunerſtorf* - pro memorata Decima, nec non in recompenſam Capellæ *S. Crucis in Tuln*, quam iidem Abbas & Conventus (*Scotorum Vienn.*) pro locandis ibidem Monialibus - - nobis liberaliter contulerunt, duximus conferendum &c. „

(A) Chron.

A. C. His rite perfectis pronunciatum in Moraviam iter eſt. Satis ad Brandeburgum a belli conſilio avocandum is terror fuit. Erat in caſtris Ludovicus Rheni Palatinus: hujus opera uſus prudenter Brandeburgus, contracto inter liberos nuptiali fœdere, Cæſarem a bello alioquin abhorrentem facile ſibi placatum reddidit. (A) Cauſam hujus belli, nemo, quod ſciam, prodidit: lateretque fortaſſe tota expeditio in obſcuro, niſi e literis Rudolphi Cæſaris, per quas cenſus quosdam annuos Crembſii pro Perſenbeugenſi nemore Priflingenſi Cœnobio, ab Ottocaro quondam datos, in caſtris ad Brunnam poſitis confirmat, & belli ſedes Moravia, & ſocii armorum Ludovicus Palatinus, & Baſileæ Antiſtes Henricus innoteſcerent. (B) Si conjectura uti in re obſcura licet, bellum a Cæſare Ottoni Brandeburgico intentatum reor, quod ſciſſam alioquin diſſidiis Bohemiam, quæ gentis ejus querela fuit, non tam regeret, quam opprimeret: quæ etiam cauſa fuiſſe videtur, cur Tobiæ, Pragenſi Antiſtiti, tota ſubinde regni adminiſtratio crederetur. (C)

Bellum Bohemicum ſimul exortum, ſimul ſopitum.

Quiete ab ea parte reſtituta, Cæſar in Auſtriam redux, appetente jam hyeme in Styriam profectus eſt: cui Provinciæ cum nuper Fridericus Petovius, & Pfannbergicus Comes præfuiſſent, Conrado Hintpergero curandis Provinciæ libellis addito; iſti ad Chiemenſem nuper inſulam evecto Henricum Admontenſium Abbatem ſubſtituit; illis Ottonem Liechtenſteinium toti Provinciæ præfectum. (D)

(A) Chron. Auſtr. plen. ad A. 1280. „ Rex contra *Ottonem Marchionem de* „ *Brandenburg* verſus Boemiam movens in autumno, ſed per copulationem puerorum videlicet *Ludovici* Comitis Palatini, & ipſius Marchionis, bellum eſt ſopitum. „

(B) Lit. Rudolfi I. Imp. datæ *Priflingenſi* Cœnobio „ in caſtris apud „ *Brunnam* „ XII. Kal. Octob. An. 1280. apud Bern. Pezium Cod. Dipl. P. II. p. 142. quarum initium. „ Quæ „ ad utilitatem fiunt Imperii &c. cum „ claræ memoriæ *Otocharus*, quondam „ Bohemiæ Rex illuſtris - - permutationem quandam celebraverit, „ dando eisdem Abbati & Conventui „ (in *Præfeningen*) omnes cenſus circa *Chremſam*, qui vulgariter *Purgrecht* dicuntur, pro omnibus poſſeſſionibus, bonis, & juribus, & nemore, quæ habebant apud *Perſenbeuga*; Nos - - ipſum præſentibus „ confirmamus. „

(C) Conſuli de hoc poſſunt Peſſina L. 3. c. 7. p. 384. & 385. Balbin. in Epit. L. 3. c. 15. in Notis p. 291. & ſequ. ex Canon. Pragenſi Synchrono, & Pulckava.

(D) Hageni Chron. Auſtral. Col. 1093. „ Zu der zeit waren zu *Steyr* „ zwen Hauptmann, der von *Petaw*, „ und der von *Pfannberg*, und Landſchreiber waz herr *Chunrad Hünt-* „ *perger*. Darnach der Fürſt die Amplewth vercherten, und machten „ zu Hauptmann Herrn *Otten* von „ *Liechtenſtain*. „ Chron. Anonym. Leob. (ad An. 1277. ſed perperam) „ *Stiria* etiam ordinata per Abbatem „ *Admontenſem*. „ Chron. Salzb. ad A. 1279. „ Eidem (*Joanni Chiemenſi*) „ ſubſtituitur Dominus *Chunradus de* „ *Himberch* Canonicus Patavienſis. „

Digitized by Google

Clementia Rudolphi Cæſaris filia ad Sponſum ſuum in Italiam mittitur.

Iter Rudolphi Cæſaris Hartberga Græcium fuit: inde Judenburgum digreſſus, Clementiam filiam, quam Nicolaus III. Pontifex ad firmandam cum Siciliæ Rege pacem, Caroli Salernitani filio deſponſam volebat, in Italiam miſit, additis, qui Regiam Virginem honoris cauſa Neapolim deducerent, Joanne Gurcenſi Epiſcopo, & Rudolpho Hoheneckio, ſuo per id tempus Cancellario, & Salisburgenſibus mox infulis honeſtando. (A) Judenburgo per Admontenſe Cœnobium in Auſtriam ſuperiorem venit, ubi Lincii paucis diebus moratus, ſub anni octogeſimi primi initium Viennam ſe retulit. A. C. 1281

Anna Regina, Rudolphi I. Conjux

Sed adventus ejus lætitiam Auguſtæ conjugis proſtrata jam valetudo, paucisque poſt diebus conſecuta mors funeſtavit. Morbi cauſam plerique in Clementiæ filiæ diſceſſum conferunt: cujus deſiderium cum ferre non poſſet mater, in morbum incidit, ex quo quarto demum decimo Calendas Martii ad vitam meliorem exceſſit. (B) Annæ nomen

(A) Hagen. Chron. Auſtral. ibid. „ Nu begert der Pabſt an Kunig *Rudolffen*, zwiſchen ſeiner tachter und „ *Charelotten* ſun zu volfüren die heyrat, wie hart die Kunigin anet ir „ tachter. Doch fand man ſey dohin, und ſeczt ir Biſchoff *Johannſen* von *Gurck* zu ainen Pfleger, und „ den Graffen von *Sain*, und Maiſter „ *Rudolffen* den Canczler. Darnach „ raitt der Chunig in *Steyer* zu allen „ ſtetten und geſloſſen, do er löblich, und erberleich ward emphangen. „ Chron. Auſtr. plen. ad An. 1281. „ Filia Regis *Rudolphi* ducitur verſus *Apuliam*, quæ Nepoti Regis & Senatoris *Karoli* copulatur. „ Chron. Anon. Leob. „ *Johannem* „ Gurcenſem Epiſcopum, *Rudolphum* „ Cancellarium ſuum, Comites de „ *Syna (Sain) de Werdenberg* cum filia ſua in *Apuliam Karoli* Principi - - „ cum apparatu magno & gloria deſtinavit. „ Horneck. c. 184. narrat *Rudolphum* Regem cum Regina conjuge filiam *Sebadviennam* usque comitatum, inde Reginam *Viennam* rediiſſe; Regem vero *Hartberga* monte transmiſſo, *Græcium* primo, tum *Judenburgum* profectum, quo Carinthi, ac Carnioli erant evocati: inde, ad preces Abbatis *Henrici Admontenſe* Cœnobium adiiſſe; perque *Pirum* montem *Lincium* ſe contuliſſe, ubi *Maynhardus* Tyrolenſis Comes Regem convenit.

(B) Chron. Hageni Col. 1093. „ Darnach nit lang Fraw *Anna* ſiech „ ward, und ſchied mit groſſen Elend, „ und groſſer andacht diez lebens: „ Die zu Wienn mit groſſer klag des „ Landvolcks ward gepivelt erbarleich, und darnach gewalſamet, „ und gen *Baſell* zu der begrebnus gefürt. „ Chron. Auſtr. plenius, & Chron. Clauſtro-Neob. ad An. 1281. „ *Anna* vero mater ejus (*Clementia*) „ dum ipſam transmiſſam nimium lugeret, moritur præ dolore XIV. „ Cal. Maji (lege *Martii*) cui celebratis ſolenniter *Wiennæ* exequiis, „ verſus *Baſileam* ducitur ad ſepulturam. „ Eundem mortis annum aſſignant Annal. Colm. & Chron. Salczburg. Necrolog. Wettingenſe: „ Anno Domini MCCLXXXI. obiit „ Domina *Anna* Rom. Regina XIV. „ Kal. Mart. „ Necrolog. Murenſe: „ Die 16. Febr. 1281. *Anna de Homberg: Rudolphi de Habſpurg* Regis Romanorum, quondam Advocati noſtri, conjux. „ Nota tamen in Necrologio Wettingenſi mendum eſſe in Anno MCCLXXXI. in quo *X.* unum abundat lapſu ſcribæ. Cetera recte habere videntur. *Gertrudis*, quo nomine ſæpe occurrit in literis conjux Rudolphi Imp. an eadem ſit cum *Anna*, an diverſa, diſſentiunt Scriptores: Videri ea de re poteſt V. Cl. Marquardus Hergot. Genealog. Dipl. T. I. L. 2. c. 1. §. VI.

A. C. nomen erat: ex illuſtri Hochbergicorum Comitum gente natam Rudolphus in matrimonium accepit, claram virtute fœminam, & numeroſa ſobole plerisque Germaniæ Provinciis hæredes daturam. Quo conſpectior in tanta fortuna virtus, hoc admirabilior erat modeſtia, pietas, beneficentia, quæ pauculis his annis Viennenſibus cognita, magnam illi apud omnes eximiæ probitatis opinionem, & populi totius amorem conciliavit. (A) Neque vero laudabiliſſimæ vitæ diſſimilis mors fuit: quam cum abeſſe haud longius ſentiret, vocato in conſilium ſacerdote conſcientiæ arbitro, de rectiſſimo in Cœlum itinere ſolicite interrogavit. Is, cum ſapienter Reginam monuiſſet, poſita fortunæ, gloriæque humanæ, atque adeo rerum omnium infimarum cura, mentem ad DEUM referret unice, ad quem animus, jamjam ſolvendus corporis hoſpitio, magis magisque propinquaret; illique pro contractis naturæ fragilitate nominibus ſatisfacere jam nunc ſtuderet: id vero & agere ſeſe, & acturam libentiſſime recepit. Conditis ſub hoc ſupremæ voluntatis tabulis, ſepulturæ honorem in Baſileenſi Templo majori ſibi depopoſcit, argenti ſumma bene magna in Monaſterii uſus erogata, ut damna, quæ bellorum injuria frequenter acceperat, piis largitionibus compenſaret. Nec multo poſt ultimum vitæ momentum affuit. (B) Extinctam magno omnium luctu exequiis honeſtiſſimis Viennenſes primum; tum vero maxime Baſileenſes, quorum in urbem advectum Regium corpus, ad

Vienna pie moritur.

(A) Conſtare iſta poſſunt ex Hageni loco nunc laudato, & ex Annal. Chronicoque Colmar. ubi ſparſim ejus fit mentio. Horneck. agit de ea c. 185. & ſequ.

(B) Chron. Colmar. pars altera p. 47. „ Anno Domini MCCLXXXI. „ Regina *Rudolfi* Regis cœpit graviter „ infirmari: propter quod accerſivit „ conſiliarium, confeſſoremque ſibi, „ inquiens: mortis periculum ſentio „ mihi breviter imminere. Rogo „ igitur vos, quomodo corpus & „ animum ad Cœlum, & paradiſum „ Domini dirigatis. Qui dixit: omnes amicos veſtros, omnes divitias „ hujus ſeculi, omnemque gloriam „ mundi de corde veſtro, quantum „ poteſtis, a veſtra memoria repellatis, ac DEO ac hominibus ſatisfacere promittatis. Quæ dixit: libentiſſime faciam. Poſt hæc teſtamentum condidit, & elegit in *Baſilea* in majore Eccleſia Eccleſiaſticam ſepulturam. Delegit autem „ locum prænominatum eo, quod „ Rex Rudolfus, anteceſſoresque ſui „ Baſilienſem Eccleſiam ſæpe damnificaſſent, ac ejus Epiſcopos perturbaſſent. Ordinavit enim in teſtamento (ut quidam dixerunt) quod „ reditus duarum præbendarum Monaſterio darentur, ut ſic DEO & „ hominibus ſatisfaceret. Poſt hæc „ Regina moritur, exenteratur, & „ venter ejus ſabulo & cineribus impletur: facies ejus balſamo linitur, „ totumque corpus panno cereo circumdatur, & ſericis veſtimentis induitur pretioſis. Caput ejus albo „ ſerico peplatur, & corona ſibi ſuperponitur deaurata. Poſt hæc in „ arcam ex fago peroptime factam „ ſupina, manibus ſuper pectus poſitis ſuperponitur, & ferreo clauditur inſtrumento. „

Digitized by Google

XIII. Cal. Aprilis affecere. Deportatum Vienna quadraginta equites, nobiles deinde feminæ, quas ad palatina obſequia habuerat, & quadringenti fere alii ex Regio famulitio deduxerunt. Adjuncti ex ſacra DD. Dominici, ac Franciſci familia ſacerdotes bini, qui rem Divinam, funebresque toto itinere cerimonias procurarent. Baſileam ubi perventum, Henricus Epiſcopus ingens ſacerdotum agmen ardentibus candelis, pretioſoque funebris honoris apparatu inſtructum miſit obviam: mille ducenta numerantur religioſi ejus comitatus capita, cum tribus Epiſcopis, qui peracta re Divina, corpus Auguſtæ, paulo ante in feretro erectum, & populo oſtenſum, religioſas inter cerimonias in tumulum demiſere. (A) A. C.

Plura Habſpurgicæ Gentis per id tempus funera.

Rudolpho tanto gravior is dolor erat, quanto frequentiora per id tempus ſuorum funera aſpexit. Paulo ante Catharina filia, Ottoni Bavaro nupta, geminam virilis ſexus ſobolem Viennæ pepererat, ſed utramque brevi extinctam, & Mauſoleo Auſtriacorum Principum ad S. *Crucis* inferendam. (B) Secutum ſubinde Auguſtæ funus, cujus luctum acerbior paulo poſt filii Hartmanni caſus renovavit: qui cum vix nuper ex Auſtria reverſus, XII. Cal. Jan. lembum cum aliis ſexdecim primæ nobilitatis comitibus conſcendiſſet, everſa per infortunium cymba, in Rheno ſubmerſus eſt, & prope maternum Baſileæ tumulum ſupremis honoribus terræ mandatus. (C) Cæſar in-

Hartmannus Rudolphi I. filius Rheno ſubmerſus.

terea

(A) Annal. Colmar. ad An. 1281. „ Regina *Rudolfi* Regis in *Vienna* moritur, & aliquot centum equis *Baſileam* ducitur, ibique a tribus Epiſcopis, & ducentis mille clericis, & multitudine Civitatis hominum, in Vigilia S. *Benedicti* cum gloria maxima ſepelitur. „ Chron. Colmar. pars alt. p. 47. „ His electis, in *Baſileam* cum equis XL. ducitur. - Fuerunt in Comitatu ſuo Fratres Prædicatores duo, Minorum duo, & Dominæ, quas tres currus ducere potuerant. Adjunxerunt ſe autem eis homines circiter CCCC. Rex autem mandaverat Epiſcopo Baſilienſi, ut Reginam defunctam ſolenniter ſepeliret. Epiſcopus Clericos regulares & ſeculares invitavit *Baſileam*. Convenerunt igitur mille ducenti, qui omnes candelas in manibus habebant, & Reginæ in proceſſione cum ornatu pretioſo ſolenniter occurrerunt, & ad majus Monaſterium pertulerunt. Tribus Epiſcopis ibidem divina celebrantibus, Reginæ corpus in tumba poſitum erigitur, & omnibus præſentibus oſtenditur, & poſt *Miſſam* deponitur, & cum fletu Nobilium ſepelitur. „

(B) Chron. Salzburg. ad An. 1280. „ Eodem anno Domina *Katharina*, filia Regis Romanorum, habuit per D. *Ottonem*, filium *Henrici* Ducis Babariæ, maritum ſuum, in *Wienna* ſucceſſive duos filios, qui mortui ſunt ibidem. „

(C) Annal. Colmar. ad An. 1282. „ Filius *Rudolphi* Regis, Landgravius Alſatiæ, ſubmerſus fuit in Rheno, prope *Rinangiam*, & ſepultus fuit in *Baſilea* a quatuor Epiſcopis. „ Chron. Auſtral. plen. ad An. 1282. „ Comes *Hartmannus*, filius Regis Rom. Rhenum navigio deſcendere cupiens, cum aliis XVI. Nobilibus ſubmergitur, XIII. Kal. Januar. „ Necrolog. Wettingenſe apud Cl. V. Mar-

A. C. terea pacata Bohemia, miſſa in Italiam filia, amiſſa conjuge, Alberto denique filiorum maximo, Vicarii jure, Auſtriæ Styriæque præpoſito, multis Auſtriæ primoribus in Bavariam usque honoris cauſa eum deducentibus, (A) Norimbergam movit, nunquam deinceps in Auſtriam reverſurus. (B) Iter non ante inclinantem Majum menſem ingreſſus eſt: quod IV. adhuc Calendas ejus menſis immunitatem vectigalium per Danubium, Ænumque majori Paſſavienſis Eccleſiæ Collegio; Tulnenſi vero Virginum Cœnobio, nuper a ſe condito, ad XII. Cal. Junii nova jura, ac privilegia Viennæ conceſſiſſe legatur. (C) Nec cauſa aberat: hyems enim aſperrima, quæ a Februario

Rudolphus Imper. Viennа diſcedit, relicto Alberto filio, ſuo per Auſtriam, Styriamque Vicario.

Marquardum Herrgottum T. II. P. II. p. 848. „ Anno Domini MCCLXXXI. „ obiit *Hartmannus* Comes de *Habſpurg* „ in Rheno ſubmerſus XII. Kal. Januarii. „ Ex quo corrigendus eſt annus mortis in Annal. Colmar. & Chron. Auſtral. & ipſe Horneckius, qui Hartmannum ante *Annam* Matrem extinctum ſcribit c. 185.

(A) Horneckius cap. 190.
„ Chunig *Ruedolff* virdhalb Jar
„ In *Oſterreich* vertriben het &c.
„ Chunig *Ruedolf* der weiz
„ Hiez der Lantherren
„ Ettleich cheren
„ Mit im durch *Pairn*:
„ Do begunden ſi ſich zwain &c. „

(B) Chron. Steron. ad An. 1281. „ Uxor Rudolfi Rom. Regis nomine *Anna* obiit: & eodem anno ipſe „ Rex exivit terra *Auſtriæ*, & ipſum „ Ducatum *Alberto*, filio ſuo primogenito, commendavit. „ Chron. Auſtr. plen. An. 1281. „ *Rudolphus* „ Rom. Rex *Auſtriam* egreditur verſus Franconiam, & ad partes Rheni „ procedens, filium ſuum *Albertum* „ Auſtriæ & Stiriæ conſtituit proviſorem. „ Chron. Anon. Leob. An. 1278. „ *Rudolphus* - - procuratione tradita filio *Alberto*, poſtquam „ tribus annis & dimidio in Auſtria „ eſt moratus - - per nemus Bohemicum iter agens; urbem ſubiit „ *Noricorum*. „ Horneck. cap. 189. & ſequ.

(C) Liter. Rudolphi I. Imp. datæ Viennæ IV. Kal. Maji An. 1281. apud Hund. T. I. p. 263. Item ex Tabulario Tulnenſi Litt. confirmat. Fundati Parthenonis Tullnenſis a Rudolpho I. Rege datæ Wienne XII. Kal. Junii An. 1281. Ind. IX. Regni ſui VIII. quarum initium: „ Regalis throni „ ſublimitas &c. „ In his profitetur ſe I. Fundatorem Clauſtri Sanctimonialium S. Crucis in Tulna. II. Prioriſſam, & Conventum in ſuam, & Imperii protectionem ſuſcipit. III. Vult, ut alium, præter Ducem Auſtriæ Advocatum non habeant. IV. Adimit Judici Tulnenſi in Cœnobii prædiis, rebusque omnem jurisdictionem, excepta cauſa ſanguinis, in qua reus per Proviſorem Cœnobii *cingulotenus* legitimo Judici debet præſentari. V. Concedit, ut victualia ſua ſine telonio poſſint deducere, terreſtri, vel navali itinere. VI. Dat poteſtatem, feuda etiam ad ſummam reddituum C. talentorum emendi. VII. Concedit, ut X. carratas vini Paſſavium transmittere, & duo talenta ſalis poſſint reducere ſine omni telonio. VIII. Statuit, ut Prioriſſæ quotannis in Feſto S. Jacobi XXX. marcæ; totidem in Feſto S. Ægidii, ex domo monetaria Viennenſi ſine onere, aut defalcatione ſolvantur. IX. Eximit earundem Virginum prædia, & poſſeſſiones a ſteuris, & militaribus oneribus. X. Prohibet, ne Fratres Prædicatores (quorum VI. ſpirituali illarum Virginum obſequio deſtinatos, honeſte vult haberi) negotiis temporalibus, & procurationibus ejus Cœnobii ſe miſceant. XI. Vetat Moniales in eo Cœnobio profeſſas, ad alia ejusdem Ordinis Cœnobia transferri. Sigillo Regio adduntur teſtes F. Salisburg. Archiep. *Wichardus* Patav. *Wernhardus* Seccov. *Conradus* Chiem. Eppi. *Albertus* Dux Saxoniæ. *Albertus, & Hartmannus de Habſpurch* Comites, & filii &c. quorum poſterior, eodem poſt anno in Rheno ſubmerſus periit.

rio ad Aprilis exitum nivibus omnia complerat, vias omnes tam impeditas reddidit, multis ut locis, præter villarum culmina, nihil e congeſtis nivium tumulis emineret. (A) Quæ interim Norimbergæ, quæ Ratisbonæ, ac Francofurti a Rudolpho Cæſare; quæ per Hetruriam ab ejus Vicariis, quos Martinus I. Pontifex ſuis ipſe literis Tuſciæ Optimatibus commendavit, acta ſint, ut aliena ab Auſtriacæ Hiſtoriæ inſtituto, hoc loco prætermittenda videntur. A. C.

Alberti, Vicarii Cæſ. ſtatutum de peregrinis mercatoribus.

At vero Albertus, Rudolphi Patris per Auſtriam, Styriamque Vicarius, cui magiſtratus, civesque Lahenſes, Vicario Cæſaris nomine, fidem & obſequium, ſub pœna infamiæ, ac publicationis bonorum, incertum qua de cauſa, renovarunt; (B) nec multo poſt Henricus quoque Roſenbergicus, Bohemus, Ragezenſe caſtrum liberaliter tranſcripſit; (C) Julio adhuc menſe, innovandum ſibi in Viennenſium juribus aliquid putavit. (D) Conceſſerat nuper Rudolphus Cæſar, ut monopolii jura, quæ a ſuperiorum temporum Principibus Viennenſes accepiſſent, rata, firmaque permanerent. Hæc inter cum olim jam cautum eſſet, nequis mercatorum ex Suevia, aut Bavaria merces in Auſtriam devehat, niſi Viennæ deponendas: neve mercatus cauſa longiorem Viennæ moram trahat, aut alteri, præterquam urbis ejusdem civi ſuas merces vendat: poſtremo nequid auri vel argenti infecti inferat aut referat, niſi ipſis Auſtriæ Principibus divendendum; (E) Albertus de

(A) Chron. Auſtr. plen. Chron. Clauſtro-Neoburg. ad Annum 1281. „ Hyems multum aſpera fuit. In fine Februarii nix in multis terminis „ coacervatur, quod multæ villæ vix „ apparuerint. „

(B) Literarum Civitatis Lahenſis dat. An. 1281. quas Collectan. ſuorum Tom. V. pag. 140. intulit Steyererus noſter, argumentum hoc exhibet: „ Judex, & Cives in La, urbe inferioris Auſtriæ, *Rudolpho* I. Regi „ Roman. & filio ejus primogenito „ *Alberto*, quem Rex *Vicarium Generalem* Auſtriæ præfecit, omnem „ ſubjectionem, ac fidelitatem promittunt: & ſi eos deinceps ab hac „ promiſſione defeciſſe contingeret, „ conſentiunt in pœnam infamiæ, & „ amiſſionis bonorum, ac privilegiorum omnium. „ Ex Tabul. Cæſ. Vienn.

(C) Idem ibidem pag. 97. recenſet Literas *Henrici de Roſenberch* VII. Kal. April. An. 1282. ad *Albertum Com. Habſpurgicum*, *Generalem* adhuc *Vicarium* datas, quibus plene cedit caſtrum *Ragitz*, eique ſe adhæſurum promittit contra quoscunque, excepto *Wenceslao* Rege Bohemiæ, ejusque Tutore, Marchione Brandeburgenſi *Ottone* &c. Addit Steyererus in Regiſtro T. V. *Henricum*, remiſſis injuriis, in gratiam receptum ab *Alberto*, & ut arctius ſibi adſtringeretur, 500. argenti marcis donatum.

(D) Lit. Alberti I. Auſtriæ, & Styriæ Gubernatoris datæ *Viennæ* in Feſto S. Jacobi, quæ extant in Cod. MS. Coll. Academici Vienn. & inter Collectanea *Managettiana* Fundationis Viennæ. Meminit harum literarum Prevenhuberus in Hiſt. Auſtriæ ſuperioris pag. 412.

(E) Privilegium a Rudolpho I. confirmatum, quod refertur in iisdem *Alberti* literis: „ Es ſol keinen „ Menſchen verlaubleich ſein, von „ Schwaben, noch von Regenſpurg,

noch

A. C. de consilio suorum, datis VIII. Cal. Augusti novis literis, exteris mercatoribus potestatem fecit, Viennæ quamdiu, quibusve vellent seu advenis, seu urbis ejusdem civibus suas merces divendendi: illa solum cautione addita, nequis præterita ea urbe in Hungariam, aliamve provinciam eas per Austriam deportet, secus ad fiscum Principis redigendas. Hæc cum statueret, illud etiam promisit, nulla se de mercibus his nova vectigalia exacturum; suamque ac Cæsaris in tutelam tum res, tum homines suscepturum. (A) Illud præterea iisdem ex literis intelligitur, mutationem hanc jurium Rudolpho Cæsari jam ante ejus discessum exhibitam, ab eoque comprobatam, si modo Religiosi Dominicanæ, ac Minorum familiæ sodales conformem justitiæ legibus esse ducerent. Quod cum ab iis magno consensu factum esset, communi Optimatum, Civiumque Viennensium consilio rem omnem approbatam, ac in literas relatam. (B)

A PP. Dominicanis, & Minoribus recognitâ.

Quod iis in literis observatu dignum, honor est Urbis Imperialis ab Alberto adscriptus. (C) Neque temere id ab illo factum, illud argumento est: quod & Austria

„ noch von Passaw, noch von andern „ Landen zufahren mit sein kauff- „ schaz gen *Wienn*, und sollen, do „ ihren kauffschaz allen niderlegen: „ wer da entgehen tet, der soll der „ Stat zu *Wienn* zu puess geben 2. „ pfund goldes: es sol auch kein „ fremder kauffmann zu *Wienn* län- „ ger bleiben mit seinen kauffschaz, „ den 2. Monath, und sol seinen „ kauffschaz niemand verkauffen, „ den ainen burger zu *Wienn*, also „ ob der burger mit ihn zeitlich kauf- „ fen wöll: er sol auch nit kauffen „ gold noch silber: hat er gold oder „ silber, das sol er verkauffen zu un- „ ser Cammer. „

(A) Eædem Literæ Alberti ibidem.

(B) Lit. eædem ibid. „ Da be- „ sandt wür Prediger und Münner- „ brüder, die weisesten, und die „ besten von den zweyen Häusern „ zu *Wienn*; den gefiel diser auffatz „ wohl. Es haben auch die Lands- „ herren mit sambt uns gelobt, wel- „ che kauffmann mit seinem kauff- „ schaz die recht strassen gen *Wien* „ meütt, und will anderstwo aus „ dem Land fahren mit seinen kauff- „ schaz, das sie den sollen auf halten „ mit leib und mit gut, und sollen „ uns ihm antwortten. „ Firmat deinde literas sigillo: „ Nach Un- „ sern, nach der Landherren, und „ nach der Burger rath und auffaz. „ Initium literarum est: „ Wier *Al-* „ *brecht* von Gottes gnaden Graff zu „ *Habspurg*, und von Khiburg, Land- „ graff von Elsas, gewaltiger, und „ *Gemainer verweser uber Oesterreich*, „ *und Steyr*, allen denen, die disen „ brieff ansehen, unsern grus ewig- „ lich. Wan unser Herr, und unser „ Vatter, der hoch, und der werthe „ Röm. Künig *Rudolff* von Gottes „ gnaden, der zu allen Zeiten ein „ Mehrer ist des Reichs, uns uber „ *Oesterreich*, und *Steyer* vollen ge- „ walt, und allen sein selbst gewalt „ gegeben hat, und hat uns in die- „ selben land gesezt zu ainen gemai- „ nen verweser, und zu einen ge- „ waltigen Pfleger, und hat das ge- „ than vor allen Landherren, vor „ den Burgern, vor den Stæten, „ vor armen, und vor reichen nach „ aller willen, und nach ihren Ge- „ bett &c. „

(C) Lit. Alberti I. eæden: „ Da „ sassen wur mit unsern Rath den „ Landherren - - und wurden das „ mit ihnen ain, wie wir alles Land „ sezten in guten frid, und gute ge- „ wohnhait, die Land und Leuthen „ gut wären, und wurden ain um „ ein Niderlag, das die zu *Wienn in* „ *des Reichs Hauptstadt* in Oesterreich „ wurde &c. „

Digitized by Google

Urbis Imperialis nomen Viennæ tributum.

omnis, Styria, Carniaque Rudolpho adhuc Cæſari, Imperii nomine parerent; & nuperis ejusdem literis Vienna in ſpecialem Imperii tutelam a Cæſare recepta eſſet. (A) Sed enim nominis ejus jus & honorem non diu tenuit Vienna, ſequente mox anno, una cum reliqua Auſtria, Styria, Carniolia, Marchiaque in ditionem Habſpurgicorum Principum a Cæſare translata. Id quo pacto demum peractum ſit, nunc exequamur. A. C.

Rudolphus Imp. Auſtriam, Styriamque &c.

Dudum Rudolphus Cæſar oculos in orbatas Duce Provincias adjecerat: cumque eas non ſine capitis ſui ſummo diſcrimine, ære imprimis ſuo ac milite, Principum deinde, ac Nobilium privato ſibi fœdere adjunctorum auxilio extortas Ottocaro, ſub Imperii ditionem revocaſſet; illud agebat ſedulo, ut inclinatis Principum animis, quorum alios beneficiis, alios affinitate, ſanguinisque nexu adſtrictos habuit, Imperii voluntate in filios transmitteret. (B) Id Decembri demum exeunte menſe An. MCCLXXXII. 1282

Alberto ac Rudolpho filiis confert.

feliciter perfectum eſt: quo tempore Auguſtanis in Comitiis Alberto ac Rudolpho Filiis, conſenſu Electorum Principum, Ducatus Auſtriæ, ac Styriæ; Carniolia item ac Marchia cum univerſis honoribus, juribus ac privilegiis, ſolenni eorum temporum more, per vexilla ſunt conceſſi. (C)

Jam

(A) Diploma Rudolphi I. Imp. datum *Wiennenſi* Civitati circa An. 1279. apud Marqu. Herrgottum Genealog. Dipl. T. II. P. II. p. 492. Cujus initium „ Romanum Imperium ad tui„ tionem fidei &c. - attendentes, „ quam fideliter & devote Cives *Wi„ ennenſes*, dilecti devoti noſtri, no„ ſtrum & Imperii Dominium ſunt „ amplexati - - prædictam Civita„ tem, & Cives ejusdem in noſtram „ & Imperii recipimus perpetuo di„ tionem, ut amodo in noſtris Regum „ & Imperatorum, noſtrorum ſucceſ„ orum, manibus teneantur &c. „

(B) Conſtare iſta ex ſupra narratis poſſunt: itemque ex pactis nuptialibus inter ſuos & *Ottocari* liberos: ex redemptone bonorum Allodialium *Agnetis* Auſtriacæ *Ulrico* Comiti de *Heunburg* nuptæ. „

(C) Chron. Auſtrale ad An. 1282. „ *Rudolphus* ex *Auguſta* curiam celebrat, ibique de conſilio & voluntate Nobilium, qui aderant, Albertum filium ſuum, *Ducem Auſtriæ, & Stiriæ* conſtituit, & *Rudolphum* Ducem Sueviæ creavit. „ Et mox infra: „ *Rudolphus* Rom. Rex „ apud *Auguſtam* filiis ſuis *Alberto &* „ *Rudolpho* terras Sueviam, Auſtriam, „ Carinthiam, Marchiam, Portus „ Naonum contulit menſe Decem„ bri. „ Chron. Steron. & Salzburg. ſub An. 1281. ſcribunt. „ Rex exi„ vit de Auſtria - - ſed poſtmodum „ eundem Ducatum eidem Domino „ *Alberto*, & *Rudolfo* filiis ſuis in feu„ dum contulit coram Principibus „ ſuis, ſuper hoc *Auguſta* in Curia „ congregatis. „ Annal. Colmar. Chron. Clauſtro-Neoburg. & Chron. Paltrami, anno 1283. eadem narrant. Sed is error inde ortus eſt, quod Curia Auguſtæ celebrata cœperit in fine An. 1282. & usque ad Januarium An. 1283. ſit extracta: quod apparet ex literis mox ſubjungendis. Niſi dicamus hos authores annum, ut olim frequenter in uſu fuit, a Natali Domini incepiſſe. Horneck. cap. 199. & ſequ.

„ Nach der Furſten rat
„ Ain Hof er vil drat
„ Hincz Augſpurg gepot - -
„ Auf den nägſten Berichtag. (Feſt. Epiphaniæ) „

Et

A. C. Jam dudum Auſtrios, Styrosque Optimates ad eum conventum literis evocarat Cæſar, Ducemque iis ac Principem daturum ſe receperat: Albertus vero filius magnopere ſatagebat, ut & frequentiſſimi adeſſent numero, & apparatu, quam poſſent, magnificentiſſimo in conſpectum tot Imperii Principum prodirent. Obſecuti utriusque monitis Primores Auſtriæ, Styriæque, nihil ad exquiſitæ magnificentiæ ſpeciem ſibi reliquum fecere. (A) Jamque & Electores Principes, ceteriique Imperii Ordines convenerant, cum decreta dies eſt, qua orbatis his Duce Provinciis novo de Principe providendum eſſet. Affuere ad frequentem Principum conſeſſum evocati Auſtriæ, Styriæque Proceres, & veſtium, & equorum ſplendore apparatiſſimo omnium in ſe oculos avertere. (B) Hic cum Rudolphus Cæſar, & ſua in recuperandis his Provinciis merita modeſte prædicat, & conſenſum Imperii Ordinum ad conſtituendum iis, quem deſtinaſſet Principem, de more poſtulat; aſſenſum eſt magna omnium voluntate, Cæſarisque arbitrio, pro maximis ejus in Germaniam meritis id permiſſum. (C) Ergo Albertum & Rudolphum filios

Auſtriæ, Styriæque Proceres

adſunt in Conventu Auguſt.

Et infra cap. 200.
„ Chunig Ruedolf ze Rat ſaz
„ Mit den Furſten &c.
„ Die Furſten ſprachen all -
„ Seind daz ſint verdorben
„ Der ſelben Landt Erib-Herren,
„ Wen Ir damit welt eren,
„ Mit unſern willen Ir daz tut &c.
„ Do dew Red hat ain end
„ Der Kunig mit ſeiner hend
„ Seinen Sün paiden
„ Lech unverſchaiden,
„ Die Graffſchæft, und die Lannt,
„ Die ich vor han genannt,
„ Die enphiengen ſy mit Vanen &c.

(A) Horneckius cap. 199.
„ Mit priefen er mannt
„ Die Herren all geleich
„ Hie zu *Steyr*, und zu *Oeſterreich*
„ Daz ſy zu den Hof chemen,
„ Und da ain Herren nemen &c.
„ Do man die prief gelaz
„ Der Hof geſprochen waz,
„ Auf den nägſten *Berichtag* (Feſt. Epiphan.)
„ Der Furſt ſich beraitens phlag &c.
„ Zu der rais, der er willen hat,
„ Fleiſſichleich er die Herren pat &c.
„ Nu ward den Herren allen gach
„ Daz ſy ervolten ſein pet &c. &c.
„ Do ward manig tauſend phunt
„ Zu der rais umgeben. „

(B) Horneckius cap. 200.
„ Zu dem Kunig *Ruedolf*
„ Von Mainez der Piſchof
„ Der von Chöln, und von Trier
„ Chomen vil ſchir:
„ Auch ſach man von Pehaim ſa
„ Den jung Kunig *Wenczla* &c.
„ Von der Phalz Herzog *Ludweigen* - -
„ Von Sachſen den Herczogen - -
„ Und von Pranburg Margraf *Otten* &c.
„ Darnach wurden beſant
„ Die Herren alle geleich
„ Von *Steyr*, und von *Oeſterreich* &c.
„ Dhain reichait in gepraſt,
„ Gold und geſtain gaben glaſt
„ Die mit groſſer Reichait
„ In die furſpan warn gelait &c.
„ Maniger Hoher man begund -
„ An den dingen die warhait,
„ Als man im het geſait:
„ Chain Kunig macht gehan
„ So manigen hohen Dinſtman,
„ Als der Furſt aus *Oeſterreich* &c. „

(D) Horneckius cap. 200.
„ Da er (*Rudolph.*) ſaz an den rat
„ Ain ſtill er im pat
„ Daz er die Red fürpracht &c.
„ Er ſprach: Ir Herren, ir ſchult wiſſen
„ Waz

Auſtriæ Styriæque Duces nominat. Id qua mente a Cæſare eſſet factum, cum Auſtrii Styrique ignorarent, timerentque, ne Auſtria Styriaque in duos Principes partitæ, adverſus jura, ac privilegia a ſe invicem divellerentur; occupavit querelas Cæſar, & promiſſo filiorum alteri Suevici Principatus titulo, ſimul & animos pacavit Procerum, & filios Principum Imperii juribus honeſtavit. (B) Extant teſtes magnæ rei Literæ ad VI. Kal. Januarias Auguſtæ exaratæ, quibus fidem facit Rudolphus Cæſar, ſe & de libero & expreſſo Imperii Principum Electorum conſenſu Principatus Auſtriæ, Styriæ, Carnioliæ ac Marchiæ in Albertum ac Rudolphum filios contuliſſe, & ab iis in Principum Imperii numerum eadem authoritate tunc adſcriptis, ſolenne fidelitatis, ac fiduciariæ clientelæ ſacramentum ſuſcepiſſe. (C) Porro quid Cæſarem ſapientem move-

A. C.

Relevatus eorundem timor.

„ Waz ich dez Leibs han verſliſſen
„ Ze dienſt Römiſcher Chron,
„ Dez han ich den Lon.
„ Von den Furſten genom
„ Die Land die ich han uberchom
&c.
„ Wem ich ſew will leihen,
„ Daz ſy den nicht verczeihen
„ Ir gunſt darczu &c.
„ Die Furſten ſprachen all - -
„ Wen ir damit welt eren
„ Mit unſerm willen ir daz tut. „

(B) Horneckius c. 200.

„ Kunig *Rudolf* - - -
„ Sein Sun hiez chomen dar,
„ Er ſprach: Ir Herren, nu nempt war
„ Waz ich dem Reich gediennt han
„ Daz iſt durch Got allermaiſt getan,
„ Darnach durch die zwen
„ Die ir hie ſecht ſten.
„ Davon Niempt ſoll verdrieſſen,
„ Ob ſy mein daran genieſſen,
„ Daz ſy werden Fürſten. „

Subjungit deinde, quæ ab Auſtriacis Styrisque adverſus geminos Duces ſupra a me allata ſunt, additque:

„ Der Kunig - - -
„ Sprach zu den Herren -
„ Ir ſchult mich recht verſten,
„ Ich han der Sune zwen
„ Wan dew tailent irew Lannt -
„ Do ſol ainer Herr werden:
„ So ſol von Swebiſcher erden
„ Der ander Furſt haiſſen &c.
„ Do dew red hat ain end,
„ Der Kunig mit ſeiner hend
„ Seinen Sünen paiden
„ Lech unverſcheiden,
„ Die Graffcheft und die Lannt,
„ Die ich vor han genant,
„ Die emphiengen ſy mit Vanen.
„ Der Kunig begund manen
„ Die Herren, daz ſy ſwurn
„ In paiden, ec ſy dan furn.
„ Daz geſchach nach ſeiner pet. „

(C) Diploma Rudolphi I. Imp. datum Auguſtæ VI. Kal. Januarii Anno Domini Milleſimo, ducenteſimo octuageſimo ſecundo, Regni vero decimo. Extat in Tabular. Oenipontano, & ex eo recitat R. P. Anton. Steyerer in ſuis Collectan. MS. Initium Diplomatis eſt: „ Romani moderator Impe„ rii &c. inter multa liberalitatis im„ menſæ beneficia, quibus a ſublima„ tionis noſtræ primordio plerosque „ fideles Imperii prævenimus, ad in„ ſtinctum, imo potius imperium & „ præceptum ejusdem Legis naturæ, „ circa magnificentiam ſtatus prolis „ noſtræ, & ſublimationem ipſius ſtu„ dia noſtra convertimus, ac de li„ bero, ac expreſſo conſenſu Imperii „ Principum, Jus in electione Regis „ Romani ex longa conſuetudine te„ nentium, Principatus, ſive Duca„ tus *Auſtriæ*, *Styriæ*, *Carniolæ & Mar„ chiæ*, cum univerſis ſuis honoribus, „ juribus, libertatibus, & pertinen„ tiis, ſicut eos claræ memoriæ *Lio„ poldus & Fridericus*, Duces Auſtriæ, „ & Stiriæ tenuerunt, ac poſſede„ runt, & aliis, quæ in terris eisdem „ quondam *Otocharus* Rex Bohemiæ, „ quocunque legitimo titulo con„ quiſierat, Illuſtribus *Alberto & Ru„ dolfo*, filiis noſtris chariſſimis, apud „ Augu-

A. C. moverit, ut Auſtriam, Styriamque, quibus Albertum unum Vicario jure jam dudum præfecerat, in utrumque hoc loco filium conferret, obſcurum eſſe non poteſt. Amiſerat nuper duos brevi tempore filios, Carolum & Hartmannum: (A) idem ne in alterutro ſuperſtitum aliquando contingeret, Auſtriaque ac reliquæ, quas Habſpurgicæ genti acquiſierat, Provinciæ, ſuæ ſtirpi intercciderent, Alberto Rudolphum adjunxit, ut geminis velut columnis eo firmius Domus Auguſta niteretur. Id cum per ſe grave accideret Auſtriacis Provinciis, quod geminatis Principibus, geminanda etiam onera ac vectigalia vererentur; quosdamque de Auſtriæ Styriæque primoribus ad Cæſarem allegarent; (B) motus candore gentis, Oratorum id precibus dedit, ut Albertus deinceps unus, & quæ illo parente extitura eſſet ſoboles, omnes terrarum iſtarum Provincias obtineret: ea tamen lege, ut niſi Rudolpho filiorum alteri intra annos quatuor de certo Imperii Principatu provideretur; Albertus frater certa pecuniæ ſumma, quam vel Cæſar ipſe, vel delecti a ſe Quatuorviri, Fridericus Norimbergenſis Burggravius, Albertus Hohenbergicus, Henricus Fürſtenbergicus, & Ludovicus Oettingenius ſtatuerent, Rudolpho fratri ſatisfaceret: Quodſi vero aut Albertus id negligeret; aut is (quod omen Superi averterent) ſine Virilis ſtirpis prole decederet; integrum Rudolpho ejus fratri, liberisque jus in eas Provincias foret.

Quaratione ſoli deinceps Alberto, ejusque poſteritati

Auſtria, Styriaque &c. a Rudolpho Cæſare ſint relicta.

Atque iſta demum ſententia, quam conſenſu Filiorum, patriaque poteſtate, ad id tempus ſibi peculiariter reſervata, ferre ſe profeſſus eſt, literis Kainfeldæ Cal. Junii An. MCCLXXXIII. datis, deinceps obtinuit, Auſtriamque ac Styriam, Carniolam ac Marchiam (Carinthia enim Mainhardo Tyrolenſi ceſſit) Alberto, Albertique poſteris vindicavit. (C)

„ Auguſtam, ſolemniter cum vexil-
„ lis ſolemnitate debita conceſſimus
„ in feodum; ac Principum nume-
„ ro, conſortio, & collegio aggre-
„ gantes eosdem, & ipſis jus Princi-
„ pum concedentes, ab eis pro Prin-
„ cipatibus memoratis fidelitatis &
„ homagii recepimus juramentum.
„ Nulli ergo omnino hominum hanc
„ noſtræ conceſſionis gratiam infrin-
„ gere &c. &c.

(A) Annal. Colmar. ad An. 1276. „ *Carolus Rudolfi* Regis filius, natus „ feſto Valentini hoc anno, ſepultus „ in medio Chori majoris Eccleſiæ „ Baſilienſis. „ De *Hartmanno* ſupra actum ad An. 1281.

(B) Codex MS. recentiori manu exaratus; ſed, quod expertus ſum alias, fidelis, hæc habet: „ An. 1282. „ fertiget Herr *Ulrich* von *Capell* den „ Revers, ſo die land Künig *Rudolf* „ geben haben wegen beyder ſeiner „ Sün Herzog *Albrecht* und *Rudolf* re- „ gierung: „ Teſtes ſubſcripti ſunt: *Otto de Haslaw* Judex Provincialis Auſtriæ, *Otto de Perchtoldſtorff* Camerarius, *Stephanus de Meiſſau* Marſchalcus, *Leutholdus de Chunringen* Pincerna, *Ulricus de Capella* Judex Provincialis ſupra *Onaſum* - - *Otto Liechtenſteinius* &c.

(C) Diploma Rudolphi I. Imp. datum *Kainfelda* Kal. Junii An. 1283. Ind.

Digitized by Google

Ind. XI. ex Cod. MS. Collect. Managettanæ. *Vidimatum* in Commiſſ. Tyrolenſi a Joanne Gaſsler, Regiſtratore 29. Junio An. 1597. In hoc poſtquam repetit, ſe dicta, terras Auſtriæ, Styriæ &c. conſenſu Imperii Principum Auguſtæ, Filiis *Alberto & Rodulfo* conceſſiſſe; addit ſe reſervaſſe ſibi poteſtatem plenam ordinandi & diſponendi inter eos, prout ſibi videretur, ipſis in hoc expreſſe conſentientibus. Sed cum poſtmodum Nobilitas, & Communitas terrarum per nuncios ſupplicarit, ut dictæ terræ ab uno *Alberto* regerentur, cumque provinciis grave alioquin foret, duobus Dominis ſervire, decernit ob fidelitatem ipſorum, eorundem votis ſatisfacere his verbis: „ Ex poteſtate patria, & authoritate nobis in „ conceſſione dictarum terrarum retenta, taliter ſtatuimus, diſponimus, ordinamus & volumus, quod „ prædictus *Albertus*, & ejus hæredes „ maſculi, ſæpedictarum terrarum „ principatus & dominia, cum ſuis „ juribus, honoribus, & pertinentiis „ univerſis, prout prædictas terras „ eisdem *Alberto & Rudolpho* pro indiviſo prius contulimus, ſoli perpetuo habere debeant & tenere. „ Sic tamen, quod ſi infra quatuor „ annorum, a - Feſto Paſche curre„ re incipientium, ſpacium memo„ rato *Rudolfo*, de Regno, vel alio „ principatu non præviderimus; ex „ tunc ſæpe dictus *Albertus*, vel ſi „ ipſum contingat decedere, ſui hæ„ redes maſculi, quos ad hoc etiam „ teneri volumus, in numerata pe„ cunia dictum *Rudolfum* reſpicient & „ eidem ſolvent, & dabunt, quantum „ noſtra providentia duxerit mode„ randum. Verum ſi priusquam di„ cto *Rudolfo*, juxta modum promiſ„ ſum, providerimus, nos, qui ſolus „ potens eſt auferre ſpiritum Princi„ pum, ab hac luce vocaverit; ex „ tunc erit in taxatione, & modera„ mine Nobilium Virorum *Friderici* „ Burggravii *de Nurenberg*, *Alberti de* „ *Hohenberg*, *Henrici de Furſtenberg*, & „ *Ludovici de Oettingen* Comitum, „ quantum eidem *Rudolfo* in numerata pecunia dandum fuerit, vel „ ſolvendum: & ſi prædictorum qua- A. C.
„ tuor, unus, vel duo, vel tres de„ ceſſerint, ſuperſtites, vel ſuperſtes „ in mortuorum loco alios, vel ali„ um ſub juramenti debito, & in fide „ ſua recipient & eligent, quos in„ ter conſanguineos eorundem ma„ gis utiles repererint. - - - Ad hæc „ in providentiæ noſtræ moderami„ ne reſidere volumus infra prædicti „ quadriennii ſpacium ordinandi, ſi„ ve taxandi, quantum præfatus *Al„ bertus*, vel ejus hæredes legitimi „ dicto *Rudolfo* poſt lapſum quadri„ ennii dare & ſolvere in pecunia te„ neantur: licet enim ante termini „ prælibati lapſum, modum & quan„ titatem ſolvendæ pecuniæ modere„ mur, poſt lapſum tamen dicti tem„ poris - dictum *Albertum*, vel ejus „ hæredes ad ſolutionem pecuniæ „ volumus obligari, a qua tamen „ erunt liberi, ſi eidem *Rudolfo* de „ honorabili præviderimus principa„ tu. Ceterum ſi præfatus *Albertus*, „ vel ſui hæredes ordinationem no„ ſtram non attenderent, nec ſerva„ rent: ex tunc ipſi Rudolfo ex præ„ ſenti paterna ordinatione nullum „ volumus præjudicium generari, „ ſed jus ſibi primo acquiſitum ex „ noſtra conceſſione in terris prædi„ ctis ſalvum ſibi volumus per omnia „ remanere. Et nihilominus, ſi præ„ dictum *Albertum* una cum ſuis hæ„ redibus maſculis contingat dece„ dere, volumus & ſtatuimus, quod „ prædicti principatus ſui dominia „ cum ſuis juribus, honoribus, & „ pertinentiis univerſis, ad ſæpe di„ ctum *Rudolphum*, & ſuos hæredes „ legitimos libere devolvantur. „ Inter teſtes occurrunt *Gottfridus* Epiſcopus Patavienſis, M. *Henricus de Clingenberg* Doctor Decretorum & Protonotarius. Nobiles viri *Fridericus de Nurenberg*, *Ulricus de Turs*, *Otto de Liechtenſtein*, *Stephanus de Meiſſove* Marſchalcus Auſtriæ, *Ulricus de Capella*.

Horneckius cap. 200.

„ Dez andern morgens frue
„ Graif der Kunig darczu,
„ Graf *Mainhardt* von *Tyrol*
„ Den macht er unbetrogen
„ Dacz *Kernden* Herczogen &c. „

O. A. M. D. G.

INDEX

INDEX I.
CHRONICO - GENEALOGICUS,
Duces Auſtriæ Stirpis BABENBERGICÆ, eorumque Conjuges ac Liberos complectens.

AUSTRIÆ DUX I.

HENRICUS II. (*vulg.* Jaſomirgott.) S. Leopoldi filius, Auſtriæ prius Marchio,& DuxBavariæ. Ejus pro retinenda Ducis dignitate ſtudium. 1. Complures adhuc Bavariæ Optimates Auſtriæ adhærent illi, etiam poſt Henricum Leonem Ducem Bavariæ jam declaratum. 3. Facta inter utrumque concordia, Henricus Dux Auſtriæ I. publice renunciatur: Marchaque Bojariæ ad Auſtriam adjuncta, Privilegiis ampliſſimis augetur. 4. Abſolvit Monaſterium S. Crucis. 10. Cum Ottone, Friſingenſi Ep. ac fratre ſuo diſſidet: ibid. & reconciliatur. 13. Viennam ornat: Scotos ibidem, a ſe fundatos, privilegiis munit. 14. Fridericum I. Imp. bello Mediolanenſi juvat. 17. Virtus ejus bellica in obſidione urbis. 20. Veniam, pacemque Mediolanenſibus impetrat. 21. Diuturnum cum Conrado fratre, Paſſav. Ep. Henrici Ducis diſſidium. 34. Orto inter Pontificem, Cæſaremque ſchismate, a Friderico I. in ejus partes pertrahitur: parti tamen adverſæ minime infeſtus manet. 43. Ad Manuelem Græcorum Imp. mittitur: Stephano Hungariæ Regi, cui Agnetem filiam ſuam deſpondit, belli inducias a Manuele impetrat. 46. Adalberto, Wladislai Bohem. Regis, ac Gertrudis, ſororis ſuæ filio, Salisburg. Archiep. ad declinandam iram Cæſaris ſuadet, ut ea ſe dignitate ſponte abdicet. 50. Latæ tamen adverſus eum ſententiæ acerrime repugnat. 56. Bello a Styris, Bohemis ac Moravis appetitur. 57. Moritur 14. Januarii An. 1177. Sepelitur in Monaſterio Scotorum Viennæ. 59. 60.

CONJUGES.

I. GERTRUDIS, Lotharii II. Imp. filia. Vid. Ind. I. Part. I.

II. THEODORA COMNENA, nupta Henrico Auſtrio An. 1149. 3. obiit An. 1184. ſepulta apud Scotos Viennæ. 72.

LIBERI EX THEODORA, CONJUGE II.

LEOPOLDUS VI. VIRTUOSUS, Auſtriæ Dux II. de quo mox infra.

HENRICUS III. DUX MEDLICENSIS SENIOR, natus An. 1158. eſſe ſcribitur. 14. ejus ditio exiguis finibus circumſcripta. 62. Leopoldum Ducem ac fratrem in Moraviam bellum comitatur. 64. & ut Chron. Mellic. ad An. 1191. notat, etiam in Palæſtinam. 99. n. c. vel An. 1217. 143. n. a. moritur An. 1223. 31. Aug. ſepultus ad S. Crucem. 230.

HENRICI MEDLIC. SEN. CONJUX.

REIHTZA, Bohemiæ Regis (forte Wladislai ex Juditha, altera ejus conjuge) filia, An. ut ferunt, 1177. Henrico Medling. Seniori nupta. 62. Sepulta ad S. Crucem. 230.

FILIUS.

HENRICUS JUNIOR, Dux Medlicenſis. 230. Hæres ſuccedit patri. Moritur poſt An. 1232. Sepultus Clauſtro Neoburgi. 281. Liberos poſt ſe non reliquit. 282.

AGNES, Henrici Ducis Auſtriæ I. filia, nata circa An. 1150. vel ſequentem: nupta Stephano II. Hungariæ Regi An. 1167. 46. orbata marito Rege An. 1171. 54. mortua, & ſepulta Viennæ ad Scotos. 62.

AUSTRIÆ DUX II.

LEOPOLDUS VI. VIRTUOSUS, Henrici Auſtriæ Ducis I. filius. Natus An. 1157. eſſe legitur. 14. Succedit Patri in Ducatu Auſtriæ, & a Friderico I. Imp. confirmatur. 63. Movet cum exercitu in Moraviam: Olomucium obſidet. 64. In Palæſtinam proficiſcitur. 67. Refert inde Reliquias SS. Crucis, Cœnobio ejus nominis poſtea donandas. 69. Pia ejus liberalitas in homines DEO dicatos. 70. Friſingenſium querelas ſolatur. 71. Fridericum, Bohem. Ducem, propinquum ſuum, in Principatum reſtituit. 75. Ab Ottocaro, Styriæ Duce, hæres & ſucceſſor deſignatur. 76. Fridericum I. Imp. Principesque alios in Palæſtinam moturos Viennæ excipit: Cruce ſignatos ſubſidiis juvat. Cur in Palæſtinam eo tempore comitatus non ſit Imperatorem, 86. a quo literis ex itinere honoratur. 96. Compoſitis amice rebus, Leopoldus Dux Auſtriæ in Palæſtinam movet. 99. Ptolemaidem urbem obſidet cum exercitu Chriſtiano. 100. Enata cum Richardo Angliæ R. ibi diſcordia: quibus de cauſis. 101. & ſeq. Offenſus in Germaniam redit. 105. Orbam

Otto-

Digitized by Google

Ottocari Ducis morte Styriam adit. 106. In Ortenburgicos Comites bellum gerit in Bavaria. 107. Richardum Angliæ Regem prope Viennam capit. 111. & ſemel, iterumque ad Cæſarem adducit. 112. Compoſitis lytri rationibus, libertati ipſe reddendum urget. 118. Ad repetitas Angliæ querelas anathemate feritur. 120. Perſtat tamen in propoſito, minasque atroces, ni lytrum repræſentetur integrum, in obſides jacit. 123. Græcii equi prolapſu, aut illiſu crus frangit: & accedente igne ſacro pedem reſecandum ultro præbet. 124. Ad extrema deductus, reconciliari cum Eccleſia poſcit, impetratque. 125. 126. 127. pie moritur 29. Decembris An. 1194. 128. Sepultura aliquamdiu dilata, data tandem ad S. Crucem in Auſtria. 130. Acceſſiones ad Auſtriam per eum factæ. 67. 106. 132. Reliquæ vitæ laudes. 129. 133. Luctus publicus. 134.

CONJUX.

HELENA, Geyſæ II. Regis Hungariæ filia, Leopoldo Virtuoſo An. 1173. nupta. 56. Mortua 25. Decemb. An. 1199. 160.

LIBERI.

FRIDERICUS I. Leopoldi Virtuoſi major natu filius, de quo mox infra.

LEOPOLDUS VII. GLORIOSUS, de quo infra.

AGNES, filia, de qua alias nihil certi conſtat. 134.

AUSTRIÆ DUX III.

FRIDERICUS I. cognomento CATHOLICUS, Leopoldo Virtuoſo patre, matre Helena natus An. 1174. 26. Decembr. 56. Puer admodum Ducatus Auſtriæ inſignibus Erfordiæ a Cæſare decoratur. 67. Ab Ottocaro Styriæ Duce, nominatim ad ſucceſſionem in Ducatu Styriæ cum Leopoldo Virtuoſo, patre exprimitur. 80. Succedit Leopoldo patri in Auſtria: Styria, cujus titulo aliquando utebatur, Leopoldo fratri permiſſa. 135. Principatus ejus exordia, & calamitate temporum, & lytri Anglo Regi reſtituendi difficultate valde perturbata. 136. 153. Expeditionem in Palæſtinam ſuſcipit, ſuccedanea pro Leopoldo patre ſuo victima. 138. 139. Pie interim liberalis in Oſterhoffenſe, San-Crucenſe, Paumgartenbergenſe, Hilarienſe, & Erlahenſe Cœnobia. 140. 151. Iter ejus in Palæſtinam per Apuliam cum Henrico Auſtriæ Domino illuſtri, forte Patruo Medlingenſi. 142. Intereſt expeditioni Claſſis Chriſtianæ, quæ Tyrum, Sidonem, Berythum Saracenis eripuit. 145. In diſceſſu reliquorum Principum, Fridericus Dux Auſtriæ manet in Palæſtina: & morbo paulo poſt implicatus, moritur 15. April. An. 1198. ultimis prius morientium præſidiis a Wolfgero, Paſſav. Ep. procuratus. 150. Corpus exanime in Auſtriam ab eodem Antiſtite relatum, & ad S. Crucem, ubi ſepeliri ipſe voluit, 11. Octobris tumulatum. 152. Cœlebs erat: quanquam ſoror Arthuri, Britanniæ Ducis, Godefridi Pulchri filia, ſponſa eidem a Leopoldo Patre, eſſet deſtinata. 151. Catholici cognomentum, non a Maurico in Hiſpania, ſed a Saracenico in Palæſtina bello, & præclaro Religionis ſtudio traxiſſe videtur. 152.

AUSTRIÆ DUX IV.

LEOPOLDUS VII. GLORIOSUS, Leopoldi Virtuoſi filius, natus eſt An. 1176. 15. Octobris. 56. n. mortuo Patre, Friderici ſenioris fratris permiſſu, fit Dux Styriæ An. 1295. Hoc etiam defuncto An. 1198. Auſtriæ Ducatum ad Styriam adjungit. 152. Communionem meritorum a Ciſtercienſibus orat, & impetrat. 157. In diſcordia Regni Philippo Germ. Regi adverſus Ottonem IV. adhæret. 159. Fratres Hungariæ Reges conciliare inter ſe nititur: Hungariæ vicaria interim poteſtate præeſſe jubetur. 160. Militari de more baltheo accingitur: Scotorum Viennenſium Privilegia confirmat. 161. Neoſtadium in finibus Auſtriæ condit. 162. Et novum Viennæ Principum Palatium. 163. Novum item Ciſtercienſis Ordinis Cœnobium Lilienfeldæ deſignat: Admontenſi, & Zwetlenſi favet. 164. Theodoram Comnenam ducit conjugem. 166. Ladislaum Hung. Regem, puerum cum matre ejus Conſtantia, ad ſe profugum recipit. 170. Reddita a Ladislai morte Regni Corona, ac theſauro, amicitiam cum Andrea Rege renovat. Philippo Germ. Regi Coloniam obſidenti copias adducit. 171. Inſignes SS. Crucis Reliquias a Balduino Conſtantinopol. Imp. accipit. 172. Cœnobium Campililienſe, deducta ex S. Cruce Colonia, ſolenniter inchoat. 173. Epiſcopatum Viennæ erigi cupit. 175. Crucem in Saracenos ſuſcipit. 181. Poſt mortem Philippi Regis in partes Ottonis IV. tranſit: nuptias inter eundem, & Philippi R. filiam conciliat. 182. Ottone IV. cum Rom. Pontifice colliſo, partes Friderici II. Siciliæ Regis amplectitur. 184. Leopoldo filiolo Marchionis Miſnenſis filiam deſpondere cogitat. Prochotrophium Cremſii inſtituit, Campililienſibus poſtea, cum Meuslingenſi, & Drezingenſi Eccleſia tradendum. 186. In Galliam, ubi tum

cum Albigenſibus bellum erat, ac in Hiſpaniam contra Mauros proficiſcitur. 188. Reverſus inde, Fridericum II. Cæſarem ad conventus Imperii aſſectatur. 189. Eidem Aquisgranum obſidenti copias adducit. 192. componit varias controverſias, ac præſertim cum Paſſavienſi Epiſcopo. 193. Udalricum, Cancellarium quondam ſuum, commendatione ſua, ad Epiſcopatum Paſſavienſem promovet. 194. Aquisgranum iterum proficiſcitur. 195. Luget extinctum filiolum Leopoldum. 197. Norimbergenſi Conventui intereſt. 199. Cremifanenſi Cœnobio immunitatem a foro concedit. 200. In Palæſtinam cum Andrea Hungariæ Rege per Dalmatiam proficiſcitur. 201. Appellit Ptolemaidem: a Patriarcha Hieroſol. honorifice ſuſcipitur: ad oſculum SS. Crucis nudis pedibus accedit. 202. Tranſito Jordane fluvio in hoſticum movet: Thaboreum caſtrum obſidet. 203. Ea obſidio, abſente, & inconſulto Leopoldo Duce tollitur. 204. Reverſo in Hungariam ſuam Andrea Rege, manet in Palæſtina, operamque præſtat in muniendo Cæſareæ caſtro. 206. Chriſtianum exercitum in Ægyptum comitatur: Damiatam aggreditur. 207. Turrim, Nili clauſtrum, oppugnat, quæ poſt adverſos caſus multos deditionem in ejus manus fecit. 208. 210. 211. Suprema ejus ad caput pontis cum Saracenis dimicatio. 215. Reditus in Europam, relicta a rebus geſtis, & pia liberalitate, præclara ſui memoria. 216. Seccovienſem Epiſcopatum in Styria erigi interim cœptum, ratum habet. 220. annoſam litem inter Friſingenſem Epiſcopum, & Comites Peilſteinios componit. 221. Religioſos Fratrum Minorum, & Prædicatorum Ordines nuper natos Viennam introducit. 231. 234. Belam, Hungariæ Regis filium, ad ſe profugum benigne recipit. 232. Schardingenſe caſtrum munit: intereſt Conventui ad S. Germanum. 235. Liberos in matrimonio collocat. 227. 237. 238. 239. Henricum natu majorem filium, in Matrem impium, repente opprimit, & in ordinem redigit. 240. Straubingæ in Bavaria vitæ periculum incurrit ſtructis, ut rumor erat, ab Henrico filio inſidiis: 244. quem paulo poſt extinctum, piorum precibus impenſe commendat. 245. Amplum Privilegium, ab Henrico Germ. Rege, ac genero ſuo, pro Auſtriæ Principibus impetrat. 245. a Gregorio IX. PP. ad tuendam Eccleſiæ cauſam literis invitatur. 247. Friſingenſis Eccleſiæ feuda quædam in Marchia Vindorum pretio comparat. 249. in Italiam ad reſtituendam Pontificem inter, ac Cæſarem concordiam proficiſcitur. 250. ſupremus ex tot laboribus ac itineribus morbus, & mors conſecuta 28. Auguſti An. 1230. ad S. Germanum in Campaniæ Romanæ finibus. 251. 252. Funus magnificum apud Caſinum. 252. ſoluta carne oſſa in Auſtriam reportata: 253. & Campililii ab Eberhardo Salisburgenſi Archi-Epiſc. religioſe in crypta repoſita. 254. Leopoldi claritudo a belli, pacisque artibus: gratia apud Pontifices & Reges. 255. 256. Religionis ſtudium: largitiones piæ in pauperes, & Religioſos Ordines: in Templa, & res ſacras. 256. 257. Emolumenta in ſubjectas eidem Provincias derivata. 257. Publicæ rei acceſſiones ab eo factæ. 259. Liberorum res, ac vices. 259. 260.

CONJUX.

THEODORA II. Auguſti ſanguinis ex Græcia, nupta Leopoldo Anno 1203. 166. Abſente in Palæſtina Marito Provincias adminiſtrat. 220. Epiſcopatum Seccovienſem in Styria, impetratis a Pontifice literis, usque ad mariti reditum moratur. 220. Ab Henrico filio injurioſe Heimburgo ejicitur. 239. Conſolatorias a Gregorio IX. PP. literas de morte Mariti accipit. 254. Vidua Judenburgi conſidet: metu Friderici filii, aut ſeditionis in Bohemiam fugit: Cæſaris opem implorat. 294. 295. Reverſa in Auſtriam, octavo poſt Friderici filii mortem die, in caſtro Montis Cetii moritur. 22. Junii An. 1246. 347.

LIBERI.

LEOPOLDUS VIII. primus filiorum Leopoldi Glorioſi Ducis Auſtriæ, natus An. 1207. 25. Martii: vel ut alii volunt, 24. Septembr. 176. Deſtinatur ei ſponſa, Marchionis Miſnenſis filia. 186. ſed dum Clauſtro-Neuburgi prima diſcit elementa literarum, Pædagogi incuria, ex arbore prolapſus, funus fuit. 21. Octobr. An. 1216. 197. ſepultus ibidem. 198. n.

HENRICUS V. cognomento CRUDELIS, ſecundus filiorum Leopoldi Glorioſi, natus 18. Maji. An. 1208. 180. Conjugem ducit Hermanni, Thuringiæ Landgravii, filiam An. 1225. 237. in Theodoram matrem inſurgit, eamque Heimburgo ejicit. 239. Leopoldo Patri ex Italia reverſo ſe ſubmittit; non tamen ſincere cum eo in gratiam redit. 240. Varias eidem ſtruit inſidias. 245. n. moritur pœnitens 26. Sept. An. 1228. & piorum ſuffragiis a Patre commendatur. ibid. n. ſepultus Clauſtro-Neuburgi ſcribitur a Sunthemio, & Arenpeckio.

Digitized by Google

INDEX I.

HENRICI CONJUX.

AGNES, Hermanni Thuringiæ Landgravii filia, nupta Henrico Crud. An. 1225. 237. ab aliis Richardis dicta. ibid. creditur que eadem cum illa, cujus epitaphium ad S. Crucem, ubi requieſcit, affertur a R. P. Anton. Steyerero noſtro ſequens: „ VI. „ Kal. Martii Richardis Landgravia „ de Walterſtorff. „

FILIA.

GERTRUDIS, MEDLINGENSIS dicta, Henrici ex Agnete filia: de qua infra.

FRIDERICUS II. cognomento BELLICOSUS, Auſtriæ Dux V. de quo infra.

MARGARETA I. filiarum Leopoldi Glorioſi, Regina Germaniæ, & a morte Fratris, Friderici Ducis, hæres Auſtriæ futura, nata eſt 10. April. An. 1205. 171. De hac infra.

AGNES II. filiarum Leopoldi Glorioſi, nata 19. Julii An. 1206. 227. n. nubit An. 1222. Anhaltino Principi (incertum Alberto, an Wernhardo) 227. n. mortua eſt 29. Aug. ut habet Necrol. Clauſtro-Neob. incertum quo anno: ante An. tamen 1248. quod ejus tunc inter ſorores nulla jam fiat mentio. 358.

CONSTANTIA III. filiarum Leopoldi Glorioſi, nata 6. Maji, An. 1212. ut habet Ortilo in Exord. Campilil. deſpondetur Henrico Miſniæ Marchioni Anno 1225. 237. nubit vero An. 1234. 284. ejus dos 285. Filii ex Henrico Marchione Theodoricus & Albertus. 367. Mortem Conſtantiæ Scriptores Saxones ad An. 1243. conſignant. 358. noſtrates differunt ultra An. 1245., vel etiam An. 1251. 358. Samuel Reyherus in Monum. March. Miſn. apud Mencken. T. II. p. 842. & Anton. Steyererus noſter in Diſſ. MS. mortuam ſcribit Conſtantiam Non. Julii An. 1262. 260.

GERTRUDIS IV. filiarum Leopoldi Glorioſi, nata, ut habet Ortilo de Exord. Campilil. 7. Januarii Anno 1214. nupta Henrico Raſponi, Thuringiæ Landgravio, Neoſtadii menſe Junio Anno 1239. 260. 313. Haud diu fuiſſe nuptiis ſuperſtitem, ex eo patet, quod An. 1248. quo facta eſt partitio theſauri Friderici fratris, ejus tanquam defunctæ, nulla ſit habita ratio. 358.

AUSTRIÆ DUX V.

FRIDERICUS II. Leopoldi Glorioſi filius, natus Neoſtadii An. 1211. 15. Junii. 188. Conjugem ducit Gertrudem Brunſwicenſem, ut volunt noſtri, Anno 1226. 238. qua defuncta eodem menſe, alteram ſibi jungit Conjugem, Sophiam, Theodori Laſcari, Græci Imp. filiam. ibid. Hac Anno 1229. repudiata, Agnetem ducit, Ottonis Meraniæ Ducis filiam. 239. 248. Leopoldo patre in Italiam profecto Auſtriam, Styriamque gubernat. 250. Defuncto ſuccedit in Principatu An. 1230. 261. variæ de illo opiniones: perturbata Principatus exordia. 262. Theſauro paterno ſpoliatur a Chunringio. 264. bello appetitur a Bohemo Rege, quem Andreas Rex Hungariæ, uti & Chunringios in Fridericum Ducem, repudiatæ Sophiæ ſibi agnatæ cauſa, concitaſſe fertur. 264. 265. Fridericus Dux Chunringios caſtris ſuis exuit: Ackſteinam, & Türnſteinam arces diruit: capit Chunringios, & mulctatos in gratiam recipit. 266. 267. 268. 269. 270. Dos Margaretæ Reginæ ab Henrico R. poſtulata, non redditur, Friderico Duce & temporis calamitatem, & cauſam ſecretiorem obtendente. 273. Idem Dux ſolemni more armis accingitur cum CC. Nobilibus, ſed veſtium pompa ſingulari. 273. 274. Italiam ad Cæſarem proficiſcitur, & partes Henrici Regis amplectitur. 276. Eckbertum Bambergenſem Epiſcopum a Carinthis captum libertati vindicat. 277. Irrumpit in Moraviam, nuperi belli clades ulturus: Vetovium caſtrum expugnat. 278. Appetitus bello ab Hungaris Styriam, Auſtriamque aggreſſis pacem renovat. 279. Bavariam ab Henrico Rege pene oppreſſam, per Erchingerum Weſenum, præfectum ſuum vexat. 280. in oblatas a Salisburg. Archi-Epiſcopo pacis conditiones conſentit. 281. Medlingenſium *Ducum hæreditatem* adit. 282. Carniolia ab obitu Crainburgenſis Marchionis, procerum voluntate, potitur. 284. n. Conſtantiam, ſororem nuptui dat Henrico, Miſniæ Marchioni. 285. Fridericum II. Imp. in finibus Styriæ convenit, & offenſus redit. 287. in Hungariam deſcendit ad nuptias Andreæ Regis: gratia apud eam gentem inita, a quibusdam ad Regni ſolium invitatur. 288. Hac ſpe inflatus Hungariam cum exercitu petit; ſed ſperatis Hungarorum auxiliis fruſtratur. Direptis obviis pagis, adventu regiarum copiarum, ſuorumque fuga, Viennam & ipſe refugit. 289. Geminato a Bohemis terrore, pacem ab Hungaris, ſed caro redimit. 290. 291. Fridericus Auſtrius gravi tributo ſuos onerat: nobiles mulctat, & a publicis muneribus removet. Fugit Theodora mater: Provinciales Ducem apud Cæſarem criminantur. 292. Iis de cauſis Fridericus II. Imp., offenſus alio-

alioquin ob Margaretæ dotem nondum ſolutam, & negata ſibi adverſus Italos auxilia, Ducem Auſtriæ, ad Conventus Imperii nequidquam vocatum, proſcribit. 293. 294. Proſcriptionis cauſæ ſupra fidem exaggeratæ. 296. 297. 298. 299. 300. Bellum Duci ab omni parte, Cæſaris imperio illatum. 302. Neoſtadium interea ſe recipit Fridericus Auſtrius. 294. unde erumpens, digreſſo jam Vienna Cæſare, Styros in fugam vertit: Friſingenſem & Paſſavienſem Epp. capit, 308. ſed libertati mox reſtituit. 309. Optimates Friderico Auſtrio fideles. ibid. Fridericus Dux 5. caſtra recuperat: prope Cremſium cum Bohemis; prope Tulnam cum Eberſteinio Comite, Viennæ pro Cæſare Præfecto, confligit. 309. 310. cum Wenceslao, Bohemiæ Rege, tradita urbe Laa, Auſtriaque Trans-Danubiana promiſſa, paciſcitur. 311. Auſtriam ad obſequium paulatim revocat. 312. Viennam intercluſa annona ad deditionem adigit. 313. Cæſarem ſibi reconciliat. 314. Alberti Bohemi minas negligit. 315. Styriam, non invito Cæſare recipit. 316. cum Rege Bohemiæ, promiſſam ſibi nuper Auſtriæ partem armis repetente, reverſa ultro ad Auſtrium Dominum Laa urbe, pacem ſancit, pactis inter Uladislaum Wenceslai filium, neptemque ſuam Gertrudem ſponſalibus. 316. 317. Agnetem, conjugem ſuam, a Cæſare nuper in Styria interceptam, recipit. Cum Paſſavienſi & Friſingenſi Epp. de controverſis quibusdam juribus tranſigit. 317. 318. Fridericus Dux Auſtriæ adverſus Tartaros, & Cumanos in Hungariam cum copiis advolat. Gutanum Cumanorum Principem, incertum an conſpirationis cum Tartaris reum, opprimit. 320. 321. Belam Regem in Auſtriam, poſt acceptam a Tartaris cladem, fuga elapſum, ad reſtituendam ſibi, extortam nupero bello, ingentem auri ſummam, & cedendam finitimæ Hungariæ partem adegiſſe; populatus Pannoniam ſuperiorem, confugas Viennam Hungaros maximis exactionum oneribus oppreſſiſſe ſcribitur. 322. 323. 324. Tartaros hinc ex Moravia; illinc ex Hungaria procurrentes Auſtria arcet, ſoluta, quod urgebant, oppidi obſidione. 325. 326. 327. Agnetem, Meraniæ Ducis filiam, ſuamque per annos 14. conjugem, in præſentia Epiſcoporum repudiat. 329. 330. Ob Waldeckios, cum Ottone Duce Bavariæ, & Rudigero Paſſavienſi Epiſcopo colliſus, Albertum Bohemum, Pontificium, adminiſtrum, ab utroque diſſidentem, ſibi conciliat: ſolennem per Auſtriam S. Colomanni cultum, & Epiſcopatus erigendi cauſam urget. 331. 332. 333. Copias auxiliares adverſus Pruſſos mittit. 334. 335. In Italiam ad Cæſarem proficiſcitur, 336. qui præter alia Privilegia aucta, firmataque, Regium illi nomen obtulit, ſi admittere is voluiſſet. 337. 338. Alia ejus in Italia acta parum certa. 339. Friderici Ducis reditu Otto Dux Bavariæ Obernbergenſis caſtri obſidionem ſolvit. 340. Novum e Bohemia bellum, in quo victor Fridericus Udalricum, Carinthiæ Ducis filium, capit. 340. 341. 342. Pax renovata, & a Friderico Duce, poſt reſtitutum libertati Udalricum Carinthium, Gertrudis Uladislao, Bohemi Regis filio, deſponſæ nuptiis firmata. 343. Noviſſimum ex Hungaria bellum, in quo victor ad Leytham fluvium Fridericus Dux Auſtriæ 15. Junii An. 1246. hoſtili telo ſauciatus occubuit. 344. 345. Sepultus ad S. Crucem. 347. Friderici mores, virtus, orbitas liberorum. Carnioliæ acceſſio. 348. 349. 350.

CONJUGES.

I. Gertrudis Brunswigensis nupta Friderico An. 1226. poſt menſem defuncta. 238. n.

II. Sophia, Theodori Laſcaris Græc. Imp. filia, nupta An. 1226. repudiata An. 1229. 239. 248.

III. Agnes, Ottonis Meraniæ Ducis filia, Friderico nupta An. 1229. 248. capta a Cæſare in Styria. 303. libertati, & Friderico Duci reſtituta. 317. conſciis Epiſcopis Friſaci a Friderico Duce dimiſſa. 329. 330. a cujus obitu nubit Udalrico, Duci Carinthiæ An. 1248. ex litt. Innoc. IV. PP. apud Baluzium Miſcel. L. 7. p. 450.

PRINCIPES AUSTRIÆ FEMINÆ.

Gertrudis Medlingensis, Henrici V. cognomento Crudelis, & ante Leopoldum Patrem extincti, filia, nata An. 1226. vel ſequenti. 245. connubium cum Friderico Cæſare recuſat, niſi cum Pontifice reconcilietur. 338. deſponſa Uladislao, Marchioni Moraviæ. 317. 343. nupſit eidem An. 1246. marito An. 1247. mortuo, 352. in Auſtriam redit, & Medlingæ ſedem figit. 355. in partitione theſauri a Friderico II. Duce relicti, æquam in partem cum Ducis ſororibus admittitur. 358. in ſpem venit Ducatu Auſtriæ, Styriæque potiundi. Nubit Anno 1248. Hermanno Badenſi, 358. jusque in Auſtriam & Styriam, quale ſe habere putabat, cum marito communicat, repugnantibus Styris, nec Auſtriacorum paucis obſequium detrectantibus. 362. Naſcitur Gertrudi filius Fridericus An. 1249. Extincto Anno 1250. Hermanno, ſecundo Marito ſuo, Agnetem filiolam enititur

Digitized by Google

in Miſnia. 363. Vocata ad Principatum Margareta, Leopoldi VII. Glorioſi filiarum natu maxima, & vera Auſtriæ hærede, in Auſtriam redit, & Optimates in Fridericum filiolum inclinare ſatagit. 372. ſpe fruſtrata, jus ſuum, quale habere ſibi videbatur in Auſtriam, Styriamque, Belæ Hungariæ Regi tranſcribit, 373. qui nuptias Gertrudem inter, & Romanum, Ruſſiæ Principem, & nepotem ſuum conciliat. 376. Gertrudis Medlingenſis Cœnobio S. Crucis Parochiam in Aleth confert. 373. cui a Romano Marito, ex quo uterum ferebat, Judenburgi deſertæ, ac deſtitutæ, vectigalia in Styria aſſignantur. 384. Styria Ottocaro Bohemiæ Regi permiſſa, Gertrudis Judenburgo exacta, Feuſtrizium migrare jubetur, vectigalibus annuis ad ſummam paucitatem redactis. 415. Deſponſa Stephano Zagrabienſi ſua ex Romano, Marito III. filiola, Maria, plane in exilium relegata in Miſniam fugit: ibi inter ſacras DEO Virgines in Cœnobio vitam finit. 416.

GERTRUDIS MEDLINGENSIS MARITI III.

I. Uladislaus, Marchio Moraviæ, Wenceslai Bohemiæ Regis filius. 317. 343. 352. mortuus 16. Januarii (ut habet Balbinus Dec. I. L. 7. c. 33. in Tab. Geneal. pag. 139.) An. 1247. ſine relicta prole. 352.

II. Hermannus Badensis, Hermanni Badenſis ex Irmingarde filius, Gertrudem duxit conjugem An. 1248. 358. Innocentii IV. PP. literis Wilhelmo Germaniæ Regi, cujus partes amplexus eſt, commendatus. 360. a Gertrude Ducatus Auſtriæ Hermanno confertur. 361. n. A Styris non agnoſcitur, nec univerſim ab Auſtriacis. 362. auctus gemina prole, IV. Octobr. An. 1250. moritur. 363. Res ejus reliquæ. 363. 364.

III. Romanus, Danielis, ut videtur, Ruſſiæ Ducis, filius, de quo Bzovius Annal. Eccl. ad An. 1260. „ Ruſſorum Duces „ Leo, & Romanus, Danielis filii. „ Gertrudem, conciliatore Bela, Hungariæ Rege, accepit conjugem An. 1252. 276. ſed gravidam Maria filiola, Stephani Zagrabienſis filio poſt deſponſa, impie deſeruit An. 1253. 384.

GERTRUDIS LIBERI EX II. CONJUGE.

Fridericus, Hermanno patre natus An. 1249. 363. a Gertrude Matre in Principem Auſtriæ Optimatibus, ſed incaſſum, commendatur. 372. ubi poſt matris in Miſniam diſceſſum educatus ſit, ignotum. 416. Conradinum, Friderici II. Imp. nepotem, in Italiam comitatur An. 1267. poſt acceptam ibi cladem cum Conradino e fuga retrahitur, An. 1268. & urgente Ottocaro, ut fertur, Rege Neapoli capite mulctatur. Mortis adjuncta, & Epitaphii mendum.

Agnes, Gertrudis ex Hermanno Badenſi filia nata An. 1250. 363. nupta primo ad An. 1263. Ulrico, Carinthiæ Duci, ex quo prolem nullam ſuſcepit. 425. Poſt Ulrici Ducis obitum *in depreſſionem generis* data eſt in matrimonium Ulrico, Comiti de Heimburg in Carinthia, ab Ottocaro Rege An. 1270. ex quo Fridericum, & Hermannum filios, Comites Heimburgicos ſuſtulit. 479. cum Rudolpho I. Imp. de bonis dotalibus tranſigit Anno 1279. Judenburgi. 575. obiit 2. Januarii An. 1295. ſepulta *Viennæ in Choro* RR. PP. Minorum Conventualium ad S. Crucem. Quo ipſo anno, ſuperſtes illi Ulricus Conjux, *pro anima defunctæ uxoris ſuæ Agnetis* (ut habent monumenta Gryffenſia apud Ant. Steyererum noſtrum in Diſſ. MS.) *intra Eccleſiam B. M. V. in Griventhall juſſit erigi duo Altaria.*

Margareta, Leopoldi VII. ſive Glorioſi, Auſtriæ, Styriæque Ducis IV. filia primogenita, vera Auſtriæ hæres, nata eſt 10. April. An. 1205. 171. nupta eſt Henrico Regi (Friderici II. Imp. filio) Anno 1225. 237. Regina Germaniæ coronata. 1227. 241. a marito pene jam repudianda, niſi Abbas S. Galli Regem a conſilio eo revocaſſet. 260. Dos dilata. 272. iterum repetita. 287. Margareta Regina, capto Henrico R. Conjuge, & a Friderico patre Imp. in Apuliam abſtracto, una cum duobus *filiolis in Italiam* abducitur. An. 1235. 288. 352. Extincto in carcere marito ſuo Rege, filiis quoque, ut quidam volunt, fame aut veneno enectis, in Germaniam redire permittitur Margareta. An. 1245. Treviris in Cœnobio Virginum ad S. Catharinam, Ord. S. Dominici, delitescit, nullo religionis vinculo adſtricta. 352. Margaretam Pontifex Rom. ad novas nuptias cum Marchionis Miſnenſis fratre adhortatur. 354. ſed fruſtra: redit tamen in Auſtriam, & Heimburgi conſidet. 355. Tertiam fraterni theſauri partem obtinet. 358. Novum conſilium de Margaretæ nuptiis cum Florentio, Wilhelmi Germaniæ Regis fratre, ſed pariter irritum. 366. Tandem, ut Ottocaro, Bohemiæ Regis filio, nuberet, impetratur. 372. 373. Diſpenſatio a Rom. Pontifice petitur. Celebrantur nuptiæ Heimburgi An. 1252. 374. Communicat cum Ottocaro Auſtriaci Principatus jura ab Impp. & Pontif.

con-

conceſſa, & confirmata. 375. repudiatur ab Ottocaro, obtentu Religioſæ Profeſſionis olim factæ An. 1261. & in Auſtriam, ubi circa Hornam, ac Cremſium annua vectigalia illi conſtituta ſunt, mittitur. 412. 413. ibi exiguo, honeſto tamen cum comitatu vivit usque ad Annum 1267. moritur 28. Octobris. 445. Sepulta Campililii. 451. Vitæ ſeries compendiaria. 446. & ſequent.

MARGARETÆ CONJUGES II.

I. HENRICUS, Friderici II. Imper. filius, Rex Germaniæ Margaretam Conjugem ducit An. 1225. 1. Novembr. 237. repudiare eam cogitat, exauthoratus An. 1235. captusque in Apuliam abducitur, 288. extinctus in carcere. Vide Ind. III.

II. OTTOCARUS, Wenceslai Bohemiæ Regis filius, ac paulo poſt Rex futurus Margaretam ſibi Conjugem jungit Heimburgi Anno 1252. 374. Dotis nomine Auſtriam, Styriamque accepiſſe ſe fatetur. 418. repudiat conjugem ſervata dote An. 1261. 412. 413. Reliqua de Ottocaro vide Ind. III.

FILII MARGARETÆ EX CONJUGE I.

FRIDERICUS, Henrici Germaniæ Regis ex Margareta filius, miſſus ab Avo paterno Friderico II. Imper. ad ſuperiores partes Lombardiæ legitur. 447. extinctus fame, aut veneno in Italia. 447. n.

HENRICUS, fame itidem vel veneno extinctus. 447. n.

INDEX II.
TOPOGRAPHICUS

Urbium, Oppidorum, Cœnobiorum, Caſtrorum, Pagorum, Montium, Fluviorum per Auſtriam, vicinasque Provincias, quorum fit mentio in hac Annalium Parte II.

A.

ACkſtein. 266. al. Aggſtain, Axſtain. caſtrum editiſſimi montis ad Danubium infra Mellicium 2. mill.

Admunt, al. Agmund. Cœnobium Ordin. S. Bened. in Styria ſuper. ad Anaſum fl. 534. 580.

Agram, al. Agrem, Agrim, Zagrabia, civitas in Croatia Epiſcopatu inſignis. 385. 396. 397.

Ahliten. 223. f. caſtrum ſup. Auſtr. Achleitten prope Cremſmünſter.

Aichorn caſtrum. 459.

Alarn. 71.

Albrechtsberg. 133. caſtrum ad Bielacham fl. Mellicio, ac Danubio propinquum.

Aleth. 373. juris Cœnobii S. Crucis Parochia.

Als fluviolus. 15. prope Viennam, unde Herren-Als loco nomen.

Altenburg. 12. hoc loco forte Teutſch-Altenburg in Auſtriæ infer. finibus verſus Hungariam, ob affinitatem Wladislai cum Henrico, Duce Auſtriæ. Altenburg Hung. Ovarinum. 475.

Amſtetten. 532. oppidum Auſtr. inf. inter Anaſum, & Ibſam fl.

Anaſus fl. 5. limes Auſtriæ ſuper.

Anckenſtein. 397. caſtrum Styriæ ultra Dravum, limes verſus Croatiam.

S. Andreæ Cœnobium. 141. Collegium Canonicorum Regularium S. Auguſt. ad Traſenam fl. e regione Hertzogenburg.

S. Andreæ Eccleſia prope Königſtetten in Auſtria infer. 87. n.

Aneſus, Aniſia, Laureacum, Enns. 58. 65. 77. 131. 365. 377. ad Anaſum fl. Auſtr. ſup. civitas.

Ardacker. 234. oppidum inf. Auſtriæ, Eccleſia Collegiata, & Præpoſitura inſigne, non procul Danubio inter Anaſum, & Ibſam fl. 518.

Arnezzthal. 403. hodie Ameisthall Boreal. Auſtr. inf. prope caſtrum Stäz verſus Moraviam.

Aſpach. 301. oppidum Auſtriæ infer. ad Urulam fl. inter Anaſum, & Ibſam fluv. 431.

Aſpern. 132. oppidum Boreal. Auſtr. inf. verſus Moraviam, caſtro nobile. Olim etiam villa erat hujus nominis in campis March. cujus nulla hodie memoria.

Aurea ripa. 535. vallis ad decurſum Cremſæ fluv. prope Imbach: fortaſſe a fodina argent. dudum neglecta id nomen ſortita.

Digitized by Google

INDEX II.

B.

BAumgarten. 140. juris Cœnobii S. Crucis villa in Auſtria inf.

Berchtoldſtorff. vulgo Petterſtorff. oppidum uno milliari Vienna remotum. 196.

Bibersburg, hodie Arx rubra, in Hungaria Trans-Danub. 474.

Biſchofſtetten. 133. in Auſtria infer. olim, quod in Tabulis Chorographicis hodie non occurrit; niſi ſit Hoffſtetten, truncato nonnihil nomine, ad Bielacham fl.

Bruck. 533. Vide Leythæpontum.

Brunn. 196. Opp. Auſtriæ inf. inter Berchtoldſtorff, & Medling.

Burgbach. 489.

Burglemium caſtrum. 459.

Butina. 33. urbs olim, hodie oppidum, Pitten dictum inf. Auſtriæ ad Leytham fl.

C.

CElla S. Mariæ. 364. Cœnobium Ordin. S. Bened. inf. Auſtriæ.

Cerwald. 32. 80. ſilva ad radicem montis Semering in Styria: in qua Spital locus, nomen a Xenodochio traxit, quod ibi ab Ottocaro Styr. Marchione An. 1160. conſtructum eſt.

Chaphenberg caſtrum Styriæ ſup. ad Martiam fl. 460.

Chelichdorff. 33. hodie Källädorff inf. Auſtriæ Boreal. verſus Moraviam.

Cherfiburgum, Cherfullenburg, Cherlburg, olim Gerulata. 475. in Hungaria Cis-Danub.

Chinberg caſtrum Styriæ ad Martiam fluv. 459.

Chlam Comitatus. 132. Arx ejus nominis ſupereſt in Auſtria ſuperiori trans Danubium non procul Greina: altera in Auſtria infer. prope Schottwien verſus Styriam.

Chruterfeld. 568. campus ad Dürenkrut prope Marcham fl.

Chuleup. 133. olim etiam Chiuliube, hodie Külb, Auſtriæ inf. Bielahæ fl. vicinum.

Chünperch. 445. Caſtrum, & Oppidum Styriæ ſuper.

Clagbaum, Domus Leproſorum olim Viennæ extra urbem. 444. 445.

Clauſenſtein. 576.

Clauſtro-Neoburgum. 282. Civitas infer. Auſtriæ ad Danubium, cum celeberrimo Collegio Canonicorum Regularium S. Auguſt. a quo loco nomen, altero ſupra Viennam milliari.

Cœli Porta, Cœnobium Virginum Canon. Viennæ. 444.

Corneoburgum. 265. civitas Borealis Auſtriæ inf. non procul Danubio, e regione Clauſtro-Neoburgi.

Cremifanum. 200. 381. 389. 420. Cremsmünſter Ordin. S. Bened. celeberrimum Monaſterium Auſtriæ ſuper. ad Cremſam fluv.

Crems. 16. 65. 140. 264. 265. 283. 308. 375. 381. 388. 413. 445. 470. 524. 575. urbs Borealis Auſtriæ inf. ad Danubium, 10. milliar. ſupra Viennam.

Creſſinprunn. 407. hodie Kroiſſenbrunn, non procul Marcha fl. in finibus Borealis Auſtriæ infer. verſus Hungariam, ſupra Danubium 2. milliar.

S. Crucis Cœnobium. 10. 424. antiquiſſimum Ord. Ciſterc. Monaſterium in Auſtria inf. ad Sattelbach fluviolum.

Crumpenau. 413. caſtrum Borealis Auſtriæ inf. alias Crumbenawe. 451.

Cunradsheim. 221. caſtrum inf. Auſtriæ ad Ibſam fluvium, & Waidhoffen.

D.

DOrnpach. 3. non procul Vienna.

Dreskirchen. 16. 62. 65. 132. 229. 272. hodie Draskirchen oppidum inter Viennam, & Neoſtadium medio fere itinere.

Drezing. 186. hujus nominis oppidum, Dröſing, occurrit in Boreali Auſtria inf. ad Zeyam fl. non procul Marcha fl.

Droſendorff. 519. 575. civitas & caſtrum Boreal. Auſtriæ inf. ad Teyam fl. verſus Moraviam.

Drumau. 65. Trumau infer. Auſtriæ non procul Badenis ad Trieſting fl.

Dürnſtein. 268. Diernſtein, Tiernſtein, Türnſtein, caſtrum dirutum in rupe editiſſima, ad cujus pedem eſt civitas ejusdem nominis cum Canonicorum Regularium S. Aug. Collegio, in Boreali Auſtria inferiori ad Danubium, uno ſupra Cremſium milliario.

E.

EBerſperg. 193. 332. 518. caſtrum ad Trunam fl. ſup. Auſtriæ, cum oppido, vulgo Ebelſperg.

Eberſtorff. 33. 71. caſtrum, & oppidum non procul Vienna, prope Danubium.

Eckendorff. 16. Eggendorff, cujus nominis duo occurrunt in Boreali Auſtria inf. unum non procul Cambo fluv., alterum magis verſus Moraviam inter Holaprun, & Ehrnsbrunn.

Egenburg. 437. civitas Borealis Auſtriæ inf. 574.

Egra. 515. urbs Bohemiæ.

Enns. 377. civitas ſuper. Auſtriæ limes ad Anaſum fl. 518.

Ensthal. 164. 377. vallis Styriæ ſuper. ad decurſum Anaſi, ſuperiori Auſtriæ vicina.

INDEX II.

Enzinesdorff. 71. 318. 380. civitas Enzerſtorff paulum ſupra Danubium infra Viennam in Auſtria Boreali.

Eppenſtein caſtrum ſup. Styriæ, non procul Judenburgo. 460.

Erlafa fl. 133. qui ſe ad Pechlarn Danubio infundit in Auſtria inf.

Erlah. 140. Cœnobium olim Virginum Ord. S. Benedicti prope Danubium, infra Anaſum.

Erpurch. 33. 105. hodie Erdberg, prope Viennam.

Eſchenau. 221. inter Bielacham, & Traſenam fl. inf. Auſtriæ prope Wilhelmsburgum.

Everding. 437. 532. civitas ſup. Auſtriæ ad Danubium ſupra Lincium.

Eybetſchüz. 568. in Moravia.

F.

FAlckenſtein. 33. caſtrum Boreal. Auſtriæ inf. verſus Moraviam.

Ferteu, lacus Hungariæ. 201. Fertö, ſeu Neuſidler-See, in fronte Hung.

Feuſtriz. 415. hodie Veiſtricz ultra Dravum ad Feiſtrizam fl. in Styria inferiori: alter ejus nominis locus, eſt ad Muram fl. 3. milliaribus ſupra Græcium: tertius & quartus in ſuperiore Styria.

S. Floriani Canonicorum Regul. S. Auguſt. Collegium ſup. Auſtriæ ad Anaſum fluv. 390. 420.

Frauenberg, caſtrum ſup. Styriæ ad Muram fl. ſupra Judenburgum. 460.

Fren, caſtrum. 459.

Freydeneck, caſtrum Styriæ ſup. 576.

Freyſtadt. 379. civitas ſup. Auſtriæ, verſus Bohemiam. 519. 572.

Frieſach. 48. 329. civitas Carinthiæ ad Metnizam fluv. vicina Styriæ ſuperiori. 481. 498.

Fronhoffen. 133. Auſtriæ infer. circa Tulnam.

Fuldramſtorff. 33. ignotum, niſi fors ſit Wulderſtorff, oppidum Boreal. Auſtriæ inf. quod ſono vocis proxime accedit.

G.

GAllenſtein. 534. caſtrum Admontenſe in Styria ſuperiori.

Garſten. 51. 80. 420. Cœnobium Ordin. S. Bened. in ſup. Auſtria prope Styram civitatem.

Gaunerſtorff. 578. Auſtr. inf. vicus trans Danubium.

S. Georgii Mons ad Anaſum fl. 77.

S. Georgii oppidum in Hung. Trans-Danub. 474. 488.

Giſſing. 484. Hung. Nemetuivar. 572.

Glacium. 495. urbs Bohemiæ verſus Sileſiam.

Geras. 32. Cœnobium Ord. Præmonſtrat. in Boreali Auſtria inf. verſus Moraviam.

Gleichenberg caſtrum Styriæ. 460.

Gleinck. 80. 312. Cœnobium Ord. S. Bened. ſup. Auſtriæ, non procul Anaſo fl. paulum ſupra Styram urbem.

Gottwicum. 420. Cœnobium Ord. S. Benedicti inf. Auſtriæ, e regione Cremſii.

Græz. 124. 303. 385. 396. 398. 424. Metropolis Styriæ ad Muram fl. 520. 580.

Grana fl. 53. in Hungaria, qui ad Strigonium Danubio ſe miſcet, ex montanis ſuperioris Hung. civitatibus eo decurrens.

Graslaub. 384. in Styria.

Gravenberg. 349. in Boreali Auſtria inf. paulum ſupra Meyſſau civitatem al. Grevenberg. 451.

Grein. 133. 259. urbs ſuper. Auſtriæ, in Boreali Danubii ripa, & in confinio Auſtriæ inferioris.

Greizzinſtein. 484. caſtrum dirutum ſupra Corneuburg in Auſtr. Bor. inf.

Gritſanſtetten. 33. Kreitzenſtetten, caſtrum Borealis Auſtriæ inf. & pagus ejus nominis.

Grünzing. 190. Auſtriæ inf. paulum ſupra Viennam.

Grusberch. 33. ignotum.

Gumpoldskirchen. 33. Oppidum Auſtriæ inf. inter Mödling, & Baden.

Gutenſtein. 223. caſtrum inf. Auſtriæ, ad fontem fere Pieſting fl.

Guzzing, hodie Giſſing, Nemetuivar in Hung. citeriore. 484.

Gyrienſe Cœnobium. 257. in Styria infer. Geyrach vulgo, Carthuſia olim, in Marchia ſita, & ab Henrico Gurcenſi Epiſc. fundata ſupra Savum fl. infra Cilejam.

H

HArtberg. 126. civitas Styriæ inter Feiſtrizam & Lafnizam fluvios, Hungariæ vicina. 580.

Hartberg mons. 384. limes Auſtriæ verſus Styriam & Hungariam.

Hartenſtein. 133. 259. videtur fuiſſe in Auſtria ſuper. quo loco Hart caſtrum hodiedum viſitur paulum ſupra Danubium, infra Matthauſen.

Hausberg. 133. videtur fuiſſe in Auſtria inf. ubi & Haus pagus, & Hausegg geminum occurrit.

Haymonis caſtrum. 355. idem, ac Heimburg.

Heimburg. 131. 132. 240. 355. 372. 374. 384. 404. 406. caſtrum, & civitas inf. Auſtriæ ad Danubium, & limes fere Hungariæ.

Herrantſtein. 432. Harnſtein, caſtrum inf. Auſtriæ non procul Neoſtadio, idem forte cum hodierno Hirnſtein.

Hertzo-

Digitized by Google

Hertzogenburg. 33. Oppidum Auſtriæ inf. ad Traſenam fl. cum Collegio Canonicorum Regularium S. Auguſtini.
Hiersberg. 272. Hirſchberg mons Mellicio vicinus.
Hietzing. 358. locus Æde B. M. V. gratiisque ac beneficiis notus, Bello Fonti contiguus, prope Viennam.
Hintberg, Hündberg. 71. 376. Himberg infer. Auſtriæ Oppidum ad confluentem Trieſting fl. infra Viennam.
Hoheneck. 132. caſtrum inf. Auſtriæ non procul Danubio infra Melck.
Hohenwart. 377. in finibus Styriæ ſuper.
Holenburg. 85. Oppidum inf. Auſtriæ ad Danubium, paulum ſupra Oſtium Traſenæ fl.
Holenſtein. 431. inter Anaſum & Ibſam fl. verſus Styriam.
Horn. 133. 382. Civitas Borealis Auſtriæ inf. paulum ſupra flexum Cambi fl.
Hovelin. 279. 280. Höflein, quorum plura ſunt in Auſtria: unum prope Leytham fl. alterum in Boreali Auſtria inter Zeyam & Marcham fl.
Huntzberg. 132. Hujus nominis pagus occurrit unicus ad Anaſum fl. in ſup. Auſtria.
Hürben. 133. Hirm inf. Auſtriæ inter Melck & Bielah fluv.
Hyppelinſtorff. 33. haud ſcio, an non Hiplis in Boreali Auſtria infer. prope Kreitzenſtetten caſtrum.
S. Hyppoliti forum. 185. 190. 193. 532. Fanum S. Hippolyti, civitas inf. Auſtriæ ad Traſenam fl cum Canonicorum Reg. S. Auguſtini Collegio.

I.

Jaurienſe caſtrum. 323. Raab in Hungaria, ad Danubii, Arabonis, & Rabnizæ confluentes. 476. 486. 488.
Ibbs. 67. 390. 391. 518. Civitas Auſtriæ inf. ad oſtium Ibſæ fl.
Ibſepurch. 40. idem cum Ibbs.
Idunſpeug. 568. ad Marcham fl.
Iltza fl. 434. qui ad Paſſavium in Danubium defluit.
Judenburg. 376. 384. 415. 471. 519. 534. 580. Civitas ſup. Styriæ ad Muram fluv.

K.

Kätſch. 165. caſtrum juris olim Salisburg. in finibus, incertum, Carinthiæ, vel Styriæ, utrobique enim hoc nomen occurrit.
Kaumberg. 173. inf. Auſtriæ oppidum, ad fontes fere Trieſting fl.
Kayſerſperg. 62. 460. 519.
Kleinwerde. 432. inſula Danubii infra Viennam.
Klingenberg. 132. caſtrum Borealis Auſtriæ ſup. in Machland. ſupra Greinam.
Knittelfeld. 384. Civitas Styriæ ſuper. ad Muram fl.
Koglbrun. 283. villa juris Clauſtro-Neoburgenſis.
Kriechberg. 377. in ſuper. Styriæ finibus verſus Salisburgum.

L.

Laa, Lava, Laha. 317. 403. Civitas Auſtriæ Borealis inf. & limes Moraviæ, ad Teyam fluv. majoris olim, ac hodie, nominis.
Labacum, Metropolis Carnioliæ. 469. 484.
Ladendorff. 33. caſtrum hodie Borealis Auſtriæ inf. prope caput Zeyæ fl.
Lambach. 6. 81. Cœnobium Ord. S. Bened. in ſup. Auſtria ad Trunam fl. infra Welſium.
S. Lamprecht. 81. Cœnobium Ord. S. Bened. in ſup. Styria, Carinthiæ vicinum.
Lands-Troſt. 469. hodie Landſtraſs in Carniolia.
Lanzendorff. 16. caſtrum inf. Auſtriæ ad Schwöchat fl. infra Viennam, hodie Ædes B. M. V. beneficiis clara.
Leibniz. 51. Oppidum Styriæ inf. ad Muram fl.
S. Leonhard. 133. Oppidum Auſtriæ infer. ad Melck fl.
Leutacker. 259. Borealis Auſtriæ inf. caſtrum, non procul Retzio civitate.
Lewben. 354. Civitas Styriæ ſup. ad Muram fl.
Leytha, Litta fl. 133. 329. 377. 422. limes Auſtriæ inf. ab Hungaria. 471. 472.
Leythæpontum. 533. civitas Auſtr. inf. ad Leytham fl. 543.
Liechtenſtein caſtrum Styriæ ſup. ad Muram. 460.
Lilienfeld. 164. 254. 445. 451. 472. Cœnobium Ord. Ciſterc. in Auſtria inf. non longe a fontibus Traſenæ fl.
Lincium. 131. 133. 259. 302. 365. 377. 518. 580. Metropolis Auſtriæ ſup. ad Danubium.
Loſchenthal caſtrum. 460.
Loſenſtein. 380. caſtrum ſuper. Auſtriæ ad Anaſum fl.
Loup, idem ac Laa. ut ſupra. 16. 329.

M.

Machland. 4. 6. Pars Auſtriæ ſup. Borealis, ejusque limes ab Auſtria inf. ſupra Danubium.
Malt. 133. pagus olim Borealis Auſtriæ inf. in Boigreich fuiſſe videtur, & forte non alius a pago Molt prope Hornam civitatem.

Mannſee. 393. Cœnobium Ord. S. Bened. tota Auſtria antiquiſſimum, ad Lacum ejusdem nominis in ſup. Auſtria.
Marburg. 397. civitas inf. Styriæ ad Dravum fl.
Marcha fl. 404. 405. 562. limes inter Auſtriam Borealem & Hungariam.
Marcheck. 132. 265. 460. 563. 564. 566. civitas Borealis Auſtriæ inf. ad Marcham fluv.
Marchfeld. 133. Camporum planities Borealis Auſtriæ Marchæ & Danubio vicina.
S. Margaretæ vicus. 489.
Mauerberg, Mailberg. 472.
Mautern. 65. 132. civitas Auſtriæ inf. ad Danubium, e regione Steinæ urbis. 437. 574.
Medlick. 377. n. hodie Mendling fluviolus, Auſtriæ inferioris, quà ſuperiori Styriæ jungitur, paulum ſupra Salzam fluv.
Medling. 62. olim Medlich, caſtrum & oppidum inf. Auſtriæ infra Viennam medio fere itinere inter hanc, & Badenam civitatem. 65. 132. 282. 295. 355. 376.
Mellicium. 133. Melck civitas inf. Auſtriæ, Cœnobio celeberrimo Ord. S. Bened. adjuncta.
Merenberg, Marenberg Cœnobium Virginum in Styria inf. 483.
Mieſenburch. 53. alias Meſenburg, Müſenburg, Moſonium, hodie Wiſelburg, civitas Hungariæ, prope Ovarinum, ſeu Altenburg. 475.
Minnepach, hodie Imbach prope Cremſium, Cœnobium Virginum Ord. S. Dominici. 535. Auſtr. Borealis inf.
Miſtelbach. 16. Oppidum Borealis Auſtriæ inf. ad Zeyam fl. 567.
Morawa fl. 426. March limes inter Hungariam & Auſtriam Borealem.
Mühlleutten. 432. n. caſtrum inf. Auſtriæ Borealis ad Danubium prope Enzerſtorff, infra Viennam.
Murau, caſtrum ſup. Styriæ propius fontes Muræ. 460.
Muzliche. 186. hodie Meusling Borealis Auſtriæ inf. prope Cremſam fl. non procul urbe Cremſio.

N.

NEuburg ad Ænum fluv. 132. 393. 572. caſtrum Scherdingam inter, & Paſſavium.
Neuburg, Clauſtro-Neoburgum. 10. 70. 133. 363. 484. 518. 530. Civitas inf. Auſtriæ ad Danubium, a Celeberrimo Collegio Canon. Regul. S. Aug. ſic dicta.
Neudorff. 62. 132. caſtrum non procul Laxemburgo infra Viennam.
Neumarck. 287. 519. Oppidum Styriæ ſuperioris, vicinum Carinthiæ.
Neuſidl. 32. 33. Hujus nominis 7. omnino loca in inf. Auſtria occurrunt, ut adeo difficile ſit ſtatuere, de quo hoc loco ſermo ſit.
Neuſtad. 131. 200. 259. 280. 296. 308. 313. 326. 381. 385. 456. 471. 472. 474. 544. urbs Auſtriæ inf. ad fines Hungariæ.
Nidern-Sulz. 134. Ober- & Niderſulz caſtra alias ſunt in Boreali Auſtria inf. non procul Ziſterſtorff: ſed haud ſcio, an hoc loco de iis ſermo ſit; an de Sulz, quod S. Crucis Cœnobio vicinum.
Nitria, urbs Epiſcop. ſup. Hungariæ. 487.
Nivvenburch. 16. 283. idem ac Neuburg. 484.
Nornbach. 133. pagus olim in Boigreich circa Hornam Borealis Auſtriæ inferioris.
Nusdorff. 133. vicus inf. Auſtriæ uno fere mill. ſupra Viennam ad Montis Cetii pedem, & Danubium.

O.

OFfenberge. 519. Styriæ ſuper. caſtrum.
Oppenitz. 431. prope Ibſam, vel Uyſam fl. Auſtriæ inf.
Oſtham. 33. ignotum.
Oſſiach. 80. Cœnobium Ord. S. Bened. in Carinthia ad lacum ejus nominis ſupra Dravum fl.
Ottensheim, Ottmansheim. 133. 259. caſtrum & oppidum Auſtriæ ſuperioris, ad Borealem Danubii ripam, paulo ſupra Lincium.

P.

PAſſavium. 435. urbs ad Æni cum Danubio confluentem. 416. 519.
S. Pauli Cœnobium Ord. S. Bened. in Carinthia, in valle Lavantina, ad Lavantum fl. verſus Styriam inferiorem. 80.
Pecka, caſtrum Styriæ, ad Muram fl. 460.
Peilſtein Com. 133. cujus oppida caſtraque per Auſtriam inf. in utraque parte Danubii late diſperſa erant.
Perchtoldſtorff. 196. Oppidum inf. Auſtriæ, vulgo Petterstorff, non procul Vienna.
Perneck. 32. Cœnobium Ordin. Præmonſtrat. Borealis Auſtriæ inf. verſus Moraviam: olim Comitatus. 575.
Perſenbeug. 67. Caſtrum & Oppidum Borealis Auſtriæ inf. e regione Ibſii ad Danubium, vulgo Beſenboig, alias Poſenbewg, Pörſenbeug. 470. 579.
Peſſelberg. 377. mons in finibus ſup. Styriæ verſus Salisburgum.
Petau. 398. 407. civitas infer. Styriæ ad Dravum fl.
S. Petri vicus ſup. Styriæ prope Judenburgum. 431. n. 460. item caſtrum.

Digitized by Google

Phanneberg, caſtrum ſup. Styriæ prope Judenburg. 460.
Pieſtinch. 33. hoc loco territorium ſignificari videtur Wilhelmsburgo vicinum: alias Pieſting fluviolus eſt, qui ſe una cum Fiſcha fl. in Danubium ad Fiſchamundam exonerat.
Plagenſe Cœnobium Ordin. Præmonſtrat. 256. in Boreali Auſtria ſuper. ad Mihelam majorem fluv. vicinum Bohemiæ, vulgo Schlögl.
Plintenburg. 400. Vicegradum, Viſſegrad, caſtrum ſemirutum Hungariæ, ac civitas olim inter Strigonium, & Budam ad Danubium.
Podewinum. 11. civitas Bohem. forte Budweiſs. 495.
Poheczelicz, alias Phoheczelicz, Borealis Auſtriæ inf. 403.
Polan. 16. 133. 414. Borealis Auſtriæ inf. ſupra Cambum fl.
Pöſing Oppidum Hung. trans-Danubianæ. 474.
Poſon. 408. Poſſen, Preſpurck, caſtrum, & civitas primi nominis in fronte Hungariæ ſuperioris, ad Danubium. 484. 486.
Premſperg, caſtrum Styriæ. 460.
Presburg. 384. 414. Presburg, Poſonium, ut ſupra. 474. 475. 488.
Prodenſtorff. 489. hodie Proterſtorff ad Leytham fl. in finibus Auſtriæ inf.
Puechberg. 272. Mons, & ſaltus Mellicio vicinus.
Pulcka. 16. 222. Bulcka Oppidum Borealis Auſtriæ inf. ad ejusdem nominis fluvium verſus Moraviam.
Purchartisdorff. 4. Caſtrum & Oppidum infer. Auſtriæ, 2. mill. Vienna remotum in occaſum ad Wienn fluv.
Putinum Comit. 132. olim civitas, nunc oppidum, & caſtrum in vicino Pitten, & Pittenberg, inf. Auſtriæ verſus Hungariam.

R.

Rabenſtein, caſtrum Styriæ. 460.
Rabniza fl. 475. qui ad Jaurinum in Danubium ſe exonerat.
Radenreute. 317. ad fines territorii Zwetlenſis Monaſterii in Boreali Auſtria infer. hodie Rannareit.
Ramſtein. 133. caſtrum olim inter Erlafam & Bielaham fl. Auſtriæ inf.
Rapotenkirchen. 33. caſtrum inf. Auſtriæ, hodie Rapoltenkirchen.
Raſenvelt. 272. f. hodiernum Roſenfeld, villa Mellicio finitima, & ſubjecta.
Rechberg. 132. Caſtrum Borealis Auſtriæ inf. prope Cremſam fl. & civitatem.
Reiſenberg. 132. in Auſtria inf. circa fluviolum Reiſenbach, non procul a Leytha fl.
Retſchen. 73. hodie Rätſchenhoff ad Zwetlam Cœnob. in Boreali Auſtria inf.
Reuchlinſtorff. 432. forte Reyerſtorff in campis ad Marcham fl.
Retz. 259. civitas Borealis Auſtriæ inf. Moraviæ vicina, olim Ragetz, Regiz, Ragze. 584.
Ried. 393. 395. oppidum Bavariæ cis Ænum fl. ſuperiori Auſtriæ vicinum.
Rorech. 84. prædium Cœnobii S. Crucis, eique vicinum in Auſtria inf.
Roſenau. 141. olim Roſenowe, villa Zwetl. Cœnobii: hodie caſtrum ad Zwetlam fl. Roſenau etiam pagus eſt ſuper. Auſtriæ Boreal. ſupra Freyſtadt.
Rotenmann. 377. civitas ſup. Styriæ verſus Auſtriam ſuperiorem.
Rotenſal ſilva. 5. 6. limes Auſtriæ ſuper. a Paſſavienſi Diſtrictu.
Rotenſtein. 488. in Hung. trans-Danub.
Rudmares. 73. villa Zwetlenſis Cœnobii, forte Ruemans hodie.
Rune. 80. 257. Cœnobium antiquiſſimum Ord. Ciſterc. in Styria inferiore, 2. circ. milliar. Græcio disjunctum.
Ruſpach. 33. Oppidum Borealis Auſtriæ inf. circa fontem Rusbach fl.
Rute. 222. circa Pulckam fl. in Boreali Auſtria inf. verſus Moraviam.

S.

Sachſenfeld. 576.
Sachſengang, prope Danubium inf. Auſtr. Boreal. in Campis March.
Sachſenwerd. 576.
Salenau, alias Salchenau. 62. 132. inf. Auſtriæ, ad Pieſting fl. non procul Neoſtadio.
Schadwien. 436. *Oppidum Auſtriæ inf.* ad pedem montis Semering Styriæ proximum.
Schalla Comit. 133. cujus caput videtur fuiſſe Schallaburg caſtrum Mellicio vicinum in Auſtria inf. inter Melck, & Bielacham fl.
Scharding, Scherding. 235. 393. 395. 495. 572. Caſtrum olim, hodie Civitas Bavariæ ad Ænum fl.
Scheibs. 133. Oppidum Auſtriæ infer. ad Erlafam fl.
Schuldheiſſen. 133. olim circa Erlafam fl.
Schwamberg, caſtrum Styriæ. 460.
Schwechant. 33. Oppidum inf. Auſtriæ ad confluentem Schwechæ fluv. non procul Vienna.
Seccowe. 80. 219. Seccau Collegium Canonicorum Regularium S. Aug. in ſuper. Auſtria, paulum ſupra Muram fl. ad Knittelfeld. Seccau vero caſtrum eſt in Styria inferiore, juris Epiſcopi Seccovienſis, infra Græcium.

Digitized by Google

Seitz. 534. Styriæ inf. Cœnobium Carthuſ.
Semering mons. 384. al. Semernie, Semtriric, limes Auſtriæ inf. & Styriæ. 471. 472.
Sittich. 80. Cœnobium Ordin. Ciſterc. in Carniolia, 4. milliar. Labaco in Orientem remotum.
Sopronium, Oedenburg. Hung. citerioris civitas. 476.
Sorgeſtorff. 133. pagus ad Leytham fl. olim.
Spital am Pirn. 32. 97. Xenodochium olim in uſus peregrinantium in Terram ſanctam, hodie Collegium Canonicorum Secularium.
Spital in Cerwald ad pedem montis Semering in Styria.
Sprezze. 141. juris Paſſav.
Stadlau. 285. ad ripam Danubii Borealem prope Hirſchſtetten, paulum infra Viennam.
Starchenberg caſtrum. 295. 385. inf. Auſtriæ ad Pieſting fluv. non procul Neoſtadio.
Starckenberg, caſtrum Palæſtinæ a Leopoldo Duce Auſtr. munitum. 478.
Stätz. 403. caſtrum Borealis Auſtriæ infer. verſus Moraviam.
Stein. 141. 231. 375. civitas Borealis Auſtriæ inf. ad Danubium prope Cremſium. 524.
Stein, caſtrum Car. 470.
Steinfeld. 308. campus Neoſtadio propinquus, in finibus Auſtriæ inf.
Stella mons. 155. feudum Familiæ Stahrenbergicæ a Paſſavienſi Epiſcopo collatum, una cum caſtro Wiltberg, quale in Boreali Auſtria ſuperiore occurrit in Septentrionem ſupra Lincium, & in inferiore ſupra Hornam.
Stetteldorff. 133. Oppidum Borealis Auſtriæ inf. paulum ſupra Danubium, e regione Tulnæ civitatis.
Steuderdorff. 133. hodie ignotum, niſi ſit Statterſtorff ad Traſen fl.
Stilvrit. 568. in Boreali Auſtria inf. prope Marcham fl.
Stockerau. 265. 484. Oppidum Borealis Auſtriæ inf. paulum ſupra Corneuburg.
Stophereich. 406. hodie Stapfereut caſtrum Borealis Auſtriæ pene ad confluentem Marchæ fl. & Danubii.
Straſſelb, caſtrum Styriæ. 460.
Straubing. 516. urbs Bavariæ ad Danubium.
Strenberg. 133. mons in finibus Auſtriæ inf. verſus ſuperiorem, & Oppidum ejus nominis Anaſo vicinum.
Stubenberg, caſtrum Styriæ. 460.
Styra. 6. 200. 380. Civitas, & caſtrum ſup. Auſtriæ ad confluentem Anaſi, Styræque fluviorum.
Sulz. 141. 230. 283. villa infer. Auſtriæ Cœnobii S. Crucis, eique vicina.
Suprun, Sopronium. 201. Edenburg, civitas Hungariæ, non procul Auſtriæ inf. finibus.
Sytanſteten, Seittenſteten. 412. Cœnobium Ord. S. Bened. infer. Auſtriæ inter Ibſam, & Anaſum fluvios.

T.

TAlern. 65. prædium Cœnobii S. Crucis inf. Auſtriæ prope Gumpoltskirchen.
Tanne. 133. olim circa Erlafam fl. inf. Auſtriæ.
Teben, Tewen, diverſum a caſtro, quod ad oſtia Marchæ fl. in Hung. transdanub. ſitum: 489. videtur enim in fronte Hungariæ citerioris fuiſſe.
Tierna, Tyrnau Hung. transdanub. civitas. 474. 488.
Tiernſtein. 264. 266. caſtrum, cum civitate & Collegio Canon. Regul. S. Aug. *Vide* Dürnſtein.
Tifer. 576.
Tobel. 384. in Styria, forte quo loco hodie Toblbad, non procul Græcio. 576.
Tra, Dravus fl. Carinthiæ, & Styriæ. 482.
Traunkirchen. 80. Cœnobium olim Virginum ad Lacum Traunſee Auſtriæ ſuperioris.
Triewenſee. 367. cujus veſtigia hodie ſunt e regione Tulnæ.
Trungeu. 5. 6. Comitatus olim ad Traun fl. in ſup. Auſtria.
Tubenbrunn. 141. prædium olim Cremifanenſis Cœnobii.
Tulna. 16. 367. 518. 578. Civitas infer. Auſtriæ ad ejusdem nominis fluvii oſtium, & Danubium ſupra Viennam.

V.

VAlbach. 476. in Hung. citeriore.
Vallis S. Joannis. 80. Seizenſis Carthuſia in Styria inf. ultra Dravum fl.
Udmarfeld. 432. hodie Ulmerfeld ad Ipſam fl. Auſtriæ inf. caſtrum & oppidum.
Velden. 434. Oppidum olim Borealis Auſtriæ ſup. ad Mihel fl.
Viechtwanc. 68. juris Cremifanenſis Cœnobii, a quo non procul abeſt verſus Occidentem.
Viſcha. 54. Oppidum inf. Auſtriæ, Neoſtadio vicinum.
Vitring. 80. Cœnobium Ord. Ciſterc. in Carinthia non procul Clagenfurto, Latine Victoriacum.
Vögglapruck. 395. Civitas Auſtriæ ſuperioris, ad Vögglam fl. verſus Bavariam.
Vorau. 80. Collegium Canonicorum Regularium S. Aug. in Styria ſuper. in medio fere inter Fridbergam, & Hartbergam.

Digitized by Google

Vorichdorff. 141. hodie Forchdorff, juris Cremifan. a quo paulum abeſt in Occidentem.
Voytſperg. 384. 576. Civitas Styriæ inf. ad Kainach fl. infra alpes.
Urvar. 534. juris Admont. ad Anaſum fl.

W.

WAch fl. Vagus in Hung. Trans-Danubiana. 488.
Walckunskirchen. 132. forte Walterskirchen in Boreali Auſtria inf. verſus Moraviam, non procul Marcha fl.
Walterſtorff. 62. 376. caſtrum infer. Auſtriæ ad Fiſcham fl. prope Leytham fluv. præter tria alia ejusdem nominis loca in Auſtr. inf. cis vel trans Danubium.
Warta, in Hung. citeriore. 475.
Waydhoffen ad Ibſam fl. 220. Civitas inf. Auſtriæ. 428. 432.
Wechſenberg. 133. 259. Wäxenberg caſtrum in Boreali Auſtria ſup. prope Oberneykirchen.
Weickendorff. 382. hoc loco prædium Zwetlenſe: alias Weickendorff oppidum eſt propinquum Marchæ fl. in Boreali Auſtria inf.
Weickerſtorff. 329. hoc loco caſtrum Borealis Auſtriæ inf.
Weidenbach. 555. locus pugnæ Ottocaro fatalis prope Weidendorff ad Marcham fl. Auſtr. Borealis limitem.
Weiſſenbach. 133. inter Erlafam & Bielacham fl.
Weitrach. 264. 266. caſtrum & civitas Borealis Auſtriæ inf. Bohemiam verſus. 576. 577.
Weltz, Oppidum ſup. Styriæ, juris Friſing. 431. ſupra Muram fl. vulgo Oberwöltz.
Wezelendorff. 151. n. villa juris Cœnobii S. Crucis.
Wienn. 3. 15. 16. 179. 257. 266. 305. 308. 313. 326. 357. 371. 373. 382. 395. 421. 438. 439. 440. 444. 472. 477. 485. 500. 509. 510. 511. 519. 520. 521. 571. 581. 584. Metropolis Auſtriæ ad Danubium.
Wildonia. 419. Styriæ infer. Oppidum ad Muram fl. 2. mill. infra Græcium.
Wilhelmsburg. 32. 164. 186. Oppidum inf. Auſtriæ ad Traſenam fl.
Wilhering. 141. 259. Cœnobium Ordin. Ciſterc. Auſtriæ ſup. ad Danubium, ſupra Lincium.
Wiltberg. 155. Caſtrum in Boreali Auſtria ſup. Aquilonem verſus ſupra Lincium: alterum in Boreali Auſtr. inf. non procul Horna.
Wirochberg. 15. 33. villa juris Scotorum Viennenſium.
Wiſen. 132. pagus inf. Auſtriæ inter Erlafam, & Bielaham fl. & caſtrum in Boreali Auſtria inf. prope Meyſſau civit.
Wizenſtein caſtrum. 165. hodie Weitenſtein.
Wizlinſtorff. 349. juris Campilil. villa. Witzlſtorff unum occurrit in Auſtria infer. circa Traſen fl. alterum in Borealis Auſtriæ finibus eſt inter Marcham & Danubium fl.
Wolckenſtein. 411. caſtrum in ſuperioris Styriæ finibus verſus Auſtriam ſuper.
Wolffpaizzing. 33. Wolffpaſſing, quorum duo ſunt: in Boreali Auſtria inf. unum; alterum cis Danubium, inter Ibſam & Erlapham fl.
Wolfsberg. 141. caſtrum inf. Auſtriæ circa Traſenam fl.
Wolffsthall. 132. Oppidum in finibus Auſtriæ inf. ad Danubium infra Heimburg. caſtrum item prope Neuſtadium.
Wulderſtorff. 266. Oppidum Borealis Auſtriæ infer. infra Bulckam fl.
Wulfingſtein, caſtrum Styriæ. 460.
Wulzendorff. 347. juris Cœnobii S. Crucis.
Wurmberg, caſtrum Styriæ. 460.

Z.

ZAgrabia. 385. 396. *Civitas Croatiæ*, Epiſcopatu nobilis, vulgo Agram.
Zelle. 133. incertum, quo loco: eſt ad Ibſam fl. Zell vicus peramplus, ſed diſtare longius videtur.
Zemperuoprechtis. 3. pratum Dornbacho vicinum, prope Viennam.
Ziſterſtorff. 32. 141. Oppidum Borealis Auſtriæ inf. Marchæ fl. vicinum.
Znoyma. 564. Urbs Moraviæ, Auſtriæ proxima.
Zwetla civitas. 31. 263. 283. in Boreali Auſtria inf. ad Cambum fl.
Zwetla Cœnobium Ord. Ciſterc. 31. 450. in Boreali Auſtria inf. ad Cambum fl.

INDEX III.
GENERALIS.

A.

De Ach, *vel* Aych, Suevicæ nationis, Styriæ pro Friderico II. Cæſare præfectus. 357. n.

Ackſtein, caſtrum Auſtriæ infer. 266. quo modo captum, & Chunringiis ereptum. 267. 268. 269. 270.

Adalbertus I. Auſtriæ Marchio Mellicenſibus SS. Crucem donat. 51.

Adalbertus, Wladislai Boh. Reg. & Gertrudis Auſtr. filius, fit Archi-Epiſcopus Salisburgenſ. 50. ſede ſua pulſus iterum reſtituitur. 72. fratrem ſuum Fridericum, Boh. Ducem armis juvat. 75.

Adalbertus Comes Habſpurgicus in Palæſtinam movet. 85.

Adelhardus, Veronenſis Ep. & Cardinalis, cenſuræ in Leopoldum VI. Auſtriæ Ducem II. latæ executor deſtinatur. 121. cur potiſſimum ad hoc delectus. 122.

Adolphus, Holſatiæ Com. in Palæſtinam movet. 85.

Ægidius Comes ex Hungaria profugus in Auſtriam, ab Ottocaro benigne ſuſcipitur. 483. redit in Hungariam. 486.

Ægyptus a Cruce-ſignatis invaditur. 207.

Agnes, Vidua S. Leopoldi. 10. Vid. Ind. I.

Agnes, S. Leopoldi filia, Wladislai Sileſiæ Ducis Conjux. 11. 12. Vid. Ind. I.

Agnes, Henrici, Auſtr. Duc. I. filia. 54. Vid. Ind. I.

Agnes, Ottonis Meraniæ Ducis filia, nupta Friderico II. Duci Auſtr. 248. 262. Vid. Ind. I.

Agnes, Hermanni Badenſis, & Gertrudis Medling. filia, nubit Ulrico Carinthiæ Duci. 425. eo defuncto Ulrico Com. de Heunburg. 470. 479. Vid. Ind. I.

Agnes, Rudolphi I. Imp. filia, Alberto Saxoniæ Duci deſponſa. 494.

Alaudæ quinque an olim in Scuto Auſtriaco. 104. n.

B. Albertus Magnus, Ratisbon. Ep. in Concilio Lugdun. Orationem de electione Rudolphi I. habet. 496.

Albertus I. Rudolphi I. Imp. filiorum natumaximus, in acie Vexillum Crucifixi portat. 555. Copias in Suevia & Alſatia pro Patre conducit. 577. Tulnenſis Virginum Cœnobii fundationi teſtis adeſt. Vicarius Imperii per Auſtriam & Styriam, & Adminiſtrator generalis renunciatur. 583. Caſtrum Ragetz ab Henrico Roſenbergico, Bohemo, accipit. De Mercatoribus externis, & peregrinis Viennæ decretum edit. 584. 585. Auſtriam, Styriamque creatus Dux, ac Princeps Imperii, per vexilla ſuſcipit, Patrique Imperatori homagium præſtat. 586.

Albertus, Bernardi Saxoniæ Ducis filius. 227.

Albertus, Friſing. Epiſcopus. 70.

Albertus Goritiæ Comes. 461. 494.

Albertus Com. de Pogen Bohemos in auxilium vocat, locis ſacris infeſtos. 107.

Albertus Bohemus, pro legati Pontificii authoritate, imperioſius agit cum Epiſcopis, & Principibus. 314. Friderico II. Auſtriæ Duci, nunc minatur, nunc gratificatur. 332.

Aleonora, mater Richardi Angliæ Regis. 113.

Alexander III. Pontif. Max. a Friderico I. Imp. 30. & magna parte Germaniæ diu non agnoſcitur. 31.

Alexius, Manuelis Comneni filius, Imperator Græcorum. 67. n.

Alexius, Iſaacii Conſtantinop. Imp. filius, in Germaniam venit. 166. auxilio Latinorum Conſtantinopolim recuperat. 167. maleficium pro beneficio reddit: a Murzuphlo occiditur. 168.

Alphonſus, Caſtellæ Rex, Imperator a nonnullis eligitur. 392. 489. cedit jure ſuo. 496.

Altenburgum, diuturnus exilii locus Wladislai Poloni, ſeu Sileſiæ Ducis. 12.

Anaſus, ſeu Aniſia, alias Anaſi civitas, vel Anaſi forum, vulg. Enns, incendio deformata 58. a Leopoldo VII. Duce Auſtriæ privilegiis aucta. 188. Anaſi territorium ab Auſtria, & Styria ſecretum. 385.

Andreas II. Emerici Hungar. Regis frater, Dux Dalmatiæ. 155. in fratrem inſurgit: rejectus ab illo, in Auſtriam fugit: ope Leopoldi Glorioſi fratrem repellit. 156. vincitur iterum. 157. in conſortium Regni admittitur. 160. mox in cuſtodiam datur. 161. a morte fratris, tutorio primum nomine, mox etiam Regio Hungaris dominatur. 169. 171. Rex jam Hungariæ a nonnullis ad Imperium Conſtantinopol. deſtinatur: S. Crucis in Auſtria Cœnobio Leginthovenſem fundum donat, additis privilegiis, & argenti ſummam, ab anteceſſ. Reg. donatam, confirmat: in Palæſtinam movet. 201. Saracenorum ex ejus adventu terror. 202. Jordanem trajicit cum Cruce-ſignatorum exercitu. 203. repente e Palæſtina in Hungariam redit. 205. reditus cauſa. 205. 206. Belam filium ad repudiandam Mariam Conjugem adigit. 232. Honorii III. PP. in hac cauſa ad Andream R. literæ,

ræ, qui ſe in poteſtate Pontificis futurum recipit. 233. Andream R. Henrici Auſtrii in patrem conjurationis participem fuiſſe, rumor erat: 240. & ob repudium Sophiæ, quæ nurus ſuæ ſoror erat, vindictam cogitaſſe. 248. n. ob eandem cauſam Wenceslaum, Bohem. Regem, & Chunringios, in Fridericum II. Ducem Auſtriæ concitaſſe legitur: 264. nuptiis tamen Conſtantiæ cum Miſnenſi Marchione intereſt. 285. Beatricem Atheſinam ducit conjugem. 288. & moritur. ibid.

Andreas, Dux Sclavoniæ, gener Rudolphi I. Imp. jam deſignatus, moritur. 571. n.

Angilbertus, ſeu Engelbertus, Marchio Crainburgi moritur. 284. n.

Angli, coactores lytri pro Richardo R. ſolvendi, argentum Templorum in ſuos uſus avertunt. 117. n.

Anna, Rudolphi I. Imp. Auguſta Conjux, coronatur. 493. Viennam in Auſtriam venit. 536. moritur Viennæ: 580. ejus laudes. 581. funus, & ſepultura Baſileæ. 582.

Archi-Dux Palatinus. 8.

Artackeræ tabularium a Bavaris direptum. 364. Artackerenſium Canonicorum Sæcularium controverſia cum Geroldo Friſing. Ep. ſublata. 234.

Arthuri Ducis ſoror, Friderico Leopoldi VI. filio, deſtinata ſponſa. 123.

Aſpach, forum, oppignoratum Friſingenſ. Epiſcopo. 301.

De Aſpero monte Gozbertus in Palæſtinam movet. 85.

Aſſaſſinorum princeps, Vetus de Monte dictus, Richardum Angl. Regem a cæde Conradi Monferrat. inſontem pronunciat. 115.

Auſtria per annos CCCLXIV. Præfecturæ limitaneæ, ſeu Marchionatus nomine cognita. 1. Anno demum MCLVI. fit Ducatus. 5. Auſtria ſuperior, Marcha Bavarica, vel Marchia ſupra Anaſum, prius dicta, ad inferiorem Auſtriam adjuncta, cur a Bavaria avulſa. 2. Auſtriæ ſuperioris limites tribus olim Comitatibus definiti. 6. Diminutivæ appellationis cauſa. 6. Auſtria *Cor* & *Clypeus* S. Rom. Imperii in Privilegio Friderici Imp. honorifice appellatur. 7. Particeps fit omnium jurium, ac immunitatum, quibus ceteri per Germaniam Ducatus gaudent. 9. Acceſſiones quælibet iisdem privilegiis, quibus Auſtria ipſa, donantur. ibid. Privilegia Principibus Auſtriæ collata, etiam in favorem Terræ, ſeu Provinciæ Auſtriæ data ſunt. 5. n. Auſtriæ Scutum hodiernum unde natum: an ex pugna ad Ptolemaidem? an pro quinque Alaudis ſubſtitutum. 104. 275. Novi in Auſtria erigendi Epiſcopatus conſilium, ſemel, iterumque ſuſceptum, & impeditum. 175. 333. Auſtria a Bohemis, & Moravis, 57. 58. 264. 265. 291. 294. 302. 316. 340. ab Hungaris. 279. 289. 356. 362. 364. 376. 381. 472. 477. 486. a Bavaris bello appetita. 281. 356. 434.

Auſtria a vicinis Principibus juſſu Friderici II. Cæſaris occupata. 302. Auſtriæ calamitates extincto Friderico II. Duce, Babenbergicæ gentis ultimo. 351. Auſtriæ quis poſt ejus mortem hæres legitimus. 352. Auſtria interdicto Pontificio ſubjecta. 121. 356. & iterum ſoluta. 359. Aliæ ejusdem calamitates ex eluvionibus, 122. 185. 291. 485. 500. 578. ex annonæ inopia, 122. 379. 389. 424. 501. 512. ex incendiis, 122. 421. ex locuſtis, 328. ex peſtilentibus morbis. 233. 478. Auſtria cum Styria, & Carniolia ad honorem Regni evehenda deſtinatur. 335. Auſtria Transdanubiana Bohemis, 311. Auſtria ſuperior pignoris loco Bavaris permiſſa, & recepta. 316.

Auſtriæ Principum Privilegia a Friderico I. Imp. de conſilio & aſſenſu Principum Imperii data: 5. & auctoritate Imperiali in jura plena, & perpetua redacta. 5. confirmata a Friderico II. Imp. auctaque. 336. Pileus Ducalis regalis coronæ ſpecie inſignis ab Henrico Rege Germ. conceſſus. 246.

Auſtriaci Bohemiam. 11. & Moraviam populantur. 64. Hungariam tentant. 289. 473. Auſtriacorum quorundam ſtrages in obſidione Damiatæ. 208. Signifer Auſtriacus ex ſcalæ ſummo ibidem prolapſus, vexillum in manu barbarorum relinquere cogitur. 210. Auſtriaci Oratores ad Fridericum II. Imp. miſſi non admittuntur, in itinere ſpoliantur. 357. Auſtriaci Optimates quidam ad Rudolphum I. Imp. confugiunt: mulctantur idcirco caſtris ab Ottocaro, & in exilium ejiciuntur. 499. Alii obſeſſi, & jactis ante ora obſidibus territi, deditionem faciunt. 500. Ad comitia Auguſtana evocati, 587. & binos ſibi datos eſſe Principes veriti, ab errore deducuntur. 588.

B.

Balduinus, ex Latinis Conſtantinop. Imp. primus, Leopoldo VII. Duci Auſtriæ particulam S. Crucis mittit. 168.

Balduinus de Betun, obſes pro Richardo Angliæ Rege. 123. 130. Sponſam Friderici Auſtriæ Ducis in Angliam reducit. 151.

Batho, Dux Tartarorum, Rodnam Hung. urbem diruit, & Hungariam igne ferroque devaſtat. 319.

INDEX III.

Bavari, ſuperiori Auſtriæ infuſi, Velden Oppidum cremant. 434.

Beguini Neoſtadii in Auſtria. 326. 456. alias hæretici, quorum errores aliquot recenſentur. 457.

Bela III., Geyſæ II. R. Hung. filius, jus in Styriam prætendit. 86. liberalis in Cruce-ſignatos. 87. Fridericum I. Imp. donis ornat: filiam ſuam Friderico ejus filio deſpondet. 88. moritur. 155.

Bela IV., Andreæ II. Hungar. Regis filius, in Auſtriam ad Leopoldum Glorioſum fugit: ejus cum patre reconciliandi negotium Rom. Pontifex vicinis Principibus committit: uxorem Mariam, voluntate, ut ferebatur, patris dimittit. 232. Conſtantiæ Auſtriacæ cum Marchione Miſnenſi nuptiis intereſt. 285. Friderico II. Auſtriæ Duci de ſua apud Hungaros gratia invidet: 288. prodito Friderici in Hungariam adventu, copias eidem opponit ſuas. 289. & ad redimendam pacem adigit. 299. adverſus Tartaros auxilia undique conquirit. 319. poſt acceptam ab iis cladem fugit in Auſtriam, invitatus a Friderico II. Duce: cui magnam vim auri ſolvere, & 3. Comitatus cedere cogitur. 322. arma rurſus eidem minatur ob repudium cognatæ ſuæ. 330. Auſtriam inferiorem vaſtat. 356. 362. Henrici Bavari ſpem de Styria eludit. 377. Auſtriam inferiorem iterum, iterumque populando incurrit. 363. 376. 381. Arma in Ottocarum Boh. Regem, qui Styriam, Hungaris inde ejectis, ſibi conciliaret, ſumma vi parat. 402. Danielem Ruſſorum Regem, Boleslaum Cracoviæ Ducem, & Simonem Laneſatiæ Principem in fœdus pertrahit. 402 Ottocaro ad Marcham fluvium caſtra opponit. 404. data trajectus optione ejus caſtra per Stephanum filium invadit. 405. vincitur. 406. pacem ab Ottocaro petit, Styriaque cedit. 407.

Bela junior, Belæ IV. filius, Sponſam accipit Ottonis Brandeburgici filiam. 408. nuptias cum illa in campo Viſchæ celebrat. 425. in inſula leporum prope Budam membratim conciſus, a conſobrinis ſepelitur. 484. 485.

Beneſius, Bohemus, ab Ottocaro R. cæditur. 427.

Bernardus Anhaltinus fit Dux Saxoniæ. 66. 67.

Bernardus, Dux Carinthiæ, 250. 492. cum Eckeberto Bamberg. Ep. bello colliſus. 277.

Bernardus, Henrici Bernburgi, ac Ballenſtadii Principis filius. 227.

Bernardus, Seccovienſis Epiſc. ad Comitia Francofurt. ab Ottocaro R. miſſus, Imperium illi gratulatur. 491. in Rudolphi I. electionem invehitur. 503. 504. deductores a Cæſare petit, ſibi alias infenſiſſimos. 505. Rudolpho Cæſari poſtea gratificatur. 536.

Bertholdus, Aquilejenſis Patriarcha. 249. frater Eckeberti Bamberg. Epiſcopi. 308.

Bertholdus, Bamberg. Ep. 536.

Bertholdus Andechſius, Dux Meraniæ. 67. 307. in Palæſtinam movet. 84.

Bertholdus Zaringius Dux in Palæſtinam movet. 85. a nonnullis Principibus ad Regnum vocatur. 159.

Bertholdus, Ord. Minorum, Vir Apoſtolicus in Auſtriam venit. 421. mira concionum ejus frequentia, & ſanctitatis opinio. 422.

Bilſeni populi in Hungaria. 201.

Birchenſtein caſtrum. 417.

de Bogen Bertholdus, in Palæſtinam peregrinatur. 201. Albertus, Friderico II. Duci Auſtriæ peramicus. 308.

Bohemi Auſtriam Transdanubianam vaſtant: eluvione revocantur. 265. 291.

Bohemi Optimates aliquot ab Ottocaro R. vexati: ut Roſenſes, Wartenbergici, Zerotinii. 495. 540.

Brugæ ad Leytham Ladislaus Rex Hung. a Rudolpho I. convivio accipitur. 543.

Brunhildis, matrona nobilis, ad ſtuprum, ut fama erat, a Friderico II. Duce Auſtriæ abrepta. 295.

Brunnenſis Præpoſitus, durus in Gertrudem Medling. 416. n. Philippo Carinthio, aditum ad occupandam Carinthiam præbet. 469.

Bruno, Olomucenſis Epiſc. 372. Styriæ ab Ottocaro præficitur: 381. ſancti ejus in Pruſſia labores. 387. cujus liberalitati Brunſperga urbs ortum, & nomen debet. 388. copias in Salisburgenſem agrum ducit. 424. Hallæ munitionem a Bavaris excitatam cremat. 433. ſapiens ejus de electione Rom. Regis conſilium ad Pontificem perſcriptum. 522. ad Ottocarum R. de deditione Viennæ, paceque mittitur: vix ſero admiſſus, Regi utrumque tandem perſuadet. 522.

Burghuſium. 395.

C.

CÆſareæ caſtrum in Palæſtina, a Leopoldo Auſtr. & Epp. Monaſterienſi, & Trajectenſi munitum. 206.

Calatrava in Hiſpania. 189.

Campililium, Ciſtercienſis inſtituti Cœnobium in Auſtria a Leopoldo Glorioſo fundatum. 164. 173. Pia ejus ſuffragia pro Fundatore ſuo in Palæſtinam ituro. 199. Privilegia per eum obtenta. ibid. Templum ejus ab Eberhardo Salzburg. Archi-Epiſc. conſecratur. 254. Vide Ind. II. V. *Lilienfeld.*

Digitized by Google

INDEX III.

Capellani Ducis Auſtriæ, in literis Henrici I. Ducis nominantur : Marquardus de Niwenburch, Rudbertus de Münſter, Herandus de Dreskirchen, Henricus de Polan, Peregrinus de Zwettl, Dietricus de Miſtelbach. 16. n.

Captivorum inter Cumanos miſera conditio. 563.

Carinthi inter primos ad Rudolphi I. Imp. partes accedunt. 517.

Carmelitæ, quando primum in Auſtriam introducti. 233. Palatium Principum Viennæ iis in Cœnobium datum. 234. n.

Carniolia ſub Friderico II. Duce, Auſtriæ accedit. 340.

Carolus Andegavenſis, Siciliæ Rex, Conradinum, & Fridericum Hermanni Badenſis ex Gertrude Auſtriaca filium, capite damnat. 462. Comitatus Provinciæ & Folcalqueriæ a Rudolpho I. Imp. in feudum accipit. 577.

Caſſinenſe Cœnobium conciliatur Friderico II. Cæſari. 251.

Caſtrum *Filii DEI*, ſeu *Peregrinorum* a Templariis, & Hoſpitalariis mira operis ſtructura munitur. 206.

Cazimirus, Polonus, obſes Friderici I. Imp. 13.

Cinerum ſacrorum uſus Sæc. XII. 199.

Ciſtercienſis Ordinis conſtantia in fide Alexandri III. PP. 31.

Clagbaum, Domus Leproſorum Viennæ extra mœnia fundata a Gerhardo, Parocho Viennenſi, & conſecrata a Petro, Paſſav. Ep. 444.

Clauſtro-Neoburgum deflagrat. 10. Collegii ejus Canonici Regulares in fide Alexandri III. PP. conſtantes. 43. a Conrado II. Salisburgenſi Archi-Epiſcopo, & S. Leopoldi filio, in oſculo pacis amantiſſime ſuſcepti, & ſacris Ordinibus initiati Friſaci in Carinthia. 48. Sub-Advocatum ipſi ſibi eligere poſſunt. 70.

Clemens III. PP. pacem inter Chriſtianos firmat. 83.

Clemens IV. PP. captos Conradinum, & Fridericum Ottocaro R. nunciat. 461. ſuaſor non fuit mortis eorundem. 464.

Clementia, Soror Rudolphi I. Imp. mater Friderici Norimberg. Burggravii. 494.

Clementia, filia Rudolphi I. Imp. Caroli Salernitani filio deſponſa. 573. 580.

Cœleſtinus III. PP. ad recuperandam Palæſtinam Chriſtianos excitat. 137.

Cogones, navigiorum genus majoris formæ. 208.

S. Colomanni M. cultus per Auſtriam. 333.

Colomannus, Belæ IV. Hung. Regis frater. 290. n.

Concordiæ arbitri inter Rudolphum I. Imp. & Ottocarum Regem, pro Cæſare Ludovicus, Palatinus Rheni, & Bertholdus Wirzburg. Epiſc. pro Rege Otto Brandeburgicus, & Bruno Olomucenſis Ep. 523. Concordiæ capita. 524. Novæ concordiæ arbitri inter Rudolphum I. Imp. & Ottonem Brandeburgicum : pro Cæſare Meinhardus Tyrol. & Fridericus Burggr. Norimberg. pro Brandeburgico Bruno Olomucenſ. Ep. & Marchio de Pfeile. 570.

Conradus, Friderici II. Cæſ. filius, Rex deſignatur. 288.

Conradus junior, ſeu Conradinus Friderici II. Cæſ. Nepos, a ſpe Regni per Pontificem Rom. excluditur. 423. Idem tamen hæreditatis cauſa in Italiam venit, in pugna cum Siciliæ Rege vincit, vinciturque, & in fuga captus, Neapoli capite damnatur: moritur pie, ac religioſe, & ibidem ſepelitur. 461. 462. 463. 464. 465. 466.

Conradus, Moguntinus Archi-Epiſc. 72. 139. Regi Armeniæ Diadema imponit. 150. Hungariæ Reges conciliare nititur. 160. reverſus ex Hungaria moritur. 161.

Conradus, Colonienſis Archi-Ep. 480.

Conradus, Rheni Palatinus. 19.

Conradus II. S. Leopoldi filius, Paſſavienſis Epiſcopus, cum Henrico Duce fratre colliſus. 34. Salisburg. fit Archi-Epiſcopus. 34. Fridericum I. Imp. Schiſmatici Antipapæ cauſa ſibi infeſtum reddit. 36. 44. a quo proſcriptus, 45. Friſaci in Carinthia Clauſtro-Neoburgenſibus amantiſſime exceptis, ſacros Ordines impertit. 48. moritur, & Admontii ſepelitur. 49. Ejus genus, dignitates ſacræ, & in Eccleſiæ cauſa invicta conſtantia. 49. 50.

Conradus Wirzburgenſis Ep. & Cancellarius Henrici VI. Imp. 139. 146.

Conradus de Hirſperg Epiſc. fit Chiemenſis. 579. n.

Conradus Moraviæ Marchio. 66. 74.

Conradus de Thuringia, Magiſter Ordin. Teuton. nuptias cum Auſtriaca poſtponit pietati. 386.

Conradus I. Præfectus de Niernberg. 70. n.

Conradus II. Norimberg. Burggravius Viennæ, Friderici II. Cæſaris nomine, præeſſe interim jubetur. 303. 308.

Conradus, Abbas S. Galli miſſus ad Fridericum II. Ducem Auſtriæ, ad repetendam Margaretæ Reginæ, ſororis ejus, dotem. 273. is, qui Henricum R. Margaretæ Conjugem alias jam a dando uxori ſuæ repudii libello abſterruit. 446.

Conſtantia, Regina Emerici Hung. Regis Vidua, ſoror Regis Arragon. in Auſtriam fugit. 170. unde in Arragoniam redit. 171.

Conſtantia, Leopoldi Glorioſi Auſtriæ Ducis IV. Henrico Miſniæ March. nubit. 285. ſuperſtite Margareta ſorore, jus in Auſtriam habere non potuit. 418. Vid. Ind. I.

INDEX III.

Conſtantinopolis a Latinis capta. 168.
Conventus provinciales in caſtro Styrenſi, & Nova civitate, 200. Trebenſeæ. 367.
Coradini, Sultani, barbara jactantia, & fuga. 203. a Meledino fratre vocatus in ſubſidium, ægre ſubmovetur. 214. Hieroſolymæ muros diruit: Chriſti ſepulchrum everſurum ſe minatur. 217. ad conditiones deſcendit, ſi Damiatæ obſidio ſolveretur, rei Chriſtianæ in ſpeciem valde opportunas, de reſtituenda SS. Cruce, ſolvendis toto Regno Chriſtianis captivis omnibus, Hieroſolyma ſuis ſumptibus reædificanda. 218.
Coronæ Spineæ Ciſterc. Ord. Cœnobium, fundatur ab Ottocaro Rege in Bohemia, nova Colonia ex S. Cruce in Auſtria eo deducta. 424.
Crembſium, quam ad urbem inter Fridericum II. Bellicoſum & Bohemos acerrime pugnatum. 309. Vide Ind. II.
Cremifanenſe Ord. S. Benedicti Cœnobium Manegoldum Abbatem ſuſcipere cogitur. 68. a poteſtate Judicum ſæcularium eximitur. 200. Vide Ind. II.
SS. Crux Chriſti a Saracenis capta. 81. pars ejus reliqua Cruce-ſignatis Principibus ad oſculum porrigitur. 202. Inſignes aliquot SS. Crucis particulæ, Mellicii. 51. ad S. Crucem. 69. Campililii. 168. Dresdæ. 285.
Cruceſignati Colonienſes, Trevirenſes, Bremenſes prius adverſus Mauros in Luſitania, tum vero adverſus Saracenos in Palæſtina, & Ægypto pugnant. 206. eorum egregia in rebus adverſis pietas. 209. Cruceſignati a Friderico II. deluſi, ad 40000. domum revertuntur, aliis magno numero in Apulia extinctis. 242. 243.
S. Crucis Cœnobium in Auſtria Ciſtercienſ. Ord. abſolvitur. 10. ſilvam a Leopoldo VI. 72. fundos, annuumque æris cenſum a Reg. Hung. accipit. 201. Vide Ind. II.
Cumani in Hungariam admiſſi, ſuſpicionem movent clandeſtinæ amicitiæ cum Tartaris. 318. 321. eorum ſævitia bello Moravico. 383. barbare cum captivis agunt. 562. caſtra Cæſaris Rudolphi nocturno terrore complent. 567. 568.
S. Cunegundis Templum extra urbem Græcenſem Teutonicis Equitibus conceſſum. 257.
Cunegundis, Ottocari Regis Conjux, Belæ IV. Hung. Regis Neptis ex filia. 412. Ottocarum in Rudolphum Imp. concitat. 539. pacem a Rudolpho Imp. petit. 569.

D.

DAmiata, Urbs Ægypti primaria, Nilo vicina. 207. turri medio in fluvio ſtructa defenditur. ibid. Obſidione a Cruceſignatis clauditur; ſed acerrime pro ejus defenſione nitentibus Saracenis, 214. 217. octavo decimo vix menſe, incertum qua via, rationeque capitur. 218. Saracenis ex pacto redditur. 224.
Decimæ coquinæ Duc. Auſtriæ olim Clauſtro-Neoburgenſibus, poſtea Scotis Viennenſibus conceſſæ. 15. ad extremum alio beneficio compenſatæ. 578. n.
Diepoldus, Paſſav. Epiſc. 44. arbiter controverſiæ inter Mellicenſes, & San-Crucenſes 65. Cremifanenſibus gravis eſt. 68. in Palæſtinam profectus, Ptolemaide moritur. 99.
Dietmarus, Præpoſitus Clauſtro-Neoburg. Orator in Miſniam deſtinatus. 368. a Bohemo R. progredi non permittitur. 370.
Dietpoldus Marchio de Vochburg. 200. n.
Dietricus, Magiſter monetæ Viennæ, patriæ ſtudioſus. 258.
S. Dominici Ordo approbatur a Pont. Rom. 195. Ordinis ejus Sodales Viennæ ſtabiliti. 231. in publicis etiam, ac civilibus cauſis a Principe conſulti. 585.
Dorenperch Eberhardus Com. 151. n.
Dresdæ S. Crucis particula, a Conſtantia Auſtriaca eo delata, diu miraculis claruit. 285.
Dürrenholz Ulricus, Styriæ ſub Ottocaro R. præfectus. 482. ab Hungaris cæſus. 487.
Ducum titulus antiquior in Auſtria, quam Ducatus. 1.

E.

EBerhardus I. Salisburg. Archi-Ep. inter Henricum, & Conradum fratres Auſtriacos componere diſſidium nititur. 34.
Eberhardus II. Salisburg. Archi-Epiſc. pacis arbiter inter Hungariæ Reges fratres. 160. nuptiis Conſtantiæ Auſtriacæ cum Henrico Miſnenſi intereſt. 285. Fridericum II. Ducem Auſtriæ cum Friderico Cæſare reconciliat. 314. Eberhardi cum Alberto Bohemo diſcordia. 315. Repudii cauſam Agnetis Meraniæ recognoſcit. 330.
Eberſpergæ pons Paſſavienſi Eccleſiæ permiſſus. 193. Eberſperga a Duce Auſtriæ deſtruitur. 332. n. ibidem creati a Rudolpho I. Imper. Equites nobiles CXX. 518. Vide Ind. II.
Eberſteinius (Theodoricus, incertum, an alio nomine dictus) Comes, Vicario Friderici II. Cæſaris nomine Viennæ præfectus, ad Tulnam cum Friderico II. Auſtriæ Duce concurrit. 310. Viennæ exigua in ſpe manet, cui fideret, incertus. 310.
Eberſteinius Otto (in Lit. Innoc. IV. PP. vocatur: *H. de Ovverſtein*) Vicarius a Cæſare miſſus, 353. Vienna diſcedit diſſimula-

Digitized by Google

mulato conſilio, Auſtriæque ac Styriæ Proceres aliquot ad Cæſarem ſecum ducit. 357.
Eckbertus, Bamberg. Epiſc. in Palæſtinam movet. 201. Privilegio Cæſareo Amalphi in Italia inter teſtes adſcribitur. 243. in Carinthia cum Duce colliſus, capitur, & liberatur. 277. Viennæ, Cæſaris nomine, præfectus. 307. moritur, & apud Scotos Vienn. ſepelitur. 308. Plura de eo. ibid.
Eckbertus, Comes Putinenſis in Auſtria, Mediolani indigna morte perit. 18. Hæreditas ejus ad Ottocarum Styriæ March. devolvitur. 19.
Egra, urbs Bohemiæ. 515.
Elbinga, urbs Pruſſiæ Polon. 387.
Eliſabetæ, ſororis S. Leopoldi, Ottocaro Styr. March. nuptæ dos. 33. n.
Eliſabeta, Bavara, Conrado Friderici II. Imp. filio nupta. 339. Conradini mater, & alteris nuptiis Meinhardo Tyrol. Com. juncta. 461. n.
Eliſabeta, Meinhardi Tyrol. Com. filia, Alberto I. Habſpurgico, poſtea Cæſari deſponſa. 517.
Emericus, Rex Hung. Belæ III. filius. 155. Ladislao filiolo coronam imponit: Andream fratrem regno expellit: Auſtriam invadit: 156. reconciliatum fratrem in cuſtodiam dat. 160. 161. moritur. 169.
Enzerſtorff, civitas Friſingenſis juris in Auſtria. 380. Vide Ind. II.
Eppenſtein caſtrum Styriæ ſuper. injecto terrore ad deditionem inclinatum. 519.
Erdberg, prope Viennam, Templariis a Leopoldo Virtuoſo datur. 105. n. Richardus Rex Angliæ ibi captus. 109. n.
Erlahenſe Virginum olim Cœnobium in Auſtria. 574. Vide Ind. II.
Excommunicati S. ſepultura non donandi. 40.

F.

FAmes inaudita in Hungaria. 328.
Fecialis Hungari injurioſa tractatio. 344.
Ferteu, locus Hungariæ. 201.
Flagellantium Secta, ex Italia etiam in Auſtriam propagata. 454. eorum inſtituta principio non mala, poſtea in ſuperſtitionem verſa. 454. 455. & damnata ac proſcripta. 456.
Flandrenſes, ſeu Burgenſes, Viennæ a judicio urbico exempti. 258. n.
Florentius, Wilhelmi Germ. Regis frater, Margaretæ Reginæ in Sponſum oblatus, & rejectus. 367.
Florentius Hung. Deputatus. 53.
Forum Julium. 17. n.
Franci Auſtraſiæ Reges Norici partem Bavaris attribuunt. 2.
Frangipanii Romanos in Gregorium IX. PP. concitant. 244. in Hungaria etiam ſedem figunt. 331. eorum unus Fridericum II. Duc. Auſtriæ, adacto per oculum ferro occidiſſe creditur. 346. Frangipanius Joannes, Aſturæ Dominus, Conradinum, & Fridericum capit. 463.
Fraticelli, Beguinorum genus. 457.
Freyſtadium fortuito incendio conſumptum. 379.
Fridericus I. Imp. Auſtriam ſuperiorem, ad inferiorem adjungit, & Henrico creato Duce primo, Ducatum eſſe jubet. 2. Duces Auſtriæ ampliſſimis privilegiis ornat. 7. in Poloniam movet. 12. n. Schiſma Octaviani Victoris 31. & Paſchalis fovet: infeſtis edictis ſequaces Alexandri III. veri Pontificis vexat. 41. Auſtriam etiam turbat, abſtracto in ſuas partes Henrico Duce 42. a Rege Hung. XL. unciarum millia extorquet. 43. Conradum Auſtr. Salisburgenſem Archi-Epiſcopum ſede ſua pellit. 45. Salisburgenſem Eccleſiam vexat. 47. Wladislao Bohemiæ Regi, Sobieslaum ſufficit: Adalberto Wladislai filio, Salisburg. Archi-Ep. infeſtus eſt. 55. mutata deinde in melius voluntate erga Wladislaum Boh. Regem; Henricum Leonem, Bavariæ Ducem, ſuffecto Ottone Witelſpachio Palatino, exauthorat. 66. Ottocarum Styriæ Marchionem inter Duces accenſet. 67. Bellum in Palæſtinam decernit. 83. cum exercitu in Auſtriam venit: Viennæ multos ſuo ex exercitu ejicit. 84. Legatos ad Græcorum Imperatorem miſſos, & injurioſe tractatos amanter recipit: 92. majeſtatem ſuam ad Iſaacii Græc. Imp. Legatos acriter tuetur: obſides a Græcis, eosque nobiliſſimos poſcit. 93. Reliquum ejus iter Conſtantinopolim usque, & literæ ad Leopoldum Ducem Auſtriæ datæ. 96. 97. Res ab eo in Aſia geſtæ. 97. mors intempeſtiva, laudesque ceteræ. 98. n.
Fridericus II. Imp. electus primo in Palæſtina. 147. in Germaniam venit. 187. Moguntiæ inauguratur. 189. Aquisgranum fruſtra obſidet. 192. Lites inter Leopoldum Glorioſum Duc. Auſtr. & Manegoldum, Paſſav. Ep. dirimit. 193. Expeditionem in Palæſtinam differt, & quare. 200. Henricum filium Regem Germ. renunciat: coronam Imperii Romæ ſuſcipit. 222. Expeditionem ſacram intra biennium ſuſcipiendam iterum promittit. 223. 226 Cremonam conventum indicit. 239. Expeditionem ſacram cum maximo Cruceſignatorum diſpendio moratur. 242. ad extremum invalitudinem cauſſatus, plane deſtituit. 243. Excommunicatus idcirco, navigat in Palæſtinam 244. ibi cum

cum averſos a ſui communione haberet Templarios, & Hoſpitalarios, pacem cum Saracenis init Chriſtiano nomini indecorem. 246. Reverſus in Apuliam, amiſſa celeriter recuperat. 247. in concordiam cum Pontifice redit. 252. Friderico Duci Auſtriam, proptem dotem nurus ſuæ nondum perſolutam fit infenſus. 262. augetur ea offenſa in mutuo congreſſu, cum profectum in Styriam Cæſarem Dux Auſtriæ ſalutaſſet. 287. Henricum filium, Germaniæ Regem Cæſar exauthoratum Ducis Bavariæ cuſtodiæ mandat: mox in Apuliam cum Conjuge, & filiis abſtrahit, 288. carceris ſquallore filium; nepotes fame, aut veneno ſuſtuliſſe inſimulatus. 293. n. Fridericum II. Ducem Auſtriæ, ob multorum graviſſimas querelas, & criminationes, ut ipſe ſcribit; ut alii, ob dilatam nurus dotem, & negata in Italos auxilia, proſcribit. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. in Styriam venit, & Auſtriam. 303. Viennæ hyemem agit: eamque urbem civitatibus Imperialibus adſcribit: Scholam Viennenſem Privilegio munit. 304. Vienna diſcedit. 307. fœdus cum Hungaris inire incaſſum fatagit. 314. Auſtriæ Ducem Fridericum II. in integrum reſtituit. 316. Ab ejus morte Eberſteinium Comitem in Auſtriam Vicarii nomine mittit. 353. Auſtriacos, Styrosque, Principem ſibi ex Margaretæ Reginæ filiis petentes, ad conſpectum non admittit. 357. Ejus mors, & ſuſpectæ fidei Teſtamentum. 366.

Fridericus II. Salisburgenſis Archi-Ep. jura ſibi ſua confirmari a Rudolpho I. Imp. petit. 497. eapropter Ottocari R. odium incurrit, qui ejus caſtra & oppida per Styriam & Carinthiam dirui jubet. 497. 498. Friderici, aliorumque adverſus Ottocarum querelæ in conventu Auguſtano. 503. Rudolphum I. in bellum Bohemicum ſequitur. 569. Concordiæ arbiter ſupremus deligitur. 570.

Fridericus I. Dux Auſtriæ III. Leopoldi Virtuoſi filius. Vide Ind. I.

Fridericus II. Dux Auſtriæ V. Leopoldi Glorioſi filius. Vide Ind. I.

Fridericus, Hermanni Badenſis, & Gertrudis Medling. filius. Vide Ind. I.

Fridericus, Wladislai Bohemiæ R. filius, patri ſuccedit. 55. ſuorum odium incurrit. 73. a Leopoldo Auſtriæ Duce II. in Principatum reſtituitur. 75.

Fridericus, Dux Sueviæ. 73. Exercitus Chriſtiani in Syria reliquiis præficitur. 98.

Fridericus, Burggravius Norimbergenſis, Clementiæ, quæ ſoror erat Rudolphi I. poſtea Imp., filius. 490. electionis nuncium ad Rudolphum I. perfert. 492. Cæſaris, ac Principum ſententiam, in Otocarum R. latam, Viennæ eidem exponit. 506. concordiæ arbiter a Rudolpho I. Cæſare conſtituitur. 570.

Friſingenſis Eccleſiæ per Auſtriam jura. 10. Friſingenſis civitatis jus Epiſcopo contra Ducem Bavariæ reſtitutum. 251. Matrimonii jura inter Friſingenſes & Auſtriacos. 284. Friſingenſis curia Viennæ privilegio munita. 391. Friſingenſis Epiſcopus fodinas ſalis, ac metalli habere in Auſtria, Styriaque poteſt. 412.

Friſonum ſtrenua in obſidione Damiatæ opera. 208. 209. 210.

Fullenſteinii Herboti in Rudolphum I. Imp. irruentis auſus. 557.

G.

GArſtenſe Cœnobium Ordin. S. Bened. a Bavaris male habitum. 364. Vid. Ind. II.

Gebhardus, Ep. Paſſav. ex Comit. de Pleigen. 225. 226.

Gebhardus Com. de Burghuſen, Advocatus Admont. Cœnob. 50. n.

S. Georgii mons prope Laureacum. 76.

Geraſenſis Cœnobii Præmonſtrat. ortus. 32.

Gerhardus, Plebanus Vienn. 372. Margaretæ Reginæ Viduæ alteras nuptias perſuadet. 373. Clagbaum, domum leproſorum, erigit. 445. moritur. 478. Pia ejus liberalitas. ibid.

Gertrudis, Andreæ II. Hung. Regis Conjux, Meraniæ Ducis filia. 239.

Gertrudis, Leopoldi Glor. Auſtr. Duc. IV. filia, Henrico Raſponi nupta. 260. 313. Vide Ind. I.

Gertrudis, Brunſwicenſis, Conjux I. Friderici II. Ducis Auſtr. 238. mox defuncta. 262. n. Vide Ind. I.

Gertrudis, Henrici *Crudelis* filia, negat ſe nupturam Cæſari, niſi in gratiam cum Eccleſia redeat. 338. Vide Ind. I.

Glunicenſe Cœnobium Ord. S. Bened. 312. Vide Ind. II.

Goritienſes Comites. 67.

Gottfridus Paſſav. Ep. 590. n.

Græcii in Styria Natalem Dni. celebrat Frid. II. Imp. 303. Vide Ind. II.

Grana fl. 53. n.

Gregorius IX. PP. Fridericum II. Imp. ad expeditionem in Saracenos promiſſam urget. 242. Cunctantem anathemate ferit. 243. Roma excedere cogitur. 244. in concordiam cum Frid. II. Imp. redit. 252. ſolatur literis Theodoram, Leopoldi Glor. Ducis Auſtr. Viduam. 254. Fridericum, ejus filium, ad expeditionem in Palæſtinam invitat. 286.

Gregorius X. PP. urget electionem Imperatoris. 489. Germanum, non Slavum vult Imperatorem: Rudolphi I. electionem

nem adverſus Alphonſum Caſtellæ Regem tuetur. 496. Rudolphum ſuis in literis Regem nominat. 497. Lauſanæ a Rudolpho I. Cæſare ſalutatur. 507. varia ibi per eum tractata magni momenti negotia. 507. 508.
Guido, Legatus Apoſtolicus, ex Ord. Ciſterc. Synodum Viennæ celebrat. 438.
Guido de Sucaria, JCtus celebris negat Conradinum, & Fridericum condemnari ad mortem poſſe. 464.
Guſſingius (al. Giſſing. aut etiam Günzienſis) Com. Henricus Ottocarum R. deludit, & caſtra ejus, ſolutis lacubus, aquis obruit. 476. Belam, Matſoviæ Ducem, barbare concidit. 484. in Auſtriam cum copiis excurrit: Dürrenholzium, Ottocari Ducem, cædit. 487. conductus ab Ottocaro, Auſtriam, Styriamque gravibus damnis afficit. 544.
Guſſingius Joannes, ſeu Ibanus, Henrici filius, Phannebergicum Com. fraudulenter ad pugnam ſingularem depoſcit. 476. a Rudolpho I. Imp. non recipitur, ſed pro damnis ſatisfacere urgetur. 571. 572.
Guta, Rudolphi I. Imp. filia, Wenceslao, Bohem. Regi, nubit. 571.
Gutanus, al. Kuthan, Cumanorum Dux 318. 319. reus, an inſons; ſua, an aliena manu incertum, interfectus perit. 321.
Gutenſtein, caſtrum a Leopoldo Glor. munitur. 223.
Gyrienſis (Geyrach) Carthuſia in infer. Styria. 257.

H

HAdmarus Abbas Mellic. in Palæſtinam proficiſcitur. 201.
Hardeckius Conradus Com. Styris adverſus Hungaros copias conſcribit. 401. cum Ottone fratre, Gentis ſuæ ultimus, ab Hungaris cæſus occumbit. 403.
B. Hartmannus, Præpoſitus primo Clauſtro-Neoburg. poſtea Brixinenſis Ep. moritur. 36. Vitæ ſynopſis, & res Clauſtro-Neoburgi, ac alibi geſtæ. 37. terror divinitus illi injectus. 38. ejus in tuenda Pontificia cauſa adverſus Cæſarem conſtantia. 40. Vitæ ſanctitas reliqua. 41.
Hartmannus, Rudolphi I. Imp. filius, inter teſtes fundationis Cœnob. Tulnenſis Virginum Ord. S. Dominici adſcriptus, eodem anno, everſa navi, in Rheno perit. 582. 583.
Hartwicus, Bremenſis Archi-Ep. 138.
S. Hedwigis, Meraniæ Ducis filia. 307.
Heimburgum, ejecta Theodora matre ab Henrico *Crudeli* occupatum: ſed a Leopoldo Glorioſ. patre mox recuperatum. 240. ſedes Margaretæ Reginæ Viduæ aſſignatur. 355. Vide Ind. II.
Helena, Leopoldi Virt. Auſtriæ Ducis II. Conjux, Geyſæ II. Hung. Regis filia. 56. Vid. Ind. I.
Henricus VI. Imp. ad ſacram expeditionem in Palæſtinam ipſe ſe offert. 138. Mors ejus armorum progreſſum in Palæſtina ſiſtit. 146.
Henricus Germ. Rex, Friderici II. Imp. filius Francofurti in Regem eligitur. 222. Margaretham Auſtriacam ducit conjugem. 237. dotem urget: 273. Ottonem, Bavariæ Ducem, infeſtat. 280. a patre exauthoratus, in Apuliam abducitur. 288.
Henricus Raſpo (electus poſtea Germ. Rex) Landgravius Thuringiæ, Gertrudem Auſtriacam Neoſtadii ducit conjugem. 260. 313. moritur. 354.
Henricus, Rex Hieroſol. gravi ex lapſu extinguitur. 143.
Henricus, Cardinal. Alban. Ep. Legatus in Germaniam. 83.
Henricus Colon. Archi-Epiſc. Margaretam Auſtriacam Germaniæ Reginam regia corona inaugurat. 241. n.
Henricus, Berchtoldsgadenſis, Salisburgenſis nominatur Archi-Ep. 56.
Henricus Baſilienſis Epiſc. ex Ord. Min. Rudolpho I. ſtrenuam bello Bohemico præſtat operam. 549. 556.
Henricus, Dux Auſtriæ I. 4. Vide Ind. I.
Henricus ſenior, Dux Medlic. 14. Vide Ind. I.
Henricus junior, Dux Medlic. 281. Vide Ind. I.
Henricus *Crudelis*, Leopoldi Glorioſ. filius. Vide Ind. I.
Henricus Leo, Dux Bavariæ facile deſcendit in conditiones concordiæ cum Henrico Auſtr. 3. per *Auſtriam* in Palæſtinam proficiſcitur. 53. a *Friderico I. Imp.* exauthoratur. 66.
Henricus, Dux Bavariæ, ſuperiorem Auſtriam armis opprimit: Styriam ſibi promittit. 377. 381. Salisburgi ſuburbium cremat, Hallam munit: cum Ottocaro R. collidicur. 426. 432. poſt cum eodem fœdus init adverſus Rudolphum I. Imp. 495. triſti idcirco Principum ſententia perſtrictus. 505. Rudolpho I. Cæſari in Auſtriam tendenti moram objicit, ſed nuptialibus liberorum pactis reconciliatus, operam Cæſari præſtat. 516. rurſusque ab eo deſciſcit. 548. auxilia per Bavariam ad Cæſarem deduci vetat. 549. in gratiam cum eo redit. 572.
Henricus, Dux Carinthiæ. 17.
Henricus, Dux Wratislaviæ, auxiliares copias adducit ad Ottocarum R. 474. Ottocarum Viennam ad Rudolphum Cæſarem comitatur. 527. pace inter Rudolphum I. Imp. & Bohemos compoſita, Glacium acquirit. 570.

Henricus, Miſniæ Marchio, Conſtantiam, Leopoldi Glor. Auſtriæ Ducis IV. filiam, tertio loco natam, ſibi deſpondet. 238. nuptias cum ea celebrat in Stadlau, prope Viennam, in magno Principum conventu: dos Conſtantiæ a patre conſtituta. 284. 285.
Henricus Haſſiæ Landgravius. 533.
Henricus Iſtriæ Marchio defunctus. 249.
Henricus, Præfectus Ratisbon. 70. 74.
Henricus Solmenſis in Palæſtinam tendit. 85.
Henricus Hachbergicus Marchio ſignifer Cæſareus Rudolphi in prælio cum Ottocaro Bohem. R. 555. militari mendacio hoſtes in fugam dat. 559.
Henricus Abbas Manſeenſis. 68. n.
Henricus Abbas Admontenſis, Styriæ Præfectus. 579.
Henricus, Præpoſitus Oetingenſis, Henrici Bav. Duc. Orator, ad Conventum Auguſtanum miſſus. 502.
Herbergerus, Plebanus Viennenſis. 15. n.
Hermannus, Dux Carinthiæ. 67. n.
Hermannus, Landgravius Thuringiæ. 138. ſocer Henrici Auſtrii *Crudelis*. 237.
Hermannus Badenſis Marchio in Palæſtinam cogitat. 85.
Hermannus junior Badenſis, nuptiis cum Gertrude Medlingenſi per Ottonem Bav. Ducem conciliatis, in Auſtriam venit. 358. 359. a Rom. Pontifice, cui ſe adverſus Fridericum II. Cæſarem venturum promiſerat, 364. Germaniæ Regibus tum electis commendatur. 360. Dux ab Auſtriacis non omnibus, minus a Styris agnoſcitur: moritur, relictis Friderico, & Agnete liberis. 363.
Hermannus Abbas Altah. & Chronici continuator. 347. n. Viennæ conſecratus. 348. n.
Hieroſolyma a Saracenis capta. 82. non ſine oſtentis cœleſtibus. 83. Chriſtianis cum Nazaret, & Bethleem a Meledino ex pactis reſtituta. 247.
S. Hippolyti fanum, unde nomen: SS. Reliquiæ ibi repertæ, miraculis clareſcunt. 184. 185. Canonici ejus loci privilegiis aucti a Manegoldo Paſſav. Ep. 190. civitas ipſa foſſis, mœnibusque cingi permiſſa. 532.
Hohenbergicus Com. ab Haginecckio vulneratur. 536.
Hoſpitale in Cerwald ad montem Semering. 32.
Hoſpitale ad Pyrum montem ab Ottone II. *Largo*, Bamberg. Ep. fundatum. 97.
Hungari Styriam cum magna Styrorum clade, 278. & Auſtriam populantur. 279. pax inter Hungaros & Auſtriacos renovata, mutuisque officiis firmata. 280. Hungari Auſtriam iterum invadunt, & Viennæ terrorem afferunt. 289. Tartaros cædunt. 420. Auſtriam populantur. 472. Rudolpho I. Imperatori numeroſa auxilia adducunt. 551.
Hyems ſæva. 185. 286.

I.

Jaurinenſe Caſtrum a Frid. II. Auſtriæ Duce captum: ab Hungaris cum præſidiariis Germanis crematum. 323. n. iterum ab Auſtriacis captum. 486.
Jejunia quædam in Salisburgenſi Archi-Diœceſi abrogata. 496.
Iglaviæ, nuptiæ inter Wenceslaum R. Bohem. & Gutam Habsburgicam celebrantur. 571.
Ignis Græcus. 208. aceto & ſabulo extinctus. 209.
Innocentius III. PP. lytrum Regis Angliæ a Duce Auſtriæ repetit. 153. item a Philippo Germ. Rege. 154. in contentione Regni pro Ottone IV. nititur, adverſus Philippum. 158. 165. ad Epiſcopatum Viennæ erigendum propendet. 176. moritur. 197.
Innocentius IV. PP. Friderico II. Imper. in potiunda Auſtria adverſatur: Margaretam Viduam Reginam novas ad nuptias hortatur: Belam IV. Hung. Regem in cauſa hæreditatis Auſtriæ Wilhelmo German. Regi commendat. 354. 355.
Innocentius V. PP. 537.
Joannes XXI. PP. 537.
Joannes Rex Hieroſolym. in montem Thabor cum copiis ipſe enititur: caſtrum tamen ipſum ne caperetur, in cauſa fuit. 204. Apuliam, abſente Friderico II. Cæſare, majori ex parte occupat: illo reverſo iterum amittit. 247.
Jole, Petri Antiſſiodorenſis, CPolitani Imp. filia, uxor Andreæ II. Hung. Regis. 239. n.
Joppe, urbs a Saracenis capta. 143.
Ipſium, civitas, ad patrimonium Ducum Auſtriæ redit. 67.
Irmingardis, Henrici Palatini filia. 363.
Iſaacii II. Græcorum Imp. in Legatos Friderici I. Imp. inclementia. 90. arrogantia ejus compreſſa. 91.
Iſenricus, Abbas Admont. in itinere ad Terram ſanctam obit. 87.
Italiæ res a Rudolpho I. Imp. per Legatos actæ. 537. 545. 546.
Judæi certis legibus conſtricti in Synodo Vienn. 442. 443.
Juſtingenius Anſelmus. 309.
Juta, Theodorici, Miſniæ Marchionis vidua. 285. n.

L.

Laa, Laha, civitas Auſtriæ Bohemo R. tradita, ultro ad Auſtriacum Dominum redit. 317.

INDEX III.

Labacum, urbs Carniolæ, tridui obſidione ab Ottocaro capta. 469.

Ladislaus III. Emerici Hung. Regis filiolus, in infantia diademate Regio coronatur. 156. mortuo patre Rege, a Conſtantia matre cum theſauro in Auſtriam deportatur: decedit Viennæ. 170. Albam Regalem deductus, Majorum ſepulchris infertur. 171.

Ladislaus V. Stephani V. Regis filius, decennis fit Rex Hungariæ. 483. per Oratorem a Rudolpho I. Imper. jura ſua in Auſtriam vel Styriam repetit. 507. fœdus cum Rudolpho Cæſare init. 542. adductis Hungarorum, ac Cumanorum auxiliis, caſtra conjungit cum Cæſare. 552. ad prælii periculum non admittitur. 554. patrata adverſus Ottocarum victoria, dici illius memoriam quotannis feſtam agit. 572.

Landishutum. 393.

Laureacenſis Decani, cum Canonicis S. Nicolai prope Paſſavium controverſia a Gebhardo Paſſav. Ep. dirempta. 226.

Leodienſium aliquis turrim Nili fluv. in obſidione Damiatæ primus conſcendit. 210.

Leopoldus VI. ſive Virtuoſus, Auſtriæ Dux II. naſcitur. 14. n. Vide Ind. I.

Leopoldus VII. ſive Glorioſus, Auſtriæ Dux IV. Vide Ind. I.

Leopoldus VIII. Leopoldi Glorioſi filius. Vide Ind. I.

Leopoldus, Plebanus Vienn. 363.

Letovia, regio Pruſſis finitima. 453.

Leuchenburg Zimlo. 484.

Lincium, urbs, a Duce Bavariæ, & Paſſav. Epiſcopo incaſſum obſeſſa. 302. Rudolpho I. Cæſari deditionem facit. 518.

Ludovicus I. Dux Bavariæ, 71. in Saracenos movet. 223. n. Henricum Crudelem, in patrem ſuum Leopoldum Glorioſum, Auſtriæ Ducem concitaſſe ſcribitur. 241.

Ludovicus, Ottonis Bav. Ducis filius, poſtea Rheni Palatinus, Lincium, & Anaſum urbes occupat. 365. idem, compromiſſo in eum facto, Rudolphum I. Imp. eligit. 490. cum Henrico fratre, Bavariæ Duce, contendit. 503. Rudolphum Cæſarem adverſus Ottocarum ſequitur: Neuburgum aſtu capit. 531. copiis ſero, & ad Anaſum tantum adductis ſuſpicionem quibusdam præbet ſinceri minus in Rudolphum animi. 548. ſed opinionem illam refellit bello II. quo Rudolphum Cæſarem in Bohemiam aſſectatus eſt. 579. nuptiæ inter ejus, & Ottonis Brandeburgici liberos. 579. intereſt Auguſtano Conventui. 587. n.

Ludovicus, Landgravius Thuringiæ. 243. n.

M.

Machinæ bellicæ medii ævi. 208.

Machland. 6.

Manegoldus Paſſav. Ep. conſilium erigendi in Auſtria novi Epiſcopatus acerrime oppugnat: ac demum ſufflaminat. 177.

Manuel, Comnenus, Græcorum Imp. Italos ſuum ſub Imperium revocare nititur. 45.

Marchiæ Carniolicæ oppida quædam, ac caſtra Leopoldo Glorioſo Auſtriæ Duci a Geroldo, Friſing. Ep. vendita. 249.

B. Margaretæ, Belæ IV. Hung. R. filiæ, vaticinium. 346. n.

Margareta, Germaniæ Regina, Leopoldi VII. Auſtriæ Ducis, filia. Vide Ind. I.

Margareta, Galliæ Regina, jus in Comit. Provinciæ & Forcalqueriæ prætendit. 577.

Maria, Theodori Laſcari filia, Conjux Belæ IV. Hung. R. 239.

Maria, Gertrudis Medling. ex Romano Ruſſiæ Principe filia, filio Stephani Zagrabienſis data in ſponſam. 415.

Marquardus, S. Andreæ in Auſtria Præpoſitus. 87.

Mauterenſes, æquo cum ceteris Auſtriacis jure gaudent. 437. 574.

Mechtildis, Rudolphi I. Imp. filia, Palatino Rheni Ludovico deſponſa. 494.

Mediolanenſes jugum excutiunt. 17. obſidentur a Frid. I. Imp. 18. dedunt ſe. 21. 22. veniam precantur. 22.

Medlicenſis Parochiæ jura in controverſiam veniunt. 286.

Medlicum, ſeu Medlinga, ſedes Gertrudis, Henrici *Crudelis* filiæ. 355.

Meinhardus Comes Goritiæ, aliquot ex Richardi Angliæ Regis comitatu interciſit. 109. ex Palæſtina cum Friderico I. Auſtriæ Duce redit. 151.

Meinhardus Com. Goritiæ, & Tyrolis, Styriæ a Friderico II. Cæſare interim præficitur. 358. poſt Friderici mortem, Styriam deſerit. 364. a Conradino etiam, metu Pontificiæ cenſuræ diſcedit. 461. Rudolphum I. inter Imperii Candidatos commendat. 492. Filiam ſuam Alberto I. Rudolphi Cæſaris filio, ſponſam dat. 517. In Styriam, & Carinthiam, vicario nomine a Cæſare mittitur. 515. 516. 520. cum Styris Rudolpho Cæſari ſe in caſtris ad Viennam jungit. ibid. Carinthia illi confertur. 589.

Meledinus, Melehadinus, Ægypti Sultanus, caſtra Chriſtiana ad Damiatam ſemel, iterumque invadit: litus Nili firmiſſimo præſidio cingit: 213. repente illud deſerit. 213. Damiatam nuper amiſſam 219. toleralibus ſatis in Chriſtianos conditionibus recipit. 224. cum Friderico II. Imp. pa-

pacem componit, ſed nec firmam ſatis, nec Chriſtiano nomini decoram. 247.
Mellicenſe Cœnobium Ordin. S. Benedicti. Vide Ind. II.
Mercatorum peregrinorum leges ab Alberto I. Viennæ ſancitæ. 585.
Meſtwinus (Mſczugius) Suantepolti Pomeraniæ Ducis filius, obſes mittendus ad Ducem Auſtriæ deſtinatur. 336. n.
Milotas, Bohemus, Styriæ ab Ottocaro præfectus. 474. in Salisburgenſis juris oppida immiſſus. 498. Græcio excedit. 520. Ottocarum Regem, fraternæ memor injuriæ, in pugna deſtituit. 559. 560.
Montacutius Guarinus, Hoſpitalariorum Magiſter. 205. n.
Müldorffii pons depreſſus, copias Ottocari in flumen effundit. 393. ceteri aut cum ſuburbio flammis abſumpti, aut capti. 394.

N.

NEoburgum, ſive Clauſtro-Neoburgum, Civitas, Collegio Canonicorum Regul. S. Auguſtini, Sepulchro S. Leopoldi, aliorumque Auſtriæ Principum inſignis, a Ludovico Palatino aſtu capta. 518. 530. Vide Ind. II.
Neoſtadium, civitas, olim Styriæ limes. 385. condita a Leopoldo VII. 162. ibi ſtationem habuere Beguini aliquando 326. n. & Gertrudis Auſtr. cum Henrico Raſpone nuptiæ celebratæ ſunt. 313. a Styris ad obſidionem occurrentibus fruſtra tentata. 308. Privilegiis ab Ottocaro 381. & Rudolpho I. Imp. donata. 544.
Nicolaus III. PP. 538.
Nitria, Hungar. ſuper. Civitas, Epiſcopali ſede inſignis, cujus Eccleſia cum centum fere hominibus concremata furore bellico eſt. 487.
Nix ſanguinis in modum rubens. 228.
Nobilitas, cujus in hac operis parte Sæc. XII. & XIII. fit mentio.
Auerſpergius Engelbertus in Palæſtinam proficiſcitur. 201.
Auffenſteinius, Carinthiæ Præfectus. 535.
Berchtoldſtorffius Otto. 196. Geiſſingenſibus Comitibus opponitur. 544. morienti Ottocaro R. officium ſupremum exhibet. 562.
Berneggii in Styria. 275.
Capellerus Bertholdus, in pugna adverſus Ottocarum R. ſtationem extra ordinem obtinet. 554. ruentem ſuffoſſo equo Cæſarem in pedes erigit. 558. edita in perculſos hoſtes ſtrage victoriam maturat. 559. Ulricus de Capella. 590. 394.
de Chinberg Udalricus. 309.
de Chranichberg. 379.
de Chunring Albero. 32. 69. Hadmarus in Palæſtinam peregrinatur. 201. Henricus, Marſchalcus Auſtriæ: Hadmarus, frater ejus, Zwetlam ſibi fraudulenter uſurpant, & muniunt: Fridericum II. paternis theſauris ſpoliant. 263. *Hund* dicti. 262. 266. Henricus ex his, everſis ejus caſtris in poteſtatem Friderici II. Ducis venit. 267. Hadmarus, Ackſteinæ, ac Tiernſteinæ Dominus Danubium, omnemque viciniam infeſtam reddit. 267. cenſura Eccleſiaſtica a Gebhardo Paſſav. Ep. perſtringitur. 268. Mercatoris aſtu captus, navi Viennam deportatur. 269. arces ejus captæ, & magnam partem dirutæ: reſtitutus una cum Henrico fratre libertati. 270. Paſſavium proficiſcitur, ut anathemate ſolveretur, ſed in itinere moritur. 270. diu ſepultura ſacra caruit, quæ illi a Rudigero tandem Ep. in Zwetl conceditur. 271. Albertus, & Henricus capti in Bavaria. 394. Henricus Chunringius junior Ottocaro Regi, cujus notham filiam habebat conjugem, adhæret. 542. dedita Weitra caſtro, ſolum vertere jubetur. 576. Leutoldus Chunringius in Tiernſtein Salisburg. S. Petri Cœnobio gravis. 535. Pincerna Provinciæ Auſtriæ. 589.
de Clam Ulricus Comes. 200.
de Dietrichſtein Eberhardus, & Conradus An. 1176. Henricus. 277. n.
de Eckartſawe. 386.
de Ehrenvels. 377.
de Emmerberg Bertholdus. 309. Giſſingii Comitis dolum primus advertit. 476. de cæde Ottocari Regis ſuſpectus. 560.
de Eraſprunn Eberanus. 386. n.
de Fren Albertus, Carinthiæ præfectus. 474.
de Geil Dietmarus Waſſerburgum occupat. 519.
de Geras Eckbertus. 32.
de Græcz. 377.
de Greiffenſtein. 274.
de Griesbach Wernherus. 140. n.
de Habeſpach Ulricus 363. Heinricus. 391.
de Hackenberg. 274.
de Haslau Otto 257. centenarius jam, vexillum Auſtriacum in pugna adverſus Ottocarum præfert. 555. 557. cum juvene nepote ſuo in honorarium certamen deſcendit. 571. Judex Provincialis. 589.
de Hausbach Udalricus (idem forte cum Habeſpachio) 368. in Miſniam, ad petendum inde Auſtriæ Principem deſtinatus. 371. Carnioliæ Præfectus 474.
de Heunburg Wilhelmus ad Frid. II. Imp. proficiſcitur. 357. Ulricus Comes in Carinthia, Agnetem, Hermanni Badenſis, & Gertrudis Medlingenſ. filiam, viduam

Ulrici Ducis Carinthiæ, ducit conjugem. 470. 479. ejus poſteritas, Fridericus, & Hermannus filii. ibid. n. cum Rudolpho I. Imp. de Comitatu Perneck, & Droſendorff tranſigit. 576. n.
de Hintberg Udalricus. 71.
de Huenſperg Gottſcalcus. 155.
de Jugilbach Werinhardus. 4.
de Kauniz Wilhelmus. 59. n.
de Leiſſe Otto. 363.
de Lemberg, f. Lamberg Nicolaus in Carnia. 411.
de Lengenbach Otto, & Hartwicus. 140. Advocati Eccl. Ratisbon.
de Liebenau Siffridus Comes. 87.
de Liechtenſtein Dietmarus, & Dietricus. 140. n. Henricus præclare rem gerit adverſus Pruſſos. 334. 335. in Miſniam Orator mittitur. 368. Auſtriacos conciliat Regi Bohemiæ. 371. 374. in prælio adverſus Ottocarum Ottoni Haslavio, ſenectute jam invalido, ad geſtandum Auſtriacum vexillum adjunctus, inſignem ante alios operam præſtat. 557. Otto 590.
de Liechtenſtein Udalricus ex Styria. 374. 377. caſtris ab Ottocaro R. mulctatur. 458. cum copiis ab eo ad ſubigendam Carnioliam mittitur. 469.
de Lobenſtein Ulricus captus ad Müldorff in Bavaria. 380. 394.
de Machland Walchunus. 4. n.
de Marenberg Seyfridus vim a ſe arcet Stephani Zagrabienſis Styriæ præfecti. 397. ſuſpectus Ottocaro R. capitur: & Pragæ in patibulo pedibus ſuſpenſus, clava necatur. 482. ſepultus Marenbergæ, ubi Cœnobium Virginum Ord. S. Dominici erexit. 483.
de Meiſſau Otto Judex Provincialis. 391. ad Belam Hung. Regem in caſtra mittitur ab Ottocaro Rege. 405. in carcere igne necatur. 427. Stephanus Meiſſavius Marſcalcus Auſtriæ, & Fundator Cœnobii Virginum Ciſterc. in Maylan, fit Judex Provincialis. 535. 590. Henrico Chunringio juniori opponitur. 544. obſeſſus ab Ottocaro R. Droſendorffium dedit. 550.
Mordax e Carn. 459.
de Morn Fridericus Comes. 221. 222. n.
de Neideck Ottocarus. 391.
de Nusberg Albertus. 309.
de Offenberg Dietmarus. 374. 377.
de Orth Hartnidus, obit in carcere. 333.
Parau Wolfgerus. 295.
de Peilſtein Conradus Comes. 87.
de Perge Albertus. 4.
de Perneck Udalricus. 32.
Petovius Fridericus. 109. n. 379. 458.
de Phannberg Henricus, & Bernardus 379. ab Ottocaro R. caſtris mulctati. 458.
Henr. ad ſingularem cum Ibano Guſſingenſi Com. pugnam pie ſe comparat. 476. Judenburgum pro Rudolpho I. Imp. occupat. 519.
de Pilichſtorff Ulricus. 318. n.
de Pleigen Liupoldus & Henricus Comites. 16. 47. 70. Liutoldus Comes in Hardeck. 200. in Palæſtinam movet. 201. Conradus de Pleigen Com. Scotis Vienn. donat 2. vineas. 222. Liutholdus Com. de Pleigen in Mellicenſes munificus. 272. ad Fridericum II. Imp. proficiſcitur. 357. Conradus, & Otto Comites. 401. ambo ab Hungaris cæſi. 403.
de Polheim. 274.
de Pottendorff. 346.
Preuſſel Bernardus & Henricus. 341. 342. 344. 363. Henricus a Stephano V. Hung. R. capite mulctatus. 444.
de Pucheim Piligrinus. 140. n.
de Purchartisdorff Adalbero. 4. n.
de Putino Eckbertus Comes. 4.
Pyber Sighardus. 394.
de Ragze, vel Regiz Conradus Com. 259.
de Ramenſtein. 379.
de Raucheneck. 274.
de Rore Otto & Dietricus exilio mulctati. 390.
de Sachſengang Geroldus, & Hartnidus. 71.
de Scalah Henricus Comes. 4.
de Schaumberg Bernardus & Udalricus. 331.
de Scherffenberg Leypoldus. 411.
de Schleunz Pabo. 32. Craſſto, ab Hungaris cæſus. 403.
de Schrettenthal Druſiger, ductor copiarum Auſtriacarum in Pruſſiam. 334. ſed metu, fugaque famæ prodigus. 335.
de Schwarzenau. 274.
de Seldenhoffen Cholo. 379.
de Senfftenberg Rudiger. 140. n.
de Seveld Wichardus, Auſtriæ Dapifer. 105.
de Spilberg Dietmarus ad Mediolanum cæſus. 23.
de Stahrenberg, Storchenberch, Gundaccarus, Wiltbergam in feudum accipit. 155. Friderico II. Duci Auſtriæ, a Cæſare tum proſcripto, fideliter adhæret. 309. 380.
de Sternberg Jaroslaus. 325.
Streunii. 274.
de Streitweſen. 274.
de Stubenberg Ulricus. 188. in Palæſtinam proficiſcitur. 201. Wulfingus caſtris ab Ottocaro R. mulctatur. 458.
de Styra Gundaccarus, unde Starhenbergici, 155. Ditmarus de Styra. 380.
de Summerau Conradus, Anaſo civitati præfectus. 518.
de Sunneberg. 371.
de Taufers Hugo. 551. 553.
de Tiernſtein Leutoldus, ex Chunringiis. 535.

de Tolenſtein Comites. 274.
de Traun Erneſtus. 32. Bertholdus. 309.
de Trautmanſtorff Stuhſo Dietricus. 363.
Trautſonii Jacobus, & Dietmarus e Tyroli. 461.
de Truchſen Tholo. 38. n.
Tuers Hugo. 571. Turs Ulricus. 590.
de Turn Henricus in Carinth. 411.
de Valchenberg Rapoto. 363.
Vaczo Paltramus. 501. 521.
de Veldſperg. 371.
de Vichoven Udalricus. 500.
de Volckenſtorff, Wolckenſtorff, Ortolphus Judex Provincialis Auſtriæ ſuper. 200. Dietricus. 309. Anshelmus, & Bruno, Fundatores Cœnobii Glunicenſ. 312. Ortolphus in exilium actus. 390. Wernhardus in exilium actus. 500. n. Vronhoffen Colo. 309.
Wæchingerus Siffridus. 473.
Waiſenii, Orphani. 276. 342. Catholdus Orphanus. 403.
de Walchunskirchen Otto, Camerarius. 363.
de Weiſſeneck Dietmarus in Styria. 377.
de Weſen Erchingerus, Auſtriæ ſup. præfectus, Bavariam populatur Æno vicinam: Vornbachium diripit. 280. n.
de Wildonia Herrandus. 200. n. Ulricus Styriæ nomine ad Fridericum II. Cæſarem miſſus. 362. Hartnidus mulctatus caſtris. 458. ab Ottocaro in exilium ejicitur. 500. Wildoniam occupat: Eppenſteinam Herrandus, frater ejus. 519.
de Windiſchgratz Ortolphus. 482.
de Wolckenſtorff. Vide Volckenſtorff.
Wurmbrandii de Stuppach. 275.
de Zebing Weichardus, obtruncatur. 276.
de Zelcking Ludovicus, & Adalbertus. 371. 394.

O.

OBernberg Caſtrum. 332. n.
Okerus, Abbas I. Campilil. 173.
Oliverius Scholaſticus Colon. machinam navalem, ad oppugnandam Nili turrim Damiatæ conſtruit ex piorum eleemoſynis. 211.
Olomucium a Tartaris obſeſſum a Jaroslao Sternbergio defenditur. 325. n.
Ordo Minorum Viennæ, Steinæque introductus. 230. Baſilica ad S. Crucem Viennæ ab Ottocaro R. inchoata. ibid.
Ordo Prædicatorum ex Hungaria Viennam propagatus. 231. Templum S. Mariæ Rotundæ poſtea iis attributum. 231. Eodem fere tempore Cremſii etiam ſedem fixerunt. 375. n.
Ortulphus de Dreskirchen, Eques Teutonicus cuſtos theſauri Friderici II. Ducis Auſtriæ in arce Starchenberg aſſervati. 358. Hietzing Clauſtro-Neoburgenſibus cedit. ibid. n.
Oſtenta cœleſtia. 83. 494.
Otto IV. electus Germ. R. adverſus Philippum. 157. quinam ejus partes ſecuti ſint Principes. 158. ejus cum Beatrice, Philippi R. filia nuptiæ. 183. cum Roman. Pontifice colliſus. 184. gravem ad Bovinas cladem patitur. 191.
Otto, Palatinus de Witelſpach, & ejus filius in Ottonem Friſingenſem Ep. injurii. 27. fit Dux Bavariæ poſt Henricum Leonem. 66.
Otto V. Dux Bavariæ irritatus a Weſeno Auſtr. Lambacum exurit: Vornpachium recipit: præſidiarios necat. 281. Auſtriam ſuperiorem armis appetit. 356. moritur. 382.
Otto, Henrici Ducis Bavar. filius, ſponſus Catharinæ, filiæ Rudolphi I. Imp. 516.
Otto, Marchio Brandeburgicus. 138.
Otto III. Brandeburgicus Marchio ſequitur Ottocarum R. in Pruſſiam. 386.
Otto IV. Brandeburgicus Marchio, tutor Wenceslai pueri, Bohem. Regis. 570. & 579.
Otto, Friſing. Epiſcopus, S. Leopoldi filius, de quo Part. I. controverſiam cum Henrico fratre, Duce Auſtriæ, cauſam diſſidii, Cæſari dirimendam permittit. 10. in gratiam cum fratre redit. 13. mors ejus. 23. & ſepultura Morimundi. 25. Natales ejus clariſſimi: Religioſa ejus ſtudia in inſtaurandis & condendis Cœnobiis. 26. 27. in jurium ſacrorum defenſione conſtantia. 28. in conciliandis Principum animis felix induſtria. 3. 28. Paſtoralis cura: Candor veritatis in ejus ſcriptis, & modeſtia: 29. ſcientia multiplex, & eximia. 30. Venerabilis ejus apud Scriptores omnes memoria. 25. n. b.
Otto Burgundus in Palæſtinam movet. 85.
Otto, Dux Meraniæ, Palæſtinam petit. 201. in componendo inter Pontificem & Cæſarem diſſidio collaborat. 250.
Otto, Moraviæ Marchio. 66.
Otto, Advocatus Ratisbon. 200. n.
Otto, vel H. Eberſteinius pro Cæſare Vicarius Viennæ præfectus. 353.
Ottocarus, Wenceslai Bohem. Regis filius, Auſtriam ſibi præſens conciliat. 371. ejus cum Margareta Auſtriaca, Regina Germ. ſponſalia, diſpenſatio, nuptiæ. 373. 374. Wilhelmo Germ. Regi fidem ſuam obſtringit. 375. Styros ſolicitat. 376. cum Hungaris colliſus, inducias primum, mox pacem firmat. 383. 384. in Pruſſiam movet. 386. remque ibi præclare gerit. 387. Philippum Carinthium, electum Salisburgenſem armis juvat. 390. inter Imperii Candidatos venit. 392. Styriæ recipiendæ

Digitized by Google

piendæ ſpem concipit. In Hungaros bellum comparat. 401. vincit ad Marcham fluvium. 406. Margaretam Conjugem repudiat. 410. Styriam pace facta recipit: Cunegundem Belæ IV. Hung. Regis neptem ducit. 412. Coronatio Regia. 412. 414. Gertrudem Medlingenſem Judenburgo primum, paulo poſt tota Styria ejicit. 415. 416. Germaniæ Principum de evehendo ad Imperium Conradino, Friderici II. Imper. nepote conſilium ad Rom. Pontificem perſcribit. 423. cum Duce Bavariæ colliſus, Deckendorffium & alia capit. 433. 434. 436. in concordiam cum eo redit. 438. ſecundo, nec ſine ampla, præficiendi Letoviæ Principis facultate, a Pontif. data, in Pruſſiam movet, nullo tamen, propter hyemis mollitiem operæ pretio. 453. Styros ſibi ſuſpectos in cuſtodiam datos caſtris mulctat. 458. 459. Marcheckium condit. 460. mortem capti in Italia Friderici, Hermanni Badenſis filii ſuaſiſſe fertur. 464. Carinthiæ ſibi, morte Ulrici Ducis, tranſcriptæ poſſeſſionem adit. 468. Impeditur a Stephano V. Hung. R. & Philippo Carinthio. 468. 469. Pace cum Hungaris redintegrata, Carnioliam, & Carinthiam ſubigit. 470. In reditu ex inſidiis Hungarorum elapſus, 471. 472. bellum comparat. 473. Poſonium, aliaque oppida capit. 474. Annonæ inopia bellum abrumpit: pacemque renovat. 477. Delatum ſibi Imperium recuſat. 480. Marenbergii cædem imperat. 482. Bellum in Hungaros reſumit. 485. Hungariam utroque litore populatur. 488. Indignatus, Rudolphum I. Germaniæ Regem electum, ſuique ſolicitus propter ſuorum in ſe odia 494. fœdus cum Henrico, Bavariæ Duce, init, Auſtriacis, Styrisque obſides imperat. 495. Rom. Pontificem avertere a Rudolpho Cæſare ſatagit. 496. Irritus ſpei, ſtipendia in bellum ſacrum colligi prohibet: iniqua ſacramenta ab Epiſcopis exigit: Salisburgenſis juris oppida hoſtiliter invadit. 498. in obſides ſævus 499. Viennam munit. 500. Excidiſſe Auſtriæ, Styriæ, Carinthiæ juribus, ſententia Principum, declaratur. 504. Cæſarem contemnit. 506. Viennam amplificat. 509. ex incendio afflictam magna cura reſtituit. 511. Bello appetitur a Rudolpho I. Imper. 515. amiſſis Auſtria, Styria, Carinthia ad conditiones pacis deſcendit. 523. Bohemiæ, ac Moraviæ feuda a Cæſare ſuſcipit. 526. Nova inter utrumque diſſidia, quibus de cauſis. 538. 539. Bohemos aliquot nobiles opprimit: 540. filia in Cœnobium detruſa, obſequium detrectat. 541. 542. Principes Germaniæ a Cæſare diducere ſtudet. 548. magna auxilia contrahit. 549. Ad Laam, & Droſendorffium tempus terit. 550. maleficium Cæſari pro beneficio reddit. 553. Pugna ſuprema 554. in qua a ſuis deſtitutus 559. a nobilibus quibusdam occiditur. 560. Exitii ejus cauſa. 564. virtutes non vulgares 565. cadaver 17. vulneribus deformatum Marcheckium primo, tum Viennam deportatur. 562. 563. ubi ſine exequiis ad S. Crucem depoſitum, Znoymam, ac poſtremo Pragam deferri permiſſum eſt. 564.

Ottocarus, Dux Styriæ, Styriam Leopoldo Virtuoſo, Auſtriæ Duci, ac cognato ſuo tranſcribit. 76. fit leproſus. 76. moritur. 105.

P.

PAlæſtina a Saracenis occupatur. 81. expeditionum in Palæſtinam incommoda. 88. 99.

Paſſavium nocturna irruptione pene a Bavaris interceptum. 435.

Peilſteinenſium Comitum lites cum Friſing. Ep. 220. eorum familia in Auſtria extincta. 221.

Perneckenſis Præmonſtratenſium Cœnobii ortus. 32.

Peſenbeugum ad jus Principum Auſtr. revocatur. 67.

Peta, Tartarorum Dux, Polonia, Sileſia, Moravia evaſtata, Auſtriæ minatur. 325.

Petovium ab Hungaris obſeſſum. 397.

Petrus, Paſſavienſis Ep. 426.

Petrus Bleſenſis, in Leopoldum Virt. Ducem Auſtriæ atrociter invehitur. 113. 117.

de Pfeile Marchio. 527.

Philippus Rex Germaniæ, a pluribus Principibus electus. 157. uxor Iſaacii Græc. Imp. filia. 166. Philippus Rex ab Ottone Witelſpachio occiditur. 180. Beatrix ejus filia Ottoni IV. Regi nupta. 182.

Philippus Rex Franc. in Palæſtinam movet. 99. ejus cum Richardo Angliæ R. diſcordia. 100.

Philippus, Ulrici, Carinthiæ Ducis, frater, electus Salisburgenſis Archi-Epiſc. plures ex Auſtriæ Styriæque ad Cæſarem Oratoribus capit. 357. quorundam Styrorum caſtra occupat. 364. a Salisburgenſibus, quod ſacros Ordines ſuſcipere cunctaretur. 389. exauthoratus 392. in ſpem Patriarchatus Aquilejenſis venit. 467. Ulrico fratre extincto Carinthiam occupat. 469. cedere Ottocaro cogitur, & Cremſium migrare. 470. Ad Rudolphum I. profugit, ab eoque Carinthiam in feudum accipit. 499. moritur Cremſii: ejus epitaphium. 575.

INDEX III.

Plagenſe Præmonſtratenſium Cœnobium. 256.
Pluvia ſanguinea. 310. n.
Podewinum, urbs Bohem. exuſtum. 11.
Polonorum Ducum, ac fratrum diſcordia. 11.
Pomeranica expeditio. 335.
Pomeraniæ Ducis filius, obſes ad Ducem Auſtriæ mittendus. 336.
Pons ſolubilis ab Ottocaro conſtructus ad ſubitos belli uſus. 474.
Poſonium captum, & Viennenſium fidei commendatum. 474. 475. 488.
Primislai, Bohem. Regis filia Henrico Germ. Regi, Friderici II. Imp. filio, ſponſa deſtinatur. 237. n. Primislaus R. Auſtriam per Wenceslaum filium populatur. 264.
Pruſſi ab Ottocaro Bohem. R. compreſſi. 387. iterum bello appetiti. 453.
Ptolemais, ſeu Accon, a Saracenis capta 81. occupata a Chriſtianis 100. per deditionem. Diſcordia inter Chriſtianos Principes ibi enata, quibus de cauſis. 101. 102. 103.

Q.

QUinque-Eccleſienſis Epiſcopus Jaurini captus, & Viennam ductus. 486.

R.

RAnshoven Bavariæ Cœnobium a Wochone Roſenbergio exuſtum. 395. n.
Reichza, Richza, Bohemi Regis filia 62. Henrici Medling. Ducis conjux moritur. 68. Vid. Ind. I.
Rhodii, poſtea Melitenſes, equites. 331.
Richardus, Germaniæ Rex electus. 391. confirmare jus in Auſtriam non poterat, Margareta Regina ſuperſtite. 417. ejus acta quædam irrita declarantur. 418.
Richardus, Angliæ Rex in Palæſtinam movet. 99. ejus cum Chriſtianis Principibus diſſidia. 101. urbes Palæſtinæ munit: Jeroſolymam obſidere negligit. 108. Redux naufragium patitur, & mutata veſte in Auſtriam venit. 110. capitur prope Viennam: 111. ad Cæſarem adducitur. 112. cauſam ſuam utcunque tuitus 114. cum Cæſare, & Duce Auſtriæ paciſcitur. 115. cavet Eccleſiis Angliæ, lytro gravatis. 116. Romæ querelas inſtaurat. 118. moritur. 155.
Richerus, Brixinenſis electus Ep. Schiſmaticus. 56. n.
Roſenberg Wocho. 395. Conradus. 250. n. Henricus. 584. ex Bohem.
Rotenſalia ſilva Paſſavium verſus. 5.
Rudigerus, Paſſav. Epiſc. captus ad Neoſtadium, & mox libertati redditus a Frid. II. Auſtr. Duce. 309. cum Alberto Bohemo (Böhm) colliſus. 315. n. judicio repudiatæ Agnetis, Meraniæ Ducis filiæ, aſſidet. 330.
Rudolphus I. ex gente Habſpurgica eligitur Imperator. 489. Wernero Moguntino potiſſimum, & Ludovico Palatino authoribus. 490. quando electus & coronatus. 491. 492. Cruce pro ſceptro ad conferenda feuda utitur. 493. filias ſuas deſpondet Principibus Electoribus. 494. Expeditionem in Palæſtinam cogitat. 494. in Concilio Lugdunenſi ab Alberto M. laudatus, 496. a Gregorio X. Rex ſalutatur. 497. & adverſus Alphonſum Caſtellæ, & Ottocarum, Bohemiæ Reges defenditur. 496. varios Imperii conventus in cauſa Ottocari, & Henrici Bavar. Ducis celebrat. 497. 502. Bernardo Seccovienſi Ep. Ottocari R. Oratori modeſte reſpondet. 504. officioſius etiam Oratori Hungariæ Regis. 507. Gregorium X. PP. Lauſanæ cum univerſa fere familia convenit. ibid. Henricum Bav. Ducem cum Ludovico Palatino, fratre reconciliare, & ab Ottocari partibus abſtrahere nititur. 508. In Ottocarum R. fruſtra per nuntios de officio commonitum, bellum comparat, poſtquam eam cauſam Gregorio X. PP. decidendam reliquiſſet. 512. auxilia ex Rhenanis partibus, & Suevia colligit. 513. Bellum, a Duce Bavariæ Henrico, aliquamdiu retardatum, in Auſtriam deportat. 515. Meinhardo Tyrolenſi in Carniam, & Styriam miſſo, Lincio, Anaſo urbibus in deditionem acceptis, occupatis etiam eodem curſu Auſtriæ inferioris urbibus & oppidis, caſtra ad Viennam collocat. 516. 517. 518. 519. 520. Fame, terroreque eam urbem ad deditionem inflectit. 521. De pace & concordia agi permittit per arbitros utrinque delectos. 523. Vindicata Imperio Auſtria, Styria, Carnia, Bohemiæ ac Moraviæ feuda Ottocaro reddit. 526. An Rudolphus, adhuc Comes Habsburgicus, olim in Aula, vel caſtris Ottocari R. egerit. 408. An ſub tentorio doloſe ſtructo Ottocari ſuperbiæ illuſerit. 528. Rudolphus Imp. Viennenſes, Neoſtadienſes, Neuburgenſes, Judenburgenſes, variaque per Auſtriam, Styriamque Cœnobia privilegiis donat. Styrorum immunitati cavet. 530. 532. 533. 534. 535. 544. 574. 586. Stipendii militaris inopia ad imponenda gravia tributa adigitur: cavet tamen Antiſtitibus præſens ſubſidium conferentibus. 536. Res Italiæ per Oratores agit. 537. Nova cum Ottocaro diſſidia. 538. Rudolphus Imp. Ladislaum Hung. Regem fœdere ſibi adſtringit. 542. Henricum Chunringium, & Paltramum Vazonem ma-

Digitized by Google

majeſtatis damnat. 544. Res cum Pontifice Romano componit. 545. Nec cenſura notatus eſt, nec res Italiæ neglexit. 546. 547. 548. Novo cum Ottocaro R. bello auxius, copias conquirit: eæ tenues admodum erant, & aut retardatæ, aut impeditæ. 549. 551. auctæ tandem ab Hungaris, quorum cum Rege caſtra prope Marcham fluvium conjungit. 552. Ottocarum R. de ſuorum inſidiis edocet. 553. Pugnam in feriam VI. indicit, & ordinat. 554. Rudolphi Cæſaris diſcrimen a Fulenſteinio, & altero equite Thuringo, a quo, ſuffoſſo equo, in terram dejicitur. 557. incolumis alium equum conſcendit. 558. Rudolphi Cæſaris egregia in ipſo pugnæ æſtu virtus. 562. patrata victoria, triduo in loco prælii perſtat. 567. Remiſſis Hungaris in Moraviam movet. 568. Pacem Cunegundi Boh. Reginæ, quamvis ab Ottone Brandeburgico turbatam, concedit. 569. 570. Celebratis Wenceslai Regis pueri cum filia ſua nuptiis Viennam redit, pacta ſibi antea in quinquennium Moravia. 571. Cum Henrico Bavariæ Duce, recepta ſuperiore Auſtria, in gratiam redit, Ottoni ejus filio Scherdinga, ut ferunt, Neuburgo, ac Freyſtadio interim conceſſo. 572. Ludovicum Palatinum, Henricum Bavarum, & Meinhardum Tyrolenſem, ex terris hoc bello conquiſitis aliquid ſibi petentes ad Imperii conventum relegat. 573. Res Italiæ cum Nicolao III. PP., cum Agnete, Hermanni Badenſis & Gertrudis Medlingenſis filia, cum Carolo Siciliæ Rege componit. 573. 575. 576. 577. Henricum Chunringium, recepta Weitra caſtro, ſolum vertere jubet. 576. 577. Fundat Tulnenſe Virginum Cœnobium Ordin. S. Dominici, Ædemque S. Crucis ibidem. 578. Exortum in Bohemia bellum pace componit. 579. Clementiam, filiam ſuam, ad ſponſum, Caroli Salernitani filium, in Italiam mittit. 580. Annam conjugem Auguſtam Viennæ extinctam: & plura per id tempus ſuorum funera luget. 582. Vienna, & ex Auſtria diſcedit, relicto, Vicarii generalis per has terras nomine, Alberto filio. 583. Auſtriam, Styriam, Carniolam, Marchiam in Conventu Auguſtano confert in Albertum & Rudolphum filios, 586. eosque Imperii creat Principes. 588. Rudolpho tamen, reſervatis, in caſu orbitatis Alberti, Auſtriæ ceterisque juribus, Sueviæ Ducis nomen dat. 588. eique aut de annua argenti ſumma, aut de Principatu providendum ſtatuit, 589. permiſſa Meinhardo Tyrolenſi Carinthia. 589.

Rudolphus, Rudolphi I. Imp. filius, ſponſus Agneti, Ottocari R. filiæ deſtinatus. 524. cum Alberto, fratre natu majore jus in Auſtriam Styriamque communiter accipit. 586. inter Principes Imperii adſcribitur: Ducis Sueviæ nomen fert. 588.

Rudolphus, Verdenſis Epiſcopus. 138.

Rulandus, magnus Hungariæ Comes. 408.

Runenſe in Styria Ciſterc. Ord. Cœnobium beneficium e ferri fodinis a Leopoldo Glorioſo accipit. 257.

Rupertus, Paſſav. Ep. Schiſmaticus. 42.

Rziczan Andreas, Bohem. Ottocaro R. Imperium diſſuadet. 480. Regis ſui gratia excidit. 540.

S.

SAdovia, oppidum. 417. 419.

Sagæ in Rudolphum I. Imp. nihil poſſunt. 514.

Saladinus, Sultanus Syriæ & Ægypti Guidonem Regem Hieroſol. capit: Raymundum Montis Regalis Comitem obtruncat. 82. ejus mors, ac filii. 137.

Salisburgum a Schiſmaticis crematum. 48. vexatum a Bavaris. Salisburgenſium præſtans opera adverſus Ottocarum R. 557.

Sambia, Pruſſiæ provincia. 387.

Saphadinus, Sultanus, Saladini filios opprimit. 137. ejus a Chriſtianis metus 202. ejus mors, & filii Coradinus & Meledinus. 212.

Sattelbach, poſtea ad S. Crucem in nemore vocatum. 69.

Schadwienna, inundatione oppreſſa. 436.

Schardingenſe caſtrum a Leopoldo Glorioſo munitum. 235. Ottoni, Henrici Duc. Bav. filio, a Rudolpho Imp. aſſignatum. 572.

de Schaumburg Adolphus Comes in Palæſtinam movet. 138. ducem Saracenum cædit. 145.

de Schildberg Stephanus Comes, Hungaris in bello præfectus. 554. 557.

Schittenhoffen. 395. n.

Schorlinus Eques, pugnæ adverſus Ottocarum initium dat. 556.

Scotorum Viennæ fundatio & privilegia. 14. pro ſolis primo Hybernis Ord. S. Benedicti facta: quando primum Viennam introducti. 14. n. poſſunt ſepultura, & Eccleſiaſticis Sacramentis providere familiæ Ducis. 15. eorum jura ac privilegia a Friderico II. Cæſare confirmantur. 304. dependebant olim a Scotis Ratisbonenſibus ejusdem Inſtituti Sodalibus. 360.

Sebenicum, Salona, Tragurium Hungaris a Græcorum Imperatore erepta. 46.

Seccovienſis in Styria Epiſcopatus ab Eberhardo, Salisburg. Archi-Ep. inſtituitur. 219.

Digitized by Google

Seittenſtetenſis Cœnobii Ord. S. Benedict. controverſia de Parochia Waidhovenſi, & Hollenſteinenſi cum Friſingenſi Epiſc. magna contentione agitata. 428. 429. 430.
Sibotus, Auguſt. Ep. 250.
Sidon, Tyrus, Berythus a Chriſtianis in Syria captæ. 144. 146.
Siffridus Ratisbon. Ep. 243. n.
Sobieslaus, Dux Bohemiæ, Auſtriam populatur. 57. 58. n. Germanis infeſtus. 65.
Sophia, Theodori Laſcari Imp. filia, conjux Friderici II. Ducis Auſtriæ. 239. ab eodem repudiatur. 262.
Sophia Com. in Ragze, filia Chunradi Burggravii Norimbergenſ. Conjux Friderici. 259. n.
Starchenberg, Auſtriæ infer. caſtrum, in quo Friderici II. Ducis Auſtriæ theſaurus ſervabatur. 358.
Starckenberg, arx Palæſtinæ a Leopoldo Auſtriæ reparata, a Saracenis capta. 478.
de Stein Rapoto, Baro. 151. n.
Steinæ FF. Minoribus Cœnobium ab Andrea II. Hung. R. fundatur. 231.
S. Stephani I. Hung. Regis corpus cum aliis Reliquiis, metu Tartarorum, Spalatum in Dalmatiam deportatum. 325. n.
Stephanus IV. Belæ Regis Hungar. filius, Styriæ Dux eligitur. 378. 385. Petovii reſidet. 399. in pugna adverſus Ottocarum R. vulneratur. 408. in Belam, patrem inſurgit. 445. a patris morte Rex jam Hungariæ bellum Ottocaro Regi denunciat, quod tamen pace componitur. 468. paulo poſt Ottocaro R. inſidias prope Neoſtadium collocat: Auſtriam populatur. 471. 477. in concordiam cum eodem redit. ibid. moritur, relictis duobus filiis Ladislao, & Colomanno. 483.
Stephanus, Vacienſis Epiſc. ad Pontificem, & Imperatorem miſſus pro auxilio adverſus Tartaros. 322. n.
Sternbergius Jaroslaus Tartarorum Ducem, ad Olomucium occidit. 325.
Straubingæ Leopoldus Glorioſus Dux Auſtriæ in vitæ diſcrimen venit. 245.
Styria Leopoldo Virtuoſo, Auſtriæ Duci II. ab Ottocaro Duce ejus cognato, tranſcribitur. 76. Prælatorum in Styria prærogativa. 81. Miniſteriales Styriæ perinde ac Auſtriaci Duci miniſtrant in expeditione. 81. n. Styria a Bertholdo Aquilejenſi Patriarcha, & Eckberto Bamberg. Ep. nomine Cæſaris occupatur. 303. Stephanum, Belæ IV. Hung. Regis filium, præterito Henrico Bavaro, ſibi optat Ducem. 378. Styria Hungaris ultra montem Semmering relicta. 384. Styriæ Præfecti ex Hungaria miſſi: Stephanus Zagrabienſis, Catholdus Lindavius, Amboldus Comes, & iterum Stephanus Zagrabienſis. 396. Styria, ſiniſtris rumoribus territi, Hungaros tota Styria ejiciunt. 399. Ducatum Ottocaro R. offerunt. 400. Styria ab Hungaris vexata. 486. Rudolpho I. Imp. ſe ſubmittit. 519. 520. Cæſar Styrorum Privilegiis cavet. 535. Fridericus Norimbergenſ. Burggravius Styrorum operam in prælio adverſus Ottocarum R. laudat. 557.
Suantepoltus, Dux Pomeraniæ. 336. n.

T.

TAgeno, Rector Eccleſiæ S. Andreæ ad montes Comagenos. 87. n. Tripoli moritur. 99.
Tartari, Poloniam, & Hungariam invadunt. 318. ab iis Hungari cæduntur. 321. fœda Tartarorum crudelitas. 326. Fridericum II. Ducem Auſtriæ oblato impio ſacramento pertrahere in ſuas partes fruſtra nituntur. 328. is contra ab ingreſſu Auſtriæ eosdem arcet, adjutus a Rege Bohemiæ, Patriarcha Aquilejenſi, & Duce Carinthiæ. 325. 326. 327. in Bulgariam, & Græciam redeunt. 328.
Teſſera militaris Rudolphi I. Imp. adverſus Ottocarum Regem: Chriſtus. 555.
Teutonici ad Joppen in Palæſtina cæſi. 143.
Thaboræi montis caſtrum, 77. turribus munitum, a Chriſtianis incaſſum obſidetur. 203. a Saphadino ex deſperatione evertitur. 212.
Theobaldus, Oſtienſis Ep. & in Germaniam Legatus, Cœnobium S. Crucis conſecrat. 83.
Theodericus, & Albertus, Conſtantiæ Auſtriacæ (ut noſtri volunt) ex Henrico Miſn. Marchione filii. 367.
Theodora, Henrici, Auſtriæ Ducis I. Conjux ſecunda. 3. Vide Ind. I.
Theodora, Leopoldi Glorioſi, Auſtriæ Ducis IV. Conjux. Vide Ind. I.
Theodori Laſcari, Græc. Imp. filiæ, illuſtribus nuptiis illigatæ. 239. n. ex quibus Maria Andreæ II. Hungar. Regi, Sophia Friderico II. Auſtrio nupſit. 262.
Thuringi equitis audax in Rudolpho Imp. factum. 558. ab ipſo tamen Cæſare laudatum. 562.
Tobias, Pragenſis Ep. Bohemiæ adminiſtrator. 579.
Trebenſeæ (Triewenſee) conventus provincialis. 367.
Trentzius Mathias Hungaris præfectus. 554. 557.
Treviris, in Cœnobio S. Catharinæ Ordin. S. Dominici Margareta Regina, Henrici R. Vidua, pietati privatæ vacat. 352.
Tributum Eccleſiaſticum contra Tartaros in Auſtria exactum. 420.

Trungeu, Comitatus ſup. Auſtriæ. 5. 6.
Tyrolenſis Comitatus. 67. 461.

V.

UDalricus, Dux Carinthiæ, Dominum ſe Carniolæ vocat. 350. n. Ulricus male a quibusdam ſcribitur jus in Auſtriam, & Styriam, quale nunquam habuit, Ottocaro Regi ceſſiſſe. 416. 419. n. moritur, tranſcripta ante mortem ſuam Ottocaro Carinthia. 467. 468.
Udalricus Seccovienſis Ep. fit Archi-Epiſc. Salisburgenſis. 392.
Udalricus II. Paſſav. Ep. Leopoldi Glorioſi Duc. Auſtriæ, cujus quondam Præceptor, poſtea Cancellarius fuit, favore commendatus. 194. ob diſſenſionem Cleri, populique ſero in poſſeſſionem Cathedræ ſuæ mittitur. 196. in expeditione ſacra moritur. 223. 225.
Udalricus Abbas Cremifan. Ptolemaide moritur. 68.
Veronenſis Marchia. 17. n.
Vienna urbs, olim Faviana. 14. ſacella antiqua Viennæ S. Mariæ in litore, S. Petri, S. Rudberti, S. Pancratii: Eccleſia S. Joannis. 15. n 16. n. Strata Lanarum, ſeu Wollzeil. 15. Foſſatum curiæ, Tieffe graben. 15. Henricus, Auſtriæ Dux I. urbem inſtaurat: palatium ædificat. 60. Epiſcopatus Viennæ erigendi conſilium, & quæ cauſæ. 142. ſæpius reſumptum. 174. florens jam tum urbis ſtatus. 175. Scotorum Cœnobium pro ſede Epiſcopi deſignatum. 174. retardatum tamen ſemper id conſilium, & impeditum. Sacellum S. Catharinæ ab Udalrico Paſſav. Canonico erectum. 190. Vienna a Leopoldo Glorioſo, Duce amplificata, & novo Principum palatio ornata: 257. commercium ejus liberali ſubſidio ibidem auctum. 258. Viennenſes Friderico II. Duci ſuſpecti. 284. Urbs ipſa Friderico II. Imperat. portas aperit. Burggravio primum Norimbergenſi, Imperii nomine præfecto, committitur. 303. Imperialium civitatum numero adſcribitur. 304. Privilegiis tum ipſa, tum Schola Viennenſis a Friderico II. Cæſare ornatur. 305. Eckeberti deinde Bamberg. Ep. fidei, & poſt ejus Viennæ obitum, Eberſteinio Comiti commendatur. 310. Obſidetur a Friderico II. Duce Auſtriæ, & fame graviſſima adacta deditionem facit. 313. Vienna, an Neoſtadium ſit obſeſſum a Tartaris, opiniones variant. 326. 327. Mortuo Friderico II. & Hermanno Badenſi Vienna in Ottocarum, Wenceslai R. filium, inclinat. 371. ſæpius magnam partem deflagrat. 395. 421. 510. Viennæ Concilium celebratur: ejus decreta. 438. 439. 440. Ad Cœli Portam Cœnobium Virginum: & in Clagbaum Domus Leproſorum inſtituitur. 444. Viennenſes utilem Ottocaro operam bello Hungarico præſtant. 488. Vienna ab Ottocaro munitur: portarum urbis nomina eo tempore. 500. eadem urbs ab eodem amplificatur. 510. & graviſſimo incendio depaſta reſtituitur. 511. a Rudolpho I. Cæſare obſidetur per VI. hebdomadas. 520. tandem in deditionem venit. 521. Anna Rudolphi I. Cæſaris Auguſta Conjux Viennam venit. 536. moritur ibidem. 581. Ottocari R. cadaver Viennæ ad S. Crucem deponitur interim. 564. Vienna, a Rudolpho I. Cæſare in ſpecialem Imperii protectionem ſuſcepta, & ab Alberto I. ejus filio *Urbis Imperialis* nomine ornata. 586. An Vienna, ut muros ipſa dejiceret ſuos, a Bohemis ſit adacta? 59. n. an ab iisdem capta, & 20000. aureorum redempta? 266. n.

W.

WAlaſcus (alias Valaſtus) Ord. Minorum cauſarum Ottocari R. actor apud Rom. Pontificem. 374. 382.
Waldeckii fratres ex Obernbergenſi caſtro viciniam infeſtant: ejecti a Friderico II. Duce Auſtriæ. 331.
Walravenus, Comes Limburgi. 138. Palæſtinam petit.
Waltherus, Abbas Mellic. in defendendo jure ſuo mire ſtrenuus. 271.
Welſenſis, ſeu Lambacenſis Comitatus. 6.
Welſii de Connubio inter Ottonis Bavari filiam, & Ducem Auſtriæ actum proditur. 331.
Wenceslaus, Bohemiæ Princeps. 75.
Wenceslaus, Primislai R. Boh. filius, & ſuperſtite patre Regni jam conſors Auſtriam transdanubianam vaſtat. 264. 265. 291. Fridericum II. Ducem Auſtriæ, voluntate Cæſaris, bello cum ceteris Principibus aggreditur: 302. a Cæſare deſciſcit, & cum Duce Auſtrio paciſcitur. 311. promiſſam ſibi nuper ab eo transdanubianam Auſtriam armis repetit. 316. in concordiam cum eo, pactis inter Wladislaum filium ſuum, & Gertrudem Auſtriacam nuptiis, redit. 317. Novum inter utrumque bellum. 340. extincto poſt Friderico Auſtrio, & Hermanno Badenſi, Oratores Auſtriæ in Miſniam deſtinatos detinet. 368. 369. 370. Ottocaro, filio juniori, Auſtriam, & Margaretam conjugem quærit. 372. moritur. 382.
Wenceslaus, Ottocari Bohem. R. filius, deſponsetur Rudolphi I. Cæſaris filiæ. 524.

nu-

nuptias cum ea Iglaviæ celebrat. 571. in conventu Auguſtano adeſt. 587.
Wernherus, Moguntinus Antiſtes, Rudolphum Habſpurgicum Electoribus dilaudat. 490.
Wernherus, Clauſtro-Neoburgenſis Præpoſitus. 65. 70.
Wilbirgis, Recluſæ San-Florian. Virginis de morte Ottocari R. vaticinium. 561.
Wilhelmus, Juliacenſis Comes Aquisgrani per tumultum occiſus. 548.
Wittigo, Ottocari R. adminiſter, cæſus a quibusdam Nobilibus. 390.
Wladislaus, Bohemiæ Dux, S. Leopoldi gener, Friderici I. Imp. ſententiam de creato primo Auſtriæ Duce Henrico promulgat. 4. Regia dignitate augetur. 11. ejus bellica ad Mediolanum opera. 20. ab infenſo poſtea eodem Imp. dignitatis gradu movetur. 55. redit tamen in gratiam. 56.
Wladislaus, Wenceslai R. Bohem. filius, Moraviæ Marchio, accepta diſpenſatione, Gertrudem, Medlingenſem poſtea dictam, ducit conjugem: Auſtriam, Styriamque dotis nomine expectat. 352. moritur. 352.
Wladislaus, Henrici Sileſii Ducis frater, fit Archi-Epiſc. Salisburgenſis. 426.
Wolfgerus, Paſſav. Epiſcopus, & ad S. Hippolytum in Auſtria prius Canonicus, aram S. Jacobi apud Scotos Viennæ conſecrat. 139. 140. Cremifanenſibus Vorichdorffenſem Parochiam concedit: Collegio Canonicorum S. Andreæ in Auſtria ſuas donationes; Zwetlenſi Cœnobio, Parochiam Ziſterſtorff, & Noſocomium Zwetlenſe confirmat. 141. Fridericum I. Ducem Auſtriæ in Palæſtinam comitatur: morientem ſupremis præſidiis procurat, corpus exanime ex Palæſtina ſecum ad S. Crucem in Auſtriam deportat, ibi terræ mandandum. 142. 150. 152. Viennæ erigere Epiſcopatum cogitat. 142. inter fratres Hungariæ Reges pacis arbiter deligitur. 160. Leopoldum Glorioſum, Auſtriæ Ducem, militari baltheo accingit. 161. ad Patriarchatum Aquilejenſem evehitur. 171.
Wolterus Ord. Minorum, Danubium ſicco pede tranſiiſſe fertur. 422.
Wratislaviæ Ottocarus R. ſuſpectos ſibi Styros Nobiles in jus vocat, & in cuſtodiam abduci jubet. 458.

Y.

YVo Narbonenſis, quis? 326. n. Viennæ, ac Neoſtadii degit. 457. n.

Z.

ZWetlenſis Cœnobii Ord. Ciſterc. dedicatio. 31. Zwetla urbecula, deluſo Abbate, a Chunringiis uſurpata, & munita. 263. Vide Ind. II.

Addenda, & delenda.

Pag. 67. in margine adde: *Dux* renunciatur.
p. 168. in marg. dele: 1204.
p. 204. lin. 24. pro *Wilhelmus*, leg. Guarinus.
p. 555. lin. 7. ſupple: Conradus, (rectius forte Otto) Haslavius.

Digitized by Google

Digitized by Google
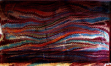
Digitized by Google